☞ Incipit Eſaias propheta. Capl'm. I

V Iſio Eſaie ⁊c̄. Tria ſunt genera viſiōis. Primum corporale quo videmꝰ celum ⁊ terram: ⁊ huiuſmodi. Scd'm ſpūale: quo videmus ſicut in ſomnis imagines hoīm ⁊ hmōi. Tertiū intellectuale: qd̄ ē ī ratione ꝑ qd̄ creatorē cognoſcimꝰ: ⁊ ſpūſācto reuelāte intelligimꝰ quodlibet. Videre q̄ꝫ ſepe ꝓ ītelligere ponit̄. Vn̄ ſepe īterrogamꝰ dicētes. vides. i. intelligis. Prophete q̄ꝫ hinc vidētes dicūtur. i. ītelligentes. Hanc viſionē vidit Eſaias ſpūſancto. ſ. intimāte: q̄ ſupuē tura erāt ītellexit. Vn̄ ī pncipio nō ponit viſiones ſicut Daniel: neq̄ꝫ dic̄ q̄d viderit: ſed ſtatim dicit: Audite celi ⁊ auribꝰ ꝑci. Hiero. Nō ſolū Eſaias ſ etiā alij q̄ habēt ī titulo: viſio quaꝫ vidit ille vel ille nō inferūt q̄d viderint.

F.6. a Vbi grā: Vidi dn̄ꝫ ſedētē. ſ ſtatim narrāt q̄ dicta ſīt ſic ħ: Audite ce. ⁊c̄. Et ħ dicit dn̄s ad idumeaꝫ. Prophete enī iure vidētes dicunt̄ q̄ꝝ oculi ſemꝑ ad

Pš.122. dn̄ꝫ. ſm̄ illud: Ad te leuaui. o. m. q. h.

Job.4. c i. c. et alibi: Leuate oculos vr̄os et videte. r. q̄ꝛ. a. ſ. ⁊c̄. De his oculis dicit̄

Mat.6.c Lucerna corporis tui ē. o. t. Et populꝰ videbit voces. i. intel-

Exo.29.c ligebat. Nō ꝗ ignorabāt ſm̄ montanū q̄ ſic videbāt. Rab. Eſaias interp̄tat̄ ſaluator dn̄i. Judas cōfeſſio. Hierl'm viſio pacis. Ocias fortitudo dn̄i. Joathan ꝑfectio dn̄i. Achaç tenens vel robuſtꝰ. Eçechias imperiū dn̄i. Qui enī ꝑſide dn̄o ſaluat̄ ⁊ ē filiꝰ amos. i. fortis atq̄ꝫ robuſti cernit ſpūaliter viſionē ꝯfeſſionis: dū antiq̄ pctā plangit: ⁊ pacis dū poſt penitētiam trāſit ad lucē: ⁊ in eterna pace q̄eſcit: ⁊ cūcta illiꝰ tēpora ſub fortitudine dn̄i trāſeunt ⁊ ꝑfectione et robore. Et cuꝫ oīa

Luc.17. c fecerit: dicit: ſeruus inutilis ſum: qd̄ debui facere feci.

b Filij amos. Amos pater Eſaie nō. xij. ꝓphetaꝝ tertiꝰ eſt: diuerſis enī apud hebreos ſcribunt̄ litteris. Iſte enī primam et extremā lr̄aꝫ habet alephꝫ: ⁊ ſade. Ille aūt: Ayn: ⁊ ſamech. Et (iſte vt aiunt) iterp̄tat̄ fortitudo vel robuſtus. Ille populus grauis vel durus. Sed iſte ꝓpheta fuit (ſi hebreis cōſentimus) qui patres auos attauoſq̄ꝫ ꝓphetaꝝ quoꝝ noīa ī pncipio ꝓphetie eorū ponunt̄: ꝓphetas fuiſſe contendunt.

c Super iudā ⁊ hieruſalē. Eſaias pncipaliter de duabꝰ tribubus. i. iuda ⁊ beniamin loquit̄ exceptꝭ. x. que iſrl' ⁊ ephraim vocāt̄: q̄s ſub oçia rege iuda phul rex aſſyriorū vaſtare iā ceperat. Deniq̄ꝫ q̄nquageſimoſcd̄o imperij eiꝰ anno regnante ī ſamaria phacee filio romelie theglathphalaſſar rex aſſyriorum cepit cū multis alijs galileā: ⁊ omnē terram neptalim: ⁊ trāſtulit eos in aſſyrios. Ex quo oſtendit̄ vicina euerſione ſamarie ad correctionē duaꝝ tribuū hec p̄dicta eē. Viſio Eſaie ⁊c̄. Pro iuda ī quo ſignāt̄ due tribꝰ. Lxx. ⁊ theodotio poſuerunt iudeam q̄ ſignificat. xij. tribuuꝫ totam terram. Et qd̄ ex hebreo vertimus ſuꝑ iudam ⁊ hieruſalē: illi poſuerūt contra iudam ⁊ hieruſalem. Symmachꝰ manifeſtiꝰ de iuda ⁊ hieruſalem: qui nec ꝓſpera nec aduerſa in titulo vult demōſtrari: ſed ꝙ de iuda ⁊ hieruſalē ꝓpheta p̄dixerit. Hiero. ſcio q̄ſdā iudam ⁊ hieruſalem de ſuꝑ celeſtibus interp̄tari. ⁊ Eſaiā p̄ferre ꝑſonam domini qui captiuitatem illorū in terra noſtra prenūciet: ⁊ reditum ad montem ſanctuꝫ in nouiſſimis diebus. Que nos ꝯtraria fidei iudicantes vniuerſa deſpicimus: ⁊ ſeq̄ntes hiſtorie veritatē quicq̄d de hieruſalē celeſti ſomniant ad xp̄i referimus eccleſiam et ad eos qui vel ꝓpter peccatum

R.60.a ab ea egrediunt̄: vel per penitentiā reuertunt̄. de qua: Surge illuminare hieruſalem. q. v. l. t. ⁊c̄.

d In diebus oçie. Oçias ipſe eſt qui ⁊ açarias. Vno tamen eodēq̄ꝫ tēpore Eſaiam: oſee: iohel: et amos: ꝓphetaſſe ex regibꝰ qui in titulo ponuntur ꝓmptum eſt cognoſcere. Sed principiū vbi dn̄i fuit in oçee. Qd̄ in titulo ſub oçia: ioathan: achaç: ⁊ eçechia ꝓphetaſſe dicit̄: non ſicut in alijs prophetis q̄d ſpecialiter ſub vnoquoq̄ꝫ dictum ſit neſcimus: quia vſq̄ꝫ ad finē voluminis plene diſtinguitur. Sciendū q̄ꝫ eçechiam in hieruſalē. xij. anno romuli (qui nominis ſui in italia cōdidit ciuitatē) regnare cepiſſe: vt nr̄e hiſtorie appareāt antiquiores q̄ꝫ gētiles.

e Audite celi ⁊c̄. Supra q̄s ꝓpheta: cuiꝰ filius: q̄d ꝯtra iudam ⁊ hierl'm: ⁊ quo tꝑe viderit: in titulo demonſtratum eſt. Nūc celū ⁊ terrā ad audiēduꝫ ꝓuocat. Inuocat enī dn̄s per moyſen celum ⁊ terram: cum populo iſrael daret legem ſuaꝫ.

☞ Attende

---

a ſ verecūde de ſe q̄ſi de alio. ſ ſpūalis. ſ hec ē ſ ſaluatoris domini.

a b V Iſio eſaie Ca. I

a ſ fortis vel robuſti. ſ itellexit ſ ſpūaliter

filij amos: quā c

a ſ alij cōtra. ſ q̄ſi pōdus tribulationis.
b ſ confeſſionem.
c ſ viſionem pacis.

ſ beniamin ī cuiꝰ tribu hierl'm. ſ poplum.

c d vidit ſuper iudam et hieruſalē in d e

a ſ fortitudinis dn̄i. b ſ ꝑfectionis domini.
c ſ tenētis vel robuſti. d ſ imperij domini.

diebus oçie ioathan achaç ⁊ eçe-

a ſ attentos facit. ſ myſtice. b ſ celeſtes.

e chie regum iuda. Audite celi et f

---

a V Iſio Eſaie. Hic accedēdū ē ad formā tractatꝰ: q̄ eſt diuiſio libri. q̄ diuidit̄ ī duas ꝑtes. q̄ꝛ primo p̄mittit̄ q̄dam breuis p̄fatio. ſcd̄o ſubdit̄ narratio. ibi: Audite celi. Circa libri huiꝰ expoſitiōeꝫ intēdo q̄ꝫtū potero ꝓſequi ſenſū lr̄alē vitando multiplicationē ꝑticulaꝝ ⁊ ꝯcordātiarū: q̄ꝛ ꝑ talia magꝭ īpedit̄ ītellectus hoīs q̄ꝫ iuuet̄. In locꝭ vero quorū intellectꝰ a iudeis deprauat̄: ītēdo diutius īmorari: ſicut ⁊ feci exponendo librū pſalmoꝝ. Igit̄ in p̄fatiōe huius libri q̄ttuor manifeſtāt̄. Primū ē ordo huiꝰ libri īter alios libros canonicoſ. cū d̄r: Viſio. i. ꝓphetia. ꝑ qd̄ ptꝫ ꝙ liber iſte in ordine libroꝝ ꝓphetaliū cōputat̄. Sciēdū tn̄ ꝙ viſio ꝓprie dicta ē cognitio ꝓphetica q̄ fit ī vigilia: ꝓut dictū fuit diffuſius in pncipio libri pſalmorū. vbi dictum fuit de diuerſis gradibꝰ ꝓphetie. Scd̄ꝫ eſt ſcriptor miniſterialis huiꝰ libri: q̄ manifeſtat̄ hic ex duobus ſcꝫ ex nomine. cum dicit̄:

b Eſaie. q̄ int̄ alios ꝓph̄as fuit notabilis ⁊ famoſus. Scd̄o ex genere. cum d̄r:

c Filij amos. ⁊ vt dicit ħ Ra. Sa. iſte amos ⁊ amaſias rex iuda fuerūt fr̄es. ⁊ ſic Eſaias fuit de genere regio. Vn̄ ⁊ dicit Hiero. in ꝓlogo ꝙ fuit vir nobilis ⁊ vrbane eloquētie: vt. ſ̄. allegatuꝫ ē. Et ꝑ ħ ptꝫ ꝙ iſte amos eſt aliꝰ ab illo q̄ īter duodecim ꝓphetas ponit̄ tertiꝰ: q̄ꝛ ille fuit paſtor ⁊ ruſticanꝰ. vt habet̄ ī pncipio ſue ꝓph̄ie. Hoc etiā ptꝫ ꝑ lr̄as hebraicas q̄bꝰ ſcribunt̄: q̄ꝛ amos pr̄ Eſaie hꝫ pmā lr̄aꝫ aleph ⁊ vltimā ſade: ⁊ iō robuſtꝰ interp̄tat̄. Aliꝰ āt amos hꝫ pmaꝫ lr̄am Ayn: ⁊ vltimā ſamech: ꝓpter qd̄ auulſus īterp̄tat̄. Tertiū qd̄ ī hac p̄fatione manifeſtat̄ ē ꝓpl's cui Eſaias ꝓphetauit. cū d̄r:

d Suꝑ iu. ⁊ hie. ita ꝙ ꝑ hierl'm q̄ erat ciuitas metropolis ītelligit̄ rex ⁊ ſacerdos ſūmus: alijq̄ꝫ ſacerdotes notabiles ⁊ ceteri ibidē habitantes. Per iudā vo reliquꝰ ꝓpl's de regno iude: qd̄ d̄r regnū duarū tribuū. Quartū aūt ē huiꝰ ꝓphetie tp̄s. cū d̄r:

e In diebꝰ oçie ⁊c̄. Tꝑe enim huiꝰ regis cepit ꝓpheticare. lꝫ aūt tꝑe manaſſe filij eçechie ꝓphetauerit: tn̄ de tēpore eiꝰ nō facit mentionem. tum quia ille peſſimꝰ fuit ī cultu idoloꝝ: ⁊ ī occiſione ⁊ ꝑſecutiōe īnocētū: vt habet̄. iiij. Reg. xxj. tum q̄ꝛ ab eo occiſus fuit: eo ꝙ pctā ipſiꝰ ⁊ populi arguebat. ⁊ ad colorandū ſuā maliciā fecit eū adduci corā ſe vt habet̄ ī quodā libro hebraico. q̄ vocat̄ iethamoth. ⁊ dixit ei: Dn̄s dixit moyſi: Non videbit me homo ⁊ viuet. Exo. xxxiij. ⁊ tu dixiſti: Vidi dn̄m ſedentem ſuꝑ ſoliū excelſū. vt habet̄. ī. vj. Item moyſes dixit Deutero. iiij. Non eſt alia natio tā grādis q̄ habeat deos appropīquātes ſibi: ſicut dn̄s deꝰ noſter adeſt oībꝰ obſecrationibꝰ nr̄is. et tu dixiſti: Inuocate eū dum ꝓpe eſt. ī. lv. ꝑ ħ inſinuās ꝙ paꝝ ſit nobis ꝓpinquus: et ſic ꝯdēnauit eū ad mortē. ⁊ tūc ꝓpheta inuocauit dn̄m: q̄ aperuit cedrū in loco illo exiſtentē: ⁊ ītra ſe occultauit ꝓphetaꝫ: ſed manaſſes ħ miraculo nō fuit retractus a malicia ſua: ſed vna cū arbore fecit eum ſecari ſerra.

f Audite. Hic cōſequenter ponit̄ narratio. Circa qd̄ ſciēdū ꝙ intentio huius ꝓphetie eſt narrare chriſti myſterium: vt dictum eſt. ſ̄. qd̄ q̄dem myſterium fuit ad deiectionem ſuperborum et exaltationē humiliū. ſicut dicit̄ in cantico beate virginis: Luce. j. Depoſuit potentes de ſede et exaltauit humiles. Propter qd̄ ſanctꝰ Symeon Luce. ij. dixit: Ecce poſitꝰ eſt hic in ruinā et in reſurrectioneꝫ multorū in iſrael. Et ideo Eſaias denūciando ⁊ ſcribendo chriſti myſteriū ſimul denūciat ⁊ ſcribit deiectionem peccatoꝝ ſuperbientiū ⁊ ſe extollentiū: ⁊ erectionem humiliū ⁊ iuſtorum. Et ſm̄ hoc ꝓceſſus libri huiꝰ in duas partes diuidit̄. quia pmo cum xp̄i myſterio deſcribitur peccatoꝝ deiectio. ſecūdo iuſtoꝝ erectio. ſecūda incipit. xl. ca. Conſolamini ⁊c̄. Prima in duas. q̄ꝛ pmo cū ꝑtinētibꝰ ad xp̄i myſterium deſcribit̄ punitio peccatorū q̄ꝫtum ad diuerſos populos ſpecialit̄. ſecūdo q̄ꝫtū ad oēs generaliter. xxiij. ca. Prima in duas. quia primo ponit̄ punitio q̄ꝫtum ad iudeos. ſecūdo q̄ꝫtum ad populos extraneos. ca. x. ibi: Ve aſſur virga ⁊c̄. Prima adhuc in duas. quia primo cū myſterio xp̄i deſcribit̄ punitio regni iude ſiue duarū tribuū. ſecūdo eius liberatio a ꝑſecutione duoruꝫ regum: vt poſt vinum mortificatiuū apponatur oleum lenitiuū. Secūda pars incipit. vij. ca. Et factum eſt. Prima in duas. quia primo ponitur ꝓphetie denūciatio. ſecūdo eiuſdem confirmatio. vj. ca. Prima adhuc in duas. q̄ꝛ primo

Deu.32.a Attēde celum ⁊ loquar: audiat t. ver. o. m. Poſt p̄uaricationem popu/
G li eoſdem vocat in teſtimonium: vt omnia elementa cognoſcant iuſte deū
in vltionem mandatoꝝ ſuoꝝ ad iracundiā concitatū. Voluit autē plu
raliter celos dici: ⁊ ſingulariter ītelligi: ſicut ſingulas ciuitates thebas
vel athenas dicimus vel vocam᷒. Audite celi ⁊c. Samayn hebreum ce
los pluraliter ſignificat. ſic oīa q̄ ī ſyllaba in.
finiunt᷑ maſculina ſūt ⁊ pluralia: vt cherubin:
⁊ ſeraphin. que in oth. feminina pluralia: vt ſa/
baoth. Audite celi ⁊c. Que excelſa ſunt maiorē
habent intelligentiā. que humiliora: terrenam.
Luc.8.b. Unde: Qui habet aures audiēdi audiat. Qui
ergo celeſtis eſt audiat allegoriaꝫ. qui terrenus
eſt hiſtoriam. Quidā celū ⁊ terraꝫ quaſi ani/
mantia ad audiendum ꝓuocari putant: iuxta il
Ps.103. lud: Qui reſpicit terram ⁊ facit eam tremere: cū
hoc poteſtatis dei ſit: nec terrene intelligentie.
a Domin᷒ locut᷒ ē. Nō vobis ſed mihi: vt qđ
in ſpiritu audiui auferaꝫ vobis qui ip̄m audire
non meremini. b Filios enutriui ⁊c. Quaſi
ego eos adoptaui in filios: ⁊ appellaui primoge
nitos: ip̄i nec ſicut bruta animalia beneficijs ſūt
victi vt intelligerent nutriciū ſuuꝫ. Nec compa
rat eos cani ſagaciſſimo animali qui ꝓ paruo ci
bo tecta dn̄oꝝ defendit: ſꝫ ſtolido ſenſui bouis
et aſini: quoꝝ alter terraꝫ vertit: alter homines
ſubuehit. Unde ⁊ iumēta appellant᷑: quia homi
nes iuuant. Filios enutriui ⁊c. Ab hoc loco
narrat quid dn̄s locutus eſt ad iſrael: quos ſer/
uos cōmuni lege condidit: ſed in filios ꝯuertit.
Exo.4.f dicens: Filius meus primogenitus iſrael. Apo
ſtolis quoqꝫ dicitur ꝙ ſi fecerint voluntatē do/
mini non dicant᷑ ſerui ſed amici. Primogenitus
autē dicit᷑ iſrael ne ſupbiat: quia ſunt et ſecundi
filij ex gentibus: et tamē ſm myſteria ſcriptura
rum non accipiūt hereditatē primogeniti: ſed ſe
cundi. Non Cain munera: ſed Abel dn̄o placu
erunt: Nec Jſmael: ſed iſaac recepit heredita/
tem. Nec Eſau primogenitus: ſꝫ Jacob benedi/
ctionem arripuit. Ruben quoqꝫ poſtpoſito: bn̄/
dictio ſeminis chriſti transfert᷑ ad iudaꝫ. Judei
ergo iuxta vocationis ordinē fuerunt primi ⁊ ca
put vocati. Nos ſecundi ⁊ cauda dicti: verſi ſu/
Joh.1.a mus in caput: et filij dei appellamur. vn̄: Dedit
eis poteſtatē filios dei fieri. c Cognouit bos
Deu.22.b ⁊c. Nō arabis in vitulo ſimul ⁊ aſino: ſic Ebion
J.32.b qui confundit euangeliū ⁊ vetus te. Beatus q̄
ſeminat ſuper omnē aquam vbi bos calcat ⁊ aſi
nus. i. in eloquijs diuinis. ſ. ſanctarū ſcriptura/
rum veteris ſcꝫ et noui teſtamēti: ⁊ calcat aquaꝫ
occidētis littere: vt fructū metat ſpūs viuificātis. Bos ad iſrael refert᷑:
qui legis portauit iugum quaſi animal mundū. Aſinus ſignificat genti
Mat.11.d lem populū peccatoꝝ onere grauatū. cui dicit᷑: Uenite ad me q̄ labora/
tis ⁊. o. eſtis. d Aſinus. Gentilis vel ꝯuerſus laſciuus: añ imūdus:
peccatis onerat᷒. qui incarnationē chriſti credidit: qui natus ſtatim re/
clinatus eſt ī p̄ſepio: vt carnis ſue freno reficeret vniuerſos. e Jſrl.
Scribe ⁊ phariſei clauem ſcientie ⁊ legis habentes: Unde iſrael deū vi
Joh.8.g dentes appellati ſunt. f Nō cognouit me. Cui᷒ ſcꝫ diem vidit abraā
et letatus eſt: cuius aduentū chorus prophetarum expectando vaticina
tus eſt. g Ue genti ⁊c. Jn titulo perſonam cauſam tempuſqꝫ comme
morat. Secūdo attentos facit. Tertio narrat quid locutus ſit domin᷒.
Quarto quaſi in acceſſib᷒ gentē increpat peccatricem. Ue genti pec.
⁊c. Eternū minat᷑ īteritū: qꝛ reſpuūt filiū qui ſalutē attulit. h Jniq̄ta
Zach.5.c te. Jniq̄tas ſedet ſup talentū plūbi. vnde alibi: Quaſi onus graue gra/
Ps.37. uate ſunt ſup me. i Nequā. Alij: peſſimoꝝ: vt nō ſeminis ſit vitiū ſed
malicie eoꝝ q̄ voluntate ꝓpria deū dereliquerūt. Non enī boni et mali
Joh.8.e diuerſa putanda ē natura. k Blaſphemauerūt. Dicentes: Demoniū
Ibi.19.c habes: ⁊ ſamaritan᷒ es tu. Et nō habem᷒ regem niſi ce. Et nōne hic eſt fi
Mat.13.g lius fabri? l Abalienati ſūt. Qui dicebāt᷑ ps ⁊ filij dei: dicit᷑ de eis:
Ps.17. Filij alieni mentiti ſūt mihi. Nemo mittēs manū ſuā ad aratrum ⁊c. vn̄
Luc.9.g
Phili.3.c Apl's: Ad priora ſe extēdēs poſterioꝝ oblitus. m Sup quo ꝑcutiaꝫ
vos ⁊c. Quaſi fruſtra ꝑcuſſi vos: diſciplinā non recepiſtis: quare ⁊ zel᷒
Ps.72. meus recedet a te. Tale ē illud: Non ē firmamentum in plaga eorum.
Sepe ꝑcutit de᷒ vt corrigat. His aūt q̄ incorrigibiles ſūt dicit: Super
quo ꝑcutiā? q̄ſi non inuenio medicinā quā adhibeā vobis: oīa membra
vulneribus plena ſūt. adhibui ſepius curatiōeꝫ: modo nullā ꝑtē corꝑis
reperio q̄ nō ſit iā ꝑcuſſa ⁊ plagis plena. Uel nullas inuenio plagas q̄
bus ꝯfringam duriciā vr̄am: eo enī creſcit duricia quo maiora adhibeo
flagella. Qꝛ aūt iā non ſit locus medicine apt᷒ oſtēdit ſic: Omne caput
languidū

a ſ hiſtorice. b ſ terreni. ſ methonomicos: con
tinens pro contēto: celi. i. celeſtes. terra habitato/
res terre.
a Auribus percipe terra: qm̄ domi/ a b
a ſ nō vobis q̄ indigni eſtis: ſed mihi. ſ. ſ. hoc.
b ſ iudeos quos filios dignanter vocat.
c ſ enutriui: nō genui ſm quoſdam ſicut quidam
codices habēt: q̄ enim natus eſt ex deo nō peccat.
ſ beneficijs quaſi paruulos.
b nus locutus eſt. Filios enutriui c
a ſ miraculis. b ſ precepta mea abijciēdo ⁊ ꝓ
phetas contēnendo. ſ qui tanta eis feci.
et exaltaui: ip̄i aūt ſpreuerūt me. d e
ſ credendo. a ſ qui de iudeis crediderunt.
b ſ chriſtum.
c Cognouit bos poſſeſſorē ſuum: f
d e et aſinus p̄ſepe dn̄i ſui: iſrael au/ g h
a ſ quem exaltaui.
f tem me nō cognouit: et populus i
a ſ ſcꝫ. b ſ cum dolore ꝓnunciādum.
c ſ ergo. ſ eterna damnatio minatur eternū in
teritum: quia noluit credere aduētum filij dei mū
dum redempturi. ſ nō filijs.
g meus non intellexit. Ue genti k l
ſ immobili.
h peccatrici: populo graui iniq̄ta/ m
a ſ vos ex patre diabolo eſt᷑ ⁊ genimina vipera/
rū quis. v. o. f. a. v. i. b ſ iudeis q̄ prius filij dei
beneficio: et filij iniquitatis ſuo vitio.
i te: ſemini nequā: filijs ſceleratis. n
ſ quia. ſ adorātes idola: filiū dei nō recipiētes.
k Dereliquerunt dn̄m: blaſphema o p
a ſ ſanctoꝝ xp̄m. ſ. qui deū videntes ſanctificat.
b ſ nemo mittens manum ſuam ad ar. ⁊c.
l uerunt ſanctum iſrael: abaliena/ q
ſ vel in quo.
m ti ſunt retrorſuꝫ. Super quo per/ r
a ſ multiplicātes. b ſ p̄uaricationi.
cutiā vos vltra: addentes p̄uaā/ s

primo deſcribit᷑ regni iude punitio. ſecūdo ꝑ aduē
tum xp̄i eccl'ie ꝓmotio. ca. ſe. Sciendū tn̄ ꝙ hec di/
uiſio non eſt ita p̄ciſa: quin membra diuiſionis co/
incidant frequenter: ita qđ ī vna parte dicit᷑: poni/
tur etiam in alia: lꝫ alijs verbis et alio modo. ⁊ idē
eſt dicendū đ alijs ſubdiui/
ſionibus q̄ fient pro magna
parte. Preſens autē capl'm
ī duas partes diuidit᷑. quia
p̄mo oſtenditur popul᷒ pu/
niendus pro peccatis in de/
um. ſecūdo ꝓ peccat̄ ī ꝓxi
mum. ibi: Quomodo facta
eſt. Prima in tres. quia pri
mo oſtēditur populi culpa.
ſecundo ſubditur pena. ibi:
Terra veſtra. tertio conſuli
tur medela. ibi: Audite ver
bum. Circa primū declarat᷑
p̄mo peccati grauitas. ſcđo
incorrigibilitas. ibi: Super
q̄. Circa primū dicit ꝓpha:
Audite celi. i. angeli: q̄ ſunt
ciues celeſtes. a Et auri
bus ꝑcipe terra. i. homines
habitātes in ea. vtrāqꝫ enī
naturā. ſ. angelicā ⁊ huma/
nā voluit habere in teſtem.
b Qm̄ dn̄s locut᷒ ē. cuius
verbū attēte eſt audiēduꝫ.
Quid aūt dixit ſubditur:
c Filios enutriui. ſ. popu/
lum iſrael paſcendo manna
ī deſerto. ⁊ terrā lacte ⁊ mel
le fluētē ei ꝯferēdo. d Et
exaltaui. regnū ammorreo/
rū ⁊ chananeoꝝ eis tribuē/
do. vt ptꝫ ī libris Numero/
rū et Joſue. e Jp̄i autē B
ſpreuerūt me. idolis ſeruiē/
do. ad qđ declinauerūt poſt
mortem ioſue. vt ptꝫ ī libris
Judicū Regū. ⁊. j. Paral.
quoꝝ cecitatem arguit con
ſequēter cōparando eos ad
bruta aīalia rudiſſima di/
cēs: f Cognouit bos poſ
ſeſſorem ſuū. quia ſeruiēdo
ei in aratro recognoſcit pa/
buli ſibi exhibiti beneficiuꝫ. g Et aſinus p̄ſe/
pe domini ſui. inquātū ſeruit domino in deportan/
dis oneribus ꝓ pabulo qđ recipit in p̄ſepio ſuo.
h Jſrael autem me non cognouit. mihi ſeruiēdo
ꝓ tot ⁊ tantis beneficijs a me ſibi impenſis.
i Et popul᷒ meus. i. popul᷒ iſrl': qui a deo recepit
legem ſpecialem. k Nō intellexit. mea benefi
cia ⁊ p̄cepta ītra ſe legēdo ⁊ recolēdo. idō ſubdit᷑:
l Ue gēti peccatrici. i. pctō aſſuete: ſicut đr aliq̄s
artifex ex arte iā acq̄ſita ꝑ operis exercitium.
m Populo graui iniq̄tate. qꝛ pctm̄ qđ per pn̄iaꝫ
nō diluit᷑: mox ſuo pōdere ad aliud trahit.
n Semini neq̄ꝫ filijs ſceleratis. qꝛ ꝑ talia homīes
efficiūt᷑ ſemē diaboli ⁊ eius filij. ſicut ꝑ ꝯtraria bo
na opa efficiūt᷑ filij dei. ⁊ illa pctā magis explicat ī
ſpeciali. dicēs: o Dereliquerūt dn̄m. ei᷒ cultum
debitū negligētes. p Blaſphemauerūt ſanctū
iſrl'. ei᷒ bonitati detrahētes. Et đr h̄ ſanct᷒ iſrl' ipſe
de᷒: q̄ eſt ſanctus ſanctoꝝ: ⁊ dicebat᷑ ſanct᷒ iſrl' ſpecia
li mō: eo ꝙ illū populū elegerat ad ſuum cultum.
q Abalienati ſūt retrorſū. a deo recedentes. ⁊ ho
norē ſibi debituꝫ dijs alienis tribuētes. r Sup
q̄. Hic ꝯſequēter tangit᷑ peccatoꝝ īcorrigibilitas.
cū đr: Sup quo ꝑcutiam vos vltra. q̄ſi diceret fru/
ſtra. qꝛ non ſequeret᷑ correctio vr̄a. ideo ſubditur:
s Addentes p̄uaricationē. q. d. ex ꝑcuſſionibus
meis nō eſtis emēdati: ſed magis ⁊ magis peiora/
ti. ſicut Pharao rex egypti: quod oſtendit᷑ conſe/
quenter in diuerſis populi ſtatibus. cum dicitur:

Glossa ordinaria:

languidum. a Omne caput lã. Sicut leticia animi ali
quãdo dolores corꝑis mitigat: ⁊ ſi accedat languor men
tis duplicaṫ infirmitas: et ſicut ſi caput dolet oĩa mēbra
ſunt debilia: Ita ſi principes ⁊ doctores iuſticiam ſeruaſ/
ſent: popul⁹ vtcũqꝫ medicinã habuiſſet. Sed qꝛ oēs infir/
mati ſunt ablata medicina aĩaꝝ.
vñ: A plãta pedis ⁊c̃. b Vul/
nus ⁊ liuor ⁊c̃. Quaſi aut vulne/
ribus hiant corꝑa: aut verberib⁹
liuent aut plagis tumēt: quod ꝓ/
prie extreme captiuitati cõuenit:
Ps.13. cui nullũ remediũ ē ĩ q̃ ipleṫ. Oẽs
declinauerũt ſi. ĩutiles facti ſunt.
Vuln⁹ baculo: liuor virg̃: plaga
gladio: plerũqꝫ baculo. Sciẽdũ
hec p̃dicta eſſe de dñi aduentu et
vltima captiuitate qñ iã nullã cu
rationem receperunt: qꝛ verum et
pium medicũ ad ſe miſſum occide/
runt. c Nec curata medicami
Hiere.51.a ne. Unde: Curauim⁹ babylonē ⁊
nõ ē curata: vrbē.ſ. ꝯfuſiõis ⁊ viti
Luc.10.c orũ. Legim⁹ q̃ꝫ deſcẽdētē a hieru/
ſalē ĩ hiericho a latronib⁹ vulnera
tũ: a ſamaritano curatũ: ⁊ poſt au
ſteritatē vini infuſã olei mollicĩē.
Et notandũ ꝙ ex quo dixit: In q̃
ꝑcutiam vos ⁊c̃. hucuſqꝫ non ē cu
rata medicamine neqꝫ fota oleo:
tranſlationē ſeruauit: ⁊ irremedi/
abilem iudeorũ captiuitatem ex/
preſſit. d Terra vr̃a deſer. ⁊c̃.
Hec ſub babylonijs ꝑtim cõpleta
ſunt incẽſis ciuitatib⁹: hieruſalē
ſubuerſa: regionē iudeorũ ſamari
tanis incolẽtib⁹: leonibus etiam
terrã vaſtantibus: ſꝫ omnino ſub
romanis. Omnipotẽs de⁹ hie/
ruſalē ⁊ tēplũ ⁊ populũ deſeruit:
cui⁹ ipſe cuſtos fuit: cum afferret
Ps.126. fructus boni oꝑis. vñ: Niſi dñs
Allego. c.c.f.v.q.c.e. Allego. Qui d̃ ſa
nitate p̃ſtina corruerũt: ⁊ ꝯtrarijſ
poteſtatib⁹ traditi ſunt. oĩa bona
eoꝝ in deſertũ veniũt: ⁊ prioris iu
ſticie deus non recordabiṫ: ⁊ igne
diaboli oĩa ſuccendẽṫ ⁊ fiunt pa/
Ps.73. bulũ beſtiarũ. de quib⁹ diciṫ: Ne
tradas beſtijs animas cõfitentes
Mat.14.e tibi. e Derelinquetur. Unde:
Luc.13.g Surgite eam⁹ hinc. Et relinqueṫ
Mic.12.b vo.do.ve.de. et alibi: Reliqui do
mũ meam ⁊c̃. f Filia ſion ⁊c̃.
Affectu pijſſimi pr̃is: ⁊ oẽs natu/
ra ſunt filij: vitio alieni. Unde ba
bylon ſepe filia nuncupaṫ. Hie/
Moraliṫ ro. Mora. Per ſion q̃ ē ſpecula/
tio et pomorũ paradiſus: diciṫ et
vinea: aĩa accipiṫ q̃ in ꝯtēplatiõe
debet ꝯſiſtere: ⁊ fruct⁹ acceptabiles afferre cui ſi mens. i.
noys p̃ſit: habet deũ cuſtodē mētis. Si autē vitia ⁊ pec/
cata tãq̃ꝫ beſtiole virtutũ germĩa depaſta fuerint: ilico
deũ cuſtodē amittit. Vinea dñi ſabbaoth dom⁹ iſrl̃ ē.
Poſtq̃ꝫ ergo vaſtauit eã aper de ſilua ⁊ vindemiauerũt
tranſeũtes viã: derelicta eſt a domio. g Niſi domin⁹
⁊c̃. Hoc ex ꝑſona ꝓphete: ⁊ fideliũ ex eadē plebe. Ni/
ſi domin⁹ ⁊c̃. Hic oſtendiṫ q̃ ꝯtra iudã ⁊ hieruſalē dicta
ſunt: ad captiuitatē romanoꝝ eſſe referenda: qñ in ap̃lis
Act.2.g reliquie iudeoꝝ ſalue facte ſunt: ⁊ in vna die crediderũt
tria milia: ⁊ ĩ toto orbe euãgeliũ ſeminatũ ē. Dñs ſab/
baoth: qd̃. lxx. ꝓ locoꝝ q̃litate vel dominũ ꝟtutum vel
Mat.28.d dñm omnipotentē transferũt. Chriſt⁹ enĩ qui dicit: Data
ē mihi oĩs p̃tãs ĩ celo ⁊ ĩ terra. ſicut de⁹ dei ⁊ dñs dñi: ſic
oĩpotens fili⁹ oĩpotētis ē. h Audite ꝟbũ. Saluatis
reliquijs per ap̃los: ad ſcribas ⁊ phariſeos et populum
clamantem Crucifige cru. ſermo conuertitur. Audite
Luc.23.c verbũ ⁊c̃. Hoc ad iudeos illius tēporis: ſpecialiter perti
net ad ſcribas ⁊ phariſeos ⁊ ad populũ clamantē: Cruci
fige crucifige

Textus cum glossa interlineari:

a ſ metaphora. b ſ principes doctores.
c ſ cõſuetudine peccãdi. ſ impietate.
a ricationē: Omnē caput langui/ a b
a ſ ſapiẽtes qꝛ ꝑ affectũ in corde eſt ſapientia: hi
qꝛ intelligunt: ⁊ a ſua et aliorum peccata plãgũt.
b ſ a minimis vſqꝫ ad ſummos.
dũ et oĩne cor merẽns. A plãnta c d
pedis vſqꝫ ad verticem: non eſt i e
a ſ ꝑplo vel capite vel corꝑe. b ſ mentis: qꝛ me/
dicũ occiderũt. c ſ malicie. d ſ inuidie.
b ẽo ſanitãs. Vulnũs ⁊ liuõr ⁊ pla f g h
a ſ ſuperbia iudeoꝝ. b ſ lxx. nõ ē malagma
imponere neqꝫ oleum neqꝫ alligaturas.
gã tumens: nõn eſt circumliga/ i
ſ faſcijs orationum. ſ bonorum operum.
c ta nec curata medicamine: neqꝫ k l
a ſ penitẽtie: vt lachrymis cõpunctionis coꝝ du
ricia molliretur. b ſ ideo. c ſ erit.
b fota olẽo. Tẽrra veſtra dẽſerta: m n
ciuitates veſtre ſuccenſe ſũt igni. o
ſ babyloniorum vel romanorum.
Regionem veſtrã coram vobis p
a ſ ſamaritani vel romani.
alieni deuõrant ⁊ deſolabitur ſi/ q
ſ reuera. a ſ ab hominib⁹:
e cut ĩ vaſtitate hoſtili. Et dẽrelin/ r
vel a deo. a ſ hieruſalem vel templum.
f quetur filiã ſion vt vmbraculũ s
a ſ vinea vindemiata. de qua: Vineaꝫ de egypto
tranſtuliſti. b ſ qd̃ ablato fructu cuſtodes va/
cuum reliquerunt.
in vinẽa: et ſicut tũgurium in cu/ t
a ſ collectis frugibus.
cumerario: ⁊ ſicut ciuitas que va v
a ſ ergo. b ſ chriſtus de quo: Domin⁹ virtutuꝫ
ipſe eſt rex glorie.
g ſtatur †Niſi dõminus exercituũ x
a ſ reliquie iſrael ſalue fient. b ſ apoſtolos ⁊ ſe
quaces eorum: vnde alij. c ſ ſimiliter mortui in
peccatis.
rẽliquiſſet nobis ſemẽn †quãſi ſo/ y z
a ſ muti a laude dei. Sodoma enĩ muta ĩterpre/
tatur: gomorra aſpera. b ſ aſperi enormita/
te peccatorum.
dõma fuiſſemus: ⁊ quaſi gõmor/
a ſ ne añt periatis. ſ mente.
h ra ſimiles eſſemus. Audite ver/ a

Nicolaus de Lyra:

a Omne caput ⁊c̃. et ꝑ caput intelligiṫ rex ⁊ p̃ncipes qui ſunt ca
pita populoꝝ. ⁊ diciṫ: b Languidũ. qꝛ lãguor ē infirmitas in/
curabilis. ⁊ ꝑ hoc oſtẽdiṫ eoꝝ vita mala incorrigibilis. c Et oẽ
cor merẽs. ꝑ cor intelliguṫ doctores ⁊ ſacerdotes: qꝛ ſicut ex cor/
de procedit ſenſus ⁊ mot⁹ ad alias ꝑtes corꝑis: ſic ꝑ doctores ⁊ ſa
cerdotes debent alij accipe ſenſum bone
cognitiõis: et motũ ſancte oꝑatiõis: acci/
piendo ab eis doctrinã ⁊ exemplũ ꝟtutũ.
ſed econtrario d̃r hic: Omne cor merens.
nõ merore ꝯtritionis de peccatis: ſꝫ mero/
re q̃ ē defect⁹ doctrine ⁊ virtutis.
d A plãta pedis ⁊c̃. Per h̃ intelligiṫ re
liquus popul⁹ ꝓcedẽdo a minorib⁹ vſqꝫ
ad maiores. e Non ē in eo ſanitas. ſ.
gr̃e ⁊ virtutis. ⁊ ꝑ h̃ intelligiṫ ꝙ ibi ſit cõ
trariũ. ſ. infirmitas culpe ad mortē gehẽ/
ne deducentis. ⁊ hãc infirmitatem ſpecifi
cat. dicẽs: f Vulnus. i. peccatũ patẽs.
g Et liuor. i. inuidia latens. h Et pla
ga tumens. i. peccatũ ſuꝑbie inflans.
i Nõ ē circũligata. ligatura legis diuĩe
a peccato retrahentis. k Nec curata
medicamine. i. ꝟbo ⁊ exẽplo ſacerdotũ et
doctorũ. Neqꝫ fota oleo. i. oꝑib⁹ mi
ſericordie: q̃ impetrant remiſſionē culpe.
Dañ. iiij. Pctã tua elemoſynis redime.
m Terra veſtra. Hic ꝯñr ſubdiṫ debita
pena. Circa qd̃ ſciendũ: ꝙ ſicut dicit Ra.
Sa. Eſaias dixit iſta duab⁹ tribubus tē/
pore Ezechie decē tribub⁹ iam ante capti/
uatis ⁊ de terra ſua tranſlatis ĩ aſſyrios.
vt habeṫ. iiij. Reg̃. xvij. Et ideo ꝓphe/
ta primo reducit ad memoriã illã deſtru/
ctionem. ſecũdo cõminaṫ regno iude ſimi
lem. ibi: Et derelinqueṫ. Circa primũ di
citur: Terra veſtra. i. terra decē tribuum.
que diciṫ hic ꝑtinere ad regnũ iude: qꝛ ſi/
bi debebaṫ de iure eo ꝙ fuit de regno Da
uid ⁊ Salomonis. ſꝫ tꝑe Roboã rebella/
uit: vt habeṫ. iij. Reg. xij. n Deſerta.
id eſt derelicta ab habitatorib⁹ ſuis in aſ
ſyrios tranſlatis: vt dictum ē. o Ciui
tates veſtre ſuccẽſe igni. ab aſſyrijs terrã
iſrael deſtruentibus. Et dicunṫ hic ciuita
tes illius terre ꝑtinere ad regnũ iude ra/ †Ro.9.f
tione dicta. ⁊ eodeꝫ modo intelligitur qd̃
ſubdiṫ: p Regionē veſtrã corã vobis
alieni deuorant. ſ. ſamaritani qui erãt gē/
tiles illuc adducti per regem aſſyriorũ: vt
habeṫ. iiij. Reg̃. xvij. q Et deſolabiṫ †Gen.19.e
ſicut in vaſtitate hoſtili. i. hoſtes remane/
bunt in ea. et ita factum eſt: quia filij iſrl̃
in aſſyrios tranſlati nunq̃ꝫ poſtea redie/
runt ad terram illã. vnde littera hebraica
ſic habet: Et deſolabitur ſicut in verſione
extraneoꝝ: qꝛ illa terra fuit ſimpliciṫ ver/
ſa ad extraneos: q̃ nõ erãt de gente iſrl̃.
r Et derelinqueṫ. Hic ꝓpheta ꝯſimilem
penam q̃ꝫtum ad aliquid cõminaṫ regno
duarũ tribuũ. dicens: Et derelinqueṫ filia ſion. i. hierl̃m metropo/
lis in regno iude derelinqueṫ a ſuis habitatorib⁹ trãſferẽdis ĩ ba
bylonem ꝑ nabuchodonoſor regē: ⁊ ꝑ ꝯñs alie ciuitates eiuſdem
regni. s Ut vmbraculũ ĩ vinea. derelinquiṫ a cuſtode ipi⁹ vin/
demia collecta: qꝛ nõ habitat ibi vltra. t Et ſicut tuguriũ ĩ cu
cumerario. cucumerib⁹ collectis derelinquiṫ a cuſtode. Eſt autem
cucumerariũ locus vbi creſcũt cucumeres. v Sicut ciuitas q̃
vaſtaṫ. ciuib⁹ inde captiuatis: ſꝫ qꝛ iſta ciuitas reducta fuit ĩ terrã
iude ꝑ Cyrũ regē q̃ dedit populo iude licentiã redeundi in terraꝫ
ſuam. ideo ſubdiṫ: x Niſi dñs exercituũ. i. angeloꝝ: y Re
liquiſſet nobis ſemen. i. aliquos de regno iude redeuntes ſub Zo
robabel duce ⁊ ieſu ſacerdote: q̃ reedificauerunt tēplũ ⁊ poſtea ci
uitatē tꝑe Neemie. z Quaſi ſodoma fuiſſem⁹. i. deſtructi irre/
parabiliter: ſicut ſodoma ⁊ gomorra ⁊ alie tres ciuitates fuerunt
ſubuerſe abſqꝫ reꝑatione. Gen. xix. a Audite verbũ dñi princi
pes ſodomorũ. Hic ꝯñr poniṫ medela ꝯtra p̃dicta mala. Et p̃mo
falſum remediũ excludiṫ. ſcd̃o verũ cõſuliṫ. ibi: Lauamini. Circa
primũ ſciẽdũ ꝙ habitatores regni iude q̃ ꝓ maiori ꝑte erãt ita ma
li vt p̃dictũ ē. tñ credebant maliciam ſuã expiari ſacrificijs ⁊ alijs
hmõi q̃

☞ fige crucifige eũ. Sicut enĩ ſodomite publice peccabãt
cogitãtes ↄſilium peſſimũ cõtra virũ iuſtũ Loth:⁊ ſine
Gen.19.b verecundia dixerũt: Educ viros qui ingreſſi ſũt ad te vt
Hiere.18.e abutamur eis. Sic iſti ↄtra xp̃m iuerecũde dixerũt: Ve
nite cogitemꝰ ↄtra iuſtũ cogitatiões:⁊ reus eſt mortis.⁊
J.3.b hmõi. Vñ ĩ ſequẽtibꝰ: Iniq̃tatẽ
ſuã ſicut ſodoma p̃dicauit: non
abſcõdit. Audite.v.d.⁊c̃. Tra
dunt hebrei Eſaiã: qꝛ h̄ dixerat
J.6.a occiſũ: vel qꝛ dixerat: Vidi dñm
⁊c̃. Cũ dixerit dñs ad moyſen:
Exo.33.d Nõ videbit me hõ ⁊ viuet:⁊ nõ
poteris videre faciem meã: nec
ↄſiderãt q̄dem faciẽ vel pedes
dñi vel ſuos. In hebreo enĩ am
bigue dꝛ ſeraphin texerũt: ⁊ me
dia tm̃ eiꝰ Eſaias ſe vidiſſe ſcri/
pſit. Angeli tñ etiã minoꝝ in ec
cleſia ſemꝑ vident faciẽ dei: hõ
1.Co.13.d aũt videre nõ põt. Videmꝰ enĩ
nũc ꝑ ſpeculũ in.e.⁊c̃. Qñ vero
de hoĩbꝰ in angelos ꝓficimus:
gl'iam dei reuelata facie ſpecula
mur: lʒ ſm ꝓprietatẽ nature nul
la creatura poſſit videre faciem
dei: et nunc mẽte cernit̃ quãdo
inuiſibilis credit̃. a Plenꝰ
ſum. Quaſi putatis me indige/
re his vel delectari. Ego autem
Ps.23. plenꝰ ſũ.i.nullo indigeo. Mea
enĩ eſt terra et plenitudo eius.
Vel plenꝰ ſum.i. tedio affectꝰ:
qꝛ nõ bene offertis: b Holo
cauſta arietũ ⁊c̃. vſq; Judicate
pupillo ⁊c̃. Sacrificia iudeorũ
reſpuit: obedientiã euãgelij cõ/
mendat. Holocauſta arie.⁊c̃.
Vltimã tẽpli deſtructionẽ indi/
cat: q̃ in ꝑpetuũ ꝑſeuerat. Poſt
babylonicã enĩ captiuitatem a
zorobabel tẽplũ edificatũ ẽ. Et
Allego. ĩ eo diu ſacrificatũ ẽ. Allego.
Holocauſta arie.⁊c̃. Põt et de
illis accipi q̃ cum dei p̃cepta de
ſpiciãt: volunt illũ multitudine
ſacrificioꝝ placare:⁊ peccãdi li
centiã emere. Vel q̃ rapinam et
auariciã altari offerũt: ⁊ paupe
ribꝰ tribuũt. c Nolui. Pre
terito vtẽs oſtendit ſe nunq̃ȝ iu
deorũ ſacrificia amaſſe: ſʒ ꝓpter
ſignificatũ ad tp̃s ſuſtinuiſſe: et
vero ſacrificio ĩpleto: ꝓ nihilo
reputaſſe d Cũ venerit'. Hec
ſacrificia non q̃ſiuit deꝰ q̃ſi indi
geret: ſʒ ne demonibꝰ ĩmolarẽt:
⁊ vt ꝑ carnalia ⁊ typica ad ſpiri
tuale: et verũ ſacrificiũ facilꝰ ꝑ
ueniret. e Quis q̃ſiuit. Au
diant h̄ Ebionite q̃ poſt chriſti
paſſionem putant legem eſſe ſeruandam. Audiant hoc
eorum ſocij qui iſraelitico tm̃ generi cuſtodiendam de/
cernunt. f Neomeniam. Feſtuȝ noue lune quod ce
lebrabant in principio menſium. Neos nouum: mene
Ps.80. luna. vnde: Buccinate domino in neomenia tuba.
g Iniqui ſunt cetus veſtri. Quia ſpirituales hoſti/
Ibi.50. as non offerunt. vnde. Sacrificinm deo ſpiritus contri
bulatus. h Odiuit anima mea: facta ſũt mihi mo.
Antropoſpatos. Non q̄ animam habeat: ſʒ noſtro lo
quitur more quaſi omnino odiui.
i Laboraui. Symmachus. Defeci miſerãs: quaſi nõ
potui vltra miſereri: quia poſt ſeruos filium occidiſt':
Oſee.13.c ſicut illud Oſee: Perditio tua iſrael: tm̃ in me eſt auxi
lium tuum quod eſt. Pereas iſrael qui nõ tuo merito
ſed meo tm̃ ſaluaris auxilio. k Manus enĩ veſtre
ſanguine plene ſunt. Prophetarum: ſtãdem domini eo
Mat.23.d rum. Vnde: Implete menſuram patruȝ vr̃oꝝ. Illi ĩter
fecerunt ꝓphas: vos iugulate filium patriſfamilias.
☞ Atendũ

a ſ q̃ſi q̃ vos iactatis filios abrae. b ſ cui ſimile
pater tuus amorreus:⁊ mater tua cethea.
bum domini principes ſodomo/
a ſ auribus ſaltem exterioribus.
rum: percipite auribꝰ legem dei a
a ſ vos ex patre diabolo eſt'. b ſ ad quid.
c ſ quaſi ſi legẽ non ſeruatis quare offertis.
vr̃i populꝰ gomorre.† Quo mihi b
a ſ nõ mearum quem offenditis.
multitudinẽ victimarũ veſtrarũ
ſ qui timendus eſt.
a b dicit dominꝰ: Plenꝰ ſum.† Holo c d
cauſta arietuȝ:⁊ adipem pingui/
um: et ſanguinem vitulorum: et
ſ vnq̃ȝ.
c d agnorum et hircorũ nolui. Cum e
veniretis ante conſpectuȝ meũ:
a ſ quaſi lex ſpũalis eſt.
e quis queſiuit de manibꝰ veſtris: f
ſ ſic.
hec vt ambularet' ĩ atrijs meis: g
ſ ergo. a ſ inutile.
Ne offeratis vltra ſacrificiuȝ frũ h
a ſ qꝛ. ſ veſtrũ. b ſ qꝛ nõ pura intentione.
ſtra.† Incenſum abominatio eſt i
f mihi. Neomeniã ⁊ ſabbatũ: et fe k l
a ſ encenia iubileum. b ſ non ſuſtinebo amplꝰ: m
qꝛ iniqui ſunt cetus veſtri.
g ſtiuitates alias nõ feram. Iniq n o
a ſ neomenias. b ſ non meas
ſunt cetus veſtri. Kalendas ve/ p
a ſ non meas. b ſ qui male vtimini.
h ſtras: et ſolennitates veſtras odi q r
ſ ſupradicta.
uit anima mea. Facta ſunt mihi
a ſ laborare me feciſtis. b ſ expectans veſtrã
conuerſionem.
i moleſta† Laboraui ſuſtinẽs:⁊ cũ s
a ſ qd̃ faciebant quaſi imitantes moyſen qui ora/
bat contra amalech eleuatis manibus.
extenderitis manus vr̃as: auer/ t
a ſ reſpectu miſerdie. b ſ iniq̃s. c ſ etiã vel ideo.
tã oculos meos a vobis. Et cum
multiplicaueritis orationem: nõ
a ſ quare: quia. ſ opera.
k exaudiam.† Manus enim veſtre v

hmõi q̃ fiebãt in tẽplo qd̃ erat in hieruſalem. Et hoc ẽ falſum: ſicut
dꝛ Prouer.xv. Victime impiorũ abominabiles dño. Et hoc eſt qd̃
hic dicit ꝓpheta ſatis diffuſe. Et primo excludit ſacrificia. ſcd̃o feſta
ſolẽnia. ibi: Neomeniã. tertio orationũ ſuffragia. ibi: Et cũ extende
ritis. Circa primũ excitat maiores populi ad intelligenduȝ. dicens:
Audite v'bũ domini principes ſodomorũ.i.
ſimiles illis: quia publice ⁊ inuerecũde facie
bant mala ſupradicta: ſicut ſodomite: vt ha/
betur Gen.xix. Et ideo dicit̃ infra.iij.caplo.
Peccatũ ſuũ ſicut ſodoma predicauerunt:
nec abſconderũt. Cõſequenter excitat mino/
res. dicens: a Percipite auribꝰ legẽ dei
veſtri populus gomorre. Et vtit̃ hoc modo
loquendi: qꝛ ſicut populꝰ erat ſubiectꝰ princi
pibus: ita ciuitas gomorra erat ſubiecta ſo/
dome: q̃ erat metropolis ĩ q̄nq; ciuitatibus
ſubuerſis. Alterĩꝰ ꝓponit intentum. dicens:
b Quo mihi multitudineȝ victimaꝝ vr̃aꝝ
dicit dñs.i. in q̃ placent mihi: q.d. nullo mõ.
ideo ſubdit̃: c Plenꝰ ſũ.i. talibꝰ non indi † Hie.6.e
geo: ſed magis abhorreo: ſicut hõ plenꝰ cibo
abominat̃ ipm. ideo ſubdit̃: d Holocau/
ſta arietum ⁊ adipem pinguiũ ⁊ ſanguinẽ vi/
tuloꝝ et agnorũ ⁊c̃. De iſtis enĩ ſpeciebꝰ ani/
malium fiebant ſacrificia maiora. Et ꝑ repro
bationẽ iſtorũ intelligit̃ etiaȝ reprobatio mi/ D
norum que fiebãt de turturibꝰ ⁊ colũbis. Di
cebant̃ autẽ holocauſta que totaliter incen/
debãt̃ ad honorẽ diuinũ. De ſacrificijs autẽ
pro peccato vna pars cedebat in vſum ſacer
dotum. Et ſimiliter de ſacrificijs pacificoruȝ
vna pars erat in vſum ſacerdotũ.⁊ alia ĩ vſũ
offerentiũ. ſed ĩ oĩbꝰ ſacrificijs eſus adipis:
et ſanguinis erat totaliter ꝓhibitꝰ: qꝛ adeps
cremabatur in altari holocauſtoꝝ ⁊ ſanguis † Amos.5.
effundebat̃ ad crepidinem illius altaris: vt
habet̃ ĩ Leuitico. e Cũ veniretis añ con
ſpectũ meũ.i. ad talia offerẽdũ ſacerdotibꝰ ĩ
ĩtroitu atrij ſacerdotũ qd̃ dicebat̃ eſſe ĩ ↄſpe/
ctu dñi: eo q̄ erat añ tẽplũ vbi dabãt̃ diuina
reſpõſa. f Quis q̃ſiuit hec de manibꝰ ve/
ſtris. q̃ſi dicat: ego nõ q̃ſiui. g Vt ambu/
laretis ĩ atrijs meis. Hoc dꝛ qꝛ p̃ter atriũ ſa/
cerdotũ in q̃ offerebant̃ ſacrificia: erant duo
alia. Vnũ in q̃ orabãt mũdi.⁊ aliud in q̃ ora
bant ĩmũdi. h Ne offeratis vltra ſacrifi
cium fruſtra. q̃ſi diceret: talis oblatio vobis
nõ valet: ſʒ magis nocet eo q̄ polluti peccat'
ad loca ſancta accedit'. i Incẽſũ abomi/ † Hie.9.e
natio ẽ mihi.i. oblatio thymiamat' in altari
ĩ ncẽſi intra tẽplũ: q̃ oblatio erat ſacrificiorũ
oblatoꝝ ſub diuo cõſũmatio. ſm q̄ dꝛ Heb.
ix. In priori q̄dem tabernaculo ſemꝑ introi/
bãt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia ↄſumãtes:
k Neomeniã. Hic excludit ſolennitates. di
cens: Neomeniã.i. feſtũ qd̃ fiebat in nouilu
nio apud iudeos ꝓpt̃ bñficiũ diuine guber/
nationis: eo q̄ ĩ nouilunio frequenter appa/ † J.59.a
ret mutatio tẽporis. Et dicit̃ a neos quod ẽ
nouũ. et mene defectus: eo q̄ tũc renouat̃ lu
men lune quod defecerat. l Et ſabbatũ. quod eſt feſtum apud iu
deos in memoriam beneficij creationis. vt habet̃ Gen.ij.
m Et feſtiuitates alias.ſ. paſce: pentecoſtes: tubarum: expiationis
et tabernaculorum. de quibus dictum fuit plenius Leuit̃.xxiij.
n Non feram. loquitur ſcriptura de deo ad modũ hominis aggra/
uati onere. Et per hec omnia et ſimilia oſtenditur q̄ talia non erant
deo placita: ſed magis diſplicentia. o Iniqui ſunt cetus veſtri. ĩ
octaua enim die feſti tabernaculorum fiebat feſtum cetus ſiue colle/
cte. p Kalendas veſtras. id eſt principia menſium. per qd̃ ſigna/
tur idem qd̃ ſupra ſignatum eſt per neomeniã. q Et ſolennitates
veſtras. omnes generaliter. r Odiuit anima mea ⁊c̃. et patet ex
dictis ſententia. s Et cum extenderitis. Hic excludit orationum
ſuffragia. dicens: Et cum extenderitis manus veſtras ad me dep̃cã/
dum. t Auertam oculos meos a vobis. ſicut homo auertit faciẽ
ſuam ab eo quem non vult exaudire. ideo ſubditur: Et cum multipli
caueritis orationem non exaudiam. Et ſubdit omnium predictoruȝ
rationem: v Manus enĩ veſtre. id eſt opera veſtra que ꝑ manus
deſignant̃: eo q̄ manus eſt organum organorum. iij. de anima.

 Sãguine

¶ Utendũ ē hoc teſtimonio cõtra eos qui cum quotidianis operi/
bus ſanguineas manꝰ habeãt: in oratione dies nocteſq; inuigilãt.
a Lauamini. Quaſi hoc odiui: placet veritas euangelij. Laua/
mini ſanguine chriſti aqua baptiſmi. Mũdi eſtote: poſtea manen/
tes in innocẽtia vite. Baptiſmꝰ enĩ ſolũmodo põt eſſe in remiſſio/
Joh. 3. a nem peccati. Uñ: Niſi qs renatus ⁊c. et
Mat. 28. d alibi: Ite docete omnes. g. b. e. i. n. p. ⁊c.
Ordo precipuus. Non ſufficit lauami/
ni niſi adiungat mundi eſtote: vt poſt la/
uacruz aque cordis habeant puritatem.
Ibidē. 5. a Beati enĩ mundo corde. q. i. d. vi. Habi/
ta autem cordis puritate: de mẽtibꝰ ſuis
debent malum auferre: non ſolum in cõ/
ſpectu hominũ ſed etiaz in conſpectu dei
cui nihil poteſt celari. Qd autem adiũgi
tur: Quieſcite agere peruerſe: illud euan
gelij ſonat: Ecce ſanꝰ factus es: iam am/
Joh. 5. c plius noli peccare. Recedens ergo a vi/
tijs diſcat bonũ: querat iudicium: oppreſ
ſo ſubueniat: pupillũ viduãq; defendat.
Si autem hec fecerit peccata que prius ĩ
modum coccini ſanguinea fuerũt dimit/
†87. di. c. i. tent: et opera ſanguinis in veſte dñi mu/
defenſiõis. tabuntur que d agni vellere confecta eſt
quem ſequũt in apocalypſi qui ſplendẽt
candore virginitatis. b Diſcite bene
facere. Non confiſi nature: virtꝰ eſt diſcẽ
da et imitanda: vñ Jeſus filius Syrach.
Eccl. 1. d Deſideraſti ſapientiam: ſerua mandata:
et dominus tribuat tibi eam. Et Eſaias.
Eſa. 26. b Omnis qui non didicerit iuſticiã ſup ter
ram: veritatez non faciet. diſcenda eſt er/
go iuſticia ⁊ magiſtroꝝ terenda ſunt li/
mina. c Querite iudicium. Uictimis
iudeorum euangelica ſuccedunt manda/
ta. Pupillis et viduis ꝓuidetur: vt ſecu
ri de cõiugibꝰ et liberis martyres ad bel
la procedant. d Ut coccinum. Idem
eſt coccus et coccinũ ⁊ vermiculus: gran
de ſcz peccatũ: vt homicidiũ et adulteri/
um ⁊c. Qd autem per niuem: hoc ꝑ lanã
ſignificatur purgatio. ſ. ⁊ ablutio pecca/
torũ. e Quaſi nix. Quia frigidi erũt
contra incentiua vitiorum. Et velut lana
quia veſtiti contra frigus perfidie.
f Lana alba. De qua fiat veſtis chriſti.
Gal. 3. d Uñ: Quotquot baptiçati eſtꝭ chriſtum ĩ
I. 49. c duiſtis. Et alibi: Uiuit dominꝰ quia his
ſicut veſtimento induerꝭ. g Si volue
ritis et audieritis ⁊c. Liberum arbitriuz
reſeruatur: vt non ex ꝑiudicio dei ſed ex
ſingulorum meritis premia vel penas ſe/
qui ꝓhibetur. h Terre. Cum cetera
elementa ſint ĩ motu: terra ĩmobilis ſtat.
Ideo per eam ſignificatur ſoliditas eter
ne beatitudinis. i Gladius. Babylo
niorum vel romanorum vel dei: peſtilen
tia ſcz mortalitas: fames: pena eterna. qc
quid enim affligit gladius ſolet dici.
k Quomodo facta ē ⁊c. Hec ad tẽpora
ꝓphete: ſed ſpecialiter ad incarnationez
¶ chriſti referunt: quando penitus receſſe/
runt a deo barrabam eligendo: filiuz dei
occidendo. vnde admirans ait: Quomo
do facta ⁊c. l Ciuitas fidelis. Lxx. addiderunt ſion propter
manifeſtiorem ſenſum. Sion mons eſt in quo hieruſalem condi/
ta eſt. Sed poſtq̃ a dauid capta eſt ciuitas: appellata eſt ciuitas
dauid: in qua ſancti viri fuerunt dum habuit tabernaculuz domi
ni. Et poſtea templum: quando nathan ⁊ alij prophetauerunt: et
ſuper choros aſaph ⁊ ydithun ethan eman ⁊ filij chore conſtituti
ſunt: vt paulatim a ſacrificijs victimarum ad laudez dei tranſiret
Moralit religio. Mora. Anima fidelis ⁊ plena iudicij dum deo obedit
deus in eo habitat: q̃ eſt iuſtificans iuſticia. Si autẽ a deo recedit
non loco ſed merito habitat a malignis ſpiritibus qui ſunt homi
cide animarũ. m Juſticia. Juſticia in hebreo ſedech: qd magꝭ
iuſtum ſignificat: vt intelligamus dñm cõmoratum in ea de quo:
Ezec. 23. a Juſtus autem quid fecit? qd in Ezechiele per oolibam ſignificat
qd interꝑtatur tabernaculũ: vel tabernaculum meum in ea.

¶ Argentum

a ſ peccõ. vñ: Libera me de ſã. d. d. ſa. m. i. de pec/
catis. b ſ lachrymis pnie. ſ facite dignos fru/
ctus penitentie. c ſ ne recidatis. ſ innocentis
vite.

a ſãguine plene ſũt† Lauamini mũ a b
a ſ auferte mala: hoc modo lauamini. b ſ opus
c ſ ſi cogitatis ſaltē ne perficiatis.

di eſtote: auferte malum cõgita/ c d
a ſ iniquarum. ſ non mearum. b ſ quia ab/
ominatio eſt mihi.

tionum veſtrarum ab oculis meis. e
a ſ vos baptizati. b ſ declinãdo a malo. ſ fac

b Quieſcite agere peruerſe: diſcite f g
bonũ. a ſ hoc modo. b ſ a ſapiẽtibꝰ: quorũ ē
iudicare. vnde: Salomon ſapiẽtiã poſtulauit ad
iudicandum populum.

c bñfacere† Querite iudicium: ſub h i
a ſ violenter. a ſ id eſt iudicio ſubuenite ſi eiꝰ
cauſa bona eſt: quia dicitur: ne parcas pauperi in
iudicio. c ſ . i. pauperi.

uenite oppreſſo. Judicate pupil/ k
a ſ a violentia. b ſ in iudicio. c ſ cum hec bo/
na feceritis. ſ contra me in iudicium.

lo: defendite viduam: ⁊ venite ⁊ l m
a ſ quaſi ingratum. ſ ſi non remunerabo.
b ſ qui non mentiuntur. c ſ q̃ſi: ſi hec feceritis.

arguite me dicit dominus. Si fu/ n
d erint peccata veſtra vt coccinuz:
a ſ vnde: Aſperges me domĩe iſopo: ⁊ alibi: Ue
ſtimenta eius alba ſicut nix.

e quaſi nix dealbabuntur: ⁊ ſi fue/
rint rubra quaſi vermiculꝰ velut
a ſ ꝑ liberũ arbitriũ. ſ q̃ſi in vr̃a volũtate ē.

f g lana alba erunt. Si volueritis et o
a ſ obedieritis. b ſ viuentiũ vel preſentis: vt
ſaltem iudei ꝑſentibus inuitati obediant.

h audieritꝭ me: bona terre comede p
ſ vindictam.

tis. Qꝙ ſi nolueritis ⁊ me ad ira/ q
ſ ſic.

i cũdiã ꝓuocaueritis: gladius de/ r s
a ſ quaſi de veritate ne dubitetis. b ſ verbum
patris: vel ꝓpheta per quem deus loquitur ſua ſe
creta cuius ſententia ꝑmanentibus peccatis non
mutatur.

uorabit vos: quia os domini lo/
a ſ admiratiue. b ſ non tam opere q̃ȝ mente
recedendo a deo.

k cutuz ē. Quomodo facta ē mere t
ſ olim. ſ veri.

l trix ciuitas fidelis: plena iudicij? v x
a ſ tanq̃ȝ in domo ſua.

m Juſticia habitauit in ea: nũc aũt y

a Sanguine plene ſũt. i. peccatis enormibꝰ. Erãt enim
homicide ⁊ idolatre ⁊ pauperum oppreſſores. Predicta
enĩ. ſ. ſacrificia ⁊ hmõi ñ habebãt efficatiã ex ope opator
ſicut ſacrificiũ noue legis: ſed tm̃ ex fide et deuotiõe offe/
rẽtiũ. Fides aũt erat in eis amota ꝑ idolatriã. ⁊ deuotio
per maliciaz obſtinatã. b La/
uamini. Hic ꝯñr vera medela ꝯſu
lit. ſ. ꝑ veram pniaz ⁊ boni opatio
nem. Et hoc ē qd dr: Lauamini. a
pctõꝝ maculis lachrymis ꝯtritio/
nis. c Mũdi eſtote. i. a recidi/
uo cauete. d Auferte malũ co/
gitationũ vr̃aꝝ. qꝛ nõ ſufficit mun †De pe. di
dicia exterior ſine iterior. e Ab 3. c. lauami
ocu. m. Hõ enĩ videt ea q̃ parẽt: ſȝ ni.
deꝰ intuetur cor. j. Reg. xvj.
f Quieſcite agere ꝑuerſe. a malo
declinãdo. g Diſcite bñfacere.
ĩ bonis opibꝰ vos exercendo. Iſte
enĩ ſũt due ꝑtes iuſticie. ſ. declina/
re a malo ⁊ facere bonũ. h Que
rite iu. i. executiõeȝ debite iuſticie.
i Subuenite op. eũ releuando.
k Judicate pu. i. ꝓ pupillo ĩ cau
ſa ſua iuſta. l Defendite vi. cõ/
tra eã calũniantem. Iſtas aũt ꝑſo
nas exꝑmit: qꝛ frequẽt iniuſte pa/
tiunt calũniam: eo ꝙ nõ pñt ſe de/
fendere. ⁊ idõ indigẽt iudicũ ⁊ po
tentũ ſuſtẽtatione. m Et venite
⁊c. i. ſi ita feceritꝭ: tũc poteritꝭ con
queri: niſi a deo releuemini. ꝓpter
qd ſubdit d releuatiõe a pctĩs. cũ
dr: n Si fuerĩt pec. ⁊c. Iſti duo
colores h poſiti ſũt valde tenaces
⁊ mãſiui. ⁊ idõ ꝑ h itelligit ꝙ pctã
q̃ȝtũcũq; ſint ꝗuia ex genere. et ha
bituata ex cõſuetudine: diuĩa gr̃a
purgabũt. ſcdõ ſubdit d releuati/
one a corꝑalibꝰ miſerijs. cum dr:
o Si volue. ⁊ au. me. ꝑceptꝭ meis
obediẽdo. p Bona tre co. ꝑ h
etiã itelligũt alia bona ſpũalia: q̃
ĩ talibꝰ ꝓmiſſis ſũt ꝑncipalit itelle
cta. qꝛ ꝑmiũ non debet eē minꝰ bo
nũ q̃ȝ meritũ: ſȝ maiꝰ. bona autem
tꝑalia ſũt minora bona q̃ȝ opa vir
tutũ. q Qꝙ ſi nolueritꝭ ⁊ me ad
iracundiam ꝓuocaueritis. ꝑcepta
mea tranſgrediendo. r Gladi/
us. aduerſariorum veſtrorum.
s Deuorabit vos. mortem tẽpo/
ralem inferendo. ⁊ ad mortem ge/
henne deducendo. que ſub morte
temporali intelligitur. Gentes au
tem rudes quales erant in veteri
teſtamento potiſſime non attẽdũt
niſi bona et mala ſenſibilia: ⁊ ideo
in diuinis ꝓmiſſiõibꝰ ⁊ cõminatio
nibꝰ ꝓphe mala et bona ſenſibilia
exꝑmebãt ſub illis: itelligẽdo ſpi/
ritualia ⁊ eterna. t Quomodo
facta eſt meretrix. Hic ꝯſequenter
oſtenditur populus iuſte punien/
dus pro peccatis in ꝓximũ. Et primo deſcribitur culpa.
ſecundo pena. ibi: Propter hoc ait dominꝰ. Circa ꝑmuȝ
primo deſcribit hominũ vulgariũ culpa. cũ dicit: Quo/
modo facta ē meretrix: id eſt plena meretricio ꝑ peccatuȝ
adulterij. ſm ꝙ dicit Hieremie. v. Equi amatores ĩ femi/
nas et emiſſarij facti ſũt: vnuſquiſq; ad vxorẽ ꝓximi ſui
hinniebat. Et h eſt valde graue peccatũ ꝯtra ꝓximũ: qꝛ
fit ſibi iniuria in re ſibi chariſſima. ſ. in vxore q̃ eſt vna ca
ro cũ ipõ. Geñ. ij. Et in prole que ſubſtituitur falſa.
v Ciuitas fidelis. i. prius ꝯſeruans fidelitatem matri/
monij. x Plena iudicij. tpe Dauid ⁊ Salomonis. idõ
ſubditur: y Juſticia habitauit in ea. nũc aũt homici/
de. vt expoſitum eſt. S. Conſequenter deſcribit culpa do/
ctorum et ſacerdotum. cum dicitur:

Argentũ

Pſ. 11. ¶ a Argentum ⁊c. Clari ſcȝ et lucidi ad vitia ſūt reuerſi. Argētū tu. vnde: Eloquia dn̄i. e. c. ar. i. ⁊c. b In ſcoriā. Scoria hebraice ſygin: qd̄ eſt rubigo metallorū: vel purgamēta ⁊ ſordes que igne excoquūꝛ. c Uinuȝ tuū. Alij: Caupones tui miſcēt vinum aqua. Symmachus. Uinuȝ tuum
Moralr̄ mixtū eſt aqua. Mora. Uinū tuū mixtū eſt aqua: qꝛ p̄cepta ſancte ſcripture q̇bus corrigere debet auditores ad illoꝝ voluntatē emollit: ſenſu ſuo admixto vinuȝ corrūpit. Mora. Uinū. t. ⁊c. Heretici quoqȝ euangeliū corrūpūt peſſimi caupones de vino aquā faciētes: cū aquā in vinum
Ioh. 2. b xuerit dn̄s: qd̄ miraꝛ architriclin⁹. Et re-
3. Re. 9. a gina Saba in ꝯuiuio Salomonis collaudans pincernas et miniſtros vini.
d Socij furum. Accipientes a ſcribis ⁊ phariſeis munera q̄ paup̄ib⁹ auferebant. In paſſione quoqȝ dn̄i infideles fuerūt: nolētes credere in xp̄m: ⁊ ſocij furum ſcribarū ⁊ phariſeorū ⁊ iude ꝓditoris. Hie
Morali. ro. Mora. Socij furū. Nos quoqȝ debemus cauere ne ab illis accipiam⁹ munera q̇ de lachrymis pauperū ꝯgregant diuitias: ne ſim⁹ ſocij furū: ⁊ ne dicat̄ d̄ nobis:
Pſ. 94. Si videbas furē cur. c. e. ⁊c. e Sequūtur re. Quia amicos nō putant niſi q̇ donant: quoꝝ non os ſed man⁹ cōſiderant. Et tm̄ quoꝝ marſupia exhauriunt: ſāctos iudicant. Illis donāt a q̇bus ſperāt: illis fauent: illos extollūt: vel laudāt eoꝝ cauſam. Symmachus. Uiciſſitudines vel vltiones: vt ille quoqȝ in culpa ſit qui malū ꝓ malo exigit: denteȝ ꝓ. d. o. ꝓ. o. non
Pſ. 54. audiēs illud: Si reddidi retribuētib⁹ mi-
Treno. 3. d hi mala. vł illud: Percutiēti ſe dabit ma-
Mat. 5. f xillam ⁊c. Euāgelico enī viro d̄r: Qui te p̄cuſſerit in dexterā. pre. ei ⁊ aliā maxillā. id eſt patiēter tolera. f Fortis iſrael.
Sap. 6. b Lxx. Ue fortes iſrł. Quaſi: Potētes potēter tormēta patienꝛ. Cui plus daꝛ plus exigitur ab eo. Nō cōtra p̄ncipes eccleſie dicere poſſum⁹ q̄ dignitatē deſtruunt op̄ib⁹ vel morib⁹. g Heu ego. Affectu pij patris eos lȝ inimicos plāgit vel p̄cutit: qꝛ pereunt ⁊ penitere nolūt. h Conſolabor. Ultione ꝯſolaꝛ q̇ꝑpe ſup̄ hoſtib⁹ ſuis: dū q̇ in pſperitate bn̄ficia dei cognoſcere dedignāꝛ ſupplicijs ⁊ afflictiōibus corriguntꝛ. i Et excoquā. Quia ſupra noīauerat argentū: ſeruat methaphorā.

Excoquā ⁊c. Igne tribulatiōis ſordes ⁊ vitia purgādo: vt ſep̄ato ſtanno purum remaneat argentum: quod abſqȝ igne fie-
Mala. 3. a ri non poteſt. Unde: Quaſi ignis ꝯflans
Mat. 3. c et quaſi herba fullonum. et alibi: Frumētum congregabit in horrea: paleas auteȝ comburet igni inextinguibili. In quo ſignificat eos tormenta paſſuros.
k Stannum tuum. Falſā doctrinā ſcribarum et phariſeorum que eſt ſimilis vere: ſicut ſtannum argento. Et dabo purā et perfectam legis et euangelij ſcientiam.
l Et reſtituam iudices. Non ſoluȝ poſt captiuitatē: vt Zorobabel Eſdram et alios qui vſqȝ ad Hyrcanum p̄fuerūt populo: ſed et poſt aduentum domini apoſtolos et alios eccleſie rectores.
m Ciuitas iuſti vrbs fidelis ſion. Eccleſia in qua conuocantur ad iure viuendū. Eſt enim ciuitas congregatio hominum ad iure viuendum.
n Uelut quercus defluentibus. Sicut a quercu ariditate concuſſa defluunt folia: et ſicut hortus nō valet proferre fructus herbarum niſi irrigetur aqua. Ita vos niſi habueritis folia verborum dei que nō

¶ marceſcūt

a ¶ qꝛ ꝓphetas ⁊ dominū ꝓphetarū occiderunt. b ¶ vere vbi iuſticia: ibi homicide: qꝛ argentū ⁊c. ¶ eloquia diuine ſcripture in ſordes praue doctrine ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ.
a homicide. Argentum tuū ver- a b
a ¶ auſteritas legis cum mollicie phariſeice traditionis: vel heretice p̄uerſionis.
b c ſum eſt in ſcoriam: vinum tu- c
a ¶ ſcribe et phariſei. ¶ ſacerdotes qui debebant iudicare populum.
um mixtuȝ eſt aqua. Pricipeſ d e
a ¶ in chriſtum non credentes inobediētes. b ¶ quia.
d tui infideles ſocij furum: om- f g
a ¶ non enim dicit: accipiunt munera: ſed diligunt: peccatū enī eſt in volūtate: non in re. ¶ ſcribarum et phariſeorum.
e nes diligūt munera: ſequun- h
a ¶ a quo nihil ſperāt. ¶ acquiſitiue.
tur retributioneſ † Pupillo nō i
¶ et a ¶ que miſeram da.
iudicant: et cauſa vidue nō in k
a ¶ dedignantur audire.
greditur ad illos. Propꝛ hoc l
a ¶ qui potens et timendus.
ait dominus deus exercituuȝ
f g fortis iſrael. Heu ego conſola m n
h a ¶ ſpecialiter ſcribis ⁊ phariſeis: quib⁹ dicitur: Ue vobis ſcribe ⁊ phariſei. et alibi: Generatio praua ſignum querit. o
bor ſuper hoſtib⁹ meis: ⁊ vin- p
a ¶ id eſt. b ¶ extendam ad puniendum.
dicabor d̄ inimicꝭ meis: ⁊ con q
a ¶ vindictam. ¶ quam patiendo diu quaſi plicatam tenui. b ¶ puniendam
uertam manum meam ad te: r
a ¶ purgando igne tribulationis. b ¶ ſordes vitiorum.
i et excoquā ad puruȝ ſcoriā tu- s
k am: et auferam omne ſtannū
l tuū: et reſtituaȝ iudices tuos t
a ¶ Moyſes: Aaron: Gedeon: Ioſue: ⁊ alij. b ¶ q̄ conſilia dei: ⁊ ſecreta tibi aperiant.
vt fuerūt p̄us: et ꝯſiliarios tu- v
¶ illis reſtitutis.
os ſicut antiq̇t⁹. Poſt hec vo- x
a ¶ non poteſt ciuitas abſcōdi ſupra mō. p. b ¶ chriſti. c ¶ in chriſtū credēs.
m caberiſ ciuitas iuſti vrbs fidē y
a ¶ non omnis: ſed in diſcretione credentiuȝ ⁊ nō credentiū reliquie iſrł ſalue fient. b ¶ ſanguine filij.
lis. Siō i iudicio redimetur: z
a ¶ ad fidem xp̄i apł'i ⁊ alij predicatores. ¶ ab infidelitate. b ¶ que abducta eſt per iniuſticiam. ¶ ſed.
et reducent eaȝ in iuſticiā. Et a b
¶ dn̄s. a ¶ p̄ romanos vł ī iferno. b ¶ p̄latos c ¶ ſubiectos. ¶ qui in xp̄i morte cōſenſerunt et credere noluerūt. ¶ contritis peccatorib⁹ qui dominum dereliquerunt.
conteret ſceleratos et pecca-
¶ merito.
tores ſimul: et qui dereliquerunt
a ¶ p̄manētes ī ſua malicia. b ¶ h̄ ⁊ ī futuro.
rūt dominum conſumentur.
a ¶ int⁹ ⁊ exteri⁹ ¶ erubeſcēdo. ¶ ſaluatis bonis. a ¶ more ꝓphetico cito mutat p̄ſonā.
Cōfundētur enim ab idolis c
q̇bus ſacrificauerūt † Et erube d
a ¶ locis voluptuoſis. b ¶ luxurie vr̄e.
ſcetis ſup̄ hortꝭ quos elegera-
a ¶ cum defecerit vobis aqua ſapientie: cum aridi ⁊ ſteriles eritis. b ¶ infructuoſi.
n tis. Cuȝ fueritis velut querc⁹ e

a Argentū tuū. i. lingua doctorū et ⁊ ſacerdotū. ſm̄ illud Prouer. x. Argētū electū lingua iuſti. b Uerſū ē ī ſco. i. a v̄itate ī faſitatē p̄ malā legis expoſitionē. c Uinū tuum. i. correctio populoꝝ per doctores ⁊ ſacerdotes. ſm̄ q̄ dicitꝛ Luce. x. in parabola ſauciati. Infundēs oleū ⁊ vinum. vbi p̄ vinū intelligiꝛ correctio: eo q̄ ē mortificatiuū. d Mixtū eſt aq̄. i. relaxatum a correctione debita: qꝛ doctores culpabiles nō habēt frōtē corrigendi peccatores. Cōſequēter deſcribiꝛ culpa p̄ncipū. cū d̄r: e Principes tui infideles. in regimine populi. f Socij furū. ſuſtētantes eos: eo q̄ cōmunicāt furtis eorū. g Omnes diligūt munera. p̄ auariciā. h Sequunꝛ retributiones. p̄uertentes iuſticiā. ideo ſubdiꝛ: i Pupillo nō iudicāt. dā- † Hiere. 5. g
do ꝓ eo ſnīaȝ iniuſtā. k Cauſa vidue nō īgrediꝛ ad il. qꝛ nō vidēt inde lucrū tp̄ale cōſurgere. l Propter hoc ait dn̄s de⁹ exercituū. Hic ꝯñr deſcribiꝛ pena debita. cū d̄r: Propter h̄ ait dn̄s deus exercituū. i. angelorum. m Fortis iſrł. i. potens ad puniendū malos de iſrł. n Heu. pro malo populi mei. o Ego ꝯſolabor ſup̄ hoſtibus meis. Et ſubdiꝛ modus ꝯſolationis. p Et vindicabor d̄ inimicꝭ meis. Et accipiꝛ hic et ꝓ id eſt. Paſſiones enī iraſcibilis terminanꝛ in paſſionibus cōcupiſcibilis. Iratus enim delectaꝛ cū punit iniuriā ſibi illatam. ⁊ ſic ira terminaꝛ in delectationem.
q Et cōuertam manū meā. id eſt poteſtatē meam punientē. r Ad te. debite puniendū. ideo ſubdiꝛ: s Et excoquā ad purū ſcoriam tuā ⁊c. Loq̇tur d̄ deo ad modū aurifabri: qui per virtutē ignis cōſumit q̇cq̇d eſt impuritatis in auro vł argento. et ſic purgatur. Sic in ꝓpoſito p̄ ignē tribulationis īmiſſe a deo iudeis p̄ regē babylonis fuit purgat⁹ popul⁹ iudeoꝝ. q̄ purgatione facta reduct⁹ ē a captiuitate babylonica. ideo ſubditur: t Et reſtituā iudi. tu. vt fue. prius. ſ. çorobabel ⁊ ieſū filiuȝ ioſedech: machabeos ⁊ ſimiles. v Et ꝯſiliarios tu. ſicut antiq̇t⁹. ſ. eſdrā ⁊ neemiā: aggeū et çachariam ꝓphetas. x Poſt hec vo. ciui. iu. ſ. dei. y Urbs fi. in diuino cultu. z Sion ī iu. redi. p̄ ſion vbi erat templū ad qd̄ popul⁹ tenebaꝛ ter ī āno ꝯuenire ītelligiꝛ ip̄e ꝓpl's q̇ redēptus fuit d̄ babylone p̄ viam iuſticie: inquātū ꝓ culpa ſuſtinuit penā debitā. Et q̄ p̄ ſion ītelligaꝛ ꝓpl's: oñdiꝛ p̄ h̄ qd̄ ſubdiꝛ: a Et redu. eā. mons enī ſion q̇ ē īmobił nō fuit trāſlat⁹ nec reductus: ſꝫ ꝓpl's. b Et cō. ſcele. et pec. ſimul ⁊c. qꝛ illi q̇ erant in peccatꝭ ſuis obſtinati fuerunt mortui p̄tim in captiōe hierłm ⁊ terre ī circūitu. ⁊ partim in captiuitate babylonis. c Cōfundenꝛ enī ab ido. ⁊c. videntes p̄ experientiā q̄ non poterant eos iuuare ꝯtra babylonios. d Et erube. ſup̄ hortis quos elegeratis. ad colēdū ibi idola in locꝭ amenis ⁊ delitioſis: vbi † Ro. 6. d
etiam ſuam luxuriaȝ exercebant in veneratiōe idolorū ⁊ Priapi maxīe. vn̄ ⁊ dicebaꝛ de⁹ hortoꝝ. e Cum fue. velut quercus defluē. fo. i. morti propinqui: ſicut folia defluunt a quercu cum incipit mortificari.

Et velut

☞ marceſcunt: ⁊ aquam ſpiritualis intelligentie non poteſtis bona opari: ſꝫ omẽs labores vr̃i ariditate deficiet. Uſqꝫ hodie iudei legẽtes ſcripturas ſanctas terebinth⁹ ſũt: vel querc⁹ ſm ſymmachũ: vel
Mat.21.b fic⁹ ſm euãgeliũ ĩ q̃ dñs poma q̃ſiuit: et nõ inuenit et eterna ariditate dãnauit: Ipſaqꝫ folia et põpã verborũ iã amiſerunt. Hortus quoqꝫ irrigu⁹. ſ. ſciẽtia ſcripturarũ: vel paradiſus (alia lr̃a) diuerſarũ arborũ: quia ſine gr̃a ſpiritali nec olera aſſerũt q̃ infirm⁹ mãducet. a Ut fauilla.
Allego. Allego. vel Mora. Hec oĩa de cõtrarijs dogmatib⁹ poſſunt accipi: q̇ ⁊ magiſtri ⁊ diſcipuli pariter ſũt perituri ⁊ opus eorum cibus ignis. ☞ Uerbũ

a ſ vel paradiſus. alia littera.

defluentib⁹ folijs: et velut hort⁹ a

a ſ q̇ debuiſtis ⁊c̃ hort⁹ cõcluſus fons ſignatus. b ſ ſapientie. ſ infructuoſi. c ſ tunc. ſ in pſecutione et captiuitate. d ſ ſuperbia. ſ in qua confidebaris.

abſqꝫ aq̃: et erit fortitudo veſtra b

a ſ ſymmach⁹: purgamẽtũ ſtuppe ſ cito cõſumet b ſ fortitudinis vel idolatrie. ſ oĩa munimina.

a **vt fauilla ſtuppe: ⁊ opus veſtrũ** c

a ſ nullius momenti. b ſ ab hoſtibus vel a domino. c ſ fortitudo opus vel idolum: vel hieruſalem in qua idolum.

q̃ſi ſcintillã: et ſuccendet vtrũqꝫ d

a ſ quod dñs incendit.

ſimul: ⁊ non erit q̇ extinguat. e

a Et velut hor. abſqꝫ aqua. ĩ quo mortificant ſeminata et plantata.
b Et erit fortitudo veſtra vt fauilla ſtuppe. i. applicata debite pene.
c Et opus ⁊c̃. q̇ op⁹ demeritoriũ generat tribulatiõis incendium.
d Et ſuc. vtrũqꝫ ſimul. in igne gehẽne q̃tũ ad obſtinatos ĩ malis.
e Et nõ erit q̇ ex. q̇ ille ignis ẽ ꝑpetu⁹. Poteſt etiã h̃ referri ad ignem q̇ nabuçardan incẽdit domuz dñi: ⁊ domũ regis: ⁊ domos hieruſalem per circuitum. iiij. Reg. vlt. Et ſic ille ignis non fuit extinctus ab homine: ſed ſolum ꝑ ꝯſumptionem combuſtibilis materie.

Uerbum

Moraliter

Moraliter. Uiſio Eſaie ⁊c̃. In hoc capl'o **Ca. I** peccata populi iudaici arguunt: ꝑ quẽ ppl's chriſtian⁹ generaliter ſignificatur: ſpecialiter tamẽ clericalis ſtatus: put ſe extendit ad p̃latos clericos ⁊ religioſos: quorum mala hic ſm ſenſum myſticũ arguunt. et primo contra eorũ peccata celum ⁊ terra ꝓ teſtimonio inuocantur. cum dicitur: [Audite celi ⁊c̃.] et ſubdit in dei ꝑſona: [Filios enutriui.] ſcꝫ clericos generaliter ſumptos: ipſi nanqꝫ p̃ ceteris catholicis pane ſacre ſcripture et euchariſtie ſacramẽto ſunt nutriti. [Et exaltaui.] a tẽpore Cõſtantini impatoris qui multum honorauit ſtatum clericalem: ⁊ dotauit tẽporalibus bonis. [Ipſi autẽ ſpreuerũt me.] mandata mea trãſgrediẽdo manifeſte. [Cognouit bos poſſeſſorem ſuum ⁊c̃.] Per bouem ⁊ aſinũ intelligũt ſimplices chriſtiani. per iſrael qui videns deuꝫ interpretatur: clerici et ſpecialiter theologi. Frequenter aũt contingit ꝙ chriſtiani ſimplices deuote cognoſcũt beneficia dei et clerici et prebẽdati et eleuati a deo ſũt ingrati. ꝓpter quod Aug⁹. cum legiſſet vitam Pauli ſimplicis dixit: Surgunt indocti et rapiunt celũ: nos autẽ cũ litteris noſtris mergimur in infernũ. [Ue genti peccatrici.] ſcꝫ inuerecunde: propter quod inuerecunda meretrix peccatrix vocat. et ſic eſt de apoſtatis religionis: ⁊ de alijs exponentibus ſe inuerecũde peccatis. [Populo graui iniquitate.] cuiuſmodi ſunt mali prelati et mali religioſi: q̇ quãto ſtatus altior tãto caſus grauior. [Semini nequã] .i. peccantibus ex certa malicia qđ magis cõtingit hoib⁹ litterat. et ſic nõ peccant ex ignorãtia. [Filijs ſceleratis.] .i. ſcelerib⁹ aſſuetis qđ frequẽter ꝯtingit malis: cleric. eo ꝙ nõ timẽt iudiciũ mort.

[Dereliquerũt dñm.] ꝑ peccatum omiſſionis. [Blaſphemauerunt ſanctum iſrael] .i. deum ſanctificantẽ populũ chriſtianum per peccata cõmiſſionis. [Ab alienati ſunt retrorſum.] apoſtate religionis. [Super quo ⁊c̃.] hic cõſequẽter deſcribitur incorrigibilitas p̃dictorum. cum dicit: [Super quo ꝑcutiam vos vltra addentes p̃uaricationem.] q̃ſi diceret: hoc eſſe quia nõ ſequit ex hoc emendatio penitentie: ſed magis ploratio culpe. ꝑcuſſa eſt enĩ eccleſia in ſciſmate grecie ⁊ in amiſſione terre ſãcte: et non ẽ ſecuta humiliatio penitẽtie ſed augmentatio pompe. [Omne caput languidũ.] id ẽ p̃lati languentes ambitione: q̇ nihil eis ſufficit. [Et om̃e cor merens.] ꝑ quod ſignificant doctores theologi a quib⁹ ſicut ex corde debet ſenſus bone cognitionis ꝑ eorum doctrinã ꝓcedere. ſed docent modo vana ⁊ curioſa ꝓ maiori parte. [A planta pedis vſqꝫ ad verticẽ.] id eſt a minorib⁹ vſqꝫ ad maiores. [Nõ eſt in eo.] id eſt in corpore eccleſie. [Sanitas.] diſpoſitionis debite. Per hoc autẽ ꝙ dicitur omne caput et oẽ cor non includunt boni vt dicetur infra: ſed ẽ hyperbole ad deſignandũ multitudinẽ male ſe habentium. Unde ſubdit:

[Uulnus.] ſcꝫ diſcordie eo ꝙ diuidit mentes ſicut vulnus corporis carnes. [Et liuor.] inuidie. [Et plaga tumens.] ſuꝑbie: hec enĩ peccata regnant in clericis p̃dicto modo ſumptis. [Non eſt circũligata] dei timore a peccato retrahẽte.

[Nec curata medicamine.] id ẽ amore dei ad bonũ attrahẽte. [Neqꝫ fota oleo.] miſericordie veniã impetrante. [Terra veſtra deſerta.] id eſt animarũ cura neglecta. [Ciuitates veſtre ſuccenſe igni] .ſcꝫ luxurie: auaricie: et ſuperbie ꝓpter defectum cuſtodie. [Regionem veſtram corã vobis alieni deuorant.] id eſt demones a deo alienati ſubditos veſtros ſibi incorporãt. [Et derelinquet filia ſion.] id eſt eccleſia. [Sicut vmbraculum ĩ vinea ⁊c̃.] que derelinquũt a cuſtodibus fructib⁹ fructibus collectis. ſic rectores eccleſiarũ collect. pecunijs parum aut nihil curant de animabus. [Niſi domin⁹ exercituũ reliquiſſet nobis ſemẽ.] id eſt aliquos bonos in quolibet eccleſie ſtatu quorũ meritis alij ſupportantur. [Quaſi ſodoma fuiſſemus ⁊c̃.] id ẽ totaliter deſtructi. [Audite.] Deſcripta cleri malicia hic ſubditur medela: primo tamẽ excluditur falſa q̃ conſiſtit in diuinis obſequijs ꝑuerſe factis. cum dicit: Audite verbum dñi principes ſodomorũ ⁊c̃. Ezech. xvj. dicit: Hec fuit iniquitas ſodome ſororis tue. ſaturitas panis et ocium: ⁊ manũ pauperi nõ porrigebant. Hec aũt vitia in clero regnãt. ſcꝫ caſtrimargia ꝑ exceſſiua et delicata ꝯuiuia qđ ꝑ ſaturitatẽ panis intelligit: eo ꝙ in ſacra ſcriptura nomĩe panis intelligitur omnis cibus. et accidia ꝑ ociũ ſignificata et crudelitas erga pauꝑes quorũ ſunt eccleſie bona p̃ter ꝯuenientem victum et veſtitum eccleſie miniſtrorũ. [Quo mihi multitudinẽ victimarũ veſtrarũ ⁊c̃.] id eſt ſeruicia veſtra inq̃tum ſunt ex vobis mihi non ſũt accepta. [Holocauſta arietuꝫ ⁊c̃.] ꝑ omnia legis ſacrificia figuratũ fuit euchariſtie ſacramentũ ſicut vnũ ꝑfectum per multa imperfecta: qđ lꝫ ſit optimum: tamẽ non ꝓficit ſed nocet offerentibus et ſumentibus indigne. [Neomeniam et ſabbatum ⁊c̃.] ꝑ iſtas ſolẽnitates veteris legis ſignificata fuerunt noui teſtamẽti feſta: quorũ tamẽ obſeruatio ꝑ vacationẽ a terrenis operib⁹ non valet: niſi fiat ceſſatio a peccat. que tamen frequẽter magis fiũt tunc q̃ꝫ in diebus alijs. [Et cum extenderitis manus veſtras.] in oratione. [Auertã oculos meos a vobis] q̇ non eſt ſincera laus in ore peccatoris.

[Lauamini.] Excluſa falſa medela. hic ꝯſequenter ponit veram cũ dicit: [Lauamini.] ꝑ veraꝫ penitentiã. [Mundi eſtote.] id ẽ a recidiuo cauete. [Auferte malum cogitationũ veſtrarũ.] nam exterior mũdicia ſine interiori non ẽ deo accepta.

[Quieſcite ꝑuerſe agere ⁊c̃.] q̇ declinare a malo ⁊ facere bonum ſunt due ꝑtes iuſticie. [Querite iudiciũ.] iuſticiam exequendo. [Subuenite oppreſſo.] ſcꝫ peccatis ipm dirigendo vel iniurijs ipſum adiuuãdo. [Iudicate pupillo.] ipm in iure ſuo fouendo. [Defendite viduam.] ab iniuriante ipſam.

[Et venite ⁊ arguite me.] ſi vobis nõ bñ faciã. [Si fuerint peccata veſtra vt coccinũ ⁊c̃.] ꝑ ruborem coccini et vermiculi. ſignificat ſãguinis effuſio. Eſt igit ſenſus: ſi peccata veſtra ſic horrida fuerint ſicut effuſio ſãguinis ĩnocentis. tñ expiabũt.

[Si volueritis ⁊ audieris me: bona terre comedetis.] ſcꝫ terre viuentiũ ꝑ fruitionẽ beataꝫ. [Qđ ſi nolueritis ⁊c̃.] Seq̇t:

[Gladius deuorabit vos.] ſcꝫ ſentẽtie mee. Ite maledicti in ignem eternũ ⁊c̃. Matth. xxv. [Quõ] Hic poſt peccata clericorũ arguunt peccata laicoꝝ. cuꝫ dicit: [Quõ facta es meretrix.] id eſt inuerecunde peccãs. [Ciuitas fidelis.] id ẽ cõmunitas populi credentis. de cuius fidelitate priſtina dicitur Act. iiij. Multitudinis credentiũ erat cor vnũ ⁊ anima vna.

[Iuſticia habitauit ĩ ea.] ſcꝫ legalis q̃ ꝯtinet omnẽ ṽtuteꝫ.

[Nũc aũt homicide.] q̇ chriſtiani querũt ſe mutuo iugulare. [Argẽtũ tuũ] .i. veritatis eloquiũ. Prouer. x. Argẽtum electũ lingua iuſti. [Uerſũ ẽ in ſcoriã] .i. falſitatẽ. [Uinuꝫ tuũ.] debite correctiõis. [Mixtũ ẽ aq̃.] indebite remiſſiõis.

[Principes tui infideles.] data ſibi ptãte abutentes. [Socij furũ] ſuſtinẽtes vſurarios ⁊ alios malos ꝓpt tẽporale lucrum. [Omnes diligunt munera.] iuſticie ꝑuerſiua. [Sequunt retributiones.] ꝑuerſe iudicãtes. [Pupillo nõ iudicãt.] ſcꝫ ꝓ eo ĩ iure ſuo. [Et cauſa vidue non ingreditur ad eos.] q̇ nõ videt ibi lucrũ tꝑale. [Propt h̃.] Deſcripta malicia hic ponit debita pena cum ſubdit: [Heu ego conſolabor ſuper

hoꝛ ſup hoſtib⁹ meis] faciēdo vindictā de eis. loquiť eīn de⁹ de ſeipo ad modū hoīs q̄ delectať ſe vindicans de ſuis inimicis. [Et ꝯuertā manū meam ad te.] puniendū ſm oꝛdinem iuſticie mee. [Et excoquā ad purū ſcoꝛiā tuam ⁊c̄.] hoc maxime fiet tpe antichꝛiſti cui⁹ ꝑſecutio fiet ad purgationem populi chꝛiſtiani. [Et reſtituā iudices tuos ⁊c̄.] q2 tp̄s penitētie dabiť electis ab antichꝛiſto decept̄. ideo ſubdiť: [Poſt hec vocaberis ciuitas iuſti ⁊c̄. [Sion in iudicio redimeť.] id ē eccl̄ia militās ꝑ penā debitā expiabiť. [Et reducēt eaȝ in iuſticiā.] ſcȝ Enoch ⁊ Helias ꝑ ſuā p̄dicatiōem: ⁊ h̄ q̄ʒtum ad electos. [Et ꝯteret ſceleſtos ⁊ pctōꝛes ſimul.] id ē demones ⁊ peccatoꝛes obſtinatos: dicēs illud Mat. xxv. Ite maledicti ī ignē eternū q̄ parat⁹ eſt diabolo ⁊ angelis ei⁹. [Confundenť enī ab idolis ⁊c̄.] nā idolum auari ē pecunia ⁊ luxurioſi ribalda. [Et erubeſcet̄ ſup hoꝛtis q̄s elegeratis.] exercendū laſciuiā ⁊ gulā. [Cū fueritis velut querc⁹ defluētib⁹ folijs.] .i. ꝓpinq̄ gehēne igni ſic̄ querc⁹ deſiccat⁹ cōbuſtioni. [Et velut hoꝛt⁹ abſq3 aq̄.] ſcȝ grē. [Et erit foꝛtitudo vr̄a vt fauilla.] id ē nō potēs reſiſtere. [Et op⁹ vr̄m.] ſcȝ malū. [Et ſcintilla ⁊ ſuccendeť vtrūq3 ſimul.] igne gehenne. [Et non q̄ erit extinguat] eo q̄ ē duratiōis eterne.

In ca. p̄mo Eſaie vbi diciť in poſtilla. Tertiū q̄ᵒ in hac p̄fatiōe manifeſtať ē t̄pꝰs cui Eſaias ꝓphetauit.

Additio. j. Queriť hic q̄re nō fecit mētiōeȝ ī hac p̄fatiōe de regib⁹ iſrl̄: vt de hieroboā filio ioas q̄ fuit cōtēpoꝛane⁹ oçee regi iude: ſicut oçeas fecit in ſua p̄fatiōe. Silr̄ q̄re Eſaias nō fac̄ mētiōeȝ de ſamaria nec d̄ iſrl̄ ſicut oçeas fecit: lȝ multa Eſaias de his ꝓphetauerit: ꝓut ptȝ infra. vij. ca. ⁊. xvij. ⁊ in alijs. Ad q̄ᵒ ſolet dici q̄ Eſaias ꝓphetauit p̄ncipaliter ꝯtra duas trib⁹. ⁊ idō eaꝝ reges ⁊ ſuā metropolim. ſ. hierl̄m tm̄ ī titulo habet: ſȝ oçeas ꝯtra vtroſq3 ꝓphetauit. Sȝ vlteri⁹ circa h̄ poſſet dici q̄ cū Eſaias ꝓut dicit Hieronym⁹ ī ꝓlogo d̄ aduētu xp̄i ⁊ vocatiōe gētiū ⁊ alijs myſterijs noue legis q̄ſi hiſtoꝛiā euāgelicā videť texere: ideo de iuda a quo xp̄s deſcēdit ſm carnē: ⁊ de iudea in quo nat⁹ eſt paſſus et ſepult⁹ ⁊c̄. de q̄bus p̄ncipaliter intēdit tm̄modo facit mentionē alijs dimiſſis: q̄ſi incidētaliť ab eo ītroduct̄.

In eodem ca. j. vbi diciť in poſtilla. Circa primū dicit propheta: Audite celi. i. angeli.

Additio. ij. Quod in hoc capitulo cōtineť circa deiectionē populi iudaici ⁊ cauſa ipſius ⁊ eius medela: poſtillatoꝛ exponit de captiuitate babylonica ⁊ eius cauſa ſimiliter ⁊ remedio: vt patet in poſtil. Que q̄dem expoſitio videť a plano ſenſu lr̄e deuiare. nam cā precipua p̄dicte captiuitatis fuit peccatuȝ idolatrie: vt patet. iiij. Reḡ. et. ij. Paral̄. tm̄ in p̄ſenti ca. non expꝛimiť hoc peccatū vt cauſa ſed vt defect⁹ diuine cognitionis. ⁊ alia hm̄ōi. lȝ enī in fine capl̄i dicať: Confundenť enī ab idolis q̄bus ſacrificauerunt. hoc non poniť vt cauſa: ꝓut ibidem declarabiť. Itē quia iudei in captiuitate babylonica fuerūt purgati a peccatis p̄dictis ſm poſtillatoꝛē anteq̄3 reducenť ad terram ꝓmiſſionis: q̄ᵒ eſt ꝯtra illud q̄ᵒ diciť: Sup quo ꝑcutiam vos vltra addentes p̄uaricationē quod exponiť etiam ſm eum d̄ ī coꝛrigibilitate coꝛū: vt patet in poſtilla. Item manifeſtū ē: q̄ iudei redeuntes de captiuitate babylonica ꝓ maioꝛi ꝑte nō fuerunt purgati: ſeu mundati a peccatis: ſed erāt multiplicati abominationib⁹ chananeoꝛū et amoꝛreoꝛū: vt habeť expreſſe Eſdre. ix. quod nō ꝯſonat huic q̄ᵒ in hoc loco diciť: Et ecce excoquā ad purū ſcoꝛiam tuam: ⁊ auferā omne ſtannū. q̄ᵒ exponiť in poſtilla ſic: q̄ ſicut ꝑ virtutē ignis ꝯſumiť q̄cquid eſt impuritatis in auro et argēto. ſic ꝑ ignē tribulatiōis īmiſſe a deo iudeis ꝑ reges babylonis fuit purgat⁹ popul⁹ iudeoꝛū: q2 purgatione facta reductus eſt a captiuitate babylonica. hec in poſtilla. Ex q̄bus ⁊ alijs que patebūt ꝓſequēdo veram expoſitionē videtur p̄ſens capl̄m exponendū de iudeis circa finē tēpli ſecundi in iudea et hierl̄m reſidentib⁹: q̄ xp̄m negātes dereliquerūt dn̄m ⁊ blaſphemauerunt ſanctū iſrael et alienati ſūt retroꝛſum. ꝓut lr̄a ſonat ⁊ hiſtoꝛie euāgelice teſtanť: et etiā experientia certificat. Ad cui⁹ expoſitionis vlterioꝛē declarationē ꝯſiderandū ē: q̄ Eſaias tanq̄3 ꝓpheta euāgelicus ꝓſequiť in p̄ncipio ſue ꝓphetie: vbi intēdit agere de eiectione populi iudaici et vocatiōe gētiū eundē oꝛdinē quē xp̄s in euangelio p̄noſticauit. ſ. q̄ adiectio iudeoꝛū ex eoꝝ demerit̄ p̄cedere debebat vocatiōeȝ gentiū. vn̄ Mat. xxj. Chꝛiſtus loquēs cū doctoꝛib⁹ ⁊ p̄ncipibus ſacerdotū eis ꝓpoſuit parabolā de patrefamilias: q̄ plātauit vineā et ſepe circūdedit ⁊c̄. Ex q̄ parabola et eius expoſitiōe ꝯcludit ideo dico vobis q̄ auferet a vobis regnuȝ dei: et dabiť genti facienti fructus eius. Vn̄ ⁊ Eſaias ſequens moduȝ euangelicū de ſili parabola vinee iudeis impꝛoperauit. j. v. ca. vt ibidem patebit. Et ideo in h̄ loco in q̄ denūciat vocatiōeȝ gētiū vt ptȝ in p̄ncipio ſequētis capl̄i. p̄miſit exp̄ſſā repꝛobationem iudeoꝝ. circa q̄ᵒ. xix. fac̄. Primo enī teſtimonia īuocat celeſtiū ⁊ terreſtrium dicēs: Audite celi ⁊ aurib⁹ ꝑcipe terra. Cui⁹ ratio ſm gloſam talis ē: nam ſicut ꝓpl̄o iſraeli ꝑ moyſen dictū fuit: Audite celi q̄ loquar: et audiat terra v̄ba oꝛis mei. ſic poſt p̄uaricationem populi eoſdē vocat Eſaias in teſtimoniū vt cognoſcāt deum in vltionem mandatoꝛū ſuoꝛū ad iracundiā concitatū. vn̄ aduertēti vtrūq3 capl̄m. ſ. illd̄. Deutero. xxxij. et primū Eſaie. ſatis ptȝ q̄ ea q̄ in illo capl̄o p̄noſticanť ꝑ modū ꝓphetie monitionis in p̄ſenti capl̄o denunciant̄ tāq̄3 ꝓcedentia ad executionem. Cōſequēter oſtēdit ſecūdo breuiter ſue atteſtationis materiā dicens: Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipſi autē ſpꝛeuerūt me. In q̄bus v̄bis epilogat cōpēdioſe multa que fuerūt ī carmine moſaico ſupꝛadicto: tanq̄3 p̄ambula ad deiectionē populi illius. dictū eſt enī ibi: Nunq̄d non ip̄e ē pater tuus q̄ poſſedit fecit et creauit te ⁊c̄. in quo oſtēditur ip̄os fuiſſe filios dei ꝑ creationē. ſil̄r ⁊ ꝑ adoptionē. cum dicit: Pars aūt dn̄i populus eius. Sil̄r ibi fecit mentionē d̄ educatiōe: nutritiōe: et exaltatione eoꝝ. cum dixit: Circūduxit euȝ ⁊ cuſtodiuit ⁊c̄. Conſtitues eos ꝑ excelſaȝ terrā ⁊c̄. ad que verba alludit Eſa. dicens: Filios enutriui ⁊ exaltaui. ip̄i vero ſpꝛeuerūt me. Cōſequēter tertio q2 ſm apl̄m Roma. xj. Cecitas ex ꝑte cōtigit ī iſrl̄ vt plenitudo gentiū intraret. ideo oſtēdit q̄ p̄dictum peccatum ꝑtinet ad cecitatē. ⁊ de hoc dicit: Cognouit bos poſſeſſoꝛem ſuū ⁊c̄. q. d. etiā ſi non haberēt lumen naturalis rōnis: ſed ſolum ſenſualem cognitionē ſicut bꝛuta adhuc debuiſſent cognoſcere ex inſtinctu naturali benefactoꝛē ſuū ⁊ nutritoꝛeȝ: cum bos ⁊ aſinus rōneȝ non habētes hoc cognoſcūt. ⁊ ſic manifeſte concludiť p̄dictum peccatū ꝑtinere ad cecitatē: non ſolum mentis ſed etiā ſenſus. Conſequenter quarto oſtēdit ex quibus deuenerūt ad tantā cecitatē. Et de hoc dicit: Ve gēti peccatrici. vbi tria aſſignat vt cauſas ſeu occaſiōes incurrēdi p̄dictum cecitatis peccatū ſcȝ de nō cognoſcēdo chꝛiſtū. Prima eſt: quia gens illa ꝓ maioꝛi ꝑte tantā conſuetudinē habebat peccandi: q̄ iam inerat eis habit⁹ vitioſus ꝑ peccati actū acquiſitus: inclinans ꝑ modum nature. ⁊ de hoc dicit: Ve gēti peccatrici. vnde nō dicit: Ve gēti peccanti ſed peccatrici: vt ſignificet actum ꝯuerſum in habitum. Secunda quia vt dicit Greg⁹. Pctā grauia ex ſuo pōdere ī alia trahūt. Et de h̄ dicit: Populo graui iniq̄tate. q. d. pctā hui⁹ ꝓpl̄i tā ḡuia fueřt q̄ ex magno pōdere ad tā magnā cecitatē eos deduxeřt. Tertia q2 ꝓpl̄s lȝ ille a ſāctis patriarchis deſcēderit: tm̄ tota fere multitudo ꝓpl̄i deſcēdebat ſm carnē ab illis q̄ frequenť et enoꝛmiter ī deum peccauerūt: vt illi qui fecerūt vitulū in oꝛeb: Exo. xxxij. Similiter in ſepulchꝛo cōcupiſcentie ⁊ apud aquas contradictionis et in pluribus alijs: vt ptȝ in libꝛis moſaice legis Iudicum et Regū. Et d̄ hoc dicit: Semini neq̄3 filijs ſceleratis. q̄ſi diceret: non īmerito ad tantā cecitatē deuenit ille populus: quia quaſi a natura ſm ſuam generationem ineſt eis peccare in deum. Conſequenter quinto declarat illud quod prius dixerat: Spꝛeuerunt me. Et de hoc primo dicit: Dereliquerunt dominum. quia dixerunt Ioh. xix. Non habemus regem niſi ceſarem. ſecūdo quia blaſphemauerunt ſanctum iſrael: quia dixerunt Ioh. viij. Samaritanus es ⁊ demonium habes. tertio quia cum ipſi a veris ꝓphetis eruditi: ſemper ſpectabant meſſiam de genere dauid: cum tamē eis adeſſet p̄ſentialiter. dicentes Matth. xiij. Nōne hic eſt filius fabꝛi. de q̄ dicit: Alienati ſunt retroꝛſum: quia ſpꝛeto vero chꝛiſto adheſerūt cuidā pſeudo meſſie: qui dicebatur bencoçba. vt patet in thalmud. Vel aliter in quodam libꝛo qui dicitur cabꝛind. Ex qua adheſione fuerunt ex eis multa milia interfecti. vt ibidem habeť. ⁊ ſic alienati ſunt retroꝛſum. Cōſequenter ſexto oſtendit ip̄os eē īcoꝛrigibiles ꝑ flagella ſeu tribulatiōes ſibi a deo inflictas ſeu infligendas. de quo dicit: Sup quo ꝑcutiam vos ⁊c̄. Ad quod ſciendū q̄ in tempoꝛib⁹ que ante chꝛiſti aduentū ſeu paſſionē p̄ceſſerunt: cuȝ ille populus frequenter peccaſſet: de⁹ puniebat eum varijs ⁊ diuerſis modis ad finem vt ad penitētiā reuerterenť. Vn̄ Deutero. viij. Sicut pater coꝛrigit filiū ſuuȝ: ſic dn̄s deus tuus coꝛrigit te. Pater enī flagellat filiū vt coꝛrigatur: ſed in hoc peccato q̄ᵒ in xp̄o cōmiſerūt: q̄ᵒ ē ſummuȝ pctm̄: iā de⁹ nō punit illos tanq̄3 filios vt coꝛrigāť: ſȝ tāq̄3 hoſtes: vt penā ꝓ p̄dicto pctō ſm oꝛdinē ſue iuſticie patiāť. Iuxta illud Matth. xxj. Malos male ꝑdat: ⁊ vineaȝ ſuā locabit alijs agricolis. idō dicit: Sup q̄ ꝑcutiam vos. q. d. q̄ de cauſa habeo vos ꝑcutere: q2 iā nō cauſa coꝛrectiōis: cum ex ꝑcuſſiōe

magis deterioꝛes

magis deteriores eſtis effecti. Quia omne caput languiduꝫ.
⁊ exponat᷑ prout in poſtilla. vſqꝫ ibi: Terra vr̃a deſerta. In q̄
ꝯn̄ter ſeptimo deſtructionē hierl̃m ⁊ tēpli ⁊ totiꝰ regiōis iude
ꝑ romanos ꝓprie ꝑ̄noſticat. idō dr̄: Et deſolabit᷑. ſicut ī vaſti/
tate hoſtili. ſ. irreparabilit᷑. Iuxta illđ Dan̄. ix. Et finis eiꝰ va
ſtitas. Et ſubdit: Et dereliq̄t᷑ filia ſion. ſ. hierl̃m vel tēplū: q̄
nō ſolū ab hoībꝰ: ſ; a deo fuit derelicta. Iuxta illud Matth.
xxiij. Relinquet᷑ vobis domꝰ vr̃a deſerta. Cōſequēter octauo
vt oſtēderet: ꝙ lꝫ maior ꝑs ⁊ ꝑ̄ncipalior apud iudeos ꝑ̄dicta
ſcelera ⁊ penas incurriſſent: nihilominꝰ aliq̄ reliq̄ parue vt ſe/
mina ad ſalutē remāſerūt. ideo ſubdit᷑: Niſi dñs reliq̄ſſet no/
bis ſemē ⁊c̄. vbi gloſa hic oſtēdit᷑ q̄ ꝯtra iudā ⁊ hierl̃m dicta
ſūt: ad captiuitatē romanoꝝ eē referēda q̄ñ in apl̃is reliquie
ſalue facte ſūt: ⁊ ī vna die crediderunt tria milia: ⁊ in toto or
be euāgeliū ſemīatū ē. hec ī gloſa. Cōſequēter nono vt oſtē
dat ꝙ ꝑ̄dicte reliq̄e ſeminales: nō erant de maioribꝰ ſeu ꝑ̄nci/
palibus ſeu in tāta quātitate vt dicerent᷑ ppl̃s. ideo ſubditur:
Audite ṽbū dñi ꝑ̄ncipes ſodomoꝝ: ꝑcipite legē dei vr̄i ppl̃s
gomorre. q̄ſi. d. Licꝫ dñs reliquerit ſemē ex vobis: adhuc tñ
ꝑ̄ncipes vr̄i ꝑ̄ncipes ſodomoꝝ ſūt. ⁊ ppl̃s cōiter ppl̃s gomor/
re. Unde gloſa in hoc ſaluatis reliquijs ꝑ apl̃os ad ſcribas
⁊ phariſeos ⁊ populū clamantē: Crucifige: ſermo ꝯuertit᷑ di
cens: Audite verbum dñi principes ſodomoꝝ ⁊c̄. Sic eñi ſo/
domite publice peccabāt ⁊ ſine verecūdia dixerūt ad Loth:
Adduc viros q̇ ingreſſi ſūt ad te vt abutamur eis. Gen̄. xix.
Sic iſti inuerecūde ꝯ̄ xp̄m dixerunt principes: Reus eſt mor
tis: et populꝰ: Crucifige eum. vñ de ip̄is dr̄ infra: Iniq̄tatem
ſuam q̄ſi ſodomā ꝑ̄dicauerunt: vt ī tertio capl̃o: hec ī gloſa.
Cōſequēter oſtēdit decimo ꝙ non ſolū ꝑ̄dicti pꝛīcipes ⁊ po/
pulus erant a deo eiecti: ſed etiam cerimonialia ⁊ obſeruātie
legales erat euacuāda poſt paſſionē xp̄i: qđ declarat in duo/
bus. primo in victimis ⁊ holocauſtis ⁊ alijs ſacrificijs. ⁊ hoc
cum dicit: Quo mihi multitudinē ſacrificioꝝ ⁊ victimaꝝ ve/
ſtraꝝ ⁊c̄. ſcđo in obſeruātijs feſtiuitatū ve. le. ibi: Neomeniā
⁊ ſabbatū ⁊c̄. Circa primū ſciēdū: ꝙ lꝫ in dictis quorūdam
ꝓphetaꝝ inueniant᷑ aliqua dicta q̄ videt᷑ ſonare ꝙ ſacrificia
veteris legis nō erant deo accepta: vt in pſ̄. Nō in ſacrificijs
tuis arguam te ⁊c̄. ⁊ Hiere. vij. dicit: Holocauſtomata veſtra
addite victimis veſtris: ⁊ comedite carnes. nō tñ expꝛeſſe le
gunt᷑ hmōi ſacrificia ꝓhiberi ſic vt nō offerent᷑: vt ī hoc loco.
vbi non ſolū Eſa. dixit: Quo mihi multitudinē ſacrificioruꝫ
⁊ victimarū veſtrarū. In quo oſtendit᷑ ꝙ deus eis nō indige
ret ſed etiā ſuꝑaddit exꝑ̄ſſam ꝓhibitionē ne vltra talia offer
rent. vnde dicit: Ne offeratis vltra ſacrificiū fruſtra. In quo
oſtendit᷑ manifeſte ꝙ poſt tēpus iſtud de quo ꝓpheta hic loq̄
tur: nō erat licitū offerre ſacrificia legalia ⁊ hmōi. ⁊ ſic opor/
tet ꝙ hoc intelligat᷑ de vltima deſtructione tēpli ꝑ romanos.
quādo obſeruatio legaliū erat mortifera ſm doctores: nō au
tem de deſtructione chaldaica quādo legalia non erant eua/
cuata: vnde gloſa in hoc loco vltimā templi deſtructionē in/
dicat. Poſt babylonicā enī captiuitatē a zorobabel templū
edificatū eſt: ⁊ ī eo diu ſacrificatū eſt deo: hec ī gloſa. Circa
ſcđm dicit᷑: Neomeniā ⁊ ſabbatum ⁊ feſtiuitates veſtras nō
feram ⁊c̄. vſqꝫ ibi: Laboraui ſuſtinens. in quo oſtendit obſer/
uantiarū euacuationē circa feſtiuitates quas non dicit ſoluꝫ
fore inutiles: ſed ⁊ nociuas. vnde de eis dicit: Odiuit anima
mea ⁊c̄. Et ſic patet ꝙ iſta intelligunt᷑ poſt paſſioneꝫ chriſti et
diuulgationē euangelij: quādo hmōi obſeruantie ſunt morti
fere. Cōſequēter vndecimo dicit᷑: Cum extēderitis manꝰ ve/
ſtras ⁊c̄. Ubi notandū ꝙ nō ꝓhibuit eis orare ſicut fecit ī ſa/
crificijs dicens: Nō offeratis vltra. Nam orare deū non ꝑti/
net ad cerimonialia veteris teſtamēti ſeu ad eiꝰ obſeruātias:
nec fuit determinatꝰ certꝰ modus ſeu forma orādi in veteri le
ge vt ſic eſſet cerimoniale ſeu figuratiuū: ſed orare ꝑtinet ad
ꝑ̄ceptum charitatis ſeu religionis: ⁊ ideo nō fuit euacuatū ꝑ
nouā legem ſicut ſacrificia ⁊ feſtiuitates. vnde nō ꝓhibet eo
rum orationes: ſed ſolū cōminat᷑ ꝙ nō eſſent impetratiue. vñ
dicit: Cum multiplicaueritis orationē nō exaudiam. Cuiꝰ ra
tionē ſubdit dicens: Manus veſtre plene ſanguine ſunt. vbi
gloſa ſanguine ꝓphetarū tandeꝫ domini eoꝝ. Unde implete
menſuram patrum veſtroꝝ. hec in glo. Matth. xxiij. ⁊ ſubdi
tur: Ut veniat ſuꝑ vos omnis ſanguis iuſtus: q̇ effuſus ē ab
Abel iuſto ⁊c̄. Cōſequēter duodecimo ponit remedia ad ꝑ̄/
dicta dicens: Lauamini ⁊ mūdi eſtote: qđ ītelligitur ſm glo
ſam de lotiōe baptiſmi ꝑ quem rite ſuſceptum omnia peccata
mundant᷑: ⁊ qꝛ poſt baptiſmum oportet facere dignos fructus
penitētie. in q̄ primo requirit᷑ recedere a malo: ideo dicit: Au
ferte malum cogitationū veſtrarū ab oculis meis ⁊c̄. vbi no/
tandū ſm gloſam: ꝙ malū non ſolū debet auferri a conſpectu
hominū ſed etiā a ꝯſpectu dei: quē nihil pōt celari: in quo agi
tur de directo ꝯtra hypocriſim phariſeoꝝ ⁊ ſcribarū: quorum
malicia tempore paſſionis chriſti maxime vigebat. de q̇bꝰ ipſe
dicit Matth. xxiij. Omnia opera ſua faciunt vt videāt᷑ ab ho/
minibus. Cetera exponant᷑ ꝓut in poſtilla vſqꝫ ibi: Quia os
domini locutū eſt. Cōſequēter tredecimo dicit: Quō facta ē
meretrix ciuitas fidelis: in quo ſermonē ſuum dirigit ad ciui/
tatem ſicut dixerat ſermonē ad Iudam. cū dixit: Audite ver/
bum domini principes ſodomorū ⁊ populus gomorre. ⁊ ſic vi
detur tenere ordinē ſui tituli. vbi dicit᷑: Uiſio Eſaie quā vidit
ſuꝑ iudam ⁊ hieruſalē. ⁊ ꝓcedit admiratiue dicēs: Quomo/
do facta eſt meretrix. vbi gloſa. non tam corpore q̄ꝫ mēte rece/
dendo a deo. q̇ quidem receſſus lꝫ poſſit intelligi ꝑ idolatriā
vel alia peccata q̄ ſeparāt hominē a deo que cōtigerūt etiā tē/
pore Eſaie. tñ ſm gloſam ſpecialius ad tempus incarnationis
chriſti refert᷑ q̄ñ penitꝰ receſſerūt ab ip̄o xp̄o vero deo: ⁊ barra
bam vt liberaret᷑ eligendo: filiū dei interfecerunt qđ maxima
admiratione dignū eſt. ⁊ idō dicit: Quomodo. Et qꝛ iſtud ſce
lus ꝑ̄cipue ꝓceſſit a falſa ſuggeſtione ſacerdotū ſeu ſcribaruꝫ
vel doctorū. ideo ſubdit: Argentū tuuꝫ verſū eſt in ſcoriam. ꝑ
falſas legis interpretatiōes ⁊ traditiones iniquas. vñ eis di/
cebat xp̄s Matth. xv. Irritū feciſtis mandatū dei ꝓpter tra/
ditiones veſtras. Cetera exponāt᷑ ꝓut in poſtilla vſqꝫ ibi: Et
cōuertam manū meā ⁊ excoquā ad purum ſcoriam tuā: quod
non intelligit᷑ impletū fuiſſe in captiuitate babylonica: qꝛ ibi
populus non fuit purgatꝰ vt patet ex ſupradictis: ſed debet in
telligi de purgatione facta poſt paſſioneꝫ chriſti per ignē ſpūſ/
ſancti: de quo ꝓprie poteſt dici: Excoquā ad purum ſcoriā tu/
am: quia tūc diſcipuli fuerūt omnino purificati a ſorde pecca/
ti; qđ per ſcoriam ītelligit᷑ vel ſtannū argento mixtum. Cōſe/
quenter decimoquarto dicit: Et reſtituam iudices tuos vt fu/
erūt prius ſcꝫ vt Moyſes ⁊ Aaron ⁊ Ioſue: vt in gloſa. Et cō
ſiliarios tuos ſicut antiquitꝰ. Et intelligunt᷑ ſm gloſam q̄ con
ſilia dei ⁊ ſecreta populo aperiunt qđ ꝓprie ꝑtinet ad apoſto/
los: nō aūt ad Zorobabel nec Eſdrā ⁊ hmōi qui nulla ſecreta
conſilia legunt᷑ aperuiſſe populo: ſed ſoluꝫ legē moſaicā plene
legiſſe. Sequit᷑. xv. Poſt hoc vocaberis ciuitas iuſti vrbs fi/
delis: qꝛ poſtea ꝑ̄dicta eccleſia q̄ intelligit᷑ per hieruſalē voca/
tur ciuitas iuſti. ſ. chriſti. ⁊ vrbs fidelis. ſ. ī eius fide fundata.
Cōſequēter. xvj. Sion in iudicio redimet᷑ ⁊ reducet eā ī iuſti
ciam: q̄ q̇dem redēptio nō pōt intelligi de babylonica: qꝛ non
fuit ꝑ iuſticiā facta: ſed ꝑ dei miſericordiā. vnde Zach. j. de re
edificatione templi ſecūdi dicit᷑: Hec dicit dñs: Reuertar ad
hieruſalē ī miſericordijs: domus mea reedificabit᷑ in ea. Cuiꝰ
ratio eſt: nam Eſdre. ix. de populo iam reducto in hieruſalē le
git᷑: Nō eſt ſeparatꝰ populus iſrl̃ ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite a popu/
lis terrarū ⁊ de abominationibꝰ eoruꝫ: chananeis videlicet ⁊
etheis ⁊c̄. Et ibidē. j. Eſdra ꝯfitendo peccata populi tꝑe ſacri/
ficij veſptini deo dicebat: A diebꝰ patrū noſtroꝝ ⁊ nosip̄i pec
cauimus grauiter vſqꝫ ad diē hanc. Malachias etiā q̇ fuit de
redeuntibꝰ a captiuitate babylonica in primo tꝑe templi ſecū/
di de multis grauibus increpabat populū dicēs in primo ca/
pitulo ſacerdotibꝰ: O ſacerdotes q̇ deſpicitis nomē dñi. ⁊ in
ſecūdo capl̃o. Uos autē receſſiſtis de via ⁊ ſcandalizaſtis plu
rimos in lege. ⁊ ibidē arguebat populū de peccato infidelita/
tis ſeu blaſphemie dicēs eis capl̃o tertio in eo ꝙ dicitis: Omis
qui facit malū: bonꝰ eſt in cōſpectu dñi: ⁊ tales placēt ei. Que
q̇deꝫ verba manifeſte derogāt diuine bonitati ⁊ iuſticie: quia
ſunt blaſphemie. Ex q̇bus ⁊ alijs ſimilibꝰ ſatis ptꝫ: ꝙ populꝰ
ille non fuit redēptus a captiuitate babylonica ꝑ viā iuſticie:
ſed in miſerationibꝰ dei vt dictū eſt. Redemptio auteꝫ de qua
hic agit᷑ ꝓprie intelligenda eſt ad litterā de redemptiōe eccle/
ſie ꝑ mortem chriſti. Que q̇deꝫ redemptio fuit in iudicio diui
no: ſcꝫ diſcretionis: quo iudicio iuſto lꝫ nobis occulto: quos
elegit vocauit ⁊c̄. ſm apoſtolū ad Roma. viij. ⁊ đ hac proprie
intelligit᷑: Sion in iudicio redimet᷑. Et qꝛ hec redemptio ſion
ſcꝫ eccl̃ie ꝑ mortē xp̄i fuit facta ꝑ iuſticiā nō ꝑ potentiā: vt ma/
giſter in tertio ꝑ auctem Aug᷑. declarat. ideo ſubdit: Et redu
cet eā iuſticia qđ nō pōt cōpetere reductis a captiuitate baby
lonica vt dictuꝫ eſt. Uñ ⁊ aliq̄ expoſitores hebreoꝝ moderni:
vt tā Rabi Dauid q̄ꝫ Hug. oīa iſta applicāt ad tempꝰ meſſie:
nō ad redēptionē babylonice captiuitat᷑. Cōſequēter. xvij.
dicit: Et cōteret ſceleſtos. i. ſceleratos ⁊ peccatores ſimul: ⁊ q̄
derelinquūt dñm ꝯſument᷑: q̄ verba referunt᷑ ad ea q̄ prius di
xerat circa principium ca. vbi dixit: Ue genti peccatrici ⁊c̄. Fi
lijs ſcelerat᷑ ⁊c̄. dereliquerūt dñm ⁊c̄. Et ē ſenſus ſicut iudicio
diſcretionis diuine ſion redimet᷑: vt dictuꝫ eſt: qđ intelligit᷑ de
electis: ſic

electis:ſic eodē iudicio ꝯterent̄ ſcelerati et ꝯſument̄ q̄ dereli/
querūt dn̄m:qđ implet̄ in ꝑfidis iudeis et alijs xp̄m malicio
ſe negantib⁹:q̄ quotidie ꝯſumūt̄:vt infra dicet̄. Conſequen
ter.xviij.dicit̄:Cōfundēt̄ enī ab idolis q̄bus ſacrificauerunt
⁊c̄.qđ prima facie videt̄ ꝯtra p̄dictā expoſitiōez.Nā vt dictū
eſt in templo ſcđo ꝓ maiori ⁊ principali parte non fuerūt ido
latre.Ad qđ dicendum ꝙ hoc intelligit̄ ſm falſam aſſertiōez
iudeorū qui cum interrogant̄ de cauſa hui⁹ diuturne captiui
tatis in qua ſunt:reſpondent ꝙ cauſa ē idolatria quā cōmiſe/
rūt patres eorū in templo primo.⁊ etiam peccatū vituli qđ fe
cerunt in oreb:qđ ē manifeſte falſum.Nō enī punit de⁹ filios
ꝓ patribus vltra quartaz generationē:vt patz Exo.xx.p̄ſer/
tim cum filij nō ſunt imitatores paternorū ſcelerum:vt eſt in
ꝓpoſito.Judei enī in hac captiuitate exiſtentes nō ſūt idola/
tre:ſed ꝓprie imitant̄ ſcelus patrū approbātes occiſionē xp̄i:
et h̄ ē qđ dicit̄ hic:Confundent̄ enī ab idolis q̄b⁹ ſacrificaue
rūt.q̄ſi diceret:hi q̄ dereliquerūt dn̄m ꝯſument̄:eo ꝙ nō con
fundunt̄.ſ.penitētes de hoc ꝙ xp̄m dereliquerūt:ſ3 poti⁹ cō/
fundunt̄ ab idolis q̄bus ſacrificauerūt. hoc malicioſe fingen
tes rōne p̄dicta.⁊ eodē mō intelligendū eſt qđ ſubdit̄:Et eru
beſcetis ſup hortis quos elegeratis. Cōſequēter.xix.dicit̄:
Cū fueritis velut quercus defluentib⁹ folijs:⁊ velut hortus
abſq3 aqua.vbi declarat illud qđ dixerat parum ſupra. Qui
dereliquerūt dn̄m ꝯſument̄ q̄ q̄dē cōſumptio fit trib⁹ modis:
quoꝝ duo ſūt in hac vita.Conſumūt̄ enī ꝑfidi iudei ī ſua ma
licia ꝑſeuerātes:velut quercus defluentib⁹ folijs:q2 ſtat⁹ eo/
rum quaſi vetuſtate cōſumit̄.Juxta illud Hebre.viij.qđ ve/
teraſcet ꝓpe interitum eſt.Conſumit̄ etiam alio modo velut
hort⁹ abſq3 aqua.ſ.ſapientie ſeu gr̄e.Tertio modo ꝯſumit̄ ſta
tus p̄dictoꝝ finaliter in igne gehenne inextinguibili.de quo
dicit:Et erit fortitudo veſtra vt fauilla ⁊c̄.et exponat̄ ſm pri
mam expoſitionem que ponit̄ in poſtilla.

Replica. Circa Eſaiā ꝓphetā et primū ei⁹ capl'm.
Cū poſtillator exponit de iudeis tp̄e pri/
mi tēpli peccātib⁹:⁊ punitis ꝓ peccatis ſuis:⁊ reductis ad ca
ptiuitatē babylonicā.Qualiter etiā ſanct⁹ Thomas h̄ capl'm
exponit.Burgeñ.imemor ꝓlogi ſui valde redarguit poſtilla
torē:q2 ſepe dicta ſancti Thome declinat:q̄ tn̄ vt ip̄e dicit:ſūt
igne charitatis examinata:⁊ naturalis rōnis dictamīe multi/
pliciter purgata:ip̄e hic eū et poſtillatorē redarguit:tāq3 eos
q̄ a plano ſenſu lr̄e deuiarunt:ꝓ eo q2 vt dicit culpa deiectio
nis hic deſcripta fuit idolatria q̄ in hoc capl'o nō aſſignatur.
Hoc et quedā alia mouent ipſū ad exponendū pn̄s capitulu3
de iudeis circa finē tēpli ſecūdi in iudea et hierl'm reſidentib⁹
q̄ xp̄m negantes dereliquerūt dn̄m:blaſphemauerūt ſanctu3
iſrl' ⁊c̄.ꝓut lr̄a ſonat:⁊ euangelice hiſtorie teſtantur ⁊ experi/
entia certificat.Sed huic expoſitiōi obuiant multa q̄ p̄mo po
nentur:deinc reſpōdebit̄ ip̄ius motiuis. Quo ad primum
primo obuiat:q2 dicit̄ in littera d̄ tempore huius deiectiōis:
ꝙ eo tempore oblationes feſtiuitates ſabbata ⁊c̄.enumerata
fuerint deo moleſta:eiecta et reprobata.Tēpore autē ſecundi
templi deo fuerint accepta tanq3 grata:vt patet a ca.x.Nee/
mie et infra.et Eſdre ſecūdo libro a ca.viij.vſq3 ad finē libri.
Et de redeuntib⁹ a captiuitate babylonica exponitur ibidem
ad litterā id quod in hoc capl'o ꝯtinet̄:videlicet:Niſi ꝙ reli/
quiſſet nobis dn̄s ſemē ⁊c̄.q2 dicit̄ ca.viij.Or orauit Eſdras
5.Eſd.8.f dicens:Et nunc quāta miſericordia facta eſt ſuper nos abs te
domine deus vt relinqueres radicē noſtram ⁊c̄.que in illo ca
pitulo cōtinēt̄.Similiter in iſto capl'o ꝯtinet̄.Cōuertā manū
meā ad te ⁊ excoquā ad plenu3 ſcoriā tuam.Eſdras ad lr̄am
exponere videt̄ de redeūtib⁹ a babylonica captiuitate:vt pt3
Nee.13.d ca.vlt̄.ſcđi Eſdre:vbi cum Eſdras nihil irrep̄henſibile in po/
pulo reperiſſet:niſi ꝙ haberēt vxores alienigenas.Ad ei⁹ ꝑ/
ſuaſionem dimiſerūt eas cum ꝓle quibus factis ⁊ ſacrificijs.
ꝯſūmatis dixit Eſdras:Jte manducare nunc:ſanctus enī hic
dies eſt dn̄o.Nolite cōtriſtari.dn̄s enī clarificauit vos.Ex q̄/
bus patet qđ deiectio de qua dicit hoc capitulū:fuit dicta de
captiuitate babylonica et clarificatio de reditu ab ipſa capti/
uitate.Nā reuera deiectio et ſacrificiorū ⁊ feſtiuitatū deteſta/
tio ꝓut hic enumerant̄:non poſſunt ītelligi de tp̄e ſecūdi tem
pli et circa eius finē ꝓut Burgeñ.q2 ſtatim ante chriſti natiui
tatē cerimonialia legis erāt accepta deo:vt pt3 Luc̄.j.de Za/
charia patre Johis baptiſte:cui⁹ oratio tp̄e incenſi fuit exau/
dita qn̄ meruit etiam angelu3 videre:īmo ⁊ dn̄s noſter ieſus
chriſt⁹ tp̄e tēpli ſecūdi non venit ſoluere legem ſed implere:et
ipſe iuſſit diſcipulos ad diē feſtū aſcēdere:⁊ ipſe aſcendit:ope
ra legis fecit:paſca mādu̅cauit.ꝓut in hiſtoria euāgelica cla
re ꝯtinet̄:⁊ apl'i poſt mortē xp̄i multa legalia ſeruauerunt:vt
patet in

pt3 in epl'is Pauli et actibus apl'oꝝ.Nā ⁊ ſi in morte xp̄i le/
galia fuerūt mortua.añ publicatiōe3 tn̄ euāgelij nō erāt mor
tifera.ꝓut haberi pōt ex epl'a ad Gal.⁊ alibi.Legalia eīm to
to tp̄e tēpli et vſq3 ad mortē xp̄i valuerūt.aſſiſtente op̄e ope
rante.ſ.fide et deuotione quo tp̄e idolatria publica non per/
mittebat̄.Deteſtatio igit̄ legaliu3 de q̄ in hoc capl'o dicitur.
tp̄e ſecundi templi non habuit locū:ſed tp̄e primi templi qn̄
reges et populi fuerunt idolatrie dediti tunc deficiētes fide.
Scđm quod obuiat expoſitiōi Burgeñ.trahit̄ ex hoc ca.in
quo dicit̄:Quō facta es meretrix ciuitas fidelis.Meretri/
cium aūt et adulteriū in ſcriptura ꝓ idolatria ponitur:q̄ tp̄e
ſecūdi templi locū nō habuit.imo preſides illius tp̄is eā ex
corde ꝑſequebant̄.Qđ aūt Burgeñ.meretriciū illud expo/
nit de iudeis negātib⁹ xp̄m et petentib⁹ barrabā:non videt̄
rōnabile:q2 meretrix et adultera dimiſſo vero ſponſo adhe/
ret alieno.iudei aūt xp̄o abiecto:ex malicia petierūt barra/
bam:nō vt ei ex amore adhererent vt adultere cōſueuerunt.
Et h̄ innuit̄ cū d̄r:Ciuitas fidelis.Nō enī fidelitatē quā ad
deū habere debuerūt ad barrabā ꝯuerterūt:cū eū non fide/
litate:ſ3 malicia ſaluarūt a morte.Tp̄e autē primi templi ille
paſſus locū habet:q2 tp̄e Dauid fuit ciuitas fidelis ꝑ cultu3
vni⁹ dei veri.ſed tēporib⁹ multoꝝ alioꝝ regum facta ē mere/
trix et infidelis defluens ad idola:ideo aſſignat̄ ꝓ babylo/
nice deiectiōis culpa ⁊ cauſa. Tertiu3 qđ obuiat expoſitiōi
Burgeñ.d̄r in hoc ca.Et reſtituā iudices tuos ſicut prius et
ꝯſiliarios tuos ſicut antiq̄t⁹:q2 apl'i de q̄bus Burgeñ.expo/
nit.nō erāt tales iudices et populi ꝯſiliarij.ſed poti⁹ a popu/
lo reputati aduerſarij q̄ etiā nō fuerunt ſicut prius et antiq̄/
tus:q2 popul⁹ antiq̄t⁹ ꝯſenſit in iudices et ſtetit eorū ſentētie
⁊ dictamini.apoſtolis aūt et v̄bis et factis manifeſte ꝯtradi
xerunt.Item iudices antiquit⁹ et ꝯſiliarij cū populo reman/
ſerant ⁊ ꝓ populo quātūcūq3 ꝑuerſo ītercefferāt:ſicut moy/
ſes qui dixit dn̄o:Aut dimitte noxā populo aut dele me ⁊c̄. Exo.32.g
apl'i aūt monitu ſp̄uſſancti ab eis receſſerūt dicētes:Quia ī/
dignos vos feciſtis regno dei ecce conuertimur ad gentes.
Act̄.xiij.Nō enī ē bonorū iudicum et ꝯſiliarioꝝ bona cōdi/
tio eos q̄bus ꝯſulendū eſt relinquere:ſ3 vſq3 ad mortē ꝯſulē
do nō deficere:ita fecit et docuit apl'oꝝ magiſter dn̄s ieſus.
Exponit̄ igit̄ hic paſſus de hierl'm terreſtri et iudicib⁹ zoro/
babel:neemia et ceteris.Nā exponere de eccl'ia ꝓut Burg.
et glo.or.eſt poti⁹ lr̄am myſticare q3 ad lr̄a3 ſenſū exponere.
⁊c̄.Quo ad ſcđm videndū de motiuis.Burgeñ.Nō enī cō/
cludit primū ei⁹ motiuū cū dicit cauſā hui⁹ deiectiōis fore:q2
nō cognouerūt dn̄m igit̄ nō idolatria.Jlla enī ꝯn̄tia non va
let:q2 poti⁹ ex añcedēte infert̄ oppoſitū q3 ꝓpoſitū.Cū enim
de⁹ a viatore cognoſcit̄ ꝑ fidē:et in lr̄a aſſignat̄ defect⁹ cogni
tionis:igit̄ ⁊ fidei.Defect⁹ aūt fidei reducit̄ ad idolatriā:q2
nemo latrie colit niſi eū quē deum fore fide cognoſcit.Nihil
enī amatū niſi cognitū:q2 igit̄ veꝝ deū fide nō cognouerūt:
ſequit̄ ꝙ nec verū deū coluerūt.et ꝑ ꝯſequēs idola qđ eſt ꝓ
poſitū.veritas hui⁹ ꝯſequētis pt3 ex lr̄a huius capl'i vbi d̄r:
Confundent̄ ab idolis q̄bus ſacrificauerūt ⁊c̄. Sed Burg.
hui⁹ dicti extortā ponit expoſitionē dicēs:ꝙ iudei ꝯfundūt̄
ab idolis nō q̄b⁹ ipſi ſ3 patres eoꝝ ſacrificauerūt tp̄e primi
tēpli.Jſta autē expoſitio ledit fidem nr̄a3:q2 fauet iudaiſmo
moderno:q̄ falſam excuſationē hui⁹ extreme eiectiōis ſumūt
ab idolis patrū ſuorū.Vt etiā Burgeñ.dicit:Qn̄ enī q̄rit̄ a
iudeis cauſa tam extreme ⁊ ꝓteſe captiuitatis eoꝝ reſpōdēt
vt Burgeñ.ꝙ ē ex culpa patrū colentiū idola.ſic autē ſe fal/
ſe excuſando nō erubeſcūt ſed gloriāt̄ ꝙ non ſit ex demerito
eorū iſta captiuitas:⁊ ꝑ h̄ ꝑſuadēt ſimplicib⁹ ꝙ ꝑ patientiam
ſuſtinēt hāc captiuitatē ꝓ peccatis nō ſuis ſ3 alioꝝ:et ſic per
falſam excuſationē ſibi formant vanā ſpem cui Burgeñ.hic
ſeruit.Nō igit̄ ꝯfundunt̄ et erubeſcūt ab idolis ſic expoſit̄.
ſed poti⁹ vt dictū ē ſperant et gloriant̄.Nec valet Burgeñ.
ſcđm motiuū:q2 d̄r in lr̄a:Excoquā ad purū ſcoriā tuam.Ex
quo arguit:q2 iudei ī captiuitate babylonica nō fuerūt emē/
dati:ſed manſerunt incorrigibiles.ꝓpter hoc qđ d̄r in eodē
capl'o:Sup q̄ ꝑcutiā vos vltra addentes p̄uaricationē.Di/
cta igit̄ depuratio ſcorie nō habet locū in babylonica capti/
uitate.Reſpōdeo hic ꝙ Burgeñ.hic ſicut multotiēs facit lr̄e
trāſpoſitionē.Nā illud ſup quo ꝑcutiā vos.ꝑtinet ad iude/
orum captiuandorū incorrigibilitatē.hoc autē qđ dicit̄ in fi/
ne capituli:Excoquā ad purū ſcoriam tua3.ſm gloſam nihil
ꝑtinet ad purificationem reductorū de captiuitate d̄ qua pu
rificatione allegatū ē ſupra vltimū capl'm Eſdre ſcđo. Nūc
autē nititur Burgeñ.improbare emendationē reductoru3 a
captiuitate per incorrigibilitate3 nondū captiuorum.videat̄
Burgeñ.

Burgeñ.grandipenſoꝛ q̄tuz valeat. Ex mutatione enī tem
poꝝ cauſarū et circūſtantiarū ſepe in ſcripturis taliter incō
ſonātia reperiunt̄. ſicut Matth.xxiiij. Statim coꝛrepto Pe
tro et diſcipulis qꝛ doꝛmierunt:poſtea ſequitur: Doꝛmite iā
et requieſcite.et ſtatim ſequit̄: Surgite eamus. Nec valet re
plica Burgeñ.ꝙ popul⁹ reductus non fuit purgatus:ſʒ po/
tius implicatus abominationib⁹ chananeoꝝ:quia dictū eſt
ſupꝛa:qđ ad pſuaſionem Eſdre dimiſerūt vxoꝛes cum pꝛole.
et ſic clarificati fuerunt ꝑut dicitur in loco per Burgeñ.alle/
gato.ſ.ij. Eſdre vlti.ca. Cum autē Burgeñ.dicit illam purifi
cationē ad apoſtolos pertinere non videtur verū ad litterā:
quia littera dicit de purificatione ciuitatis hierl'm: ideo ſub/
ditur poſt purificationē. Ciuitas iuſti.vꝛbs fidelis. cuius ci
uitatis ad litterā apoſtoli:nec erāt ciues nec ꝑs pꝛincipalis:
nec foꝛtaſſis ītegralis nec quātitatiua. Si dixeris ꝙ ciuitas
accipitur pꝛo eccleſia cuius ciues et pꝛincipes erant apoſtoli
non nego ſm ſenſum allegoꝛicum ſed nō ad l'ram. Nec valet
tertium motiuū Burgeñ.ſumptū ex hoc capl'o cum dꝛ: Sion
in iudicio redimetur et reducet eam in iuſticia.arguendo ſic.
Captiuitas babylonica non ē reducta ꝑ iuſticiam: ſed poti⁹
ꝑ miſericoꝛdiam. Reſpōdeo.ꝙ hoc argumentū fundat̄ ſuper
falſa imagina-
falſa imaginatione: ſonat enim quaſi miſericoꝛdia et iuſticia
in omnibus operibus diuinis non concurrant: quod ē con/
tra magiſtrum in.iiij.di.xlvj. Unde et ſi vna videatur reduce
re in vno effectu:alia in alio:manent tamen ſemper inſepara/
bilia ſm ſanctos doctoꝛes:miſericoꝛdia exhibet̄ ſine meritis:
iuſticia autem ꝓ meritis aut demeritis. Nunc igitur genus
humanum non meruit redemptionē per chꝛiſtū factā .ideo di
cit Apoſtolus ad Titum.iij. Scđm miſericoꝛdiam ſuā ſaluos
nos fecit. non ex operibus iuſticie que fecimus nos.male igi
tur nititur ꝓbare Burgeñ.ꝙ ſit facta per chꝛiſti iuſticiam no
bis occultam:quia cōtradicit apoſtolo in multis locis dicēti:
ꝙ ſolum ſm ſuam miſericoꝛdiam. Id igitur quod hic dicitur
ſm expoſitionem poſtillatoꝛis populum de babylonica capti/
uitate in iudicio et iuſticia redemptum eſt verum: inquātum
pꝛo ſua culpa ſuſtinuit penam debitam:cōcurrente tamen mi/
ſericoꝛdia in punitione citra condignum. Et cum Burgeñ.in
hac materia vltimo adducit:ꝙ videlicet popul⁹ reduct⁹ a ca/
ptiuitate babylonica non fuit imunis a pctō:idē pōt argui de
ipl'o per chꝛiſtuz redempto in eccleſia qui non fuit ſine pctis:
ſicut patet de pꝛimo redempto latrone: ⁊ hodie in ſagena ec/
cleſie capiuntur piſces boni cū malis admixti:qui omnes ſūt
per chꝛiſtum ſufficienter redempti.

Glo.oꝛdi.

G a Verbum quod Eſaias Ca.II
A ⁊c. In pꝛima viſione poſt cō/
minationem pꝛoſpera pꝛomit
z.1.f. tuntur. Reſtituam iudices tuos vt fu
erūt pꝛi⁹ ⁊c. In iſta p⁹ ꝓſpera aduer
3.3.a ſa nunciant̄. Ecce dominatoꝛ domin⁹
exercituum auferet a hieruſalem ⁊ iu
da validum et foꝛtem ⁊c. Ergo iuxta
hebꝛaicum et in illa et in iſta non con
tra iudam et hieruſalem intelligendū
eſt: vl' ꝓ iuda ⁊ hieruſalē vt voluere. Lxx. Sed ſm Symma/
chum de iuda ⁊ hieruſalē in quo poſſunt leta et triſtia ꝯtine
ri. Et notādū qꝛ ibi viſionē vidit: hic verbū qđ erat in pꝛinci
pio.a.d. Et ī illa iudeis cōminās venit ad ſalutē gētiū :ī iſta
aūt a gētiliū ſalute incipiēs:punito iſrl' ex vtroqꝫ pariete cre/
dētes in eccleſiā ꝯgregat. Quādo hec fiāt oſtendit cū ver
bum fiet caro qđ vidit:id eſt ītellexit Eſaias. cetera enī ver/
baruc.3.a ba audiunt̄:non videt̄.de hoc dictū eſt: Super terrā viſus
eſt: ⁊ cum hominibus conuerſatus eſt. de hoc ſubdit: Et erit
in nouiſſimis diebus ⁊c. G In nouiſſimis

a ſ venturum in carne viſibile.
a Verbum Capitu. II a†
a ſ ꝓbat a natura dignum qđ vide
rit cui opoꝛteat credi. ſ intellexit.
quod vidit eſaiās filius
a ſ id eſt de iuda et hieruſalem.
amos ſupēr iudam et hieruſalē.

Nico.de lyra

Ca. II

Verbū quod vidit eſaias. Poſtqꝫ pꝛopheta deſcripſit
regni iude deiectionē. hic cōſequenter deſcribit reg/
ni xp̄i.ſ.eccleſie erectionē. Et diuiditur ī duas ꝑtes.
quia ꝑmo hec erectio deſcribit̄.et ſecundo ꝓpheta ad deſcri
bendū p̄dictam deiectionem reuertit̄.ibi: Pꝛoieciſti enim.
Pꝛima ꝑs a chꝛiſtianis et iudeis de tēpoꝛe chꝛiſti exponit̄:
ꝯtrario tñ modo:qꝛ chꝛiſtiani dicūt hanc ſcripturā fuiſſe im/
pletā in aduentu ieſu naçareni:quem ꝯfitent̄ eſſe chꝛiſtū ī le
ge et ꝓphetis ꝓmiſſū. Iudei ꝟo dicūt ipſā implēdā foꝛe tē/
poꝛe meſſie quē expectāt:qꝛ ieſū naçarenū negāt eē xp̄m. Et
arguūt ex l'ra hui⁹ ꝑtis.pꝛimo qꝛ dꝛ hic: Et erit in nouiſſimis
dieb⁹ p̄parat⁹ mons dom⁹ dñi ⁊c. et ſic ī nouiſſimis dieb⁹ l'ra
hui⁹ ꝑtis ē implēda. Dies aūt ieſu naçareni nō fuerūt nouiſſi
mi:qꝛ poſt moꝛtē ei⁹ fluxerunt multi anni.ſ.M.cc.xciij.ergo
nō fuit xp̄s:ſʒ alius expectat̄ ꝗ erit ī nouiſſimis. Itē ſubdit̄:
Mons dom⁹ dñi in vertice montiū ⁊ eleuabit̄ ſuꝑ colles;. et
ſic in aduētu xp̄i mons ſion eleuabit̄ in altū:qđ non ē adhuc
factū.ꝰ ⁊c. Itē ſequit̄: Et fluēt ad eū oēs gentes.ſ.ꝑ creduli
tatē in xp̄m.h aūt non ē factū de ieſu naçareno : qꝛ ſaraceni:
tartari et plures gētiles alij: et etiā iudei ꝓ maioꝛi ꝑte nō cre
diderūt in ieſū naçarenū.ꝰ ⁊c. Itē ſequit̄: Et ꝯflabūt gladi/
os ſuos in vomeres: ⁊ lāceas ſuas in falces. Nō leuabit gēs
cōtra gentē gladiū ⁊c. Ex ꝗ videt̄ ꝙ in aduētu meſſie debeat
tāta pax eē in mūdo ꝙ ceſſet vſus armoꝝ : et materia eoꝝ in
inſtrumēta ꝓ agricultura cōuertat̄. Iſta nō ſolū ꝑht ſolui ſʒ
etiā ī aduerſarios retoꝛqueri ſaltē ꝓ magna ꝑte. Ad ꝑmuz
dicēdū ꝙ nouiſſimū vno mō accipit̄ ſimplicit̄ ⁊ abſolute.⁊ ſic
tp̄s nouiſſimū ſeu dies nouiſſimi dꝛ tp̄s futurū ꝓpe iudiciū.
Alio mō accipit̄ reſpectiue.⁊ ſic tp̄s grē ſeu aduēt⁹ xp̄i dꝛ no
uiſſimū:qꝛ legi euāgelice alia nō ſuccedet.ꝓpter qđ argumē
tum nō valet.qꝛ iſtud tp̄s nouiſſimū habet lōgū tractū:ſicut
vltima etas hoīs aliqñ tātū durat quātū oēs alie p̄cedētes
Itē Geñ.

Nico.de lyra

Itē Geñ.xlix.dicit̄: Cōgregamini fi/
a† lij iacob: vt annūciē ꝗ vētura ſunt vo
bis in dieb⁹ nouiſſimis ⁊c. Et oīa illa
iam diu ſūt adimpleta.etiā ſm opini/
onē iudeoꝝ. ſicut ibidē fuit expoſitū.
ꝓpter qđ ex illo ꝟbo : In nouiſſimis
dieb⁹.nō habēt argumētū. Itē ibidē
ſubdit̄: Non auferet̄ ſceptrum de iu/
da: ⁊ dux de femoꝛe eius: donec veni/
at ꝗ mittendus eſt.i.chꝛiſtus. Unde ī
tranſlatione chaldaica que tāte auctoꝛitatis ē apud hebꝛeos
ꝙ nullus vnqꝫ fuit auſus ei ꝯtradicere.habet̄ meſſias.i.chꝛi/
ſtus: vbi nos habem⁹ qui mittēdus ē. Cum igitur ſceptrum ⁊
dñatio ſint totaliter ablata a iudeis.⁊ iam diu ē: ſequit̄ ꝙ ad/
uentus xp̄i trāſijt in p̄teritū.⁊ cum fuerit ablatū tēpoꝛe hero/
dis ad quē deuolutuz fuit regnū iudeoꝝ:cum eēt alienigena.
⁊ tēpoꝛe ipſius natus fuit ieſus naçaren⁹.ſequit̄ ꝙ fuit ⁊ ē ve/
re chꝛiſtus.qꝛ illo tp̄e null⁹ ali⁹ apparuit ꝗ ex doctrina ⁊ ope/
rib⁹ dici poſſet xp̄s . ⁊ ſic argumētū reducit̄ ad ꝓpoſitū nr̄m.
Ad ſcđm dicēdū ꝙ rōne illi⁹ dicti aliꝗ doctoꝛes hebꝛei dixe
rūt ꝙ ī aduētu meſſie mons ſynai et mons thaboꝛ ⁊ mons car
meli ꝗ ſunt ꝓpe mōtē ſion ſūt adducēdi diuina ꝟtute.⁊ ſuꝑ il
los mons ſion debet poni.vt ſic impleat̄ qđ dꝛ: Erit mons do
mus dñi ī vertice montiū ⁊c. Sʒ hoc dictū repꝛobat Ra. Sa.
ſuꝑ locū iſtū dicens: Qꝛ talis eleuatio nō ē intelligēda ſm lo/
ci mutationē:ſed ꝑ ſignoꝝ opationē:quia maioꝛa ſigna fiēda
ſunt tunc in monte ſion qꝫ in alijs trib⁹ ſint facta. ⁊ in hoc di/
cit veritatem:ſed in hoc deficit: ꝙ dicit futurū qđ ꝑ ieſum na/
çarenum fuit factum.qđ ſic patʒ. Maius ſignū factum ī mōte
ſynai fuit datio legis ꝑ angelū loquētē ī pſona domini. Act.
vij. Maius ſignum ſine cōparatione fuit ꝙ chꝛiſt⁹ ver⁹ homo
verus deus in templo docuit legē euangelicā in ꝗ legitur plu
ries docuiſſe.qđ ꝗdeʒ tēplum erat in monte ſion vt frequēter
dictum ē: vbi etiā cecos ⁊ claudos curauit: ⁊ multa alia mira/
cula fecit.vbi etiā ianuis clauſis ad diſcipulos ītrauit: ſuā re
ſurrectionē manifeſtando.⁊ ibi ſuper apoſtolos alioſqꝫ diſci/
pulos ſpiritūſanctū in die pentecoſtes miſit.qđ fuit maximuʒ
miraculum : ſcilicet ꝙ homines ſimplices et illitterati omnes
ſcripturas intelligerent: et linguis omnium gentiū loqueren
tur. Et per hoc patet ꝙ maioꝛa fecit ieſus naçarenus in mōte
ſion qꝫ vnqꝫ fuerunt facta in tribus montibus pꝛedictis . Ex
quibus concluditur chꝛiſtum veniſſe ī perſona ieſu naçareni.
Ad tertium dicēdum ꝙ hoc ſignum omnes non diſtribuit ꝓ
ſingulis generum:ſed pꝛo generibus ſigulorum. quia de om/
nibus gentibus aliqui conuerſi ſunt ad fidem chꝛiſti: etiam a
tempoꝛe apoſtoloꝛum:ſicut diffuſius declaratum fuit pſalmo
xviij.ſuper illud verbum: In omnem terram exiuit ſonus eo/
rum.ſicut hec ꝓpoſitio vera eſt: Omē animal fuit in arca noe.
quia aliqua indiuidua đ ſingulis generibus animaliū fuerūt
ibi. Ad fidē vero chꝛiſti nō ſolū aliqui de gentib⁹ ſingulis: ſʒ
multi ſunt conuerſi.et qꝛ ſm expoſitoꝛes catholicos et hebꝛe/
os pꝛedicta diſtributio ſic ē intelligenda.ex h ꝯcludit̄ ieſū na/
çarenum eſſe vere xp̄m. Ad quartū dicēdum ꝙ per h qđ dꝛ:
Non exercebūt̄ vltra ad pꝛelium: non habetur ꝙ poſt aduē/
tum xp̄i

☞ a In nouiſſimis dieb⁹. De quibus Jacob di-
Gen.49.a xit filijs ſuis. Cõgregamini vt annũciem vobis
quid futurũ ſit in nouiſſimis diebus. Et paulo
Ibidem. b poſt: Non deficiet princeps de iuda. donec veni
1.Joh.2.c at cui promiſſum eſt ⁊c̃. Inde Joh. Nouiſſima
Dan.2.e hora eſt in qua. ſ. lapis ab
ſciſus de monte ſine mani
bus creuit in montem ma
gnũ. b Mons. Mon-
tes angeli ꝓphete: apoſto
li: martyres ⁊ alij q̄ mira-
culis effulſerunt. Colles:
minores a maiorib⁹ lumẽ
Cant.2.b accipientes. Unde: Sali-
ens in montib⁹: trãſiliẽs
Ps.124. colles. ⁊ alibi: Mõtes in
circũitu eius ⁊c̃. c Et
ſuper col. Super oẽs ſan-
ctos: quia de plenitudine
eius omnes accipiunt (de
Ibidem. quib⁹: Montes ĩ circũitu
eius) qui a monte chriſto
montes dicunt̃.
d Domũ dei iacob. Nõ
ideo dicit̃ vt vetus teſta-
mentum ſuſcipiam⁹: non
ſm manicheum aliam q̄z
domum iacob queramus.
e Uias ſuaſ. Quas alij
triuerunt. Domin⁹ quoq̄z
aſcendens in montẽ doce-
bat diſcipulos ſuos. Pri
us ergo diſcende vie: poſt
ambulandũ in ſemitis.
f De ſion. Nõ d̃ ſyna pe
tra: ſed de monte ſion in q̄
hieruſalẽ: in qua tẽpluz ⁊
religio dei. Domin⁹ quo-
q̄z in templo docuit ꝙ nõ
oportuit ꝓphetã mori ex-
tra hieruſalẽ. g Lex ⁊
verbũ. Sicut ſupra verbũ
⁊ legẽ ſimul poſuit vt ꝑn-
cipes audirent verbuz: le
gem populus aure ꝑcipe-
ret. Qui enim fecerit legẽ
ꝑueniet ad verbũ dei. exi-
bit lex de verbo quaſi de
fonte vt alios irriget.
h Et conflabunt gladi-
os ſuos. Omne ſtudium
bellandi vertetur in pacẽ:
quod incarnato domino
aperte factum eſt. tãta enĩ
ante cuz in orbe diſcordia
fuit vſq̄z ad vigeſimũ an-
num Octauiani ceſaris:
ſub q̄ nat⁹ eſt: vt nõ eẽt d̃
ꝓuincia ĩ ꝓuĩciã trãſit⁹.
Eo autem qui eſt pax noſtra nato: qui fecit vtra-
Luc.2.b q̄z vnum: in cuius natiuitate angeli cecinerunt:
Gloria in excelſis deo: ⁊ in terra pax ho. bo. vo.
omnia bella ceſſauerunt: ⁊ agriculture exercita-
te ſunt. Spũaliter gladij mutant̃ in vomeres: et
lancee in falces: cũ ſeditiões diſcordiarum et ire
pelluntur. ⁊ duricia cordis vomere. id eſt verbo
dei frangitur: et ſpine vitiorum eradicantur: vt
ſemen ſermonis creſcat: ⁊ tandem labores manu
um noſtrarum manducemus in tempore meſſio-
nis ſcilicet mortis. i Domus ia. ⁊c̃. Poſt vo
cationem gentium ⁊ oſtenſionẽ montis dei: inui
tat populum ſuum qui eſt de iacob: vt exiens de
tenebris infidelitatis: ſuſcipiat lumen chriſti.
Job.12.f k In lumine. Dum lucem habetis credite in
lucem. Accedite ad eum et illuminani ⁊c̃. Qua-
ſi qui male agit odit lucem: ſed venite mecum
Ibi.8.b ambulem⁹ in lumine domini qui dicit: Ego ſum
lux mundi ⁊c̃.

a ſ vbi venit plenitudo tꝑis miſit de⁹ filiũ ſuũ. b ſ in vltima etate.
a Et ērit in nōuiſſimis diebus a
a ſ predeſtinatus a deo: agnus occiſus ab origine mundi.
b ſ quem quaſi lapidẽ vidit daniel abſciſum de monte ſine manib⁹ ⁊c̃. ſ eccleſie.
b prępāratus mōns dom⁹ domi- b
ſ deſiderio fidei.
ni in vertice montium: et eleūa- c
ſ cito abunde.
c bitur ſuper colles: et fluent ad d
a ſ incarnatũ. b ſ plures de gẽtib⁹. c ſ poſtula a me ⁊ dabo t. g. d ſ paſſib⁹ fidei. ſ iudei.
eũm ōẽs gēntes: et ibūnt popu-
a ſ non omnes: quia pauciores de iudeis.
b ſ non contenti propria ſalute hortabuntur ſe inuicem: venite ⁊c̃.
li mūlti et dicent: Uēnite aſcen- e
ſ chriſtum. ſ dei.
damus ad montem domini: et
a ſ eccleſiã. b ſ iunioris populi. i. chriſtiani ꝑ iacob ſignificati. c ſ cũ fuerim⁹ ĩ domo iacob.
d ad dōmum dēi iacob: et dōce- f
a ſ faciliora mandata qb⁹ gradiamur ad eum.
e bit nos viās ſuas: ⁊ ambulabi-
a ſ artioribus. b ſ venite aſcendamus.
f mus in ſēmitis eius: qūia de ſi- g
a ſ vetus: ſpũalit̃ intellecta. b ſ euangelij.
g on exibit lēx: et vērbuz domini
a ſ ꝑmitiua eccleſia q̄ eſt ſpeculatio ⁊ viſio pacꝭ. ſ in q̄ religio. b ſ ſup peccatis. pro diuerſitate enim meritoꝝ: diuerſitas penaꝝ erit. c ſ gentiles crediturus: q̄ nõ credit iam iudicatus eſt.
de hiēruſalem: et iudicābit gēn- h
a ſ arguet. p. corrigẽdo: qꝛ dei filium non receperunt iudei. ſ iudeos.
tes et arguet pōpulos multos. i
ſ ideo.
h †Et ꝯflabũt gladios ſuos ĩ vome k
res: ⁊ lanceas ſuas ĩ falces. Nõ l
leuabit gens contra gentẽ gla-
a ſ ſicẽ ꝑus: ⁊ ſi eni ꝑlia poſtea: nũq̄z tã grauia.
dium: nec exercebũtur vltrā ad
ſ mecum.
i pręlium. Dom⁹ iacob venite et m
ſ de virtute in virtutem.
k ambulemus in lumine dei nr̃i.

tum chriſti nullũ debeat eſſe preliũ: ſed ꝙ debet eſſe magna pax tꝑe ſui aduent⁹. ⁊ ita fuit: qꝛ chriſt⁹ natus fuit tꝑe ceſaris Auguſti ſubiectis omibus gentib⁹ romano impio: ⁊ pacatis intantũ ꝙ ſub eo numerat⁹ fuit totus orbis: vt habet̃ Lu. ij. Et durauit iſta pax ꝑ magnũ ſpatiũ tꝑis: nec plus habetur ꝑ illã dictionẽ vltra: loco cui⁹ ponit̃ in hebreo od. ⁊ ſilr. iiij. Reg̃. vj. habem⁹. Et vltra nõ venerũt latrones ſyrie in terram iſrl̃: qꝛ ceſſauerũt venire ꝑ aliqd̃ temp⁹: tamẽ poſtea pluries venerũt: vt ptz ex. iiij. Reg̃. Similiter Gen. xxxv. dicit̃ ad iacob: Nõ vocaberis vltra iacob: ſed iſrael: ⁊ tñ poſtea vocat⁹ eſt iacob multotiens. Per hoc ꝯcludit̃ ieſum naçarenũ eſſe veruz chriſtũ: qꝛ natũ tꝑe maxime pacis ⁊ tꝑib⁹ a ꝓphetꝭ ꝑnũciatis. Ex ꝑdictis ptz ſnĩa hui⁹ partis. Tñ adhuc ad maiorẽ intellectũ diſcurrenda eſt breuit̃ applicando ad ꝓpoſitũ. ſ. de eccl̃ie ꝓmotiõe: ⁊ ꝑmittitur breuis ꝑfatio. cũ d̾r: Uerbũ qd̃ vidit Eſaias filius Amos ſuꝑ iudã ⁊ hieruſalẽ. q̄ſi diceret: verbũ quod ſubdit̃ eſt notabile: qꝛ de maxima re: et ideo maxime attẽdendũ. Et q̄d ſit illud oſtendit̃. cũ d̾r: a Et erit in nouiſſimis dieb⁹. i. tꝑe gratie: qd̃ dicitur nouiſſimũ: vt predictum eſt. Et hoc modo d̾r. j. Joh. ij. Nouiſſima hora eſt. b Preparat⁹ mõs do. do. i. eccl̃ia que d̾r hic dom⁹ dñi. tum qꝛ fundata fuit ꝑ ꝑdicationẽ xp̄i ⁊ ei⁹ miracula in monte ſion: vbi erat templũ dñi: vt ꝑdictũ eſt. tum qꝛ eccleſia que eſt dom⁹ dñi dignitate excellit oẽm aliã congregationẽ a ꝑncipio mũdi ad dei cultũ ordinatã. c Et eleuabit̃ ſuꝑ colles. i. ſuꝑ terre ꝑncipes qui a tꝑe Cõſtantini ceperũt ſe ſuppponere iugo chriſti. d Et fluẽt ad eũ omes gentes. i. aliq̄ de oĩb⁹ gentibus: vt predictũ eſt. vel põt dici ꝙ hic ẽ locutio hyperbolica. ad deſignandũ multitudinẽ gentiliuz q̄ fidem xp̄i ſuſcepit iudeis ꝓ maiori parte excecatis in ĩfidelitate remanẽtib⁹. ſm illud ad Ro. xj. Cecitas ex parte cõtigit in iſrael: donec plenitudo gentiũ intraret. ſicut d̾r: Omẽs de ciuitate currunt ad tale ſpectaculũ: ad ſignãdũ multitudinẽ currẽtiũ: licet aliqñ maior pars remaneat. e Et dicẽt. venite aſcendam⁹ ad montẽ dñi ⁊ ad domum dei iacob: quia illi q̄ recipiebant fidem xp̄i hortabantur alios ad ſilr̃ agendũ. f Et docebit nos vias ſu. ⁊ am. in ſe. eius. qꝛ adulti veniẽtes ad fidez chriſti anteq̄z baptiçarent̃ catheçiçabant̃ ⁊ inſtruebãtur de his que ꝑtinẽt ad fidẽ. g Quia de ſion exibit lex ⁊c̃. hoc nõ eſt referendũ ad credentes: q̄ſi ſit verbũ ipſoꝝ: ſed eſt verbũ Eſaie reddẽtis cauſaz ⁊ modũ de dicta multitudine gentiũ ad fidez chriſti ꝯuertenda: qꝛ de hieruſalẽ ⁊ iudea exierũt apoſtoli alijq̄z diſcipuli ad ꝑdicandũ gentib⁹ fidẽ chriſti. ꝓpt̃ qd̃ d̾r Act̃. xiij. Uobis oportebat primũ loqui verbũ dei: ſed qꝛ repellitis illud: ⁊ indigne vos iudicatis eterne vite: ecce cõuertimur ad gentes: ſic enim ꝑcepit nobis dñs. h Et iudicabit gẽtes. iudicio diſcretionis quo ꝑ predicationẽ apl̃orũ aliquos de gẽtib⁹ vocauit ad fidẽ: alijs in infidelitate dimiſſis. qd̃ quidẽ iudiciũ iuſtũ eſt: licet nob oc- cultũ. i Et arguet po. mul. de infirmitate ⁊ alijs malis ſuis. ſicut ptz in actib⁹ apl̃oꝝ ⁊ legẽdis ſanctorũ. k Et cõflabunt gladios ſu. ⁊c̃. hoc d̾r ad deſignandũ diuturnitatẽ pacis: que fuit vbiq̄z tꝑe natiuitatis xp̄i: vt predictũ eſt: ⁊ durauit in iudea: de qua terra Eſaias ꝑncipaliter loquebat̃ a. xx. annis ⁊ plus ante natiuitatẽ xp̄i vſq̄z poſt mortẽ eius ꝑ. xl. annos vel circiter ſub dominio romanoꝝ: vt põt colligi ex dictis Joſephi ⁊ alioꝝ hiſtoriographoꝝ: ſed iudeis finaliter rebellantibus romanis deſtructi ſũt et captiuati ꝑ Titũ anno. xlij. a paſſione xp̄i. Ueriſimile aũt eſt ꝙ in pace tam lõga ceſſantib⁹ bellis multa arma ⁊ inſtrumẽta bellica fuerũt ꝯuerſa ĩ inſtrumẽta agriculture apta: ſicut ſenſibiliter videt̃ in terris vbi poſt bella ſequitur pax diuturna. l Non leuabit ⁊c̃. hyperbole eſt ad deſignãdũ pacꝭ diuturnitatem ꝓut cõiter dicit̃ de aliquo negocio qd̃ protrahit̃ vltra modum conſuetum: iſtud negociũ nunq̄z terminabit̃: licet aliqñ terminet̃ infra annum vel infra mẽſem ſeu etiã in minori ſpatio ſm cõditionẽ negocij. Et hic modus loquẽdi hyperbolic⁹ frequẽs eſt in ꝓphetis. m Domus iacob. Hic poſt cõuerſionẽ gentiliũ ponit̃ cõuerſio iudeoꝝ: qui circa finẽ mũdi recipient fidem xp̄i generaliter: ⁊ a tꝑe xp̄i vſq̄z nunc recipiũt eã aliqui particulariter. Et qꝛ ad hoc inducti ſunt ꝑ doctores cõuerſos ad fidez de gentilitate vel in ſe: ſicut ptz de Auguſtino ⁊ Ambroſio ⁊ alijs multis: vel in parentib⁹ ſuis: ſicut eſt de illis doctorib⁹ q̄ nati ſunt de parẽtibus xp̄ianis: tñ parentes eoꝝ propinqui vel longinqui fuerũt de gentilib⁹ cõuerſi ad fidez

† Mich.4.b
B
hyperbole

☞ Proieciſti

b chriſti

a Proieciſti enim. Poſtq̄ exhortatus vidit duriciam eorum in ſpiritu: et ſubito oculos mentis ad dominum cōuertens. ait: Proieciſti enim ⁊c. quaſi ⁊ ideo hortandi: quia proieciſti ⁊c. b Quia repleti ſunt ⁊c. Romanis .ſ. eijcientibus iudeos in iudea habitauerunt alienigene. vndecūq̄ adducti a Tito et Veſpaſiano: vel ceteris principibus: Vel prius q̄ a babylonijs vaſtarentur: hec cōmiſerūt ſub ipſis regibus. c Ut philiſtijm. Philiſtijm qui hodie paleſtini: quia .p. litteram ſermo hebre⁹ nō habet: ſed pro ea philiſtijs greco vtitur. d Pueris a. ad. Victorum ſignificat libidinē in iudeam gentem. Greci enim ⁊ latini diu hoc vitio laborauerunt: ſed ſub Conſtātino imperatore ⁊ coruſcante euangelio: cum ceteris deleta ē turpitudo hec.

Allego. Pueris alienis: vel ſatellitib⁹ demonū. Habent enim pueros ſicut ⁊ chriſtus. q̄ dicit: Pueri mei quos dedit mihi dominus.

e Repleta eſt terra ⁊c. Et romanorū ⁊ iudeorum auaricia ſugillatur. Grece enim ⁊ latine teſtantur hiſtorie nihil vtraq̄ gente auari⁹ eſſe. Inter idola auaricia ꝯdēnat. Vñ ait: Auaricia que eſt idolorū ſeruit⁹.

f Equis ⁊ innu. Et hoc cōtra dominū q̄ multiplicari currus prohibuit ⁊ equos. hec enim animalia data ſunt ad adiuuandum: nō ad ſuperbiendum. vnde ⁊ iumēta dicūtur. Allego. Fallax equ⁹ ad ſalutem. ⁊ alibi: Equum ⁊ aſcenſorem deiecit in mare. g Opus ma. Allego. ⁊c. Omne dogma contrarium veritati. Adorat opera manuum ſuarum: et incuruat homo colligatus a diabolo: nec erigitur niſi a dño. Sicut mulier euāgelica quam alligauit ſathanas.

h Incuruauit ſe. Ubi quondam templum et religio dei: ibi ſtatua Adriani: ⁊ idolum Iouis. Unde: Cum videritis abominationē deſolationis ſtantē in loco ſancto ⁊c. i Ne ergo. Non maledicit Eſaias: ſed benedicit: quia imprecat eis quod iuſtū eſt: ⁊ omē iuſtū bonū eſt. Sed de romanis melius intelligitur ne ꝓpheta cōtra populū ſuū imp̄cari videatur.

Ab eo loco quo dictum eſt: Repleti ſunt iniquitate vſq̄ ad hunc locum quidam tam ad iudeos referūt ſicut diximus: q̄ ad romanos chaldeoſq̄: q̄ iudeis captiuatis: terram eorum incoluerunt. Unde: Et repleti ſunt idolis ⁊c.

L. I. 8. d (Ioh. 17) — Colos. 3. a — Exo. 15. a — Luc. 13. d — Mat. 24. b

Ingredere

(natura.)

a Proieciſti enim populum tuum a
a .ſ. cui deberent eſſe ſimiles. quondam.
b et merito ꝓieciſti: quia. c iniquitate et dolis.

b domum iacob: quia repleti ſunt b
a in egypto: vel ī terra ꝓmiſſiōis: tꝑib⁹ iudicū.
b qui a garritu auium futura p̄ſagiunt.

vt olim: et augures habuerunt c d
a lxx. alienigene. vñ: alienigene mihi .ſ. ſ. vel paleſtini. alia littera: q̄ huic ſuꝑſtitiōi maxime ſeruiūt. b a deo recedendo: vel gentilib⁹ q̄s emebant ad abutendum. c libidinoſe.

c d ut philiſtijm: ⁊ pueris alienis adhe- e
a quaſi: cū abūdēt diuitijs: cupidi ſūt ⁊ auari.

e heſerūt. Repleta eſt terra argen- f
a tamen. b ſemꝑ auar⁹ eget. c cupiditatis theſaurorum. Auarus nō implebit diuitijs.

to et auro: et non eſt finis theſauro-
a victorum vel iudeorū.

rorū ei⁹. Et repleta eſt terra eius g
a quia nō eſt dignū nūero: quod cōtra deū eſt.
b Hi in curribus ⁊ hi in equis. nos a. ⁊c.

f equis: ⁊ innumerabiles quadri-
a nimiā abundantiā ſequitur idolatria.
b terreni.

ge eius. Et repleta eſt terra eius h
a et. ſtatuas: et huiuſmodi. admirabilis dementia: quid meli⁹: quod factū eſt: an qui fecit.

g idolis opus manuum ſuarum ado-
rauerunt: quod fecerūt digiti eo-
a dignitate ſua. vñ: Hō cū in honore eēt non intellexit. b terren⁹: infirmus fide. quare homo ab humo.

h rum. Et incuruauit ſe homo: ⁊ hu i
a q̄ ꝟtuoſus eſſe videbat: quia vir a ꝟtute. b quia tanta cōmiſerūt. vel tā ſm. lxx. ex ꝑſona dei.

i miliat⁹ ē vir. Ne g dimittes eis. k

chriſti: ⁊ in ꝑſona taliū d̄r hic iudeis: Domus iacob ⁊c. i. in lumine fidei xp̄iane. a Proieciſti enī populū tuū domū iacob. Aliq̄ doctores nr̄i hāc litterā ⁊ ſequentem vſq̄ ad ſextū caplm exponūt ꝯñr ad p̄cedentē: referēdo eam ad tp̄s xp̄i. dicentes: q̄ in iſtis capitul' deſcribit pena iudeorum ꝓpter mortē chriſti: ſed hoc nō videt mihi: quia hic premittitur culpa pene que deſcribitur in ſequentibus. Culpa autem iſta eſt principaliter multiplicatio idolatrie. vnde ſubditur: Et repleta eſt terra eius idolis ⁊c. A tp̄e aūt chriſti ⁊ ante ꝑ longū tp̄s vſq̄ ad deſtructionē ciuitatis hieruſalem ꝑ romanos q̄ fuit inducta ꝓpter mortem xp̄i: vt patet Lu. xix. nō fuit idolatria apud iudeos. imo etiā mirabilit' horruerūt in tātū q̄ cū herodes ſub q̄ nat⁹ fuit chriſt⁹ ſupra portā templi poſuiſſet aquilā aureā: q̄d eſt ſignum romani dñij: eo q̄ regnū iude recepat a romanis. non ad h' q̄ illa aq̄la adoraret: ſed ſolū ad porte decorē: ⁊ imꝑatoris honorē: ⁊ tñ iudei çelo legis accēſi dicētes: nō eſſe licitū aliquā imaginē quacūq̄ de cā eſſe in tēplo vl' circa tēplū: illā ad terrā deiecerūt: ſciētes tñ q̄ ex h' iminebat eis mortis ꝑiculū: ſicut ⁊ ꝯtigit: quia plures rōne hui⁹ facti fuerūt ab herode occiſi. Itē tp̄e Tyberij ſub q̄ paſſus ē xp̄s pilatus iudee prefect⁹ imaginē ceſaris portari fecit in hieruſalē. q̄d cū cognitū fuiſſet a iudeis in magna multitudine venerūt ad pilatū: rogātes vt illā auferret: aſſerētes ñ eſſe eis licitū aliquā imaginē eſſe intra ciuitatem: ⁊ pilat⁹ vidēs mltos eē paratos mag' mori q̄ ꝑmittere imagiēs in ciuitate: fecit illas ī ceſareā deportari ad p̄cauēdū diſſenſionē populi. Et ſil'e factū legit tp̄e Caij q̄ ſucceſſit tyberio: eo q̄ Petroni⁹ iudee prefect⁹ volebat imaginē ceſaris ad hieruſalē portare: vt refert Ioſeph⁹ libro de iudaico bello. Et iō ſaluo meliori iudicio mihi videt q̄ hec lr̄a ⁊ ſequēs vſq̄ ad. vij. ca. referēda eſt ad tp̄s precedens captiuitatē babylonicā: q̄ fuit inducta ſuꝑ iudeos: maxime ꝓpter idolatriā q̄ tūc in eis mlutum viguit: vt ptz ex. iiij. Reg'. ⁊. ij. Paral'. Igitur ſm hanc ſniam lr̄a iſta in qua Eſaias reuertit ad deſcribēdā punitionē regni iude quā deſcribere .ſ. inceperat: vt .ſ. dictum eſt. Primo in duas partes diuidit: quia primo exprimitur culpa. ſcd̄o ſubditur pena debita. ibi: Nō ergo dimittas. Circa primum dicit ꝓpheta: Proieciſti enim populū tuū domū Iacob. i. proijcies. Loquit enī de futuro ꝑ modū preteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie: que fuit impleta quādo Nabuchodonoſor iudeos de hieruſalē ⁊ de iudea eiecit: ⁊ captiuos ī babylonem duxit. Cōſequēter oſtendit ratio dicte captiuitatis. cum dicitur: b Quia repleti ſunt vt olim. In hebreo habet: Repleti ſunt ab oriente. i. magica arte que reperta fuit in parte orientali reſpectu iudee. vñ ⁊ Balaam ariolus ⁊ magus habitabat in partib⁹ orientis: vt habetur Nume. xxiij. ⁊ eadē ſentētia eſt in tranſlatiōe cōmuni. cum dicit: Quia repleti ſunt vt olim. quia a tempore iudicum iudei ceperunt magicis vti. c Et augures. i. diuinos diuinatione ſuꝑſtitioſa. cū auguriū proprie eſt diuinatio per garritum ⁊ volatum auium. d Habuerunt vt philiſtijm qui talibus intendebant. Sciendū tamen q̄ aliqua diuinatio ꝑ garritū ⁊ motum auium eſt licita: videlicet inq̄ntū ſe extendit cognitio naturalis. Aues enī ⁊ bruta aīalia citius ſentiūt īmutationē aeris: eo q̄ nō habēt ītellectū diſtrahentē vim ſenſitiuam. ⁊ ſm talē immutationē incipiūt garrire: vel moueri de loco ad locum aliter q̄ ante. ad quod ſequitur pluuia vel ſiccitas vel ventus vel huiuſmodi: ſm diuerſitatem nature auiū vel brutorū: ⁊ ex tali experientia cognoſcūt hoīes q̄ tal' garritus ſeu volat⁹ eſt ſignū effectus naturalis ſequētis. Et hoc modo etiā naute pronoſticant de futura tempeſtate ꝑ motū delphinorū in ſuꝑficie mar': ſed ſi diuinatio talis extendat ad act⁹ humanos q̄ dependēt ex libero arbitrio. ſuꝑſtitioſa eſt talis diuinatio qua vtebant iudei ſicut ⁊ philiſtei. e Et pueris alienis adheſerūt. exercentes in eis vitiū ſodomiticū: vt dicūt cōiter expoſitores nr̄i. Ra. Sa. vero exponit aliter. d. q̄ iudei acceperūt vxores alienigenas idolorum cultriceſ. ſicut dicit de Salomone. iij. Reg'. xj. Et filij qui naſcebant ex eis ſequebant idolatriam matrū: ⁊ ſic iudei faciebāt filios alienos a cultu dei. f Repleta eſt terra argento ⁊ auro ⁊c. in hoc tangit peccatū auaricie: ad quod iudei ſemꝑ fuerūt proni. g Et repleta eſt terra eius equis ⁊c. in hoc tangitur peccatū diffidentie. quia in defenſione per talia contra aduerſarios magis confidebant q̄ de diuino auxilio. h Et repleta eſt terra eius idolis ⁊c. Hic tangitur peccatum eorum multiplicis idolatrie: et quātum ad idolorū fabricationē: ⁊ quantū ad venerationem. ideo ſubditur: Opus manuum ſuarum adorauerunt. et ſubditur: i Et incuruauit ſe homo. idolis inclinando. Omīa enim iſta peccata multiplicata fuerūt inter iudeos ante captiuitatem babylonicam: vt patet. iiij. Reg'. et maxime tempore Manaſſe. iiij. Reg'. xxj. k Ne ergo dimittas eis. Premiſſa culpa. hic conſequenter deſcribitur pena: ⁊ primo in generali. ſecūdo magis in ſpeciali. ca. ſequenti. Prima in duas: quia primo deſcribit penam. ſecūdo oñdit medelā. ibi: Quieſcite. Circa primum dicit propheta: Ne ergo dimittas. quaſi diceret: ex quo faciūt iſta turpia: vt premiſſum eſt: non eſt dimittendum tantū dedecus culpe ſine decore iuſticie: Conſequēter cōuertit ſermonem ſuum ad populum. dicens.

Ingredere

☞ a Ingredere in pe. Allego. Confuge ad chriſtū. de quo: Petra autē erat
1. Cor. 10. a xp̄s. ⁊ alibi: Petra refugiū herinacijs. Abſcondere in foſſa humo ī prote/
Pſ. 103. ctione carnis eius in cruce foſſe. Vñ: Foderūt manꝰ me. ⁊ pe. ⁊c. A facie ti
Ibi. 21. moris domini ab ira iudicij: ⁊ gloria maieſtatis eius: qꝛ veniet cū poteſtate
Moralit. magna ⁊ maieſtate. Mora. Abſcondere in foſſa hu. Intra in cubiculū
Mat. 6. d ⁊ clauſo ho. ora p. t. Vel in foſſa hu. abſcondit̄ qui
intra ſpeluncaꝫ carnis mala occultat que cogitat:
ne per operationē carnis prodeant foras.
b Oculi ſublimis ⁊c. Nec diuitie nec potētia nec
nobilitas quenꝙ ſaluabit: omnibꝰ ſuꝑueniet vna
captiuitas. Poſſunt ⁊ de die iudicij hec accipi: cū
omnis creatura in conſpectu dei humiliabitur: et
nihil ſe eſſe ſentiet cōparatione eius. c Domi/
ni exercituum. Vbicunꝙ de victoria vel vindicta
domini loquit̄: dominū exercituum eum cōmemo/
rat: ne dubitemus de eius victoria: cuius tanta eſt
Pſ. 28. potentia. d Cedros libani. Vox domini ꝯfrin
gentis ce. ⁊ vidi impium ſuꝑexaltatū et ele. ſicut ce
dros libani: et tranſiui ⁊ ecce non erat. Sunt ta
men cedri boni odoris: qui cū apoſtolo dicere poſ/
2. Cor. 2. d ſunt: Chriſti bonus odor ſumuſ. Vnde: Cedri liba
Pſ. 103. ni quas plantauit ⁊c. ⁊ alibi: Ponam in terra ce/
Eſa. 41. c drum ⁊ buxum. Libanus: mons eſt phenicis re/
gionis: cedros habens excelſas ſuꝑ oīs arbores
baſan: Regio arabie cui rex og imperauit: quercꝰ
habet glandiferas: qui cibus eſt porcorū: non ho/
minum. Per cedros libani: de nobilitate ſuperbi:
libanus eni candidatio. Per quercus baſan: que
ignominia interpretatur: qui in ceno libidinis vo/
lutantur: accipiunt̄: quorū fructus demonū cibus
eſt: non hominum. e Montes ex. Pro varieta
te virtutum: alij bonorū montes: alij colles appel/
lantur. Pro diuerſitate vitiorū alij impiorūꝫ mon
tes: alij colles. qbus dicit̄: Ego inducā ſuper vos
Ezech. 11 b gladiū. f Et ſuꝑ omnē tur. Ad litterā: Venien
tibus romanis: ⁊ turres ⁊ muri fundituꝰ euerſi ſūt.
Allego. Allego. Quia qui vita ⁊ virtutibus eminebāt:
vł ꝑeminere debebāt: ī die illa ſubuertent̄. Tur
ris vel ad monitionē vrbis vel ad ſpeculū fit. Hāc
cōputatis ſumptibus debemꝰ edificare oīs. Sed
ſi ſuꝑbierit: cadet ſuper euꝫ a quo edificata fuit: ſi/
cut illa in ſiloa vel hieruſalē: que. xviij. homīes in/
terfecit. Muri eccleſie: ſapientes viri ⁊ oīi ratione
firmati: ne dogma ꝑuerſuꝫ ꝑualeat veritati. Vnde
ad Hieremiā: Suꝑ manus meas depinxi murū tu/
um. g Naues. Habuit Ioſaphat naues quas
mittebat in tharſis: ſed ꝯtrite ſunt in aſiongaber.
2. Pa. 9. e Habuit ⁊ Salomon naues q̄ ibant in tharſis ⁊ re/
uertebant̄ cū argento ⁊ auro ⁊ ebore ⁊ ſimijs. Sed
qꝛ vterꝙ peccauit: aliꝰ voluptate gentiliū femina/
rū: alius regis ſamarie ſocietate: vterꝙ ad ethni/
cos refertur ⁊ hereticos: in quibus fulgur tm̄ elo/
quentie ⁊ ſenſus diabolica arte ꝯſtructus: ⁊ ſermo
mortuus: quod ſignificatur in ebore: ⁊ ſimilitudo
humane rationis quam veneramur in ſimijs. Vn/
Pſ. 47. de: In ſpiritu vehementi c. n. t. Sunt ⁊ naues bo/
ne. de quibꝰ dicit̄: Qui deſcendūt mare in na. ⁊c.
h Tharſis. Cuiuſlibet maris. Hebrei enī quod/
cunꝙ mare tharſis appellant: ⁊ quaſcūꝙ cōgrega
Gen. 1. b tiones aquarū maria. Iuxta illud: Cōgregatiōes
aquarū a. m. ſicut narrat Ioſephꝰ aduenietibꝰ ro/
manis: qui in portibꝰ erant comprehenſi ſunt ⁊ na
ues eorum ſuccenſe. Hebrei putant lingua ſua:
mare ꝓprie tharſis appellari. Si aliter dicit̄: ſyrum
Allego. eſt. i Incuruabit̄ oīs. ſ. Allego. Hūanꝰ ſermo
rationabilis videt̄: ſi nō ſit diuine ſcientie cōpara/
tus. Cū autē mendaciū veritati quaſi ſtipula igni
appropinquauerit: voratur ⁊ deperit: et dogmata
falſitatis que idola vocantur ab eo quoꝙ quo cō/
ficta erant: penitus conterentur.
4. Re. vl. k Et idola penitus conterentur. Hoc in captiuita
te chaldeorum quando iudeorum idola comminu
ta ſunt: ⁊ in babylonem aſportata metalla. In vltima enim captiuitate nō
leguntur iudei idola coluiſſe. Ideo cōmixtim de vtraꝙ et de die iudicij: cū
3. Re. 11. b. dicat: hoc ſpecialiter ad priorem referendum eſt. Beda. Edificauit Salo
mon rex in hieruſalem aſtaroth idolum ſydoniorum ⁊c. vbi (ni fallor) oſtē
ditur: quia Salomon nunꝙ perfecte penituit: quia idola que edificauerat
non deleuit.

a ſ qꝛ nō vis cōuerti. b ſ tūc dicēt montibꝰ: ca/
dite ſuper nos: et collibꝰ cooperite nos. c ſ in ſpe
luncis: quod et factum eſt: ſicut hiſtorici narrant.
a Ingredere ī petrā: ⁊ abſcōde ī foſ a
a ſ babyloniorꝫ vel romanorū: ꝑ quos deus pro/
bauit ſe timendum et glorificandū.
ſa humo: a facie timoris dñi: et a b c
a ſ ⁊ tūc. b ſ ſuꝑbia. ſ potentis.
b gloria maieſtatis eiꝰ. Oculi ſub/ d
a ſ vaſtantibꝰ a romanis: vel babylonijs.
limis hominis hūmiliati ſunt: ⁊ e
a ſ nobilitas generis.
incuruabitur altitudo virorum: f
a ſ qꝛ nemo irā eius effugiet. ſ malis hūiliat̄.
exaltabitur autē ſolus dominus g
a ſ qñ ꝑ romanos vel chaldeos ſe vindicabit.
b ſ ideo. c ſ Qui ſuꝑbis reſiſtit: humilibꝰ aūt
dat g. Vnde: Qui ſe exaltat humiliabitur.
c in die illa. Quia dies domini ex/ h
a ſ veniet. b ſ ſacerdotes: ſcribas ⁊ phariſeos:
vel dies iudicij ſuꝑ diabolū et membra eius. Vn
de: Qui ſe exaltat humiliabitur.
ercituum ſuper omnē ſuperbum i
ſ veniet.
et excelſum: ⁊ ſuper omnem arro k l
a ſ cum ex ore infantium: et lactentium laus ꝑfi/
citur: vt inimicus deſtruatur.
gantē ⁊ hūmiliabitur: et ſuꝑ om m
a ſ nobilitate ſuꝑbos. b ſ . ſ. ſ nobilitate.
d nes cedros libani ſublimes et
a ſ luxurioſos q̄ fructificāt porcis. i. demonibꝰ.
ſ ſuperbia.
erectas: et ſuꝑ oēs quercꝰ baſan.
ſ ſuperiores.
e Et ſuper oīs montes excelſos: n
ſ ſuperbos.
et ſuper omnes colles eleuatos. o
f Et ſuper omnē turrim excelſam: p
et ſuper omnem murū munituꝫ:
a ſ eos qui manibus lucra ſectantur.
g h et ſuper omnes naues tharſis: et
a ſ tēplū qd̄ valde pulchꝝ iuuenes ⁊ ꝟgines.
b ſ hūana rōne cōſtructū: erigēs ſe ꝯ rōnē dei.
ſuꝑ omne quod viſu pulchꝛū eſt.
a ſ alij venūdati. alij occiſi. alij fame mortui.
b ſ potentia ⁊ nobilitas.
i Et incuruabitur omnis ſublimi/ q
tas hominum: ⁊ humiliabit̄ alti
a ſ. i. altus apparebit vel in iudicio.
tudo virorum: et eleuabitur do/ r
a ſ cū dederit inimicos ſuos in captiuitatem.
k minus ſolus in die illa: et idola s
a ſ idola. ſ hoc ad vtrūꝙ.
penitus conterent̄ † ⁊ introibunt t
a ſ. i. in latibula cordiū in q̄bus condita ſunt.
b ſ vt abſcondant̄ precipitijs hyantis terre.
in ſpeluncas petraruꝫ: et in vora
a ſ immiſſe a domino.
gines terre a facie formidiniſ do v

a Ingredere in petrā ⁊ abſconde. ⁊c. qꝛ multi
de populo timore regis Nabuchodonoſor ⁊ ex/
ercitus eius abſconderūt ſe in cauernis petrarū
⁊ in foſſis terre. b A facie timoris domini.
id eſt ipſius Nabuchodonoſor a deo miſſi ad pu
niendū ꝑdicta peccata:
qui fuit in hoc flagelluꝫ
domini. c Et a glīa
maieſtatis eiꝰ. i. a maie/
ſtate eiꝰ glorioſa: qꝛ fec̄
nabuchodonoſor veni/
re cū magna valde ⁊ ex/
cellēti poteſtate: cui nul
lus de regno iude potu/
it reſiſtere. iō ſubditur:
d Oculi ſublimis ho/
minis. i. ſedechie regł: q̄
eleuatus in ſuꝑbiam re/
bellauerat chaldeis.
e Humiliati ſunt: qꝛ fu
it captus ⁊ exoculatus:
vt habet̄. iiij. Regł. xxv.
f Et incuruabit̄ altitu
do viroꝝ. quia viri bel/
latores fuerūt occiſi ⁊ ca
ptiuati. g Exaltabit̄
aūt dñs ſolus in die il/
la. i. tunc apparebit eius
potentia in puniēdo pec
catores. iō ſubditur:
h Quia dies domini.
id eſt tp̄s vindicte eius.
i Suꝑ oēm ſuꝑbum. i.
corde elatū. k Et ex
celſum. ſ. ex ambitione.
l Et ſuꝑ oēm arrogan
tem. i. ſuꝑbe loquentem
ꝯtra deū. m Et ſuꝑ
omēs cedros libani ſub
limes ⁊ erectas et ſuper
oīes quercus baſan. i.
machinamēta ex talibꝰ
lignis nō potuerūt eos
defendere. n Et ſuꝑ
oīs mōtes excelſos ⁊c.
id eſt fortalitia ī rupibꝰ ⁊
locł q̄i inacceſſibilibꝰ de
ſtruent̄ ꝑ regeꝫ babylo/
nis q̄ntūcūꝙ ſint fortia
ī muris. iō ſubditur: Et
ꝑ oēꝫ turrim excelſā ⁊c.
o Et ſuꝑ omēs naues
tharſis: qꝛ ſedechie ⁊ po
pulo ſuo defecerūt oīno
victualia. Hiere. lij. que
ſolebant apportari in co D
pia ꝑ naues tharſis.
p Et ſuꝑ oīe qd̄ viſu
pulchꝛuꝫ eſt. qꝛ chaldei
abſtulerūt de regno iu/
de q̄cq̄d erat ꝑcioſum et
pulchꝛū. q Et incur/
uabit̄ omīs ſublimitas
hoīm. i. deijciet̄ ꝑ capti/
uitatē ⁊ mortē. r Et e/ † Lu. 24. b
leuabit̄ dñs ſolꝰ in die il Apo. 6. d
la. exponat̄ vt. ſ.
s Et idola pe. cōte. qꝛ
chaldei ꝯfregerūt ipſa:
portātes ſecū aurū ⁊ ar/
gētū ⁊ alia metalla. Hie/
re. lij. t Et introibūt
in ſpeluncas petrarū ⁊c. ibi fugientes ⁊ ſe abſcō
dentes a chaldeis vt predictum eſt. naꝫ ⁊ ipſe ſe/
dechias rex fugit per viam ſubterraneam: vt di
ctum fuit. iiij. Regł. xxv.
v A facie formidinis domini. ſic eſt in hebreo.
et exponatur vt ſupra:

☞ In die illa.

a In die illa ⁊c. Allego. Argentū eloquētia: aurū ſapiētia: que a dño dant hominibꝰ vt ſeruiant deo: ⁊ de deo loquant. Illi vero abutunt in idoloꝝ ſimulatiõe. Vñ: Dedi eis argentū ⁊ aurū. Ipi vero inde operati ſunt baal. Cū ergo quis pter ritus primū in ſpelunca pectoris ſui idola cõdiderit: ⁊ in voraginibus terre abſconderit: nõ audens pferre quod male finxit: ſecūdus pfectus eſt vt proijciat ⁊ in ſe eſſe nõ patiat. b Vt adora.tal. Non in re. Sed ſicut talpe ſimulacra gentiū: oculos hñt ⁊ non vident. Et ſic veſptiliones q̄ lucē fugiūt: ceca enim ſūt. Sic oīa dogmata veritati ɔtraria: q̄bus pſpicetis: ingrediunt q̄ pſpicerāt in ſciſſuras petraꝝ ⁊ in cauernas.ſ. vt nõ in puluere ⁊ vili luto: ſed ī firma rõne verſent ⁊ inueniant ſibi diuerſa virtutū foramina: q̄bus ad veritatē pueñt. c Quieſcite ergo. Quia h̄ euenient niſi q̄eſcatis. Q.e. ne ſeuiatis in xp̄m q̄ purus hõ videt: qꝛ ſpirat naribꝰ ⁊ viuit ſic alij homīes. d Excelſus r.

Ps.86. Excelſus ſuper oēs gentes dñs. Et ip̄e fundauit eam altiſſimus. Hebreū tñ excelſum ſignificat: nõ excelſus. Ipſe eſt enī ip̄a altitudo: nõ tm̄modo altus.

a ſ qñ glorioſus apparebit q̄ cõtēpnebatur.

mini: et a gloria maieſtat[is] eius:

a ſ qui videbatur dormire. b ſ p romanos vel chaldeos: vel in iudicio. c ſ terrenos.

cum ſurrexerit percutere ter/ a

ſ captiuitatis.

a ram. † In die illa proijciet homo b

a ſ falſa dogmata. ſ eloquētie. b ſ in quibus confidebant. c ſ ſapientie.

idola argēti ſui: ⁊ ſimulacra auri

b ſui q̄ fecerat ſibi: vt adoraret tal/ c

pas et veſpertiliones. † Et ingre/ d

dietur ſciſſuras petraꝝ: ⁊ i cauer/

nas ſaxoꝝ: a facie formidinis do

mini: ⁊ a gloria maieſtatis eius:

cum ſurrexerit percutere terram.

ſ hic verſus in.lxx. nõ habet. a ſ .ſ. chriſto.

c Quieſcite ergo ab homine cuiꝰ e f

ſ quieſcite: qꝛ deus.

ſpiritus in naribꝰ eius eſt: quia g h

a ſ ſm diuinitatem. b ſ creditus ab apoſtolis et alijs ſanctis.

d excelſus reputatus eſt ipſe.

Ecce enim

a Cū ſurrexerit pcutere terrā.ſ. iudee p nabuchodonoſor. tanq̄ p ſuū flagellum. b In die illa pijciet hõ idola argēti ſui: qꝛ plures de populo fugiētes portabāt ſecū talia: ſed qꝛ pter pondus impediebant a velocitate fuge: pijecerūt ea ne caperent a chaldeis: ſicut pijciunt merces in mari ne hoīes ſubmergant. c Vt adoraret talpas ⁊ veſpertiliones. in talibꝰ enī imaginibꝰ p artem necromancie factis demones aliqñ dabāt reſpõſa. d Et ingrediet ſciſſuras petraꝝ. exponatur vt.ſ. qꝛ eſt replicatio eiuſdē ſentētie ad maiorē terrorē. e Quieſcite ergo ab hoīe. Hic conſequēter oſtēdit medelā ɔtra p̄dicta mala pene.ſ. ceſſationē a prouocatiõe ire diuine: maxime p peccatū idolatrie. ⁊ hoc eſt q̄d dicit: Quieſcite ergo ab homine: id eſt a deo eius offenſam cauēdo. Scriptura enī veteris teſtamēti ſacra frequēter loquit de deo † Je.31.d
more humano: ⁊ ſimilit vocat eū aliqñ hominē vel virum: ⁊ maxime quia erat humanādus. Unde dicitur Exo.xv. Dominꝰ quaſi vir pugnator. In hebreo habetur: Dominus vir pugnator: ſine quaſi. ⁊ ſicut ibi vocatur vir pugnator: ita hic homo iratus: quaſi ad vindictam paratus. ideo ſubditur: † Am.13.g
f Cuius ſpiritus. id eſt anhelitus. g In naribus eius eſt. Homo enim iratus emittit anhelitū fumoſum per nares. h Quia excelſus reputatus eſt ipſe. ab angelis ſanctis qui eum ſumme reuerentur: ⁊ multo fortiꝰ debet timeri ⁊ reuereri ab hominibus cauēdo ab offenſa ipſius. ſm hebreos littera eſt iſta: Quieſcite ab homine cuius ſpiritus in naribus eius eſt: quia in quo appreciatꝰ eſt ipſe: ⁊ ſm ip̄os nõ intelligitur de deo: ſed hoc de homine mortali: ⁊ ideo non eſt ponenda ſpes in eo: ſed in deo. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Quieſcite ergo ab homīe cuius ſpiritus in naribus eſt: id eſt qui viuit per reſpirationē aeris: ⁊ ſic eſt fragilis ⁊ mortalis ſicut alia animalia reſpirantia: quia in q̄ appreciatus eſt ipſe: quaſi diceret in nihilo reſpectu dei. Et ex hoc ſubintelligitur q̄ adhuc idola que ſunt ab eo facta ſunt minus appreciāda: vt exponit Ra.Sa. ⁊ rationabiliter quantum ad hoc: quia effectus non excedit ſuam cauſam efficientem: ſed magis deficit ab ea.

Moraliter.

[Verbū q̄d vidit Eſaias ⁊c. Ca. II Principiū huiꝰ capituli lr̄aliter exponit de dilatatiõe militātis eccl'ie. Anagogice xo pōt exponi de dilatatiõe triūphātis chriſto cū electis: q̄ a principio mūdi detenti fuerāt in limbo illuc aſcendēte. ⁊ ſic dicit: [Et erit in nouiſſimis diebꝰ p̄paratus mons.] .i. xp̄s. De q̄ dr̄ Dan.ij. Lapis q̄ pcuſſerat ſtatuā factꝰ eſt mons magnus. [Domus dñi.] .i. triūphāt[is] eccl'ie. [In vertice mõtiū ⁊c.] id eſt angeloꝝ. Ps.cxxiiij. Montes in circūitu eius .i. angeli: vt exponit Augꝰ. Homo nanq̄ xp̄s eſt ſup omēs angelos exaltatus. [Et qꝛ triūphans eccl'ia nõ ſolū ē dilatata p ſanctos aſcendētes cū chriſto: ſed etiā p illos q̄ poſt eius aſcenſionē ſuſceperūt eius fidem. ſubditur: [Et fluent ad eū omēs gentes ⁊c.] credēdo. nam aliqui ex omnibꝰ gentibꝰ in chriſtū crediderūt a tpe apl'oꝝ: ⁊ credētes alios excitauerunt ad credendū. In quorū pſona ſubditur: [Venite aſcēdamꝰ ⁊c.] ⁊ docebit nos vias ſuas.] p apl'os ⁊ ſucceſſores eoꝝ. [Quia de ſion exibit lex ⁊c.] id eſt eccleſia. [Et iudicabit gētes ⁊c.] ſcꝫ iudicio diſcretiõis quo credētes a nõ credentibꝰ diſcernūtur. [Et arguet populos multos.] de peccatis cõmiſſis p p̄dicatores veritatis. [Et ɔflabūt gladios ſuos in vomeres ⁊c.] pprie dicit de doctoribꝰ ad fidē cõuerſis de gentilibus ⁊ iudeis: qui gladijs ſcripturaꝝ fidem impugnabāt ante conuerſionē ſuam: ⁊ cõuerſi vſi ſunt ſcripturis ad agri eccl'iaſtici culturā. [Non leuabit gens cõtra gentē gladiū ⁊c. hoc intelligitur de iudeis ⁊ gentibꝰ in vna eccleſia charitate cõiunctis: q̄ prius aduerſabant ſibijp̄s. [Domus iacob.] .i. ſupplantatores vitioꝝ. [Ambulemꝰ in lumine nr̄i dei.] hic per fidem ⁊ poſtea p apertā viſionē. [Proieciſti.] Hic reuertit ppha ad deſcribendū punitiões ⁊ peccata iudeoꝝ: p que ſignificant punitiões ⁊ culpe maloꝝ chriſtianoꝝ. cū dicitur: [Proieciſti populū tuū.] de terra ſancta ⁊ de affrica in multis locis. [Quia repleti ſunt vt olim.] id eſt ſicut olim eiecti fuerūt iudei de terra ſctā pter eoꝝ peccata: ſic ⁊ xp̄iani tpe Coſdroe ⁊ poſtea tpe Saladini. [Et augures habuerūt vt philiſtijm.] vtendo diuinationibꝰ ſupſtitioſis. [Et pueris alienis adheſerūt.] in vitio ɔtra naturā. Hec enī vitia dicuntur fuiſſe in illa t̄ra: anteq̄ a ſaracenis caperet. [Et repleta eſt terra.] ſcꝫ eccl'ie. [Auro ⁊ argēto ⁊c.] qꝛ ſatiari nõ pōt cupitas multoꝝ. [Et repleta eſt.] adhuc. [Terra eiꝰ eq̄ſ.] multis ⁊ magnis ad põpā. [Et inūerabiles q̄drige eiꝰ.] .i. ſūmarij pter ſuppellectilis abundātiā. [Et repleta eſt t̄ra eiꝰ idolis.] .i. paſtoribꝰ fict[is]. ſm illud Zach.xj. O paſtor ⁊ idolū ⁊c. [Opus manuū ſuaꝝ adorauerūt.] ſcꝫ illi qui eos elegerunt. [Et incuruauit ſe hõ.] a rectitudīe rõnis. [Et hūiliatus eſt vir.] .i. deiectꝰ a ſtatu xtutis. [Nõ g̃ dimittas eis.] ſine debita punitiõe. [Ingredere deſcripta culpa.] h̄ ſubdit medela. cū dr̄. [Ingredere in petrā.] .i. chriſtū: p pn̄iam recurrēdo ad ip̄m. [Abſcõdere in foſſa humo.] .i. in carne xp̄i confoſſa clauis ⁊ lancea. [A facie timoris dñi ⁊c.] ſcꝫ in iudicio finali in q̄ chriſtus apparebit in maieſtate. [Oculi ſublimis ⁊c.] .i. ſupbi tūc humiliabunt. [Quia dies dñi exercituū ſup omnē ſupbū.] ſcꝫ corde. [Et excelſum.] .i. abutentē poteſtate. [Et ſup oēꝫ arrogātē. [Locutiõe. [Et ſup oēs ce.⁊c] .i. p̄ncipes ſupbos. [Et ſup oēs quercꝰ baſan.] .i. ſup luxurioſos: eo q̄ baſan īterp̄tat pinguedo. [Et ſup oēs mõtes excel. ⁊ ſup oēs colles.] .i. ſup p̄latos maiores ⁊ miores ſupbos. [Et ſup oēm tur. excel.] .i. doctorē ſupbū. [Et ſup oēm mu. muni.] .i. ɔgregationē ſupboꝝ. [Et ſup oēs na. thar.] .i. ſupbiētes de fortitudine claſſis. [Et incuruabit oīs ſublimitas.] .i. ſupbia q̄cūq̄ mõ facta. [Et idola pe. ɔte.] .i. paſtores ficti et religioſi falſi. [Et introi. ī ſpelū. ⁊c.] .i. intrarēt ſi poſſent. [In die il. proijciet.] .i. proijcienda cognoſcet. [Idola argenti ſui ⁊c.] id eſt fictiões ſanctitatis ⁊ ſapiētie quas facunt hypocrite vt honorent ab hoībꝰ. parū aut nihil de cognitiõe veritat[is] habētibꝰ. pter q̄d p talpas ⁊ veſptiliones ſignificant. ⁊ iõ cū dr̄: [Ut adoraret.] exponēdū eſt .i. adorare faceret.ſ. ſeip̄m a p̄dictis. [Quieſcite.] Hic ponit medela ɔ̄ mala p̄dicta cū dicit: [Quieſcite ab ho.] .i. xp̄o ciꝰ offenſaꝫ cauēdo. [Cuiꝰ ſpūs in naribꝰ eius eſt.] .i. acriter puniens peccata. talis enim puniens fumū de naribꝰ emittit. [Quia excelſus reputatus eſt ip̄e.] ſcꝫ a deo patre: q̄ ɔſtituit eū iudicē omnium. Joh.v. Pater nõ iudicat quēq̄: ſed omē iudiciū dedit filio qui iudicabit in forma humana glorioſa.

Ecce enim

Ecce enim. Hucuſq3 de iudicio dici putant: Ca. III
q̄d ſequit̃ de captiuitate ventura q̄3 alij ad babyloni/
os: alij ad romanos referũt. Sed meli⁹ eſt cũcta refer
ri ad paſſionẽ chriſti: poſtq̄3 omẽs gratie donatiões a iudeis
Allego. ablate ſunt. b Omne robur panis. Allego. Diuina ſcri/
ptura q̄ñ attritione expoſitionis indi
get: cibus eſt. Quãdo facile ꝛ ſine la/
boꝛe ſumitur: potus. Hãc abſtulit de/
Mat. 21. g us iudeis et dedit gentib⁹. Vñ: Au/
feretur a vobis regnũ di: ꝛ. d. g. f. f. e.
Amos. 8. b Et alibi: Mittam famẽ in terrã: nõ fa
mem panis neq3 ſitim aque: ſed audi/
endi verbum dei. Habent iudei pa
nem: habent ꝛ aquas: ſed ſine foꝛtitu/
dine vel roboꝛe. Legunt ſcripturas:
nec intelligũt: tenẽt membꝛanas: ſed
xp̄m ibi ſcp̄tũ fugiũt: ꝛ lacte alunt̃ q̄/
ſi paruuli: nõ ſolido cibo: q2 foꝛtitudi
nem ꝑdiderũt. infirmi ſunt: ꝛ olera co
medũt ad letharuz ſolidus cib⁹ eſt: q̄
vitã ſuſtentat: coꝛ ꝯfirmat. c Vi/
rũ bella. Nõ eſt enĩ apud iudeos: qui
ꝓ lege bellet: q̄ ſm eã iudicet: oẽs enĩ
vani ꝛ ſtulti ſunt. d Et ariolum.
Qui aliq̄ñ vera ariolant̃ vt balaam:
ꝛ diuini. v. vrbiũ paleſtinoꝝ: quoꝝ
conſilio arca dñi remiſſa eſt. Quaſi ꝛ
veri ꝓphete ꝛ falſi auferent̃ a iudeis.
e Senem. Quẽ. lxx. preſbyterũ trãſ
tulerũt. Gloria ſenũ canicies. i. ſapien
Pro. 20. d tia. de qua: Canicies hoĩm prudentia
eſt. Solus abraam preſbyter. i. ſenex
appellat⁹ eſt: qui paucioꝛib⁹ annis q̄3
multi ab adam vſq3 ad ſe vixit. Robo
am ꝑdidit regnũ: q2 preſbyteros audi
re noluit. f Principẽ ſu. quin. ꝛc̄.
Allego. Allego. Princeps penitẽtie: ꝛ eoꝛum
qui ſaluant̃ ꝑ penitentiã chriſt⁹ caput
Gen. 18. d eſt. Unde dicit̃: Et ſi q̄nquaginta vi/
ri iuſti inuenient̃ in ciuitate ſaluanda
ſit. Jubileum quoq3 q̄nquagenari⁹ ſi/
gnificat: cui⁹ chriſtus eſt p̄nceps: ſic̃
Mat. 12. a ſabbati ꝛ aliarũ ſolennitatũ. Vñ: Do
min⁹ eſt fili⁹ hoĩs etiã ſabbati. Peni/
tentialis pſalm⁹ q̄nquageſim⁹ ponit̃:
Ps. 50. Miſerere m. d. Per q̄nquagenari/
um a parte totum intellige. Per hos
oẽs p̄ncipes intellige ablatos: ꝛ iõ nõ
eſt mirũ ſi apd̃ eos oĩs dignitas perit
q̄b⁹ nõ ꝯceditur bellandi poteſtas.
g Prudentẽ. Doctoꝛẽ vl̃ auditoꝛẽ.
Prim⁹ enĩ beat⁹ eſt: qui ſapiens eſt.
Secũdus qui ſapientẽ audit. Prudẽ
tem. lxx. Auditoꝛẽ: Qui in eccl̃ia ne/
ceſſarius. Unde ſacerdotes olim con
ſtituti ſunt: qui diſcernerẽt quo ſpiri/
tu ꝓphete loquerent̃. h De archite/
ctis. Ip̄e chriſt⁹ fabꝛi filius dicit̃: et in
Paralipomenon vallẽ artificũ legi/
mus: Ibi quippe erãt artifices quos
nõ inflabat ſcientia: ſed humilez xp̄m
1. Cor. 15. a ſequebant̃. Vñ: Ego ſum minim⁹ apoſtoloꝝ. i Et dabo
pu. Cũ cetera in ꝑſona ſua dixiſſet: ſubito inducit dñm loq̄n/
tem pro maioꝛi auctoꝛitate. Dabo ꝛc̄. Talis fuit roboam q̄
ſecut⁹ eſt ꝯſilia iuuenũ cũ. xl. annoꝝ regnum accepiſſet. Salo
mon aũt. xij. annoꝝ: nec tñ iuuenis dict⁹ eſt: q2 ſapiens. Dani
1. Tio. 3. c el quoq3 ante iudiciũ puer: poſtq̄3 iudicauit. ſenex preſbyter
Luce. 10. c dict⁹ eſt: q2 ſapiens. Inde apl̃s: Ep̄s nõ deb3 eligi neophit⁹:
ne ſupbiat ſicut diabolus. vñ: Videbã ſicut fulgur ſathan de
celo cadentem. k Effemi. lxx. Illuſoꝛes. Quales. ſ. illuſe
runt ꝯcubine leuite in gabaa effeminati delitioſi fracti ĩ femi
Allego. nã. Allego. Magiſtri q̄3 ꝓp̄li illuſoꝛes ſunt q̄ deuoꝛãt po/
pulũ dei ſicut eſcã panis: ꝛ ꝑuerſe ſcripturas interp̄tantur.
Sic ꝛ in eccl̃ia ꝓpter peccata ꝓp̄li auferunt̃ boni pꝛincipes:
religioſi: rectoꝛes: conſiliarij ꝛ prudẽtes. Cõſurgit puer ꝯtra
ſenẽ: nullnſq3 oꝛdo honoꝛat̃: Sanct⁹ eccleſie ſtat⁹ ꝯfundit̃:
l Apprehendet. Ad l̃ram: Dũ iudei romanoꝝ obſidione
clauderent̃: in tres partes diuiſi erãt. Alij tẽplũ arcẽq3 tene
bant. Alij/

§ q2 noluiſtis quieſcere ab hoĩe ta/ li: ſed fudiſtis ſanguinẽ iuſtum. § ideo moneo. § cui nemo reſiſtit.

a Ecce enim do Ca. III a b
minatoꝛ dñs exercituũ c
a § duab⁹ tribub⁹. § a ſacerdotib⁹. b § p̄ncipib⁹.
auferet ab hieruſalem et ab iuda d e
a § omnia eis languida: omnia infirma: quia chꝛi ſtum occiderunt: in quo ſolo confoꝛtatio.
b validum ꝛ foꝛtem: omne robur f g
a § per panẽ: quicq̄d comedit̃: hoc iudeis ſic ab/ ſtulit dñs: vt ꝛ filios deuoꝛarẽt. § q̄ de celo deſcẽ dit: qui cõfirmat coꝛ hominis. b § per aquam: quicquid bibitur. § Qui biberit ex hac aqua: ſitiet iterum.
panis: ꝛ omne robur aque: et foꝛ
a § vt nemo poſſit reſiſtere hoſtib⁹ viſibilib⁹ ſiue ĩ uiſibilib⁹: q̄ vſq3 hodie ſeuiũt. b § q2 romanos iudices poſt captiuitatem habuerunt.
c tem et virum bellatoꝛem: et iudi h
a § iam non eſt propheta ꝛ nos nõ ſi c. a.
d cem et prophetam: et ariolum: ꝛ i k
§ moꝛibus. a § quinquageſimum caput accipi unt leuite ianitoꝛes.
e f ſenẽ: pꝛincipẽ ſuꝑ quinquagita: l m
a § qui ſola vultus reuerentia ſolet honoꝛari. b § vt inconſulte omnia pꝛecipitent.
et honoꝛabilẽ vultu: et ꝯſiliariũ:
a § pꝛincipem artificũ: vt fuit beſeleel. b § q̄bus perditis omnis edificandi gratia: ad eccleſiam tranſlata eſt: Unde: Sicut ſapiens architectus fundamentum poſui. c § qui. ſ. exercitatus ſit in lege et euangelio.
g h et ſapiẽtẽ de architectis: et pꝛu/ n o
a § his ablatis quos dederam.
i dentem eloquij myſtici. Et dabo p
a § moꝛib⁹: nõ etate. b § De ciuitati: cuius pꝛin ceps iuuenis eſt: et pꝛinceps mane comedit. c § laſciui fluxi imbelles.
k pueros pꝛincipes eoꝝ: et effemi/ q
a § tũc. § vbi nõ ẽ gubernatoꝛ coꝛruit ꝓp̄lus.
nati dñabũt eiſ. Et coꝛruet ꝓp̄ls r
§ contra. a § contra. § quẽ debet diligere ſic̃ ſemetip̄m.
vir ad virũ: ꝛ vnuſquiſq3 ad ꝓxi/ s
a § ſine ratione. b § etate vel moꝛibus.
mũ ſuũ. Tumultuabit̃ puer ꝯtra t
a § genere vel vita.
ſenez: ꝛ ignobilis contra nobilẽ. v
a § Alij alios non communiter eligunt.
l Apprehendet enim vir fratrẽ ſuũ x

Ecce enĩ dñatoꝛ. Hic ꝯñter deſcribit̃ Ca. III
pena cõminata mag⁹ in ſpeciali. Et p̄mo propheta oſtẽ
dit ꝓpoſitũ. ſcd̃o ad hoc inducit exemplũ parabolicũ.
capitulo. v. tertio confirmat dictum ſuum. capitu. vj. Prima
in duas. q2 pꝛimo pena deſcribit̃. ſcd̃o ab ea pars populi exci/
pitur. ſequenti ca. ibi: In die illa erit
germen domini. Prima adhuc in du/
as: quia pꝛimo deſcribit̃ pena in ſexu
virili. ſecũdo in muliebꝛi. ibi: Et dixit
domin⁹ deus ꝓ eo. Prima adhuc in A
duas: quia pꝛimo deſcribit̃ pena. ſcd̃o
ſubdit̃ cauſa. ibi: Ruit enĩ hieruſalez.
Circa pꝛimũ pꝛemittit̃ pena tranſmi/
grantiũ: ꝛ ſcd̃o ſubditur pena rema/
nentiũ. ibi: Et dabo pueros ꝛc̄. Circa
pꝛimũ dicitur: Ecce enim dñatoꝛ. q̄n/
tum ad actũ gubernandi. b Do/
minus. quantũ ad poteſtatẽ. c Ex
ercituum. id eſt angeloꝝ: qui ſunt ex/
ecutoꝛes diuine volũtatis. d Au
feret. ꝑ chaldeos in hoc ſibi miniſtros.
e Ab hieruſalẽ ꝛ ab iuda validum.
quantũ ad agilitatem membꝛoꝝ.
f Et foꝛtem. quantum ad robur.
g Omne robur panis ꝛ omẽ robur
aque ꝛc̄. quia in hieruſalem obſeſſa a
chaldeis defecit omnino cibus ꝛ po/
tus: vnde deberet robur bellatoꝝ ſu/
ſtentari. h Et iudicẽ. i. iudices ad
quos referebant̃ caſus varij in hieru
ſalem de alijs ciuitatib⁹. i Et pro
phetã. i. ꝓphetas falſos q̄ decipiebãt
ſedechiam regẽ ꝛ populũ: aſſerẽtes q̄
nõ traderent̃ in manu regis babylo/
nis: vt habet̃ Hiere. xxxvij. k Et
ariolũ. id eſt ariolos: qui ĩmolãdo de
monibus in aris diuinabãt. l Et
ſenem. q2 chaldei nõ deferebant etati
aut dignitati. iõ ſubdit̃: m Prin/
cipem ſuꝑ q̄nquaginta ꝛ honoꝛabilez
vultu ꝛ ꝯſiliariũ. ĩ agibilibus dubijs.
n Et ſap. de architec. i. pꝛĩcipales in
mechanic̃. o Et pꝛudentẽ eloquij
myſtici. i. doctoꝛes magnos q̄ intelli/
gebant legẽ ꝛ ꝓphetas: nõ tm̃ ſm ſen
ſus l̃rales: ſed etiã myſticos. Et autẽ
de oĩbus ſtatibus pꝛedictis multi fue
runt ducti in babylonẽ cũ ioachin re
ge iuda. ptz. iiij. Reg. xxiiij. Et dicit̃
illa captiuitas ꝓpꝛie trãſmigratio: q2
ioachin reddidit ſe regi babylonis.
p Et dabo pueros pꝛincipes eoꝝ.
Hic ꝯñr ponit̃ pena remanentiũ: ꝛ p̄/
mo a tranſmigratione ioakim vſq3 ad
deſtructionem ciuitatis ſub ſedechia.
ſcd̃o poſt deſtructionẽ. ibi: Apprehen
det. Circa pꝛimũ ſciendũ q̄ tũc ꝓp̄lus
remanens fuit peſſime gubernat⁹. ꝓ/
pter qd̃ in populo ſurrexerũt ꝯtentio/
nes ꝛ diuiſiones et alie miſerie: ita q̄
illi qui ducti fuerãt in babylonẽ iudi/
cabant̃ melioꝛis ꝯditionis q̄3 illi qui remanſerãt. ꝛ hoc eſt qd̃
dicit̃: Et dabo pueros pꝛincipes eoꝝ: q2 poſt ioakim pꝛedictũ
regnauit fili⁹ ei⁹. xviij. annoꝝ: ꝛ poſt illũ ſedechias. xxj. anno/
rũ: ꝛ ſic fuerũt iuuenes etate: ꝛ iunioꝛes moꝛibus: ꝛ ꝑ ꝯñs fue
runt peſſimi. q Et effeminati dñabunt̃ eis. q2 fuerunt igno
rantes ꝛ mutabiles ſicut mulieres. vterq3 enim rebellauit regi
babylonis in malũ ſuũ ꝛ toti⁹ populi. r Et coꝛruet popu/
lus. in peccata ꝛ miſerias ꝓpter defectũ regiminis. ſm q̄ dicit̃
Prouerb. xj. Ubi nõ eſt gubernatoꝛ ꝓp̄lus coꝛruet. s Vir
ad virũ. i. ꝯtra virũ. iõ ſubditur: t Tumultuabitur puer
ꝯtra ſenem. ſubtracta omni reuerentia ꝛ honoꝛe. v Et ig/
nobilis contra nobilem. ſubtracto timoꝛe ex defectu regenti/
um. x Apprehendet enim vir fratrem ſuum. Hic deſcribi/
tur miſeria remanentium poſt ciuitatis deſtructionem: quia il
li qui euaſerant ꝑ diuerſas ſocietas fugiebãt ad loca deſerta:
et erant poſiti in tanto timoꝛe ꝛ miſeria: q̄ nullus volebat reci
pere curaz regiminis alicuis turme ſeu ſocietatis. ꝛ hoc eſt qd̃

 dr: Appꝛe.

bant. Alij ſuperioꝛē partē ciuita/
tis.alij inferioꝛē:et q̄s volebāt ſi/
bi pꝛeficiebāt etiā vernaculos pa
trū ſuoꝛū dicentes: Veſtimentum
tibi eſt:pꝛinceps noſter e. Ruina
aūt hec ſub manu tua:hoc ē victū
hēs ⁊ veſtimētū.pnceps e.nr̄:dū/
modo a fame eruas nos.et ruina
nr̄a tuo ſuſtentet̄ auxilio.
a Reſpōdebit.Hoc nō eſt in he/
bꝛeo:ſed de.lxx.hoc addit̄. Scđz
B hebꝛeuz enī ſic iungit̄: In die illa
dicet:nō ſuz m.⁊c̄. b Nō ſuz.
Moꝛa.nō ſtatim multitudinis
iudicio acq̄ſcam⁹:ſz electi ad pn/
cipatum menſurā noſtrā noueri/
Iaco.4.b mus:q2 deus ſupbis reſiſtit: hu/
milib⁹ aūt dat grām.Multi eſuri
entes ⁊ nudi:cum nec ſpūales ci/
bos nec xp̄i tunicā habeāt: alijs
veſtimēta pmittūt ⁊ alimoniā:et
vlceroſi ſe eſſe medicos iactāt: nō
Eccli.7.a timentes ꝙ d2: Ne queras iudex
fieri:ne foꝛte n̄ poſſis auferre iniq̄
tates. c Ruit enī hieruſalem.
Ex pſona ppbete: Quaſi.ideo nō
inueniēt qui velit eis ſubuenire:
q2 dn̄m blaſphemauerunt. dicen/
Ioh.8.f tes:Demoniū habes:⁊ hmōi.
d Quia lingua. Euis romani
quantū ad ſe pꝛo tributo qđ nega
batur in obſidionē venerūt:tn̄ p/
cipue moꝛs dn̄i cauſa fuit.
e Agnitio. Agnoſcent ppt̄ pec
cata hoc ꝯtigiſſe:vel ante oculos
mētis ſemp peccata ſua habebūt.
Moꝛalit̄ f Et pctm̄. Moꝛal'r. Peccatū ſu
um ſicut ſodoma pꝛedicat nec ab/
ſcondit:q̄ peccati ſui exemplo tā/
q̄ȝ fetoꝛe alios coꝛrūpit. g Ve
anie eoꝛum.lxx. Ve anie eoꝛū qm̄
cogitabāt conſiliū peſſimuz cōtra
ſemetipos dicētes: Alligem⁹ iu/
ſtum qm̄ inutilis eſt nobis.
Sap.2.c h Populuz me.⁊c̄. Caueam⁹ ne
ſimus exactoꝛes in p.ne iuxta im/
piū poꝛphyriū matrone ⁊ mlīeres
ſint noſter ſenat⁹ que dominent̄ i
eccleſijs: et de ſacerdotali gradu
fauoꝛ iudicet feminaruz. i Et
Hie.6.d viā g.t.⁊c̄. Vn̄ Hieremias: Inter/
rogate que ſit via bona:⁊ ambu/
late in ea. Sed ſi errauerim⁹ audi
amus dn̄m in Ezechiele.dicentē:
Ezech.7.d Dabo eis viā alterā.de qua:Ego
Ioh.14.a ſum via veritas ⁊ vita. k Stat
C ad iudicādū. Iā q̄ſi irat⁹ nō ſedet
paratus vnicuiq3 reddere ſm opa
ſua. Vl' nō ſedet adhuc vt in pn̄ti
iudicet:ſ3 ſtat ꝯſiderans ⁊ diſcer/
nens oīm opa q̄ſi adhuc pnīe lo/
cus eſt:et ſpatiū reſeruat. Po/
pulus q̄ ꝓpter imperitiā ⁊ ſimpli/
citatē decept⁹ eſt:adhuc vocat̄ vt
ſaluet̄. Nō ſedet dn̄s q̄ſi iudicās.
ſed ſtat ad iudicādū. Volēs ꝓplm
ſtare cuius via diſſipata eſt. Con
tra pꝛincipes ⁊ pꝛeſbyteros venit
vt iudicet dans eis locum defen/
Ps.50. ſionis. Vn̄: Vt iuſtificeris in ſer.
tu.⁊c̄. l Vos enim depaſti.
Hiero. Reoꝛ h̄ fuiſſe inter ſenes
et pꝛincipes veteris populi quod
inter pꝛeſbyteros et epiſcopos no
ſtri tempoꝛis.
m Vineam meam. Vineam de
egypto tranſtuliſti. Vinea enī do
mini ſabbaoth dom⁹ iſrael eſt.

a ſ etiam. ſ vernaculum.
domeſticum pr̄is ſui.⁊ dicet: Veſti a
ſ ideo. a ſ penuria.
mētū tibi eſt:pꝛiceps eſto nr̄: ruina b
a ſ defenſione. b ſ electus in pꝛincipem.
a aūt hec ſub manu tua. Reſpōdebit c d
a ſ ſolus chꝛiſtus ſanat cōtritos coꝛde:et alligat cō/
tritiones eoꝛum. ſ non ſufficio mederi miſerijs
veſtris.
b in die illa dicēs: Nō ſum medicus: e
a ſ qui ſufficiat mihi et vobis.
⁊ in domo mea non eſt panis neq3 f
ſ ergo.
veſtimentū. Nolite conſtituere me
a ſ ſine auxilio. b ſ beniamin. ſ ipſa ciuitas.
c pncipem ppli. Ruit enī hieruſalem: g
a ſ iudea pꝛouincia. b ſ ideo. c ſ poſſum deſtruere
templū hoc manufactū ⁊c̄. ſ crucifige cru.e. San/
guis eius ſuper nos et ſuper filios noſtros.
d et iudas cōcidit:quia lingua coꝝ et h i
ſ manſuetū.
adinuentiones coꝝ contra dn̄m vt
a ſ ad iram. b ſ reſpectū miſericoꝛdie.
pꝛouocarēt oculos maieſtatꝪ eius.
a ſ quia. ſ quia chꝛiſtum in carne videntes crede/
re noluerunt. b ſ quando poſiti in miſeria:agno/
ſcent ſe pꝛopter moꝛtē filij dei hoc ſuſtinere.
e Agnitio vult⁹ eoꝛū reſpōdebit eis: k
a ſ polluti ſodomitico vitio. b ſ clamātes
crucifige cru. ſ inuerecunde.
f ⁊ peccatū ſuū quaſi ſodoma p̄dicā/ l
a ſ ſecunda poſt naufragiū tabula eſt impietates ab
ſcondere. ſ ergo. ſ nō ſolū coꝛpoꝛi.
g uerunt: nec abſcōderūt. Ve anie eo m
a ſ quaſi merito ſuo punientur. b ſ pꝛo pecca
tis. ſ ſua.
rum:quoniā reddita ſunt eis mala. n
a ſ lectoꝛes iuſticiā domini laudare. b ſ chꝛiſto cui
iudicium eſt datū. c ſ iuſte iudicauit. d ſ merce/
dem. ſ Que ſeminauerit homo hec et metet.
Dicitē iuſto qm̄ bene:qm̄ fructum o p
a ſ impius.
adinuentionum ſuarum comedet.
a ſ bene:q2 ve impio in malū quod ſemper duret.
b ſ tendenti. c ſ qui pꝛincipem ſuuz romane
poteſtati tradidit:ipſe ſubiacet ei.
Ve impio in malum. Retributio q
a ſ operationum. b ſ a domino. c ſ bene quia.
ſ verba domini.
h enim manuū eius fiet ei: populum r
a ſ ſcribe ⁊ phariſei exigentes pꝛimitias decimas qui
docere debuerant. ſ non doctoꝛes.
meum exactoꝛes ſui ſpoliauerunt: s
a ſ eoꝛum.vel ipſi effeminati. b ſ quaſi ne creda/
tis eis:quia populc meus.
⁊ mulieres dn̄ate ſunt eis. Popule t v
a ſ Oleum peccatoꝛis nō impinguet caput meū.
ſacerdotes adulantes eis:a quibus accipiunt.
meus qui beatum te dicunt: ipſi te
a ſ blandis verbis. ſ ne laudes hominem in vita
ſua. b ſ rectitudinem operum.
i decipiunt:et viam greſſuum tuoꝛū
ſ male laudando.
k diſſipant. Stat ad iudicādū dn̄s:⁊ x
ſ vādē. ſ eternū.
ſtat ad iudicādos pplos† Dn̄s ad iu y
a ſ pphis et pr̄iarchis.vn̄: Qn̄ ſederit cū ſenatoꝛib⁹
terre. b ſ aplīs.de q̄b⁹: Cōſtitues eos.p.ſ.o.t.
diciū veniet cū ſenib⁹ ppli ſui:et pn
a ſ o phariſei et ſcribe. b ſ violenter exigendo
decimas:⁊ huiuſmodi.
l m cipib⁹ ei⁹. Vos ei depaſti eſtꝪ vineā z
a ſ cenſu vel ſpū:qui ſoluere non poterat nec ſe defen
dere. ſ domum iſrael. ſ innocentis. b ſ eſt.
meā:⁊ rapina paupis ī domo vr̄a.

dicit̄: Appꝛehendet enī vir fratrē ſu/
um:vt ſit ſub cura ⁊ ꝓtectiōe eius.iō
ſubdit̄: a Et dicet: veſtimentū ti/
bi eſt:pnceps eſto nr̄:q̄ ſum⁹ oīb⁹ de/
nudati.in ciuitate enī cecoꝝ monocu/
lus eſt rex. b Ruina hec.ſ.popu/
li nr̄i. c Sub manu tua.i. ſub cu/
ra tua ſit. d Reſpōdebit.hoc renu
endo.dicens: e Nō ſum medic⁹.
id eſt nō habeo ptātem nec ſciā3 vos
ſaluādi. f Et in domo mea nō eſt
panis ⁊c̄.i.in tanta pauptate ſum ſic̄
et vos.iō nolo vob̄ p̄eſſe. g Ruit
enī hierl'm. Hic ꝯn̄r ponit̄ cauſa pene
p̄dicte:licet enī ſit ſupius poſita cau/
ſa:tn̄ hic replicat̄ ⁊ adducit̄ alia. Cau
ſa aūt iſta fuit multiplicatio peccato/
rū:inter que pmo ponunt̄ peccata cō/
tra deū.ſecūdo cōtra pꝛoximum.ibi:
Populū meū. Circa pꝛimuz d2: Ruit
enī hieruſalē:quantū ad ciuitatē ⁊ po
pulū. h Et iudas cōcidit.i. regnū
iude:cui⁹ metropolis erat hieruſalē.⁊
ſubdit̄ cauſa cū dicit̄: i Quia lin
gua coꝝ ⁊ adinuentiōes coꝝ ꝯtra do
minū.p hoc qđ dicit̄: Lingua:oſtēdi/
tur ꝙ erant blaſphemi. Per h̄ aūt qđ
ſubdit̄: Et adinuentiōes: oñditur ꝙ
nō peccabant ex paſſione: vel ignoꝛā/
tia:ſed ſtudioſe ⁊ ex certa ſcientia ſiue
malicia:quod erat grauiſſimū.
k Agnitio vult⁹ eoꝛum reſpōdebit
eis.id eſt ita erūt excecati in malis ꝙ
malicia relucebit in vultib⁹ ſuis: ſicut
luxuria meretricis relucet in facie ei⁹:
⁊ nō ſolūmodo in eoꝝ vultib⁹:ſed etiā
in verbis ⁊ geſtibus.ideo ſubditur:
l Et peccatū ſuum quaſi ſodoma p̄/
dicauerūt:inuerecūde et publice pec/
cando. m Ve anime eoꝝ. pꝛopter
culpam et etiam penam ſequentem.iō
ſubditur: n Quoniā reddita ſūt
eis mala.ſ.mala pene pꝛo malis culpe.
veruntamen quia qui fuerunt iuſti in/
uenerunt tunc babylonios pꝛopitios:
vt patet de hieremia Hiere.xl.iō ſubdi
tur: o Dicite iuſto qm̄ bene.ſ.ſibi
erit. p Qm̄ fructū ⁊c̄.i.retributio
nē bonoꝛū ſuoꝝ pcipiet. Et ꝯtrariū di
citur de impio.cum dicitur: q Ve
impio ⁊c̄.et patet ſententia.
r Populum meum. Hic conſequen
ter ponuntur peccata cōtra pꝛoximū.
cum dicitur: Populum meum exacto
res ſui.i. ſuperioꝛes qui erant tyran/
ni nō pꝛincipes. s Spoliauerūt.
bonis ſuis. t Et mulieres domi/
nate ſunt eis. q2 pertrahebant viros
ſuos ad idolatriā. v Popule me/
us ⁊c̄. Iſti erant falſi pꝛophete ꝓmit/
tentes eis pꝛoſpera:ex quoꝛum ꝓmiſ/
ſione populus rebellauit regi babylo
nis:et ſic cum ciuitate perijt. Et quia
hoc factum fuit iudicio diuino.iō ſub
ditur: x Stat ad iudicandū dn̄s.
id eſt ad punitionem maloꝛū parat⁹.
Et quia iſta mala erant pꝛincipaliter
in ſuperioꝛibus vt dictum eſt.ſequit̄: † Lu.21.f
y Dominus ad iudicium veniet ⁊c̄.
ſc3 vt iudicet eos de ſuis tyrānidib⁹.
ideo ſubditur verbum ipſius dei ad
eos dicentis: z Vos enim depa/
ſti eſtis ⁊c̄.id eſt populum iſrael: qui
dicitur vinea domini.ſ.ca.v.cui⁹ bo/
na deuoꝛabant pꝛincipes:⁊ populus
remanebat pauper et nud⁹.ideo ſub/
ditur: Et rapina pauperis in domo
veſtra.

a Quare atteritis populuꝫ meum. Viri quoq; principes cum pauꝑes delinquētes publice arguant ⁊ ꝯfundant: diuitibus peiora peccātib⁹ nec nutū faciūt: In quoꝝ domibus rapina pauꝑeꝝ: dū eccleſie opes ſibi theſaurizāt: et in delitijs abutunť. Que ad ſuſtentationē pauperū danť ⁊ ſibi reſeruāt vel ꝓpinquis diſtribuūt: ⁊ alioꝝ inopiā ſuas vel ſuoꝝ diuitias faciunt.

b Pro eo ꝙ ele. ⁊c̄. Hoc ad vxores ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ p̄cipue: ⁊ ad alias quoq; pōt referri: ob quaꝝ delitias ⁊ luxū viri eaꝝ pauꝑes expoliabāt. Ne ſe ergo īmunes exiſtimarent a pctō: dicit dñs ꝓ eo ⁊c̄.

Mora. Pro eo qđ ele. ſunt ⁊c̄. Corripiunť aīe q̄ in ſuꝑbiam exiguntur: ⁊ nō virilē duriciā: ſed diſſolutionē femineam ſectanť: ⁊ ꝑdūt ornamenta virtutū que torquib⁹: monilibus: armillis ⁊ hmōi deſcribunť. Cōtra ecclīe q̄ꝫ fenīas hec dicunť: q̄ ambulāt extento collo nutu ſigniſq; loquuntur.

c Decaluabit. Qđ occultū eſt patebit: ⁊ feda caluicies apparebit. Nihil eī opertū eſt qđ nō reueleť.

Luc. 12. a

d In die illa. ſcꝫ babylonice captiuitatis. Vel veri⁹ qñ capti ſūt a romanis: ⁊ oīa ornamēta ꝑdiderunt. Siue metaphorice mulierū. i. vrbiū ornamēta deſtructa ſunt q̄ in plateis porticibus foro et gymnaſijs et in menibus publicis. Moꝛū q̄ꝫ ad aīam hec referimus.

e Calciamentoꝝ. Que ī ſolitudine non ſunt attrita: ſed ita vt extraxerūt de egypto ꝑ xl. annos in deſerto habitauerūt. His calcianť: q̄ agni carnes ſūt comeſturi. vnde alibi:

Eph. 6. c Calciati pedes ī p̄pa. e. pac.

Calciamentoꝝ. Hec durare nō pñt: ſi extento collo ambulať. Si pedib⁹ veſtimenta trahunť: vt ꝑ mūdicia matronali terre ſpurcitia vertatur.

f Anulos. Quib⁹ ſignamur ad militiā chriſti quem pater ſignauit. vñ: Tu ſignaculū ſimilitudinis. Fili⁹ quoq; ꝓdigus cū ſtola anuluꝫ recepit et calciamenta.

Ezech. 28 c
Luc. 15. c

g Gēmas ī fronte. Quib⁹ oꝛa noſtra decoranť et caput. De q̄: Sicut vnguentum in ca. qđ deſcē. in bar. bar. a. ⁊c̄.

Ps. 132.

h Lintheamina. Hiero. Vt latis in domīo ꝑfruamur delitijs. vnde: Torrēte voluptatis tue po. e.

Ibi. 35.

i Vittas. Que animuꝫ huc illucq; fluentem conſtringūt.

k Theriſtra. Veſtis mulie-bꝛis tenuiſſima: et viſui ꝑuia: eſtati idonea: et inde nominatur. teria enim eſtas dicitur.

l Faſcia. Qua caſtigantur vbera ne exuberēt. Reſpondi enim vos ⁊c̄. Et alibi: In egypto mām̄e tue ꝯfracte ſunt.

2. Cor. 11. a
Eze. 23. a

Et me

a o principes. b q̄ſi ideo dānabit vos ī iudicio. vel affligitis: alia littera.

a Quare atteritis pplm meū: ⁊ faci- a b

a orphanoꝝ: viduaꝝ. b fame attenuatis. vnde: Demoliuntur enī facies ſuas ⁊c̄. c quem timere deberis.

es pauperuꝫ cōmolitis. dicit dominus exercituuꝫ? Et dixit dñs c

a in ſuperbiā. b minores ciuitates. vici oppida: que in libꝛo ieſu filie nominantur.

b deus. Pro eo ꝙ eleuate ſunt filie d

a de vitio in vitiū. in quo notať ſuꝑbia.

ſion: et ambulauerunt collo ex- e

ſignis laſciuie.

tento: ⁊ nutibus oculoꝝ ibant: ⁊ f

a ludendo. vt etiā inceſſu vidētes allicerent.

plaudebant: ⁊ ambulabāt: et pe- g h

oꝛnate rapina pauperum.

dibus ſuis cōpoſito gradu ince-

a vt pꝛo oꝛnatu ſit ignominia.

c debant. Decaluabit domin⁹ verti- i

a quo peccata regūtur.

cem filiarum ſion: et dñs crinem k

a romanis irruentibus.

d earum nudabit. In die illa aufe- l m

e ret dominus oꝛnamentū calcia-

a lunulas eccleſie oꝛnamēta q̄ a ſole iuſticie illuminantur. b oꝛnamentū colli vſq; ad pectus dependens in quo intelligentia mentis.

mentoꝛum: ⁊ lunulas et toꝛques n o

a quelibet oꝛnamēta. b brachioꝛum. ſ. bona opera. has accepit rebecca in ſponſalibus. c capitis in quo eſt omnis ſenſus.

⁊ monilia: et armillas: et mitras p q r

a crinium: que ⁊ ſcrinones dicūtur. b In q̄bus diſcretio notatur. c taloꝛum: ſimiles armillis: vnde: Pes non offendit: ⁊ eruerunt pedes meos a lapſu.

⁊ diſcriminalia: ⁊ perichelides: et s t

a colli: que ⁊ auri et argenti texunť virgulis. ſ. ſenſu et ſermone. b in quib⁹ muſcū poꝛtabant: ⁊ alia odoꝛamenta: vt ſimus bonus odoꝛ chꝛiſti.

murenulas: et olfactoꝛiala: et in- v x y

a ab auribus. ne audiamus iudiciū ſanguinis: ſed qui hꝫ aures audiendi: au.

f g aures: ⁊ anulos: ⁊ gēmas ī fron- z a

a de quib⁹. Ibūt de virtute in virtutē. b q̄bus humeri: ⁊ in quibus opus ⁊ pectoꝛa in quibus ſenſus pꝛoteguntur.

te pendentes: ⁊ mutatoꝛia: ⁊ pal b c

a quibus pꝛeceptoꝛū omniū regula ſtringitur.

h liola: et lintheamina: et acus: et d e

a Videmus enim quaſi per ſpeculum ⁊c̄.
b ſubtilia velamina.

i ſpecula: et ſindones: et vittas: ⁊ f g

a quib⁹ operiunť humeri. q̄bus regimur cōtra ardoꝛē vitioꝝ. tibi. b virtutuꝫ. putruerunt ⁊ coꝛ. ſunt ci. m.

k theriſtra. Et erit pro ſuaui odoꝛe h i k

a vitioꝝ et peccatoꝛū. b aurea veritatis. de qua: Stare accincti lūbos veſtros ī ꝟtute. c peccatoꝛum quo quiſq; conſtringitur.
mendacij.

fetoꝛ: et pꝛo zona funiculus: et ꝓ l m

a toꝛto ⁊ reflexo. pꝛo virtute vitium.
b capitis deturpatio.

criſpanti crine caluicium: et pꝛo n

a que eum locū tenet in feminis quē rationale in epiſcopis. amiſſa. b penitentis luctus. c iuuenes. iuſticia iuſti nō liberabit eum.

l faſciā pectoꝛali cilicium. Pul- o

romanoꝛū.

cherrimi quoq; viri tui gladio p

bellatoꝛes.

cadent: et foꝛtes tui in pꝛelio. q

a Quare atteritis populū meum. angarijs ⁊ iniurijs. b Et facies pauperū cōmolitis. id eſt macie attenuatis: quia intantum rapiebant bona populi: ꝙ nō remanebat ei ſufficientia victus. c Et dixit domin⁹. Hic conſequēter deſcribitur pena in ſexu muliebꝛi: et pꝛimo quantum ad ſubtractiōem oꝛnamentoꝛum. ſecundo quantū ad moꝛtem viroꝛum. ibi: Pulcherrimi quoq; viri. Circa pꝛimum pꝛemittitur inſolentia mulierum. cum dicitur:

d Pro eo ꝙ eleuate ⁊c̄. elatione mentis.

e Et ambulauerunt extento collo. quod eſt indiciuꝫ interioꝛis elationis. f Et nutibus oculoꝛum ibant. impudice reſpiciendo.

g Et plaudebant. diſſolute ludēdo. h Et ambulabant ⁊c̄. curioſe et laſciue incedendo. ꝑ que pꝛouocabantur homines ad luxuriam. ideo ſubditur pena debita. cū dicitur: i Decaluabit dominus ⁊c̄. auferendo naturale oꝛnamentum: q2 crines a natura dati ſunt mulieri in oꝛnatum. k Et dominus crinem earum nudabit. declarando falſitatem capilloꝝ extraneoꝛum ad compoſitionem capitis additoꝛum. l In die illa. ſ. diuine punitionis.

m Auferet dominus ⁊c̄. quia mulieres ſotularib⁹ curioſis vtebātur. n Et lunulas. i. inciſiones ad modū lune factas ī ſotularib⁹: vt dicunt aliq̄. Alij vero dicunt ꝙ lunule erāt quedam parue bulle auree dependentes circa collum. o Et toꝛques. id eſt oꝛnamenta in ſuperioꝛi parte veſtimentoꝛum facta circa collum: ⁊ deſcendentia vſq; ad pectus: ſicut ⁊ diuiſio veſtium erat in ſuperioꝛi parte pectoꝛis.

p Et monilia. ad coniungendum illam diuiſionem. q Et armillas. que ſunt oꝛnamenta bꝛachioꝛum circa ſcapulas. ideo dicunť ab armo. r Et mitras. id eſt cucufas.

s Et diſcriminalia. i. pectines. t Et perichelides. que ſunt oꝛnamenta bꝛachioꝛuꝫ vel ꝓpꝛie manuū. v Et murenulas. q̄ fiebāt in finibus veſtimētoꝝ ꝯtexte ex diuerſis coloꝛibus. ideo vocabantur murenule. x Et olfactoꝛia. i. vaſa parua argentea vel aurea vbi reponebantur redolentia ad magis hoīes ꝓuocandū. y Et inaures. i. oꝛnamēta aurium. z Et anulos. i. oꝛnamēta digitoꝛū.

a Et gēmas in fronte pendētes. habebāt eī ſerta in q̄b⁹ erāt gēme poſite pendētes in fronte. b Et mutatoꝛia. i. diuerſa veſtiū paria. c Et palliola. i. exterioꝛa veſtimēta. d Et lintheamina. i. interioꝛa iuxta carnem.

e Et acus ⁊ ſpecula, inſtrumēta ſunt cū quibus mulieres aptabant oꝛnamenta coꝛpoꝛib⁹ ſuis. f Et ſindones. i. ſubtilia velamina: quibus operiunť humeri in terra illa.

g Et vittas. i. pepla. h Et theriſtra. eſt autem theriſtrū veſtis linea qua vtunť mulieres in eſtate: ⁊ diciť a tero is: quia terunť: vt ibi fiant ruge multe ⁊ tenues ad curioſitatem.

i Et erit. mulierib⁹ p̄dictis: k Pro ſua. odo. fe. ex infirmitate ⁊ miſeria: ⁊ q2 multe fuerūt incarcerate in loc̄ fetidis. l Et ꝓ zona funi. quo ligabanť vt captiue. m Et ꝓ criſpanti cri. calui. q2 trahebanť ꝑ capillos: et ex infirmitatib⁹ ⁊ miſerijs fluebant capilli de capitib⁹ ſuis. n Et ꝓ faſcia pectoꝛali cilicū. eſt aūt faſcia pectoꝛalis vitta tenuis ⁊ delicata: cū qua ſtringunť mām̄ille. ne ex ſua groſſicie turpitudinē ingerāt. Oīa enī iſta inflicta ſunt mlīerib⁹ tpe captiuitat̄ babylonice.

o Pulcherrimi. Hic ꝯñr deſcribiť eaꝝ pena ex moꝛte viroꝝ: ⁊ p̄mo circa h̄ oñdiť ꝓpoſitū. ſcđo īferť q̄ddā coꝛrelariū. ibi. Et app̄hēdēt. Circa pꝛimum dicitur: Pulcherrimi quoq; viri tui. i. iuuenes cum quibus mulieres impudice deliciabantur. p Gladio cadent. ſcꝫ ꝑ chaldeos. q Et foꝛtes tui in pꝛelio. nō potentes ſe defendere.

F a · Et merebũt. Quicũq3 locũ ſuũ diabolo dederit: ⁊ cor ſuũm omĩ cuſtodia nõ ſeruauerit: lugebũt porte eius: ⁊ abſente ſponſo ſemꝑ in luctu erit: ⁊ corruens in puluere ſedebit.

b Lugebũt porte. Methonomicos: Judices: reges: prin-
Pſ. 98. cipes: qui ſolebãt ſedere in porta. Uñ: Aduerſum me loquebanť qui ſedebãt in. p. Ca. IIII

Et apprehendẽt ſeptẽ. Cũ nabuchodonoſor Sedechiã regem ⁊ pncipes iudeorũ et tribũ iude ⁊ beniamĩ captiuauit (alie eĩ x. iã abducte erãt vltra mõtes medorũ ⁊ perſarũ: nec poſtea reuerſe ſunt)
A potuit fieri vt multo plures mulieres remãſerint. ⁊. vij. virũ vnũ apprehenderint. dicentes: Panẽ ⁊ veſtimentũ habem⁹ ne ſine ſemine moriamur: et h maledictũ legis incurram⁹. ſ. maledicta ſterilis q̃ nõ dimiſerit ſemen ſuper terrã: aufer opprobriũ ſterilitatis a nobis. Jnuocetur nomẽ tuũ ſuꝑ nos: vt vir dicaris noſter.

Septenari⁹ ⁊ denarius numer⁹ ꝓpter ſabbatu3 ⁊ decalogum iudeis familiaris eſt. Cũ iuxta ambiguitatẽ hebrei ſmonis quo verbũ ſaba nũc ſeptem nũc plures nũc iuramentum interp̃tať: hoc loco plures poſſum⁹ intelligere. Septẽ mulieres: Septe3 dona ſpũſſancti: Spũs ſapiẽ ⁊ intellect⁹: ſpũs conſilij ⁊ fortitudinis: ſpũs ſcie ⁊ pietatis: ⁊ replebit eũ ſpiritus timoris dñi. Que mulieres dicunť: q2 nemo generať deo
Allego. niſi ꝑ ſpm̃. Et pluraliť: q2 plura ſũt dona cũ ſpũs vn⁹. Alle. Septẽ dona ſpũſſcti. vij. mlieres ſũt. Uñ: Requieſcet ſuꝑ eũ
J. 11. a ſpiritus dñi: ſpũs ſapiẽ ⁊c. Uir aũt xp̃s dr. Uñ Zacharias:
Zach. 6. c Ecce vir oriens eſt nomẽ ei⁹: Jn die illa. i. dñice incarnatiõis

a b Et merebũt atq3 lugebunt porte
a ſ qđ oculis cernim⁹. ſ vrbs funditus euerſa vel plebs omnino deiecta.
ei⁹: et deſolata in terra ſedebit. b

Ca. IIII

c Et apprehendent ſepte3 c
a ſ xp̃m ſolũ q̃ ſine pctõ. b ſ cũ incuruabitur altitudo virorum.
mulieres virũm vnum in diẽ illa

Nico. de lyra

[apprehẽ-]

a Et merebunt atq3 lugebũt porte ei⁹. ſ. hieruſalẽ ⁊ aliarũ ciuitatũ: que dicunť lugere metaphorice ꝓpter populi deſtructionem: ſicut pratũ ridere diciť qñ floret: b Et deſolata ĩ terra ſedebit. q2 muri ꝑ chaldeos fuerũt ad terrã deiecti.

Moraliter. [Ecce dñator.] Hic Ca. III ꝓpheta deſcribit mag. in ſpeciali penã maloꝝ iudeoꝝ: ꝑ quã ſignificať pũitio maloꝝ xp̃ianoru3. cũ dr: [Dñs exer. aufe.] i. auferri ꝑmittet. [Ab hie. ⁊ iu.] i. ab eccl'ia metropoli ⁊ circũſtãte dioceſi. [Ualidũ ⁊ fortẽ.] ad ſuſtinẽdũ ꝓ iuſticia laborẽ. [Et omẽ robur panis ⁊ aq̃.] i. ſpiritual' nutrimẽti: eo ꝙ in ſcriptura ꝑ panẽ ⁊ aquã oĩs cib⁹ et pot⁹ ſignať. [Et virũ bellatorẽ.] ꝯtra vitia. [Et iudicẽ.] ſc3 iuſtũ. [Et ꝓphetã.] i. predicatorẽ deuotũ ꝓ ſalute animarũ: ⁊ nõ ꝓpter queſtũ. [Et ariolũ.] id eſt diuinatore3 ſuperſticioſum in quo ꝯfidunt mali chriſtiani: ꝓpter qđ in penam eoꝝ diciť hic auferri. Et ſenem.] morib⁹ ⁊ etate. na3 in eccleſia p̃ficiunť iuuenes quantũ ad vtrũq3. [Principe3 ſuper q̇nquaginta.] id eſt dominantẽ q̇nq3 ſenſibus cũ obſeruatione decalogi. q̇nq̇es eĩ decem faciũt q̇nquaginta. [Et honorabilẽ vultu.] id eſt verũ religioſum. [Et ꝯſiliariũ.] id eſt ꝯfeſſorẽ diſcretum. [Et ſapientẽ de architectis.] ille eſt qui diſponit opus ⁊ alij exequunť. ideo ꝑ ipm̃ ſignificať doctor ſcribendo: cuius ſcripturã alij exequunť legendo vel predicando. [Et prudentẽ eloquij myſtici.] id eſt exponere ſcientem ſcripturã litteraliť ⁊ myſtice. dicte nanq3 ꝑſone ꝓ magna parte defecerũt ꝓ peccatis eccl'ie. [Et dabo.] Hic poniť mutatio q̃ nõ eſt dextere excelſi. cũ diciť: [Et dabo pueros ⁊c.] ſc3 moribus: etate ⁊ ſcientia. [Et effeminati.] delitijs ⁊ laſciuia. [Et corruet populus ⁊c.] Prouer. xj. Ubi nõ eſt gubernator populus corruet. [Tumultuabiť puer ꝯtra ſenẽ.] qđ frequẽter fit in religione. [Et ignobilis.] morib⁹. [Contra nobilem.] id eſt bene morigeratu3. [Apprehendet enim vir fratrem ſuũ ⁊c.] Sequiť: Et dicet: veſtimentũ eſt tibi: princeps noſter eſto.] ſic eligunť modo p̃ſidentes in eccleſijs cõmuniter ſc3 ratiõe ꝓpinq̇tatis ſanguine vel natiõe. qđ notať cum diciť: [Apprehendet vir fratrẽ ſuũ ⁊c.] Uel rõne lucri temporalis. qđ notať cũ diciť: [Ueſtimentũ eſt tibi ⁊c. Reſpondebitq3.] id eſt deberet reſpõdere. [Non ſum medic⁹.] id eſt habens ſcientiã animas medicãdi. [Jn domo mea nõ eſt panis.] ſc3 ſacre ſcripture quo poſſem ſubditos paſcere.

[Neq3 veſtimentũ.] ſc3 virtutũ. [Nolite me conſtituere.] vobis paſtorem: ſed omẽs quantũcunq3 defectuoſi reſpõdẽt ſicut rhãnus. Judicũ. ix. Si vere me regem ꝯſtituitis. venite ⁊ ſub vmbra mea requieſcite. [Ruit hieruſalẽ.] Hic ꝯſequẽter poniť cauſa dicte punitiõis que fuit pctm̃ cõtra dñm. ideo ſubditur: [Lingua eoꝝ.] dñm blaſphemãdo. [Et adinuentiones eoꝝ.] ad nouitatẽ maloꝝ ſtudendo. [Contra dñm ⁊c. Agnitio vultus eorũ.] id eſt eoꝝ malicia aperta ĩ modo ⁊ verbo. [Reſpondebit eis.] penam debitã ſuſtinẽdo. ideo ſubditur: [Ue anime eoꝝ ⁊c.] quod eſt cõminatio eterne pene.

[Dicite iuſto qm̃ bene.] ſuꝑple erit ſibi in retributiõe. [Fructũ adinuentionũ ſuarũ.] que ſunt in bono. [Comedet.] in beata fruitione. [Ue impio ⁊c.] ſc3 in pena gehẽne. [Populũ meũ exactores ſui ſpoliauerũt.] ſc3 principes ⁊ p̃lati tyrannidẽ exercentes. [Et mulieres dominate ſũt ei⁹.] id eſt p̃ncipes ⁊ prelati ꝑ molliciẽ carnis effeminati. [Popule meus q̃ beatum te dicũt.] adulãdo. [Jpi te decipiõt ⁊c.] in malis nutriendo ⁊ a bonis peruertendo. [Stat ad iudicandum dñs ⁊c.] ſc3 ad puniendũ predictos malos. [Ad iudiciũ veniet cũ ſenioribus ⁊c.] id eſt cum apl'is ⁊ eoꝝ imitatorib⁹. [Uos eĩ depaſti eſt' vineã meã ⁊c.] id eſt ꝑl'm chriſtianũ vos tyrãniçantes. [Et dixit dñs.] Hic ꝯñr poniť malicia ⁊ punitio mulieꝝ cũ dr: [Pro eo ꝙ eleuate ſunt filie ſion.] i. male chriſtiane ſuꝑbiendo. [Et ambulauerũt collo extento.] ſuꝑbiã cordis exteri⁹ oñdendo. [Et nutibus oculoꝝ ibant.] impudice reſpiciẽdo. [Et plaudebãt.] diſſolute ludẽdo. [Pedib⁹ ſuis cõpoſito gradu incedebãt.] ad luxuriã hoĩes ꝓuocando. Sequiť pena: [Decaluabit dominꝰ verticẽ filiarũ ſion ⁊c.] i. manifeſtabit eaꝝ vilitatẽ latentem ſc3 eaꝝ adulteriũ vel fornicationẽ: ⁊ ſic q̇cq̇d boni videbatur in eis amouebiť ꝑ eaꝝ infamiã. ideo ſubdiť: [Jn die illa auferet dñs ornamentũ ⁊c.] Per iſta oĩa ornamẽta ſignificãtur oẽs ꝯditiões q̃ videbanť in eis bone: ⁊ auferunť ꝑ malu3 infamie. ideo ſequiť: [Et erit ꝓ ſuaui odore.] ſc3 fame p̃cedẽtis. [Fetor.] ſc3 infamie. [Et ꝓ ȥona funiculus ⁊c.] nã oĩa que videbanť in eis bona ꝓpter infamiã ſequentẽ ficta fuiſſe indicanť et falſa. [Pulcherrimi viri tui in gladio cadent.] ſc3 lingue. nã ꝓpter adulteriũ vxorũ ſuaꝝ vituperanť.

Jn ca. iij. vbi dr in poſtilla. Et ꝓpham. i. ꝓphas falſos.

Additio. Hoc qđ dr hic: Et ꝓpham. ſm glo. intelligitur de vero ꝓpha ꝑut plane l'ra ſonat: q2 exponiť ſm illud qđ poniť in pſ. Jam nõ eſt ꝓpha: ⁊ nos nõ cognoſcet ampli⁹. vñ ſm hoc hec ꝓphetia q̃ incipit ab illo loco. Ecce dñator dñs: nõ ꝑtinet ad ſtatũ babylonice captiuitatis in q̃ multi fuerũt ꝓphete: vt Hiere. Ezechiel: Daniel: ⁊ huiuſmodi. vñ aſpicienti bene ſingula q̃ de hac materia ꝯtinenť in hoc ca. magis videnť ꝑtinere ad ſtatũ hui⁹ captiuitatis in qua nullũ robur hñt ſeu valitudinẽ. nec ꝓpham: nec ariolu3: ⁊ ſic de ſingul' h ꝯtent'. hec ĩ gloſa ꝓprie applicanť huic ſtatui eoꝝ hodierno: ⁊ ſpecialiter cũ reddiť cauſa hmõi penaꝝ. cũ diciť: Ruit hierl'm: ⁊ ꝯcidit iudas: q2 lingua eoꝝ ⁊ adinuẽtiões eoꝝ ꝯtra deũ ꝓprie videť cõpetere iudeis modernis: q̇ q̇tidie in ſuis expoſitiõib⁹ ⁊ ſcripturis conanť adinuenire aliq̃ falſa ꝯtra xp̃m. Sil'r qđ ſeq̇tur: Pctm̃ ſuũ q̃ſi ſodoma p̃dicauerũt nõ niſi eis ꝓprie cõpetit: q̇ publice approbãt q̃ꝫtũ in eis ẽ occiſionẽ xp̃i: nõ abſcõdẽtes aliq̇d de malicia ibidẽ ꝑpetrata vnde expleta miſeria eoꝝ: tã in ſexu virili q̃ꝫ in femineo ſtatĩ ꝓphetat de felicitate eoꝝ. q̇ ſaluati ſũt de iſrl' abiect' nõ credẽtibus: ⁊ hoc cũ dicit in ca. ſequẽti. ſ. iiij. Jn die illa erit germen dñi in magnificentia ⁊ gloria ⁊c. ⁊ exponať prout in poſtilla.

Replica. Jn ca. iij. poſtil. ⁊ Burg. differũt ĩ applicatiõe: q2 poſtil. applicat ad captiuitatem babylõicã. ſil'r ⁊ ſctũs Tho. Burg. aũt applicat ad captiuitatẽ iudeoꝝ hodiernã: h cũ poſtil. expõit p̃mã ꝑtem hui⁹ ca. Quod de⁹ auferet a hierl'm fortẽ: validũ ⁊ ꝓpha3. ſ. falſũ ĩ q̇ ꝯfidere ſolebãt: ⁊ fuerť decepti. Burg. diť ſm glo. ĩtelligi debere d' vo ꝓpha. Et ex h arguit ꝙ h ca. in captiuitate babylonica locũ nõ habuit in q̃ q̃ꝫplures ſctĩ ꝓphete fuerũt. ſ. Hiere. Baruch: Ezechiel: Daniel ⁊c. Soluat h argumentũ Thomiſta: q̇ exponit de captiuitate babylonica: ⁊ cũ hoc de ꝓpha de inſtinctu diuino. Poſtillator aũt exponit de ꝓpha falſo. iõ argumẽtu3 eſt ꝯtra eum: niſi q̃ntũ eſt de gloſa ꝑ Burgeñ. allegata: quam ⁊ Burg. ⁊ poſtil. nõ reputant autenticam.

Ca. IIII

Et apprehendent. Hic ex dictis ꝯcludiť correlariũ. Circa qđ ſciendũ ꝙ in hebreo hĩ incipit hic capitulu3: ſed l'ra iſta: Et apprehendent ⁊c. immediate cõiungitur cũ p̃cedẽti abſq3 alio ſpatio vacuo ĩtermedio: qđ eſt ſignũ alterius ſnĩe ſeu capl'i apud hebreos. ideo eſt cõ

¶ apprehendent ſeptem dona ſpūſſancti virū vnū ſcʒ chriſtū: qꝛ nullū aliū inuenerūt in quo reqe/ſcerent. vñ: Sup quē videris ſpm̄ deſcendentez ꝛ manentē ꝛc̄. Hi ſunt ſeptē oculi de qb⁹ Zacharias: Sup lapidē vnū ſunt ſeptē oculi: et in vno aureo candelabro lucerne ſeptem: ſu ffuſoria ſeptem: Nec tūc primū ſpirit⁹ eū repleuit: qſi ſuper eum baptiçatū in columba apparuit: ſed in tēpore ɔceptiōis.

Job. 1. c

Zach. 3. d

Moralit̄ Mora. Apprehēdent vt firmiſ teneāt: ꝛ nō dimittāt oēſ viros: trāſeūt vſqȝ ad xp̄m: nullū apphendūt. non eſt enī hō q̄ non peccet. In homīb⁹ alijs hoſpitiū habet ſpiritus tribulatiōis: non manſionē quietis. Fuit enī in ꝓphetis ꝛ in alijs iuſtis: ſed qꝛ hoīes: et iō pctōres: in eis fuit: ſ nō māſit. vnde de ſolo chriſto: Sup quē videris ſpiritū deſcendentez ꝛ manentē: hic ē q̄ baptiçat.

Job. 1. c

Apo. 1. d Aug⁹. Septē mlr̄eres ſeptē eccl̄ie ſunt q̄b⁹ ſcribit Johēs ī apocalypſi: p quas oēs deſignātur. In ſeptē enī vniuerſitas deſignaſ. he apphenderūt xp̄m p fidē poſt aſcēſionē p aplōꝝ p̄dicationē. a Panē noſtrū. Panis noſter chriſt⁹ ē: virga de radice ieſſe et flos. mulierū panis paſ eſt: ſicut ꝛ xp̄i. q̄ ait: Me us cib⁹ eſt vt faciā volūtatē pr̄is mei. Panez noſtrū come. Corp⁹ chriſti: Veſtimētis nr̄is operiemur ornamētis virtutum. Inuocetur nomen tuū ſup nos: a chriſto dicamur chriſtiani. Aufer opprobriū noſtrū qd̄ patimur a iudeis tanq̄ ſine deo: ſine lege. Unde: Jam nō eſtis hoſpites ꝛ aduene ꝛc̄. Panez noſtrū comedem⁹ ꝛc̄. Nō eſt ſpiritūſanctū cum patre ꝛ filio equaliter poſſidere oīa: ꝛ nihilo indigere. Inuoceſ nomē tuum ſup noſ. h̄ eſt a te dicanſ chriſtiani: q̄ nr̄a habitatione cupiūt pfrui: Aufer opprobriū noſtrū: ne amplus fetore vitiorū expulſi: a cordib⁹ hominū ſepe cogamur mutare hoſpitiū.

Job. 4. d

Eph. 2. d

b Aufer. Quia ɔſurgent ɔtra ſapientiā falſe doctrine ꝛ ɔtra ceteras mlr̄eres. i. virtutes. Unicuiqȝ ſuū inſurgit ɔtrariū: cū nomē coꝝ falſe virtutes ſurripiūt. c In ſpiritu iudicij ꝛ ſpiritu ar. Scilicet tribulationis ꝛ paſſionis: quib⁹ purgantur electi. Unde: Vaſa figuli ꝓbat fornax. Unde Johēs: Ego baptiço vos in aqua: ipſe in ſpirituſancto ꝛ igne. Homo enim aquam tm̄ tribuit: deus ſpiritumſanctum: qui ſordes abluit ꝛ peccata ſanguinis. Spiritu ardoris: qui datur in baptiſmo: vbi diſcretio. Extunc enim apparet quibus pena ſit predeſtinata: et quibus corona.

Eccl̄i. 27. a

Job. 1. c

¶ Rubem

---

a ſ non indigemus pane tuo vel veſte. ſ noſter cib⁹ eſt panis qui de celo deſcendit. ſermo dei mulierū panis eſt pater.

a dicentes: Panē nr̄m comedem⁹: a

a ſ ſermone dei: q̄ ornanſ ſingule harū mulierū.

ꝛ veſtimētis nr̄is operiemur: tan/ b

a ſ vt oēs dicamur noīe tuo. i. oēs vocemur ieſuſ: vt omia in omibus nomē tuum fiat.

b ſ vt impfectio legis in euangelio cōpleatur.

ſ ieſus.

tummodo inuocetur nomen tu/

b um ſuper nos: aufer opprobri/ c

a ſ captiuitatis. b ſ Aperiatur terra et germinet ſal. ſ filius. ſ reliquie iſrael ſal. fi.

um noſtrum. In die illa erit ger/ d e

a ſ in hoc q̄ deus. ſ Domine dominus noſter q̄ admirabile eſt nomen tuū in v. t.

men dñi in magnificētia et glo/ f

a ſ filius marie. ſ de fructu vētris tui po. ſ. ſ. t.

b ſ ſup oēs angl̄os ꝛ hoīes. ſ in eo q̄ homo.

ria: et fructus terre ſublimis: et g

ſ ab eo. a ſ q̄ crediderūt in eū: alijs triſticia vt ſcribis et phariſeis. ſ ab eo.

exultatio his qui ſaluati fuerint h

a ſ hoc. ſ. ſ non omnes: ſed reliquie.

b ſ a nō credentibus abiectus.

de iſrael. Et erit omnis qui reli/ i

a ſ eccleſia que deum contemplatur. ꝛ pacis viſione perfruitur.

ctus fuerit in ſion: ꝛ reſiduus in

a ſ a xp̄o xp̄ian⁹. b ſ . ſ. apl̄i ꝛ alij fideles. de q̄bus: Niſi dñs exercituū reli. no. ſe. q̄ſi. ſo. ſu.

hieruſalē ſanctus vocabitur om k

a ſ predeſtinat⁹. b ſ in libro vite. ſ gaudete qꝛ nomina veſtra ſcripta ſ. in ce.

ſ quod erit. ſ celeſti.

nis qui ſcriptus ē in vita in hie/

a ſ qꝛ affirmatiuū: q̄ſi vero abluet in baptiſmo

ruſalem. Si abluerit dominus l

a ſ vitioꝝ. b ſ animarū. c ſ eccleſie. d ſ ꝓphetarū quē fuderunt ipi et patres coruʒ: et illum de q̄ dixerūt: Sanguis ei⁹ ſup nos et ſ. f. n.

ſordem filiarum ſion: et ſangui/ m

a ſ per penitentiā. vñ. Lauamini: mūdi eſtote.

c nē hierl̄m lauerit de medio ei⁹ in

ſ leuiora. ſ grauiora.

a ſ feruentis charitatis qua ſanguinem fudit.

ſpiritu iudicij: et ſpiritu ardoris. n

a ſ vetera trāſierūt: in xp̄o eſt noua creatura.

b ſ eccleſie que mons in contemplatione.

Et creauit dñs ſup oēʒ locū mon o p

a ſ a fidelibus filijs iſrael.

tis ſion: et vbi inuocatus eſt: q

---

eſt concluſio ſequens ex predictis. Ex hoc enim quod dictum eſt q̄ viri interficerentur in prelio: ſequitur q̄ multe remanerent mulieres ſine viris: qꝛ mulieres non ſic interficiuntur in prelijs: et hoc eſt quod dicitur: Et apprehendent ſeptem mulieres virū vnum: querentes eum habere ſponſuʒ: ꝛ qꝛ ad ſponſum ptinet prouidere vxoribus ꝛ filijs de neceſſarijs: quod eſt difficile ꝓ tot vxoribus: et ſic vnus vir renueret cōiungi tot vxorib⁹. ideo hoc remoueſ cum ſubditur: a Panē noſtrū comedemus ꝛc̄. i. prouidebim⁹ nobis ꝛ filijs de victu ꝛ veſtitu. b Tantūmodo inuocetur nomen tuū ſuper nos. ſcʒ q̄ ſcimus vxores tue. c Aufer opprobrium noſtrum. ſ. ſterilitat̄: ꝛ nihil plus petimus a te. d In die illa. Hic incipit capitulū in hebreo: quia ibi premittiſ ſpatium vacuum. Superius enim deſcripta eſt punitio malorū: ꝛ hic conſequēter ponitur cōſolatio bonorum fienda per chriſtū: quia ſicut dictuʒ eſt. ſ. in modus Eſaie eſt cum alijs: que tractat ſimul deſcribere myſterium chriſti quod intendit principaliter: ꝛ hebrei reſiduum huius capituli referunt ad tempus meſſie. Unde quod dicitur hic: In die illa erit germen domini ꝛc̄. In tranſlatione chaldaica que apud hebreos diciſ thargū: et eſt autentica. apud hebreos diciſ: In tempore illo erit meſſias domini ꝛc̄. et ideo expoſitores latini hoc exponentes de proſperitate redeuntium de captiuitate babylonica magis iudaiçant quantū ad hoc q̄ hebrei. Igitur ſm hanc ſentētiā hec littera in duas partes diuiditur: quia primo poniſ dicta cōſolatio bonorū: quantū ad eorū exaltationē. ſecūdo quantū ad diuinam protectionem. ibi: Et creauit. Circa primuʒ dicitur: In die illa. i. tempore gratie que diciſ dies propter claritatem noticie. ad Roma. xiij. Nox precessit dies autez appropinquauit. e Germen domini. id eſt chriſtus: qui dicitur germen domini: qꝛ non fuit cōceptus virili ſemine: ſed virtute ſpūſſancti. f In magnificētia ꝛ gloria. in miraculoruʒ operatione: in ſua reſurrectione ꝛ aſcenſione. g Et fruct⁹ terre. i. virginis. de qua diciſ. ī. xlv. Aperiatur terra ꝛ germinet ſaluatorē. h Et exultatio his q̄ ſaluati fuerint de iſrael. i. apoſtolis ꝛ alijs fidelib⁹ qui poſt chriſti reſurrectionē viſo domino gauiſi fuerunt Joh. xx. Et in die pentecoſtes recepto ſpūſancto Act⁹. ij. i Omīs qui relict⁹ fuerit in ſion ꝛc̄. i. in eccl̄ia: vt dictuʒ eſt. ſ. ij. ca. ſed hoc eſt intelligendū de illis qui ī eccl̄ia ſunt numero ꝛ merito. ideo ſequiſ: k Omīs q̄ ſcript⁹ eſt ī vita. i. in libro vite. ꝓpter qd̄ Ra. Sa. ſic gloſat. oīs ſcriptus. ſ. ſeculi venturi. l Si abluerit. Hic accipitur ſi ꝓ qꝛ. m Sordez filiaꝝ ſion. i. eccleſie in ſpiritu iudicij: qꝛ chriſt⁹ p viam iuſticie ꝓ nobis ſatiſfecit. n Et ſpiritu ardoris. qꝛ h̄ fecit ex maximo feruore charitatis. o Et creauit. Hic ɔſequēter poniſ ɔſolatio bonoꝝ q̄ntū ad diuinā ꝓtectionē. Circa qd̄ ſciendū q̄ in exitu de egypto dñs ꝓtexit filios iſrael p columnā ignis ꝛ nubis: Exo. xiiij. Tollenſqȝ angelus domini qui precedebat caſtra filiorum iſrael. abijt poſt eos: ꝛ cum eo pariter columa nubis. ſequitur: Et erat nubes tenebroſa ꝛ illuminans noctem. ita q̄ ad ſe inuicem toto noct̄ tempore accedere non valerent. Fuit etiam poſtea columna nubis in protectionem cōtra eſtum ſolis de die: et columna ignis contra tenebras de nocte: ꝛ hoc fuit in figura gratie ſpirituſſancti dande chriſti diſcipulis in ſigno viſibili. Act⁹. ij. que protegit contra ardorem concupiſcentie: ꝛ illuminat contra tenebras ignorantie: que tanto melior eſt illa columna ignis ꝛ nubis: quanto veritas eſt melior vmbra. ꝛ ad litteram: ſignum illud gratie apoſtolis date habuit ſpeciem ignis lucentis non cōburentis. Poteſt etiam ꝓbabiliter dici q̄ apparuit ibi nebula lucida ī ſignuʒ diuine p̄ſentie ſpecialis p gratiaʒ: ſicut in dedicatione tēpli ſalomonis. iij. Reg⁹. viij. ꝛ in erectione tabernaculi. Exo. xl. de quo poteſt exponi qd̄ dicitur Act⁹. ij. Et impleuit totam domū vbi erant ſedentes. ſm hoc igiſ diciſ: Et creauit dominus: id eſt creabit. loquēdo de futuro per modum preteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. p Super omnē locum montis ſion. i. eccleſie militātis que ſion dicitur: vt oſtēſum eſt ſupra. ca. ij. ꝛ qꝛ ad litteram in monte ſion fuit miſſus ſpūſſanctus in ſigno viſibili ſup apoſtolis in die pentecoſtes. vt dicit Hieronymus in epiſtola ad Paulinum de omnib⁹ ſacre ſcripture libris. q Et vbi innocatus eſt. ꝛ pro id eſt. Ubi inuocat⁹ eſt a fidelibus: quia eſt locus orationis.

B

Rubem

a Nubem. Id eſt obumbrationē ſpiritꝰ in ꝓſperis ne ele/
uentur: ſicut filijs iſrael nubes in die erat: ignis in nocte.
J.6.b. b Et fumū ⁊c: Unde: Domꝰ impleta eſt fumo. ⁊ alibi: Qui
Pš.104. tangit montes ⁊ fumigāt. c Sup omnē enī gen. ⁊c. Plu/
rimi iudeoꝝ: ⁊ hec ⁊ quibꝰ ſunt ſociata de babylonica capti/
uitate ⁊ de reditu in hieruſalē ſub ſo/
robabel ⁊ heſdra ⁊ neemia intelligūt.

Super omnē enī ⁊c. Hunc locum iu
dei ad antichriſtū referunt quem per
turbinē ⁊ tempeſtatē ſignificari con/
ijciunt: ſeq; virtute diuiā ab eo defen/
di confidunt. Nos autem ad primū
chriſti aduentum. Ca. V

d C c Antabo ⁊c. Canticū aliqñ in
leticia: aliqñ ī triſticia: vt hoc
ſcʒ quod ille cōpoſuit qui vi/
Luc.19.g dens ciuitatē fleuit. dicens: Quia ſic
cognouiſſes ⁊ tu. e Uineā electā.
Alia editio. vineam ſoreth: quod eſt
genus vitis optime ⁊ vberrime perpe
tuis fructibꝰ. Cuncta que de vinea
dicūtur: ad ſtatū anime referunt que
a deo plantata nō attulit vuas: ſed la
bruſcas: ⁊ tradita ſe beſtijs conculcā/
da: nec imbrem doctrine ſuſcepit: qui
dona preterita contempſit.
A ☞ Labruſcas.

a ſ nubes aderat in die: ignis in nocte.
b ſ per diem ſol nō v.r.n.l.p n. ſ compuncti
onis: vnde lachryme. c ſ ad illuminatio/
nem ne viam perdant.
a b †nubē per diē: ⁊ fumū ⁊ ſplēdo/ a
a ſ deus noſter ignis conſumens eſt.
b ſ aduerſitate: ne frangantur.
rem ignis flāmmantis in nocte.
ſ eccleſie.
e Super omnē enim gloriam pro/ b c
ſ chriſti. ſ eccleſia. a ſ ſub protectione
dei. ſ erit.
tectio ⁊ tabnaculū erit in vmbra d e
a ſ pſecutionis. ſ deus meus adiutor ⁊c.
culū diei ab eſtu: ⁊ in ſecuritatē f
a ſ protegat in velamento a.t. b ſ impetu perſe
cutorum. c ſ minori perſecutione.
⁊ abſcōſionē a turbie ⁊ a pluuia. g
a ſ populo iudeorum vel deo patri.
d C e Antabo dilecto Ca. V h i
a ſ carmen lugubre. b ſ filij patrui
ſ chriſti ex eadē gēte qua ego gene
rati qd cāticū ipſe cōpoſuit vinee ſue
c ſ vinea dñi ſabbaoth domꝰ iſrl' eſt.
meo cāticū patruelis mei vinee k
a ſ hic eſt filius meus dilectus.
ſue. Uinea facta eſt dilecto meo l
a ſ in potētia et robore. b ſ vnxit te deꝰ oleo le/
ticie pre conſor. c ſ cuſtodia angelorū. m
in cornu filio olei. Et ſepiuit eā: n o
a ſ idola lapidea: ⁊ oīa diuinū cultū ipedientia.
ſ abiecit.
et lapides elegit ex ea: †et planta p q
a ſ lege inſtruendo. b ſ ex omnibus gentibus.
ſ non ex quolibet germine vel genere.
e uit vineam electā. Et edificauit r
a ſ templum. ſ in qua fruges reconderem et
inſidiantes beſtias proſpicerem.
b ſ altare vbi fundebatur ſanguis hoſtiarum.
turrem in medio eius: et torcu/ s
a ſ vt in eodem loco vue premerentur.
lar extruxit in eā: ⁊ expectauit vt t

Nico. de lyra

a Nubem p diem ⁊ fumū ⁊c. i. gra/
tiā ſpūſſancti modo pdicto protegen/
tem. b Super omnē enī gloriam.
columne ignis ⁊ nubis date filijs iſra
el. c Protectio ſcʒ ſpūſſancti. qꝛ
excedit eam vt veritas vmbram.
d Et tabernaculū erit. ſ. ſpirituſſan/
cti. e In vmbraculū cōtra concu
piſcentie eſtū. f Et in ſecuritatem
⁊ abſconſionem a turbine. ſcʒ ſupbie.
† Mic.2.d Mat.2.d g Et a pluuia. carnalis laſciuie.
Uel a turbine. pſecutionis quā non ti
mebant ſpirituſancto roborati. Et a
pluuia. proſperitatis temporalis: ne p
eam mollificetur homo ad vitia. Ra.
Sa. dicit hic ꝙ p turbinem ⁊ ignem et
huiuſmodi intelligunt gehenne pene:
inducens ad hoc iſtud Pš.x. Pluet
ſup peccatores laqueos ignis ſulphur
⁊ ſpiritus ꝓcellarū ⁊c. ⁊ quantū ad
hoc cōuenit mecū: qꝛ gratia ſpūſſancti
ꝓtegit ab illa pena: ⁊ maxie grā cōſū/
mata: que eſt ipſa gloria.

Moraliter.

[Et apprehen/dent ſeptem mulieres ⁊c.] Ca. IIII Aliqñ cō/
tingit ꝙ meretrices ad chriſtū deuotiſſime reuertunt: ſicut pa
tet de maria magdalena ⁊ de maria egyptiaca et alijs pluri/
bus: et de talibꝰ poteſt exponi quod dicit: [Apprehendent
ſeptem mulieres.] ſm ꝙ dicit beatus Grego. Omelia.xxv. qꝛ
ſeptem diebus omne tempus cōprehenditur: recte ſeptenario
numero vniuerſitas figurat. Gregꝰ. per ſeptē mulieres vni/
uerſitas meretricū ad chriſtū reuertentiū deſignatur. ideo di
citur: ꝙ apprehendēt virū vnum: id eſt chriſtū. de quo dicitur
ij. Corinth. xj. Deſpondi vos vni viro virginē caſtā exhibere
chriſto: licet enī virginitas quantum ad id quod eſt corporis
recuperari nō poſſit: tñ quantū ad id qd eſt ex parte mēt' po/
teſt reparari. [dicentes: Panē noſtrū comedemꝰ ⁊c.] id eſt
nolumꝰ ampliꝰ ocioſe viuere: ſed de laboribꝰ noſtris. [Tñ/
modo inuocet nomē tuū ſup nos.] id eſt nobis ſufficit tibi p
penitentiā reconciliari. Et qm plurime tales chriſto recōcili/
ate fecerunt fructū bonorū opeꝝ multiplicē ex dono grē diui
ne. ideo ſubditur: [In die illa erit germen domini in magni
ficentia ⁊ gloria ⁊c. ⁊ exultatio his qui ſaluati fuerint.] id eſt
ſanctis qui gaudent cū angelis de bonis operibus peniten/
tiū Lu.xv. Gaudiū erit angelis dei ſup vno peccatore penitē
tiā agente. Et qꝛ tales penitentes cū ciuibꝰ celeſtibꝰ aſcribun
tur. ſequit: [Sanctꝰ vocabit omis qui ſcriptꝰ eſt ⁊c.] ⁊ qm
nihil coinquinatū in hieruſalē ſupernā admittit. Sequitur:
[Si abluerit dñs ſordes filiarū ſion ⁊ ſanguinē hieruſalē.]
ſcʒ inferioris.

ſcʒ inferioris. ⁊ ſubdit modus ablutiōis cū dr: [In ſpū iudi/
cij.] id eſt pfecte ɔtritiōis ⁊ ſatiſfactiōis. [Et ſpū ardoris.] i.
feruētis amoris Lu.vij. Remittunt ei peccata multa: qm dile
xit multū. [Et creauit.] Poſt penitentiū ɔuerſionem. hic po
nit ꝓpheta bonoꝝ ɔſolationē d. [Et creauit dominꝰ ſup om/
nem locū montis ſion.] i. eccl'ie mili/
tantis. [Ubi inuocatū eſt nomē eiꝰ.]
p officiū ſolenne. [Nubē p diē ⁊c.]
id eſt euchariſtie ſacrm: qd dicitur nu
bes refrigerans ɔcupiſcētie eſtum: et
ignis flāmans ꝓpter charitatis incē/
dium. ideo dicit amoris ſacrm. dicit
etiā fumus. ſ. incēſorū: qꝛ celebrat cū † Ex.14.e
orōnibꝰ ſanctoꝝ. Apoc.viij. Et aſcen/
dit fumꝰ incenſoꝝ de orōnibꝰ ſancto/
rū. [Sup oēm enī gloriā.] id eſt ſup
locū ad dei gloriā ɔſecratū: cuiuſmo/
di eſt eccl'ia material'. [Protectio.]
id eſt chriſtꝰ in ſacro q ꝓtegit a demo
ne. [Et eſt tabernaculū ī vmbraculū
diei ab eſtu.] ſcʒ cupiditat'. [Et in ſe
curitatē ⁊ abſconſionē a turbine.] tri/
bulationis p virtutē patientie. [Et a
pluuia.] ſcʒ carnalis ɔcupiſcētie p vir
tutem ɔtinentie. Ca. V

b C c Antabo. Poſtq ꝓpheta de/
ſcripſit punitionē regni p ver/
bum narratiuū. hic ɔñr id idē
facit p exemplū parabolicū: ⁊ diuidit
in duas partes: qꝛ primo ponit para/
bola. ſcdo arguitur multiplex populi
culpa. ibi: Ue q ɔiungitis. Prima in
duas: qꝛ primo ſub parabola vinee de
ſcribit ingratitudo populi: ⁊ ſecundo
rectitudo diuini iudicij. ibi: Et nunc
oſtendā. Circa primū ſciendū ꝙ para
bola iſta eſt de vinea cū magno ſum/
ptu ⁊ diligentia exculta: que tamē fru
ctum nō fecit: ⁊ ſic a dño vinee cōtem/
pta fuit ⁊ derelicta: ⁊ p hanc vineā in
telligitur populus iſrael. vt habet. j.
eodē ca. Uinea aūt dñi exercituū do
mus iſrael eſt: quā vineā deus excolu
it ſuis beneficijs: ⁊ tñ ad idolatriā de
clinauit: ⁊ ſic eā ɔtempſit ſubtrahēdo
ſuum auxiliū: ⁊ p cōſequens tradidit
in manibꝰ aduerſarioꝝ. Dicit igitur:
Cantabo. i. alte ꝓnūciabo. i Dile
cto meo. i. ꝓ dilecto meo. in pſona eiꝰ
loquens: ſicut apparebit. j. ⁊ iſte dile/
ctus intelligit deꝰ: q ſic vocatur in li/
bro canticoꝝ qſi p totū. k Canticū
patruelis mei vinee ſue. i. qd cantauit
de vinea ſua. in ſcriptura aliqñ accipiunt parabole ſeu simili/
tudines ex rebꝰ geſtis: ⁊ iō dicūt aliq ⁊ ſatis ꝓbabiliter ꝙ q/
dam patruelis eſaie. i. filiꝰ patrui ſui habuerat vineā cum ma
gno ſumptu ⁊ labore excultā ⁊ acqſitā: ⁊ tñ fuit ſterilis. ꝓpter
qd de ipā ſicut de re inſolita fecit dictamē: qd vocat hic canti/
cum: ⁊ qꝛ Eſaias ſilr locutꝰ eſt hic de ppl'o iſrl' ſub noīe vinee.
iō ſubdit: l Uinea facta eſt dilecto meo. i. deo q dr dilectꝰ
rōne dicta. m In cornu. i. in loco excelſo ⁊ eminēti: qꝛ hie
ruſalē metropolis in iudea erat ī alto loco reſpectu terre adia/
centis: ſaltē quantū ad illā partē in qua erat templū ⁊ domus
regia ī monte ſion. n Filio olei. i. in loco pleno oliuis: ex q/
rum fructu exprimitur oleum. Unde ⁊ iuxta hieruſalē ē mons
oliueti ſic nominatꝰ a fertilitate olei: ⁊ tali modo loquendi di
citur aliquis filius mortis: quia plenꝰ eſt ſcelere ꝓ quo dignꝰ
eſt morte. o Et ſepiuit eā. mandatis legis ⁊ ſua ⁊ angelica
ꝓtectione. p Et lapides elegit ex il. ⁊c. chananeos culto/
res lapidum de terra illa eijciendo: vt habetur libro Joſue.
q Et plantauit vineam electam. i. populum iſrael quē ad cul
tum ſuum pre ceteris populis elegit et in terra ꝓmiſſionis plā
tauit. r Et edificauit turrim. i. templum ad modum turris
factum: ſicut dictum fuit. iij. Reg. vj. quod fuit edificatū per
Salomonem in hieruſalem in medio iudee exiſtente tanq me/
tropoli. s Et torcular extruxit in ea. i. altare holocauſto/
rum: quod dicit hic torcular: eo ꝙ ibi fundebatur ſanguis vi/
ctimarum. ſicut in torculari ſanguis vuarū. t Et expecta/
uit vt faceret vuas. i. opera bona deum colendo.

Et fecit

a Labruſcas.Hebraice vſim.
2.Re.12.a b Nunc ergo ⁊c̄. Similit̄ na
than ꝓpheta dauid īterrogat:
vt de ſe tanq̄ʒ de alio ſnīam ꝓ/
Mat.21.d ferat. Vn̄: Malos male ꝑdet:⁊
vineā ſuā locabit alijs agrico/
lis. agricole apl̄i ſunt.
c An ꝙ expecta.⁊c̄. Hoc ſc̄m
quoſdā.ſ.apud ſe dixit: hic ve
ro quod cogitauerat alios in/
terrogat. d Et nūc oſtē.vo.
Quaſi: q2 nō vult̄ rn̄dere: ego
rn̄debo ꝓ vobis. e Aufe/
ram ⁊c̄. Vt.ſ.qui deū nō ſenſe/
runt ꝑ beneficia: ſentiāt ꝑ ſup/
plicia: vel ideo minat̄ penā: vt
cōuertant̄ ad penitentiā.
f Et nubibus m.⁊c̄. Que ſub
helia (q2 om̄es idolatre erant)
3.Re.18.a tribus annis ⁊ ſex menſib⁹ nō
pluerūt: ne ꝓ vuis afferrēt ſpi/
nas: ſed ꝓ ariditate rogarent
eū q̇ dat imbres v̄tutū. Unde:
Leui.26.c Ponā vob̄ celū ferreū ⁊ terrā
Deu.28.b eneā. ⁊ alibi: Erit celū ſuper ca
put tuū ereuʒ: ⁊ terra ſubter te
ferrea. Et nubib⁹ mandabo.
Hoc poſt aſcēſionē dn̄i qn̄ nec
ꝓphetas habuerūt ⁊ apl̄os re/
Eſa.60.b pulerūt. de q̇b⁹ dr̄: Qui ſūt iſti
q̇ vt nubes volāt. g Dom⁹
iſrael ⁊c̄. Ex quo diuiſum eſt re/
gnuʒ decē trib⁹ iſrael dicte ſūt.
due aūt iuda in q̇bus reges de
iuda regnauerūt. Eaꝝ viri ger
men delectabile deo: q2 apud
eos erant ſacerdotes: leuite: vi
ri religioſi. qn̄ hec Eſaias loq̄/
batur: vl̄ q2 xp̄s ex eis nat⁹ eſt.
h Et ecce cla.⁊c̄. Uel clamo/
rem ꝓ iuſticia fecerūt: q2 xp̄m
interfecerūt: cui⁹ ſanguis cla/
mat ad dn̄m de terra. Unde:
Gen.4.b Uox ſanguinis fratris tui a.c.
d.t. i Ue qui cōiungitis.
Hoc ſpecialit̄ ad iudeos q̇ aua
riſſimi: Generaliter ad oēſ aua
ros qui alioꝝ neceſſitatē: ſuam
faciūt voluptatē. Ue q̇ cōiun
gitis. Contra hereticos hec di/
cunt̄: qui domos domib⁹.i. do
gmata dogmatib⁹ cōiungunt
ſil̄es viro ſtulto: qui edificauit
domū ſuā ſuꝑ arenā. Coniun/
gunt aūt noua veterib⁹ donec
deficiat t̄ra ſenſus.ſ. et ſ̄mo hu
manus. k In aurib⁹. Pro
pheta q̄ſi hec verba interiorib⁹
auribus audiui que ſunt domi
ni exercituū. l Niſi domus
⁊c̄. Pompa.ſ. ⁊ ſtructura here
ticorū verborū: ⁊ dialectica ar/
gumenta. Agricultura q̄ʒ et
edificatio hereticorū eradicabi
Ezech.4.b tur. Et de denario ⁊ tricenario
numero in quo ꝓphetauit Eze/
chiel ⁊ domin⁹ baptiçatus eſt
redigentur ad ephi: qui ad cō/
parationem multiplicis nume/
Deu.32.e ri vnione ↄſtringitur: Quia d̄
vinea ſodomorum vinū eorūʒ:
⁊ vua eorum vua fellis.
m Decem enim iugera. Steri
litas terre: que captiuitatē ſecu
tura eſt oſtenditur.
n Ue qui cōſurgitis. Quaſi
captiuitas imminet: vos tamē
luxurie vacat̄. vn̄: Ue vobis.
Noſtris q̄ʒ

a ſ fructus bonoꝝ opeꝝ. b ſ lubruſce dicte: q2 in labris viarū naſcunt̄. ſ amaritudine vitioꝝ.
a faceret vuas: et fecit labruſcas. a
a ſ q2 feci quod debui.
b Nūc ergo hītatores hierl̄m: ⁊ vi/ b
a ſ audita ratione mea: cui nō cōtradicit vinea. b ſ creationis beneficio.
ri iuda iudicate int̄ me ⁊ vineam
ſ vltra. ſ ſupradicta.
meā. Quid ē qd̄ debui vltra face c
a ſ quaſi hoc videor feciſſe. forte vltra debitum.
c re vinee mee: ⁊ nō feci ei? An ꝙ ex
a ſ bene colendo. b ſ tanq̄ʒ inculta.
pectaui vt faceret vuas: ⁊ fecit la
a ſ q2 ꝓ bonis mala reddit hoc iudiciū ſubijcit.
d bruſcas? Et nūc oſ̄dāʒ vobis q̄d d
a ſ cui nemo reſiſtit. ſ nō ali⁹. b ſ auxilium angelorum. c ſ tranſeamus ab his ſedibus.
e ego faciā vinee mee. Auferā ſepē e
a ſ gentib⁹. b ſ id eſt: ſʒ repetitio cōfirmatio ē.
ei⁹: ⁊ erit ī direptionē. Diruā ma/ f g
ceriā ei⁹: ⁊ erit in ↄculcationeʒ: et h i
a ſ relinquetur vobis domus veſtra deſerta.
b ſ falce v̄bi dei: et cū peccauerit: nō corripiet̄.
ponam eā deſertā. Non putabit̄ k
a ſ ammonitione timoris non humiliabitur.
b ſ opprimetur multitudine peccatorum.
⁊ nō fodiet̄: ⁊ aſcendent ſuꝑ eam l m
a ſ predicatoribus qui pluunt verbis: coruſcant miraculis: fulgent virtutibus.
f vepres ⁊ ſpine: ⁊ nubib⁹ manda/ n
a ſ doctrine guttas. b ſ metaphoram exponit.
ſ hoc faciam vinee mee: vinea enim.
bo ne pluāt ſuꝑ eā imbrē. Uinea o
a ſ decem tribus: vel totus populus.
g eni dn̄i exercituū dom⁹ iſrael eſt:
a ſ due tribus. b ſ comparatiōe iſrael qui vitulos colebat: vnde prius captiuat⁹. ſ q2 ſeparatis alijs tribubus: poſtea pullulauit. ſ dei.
⁊ viri iudā germē delectabile ei⁹. p
ſ vuas.
Et expectauit vt faceret iudiciū: ⁊ q r
a ſ labruſce. ſ ſuſciperet. b ſ xp̄m ſuſcipiendo.
c ſ tolle: crucifige eum.
h ecce iniq̄tas: ⁊ iuſticiā: ⁊ ecce cla/ s t
i mor. Ue q̇ cōiūgitis domum ad v
domū: ⁊ agrum agro copulatis
a ſ et deficiente terra. nō impletur auaricia.
b ſ An propter vos ſolos tanta terra creata eſt.
vſq̄ʒ ad terminū loci. Nūq̄d habi x
ſ alijs excluſis. ſ ſpatioſe.
tabitis vos ſoli in medio terre?
a ſ adhuc ſonantia. b ſ q̄ ſunt.
k In aurib⁹ meiſ ſt̄ hec dic̄ dn̄ſ exer y
ſ.ſ. a ſ poſt captiuitatem.
l cituū. Niſi dom⁹ mlt̄e deſerte fu/ ʒ
a ſ in q̇bus delectamini.
erint grandes ⁊ pulchre et abſq̄ʒ
a ſ quaſi non requieſcet ira mea.
b ſ q̇ ſacrat⁹ nūerus eſt. c ſ. cxx. pedū in lōgū.
ſ alij iuga. x. Jugera vbi. x. iuga boū oꝑabant̄.
ſ apoſiopeſis.
m habitatore. Decē eni iugera vine a
ſ alij batū. ſ nō plus. ſ ita baptizatur dominus.
arū faciēt lagunculā vnā: ⁊ trigin
a ſ chorus.ſ. q̇ hebraice gomer. ſ q̇ ſolebant multiplicari decreſcent. ſ nimia ſterilitate.
b ſ Uel Ephi. qui eſt menſura aridorum.
ta modij ſementis facient modi/
ſ ſtudioſe.
n os tres. Ue qui cōſurgitis mane b

a Et fecit labruſcas.i. opera inutilia ⁊ no
ciua ad idolatriā declinando. b Nūc er
go habitatores hierl̄m ⁊c̄. Hoc dicit inducē
do ꝑpl̄m ad ↄſiderationē predictoꝝ benefi/
ciorū. c Quid eſt qd̄ vltra debui facere
vinee mee. q.d. nihil defuit ex parte mea: q̇n
deberet facere optima oꝑa: ⁊ fecit peſſima.
d Et nunc oſtendā. Hic ↄſ̄nter deſcribitur
rectitudo diuini iudicij: q2 ꝓpter ingratitu/
dinē debet ↄtēni: ⁊ in manu aduerſariorum
dimitti. ideo ſubdit̄: e Auferā ſepeʒ ei⁹.
id eſt veꝝ legis intellectū: nō q2 deus indu
cat aliquē ad errorē ſeu falſum eſtimādum:
ſed q2 ſacerdotes ⁊ legiſperiti declinauerūt
ad vitia: ꝓpter qd̄ deus iuſte retraxit ab eis
lumen ſue gr̄e: ⁊ ſic ex ſua defectibilitate ce/
ciderūt in errorū cecitatē. f Et erit ī di/
reptionē: q2 demones ex hoc habuerūt ſuꝑ
eos poteſtatē diripiēdo ſp̄ualia bona: et di/
ſpoſitiones ad ip̄a.ſ. bona. g Diruā ma.
ei⁹.ſ. meā ꝓtectionē ⁊ angelicaʒ cuſtodiam
ſubtrahēdo. h Et erit ī ↄculcationē.i. in
depreſſionē ab aduerſarijs: ⁊ maxie a baby/
lonijs q̇ terrā deſtruxer̄t: ⁊ ꝑpl̄m partim oc/
ciderūt: ⁊ partim captiuauerūt. i Et po/
nā eā deſer. a ꝓtectiōe mea. k Nō puta/
bit̄. q2 ad v̄ba ꝓphaꝝ noluerūt ſe corrigere
auferēdo mala vite ſue. l Et nō fodiet̄.
q2 foſſorio diuini timoris nō fuerūt retracti
ab iniq̄tatib⁹ ſuiſ. m Et aſcēdēt ſu. eā ve.
⁊ ſpine.i. calamitates pūgētes ⁊ miſerie. ⁊ q2
ad l̄ram ꝑpl̄o ducto in captiuitatē vepres et
ſpine creuerūt in terra ꝓ defectu culture.
n Et nubib⁹ man.⁊c̄. q2 in terra illa ſecu/
ta eſt ſiccitas magna. o Uinea dn̄i ⁊c̄. in
hoc oſtendit̄ ꝙ parabola p̄dicta intelligit̄
de ꝑpl̄o iſrl̄: ⁊ ſic eſt expoſita. p Et viri iu
da ger. de. hoc potiſſime dr̄ ꝓ xp̄o q̇ erat de
tribu illa ſ̄m carnē naſcitur⁹. q Et ex/
pectaui vt faceret iudiciū. iuſtā ſnīam ꝓfe/
rendo: qd̄ ꝑtinet ad iudices quorū eſt iudi/
care. r Et ecce iniquitas.i. iuſticie ineq̄/
litas: q2 ꝑuertebant iudicia in fauorem par
tis: ⁊ propter munera. s Et iuſticiaʒ.i.
opera iuſticie in populo cōmuni viuēdo iu/
ſte ad inuicē. t Et ecce clamor. de iniurijs
vnius cōtra alterum. v Ue qui cōiun/
gitis. Hic ↄſequēter arguitur populi multi/
plex culpa: ⁊ primo propheta arguit culpaʒ
⁊ cōminat̄ penā cōiunctim. ſcd̄o ꝓſequit̄ pe
nā ſeparatim. ibi: Ideo irat⁹ eſt. Prima in
tres: q2 p̄mo arguit populuʒ de cupiditate.
ſecūdo de carnalitate. ibi: Ue q̇ cōſurgitis.
tertio de ſuꝑble vanitate. ibi: Ue qui trahi/
tis: ⁊ in qualibet parte cōminatur penam.
Circa primum dicit: Ue qui cōiungitis ⁊c̄.
Judei eni ſemꝑ fuerūt ad auariciā proni: et
ideo in illo populo multi ꝑ potentiā aufere/
bant poſſeſſiones alioꝝ: ⁊ aliqui ꝑ fraudu
lentias. x Nunquid habitabitis ⁊c̄. q.
d. videmini hoc querere: ⁊ tamen terra fuit
data a deo filijs iſrael cōmuniter ꝓ habita/
tione pauperū ſicuti et diuitum. ⁊ ſubditur
cōminatio pene. cum dicitur: y In au/
ribus me. ſunt ⁊c̄. q2 exau diuit iniuſte opp̄ſ
ſos ad vindicandū. ideo ſubdit̄: clamorē in
iuſte oppreſſoruʒ. ʒ Niſi do. mul. de. fu.
gran.⁊c̄.i. ſicut fuerant male aquiſite: ⁊ hoc
impletū eſt qn̄ ꝑpl̄s duct⁹ fuit captiuus.
a Decē eni iugera vineaꝝ faciēt ⁊c̄.i. ſicut
vinee: ⁊ agri fuerūt male acq̄ſiti: ita efficien
tur ſteriles in penā. Eſt aūt iugerū ſpatium
terre quod par boum in die arare cōſueuit.
b Ue qui conſurgitis. Hic conſequenter
arguit populum de carnalitate dicens: Ue
qui conſurgitis mane ⁊c̄. Sic enim ſolent fa
cere illi qui fuerunt ebrij precedēti veſpere:
eo ꝙ in mane ſunt ſitibundi.
Ad ebrietatē

¶ Noſtris quoq; prelat⁹ hec dicũtur qui de mane bibunt vſq; ad veſperã: qui delitijs occupati ex creaturis nõ intelligũt creatorẽ: nec cõſiderãt opa ei⁹.
Pſ.32. Unde: Uerbo dñi celi firmati ſunt. Ue qui conſurgitis mane ad ebrie. ⁊c. Omnis pturbatio anime
ebrietas eſt: que concipitur de vino furoris draconũ ⁊ veneno aſpidum. Hoc multi bibũt de mane vſq; ad veſperã. i. ab adoleſcẽtia vſq; ad ſenectutẽ. Alij hora tertia: ſexta: nona: vel vndecima ſuſcitãtur a conuiuio. et
Iohel.1.b dicit eis: Expergiſcimini q̃ ebrij eſtis a vino: ſuper hoc vinũ pluit ſulphur ⁊ ignis a domino: quicũq; ergo ex eo bibunt comburentur.
Luc.1.b Unde: Uinum ⁊ ſicerã non bibetis: quãdo ingredimini in tabernaculum. Requirũt citharam ⁊ pſalterium: cuius repertor tubal de ſtirpe Cain. Hec muſica inſtrumenta rex babylonius habuit q̃b⁹ populi ꝓſtrati in terrã: adorabãt ſtatuã auream. Infeliciſſimi aũt ſũt: q̃ vſq; ad ſenectutẽ gula et ebrietate ⁊ diũſis voluptatibus occupati: non intelligũt in ſe opa dñi.
Moralit. a Propterea ⁊c. Mora. Quicquid de populo iudeorum diximus: ad eos q̃ delitijs ſeculi occupãtur: referamus. Qui nõ reſpiciẽtes opera dei: in peccatũ ducũtur captiui: nec habent ſcientiam dei: ⁊ pereuntes fame ⁊ ſiti operũ: ⁊ virtutũ detrahũtur in gehẽnam in ꝑpetuum cruciandi: pro potẽtia et ſuperbia miſerabiliter humiliati. b Et paſcent a. ⁊c. Iuxta hiſtoriã idẽ eſt qd̃ ſupra regionẽ veſtrã alieni deuorant corã vobis.
Matth.21.g c Aduene. Auferet a vobis regnũ dei ⁊ d. g. f. e.
d Ue qui trahitis. Hec ad ꝑncipes iudeoꝝ q̃ vaticinia ꝓphetaꝝ negligẽtes pecca
11.q.3.c. tis peccata annectebãt.
ve q dicit. Ue qui trahitis. Dicũtur h̃ ad principes iudeorũ: qui ſepe ad penitentiam vocati vſq; hodie ꝑſeuerãt in blaſphemijs: ⁊ ter per ſingulos dies in omĩbus ſynagogiſ: ſub nomine naçareoꝝ anathematiçant vocabulũ chriſtianorũ. e In funiculis va. In quibus erãt quibus
Nu.19.a dixit dñs: Exite. Uacca q̃ rufa nec iugũ traxit nec fu
E niculis fuit alligata. Achi
2.Re.17.c tophel q̃ ⁊ iudas: quoꝝ al
Mat.26.c ter dauid: alter xp̃m prodidit: lõgo fune trahẽtes peccata ſuſpẽdio periere: tãq̃ malũ ↄſcientie poſſent p̃nti morte finire: putãtes poſt mortẽ nihil eſſe. Funes peccatoꝝ circũplexi ſunt me. Et funib⁹ peccatorũ ſuoꝝ quiſq; ↄſtringit. Et merito iniq̃tas in funiculis vanitatis trahit: q: pctã pctĩs cõnectunt ⁊ inania ſunt: vt fila araneaꝝ. Sed ſi exire voluerim⁹: tanq̃ ſolidiſſimis vinculis tenemur.

¶ Ue q̃ di.

ſ hebraice ſicera.
ad ebrietatẽ ſectandam: ⁊ potan a b
a ſ ad omnia vitia.
dũ vſq; ad veſperã vt vino eſtũ c
a ſ in augmentum luxurie.
etis. Cithara ⁊ lyra: ⁊ tympanũ d
et tibia: et vinum in cõuiuijs ve e
a ſ voſipſos q̃re creati ſitis: vel qd̃ dñs factur⁹ eſt vobis: preuidere neglitis.
ſtris: ⁊ opus domini non reſpici f
tis: nec opera manuum eius con g
ſ ergo.
ſideratis. Propterea captiuus h
a ſ a romanis vel diabolo.
ductus eſt populus meus: q: nõ
a ſ q: noluit habere. b ſ futuroꝝ vel p̃ſentium.
habuit ſciẽtiam: ⁊ nobiles eius i k
a ſ gehenne. b ſ reali vel verbi dei. Nõ in ſolo pane viuit homo.
interierũt famẽ: et mlũtitudo ei⁹
a ſ realit̃ vl' doctrĩe. ſuꝑ aquã refectiõis edu. me. b ſ ſupra dicta. ſ vt multitudinẽ recipiat.
a ſiti exaruit. Propterea dilatauit l
a ſ affectum deuorandi. nõ ꝙ habeat animã: ſed ſm humanam conſuetudinem dicitur.
infernus animã ſuam: et aperuit
a ſ inſatiabiliter.
os ſuũ abſq; vllo termio: ⁊ deſcẽ
ſ populi.
dent fortes ei⁹ ⁊ populus ei⁹: et
a ſ ſuꝑbi. b ſ nobiles. c ſ infernũ.
ſublimes: glorioſiq; eius ad eũ:
a ſ tunc. ſ a ſuperbia. b ſ minores: q: intelligent ſe mortales qui non effrenantur q̃ſi nunq̃ morituri.
et incuruabitur homo: et humi m
a ſ maiorꝰ. b ſ elatorũ.
liabitur vir: ⁊ oculi ſublimiũ de
a ſ cũ ſupradicta impleta fuerint. b ſ qui deſpiciebatur. ſ qui iniuſtus videbatur.
primẽt. Et exaltabit dominus n
a ſ nolite ante tp̃s iudi. ſ Iuſtus es domine: ⁊ rectum iudicium. ſ iuſto.
exercituum in iudicio: †et deus
a ſ i ſe. b ſ ſanctus apparebit. ſ Sanctificet nomen tuum. ſ facta.
ſanctus ſanctificabit in iuſticia.
a ſ et tunc. ſ doctrine pratis. ſ illis remotis. b ſ non hedi. ſ electi: mãſueti. c ſ capacitatẽ.
b Et paſcent agni iuxta ordinẽ ſu o
a ſ ſcripturas a iudeis deſertas. b ſ ſpiritualis intelligentie.
um: ⁊ deſerta in vbertatẽ verſa p
ſ gentes.
c d aduene comedent. Ue qui trahi q
e tis iniq̃tatẽ in funiculis vanita r
a ſ vinculum peccati. ſ corrigiam ſm. lxx. b ſ peccatis onerati.
tis: ⁊ q̃ſi viculũ plauſtri pctĩ: s

---

a Ad ebrietatem ſectandã. ſicut die p̃cedenti. ideo ſubditur: b Et potandũ ⁊c. ⁊ q: ex tali potatiõe calefit caro: ⁊ inducit ad luxuriã et ad alia mala. ſ. ad rixas ⁊ ad homicidia ⁊ cõſilia. iõ ſubdit: c Ut vino eſtuetis. ⁊ poteſt teneri hic li vt vno modo caſualiter: q̃ntũ ad illos q̃ ſic vacabãt potationi: vt ad mala ſequentia eſſent magis apti ⁊ proni. alio modo ↄſecutiue: q: talia mala nata ſunt ſequi ex ebrietate: etiã ſi inebrians ſe inebriare non intendat. d Cithara ⁊ lyra ⁊c. ad excitandũ luxuriam ꝑ diſſolutionẽ. e Et vinum. ſ. forte ⁊ electum. f Et opus dñi nõ reſpicitis. nihil agendo ad eius honorẽ ſiue obſequiũ: cum tamẽ ab eo habeatis abundantiã temporaliũ.
g Nec opera manuũ eius conſideratis. ſ. q̃liter puniuit acriter vitium carnalitatis propter ipſum mundũ diluuio ſubmergendo. Gen. vij. ⁊ quinq; ciuitates igne et ſulphure ſuccendendo. Gen. xix. Conſequẽter ſubditur pena. cum dicitur: h Propterea captiuus ductus eſt populus meus. id eſt ducet. Eſaias enim loquebatur de futuro ꝑ modũ preteriti: ꝓpter certitudinem euentus. i Quia non habuit ſcientiã. applicando ingeniũ ſuum ad diuinũ obſequiũ: ⁊ ad iudicia ſua conſiderandũ in punitione carnalitatum: vt dictũ eſt. k Et nobiles ei⁹ interierunt fame ⁊c. quia in obſidione ciuitat⁹ ſub ſedechia defecerũt omnino victualia: vt habet iiij. Reg⁹. xxv. l Propterea dilatauit infernus ⁊c. i. capacitatẽ ſuã: ⁊ eſt locutio metaphorica: quia infernus ñ habet animã ꝓprie loquẽdo. Accipitur autem infernus in ſcriptura dupliciter. Uno modo pro foſſa vbi ponunt mortuorum cadauera. Alio modo pro loco vbi deſcendunt anime damnatorũ ad purgandũ: ⁊ generaliter illorũ qui nõ admittũtur ſtatim ad gloriã: ⁊ quia tunc nullus ad eam admittebat q̃ntumcũq; iuſtus. ideo tũc omẽs mortui quãtũ ad animas ad infernũ deſcẽderũt: ⁊ corpora eorũ partim fuerũt ſepulta: ⁊ partim in foſſatis ꝓiecta ⁊ putrefacta: et ſic infernus vtroq; modo hic accipitur. Cetera patẽt vſq; ibi: m Et incuruabitur homo ⁊c. i. deijcietur totaliter a ſua ſuꝑbia. n Et exaltabit dñs exercituum in iudicio. i. ꝑ hoc ꝙ iudicium predictum faciet de peccatoribus manifeſtabitur celſitudo ipſius. o Et paſcẽtur agni. i. comedent agni filiorũ iſrael ab hoſtib⁹: vt ponunt doctores noſtri. p Et deſerta in vbertatem verſa aduene comedẽt. i. hoſtes. ſ. quia nõ ſolũ comederũt babylonij aĩalia iudeorũ: ſed etiã terrenaſcẽtia. Ra. Sa. ad contrarium ſenſum exponit iſtã litterã ſic: Et paſcẽtur agni. i. iuſti: q: filij iſrael ducti in babylonẽ habebãt victum ſufficientẽ ſm ordinẽ ſuũ. i. ſm ſui ſtatus decẽtiam. hoc de Daniele ptz ⁊ ſocijs eius: Dan. j. ⁊ de Ioachin rege. iiij. Reg⁹. vlt⁹. Et idem eſt dicẽdũ de alijs iuſtis ſaltẽ ꝓ maiori parte. Et deſerta in pinguedinẽ verſa. i. domos peccatorũ pinguib⁹ plenas. Aduene comedẽt: id eſt iuſti de iſrael inter gentiles: vt aduene habitãtes. Sed melius videt intelligi de filijs iſrael reuerſis de captiuitate babylonica. vt ſit ſenſus: Deſerta in pinguedinẽ verſa. i. fructus terre iſrael: q̃ fuit deſerta tp̃e captiuitatis: q: mãſit inculta: ⁊ ideo q̃ñ incepit coli a reuertẽtibus de captiuitate ꝓtulit fruct⁹ vberiores et meliores. Aduene comedẽt. i. filij iſrl' de captiuitate reũſi q̃ fuerãt aduene ĩ babylone. q Ue q̃ trahit⁹ iniq̃tatẽ. Hic ↄñter ꝓpha arguit ꝑplm de peccato ſuꝑbie q̃ trahit hoiem ad alia peccata: ſm ꝙ dr̃ Eccĩ. x. Initiũ oĩs peccati ſuꝑbia. Et hoc eſt qd̃ dr̃: Ue q̃ trahitis iniquitatẽ: vobis aggregãdo eam. r In funiculis vanitat⁹. i. ſuꝑbie: que eſt occaſio oĩm alioꝝ peccatoꝝ: vt dictũ eſt.
s Et quaſi vinculũ plauſtri peccatũ. i. ꝓcedẽdo vlterius ad pctã grauiora. Uinculũ enim plauſtri eſt groſſius q̃ funiculus: ⁊ ſic per hanc ſimilitudinem deſignatur ꝙ ſuperbia primo eſt occaſio peccatorum minorum: ⁊ poſtea maiorum: et ſic erat in populo regni iude: intantũ ꝙ inciderat in errorem circa diuinam prouidentiam: tenẽdo ꝙ deus nõ haberet prouidentiam de iſtis inferioribus; nec per conſequẽs inferre: ꝓpter

ea que

a Ve qui dicitis ⁊c̄. hoc ſpecialiter contra iudeos qui barrabã elegerunt: chriſtum condẽnauerunt. Generaliter ad omnes qui iniuſtum iuſtificant: iuſtum ꝯdemnãt. Malũ. tenebras amarũ in ſilĩ ſignificatiõe: ⁊ figura po
Mat.6.b nuntur. In barraba diabolũ intelligimꝰ. de quo: Libe
Allego. ra nos a malo. Allego. Ve qui dicitis ⁊c̄. Omnia dogmata veritati cõtraria amara ſunt: veritas dulcis. Cauendũ ergo ne ꝓ veritate ſequamur mendacium: ꝓ luce tenebras. Mḱte vie videnť recte: ⁊ nouiſſima eoꝝ in inferno ẽ.
Eccs.7.c Juſtuſ eſt qui perit ĩ iuſticia ſua. cui dicić: Ne ſis nimis iuſtꝰ. Un
Deu.5.b de: Non declinabis ad dexteraz neq; ad ſiniſtrã. Difficile aũt vitamus hoc maledictũ: cuz ⁊ maľ adulemur ꝓpter potentiã: et bonos deſpiciamus ꝓpter inopiaz. Unde aquila ſignificantiꝰ: Ve q̇ dicitis malo: bonꝰ eſ: ⁊ bono: malus es. Scribe quoq; ⁊ phariſei verba ſaluatoriſ non recipiẽtes: ſed traditiones hominum ⁊ fabulas aniles: fecerunt bonũ malum: ⁊ malum bonum.

b Ve qui ſapiẽtes eſtis. Deſpecta dei ſapientia: de veſtra apud vos extollimini. Sapientia enim eſt diuinarum humanarumq; cognitio rerũ. Prudẽtia tm̃ humanarum ẜm ſtoicos. hec cõtra ſcribas et phariſeos qui habent clauem ſcientie: nec intrant ad chriſtum: nec permittunt intrare.

Allego. c Ad bibendũ vinũ ⁊c̄. Allegorice. Vinum quodlibet vitiũ. Ipſi enim ebrij inebriant populos vt bachantes contra domi
Judi.13.a num clamarent. Sacerdotes ingreſſuri in tabernaculũ non debent vinum bibere ⁊ ſiceraz: nec naçarei: quibus nec vuapaſſa: nec acetũ ex vino datur. Unde in
Pro.13.a Prouer. Noli vinũ dare regibꝰ: ne ſcz obliuiſcanť ſapientiã: ne q̇ plus poſſunt ceteris vitijs: ⁊ ira precipue ſubiectis noceant. Miſcet autem ſicerã q̇ cum ebrietate plenus ſit: vmbraſ quaſdã ⁊ imagines virtutũ mentitur.

d Ebrietatem. vinum continet vnum vitium. Ebrietas que hebraice ſicera: ſignificat omnia q̃ ſtatum mentis euertunt. Ex abũdantia panis et vini peccatũ ſodomorum creuit. e Qui iuſtificatis ⁊c̄. Supradictũ eſt. qꝛ pro vuis attulerunt ſpinas: ⁊ fenũ ⁊ ligna et ſtipulas: ⁊ vepres arſuros: quia non tm̃ iſta fecerunt: ẜ et legem abiecerunt: et eloquiuz dei blaſphemauerũt. De quibꝰ:
E.2.a De ſion egredietur lex: et verbuz domini de hieruſalem.

f Radix eorum. Praua cogitatio ex qua procedit opꝰ tanq̃ ger
Heb.12.d mẽ. Unde apl'us: Ne qua radix amaritudinis ſurſum germinãs ⁊c̄. g Ideo iratus. Notandum ꝙ non exprobrat idolatriaz vel ceters peccata: ſed ꝙ abiecerunt legem euangelij: et blaſphemauerunt legẽ domini. Qui iratus fuerat contra principes et potentes qui ſapientes ſunt ſibi: et munera ſequẽtes: quos de
Sap.6.a uorauit lingua ignis: vt potentes potenter tormenta patiuntur. Iratus eſt. non ꝙ humanis ſubiaceat paſſionibus: ſed qui delinquimus niſi dominum iraſcentẽ audierimꝰ

---

a ſ. ve vobis. b ſ. ne putetis irã dei venturã: ſed ꝓphetas fruſtra minari.
a Qui dicitis: feſtinẽt et cito veni b
a ſ. captiuitas quã ꝑdicitis vos ꝓphete. b ſ. ſi verum ſit.
at opꝰs eiꝰ vt videamꝰ: ⁊ appro
ſ. qḋ vos ſoli cõtẽplamĩ. b ſ. ſcrificantis.
piet et veniat cõſiliũ ſãncti iſrľ:
a ſ. qui modo nõ credimꝰ. b ſ. conſiliũ. c ſ. mortificãt aĩas q̃ moriunť: et viuificãt q̃ nõ viuũt. d ſ. chriſtũ q̇ diligit: ego ſũ paſtor bonꝰ. ſ. iuſtũ
a et ſciẽmꝰ illud. Ve qui dicitľ bo c
a ſ. diabolũ. ſ. iniuſtũ. ſ. barrabã. d
num malum: ⁊ malum bonum: e f
a ſ. diabolũ qui eſt nox et tenebre: et tranſfigurat ſe in angelũ luc̄. vñ: Que ſocietas lucis ad tenebras. b ſ. xp̄m: Ego ſũ lux mũdi.
ponentes tenebras lucem: ⁊ lũ g h i
a ſ. falſitatem.
cem tenebras. Ponentes amã k l m
a ſ. veritatem.
rum in dulce: ⁊ dulce ĩ amarum. n o
a ſ. ſuperbi cordis.
b Ve qui ſapiẽtes eſtis in oculis p q
ſ. nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos.
veſtris: et coram vobiſmetipſis r
a ſ. vnde ſupra: Ve qui conſurgitis mane ad ſectãdã ebrietatẽ b ſ. potẽtior iudicať magľ ebrio.
prudentes. Ve q̇ potentes eſtis s
a ſ. draconis. b ſ. in h̃ fortitudinẽ vr̃az iactać.
c ad bibendum vinum: ⁊ viri for
d tes ad miſcendam ebrietatem.
a ſ. iuſticiã habere dicitis. b ſ. non cauſã penſantes: ſed munera.
e †Qui iuſtificatis impiuz ꝓ mũ t
ſ. quod iuſte ei iudicaretur.
neribus: et iuſticiam iuſti aufer
a ſ. propter predictas iniquitates.
tis ab eo. Propter hoc ſicut de v
ſ. lingua.
uorat ſtipulã flãma ignis: ⁊ ca
f lor flamme exurit: ſic radix eorũ x
a ſ. ignis eterni. b ſ. opus malũ.
quaſi fauilla erit: et germen eoꝝ y
ſ. non ſic impij non ſic: ſed tanq̃ puluiſ q̇ ⁊c̄. ſ. et merito.
vt puluis aſcendet. Abiecerũt z a
a ſ. nouam. ſ. euangelij.
enim legem domini exercituuz:
ſ. ideo. a ſ. ſamaritanus es tu et demo. habes.
et eloquiũ ſancti iſrael blaſphe b c
a ſ. ꝓpter peccata principum. b ſ. vindicta ſ. Domie ne in furore tuo arguas me. et Hieremias. Corripe nos dñe in iudicio et nõ in furore
g mauerũt. Ideo iratus eſt furor d
a ſ. ante in patribus. ſ. iacob funiculꝰ hereditatis eius b ſ. percuſſurus.
domi in populũ ſuũ: ⁊ extendit e

---

tenendo ꝙ deus non haberet prouidentiã de iſtis ĩferioribꝰ: nec ꝑ conſequẽs inferre ꝓpter ea que fiunt hic aliquã penã. ideo ſubdiť: a Qui dicitis. diuinã iuſticiã deridẽdo. b Feſtinet ⁊ cito veniat ⁊c̄. ꝓpheta enĩ cõminabať eis penã a deo inferendã ꝓ malis ſuis ⁊ ipſi deridendo reſpõdebãt: Feſtinet ⁊ cito veniat opꝰ eiꝰ. i. penã quam cõminamini nobis. quaſi dicant: non timemus eaz. Unde de ipſis dicitur Ezech. ix. Dixerũt: dereliquit dñs terrã ⁊ nõ videt nos. ⁊ ex hoc errore reciderunt vlteriꝰ ĩ aliud malũ dicẽtes: ꝙ cultus diuinus nõ erat alicuius valoris hominibꝰ. hoc enim ſequebatur ex eo ꝙ ponebant deũ non habere ꝓuidentiã de humanis actibus: ⁊ econtrario cultũ idolorũ dicebant eſſe bonũ: qꝛ in illis dabantur aliquando reſponſa hominibꝰ de agibilibus: et tanq̃ eſſet ibi aliquid numĩs habens ꝓuidentiã de actibus humanis: et hoc eſt quod dicitur: c Ve qui dicitľ malum. i. cultũ idoloꝝ: d Bonũ. i. vtilem hominibus. e Et bonũ. ſ. diuinũ cultũ q̇ eſt bonus ẜm veritatẽ. f Malũ. i. eſſe nullius vtilitatľ: g Ponẽtes tenebras. erroris h Lucem. ſ. veritatis. i Et lucẽ. ſ. fidei: k Tenebras. eſſe ignorantie. l Ponẽtes amarũ. i. idolatriam: que ducit ad gehẽne amaritudinẽ. m In dulce. tanq̃ ꝑ eã homo conſequatur optatũ finẽ. n Et dulce. i. ip̃am latriã que cõiũgit ſũmo bono.
o In amarũ. ꝙ ſit ibi labor inutilis ⁊ expẽſe. ⁊ ex hoc ſequebatur ꝙ iſti ſic errantes ſuam ſcientiam preferebant noticie ꝓphetarũ contrarium aſſerentium. ideo ſubditur:
p Ve qui ſapientes eſtis. i. cognoſcentes diuina nõ ẜm veritatez: ſed tm̃ ẜz opinionẽ veſtram. ideo ſubditur: q In oculis veſtris. ſ. et ſicut ſe eſtimabant ſciẽtes circa diuina: ita ⁊ circa humana: falſo tamen. ideo ſubditur: r Et corã vobiſmetipſis prudentes. Prudentia enim eſt proprie circa agibilia humana. Ex predictis aũt erroribꝰ ſequebatur ꝙ abſq; vllo timore implicarent ſe peccatis carnalibus. ideo ſubditur:
s Ve qui potentes eſtis ad bibendũ vinũ. †Pro.17.c
de hoc enim iactabant ſe ꝙ vnus poterat tãtum bibere q̃tum plures alij: ⁊ ſic poterant eos inebriare. t Qui iuſtificatis impiũ pro muneribus ⁊c̄. dando ſententiã iniquã pro eo contra iuſtum pauperem. Conſequẽter propter predicta ſubditur debita pena. cũ dicitur: v Sicut deuorat ſtipulam ligna ignis. In hebreo ⁊ ĩ libris correctis habetur: propter hoc ſicut deuorat ſtipulaz ligna ignis: quando enim ignis modicuz tãgit ſtipulam: quaſi lambendo ſtatim exuriť: ⁊ ſic dicit propheta: ꝙ pena predictorũ peccantium cito veniet a deo. ideo ſubditur:
x Sic radix eorum quaſi fauilla erit. i. totaliter exterminabitur: ſicut arbor cuius radix eſt totaliter incinerata.
y Et germen eoꝝ. i. ꝓles eorum.
z Ut puluis aſcendet. qꝛ ſicut puluis eleuatus in aere per ventũ ad aliũ locũ diſpergitur: ſic filij eoꝝ extra terrã ſuã fuerunt ducti in captiuitatẽ: cuius cauſa adhuc repetitur in generali. cum dicitur: a Abiecerũt enĩ legẽ dñi: eã abſq; timore trãſgrediendo. b Et eloquiũ ſctĩ iſrael. i. ipſius dei: qḋ ꝑ ꝓphetas eis mandabat. c Blaſphemauerũt. verba eoꝝ deridendo: ẜm qḋ habeť. ij. Paraľ. vl. d Ideo iratꝰ eſt. Hic conſequenter propheta cõmĩatur penã populi ſeparatim. Et primo penam que preceſſit captiuitatẽ babylonis. Secundo penam huius captiuitatis. ibi: In his omnibus. Circa ꝑmũ dicitur: Ideo iratus eſt furor domini: propter peccata predicta in populum ſuum: id eſt contra regnum iude vbi erat templũ domini. e Et extendit manum ſuam ſuper eum. multipliciter affligendo populũ: ⁊ principes per reges aſſyrioꝝ ⁊ babylonis ante captiuitatẽ babylonicã: vt ptz. iiij. Reg. ⁊. ij. Paraľ.

c Et p.

Ro.2.b Pſ.68. dixerimus nõ timemꝰ. Uñ pẽitẽtia dei ad patientiã te adducit. Tu aũt ſm duriciã tuã.⁊.⁊.irã in die ire. a Et pcuſſit ⁊c. Futura dicit quaſi preterita: ꝓphetali certitudine. Uñ: Dederũt in eſcam meã fel: ⁊ in ſi. ⁊c. b Et ſibilabit ⁊c. Hebrei hũc locũ de babylonijs intelligũt: nos aũt ↄſequẽtiã attẽdẽtes romanos intelligimꝰ q̃ in finibꝰ terre cõmorant. Uñ italia eo ꝙ ibi heſperꝰ occidat: olim dicta eſt heſperia. Si enim de babylonijs ſermo eſſet: ꝓphetali cõſuetudine dixiſſet: vocabo eũ qui ẽ ab aquilone: vel apertiꝰ babylonios aſſyrioſqꝫ demõſtraſſet. c Aſpiciemꝰ. nõ auſi reſpicere celũ: cuiꝰ habitatorẽ deũ offendimꝰ. In an.

a ſ filiũ: brachiũ dñi cui reuelatũ ẽ. ⁊ alibi: Manus dñi tetigit me b ſ pplm.
a manũ ſuam ſuper eũ ⁊ pcuſ- a
a ſ pplm. ſ inde. ſ hyperbolice p̃ magnitudie malorum.
ſit eũ. Et cõturbati ſunt mõtes: b
a ſ proſtrata a romanis.
⁊ facta ſũt morticina eorũ quaſi
ſ ſed.
ſtercus in medio platearuꝫ. † In c
a ſ quia illi nõ ſunt cõuerſi
his omnibus non eſt auerſus fu d
a ſ potentia percutiendi.
ror eius: ſed adhuc manus eius
a ſ tanqꝫ adhuc pcuſſura. b ſ qꝛ eloquiũ dñi blaſphemauerunt. ſ vocatiõis quo cõgregabit romanos cõtra iudeos. c ſ romanorum e
extenta † Et eleuabit ſignũꝫ ĩ na- f g
a ſ inſpirabit. ſ hoc eſt ſignum. ſ congregandum romanum exercitum.
b tiõibus ꝓcul: et ſibilabit ad euꝫ h
ſ precepto ſigno.
de finibus terre: ⁊ ecce feſtinꝰ ve i
a ſ nõ ſua ſed dei tractus potentia. ſ hyperbolice. ſ tanto itinere aliquis.
niẽt velociter. Nõ eſt deficiẽs: k
a ſ vt videtur ꝓ deſiderio efficiendi. b ſ exercitu. c ſ ardore preliandi.
neqꝫ laborãs in eo: non dormi- l
a ſ nocte vt ſemꝑ parati ſint.
tabit neqꝫ dormiet: neqꝫ ſoluet m
a ſ vetuſtate plus ſolito durabunt omnia.
cingulum renum eius: neqꝫ rũm
petur corrigia calciamenti eius.
ſ qualitas armoꝝ deſcribitur.
Sagitte eius acute: ⁊ omnes ar
a ſ non remiſſi.
cus eiꝰ extenti. Ungule equoꝝ
a ſ infatigabiles. b ſ curruum.
eiꝰ vt ſilex: et rote eiꝰ quaſi impe- n o
a ſ metaphora: nõ tã ad pugnãdũ q̃ꝫ ad predandum ⁊ deuorandum ſicut leo veniet.
tus tempeſtatis. Rugitus eius p
vt leõis: rugiet vt catuli leonuꝫ.
a ſ iudeos et ſua. b ſ cupide
Et frẽdet et tenebit predã ⁊ am- q r
plexabitur: ⁊ non erit qui eruat.
a ſ ſtrepitus victorum.
Et ſonabit ſuꝑ eũ in die illa ſicut s
a ſ tunc. ſ cõpatiendo adiungit ſe pplo ſuo ꝓpheta. ſ qui modo ſuperbi.
c ſonitus maris. Aſpiciemus in t
a ſ deſperatio.
terraꝫ: et ecce tenebre tribulatio
a ſ ſpei quã in dño habuimꝰ. b ſ tribulatiõis.
nis: et lux obtenebrata eſt in ca- v
ligine eius.

Nico. de lyra

a Et percuſſit eũ. ſ. populũ. b Et cõturbati ſũt mõtes. i. principes. nam ⁊ manaſſes rex iuda tũc fuit captꝰ ⁊ cathenatus ductus extra terrã ſuã ꝑ regẽ aſſyrioꝝ: vt habet. ij. Paral. xxxiij. Et ſimiliter ioathan filiꝰ ozie ꝑ regẽ egypti. iiij. Reg. xxiij. Et facta ſũt morticina coꝝ ⁊c. qꝛ iechonias rex iuda fuit occiſus: ⁊ cadauer eius extra muros hierlm ꝓiectum: ſicut dixerat Hiere. de eo. xxij. ca. Sepultura aſini ſepeliet: ⁊ ita fuit de pluribꝰ alijs.
c In his omnibꝰ. Hic ↄñr deſcribit pena babylonice captiuitatis. cũ dicitur: In his omnibꝰ. i. ex penis p̃dict. a deo illatis. d Nõ eſt auerſus furor eius: qꝛ ex penis illis populꝰ non fuit emẽdatus: ſed magis obſtinatꝰ in malo: vt patet ex. iiij. Reg. ⁊. ij. Paralĩ. ideo ſubditur: Sed adhuc manꝰ eiꝰ extenta. ad puniendũ ppli obſtinationẽ per exercitũ regis babylonis. ideo ſubditur: e Et eleuabit. i. faciet eleuari. f Signũ. i. vexillũ. ad congregationẽ bellatorũ. g In nationibꝰ ꝓcul: quia ex longinquis partibꝰ venit ille exercitus contra hieruſalẽ.
h Et ſibilabit ad eũ de finibus terre. id eſt faciet eũ venire. i Et ecce feſtinus velociter vẽiet: qꝛ ille exercitꝰ q̃uis fuerit valde magnus: tamẽ fuit in breui tꝑe cõgregatus: ⁊ cito venit ad hierlm: qꝛ nõ fuit impedimentũ in via quod declarat conſequenter. dicens:
k Non eſt deficiens neqꝫ laborãs in eo. Ex tãta eñi voluntate veniebãt cõtra hieruſalem: ꝙ quaſi non ſentiebãt laborẽ: ⁊ ſic tollit impedimentũ laſſitudinis. l Non dormitabit neqꝫ dormiet. i. cũ magna ſollicitudĩe feſtinationis veniet: ⁊ ſic tollit impedimẽtũ pigricie. m Neqꝫ ſoluet cingulũ renũ eius ⁊c. ⁊ ſic tollit impedimẽtuꝫ quod aliquando prouenit in exercitu ex diſſipatione armoꝝ ad ſuſtinendũ. Similiter et impedimentũ armorũ ad inuadendũ. cuꝫ ſubditur: Sagitte eiꝰ acute ⁊c. Similiter tollitur impedimẽtum quod aliquando ꝓuenit ex defectu equoꝝ. cum dicitur: Ungule equorum eius vt ſilex. quaſi diceret: in via non ledentur: q̃uis cũ feſtinatione veniant. n Et rote eius. i. currus eiꝰ in quibus pugnabant antiquitus.
o Quaſi impetus tempeſtatis. id eſt terribiles ad modũ tẽpeſtatis: cui non poteſt reſiſti humana virtute. p Rugitus eius ⁊c. quaſi diceret: nõ flectet miſericordia. vnde ⁊ rex babylõis filios ſedechie regis occidi fecit in eius oculis: et poſtea oculos eius eruit: ⁊ nobiles de regno iude captos occidit. iiij. Reg. vl. Sedechiã aũt excoculatũ duxit ligatũ in babylonẽ: ⁊ populũ terre captiuũ. vnde ſubdit:
q Et frendet. per iracundiã. r Et tenebit predã ⁊c. quia nec a deo nec ab homine fuerunt de manibus eius ſaluati.
s Et ſonabit ſuꝑ eũ in die illa ſicut ſonitus maris: qꝛ in tanta deſtructione fuit magnus clamor ⁊ terribilis. tam ex parte babyloniorũ ſe ad cedem populi exhortantiũ: q̃ꝫ ex parte morientium ⁊ aliorum in captiuitatem ductoruꝫ. ideo ſubditur:
t Aſpiciemus ĩ terrã. pre cõfuſiõe nõ potentes oculos ſurſuꝫ leuare: et aſſociat ſe propheta cum eis: eo ꝙ erat ꝑs illius populi: q̃uis mortuus fuerit diu ante iſtam captiuitatem: ſcilicet tẽpore manaſſe regis: vt dictũ eſt. ſ. ca. j.
v Et lux obtenebrata eſt in caligine eius. quia tribulatio illius captiuitatis fuit tanta ꝙ tota gloria que fuerat in populo iſrael videbatur ſimpliciter extincta. Ca. V

Moraliter.

† ſ.o.c. et.19.g [Cãtabo dilecto ⁊c.] Hic arguit eccleſie malicia ſub vinee parabola. cũ dicit: [Cantabo dilecto.] id ẽ ꝓ chriſto qui dilectꝰ in canticis nominatur. [Canticũ.] ſcꝫ lugubre de ecclẽie ſterilitate. [Patruel mei.] id eſt chriſti: qui eſt naturalis filiꝰ dei patris. [Uinee ſue.] id eſt de vinea ſua que eſt eccleſia. ⁊ ſubdit cãtici forma cũ dicit: [Uinea facta ẽ dilecto.] id ẽ chriſto. [In cornu filio olei.] id eſt in charitate et pietate potenti: ſicut dicitur Act. iiij. Multitudinis credẽtium erat cor vnũ ⁊ anima vna. [Et ſepiuit eam.] cuſtodia angelica. vnde eccleſia primitiua ante ſubuerſionẽ iudee ꝑ romanos angelico monitu tranſijt in regnũ agrippe ⁊ ibi fuit ſaluata. † ſ.n.d
[Et lapides elegit ex ea.] id eſt malos amonit. ſ. ananiam ⁊ ſaphyraꝫ: vt habetur Act. v. ⁊ alios ſimiles. [Et edificauit turriꝫ in medio eius.] id eſt euangeliũ et doctrinã apoſtolorum: q̄ ſunt turris contra inſultus hereticoꝝ.
[Et torcular extruxit in ea.] id eſt cõſtantiam martyrũ: ꝓpter quã expreſſus eſt ſanguis eorum. [Et expectauit vt faceret vuas.] id eſt opera bona ꝑ imitationẽ p̃dictorũ. [Et fec labruſcas.] nam multi qui ſũt de eccleſia numero: ſed nõ merito carent fructibꝰ bonorũ operꝝ. [Hunc ergo habitatores hieruſalem.] id eſt vos angeli ⁊ ſãcti qui habitatis in hieruſalem ſuperiori. [Iudicate inter me ⁊ vineam meam.] angeli namqꝫ et ſancti iudicãt cũ deo de agẽdis ĩ mũdo: ſicut dicit Danielis. iiij. In ſententia vigilũ decretũ eſt et ſermo ſctõrũ. [Quid eſt quod vltra debui facẽ vinee mee ⁊c.] q. d. nihil omiſi de pertinentibus ad eius fructificationẽ: ſed ipſa defecit ꝑ ſeipſam: Oſee. xiij. Perditio tua ex te iſrael: tãtũmodo ex me auxiliũ tuũ. ⁊ ſubditur punitio cum dicitur: [Auferam ſepem eius.] id eſt angelorum cuſtodiã: qui aliquãdo ab hac cuſtodia ſe retrahũt diuino iudicio ꝓpter hominũ maliciã. Unde ĩ perſona eorũ dicit Hiere. lj. Curauimus babylonẽ ⁊ nõ eſt ſanata: delinquamus eam. [Et erit in direptionẽ.] per demones ⁊ malos homines. [Diruam maceriã eius.] id eſt dirui permittam virtutũ clauſurã.
Et [erit in conculcationẽ] ſcꝫ demonũ ⁊ infidelium. [Non putabitur. falce correctionis. [Et non fodiet.] foſſorio diuini timoris. Et aſcendẽt ſuꝑ eam vepres ⁊ ſpine.] ſcꝫ multipliciũ peccatoꝝ. [Et nubibus mandabo ne pluãt ſuper eam imbrẽ.] ſubtrahendo fructiferã doctrinaꝫ quod iã ꝓ magna parte factum eſt: qꝛ multi doctores catholici ⁊ p̃dicatores. deo ꝑmittente ⁊ diabolo ꝓcurãte: magis ſtudẽt curioſitate

oſitati ꝗ̄ vtilitati. [Ve qui cõiũgitis.] Hic arguunť aliqua mala in ſpeciali et primo mala cupiditas poſſeſſionũ ⁊ domoꝝ. cũ dicit: [Ve qui cõiungitis domũ ad domũ ⁊c.] qḋ freq̄n ter cõtingit in chriſtianis pncipibus p̄latis ⁊ religioſis. ⁊ ſub dit debita pena cũ dicit: [Niſi domus multe fuerint deſer te ⁊c.] Hoc enĩ videmus freq̄uẽter accidẽ ꝙ edificia magna inique cõſtructa ꝓpter ruinã ſũt derelicta: ⁊ poſſeſſiones ma gne deſerte. [Ve qui cõſurgitis.] Hic arguit vitiũ carnalita tis ⁊ inepte leticie: ⁊ patet ſentẽtia. ⁊ ſubdiť pena cũ dicit:

[Propterea ductus eſt pplꝰs meꝰ cap.] dicit enĩ ꝙ ante ca ptionẽ achon talia vitia vigebãt ibi ⁊ in alijs locis pluribꝰ ca ptis a ſaracenis. [Quia nõ habuit ſcientiã.] ſcꝫ practicam bene operãdi. [Et nobiles eius interierunt fame.] in carceri bus recluſi. [Et multitudo eius ſiti exaruit.] ꝓpter labores magnos ⁊ duros a ſaracenis ſibi impoſitos. [Propterea di latanit infernus animã ſuã.] hoc dicit ad ſignificandũ dãna toꝝ multitudinẽ: Mat. vij. Lata eſt porta ⁊ ſpacioſa via q̄ du cit ad ꝑditionẽ: ⁊ multi ſũt q̇ ĩtrãt ꝑ eã. [Et qꝛ ſicut mali pu niũť: ita iuſti p̄miant. ideo ſubdit: [Et paſcenť agni.] i. ĩno centes in paſcua celeſti. [Iuxta ordinẽ ſuũ.] id eſt ſm qua litatẽ meritoꝝ. [Et deſerta in vber. ver. ⁊c.] id eſt ſcripturaꝝ veteris teſtamẽti a iudeis q̄ꝫtũ ad intellectũ ſanũ deſertã. gen tiles comedẽt ꝑ ſpũalẽ intelligentiã. Cõſequẽter arguit ſuꝑ bia maloꝝ chriſtianoꝝ. cũ dicit: [Ve qui trahitis iniquita tẽ in funiculis vanitatis.] ſuꝑbia nãqꝫ trahit poſt ſe mľta pec cata. ꝓpter qḋ dicit initiũ omnis peccati: ut dicit Eccl. x.

[Qui dicitis.] deridẽdo penas ſcriptas ⁊ p̄dicatas ꝓ pec catis reddẽdas. [Feſtinet ⁊ cito veniat ⁊c.] peccatores enĩ obſtinati nõ timẽt talia. [Ve qui dicitis malũ bonũ ⁊c.] Hoc enĩ faciũt aduocati mali falſas cauſas ſcienť ſuſtinẽdo ⁊ legi timas impugnando. [Ve qui ſapientes eſtis in oculis ve ſtris ⁊c.] Iſti ſunt vani doctores relinquẽtes vtilia: ⁊ curio ſa docẽtes. [Ve qui potentes eſtis ⁊c.] iſti ſunt ebrioſi.

[Qui iuſtificatis impiũ ⁊c.] iſti ſunt iudices iniqui.

[Propter hoc.] hic ponit pena ꝓ predictis. cũ dicit:

[Propter hoc ſicut deuorat ſtipulã ⁊c.] qꝛ p̄dicti malefa ctores ſunt digni pena infernali: ⁊ etiã imitatores eoꝝ. iḋ ſub ditur: [Et germẽ eoꝝ ⁊c.] ⁊ ſubdit cã cũ dicit: [Abiece runt enĩ legẽ dñi.] ſcꝫ euangelicã que tradita eſt immediate a domĩo ieſu chriſto. propter quod multi chriſtiani ab infide libus grauiter ſunt afflicti in terra ſancta ⁊ alijs locis pluri bus: prout frequenter ſuperius expreſſum eſt. Sed quoniam adhuc reſtat maior tribulatio antichriſti tempore futuro. Se quitur: [In his omnibus non eſt auerſus furor eius ⁊c.] Et eleuabit ſignũ ⁊c. id eſt eleuari permittet: ſcilicet ad con gregandum exercitum antichriſti de diuerſis partibus mun di. [Et ecce feſtinus veniet velociter.] nam in breui tempo re vltra hũanã eſtĩationem aggregabit ſibi mľtitudo magna et ad bellũ expedita. ideo ſubditur: [Non eſt deficiens ne qꝫ laborans ⁊c.]

Glo. or.

Ca. VI

a In anno ⁊c. Ocias ipſe ẽ açarias: qui cũ temere ſacrificiũ offerret lepra ꝑcuſ ſus eſt. Eo regnãte p̄dicta viſa ſũt quo mortuo Eſaias vi dit dñm ſedentẽ ſu per ſoliũ excelſum.

Moraliť. Moraliť. Dũ eñ rex leproſus. i. dia bolus regnat in no bis: nec dñm in ſua poteſtate videre: nec myſteria trini tatis poſſumus ag noſcere: ſic filij iſra el mortuo pharaõe ad dñm potuerũt clamare: eçechiel mor tuo phacea peſſimo pncipe cadẽs in faciẽ excelſa voce clamat ad dñm: Rex Oçi

2. Pa. 26. d as. Rex ſcꝫ leproſus q̇ ſacerdotiũ vſurpa uit. b Vidi dñm. Chriſtũ. vñ Ioh. Hec dixit Eſaias qñ vidit glĩam eiꝰ. Et paulꝰ in actibꝰ apľoꝝ bene locutus eſt ſpũſſan

Ioh. 12. f ctus ꝑ Eſaiã: Aure audietis ⁊ nõ intelli getis ⁊c. Viſus eſt filius in habitu regnã tis. Locutus eſt ſpũſſanctus: ꝓpter cõſor

Ioh. 1. b tiũ maieſtatis. Deũ nemo vidit vnq̄ꝫ. ſ. oculis carniſ: põt aũt q̇s eũ videre oculis

Mat. 5. a cordis: ſicut vidit Eſaias: Beati mundo corde: qm̄ ipĩ deũ videbũt. Vľ certe nõ in natura ſua: ſed in ſubiecta creatura vide batur a ꝓphetis. c Suꝑ ſoliũ. Qui videt dñm regnantẽ ĩ celeſtibꝰ virtutibꝰ: videt eũ ſuꝑ ſoliũ excelſũ et eleuatũ q̄ ſũt

Dañ. 7. c throni ⁊ dñatiões ⁊c. Moraliť. Daniel vidit dñꝫ ſedẽtẽ ſꝫ nõ ſuꝑ thronũ excelſũ:

Iohel. 3. c ⁊ alibi dicit: Sedebo ⁊ iudicabo pplm in valle ioſaphat. Qui peccator eſt videt de um ſedentem in valle ioſaphat. i. iudicij. Iuſtus vt Eſaias ſuꝑ thronũ ex. Dũ cõſi ſideras quõ humana diſpenſat: ⁊ pro no ſtra ſalute deſcendit ad terras: vides hu milem ⁊ ꝓximũ terre thronum eius.

d Domꝰ a maieſtate eius. Superna ec cleſia plene cognoſcit maieſtatẽ eius: id ẽ quantꝰ ipſe eſt ꝙ non facit ea que deorſũ.

Seraphin.

ſ extat liber Hieronymi de hac viſione.

a In anno quo Ca. VI a†

a ſ regnũ pcti. b ſ ſub quo p̄ce dentia ſunt viſa.

mortuus eſt rex oçias.

a ſ regnãte filio ioathan q̇ fecit rectũ in conſpe ctu dñi. b ſ filiũ. c ſ quaſi regnantẽ. d ſ ha bitu regnantis.

b c †Vidi dominum ſedentẽꝫ ſuꝑ b† c

a ſ angelos ĩ quibꝰ ſedet et ꝑ q̇s ſua iudicia de cernit. b ſ nõ modo in hominibus regnãtem.

ſolium excelſum et eleuatum: et d† e

a ſ que ſurſum nõ que deorſũ: quã ſapiẽs muli er edificat: inſipiens diſſipat. b ſ regnãte.

ſ maieſtas ſuperiora: angeli inferiora replent.

d plena erat domus a maieſtatẽ f†

a ſ agmia ãgeloꝝ vľ mirabilia. b ſ iſeriora deo

eius: et eã que ſub ipſo erant g†

Nico. de lyra

a In anno ⁊c. Hic cõſequẽter Eſaias confirmat di ctum ſuũ. Nã poſſet aliquis dicere ꝙ verbũ eius non eſſet autenticũ: eo ꝙ p̄dicta nõ dixiſſet ſpũſan cto: ꝓpter qḋ in hoc ca. oſtendit ſe locutũ fuiſſe ſpũ diuĩo Et diuiditur in duas ꝑtes: qꝛ primo ponit diuina appari tio. ſcḋo Eſaie legatio. ibi: Et dixi. Ad intelligentiã p̄me ꝑtis ſciendũ ꝙ Eſaias viſiõe imaginaria vidit dñm ĩ ſpe cie cuiuſdam magni viri ſedentis: cuius ſedile erat in ce lo: ⁊ ſcabellũ pedũ eius in tẽplo: ſm qḋ dr. ĩ. lxvj. Celum mihi ſedes eſt: et terra ſcabellũ pedũ meoꝝ: ⁊ duos ange los ſtantes in vtroqꝫ latere eius: ⁊ intellexit ſignificatio nẽ viſionis: aliter nõ eſſet viſio ꝓphetica: ſicut pharao q̇ vidit ſpicas: Geñ. xlj. ⁊ balthaſar q̇ vidit manũ ſcribentẽ in pariete: Dañ. v. Viſione imaginaria: ille dormiẽs: iſte vigilãs: neuter tñ fuit ꝓpheta: ſed Ioſeph ⁊ Daniel q̇ vi ſiones intellexerũt. vnde dicit Danielis. x. Intelligentia opus eſt in viſione: ſicut diffuſius dictũ fuit in pñcipio li bri pſalmoꝝ: vbi dictũ fuit de modis ⁊ gradibus ꝓphetie tanq̄ꝫ preambulũ ad omnes libros ꝓphetarũ. Igiť circa iſtã viſionẽ Eſaie que fuit intellectualis ⁊ imaginaria. p̄ mo ponitur apparitio diuina. ſcḋo angelica. ibi: Seraphin. Circa primũ primo notatur tp̄s. cum dicitur: In anno ⁊c. ſm ꝙ dicit Ra. Sa. iſte nõ fuit annꝰ mor tis oçie regis accipiendo mortẽ ꝓ ſeparatiõe anime a corpore: ſed annus quo fuit a deo ꝑcuſſus lepra: eo ꝙ voluit ſibi officiuꝫ ſacerdotale vſurpare: vt habetur. ij. Paral. xxvj. quia extunc mũdo reputatus fuit mortuus: qꝛ extunc habitauit in domo ſequeſtrata: ⁊ ioathan filius eius regebat palatiũ: ⁊ iudicabat pplm terre: vt habetur. iiij. Reg. xij. ⁊. ij. Paral. xxvj. Huic aũt dicto Ra. Sa. cõſonat littera ſequẽs in hoc ca. vt videbiť. Conſequẽter ponitur ipſa apparitio dei. cũ dicit:

b Vidi dñm. ſm Dionyſiũ. iij. ca. celeſtis hierarchie: angelus fuit: tamẽ domi nus nominatur: eo ꝙ ad repreſentandũ ꝑſonã dñi apparebat: et in eius perſona loquebatur: ſicut ⁊ angelus loquens moyſi in monte ſynai: dominus nominatur vt patet in Exo. in pluribꝰ locis. Qꝛ autẽ fuerit angelus habetur Act. vij. vbi di citur de moyſe: Hic eſt qui fuit in eccľia in ſolitudĩe cũ angelo q̇ loquebať ei in mõ te ſynai ⁊ cum patribus noſtris: qꝛ precepta decalogi dedit audiẽte populo: vt ha betur Exo. xx. c Sedentẽ. ſedere autẽ proprie eſt iudicantis: illa aũt appari tio fiebat ad proferendũ ſententiã contra oçiã regẽ thurificare volentẽ de p̄ſenti: qꝛ tũc lepra fuit ꝑcuſſus: vt dictũ ẽ: ⁊ contra populũ de regno iude ḋ futuro: vt vi debitur infra. ⁊ ideo illa apparitio fuit in effigie hominis ſedentis: per illã etiã ap paritionẽ in effigie hominis ſedentis ſignificabatur deus humanandus in perſo na filij: ⁊ hoc eſt quod dicitur Ioh. xij. vbi allegatur ſcriptura que ponit infra in hoc capitulo: Exceca cor populi huius ⁊c. Et ſubdit euãgeliſta: hec dixit Eſaias quando vidit gloriã eius: ⁊ locutus eſt de eo: d Suꝑ ſoliũ excelſũ. hoc eſt ſu pra expoſitum. e Et plena erat domus. i. templũ a Salomone edificatũ. ibi eĩ fiebat illa viſio. f A maieſtate eius. quia ab illa effigie videbatur fulgor mira bilis ꝓcedere. Sciendũ ꝙ iſtud: Et plena erat domus eius a maieſtate: nõ eſt ĩ he breo nec in libris correctis.

g Et ea que ſub ipſo erant replebãt tẽplũ. In hebreo habeť: Et ore eius repleba tur tẽplũ. Et accipiť hic ore pro finibus veſtimentoꝝ ſeu veſtimenti ſui. Illa enim effigies apparebat quaſi induta ad honeſtatẽ: ⁊ finis veſtimenti deſcendebat vſqꝫ ad templi pauimentum: ſicut cõmuniter fit de oris veſtimentorũ hoĩm ſedenti.

A †1. Re. 15. a

†3. Re. 22. c 2. Pa. 18. d

☞ a Seraphin. Seraphin interpꝛetatur incendiũ. De quo: Ignẽ ve/
Luce.12.f ni mittere in terrã ꝛc. Et nõne cor noſtrũ ardẽs erat in nobis cuꝫ
Ibi.24.c aperiret. Et eloquia dñi argentũ igne examinatũ. Eſt ergo ſaluta/
Pſ.11. re incendiũ in ſacris ſcripturis quibus peccata purgant. Vl'initi
um oris: quod ſignificat linguã hebreã: qua vet' teſtamẽtũ ſcriptũ
eſt: Incẽdiũ ergo ꝛ initiũ oris duo ſũt teſ/
tamenta que circa deũ ſtãt: ꝛ p ea cogno/
Allego. ſcitur. Allegorice. Duo ſeraphĩ: duo ſũt
teſtamenta inuicẽ aſpiciẽtia ſe per omnia.
ſ. conuenientia: quib' media tm̃ cognoſci
mus. Orige. Duo ſeraphin dñs me' ie
ſus ꝛ ſpiritusſanctus. Ne putes trinitatis
diſcindere naturã: ſed nominũ ſeruant of
ficia: quod Hieronymus impiũ dicit.
Quidam dicunt ſeraphin virtutes eſſe ĩ
celo deo aſſiſtentes: ꝛ laudantes que ĩ mi
niſteria mittunt: maxime ad eos qui pur/
gatione indigent: ꝛ ꝓpter peccata aliqua
ex parte ſupplicijs. Hiero. Cherubin:
Multitudo ſcientie ſup quos dñs in mo/
Pſ.27. dũ aurige ſedere oſtendit. Unde: Qui ſe
des ſup cherubĩ m.c.e.b.ꝛ.m. Seraphin
autẽ preter hunc locũ in ſcripturiſ canoni
cis me legiſſe nõ memini. Errãt ergo q̃ in
†Apo.4.c precibus ſolent ſcribere. Qui ſedes ſuper
cherubin ꝛ ſeraphin. b Stabãt.i. ſtãt
B aſſiſtentia deo: volant demõſtrantia deũ:
nudãt quaſi medietatẽ: nõ manifeſtant q̃
velata ſunt: nõ velãt q̃ nota ſũt. c Sex
Deu.27.a ale vni ꝛc. Hiero. Victorinus. xij. apl'os ĩ
tellexit. Nos autẽ. xij. lapides altaris q̃s
ferrũ nõ tetigit. ꝛ. xij. gẽmas in diadema/
te ſacerdotis. Alas habere dicunt an/
geli: quia in ſuperioribus cõmorant: vl' ꝓ
pter velocitatẽ in omnia diſcurſum: ſicut
ꝛ venti alati dicuntur. d Duabus ve
labatur fa. Ante hec que fuerunt neſcio: ex his que ſũt: deũ intel/
I.41.f ligo. Unde Eſaias. Priora anuũciate mihi ꝛ nouiſſima que erũt:
ꝛ dicã q dij eſtis. Seraphin.i. predicta teſtamenta duabus alis
ſuis doctrĩa ſcꝫ ſua que habet alas: quia leuat ad celũ. ꝛ duas: qꝛ
duo ſũt teſtamẽta. Vl' duas alas: qꝛ docẽt dilectionẽ dei ꝛ ꝓximi:
velabãt faciẽ dei.i. nihil docẽt quod ante mũdũ fuerit. Angeli qꝫ
ꝛ p̃dicatores nihil inde docẽt: ſimiliter velant pedes.
e Velabant pedes. Quid poſt hunc mũdũ futurũ ſit ignoram':
media tñ que. vj. diebus vel etatibus facta ſunt vel fiunt cognoſci
mus tm̃. Duabus volabant. quia de preſenti tantũmodo notici
am habemus. Hiero. Hebreus meus longe alia via ingreſſus ẽ.
Ait enim nullũ prophetarũ extra Eſaiam vidiſſe ſeraphin circa
deum ſtantia: ꝛ nec ipſa quidẽ ſeraphin alibi recitari. De hĩc ↄſũ/
mationis ꝛ captiuitatis hierl'm: que ſub Nabuchodonoſor facta
eſt: ſignũ eſſe premiſſũ. Ab ozia quippe ſub quo prophetare orſus
eſt vſq; ad ſedechiã qui extremus regnauit: et qui cecus in baby/
lonẽ ductus eſt: fuiſſe reges. xj. ꝛ. xij. godoliã: quẽ cõſtituerat rex
babylonis ſup terrã: queꝫ interfecit iſmael filiuſ nathanael inter
medias epulas reliquiarũ patrie parricida. Et has eſſe. xij. alaſ ex
quib' quattuor faciem velent: ſicut in quibuſdam exemplaribus ĩ
uenit: quattuor volẽt: quattuor pedes cõtegãt. Ex his quippe duo
decim regibus quattuor iuſtoſ tm̃ fuiſſe ↄſtat. oziã: ioathan: ꝛ eze
chiam: ꝛ ioſiam: qui ſublimes per ſingulas captiuitates glorifica
re audeant dñm: Sctũs ſctũs ſctũs dñs deus ſabaoth. Reliquos
vero propter peccata faciẽ velare ꝛ alios: qꝛ ĩ captiuitate ducti ſũt
pedũ velare veſtigia. Supliminare vero ſublatũ: ꝛ domũ impletã
fumo (ſicut ſupra diximus) euerſionẽ hierl'm ꝛ incendiũ tẽpli expo
ſuit. Forcipem de qua altaris carbo cõpꝛehẽſus eſt: ꝛ labia purga
ta ꝓpriam Eſaie aſſerit paſſionẽ: quia ſub manaſſe interfectus eſt
ꝛ tunc vere purgatus labijs dixit ad dñm: Ecce ego: mitte me.
f Et clamabant. non leuiter dicũt: ſed ſalutarẽ omnib' cõfeſſio/
nem clamore pronunciant: Sanctus ſancttus ſanct': qꝛ ꝛ ipſa. ſ.
ſeraphin ſancta: ſanctius enim bis nihil eſt. Mirantur autẽ q dei
filius tãtũ ſe humiliauerit ꝛ crucem ſubierit: ꝛ terrenis ĩnotuerit.
g Sanct' ſan. ꝛc. Myſteriũ trinitat'. In vtroq; teſtamẽto trini/
tas p̃dicat dñs xp̃s. ſ. q̃ h q̃ttuor l'raruꝫ eſt: qd ꝓprie de deo ponit:
ioth: he: ioth: he.i. duo ia. q̃ duplicata ĩeffabile nomẽ dei faciũt.
Mat.6.b h Plena ẽ oĩs ter. ꝛ ĩplebit cũ hoc ĩpletũ fuerit. Fiat volũtas
tua ꝛc. Adhuc volũtaſ patris in celo ẽ q̃ in terra nõdũ ĩpleta ẽ: vt
credat. ſ. in terra qd nõdũ in om̃i terra habuit. Prio in om̃i terra
gloria dñi predicat: ꝛ poſtea tẽplũ fumo replet: qꝛ prius euãgeli/
um toto orbe predicatũ eſt: ꝛ tũc tẽplũ a romanis incenſũ eſt poſt
☞ xlij. an.

a ſ miniſterio ſuo. ſ diuerſis donis. b ſ .i. ec/
cleſiã q̃ deorſũ. ſ Nora. Fac te tẽplũ vt ĩpleart
c ſ duo. ſ. vel duo ſunt teſtamẽta qd melius ẽ.
ſ ardẽtes vel incẽdẽtes amore dei. ſ vnde: Et
miniſtros ſuos ignẽ vrentẽ.
a replẽbant tẽmplum. Sẽraphin a+
a ſ angeli ſup eccl'iam tanq̃ cuſtodes.
b ſ templum.
b c ſtãbãt ſup illũd: ſex alę vni: ꝛ ſex b c+
d alę alteri. Duabus velabant fa d
a ſ dei nã ſuam. b ſ poſt hec que futura ſunt
quis ꝓnũciabit.
e ciẽ eiũs: ꝛ duab' velabãt pẽdes e
a ſ media aperiendo. ſ qꝛ per duo teſtamenta b+
ſemper ad ſuperna trahimur:
g ei': ꝛ duãb' volabãt: et clama/ f g
a ſ vetus teſtamẽtũ cõtinet ĩ nouo: ꝛ ecõuerſo.
ſ inuicẽ ſe ad laudes dei cohortãtes. ſ ꝛ dice
bant: b ſ pater
h bãt ãlt ad alter. ꝛ dicebãt† Sãn i
ſ a ſ filius. b ſ ſpũſctũs. c ſ nõ dñi. vn' in ſub
ſtantia. ſ dñs virtutũ ipẽ eſt rex g.
ct' ſanctũs ſanctũs dõmin' de/ k
a ſ olim notus in iudea de'. In tpe gratie ple/
na eſt omnis terra. vñ: Dñe dominus noſter: q̃/
admirabile eſt no. tu. ꝛc. b ſ nõ tm̃ iudea.
h us exercituum: plẽna eſt õmnis l

a Seraphin. Hic conſequẽter deſcribitur apparitio an
gelica. cum dicitur: Seraphin ſtabant: ſic eniꝫ apparebãt
tanq̃ parati ad miniſtradũ deo: ꝛ exequendum eius im/
perium. Sciendum tamen q non erant de ſuperiori ordi/
ne qui dicitur ordo ſeraphin: ſed erant de angelis q̃ mit/
tuntur in miniſterium ad exterio/
ra. nominantur tamen ſeraphin ab
effectu propter purgationem labio
rum Eſaie per incendium: ſicut di/
ctum eſt de alio angelo q nomina/
batur dominus: eo q loquebatur ĩ
perſona eius. b Super illud.i.
ſuper templũ: vt dicũt expoſitores
noſtri. tamen in hebreo habet: De/
ſuper ei: id eſt domino: qꝛ ſtabant
ſuper templuꝫ parati ei obſequi. id
ſic apparebant q vnus erat ad de/
xteram dei: alius ad ſiniſtram.
c Sex ale vni ꝛc. per alam contẽ/
platio deſignatur: vt dicit Grego.
ſup Ezechie. igitur per duas alas
ſuperius erectas intelligitur contẽ
platio diuinorum: que ſũt ſupra na
turam angelicam per duas proten
ſas inferius ad cooperiendum cor
pus: ꝛ pedes ipſorum ſeraphin co/
gnitio eorum que ſunt inferiora an
gelis deſignatur: ꝑ duas medias
ad volandum extẽſas cognitio an/
gelice nature. ideo ſubditur:
d Duab' velabant ꝛc. In hebreo
habetur: Faciem ſuam: ſcilicet ipo
rum ſeraphin ſm hebreos: non q
eſſent extenſe ante faciem eorum: ſ
ſuper capita quaſi tranſuerſaliter:
ꝛ ſic velabant caput ſuperius: ꝛ ꝑ
conſequens faciem que eſt pars capitis. e Et duab'
velabant ꝛc. In hebreo habetur: Pedes ſuos. id eſt ipſo
rum ſeraphin: quia tranſuerſaliter verſus inferiora ꝓten
debantur: ꝛ ſic corpora ſeraphin ꝛ pedes velabãt: ꝛ hoc
ad quandam decentiã ꝛ honeſtatẽ. Apparebat enim in fi
gura humana que honeſtior apparet opta q̃ nuda.
f Et duabus. ſ. alijs medijs. g Volabãt. ad deſignã
dum q angeli ſemp ſunt parati ad diuina aſcendere: ꝛ ad
inferiora deſcendere ſm domini voluntatẽ. ideo volat' ĩ
medio loco diſponitur quaſi ad vtrũq; parat'. Et ad me/
lius capiendum poſui hic figurã ſm intentionẽ hebreoꝝ

h Et clamabant ꝛc. id eſt ſimul et concorditer. vel quia
vn' primo dicebat: et poſtea idẽ ali' repetebat: ſicut duo
chori in eccleſia aliquando idem dicũt alternatim.
i Sanct' ſctũs ſan. ſm hebreos dicit ter ſanct': ad maio
rẽ diuiẽ ſanctitatis exp̃ſſionem: ſic Hiere. xxij. dr: Terra
terra t̃ra audi vbũ dñi. ad excitãdũ maiorẽ attẽtionẽ: ſꝫ
vero doctores catholicos h dr ter ſctũs: ad deſignãdum
in deo pſonarũ trinitatẽ. ꝛ ſubdit: k Dñs de' exercitu.
ad deſignandũ eſſentie vnitatẽ. l Plena eſt oĩs terra
gl'ia ei'. qꝛ in oĩb' creaturis relucet vt' ꝛ bõitas ipſi'.
Et cõmo.

xlij.annos a paſſione dñi. a Suplimīaria. In veteri te
ſtamēto locut⁹ eſt dñs ad oſtiū tabernaculi:qꝛ nondū ītro
duxerat in ſancta ſanctoꝝ.i.ad celū;ſed chriſto ad terrā de
ſcēdente ſupliminare quaſi obſtaculū quoddā ſublatū eſt:
Deu.4.d ꝛ tot⁹ mūd⁹ īplet⁹ fumo.i.glia dei. Deus noſter ignis con
Heb.12.g ſumens eſt:ſed qꝛ totā ſubſtantiaꝫ
eius capere nō poſſum⁹:leuioꝛ que
dā ꝛ quaſi rarioꝛ natura in mūduꝫ
diſpergiᷓ quaſi fum⁹:quē capiētes
1.Coꝝ.13.c dicim⁹. Ex pte cognoſcim⁹:ꝛ ex p/
te ꝓphetam⁹. b Pollutus.hoc
dicit ꝓ ſocietate ppli cū quo coge/
baᷓ loqui. Noxiū ē cū peccatorib⁹
Eccli.13.a viuere. Qui tangit picē coinq̄naᷓ
ab ea. c Ego habito. Nota cuꝫ
peccatorib⁹ nō eſſe morandū.
d Et regē ꝛc. Sic abraā poſtq̄ vi
dit dñm ꝛ vocē ei⁹ audiuit:ſe cine/
rē ꝛ puluerē eſſe ꝯfiteᷓ:qꝛ q̄ntacūq̄
ſit dignitas hoīs:vileſcit in cōpara
tiōe eius. e De ſeraphin. Sera
phim p.m.in maſculino genere.per
n.in neutro plurali dicimus. Sera
phin tñ ſingulariter dici pōt:ſic che
rubin ꝛ cherub. f Et in manu ei⁹
.i.opatione eius.i.chriſti. Calcul⁹.
id eſt charitas queꝫ forcipe tulerat
de altari.i.doctrina duoꝝ teſtamē/
toꝝ.de altari tulerat ꝛ Eſaie in exē
plū poſuerat. g Calculus.lxx.
Carbunculus:lapis ignitus q̄ pro
pter flāmeum colorē igneus diciᷓ.
h Forcipe.hec eſt ſcala iacob gla
Luc.21.a dius bis acutus. Hec ſunt duo mi/
nuta que mittit paupercula in dei
Mat.17.d dona. Hic eſt ſtater duorum denari
orum qui in ore piſcis repertus pro
domino ꝛ petro redditur.

Nouum teſtamentū habēs vtra
q̄ mandata.ſ.ſua ꝛ veteris teſtamē
ti dei ſermonem duplici acie precep
torum comprehendens.
Apoc.2.e i De altari. Quod iohannes vi/
dit in Apocalypſi quod eſt plenum
calculis ignitis quibuſ poſſint tibi
peccata purgari. Unde Mar.ſuccē.
3.Re.22.a ſi.ſ.a.e.ꝛ alibi: Ignē veni mittere ī
Lu.24.e terrā ꝛc. k Ecce tetigi hec la.t.
Pš.119. Unde: Quid deᷓ tibi aut q̄d adij/
ciaᷓ tibi ad līguaꝫ doloſā: Sagitte
potentis acute cū carbonibus deſo
latorijs. Hic eſt ſermo dei de quo di
citur: Habes carbones ignis:ſede/
bis ſuper eos:hi erunt tibi in adiu/
torium. l Et auferetur iniquitas
tua. Hieremias qui puer erat iō pe/
ne immunis a peccato ſolius man⁹
a tactu purgatur. Ad Eſaiā vero q̄
dicit vir pollut⁹ labijs ego:ſū an/
gelus cū calcl'o mittiᷓ. m Quē
mittā.nō cogit ſed volūtatē querit:
volūtas enī ſola premiū mereᷓ. Eſa
ias aūt tanq̄ purgatus offert ſe tā/
q̄ ſpōtaneus. Origenes. Nota fi
lius a patre miſſus:ſolus hic dimit
tit peccata que dimittit tota trinitas. Qui enī in vno cre/
dit in omnibus credit:ne putes filiū quaſi minorem a pa/
Geñ.1.d tre miſſum. Simile dictum: Faciamus hominem ad ima/
Job.10.f ginem ꝛ ſimilitudinem noſtrā. Ego ꝛ pater vnū ſum⁹:vnū
ꝓpter naturā:ſumus ꝓpter diuerſitatem pſonaꝝ. Sic iubē
te dño trinitas imperat. n Mitte me. Putat ſe bonuꝫ
denunciaturum:ꝛ ideo ſe vltro offert. Sed quia audiuit:
Mat.13.b dic populo huic: Auribus audietis ꝛ non intelligetis ꝛc.
cum poſtea dicatur ſibi:clama:non ſtatim clamat ſed inter
Hie.25.d rogat:quid clamabo? Hieremias q̄ꝫ cui dictuꝫ eſt: Accipe
calicem:ꝛ potionabis omnes gentes ꝛc. libenter accipit.
Cū vero audit.pmo ꝓpinabis:hierl'm rñdit: Decepiſti me
dñe ꝛc. Nos āt dicim⁹ nō temeritatꝭ eē:ſ; obediētie q̄ ſe ob
tulerit.

a ſ chriſti. b ſ ſciſſo velo. ſ vicina tēpli p ro/
māos euerſio ſignaᷓ.vñ: Relinqueᷓ vo.do.v.de.
terra gloria eius. Et commota a†
a ſ vt ſint altiora.vñ: Tollite.p.b ſ duoꝝ teſta
mentoꝝ. c ſ chriſti et ſpūſſancti.
a ſunt ſuperlimīaria cardinū ā vo b
a ſ trāſeamus ex his ſedibus. ſ multitudis.
b ſ tēplū. ſ enigmatica. ſ iacob.
ce clamantis:ꝛ domus repleta c†
a ſ ignorātie et infidelitatis:vl' p fumū incēdiū
tēpli p̄dicaᷓ. ſ emiſſiōe ignis.fumus eni va/
por ignis eſt b ſ mortuo ozia. c ſ quia oziā et
alios libere nō reprehēdi.ideo cū āgelis deū lau
dare nō merui:et timeo ne dicaᷓ mihi: quare tu
enarras iuſticias meas.
eſt fumo. Et dixi †Ue mihi quia d† e
a ſ laud dei. ſ vid:q̄ntū ſe hūiliat agnoſcit pctā.
ideo mūdaᷓ. b ſ laudere deū vl' videre indign⁹
ſ nō eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris.
b tacui:qꝛ vir pollut⁹ labijſ ego ſū: f
ſ ſic apl'i pollutis pedib⁹:q̄s dñs lauit. b ſ q̄/
bus idola laudāt. ſ nō pl⁹ q̄ ſe vl' minus accu
ſat pplūm. c ſ ppl's ipenitēs imūdiciā labioꝝ
ſuoꝝ neſciens nō mereᷓ purgatiouē.
ꝛ i medio ppli polluta labia ha/ g
a ſ tamen.
c d bētꝭ ego habito:et regē dñm ex h
a ſ cū pōdere ꝓnūciādū.b ſ .i.miniſteriū cōple
uit. ſ ſpōte:qꝛ huic mācipat⁹ officio. ſ tamē.
ercituū vidi oculis meis. Et vo/ i k
a ſ purgandum.
ſ xp̄s a patre miſſus eſt ꝓpᷓ auferēda pctā.
e f lauit ad me vnus de ſeraphin:ꝛ l
a ſ ſilitudinē hōis vidit ne timeret. b ſ ignit⁹
ſermo dei. c ſ duobus teſtamētis q̄ ſpūſſcti vni
one ſocianᷓ.
g h in manu eiuſ calcul⁹ quē forcipe m
a ſ quo a vitijs circūcidit:ne ampli⁹ imūd⁹ ſer
mo exiret. b ſ igne altaris purgāᷓ labia.
ſ qd apparuit in viſiōe. c ſ calculo.
i tulerat de altari:ꝛ tetigit os me n
ſ quaſi ne timeas. a ſ igne tribulatiōis.ſ.vl'
charitatis ardore.
k um ꝛ dixit: Ecce tetigi hec labia
a ſ et ſic. b ſ in alios. c ſ in nos
l tua:ꝛ auferet iūq̄taſ tua:ꝛ pecca
a ſ nō ppli indigni.ſ.q̄ nō cōfitenᷓ ſic tu.
tū tuū mūdabitur. Et audiui vo o
a ſ ſpirituſſancti. g ſ ſubſtātie vnitas.
m cem dñi dicentis Q:uē mittaꝫ? p
a ſ ad p̄dicādū pplo meo acq̄ſitiue. b ſ pſona
rū pluralitas.
ꝛ quis ibit nobis? ꝛ dixi † Ecce
ſ quia purgatus. b ſ ergo.
n ego mitte me. Et dixit: Uade q r

a Et cōmota ſunt ꝛc. qꝛ hec viſio facta eſt die pcuſſiōis Ozie:
vt dictū eſt.ſ.ꝛ tunc fuit terremot⁹ terribilis:ſm qd dꝛ Zacha.
xiiij. Et fugietis ſicut fugiſtis a facie terremotus ī dieb⁹ Ozie re
gis iuda:qui terremotus fact⁹ fuit ad oſtendendū indignatiōeꝫ
dñi ꝯtra p̄ſūptionem Ozie. Ex illo autē terremotu moti fuerūt
parietes tēpli:ꝛ p conſequens ſuperlimi
naria ꝛ cardīes oſtioꝝ. b A voce cla
mantis:qꝛ talia fiunt ī inferioribus per
angelos. c Et domus ꝛc.ad deſignā/
dū incēdiū futurū dom⁹ dñi p chaldeoſ:
vt habeᷓ.iiij.Reg.vl. d Et dixi.hic
cōſequēter deſcribiᷓ Eſaie legatio:ꝛ pri
mo deſcribiᷓ diſpoſitio debita.ſcd'o lega
tio ſibi iniūcta.ibi: Et audiui. Diſpoſitio
autē iſta facta eſt primo p Eſaie cōtritio/
nem:de eo q̄ peccauerat p omiſſionē. iō
dicit: e Ue mihi qꝛ tacui.a rep̄hēſio
ne vel repreſſione Ozie regis de ſua p̄ſū/
ptiōe.erat enī Eſaias de genere regio:vt
dictum ē.ſ.j.ca.ꝛ ꝓpter hoc magis po/
terat ad regē accedere:ꝛ defectus ſuos ſi
bi oſtendere q̄ alius de populo. iō pec/
cauit hoc omittendo.ideo ſubditur: †24.q.3.c. q̄ negligūt
f Quia vir pollut⁹ ꝛc.ſicut enī pollu/
untur labia loquēdo qd nō decet:ita eti
am tacendo qd dici debet. g Et in me
dio populi ꝛc.nō ſolū p omiſſionem:ſed
etiā p cōmiſſionē:qꝛ multi de populo il/
lo erant blaſphemi:vt dictū eſt.ſ.
h Et regē ꝛc.id eſt angeloꝝ. i Uidi
oculis meis.q.d.ex quo ſum peccator.
iſta viſio nō eſt mihi ad ꝓfectū ſed ad in
teritū:ꝛ ſic etiā dixerat Manue ad vxo/
rem ſuā: Judi.xiij. Morte moriemur qꝛ
vidim⁹ dñm. Scd'o facta eſt Eſaie diſpo/
ſitio per angelū purgantē eius peccata:
hoc tñ fuit ſolū īſtrumētaliter:qꝛ ſolius
dei eſt purgare peccata p̄ncipaliter. Di/
cit igitur: k Et volauit ad me ꝛc.per
iſtum volatū intelligiᷓ velocitas angeli
ca ad exequendū dñi mandatū ſeu bene/
placitū. l Et in manu eius calcul⁹.id
eſt carbo ignitus. Calculus enī plura ſi/
gnificat. Uno eniꝫ modo ſignificat lapi/
dem paruulū. Alio modo ſignificat nu/
merationem:quia antiquit⁹ ſolebāt ho/
mines cū lapillis numerare.ſignificat e/
tiam carbonē ardentē:ꝛ etiam quedam E
alia. Unde verſus: Calculus ē ratio:nu
merus ſentētia carbo. Calculus eſt pon
dus minimus lapis enſis acutus. Per
calculū aūt iſtū ſignificabaᷓ ꝓphetie do
num tunc Eſaie datū. m Quem forci
pe ꝛc.ſcꝫ holocauſtoꝝ vbi erat ignis con
tinuus:vt habeᷓ Leuiᷓ.vj. Sciendū ta
mē q̄ nō accipiᷓ hic altare ſeu carbo ma
terialiter:qꝛ iſta fiebant viſione imagina
ria ſicut dictū eſt:qua videbaᷓ angel⁹ ac
cipere carbonē de altari holocauſtoꝝ.
n Et tetigit os meū.ad deſignādū pur †8.q.1.c.in
gationē pctī ſui p taciturnitatē p̄dicatā. ſcripturis.
ideo ſubdiᷓ: Et auferet iniq̄tas tua ꝛc. De heret.
o Et audiui. Hic ꝯñr deſcribiᷓ legatio c.añpenul.
iniūcta Eſaie a dño. Primo q̄ntū ad illd in glo.
qd ptinet ad afflictionē maloꝝ. Scd'o q̄
tū ad cōſolationē bonoꝝ.ibi: Et multiplicabiᷓ. Primū deſcribi
tur cū diciᷓ: Et audiui vocē dñi apparētis in effigie p̄dicta.
p Dicentis.quē mittā ꝛc. hoc nō queſiuit ex ignorātia:ſꝫ ad cō
uenientius iniūgendū negociū Eſaie ſe offerenti ad obediēdū:
ſicut Geñ.iij.dicit dñs Adam: Ubi es? vt ex eius reſponſiōe cō/
uenientius argueret eū de trāſgreſſiōe. Et dixi ꝛc. Paratus ad
obediendū. q Mitte me.nec ſe offerendo peccauit:qꝛ ante diſ
poſitum ſe videt per purgationē predictam. r Et dixit.vade
ad arguendū peccata regū iude. Ex hoc dicūt hebrei ꝛ rationa/
nabiliter vt videtur q̄ iſtud quod dicitur in hoc capitulo:preceſ
ſit tempore ea que ſcripta ſunt.ſ.a pricipio huius libri in quib⁹
Eſaias arguit multipliciter peccata eius populi. Ad ea que ar/
guēda miſſus fuit a deo:ſicut et alij ꝓphete. Et in hoc capitulo

a ſ xp̄m p̄dicantē. ſ pmiſſiue nō iperatiue.
a ⁊ dices pplo huic†. Audite audi a
a ſ quaſi qꝛ nō vultis:nō intelligetis. b ſ deus in homine.
entes:⁊ nolite itelligere:⁊ vide/ b
a ſ hominem. b ſ xp̄m coꝛpoꝛaliter. ſ deū.
te viſionez:⁊ nolite cognoſcere.
a ſ quaſi ſi vis mūdū ſaluari: qd volo ⁊ ego.
ſ qd iuſtū eſt p̄cat nō imprecat. b ſ tam neq̄.
c ſ coꝛdis.
b Exceca coꝛ ppli huius et aures c† d
a ſ ſ peccato. b ſ interioꝛes. c ſ oſtio petoꝝ
eius aggraua ⁊ oculos ei⁹ clau/
a ſ quaſi poſſet ſi vellet.
de:ne foꝛte videat oculis ⁊ auri
ſ expoſitio eſt.
bus ſuis audiat:⁊ coꝛde ſuo in/
a ſ intelligendo.
c telligat:⁊ conuertatur:⁊ ſanem
a ſ conuerſum. b ſ cōdolēdo pplo meo. c ſ excecabitur.
eum.Et dixi: Uſq̄ quo domie? e
a ſ a romanis ſole fient.⁊ hoc eſt abſq̄ h.⁊c̄.
⁊ dixit:Donec deſolentur ciuita f†
ſ ſint.
tes abſq̄ habitatoꝛe:⁊ domus
ſine homine:⁊ terra relinquetur
a ſ a terra ſua.
deſerta:⁊ longe faciet dominus
ſ iudeos. a ſ in terra aliēā naſcēdo ī ſeruitutē.
homines:⁊ multiplicabitur que g†
a ſ al's deſerta. ſ a deo. b ſ vel erat. c ſ vbi captiua tenebitur.
derelicta fuerat in medio terre:
a ſ tamen. b ſ .i.vix in ea decima ps remāebit vel in toto oꝛbe vl' ī iudea. c ſ iteꝝ ſub Adriano
ſ reliquie iſrael ſalue fient.
b et adhuc in ea decimatio:⁊ con/ h i
e uertetur:⁊ erit in oſtenſionem ſi k†
a ſ ſine folijs ⁊ fructu. b ſ arida.
cut terebinthus:⁊ ſicut quercus
a ſ apli ⁊ alij fideleſ.vn̄:Niſi dn̄s ſabaoth ⁊c̄.
que expādit ramos ſuos†Semē l
a ſ per fidē ne cadat p infidelitatē.
ſanctū erit id qd ſteterit in ea.

tulerit. a Audite au.⁊c̄.Lucas ſʒ
Act.28.f Lxx. ī actibus aploꝝ: Aure audiet' ⁊ nō ītelligetis:⁊ ſilia. In q̄ facilis interp̄tatio:q̄ dicit q̄d pplo factur⁹ ſit. Quā interp̄tationē Paul⁹ q̄ʒ in epiſtola ad hebꝛeos poſuit. Vn̄ ei cōtradicit: qꝛ hebꝛeis teſtimōijs nō vtatur. Nec iudei aū ſcp̄turā falſauerant. Dn̄s eī ⁊ apli h' non tacuiſſent:nec apli vl' euāgeliſte ita ptulerāt: vt iudei falſaturi erant:tradūt enī lucam medicū fuiſſe: ⁊ mag' grecas q̄ʒ lr̄as hebꝛaicas nouiſſe. vn̄ in vtroq̄ volumine ſecularē redolet eloq̄ntiam:⁊ magis grecis q̄ʒ hebꝛaicis vtitur teſtimonijs.
b Exceca. cui
D ſimile. Suſcitaui te vt oſtēdā tibi virtutē me
Hiere.5.c am.⁊ alibi:Dedi eis ocl'os vt non videant: et aures vt nō au.⁊c̄. Exceca. Pꝛeuidēs pꝛopheta cecitatem ſupuenturaʒ in iſrael: vt plēitudo gētiū intraret ad fidē. dicit:Domie exceca coꝛ populi hui⁹.q̄ſi ſi totū mūdū ſaluare deſideras exceca coꝛ populi. Si em̄ hic ppl's excecatus fuerit gēteſ illuminabūtur. Nec enī ē dei crudelitas ſed miſericoꝛdia infidelib⁹ excecatis humiles illumia/
Luc.13.g re. Unde: Quotiēs volui cōgregare
Ro.11.d filios tuos ⁊c̄. Vn̄ cōcluſit de⁹ omnia ſub peccato vt omniū miſereat. ⁊ paulo poſt: O pꝛofundū diuitiarū ſapientie ⁊ ſcientie dei.
c Et cōuertatur. Cuis graue peccatum ſit:ſi ꝯuertatur q̄s pōt ſaluari: ſed hi p magnitudīe ſceleris penitentia ſunt indigni. Vn̄: Uolui cōgrega/
Lu.13.g re filios tuos ⁊ nolebas. d Et adhuc. Et p id eſt:adhuc ex ea gēte decimatio:quaſi adhuc decima ps illius gentis remanebit. e Et erit in.⁊c̄. Sub Adriano iudea iteꝝ vaſtata ē.l. xo āno p⁹ captiuitatē romāoꝝ. Pꝛohibiti ei ſt public' legib⁹ iudeā ītrare.
Et factū

ponit pꝛima eius miſſio:vt videt. Nec obſtat q̄ vltimo ſcribit:qꝛ frequēter in ſacra ſcriptura ſcribunt poſteri⁹ pꝛius facta:⁊ ecōuerſo:vt frequēter dictū eſt.ſ.in alijs libris canonicis. a Et dices pplo ⁊c̄.aurib⁹ coꝛpis. b Et nolite intelligere.i.noletis.nō enī incitauit eos pp̄ha ad nō intelligendū ⁊ nō obediendū:ſed p̄dixit hoc futurū p̄nūciādo.ſ.ppli obſtinationē in malo.ideo ſubditur: c Exceca coꝛ ppli hui⁹ ⁊c̄.i.denūcia ad excecandū p erroꝛē in intellectu. d Et aures eius aggraua.i.aggrauandas denūcia ī affectu p obſtiationē. Circa qd ſciendū q̄ talis excecatio ⁊ obduratio nō ē a deo directe:ſed ex liberi arbitrij defectibilitate. Homo eniʒ auertens ſe a deo meret vt iuſte deus retrahat gratiaʒ ſuā ab eo cuius effectus eſt illuminare intellectum ⁊ mollificare affectū:⁊ ideo ipſa ſubtracta homo excecat ⁊ obdurat ex ſua malicia.hoc ad litterā fuit ipletū qn̄ ad p̄dicationeʒ xp̄i iudei p magna parte fuerūt obdurati:ſm qd dr̄ expꝛeſſe Ioh.xij.ppterea non poterāt credere:qꝛ dixit Eſaias:Excecauit oculos eoꝝ:⁊ idurauit coꝛ eoꝝ ⁊c̄.⁊ ſequit:Hoc dixit Eſaias qn̄ vidit gl'iam eius.ſ.chꝛiſti:⁊ locut⁹ eſt de eo. Cognouit enī tūc trinitatē pſonarū ⁊ filiū incarnandū:vt pꝛedictū eſt:⁊ ſic tūc vidit gloꝛiā chꝛiſti.i.eius diuinitatē. e Et dixi: vſq̄ quo dn̄e.ſ.durabit hec excecatio ⁊ obduratio. f Et dixit. Donec deſolent ⁊c̄.qd impletū fuit tp̄e Titi: q̄ deſtruxit ciuitatē ⁊ tēplū ⁊ terrā iudeoꝝ:⁊ duxit ppl'm captiuū ⁊ diſpſit p oꝛbē vt nō habitaret ampli⁹ in iudea.ideo ſubdit:Et longe faciet dn̄s homies. g Et multiplicabit ⁊c̄. Hic cōſequēter pp̄heta denūciat cōſolationē credētiū:quod frequenter fit in hoc pp̄heta ⁊ in alijs.ſ.denūciatio cōſolationis bonoꝝ iuxta denūciationē deſolatiōis maloꝝ:vt oppoſita iuxta ſe poſita magis elucefcant.⁊ hoc eſt qd dr̄:Et multiplicabit ⁊c̄.qꝛ añ aduentū exercit⁹ romanoꝝ cōtra iudeā chꝛiſtiani q̄ erant ibi per admonitionē angeli tranſierunt in regnū agrippe:q̄ erat confederat⁹ romāis:⁊ ſic fuerūt derelicti alijs pti captiuat' ⁊ pti trucidat':q̄ poſtea multiplicati ſūt p oꝛbeʒ vniuerſū:vt patet ad ſenſum. h Et adhuc decimatio in ea.qꝛ decime dant a fidelibus ecclie. i Et conuertet ab abiectione ⁊ paucitate: ⁊ pſecutiōe quā paſſa eſt ecclia. Pꝛimo a p̄ncipib⁹ iudeoꝝ:vt patet Act.viij.⁊ in plurib⁹ loc' alijs eiuſdē libꝛi.⁊ poſtea ab impatoꝛib⁹ romanis ⁊ eoꝝ p̄fectis:vt in ſanctoꝝ legēdis ⁊ in chꝛonicis habet: k Et erit in oſtenſionē ſicut terebinth⁹ ⁊c̄.qd impletū videm⁹ maxime a tp̄e Cōſtātini: in quo icepit ecclia notabiliter ⁊ mirabiliter exaltari ⁊ dilatari. l Semē ſanctū erit id qd ſteterit in ea.qꝛ fideles nō multiplicant p generationē carnalē:ſed p gratiā ſanctificantē in baptiſmo. verūtamē qꝛ excecatiōis ⁊ obduratiōis iudeoꝝ tp̄e p̄dicatiōis xp̄i ⁊ aploꝝ eius figura fuit obduratio p̄deceſſoꝝ ſuoꝝ tp̄e p̄dicatiōis Hieremie ⁊ alioꝝ pp̄hetaꝝ q̄ fuerūt īuēti tp̄e deſtructiōis facta p nabuchodonoſoꝛ regē babylōis. Ideo lr̄a iſta pōt expōi p illo tp̄e:licet p̄ncipalis intētio pp̄hete ferat ad obſtinationē iudeoꝝ tp̄e p̄dicatiōis xp̄i ⁊ aploꝝ.⁊ ſm iſtam ſententiā dicit:Et dixi:vſq̄ quo dn̄e.ſupple durabit iſta excecutio ⁊ obduratio? Et dixit:Donec deſolate ſint ciuitateſ abſq̄ habitatoꝛe:quod adimpletū fuit tp̄e ſedechie qn̄ rex babylonis deſtruxit ciuitates regni inde:⁊ ppl'm duxit captiuū in babylonē.ideo ſubdit:Et lōge faciet dn̄s hoīes. Et multiplicabit:Hic cōſequenter pp̄heta denūciat cōſolationē bonoꝝ ⁊ iſtud fit frequenter in hoc libꝛo ⁊ in alijs libꝛis pp̄hetalib⁹ iuxta deſolationem maloꝛum denunciando conſolationē bonoꝛum:vt oppoſita iuxta ſe poſita magis elucefcāt:⁊ hoc eſt qd dicit:Et mltiplicabit.i. t̄ra iuda q̄ derelicta fuerat a ſuis† habitatoꝛibus in captiuitatē ductis:multiplicabit adhuc in hominibus:animalibus et alijs bonis:quod impletum fuit poſt captiuitat' reditū ſub ʒoꝛobabel ⁊ neemia et machabeis. In medio terre:hoc dicitur:quia iudea eſt in quarto climate terre habitabilis. Et adhuc in ea decimatio.i.adhuc dabuntur ibi decime bonoꝛum ſacerdotibus ⁊ leuitis deo miniſtrantibus:ſicut habetur Neemie.x. Et conuertetur a captiuitate in pꝛoſperitatem. Et erit in oſtenſionem ſicut terebinthus ⁊c̄.quia pꝛoſperitas eoꝝ poſt tantā captiuitatē fuit magis admirabilis:⁊ hoc tp̄e machabeoꝛum:quando recuperauerunt ciuitatem ⁊ templū contra antiochū regem tunc valde potentē. Semen ſanctū erit id quod ſteterit in ea:quia poſt reditum captiuitat' babylonice non legitur iudeoꝛum pplus ad idolatriā declinaſſe:niſi aliqui pauci ex violentia regis antiochi:vt habetur.j.Macha.⁊.ij.⁊ tunc etiā aliqui:licet pauci cōparatiue reſpectu totius populi acceperunt aliquas conditiōes gentiliū faciēdo ſibi p̄putia:paleſtrā:⁊ ephebiā:vt habet.j.Macha.j.non tamen dicit ibi q̄ declinauerūt (ad idolatriam

Moꝛaliter. a† In anno quo moꝛtu⁹ eſt rex Oʒias ⁊c̄. Ca.VI. Per oʒiā regē ⁊ lepꝛoſū ſignat diabol⁹ de quo dicitur Iob: q̄ ip̄e eſt rex ſup omnes filios ſuperbie. Ipſe etiam eſt lepꝛoſus inq̄ʒtū peccatū eius eſt incurabile. Ipſe vero fuit moꝛtuus in chꝛiſti paſſione inq̄ʒtum eius poteſtas fuit notabiliter diminuta:ſicut de homine multū deiecto dicitur q̄ ipſe eſt moꝛtuus. Et in illo anno homo chꝛiſtus fuit ad dexteram patris in celeſtibus aſſumptus: ⁊ ſic vi.

Mat.13.b Luc.8.b Ro.11.b Luc.1.b

⁊ ſic viſus a credentibus ꝑ fidem ⁊ a beatis ꝑ aptam viſionez. ideo ſubdit: b† Uidi dñm ſedentẽ ſup ſoliũ excelſũ ⁊c. ⁊ plena erat dom⁹. ſcʒ celeſtis. f† A maieſtate eius. nã ciues celeſtes reficiunt interius in aſpectu ſue deitatis: ⁊ exteri⁹ in aſpectu ſue glᷓioſe hũanitatis. g† Et ea que ſub ipo erãt replebant tẽplũ. id eſt ſpũſſanctus ab ipo ꝓcedẽs ſigno viſibili repleuit collegiũ aplᷓoꝝ: Act. ij. Repleti ſũt oẽs ſpũſancto ⁊c. a† Seraphin ſtabant ſup illud ⁊c. ſcʒ tẽpluʒ. nã angeloꝝ cuſtodia ſtabat ſup apoſtoloꝝ collegia. Uel ꝑ templũ intelligit eccleſia. per ſeraphin prelati: qui ſuper curam eccleſie debẽt ſtare: ⁊ non exterius euagare. c† Sex ale vni ⁊c. per quas deſignantur eoꝝ motus ad bonũ. nã ꝑ duas alas ſuper caput erectas ſignificatur motus cõtẽplatiõis in deũ. ꝑ duas ꝓtẽſas verſus pedes motus cõpaſſionis ad ꝓximũ. ⁊ ꝑ duas medias motus debite cõſiderationis circa ſeipm. b Et clamabaut alter ad alterũ ⁊ dicebãt ſanctus ⁊c. nam excitare mutuo ſe debent ad laudandũ deũ trinũ ⁊ vnũ. ideo dicitur ter ſanctus ⁊ ſemel domin⁹. a† Et cõmota ſunt ſupluminaria cardinuʒ a voce clamantis. Per ſuperliminaria ſignificantur intellectus et voluntas ſuperiores anime potentie per cardĩes electio boni ⁊ deteſtatio mali. per vocẽ clamantis vox p̃dicatoris per quam intellectus ⁊ voluntas auditorum moueri debent ad eligendũ bonũ ⁊ deteſtandũ malũ. c† Et domus impleta ẽ fumo. quia domus cõſcientie debet impleri fumo penitentie.
d† Et dixi ve mihi ⁊c. Per Eſaiam qui tacuit donec purgatũ ſe cognouit. ſignificat p̃dicator q̃ ꝯſcius ſibi d̃ peccato mortali debet a p̃dicatiõe ceſſare donec purgat⁹ ſit vera cõfeſſione vel ſaltẽ contritione: aliter verbũ dei tractaret indigne. Ps. xlix. Peccatori aũt dixit deus: quare tu enarras iuſticias meas ⁊c. c† Exceca cor populi huius ⁊c. id eſt excecandum denuncia ſi ꝑſeueret in malicia: ꝓpter quam deus retrahit gratiam ſuam: ⁊ ſic excecatur mens peccatoris et obſtinatur quod debet predicator denunciare populo: vt caueat a tanto malo. Et conſequenter ſubditur remedium. cum dicitur: f† Donec deſolate ſint ciuitates. id eſt homines peccatores ꝑ amaritudinẽ penitentie. Et qꝛ ſequit ad hoc bonoꝝ opeꝝ fructificatio ſubditur. g† Et multiplicabitur que derelicta fuerat. a deo ꝓpter peccatũ. k† Et erit in oſtenſionem ſic terebinthus ⁊c. nam bona fructificatio peccatoris per penitentiã cõuerſi ꝓpõitur alijs in exemplũ penitẽdi: vt ptʒ de Magdalẽa.
In capitulo. vj. vbi dicit in poſtilla: poſſet ei aliq̃s dicere ꝙ verbũ eius nõ eſſet autenticũ.

Additio. j. Eſaias in pꝛĩcipio ſue ꝓphetie dixit: Audite celi ⁊ auribus ꝑcipe terra: qm̃ dñs locutus eſt: ⁊ ideo nullus poſſet dicere ei ꝙ verba illa dixiſſet ſpũ ſuo ⁊ nõ ſpũ dei: niſi talis cõtradiceret ſue ꝓphetie: quaʒ q̃ negaret: ſilr poſſet negare pñtẽ viſionẽ. ⁊ ideo nõ oportet dicere ꝙ hec viſio ponitur ad confirmationẽ predictoꝝ: ſed ẽ viſio
In eodẽ ca. vbi dicit in poſtilla: (per ſe reuelata ꝓphete. Sicut Hiere. xvij dicitur: Terra terra terra.

Additio. ij. Quod legit in Hieremia. terra terra terra audi verbũ dñi. nõ oportet vt ĩtelligat ad excitãdã maiorẽ attẽtionẽ ſic iudei dicũt: ſed ad denotandũ terre cui loquebat expreſſã diſtĩctionẽ. Erat enĩ terra cui loquebat triptita: cuius vna ps dicebat terra iudee: alia galilee: alia vero trãs iordanẽ: vt patet in libro qui dicit canchedrin. vñ ad denotãdũ tale diuiſionẽ ter nominat terrã. et ideo in hoc loco cũ ſeraphin ter ſanctus clamabant: ad litterã plane intelligendum eſt. ad deſignandã trinã diſtinctiõez in diuinis ꝑſonis: ꝓut fides catholica tradit. Uñ ⁊ q̃libet iſtorũ triũ nominũ in cõcreto ſignificat ſanctitatẽ: vt denotet plꝛitas ſuppoſitoꝝ q̃ cõcretiue intelligunt. Uerbũ aũt ſubſtãtiuũ ibi ſubintellectũ in ſingulari ponit: vt eſſentie vnitas intelligat. Et notandũ ꝙ quidã expoſitores hebreoꝝ attẽdẽtes ꝙ in vnitate diuina que ſũma eſt: periculũ eſſet iterare nomina que omnino ſimilia eſſent: ex quo nececeſſe eſſet vt intelligeretur aliq̃ plꝛitas. ideo aliter interp̃tati ſũt hec dicta. ſ. vt ſãctus qui in primo loco dicit. ⁊ etiã ſanct⁹ q̃ in ſecũdo loco dicit intelligũt in vocatiuo caſu: ſic ꝙ terqʒ ſeraphin clamabat ad alteꝝ. dicens: O ſctẽ ſctũs dñs de⁹ exercituũ ⁊c. ⁊ hoc audent dicere: eo ꝙ in lingua hebraica in his noĩb⁹ nõ eſt differẽtia caſualis. Sed hᷓ nõ patet aſpiciẽti ꝓprietatẽ harũ dictionũ ꝓut hic ponunt. vñ trãſlatio chaldaica iſta tria nomĩa de deo intelligit. ⁊ ideo he due expoſitiões quas poſtillator põit nõ debẽt intelligi quaſi indifferenter conſonẽt lr̃e: ſed p̃ma expoſitio nõ eſt vere litteralis: ſed quaſi a veritate lr̃e fugitiua. Scd̃a aũt catholica ⁊ ꝓprie lr̃alis. Uñ magiſter in. j. di. ij. Inter alia teſtimonia trinitatis q̃ in ve. teſ. inueniũt: hãc auctoritatẽ tanq̃ʒ a lr̃ali ſenſu ſũptã allegat.
In eo. ca. vbi dicit in poſtilla: Et dixit vade ad arguendũ peccata regni iude.

Additio. iij. Licet Eſaias in precedentib⁹ argueret multipliciter ꝓplm de pctĩs eoꝝ: nũq̃ʒ tñ eoꝝ obſtinationẽ p̃nũciauit: q̃ obſtinatio ĩ hac viſiõe fuit p̃mo ſibi reuelata. cũ dicit: Audite ⁊ nolite intel. ⁊c. exceca cor ppl̃i hui⁹. Uñ nõ eſt neceẽ dicẽdũ ꝙ hec viſio p̃cedat alias ꝓphetias p̃dictas: ſicut hebrei min⁹ rõnabiliter dicũt. Nã in p̃cedẽtib⁹ arguebat peccata ⁊ ſcelera ꝓpl̃i de mãdato dei: vt dictũ ẽ. In hac aũt viſione ſibi iniunctũ eſt vt excecationẽ ⁊ indurationẽ eoꝝ futurã tp̃e aduẽt⁹ xp̃i eis ꝓnũciaret.
In eo. ca. vj. vbi d̃r in poſtil. Et adhuc decimatio in ea ⁊c.

Additio. iiij. Ubi nos habemus. Et adhuc decimatio in ea. In hebreo hr̃ q̃dam dictio que licet deriuet a decẽ: tñ nõ ſignificat decimationẽ: ſed ſignificat denã. i. numeꝝ denariũ in genere feminino: ⁊ eſt ſenſus ſm hebreos: ꝙ a tp̃e hui⁹ viſiõis adhuc remanebãt. x. reges in iuda vſqʒ ad trãſmigrationẽ babylonis incluſiue: que quidẽ reges apud eos ſunt ionathan: achaç: eçechias: manaſſes: ãmon Joſias: ioaç: ioachim: iechonias: ſedechias. Põt etiã aliter ĩtelligi iſte numerus denari⁹ vt referat ad illd̃ qd̃ legitur Geñ. xviij. vbi deus cõceſſit abrae ꝙ ſi inuenirent ĩ ſodomis. x. iuſti pceret toti ciuitati ꝓ eis. vñ in hoc loco dñs dicebat Eſaie ꝙ licet ppl̃s eſſet ita mal⁹ ſicut ppl̃s ſodomoꝝ: ꝓut ſupra dixerat. j. ca. Audite verbũ dñi p̃ncipes ſodomoꝝ: tñ adhuc remanebat in ea. ſ. in iudea ⁊ hierlm̃ dena videlicet iuſtoꝝ q̃ volebat eos ſuſtinere ⁊ tolerare donec ꝯuerterent.

Glo. or.

Ca. VII

a Et factũ eſt ⁊c. q̃
b Queſu
c pra ſcripta ſunt vſqʒ ad hunc locum ſub oçia ⁊ ioathan filio ei⁹ viſa que ſequuntur ſub achaç rege impijſſimo: q̃ a deo derelict⁹ ab inimicꝭ expugnatur. b Achaç. Qui clauſit ianuas tẽpli: ⁊ baalim adorauit: filiũ ſuum idolo cõſecrauit: altare eneũ abſtulit: ⁊ altare idoloꝝ ĩ tẽplo poſuit. Jure ergo a dño derelict⁹ eſt: ⁊ ſurrexerũt aduerſus eũ inimici. c Aſcẽdit. Secũdo. p̃mo enĩ aſſyrij de tribu iuda multos ĩterfecerãt: ⁊ captiuos ĩ damaſcum duxerãt: ⁊ hac fiducia reuertũt tp̃e achaç: ſᷓ nõ p̃ualẽt auxiliante deo: nõ meritꝭ achaç: ſᷓ ſola miſericordia dei. Aſcẽdit ra. r. Hic ẽ rex araʒ q̃ intp̃retat excelſus: ſapiã. ſ. ſeculari tumid⁹. Et phacee fili⁹ romelie rex. x. tri.

Ca. VII

a† Et fctm̃ ẽ in diebus achaç filij ioathã filij oçie regꝭ iuda aſcẽdit

b

c

Nico. de lyra

Ca. VII

Et factũ eſt. Poſtq̃ʒ Eſaias denũciauit regni iude punitionẽ. hic denũciat eius liberationẽ a ꝑſecutiõe duoꝝ regũ: vt tanq̃ʒ bon⁹ ſamaritan⁹ poſt vinũ mortificatiuũ infũdat oleũ lenitiuũ. Sciẽdũ tñ ꝙ p̃ncipal intẽtio ꝓphe eſt denũciare xp̃i aduẽtũ q̃ interponit. vñ dicit Ra. Sa. ſup. ix. ca. Zach. Oẽs vniuerſe ꝓphe nõ ſũt locuti niſi ſup annos redẽptiõis ⁊ ad dies meſſie: qd̃ eſt intelligendũ de p̃ncipali intẽto. Et ideo pars iſta in tres diuidit: qꝛ primo in ſignũ dicte liberatiõis denũciat xp̃i incarnatio. ſcd̃o eius reſurrectio ſequẽti ca. tertio ei⁹ aſcẽſio ca. ix. Sciendũ tñ ꝙ hec diuiſio nõ eſt p̃ciſa: qꝛ in ſecũda ⁊ tertia p̃te fit mẽtio de cõtentis in p̃ma q̃ʒtũ ad aliq̃d: qꝛ ꝓphe frequẽter replicãt idẽ: alio tñ mõ: qꝛ modo exhortatiuo loquũt. Preſens aũt ca. in tres ꝑtes diuidit: qꝛ p̃mo ponit regni iude ĩminẽs periculũ. ſcd̃o ꝓmittit liberatiõis bñficium. ibi: Et dixit dñs. tertio dat huius liberatiõis ſignũ. ibi: Et adiecit. Circa primũ p̃mittit tp̃s. cũ d̃r: Et factũ eſt in dieb⁹ achaç. qꝛ quarto anno regni ſui factũ ẽ illd̃ qd̃ ſequit. b Fili ioathan filij Oçie. ſm qd̃ dicit Ra. Sa. hic exprimunt pater ⁊ auus ipſius achaç ad oſtẽdẽdũ ꝙ beneficiũ diuinũ factũ ipi achaç: prout in hoc capitulo deſcribitur: non fuit factum propter bonitatẽ ipſius achaç cũ eſſet idolatra peſſim⁹: vt habetur. iiij. Reg. xvj. ⁊ ꝑ ꝯñs indign⁹ diuino beneficio: ſed factũ eſt ꝓpter merituʒ patris ſui ioathan q̃ fuit bonus ⁊ iuſtus: vt habet. iiij. Reg. xv. Et oçie aui ſui q̃ dict⁹ eſt etiã açarias: qui fuit etiã bonus ⁊ iuſtus: vt habet. iiij. Reg. xv. Uerũtamẽ poſtea anno. xxij. regni ſui ſuperbiuit: ⁊ officiũ ſacerdotale ſibi vſurpare voluit: ꝓpter quod a deo lepra percuſſus fuit quã patienter portauit: habitans in domo ſequeſtrata: ⁊ ſic peccatũ eius purgatũ fuit per penitentiã et penam illatam. c Aſcendit raſin rex ſyrie et

☞ rex decẽ tribuũ ſm ꝓphetã oſee rex hereticoꝝ. Hi ſcȝ vt expugnẽt eccleſiã cõſentiũt: qđ audiẽs domꝰ dauid.i.ſimplex ppl'us chriſti ꝑtimeſcit: qꝛ nõ arboribus frugiferis: ſed infructuoſo comparatᷣ ſaltui. Heretici enĩ ⁊ gentiles argumẽtoꝝ gladijs pugnãt ɔtra domũ dauid cũ diſſen-

Luce.23.b tiãt ſibi. Vñ facti ſunt amici herodes ⁊ pilatꝰ in paſſione xp̄i. a Egredere ĩ ⁊c.

Tropo. Tropologice. cõſiderãdũ ẽ ꝙ ĩpio regi eſaias iubetᷣ occurrere: erigẽs vl' exurgens de loco ſuo nõ in ꝑncipio aqueductꝰ: ſed in extremis finibꝰ piſcine ſuꝑioris q̃ erat in agro fullonis vbi ſordes ⁊ macule purgabãtᷣ. Cuius eĩ achaꝫ regnaret ſuꝑ iudã: qꝛ impiꝰ erat in extremis finibus piſcine morabatᷣ. Deus ergo nõ tã eiꝰ miſeretᷣ q̃ꝫ ppl'i ſui. Caudas titionũ fumigantiũ vocat ſapientiam ſecularẽ ⁊ hereticũ ſermonẽ quorũ finis exuſtio. Quia fruſtra inierũt ɔſiliũ vt aſcẽderẽt ɔtra iudã: ⁊ ponerent ſuꝑ eũ filiũ tabeel.i. bonuȝ deũ. Vterq; enĩ doctrinã ſuam putat optima: ſ; deo iuuãte nõ ſtabit cõſiliũ eorũ. Medio aũt ſtabit mũdꝰ ⁊ q̃ ſũt eiꝰ: in finibꝰ ſuis dñantᷣ. Cũ aũt finis mũdi aduenerit: hȝ eſt lxv. anni: ⁊ tã mundi res q̃.vj.diebꝰ facte ſunt q̃ꝫ oĩa q̃ ad.v.ſenſus ꝑtinẽt finẽ acceperĩt vniũſa ſoluẽtur. Qđ gentiles ⁊ heretici nõ credũt: ⁊ iõ nõ ĩtelligũt iuxta ſeptuaginta q̃ dicuntᷣ q̇ dicũt: aure audietis.

b Derelictꝰ. A fratre ſuo rapſace: qui ad aſſyrios trãſierat vt tradũt hebrei.

c Iaſub qui interp̄tatᷣ reliquus comes ⁊ conuertẽs. qꝛ ppl'us iuda de manibus duoꝝ regũ liberandꝰ erat.

d In via. ibi rapſaces poſtea ex p̄cepto ſennacherib dei ppl'm blaſphemauit.

B e Duabꝰ caudis. due caude titionũ raſin rex ſyrie et phacee filius romelie: qꝛ ĩ illis finitũ eſt regnũ ſyrie ⁊ ſamarie. Nam theglathphalaſſar ĩterfecit raſin: ⁊ oꝫee interfecit phacee: ⁊ ꝓ eo regnauit nouem annis: ⁊ obſeſſus a ſalmanaſar tribus annis captus eſt: ⁊ ductꝰ cũ decem tribubus in montes medorum ⁊ pſarum.

f Tabeel. Tabeel bonus deꝰ. Quaſi ponamꝰ idoluȝ dei noſtri. Vel ad lr̄am: filium hominis: ſic vocat.

g Adhuc.lxv.⁊c̃. quaſi interim contenti erunt finibus ſuis: ⁊ damaſco tanq̃ꝫ metropoli ſyrie imperabit raſin: ⁊ caput ciuitatum ephraim erit ſamaria: ⁊ in ea interim regnabit filius romelie. h Sexagintaquinq; anni. A viceſimo ſexto anno regni oꝫie quãdo lepra ꝑcuſſus ẽ: extunc ioathan filius eiꝰ regnauit.xxvij.annis patre adhuc viuẽte: poſt mortẽ eiꝰ.xvj. poſt quẽ achaꝫ alijs.xvj. poſtea regnãte eꝫechia.vj.an. ephraim.ſ.x.tribꝰ in captiuitatẽ ducte ceſſarẽt eẽ ppl's.

a ſ .i.rex aran. b ſ qui ante.cxx.milia bellatoꝝ ꝑcuſſerat de iudea: ⁊ ducẽta milia mulieꝝ puerorũ et puellaꝝ: cũ infinita preda ſamariã duxerat

traſin rex ſyrie ⁊ phacee filiꝰ romelie rex iſrael in hieruſalem ad p̄liandũ contra eam: ⁊ non po

a ſ qꝛ dñs auxiliatus eſt: vt filiũ ſuũ de virgine naſciturum: hac occaſione nunciaret.

tuerunt debellare eam. Et nun- a

a ſ regie.ſ.

ciauerũt domũi dauid. dicẽtes: b

a ſ .i.ĩ pace et amicitia vnita eſt cũ decẽ tribubꝰ quarũ rex erat phacee filiꝰ romelie. b ſ id eſt.x. tribus q̃ adheſerẽt roboã q̇ fuit de tribu ephraim

Requieuit ſyria ſuꝑ ephraim: et c d

a ſ ꝓpter hũc nũciũ. b ſ regis. ſ domꝰ dđ.

commotũȝ eſt coꝛ eius: ⁊ coꝛ po- e f

a ſ infructuoſa. ſ folia arboꝛũ.

puli eius ſicut mouentur ligna g

ſiluarum a facie venti. Et dixit h

a dominus ad eſaiam: Egredere i

b in occurſum achaꝫ tu ⁊ qui dere

c lictus eſt iaſub filius tuus ad ex k

a ſ ſcȝ. ſ id eſt que extra ciuitatez erãt: rari enĩ fontes erant in montanis.

tremum aqueductus piſcine ſu-

d perioꝛis in via agri fullõis. ⁊ di l m

ſ id eſt pauoꝛem coꝛdis ne ꝑdas

ces ad eum: Vide vt ſileas: noli n

a ſ mala que iam paſſus es.

timere: et coꝛ tuũ ne foꝛmidẽt a o

ſ iam finiendis.

e duabus caudis titionũ fumigã p

ſ ſcȝ ne timeas.

tium iſtoꝛuȝ: in ira furoꝛis raſin q

regꝛ ſyrie ⁊ filij romelie: eo ꝙ cõ- r

ſiliũ inierit cõtra te ſyria in ma-

a ſ ſubditi. b ſ p̄latus.

lũ: ⁊ ephraim ⁊ filiꝰ romelie dicẽ- s t

a ſ quia iudea montuoſa.

tes: Aſcendamus ad iudam: et v x

a ſ quieſcentẽ: doꝛmientẽ. ſ trahamus in poteſtatem noſtram.

ſuſcitemus euȝ: ⁊ auellamus eũ y

ad nos: ⁊ ponamus regeȝ in me ȝ

f dio eius filium tabeel. Hec di- a

ſ quod minatur.

cit dominus deus. Nõ ſtabit et b

nõ erit iſtđ: ſȝ caput ſyrie dama c d

ſ erunt.

g ſcus: ⁊ caput damaſci raſin: ⁊ ad e f

h huc ſexagitaq̇nq; anni: ⁊ đſinet

rie ⁊ phacee filiꝰ romelie ⁊c̃. Iſti duo reges nõ venerũt tũc ſimᷣ contra regem achaꝫ: ſ; quilibet ꝑ ſe ⁊ ſucceſſiue: ⁊ licet nõ expugnauerit hierl'm ciuitatẽ regiã: tñ de regno achaꝫ duxerũt magnã predã: quia non poterat eis reſiſtere in campo: ſm qđ dicitᷣ.ij. Paral'.xxviij. Tradiditq; eũ dñs deus in manu regis ſyrie qui ꝑcuſſit eũ: magnãq; predã cepit de eiꝰ imperio. Et ſubditᷣ ibidẽ: Manibꝰ quoq; regis iſrael traditus eſt ⁊ ꝑcuſſus eſt plaga grandi. a Et nunciauerunt ⁊c̃.i. achaꝫ qui deſcẽderat de domo dauid ⁊ ppl'o eius. b Dicẽtes. qꝛ exercitꝰ duoꝝ regũ nõ pñt ſic cõgregari q̇n currat rumoꝛ ⁊ potiſſime ad illos cõtra q̇s intendũt bellare. ⁊ q̇s fuerit ille rumoꝛ ſubditᷣ: c Req̇euit ſyria. id eſt rex ſyrie. d Suꝑ ephraim.i. ſuꝑ regnũ iſrl': ſiue.x.tribuũ: qꝛ hieroboã primꝰ rex fuit de tribu ephraim: vt hr̄.iij. Reg.xj. ⁊ alij poſt eum cõiter. Per hoc aũt qđ ſ;ditᷣ: Req̇euit ſyria ⁊c̃. ĩtelligitᷣ ɔfederatio duoꝝ regũ ad veniẽdũ ſil' cõtra regnũ iuda. ex hoc enĩ ꝙ q̇libet eoꝝ ꝑ ſe victoriã habuerat cõtra achaꝫ: cogitauerũt ꝙ ambo ſimul poſſent deſtruere regnũ ⁊ transferre ad aliũ vt habetᷣ.j. e Et commotũ eſt coꝛ eiꝰ.ſ. regis achaꝫ. f Et coꝛ ppl'i eius. p̄ nimio timoꝛe. g Sicut mouentᷣ ligna ⁊c̃. eo enĩ ꝙ fuerãt debellati a quolibet rege ꝑ ſe: vt dictũ eſt in cãpo: fuerũt valde territi credentes ꝙ nõ poſſent reſiſtere ambobꝰ ſil': etiã in ciuitatibꝰ munitis ⁊ foꝛtalicijs. h Et dixit dñs. Hic ɔñr ꝓmittitᷣ liberatiõis bñficiũ. cũ dr̄: Et dixit dñs ad Eſaiã. ꝓ cõſolatiõe regis ⁊ ppl'i: licet nõ meruiſſet: vt p̄ dictũ eſt. i Egredere in occurſũ ⁊c̃. dicũt alĩ qui expoſitoꝛes noſtri ꝙ rapſaces erat filiꝰ eſaie qui nõ fuit honoꝛatꝰ a rege iuda ſm decentiã ſui ſtatus cũ eſſet de genere regio ſicut ⁊ pater ſuus vt.ſ̃.dictũ eſt ꝓpter ſui ſtatꝰ cũ eſſet de genere regio: ſicut ⁊ pater ſuus: vt.ſ̃.dictũ eſt: ꝓpter qđ ĩdignatus tranſtulit ſe ad regẽ aſſyrioꝝ q̇ poſuit eũ inter ꝑncipes ſui exercitꝰ ſm qđ hr̄.iiij. Reg.xviij. ⁊ ideo ſubditᷣ hic: Tu ⁊ qui derelictꝰ eſt iaſub: a fratre ſuo ad alienigenas trãſeunte. Et dicunt ibi expoſitoꝛes hȝ dictũ rapſacis haberi ab hebꝛeis: ſ; vbi habeatᷣ neſcio. vñ ⁊ Ra. Sa. aliter expõit ſm interp̄tationẽ huiꝰ nõis iaſub: q̇ interp̄tatᷣ reuerſus. ⁊ ſic dixit dñs: Tu ⁊ q̇ derelictꝰ ẽ iaſub filiꝰ tuꝰ. q̃ſi dicat dñs: pauci de ppl'o iude q̇ reuertentᷣ ad me ꝑ penitẽtiã ad dictũ tuũ erũt tibi ſic̃ filiꝰ tuꝰ iaſub. In ſcriptura enĩ ſacra ille q̇ ꝑ doctrinã ſuã aliq̇s ɔuertit ad deũ: dicitᷣ patᷣ eorũ: ⁊ ip̄i eiꝰ filij. ſ;ȝ hũc modũ dicit apl's.j. Coꝝ.iiij. In chriſto em̃ ieſu ꝑ euãgeliũ ego vos genui. k Ad extremũ ⁊c̃. erãt eniȝ ibi due piſcine vbi colligebantᷣ aque: ⁊ vna erat ſuꝑioꝛ altera: ita ꝙ de ip̄a fluebat aqua in aliã: ſic̃ fit freq̄uẽter ĩ ſtagnis. l In via ⁊c̃.i. ꝑ quã itur ad agrũ illuȝ vbi fullones pãnos ab eis lotos in piſcina extẽdebãt ad deſiccandũ. m Et dices ad euȝ. ex parte mea. n Vide vt ſileas.i. ſis in bona pace ⁊ quiete. iõ ſubditᷣ: Noli timere ⁊c̃. Sequitᷣ: o A duabꝰ cau.i. exercitibꝰ reges ſeq̄ntibꝰ. p Titionũ fu.⁊c̃. titiões fumigãt q̃ñ extinguitᷣ flãma: ⁊ qꝛ gl'ia regꝛ ſyrie: ⁊ regis iſrl' erat extinguenda: ſicut denũciat ꝓpha in hoc ca. ideo eq̇parat eos titionibꝰ fumigantibꝰ. q In ira furoꝛis raſin regis ſyrie.i. regni eius. r Et filij romelie.i. regis ⁊ regni iſrael: ſupple in ira iſtoꝝ ɔtra te. Noli timere: eo ꝙ ɔſiliũ ĩierit ɔ̄ te ſyria ĩ malũ. Et ephraim.i. regnum iſrael. s Et filiꝰ romelie. id eſt rex eius. t Dicentes: Aſcendamus ad iudam. ſimul ⁊ concoꝛditer. ⁊ dicit: v Aſcendamus. eo ꝙ regnũ iuda eſt in eminentioꝛi loco q̃ꝫ regna ſyrie ⁊ iſrl'. x Et ſuſcitemus eum. a ſua quiete ip̄m impugnando. y Et auellamus eũ ad nos.i. auferamꝰ ⁊ ditioni noſtre ſubijciamus. ȝ Et ponamꝰ regem ⁊c̃.i. romelie qui vocatᷣ hic tabeel: vt dic̃ hȝ Ra. Sa. a Hec dicit dñs deus. cuius verbum non poteſt eſſe falſum. b Non ſtabit. id eſt conſilium eoꝛum non habebit effectũ. c Et nõ erit iſtud.ſ. qđ transferatur ad eos regnũ tuũ. d Sed caput ſyrie damaſcus. ⁊ nõ hieruſalem. e Et caput damaſci raſin. q.d. non erit caput ſeu dominus hieruſalem. vnde ſubditur: f Et adhuc.lxv. anni ⁊c̃. id eſt regnum decem tribuum.

4.Re.16.8

☞ Pete tib-

Eſſe popu

a Pete tibi ſignū.vt q̄ ꝓphete non credi/dit dn̄i auctoritate terreat̄.quaſi difficile vi/detur tibi ꝙ regna potētiſſima breui finiāt̄: ⁊ tu libereris ⁊ pplꝰ tuus:ſed pete ſignū.

Pete tibi ſignū. Moyſes accepit ſignum
Ps.134. de terra.vn̄:Miſit ſi/
Exo.8.9. gna ⁊ ꝓdigia in m.t.
et.10. e.ranaſ locuſtaſ cyni
fes ⁊ cinomiā:d̄ celo
grādinē ignē ⁊ tene/
4.Re.20.b bras triū dierū.Eçe/
chias quoqꝫ accepit
ſignuꝫ de celo qn̄ ſol
decē lineis regreſſus
Jos.10.c eſt.Et Joſue in gaba
on ⁊ haylon ſtantibꝰ
ſole ⁊ luna.Plurimi
qꝫ putant ſaulē ſignū
accepiſſe de terra ⁊ ꝓ
fundo inferni:quan/
do per incantatiões
viſus eſt ſamuelem ſu
Jone.2.a ſcitaſſe.Jonas de a/
byſſo ⁊ faucibꝰ mor/
tis liberatus ſignum
inferni ⁊ accepit ⁊ de
dit. Quia prioribꝰ
ꝓphete non credidit
verbiſ:iubetur ſignū
petere cuiꝰ cogat̄ au/
ctoritate credere.qua
ſi vis vt ſcīdatur ter/
ra ⁊ pateant inferi q̄
in corde terre eſſe di/
cuntur:an aperian/
tur celi?quod vtrun/
qꝫ mortez dn̄i ⁊ aſcen
Eph.4.b ſionem reſpicit:Qui
enim deſcendit ipſe ē
Baruc.3.c qui aſcēdit.Vn̄:Ne
dixeris in corde tuo:
quis aſcēdit in celū:
hoc eſt chriſtū dedu/
cere:aut quis deſcen
dit in abyſſum?hoc ē
chriſtum de mortuis
reducere. b Non
petā.non humiliter ſed ſuperbe.Multi eniꝫ leguntur a domino ſigna petiuiſſe ⁊ accepiſ/ſe:ſed achaç ita reſpondit tanq̄ꝫ auctoritateꝫ
Mat.4.b habens:Non tentabis dn̄m deum tuū.Vel timuit ꝙ in ſigno deus glorificaretur:⁊ ido/la vilificarentur. c Ecce virgo concipi. Hebraice alma:latine quoqꝫ alma dicit̄ ſan/cta.Et omnium pene linguarū verbis vtun/tur hebrei.Vnde in canticis de greco:phori on.id eſt ferculum fecit Salomon.ſic enim ī hebreo legimꝰ:Alioquin que nouitas ē mi/raculi ſi iuuencula conceperit vt mentiuntur hebrei?Alma tamen virginem nubilē ⁊ ado leſcentulam ſignificat. Nō ampliꝰ loque/tur vobis per enigmata:virgo cōcipiet:hoc erit nouū ⁊ mirabile.Judei mentiunt̄ adole ſcentulā cōcipere:ſed alma qđ in hebreo ſcri/ptū eſt lingua punica:virginē ſonat.Alma apud hebreos adoleſcentula dicitur.vel ab/ſcōdita.i.apocripha:que nunq̄ꝫ viroꝝ patet aſpectibus. Ecce virgo cōcipiet.hebrei de eçechia hoc dici putant:qꝛ eo regnante ſama ria capta ſit.Sed achaç filiꝰ ioathan regna/uit annis.xvj.cui ſucceſſit eçechias filiꝰ:⁊ re gnauit annis.xxix.qui erat.xxv.annoꝝ cum regnare cepiſſꝫ.Quō ergo ꝑmo anno achaç dicta eſt ad eū ꝓphetia de eçechia naſcituro q̄ iam erat.ix.annoꝝ:niſi forte ſextum regni eçechie annū quo capta eſt ſamaria infantiā eius appellari dicāt:nō etatis ſed īperij:qđ violenter eſſe extortū etiā ſtultis patet.

Emanuel

ephraim eſſe populus:⁊ caput a
ephraim ſamaria:⁊ caput ſama b
a ſ dn̄o ꝑ ꝓphetā hec ꝑdicēte achas ⁊ ppl̄s nō futura credidit.vn̄ addit ſi nō credideritis.
rię filiꝰ romelię.Si nō crēdideri/ c
a ſ in terra veſtra:ſed ⁊ vos captiuabimini
tis nō ꝑmāebit.Et adiecit dn̄s d
a loqui ad achaç dicens:Pete ti/ e
a ſ liberationis vel victorie: b ſ qui auxiliū pol licetur c ſ non ab idolis que adoras.
bi ſignūm a dōmino deō tuo in f g
a ſ in optione tua pōitur. b ſ ab iferis. c ſ de celo vel vt helias de celo.moyſes vēiat ab infer.
profundūꝫ infērni:ſiue in excēl/ h
ſ cum debuit obedire.
b ſum ſupra.Et dixit achaç:Non i
a ſ vel exaltabo:hebreum enī vtrunqꝫ ſignificat
pētam:⁊ non tentabo dominū. k
ſ Eſaias. a ſ quia achas non vult audire.
b ſ vnde chriſtus naſciturus.
Et dixit:Audite ergo domꝰ dā/
a ſ quaſi nō ſolum prophetarum dicta cōtemp/nitis.ſed etiam iubenti domino contradicitis
uid.Nūqd paꝝ vob ē moleſtos l
a ſ prophetis:quorum verba deſpicitis. b ſ in uidentes eius ſignis ⁊ glorie. ſ oneroſi. vnde la borauí ſuſtinens.
eſſe hominibūs:qꝛ mōleſti eſtis m
ſ ſcꝫ ne ſſuis moleſti.
et deo meo.Propter hoc dabit n o
a ſ ſalutis et liberationis.
ſ ſcꝫ hoc.
c dominus ipe vobis ſignūm †Ec
a ſ de quo:Oſculetur me oſculo oris.et dominꝰ virtutum ipſe eſt rex glorie. p
virgo concipiet et pariet filiūm

a Eſſe populus ⁊ caput ephraim ſamaria.id eſt ſamaria deſinet eſſe metropo lis in regno ephraim. b Et caput ſamarie filius romelie.i.filius romelie de ſinet eſſe caput in regno ephraim:quia in fine.lxv.annoꝝ oſee rex iſrael ſatis ci to fuit captus ⁊ in captiuitatē ductus cū populo ſuo:ꝑ ſalmanaſar regē aſſyri orū:vt habet̄.iiij.Reg.xviij.Sciendū tn̄ ꝙ iſti.lxv.anni nō ſūt numerādi ab illo anno quo eſaias loquebatur iſta.qꝛ a principio re gni achaç cui loquebat̄ fluxerūt tm̄.xxij.anni.Achaç enī regnauit.xvj.annis tm̄:vt habetur.iiij.Reg.xvj. cui ſucceſſit eçechias:in cuiꝰ anno.viij.captꝰ fuit oſee: vt habet̄.iiij.Reg.xviij.⁊ ideo dicit Ra.Sa.ꝙ nume/rādi ſunt a tēpore quo Amos cepit ꝓphetare:qui pro phetiçauit contra regnū ſyrie:⁊ contra regnū iſrael:⁊ cepit ꝓphetare ꝑ duos annoſ ante terremotū:quādo oçias voluit thurificare:vt dictū eſt.ſ.⁊ ſic ꝓphetiça uit duobꝰ annis anteq̄ꝫ oçias ꝑcuteret̄ lepra.vixit aūt leproſus.xxv.annis:cui ſucceſſit ioathan filꝰ eiꝰ in re gno.xvj.annis:⁊ poſt ipm̄ achaç.xvj.⁊ eçechias.vj. annis ante captionē ſamarie:que ſimul iuncti faciunt lxv.annos.Alij vero dicunt ꝙ iſti anni ſunt numeran di a tempore quo oçias fuit lepra ꝑcuſſus:eo ꝙ extūc reges iſrael ⁊ ſyrie acceperūt frontē infeſtādi regnū iu da:eo ꝙ rex erat ꝑcuſſus lepra:ſed dicūt eū vixiſſe le/proſum.xxvij.annis:⁊ ſic in idē redit q̄ꝫtum ad nume rum annoꝝ.⁊ ante filꝰ romelie fuerat occiſus ab oſee: ⁊ ſic deſierat eſſe caput ſamarie. c Si non credide/ritis non permanebitis.ſ.in veritate.hoc dicit eſaias: quia ſciebat achaç idolatrā peſſimuꝫ:verbis ſuis non crediturū.quod patet ex hoc:qꝛ de diuīo auxilio diffi/ſus refugit ad auxiliū regis aſſyrioꝝ:vt hr̄.iiij.Reg. xvj. d Et adiecit.Hic dicte liberatiōis pōit̄ ſignū. Et diuiditur in duas partes:quia primo ponit̄ ſignū liberationis ab hoſtibus tēpore achaç.ſecundo tēpo/re filij ſui eçechie.ibi:Adducet dn̄s.prima in duaſ:qꝛ primo promittitur ſignū.ſecundo datur.ibi:Ecce vir/go. Circa primū dicitur:Et adiecit dominus loqui ad achaç per eſaiam. e Dicens.pete tibi ſignum li berationis tue ⁊ populi tui:vt predixi. f A domi/no deo tuo.⁊ non ab idolis que tu colis. g In ꝓ/fundū inferni.ſm̄ Ra.Sa.hic accipitur infernus pro foſſa ſiue ſepulchro.i.pete tibi ſignū ꝑ reſuſcitationem alicuius mortui. h Siue in excelſum ſupra.ſicut fa ctum fuit tempore Joſue per ſtationeꝫ ſolis.Joſue.x. i Et dixit achaç:non petaꝫ.⁊ ſm̄ ꝙ dicit Ra.Sa.cū eſſet idolatra peſſimus ſignū renuit:nolēs ꝙ aliqđ ad dei gl̄iam monſtraretur.ideo ſubditur: k Et non tentabo dominū.fuit excuſatio ficta ad cooperienduꝫ malum ſuum:propter quod eſaias intulit.dicens:

† Mat.1.d Luc.1.c

l Nunquid parum vobis eſt moleſtos eſſe hominibus.id eſt prophetis q̄s ſepe moleſtabant deridendo:affligendo:⁊ aliquādo occidendo:vt patet.iiij. Reg.⁊.ij.Paral̄.in pluribus locis. m Quia moleſti eſtis ⁊ deo meo.ſig/num ab eo oblatū renuendo:ne nomen eius glorificetur. n Propter hoc. id eſt ad declarationem nominis ſui principaliter.

o Dabit dominus ipſe vobis ſignum.ſ.liberationis veſtre conſequēter q̄ꝫ/uis ſitis ingrati:quia deus multa bona facit ingratis ⁊ inuitis.Vnde dicitur Matth.v.Pater veſter celeſtis ſolem ſuum oriri facit ſuꝑ bonos ⁊ malos.

p Ecce virgo.Hic conſequenter ponitur ſignū:⁊ quia ſcriptura iſta mltipli/cit̄ ꝑuertit̄ a iudeis:intendo hic aliq̄ꝫtulū immorari:et ſic ꝓcedā:Quia ꝑmo ponam obiectiones quibus nituntur oſtendere ꝙ nō poſſit intelligi de chriſto ad litterā.Secundo ponam falſas expoſitiones eoꝝ:⁊ eas excludā.tertio po nam expoſitionem catholicam ⁊ veram.quarto obiectiones iudeorum ſoluaꝫ

Circa primum arguunt ex hoc quod dicitur hic:Dabit dominus ipſe vo/bis ſignum.ſ.liberationis achaç ⁊ populi ſui a duobus regibus regnum eius deſtruere volentibus:vt dictū eſt.Jeſus autem naçarenus natus fuit poſt tē pus achaç per quingentos annos ⁊ amplius:vt poſſet de facili oſtendi per tē pora regnorum:ſed dimitto propter prolixitatem vitandam:et quia hoc con/ceditur ab omnibus chriſtianis:ergo ꝯceptio ſeu natiuitas ieſu naçareni nul/lo modo fuit ſignum dicte liberationis.Item ex hoc quod dicitur:Ecce virgo concipiet et pariet filium ⁊c̄.arguunt.quia in hebreo habetur:Ecce alma con cipiet et pariet ⁊c̄.quod nomen ſignificat virginē:ſed adoleſcentulā:quod no men indifferenter dicitur de virgine ⁊ corrupta:quod chriſtiani negāt de Ma ria quā dicunt virginem concepiſſe.Item ex hoc quod ſequitur:Et vocabitur nomen eius emanuel.⁊ in hebreo habetur.Et vocabit ipſa ſcilicet alma:no/men eius emanuel:Jeſus autem naçarenus non fuit vocatꝰ a matre ſua:nec etiam ab alijs emanuel.ſed Jeſus:vt patet ex euangelijs eoꝝ.ergo hec littera non poteſt intelligi de ipſo.Item arguunt ex hoc quod ſubditur in hoc capi/tulo:Anteq̄ꝫ ſciat puer vocare patrem ⁊ matrē ⁊c̄.Ex quo patet ꝙ ī puero de quo fit hic ſermo fuit ignorantia quod chriſtiani negant de ieſu naçareno.di/centes eum habuiſſe plenitudinem ſcientie ab inſtanti conceptionis inq̄ꝫtum

¶ a Emanuel. Quidā eſaiā duos filios habuiſſe dicūt iaſub ⁊ emanuel. Emanuel de vxore ꝓphetiſſa generatū in typū ſaluatoris. Et iaſub qui interꝓ̄tatur relict⁹ vel cōuertēs in typū iudaici ppl'i q̄ relictus eſt: ⁊ poſtea reuerſurus. Emanuel.i. nobiſcū deus gentiū vocationē ſignificat: ꝓpter quā verbū caro factū eſt. b Reprobare malū. quaſi in pannis infātie poſitus habebit boni maliq₃ diſcretionem. His verbis precipimus ſaluatoris īfantiā diuinā in eo nō minuiſſe ſapientiā. Quis dicat: puer aūt ꝓficiebat ſapiā ⁊ etate: vt veritas humani corporis ꝓbaret. Infantia enī nō p̄iudicabat diuine ſapiētie. c Derelinquet terra ⁊c̄. quaſi terra ſyrie ⁊ ſamarie ad inuocationē nominis eius vaſtabit: ⁊ dom⁹ iuda a duobus regibus liberabitur. (margin: 1.Re.2.e)

¶ Muſce

¶ o iuda a ¶ in periculo. ¶ vel bit. virgo ſm hebreū eni verūq₃ ſignificat: vocabūt āt qđ i Matheo ē in hebreo nō habet: ſ₃ Matthe⁹ ſenſū nō verba ſequit. b ¶ nobiſcū de⁹: qđ in deſtructione duoꝝ regū patebit.

a et vocabitur nomen eius ema- a

a ¶ a parte totum: omnē cibū homini idoneum: in quo verus homo monſtratur.

nuel. Butyrum et mel comedet: b+

a ¶ etiā deus erit vt ſci. b ¶ herodē: ſcribas et phariſeos. ¶ nūq̄ vitioꝝ paret affectibus.

b vt ſciat reprobare malum ⁊ eli- c

a ¶ paſtores magos. b ¶ bene dico audite dom⁹ dauid ſignū veſtre liberatiōis. c ¶ anteq̄ fiat deus homo.

gere bonum: Quia anteq̄ ſci- d

at puer reprobare malum et e-

a ¶ āno ſexto regni ezechie ab aſſyrijs capta eſt ſamaria.

c ligere bonum: derelinquetur

a ¶ quaſi hi nō ſūt tibi metuendi: ſed aſſyrius.

terra quam tu deteſtaris a facie e

Nico. de lyra

homo: ⁊ incꝑtū deus ab eterno. Circa ſecūdū ſciendū ꝙ ꝓpter iſta que dicta ſūt aliqui hebrei exponūt ſcripturā iſtā de ezechia filio regis achaz: qui poſt dictū ꝓphete natus fuit: vt dicūt in ſignū liberationis regni iude a p̄dictis regibus. Et ad hoc īducūt qđ habetur.ĩ. ſequenti ca. Et erit extēſio alarū eius implēs latitudinē terre tue o emanuel. Ezechias aūt fuit dn̄s terre p⁹ achaz patrē ſuū: ſ₃ h̄ dictū reprobat Ra. Sa. p h̄ q₂ ezechias erat.xxv. ānoꝝ qñ cepit regnare p⁹ achaz patrē ſuū īmediate vt h̄r.iiij. Reg.xviij. Achaz vero regnauit.xvj. annis tm̄: vt habetur.iiij. Reg.xvj. ergo in principio regni achaz āteq̄ diceret iſta ꝓphetia ezechias iā erat nat⁹: ⁊ erat.ix. annoꝝ: ⁊ ſic non poteſt hec ſcriptura intelligi de ezechia. Et adhuc ad dictū Ra. Sa. poteſt addi: quia ſm ip̄m ⁊ ſm doctores catholicos ꝓphetia iſta fuit dicta quarto anno regni achaz: ⁊ ſic ezechias tūc nō ſolū habuit nouē annos: ſed etiā tredecim: ergo nō poteſt intelligi de eo: ꝓpter qđ Ra. Sa. dicit ꝙ hec ꝓphetia intelligenda eſt de filio eſaie. Dicit enī ꝙ eſaias acceperat ī vxorē quandā iuuenculā: ⁊ ꝙ iā cōceperat de eo. vnde dicit ꝙ talis eſt littera: Ecce adoleſcentula cōcepit ⁊ pariet filiū. ⁊ denūciatio huius part⁹ fuit ſignū ab eo p̄dictuꝫ: quia de puero exiſtente in matris vtero neſcitur an ſit maſcul⁹ vel femina. et ideo quādo certitudinaliter predicit ſignū eſt credibile ꝙ illđ qđ ꝓmittit ad tale ſignū ſit futuꝝ: vt ſit ſenſus verbi eſaie: Ecce adoleſcentula cōcepit ⁊ pariet filiū: ⁊ qñ in natiuitate ei⁹ videbis verbū meū verificatū: ſcias te a duobus regibus te inuadere diſponentib⁹ cito liberandū: ⁊ ita fuit vt iſte Ra. Sa. ꝓſequitur: quia cito poſt ad petitionē achaz rex aſſirioꝝ venit in damaſcū ꝯtra raſin regē ſyrie ⁊ eū īterfecit: ⁊ ppl'm eius tranſtulit in cyrenē: vt habet.iiij. Reg.xvj. ⁊ eodē anno vt dicit oſee filius hela cōiurauit ꝯtra phacee filiū romelie regē iſrl' ⁊ eū interfecit: vt habet.iiij. Reg.xvj. Ad ſuū aūt ꝓpoſitū ꝯfirmandū adducit illud qđ ſcribit ca. ſe. Et acceſſi ad ꝓphetiſſā ⁊ cōcepit ⁊ peꝑit filiū. Ex quo patet ꝙ iſta adoleſcentula de cuius cōceptu ⁊ partu fit hic ſermo. fuit vxor eſaie ad quā acceſſit maritali affectu. ⁊ puer ꝯceptus ⁊ natus de ea fuit fili⁹ eius: ſed iſta expoſitio nō pōt ſtare: q₂ ca. ſe. d₂ đ puero nato. Et erit extenſio alarū eius.i. exercitus regis aſſyrioꝝ implēs latitudinem terre tue o emanuel. ⁊ loquit ibi de terra regni iude: cui⁹ nunq̄ fuit dn̄s eſaias nec filius ei⁹: ⁊ ſic emanuel de cui⁹ cōceptione ⁊ natiuitate fit hic ſermo nō fuit filius eſaie. Itē ꝙ dicē denunciationē natiuitatis pueri in ſexu maſculino eſſe ſignū a dn̄o ꝓmiſſū. videtur falſum: quia de mādato dn̄i dixit eſaias: Pete tibi ſignū a dn̄o deo tuo in ꝓfundū inferni ⁊c̄. ꝑ reſurrectionē mortui vel ꝑ aliquā mutationē notabilē ⁊ ſupernaturalē in curſu celeſti: vt dictū eſt. ſ. ⁊ idē dicit Ra. Sa. ⁊ ſic illđ ſignū debuit eē aliq̄d valde magnū: ⁊ excedēs totā creature facultatē: cuiuſmodi nō eſt talis denunciatio: qm̄ aliqñ medici experti ꝑ aliq̄ ſigna: ⁊ experientias p̄cognoſcūt ſexū pueri naſcituri. Et ſi dicat ꝙ nō cognoſcūt ꝑ certitudinē: tñ negari nō p̄t quin demones p̄cognoſcāt certitudinaliter: cū ad h̄ ſe extēdat eoꝝ noticia naturalis: q̄ remāſit integra in eis: ⁊ ꝑ ꝯñs tale ſignum pōt certitudinaliter p̄dici a diabolo. Itē.iiij. Reg.xvij. dicit

dicit ꝙ oſee fili⁹ hela regnare cepit anno xij. achaz: ⁊ ſ₃ hoc phacee fili⁹ romelie vixit vſq₃ ad.xij. annū achaz: ⁊ ſic falſuꝫ videt qđ dicit Ra. Sa. ip̄m interfectū ab oſee eodē anno q̄ natus fuit emanuel q̄ ſm eū natus fuit anno achaz.iiij. vl'.v. ad tardius. Item capitulo viij. dicitur: Anteq̄ ſciat puer vocare patrem et matrem auferetur fortitudo damaſci: ⁊ ſpolia ſamarie coram rege aſſyrioꝝ: ſed non legitur ſamaria ſpoliata a rege aſſyrioꝝ ante nonum annum regni ozee in quo fuit capta a ſalmanaſar rege aſſyrioꝝ: vt habetur.iiij. Reg.xviij. licet ozee āte fuerit tributarius regis aſſyrioꝝ: ⁊ ſic a natiuitate pueri de quo eſt hic ſermo ꝙ fuit filius eſaie ſm dictum Rabi Salomo. vſq₃ ad captionē ſamarie fluxerūt āni.xvij.ſ. viij. đ regno achaz: ⁊.ix. de ozee: vt patꝫ ꝑ p̄dicta: q₂ puer fuit nat⁹.iiij. āno achaz vl'.v. ad plus: ⁊ ozee cepit regnare.xij. anno achaz: vt dictum eſt. ante vero.xvij. annos puer ſcit vocare patrem ⁊ matrem. Si aūt dicat ꝙ oze cepit regnare.iiij. anno achaz: vt dicūt aliqui: adhuc ſequit ꝙ puer in ſpoliatiōe ſamarie habuit.ix. annos an̄ quos puer ſcit vocare patrem ⁊ matrē ad tardi⁹. Itē qđ aſſumit ad cōfirmationem ſui ꝓpoſiti cū dicit: Et acceſſi ad ꝓphetiſſam ⁊c̄. magis eſt ad oppoſitū: vt oſtēdet ca. ſe. Circa tertiū accipiendū ē qđ dicit Mat. j. Hoc aūt totū factū ē vt adimpleret qđ dictū ē a dn̄o ꝑ ꝓphetam dicētē: Ecce virgo habebit ī vtero ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabit nomē ei⁹ emanuel. ex hoc patet ꝙ iſta ſcriptura eſaie loquit de dn̄o ieſu xp̄o. cuꝫ Matthe⁹ ap'ls ⁊ euāgeliſta ſpūſctō plen⁹ magis q̄ fuerūt ꝓphete veteris teſ. dicat eā fuiſſe impletā in natiuitate chriſti. Et ſm h̄ ſic exponit a doctoribus catholicis: Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū.i. beata virgo maria a ꝓphetis denūciata: q̄ ꝯcepit ⁊ peꝑit manēs virgo. a Et vocabit nomē ei⁹ ema. q₂ vocatus eſt xp̄s: qđ ē nomē ſignificās duplicē naturā in vno ſuppoſito: diuinā.ſ. ⁊ humanā: ⁊ hoc idē ſignificat emanuel: qđ ē interꝓ̄tatū nobiſcū de⁹. b Butyꝝ ⁊ mel co. h̄ d₂ ad denotandū verā ei⁹ hūanitatē q̄ talib⁹ nutrit marie in puericia. c Vt ſciat reproba. ma. ⁊c̄. li vt nō tenet ibi caſualit: ſ₃ cōſecutiue: q₂ ab infantia ſua habuit plenitudinē ſciē ad reprobandū malū ⁊ eligēdū bonū. loquēdo de ſciā hūana: ⁊ q₂ iſtā habuit ab inſtāti cōceptiōis ⁊ nō an̄. iō ſubdit: d Quia anteq̄ puer ſciat reprobare ma. ⁊c̄. dereliquet terra ⁊c̄.i. odio habes tāq̄ tibi nociuā.ſ. terrā iſrl' ⁊ terrā ſyrie. e A facie duorū regū ſu. q₂ rex aſſyrioꝝ regē ſyrie īterfecit: ⁊ ppl'm ei⁹ trāſtulit in cirenē: vt dictū eſt. ſ. ⁊ poſtea ozee regē iſrl' cepit ⁊ populū ei⁹ trāſtulit in aſſyrios: vt h̄r.iiij. Reg.xviij. Circa q̄rtū dicēdū. Ad primū ꝙ in ſacra ſcriptura ponit duplex ſignū alicui⁹ euētus. Vnū ꝓnoſticū qđ ē īdicatiuū effect⁹ futuri: ſicut Iudi.vj. datū fuit ſignū gedeoni in vellere īdicatiuū ſue victorie future: ⁊ tale ſignū frequēti⁹ dat in ſcriptura. Aliđ ē ſignū rememoratiuū effect⁹ p̄teriti: ſic̄ Exo.iij. dixit dn̄s moyſi: Hoc habebis ſignū ꝙ miſerim te cū eduxeris ppl'm meū de egypto: īmolabis deū ſuꝑ mōtē iſtū.i. immolabis deo de iſta miſſione q̄ tibi īponit ad liberationē ppl'i reddēdo grās deo. ⁊ ſic patet ꝙ iſtud fuit ſignū rememoratiuū miſſionis p̄terite nec obſtat magna diſtantia tp'is: q₂ ſignū rememoratiuuꝫ ita reſpicit p̄teritum in magna diſtantia ſicut in parua: ſicut ⁊ ſignū ꝓnoſticū reſpectu futuri. Sciendū etiam ꝙ liberatio regni iude a ꝑſecutoribus fuit ſignū figuratiuū ſaluatiōis mūdi fiende per chriſtum: ⁊ quia achaz erat īcredulus verbo ꝓphete: vt dictū eſt. ſ. conuenientius fuit vt ſibi daret ſignuꝫ rememoratiuū futurū in lōginquū: vt ip̄e in ꝓpria ꝑſona nō videret: ſic̄ in mente nō credebat: illi tñ q̄ deſcēderūt de eo viderūt vt Maria ⁊ ioſeph. iō ſignāter ꝓpheta nō dixit verbuꝫ ad achaz. dicēs: Audi achaz: ſ₃ ad domū dauid. d. Audite ergo dom⁹ dauid: de qua domo fuerūt Ioſeph ⁊ Maria: nō tñ ad eos refertur quod ibi dicitur: Nunquid parum vobis ē ⁊c̄. ſed illud quod ſubditur: Dabit dominus vobis ſignum.

Ad ſecundum dicendū ꝙ almuth in hebreo ſignificat abſconſionem. ⁊ inde dicitur alma abſcōdita: qđ ſignificat iuuenculā aſpectib⁹ hoīm abſcōditā: ita ꝙ de ei⁹ pudicitia ⁊ integritate non

tate non

a Muſce.i.egyptijs pp̄lo ībelli ⁊ idolatria ſoꝛdēti. Regim⁹ ab egyptijs Joſiā occiſū: ⁊ pp̄lm iſrl' ſubiugatū: nec multo p⁹ tp̄e nabuchodonoſoꝛ cū inumerabili exercitu cepit hierl'm: tē plū incēdit ⁊ habitatoꝛes aſſyrios in iudea poſuit. b Nouacula. Rex aſſyrioꝝ (ꝗ in Hieremia colūba dei vocat̄) in eo ⁊ ī his ꝗ trās flumen.ſ.aſſyrijs radet dn̄s in iudea caput ⁊ pilos .ſ. omnem foꝛtitudinē regū ⁊ ꝑncipū ⁊ ſubiectorū. c Et erit in die illa. Poſt ſubuerſionē vꝛbis Nabuçardan ꝑnceps militie quē.lxx.archimaꝝ vocāt: pauperes reliqͣt ꝗ vineas ⁊ agros colerēt. Cū Godolias de regio genere ꝗ eis ꝑ poſitus erat.dicit: Seruite regi babylonie: ⁊ bene erit vobis: quo tp̄e tāta ſolitudo ī iudea fuit vt nec greges ouium haberēt: nec armenta boum.

4.Re.23.f

Ibi.25.c

Hiere.15.c

Ibidem.

4.Re.25.f

Tropologice

tui ſcilicz Joathan: de qua domo exit Eçechias filius tuus.
c Dies qui non venerunt ⁊c̄. iſta ſeparatio fuit facta tēpore roboam: vt habet̄.iij.Reg.xij. ⁊ a tp̄e illo vſq₃ ad tp̄s Eçechie nō venerūt dies ita terribiles ⁊ cōſolabiles diuerſis reſpectibus: ſicut venerūt tempoꝛe Eçechie quando ſennacherib venit vltimo ad deſtruendū ei⁹ regnū. ideo ſubditur: d Cum rege aſſyrioꝝ.qm̄ in aduentu eius ad hieruſalem fuerunt illi dies ratione ei⁹ ⁊ foꝛmidinis exercitus: ⁊ pꝛo rapſacis blaſphemationibus fuerunt terribiles et triſtabiles: ſed ratione miraculoſe liberationis fuerunt conſolabiles.

a ſ veniēte aſſyrio ī illis ſupat': ī emanuel libera ber' ꝑſentia. ſ vn̄ dereliquet̄ terra ab his regib⁹
duoꝝ regū ſuoꝝ. Adducet domi a
nus ſuper te ⁊ ſuper populū tu
ſ tribulatiōis et captiuitatis.
um: ⁊ ſuper domū patris tui di b
ſ tam mali.
es qui nō venerunt a diebus ſe c
a ſ Nabuchodonoſoꝛ cū quo venerūt medi: et ꝑſe: ⁊ egypti et chaldei.
parationiſ ephꝛaim a iuda cū re d
ge aſſyrioꝝ. Et erit ī die illa: ſibi e† f
a ſ inſpirabit.
a labit dominus muſce ꝗ ē in ex g h
a ſ nili. b ſ aſſyrijs vel chaldeis nimiū ferocibus: et iaculis potentibus.
tremo fluminum egypti: ⁊ api ꝗ i
a ſ metaphoꝛam ꝓſequitur. in huiuſmodi eni locis muſce apeſq₃ congregantur.
eſt in terra aſſur: et veniēnt ⁊ re k
ſ in terra tua.
quieſcent omnes in toꝛrētibus †
valliū: ⁊ in cauernis petraraꝝ ⁊
in omnibus frutetis: et ī vniuer † †
ſis foꝛaminib⁹. In die illa radet l† m
a ſ qꝛ data eſt ei egypt⁹ ꝓ laboꝛe quo ſeruiūt domino apud tyrū. b ſ vl' cōducta alia littera.
b dominus in nouacula acuta in
a ſ euphꝛaten. ſ id eſt.
his qui trās flumē ſunt: in rege n o
a ſ vt nihil foꝛte: nihil pulchꝛū remaneat: ſ₃ effemiat' homib⁹ īmo ignomīoſis mlierib⁹ cōpenſ.
aſſyrioꝛum caput ⁊ pilos pedū: p q
a ſ decoꝛē et virtutē. b ſ .i.cū oīa trāſlata fuerint in chaldeā. ſ tempoꝛe gratie.
c et barbā vniuerſā. Et erit in die r s†

Nico.de lyra

tate nō dubitatur: maxime qn̄ ꝑponitur littera he: tūc ſic ſōat haalma: nec inueniunt̄ in tota ſacra ſcriptura aliꝗ ſic ſcripte: niſi tm̄ treſ.ſ.rebecca: Gen̄.xxiiij.vbi dicit̄ de ea: Puella decoꝛa nimis: virgo pulcherrima ⁊ incognita viro. Et ſeq̄t̄ ibidē: Puella que egredietur ad hauriēdā aquā. In hebꝛeo habetur: Haalma que egredietur ⁊c̄. ⁊ maria ſoroꝛ moyſi: Exo.ij. vbi dicit̄ de ea: Et iuit puella ⁊ vocauit matrez pueri. In hebꝛeo habet̄: Juit haalma ⁊c̄. ⁊ iſta que ſcribitur ī hoc capitulo: ⁊ ideo cū due pꝛime fuerint virgines puriſſime qn̄ nominate fuerunt nomine haalma. idē tenendū de iſta. Ad tertiū dicendū ꝙ duplex eſt nomē alicuius.ſ.īpoſitionis ⁊ nature: ſicut ſoꝛtes eſt nomen impoſitiōis: homo vl' h' nomē hō nomen nature. ieſus fuit nomen impoſitū ipi xp̄o: vt patz Luc̄.ij. Emanuel aūt eſt nomē nature ſeu pꝛoprietatis: ſignificat enī nobiſcū deus: vt dictū eſt.ſ. ⁊ hoc eſt ꝓpꝛium nomē ipſius chꝛiſti: in quo diuina natura et humana ſunt cōiūcte in eodē ſuppoſito: ⁊ hoc modo vocat⁹ eſt plurib⁹ alijs nominibus ꝓpꝛietates eius ſignificantibus: ſicut vocat⁹ eſt lapis. Dan̄. ij. ⁊ Dauid: Oſee.iij. ⁊ nomine domini tetragrāmaton: Hieremie.xxiij. Et hoc eſt nomen qd' vocabūt eum domin⁹ iuſtus noſter. vbi habemus: Dominus. In hebꝛeo habetur nomē domini tetragrāmaton: ⁊ pluribus alijs nominibus conſimilit̄ nominatur in ſcriptura. Ad quartū: iam ſolutum eſt ex his que dicta ſunt: quia licet in chꝛiſto non fuerit aliqua ignoꝛantia: tamen factus eſt homo in tempoꝛe: ⁊ ſic habuit ſcientiam infuſaz in tempoꝛe: ⁊ anteq₃ illā haberet: liberatio populi per Eſaiam denunciata fuit impleta. a Adducet domin⁹. Sciendū ꝙ pars iſta ad finem capituli multipliciter exponitur a diuerſis: ſed vnam tm̄ expoſitionez intendo ꝓſequi que rationabilioꝛ mihi videtur ⁊ eam ꝓſequitur Ra. Sa. videlicet ꝙ in hac parte deſcribit̄ ſignū liberatiōis a deo facte tp̄e Eçechie filij achaç: quia rex aſſyrioꝝ cum magno exercitu venit cōtra eum: cui Eçechias reſiſtere non potuit via humana. ⁊ ideo cōuertit ſe ad diuinum auxilium implorandū: ⁊ iō miſit dn̄s angelum ſuum qui vna nocte percuſſit in exercitu regis aſſyriorum centuz octoginta quinq₃ milia bellatoꝛum: quod videns rex mane territus ⁊ confuſus fugit ad terram ſuam cum paucis: ⁊ ibi interfectus fuit a filijs ſuis.iiij.Reg.xix. Igitur ſm̄ hoc reſiduum huius capituli in duas partes diuiditur: quia pꝛimo tangitur hoc factum in generali. ſecundo explicando ꝑtes eius in ſpeciali.ibi: Et erit. Circa pꝛimū dicit̄ ipſi achaç: Adducet dn̄s ſup te: qꝛ theglathphalaſſar rex aſſyrioꝝ vaſtauit terrā eius nullo reſiſtente: ⁊ eū afflixit: vt habetur.ij.Paral.xxviij. b Et ſup domū patris tui.i.ſup Eçechiā filiuz tuū ⁊ eius populū. Eçechias enī fuit iuſt⁹ ⁊ bon⁹. ⁊ ideo magis deſignatur hic per auū ſuum Joathan qui fuit iuſtus q₃ ꝑ achaç patrē ſuū qui fuit peſſimus. cū dicit̄: Super domū patr' tui.ſ.

e Et erit. Hic deſcribitur factū per ꝑtes in ſpeciali. ⁊ pꝛimo q̄ₜum ad aduētum exercitus. ſecundo q̄ₜum ad ꝑcuſſionem ipſius.ibi: In die illa radet. tertio q̄ₜum ad ꝓuiſionem victus Eçechie ⁊ populi eius.ibi: Et erit. Circa pꝛimū dicitur: f In die illa.id ē in tēpoꝛe illo. quia congregatio tanti exercitus non potuit fieri vno die.
g Sibilabit dn̄s.id eſt inſpirabit voluntatem veniendi contra Eçechiam.
h Muſce que eſt ⁊c̄. per muſcā intelligitur hic populus egypti: qui cū magna turba venit cū ſennacherib cōtra Eçechiam vt dicunt aliqui: ſed hoc videtur falſum: quia rapſaces tūc volēs terrere Eçechiā ⁊ populum eius dixit. iiij.Reg.xviij. In quo cōfidis vt audeas rebellare. an ſperas in baculo arūdineo atq₃ confracto egypto: hoc aūt non dixiſſet ſi populus egypti eſſet ī exercitu cū ſennacherib cōtra Eçechiaz: ⁊ ideo alij exponunt de rege egypti ꝗ alio tp̄e venit contra iudeam .ſ. tempoꝛe ioachaç filij Joſie quē vinxit ⁊ īpoſuit terre centū talenta argenti: ⁊ talentū auri.iiij.Reg.xxiij. Sed videtur mihi ꝙ melius poteſt exponi de populo libye: qui erat ſubiectus regi aſſyrioꝝ. ⁊ ideo venit ad eius exercitū. vnde nō dicitur hic: Sibilabit dominus muſce que eſt in egypto: ſed que eſt in extremo fluminum egypti. Et vocatur ille populus muſca ad deſignandum ꝙ venit cū magna turba ſicut muſce. Dicitur autem hic fluminum egypti: quia ī egypto raro pluit: ſed terra irrigatur per irrigationem nili ꝗ ad hoc ab incolis per multos diuiditur riuos: vt habetur Deut̄.xj. i Et api que eſt in terra aſſur. Vocatur ille populus aſſyrioꝛum apis: non a dulcedine mellis: ſed ab aculeo: quia ille populus pupugit alias natiōes in circūitu eas perſequendo: vt habetur.iiij.Reg'.xviij.
k Et venient et requieſcent omnes in toꝛrētibus ⁊c̄. Per hoc deſignatur ꝙ eſſent occupaturi ⁊ deuaſtaturi omnia loca regni iude. ſicut factū fuit tēpoꝛe Eçechie excepta hieruſalem quam ſennacherib non cepit deo exercituz eius percutiēte. l In die illa. Hic conſequenter deſcribitur iſta percuſſio: quia dominus miſit angelum et percuſſit in caſtris aſſyrioꝛum.clxxxv.milia: ita ꝙ coꝛpoꝛa redacta fuerunt in cineres intactis veſtibuſ ⁊ armis. quo viſo rex ſennacherib fugit ⁊ diuino iudicio in terra ſua gladio filioꝛum ſuoꝛum interfectus fuit.iiij.Reg.xix. ⁊ hoc eſt quod dicitur hic: In die illa. id eſt in tp̄e ꝗ ſennacherib vēiet ꝯtra hierl'm vt deſtruat eā.
m Radet do. ⁊c̄.i.acuta. qꝛ illō qd' acuit̄: ſup cotē d'ducit̄: ꝑ nouaculā acutā ꝗ velocit̄ ſcīdit mltitudinē piloꝝ: ītelligit̄ diuina potētia ꝑ quā velocit̄ cecidit rex ſennacherib ⁊ exercit⁹ ei⁹. n In his ꝗ ⁊c̄.ſ.euphꝛatē vltra qd' erat t̄ra aſſyrioꝝ reſpectu hierl'm. o In rege aſ. h' d'r ad excipiēdū alios ꝑp̄los ꝗ habitabāt vltra euphꝛatē: ꝗ nō venert̄ cū ſennacherib ad deſtruēdū iudeā. p Caput.i.regē: ꝗ a filijs ſuis int̄fect⁹ fuit: vt dictū ē. q Et pilos pedū.i.pedites de ſuo exercitu.
r Et barbā vni.i.cōtes ꝗ erāt circa regē adherētes ei ſic̄ barba capiti. s Et erit in die illa. Hic conſequenter deſcribit̄ ꝓuiſio vict⁹ circa Eçechiā et populū ei⁹: qꝛ licet exercit⁹ ſennacherib terrā iudee in circūitu hierl'm deſtruxerit: ⁊ bōa ꝑtī vaſtauerit.

☞ a Tropologice. Nutriet homo vix vnā vaccā ⁊ duas oues ſcʒ mūda animalia habēt iudei vt lacte nutriantur infantie: nō ſolido cibo: vt comedāt verboꝝ mella de labijs meretricꝭ: nec habeāt vinū qꝺ letificat coꝛ hoīs. Sed opa eoꝝ vertā tur in ſpinas: ⁊ vulnerenť ab eis: q̄ ſagittāt in obſcuro. r. c. ſi voluerint altius ſapere q̄ꝫ deberent: vt laborantes in ſcripturis myſticum poſſint inuenire. Non fruges afferāt ſed vepꝛibus cōpleantur ⁊ ſpinis que oꝛiunť in manibus ebrij: nec terra coꝛū vel doctrina a rationabili animāte: ſed a bobus (quoꝝ curaʒ nō habet deus) ⁊ a brutis animalibus conculcetur. b Comedet butyꝝ. Delectabitur in paſſione xp̄i vł ſua. Butyruʒ enī ex multis cōfectiōib⁹ efficitur. c Et oēs montes. relictis campeſtribus metu hoſtium ad montana cōfugient: aſpera montiū manu ꝓpꝛia excolentes: vitā miſerā ſuſtentabunt. cetera erunt in paſcua.

Tropo.

Pſ. 10.

☞ Et dixit

a ſ rarus habitatoꝛ. b ſ vnā tm̄: quia pauper. ſ carnem. ſ robuſtam vnitatem.

a illa: nutriet homo vaccā boum. a†

a ſ duos ſimplices affectus ad dn̄m. ſ. et ꝓximū. b ſ q: multa paſcua et pauca animalia. c ſ doctrine euāgelice. ſ vn̄ paſcať et veſtiatur.

et duas oues: ⁊ pꝛe vbertate lā- b† c†

b ctis comedet butyrū. Butyrum d†

a ſ agreſte. b ſ pꝛo inopia panis.

enim ⁊ mel manducabit omnis e

homo qui relict⁹ fuerit in medio

terre. Et erit in die illa oīs lo- f

a ſ deficiente vino: deſertis vineis: ſingule vites ſingulis ementur argenteis.

cus vbi fuerint mille vites mille

a ſ emētur. b ſ vinee.

argenteis: ⁊ ī ſpinas: ⁊ ī vepꝛes g

a ſ timoꝛe latronum.

erunt. Cum ſagittis ⁊ arcu igre- h

a ſ in agros viſendos.

dientur illuc. Vepꝛes enī et ſpi-

c ne erūt in vniuerſa terra: et om- i

a ſ erunt tales.

nes mōtes qui in ſarculo ſariēť:

non veniet illuc terroꝛ ſpinaruʒ k

a ſ cetera terra.

et vepꝛiū: et erit in paſcua m bo- l

a ſ tm̄: nō in habitatione hominis.

uis et in conculcatione pecoꝝ.

Nico. de lyra

vaſtauerit ⁊ partim rapuerit: tamē dominus de victu Ezechie ⁊ populo ſuo ꝓuidit. vt dictū fuit. iiij. Reg. xix. exponēdo illud: Hoc erit ſignū: comede hoc anno qꝺ reppereris ⁊c. ⁊ q̄ꝫtū ad hoc dicit hic: Et erit in die illa. i. tꝑe poſt deuaſtationē ꝑ ſennacherib. a Nutriet hō ⁊c. i. vaccā vnicā ſibi remanentē de magno armento boum ceteris raptis ⁊ conſumptis ab exercitib⁹ ſennacherib. b Et duas oueſ. ſibi remanentes de magno grege ouium. ceteris conſumptis ab aſſyrijs. c Et pꝛe vbertate ⁊c. quia dominus dabit benedictionē ſuā ⁊ ſic habebūt tātū de lacte ꝙ ſufficiet ei ad ſuſtētationem domus ſue: intantū ꝙ non ſolum comedet lac: ſed etiā pinguedinē lactis que colligitur in butyro. Aliqui autem exponūt ponunt hoc ad oppoſitum dicentes: ꝙ ꝑ hoc exprimitur defectus victus illo tempoꝛe ꝓpter vaſtationem terre. ſic exponētes: Comedet butyꝝ ꝓpter panis defectum: ſed littera pꝛecedens videtur repugnare vbi dicitur: Et pꝛe vbertate. ⁊ ſimiliter ſubſequens. cum dicitur: d Butyrū et mel comedet. vel manducabit. vbicunq̄ꝫ enim iſta duo iunguntur in ſcriptura ſignificāt abūdantiā bonoꝛum terre. vnde et terra ꝓmiſſionis ad ſui cōmendationē frequenter dicitur in veteri teſtamento fluens lacte ⁊ melle. e Omnis homo qui relictus fuerit in medio terre. id eſt homines iuſti viuentes vita humana ⁊ non beſtiali. iſti fuerunt relicti in medio terre iudee euadētes gladiū ſennacherib: ſed mali qui erāt in peccatis obſtinati: fuerunt per eū exterminati. ⁊ iſtis iuſtis remanētib⁹ fuit ſufficienter ꝓuiſum de victu. f Et erit in die ⁊c. valentes mille argenteos. g Et in ſpinas ⁊c. ꝓpter defectum colentiū. quia ſicut dictum eſt multi perierant per exercitū aſſyrioꝛū. Ra. Sa. aliter exponit. d. ꝙ tempoꝛe Ezechie poſt mirabilem liberationem ab exercitu ſennacherib vt pꝛedictum eſt: Ezechias induxit populū ad legis ſtudiū: ⁊ vt magis poſſet ī h̄ ꝓficere abſtraxerunt ſe a vino: ita ꝙ parum aut nihil bibebant: ⁊ ſic remāſerunt vinee inculte. h Cū ſagittis ⁊c. ꝓpter feras ⁊ ſerpentes ibi latentes inter frutecta ibidē creſcētia. ideo ſubditur: Vepꝛes enī ⁊ ſpine ⁊c. i Et omnes montes ⁊c. id eſt ſpinis ⁊ vepꝛibus purgabunť. ad hoc ꝙ poſſit ibi bladū ſeminari. k Nō veniet ⁊c. q: deo faciente ſeruabitur terra in puritate ſua: vt ſic faciat fructū bonū ⁊ multū. ideo ſubdiť: l Et erit ī paſcuam bouis ⁊c. id eſt ita erit fertilis in fructu ꝙ non ſolū ſufficiet ad ſuſtentationem hominum: ſed etiam animalium domeſticoꝛum.

Moraliter.

a† Et factū eſt in diebus Ca. VII achaz ⁊c. Per hierl'm ſignificať anima fidelis ſm̄ ſenſū moralē ī qua ciuitate debet xp̄s regnare: cōtra eā venit raſin qui interp̄tať iniquus. i. nō equus: ⁊ ſignat ſupbiā. nā ſupbus vult alios excedere: ⁊ ſic refugit equalitateʒ. ⁊ phacee qui interpꝛetatur oꝛis opertio: ⁊ ſignat auariciam. vnde auarus diciť quaſi eris auidus: ⁊ ſic os apertū habere diciť: q: nunq̄ꝫ pecunijs ſatiatur: ⁊ hec duo vitia dicū hic titiōes fumigātes ⁊ caudas habēt. es titiones: q: cōcupiſcentiā inflāmant: fumigātes: q: mentis oculos tanq̄ꝫ fum⁹ excecant et caudas habentes: q: poſt ſe alia vitia trahūt. De ſuperbia nanq̄ꝫ diciť Ecci. x. Initiū oīs pctī ſupbia. De auaricia. j. Thimo. vj. Radix omniū maloꝝ eſt cupiditas. Per Eſaiā vero dictā ciuitatē aſſecurantē pꝛedicatoꝛ ſignificatur veritatis. dans ꝓ ſigno liberationis cōceptionē ⁊ natiuitatē ſpiritualē chꝛiſti in hominibus bone volūtatis. per achaz vero recuſantē ſignū: ſignificať peccatoꝛ obſtinat⁹ in malo. De bello vero vitioꝛū cōtra hierl'm moralē dicit Ber. ſup miſſus eſt. Venit auaricia ⁊ vendicat in me ſibi ſedem. iactātia cupit dominari: ſuperbia vult mihi eſſe rex. luxuria dicit ego regnabo. ambitio inuidia ⁊ iracundia certant in memetipſo de me ipſo: cuius potiſſimū eſſe videar. ego q̄ꝫtū valeo reſiſto. renitoq̄ꝫtū iuuoꝛ. dn̄m meū ieſum reclamo: ⁊ dico nō habeo regeʒ niſi ieſū. c† In die illa ſibilabit dn̄s muſce ⁊c. Per muſcas ⁊ apes pūgentes ſignificāť cōtētioſi ⁊ detractoꝛes q̄ dicunť h̄ requieſcere. † In toꝛrentib⁹ valliū. q̄m ſunt ī petuoſi: ꝓpť qꝺ ſignāt dom⁹ potentū. † Et in cauernis ⁊ foꝛaminib⁹. id eſt in domibus clauſtraliuʒ. † Et in omnib⁹ frutectis. que ſunt parua nemoꝛa: ꝓpter quod ſignificant habitatiōes vulgariū. In omnibus enī iſtis locis vigēt vitia ꝯtentiōis ⁊ detractionis. Et ſubdiť dictoꝝ vitioꝝ punitio. cū diciť: l† In die illa radet dn̄s ⁊c. i. grauiter puniet p̄dicta vitia in maioꝛib⁹ q̄ ꝑ caput ſignificantur: ⁊ mediocribus q̄ ꝑ barbā: ⁊ minoꝛib⁹

Additio

noꝛib⁹ q̄ ꝑ pilos pedū intelligūť. s† In die illa. Hic deſcribiť modus viuendi bonoꝝ. cū diciť: In die illa nutriet hō. id eſt rōnabiliter viuēs. a† Vaccā boū. i. coꝛp⁹ ſnū nō ad luxuriādū: ſed ad ſeruiendū dn̄o ſm̄ ſtatū ſuū. b† Et duas oues. ſcʒ intellectū pabulo ſacre ſcripture: ⁊ volūtatē celeſtiuʒ deguſtatiōe q̄ꝫtū ꝑtinet ad ſtatū p̄ntis vite. c† Et p̄ vbertate lactis. i. diuine conſolationis. d† Comedet butyrū. i. ſentiet excellentē ſuauitatem celeſtium.

In ca. vij. vbi diciť in poſtil. Et dixit achaz: Nō petam.

Additio. j.

In hac rn̄ſiōe achaz recte ītellecta nō recuſauit petere ſignū: timens ne aliquid ad dei gl'iam mōſtrareť: vt Ra. Sa. dicit. potuiſſet enī Eſaias virtute diuīa oſtēdere aliqꝺ ſignū etiā achaz nolēte: ſed hec reſpōſio aliť expōi p̄t ⁊ plani⁹. Pꝛo q̄ ſciendū ꝙ aliq̄ q̄rūt a deo ſigna nō tētādo q̄ſi dubitātes de diuīa potētia: ſ vt firmi⁹ verbis diuīs adhereāt: vt pʒ de Gedeōe Iudic. vj. ca. ⁊ de Ezechia. ī. xxxviij. ⁊ de multꝭ iuſtꝭ. Alij vo ſigna q̄rūt q̄ſi volētes expientiā ſumē de diuīa potētia de q̄ dubitāt: ⁊ h̄ eſt ꝓpꝛie tentare deū: ſic legiť de iſraelitꝭ: Nu. xiiij. tentauerūt me decies. Alij vero in tāta īfidelitate ſūt excecati ꝙ nolūt tētare deū: ſ quaſi certificati de īpotētia ſeu īpꝛouidētia dei: credūt ꝙ de h̄ nō requiriť tentatio: ſic null⁹ ſēſat⁹ tētat an ignis calefaciat: cū ſit cert⁹ de hoc. Et iſto mō achaz peſſim⁹ tanq̄ꝫ nō ſolū dubius de fide: ſed tanq̄ꝫ cert⁹ de oppoſito dic: nō petā: ⁊ nō tētabo dn̄m. q. d. nec p̄mo mō qꝺ eſt petere ſignū: nec ſcđo mō qꝺ ē tētare: ego volo ſigna. in quo manifeſte oſtēdebat nullā habere fidem nec confidentiā de deo. Unde notādū: ꝙ cū Eſaias dixerat ſibi: pete tibi ſigna a dn̄o deo tuo: coꝛreſpōdenť debuiſſʒ dicere: Nō petā: ⁊ nō tētabo dn̄m deū meū: ſed ī ſua rn̄ſiōe peſſima reſcīdit deū meū vt māifeſte oñderet: ꝙ dn̄s de q̄ Eſaias loquebať: nō erat de⁹ ſu⁹. ſ. achaz. Ex q̄ Eſaias ꝯn̄r ītulit. Nū q̄d parū vobis eſt ⁊c. Infidelitas enī quā achaz oñdebat in p̄dicta rn̄ſione maxīa offenſa dei erat.

In eo.ca.vij.vbi dr̄ in poſtil.Et ſi dicat̄ ꝙ nō cogno.⁊c̄.

Additio.ij. Poſito ꝙ demōes ꝑcognoſcūt certitu/
dialiṫ de aliqua muliere ꝑgnāte: an ſit
paritura maſculū vel feminā ex eoꝝ noticia naturali q̄ ītegra
in eis remāſit: vt poſtillator dicit ad hec pt̄ negari ꝙ de mulie
re q̄ nōdū ɔcepit: demōes ex ſua noticia naturali ꝑcognoſcāt:
an ɔceptura ſit ⁊ paritura: cū demonū cognitio naturalis nō
ſe extēdit ad futura mere cōtingētia. ⁊ ideo cū ī ꝓpoſito Eſai/
as loquebat̄ de virgīe q̄ nōdū cōceperat ſed conceptura erat.
Nō ei dixit: Ecce virgo ɔcipit ſeu ɔcepit: ſꝫ ɔcipiet. Nō obſtā
te rōe poſtillatoris adhuc videt̄ cauillatio iudeoꝝ ī ſuo vigo/
re ad quā euacuādā videt̄ aliṫ dicēdū. Pro q̄ attēdēdū ē ꝙ ex
ɔtigētibꝰ q̄ equaliṫ ad vtrūlibet ɔſueuerūt ſe habere: nō pt̄ ſu
mi rōnabiliter certificatio alicuiꝰ ꝓpoſiti dubij: etiā ſi ab aliq̄
añq̃ ɔtigat ꝑnoſticet̄: Vbi gr̄a. Si aliq̄s dicat alicui d̄ aliq̄ re
dubitāti: crede mihi hāc rē tibi dubiā: in cuius ſignū do tibi:
ꝙ ſemel ꝓijcias taxillos: ⁊ in illa eiectiōe vnica tua pūcta erūt
paria: māifeſtū eſt: ꝙ poſito ꝙ paria eijciant̄ dubitās ſi ſit di/
ſcretꝰ nō certificabiṫ de dubio ſuo. q̄z ad talē ꝑnoſticationē nō
requiriṫ aliqua ſupnaturalis cognitio: ſʒ pt̄ rōnabiliṫ eſtīari:
ꝙ fuit caſualiter facta. vñ in ꝓpoſito ꝙ mulieres cōiter pariūt
maſculos vl' femīas: caſualiṫ poſſet q̄s verā ptē ꝑdicere ſine h̄
ꝙ ſibi credat̄ in alijs dicēdis. Unde ridiculū videt̄ ꝙ in mate
ria tā ardua ⁊ dubia tale ſignū offerret̄ ad certificationē.

In eodē ca. vbi dr̄ in poſtil. Ut ſciat reprobare malū.

Additio.iij. Notādū ꝙ in hoc qd̄ dr̄ h̄: Ut ſciat re
ꝓbare ma.⁊c̄. videt̄ ꝓpħa alludē ad
h̄ qd̄ dr̄ Geñ.iij. Eritꝭ ſic̄ dij ſciētes bonū ⁊ ma. Primꝰ eī adaꝫ
ſciam boni ⁊ mali illicite appetiuit. ſ. vt eſſet ſic̄ deꝰ. vñ ibidem
dr̄: Eritis ſic̄ dij ſciētes bonū ⁊ malū: ⁊ ſic lapſus ē in pctm̄ ſup
bie volēs ſe adeq̄re d̄o. Scd̄s aūt Adā. ſ. emanuel. de q̄ h̄ agiṫ
nō habuit ſcīam boni ⁊ mali niſi vt ſciret reprobare malū ⁊ eli
gere bo.q.d. licet iſte filiꝰ vgīs de q̄ loq̄r: butyrū ⁊ mel cōcdet
tanq̃ verꝰ hō: in h̄ tñ differt a ꝑmo hoīe: q̄z ille bonū ⁊ maluꝫ
ſcire appetiuit vt eq̄ret̄ deo. iſte vero vt ſciret reprobare malū
⁊ eligere bonū: qd̄ intelligiṫ de malo culpe qd̄ eſt ſimpliciter ⁊
vere malū. malū vero pene eſt malū ſm̄ q̄d tm̄. Et notādū ꝙ ſi
ſcire intelligat̄ h̄ de ſcīa expimētali: ſic in ꝑdictꝭ vbis īueniṫ ī/
peccabilitas xp̄i: etiā ſm̄ hūanā naturā. Iſto enī mō nō ſciuit
xp̄s malū: q̄z pctm̄ nō fecit: nec īuētꝰ ē dolꝰ in ore eiꝰ. ī. liij. ſed
tm̄ ſciuit reprobare malū culpe. Itē notādū ꝙ vbi nos habe/
mus: Ut ſciat repro.ma.⁊c̄. hebraica lr̄a hꝫ: q̄z ſcit. vl' eo ꝙ ſcit
ſm̄ ꝙ inueniṫ. ꝙ ſcīa eligēdi bonū ⁊ reprobādi malū fuit in ip̄o
emanuel anteq̃ butyꝝ ⁊ mel comederet. ſ. añ natiuitatē ſuā. ſi
cut cā ꝑcedit effectū. ⁊ ſic virtute huiꝰ lr̄e hr̄ ꝙ añ natiuitatē ſu
am habuit ſciam reprobādi malū ⁊ eligēdi bonū: qd̄ nō cōpe/

In eo.ca. vbi dr̄ in poſtil. Circa quartū (tit alij puro hōi.
dicēdū ad primū ꝙ in ſacra ſcriptura poniṫ dupliciṫ ſignum.

Additio.iiij. Signū indicatiuū aliciuꝰ effectꝰ du
pliciṫ dat̄ in ſcriptura. Uno mō cū ſi
gnū dat̄ in pn̄ti vt aliq̄d credat̄ ⁊ h̄ fiēdū ī futuro: vt de ſigno
dato Gedeoni ⁊ ſilibꝰ: vl' iā factū in ꝑterito: ſicut aptio t̄re de/
glutiētis dathā ⁊ abirō: fuit ſignū vt ppl's crederet ꝙ deꝰ miſe
rat moyſen ad ꝓbādū ⁊ gubernādū ppl'm: Nu. xvj. Alio mō
cū ſignū dat̄ ī futuro ꝙ ī futuro venerit credat̄. vñ Joh. xiiij.
ca. Et nūc dixi vob̄ añq̃ fiat vt cū factū fuerit credatꝭ: ⁊ iſto
ſcd̄o mō intelligiṫ h̄ qd̄ dr̄ h̄: Ecce dabit dñs ip̄e ſignū. Nō enī
iſtud ſignū dabat̄ in pn̄ti: nec pn̄tibꝰ: ſʒ futurꝭ d̄ domo dd̄ q̄bꝰ
h̄ ſignū īnotuit. ſ. btē virgini ⁊ Joſeph: ⁊ ſic nō req̄riṫ vt h̄ ſig/
nū dicat̄ memoratiuū: ſʒ vere ꝑnoſticū. Sꝫ ɔ̄ h̄ dicūt iudei ꝙ h̄
ſignū ip̄tinēter ſeu inutiliṫ poīṫ in h̄ loco. cū ſolū ī futuro ī ma
gna diſtātia tp̄is erat dādū: nec eſt rememoratiuū ꝑteritoꝝ ſʒ
hāc poſitionē. Ad qd̄ dicēdū ꝙ interponiṫ h̄ ad exprobratio/
nē maiorē īcredulitatis ipſiꝰ achaꝫ: q̄ oīpotentiā diuinā ⁊ eius
ꝓuidētiā intātū ɔtēpſit vt ſignū peteret a deo: ⁊ ēt tentare de/
dignaret̄: vt. ſ. ī ꝑma additiōe iſtiꝰ ca. vñ: q̄z oppoſita iuxta ſe
poſita clariꝰ eluce. ꝓpħa ītroduxit h̄ ſignū. q.d. O domꝰ dd̄ q̄
nūc tā īcredula eſ: ꝙ dedignarꝭ petē ſignū a deo ⁊c̄. adhuc erit
tp̄s in q̄ dabiṫ domui dd̄ ſignū altiſſimū ⁊ ꝓfūduꝫ. ſ. Ecce vir/
go cōcipiet ⁊c̄. qd̄ ſignū ſimpliciṫ ab āgelo ꝓpoſitū tā miriſſi/
mū ⁊ ſupnaturale illa vgo de radice ieſſe electiſſima ꝑ fidē pu
riſſimam marīe meritorie acceptauit. vñ de illa dr̄ Luc̄. j. Be
ata q̄ credidiſti ⁊c̄. ⁊ ſic in domo dd̄ īcredulitas ſeu īfidelitas
ipſiꝰ achaꝫ inṫ fidelitatē ſinceriſſimā vgīs gl'ioſe poſita: clariꝰ
illuceſcit. Itē ꝑdicta ꝑnoſticatio Eſaie ⁊ ſi ñ eēt vtil' ip̄i achaꝫ
⁊ ēt ſuis ɔtēporaneis: fuit tñ maxīe vtilitatꝭ futurꝭ: ꝑſertī his
q̄ fuerūt ɔtēporanei xp̄i ⁊ poſterꝭ: q̄bꝰ ab ip̄o xp̄o dr̄: Scrutamī
ſcripturas in q̄bꝰ putatꝭ vos vitam eternam hr̄e ⁊c̄. Joh.v.

hmōi enī ſcrutātes cū inueniūt ɔcordātiā huiꝰ dicti ꝓpheticī.
Ecce virgo cōcipiet cū dicto euāgelij. Ecce ɔcipies ī vtero ⁊c̄.
ad verā fidē attrahunt̄: vl' in ip̄a fortiꝰ cōfirmāt̄. ⁊ ideo notā
ter dixit Mat. in h̄ loco: Ut īpleret̄ qd̄ dictū ē ꝑ ꝓpħam. q.d.
Attēdite ɔcordātiā ꝓphetici vaticinij cū euāgelico teſtimōio

In eodem ca. vbi dr̄ in poſtilla. Ad ſcd̄m dicendum. Alma
ſignificat abſcōſionem.

Additio.v. Circa h̄ qd̄ dr̄ in hebreo haalma. At/
tendēdū ē ꝙ alma ſignificat virgineꝫ
abſcōditā: vt dr̄ in poſtilla. ſed h̄ qd̄ addiṫ ha. eſt q̄ddā ſinca/
thegoreuma: cōnotās ꝙ virgo illa de q̄ agiṫ aliq̄ rōe ē notior
ceteris ꝓpṫ aliquā ꝑeminētiā. vl' q̄z de ea iā facta eſt mētio ꝓ
ut ſup pſalteriū in additionibꝰ. ſ. pſal. viij. largiꝰ ē expoſitū.
Ex q̄ aliq̄ difficultas in ꝓpoſito videt̄ emergere circa ſignifi/
cationem ꝓpriā huiꝰ dictiōis haalma. Dicūt eī aduerſarij ꝙ
tp̄e Eſaie nō erat nota btā virgo cū nōdū eſſet in reꝝ natura:
nec de ea iā eſſet fctā aliq̄ mētio in ſcp̄turꝭ ſacrꝭ. vñ nō de illa
ꝓprie pt̄ intelligi li haalma: ſʒ de alia tp̄e Eſaie apd̄ eos q̄bꝰ
loq̄bat̄ nota: ſeu ceterꝭ notior. Ad qd̄ rñdēdū ſm̄ Ray. mar/
tini in pugiōe in tertia parte diſ. iij. ca. viij. ꝙ iā lōge añ Eſai/
am Salomō de cuiꝰ ſtirpe naſcitura erat: exp̄ſſā de ip̄a fec̄ mē
tionē. ſ. Prouer. xxx. vbi dr̄: Tria ſūt mihi difficilia: quartuꝫ
penitus ignoro. Uiā aquile in celo ⁊c̄. ⁊ viā viri in alma. i. in
virgine abſcōdita ſeu ſecreta: vbi ꝑdictus auctor ꝑdictas q̄t/
tuor vias applicat quattuor vijs chriſti. ſ. aſcenſioni viā aqui
le. Uiā quoq̃ xp̄i de cruce ad ſepulchrū qd̄ erat exciſum in pe
tra: de q̄ tertia die reſurrexit vie colubri ſupra applicat. Uiaꝫ
etiā xp̄i ꝑ tēpeſtates ⁊ fluctuatiōes huiꝰ mūdi trāſeūtꝭ vie na/
uis in medio maris applicat. Uiā vero xp̄i in vtero virgīs in
carnati vie viri in alma: quā viā ipſe Salomon dicit ſe penitꝰ
ignorare. ſ. quō abſq̃ humano ſemīe virgo poſſꝫ ɔcipe ꝑfectū
deū ⁊ hoīeꝫ. vñ Eſaias ñ dixit: Ecce alma cōcipiet: ſʒ haalma
tanq̃ de nota de qua Salomō lōge ante fecerat mētionē loq̄/
ret̄. Sed ex hac expoſitiōe licet vera ⁊ rōnabili iudei ſumunt
occaſionē ſubſannādi ſeu blaſphemādi puritatē ⁊ ſctītatē vir
ginis glorioſe. Dicunt eniꝫ: ſic legatur ſeries textus ꝓut iacet
in littera: Prouerb. xxx. ⁊ ibi inuenitur qd̄ cum dixiſſet ſapi/
ens. Uiā viri in alma: ſtatim ſequiṫ. Sic eſt via mulieris adul
tere: que comedit ⁊ tergit os ſuū ⁊ ait: Nō feci iniquitatē: ec/
ce inquiunt. oſtenditur manifeſte ꝙ alma in hoc loco nō pōt
eſſe niſi corrupta: eo ꝙ mulieri adulteri cōparatur. Ad quam
obiectionē predictus auctor rñdet ꝙ verba Salomōis in dctō
libro ꝑabolice intelligi debēt: ſicut ip̄e liber parabole Salo/
monis intitulat̄. vnde frequēter videt̄ vnū ꝑtēdere: ⁊ aliud
intendere: vt pertinet ad parabolicā locutionē. Unde via mu
lieris adultere intelligi debet hic nō femina adulterans: ſed
plebs iudaica. de qua infra Eſa. lvij. Accedite huc filij augu/
ratricis: ſemē adulteri ⁊ fornicarie. Ex quo ⁊ alijs ſilibꝰ pat;
ꝙ mulier adultera in ſacra ſcriptura ſepe accipiṫ ꝓ ſynago/
ga iudaica. qd̄ ex multꝭ rōnibꝰ ꝑdictꝰ auctor ibidē cōfirmat.
Unde queādmodū via aquile in celo: ⁊ via ſerpētis in petra:
⁊ via nauis in aquis: ⁊ via viri in alma mirabiles ſeu diffici/
les fuerūt Salomoni. atq̃ diſtantes ab intellectu eiꝰ: ſic fuit
apud eū mirabilis ⁊ valde diſtans a rōne via iſtius adultere
nequiſſime: ſcilicet ſynagoge. non enim Salomonis ratio de
buit aut potuit capere malicie immenſitatem. impietatis ꝓfū
ditatem: et perfidie ꝑtinacitatē: qua hec adultera verū meſſi/
am chriſtuꝫ dominū innocentem condēnaret: ⁊ barrabā ſedi
tioſum ⁊ homicidam peteret: qua etiam fatuitate ſeu inſania:
vel qua inuidia diabolica ſtimulata potuit meſſiā repellere:
cecos illuminantem: claudos curantem: mortuos reſuſcitan
tem: ⁊ innumerabilia miracula facientem: barrabaꝫ vero qui
nihil tale vnq̃ fecit ꝓ meſſia ſuſcipere. bene igitur Salomon
celſitudinem ſupradictoꝝ quattuor: ⁊ ꝓfunditatē ⁊ īmenſita
tem fatuitatis huius adultere ɔſiderās: vehementer admira
tus ſubiunxit: Sic eſt via mulieris adultere. ſic ſcꝫ admiran/
da ⁊ ad ītelligendū difficilis ⁊ vltra modū ſtupēda: que panē
tot mendaciorum comedit: ⁊ comedere taꝫ auide non deſinit:
⁊ tamen quaſi tergens os ſuū: ac ſi nihil inſanie vl' iniquitatꝭ
fuit ꝑpata: erubeſcere neſcit. vnde Hiere. iij. ei dicitur. Frons
mulieris meretricis facta eſt tibi: renuiſti erubeſcere que ⁊ ta
lia ad hec pertinentia largius ponunt̄ a ꝑdicto auctore libro
ij. di. vbi ſupra.

In eodem ca. vbi dicitur in poſtilla: Et erit in die illa om̄is
locus vbi fuerunt mille vites.

Addi.vj. Ad ītelligētiā huiꝰ qd̄ dr̄: Et erit in die illa
oīs locꝰ vbi fuerūt mille viteſ mille argē.⁊c̄.
Attēdēdū ꝙ ī vaſtatiōe fctā ꝑ exercitū ſennacherib: fuerūt

vinee de

vinee deciſe ĩtãtũ ꝙ nõ poterãt ab eis ĩcole habere fructũ vſ/ꝙ ad lõgũ tp̃s: ⁊ ideo dimittebanť inculte: ⁊ ſic creſcebãt in eis ſpine ⁊ vepꝛes ⁊ fere ſiluarum: q̃ in eis degebãt. Et hoc eſt qḋ dicit: Omnis locꝰ vbi fuerũt mille vites mille argẽteis .i. dato ꝙ vites fuerint ita bone: ꝙ alias valerẽt mille argẽteos tñ ex defectu culture in ſpinas ⁊ vepꝛes erũt: qua rõne cũ ſa/gittis ⁊ arcubꝰ ingredienť illuc .ſ. timoꝛe ferarũ. Et qꝛ h̃ non tm̃ erat in vineis: ſed etiã in omnibꝰ locꝭ planis terre. ideo di/cit: Vepꝛes em̃ ⁊ ſpine erũt in vniuerſa terra .ſ. plana: ſꝫ quia multi tp̃e belli relictis cãpeſtribus metu hoſtiũ ad montẽ cõ/fugerũt: ⁊ aſpera montiũ ꝓpꝛia manu excolebãt: iõ in his lo/cis montuoſis in pꝛimis refugiũ habuerũt ſeminandi bladũ et ꝓ paſcuis animaliũ: eo ꝙ illa loca alta erant ⁊ culta etiam tp̃e belli: ſic ꝙ nõ erant ſpine ibi ⁊ vepꝛes. et hoc eſt qḋ dicit: Et omnes mõtes qui in ſarculo ſarienť nõ veniet illuc terroꝛ ſpinarũ ⁊ vepꝛiũ ratione iam dicta: ⁊ erit in paſcua bouis ⁊c̃.

Replica. In ca. vij. cũ poſtilľ. illũ paſſum: nõ pe/tam ⁊ nõ tẽptabo dominũ ⁊c̃. exponit ſi/cut cõmuniter exponiť: Burgeñ. tanq̃ iſmael ꝯtra omẽs ex/ponit ꝙ achaç ideo petere noluit: qꝛ pꝛo certo tenuit deuꝫ iſrľ nihil poſſe. Sed illa expoſitio videť veriſimilis: nam auus ⁊ pater achaç oçias ⁊ ioathan fuerant boni cultoꝛes dei: vt ha/betur .iiij. Regũ. xv. Et achaç viginti annoꝝ erat anteq̃ pa/ter eiꝰ moꝛereť: ⁊ foꝛtaſſis viuebat adhuc oçia auus achaç q̃ fuit a dño lepꝛa ꝑcuſſus qḋ etiã achaç latere nõ potuit. Et .iiij. anno regni achaç hec recuſatio ſigni oblati facta eſt vt ptꝫ: nõ eſt igitur veriſimile ꝙ .ĩ. tam bꝛeue tempus de notitia dei ⁊ eiꝰ potentia per patrem a ꝓculdubio inſtructus: quia diciť bonꝰ iiij. Regũ. xv. potuerit tranſire ad illam certitudinẽ impotẽtie dei quã Burgeñ. dſcribit in achaç fuiſſe. Stat enim idolatrie deditos de dei bonitate potentia ⁊ auxilio diffidere ĩmo ⁊ de/ſperare ſine tali certitudine. Nõ em̃ poteſt ĩ intellectu quãtũ/cunq̃ depꝛauato talis poni certitudo ſine ratiõe manifeſta vľ auctoꝛitate: que in ꝓpoſito aſſignari nõ poſſunt. certũ enim ẽ ꝙ achaç idolatrãdo habuit affectũ depꝛauatũ: ſed nõ intelle/ctũ: qꝛ nulla ratio eũ ad idolatriã mouit: ſed ſola malicia q̃ eſt pꝛauitas volũtatis cõtra dictamẽ recte rationis. ideo diciť de ipſo .iiij. Reg. xvj. ꝙ ambulauit in vijs regũ iſrľ: q̃ q̃uis eſſẽt idolatre: hoc nõ ꝓceſſit ex rõnis pꝛauitate: ſed affectiõis: qꝛ fe/cerũt vitulos colẽdos ne ppľs iret hierľm ad cultũ veri dei: et redirent ſic ꝑ aſſuefactionẽ ad regnũ domus regiſ dauid: ꝓut habeť .iij. Reg. xij. immo ⁊ ioꝛam filius achab cuꝫ eſſet cultoꝛ idoloꝛum ſciuit tñ dñm ⁊ eius potẽtiã: quẽ tñ nõ coluit. vnde dixit heu heu heu: Cõgregauit nos dominꝰ tres reges vt tra/deret in manu moab: ꝓut diciť .iiij. Reg. iij. Modicũ igiť va/let qḋ Burgeñ. hic exponit. Sed nihil ꝓbat.

Glo. oꝛdi.

Capitulum: VIII

Et dixit dominꝰ ⁊c̃. Sume tibi. Pꝛimũ ꝓpheta p̃dicit achaç fu/tura. poſt ipſe dñs p̃cipit vt ſi/gnũ petat: inde ad domũ dauid verba vertuntur ⁊ virgo paritura filiũ ꝓmit/titur ⁊ filius naſciturus. Quo filio in/uocato ſubuertať ſamaria: ⁊ ſyria a re/ge aſſyrioꝝ qui poſtea capiat iudeã ⁊ ĩ ſolitudinem vertat. vnde rurſum partus virgĩalis deſcribiť.

Capitulum: VIII

Sub alia figura partus virgi/nis deſcribitur.

Et dixit dominꝰ ad me. Esaia. Sume tibi librũ gran/

Velociť

Nico. de lyra

Capitulum: VIII

Et dixit dñs ⁊c̃. Anteq̃ deſcendã ad diuiſioneꝫ huiꝰ capituli ⁊ eius expoſitionẽ ꝑ partes. pꝛimo videnduꝫ eſt quid ſit tenendum de puero de quo fit ſermo in hoc ca: cũ diciť: Et acceſſi ad ꝓphetiſſam ⁊ cõcepit filiũ ⁊c̃. ⁊ dixe/runt aliqui ꝙ iſte fuit filius eſaie de ſua vxoꝛe que vocatur h̃ ꝓphetiſſa: ⁊ hoc dictũ videť ſequi Thomas de aquino ĩ qua/dã poſtilla que ſibi attribuiť tanq̃ ex eius dictis repoꝛtata: vbi ſoluunť argumenta que ſolent fieri ad cõtrariuꝫ. Ad qḋ pꝛimo arguiť per illud qḋ diciť hic: Diciť enĩ hic: Adhibui mihi teſtes ⁊ acceſſi ad ꝓphetiſſam ⁊c̃. Eſaias aũt cũ eſſet ho/neſtus ⁊ ſanctus nullo modo induxiſſet teſtes ſui cõcubitus cũ vxoꝛe. Itẽ ꝑ hoc qḋ diciť: Adhibui mihi teſtes fideles vꝛi/am ſacerdotem ⁊c̃. Iſte enĩ vꝛias fuit idolatra: qꝛ fecit altare ad ſimilitudinẽ altaris qḋ erat in damaſco ad cultũ idoli: et ſuꝑ iſtud offerebat holocauſta ⁊ victĩas: vt habeť .iiij. Regꝭ. xvj. ⁊ ſic nõ põt ad lr̃am dici teſtis fidelis. Itẽ qꝛ ſubdiť: Et Zachariã filiũ barachie q̃ fuit in duodecim ꝓphetis vndeci/mus ⁊ nõdũ erat natus: quia ꝓphetauit tp̃e darij regis ꝑſa/rũ cuiꝰ tp̃e cõſũmatũ fuit tẽplũ: vt habeť .j. Eſdre vj. A quar/to aũt anno regni achaç: ĩ quo dicta fuit iſta ꝓphetia vľ cito poſt vſq̃ ad illud tp̃s fluxerũt anni. cclxvij. ⁊ ſic nullo mo/do tẽpoꝛe Eſaie potuit induci teſtis: ⁊ aſſumptũ declarať ſic: quia achaç regnauit. xvj. annis .iiij. Reg. xvj. ⁊ ſic a tp̃e huiꝰ ꝓphetie de regno eius remanebãt. xij. anni. Cui ſucceſſit Eçe/chias regnãs. xxix. iiij. Reg. xviij. Poſt quẽ manaſſes reg/nauit. lv. anniſ. iiij. Reg. xxj. Poſt quẽ Amon. ij. iiij. Regꝭ. xxj. Poſt quẽ ioſiaſ. xxxj. iiij. Reg. xxj. Poſt quẽ ioakim. xj. iiij. Reg. xxiij. Poſt queꝫ ſedechias. xj. iiij. Reg. xxiiij. Po/ſtea ſecutũ eſt tp̃s captiuitatis babylonice. lxx. annoꝝ ẜm cõ/munẽ cõputationẽ vſq̃ ad annũ p̃mũ Cyri: a quo etiã vſq̃ ad cõſũmationẽ tẽpli poſt reditũ captiuitatis babylonice fluxe/runt anni. xlvj. Ioh. ij. xl. ⁊ vj. annis edificatũ eſt tẽplum h̃ ⁊c̃. qui ãni ſimul iuncti faciũt numeꝝ p̃dictũ. Ex quo arguiť ꝙ nõ potuit Eſaias ip̃m adducere in teſtimoniũ. Scd̃m autẽ cõputationẽ hebꝛeoꝝ quã frẽquẽter ſecutꝰ ſũ fluxerũt paucio/res anni: ſed ꝑ h̃ nõ infringiť argumẽtũ: qꝛ ẜm bꝛeuioꝛẽ cõpu/tationẽ a tp̃e quo Eſaias dixit: Et adhibui mihi teſtes ⁊c̃. vſ/q̃ ad zachariã filiũ barachie fluxerũt. cc. ãni ⁊ plus. Nec p̃t dici ꝙ zacharias filiꝰ ioiade: q̃ Mat. xxiij. dꝛ filiꝰ barachie fu/erit ille teſtis: qꝛ ante moꝛtuꝰ erat ꝑ. c. annos ⁊ ampliꝰ: qḋ pa/tet ſic. qꝛ poſt ioas qui interfecit hũc zachariã regnauit ama/ſias fi/

ſias filiꝰ eiꝰ. xxix. an. iiij. Reg. xiiij. Et pꝰ eũ oçias. lij. an. iiij. Reg. xv. Pꝰ eũ achaç. iiij. an. ãnq̃ ioathã. xvj. an. iiij. Reg. xv. Pꝰ eũ ãnq̃ Eſaias dicẽt ꝓ/phetiã iſtã: vt dictũ ẽ. s̃. q̃ ãni ſimľ iũ/cti faciunt annos. cj. Iteꝫ arguiť ꝑ h̃ qḋ ſubdiť: Anteq̃ ſciat puer vocare patrẽ ⁊ matrẽ auferet foꝛtitudo Da/maſci ⁊ ſpolia ſamarie ⁊c̃. que ſpolia/tio facta fuit. vj. anno Eçechie vt dictũ eſt ca. p̃ce. Et ſic puer natus tũc habuit. xviij. annos ad minꝰ. xij. de regno achaç vt p̃dictũ eſt: ⁊ vj. de regno Eçechie. Puer aũt ſcit vocare patreꝫ ⁊ matrẽ anteq̃ habeat tot annos: ⁊ ſic nõ eſſet veꝝ qḋ dꝛ: An/teq̃ ſciat puer vocare patrẽ ⁊ matrẽ ⁊c̃. Igiť ꝓpter iſta tenent doctoꝛes catholici cõiter ꝙ illud qḋ diciť in hoc ca. de puero p̃dicto nõ ſit intelligendũ ad lr̃am de filio Eſaie. Sed h̃ ſoluit Tho. ſic. Ad pꝛimũ dicit ꝙ inductio teſtiũ nõ fuit ad vidẽduꝫ cõcubitũ Eſaie: ſed ſcripturã eiꝰ: qꝛ dictũ fuit ſibi a dño: Su/me tibi librũ grandẽ ⁊ ſcribe in eo ⁊c̃. Ad ſcd̃m dic̃ ꝙ vꝛias ſa/cerdos fuit teſtis fidelis nõ rõne vite: ſed officij dignitate. ⁊ qꝛ a rege achaç fidelis reputabať: qꝛ ſilr̃ erat idolatra. Ad tertiũ dicit ꝙ iſte çacharias neuter fuit illoꝝ q̃ allegati ſũt: ſed aliꝰ il/liꝰ tp̃is q̃ ſic nominabať. Cuius rõ potuit eſſe duplex. vt dicit: Una qꝛ fuit de genere zacharie ꝓphete: quẽ interfecit ioas rex iuda: vt habeť .ij. Paraľ. xxiiij. q̃ diciť filiꝰ barachie: Mat. xxiij. ⁊ ſic iſte q̃ fuit tp̃e achaç fuit nominatꝰ eodẽ noĩe: qꝛ con/ſuetudo fuit apud hebꝛeos noĩbꝰ eoꝝ q̃ fuerãt autẽtici in illo genere pueros nominare. Alia qꝛ iſte zacharias fuit ſimiľ ĩ ſã/ctitate ⁊ auctoꝛitate illi quẽ interfecit ioas. ⁊ ſic appellatꝰ ẽ no/mine illius: q̃uis habuerit aliud nomẽ ꝓpꝛiũ: ſicut ĩ euãgelio Iohãnes baptiſta vocať helias ꝓpter ſimilitudinẽ officij: qꝛ Iohes p̃uenit xp̃i pꝛimũ aduẽtũ: ſicut helias p̃ueniet ſecũdũ. Ad quartũ dicit ꝙ iſta ſpoliatio ſamarie de qua hic agiť: non fuit illa que facta fuit. ix. anno Oſee: ⁊ vj. Eçeclie: ſed illa q̃ fa/cta fuit ꝑ theglathphalaſſar q̃ p̃ceſſit illaꝫ: qꝛ fuit facta ĩ diebꝰ phacee: ẜm ꝙ dꝛ. iiij. Reg. xv. In diebꝰ phacee regis iſrael ve/nit theglathphataſſar rex aſſur ⁊ cepit ahion ⁊c̃. ⁊ hoc fuit ãte q̃ puer natus ſciret vocare patrẽ ⁊ matrẽ. Hoc dictũ videť ni/mis fauere erroꝛi hebꝛeoꝝ: q̃ dicũt ꝙ in iſtis tribꝰ ca. ſ. vij. viij. ⁊ ix. nõ fit mẽtio de xp̃o. Ad excludendũ vero hãc falſitatẽ. et ad declarãdũ veritatẽ pꝛimo ponẽda eſt h̃ trãſlatio chaldaica que apud hebꝛeos dꝛ thargũ: ⁊ eſt tãte auctoꝛitatꝭ apḋ eos ꝙ nullus fuit ei auſus ꝯtradiçere. eſt etiã in paſſibꝰ obſcuris: q̃/lis eſt iſte. delaratiua veritatis hebꝛaice. Sciendũ igiť ꝙ vbi nos habemꝰ hic: Et adhibui mihi teſtes fi. vꝛiã ſacerdotẽ: ⁊ za/chariã filiũ barachie: ⁊ acceſſi ad ꝓphetiſſã ⁊c̃. Illa trãſlatio ſic habet: Et cõteſtatꝰ ſũ ex ꝑte mea teſtificatiões malas q̃s di/xi venturas in ꝓphetia vꝛie ſacerdotis: Ecce futurũ eſt quoq̃ ſic oẽm cõſolationẽ quã dixi venturã in ꝓphetia zacharie fi/lij barachie ego adducturꝰ ſũ. ⁊ acceſſi ad ꝓphetiſſã ⁊ ꝯcepit ⁊c̃. Ex iſta trãſlatiõe patet ꝙ nõ eſt verbũ Eſaie: cũ ĩ ꝓphetijs iſtoꝝ duoꝝ teſtiũ nihil dixẽit vľ fecerit: nec ĩ ĩpletiõe eaꝝ: ẜ ip̃e deꝰ q̃ illuſtrãdo mẽteſ ꝓphas ꝯſtituit: ⁊ p̃dctã ab eiſ ĩpleri fecꝛ

ꝑ ꝯñs

a Velociter ſpo.hoc ē nomē pueri.quaſi ne patiaris vltra di abolū regnare. Et nō angelos:nō ꝓphetas mitte:ſꝫ ipē deſcē/ de. b Uriam ⁊c̄. Urias lux dn̄i. Zacharias.memoria dn̄i. Barachias benedictio dn̄i:his teſtib⁹ natiuitas dn̄i cōproba/ Luc.24.b tur. Unde duobus teſtib⁹ eūtib⁹ in emaus incipiēs a moyſe et ꝓphetis que de ſe dicta erāt diſſeruit.

c Ad ꝓphetiſſam. Ad ſpūmſctm̄ a q̄ om̄is ꝓphetia:q̄ grece neutri gener̄:pneuma: hebraice feminini:rua:latīe maſculini generis eſt. ⁊ ideo diuerſis poſitionib⁹ ſortit̄ :nulli⁹ eſt eni. Uel ad mariā quā ꝓphetiſſaꝫ fuiſſe nemo Tropo. dubitat. d Et cōcepit ⁊c̄. Tropologice. In aīa virgīe nec polluta ſorde: de ſpūſancto ſmo dei cōceptus: demones ſpoliat ⁊ ſibi facit ſeruire vniuer/ ſa. Et cū ex parte videat ⁊ ꝓphetet:anteq̄ ſit pfectus ⁊ merito deū patrem ⁊ matrē ſuā vocat hierl̄m celeſtē:infan/ tia vincit damaſci fortitudinē.i.ſapiē tiā ſecularē:⁊ aufert ſpolia ſamarie q̄/ buſ heretici eccleſiā ſpoliant.dicētes: 3.Re.12.d Non eſt nobis pars ī dauid ⁊c̄. Pre/ ſente rege aſſyrioꝝ diabolo qui nō po teſt eis auxiliari:tales filios ⁊ virgo maria ⁊ ſancte mulieres generāt.ſara. i.princeps:⁊ rebecca.i.patientia:vxores patriarchaꝝ. Puer

a ſ grādia ſignantē. b ſ ne publice pdices ar/ canum noue natiuitatis. c ſ more hominū:ꝙ ſcꝫ intelligi poſſit. d ſ verba patris ad filium.

a dēm: ⁊ ſcribe ī eo ſtilo hoīs: Ve/ a b

ſ captiuam reduc captiuitatem. a ſ homies. b ſ a diabolo. c ſ idem eſt.

locit̃ ſpolia detrahe: cito preda/

a ſ ego Eſaias. b ſ huius rei.

re. Et adhibui mihi teſtes fide/ c

a ſ lux dn̄i. b ſ propter doctrinā legis. ſ labia ſacerdotis cuſtodiūt ſcientiā. c ſ memoriā dn̄i. ſ quem ꝓphera fuiſſe conſtat.

b les: vriam ſacerdotē: ⁊ çachariā

a ſ benedictio domini. b ſ dignū accedendi me feci. c ſ que propherauit dicēs: Magnificat anima mea dominum.

c filium barachie: ⁊ acceſſi ad pro/ d

a ſ id eſt concipere fecit.vnde: Spirituſſanct⁹ ſuperueniet in te: et virtus: et quod concepit de ſpirituſancto.

d phetiſſam: et concepit ⁊ peperit filiū. Et dixit dominus ad me: e

Nico.de lyra

per oppoſitum illud qd̄ loco illi⁹ habem⁹: Et adhibui mihi teſtes fideles. Uriā ⁊c̄. Nō ē verbū Eſaie teſtes ad ſcripturā ſuā:ſeu cōcubitū inducē tis:ſed magis ipſius dei introducentis dictos ꝓphetas ad p̄/ nunciādū iſtud qd̄ p̄ordinauit futurū:⁊ p oppoſitum illud qd̄ ſubdi tur in eadē ſerie. Et acceſſi ad ꝓphetiſſā ⁊c̄.nō eſt verbū Eſaie ad ſuā vxorē carnaliter accedētis:ſed ipſius dei: q̄ ſicut ꝓphe tas illuſtrādo teſtes ſuos ꝯſtituit:ita ſua gr̄a virginē fecūda/ uit.vt patet Luc̄.j. Scd̄o ex thargū p̄dicto ptꝫ ꝙ vriaſ q̄ hic te ſtis inducit̄:nō eſt ille vrias ſacerdos q̄ fuit tp̄e achaç: q2 ipſe fuit peſſimus idolatra. Iſte aūt h̄ dr̄ dn̄i ꝓpha. ⁊ h̄ ꝯcedit Ra. Sa.ſup locū iſtū.d.ꝙ iſte vrias q̄ hic teſtis inducit̄ fuit vrias fili⁹ Semei:q̄ ꝓphetauit in nomīe dn̄i tp̄e Ioakim filij Ioſie: vt habet̄ Hiere.xxvj. Dicit etiā ꝙ Zacharias q̄ inducit̄ h̄ te/ ſtis ſcd̄s: fuit ille q̄ in duodecī ꝓphetis eſt vndecim⁹.de quoꝝ teſtimonijs poſtea dicet̄. Sed ex dictis ſequit̄ ꝙ iſta inductio teſtiū nō eſt corporalis:nec in p̄ſenti facta:ſed ſpūalis ⁊ de fu/ turo in longinquuꝫ: q2 a quarto anno regni achaç ī q̄ Eſaias dixit illa que ponūt̄ in hoc ca. ⁊ p̄ce. vt ſupra dictū eſt vſq3 ad principiū regni ioakim ſub quo vrias ꝓphetauit:vt predictuꝫ eſt.fluxerunt anni.cxxix. vt pōt videri p tp̄a regū ſuprapoſito rū in hoc ca. ⁊ multo plures fluxerūt vſq3 ad tp̄s ſecūdi teſtis. ſ. Zacharie filij Barachie.ſ.anni.cclxvij.ſm cōmunē cōputa/ tionem:⁊ ſm breuiorē.cc.anni ⁊ plus: vt ſupra declaratū eſt:⁊ p oppoſitum cū teſtes debeāt rn̄dere rei teſtificate:acceſſus ad ꝓphe tiſſam nō fuit corporalis nec de p̄ſenti ſed ſpūalis ⁊ de futuro in longinquū.ſm ꝙ habet̄ Luc̄.j. Spūſſctūs ſupueniet in te: ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit tibi. Qz aūt beata virgo maria ꝓphetiſſa fuerit:patet Luc̄.j.vbi ꝓphetabit de ſua veneratiōe futura.d. Beatā me dicēt oēs generatiōes.q2 de omnib⁹ gen/ tib⁹ ſunt aliqui xp̄iani dicēteſ eā beatā:⁊ nō ſolū a chriſtianis dicit̄ beata:ſed etiā a ſaracenis. Scriptū eſt enim in alchora/ no machometi: Dixerūt angeli: O maria vtiq3 de⁹ elegit te: vt purificaret te:⁊ elegit te clarā ſup mulieres ſeculorū. Itē ibi/ dem: Dixerunt angeli: O maria de⁹ annūciet tibi verbum ex ipſo:nomē ei⁹ ieſus fili⁹ marie:⁊ erit honorabil̄ in h̄ ſcl̄o ⁊ ī fu turo. Itē ibidē: Dixit ip̄a.de⁹ me⁹ quō erit mihi fili⁹:⁊ n̄ teti/ git me hō: Cixit:ſic̄ de⁹ creat qd̄ vult:cū decreuit vtiq3 acq̄ra/ tur.dic̄ eni:eſto ⁊ erit. ⁊ h̄ mō dixit gabriel Marie Luc̄.j. Nō erit īpoſſibile apud deū om̄e verbū. Itē in eodē cātico ꝓpheta uit maria de futura reprobatiōe iudeoꝝ:⁊ vocatiōe gētiuꝫ.d. Depoſuit potētes de ſede:⁊ exaltauit humiles:⁊ ſic patet eam fuiſſe ꝓphetiſſam. Nūc videnda ſūt teſtimonia teſtiū ſupra in/ ductoꝝ:⁊ q2 ꝓphetiā vrie non habem⁹ ſcriptā explicite:ſicut nec de multis alijs prophetis:vt patet ex decurſu libri Regū. ideo recurrendū eſt ad illud qd̄ de eo dicit̄ Hiere.xxvj. Fuit quoq3 vir prophetans in nomīe dn̄i Uias filius Semei:⁊ ꝓ/ phetauit aduerſus ciuitatem iſtam: ⁊ aduerſus terram hanc iuxta vniuerſa verba Hieremie. Ex quo habet̄ ꝙ ꝓphetauit deſtructionē ciuitatis hierl̄m ⁊ iudee p chaldeos futurā:ſic̄ ⁊ Hiere. ⁊ hoc ē qd̄ dr̄ in trāſlatiōe chaldaica ſupra poſita. ⁊ cō teſtat⁹ ſū ex pte mea teſtificatiōes malas: quas dixi vēturas in ꝓphetia vrie ſacerdotis. ꝓphetiā aūt Zacharie filij bara/ chie habemus in libro duodecim ꝓ/ phetarū in quo Zacharie.ix.dicitur: Exulta ſatis filia ſion:iubila filia hie/ ruſalēꝫ: Ecce rex tuus venit tibi iuſtus ⁊ ſaluator:ipē paup ⁊ aſcēdēs ſup aſi/ nā ⁊c̄.qd̄ intelligit̄ de xp̄o etiā ſm he/ breos: vt pleni⁹ oſtendet̄ qn̄ ad locum illū deuenerim⁹ dn̄o cōcedēte:⁊ h̄ ē qd̄ dicit̄ in trāſlatiōe chaldaica ſupra al/ legata: Ecce futurū eſt quoq3 omnē cō ſolationē quā dixi venturā in prophe tia çacharie filij barachie ego addu/ cturus ſū:que cōſolatio implēda dici/ tur ī aduētu meſſie:ab ipſo çacharia. vt dictū eſt.ideo ſtatiꝫ ſubditur de ad uentu eius in mundū. Et acceſſi ad ꝓ/ phetiſſimam.i.beatā virginē ⁊ ꝯcepit ⁊ peperit filium. Et ex dictis patet ꝙ ī pletio ꝓphetie vrie de deſtructione ci/ uitatis fuit certū ſignū de impletione ꝓphetie çacharie futura pro chriſti ad uētu. His igit̄ p̄dictis patet ꝙ ſolu/ tiones Thome ad ratiōes ſupra indu/ ctas ad probādū ꝙ lr̄a hui⁹ ca.nō poſ ſet niſi d̄ filio Eſaie intelligi nō valēt: quia falſū aſſumūt.diſcurrendū tn̄ eſt per ſingulas ad maiorē declarationeꝫ veritat̄. Cū ei dr̄ ī p̄ma ꝙ teſtes fuerūt īducti ad vidēdū ſcriptu rā:ptꝫ fl̄m:q2 nōdū erāt nati:nec fuerūt vſq3 ad tp̄s p⁹ valde lō gū. Itē ſi fuiſſent p̄ntes adhuc nō valeret:q2 poſtq̄ dixerat: Adhibui mihi teſtes vriā ⁊c̄.nō dixit ⁊ ſcripſi:ſꝫ acceſſi ad ꝓ/ phetiſſā ⁊c̄. Silr̄ cū dr̄ ī ſcd̄a ꝙ vrias fuit teſtis fidel̄ rōne of/ ficij ⁊ reputatiōis regis:q2 ille vrias nō pōit̄ hic teſtis: vt ptꝫ p p̄dicta:⁊ ſic falſū aſſumit:nec fidelitas quā allegat eſt ſcd̄m veritatē ſꝫ ſm falſā hoīm eſtimationē:q̄ a ꝓphetis ſctīs nō re putat̄. Qz ſilr̄ in tertia dr̄ tp̄e achaç fuiſſe quēdā ꝓphetā no mine zachariā filiū barachie videt̄ ficticiū:q2 de ſcripturis n̄ habꝫ auctoritatē. ⁊ iō eadē facilitate ꝯtēnit̄ q̄ ꝓbat̄:⁊ dato ꝙ talis tūc fuiſſet:tn̄ nō fuit ille q̄ hic teſtis īducit̄: vt ptꝫ p p̄/ dicta. Silr̄ ꝙ ī q̄rta dr̄ Theglathphalaſſar ſpoliaſſe ſamariā. ad qd̄ ꝓbandū allegat̄.xv.ca.iiij. Reg.ex eodē loco apparet falſitas hui⁹ dicti:q2 ibidē dr̄ ꝙ cepit aliq̄s ciuitates in extre mitatibus regni iſrl̄ exiſtētes:ſed ad ſamariā q̄ erat metropo polis nō acceſſit:nec p oppoſitum ſpoliauit. His p̄libat̄ ad expoſi/ tionē hui⁹ ca.accedam⁹:in quo vt ſupra dictū eſt denūciatur xp̄i reſurrectio futura ad ſpoliationē inferni p̄ncipalit̄:⁊ per oppoſitum ad ſignificandū tanq̄ p ſignū rememoratiuū ſpoliatio/ nē duoꝝ regū.ſ.iſrl̄ ⁊ ſyrie. ⁊ diuidit̄ in duaſ ptes:q2 p̄mo po nit̄ denūciatio ſigni.ſcd̄o occultatio myſterij.ibi: Liga teſti/ moniū. Prima adhuc in duas:q2 primo ponit̄ ſigni denūcia tio.ſcd̄o ad ꝓpoſitū applicatio.ibi: Et dixit. Circa primuꝫ dic̄ Eſaiaſ: Et dixit dn̄s ⁊c̄. In hebreo habet̄ rotulū grandē: q̄ dr̄ grādis:q2 ibi ſcribēdū erat myſteriū xp̄i reſurgētis: qd̄ eſt maxim. a Et ſcribe in eo ⁊c̄.i.clare ⁊ plane: ita ꝙ q̄libet hō etiā parū litterat⁹ poſſit legere ⁊ intelligere. vn̄ ⁊ in trāſla tione chaldaica habet̄: Scribe in eo expoſite. Sciendū tn̄ ꝙ hoc nō intelligit̄ q̄tū ad myſteriū reſurrectiōis xp̄i: q2 q̄tū ad hoc ponitur hic: Breuiter ⁊ çelate:ſed non q̄tum ad cap/ tiuationem et ſpoliationem regum iſrael ⁊ ſyrie:que clare et lucide ponuntur.ī.eodem ca.ſicut enim dictū ē ca.preceden/ ti.hoc decens fuit vt regi achaç incredulo daretur ſignuꝫ cu ius non intelligeret principale intentū:⁊ tamen cū hoc ex dei liberalitate pcipet d̄ ꝓpinq̄ liberatiōis ſue effectū:q2 ſecreta fi dei īcredul̄ ſūt celāda. vn̄ dic̄ ſaluator Matth.vij. Nolite ſā dare canib⁹. b Velocit̄ ſpolia de.iſtd̄ cōuēit xp̄o reſurgēti qui tunc celeriter ſpoliauit infernū. ⁊ in hoc fuit ſignū reme/ moratiuum ſpoliationis duorum regum:⁊ econuerſo hec ſpo liatio fuit ſignum pronoſticum ſpoliationis fiende p xp̄m.

c Et adhibui mihi teſtes fideles. verbū ē ip̄i⁹ dei vt p̄dictū eſt. ⁊ de fidelitate ⁊ teſtimonijs ipſorum teſtiū dictū ē. d Et acceſſi ad ꝓphetiſſā.i.virginē mariā: vt predictū eſt.

e Et dixit domin⁹ ⁊c̄. Hic cōſequēter ponit̄ ſigni adaptatio. ⁊ ſecundo ſubditur ratio dicti.ibi: Et adiecit. Circa p̄mū dr̄:

Uoca

Glo. ordi.

a Puer. Aug[9]. de quo dicitur priuſquã ſciat puer bonũ aut malũ: cõtẽpnet maliciã. Hec duo aliter ⁊ aliter ſciuntur: per prudentiã boni: ⁊ aliter ꝑ experientiã mali. Per prudentiã boni malum ſcitur: ⁊ nõ ſentitur. Tenet enim bonũ: ne ſentiatur malũ. Per experientiam mali ſcitur bonum. Qui enim amiſerit ſẽtit cui amiſſo bono male fuerit. Puer ergo anteq̃ ſciret ꝑ experientiã bonũ quo careret: aut malum qđ amiſſo bono ſentiret: cõtẽpſit malũ vt eligeret bonũ. idẽ noluit amittere quod habebat: nec ſentiri amittendo qđ amittere nõ debebat.

B

Allego. Allego. Aquas ſyloe In q̃b[9] ſe cecus lauit ⁊ vidit. Quia aliter nõ ſanatur cecitas iudeorũ: niſi doctrina xp̃i q̃ ſine ſtrepitu ⁊ clamore leuiter fluit.

Anago. Anagogi. Hereticꝰ q̃ iũgit ſibi auxiliũ ſapientie ſclarꝰ: ⁊ hieruſalẽ. i. eccliã vult oppugnare: relinq̃t aquas ſyloe: qui interp̃tatur miſſus: ⁊ q̃ ſalit in vitã eternã. ⁊ traditur principi aſſyriorũ. id eſt diabolo: ducẽdus in ꝓfundũ peccatorũ. hic enim

Mat. 4. b auſus eſt dicere: Hec omnia tibi dabo: ſi cadẽs adoraueris me. iudã quoq̃. i. domũ confeſſionis conatur intrare: ⁊ ꝑ negligẽtes vſq̃ ad collũ venit: credẽtes in chriſto cupiẽs ſuffocare. ſed nõ põt: q2 iudas habet ſecũ preſentem emanuel. b Aquas flumis.

2. Pa. 32. a Exercitũ ſennacherib cuius potẽtia occupans terram ſamarie ĩundatiõi fluminis comparatur.

c Congregamini. Quaſi contra emanuel nihil poteſtis. hoc etiã omnis terra procul cognoſcat.

Congregamini ⁊c. hoc teſtimonio contra perſecutores abutimur: q̃uis enim fortes eſſe: ⁊ nos in lapſis ſupare videantur: vincũtur tñ in his qui ꝑ xp̃o ſanguinẽ fuderunt: ⁊ poſt bella pax eccleſijs redditur: ⁊ oĩa conſilia cõtra emanuel diſſipãtur. Contra dicentes quo

C q̃ veritati vtiliter audiũt: quia tandem ratione ſuperantur: et ne velint in mendacio vĩcere: quia peruerſitas nõ põt rectũ ſuperare. d Ne dicatis. quaſi non timeatis: duorũ regum aduerſus iudã cõiurationem. Coniuratio eſt ꝯſenſus multorũ in malũ.

e Ne timeatis neq̃ pauea. tu ⁊ q̃ tecũ ſũt populi:

Eccli. 1. b quia videntur timẽdi: q2 p̃n-

Ps. 110. cipiũ ſapiẽ timor dñi.

In la.

Eſaie Ca. VIII

a ſ O eſaia. b ſ pueri. c ſ aſcẽdẽs in altũ captiuã duxit captiuitatem.

Voca nomẽ eius: accelera: ſpõ- a b

a ſ infernũ. b ſ necdũ natꝰ ppl'm ſuũ ſola inuocatione ſaluabit. ſ anteq̃ homo fiat.

lia detrahe: feſtina p̃dari: q2 anteq̃ c

a ſ ẽm hũanitatẽ. b ſ deũ. ſ vl' ioſeph putatiue

a q̃ ſciat puer vocare patrẽ ſuũ ⁊

a ſ mariam. b ſ a teglathphalaſſar.

matrem ſuam: auferetur fortitu- d

a ſ per regẽ aſſyriorũ ſalmanaſar. ſ.

do damaſci: ⁊ ſpoliã ſamarie co- e

a ſ aſſyrius dirigens vel elatus.

ram rege aſſyriorum. Et adiecit f

dominus loqui ad me adhuc di-

a ſ tranſlatiue. b ſ decem tribus.

cẽs: Pro eo q̃ abiecit populus g

a ſ que ꝑ horas ebulliunt. ſ reges de iuda q̃ quiete et legitime regnabant.

iſte aquas ſyloe que vadũt cum h

a ſ regem ſyrie.

ſilẽtio: ⁊ aſſumpſit magis raſin i

a ſ phace regem iſrael.

⁊ filium romelię: propter hoc ec- k l

ce adducet dominus ſuper eos

a ſ exercitũ ſennacherib. b ſ aſſyrij c ſ impetuoſi et diuturni.

b aquas fluminis fortes ⁊ multas:

ſ ſcz. a ſ quaſi nõ ſeruiũt regibus quos elegerunt: ſed ſeruiunt aſſyrio.

regem aſſyriorum ⁊ omnem glo- m

a ſ principes q̃ hoſtibꝰ reſiſtere debuerant.

riã eius: Et aſcendet ſuper om- n

a ſ ſamarie.

nes riuos eiꝰ: ⁊ fluet ſuꝑ vniuer-

ſ terras.

ſas ripas eiꝰ: et ibit per iudã in- o

ſ q2 nõ tũc capiet eũ. ſ vicinã ſignificat captiuitatẽ. ſ ſuffocationem.

undans: ⁊ tranſiens, vſq̃ ad col- p

a ſ vſq̃ a deo ſe extendit. b ſ principum.

lum veniet. Et erit extenſio ala- q

rum eius implens latitudinem r

a ſ iudee. b ſ irriſio eſt. ſ ſarcoſmos.

c terrę tuę o emanuel. Cõgregami- s t

a ſ ſyrie vel ſamarie. b ſ cognoſcite. ſ nõ modo ſyria ⁊ ſamaria. c ſ non ſolũ vicine

populi ⁊ vicemĩ: ⁊ audite vniuer- v

a ſ q̃uis multi. q̃uis fortes: q̃uiſ accicti: tñ vi

ſe ꝓcul terrę. Cõfortami ⁊ vince- x y

cemini. a ſ vñ ſupra aſcẽdamus ad iudam ⁊c.

mini: accigite vos ⁊ vicemĩ. Ini- z a b

a ſ ab emanuel. b ſ ponamꝰ. ſ. regẽ filiũ tabeel

te cõſiliũ ⁊ diſſipabitur. Loq̃mini c

a ſ interp̃tatio emanuel. b ſ contra quem nihil poteſtis facere. ſ predicta.

verbũ ⁊ ñ fiet: q2 nobiſcũ deꝰ. Hec d e

eniȝ ait dominus ad me. Sicut

a ſ ope et virtute. b ſ eſaiã. ſ brũs vir q̃ nõ abijt in conſi. c ſ ad hoc ſcz erudiuit me.

i forti manu erudiuit me: ne irẽ f

a ſ praua. b ſ nequã. ſ dñs dico dicẽs mihi et alijs ꝓphetis. ſ als nõ.

d in viã populi huius dicens: Ne g h

a ſ eſt timenda. b ſ ſed hoc magis cõſiderate: omnia enim.

dicatis: ꝯiuratio. Omnia enim i

a ſ iuda. b ſ cõtra me.

quę loquitur populus iſte: cõiu- k

a ſ populi. b ſ tu et qui tecũ ſunt ppl'i: q2 videntur timendi.

e ratio eſt: ⁊ timore eiꝰ ne timeatis. l m

Nico. de lyra

a Voca nomẽ eiꝰ. ſ. pueri nati. loquitur tñ h̄ ſcriptura de futuro ꝑ modũ p̃teriti: ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie: vt frequẽter ſupra dictũ eſt. b Accelera: ſpolia detrahe ⁊c. q2 hec ꝓprietas cõpetit xp̃o: vt dictuȝ eſt. c Quia anteq̃ ſciat puer vocare ⁊c. ſ. ſciẽtia creata: vt dictũ eſt ca. p̃ce. vñ idẽ ẽ ac ſi diceret: Anteq̃ fiat hõ. d Auferetur fortitudo damaſci. q̃ eſt ciuitas metropolis in regno ſyrie.

e Et ſpolia ſamarie ⁊c. qui cito poſt interfecit raſin regẽ ſyrie: ⁊ poſtea cepit Oſee regẽ iſrl' ⁊ ſamariam: vt dictũ eſt ca. p̃ce. f Et adiecit. Hic cõſeq̃nter ponitur ratio dicti: videlicet quare regnũ iſrl' fuit ita vaſtatũ. ⁊ p̃mo ponitur deſtructiõis rõ. ſcđo regni iude afflictio q̃ſi ꝑ quãdã redũdãtiaȝ: q2 erat ĩmediate cõiunctũ regno iſrl'. ibi: Et ibit. tertio vtil' monitio. ibi: Hec enĩ. Ratio vero vaſtatiõis regni iſrl' fuit: q2 receſſerat a regno iude: ⁊ a dei cultu: colendo vitulos aureos: ⁊ ꝯfidẽdo ĩ regibꝰ idolatris. ſ. ſyrie: ⁊ hoc eſt qđ dicitur: g Pro eo q̃ abiecit ppl's iſte. i. ppl's iſrl'. h Aquas ſiloe ⁊c. i. regimẽ regni iuda. ⁊ dei cultũ que erat magis in quiete et manſuetudine. maxime tꝑe regũ bonorũ: vt dauid Salomonis ⁊ ſimiliũ. i Et aſſumpſit magis raſin. regẽ ſyrie. k Et filiũ romelie. de ꝓtectione eorũ magis ꝯfidendo q̃ de deo. l Propter h̄ ecce dñs ⁊c. i. aduerſarios cũ fortitudĩe ⁊ ĩpetu venientes: ꝓpter hoc ſubditur exponẽdo: m Regẽ aſſyriorũ ⁊c. i. potentiã exercituũ eiꝰ. n Et aſcẽdet ſuꝑ omneſ riuos eius ⁊c. i. deſtruet totũ regnũ iſrael: ſicut inundãtia aquarũ deſtruit oĩa q̃ inuenit.

o Et ibit. hic ꝯñr ponitur regni iude afflictio ꝑ redundantiã. cũ dicitur: Et ibit ꝑ iudã inundãs: quia exercitus aſſyriorũ q̃ deſtruxit ſamariã in regno iude: multa vaſtauit quaſi ꝑ quandã redundantiã.

p Et trãſiẽs vſq̃ ⁊c. i. intãtũ affliget regnũ iuda. q̃ vix poterit ſuſtinere: qđ factũ fuit tꝑe Ezechie vt dictũ ẽ ca. p̃ce. q Et erit ⁊c. i. exercituũ eiꝰ: quia ad l'ram cohortes pugnatorũ vocãtur ale. r Implẽs latitudinẽ terre tue. i. iudee quaȝ aſſyrij vaſtauerũt. s O emanuel. i. xp̃e: vt dictũ eſt ca. p̃ce. cuius dicitur illa terra ſpecialiter: q2 ibi fuit natꝰ: cõuerſatus ⁊ paſſus. ſed q2 ſennacherib rex aſſyriorũ cũ ſuo exercitu fuit diuinitus debellatꝰ: vt dictũ ẽ. ideo ſubditur: t Congregamini ppl'i ⁊c. q2 ſennacherib populos multos adduxit ſecũ: qui fuerũt deuicti ꝑ angelũ. v Et audite vniuerſe ⁊c. Iſtud enĩ factũ tanq̃ valde mirabile fuit diuulgatũ valde longe. x Confortamini. cõfidentes in virtute veſtra. i. confortabimini. quia ꝓpheta non induxit eos ad p̃ſumptionẽ de ſua virtute: ſed eam predixit futuram. y Et vincemini. virtute diuina. z Accingite vos. ad vincendũ ẽm eſtimationem veſtram. a Et vincemini. ẽm veritatem. b Inite conſilium. de captione hieruſalem. c Et diſſipabitur. ſcilicet conſilium veſtrũ a deo. cuius cauſa ſubditur:

d Quia nobiſcum deus. in adiutorium noſtrum vos debellans per angelum ſuum.

e Hec enim. hic conſequenter ponitur vtilis monitio. videlicet q̃ populus iude non timeat ab humana perſecutiõe: ſed ſolum deum. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Hec enim ait dominus ad me ⁊c. id eſt oſtẽdit mihi fortitudinẽ ſuam qua poteſt protegere omnem hominem in ſe confidentem.

f Ne irem in via ⁊c. id eſt timendo aduentũ duorum regum. ſic populus regni iude timuit valde: ſicut dictũ eſt ca. p̃ce. de achaz ⁊ ppl'o eiꝰ. Et cõmotũ eſt cor eius: ⁊ cor populi eius: ſicut mouentur ligna a facie venti. g Dicens. ſ. dñs. h Ne dicatis. coniuratio. i. non timeatis a coniuratiõe regũ iſrl' ⁊ ſyrie contra vos. i Omnia enim ⁊c. id eſt populus iude. k Coniuratio eſt. i. multum loquitur de coniuratione duorum regum contra ſe. ſicut homines multum timentes de periculo aliquo ſuꝑ ſe venturo. quaſi continue loquuntur de ipſo. ⁊ q2 iſte timor erat malꝰ. ideo ſubditur: l Et timore eius. id ẽ illius coniurationis. m Ne timeatis. ſ quid ſit timendũ oſtenditur cũ ſubditur:

Dñm

¶ a In lapidẽ. Quez
Ps.117. reprobauerũt.e.h.f.
ẽ in c.a. Ex h loco ſu
mit apl's teſtimoniũ
1.Cor.1.d q iudeis fact⁹ ſit ſcã
dalum. gentib⁹ autẽ
ſtulticia: ipſis aũt ꝛc.
b Duab⁹ domib⁹.
Uel in duabus fami
lijs: ſamai.ſ.ꝛ elles:
ex qbus ſcribe ꝛ pha
riſei. di duo nõ mlto
prius q̃ dñs nati ſũt
in iudea. Horũ ſcho/
laz ſuſcepit Achibã
quẽ magiſtruz Aqle
pſelyti autumãt. de
inõ Achir cui ſucceſ
ſit Johãna filius ça
chei: et poſt euz Elie/
çer: et p ordinem tel/
phor et ioſeph galile
us: et vſq ad captiui
tatem hieruſalez Jo
ſue. Samai: diſſipa/
tor. elles pphanus.
quia p traditiões ſu
as legis pcepta diſſi
pauerunt et macula/
uerunt c Signa le
gez. Quaſi. aperi eã
domine diſcipul' me/
is.i.apoſtolis ꝛ apo
Dat.11.b ſtolicis viris. Ul: lex
et prophete vſq ad
iohannẽ ligati ſunt:
vt legant ꝛ nõ intelli
gant. Pro diſcipulis
ei iuxta hebraici ſer/
monis ambiguitatẽ
poſſumus etiam do/
ctrinas intelligere.
Joh.1.b d Pueri m. Qui
nõ ex voluntate car/
nis: ſed ex deo nati
Gal.4.c ſunt. Filioli mei qs
iterũ parturio.d.f.x.
ĩ vobis. Alij pro/
phete: ꝛ eoꝝ diſcipu/
li. Legũt hoc quidã
de duob⁹ filijs eſaie:
quos genuit de pro/
phetiſſa: ſed falſo.
Paulus in epiſto
la ad hebreos (licet
eam inter canonicas
ſcripturas non reci/
piat latina conſuetu
do) hoc teſtimoniuz
ex perſona ſaluatoris
Heb.2.c ponit. Ecce ego ꝛ pu
eri mei.i. apoſtoli q
in portentum ſecula/
ris ſapientie: ꝛ ſuper
bie iudeoꝛuz fuerũt.
Stulta enim et infir
ma elegit de⁹: vt for/
tia et ſapientia con/
funderet. e Non
erit eis m. Hoc eſt ſi
populus noluerit ve
ritatem a dño quere
re: non habebit lu/
men veritatis quam
negligit. f Regi
ſuo. Diabolo: et pa/
ternis traditionibus
.i.antiqs erroꝛib⁹.
¶ Primo

a ¶ ſed timete dominum e.
neq paueatis. Dominum ex/ a
¶ ꝛ ¶ in vobis. a ¶ ſit. ¶ dñs. ¶ bea
ercituum ipſum ſanctificate: ipẽ b
tus vir q tiet d. a ¶ corpe. b ¶ mẽte.
pauoꝛ veſter: et ipẽ terroꝛ vr̃: et c
¶ ita. ¶ fidelibus. ¶ ſed erit.
a erit vobis ĩ ſanctificationẽ: in la d e
pidẽ autẽ offenſionis et petram
¶ duabus.ſ.et.x.tribus. ¶ infidelibus.
b ſcandali duab⁹ domibus iſrael.
a ¶ qui chriſtũ nõ receperunt.
Et in laqueũ ꝛ in ruinã habitan f
¶ precipue. a ¶ in lapidẽ. ¶ p infidelitatẽ.
tibus hieruſalem. Et offendent g
¶ a ¶ nõ oẽs: qꝛ relique ſalue fient. b ¶ ruina
eterna. c ¶ gladio ꝛ fame.
ex eis plurimi: ꝛ cadent ꝛ conte/
a ¶ peccatoꝝ funib⁹. ¶ b romanis.
rentur ꝛ irretientur et capient.
a ¶ ergo. ¶ deus ad pphetam ne videant.
¶ qꝛ chriſtũ nolũt recipere. ¶ ea q̃ tibi reſtoꝛ.
b ¶ .i.abſconde. qd enim ſignat: abſconditur.
¶ viſionẽ. ¶ figuris. ¶ veterem.
c Ligã teſtimonium: ſignã legem h i
a ¶ vl' i doctrinis meis: alia lr̃a. b ¶ ppha.q̃ſi:
qꝛ pcipis ſignari et abſcondi: iudeis ergo c.q.
in diſcipulis meis. Expectabo k
a ¶ ieſum emanuel quẽ pmittit venturuz: q erit
nobis in ſanctificationẽ. b ¶ cognitionẽ.
dominũ qui abſcõdit faciem ſu/ l
a ¶ iudeis nõ credentibus.
az a domo iacob: ꝛ preſtolaboꝛ m
a ¶ hoc reperit vt addat de pphis pſtolantib⁹.
¶ preſtolaboꝛ dominũ. ¶ preſtolabuntur.
d eũ. †Ecce ego ꝛ pueri mei quos n o
¶ ſocios. a ¶ ad qd. ¶ pphete in ſignũ futuri
pceſſerũt. ¶ .i. vt ſigna et poꝛtenta faciant.
mihi dedit dominus in ſignum
¶ quaſi hoc fiet.
ꝛ in poꝛtentum iſrael: a domino p q
¶ eccleſia.
exercituũ qui habitat in monte r
a ¶ propheta: o diſcipuli: o prophete. vel chriſt⁹
ad diſcipulos. ¶ ſyri vel decẽ tribus.
ſion. Et cum dixerint ad vos: s
¶ conſilium. ¶ nõ ab eſaia.
querite a phitonib⁹ ꝛ a diuinis t
¶ inſanientes.
qui ſtrident in incãtatiõibus ſu v
¶ reſpondete. a ¶ vno et vero cũ vos a mult'
et a falſis requiratis.
is: nunquid nõ populus a deo x
a ¶ quaſi cum vos de viuis queritis noticiã a ſi/
mulacris ſimilibus moꝛtuis.
ſuo requiret viſionez p viuis ac
a ¶ in q̃ ĩuenietᵣ ṽitatẽ. ¶ recurrite.
moꝛtuis? Ad legez magis et ad y
a ¶ ſcripture q̃ non fallit.
b ¶ gentes audiũt diuinos: tibi aũt nõ ita.
¶ increduli.
teſtimoniuz. Q ſi non dixerint z
¶ faciemus.
e iuxta verbũ hoc: nõ erit eis ma/ a b
¶ xp̃s. ¶ nõ. ¶ lux. ¶ cõgregationẽ vl' terrã.
tutina lux: Et tranſibit per eaz ꝛ
¶ in dãnationẽ. a ¶ panẽ verbi dei. ¶ fame.
coꝛpoꝛali vel ſpirituali.
coꝛruet: ꝛ eſuriet: ꝛ cum eſurierit c
¶ Si vero nõ fuerint ſaturati ꝛ murmu.
a ¶ blaſphemabit. b ¶ principem populi tui
non maledices.
f iraſcetur: et maledicet regi ſuo d
a ¶ vndecunq veniat auxilium.
et deo ſuo. Et ſuſpiciet ſurſum e

a Dñm exercituũ.i.angeloꝝ. b Ipm ſanctificate. ei
a ſeruiendo. c Ipe pauoꝛ veſter ꝛc. offenſam illi⁹ ſolli/
cite cauẽdo. d Et erit vobis ꝛc. vos ꝯfirmãdo ĩ bo
b no ſi ei credetis. e In lapidẽ aũt ꝛc. quas iuſto iudi
cio fecit ruere: ꝛ iſte duc dom⁹ fuerãt domus phacee filij
c romelie: quã fecit ruere p Oſee filiuz hela.iiij. Reg.xv.
ꝛ domus oſee filij hela quã cũ toto regno iſrael fecit rue/
d re p Salmanaſar regẽ aſſyrioꝝ.iiij. Reg'.xviij. ꝛ quia ĩ
e regno iude erant aliqui mali ꝛ increduli qui ruerũt gla
dio ſennacherib ex diuino iudicio. iõ ſubdit: f Et in
laqueũ ꝛ in ruinã habitantib⁹ hieruſalẽ. quia tñ boni re
manſerũt ſalui tpe Ezechie. iõ ſubdit: g Et offendẽt
ex eis plurimi. nõ dicit oẽs: qꝛ ſicut dictum eſt boni ſunt
f ſaluati. h Liga teſtimoniũ. Hic ponit occultatio my
ſterij xp̃i in principio hui⁹ ca. poſiti. Et primo precipit iſta
occultatio. ſcdo prohibet ſupſticioſa inqſitio. ibi: Et cũ
g dixerint. Circa primũ dicit Eſaie a dño. Liga teſtimoni
um.i. inuolue pphetiã obſcuritatib⁹ ppter incredulos:
qbus talia ſunt celanda: vt dictũ eſt ſupra. i Signa
legẽ ꝛc.i. deſigna legẽ euangelicã dandã diſcipulis me/
is.i. aplis alijſq xp̃i diſcipulis: qui pdicando legẽ euan
gelicã obſcuritates pphetiarũ aperuerunt ꝛ declaraue/
runt: oſtendẽtes eas in xp̃o impletas: vt ptz in actibus
aploꝝ: ſicut fuerat a deo poꝛdinatũ: ꝛ hoc modo fuit di
ctum Dañ.xij. Uade daniel: qꝛ clauſi ſunt ſignatiq ſer/
h mones vſq ad prefinitũ temp⁹. k Expectabo dñm
i ꝛc. Uerbũ eſt Eſaie rñdẽtis: expectabo dñm.ſ. ieſuz chri
ſtum in carne venturũ. l Qui abſcondit ꝛc. a domo
iacob.i. a populo iudaico deſcẽdente a iacob: qꝛ in aduẽ
k tu eius ppl's ille p maioꝛi parte fuit cecatus p infidelita
tem. ſm q dr Ro.xj. Cecitas ex parte ꝯtigit in iſrl' ꝛc.
m Et preſtolaboꝛ eũ.i. patienter expectabo ei⁹ aduẽtũ:
l licet differat in tp̃s longũ. n Ecce ego ꝛc. Aliq ex/
ponũt hoc de duob⁹ filijs eſaie.ſ. de iaſub ꝛ de eo q voca
m tus eſt accelera: ſpolia detrahe in pncipio hui⁹ ca. quez D
dicũt fuiſſe filiũ eſaie: ſed iſtud oſtẽſum eſt eſſe falſũ. Itẽ
iſti magis iudaiçant in h q̃ Ra.Sa. hebre⁹ q dicit h eſſe † Heb.2.c
n o intelligendũ de diſcipulis pphetaꝝ: q dicunt eoꝝ pueri
ſeu filij: qꝛ ſunt ab eis in lege diuina inſtructi: ꝛ p talem
modũ dicit apl's.j. Coꝛ.iiij. In xp̃o ieſu p euãgeliũ ego
vos genui: ꝛ ſm hoc dicit Eſaias: Ecce ego ꝛ pueri mei:
id eſt diſcipuli quoꝝ aliqui habuerũt ſpiritũ pphetãdi.
p ideo ſubdit: o Quos dedit mihi dñs. a quo ẽ pphe
q tie ſpirit⁹. p In ſignũ ꝛ poꝛtentũ. fuerũt enĩ pphete
contempti et vilipenſi: ꝛ multi eoꝝ occiſi. de quoꝝ nume
r ro fuit eſaias: in ſignũ chriſti paſſuri: cuius erãt nuncij.
q A dño exercituũ.i. angeloꝛũ. r Qui habitat
ꝛc. ibi enĩ tunc erat templũ in quo erat ppiciatoꝛium. qd
s ſedes dei dicebat: vt dictũ fuit Exo.xxv. ꝛ inde diuiña re
ſponſa dabant. s Et cũ dixerint. Hic ꝯñter ſupſtici/
t oſa inqſitio phibet. cũ dicit: Et cum dixerint ad vos.ſ.
homĩes idolatre et ſupſticioſi. t Querite a phitoni/
v bus et a diuinis. rñſum de occultis ꝛ futuris. Dicuntur
aũt phitones q diuinãt quodã modo ſpeciali.ſ. p appa
rentẽ ſuſcitationẽ alicui⁹ moꝛtui: ſicut dictũ fuit diffuſi/
x us.j. Reg'.xxviij. Dicunt aũt diuini generaliter diui/
natoꝛes ſupſticioſi. v Qui ſtridẽt ꝛc. qꝛ vtunt qui/
buſdam noĩbus et verbis ignotis. et ſubdit reſpõſio po
puli fidelis: x Nunqd ꝛc. quaſi diceret. ſic reſpõde/
bitis talib⁹ malis pſuaſoꝛibus. Nunqd nõ ꝛc. q̃ſi dice
ret: ſic. qꝛ infideles requirũt hoc a deo ſuo falſo: ꝛ ſic de/
y bent fideles querere a deo ſuo vero. iõ ſubdit: y Ad
legem magis ꝛc. id eſt ad legem diuinit⁹ datam: ꝛ ad te/
ſtimoniũ pphetarum a deo inſpiratoꝛũ magis eſt recur
z rendum q̃ ad phitones et diuinos. z Q ſi non di/
xerint.i. fecerint. a Juxta verbum hoc recurrendo.
a ſcz ad phitones ꝛ diuinos contra verbum hoc.
b b Non erit eis matutina lux. id eſt vera dei cognitio ꝛ
diuina conſolatio: ſicut accidit tempoꝛe regis ſedechie.
ideo ſubditur: c Et cum eſurierit iraſcetur. quia tũc
propter obſidionem longam Nabuchodonoſoꝛ preua/
luit fames in ciuitate.iiij. Reg'.xxv. d Et male. regi
c ſuo et deo ſuo. quia multi valde de populo iuda ducti in
patientia maledicebant ſedechie: ſub q venerat eis iſta
miſeria: et etiã deo dimittendo legem eius: et ad ritum
gentilium tranſeundo. e Et ſuſpiciet ſurſum. quaſi
d querens a deo auxilium neceſſitate cõpulſus: et hoc di/
cit p populo qui cũ ſedechia remãſit ĩ ciuitate ꝛ ĩ lege.
d Et ad

a Et ad terrã intuebit. ꝑ cõfuſione ⁊ deſperatiõe. iõ ſubdit: b Et ecce tribulatio. q̃ntũ ad afflictionẽ corpoꝝ. c Et tenebre. q̃ntũ ad deiectionẽ mentiũ. d Et diſſolutio. viriũ ex timore. e Et anguſtia. ſ. mẽtis: eo ꝙ nõ apparebat via euaſiõis. f Et caligo pſe. q: ſedechias ⁊ viri bellatores de nocte fugerũt ⁊ chaldei eos inſecuti ſũt. g Et nõ poterit auolare: q: ſedechiã cõphẽderũt. iiij. Reg. xxv.

a ſ in tribulatione. b ſ vndiq̃ malũ.
⁊ ad terrã intuebitur: ⁊ ecce tribulatio ⁊ tene
a ſ formido. b ſ cecitas indurati cordis.
bre ⁊ diſſolutio ⁊ anguſtia ⁊ caligo pſequẽs:
a ſ donec conuertatur. ſ erui.
⁊ nõ poterit auolare de anguſtia ſua.

Moraliter.

[Et dixit ad me. ſume tibi librũ grandem.] Ca. VIII. Hoc dicitur doctori theologie ⁊ auditori: q̃ debent accipe bibliam q̃ grandis eſt liber multitudine verboꝝ ⁊ grandioꝛ ꝓfunditate ſententiarũ. [Et ſcribe in eo ſtilo hominis.] exponẽdo lucide ⁊ clare. [Accelera: ſpolia detrahe. ⁊c.] ſtudiũ enim ſacre ſcripture ad hoc ordinari debet: vt diabolꝰ ſpoliet aĩabꝰ quas decepit: ſed q: multi recuſant hunc modũ docendi: recurrendo ad doctores curioſos ⁊ inutiles. ſeq̃t: [Pro eo ꝙ abiecit ppl's iſte aquas ſyloe que currũt cũ ſilentio.] .i. modũ docendi moralẽ ⁊ ſine oſtentatiõe. [Et aſſũpſit ſibi magis raſim.] qui interpretat varians eos. i. doctorẽ ꝑ varias ⁊ dubias doctrinas diſcipulos variantẽ. [Et filiũ romelie.] qui interpretatur magiſter frangens laborãtes ſcꝫ verborũ extraneorum multitudine ꝓ ſua oſtentatione. [Adducet dñs.] .i. adduci ꝑmittet. [Aquas fluminis fortes.] .i. doctrinas erroneas a diabolo excitatas: qui ꝑ regẽ aſſyrioꝝ deſignant. ideo ſubditur: [Regẽ aſſyrioꝝ ⁊c.] ſed q̃m veritas p̃ualet: iõ ſicut veritas fidei p̃ualuit tempore Arrij ⁊ aliorũ hereticoꝝ: ita p̃ualebit in futuro ꝑ dei gratiã. ideo ſubditur: [Congregamini ⁊ vincimini ⁊c.] .i. vos doctores ꝑuerſi ꝑ dei gratiã eritis confuſi. Sed quia deꝰ ex hoc debet laudari. ſequit: [Dominuꝫ exercituũ.] .i. angelorũ. [Ipm ſanctificate ⁊c.] .i. laudate et timete. [Et erit vobis in ſanctificationẽ.] .i. vos cõfirmans in ſctĩtate. [In lapidẽ aũt offen. duabꝰ do. iſrael ⁊ habitan. hieruſalẽ.] Per duas domos poſſunt intelligi clerici ⁊ laici. ꝑ inhabitantes hieruſalẽ religioſi. de ſtatibꝰ enĩ iſtis plures cadent erroribꝰ decepti: maxime tempe antichriſti: nõ tñ omnes. ideo ſubdit: [Et offendẽt ex eis plurimi. Liga teſtimonium.] Quoniã contra mala futura maxime tempe antichriſti ꝑ predicatores muniendi ſunt ſimplices chriſtiani. ideo dicitur cuilibet p̃dicatori. [Liga teſtimoniũ.] ſcꝫ apoſtolorũ: qui ꝑ orbem facti ſunt teſtes chriſti. Act. j. Eritis mihi teſtes in hieruſalẽ ⁊ in iudea et ſamaria et vſq̃ in vltimum terre.

[Signa legem.] euangelicam. [In diſcipulis meis.] .i. in meis chriſtianis. ⁊ ſubdit eorũ reſponſio: [Expectabo dominum.] ad iudiciũ venturũ. [Qui abſcõdit faciem ſuaꝫ a iacob.] .i. populo iudaico. et ſubdit in ꝑſona p̃dicatoris: [Ecce ego ⁊ pueri mei.] .i. fideles a me edocti. [In ſignũ ⁊c.] ſcꝫ chriſti ad iudiciũ venturi. Et quoniaꝫ circa tempꝰ antichriſti ſurgent multi ꝓphete falſi: vt habet Matth. xxiiij. ideo ſeq̃tur: [Et cũ dixerint ad vos: querite a phitonibus ⁊ diuinis ⁊c.] nolite credere: ſed verbis dñi et apoſtolorũ. ideo ſubditur: [Ad legem magis ⁊ teſtimoniũ.] ſupple eſt recurrendũ. [Q ſi nõ dixerint.] .i. fecerint. [Iuxta verbũ hoc.] ſcꝫ recurrendo ad verba chriſti ⁊ apoſtoloꝝ. [Nõ erit in eis matutina lux.] ſcꝫ gratie ꝑ quã in nobis oritur ſol iuſticie. [Et cũ eſuriet ⁊c.] ſcꝫ credens falſis ꝓphetis ꝓpter defectũ vere doctrine. [Maledicet regi ſuo.] chriſtũ blaſphemãdo. [Et aſpiciet ſurſuꝫ ⁊c.] id eſt ex nulla parte habebit auxiliũ: ſꝫ ineuitabile tormentum.

In ca. viij. vbi dicitur in poſtilla. Hoc dictum videtur fauere nimis errori hebreorum.

Additio. j.

Ea que ↄtinent in poſtilla ſanc. Tho. vel q̃ ei attribuunt nõ videntur fauere errori hebreoꝝ in aliq̃. Nã in hoc loco poſtq̃ꝫ poſuit expoſitionẽ hebreoꝝ intelligẽtiũ ꝙ iſte puer q̃ vocat: Accelera: ſpolia detrahe. ⁊c. intelligit fuiſſe filiꝰ Eſaie. Cõſequenter ponit ↄtra eos obiectiões q̃ in hac poſtilla ↄtinent: poſtea põit expoſitionẽ gloſe cõis. ſ. ꝙ h̾ intelligat de xp̃o: qua poſita ſubiũgit hec verba. Hec aũt expoſitio nõ eſt tante auctoritatis ſicut ſupioꝛ: q̃ fuit ſupra ca. vij. de alio ſigno: q: mag. extorta ẽ et ex ſcripturis nõ habet auctoritatẽ. vñ q̃dã dicũt nõ eſſe incõueniẽs ſi h̾ intelligit ad lr̃am de filio Iſa. ita tñ ꝙ puer ille ſit figura xp̃i. Hec ille. Ex q̃bꝰ verbis ptꝫ manifeſte ꝙ ipſe nõ improbat illã expoſitionẽ q̃ dicit iſta intelligi de xp̃o ad lr̃aꝫ: ſed dicit ꝙ nõ eſt tãte auctoritat. ſicut ſupioꝛ: cuiꝰ rõnẽ reddit manifeſtã. Nã p̃ma habet auctoritatẽ ex euãgelio Matth. j. h̾ totũ factũ eſt vt impleret qđ dictũ eſt ꝑ ꝓphã: Ecce virgo cõcipiet

Additio

ↄcipiet: ſed expoſitio huiꝰ nõ hꝫ tãtã auctoritatẽ: cũ ĩ ſacra ſcriptura nõ ↄtineat: ꝙ h̾ qđ dꝛ hic: Acceſſi ad ꝓphetiſſaꝫ: intelligat de beata v̾gine: et ſic mãifeſtũ ẽ ꝙ nõ ẽ tãte auctoritat. ſic p̃cedens. Itẽ p̃ncipale fundamẽtũ qđ ponit poſtillatoꝛ ad firmandũ hanc expoſitionẽ: eſt illud qđ ↄtinet in trãſlatiõe chaldaica: ex q̃ ↄcludit ⁊ bñ ꝙ h̾ qđ dꝛ hic: Acceſſi ad ꝓphetiſſaꝫ: nõ eſt v̾bũ Eſaie: ſed ipĩꝰ dei: et q: h̾ fundamẽtũ licet ſit verũ: nõ tñ ẽ tante auctoritat.: ſic ſi in lr̃a ↄtineret. iõ v̾ba ſa. Tho. p̃dicta vel eidẽ attributa ſũt manifeſte rõnabilia: nec in h̾ fauetur errori hebreoꝝ. Nã illa q̃ ↄtinent in. vij. ⁊. ix. ca. neceſſe eſt vt intelligant de xp̃o ad lr̃am: ſed ea q̃ ↄtinent in h̾. c. viij. nõ habent ex neceſſitate lr̃e vt intelligant de xp̃o ad lr̃am: ſed auc̃te chaldaica trãſlationis: vt dictũ eſt.

In eodẽ ca. vbi dꝛ in poſtilla: Silr qđ in. iiij. Reg. dicitur Theglathphalaſſar ſpoliaſſe ſamariã: vt ĩ. iiij. Reg. dꝛ.

Additio. ij.

Licꝫ theglathphalaſſar nõ expoliaſſet ſamariã: q̃ tñ aliq̃s ciuitates regni iſrl̃ cuiꝰ ſamaria ẽ metropolis cepit: ſatis vere poſſet dici ꝙ expoliauit ſamariã: licet nõ totã nec totũ regnũ expoliaſſet: ſicut q̃ expoliat aliquẽ de aliq̃bꝰ bonis ſuis: dꝛ ipm expoliaſſe: q̃uis nõ ex toto.

In eodẽ ca. vbi dꝛ in poſtilla. In q̃ vt ſupra dictũ eſt denunciatur chriſti reſurrectio futura.

Additio. iij.

Ea q̃ ↄtinent in h̾ ca. nõ vident ꝑtinere ad ſignũ indicatiuu nec rememoratiuũ. nõ enĩ in h̾ ca. dꝛ: Dabit vobis ſignũ ſic in p̃cedẽti: vt ptꝫ diſcurrẽti lr̃am: ⁊ iõ licet expoliatio duoꝝ regũ fuit figura expoliatiõis inferni ꝑ xp̃m fiende: ſicut hiſtorie ve. te. fuerunt figure eoꝝ q̃ ↄtigerũt in nouo: nõ tñ ex h̾ dicunt fuiſſe data tanq̃ꝫ ſigna indicatiua ſeu rememoratiua.

In eodem ca. vbi dicit in poſtilla: Et erit vobis in ſanctificationem.

Additio. iiij.

Hoc qđ dꝛ hic: Et erit vobis in ſanctificationẽ ⁊ in laqueũ ⁊c. ꝓprie videt referẽdũ ad tp̃s aduẽtꝰ xp̃i in carnẽ in q̃ tpe fuit xp̃s ĩ ſanctificationẽ credẽtibꝰ: et in lapidẽ offenſionis ⁊ petrã ſcandali duabꝰ domibꝰ iſrl̃. ſ. regali ⁊ ſacerdotali: q̃s ꝓpter ſuã incredulitatẽ iuſto iudicio fecit ruere: ⁊ vtraq̃ eaꝝ ↄſueuit dici domus in ſcriptura. Vñ in p̃cedẽti ca. Audite nũc domꝰ dđ: qđ intelligit de domo regali: ⁊ in pſ̃. Domꝰ aaron bñdicite dño: intelligit de domo regali ſacerdotali. Dicere ãt ꝙ iſte due domus intelligunt de domo phacee filij romelie: et de oſea filio hela: q̃ fuerũt reges iſrael nõ videt ↄuenient dictũ. Naꝫ ſicut in regno iuda licet fuerint multi reges ſucceſſiue: nõ tñ ꝓpter hoc dicunt multe domꝰ: ſed tñ domꝰ dauid tm̃: ſic dicẽdũ eſt de regibꝰ iſrl̃. Sequit: Et in laqueũ ⁊ in ruinã habitãtibꝰ hieruſalẽ: q: in ciuitate hierl̃m vbi chriſtus paſſus fuit multi ruerunt ꝑ infidelitatẽ: nõ tñ omẽs. ⁊ iõ ſequit: Et offendent ex eis plurimi. i. nõ omẽs: ſꝫm iſtã expoſitionẽ ꝓprie ſequit ĩmediate: Liga teſtimoniũ ⁊c. qđ intelligitur de occultatiõe myſterij chriſti: de q̃ ſtatim in p̃cedẽtibꝰ agit: et exponat ſic ĩ poſtilla.

In eodem ca. viij. vbi dicitur in poſtilla: Non erit eis matutina lux.

Additio. v.

Scđm gloſaꝫ ꝙ dꝛ hic: Matutina lux: intelligit ipe xp̃s: et h̾ eſt ꝓprie dictũ. Nã xp̃s eſt lux vera q̃ illumĩat oẽm hoĩem Ioh. j. Et dꝛ matutina: q: ante oẽm lucẽ creata. Vñ hic ꝓpha reuertit ad declarationẽ eoꝝ q̃. ſ̃. dixerat: Erit in ſctĩficationẽ. ſ. credentibꝰ. Et in lapidẽ offenſionis. ſ. nõ credẽtibꝰ. Et p̃mo agit de ſcđo vſq̃ ad finẽ. ſcđo vero de primo a p̃ncipio ſeq̃ntis ca. vſq̃ ibi: zelus dñi faciet in h̾. Vñ circa p̃mũ cũ dixiſſet: Nõ erit ei. ſ. ꝓplo non credenti. Matutina lux. i. xp̃s: ne forte q̃s eſtimaret ꝙ h̾ ↄtingeret illi ꝓplo incredulo: eo ꝙ nõ habuiſſent p̃ntiã p̃dicte lucis. iõ dicit. Trãſibit ꝑ eã. vñ Lu. iiij. ca. Ieſus trãſiens ꝑ mediũ illoꝝ ibat. et h̾ qđ dꝛ: ꝑ eã: intelligit iudeã vel hierl̃m. de q̃ dicit: Et corruet ⁊ eſuriet: qđ põt intelligi ad lr̃am de tempe obſidionis hierl̃m ꝑ romanos. ⁊ ſequit: Et cũ eſuriet iraſcet et maledicet regi ſuo ⁊ dđ ſuo: qđ ꝓprie ĩtelligit de xp̃o cui maledicebãt ſic ⁊ hodie. ⁊ ſeq̃t: Aſpiciet ſurſuꝫ. i. ꝓ auxilio diuino ſeu celeſti. Et ad terrã intuebit: ꝓ ſubſidio terreno. Et q: neutrũ inueniebãt. iõ ſequit: Et ecce tribulatio ⁊ tenebre. ſ. ignorantie

rantie ⁊ infidelitatꝭ. Et diſſolutio .ſ. viriũ ſeu virtutũ. Et anguſtia p̄cipitatiõis ſeu ꝑplexitatꝭ: Et caligo ꝑſequẽs .ſ. cecitas indurati cordis. Et nõ poterit auolare de anguſtia: q̄ cũ ꝙ remedio: ⁊ ſic ꝓpha declarat illud qḋ dixerat de xp̄o. Or erit in lapidẽ offenſiõis ⁊ in petrã ſcandali hĩtantibꝰ hierl'm vt ſupra. Et ſequit̃ in ſeq̄nti ca. Primo tꝑe alleuiata eſt ⁊c̃. in q̄ declarat primũ qḋ dixerat .ſ. Et erit in ſanctificationẽ .ſ. credentibꝰ: q̇bꝰ ꝑ oppoſitũ dicit: Viderũt lucẽ magnã: ⁊ lux orta eſt eis: ⁊ incipit a tꝑe p̄dicatiõis xp̄i ⁊ ab initio miraculorum eius. de quo dicit: Primo tꝑe alleuiata eſt ⁊c̃. ⁊ exponatur ſicut in poſtilla ⁊c̃.

Replica. In ca. vij. cũ poſtillator amore veritatꝭ fidei xp̄iane ꝑmotꝰ diceret ſan. Tho. nimis fauere errori iudeoꝝ: exponẽdo p̄ncipiũ huiꝰ ca. de filio Eſaie quẽadmodũ iudei faciũt: qḋ tñ vere exponi dȝ de xp̄o ſpoliante infernũ ⁊c̃. Burgeñ. aſſumit certamẽ ꝓ ſan. Tho. aſſerens ꝙ in nullo fauet iudeoꝝ falſe expoſitõi: qḋ q̄ȝ verũ ſit ptȝ ex hoc p̄mo: qꝛ friuolis ⁊ falſis aſſertiõibꝰ nitit̃ ſoluere argumẽta catholicoꝝ: q̄ fieri ꝯſueuerũt ꝯtra illũ iudeorũ errorem. Scḋo qꝛ nõ roborauit argumẽta catholicorũ: nec aliq̇d facit ꝓ vera xp̄ianoꝝ expoſitiõe: ſed lr̄am p̄ſentẽ diuidit: exponit ꝯcordat q̄ntũ põt ꝓ ꝑfidia iudeoꝝ. Tertio qꝛ dicit catholicã expoſitionẽ extortã. demũ qꝛ dicit eã nõ eſſe tante auctoritatis ſicut illã ſupra ca. vij. vbi ille paſſus: Ecce vgo cõcipiet. exponit̃ de xp̄o auc̃te euãgeliſte. Sed q̄ro: iſta auctꝛitas quã p̄fert an ſit apud iudeos autẽtica: magꝭ a ut apud xp̄ianos: ſed certũ ẽ ꝙ apud iudeos: qꝛ trãſlatio chaldaica cui innitit̃ expoſitio huiꝰ lr̄e ẽ apud iudeos maxie auc̃tꝭ. Exẽplũ autẽ cui innitit̃. vij. ca. expoſitio nulliꝰ auc̃tis eſt apud hebreos. igit̃ maioris auc̃tis ẽ apud iudeos expoſitio huiꝰ loci q̄ȝ. vij. ca. Ad faciẽdũ enĩ fidẽ infidelibꝰ ꝑ euãgeliũ qḋ nõ recipiunt nihil ꝯcludimꝰ: niſi cũ h̄ ĩnitamur eoꝝ fundamẽtꝭ q̄ negare nõ ꝯſueuerũt. Nec valet qḋ Burgẽ. ponit ꝯtra replicã poſtil'. de ſpolio facto ꝑ theglathphalaſſar: qꝛ ꝑ h̄ ſpoliũ nõ ẽ ablata fortitudo damaſci et ſamarie: ꝓut ĩnitit̃ ĩ lr̄a: ħ fuit ꝑticularꝭ iuaſio facta tꝑe oçie ⁊ ioathã. Or autẽ h̄ ꝑtinet ad filiũ eſaie de q̄ iudei falſe exponũt: ⁊ ſa. Tho. approbat. Sȝ qꝛ poſtil'. h̄ expoſitionẽ ſan. Tho. ꝑtractat. Burg. oppido offenſus neſcit in hoc ca. pacifice loq̇: qꝛ neſcit tolerare theologicũ modum loquẽdi poſtil'. q̄ dicit deſtructionẽ duoꝝ regnoꝝ fore ſignũ p̄noſticum deſtructiõis ⁊ ſpoliatiõis inferni. Spoliationẽ aũt inferni fore ſignũ rememoratiuũ ſpoliationis. de q̇bꝰ hic dꝛ ad lr̄am: qḋ egre ferens Burg. facit argumẽtũ ſuũ ꝯſuetũ a modernis hereticis receptũ: h̄ nõ ponit̃ in textu: igit̃ nõ eſt ⁊c̃. qꝛ vt inquit de ſigno nulla fit mẽtio: Quis aũt in lr̄a etiã nõ fit mentio de figura. dicit tñ Burg. ꝙ vna ſpoliatio eſt figura alteriꝰ. Nũc aũt figura eſt ſignificatiua figurati. Significatiuũ autem ⁊ ſignum q̄ntũ diſtant dicat Burg. grandipenſor.

Glo. ordi.

Primo tꝑe ⁊c̃. He Ca. IX duc tribꝰ ab aſſyrijs in captiuitatẽ ducte ſunt: ⁊ ſic t̃ra ponderẽ pctõꝝ reuelata: poſtea reliq̄ que habitabãt trans iordanẽ: ⁊ ĩ ſamaria. Regio ergo ꝑpl'i priꝰ in captiuitatem ducti: ⁊ q̄ erant in tenebris anguſtie vidit prius lucẽ p̄dicantis chriſti.

b Terra çabu. In q̄ xp̄s primũ predicauit: ⁊ miracula fecit. Ibi enĩ aq̄s ĩ vinũ ꝯuertit: apl'os elegit. Vñ: Principes çabulon: principes neptalim. — Joh. 2. a; Pſ. 67.

c Via maris. Mare in h̄ loco lacus geneçareth: q̇ iordane influente efficitur. In cuiꝰ litore eſt capharnaũ: tyberias: bethçaida ⁊ coroçaim: in q̇bꝰ dñs maxime cõmoratꝰ eſt: ⁊ ſic po. qui am. in t. vi. lu. ma. — F. 50. d

d Galilee genti. Galilee due ſunt. vna gentium vicina tyrijs in tribu neptalim. Altera circa tyberiadẽ ⁊ ſtagnũ geneçareth in tribu çabulon.

e In regi. vm. mor. Hiero. In vmbra mortis ſunt q̇ in pctĩs adhuc viuũt. In regiõe vmbre mortis: q̇ iam cũ mortuis oꝑibꝰ ad inferna deſcenderũt.

ſ dominice incarnationis.

a †Primo tempo Ca. IX a†
a ſ onere peccati reuelata.
b re alleuiata eſt terra ça/ †
a ſ id eſt generali captiuitate.
bulon et terra neptalim: et nõ/ † b†
a ſ plĩmis in errore manẽtibus: grauit̃ afflicta.
ſ fecũda facta eſt frugibꝰ fidei. ſ geneçareth.
c uiſſimo aggrauata eſt via maris c
ſ que eſt .ſ. a ſ qꝛ multe gẽtes habitabant ibi.
d trans iordaneȝ galilee gentium. d†
a ſ iſrael vel quarũlibet gentiũ. ſ ignorantie.
†Populus q̄ ambulabat in tene e†
a ſ chriſtũ: q̄ dicit: Ego ſuȝ lux mũdi. ſ erat lux vera q̄ illu. om. homi. venien. in hunc mundũ.
bris vidit lucem magnam: habi/ f†
ſ peccati.
e tantibꝰ in regiõe vmbre mortis g†

Nico. de lyra

☞ Non ma.

Primo tꝑe. Antec̄ȝ deſcẽdam ad diuiſionẽ huiꝰ ca. Ca. IX Sciendũ ꝙ iudei ⁊ aliq̇ expoſitores catholici in h̄ eos nimis ſequẽtes exponũt principiũ huius ca. ad lr̄am de captiuitate duplici filioꝝ iſrael. Prima aũt fuit facta ꝑ theglathphalaſſar regẽ aſſyrioꝝ: q̇ captiuauit duas tribus vltra iordanẽ: ⁊ tranſiẽs iordanẽ captiuauit mltos de terra çabulon ⁊ neptalim: vt hr̄. iiij. Regꝭ. xv. ⁊ de h̄ exponũt qḋ dꝛ in principio huiꝰ ca. Primo tꝑe .i. p̄ma captiuitate: Alleuiata eſt terra çabulon ⁊ terra neptalim .ſ. a pondere pctõꝝ: habitatoribꝰ ſuis in captiuitatẽ ductis. Poſtea vero Salmanaſar rex aſſyrioꝝ cepit Oſee regẽ iſrael: ⁊ reſiduũ populi qḋ remãſerat trãſtulit in aſſyrios: vt hr̄. iiij. Regꝭ. xviij. ⁊ de h̄ exponũt qḋ ſubdit̃: Et nouiſſimo aggrauata ẽ via maris trans iordanẽ galilee gẽtiũ: qꝛ aggrauata fuit tota terra ꝑ dñi flagella in captiuitatẽ ducta. Dicit̃ aũt illa t̃ra via maris: qꝛ eſt ibi via publica ad portandum merces a iordane ad mare mediterraneũ: ⁊ ecõuerſo. Sed iſta expoſitio videt̃ incõueniẽs. p̄mo qꝛ implicat ꝯtraria ſaltẽ in mõ loquẽdi: quia p̄mã captiuitatẽ noĩat alleuiationẽ: ⁊ ſcḋam agg̃uationeȝ: cũ tñ fuerũt eiuſdẽ rõnis. Itẽ qꝛ ſi loq̄ret̃ de ſcḋa captiuitate. cũ dicit̃: Et nouiſſimo aggrauata eſt ⁊c̃. nõ fieret ibi mentio de galilea: que in p̄ma captiuitate fuit captiuata ſaltẽ in magna parte: ſed magis de ſamaria q̄ erat ciuitas metropolis regni: ⁊ principalit̃ fuit obſeſſa ⁊ capta ꝑ ſalmanaſar. Tertio quia Mattheꝰ. iiij. ca. dicit hanc ꝓphetiã fuiſſe cõpletã ad lr̄am in chriſto .d. ſic de xp̄o: Et relicta ciuitate ſua naçareth venit et habitauit

Nico. de lyra

habitauit in ciuitate capharnaũ maritima: in finibꝰ çabulon ⁊ neptalim: vt adĩpleret̃ qḋ dictũ ẽ ꝑ Eſaiã ꝓphetã. Terra çabulon et terra neptalim: via maris trans iordanẽ galilee gentium. Populus q̇ ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã ⁊c̃. Itẽ cũ om̄s expoſitores catholici dicãt: ꝙ neceſſe eſt de xp̄o intelligi illud qḋ dꝛ. s̄. vij. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filium ⁊c̃. eo ꝙ dicit̃ Matth. j. Hoc aũt totuȝ factum eſt vt adimpleret̃ qḋ dictũ eſt a dño ꝑ ꝓpham dicentẽ: Ecce virgo habebit in vtero ⁊ pariet filiũ ⁊c̃. eadem neceſſitate cõpellit̃ q̇libet doctorũ catholicus exponere de xp̄o qḋ dicit̃ h̄: Primo tꝑe alleuiata eſt ⁊c̃. cũ Mattheus dicat hoc impletũ eſſe ĩ chriſto. Igitur ſequẽdo ſnĩaȝ beati Matthei p̄ſens ca. in q̄ ponit̃ myſteriũ xp̄i q̄ntum ad eiꝰ exaltationẽ in ſignũ liberationis regni iude: in duas partes diuidit̃: qꝛ p̄mo ponit̃ chriſti exaltatio. ſecũdo dicta liberatio. ibi: Verbũ miſit dñs. Circa primũ ſciendũ ꝙ xp̄s fuit exaltatꝰ: p̄mo q̄ntũ ad declarationẽ ſue deitatis in p̄dicatiõe ſua ⁊ miraculis. ſcḋo q̄ntũ ad exaltationẽ humanitatis ad dexterã patris. Primo igit̃ ponit̃ primũ: ⁊ ſcḋo ſecundũ. ibi: Paruulus. Circa primũ ſcienduȝ ꝙ ad p̄dicationẽ xp̄i aliq̇ iudei crediderũt ⁊ in fide ꝑmanſerunt: aliqui aũt obſtinati in ſua malicia remãſerũt: ⁊ aliq̇ a p̄ncipio credentes poſtea ad vomitũ reuerſi ſunt: ⁊ de iſtis mixtim loq̇tur hic ꝓpheta. Circa primũ dꝛ: Primo tꝑe alleuiata eſt terra ⁊c̃. qꝛ ibi xp̄s circa principiũ ſue p̄dicatiõis publice freq̄nt̃ docuit ⁊ miracl'a fec̃: vt dic̃ Mat. ⁊. s̄. allegatũ ẽ: ⁊ ſic fuit t̃ra illa alleuiata a iugo diaboli ꝑ ꝑtãtẽ xp̄i. Verũtñ qꝛ pl'es eoꝝ reũſi fuerũt ad vomitũ. iõ ſbdit̃: b Et no. i. circa finẽ p̄dicationis xp̄i. c Aggra. ẽ via ma. q̄re ãt illa t̃ra dicat̃ via marꝭ: ſupra expoſitũ ẽ. de iſta ãt aggrauatiõe hr̄ Mat. xj. vbi dꝛ: Tunc cepit exprobrare ciuitatibꝰ ĩ q̇bꝰ facte ſũt pl'ime vtutes eiꝰ. et iõ ſubdit̃: Ve tibi coroçaim: ve tibi bethſaida: qm̄ ſi ĩ tyro et ſydone facte eẽnt vtutes q̄ facte ſũt ĩ vob: olĩ in cilicio et cinere pniaȝ egiſſent. Iſte aũt ciuitates erãt ſupra mare galilee ĩ finibꝰ çabulon ⁊ neptalĩ. Et poſtea ſubdit̃ de capharnaũ: vbi xp̄s hĩtauit circa p̄dicatiõis ſue p̄ncipiũ: vt. s̄. dictuȝ eſt. Et tu capharnaũ nũq̇d exaltaberꝭ vſq̧ ad celũ: ⁊ vſq̧ ĩ infernũ deſcendes: qꝛ ꝑ p̄dicatiõeȝ xp̄i p̄mo fuit diſpoſita ad ꝯſecutiõeȝ btĩtudinis credẽdo: ⁊ poſtea dep̄ſſa ꝑ demeritũ dãnatiõis ad vomitũ redeũdo: ſic̃ dictũ fuit pleniꝰ ſuꝑ Mat. d Galilee gen. Salomon eĩ dedit hyrã regi tyri. xx. oppida ĩ galilea. iij. Reg. ix. Et iõ illa pars vocata ẽ galilea gẽtiũ: qꝛ hyrã erat gentilis. e Populꝰ ⁊c̃. ignorãtie ⁊ erroris. f Vidit lu. mag. i. xp̄m q̇ ẽ lux mũdi ꝑ p̄dicationẽ ⁊ miracula ꝓpria vtute facientem. g Habitãtibꝰ ⁊c̃. error eĩ ⁊ ignorãtia ſũt q̄ſi mortꝭ vmbra.

A † 15. di. c. ſi. in. ſi. Mat. 4. c

† De cele. miſ. c. cõſuluiſti. ĩ glo.

a Non magnificaſti le. Nobis de ſalute iudeoꝝ. Quis enī gaudeant de gentiū ꝯuerſione: dolent tamen de iudeorū repulſione. Unde apl's: Optabam eſſe anathema pro vobis. [Ro.9.a]
b Letabunt corā te ⁊c. propheta ad chriſtū de diſcipulis.
c Iugum enim. Habet chriſtꝰ iugū: ſed ſuaue. ⁊ diabolus: ſed importabili onere. Et xp̄s p̄ncipatum ſuꝑ humerū in quo crucē portauit: ⁊ diabolus in humero virgā qua ſuꝑbit. d Exactoris. Ipſiꝰ ſcʒ exigentis. q̄tidie enī numū peccati quē p̄mo homini cōmiſit a poſteris cū vſura exigit. e Quia omīs violenta predatio. Ac ſi dicat: genꝰ humanum qđ diabolus depredatus eſt aufert ei dn̄s violenter. i. potēter: ⁊ ip̄m cū tumultu detrudet in inferū. Unde tam de ip̄o q̄ȝ de membris eius dicit: Periit memoria eorū cū ſonitu. [Ps.9.] f Veſtimentū mixtū. Diabolus q̄ plenus oīum ſanguine: q̄ homicida ab initio. Vel hoīes quibꝰ diabolus tanq̄ȝ veſte circundat: quorū manꝰ plene ſunt ſanguine. Principatꝰ

a ſ vox apoſtoloꝝ ad chriſtum ad lucē ortam. ſ chriſtus. ſ noticia tua. b ſ gentiles.
lux orta ē eis. Multiplicaſti gen/ a b+
ſ apoſtoli.
a b tē: nō magnificaſti leticiaȝ. Leta c+ †
ſ o chriſte. ſ meſſores.
buntur coram te: ſicut qui letant †
a ſ gentis quam ad fidem colligunt. vñ: Meſſis quidem multa. o. ve. pau. b ſ apoſtoli qui carnem ⁊ diabolum vicerunt.
in meſſe: ſicut exultant victores †
a ſ alios paſtores: alios doctores: et huiuſmodi. b ſ genꝰ humanū a diabolo ablatum.
capta preda qñ diuidunt ſpolia.
ſ dn̄atione. a ſ diaboli. b ſ p̄tātem.
c Iugum enim oneris eius: ⁊ uir/ d† e†
ſ imperium.
d gā humeri eiꝰ: ⁊ ſceptꝝ exactoris f+
a ſ o emanuel. b ſ q̄ȝ facile. ſ. et ſine ſanguine a Gedeone victi ſunt madianite in quo chriſti victoria ſignificatur.
eius ſupāſti: ſicut in die madian. † g
e Quia omnis violēta predatio h
f cum tumultu: ⁊ veſtimentum mi i
ſ gehenne. ſ erit.
xtū ſanguīe erit in cōbuſtionē: et k
ſ eterni. a ſ q̄ pugnabit ꝓ nobis. ſ ſm carnē.
cibꝰ ignis. Paruulus enī natus l+
ſ ſaluādiſ. ſ dei. a ſ do ſola grā ſ q̄ȝuis ſit deꝰ.
eſt nobis: ⁊ filiꝰ datus eſt nobis. m n

Nico. de lyra

a Lux orta eſt eis. ſ. veritas euāgelica: vel pōt hec lr̄a referri ad p̄res detentos in limbo inferni: q̄bꝰ lux orta fuit: qñ xp̄s ad eos deſcēdit poſt paſſionē ſuā. b Multiplicaſti ⁊c. hoc refertur ad illos q̄ xp̄o p̄dicante primo crediderūt: ⁊ poſtea ad vomitū reuerſi ſunt: vt predictū eſt: ⁊ iō ex eis nō fuit materia leticie. Et ꝯñter ſubdit de credētibꝰ ⁊ in fide ꝑmanētibꝰ.
B
c Letabunt co. te ⁊c. meſſores eī in plenitudine meſſis: ⁊ victores in ſpoliis diuidēdis valde letant: ⁊ ita fuit de diſcipulis xp̄i: qñ in die pentecoſtes receperūt plenitudinē ſpūſſancti alta voce: ⁊ variis linguis loquentes magnalia dei: Actꝰ. ii. Et huiꝰ leticia ſubdit ratio. cū dicit:
d Iugū enī oneris eiꝰ. i. veteris legꝰ. de quo onere dr̄ Actꝰ. xv. ꝙ hoc eſt onꝰ qđ nec nos nec p̄res nr̄i portare potuimus.
e Et virgā hu. eius. i. ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ: q̄ ſupra onꝰ legꝰ addebāt ordinatiões populo graues. ſm ꝙ dr̄ Matth. xxiii. Alligant enī onera grauia ⁊ importabilia: ⁊ imponūt ea ſuꝑ humeros hoīm. digito aūt ſuo nolūt ea mouere. Ab iſtꝰ aūt oneribꝰ fuit liberatꝰ fidelis populus ꝑ libertatē ſpūſſancti: q̄ eſt in lege noua. f Et ſceptrū ⁊c. ſm ꝙ dicit Ioſephꝰ li. de iudaico bello: poſt aſcenſionē xp̄i iudea fuit multꝰ diſſenſionibꝰ intraneis diſſipata: ⁊ erāt ibi aliq̄ tyrāni qui populū vexabāt multipliciter ⁊ rebꝰ ſpoliabant: ⁊ maxime ppl'm credentē in xp̄m: vt ptʒ in actibꝰ aplo'ꝝ: a q̄bus fidel' ppl's fuit liberatus ꝑ exercitū romanū venientē ꝯtra iudeā: qꝛ tūc admonitus fuit ꝑ angelū vt trāſiret in regnū agrippe q̄ erat ꝯfederatus romanis: vt habet in eccl'iaſtica hiſtoria: ⁊ exactores p̄dicti fuerūt deſtructi: ⁊ ciuitates eoꝝ ſuccēſe igni. g Sicut in d. m. iſta fuit victoria gedeonis. de q̄ habet Iudic. vii. que fuit ſibi p̄nunciata ꝑ angelū: ſicut ⁊ fidelis ppl's liberatꝰ fuit ꝑ denunciationē angeli in regno agrippe: vt dictum eſt: ⁊ exactores eoꝝ occiſi ꝑ exercitū romanoꝝ: ⁊ ciuitates eorū ſuccenſe ⁊ bona eorū. ideo ſubdit: h Quia omīs ⁊c. i. acq̄ſita cū clamore ⁊ rapina. i Et veſtimentū ⁊c. i. veſtimentū occidētis ⁊ occiſi: qꝛ nō ſolū veſtimēta occiſorū inquinantur ſanguine: ſed etiā cū hoc veſtimēta occidentiū. k Erit in combuſtionē ⁊c. quia romani incendētes hieruſalē ⁊ alia loca vbi erant predicti exactores ⁊ tyrāni ſimul cōbuſſerūt veſtimenta illorū tyrannoꝝ: ⁊ ea que rapuerāt ab aliis: quorū multos interfecerāt: vt habet libro de iudaico bello. Ex h̄ autem qđ dicit hic: Et erit in cōbuſtionē ⁊ cibus ignis. Illi qui exponūt hunc paſſum de exercitu ſennacherib ab angelo percuſſo: vt ſupra dictū eſt. vii. ca. vident ꝯtradicere textui. Dicunt enim ꝙ angelus ꝑcuſſit exercitum plaga ignea: ſic tamē ꝙ corpora bellatoꝝ erant incinerata: arma tñ ⁊ ſpolia remanſerūt intacta: ita ꝙ ppl's Ezechie exiens ad colligendū ſpolia valde faciliter accipiebat ea remanētibꝰ cineribꝰ. Illud aūt quod cōburit ⁊ eſt cibus ignis non ſic remanet intactum: ſed cōuertit

conuertit in ignē: ſicut cibus in cibatū. l Paruulus. Hic ꝯſequēter ponit exaltatio chriſti ſm humanitatē in ſua aſcenſione. Sciendum tamē ꝙ Ra. Sa. ⁊ iudei moderni ſequentes ipſum exponūt hunc paſſum de Ezechia rege iuda litteraʒ corrumpendo. Dicit enim ꝙ hec eſt littera hebraica: Infans natus eſt nobis: filius datꝰ eſt nobis: et erit principatus ſuꝑ humerū eius: et vocabit nomē eius admirabilis: cōſiliarius: deus fortiſ: pater ſempiternꝰ: principem pacis: ⁊ talis corruptio poteſt de facili fieri in hebreo: qꝛ hec dictio victare: que ſignificat: ⁊ vocabit: ⁊ vagitta: q̄ ſignificat ⁊ vocabit: eiſdē litteris penitꝰ ſcribunt in hebreo: ſed varie ſonant ꝓpter aliam ⁊ aliaʒ punctuationē. Itē ſimiliter ꝙ dicit principem pacis in accuſatiuo ꝓ noīatiuo faciliter fit in hebreo: quia noīa ſunt apud eos indeclinabilia: ſicut apud latinos cornu et gelu. igit ſic exponit auctoritatē predictam: Infans natus eſt nobis ⁊ filiꝰ datus eſt nobis. quaſi diceret ꝓpheta: licet Achaz ſit idolatra peſſimꝰ: tamē filiꝰ eius ezechias q̄ erit rex noſter poſt eū erit bonꝰ et iuſtus. Et vocabit nomē eiꝰ admirabil' ⁊c. i. deus noſter q̄ eſt admirabilis: cōſiliarius: deus fortis: pater ſempiternus: vocabit. ſ. ezechiam principē pacis: quia faciet pacē in diebꝰ ſuis: ita ꝙ nomīa deitatē exprimētia non referuntur ad puerū natū: ſed ꝙ iſte corrumpat litterā ponendo vocabit pro vocabitur: patet ex tranſlatione. lxx. interpretum qui fuerūt hebrei ⁊ valde litterati: quoꝝ trāſlatio talis eſt: Puer natꝰ eſt nobis: et filius datꝰ eſt nobis: cuiꝰ imperiū ſuꝑ humerū eius: et vocabitur nomen eius magni conſilii angelus: ita ꝙ ꝓ iſtis dictionibꝰ: admirabilis: conſiliarius: deus fortis: pater futuri ſeculi: princeps pacis: poſuerunt hoc ſolum: magni conſilii angelus: cuius cauſa fuit ſm ꝙ Hierony. dicit in epiſtola ad Deſideriū que preponit in bibliis principio Gen. quia trāſtulerant libros veteris teſtamēti Ptolemeo regi: q̄ erat phus ⁊ vnius dei cultor: ⁊ ideo vbi in hebreo fit mētio de deitate xp̄i: ſicut fit in hoc loco tacuerūt: vel aliter tranſtulerunt: ne ptolemeus crederet eos ponere duplicem deitatem: ⁊ vt ſecretū fidei nō aꝑirent gentili. ptʒ tñ ex eoꝝ tranſlatione ꝙ in hebreo habet: ⁊ vocabit: ⁊ nō vocabit: ⁊ ꝙ illud qđ ſeq̄tur: Admirabilis: ꝯſiliariꝰ: deꝰ fortis ⁊c. refert ad puerū natū: ⁊ ꝙ in fine auctoritatis nō habet: p̄ncipem pacis in accuſatiuo: ſed princeps pacis in noīatiuo: qꝛ loco omniū iſtarū dictionū ponitur in tranſlatione. lxx. magni conſilii angelus: in nominatiuo. Itē hoc idē patet ꝑ tranſlationē chaldaicā que autentica eſt apud hebreos: vt dictum eſt ſupra prece. ca. que talis eſt: Infans natus eſt nobis: ⁊ filius datus eſt nobis: et recipiet ſuper ſe legem ad ſeruandū eam: ⁊ vocabitur nomen eius ab ante mirabilis ꝯſilio: deꝰ fortis ꝑmanens in ſecula ſeculorū. meſſias in cuiꝰ diebꝰ multiplicabit pax ſuꝑ nos. Ex h̄ patet manifeſte ꝙ paſſus iſte loquit ad lr̄am de xp̄o qui expectabat in lege ⁊ prophetis ad ſalutē mundi venturus. Qꝛ autem in hac trāſlatione ponit: Et recipiet ſuꝑ ſe legē ad ſeruandū eam: loco cuiꝰ in hebreo habet: Et erit principatus ſuꝑ humerū eius: cōuenit ip̄i xp̄o qui factꝰ eſt ſub lege: vt dictum eſt ad Gal. iiii. ⁊ qui dicit de ſeip̄o Matth. v. Nō veni ſoluere legem: ſed adimplere. Qꝛ etiā in ea dicitur: Et vocabitur nomē eius ab ante mirabilis ⁊c. cōuenit chriſto q̄ vocatꝰ fuit ab angelo ieſus anteq̄ȝ in vtero cōciperetur: vt dicit Luc. ii. in quo nomīe quod ſalus interpretat: oēs ꝯditiones hic tacte implicite ꝯtinētur. Igitur remota falſa expoſitione accedamus ad veram q̄ eſt de dn̄o ieſu xp̄o: cuiꝰ hic introducit principatꝰ: veruntñ p̄mittit eiꝰ natiuitas. cū dr̄: Paruulꝰ enī ⁊c. q̄ vere fuit paruulus in hūanitate: ⁊ loquit hic ꝓpheta de futuro ꝑ modū p̄teriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. Et ſubdit eiꝰ magnitudo ī deitate: m Et filiꝰ. ſ. naturalis ip̄iꝰ dei p̄ris: ⁊ ꝑ ꝯſequens ſibi equal': n Datꝰ eſt nobis. ſm ꝙ dr̄ Ioh. iii. Sic deꝰ dilexit mundum: vt filium ſuum vnigenitum daret ⁊c.

Et factus

a Principatus ſuper. Dū duceretur ad pati
bulum portauit crucem in qua meruit princi/
patum. Lxx. Magni ꝯſilij angelus. Qđ in
hebreo nō habet̃ ſed nominū maieſtate perter
riti: nō auſi ſunt de puero dicere ꝙ aperte de⁹
appellādus ſit. Ideo ꝑ
his ſex noībus hoc po
ſuerūt magni cōſilij an
gelus. b Zelus do
mini ex. ⁊c. Cepit ema
nuel ꝓphetiā vbi dici
3.7.b tur: Pete tibi ſignū a
d. hic finit̃. c Ver/
bum miſit do. Verbū
hebraicū dabar ꝑ tres
ꝯſonātes ſcribitur de/
leth: beth: res. Si lega
tur dabar: verbum ſi/
gnificat. ſi deber mor/
tem ⁊ peſtilentiā. Un/
de quidā ambiguitate
decepti: mortē dicūt eē
miſſam. Verbū pre/
ceptum. ad lr̃am: vt de
iuda reges fierent qui
om̄i iſraeli imperarēt.
Cecidit autē in iſrael:
id eſt in. x. tribus: q̄ ne
glecto dei mandato do
muz dauid abiecerūt:
⁊ hieroboam de tribu
ephraim elegerūt. vnđ
⁊ ephraim cognomina
te ſunt. Spiritualit̃ au
tem verbū euāgelij mi
ſit dn̄s ſi iacob. i. ī apo/
ſtolos ⁊ alios: et ceci/
dit in iſrael. Preuari/
catū eſt. ſ. ab incredul̃.
Uel verbū. i. filiū mi
ſit in iacob. ſ. populum
iudeorū: ⁊ cecidit in iſ
rael: q̄ꝛ gentes eū rece/
perunt. Verbū mi.
do. in ia. i. in eccleſiaꝫ.
ſcꝫ q̄ priorez populum
ſupplātauit. Et cecidit
in iſrael. i. in hereticoſ
qui deum videre ſe ia/
ctant. Scient itaqꝫ p̄n/
cipes eorum: ⁊ omnes
q̄ habitabant in ſama/
ria. i. q̄ legē ſe cuſtodi/
re dicunt: ⁊ in vbertate
virtutū eſſe: ⁊ fruct⁹ af
ferre iuſticie (ephraim
nanqꝫ interp̄tat̃ vber/
tas) q̄. ſ. deſpiciūt eccle
ſiam: ⁊ ſimplicitatē ei⁹
putant imperitiam.
d Lateres ceciderūt.
Dicebāt ſupius: Aſcē/
damus ad iudā ⁊. ſ. e.
⁊c. Nunc deſpectiue đ
iuda ⁊ beniamin. La/
teres ce. reges iude in
firmi. ſ. imbecilles in ma
n⁹ hoſtiū. Sꝫ cū ſubiu/
gati fuerint nobis: q̄/
dris lapidib⁹ edifica/
bimus: ex fortib⁹ ⁊ bel
licoſis principibus populum muniemus.
e Cedros. Scꝫ īuincibiles ex vobis princi/
pes p̄ficiem⁹ eis. f Syriā ab ori. Uox pro/
phete. Hoc eſt qđ. ſ. dixit: ſciet oīs ephraim ꝙ
ſcꝫ adducet dn̄s ſyriā ab oriente q̄ an̄ amica: ⁊
philiſtijm ab occi. Qđ factū ē qn̄ ſennacherib
cepit ſyrioſ ⁊ philiſteoſ: ⁊ cū ill̃ irruit ī. x. trib⁹.
Et diſ.

a Crux ꝑ quā exaltauit illū d. ⁊ d. i. n. q. e. ſ. o. n.
a †Et fact⁹ ē principat⁹ ſuꝑ humerū a
a preter p̄miſſa his ſex noībus appellabitur.
b q̄ꝛ deus et homo quod inauditū.
eius: ⁊ vocabit̃ nomē ei⁹ admira b+
a lxx. magni cōſilij angelus. b creator oīm.
c cui reſiſtere nemo poteſt. d quia ſine fine
beniuolus.
bilis: conſiliari⁹: de⁹ fort̃: pater c† d† e†
a qui fecit vtraqꝫ vnum. b qui recōciliauit
nos deo et angelis. c infidelibus. ꝑ predica
tionem apoſtolorum et ſucceſſorum.
futuri ſeculi: p̄nceps pac̃. Multi/ f† g†
a poſtula a me et da. tibi g. b ſctōꝝ licet ali/
quando tribulentur. eius.
plicabit̃ ei⁹ imperiū: ⁊ pacis non h
a qđ in captiuitate babylonica fuerat diſſipatū.
iudeos vel poti⁹ in hūilib⁹: ſicut fuit dauid.
erit finis. Suꝑ ſoliū dauid: ⁊ ſu/ i
a eccleſiam que ſignificatur ꝑ regnum dauid.
per regnum eius: vt confirmet il k
a Bti q̄ cuſtodiūt iudiciū: et faciūt iuſticiā ⁊c.
lud et corroboret in iudicio ⁊ iu/ l
a incarnationis tp̱e. b in ſecula ſeculorum.
ſticia amodo et vſqꝫ in ſempi/
a charitas: nō hoīm merita. b quē ad emu/
lationē ꝓuocauerūt in his qui nō erant dij.
b ternū. Zelus domini exercituuꝫ m†
a mitter filiū ſaluare mundū. b prophetare
conuertitur ad euerſionē ephraim et raſin.
c faciet hoc. Verbū miſit domin⁹ n†
a iudam: vel in omēs tribus. fruſtratim.
b alias. x. trib⁹. c ideo ꝙ raſin et ſyri. ſ. q̄ erāt
ei amici quandoqꝫ cōtra eos pugnabant: vt in ſe/
quentibus oſtendetur.
in iacob: et cecidit in iſrael. Et o† p
a Decem tribuū que ex multitudine ſuꝑbe erāt
contra iudeam.
ſciet omnis populus ephraim: ⁊ q r
habitantes ſamariam in ſuꝑbia s†
a quia plures iam beniamin et iuda: vel quia
coniuncti raſin et aſſyrius.
⁊ magnitudine cordis dicentes:
a infirmi: fragiles: q̄ et ſycomori. fortibus.
d Lateres ceciderunt: ſed quadris t v
a eccleſias noſtras. b ficus fatuas: infructuo/
ſos. ſ. et fatuos.
lapidibus edificabimus: ſycomo x
a hoſtes philiſtijm: raſin et ſyri. b quas cōte
ret. dn̄s. vnde: Vidi impiū ſuꝑexaltatum.
e ros ſucciderunt: ſed cedros im/ y
a ꝓpheta cōtra aſſyrios et raſin. exaltabit.
mutabim⁹. Et eleuabit dn̄s ho/ z†
a ſecularis ſapientie in quo cōfidebat ephraim
ſennacherib. aſſyrios.
ſtes raſin ſuper eum: ⁊ inimicos a
a belli. b que. ſ. debellauit iudam.
f eius in tumultū vertet. Syriam b+
ab oriēte ⁊ philiſtijꝫ ab occidēte: c

a Et fact⁹ eſt principat⁹ ⁊c. crucē ſibi baiulando: vt dꝛ Joh. xix. ꝑ quam po
teſtates aereas debellauit: ⁊ regnū ſuū potēter intrauit: Luc̃. vlti. Oportu
it pati xp̄m: ⁊ ita intrare in gloriā ſuā. b Et vocabit̃ nomē eius admira/
bilis. miracula faciendo. c Conſiliari⁹. ꝯſilia euāgelica p̄ceptis decalo/
gi ſuꝑaddendo. d Deus fortis. infernū ſpoliando. e Pater futuri
ſeculi. electos ad ciuitatē celeſtē admittendo.
f Princeps pacis. ſ. interne quantū ad ꝯſcientiā: et
ſuperne quantū ad celeſtem gloriā. ꝓpter qđ in eius
natiuitate angeli cantauerūt: Gloria ī altiſſimis deo: † Deſacra vnctt. c. vnico.
⁊ in terra pax hominib⁹ bone voluntatis: Lu. ij.
g Multiplicabitur ei⁹ imperium. vnde dixit Mat.
vlt̃. Data eſt mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in terra.
h Et pacis ⁊c. ſcꝫ pacis celeſtis ab eo date: que eſt
eterna. Et ex hoc patet ꝙ hec littera nō poteſt intelli/
gi de ezechia rege iuda: quia pax parum durauit ſub
eo. ſ. per. xv. annos vel circiter: quia manaſſes filius
eius fuit peſſimus in principio regni ſui: ꝓpter quod
turbata fuit pax regni: ⁊ ip̄e fuit in captiuitatem du/
ctus: vt habetur. ij. Paral̃. xxxiij. Sciendum autem
ꝙ vbi dicitur hic: multiplicabitur eius imperium ⁊c.
In hebreo habetur: lemarbe: qđ ſignificat: ad mul/
tiplicandū: ⁊ ponitur ibi littera mem clauſa in medio
dictionis contra naturam ſuā: quia ſemꝑ ponitur in
fine dictionis: ⁊ nunq̄ꝫ in medio nec in principio: ⁊ h̃
ad denotandū ꝙ chriſtus de quo ſcriptura hic loqui
tur natus fuit cōtra curſum nature de virgine clau/
ſa. i Super ſoliū ⁊c. videlicet celeſte figuratū per
ſolium dauid. vel: Super ſoliū dauid. i. ſuꝑ eccleſiaꝫ
militantē: ꝑ regnū dauid figuratā. k Ut confir/
met dauid ⁊c. Ex hoc patet ꝙ non eſt hic ſermo de re/
gno dauid nec de regno ezechie ad lr̃am: quia illud
regnum nō fuit confirmatū. l In iudicio ⁊ iuſti/
cia ⁊c. ſed eccleſia ſic eſt a xp̄o cōfirmata nō ſolum tri
umphans: ſed etiā militans. ꝓpter qđ dicit chriſtus
Matth. vlt̃. Ecce ego vobiſcū ſum oībus dieb⁹ vſqꝫ
ad finē ſeculi. m Zelus dn̄i ⁊c. zelus eſt amor ſin
gularis. ex amore aūt ſingulari ip̄ius dei ad ḡen⁹ hu
manū impletū eſt chriſti myſteriū. ꝓpter qđ dicit̃ ad
Heb. ij. Nuſq̄ꝫ angelus app̄hendit: ſed ſemē abrae.
n Verbum miſit. Deſcripta xp̄i exaltatiōe. hic con/
ſequēter ponit̃ liberatio regni iude a regibus iſrael ⁊
ſyrie ip̄m ꝑſequentib⁹ ⁊ deſtruere volentib⁹. vt ſupra
dictū eſt ca. vij. Et remouet hic ꝓpheta tria in q̄bus
ꝯfidebāt illi reges. ſ. p̄mo eoꝝ adinuicē confederatio
nem: ⁊ ſcđo ꝑſonarū reputationē. ibi: Et diſꝑdet. ter
tio populi multiplicationē. ibi: Succēſa eſt. Circa pri
mum dicitur: Verbū miſit ⁊c. ꝑ hoc verbum intelligi
tur prophetia Eſaie cōtra regnū iſrael: ⁊ quia Jacob
vocat⁹ fuit iſrael. ideo ſubdit̃: o Et cecidit in iſra/
el. tanq̄ꝫ pondus deſtruens illud regnū. p Et ſci/
et. ꝑ experientiā ſue deiectiōis. q Omis popul⁹
ephraim. id eſt regni iſrael q̄ ſic noīatur: eo ꝙ primus
rex Hieroboam fuit de tribu ephraim. r Et habi
tantes ſamariam: que erat metropolis in illo regno
quā cepit ſalmanaſar: ⁊ populū captiuauit. iiij. Reg.
xviij. s In ſuꝑbia ⁊c. anteq̄ꝫ ꝑ ſalmanaſar cape/
rent̃. t Lateres ceci. ꝑ lateres hic intelliguntur
reges iſrael: ſub quib⁹ regnū fuerat attritū. videlicet
tp̱e ioathan ⁊ ante. ſm̄ ꝙ dicit̃. iiij. Reg̃. xiij. Attri/
uerat eos rex ſyrie: ⁊ h̃ p̄dixerat helyſeus. iiij. Reg̃.
viij. dicēs aſaheli: Scio que facturus ſis filijs iſrael
mala: ciuitates eoꝝ munitas igne ſuccendes: ⁊ iuue/
nes eoꝝ interficies gladio: ⁊ paruulos eoꝝ elides et
pregnātes diuides. v Sed q̄dris ⁊c. i. reges for/
tiores habebim⁹: ſicut mur⁹ de lapidib⁹ quadris for/
tior eſt q̄ꝫ laterici⁹: qđ dicebāt de phacee ⁊ filio ei⁹ quē
intendebāt facere regē in regno iuda: vt dictū eſt ſu/
pra. vij. ca. Et idē ſignificat qđ ſubdit̃: x Syco/
moros ſucciderūt. i. reges parui valoris trāſierunt.
y Sed cedros īmutabim⁹. i. altiores ⁊ potentiores
ſtatuemus. Intendebant enī ſibi ſubiugare regnum
iuda: vt dictū ē. ſ. ⁊ q̄ꝛ talia p̄ſumebāt ex ꝯfidētia raſin reg̃ ſyrie qui erat eis
ꝯfederat⁹. iđ hāc ꝯfidētiā remouet ꝓpha. d. z Et ele. do. ⁊c. ſ. aſſyrios q̄
interfecerūt eū: vt hr̃. iiij. Reg̃. xvj. a Et inimicos ei⁹ ī tu. ver. h̃ eſt ī ꝑliū
ꝯtra eū qđ cōmittit̃ cū clamore ⁊ tumultu: ⁊ q̄ꝛ capta ſyria rex aſſyrioꝝ addu
xit inde bellatores ꝯtra regnū iſrael. iđ ſubdit̃: b Syriā ab oriente. ſuꝑple
faciet dn̄s venire. ⁊ dicit ab oriēte: q̄ꝛ ſyria ē in ꝑte oriētali reſpectu regni iſrl̃.
c Et philiſtijm ab occidēte. q̄ꝛ terra philiſtinoꝝ exiſtēs ſuꝑ mare mediterra/
L

 neum

¶a Et diſp.ꝛc.
Tropo. Tropologice. Auferet dñs: caput ꝛ caudã. Maiorem .ſ. ꝛ minorez. Caudã dicẽdo: hereticos nõ homines ſ; iumẽta demõſtrat q̃ ħ mẽbro tegũt ſtercora: ꝛ arcẽt altera parua aĩalia. Incuruãtez ꝛ deprauantẽ: q2 ꝟba leg. vel p̃cepta ſubuertũt: ꝛ rectã deprauãt viã. Lõgeuũ quoq3 q̃ caput eſt et pſeudo ꝓpħam .i. caudã diſperdet: mgr̃os parit ꝛ diſcipl'os: ꝛ q̃ ꝓpter munera laudant: ꝛ q̃ laudati nõ agunt pniam. Jõ ĩ iuuenib⁹ ñ letaꝛ dñs: q2
Eccle.10.c Ue ciuitati cuius rex iuuẽis eſt: ꝛ q̃ deũ patrẽ vl' ſpõſũ verũ ꝑdiderunt: miſcdiã nõ ipetrabũt Diſꝟo heretic⁹ hypocrita ẽ: ꝛ q̃cqd loq̃ꝛ ſtulticia eſt. Jõ extẽdit dñs manũ ſuã ad puniẽdũ: ꝛ ſpinas ĩpietatis eoꝝ flãma voraꝛ ꝯſumet: ꝛ ꝟba abſq3 ꝟtutib⁹ (que infructuoſo fatui cõparanꝛ) fumo ſuperbie inuoluenꝛ. Ad eoꝝ penas cõtremiſcet t̃ra: ꝛ ꝯcepti populi terrenis tradenꝛ ignib⁹ vl' ardoꝛibus: q2 turp. lucri gra nec ſuis parcent: ſed certatim deceptos ꝑdãꝛ relinq̃ntes bona: ſeq̃ntes mala: ꝛ nũq̃3 ſatianꝛ erroꝛib⁹: ſeip̃os deuoꝛãt: ꝛ cõtra eccl'iaz ꝑiꝛ dimidicãt. Propter luxuriam ãt ꝛ voluptatẽ ꝛ deceptoꝝ ꝑdã inꝛ ſe diſcoꝛdãt: ꝛ ꝙ vna hẽ ſi duas faciũt.
¶ Ue qui

a ſ moꝛe ferarũ. b ſ tũ ſ vnde dñs: Sine cã ꝑcuſſi filios veſtros: diſciplinã nõ recepiſtis.
ꝛ deuoꝛabũt iſrl' toto oꝛe. Jn õm a† b
ſ dei.
nib⁹ his nõ ẽ auerſus furoꝛ eius: c
ſ dei.
ſed adhuc man⁹ eius extenta: et d c†
ſ quia. a ſ dñm. ſ qui ꝑcutit et ipſe medetur.
ppl's nõ eſt reuerſus ad ꝑcutien f g
tem ſe: ꝛ dominũ exercituuz non
ſ vel ex. ſ ideo.
a inq̃ſierũt. Et diſꝑdet dñs ab iſra b†
ſ principes. ſ populum. ſ quod iuſtum eſt.
el caput ꝛ caudam: incuruantẽ ꝛ i† †
a ſ vel refrenantẽ. ſ verba legis. b ſ ſimul.
c ſ princeps.
deprauantẽ die vnã. Longeuus
ꝛ honoꝛabilis ipſe eſt caput: ꝛ pro
pheta docens mẽdaciũ ipſe ẽ cau
a ſ Si cecus cecũ duxerit am.in fo.ca. b ſ infelicem. ſ infidelem. ſ Popule meus qui beatum te dicunt: ſeducunt te.
da. Et erũt q̃ beatificãt populuz k
iſtũ ſeducẽtes: ꝛ q̃ beatificantur. l
ſ ſimul. ſ q2.ſ.nõ reuertuntur ad dominũ.
precipitati. Propter ħ ſuꝑ adole m†
a ſ talis populi. b ſ delectabiꝛ.
ſcentulis eius nõ letabitur dñs:
ꝛ pupilloꝝ eius: ꝛ viduaꝝ nõ mi n
a ſ Aliud ſimulans: aliud agens: preferens caſtitatem ꝛ laſciuiens: oſtentans paupertatẽ: marſupium replens.
ſerebiꝛ: q2 omnis hypocrita eſt ꝛ o† p
nequã: ꝛ vniuerſum os locutum
ſ ergo.
eſt ſtulticiã. Jn omibus his non q†
eſt auerſus furoꝛ eius: ſed adhuc
a ſ non ceſſat ferire.
b ſ oĩa mala eoꝝ cõſumenꝛ ſuꝑ ip̃os.
man⁹ ei⁹ extenta. Succẽſa eſt eñi r†
a ſ non agrum cultum.
q̃ſi ignis impietas: vepreꝫ ꝛ ſpinã s
a ſ non in fructuoſis arboꝛibus.
voꝛabit: ꝛ ſuccendeꝛ in denſitate t
a ſ vbi habitabãt beſtie. b ſ igne ſuppoſito.
c ſ altitudine. ſ omne enim quod in ſublime conſurgit ſuperbum poteſt dici.
ſaltus: et cõuoluetur in ſuperbia v
ſ quia.
fumi. Jn ira domini exercituum x
ſ timoꝛe. a ſ obſeſſus a romanis.
conturbata eſt terra: ꝛ erit popu y
ſ materialis vl' infernalis. ſ quia.
lus quaſi eſca ignis. Uir fratri z
a ſ iuſticiã.
ſuo non parcet: et declinabit ad a
a ſ iniuſticiã. b ſ delectabiꝛ malicia ꝛ non ſa.
dexteraz ꝛ eſuriet: ꝛ comedet ad
ſ q2 ſemper cupit mala.
ſiniſtram ꝛ nõ ſaturabiꝛ. Unuſ b
a ſ in proximos ſeuiet
quiſq3 carnem brachij ſui voꝛa
ſ .ſ. qui de vno vtero nati et eodem parente.
bit: manaſſes ephraĩ: ꝛ ephraim c
a ſ ſimul. ſ q̃uis inter ſe diſcoꝛdes: tñ cõcoꝛdes contra iudam. ſ pugnabunt.
manaſſen: et ſimul ipſi ꝯtra iudã.
Jn oĩbus his non eſt auerſus fu
a ſ vitia cõſumens. ſ ad percutiendum: ſicut
roꝛ ei⁹: ſ3 adhuc man⁹ ei⁹ extenta.

neum eſt in parte occidentali reſpectu dicti regni. a Et deuoꝛabunt ꝛc.i. deſtruent ipm toto affectu ꝛ conatu. b Jn oĩbus his.ſ. ꝑcuſſionib⁹ regni iſrael. c Non eſt auerſus furoꝛ ei⁹.ſ. dñi. d Sed adhuc ꝛc. ad ampli⁹ puniendu3.ſ. ꝑ ſalmanaſar regem q̃ poſtea captiuauit regnũ iſrael. iiij. Reg'. xvij. e Et ppl's.ſ. iſrael. f Nõ eſt reuerſus. ꝑ penitentiã ꝛ emendationẽ. g Ad percutientẽ ſe.ſ. ad dñm cui⁹ voluntate ꝛ ꝑmiſſione fiebat punitio illa. h Et diſperdet. Hic ꝯſequẽter ꝓpheta excludit ſcõm de quo ꝯfidebãt.ſ. ꝑſonarũ reputationẽ: q2 ꝯfidebant de principib⁹ ꝛ militib⁹ ꝑfectis etate et foꝛtibus armis. qͦ excludiꝛ cũ diciꝛ: Et diſꝑdet dñs ab iſrael caput. ſcdo etiã ꝯfidebãt in ꝓphetis falſis: qui ꝓpter queſtũ ſequebanꝛ p̃ncipes et milites falſo eis ꝓſpera ꝓmittendo. qͦ excludiꝛ cũ dꝛ: i Et caudã ꝛc. Dicuntur aũt ꝓphete falſi cauda: q2 ꝓpter lucrũ p̃ncipib⁹ adherebãt: ſicut vulgariter adherẽtes alicui principi dicunꝛ ei⁹ cauda: ꝛ in iſta cauda ꝑ mendacia ſua incuruabat eos a rectitudine iuſticie: ꝛ refrenabat eos a dei reuerẽtia ꝛ timoꝛe. k Et erũt qui ꝛc.ſ. ꝓphete falſi ꝓmittentes eis ꝓſpera. l Et q̃ beatificanꝛ precipitati: q2 vtriq3 fuerũt captiuati. m Propter hoc ꝛc. q2 ante etatẽ adultam fuerunt partim occiſi: ꝛ partim captiuati. n Et pupilloꝝ ꝛc. ꝛ multo min⁹ alioꝝ. q2 iſtis ꝓpter debilitatẽ ꝛ impotentiã eſſet magis parcendum.
o Quia oĩs.ſc3 de populo iſrael. p Hypocrita ꝛc. ꝑ iuſticie ſimulationẽ: q2 ſ̃m q' dicit Hiero. Simulata ſanctitas duplex eſt iniq̃tas. Et dicit ꝓpheta: Omis ꝛc. q2 licet in ppl'o illo eſſent aliq̃ boni: vt Tobias ꝛ ſil'es ei: tñ erant ita pauci q' nõ cõputabanꝛ: q2 illud qͦ modicũ eſt nõ reputaꝛ: vt habeꝛ ij. phiſicoꝝ. q Jn oĩbus his ꝛc. exponaꝛ vt ſupra.
r Succẽſa eſt ꝛc. Hic excludit ꝯſequẽter tertiũ de q̃ cõfidebant.ſ. populi multitudinez. d. Succenſa eſt eñi q̃ſi ignis impietas.i. impietas ppl'i iſrael ꝓuocauit irã dei ꝯtra ſe q̃ſi ignẽ ardentẽ. s Vepre ꝛc.i. populũ oẽm. t Et ſuccendeꝛ in denſitate ſalt⁹. q̃ſi diceret: denſitas multitudinis eis nõ valebit. v Et cõuolueꝛ ꝛc.i. maioꝛes de ppl'o ĩ fumo ſuꝑbie laboꝛantes ſimul punienꝛ cũ populo: et q2 nõ ſolũ ĩminebat eiſ malũ ab aduerſarijs extrinſec⁹: ſed etiã ex diſſenſiõib⁹ intrinſecis q̃ ſunt mag' periculoſe. iõ ſubdiꝛ: x Jn ira dñi exercituũ ꝯturbata eſt terra. in ſeip̃a. y Et erit ppl's ꝛc.i. materia diuine vltiõis. z Uir fratri ſuo non parcet. ꝓpter intrinſecã diſſenſionẽ. a Et declinabit ꝛc. in ħ cõminaꝛ eis ꝓpheta malũ famis qͦ aliq̃n magis nocet q̃3 gladi⁹: vt dicit Uegetius libꝛo de re militari. b Unuſq̃ſq3 ꝛc.i. illũ de q̃ prius ꝯfidebat: ſicut de brachio: ꝛ hoc ꝓpter diſſenſionẽ intrinſecaz. ideo ſubdiꝛ: c Manaſſes ephꝛaim. Jſte eñi due trib⁹ deſcenderunt de duobus filijs Joſeph. Cetera patẽt ex dictis.

Ca. IX

Moraliter. a† Primo tꝑe alleuiata eſt ꝛc. Hoc l'rali' expoſui de credentib⁹ ad predicationẽ xp̃i: quoꝝ aliq̃ in fide ſteterũt: ꝛ aliqui ab ea receſſerũt. Moꝛaliter aũt põt exponi de religionẽ intrãtib⁹: quoꝝ aliqui ibidẽ ꝓficiũt: ꝛ aliqui deficiũt. Uñ dicit Aug⁹. Sicut nõ inueni melioꝛes illis q̃ in monaſterijs ꝓfecerũt. ita nõ inueni deterioꝛes his qui in eis defecerũt. Hec igiꝛ l'ra mixtim exponiꝛ de iſtis ꝛ de illis: ꝛ q̃ntũ ad ꝓficiẽtes in principio tantũ dꝛ. Primo tꝑe.i. in principio ꝓfeſſionis. † alleuiata eſt terra çabulon. qui interpretaꝛ habitaculũ pulchritudinis. ideo ꝑ terrã çabulon ſignificanꝛ illi qui ꝑ pulchritudinẽ ꝯſcientie deo p̃parãt habitaculũ pulchrũ coꝛdis. † Et terra neptalim. qui interpretaꝛ dilatatio. ꝓter quod ꝑ terraz neptalim ſignificanꝛ illi q̃ dilatanꝛ in opibus bonis. Per ħ igitur q' diciꝛ: a† Primo tꝑe alleuiata eſt terra ꝛc. ſignificatur q' iſti in ꝓfeſſione alleuianꝛ a pondere terrenoꝝ ꝑ votum volũtarie pauꝑtatis. b† Et nouiſſimo aggrauata eſt via maris. Per mare tumultuoſum ſignificaꝛ pñs ſeculũ. iõ via maris eſt vita ſecularis ad quã nouiſſimo reuertunꝛ deficientes in religione ꝑ apoſtaſiam vel in habitu religiõis ducentes vitã ſecularẽ. qͦ notaꝛ cũ ſubdiꝛ: d† Trans ioꝛdanẽ galilee gentiũ. Galilea nanq3 volubilis interpretaꝛ. nã ex volubilitate mẽtis ꝓcedit q' tales a bono ꝓpoſito ſic mutantur. e† Popul⁹ q̃ ambulabat in tenebꝛis. ſc3 pctõꝝ añ religionis ingreſſum. f† Uidit lucẽ magnã. ingrediẽdo ꝛ ꝓfitendo ꝑ inſpirationẽ diuinaz. g† Habitantib⁹ in regione vmbꝛe moꝛtis ꝛc. repetitio eſt eiuſdẽ ad maioꝛẽ expꝛeſſionem. h† Multiplicaſti gentẽ.ſ. religioſam: ſed q̃niã aliq̃ deficiũt vt dictũ eſt. iõ ſubdiꝛ de mal': c† Nõ magnificaſti leticiã. et de bõis ſubdiꝛ: † Letabunꝛ coꝛã te. ſp̃uali deuotõe. † Sicut q̃ letanꝛ in meſſe. ex bonoꝝ fructuũ collectione. † Sicut
exultant

† 3.5.f.et 1.10.a

Uegetius de re militari.

exultāt victores. de mūdo: carne ⁊ diabolo triūphātes. iō ſubdit: d† Iugū eni oneris ei⁹. ſ. carnis aggrauātis. e† Et virgam hūeri ei⁹. i. mūdi: qui hūeris ſeruoꝝ ſuoꝝ imponit graue iugū. f† Et ſceptrū exactoris ei⁹. i. demōis. de q̄ dr̄ Iob. xlj. ꝙ ipe eſt rex ſup oēs filios ſupbie. † Supaſti: ſicut ī die madian. i. ex diuīa virtute: ſicut madian fuit ſupatus a gedeone. Iudic. vij. iō ſubdit: l† Paruul⁹ eni nat⁹ eſt nobis. i. chriſtus: cui⁹ virtute diabol⁹ eſt ſupat⁹. b† Et vocabit nomen ei⁹ admirabilis. facit eni mirabilia in bonis religioſis: eos d̄ terrenis celeſtes faciēdo. c† Cōſiliari⁹. eos ad ꝯſiliorū obſeruantiā inducēdo. d† De⁹ fortis. patientiā in aduerſis p̄bendo. e† Pater futuri ſecli. filijs chariſſimis bona futuri ſeculi reſeruādo. f† Princeps pacis. ſ. triplicis: qꝛ dat pacē ꝯſcie internā: ⁊ cū ꝓximo pacē fraternā: ⁊ finalit̄ pacez glorie ſupnā. g† Multiplicabit̄ ei⁹ impiū. ſ. ī multiplicatiōe ſctōrū. m† Zelus dn̄i exercituū faciet hoc. i. ei⁹ charitas ad genus humanū. n† Verbū miſit ⁊c̄. reſiduū hui⁹ ca. exponit̄ ad lr̄am de deiectiōe regni iſrl̄: p quā ecclīe deiectio a ſtatu virtutis myſtice deſignat̄. cū dr̄: Verbū miſit dn̄s in iacob. i. cōtra iacob: q̄ ſupplantās interpretat̄. iō p iacob p̄ncipes ⁊ p̄lati ſupbi qui ꝯculcāt ſibi ſubditos ſignificant̄. o† Et cecidit ī iſrael. i. ꝯtra doctores vanos: q̄ doctrinā vtilē antiquoꝝ ꝯtēnūt: ⁊ nouitates inutiles ad ſui iactantiā anteponūt. iō ſubditur: s† In ſupbia ⁊ magnitudine cordis dicentes: Lateres ceciderūt ⁊c̄. i. doctores q̄ nos p̄ceſſerūt reſpectu nr̄i rudes fuerūt: ſicut lateres reſpectu lapidū quadroꝝ: ⁊ ſycomori reſpectu cedroꝝ parū valēt. z† Et eleuabit dn̄s hoſtes raſin. q̄ interpretat̄ varietas: ⁊ ſignat querētes opiniōes varias ⁊ nouas ad ſui oſtētationē. b† Vertet. ſyriā ⁊c̄. Syrij iterp̄tant̄ ſublimes: ⁊ philiſtijm cadētes: vt vtraqꝫ interp̄tatio cōgruit demonib⁹ q̄ p ſupbiā ſublimes ſunt: tū de celo empyrreo ceciderūt. a† Et deuorabūt iſrl̄ toto ore. qꝛ demones ſupbi incorporāt ſibi ſupbos ecclīe. e† Et ppl̄s non eſt reuerſus ad pcutiētē ſe. i. ad deū p pnīam q̄ pmiſit talē pcuſſionē. h† Et diſpdet dn̄s ab iſrl̄. i. a ppl̄o xp̄iano. i† Caput ⁊ caudā. i. malos p̄ncipes ⁊ p̄latos ⁊ obſeq̄ntes eis: ⁊ qm̄ iſta cauda deprauat eos adulatiōib⁹ ſuis ⁊ incuruat eos a rectitudine rōnis. iō ſubdit̄: † Et incuruātē ⁊ deprauātē: ⁊ vtriqꝫ erūt precipitati in foſſaz inferni. m† Propter h̄ ſup adoleſcentulis ei⁹ nō delectabit̄ dn̄s ⁊c̄. nā ſubditi mala ſupioꝝ imitantur. Gregorius. ī paſto. Cū paſtor p abrupta ḡdit̄: ꝯn̄s eſt vt ad p̄cipitiū grex ſequat̄. iō ſeq̄t̄: o† Quia oīs hy. ⁊c̄. ⁊ ſubdit̄ obſtinatio. cū dr̄. q† In oī. his ⁊c̄. Sequit̄: nō eſt reuerſus ⁊c̄. ꝓpter quod ſequit̄ pena. r† Succēſa eſt eni quaſi ignis impietas. id eſt igni gehenne deputata.

In ca. ix. vbi dr̄ ī poſtil. Itē h̄ idē ptz p trāſla. chaldaicam.

Additio. Rabi Mo. egypti⁹ in q̄dam ſua epl̄a in q̄ tractat de meſſia: dic̄ ꝙ ſex noīa q̄ h̄ ponūtur. ſ. admirabil̄: ꝯſiliator ⁊c̄. ſūt noīa pueri nati. Idem tenet Ra. abenhaçra ī ſua expoſitiōe: lꝫ poſtea extorte referāt ſignificata hoꝝ noīz ad ezechiā.

Replica. Circa p̄ncipiū. ix. ca. vel ſm aliq̄s biblias circa finē. viij. c. circa illū paſſū: prīo tp̄e alleuiata ē t̄ra çabulō. Burgē. fortaſſis pnīa duct⁹: vl̄ ī defenſiōem iudaiſmoꝝ attēdiat⁹ cōmēdat p̄t: imo ꝯ ſuū morē expoſitiōez poſtil. ⁊ ad eum dirigit: nō obſtāte ꝙ poſtil. ī ea pte ſan. Tho. ſatis rep̄hendit.

Glo. ordi.

Ca. X

a **V**e qui condunt. Anago. **V** Anagogi. Omnis heretic⁹ iniq̄tatē ſcribit: ⁊ dcipit pauperes: nō diuites. vnde:
Pro. 13. b Redemptio aīe viri proprie diuitie. Pauper autem nō ſuſtinet cōminationem. humilis vero cito ſcādaliçat̄. ⁊ vidua que virū pdidit deū: ⁊ pupillus qui p̄rem amiſit creatorē. vn̄: Deū q̄ te genuit
Deu. 3. c dereli. et ob. es. d. c. t.
Quid ergo faciēt in die iudicij: cū tātos deceperint: a calamitatis de longe veniētis. Ad iuſtum
Ro. 10. b dr̄: Prope ē verbū dei ī
Luc. 17. e ore tuo. ⁊ alibi: Regnuz dei ītra vos ē. E cōtra calamitas hereticoꝝ de lōge venit: ⁊ mlt̄o tp̄e p̄parata. Ad quē ꝯfugiēt cū fictū habeāt deum. Cui tradēt gl̄iaz ſuā cū ſimulata ſint oīa. Nō poterūt euadere vinculū q̄ plurimos ligauerūt: cū ſinguli q̄z interfectis cadēt: et ī aliorū nece peūt. Et cū multa patiant̄ dieſqꝫ viſitatiōis aduenerit: non erit finis iterit⁹ eoꝝ: ſed ſp ſibi īpendētē manum dei ptimeſcūt. b Ve aſ. ⁊c̄. Hucuſqꝫ ꝯ decē et duas trib⁹: ſeq̄ns ꝓphetia ꝯtra aſſyrios ſcribit̄.
Dicit dn̄s ad ſennacherib ⁊ ppl̄m ei⁹. In q̄ ſecularis ſcia ſignificat̄. Cōminat̄ dn̄s ſennacherib: licet eni pmiſerit ei debellare. x. trib⁹: nō tn̄ voluit vt penit⁹ ꝯtereret: ſ; flagellaret ⁊ ꝯculcaret vt lutū plateaꝝ. Ille āt īmodice elat⁹: aſſiḡuit h̄ ſuis virib⁹ ⁊ n̄ dn̄o. ⁊ n̄ ſolū captiuauit: ſ; partē deleuit.

ſ ꝓpheta contra ſcribas et phariſeos: qui traditiones ſuas preponunt legi dei.
ſ comminatio cōtra duas tribus.

a **V**e qui cōdunt C. X a†
leges iniq̄s: ⁊ ſcribētes b
a ſ traditiōes. vn̄: Donū qdcūqꝫ ex me tibi ꝓderit. cū dn̄s dixit: Honora p̄rem tuū ⁊ matrē tuā.
iniuſticiaz ſcripſerūt vt opprime c
ſ iniuſto. ſ ꝑuertēdo.
rent ī iudicio paupes: ⁊ vim face
rent cauſe humiliuz ppl̄i mei: vt
a ſ que non habent defenſorem.
eſſent vidue preda eoꝝ: ⁊ pupil
a ſ cōdolēdo. ſ ⁊ qꝛ tl̄es eſtis vos ſcribe ⁊ phariſei
los diriperēt. Quid facietis ī die d e
a ſ vltionis. b ſ a ſennacherib vel a romanis: vel iudicij eterni longe ante predicti.
viſitatiōis ⁊ calamitatis de longe f
a ſ quiſdeum offenditis.
venientis. Ad cui⁹ ꝯfugiētis au g
a ſ quaſi nihil proficient vobis diuitie.
xiliū: et vbi derelinquetis gloriā h
a ſ et ad eius confugiatis auxilium. b ſ captiuitatis hoſtium.
veſtrā: nē incuruemini ſub vinculo i
lo: et cum interfectis cadatis. k
ſ pro. ſ ſicut ſupra dictū eſt contra ſamariam.
† Super omnib⁹ his nō eſt auer l
a ſ etiam in hoſtili terra punit eos.
ſus furor ei⁹: ſꝫ adhuc man⁹ eius m
a ſ pditio īminet. ſ dariu⁹. b ſ qꝛ in ea corrigo.
b extenta. † Ve aſſur virgā furoris n†
ſ per quem flagella.
mei ⁊ baculus ipſe eſt. In manu †
ſ eorū. ſ complebitur.
eius indignatio mea: ad gētem o

Nico. de lyra

a **V**e qui condūt. Hic ꝯſiter propheta ꝯcludit ex p̄dictis ꝯcluſionē. ſ. populi iſrael exterminationē. ꝓpter qd̄ iſta lr̄a in aliq̄b⁹ biblijs antiq̄s eſt de ca. ix. in q̄ ꝓpha primo rememorat̄ p̄ncipū iſrl̄ maliciā. d. Ve q̄ condūt ⁊c̄. eas inſtituēdo. b Et ſcribētes. eas in poſteruz ꝯfirmādo: ⁊ h̄ ad dep̄ſſionē ſubiectoꝝ: qd̄ eſt proprium tyrānoꝝ: iō ſubdit̄: c Vt opprimerēt ⁊c̄. et ptz lr̄a vſqꝫ ibi: d Quid facietis. vbi denūciat penā debitā. e In die viſitationis. qua dominus viſitabit peccata veſtra ea p aſſyrios puniendo. ideo ſubdit̄: f Et calamitatis ⁊c̄. qꝛ exercitus aſſyrioꝝ venit de longe ꝯtra regnū iſrael. g Ad cuius ⁊c̄. ad euadendū aſſyrioꝝ gladium. h Et vbi derelinquetis ⁊c̄. p modū cuſtodie ⁊ depoſiti ſeu ſaluatiōis. i Ne incuruemini ⁊c̄. ducti in captiuitatē vinculis alligati. k Et cū interfectis cadatis. quia populus iſrael ab aſſyrijs partim captiuat⁹ fuit: ⁊ partim occiſus. ⁊ dicit propheta: Ad cuius ꝯfugietis auxiliū ⁊c̄. q. d. nullus poterit vos liberare ab iſtis malis: qꝛ de⁹ ſic decreuit. l Sup oībus his ⁊c̄. ſ. dei ꝯtra vos. m Sed adhuc ⁊c̄. ad vlteriorē punitionem: quia decem tribus in captiuitatē ducte ibi fuerūt in magna afflictione: nec inde poſtea redierūt ad terram ſuā: vt dicut iudei. n Ve aſſur. ibi ſm aliquos incipit ca. x. in quo propheta incipit deſcribere punitionem extraneorum. Et primo aſſyriorū: qui captiuauerunt regnū iſrael. ſecūdo babylonioꝝ qui captiuauerunt regnū iuda. xiij. ca. tertio aliorū de afflictione iudeoꝝ gaudentiuz. xiiij. ca. ibi: In anno quo. Prima in duas. qꝛ primo ꝓpheta deſcribit aſſyriorū exterminiū. ſcd̄o reuertit̄ ad deſcribendū chriſti myſteriū: qd̄ erat ſuū principale intentū. ca. ſe. Prima in duas: qꝛ primo deſcribit aſſyriorū punitionem. ſecūdo populi iude confortationem. ibi: Propter hoc dicit dominus. Prima adhuc in duas: quia primo deſcribitur aſſyriorum culpa: ⁊ ſecūdo pena. ibi: Propter hoc mittet. Circa primū ſciendum ꝙ culpa aſſyriorum fuit in hoc ꝙ poteſtate ſibi a deo conceſſa ad puniendum populi iſrael et etiā alioꝝ peccata abuſi fuerunt dupliciter. Uno modo attribuendo victorias illas virrtuti ſue: ⁊ nō diuine. Scd̄o qꝛ illa poteſtate vtebant̄ cum nimia crudelitate. Primo ergo deſcribit̄ cauſa dicte poteſtatis a deo. in cui⁹ pſona dicit̄: Ve aſſur ⁊c̄. qꝛ inſtrumētū fuit dei ad puniendum illos qui p peccata ſua enormia ꝓuocauerāt iram dei. o Ad gentē fallacē. i. ad populum iſrael vbi erāt falſi ꝓphete decipientes principes

A

† d̄. 5. f. et 9. d

† 23. q. 5. c. fi. in textu et in glo.

B

a Ipſe aūt. Sic philoſophi: ſic heretici: ſic pſecutores chriſtiani nois: cum deꝰ aliquos eis verberandos pmittit: in omēs ſeuiunt: nec verberare: ſed occidere cupiūt ⁊ paucis ſuperatis: in omnes audaciam ſumunt. b Nūqd nō principes ⁊c̃. Ordo. reges ſunt mei principes. i. mihi ſeruientes. Multos enī ſecum reges adduxit: quos ſubiugauerat.
c Damaſcus. Damaſcꝰ metropolis in ſyria: hanc cōdidit eliecer ſeruꝰ abraam: in hac regnauit raſin.
d Quomodo. Vox ſennacherib admirantis potentiam ſuam. Pene dicta compleuit. Omēs enī
C ciuitates. x. tribuum: ⁊ iuda ⁊ beniamin: pter hieruſalem depredatꝰ eſt: ⁊ ipiꝰ partem inferiorē quā tradidit ei ſobna ſcriba.
e Cū īpleuerit ⁊c̃. Subuerſiones. ſ. vrbis: etiā obſidionē qñ venit rapſaceſ: ⁊ fecit ea que in ſequētibꝰ cōmemorantur. f Viſitabo.
Tropo. Tropologice. Cum ſamaria ⁊ hieruſalez iram domini ſuſtinuerint: ⁊ ſe ī idolorum fabricatione errasse ſenſerint: tunc deſtruetur ſenſus magnꝰ aſſyriorum: qui in tātā cōtra dominum inflatur ſuperbiā: vt ſapientie ſue eſtimet cūcta ceſſura. Et quis ſint excelſa dogmata: ⁊ dyaletica arte munita: concutienda tamen ⁊ penitus deſtruenda: vt (tanq̃ pulli) non valeāt in ſublime cōſurgere: ⁊ necduz animata inſenſibilia eſſe atq̃ torpentia: quod ī ouis ſignificatur: nec mutire quidē nec mouere linguam: contra ſui ſermonis fortitudinem audiāt. g Hanniret. Hannire eſt vulpium: vel vt alij auiū. h Nūquid ⁊c̃. Quaſi ſicut hec inanīata tm̄ ſūt inſtrumēta nihil facientia p ſe: ſed per eum qui mouet ea: ſic nec ſennacherib p ſe: ſed p dei virtutē operatꝰ eſt: vnde ⁊ gloriatio eius ſtulta ⁊ vltione digna.
D Nūquid ⁊c̃. Diabolus ſecurꝭ: ſerra ⁊ virga dicit̃: qꝛ p illum infructuoſe arbores
† 21. di. c. inferior. ſuccidunt̃: diuidunt̃ ⁊ ſerrantur incredulorum duricia: et pcutiuntur virga qui non recipiunt diſciplinam. Heretici quoq̃ ſenſum quem a deo accipiūt puertūt ⁊ loquunt̃ cōtra eum a quo conditi ſunt: ⁊ lingue miniſterium q̃ dominus laudādus eſt ī blaſphemiam vertunt.

Et ſubtus

a ſ que inter me et idola claudicauit: que ſe facturam mea precepta mentita eſt.
fallācem mittam eum: ⁊ contra populū a
a ſ .x. tribuum.
furoris mei mādabo illi: vt auferat ſpō-
a ſ al's diuidat. b ſ non interficiat ſic populū meum.
lia et diripiāt predam: ⁊ pōnat illum in b
conculcationem quaſi lutum platearū.
a ſ aſſur. ſ quaſi modū ire mee exceſſit: ⁊ etiam in gentes plurimas furorem extendit.
a Ipſē autem non ſic arbitrabitur: et cor c†
eius nō ita eſtimabit: ſed ad conteren- d
dum erit cor eius: et ad internitionem
ſ ſennacherib.
gentium non paucarum. Dicet enim: e
b Nunquid non principes mei ſimul re- f
a ſ ſeruit mihi. ſ ciuitates gentiū quas ſubegerat.
ges ſunt? Nunqd non vt carchāmis ſic g†
ſ cepi.
calāno: ⁊ vt arphat: ſic emath? Nunqd
a ſ ſeruit mihi. b ſ admiratiue legendū eſt.
c d non vt dāmaſcus: ſic ſamaria? Quōmō b
a ſ potentia. b ſ .ſ. ſicut regna idoli.
inuenit mānus mea regna idoli: ſic ēt i
ſ ſubiugabo.
ſimulacra eoꝝ de hieruſalē ⁊ d̃ ſamaria.
a ſ ſicut cepi ſamariam cum idolis ſuis: ſic hieruſalem capiam: que eoſdez veneratur deos.
Nūnqd non ſicut feci ſamarię et idolis k
a ſ hoc non premiſit dominꝰ propter ezechiam.
eius: ſic faciām hieruſalez ⁊ ſimulacris l
ſ dicit Eſaias. ſ per ſennacherib.
e eius? Et erit cū impleuerit dominꝰ cun- m† n
ſ que diſpenſauit.
cta opera ſua in monte ſion ⁊ in hieru-
a ſ hec dicit dñs. ſ vindicabo. ſ lxx. ſenſum vel mentem magnam. b ſ opera. c ſ ſuperbi.
f ſalem. Viſitābo ſup frūctum māgnifici o p
a ſ qui intantum ſuperbit.
cordis rēgis aſſur: ⁊ ſup gloriā altitudi- q r
a ſ ſuperbus eſt in oculis ſuis.
nis ocūlorum eius. Dixit enim: In for- s t
ſ non dei.
titudine manus meę feci: et in ſapien- v x
a ſ Multa regna deuicit: eorum terminos abſtulit: et ſub poteſtate ſua omnia concluſit.
tia mea intellexi: ⁊ abſtūli termios po- y
puloꝝ: ⁊ pncipes eoꝝ depredatꝰ ſum: et z
ſ ſolio.
detraxi q̃ſi potens in ſublimi reſidētes. a
a ſ impotentes ſe tueri. ſ imbellē. b ſ potētia.
Et iuenit quaſi nidūm mānꝰ mea forti- b
a ſ metaphorā nidi pſequit̃. b ſ habitatores. ſ alij viuas ſed falſo.
tudinē populorū: ⁊ ſicut cōlligunt̃ oūa c
ſ a matre. ſ deficientibꝰ regibus.
q̃ derelicta ſūt: ſic vniuerſam terrā ego d
a ſ q̃ſi nec flere audent nec gemere. b ſ manū contra me.
ꝯgregaui: ⁊ nōn fuit q̇ moueret pēnnā: e
ſ mutiret. ſ ſed
g h ⁊ apiret os ⁊ gānniret† Nunqd gloriabi-
tur ſecuris ꝯtra eū q̇ ſecat in ea? Aut ex- f g h†
altabitur ſerra contra eum a quo trahi-
a ſ ſic ſennacherib contra dominū.
tur? Quomodo ſi eleuet̃ virga ꝯtra ele-
a ſ quaſi quod eſſe non poteſt.
uantē ſe: ⁊ exaltet̃ bācul q̇ vtiq̃ lignū
a ſ quia in ſe gloriatur: propter hoc.
eſt. Prōpter hoc mittet dñator dominꝰ i† k†

pes: ⁊ principes defraudabāt inferiores p iniquas leges: vt predictū eſt.
a a Mittam eū. vt puniat euz ſpoliando bonis ⁊ annihilādo. iō ſubdit̃: b Et ponat illū ⁊c̃. qd̃ ſine reſiſtētia cōculcat̃. Conſequēter tangit̃ abuſus huiꝰ ptātis.
b cū d̃r: c Ipē autē nō ſic arbitrabit̃. q̄ ſua victoria ſit virtute mea. d Sed ad conterendū erit cor eius ⁊c̃. abutendo ſibi ꝯceſſa ptāte ex nimia crudelitate. Et ſecundo hoc attribuendo ptāti ſue. iō ſub-
c† ditur: e Dicet enī. corde ⁊ ore iactando.
d f Nunqd non principes ⁊c̃. i. eq̄les regibꝰ vel maiores. vñ dixit rapſaces ezechie regi. iiij. Regꝫ. xviij. Quō poteſtis reſiſtere ante vnū ſatrapam de ſeruis
e dñi mei minimis? g Nunquid nō vt
f carchamis ⁊c̃. noīa ſunt ciuitatū regaliū quas ceperat rex aſſyriorū. h Quō inuenit manꝰ mea ⁊c̃. ea mihi ſubijciēdo.
g† i Sic ⁊ ſimulacra eoꝝ de hieruſalez ⁊c̃. Nam in hieruſalē tpe ezechie non erant ſimulacra ſm veritatē: qꝛ ezechias ea abſtulerat: ſed tm̄ ſm reputationē regis aſ-
h ſur: qꝛ idem reputabat cultum qui fiebat in templo dñi: ⁊ cultū idoloꝝ in alijs ter-
i ris. k Nunqd non ſicut feci ſamarie ⁊c̃. qꝛ iam eaz deſtruxerat: ⁊ inde ſimulacra aurea abſtulerat. l Sic faciā hieruſalem. quā pponebat deſtruere ⁊ templū domini: ſed qꝛ fruſtratꝰ fuit ab intēto: vt
k habet̃. iiij. Regꝫ. xix. iō ſubdit ppheta: m Et erit. ſ. aliter q̄ꝫ cogitet. n Cum impleuerit dñs cuncta opa ſua in monte
l ſion ⁊c̃. affligendo eā pp̄ter aliqua peccata. o Viſitabo ſup fructū. id eſt ope-
m† n ra mala. p Magnifici cordis. i. ſuperbi: q Regis aſſur. puniendo eum de malicia ſua: ⁊ mutat hic ppheta moduz loquēdi de pſona ppria ad dñm. qd̃ frequēter fit in pphetis qui a deo inſpirati
o p loquebant̃. Et ideo locutio pphetarum eſt locutio diuina: ſicut opatio inſtrumē-
q r ti eſt etiā operatio artificis. r Et ſuper gloriā altitudinis ⁊c̃. hoc dicit̃: qꝛ ſuper-
s t bia citius ⁊ magis apparet in oculis q̄ꝫ ī alijs partibꝰ corporis. s Dixit enim. ex ſupbia cordis. t In fortitudine ⁊c̃.
v x ⁊ nō diuine. v Feci. ſ. victorias predictas. x Et in ſapientia mea intellexi. qualiter talia eſſent agenda. y Et abſtuli ⁊c̃. adiungēdo regno meo. z Et
y detraxi quaſi potens. i. ppria potētia ca-
z ptiuaui. a In ſublimi re. i. in ſolio regali. b Et inuenit ⁊c̃. i. ita facilit̃ eos
a debellaui: ſicut pulli exiſtētes in nido capiunt̃. c Et ſicut col. oua ⁊c̃. ſ. a matre
b fouente: q̄ colligunt̃ abſq̃ difficultate.
d Sic vniuerſam terrā ⁊c̃. i. habitatores ⁊ diuitias vniuerſe terre. e Et non fuit qui moueret ⁊c̃. i. manum contra me. p
c ſequitur metaphoram ſuā de auiculis inuentis in nido. f Et aperiet os. ad cō-
d tradicendū. g Et ganniret. i. conquer i auderet. Conſequēter arguit̃ eius ſup-
e bia. cum dicitur: h Nunquid gloriabitur ſecuris contra eum ⁊c̃. attribuēdo ſibi ſectionē: ⁊ nō artifici mouenti eaz. q̃ſi
f g diceret: ſic eſt in propoſito. rex enim aſſur
h† attribuebat ſibi victorias diuina vitute factas: cū tamē ipē nō eſſet niſi ſolum inſtrumentū dei: vt. ſ. dictū eſt. i Propter hoc. Premiſſa aſſyrioꝝ culpa. h̄ ꝯñr denunciat̃ pena. cū dicit̃: Propter hoc: id propter ſupbiā predictā ⁊ gloriationē falſam. k Mittet dñator ⁊c̃. id eſt angelorum: et p conſequēs nullus poteſt ei
i† k† reſiſtere. cum etiā angeli ſibi ſeruiant.

In pin

a Et ſubtus gl'ia. Dicit Hiero. ſm hebreos corpora interfectorū celeſti igne exuſta: ⁊ in puluerē redacta veſtimēta illeſa: ⁊ veniētes iudei veſtiū ſummitate arrepta puluerem excutiebāt. Hiero. Quidā volunt hunc regē ſignificare ptātes ꝯtrarias: ⁊ eū eſſe aſſyriorū principem. ſicut legitur. Princeps perſarum ⁊ medoꝝ ⁊ grecoꝝ. Et eum volunt ꝓpter ſupbiā ſenſum magnū vocari: ⁊ iudicio gehēne tradi: que parata eſt diabolo ⁊ angelis eius. [Mat. 25. d] Lumē aūt iſrael ⁊ ſanctum .i. ipm dominū ſuccendere vepres et ſpinas ⁊ omnē aſſyrij potentiaꝫ ⁊ inumerabiles pplos ad nihilum deducēdos: tunc eū timore perterritum quaſi colubrum tortuoſuꝫ ⁊ fugitiuum imminētes penas velle vitare. Qui aūt de ſaltu ⁊ confuſione eius ligniſq; perituris potuerīt euadere: eos dignos eſſe q̄ numerent̄ ⁊ ſcribantur a puero: cui⁹ principat⁹ eſt in humeris eius. b Et erit lumen: Dicunt hebrei ꝙ michael archangelus fuerit cui cōmiſſa eſt cuſtodia illi⁹ gentis: ſicut Daniel dicit: [Dañ. 10. c] c Et gloria ſalt⁹ ⁊c. Carmelus mons magnus: fecūdus arboribus. Quaſi exercitus innumerus (ſicut ligna ſiluarū) ⁊ corpore et aīa peribit. d Ad carnem. Heretici quoq; cū eccl'iaſtica doctrina illuxerit: ⁊ eoꝝ decipula paruerit: ad tantā veniūt ſolitudinē: vt de ſaltu infructuoſis arboribus: ⁊ innumerabili multitudine: vix pauci reſideant: qui eorū ſequātur errorem. e Et erit in die illa. Cum phacee ⁊ raſin vellēt venire: ⁊ duas tribus captiuare: miſit Achaç ad regem egypti. dicens: [Ps. 142.] Seruus tu⁹ ſuꝫ: veni ⁊ aufer iugū phacee ⁊ raſin de collo meo. Ille aūt non liberauit eos: ſed dñs ꝓpter dauid ſeruū ſuū: q̄ mortuo Eçechias filius eius regnauit pro eo: ⁊ omīa ſimulacra q̄ impi⁹ achaç vbicunq; poſuerat ꝯfregit: ⁊ populum quē ille ad ritus gentiliū ꝑuerterat: ad deuꝫ reuocauit. Nō audiens ſennacherib: irat⁹ eſt valde. Cunq; iam ſyros ⁊ philiſteos hrēt: ⁊ .x. tribus captiuaſſet: cum innumerabili multitudine hieruſalē aggreſſus eſt. Alias enī ciuitates iude iam ante vaſtauerat: Inde dicit̄ duab⁹ tribubus vt nō ꝯfidant in aſſyrijs ⁊ egyptijs: q̄ ſepe eos ꝑcutiebant: ſed in deo ſuo ſpem ponāt. f Reliquie cōuer. [Joſeph⁹ li. 10. c. 2.] Scđm Joſephum innumerabili iudeorū multitudine occiſa: intelligimus paucos in apoſtol' ⁊ apoſtolicis viris eſſe ſaluādos. g Cōſummatio ab. Perfectio eoꝝ q̄ de xp̄o erant tam longo tp̄e aū predicta trib⁹ ānis ⁊ dimidio cōpleta. h Juſticiam. Quia iniuſte occiſus: mortem ⁊ diabolum iuſte vicit: ⁊ mundum redemit morte. i Conſummationem enim ⁊. Ad litterā. Fecit quia tantam multitudinē preter decē, occidit breui ſpatio vni⁹ noctis.

a ſ principibus bellatorib⁹. b ſ per angelum clxxxv. milia interfecit.
exercituū in pinguib⁹ eius tēnui- a b
a ſ ſub veſtibus. b ſ multitudo exercit⁹. Multitudo enī populi: gloria regis eſt.
a tatem: ⁊ ſubtus gloriā ei⁹ ſuccēſa c† d
a ſ ſicut ignis cōburens.
ardebit quaſi combuſtio ignis:
a ſ angelus q̄ ſuccēdit eos: q̄ iudeis cuſtodiēdis deputatur. b ſ idem eſt: ſ adiutor coꝝ. e
b ⁊ erit lumē iſrl' in igne: ⁊ ſanctus f g
a ſ iſrael.
eius i flāma: ⁊ ſuccendet̄ ⁊ deuo- h
a ſ diuitie. b ſ eius. ſ iniquitates ⁊ peccata.
rabit̄ ſpina eius et vepres in die i k
a ſ multitudo exercitus.
c vna: ⁊ gl'ia ſaltus eius: ⁊ carmeli l m
d ei⁹ ab aīa vſq; ad carnē ꝯſume- n o p
a ſ ꝑcuſſo enī exercitu: fugit in terrā ſuā. ⁊ in niniue adorans deum ſuū: a filijs ſuis occiſus eſt.
tur. Et erit terrore ꝓfug⁹: ⁊ relique q r
a ſ exercitus innumerabilis vt ligna ſiluarū.
b ſ decē tm̄ cū eo fugierūt: vt tradūt hebrei.
ligni ſaltus eius pre paucitate s†
ſ poterit ſcribere.
numerabuntur: et puer ſcribet t
a ſ q̄ aū innūerabiles. b ſ fugato aſſyrio. ſ tp̄e.
e eos. Et erit in die illa: non adijci v† x
a ſ pauci remanētes. ſ .i. re. x. tribubus.
b ſ elapſi in hieruſalē. ſ ad ezechiā.
et reſiduum iſrael: et hi qui fuge-
ſ confidere.
rint de domo iacob: inniti ſuper y
ſ aſſyrio. a ſ ex amico fact⁹ inimicus: qui enī prius pro eis damaſcū cepit: ⁊ raſin interfecit.
eo qui percutit eos: ſed innitet̄ z
ſ qui ſanat. ſ q̄ ſanctificat. a ſ vero corpore.
ſuper dñm ſanctum iſrael. In ve- a
ritate reliquie conuertentur: re-
ſ conuertentur.
liquie inquam iacob ad eum
a ſ qui pōt liberare. b ſ ꝓphetat de aduētu xp̄i.
fortem. †Si enim fuerit populus b
a ſ pauci. ſ apoſtoli.
f tuus iſrael quaſi arena maris: re- c
ſ ad chriſtum. ſ euangelij.
g liquie conuertentur ex eo. †Con- d
a ſ in duob⁹ mandatis legis. b ſ inundare faciet: q2 in oēm terrā. e. ſ. e. ⁊ in fi. o. t. v. e.
ſummatio abbreuiata inundā-
a ſ vt ſupra. vel que predicta erant de ſua paſſione et reſurrectione humani generis liberatione. tribus diebus conſummauit.
h i bit iuſticiam. Conſummationem e
enim et abbreuiationem domi-

a In pinguibus eius .i. in principibus ſuis et bellatoribus robuſtis. b Tenuitatē .i. defectū roboris ꝑ angelū ſuū qui vna nocte interfecit in caſtris aſſyriorū .clxxxv. milia bellatorū. vt habetur .iiij. Reg'. xix. c Et ſubt⁹ gloriā eius .i. ſub armis ⁊ veſtib⁹. d Succēſa ardebit ⁊c. q2 eoꝝ corpa ſic cōbuſta fuerūt ꝙ in cineres fuerūt redacta intactis armis ⁊ veſtibus ſm aliquos: vt dictuꝫ eſt. ſ. ca. vij. e Et erit lumen iſrael .i. angelus cuſtodie illius populi deputat⁹: qui dr̄ fuiſſe michael: Dañ. xij. f In igne .i. in ꝑcuſſiōe aſſyrioꝝ ꝑ ignē modo dicto. g Et ſanct⁹ ei⁹. id eſt idem angelus: h In flāma .i. ꝑ flammam eos interficiet. i Et ſuccendet̄ ⁊ deuorabitur ſpina ei⁹ .i. maiores ſui exercitus. k Et vepres .i. minores. l In die vna .i. ſimul. illa enim ꝑcuſſio fuit de nocte: q2 tamen eſt pars diei naturalis. dicit̄ hic: In die vna. m Et gl'ia ſaltus ei⁹ .i. principes ſui exercit⁹. n Et carmeli ei⁹ .i. acies bellatoꝝ. o Ab anima vſq; ad carnem cōſumetur. q2 aīe eoꝝ deſcenderūt ad ignem gehenne: ⁊ carnes fuerunt incinerate: quia tñ veſtes remanſerūt intacte. ideo dr̄ hic: p Vſq; ad carnē .ſ. incluſiue: quia cōbuſtio illa nō proceſſit vſq; ad veſtes et arma. q Et erit terrore ꝓfugus. q2 ſennacherib videns in mane plagam illaꝫ: territ⁹ fugit ad terrā ſuam cū paucis. ideo ſubditur: r Et reliquie ⁊c. id eſt reſidui de ſuo exercitu: qui nō fuerūt ꝑcuſſi. s Pre paucitate numerabuntur. cito ⁊ de facili. ideo ſubditur: t Et puer ſcribet eos .i. ſcribere poterit: quia poteſt facere vnū modicū ſimpliceꝫ tractum cui⁹ figure eſt l'ra Joth apud hebreos: q̄ in numeris ſignificat .x. apud eos: et tot euaſerūt cū ſennacherib. v Et erit in die illa .i. in tempore illo ſennacherib fugato. [E]

x Nō adijciet ⁊c. id eſt illi q̄ euaſerāt manū Salmanaſar qñ cepit ſamariā ⁊ regem iſrael: ⁊ nō audebāt intrare regnū iuda ꝓpter inimicitias que fuerāt inter regnū iſrael ⁊ iuda: ſed poſt receſſum ſennacherib Eçechias aſſecurauit eos ꝑ epiſtolas: ⁊ ſic venerūt in hieruſaleꝫ in deo ꝯfidentes ꝓpter ꝑcuſſionē p̄dictā. Vel aliter ⁊ melius vt credo exponit̄ hoc de regno iude: quantū ad ciuitates alias a hieruſalem vnde habitatores fugerant timore ſennacherib: et plures eorum non fuerant auſi venire ī hieruſalem: vel nō poterāt: ⁊ ſic alibi latebāt: ſed fugato ſennacherib redierīt ad loca ſua: de domino confidentes audito miraculo.

y Inniti ſuper eo ⁊c. i. ſuper regem aſſyriorum: in quo tempore achaç ⁊ populus iuda fuit confiſus: ⁊ ad petitionē achaç regē ſyrie interfecit: et regnum iſrael in parte ſpoliauit: vt habetur .iiij. Reg'. xvj. [† Ro. 9. f] [F] ſed poſtea de amico factus inimicus inuaſit regnum iuda tempore ſennacherib. z Sed innitetur ſuper dominum ⁊c. quia viſa mirabili ꝑcuſſione ſennacherib: extunc firmiter confiſi fuerunt de deo qui ſctificat iſrael. [† Iſa. 28. f] ideo ſubditur: a In veritate reliquie ⁊c. q2 iudei q̄ remanſerāt ad deū veracit̄ ꝯuerſi ſunt. b Si enī fuerit pp̄ls ⁊c. i. in magna multitudine. c Reliquie ꝯuertentur ex eo. q2 pauci remanebūt .ſ. ad deū vere cōuerſi: q2 poſt captiuitatē regni iſrl' ꝑ ſalmanaſar regē aſſyrioꝝ: ⁊ poſt vaſtationē regni iude ꝑ ſennacherib remanſerunt pauci iudei reſpectu multitudinis eorum que fuerat temporib⁹ preteritis.

d Cōſummatio abbreuiata ⁊c. quia exterminatio exercitus ſennacherib que facta eſt in breui tempore. ſcilicet in vna nocte fecit inundare .i. abundare iuſticiam in iudeis: quia viſo miraculo laudauerunt deum fideliter et corde. Aliqui vero libri habent inundabit: et falſo ex vitio ſcriptorum propter ſimilitudinem litterarum. Et quia illa exterminatio facta fuit virtute diuina: vt predictum eſt. ideo ſubditur: e Conſummationem enim et abbreuiationem dominus deus exercituum faciet in medio ⁊c. id eſt in iudea que eſt ī quarto climate terre habitabilis: que diuiditur in ſeptem climata: et ibi fuit percuſſus exercitus ſennacherib ex diuina iuſticia ſicut enim pater pius caſtigato fi-
lio

Noli

a Noli timere.
Anago. Anagoge. Precipitur populo eccleſie ne timeat aduerſarios: qui ad pugnãdũ ſemꝑ parati ſunt: ⁊ multa diſputatione aĩas ſubuertunt. Ideo enĩ cõtra ꝓpſm dei pauci illã ꝑtãtem accipiũt: ⁊ nõ tam gladio ꝗ̃ꝫ virga ꝑcutiũt: quia in via egypti ambulauerũt: ⁊ nõ ſunt cõfiſi in dño. Cũ autẽ reuerſi fuerint ⁊ viam egypti dereliq̃rint: flagellũ dei ĩ iudicio ſuſcitabiť ꝯtra aduerſarios. Madian nãꝗꝫ ex iudicio interpretatur: vt ſpũ oris eiꝰ et oleo miſericordie iugũ hoſtiũ cõputreſcat.
b Super te ĩ via egypti. Captiuatꝭ decẽ tribubꝰ reuerſus eſt ꝑ ciuitates iude ⁊ beniamin: q̃ erãt in via egypti quas ſubuertit. Vel captis ciuitatibꝰ iude ⁊ beniamin: ⁊ parte hieruſaleꝫ inferiore: reuerſus ẽ ĩ egyptũ. Cũꝗꝫ iterũ rediret ad hieruſalẽ captiuandã: ciuitateſ q̃ remanſerãt ⁊ ĩ via ab egypto venientibus in hieruſalẽ erant: cepit ⁊ ſubuertit. c Paululum. Hoc longo tꝑe poſt cõpletũ ẽ: ſed oĩa ſecula eternitati (in qua oĩa preſentia ſunt) cõparata momentanea ſũt. d Virgam ſuam. Quaſi anteꝗ̃ꝫ veniat ſuꝑ te aggredieť Tharachã regẽ ethiopie: ⁊ trãſibit mare rubrum: ⁊ leuabit virgã ſuꝑ egyptum: et ſic cũ multo exercitu reuertetur contra hieruſalem.
e Tranſierunt. Preteritum ꝓ futuro more prophetico.
f Confortamini: adhuc dies eſt ⁊c̃.
4. Re.18.g Poſtꝗ̃ꝫ ſennacherib tetendit in nobe tentoria: volẽs mane expugnare hieruſalem: non ceſſauit ad medi/ am

a Hieruſalem dicitur vmbilicus mundi.i. in medio omnis terre.
nus deꝰ exercituũ faciet in me/
a vt.ſ.nõ timeat ezechias.
dio omnis terrẹ. Propter hoc a
hẹc dicit dominus deus exer/ b
a cituum. Noli timere populus c
.i.ab aſſyrijs.
meus habitator ſion ab aſſur. d
a Deprecãdo nõ penitꝰ delendo. hieruſalẽ eĩ liberando ꝓpter dauid ſeruum ſuum.
In virga enĩ percutiet te: ⁊ ba e f
non percutiet.
b culum ſuum leuabit ſuper te in
c via ẹgypti. Adhuc enim pau/ g h
lulum modicumꝗꝫ: et conſum/ i
mabitur indignatio mea: ⁊ fu/ k
a egyptiorum: aſſyriorũ ⁊ ſennacherib.
ror meus ſuper ſcelus eorum.
vox ꝓphete. ſennacherib.
†Et ſuſcitabit ſuper euꝫ domi/ l
vltionem.
nus exercituum flagellum iu/ m
a Sicut madianite a gedeone ſine ſanguine iudeorum victi ſunt.
xtã plagam madian in petra
a vbi occiſus eſt. b potẽtiã. c rubrũ.
d oreb: et virgãm ſuaꝫ ſuper mã
a quia ſperaſti in egyptijs. cum ab egypto redierit.
re: et leuabit eam in viã egy/ n
a hor.ſ.quod auferetur.
pti. Et erit in diẽ illa auferetur o p
a ſennacherib: occiſo exercitu eiꝰ ab anglo.
onus eiũs de humero tuo: ⁊ iu
a deficiet dñatio a ꝑ̃ſentia miſericordie dei.
gum eius de collo tuo: ⁊ cõpũ/ q
a viam ſennacherib ab egypto vſꝗꝫ ad nobe deſcribit propheta.
treſcet iuguꝫ a facie olei. Veni r
a feſtinanť. curſim. nolens ibi manere.
et in aioth: trãnſibit ĩ magron:
a ciuitatem. fiduciã habens capiende vrbis. quaſi rediturus cito.
apud mãgmas commendabit s
a ſarcinas. b predictas ciuitates: vel magmas: ⁊ ꝑuenerũt in gabaa. ⁊ dixerũt: gabaa ſedes noſtra. ſennacherib cum ſuis: ſarcinis depoſitis.
e vãſa ſua. Trãnſierunt curſim: t
a vbi paululum refecit exercitum. hinc enim diuertit. b pauefacta.
gãbaa ſedes noſtra. Obſtũpu/ v x
a quia vicina. b q̃r due ſunt huius nõis. ſedes regia. c hoc audito.
it rãma: gabaa ſaũlis fũgit. y
&. nimio vlulatu hinnies. equorꝫ more.
Hinni voce tua filia gallim: at z a b
a ciuitates iſrael ꝑ quas trãſiuit. .i.declinate diligenter imperum currentis.
tende laiſa: pãupercula ana/ c
a q̃r. iam. fugit. ciuitates iude mede. ⁊ ga.b q̃ſi q̃ habitatꝭ in collibꝰ quod ſignificat gabin.
toth migrãuit medemena: hitã d e
a ſennacherib ad exercitũ diť. arma capite.
b q̃ſi ſufficit hora diei vt ĩ nobe figat tẽtoria
f tores gabi ꝯfortãmĩ. Adhũc di f
a ciuitas in iudea: de qua fuit geſbi vnus de.xxx.principibꝰ dauid. b minas potẽtie.
es ẽvt ĩ nobe ſteť. Agitãbit mã g

lio proijcit virgã in ignem: ſic pater miſericordiarũ deꝰ ſennacherib cũ ſuo exercitu qui erat virga dñi ad caſtigandũꝫ populũ ſuum: vt predictũ eſt: facta debita caſtigatiõe proijcit in ignẽ materialẽ: et in ignẽ gehenne: vt predictũ eſt. ſennacherib tñ in ꝑſona ꝓpria nõ fuit cõbuſtus corporaliter: ſ; fugiens ad terrã ſuã ibi interfectꝰ fuit a filijs ſuis miſerabiliter.iiij.Regꝭ.xix. a Propter hoc. Poſita aſſyriorꝫ punitione. hic ꝯ̃nter poniť eçechie ⁊ populi ſui ꝯſolatio. ſecundo poniť reditus ſennacherib in iudeam: ⁊ ſui exercitꝰ percuſſio. ibi: Veniet. Circa primũ diciť: Propter hoc: id eſt ꝓpter punitionẽ aſſyriorũ a deo predictã. b Hec dicit dominus ⁊c̃. cuius verbum eſt infallibiliter verum. c Noli timere populus meus ⁊c̃. quia ibi vigebat diuinus cultꝰ. ideo ſpecialiter dicitur dei populus. d Ab aſſur.i.a rege aſſyriorũꝫ ⁊ eius virtute. e In virga enim ꝑcutiet te ex mea ordinatione ad tuã caſtigationẽ: ⁊ nõ ad deletionẽ. f Et baculũ ſuum leuabit ⁊c̃.i.ſuper hieruſalem. g In via egypti. Sennacherib enim cũ eſſet ĩ iudea eã deuaſtans audiuit nunciũ de Tharacha rege ethiopũ: ꝙ egreſſus erat de terra ſua ad pugnandũ contra eum: vt habeť.iiij.Regꝭ.xix. ⁊ tunc receſſit de iudea: vt iret obuiam ei: et ſic via ſua erat verſus egyptum: ⁊ tunc miſit nuncios et litteras quibꝰ cõminabatur Eçechie ⁊ populo eius de deſtructione eorum in ſuo reditu: et hoc eſt quod diciť. Et baculuꝫ ſuum leuabit †Judi.7.g ſuper te in via egypti.i.exiſtens in via verſus egyptũ comminabituř tibi. veruntamẽ quia illa cõminatio nõ habuit effectum: quia in illo reditu exercitus ſennacherib fuit percuſſus per angelum: vt habeť.ĩ. ideo diciť: Leuabit baculũ ſuum: ⁊ non dicitur percutiet: quia illa cõminatio nõ habuit effectum. ideo ſubditur: h Adhuc enim ⁊c̃. q̃r poſt paucos annos redijt ſennacherib.ſ.poſt duos: vt dictũ fuit.iiij.Regꝭ.xix. ⁊ tunc fuit ꝑcuſſus eius exercitꝰ. ideo ſubditur: i Et cõſummabitur indignatio mea.i.vindicta. k Et furor meus ⁊c̃.ſ.ſennacherib ⁊ ſui exercitus. l Et ſuſcitabit ſuꝑ eum dominꝰ ⁊c̃.i.angelum ꝑcutientẽ ipm.
m Iuxta plagam madian ⁊c̃. quia ꝑcuſſio exercitus ſennacherib fuit miraculoſa: ſicut et ꝑcuſſio madianitarũ. de qua habetur Iudic̃.vj. Et ꝑcuſſio egyptiorũ in mari rubro. de q̃ habetur Exo.xiiij. ideo ſubdiť: n Et leuabit eam in via egypti. hoc eſt: ſicut leuauit potentiã ſuam ad percutienduꝫ egyptios ꝑſequentes hebreos in via maris rubri exeuntes de egypto: vt habeť Exo.xiiij. o In die illa.ſ.percuſſionis exercitus ſennacherib. p Auferetur onus eius ⁊c̃.i. grauamina que tibi inferebat. q Et cõpu.iu.⁊c̃.i.diuine miſc̃die: q̃r dñs ꝯdeſcẽdẽs Eçechie interfecit exercitũ ſennacherib ꝑ angelũ: ⁊ ipm ſennacherib ꝑ filios ſuos: vt dictum eſt.ſ̃. r Veniet in aioth. Hic deſcribitur reditus ſennacherib in iudeã: vbi tũc fuit eiꝰ exercitus ꝑcuſſus. cũ diciť: Veniet in aioth ⁊c̃. nomina ſunt ciuitatum ꝑ quas veniebat contra hieruſalem. s Apud magmas cõmendabit vaſa ſua: ibi enim in quodam fortalicio repoſuit partem ſuppellectilis ſue: vt expeditius veniret ad deſtruendum hieruſalẽ. ideo dicitur: t Tranſierunt curſim. quia feſtinanť ibãt verſus hieruſalem. v Gabee ſedes noſtra. id eſt illuc poterimus venire ad figendum tentoria. hoc dicebat ſennacherib ad incitandum exercitum de feſtinatione contra hieruſalem. x Obſtupuit rama. id eſt habitatores eius audientes aduentum ſennacherib: quia rama eſt ciuitas prope gabaa. y Gabaa ſaulis fugit. id eſt habitatores eius non audentes expectare aduentum ſennacherib. Et dicitur gabaa ſaulis. quia ſaul eam inhabitauit: vt habetur.j.Regꝭ.xxij. ⁊ tempore eiꝰ fuit ibi ſedes regia. z Hinni voce tua: id eſt geme pre anxietate ex aduentu ſennacherib.
a Filia gallim. gallim eſt mons in quo eſt ciuitas que dicitur filia montis illius: eo ꝙ eſt ibi fortalicium vnde ciuitas illa defenditur: ſicut filia per matrem. b Attende laiſa. ſcilicet aduentum ſennacherib vt tibi caueas. c Paupercula anatoth. ciuitas eſt vnde fuit Hieremias propheta: que dicitur paupercula: quia fuit ab exercitu ſennacherib ſpoliata. d Migrauit medemena. id eſt habitatores eius fugerunt pre timore ſennacherib. e Habitatores gabin. ſimiliter fugerunt. quod autem ſequitur dicitur in perſona ſennacherib feſtinantis verſus hieruſalem. dicentis exercitui ſuo: f Confortamini: adhuc dies eſt ⁊c̃. Talis enim mutatio in modo loquendi fit frequenter in prophetis. eſt autem nobe locus prope hieruſalem: ad quam euertendaꝫ feſtinabat. ideo ſubditur: g Agitabit manum ſuam. id eſt ſui exercitus virtutem.

Super

¶ Iam noctem minari deſolationem hie/
Pſ.12.a ruſalē. dicens: En iſta ſola ciuitas li/
berari de manu mea poterit? a Ec/
ce dn̄ator. d. Dixit pueri nomē de vir/
gine naſcituri. ſ. emanuel: ⁊ poſtea in
vtero ꝓphetiſ
ſe ↄcepti. ſ. ac/
celera: ſpolia
detrahe. f. p̄. ⁊
ꝙ eēt lapis of/
fenſionis dua
bus domibus
iſrael. Sꝫ nūc
anteq̄ꝫ dicat ꝙ
d̄ ieſſe ⁊ dauid
ſit naſciturus.
ꝑ tranſlationē
deſcribit eius
paſſionem.

Ca. XI

b Et egre
c dietur vir
ga de.
Hiero. Vſ/
ꝗ ad principi/
um viſiōis ba/
bylonis ꝓphe
tia eſt de chri/
ſto: quā ꝑ par
tes explana/
mus: ne lecto/
ris memoriam
ↄfundamus.
Egredief:
Virgā ⁊ florē
iudei ipm chri
ſtum interpre/
tanf: qꝛ in vir
ga regnantis
potētia: i flore
pulchritudo.
Nos ꝑ virgaꝫ
mariā ītelligi/
mus cui nullꝰ
frutex adheſit.
Eſa.7.c Vn̄: Virgo cō
cipiet ⁊ pariet
filiuꝫ: ⁊ florem
chriſtum q̄ di/
Cant.2.a cit: Ego ſū flos
campi ⁊ liliuꝫ
conuallium.

In euāgelio naçareoꝝ (qd̄ hebrai/
ce ſcriptū eſt) ita habef: Factū eſt aūt
cū aſcēdiſſet dn̄s de aq̄ deſcēdit fons
oīs ſpūs: ⁊ req̄euit ſuꝑ eū. dixitq̄ꝫ illi:
Fili in oībus ꝓphetis expectaui te vt
venires: et req̄eſcerē in te. tu es enī re
quies mea: et tu es filiꝰ meꝰ p̄mogeni
tus: q̄ regnas in ſempiternū. c Re/
q̄eſcet ſu. e. ſ. d. qꝛ in ipō habitat pleni
Job.1.e tudo dīnitatꝭ. vn̄: Suꝑ quē viderꝭ ſpi
Ibidē.11.c ritū deſcēdentē. d Spiritus. ⁊c. Si
cut ſermo dn̄i lux ⁊ vita et reſurrectio
vocaf: ſic ſpūs ſapiē ⁊ intellectꝰ ↄſilij.
⁊ f. ſ. p. ⁊ timoris dn̄i: Nō ꝙ diuerſus
ſit iuxta differētias noīm: ſꝫ vnꝰ ⁊ idē
eſt fons cunctaꝝ virtutū. Sine chriſto
ergo nec ſapiens q̄s eſt: nec ītelligēs:
nec ↄſiliariꝰ: nec fortis: nec eruditus:
Zach.3.d nec timore dn̄i plenꝰ. Hi ſūt ſeptē ocu/
li in lapide vno ſm Zachariam.
e Et replebit eum ſpi. Specialiter ꝓ
pter paruulos q̄ timore indigent quē
foras mittit perfecta charitas. Qui
enim timet: penam habet: et non eſt ꝑ
Pſ.33. fectus in charitate. Unde: Timorem
domini docebo vos.

¶ Non ſm

num ſuam ſuper montem filie ſi/ a
a ſ ſion mons eſt: ſuꝑ collē cuiꝰ hieruſalē eſt.
b ſ ꝓpheria de paſſione domini. ſ pater. ſ ſed
a on: collem hieruſalem. Ecce do/ b
a ſ Percutiā paſtorē: ⁊ diſpergenf oues gregis.
ſ in paſſione.
minator dominꝰ exercituū con/
a ſ corpus chriſti terrenum.
b ſ quia terremotus factus eſt magnus: monu/
menta aperta ſunt.
fringet lagunculam: in terrore: ⁊ c
ſ iudei. a ſ in vindictaꝫ paſſionis chriſti.
ſ a terra ſua. ſ ſuꝑbi. d
excelſi ſtatura ſuccidenf: ⁊ ſubli/ e f
ſ deijcientur.
mes humiliabuntur: ⁊ ſubuertē g
a ſ Sicut vocat hieruſalem propter multitudinē
populi tranſlatiue. ſ romanorū.
tur condenſa ſaltus eius ferro:
a ſ hieruſaleꝫ vel templū. ſ ſacerdotibus. Vn̄:
Aperi libane portas tuas: ⁊ deuoret ignis greſ/
ſus tuos: et cedros tuas.
⁊ libanꝰ cū excelſis cadet. XI h
ſ ſꝫ p̄us ſ qꝛ ſ ꝓpheria de natiui
tate. b ſ tumidis. ſ maria.
b Et egredietur virgā de k
a ſ de ſtirpe dauid. b ſ chriſtus
virtutū flos: corona angeloꝝ ſertū
electorum. ſ manſuetis. ſ ieſſe.
radice ieſſe: et flos de radice eius i
a ſ a cōceptione ꝑpetua. ſ ieſum.
c aſcendet. Et requieſcet ſuꝑ eum l
a ſ in quo eſt libertas: quia ſpiritus dominꝰ eſt.
b ſ ipe enī dei virtus et dei ſapiētia eſt.
ſ Unde: Omnia in ſapientia f.
d ſpiritus domini: ſpiritus ſapien/ m
tie et intellectus: ſpiritus conſi/ n
lij et fortitudinis: ſpiritus ſcien/
a ſ Vn̄: Non accepiſtis ſpiritū in timore: ſed ſpi
ritū adoptiōis: in q̄ clamamꝰ abba pater.
e tie et pietatis: ⁊ replebit eum ſpi

a Super mōtem filie ſion ⁊c. quia ciuitatem ⁊ templū intendebat deſtruere quod
erat in monte ſion: ſed quia fuit defraudatus ab intento ex ꝑcuſſione ſui exercitꝰ per
angelū etiam anteq̄ꝫ obſideret hieruſalē: vt dictū fuit. iiij. Regꝭ. xix. ideo ſubditur:
b Ecce dominator dominꝰ ⁊c. id eſt exercitꝰ ſennacherib virtutem. Laguncula enī
fit de terra: ideo ſignificat humana corpora q̄ a dn̄o ſunt de terra. corpora vero bella
torū ſennacherib fuerūt in cineres redacta. c In terrore.
quia ſennacherib mane ↄſurgens: ⁊ cōtritioneꝫ ſui exercitus
videns territus fugit. d Et excelſi ſtatura. i. principes ſui
exercitus. e Succidenf. i. interficienf ab angelo: ſicut ar
bor que ſuccidif. f Et ſublimes humiliabunf. i. ſuꝑbi: qꝛ
ſennacherib cū paucis fugit: a ſua ſuꝑbia deiectus. g Et
ſubuertentur ⁊c. i. multitudo ſui exercitus deſtruetur virtute
angeli: que hic dicif ferrū metaphorice: qꝛ ferrū domat oīa:
vt habef Dan̄. ij. Et nulla virtus humana poteſt reſiſtere vir
tuti angelice. h Et libanꝰ ⁊c. i. ſennacherib cū principibꝰ
ſuis. fugiens enī ad terram ſuam: interfectꝰ fuit ibidem.

Moraliter. [Ve qui condūt leges Ca. X
iniquas ⁊c.] Litteralis ſenſus ē ſim/
pliciter moralis vſq̄ꝫ ibi: [Ve aſſur.] vbi ſm lr̄alem ſenſum
incipit ꝓpheta deſcribere culpā ⁊ penā regis aſſur: ꝑ quem
antichriſtꝰ myſtice ſignaf. nā aſſur tollens robuſtū interpre/
tatur. antichriſtꝰ vero robur auferet principū alioꝝ. iō ſubdi
tur: [Baculus ipe eſt.] ad ꝑcutiendū alios potētes. [Ipe
aūt nō ſic arbitrabif.] ſcꝫ ꝙ ſit ex ꝑmiſſione diuina: ſꝫ ſibi im/
putabit ex ſua ſuꝑbia. [Nunq̄d vt carcamis ⁊c.] ꝑ hoc ſignā
tur reges ⁊ regna q̄s ſibi ſubijciet antichriſtꝰ. [Et erit cū cō/
pleuerit dn̄s ⁊c.] ſcꝫ punitionē maloꝝ ꝑ antichriſtū ſicut per
flagellū ſuū. [Viſitabo ſuꝑ fructū magni cordis ⁊c.] i. pu/
niam ſuꝑbiā antichriſti victorias attribuētꝭ ſue ꝓtāti. iō ſub/
ditur: [Nūq̄d gloriabif ſerra ↄtra eū qui ſecat in ea ⁊c.] q̄ſi
di. nō. [Propter hoc.] ſcꝫ ꝓpter hāc ſuꝑbiā. [mittet dn̄a/
tor dn̄s.] ſuꝑ eam penā debitā. [Et ſubtus glia eiꝰ ſuccenſa
ardebit.] nam in monte oliueti cū exercitu ſuo fulminabitur
paucis exceptis. de q̄bus ſubdif: [Pre paucitate numera/ A
bunf.] i. de facili: ⁊ qꝛ remanētes detecta falſitate antichriſti
firmiter adherebūt deo. ſequif: [Et erit in die illa nō adijci/
et reſiduum iſrael ⁊c.] ſcꝫ inniti falſitati: ſed diuine veritati.
Reſiduū aūt huiꝰ capituli eſt quedā replicatio ſentētie predi/
cte. ideo ꝑtranſeo.

In ca. x. vbi dicif in poſtilla. Quod autē ſequif.

Additio. Hoc qd̄ dicif: Cōfortamini: adhuc dies ē
⁊c. Silr̄ pōt intelligi eſt ꝑſona Eſaie fuiſſe
dictū ſicut ⁊ p̄cedētia ⁊ ſequētia vſq̄ꝫ ad fi. ca. Ad qd̄ ſciēdū
ꝙ poſtq̄ꝫ ꝓpheta denūciauit reditū ſennacherib in iudeā no
minādo ciuitates ꝑ q̄s veniebat contra hierl̄m. d. Veniet in
aioth: ⁊ oñdit quō ciuitates obſtupebāt: ⁊ aliq̄ fugiebāt p̄ ti
more ſuoꝝ: vt cum. d. Obſtupuit rama gabaa: ſaul fugit: mi/
grauit medemena: ſilr̄ ⁊ habitatores gabin. ſ. fugerūt: ꝓut in
poſtilla. Cōſequēter reuertif ꝓpheta ad ↄfortādū eos: ſilr̄ ad
ↄſolandū a p̄dicto timore ⁊ fuga. dicēs: Cōfortamini: adhuc
dies eſt vt ī nobe ſtetur. et eſt ſenſus: Nolite timere tumultuꝫ
huiꝰ inimici ſennacherib: qꝛ adhuc eſt dies. ſ. in ꝓpinq̄: vt in
nobe: q̄ eſt quedā villa parua q̄ erat ſacerdotū. Stetur. ſ. ſecure ⁊ ſine fuga ſublato ti
more: ⁊ quō ꝟ fiet declarat ſubdens: Agitat manū ſuā. ſ. dn̄s deꝰ: ſuꝑ monteꝫ filie ſi/
on ⁊ collē hierl̄m. ſ. ad ꝓtegendū eā: ⁊ q̄liter hec ꝓtectio fiat oñdit dicens: Ecce dn̄a
tor dn̄s exercituū ↄfringet lagunculā. ſ. exercitū ſennacherib: ⁊ exponanf cetera ſicut
in poſtilla.

Ca. XI

i Et egredief. Hic ꝓpha reuertif ad deſcribēdū xp̄i myſteriū: qd̄ erat ſuū p̄nci/
pale intentū. Et diuidif ī duas ptes: qꝛ p̄mo ponif huiꝰ myſterij deſcriptio.
Scd̄o ſubdif grāꝝactio ꝓ tāto bn̄ficio. ca. ſe. Pria ī tres: qꝛ primo deſcribif
ipiꝰ xp̄i natiuitas. ſcd̄o eiꝰ ſctītas. ibi: Et req̄eſcet. tertio ſublimitas. ibi: In die illa.
Circa primū ſciendū ꝙ iſtud caplm̄ exponif ad lr̄am de xp̄o a doctoribꝰ hebreis ⁊ ca
tholicis. vn̄ in trāſlatiōe chaldaica ſic habef: Exibit rex de filijs iſai: ⁊ meſſias de fi/
lijs filioꝝ eius ⁊c. iudei tn̄ hoc expectant futurū. xp̄iani vero ꝟ dicūt eſſe impletū in
ieſu naçareno. Et ſm hoc dicif hic: Et egredief virga. i. virgo maria: que dicif virga
gracilis pauꝑtate ⁊ humilitate: flexibilis pietate. k Et flos de radice eius aſcen
det. i. chriſtus q̄ dicif flos rōne puritatis. q̄m nullū peccatū actuale ſeu originale ha
buit in eo locum: et qꝛ ꝓtulit fructū noſtre ſalutis. Hebrei autem exponūt vtrūq̄ꝫ de
chriſto: qui dicif hic virga ꝓpter regiā dignitatē: et flos ꝓpter vite puritatē. Et dici
tur aſcendiſſe de radice ieſſe: quia pater dauid vocatꝰ fuit iſai et ieſſe. chriſtꝰ autē de/
ſcendit de dauid ſm eos. l Et req̄eſcet ſuꝑ eū. Hic ↄñter deſcribif ipiꝰ xp̄i ſancti
tas: et primo in ſeipō. ſecūdo in corpore eius myſtico. ibi: Et erit iuſticia. Circa p̄muꝫ
dicitur: Et requieſcet ſuper eum ſpiritꝰ domini: quia in baptiſmo eius apparuit ſpiri/
tuſſanctus in ſpecie columbe ſuper eum Matth. iij. ad deſignanduꝫ plenitudinē om
nis gratie in eo. iō ſubdif: m Spūs ſapiē. i. dator ſapiē: vel ſpūs q̄ eſt ſapiā: et ſic
intelligif de alijs. cū d̄r: n Et intellectꝰ ⁊c. ⁊ enumeranf hic. vij. dona ſpūſſcti: q̄ꝝ
ſufficientia ſic accipitur. Dona enim ſpūſſancti ꝑficiūt animam ad hoc ꝙ ſit bene mo
bilis ſm inſtinctum ipſius dei tanq̄ꝫ a quodam motiuo principio ſuperiori. ſm illud

Roma.

☞a Non ſm. Non accipiet pſonaʒ:qꝛ
non eſt pſonarū acceptoꝛ deus: ſed in
omni gente q̇ timet deū accept⁹ eſt il/
Mat.23.b li. vnde ait: Ue vobis ſcribe ⁊ phari/
Ibi.12.a ſei. b Et arguet. Phariſeos ⁊ rep̄
hendētes apo
ſtolos quādo
in ſabbato am
bulantes p ſa/
ta: ſpicas vellē
tes manib⁹ cō
fricabāt ⁊ mā
ducabant.
c Uirga. Po
teſt p virgam
ſententia iudi/
cij̄ ītelligi. In
pꝛīcipio enī p̄/
dicationis. di/
Ibidē.4.c xit: Penitenti
am agite: ap/
propinquabit
regnū celoꝝ.
⁊ ſbiūxit: Om
nis arboꝛ q̄ nō
fa.f.b.e.⁊ ī ig.
mittetur.
d Interfecit
impiū. Si enī
Apo.12.b michael inter/
ficiet (vt q̇daꝫ
dicunt) ip̄e de
us: tamē in mi
chaele hoc fa/
ciet. e Fides
Fideles bene/
opando adhe/
rebūt ei qui fa
B ctus eſt ſapīa:
iuſticia et ſctī/
ficatio q̇ ait:
Ioh.8.b Ego lux et vi/
Pſ.84. ta. Unde: Ue/
Luc.12.e ritas de terra oꝛta eſt. et alibi: State
accincti lumbos veſtros in veritate.
f Lupus cū agno. Paulus cū pe/
Gen.49.d tro. vñ: Beniamin lupus rapax. Et:
Ioh.21.c Paſce oues meas. Habitabit lu/
pus. Nota q̄ nō agnus ⁊ hedus ha/
bitant cū lupo ⁊ pardo: ſed lupus et
pardus agni ⁊ hedi imitanꝭ innocen/
tiam. ſ. chꝛiſtū. Hiero. Habitabit lu
pus ⁊c̄. Iudei ⁊ noſtri iudaiçātes cō/
tendunt q̄ in aduētu chꝛiſti quē expe
ctant in fine mūdi oēs beſtie manſue/
ſcent. Quos interrogam⁹: ſi omīa ad
litterā accipim⁹: quō reb⁹ incoꝛpoꝛeis
(iuſticia. ſ. ⁊ veritate) renes dñi circū/
dentur: ⁊ quid dignum ſit maieſtate
dñi: vt lup⁹ ⁊ agn⁹ paſcanꝭ: ⁊ ſimilia.
Si aūt rñderint hec ꝓ beatitudine fu
tura vt hoīes ſecuri fruanꝭ bonis: au
diāt nihil bonū niſi ꝟtutē eē: ⁊ nihil
Pſ.33. malū niſi vitiū Vñ. Cohibe līguā tuā
a malo: ⁊ labia tua ne loq̄nꝭ dolū: de
clīa a malo ⁊ fac bonū. Diuitie āt ⁊ ſa
nitas coꝛpoꝝ: ⁊ cūm rerū abūdātia et
his ꝯ̄ria etiaꝫ apud philoſophos nec
bona dicunꝭ nec mala. Vñ ſtoyci: qui
in pleriſqꝫ noſtro ꝯcoꝛdant dogmati:
nihil dicūt bonū niſi ſolā honeſtateꝫ
⁊ virtutē: nihil malū niſi turpitudinē.
Uitulus et ouis. humiles ⁊ innocē
tes carnē ſuā deo moꝛtificando conſe
crātes. Hec enī aīalia ſacrificijs ſunt
Act.11.a deputata. Hāc diuerſoꝝ moꝝū cōiun/
ctionē in lintheo qō petro de celo q̄t/
tuoꝛ initijs demiſſuꝫ eſt: p que q̄ttuoꝛ
☞ mundi

a ſ in effectu initialis. b ſ caſti pmanētis.
a ritus timoꝛis domini. Non ſm a
viſionem oculoꝛum iudicabit: b
a ſ dicentib⁹: Mgr̄ ſcimus quia verax es ⁊c̄.
Reſpondit. quid me tentatis hypocrite?
ſ exterioꝛum.
neqꝫ ſm auditum aurium argu/ c
a ſ ſpū: quoꝛum eſt regnum celoꝛum.
et: ſed iudicabit in iuſticia pau/ d
b peres: et arguet in ęquitate pꝛo e
ſ aplis. a ſ coꝛrigēdo. ſ doctrina euāgelij.
manſuetis terrę. Et percutiet f
a ſ terrena opa. ſ terrenos. b ſ lxx. verbo.
c ſ .i. potentia ſui pꝛecepti. ſ ſolo verbo ſuo. i.
pꝛecepto. ſ vt
c terram virgā oꝛis ſui: et ſpiritu g
a ſ increpaſti gētes et perijt impius. ſ antichꝛiſtū
ſm apoſtolum.
d labioꝛum ſuoꝛum interficiet im/ h
a ſ percuſſo impio. ſ iuſti omēs. vnde: his om
nibus velut veſtimento veſtieris.
pium. Et erit iuſticia cingulū lū/ i
e boꝛum eius: et fides cinctoꝛium k
a ſ Saulus cū anania: ⁊ hmōi.
f renum ei⁹† Habitabit lupus cum l
a ſ ſuperbus. ſ qui non mutabat varietatem.
b ſ humili peccatoꝛe in eccleſia. ſ qui immola/
tus in paſca non qui a ſiniſtris. m
agno: ⁊ pardus cū hedo accuba/ n o
a ſ nobilis atqꝫ ferox. ſ pꝛius ferociſſimus. p
b ſ innocens paup. ſ in eccleſia. q
bit. Uitul⁹ ⁊ leo ⁊ ouis ſimul mo/ r s

Roma. viij. Quicunqꝫ enī ſpiritū dei aguntꝭ: hi filij dei ſunt: ⁊ ideo dona ſunt in ra/
tione ⁊ voluntate. Ratio vero ſpeculatiua eſt ⁊ pꝛactica: et in vtraqꝫ ꝯſideratur ap/
pꝛehenſio veritatꝭ: que ptinet ad inuentionē et iudiciū de veritate. Ad apꝓhenſio/
nem igiꝭ veritatis pficiꝭ ſpeculatiua ratio p donū intellectus. pꝛactica vero p donū
conſilij. Ad recte vero iudicandū ſpeculatiua ratio pficitur p donū ſapientie. pꝛacti
ca vero per donū ſcientie. Volūtas aūt in his que ſunt ad al/
terum pficitur p donuꝫ pietatis. In his autē que ſunt ad ſe/
ip̄m pficitur ad donū foꝛtitudinis cōtra terroꝛē periculoꝛuꝫ.
Contra ꝯcupiſcentiā vero inoꝛdinatā delectabiliū pficitur p
donū timoꝛis. ſm illud Prouer. xvj. In timoꝛe dñi declinaꝭ
a malo: ⁊ ſic patet q̄ dona ſe extendūt ad oīa ad que ſe exten
dūt virtutes intellectuales ⁊ moꝛales. Iſta autē dona perfe/
ctiſſime fuerūt in aīa chꝛiſti: que fuit pfectiſſima in oīb⁹ do
nis ⁊ chariſmatibus ſpūſſancti. a Non ſm viſionē oculo
rū. i. coꝛpoꝛaliū: b Iudicabit. qō exponit Ra. Sa. dicens:
q̄ meſſias iudicabit p ſcīam dei in eo exiſtentē: p quā cogno/
ſcet q̇s ſit innocēs: ⁊ q̇s reus: ⁊ in hoc bene dicit. Sed ſm ca
tholicos iſta ſcientia dei exiſtens in xp̄o duplex eſt. Una in/
creata: que ꝯuenit ei inquantū de⁹. de qua diciꝭ. j. Reg. xvj.
Homo videt ea q̄ parent: deus autē intueꝭ coꝛ. Alia creata
que cōpetit ei inq̄ntū homo: diuinit⁹ tñ ei data: et iſta ſciētia
ſe extendit ad oīa que cognoſcit deus ſcientia viſionis. ſ. ad
omīa que ſunt: fuerūt vel erunt. ſm quācūqꝫ differentiā tem/
poꝛis q̄ntūcunqꝫ ſint occulta: ⁊ ſic de vtraqꝫ ſcīa verificatur
in chꝛiſto: q̄ p ſcīam dei in eo latentē cognoſcit coꝛdiū occul/
ta. ⁊ ad idē referꝭ quod ſubdiꝭ: c Neqꝫ ſm auditū ⁊c̄. i.
nō indigebit edoceri de veritate ab aliquo: qꝛ p ſeip̄m cogno
ſcet: ⁊ hoc impletū fuiſſe ꝺꝛ in chꝛiſto Ioh. ij. Opus ei nō erat
vt quis teſtimoniū phiberet de homīe: ip̄e enī ſciebat q̇d eſſet
in homīe. d Sed iudicabit ⁊c̄. ſ. euāgelicos iudicans eos
diuitijs celeſtib⁹ dignos Matth. v. Beati paupes ſpū: quo/
niā ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. e Et arguet ⁊c̄. qō fuit imple/
tum qñ phariſeos arguit pꝛo apoſtolis: quos falſo notabant † F.65.d
de trāſgreſſione ſabbati Matth. xij. f Et pcutiet terrā:
id eſt homīes terrenos. g Uirga oꝛis ſui. i. doctrina ſua
arguendo eoꝝ peccata. h Et ſpiritu labioꝝ ſuoꝝ interfi/
ciet impium. i. antichꝛiſtū. ſm q̄ diciꝭ. ij. Theſſal. ij. Tunc re/
uelabitur ille iniquus queꝫ domin⁹ ieſus interficiet ſpū oꝛis
ſui: ⁊ deſtruet illuſtratiōe aduentus ſui. i Et erit. Hic con
ſequēter deſcribiꝭ ſanctitas in chꝛiſti coꝛpe myſtico. cū diciꝭ:
Et erit iuſticia cingulū lumboꝝ eius. k Et fides ⁊c̄. i. iu/
ſti ⁊ fideles adherebūt ſibi ſicut cingulū ⁊ lumbare adherent
homini. vnde tranſlatio chaldaica hic habet: Et erunt iuſti
circū circa ei: ⁊ agentes fideliter appꝛopinquātes ei: et hoc patet impletū in apoſtolꝭ
alijſqꝫ diſcipulis ⁊ fidelib⁹ ſibi p fidem ⁊ charitatē adherentib⁹. l Habitabit lup⁹
cum agno ⁊c̄. Ex hoc enim ⁊ ſequētibus dicunt hebꝛei q̄ in aduentu meſſie ſiue chꝛi/
ſti aīalia quantūcunqꝫ ferocia ſic domeſticabunꝭ q̄ nō nocebūt ad inuicē: nec etiaꝫ
hoīb⁹. Et ex hoc arguunt q̄ ieſus naçaren⁹ nō fuit xp̄s in lege ⁊ ꝓphetię ꝓmiſſus:
qꝛ iſta domeſticatio nō eſt adimpleta tempoꝛib⁹ eius: ſed Ra. Mo. iſtud dictū impꝛo
bat quantū ad domeſticationē aīaliū. d. Nō aſcendat ſuper coꝛ q̄ in diebus meſſie
deficiet aliquid de via hui⁹ ſeculi: vel innouetur aliquid de operib⁹ ſex dieꝝ: ſed ibit
mundus iuxta ſolitam viā: et per conſequens animalia remanebunt in conditionib⁹
ſuis naturalibus: et ſic ex dicto Ra. Mo. patet defectus argumenti. Similiter patet
ex textu qui a p̄ncipio huius capituli loquiꝭ metaphoꝛice. cū dicitur: Egredietur vir
ga de radice ieſſe: ⁊ flos de radice eius aſcendet ⁊c̄. vbi dicūt hebꝛei: Et botrus de ra
dice eius aſcēdet: ⁊ ſm eos meſſias ibi noīatur virga ⁊ botrus metaphoꝛice. Simili/
ter quod dicitur: Et erit iuſticia cingulū lumboꝝ eius: ⁊ fides cinctoꝛium renū ei⁹.
ſm hebꝛeos iuſti ⁊ fideles meſſie adherentes dicuntur metaphoꝛice: et eius cingu/
lum et cinctoꝛium: vt allegatum eſt. ſ. per tranſlationem chaldaicam: ⁊ eadem ratio
ne qō immediate ſequiꝭ: Habitabit lupus cum agno ⁊c̄. eſt metaphoꝛica locutio: per
quam intelligitur pacifica cōuerſatio ⁊ cohabitatio fideliuꝫ in pꝛimitiua eccleſia. ſm
q̄ dicitur Actꝭ. iiij Multitudinis autem credentium erat coꝛ vnum ⁊ aīa vna: nec
quiſqꝫ eoꝛum que poſſidebat aliquid ſuum eſſe dicebat: ſed erant illis omnia cōmu/
nia: ⁊ ſic quantūcunqꝫ fuiſſent ante diſcoꝛdes in actibus ⁊ moꝛibus vel modo viuen
di: recepta fide chꝛiſti ⁊ gratia ſpiritusſctī fiebāt concoꝛdes in actib⁹: moꝛib⁹ ⁊ mō vi
uendi. et hoc eſt quod dicitur: Habitabit lupus. i. ille qui pꝛius fuit raptoꝛ ſeuerus.
m Cum agno. i. cum innocente ⁊ manſueto. Poteſt etiaꝫ hoc exponi ſpecialiter de
paulo qui fuit de tribu beniamin: Philip. iij. Beniamin vero vocatur lupus: Gene
ſis. xlix. Beniamin lupus rapax ⁊c̄. et paulus poſt conuerſionem ſuam habitauit
quiete cum anania ſimplice ⁊ innocente. Qꝛ enim homines nominentur nominibus
animalium patet Gen̄. xlix. vbi iudas vocatur leo: dan coluber: ⁊ beniamin lupus.
hoc etiam patet ex communi modo loquendi hominum: quo raptoꝛ vocatur lupus:
iracundus canis: et mitis agnus: et ſic de alijs ſm diuerſas conditiones.
n Pardus. id eſt habens maculas diuerſas ex diuerſis erroꝛibus. o Cum he/
do. id eſt cum ſimplici fideli. p Accubabit. id eſt cōmoꝛabitur pacifice poſt ſuam
conuerſionem ad fidem chꝛiſti: et ſic intelligitur de ſequētibus. cum dicitur.
q Uitulus. id eſt homo pꝛius petulās et diſſolutus. r Et leo. id eſt pꝛius ſuper/
bus. s Et ouis. id eſt innocens.

Et puer

¶ mundi partes intelligimus: erãt ibi q̃drupedia: ꝛ ſerpentes: ꝛ beſtie: ꝛ volucres celi figurati non dubitam⁹: vt qđ arca ĩ diluuio: hoc preſtet eccleſia ĩ mũdo. Leo q̃ſi bos pal. Pꝛĩcipes enim hui⁹ ſeculi ꝛ ſimplices alij hiſtorie ſuperficie ſũt contenti: triticũ eni ꝛ medullaʒ: id ẽ interiorẽ ſenſũ nõ intelligũt.

a Infãs. Chriſtus vel apoſtoli malicia paruuli: ſenſu perfecti q̃ demones eijciebant de corporibus obſeſſis.

b R. zuli. Regul⁹ rex omniuʒ ſerpentium qui flatu ꝛ viſu non ſoluʒ cetera: ſed et aues volãtes necat: et diabolum ſignificat. Sancti ergo ablactati qui .ſ. iã ſolido cibo pñt vti: gaudẽt mittere manum predicationis in cauernis aſpidis ꝛ reguli: vt diabolum eijciãt đ obſeſſis corpib⁹ .ſ.

c Manũ. id eſt diuinam potentiam incõprehẽſum exinde aſpidem vel regulũ. id ẽ diabolũ tradet captiuum.

d Quia repleta ꝛc. More ſuo in fine ꝓphetalia verba pãdũtur: ne ad lr̃am accipiantur.

e Qui ſtat ĩ ſignum. Ecce poſitus eſt hic ĩ ruinam et in reſurrectionẽ multorum in iſrael: et in ſignum cui cõtradicet. Lxx. Qui conſurget vt ſit pꝛĩceps gẽtium: in ipſũ gẽtes ſperabunt: ꝛ erit requies ei⁹ honor id ẽ mors eius glorioſa. Poſtq̃ de natiuitate eius ꝛ de ceteris ſacramẽtis dictuʒ eſt: venit ad mortem que requies đr: qꝛ ĩ xp̃o vita ꝑpetua idem ſignificat ſepulchrũ.

Luc. 2. e

Ro. 9. f f Reſiduuʒ. Reliq̃ ſalue fient. Tradũt enim hiſtorie. Q apl̃i toto orbe diffuſi predicauerunt euangelium. ꝛ q̃daʒ perſas indoſq̃ penetrauerũt: vt ethiopia manum daret deo. g Signum. Crucis in qua eſt victoria: vt ſciãt oẽs in quo diabolus ſit victus.

¶ A quattuoꝛ

---

a ſ Petr⁹ piſcatoꝛ ꝛ alij. b ſ ducet. ſ ĩ viã pacĩ.

rabũt: ꝛ puer paruul⁹ minabit a†

a ſ innocens. b ſ hoꝛrẽdus. c ſ verbo dei.

eos. Uitulus et vꝛſus paſcẽtur: b c d

ſ familie diſcipline domini coniuncte: ipſis inter ſe coniũctis.

ſimul requieſcent catuli eoꝛum: e

a ſ rex. b ſ ruſticus. c ſ intellectum ſimplicem. d ſ non carnes.

ꝛ leo quaſi bos paleas comẽdet. f+

a ſ vel ablactabitur. b ſ amotus a carnalibus deſiderijs.

a Et delectabitur infãs ab vbe g

a ſ maloꝝ coꝛda. b ſ diaboli. ſ occulte ſeuiẽtĩ.

re ſuper foꝛãmina aſpidis: ꝛ ĩ ca h i

ſ vel mis. a ſ aperte ferientis. ſ diaboli. l

b uernã reguli qui ablactatus fuerit

a ſ p̃dicationis. b ſ ſerpẽtes.

c rit manum ſuãʒ mittet. Nõn no k+

a ſ diaboli. ſ fidelibus. b ſ aliquẽ fidelẽ.

cebunt et non occident in vni

ſ eccleſia.

d uerſo monte ſancto meo: quia re l

a ſ ꝑ apl̃os. b ſ in oẽʒ terrã exiuit. c ſ euãgelij

pleta eſt terra ſciẽntia domini: ſi m

a ſ terram. ſ. fluctibus. ſ vel tes.

cut aque maris operientis. † In n†

a ſ de iudeis credentibus. ſ crucis. ſ .ſ. p̃dicta ſ erit. ſ vt omnia trahat ad ſe.

e die illa radix ieſſe qui ſtat in ſig o†

num populoꝛuʒ: ipſum gẽtes de p†

a ſ poſt reſurrectionẽ ꝛ aſcẽſionẽ. ſ tunc.

b ſ in quo iacuit. ſ moꝛs ſepulti.

pꝛecabuntur: et erit ſepulchꝛum q

a ſ honoꝛabitur ab omnibus. b ſ cũ ſteterit ieſus in ſignum populoꝛum.

eius gloꝛioſum. Et erit in die il r† †

a ſ qui pꝛimũ per ſe: ſecundo ꝑ apoſtolos: vel in p̃dicatione Helie et Enoch quãdo reli. iſ. ſal. fi.

b ſ pꝛimo enim apoſtolos cum paucis poſſedit: poſtea multa milia iudeoꝛum.

la: adijciet dominus ſecundo ma s t v

f num ſuam ad poſſidendum reſi x

a ſ qui ſuperſunt tantis cladibus.

b ſ iſrael. c ſ non occiſum.

duũm populi ſui: qđ relinquetur y†

a ſ nomina terrarum ꝛ ciuitatum.

ab aſſyrijs: ꝛ ab egypto et a phetros ꝛ ab ethiopia et ab elam et a ſennaar et ab emath et ab in

a ſ ne tñ videatur oꝛientales ſignificare.

b ſ occidentalis. c ſ ꝑ apoſtolos.

g ſulis maris. Et leuabit ſignũʒ in ʒ

a ſ pꝛimo. vnde: Uobis opoꝛtet pꝛi. pre. ver. dei. ſ gentes. b ſ diſperſos de decem tribubus.

nationes: et congregabit pꝛofu a

---

a Et puer paruulus ꝛc. id eſt chꝛiſtus qui ſupꝛa. ix. ca. vocatur paruul⁹. ducet eos ad voluntatem ſuam. quod adimpletum eſt in illis qui obediunt ei per fidem. b Uitulus. id eſt petulans: vt dictum eſt. c Et vꝛſus. i. ille qui pꝛius fuit guloſus. ꝛ poſt fidem ſobꝛius. d Paſcentur. vnifoꝛmiter viuendo. quia ſicut dictuʒ eſt: in pꝛimitiua eccleſia oĩa erãt illis cõmunia. e Simul requieſcent catuli eoꝛũ. id eſt et familie ipſoꝛum. f Et leo quaſi bos ꝛc. i. ſupbus pꝛius ꝛ delicatus: cũ ruſticano fideli victu ſimplici erit cõtẽtus: quod impletum fuit in pꝛimitiua eccleſia: vt dictuʒ eſt. ꝛ quotidie impletur in religionibus: vbi nobiles ꝛ ignobiles litterati ꝛ illitterati victu ſimplici vnifoꝛmiter ſũt cõtẽti.

g Et delectabĩ ꝛc. i. de nouo renatus ꝑ baptiſmum.

h Sup foꝛamĩa aſpidis. i. ſup ꝑſonas a demonibus obſeſſas inde demones eijciendo. ſm q đr Marc. vlĩ. Signa aũt eos qui crediderint hec ſequẽtur: in nomine meo demonia eijcient. linguis loquentur nouis. ſerpentes tollent ꝛc.

i Et in cauerna reguli ꝛc. Repetitio eſt eiuſdẽ ſentẽtie per alia verba: qꝛ demõ qui pꝛius vocabatur aſpis: hic iam vocaĩ regulus: q̃ eſt ſerpens venenoſus. k Non nocebũt ꝛ non occident ꝛc. id eſt ĩ eccleſia q̃ dicĩ mons ſanctus: vt dictum eſt. ſ. ij. ca. In pꝛimitiua enĩ eccleſia credẽtibus dabaĩ poteſtas ſup demonia: ſicut dictũ eſt: ꝛ qꝛ iſta ꝓcedebãt ex receptione fidei ad p̃dicationem apoſtoloꝛũ ꝑ oꝛbẽ. idõ ſubditur: l Quia repleta eſt terra ꝛc. i. euangelio chꝛiſti.

m Sicut aque maris aperiẽtis. qꝛ tẽpoꝛe apoſtoloꝛuʒ fuit publicata fides catholica ꝑ oꝛbem vniuerſum: ſicut declaratum fuit. pſ̃. xviij. ſuper illud: In omnem terraʒ exiuit ſon⁹ eoꝛum ꝛc. n In die illa radix ieſſe. Hic conſequenter deſcribitur ſublimitas chꝛiſti ad quã peruenit inquãtũ homo per ſuam benedictaʒ paſſionem. ſm q dicĩ Phil. ij. Humiliauit ſemetipſm factus obediens vſq̃ ad moꝛtem: moꝛtẽ autem crucis. ꝓpter qđ et deus exaltauit illum: ꝛ dedit illi nomen qđ eſt ſup oĩe nomẽ ꝛc. et deſcribiĩ p̃mo ei⁹ exaltatio. ſcđo exaltationis diuulgatio. ibi: Et erit. Circa p̃mũ dicĩ: In die illa radix ieſſe. i. xp̃s egrediens de radice ieſſe: vt dictum eſt ĩ p̃ncipio huius ca. Et ad hoc denotandũ vbi tranſlatoꝛ ſm ꝓpꝛietateʒ grãmatice debuit dicere q̃ in feminino genere: dixit qui in maſculino: qꝛ chꝛiſtus naturaʒ humanã accepit ĩ ſexu ꝑfecto. ideo ſubditur: o Qui ſtat ĩ ſignuʒ populoꝛum. i. in ſignũ ſalutis gentiũ. ꝛ hoc fuit in ſua paſſione impletum. quãdo fuit eleuatus ĩ crucẽ. ꝓpter qđ dixit ſaluatoꝛ Joh. iij. Sicut exaltauit moyſes ſerpentem in heremo in ligno: ita exaltari opoꝛtet filium hominis: vt oĩs q̃ credit in eum non pereat: ſed habet vitã eternã. De exaltatiõe autẽ ſerpẽtis a moyſe dicĩ Nume. xxj. Fac ſerpentẽ eneum ꝛ pone eum ꝓ ſigno. et qui percuſſus aſpexerit eũ viuet. qui ſerpens eneus fuit figura chꝛiſti paſſuri: qm̃ ſicut ꝑ aſpectũ illius ſerpentis ſaluabanĩ homines a moꝛſibus ſerpentuʒ: ſic qui fide intuenĩ moꝛtẽ chꝛiſti ſananĩ a moꝛſibus peccatorum. ſicut dictũ fuit plenius Nume. xxj. et Joh. iij.

C. † Ro. 15. e

p Ipm gentes depꝛecabunĩ. quia poſt chꝛiſti reſurrectionem ꝛ aſcenſionẽ gentiles conuerſi ad fidem ꝑ p̃dicationem apoſtoloꝝ dep̃cati ſunt ip̃m deuote. q Et erit ſepulchꝛũ ꝛc. tum quia lʒ moꝛs chꝛiſti fuerit cõtemptibilis: ſepultura tamẽ eius fuit honoꝛabilis: quia ĩ ſepulchꝛo nouo lapideo ꝛ cum lintheaminib⁹ et aromatibus p̃cioſis: vt habeĩ Joh. xix. tum quia fideles ꝑ oꝛbem exiſtentes etiã magni ꝛ nobiles vadunt ad eius ſepulchꝛũ venerandũ. r Et erit ĩ die illa. Hic cõſequenter deſcribitur exaltationis diuulgatio: q̃ facta eſt per p̃dicationem apoſtoloꝝ alioꝛũq̃ chꝛiſti diſcipuloꝛum per oꝛbem. cum dicitur: s Adijciet dominus ſecũdo. quia pꝛimo p̃dicauerat ꝑ ſeip̃m. et ſecundo pꝛedicauit ꝑ apoſtolos ſuos alioſq̃ diſcipulos. t Manum ſuã. id eſt virtuteʒ ſuam p̃dicationem iſtam confirmando miraculis. ſm q dicitur Marĩ. vlĩ. Illi autem pꝛofecti pꝛedicauerunt vbiq̃ domino cooperante ꝛ ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. v Ad poſſidendũ. per fidem ꝛ charitatẽ. x Reſiduum populi ſui. id eſt electos qui ſunt pauci reſpectu alioꝛum. y Relinquetur ab aſſyrijs: ꝛ ab egypto ꝛc. noĩa ſũt diuerſaꝝ terraꝝ ꝛ locoꝝ: ex q̃b⁹ ꝑ p̃dicatiões aplõꝝ aliq̃ ſũt vocati ad fidẽ xp̃i. ꝛ ꝑ iſta intelligunĩ alia loca q̃ nõ exprimũĩ: ad q̃ ꝑuenit p̃dicatio eoꝝ. Hebꝛei xõ exponũt hoc de ſua cõgregatiõe in iudea tꝑe meſſie quẽ expectãt. ſʒ huic expoſitiõi q̃ falſo innitiĩ fundamẽto: cũ aduentus xp̃i trãſierit in p̃teritũ repugnat etiã textus. p̃mo ꝑ h qđ đr hic: Adijciet dñs dño ꝛc. qꝛ p̃mo iudei fuerũt adducti in iudeã de egypto: ꝛ ſcđo de babylone. Si aũt reducerenĩ iteꝝ ab hac diſperſione in q̃ ſũt. diceretĩ: Abijciet tertio. ſcđo qꝛ iſta diſperſio in q̃ ſunt facta fuit ꝑ romanos q̃ tñ nõ numerãĩ h inĩ ꝓplõs. cũ đr: Ab aſſyrijs et egypto. p̃ncipaliĩ enĩ tũc noĩarenĩ romani. ʒ Et leua. ꝛc. i. xtutẽ cruc̃ faciet p̃dicari ꝑ aplõs alioſq̃ diſcipulos: quã p̃dicationẽ etiã ſignis ꝯfirmabit. qđ iã ẽ ĩpletũ: vt dictũ ẽ. a Et cõgregabit

e gregabit

a A quattuor. Hoc ĩ pentecoſte vide
Act.2. a tur impletũ. Unde erant in hieruſalem
iudei vi.re.ex.o.n.⁊c̃. Ex his credide-
runt vna die tria mi.alia die.v. Quat
tuor plagas mũdi: oriẽtẽ: occidẽtẽ: me-
ridiem: ⁊ ſepten
trionem ſignifi-
cat: vt toti⁹ mũ-
di vocatio demõ
ſtretur. b Et
auferetur ȩlus
⁊c̃. Qñ eſaias h̄
p̄dicebat int̃ du
D as et.x.trib⁹ diſ-
cordia inexora-
bilis erat. credẽ
tes autem paci-
ficati ſunt ĩ fide
chriſti ⁊ vnitate
charitatis.
c Et volabũt.
Apl̃i de quib⁹:
I.60. b Qui ſunt iſti q̇
Act.8. g vt nu. volãt. Se
pe enĩ nauigio ĩ
ſulas adierũt in
ter quas ⁊ phili
ſtinorum quib⁹
verbum vite an-
nunciauerũt ⁊ fi
dei ſubiugaue-
Ro.15.e runt. Q̃d Pau
li exemplo cõiici
mus: qui naui-
gabat ad mltas
inſulas: ⁊ vt ip̃e
ſcribit ad hyſpa
nos. d Pre-
ceptum man⁹ eo
rum. quod preci
piunt operãtur:
⁊ verbo docẽt ⁊
exemplo.
e Linguaʒ ma.
Qua idola lau-
dabat, mare: id
eſt populus egy
pti qui ſup̲ om-
nes idola colit:
vt cum laudet ⁊
timeat ⁊ idola ꝯdẽnet et abiiciat.
f Et leuabit. Ut idumea ⁊ moab ⁊ fi
liȷ̃ amon tradent man⁹ apl̃is: ſic ⁊ egy-
ptij. g Et p̲cutiet. Id ẽ minuet pro
vno ſeptẽ p̄ncipes ponẽdo. Unũ regẽ
habebãt libia: aliũ pẽtapolis: aliũ the
baidis: aliũ alexãdria: aliũ egyptus.
Et percutiet ⁊c̃. Cum hec Eſaias pre
diceret nõdum nilus diuiſus erat quẽ
poſtea Alexander in ſeptem riuos di-
uiſit. Regnante autem Octauiano au
guſto. i. chriſto nato cum primuʒ facta
eſt deſcriptio regnum egypti in morte
Cleopatre deſtructum: eſt ⁊ diuiſum ẽ
in ſepteʒ principes. Nilus quoq̃ q̇ an-
teq̃ ab alexandro diuideret̃ ĩmeabilis
erat: cuʒ romani riuos ampliaſſent: pe
ne exiccatus per imas valles ſerpebat
vt ſiccis pedib⁹ trãſirẽt. h Ut trãſe-
ant per eum ⁊c̃. Sub metaphora nilus
diuiſus ⁊ in p̲tes ceſus dicitur vt apo-
ſtoli calciati: id eſt ſecure ⁊ ſine impedi
mento predicãtes libere poſſent diſcur
rere ad vltimas parteſ egypti romano
rum virtute pacati. Ante natiuitatẽ
domini non licebat de gente in genteʒ
tranſire: q̃d poſt paſſionẽ ei⁹ licuit dño
euangelio vitam p̄parante.

Et dices

a de iuda et beniamin.
gos iſrael. Et diſpẽrſos iuda col-
a b liget a quattuor plagis terrȩ: et a b+
odium.
auferetur ȩlus ephraim: et ho-
ſtes iuda peribunt. Ephraim nõ
ȩmulabitur iudam: ⁊ iudas non
c pugnabit cõtra ephraim. Et vo- c+
a celeriter deſiderio p̄dicandi.
lãbunt in humeros philiſtijm p̲
a diabolo auferẽt. b orientales.
mare: ſimul p̲dãbũt filiõs oriẽtl̃. d
a qui ante inimici. p̲ iſtas gentes omnes in-
telligimus. latitudo. ſ. oĩs arabie que ante de
dita idolatrie. implebunt.
d Idũmȩa et moab p̄ȩceptũ ma- e
nus eorum: ⁊ filiȷ̃ ãmon obedien
eis.
tes erũt. Et deſolabit dominus f+
a hoc mare mag. et ſpa. ⁊c̃.
e f liguam mãris ȩgypti: et leuabit g+
a regnum egypti. b romanos adducendo.
manuʒ ſuam ſupẽr flumen in fõr h
vel populi.
g titudine ſpiritus ſui: et percutiet i+
h eum in ſeptem riuis: ita vt trãſe- k
apoſtoli.
ant per eum calciati. † Et erit via l+
a predicatoribus. non fugiẽti. b deſpi-
cietur a ſuperbis.
reſiduo põpulo meo q̇ rẽlinque- m
a ſine impedimento.
tur ab aſſyriȷ̃s: ſicut fuit iſrãeli in n
a percuſſa lingua: arefacto flumine. p̲ ma-
re rubrum.
die illa q̄ aſcendit de t̃ra ȩgypti.

gregabit ꝓfugos ⁊c̃. i. illos qui fuerant prius fidẽ profeſſi ⁊ poſtea facti ꝓfugi a cul
tu dei. ⁊ diſperſi p̲ varios errores colliget ĩ vnitate fidei catholice. a A quattuor
plagis terre. i. ex omni p̲te terre. b Et auferet̃ ȩlus ephraim ⁊c̃. per hoc intelligi
tur mutua concordia ⁊ amicitia chriſtianorũ: maxime in primitiua eccl̃ia: vt dictum
eſt ſupra. c Et volabũt in humeros philiſtijm p̲ mare. Poſt reſurrectioneʒ enim
chriſti et aſcenſionem Philippus p̄dicauit in ciuitatib⁹ phi
liſtinorũ: vt habet̃ Act. viij. vbi dicitur: Philippus auteʒ
inuẽtus eſt in açoto: que eſt ciuitas philiſtinorũ: et p̲trãſiẽs
euãgeliçabat ciuitatib⁹ cunctis ⁊c̃. Terra autẽ philiſtinoꝝ
eſt ſupra mare mediterraneũ: ⁊ ſunt ibi portus et naues ĩ q̇-
bus aliqui d̃ apoſtolis ⁊ diſcipulis chriſti fuerunt deporta-
ti ad p̄dicandum in aliȷ̃s terris: vt patet de Paulo ⁊ Bar-
naba: et pluribus aliȷ̃s. Et hoc eſt quod dicit̃ hic: Et vola-
bunt in humeros philiſtijm p̲ mare: id eſt expedite nauiga-
bunt in eorum nauibus: que dicunt̃ hic humeri metaphori
ce: eo ꝙ ſuper humeros portant̃ onera: ſicut ⁊ ſuper naueſ.
Preſens enim capl̃m vbiq̃ loquit̃ metaphorice. d Si
mul predabunt̃ ⁊c̃. q̄r aliqui eorũ nauigauerũt verſus oriẽ
tem: ⁊ p̄dicantes ibi fidem rapuerũt inde predam cõuerten
tes aliquos ad fidem qui prius erant in poſſeſſiõe diaboli.
e Idumea ⁊ moab ⁊c̃. quia in iſtis terris ad p̄dicationeʒ
apoſtoloꝝ aliqui crediderũt ad obedientiã fidei veniẽtes.
f Et deſolabit domin⁹ ⁊c̃. id eſt nilũ qui ingredit̃ mare me
diterraneũ tranſiens p̲ egyptum. ideo ſubditur quaſi expo
ſitiue. g Et leuabit manũ ſuam ſup̲ flumen. et accipitur
hic et ꝓ id eſt: ita ꝙ illud q̃d prius dictum eſt deſolatio lin-
gue maris: dicit̃ hic p̲cuſſio fluminis. h In fortitudine
ſpiritus ſui. q̄r dedit virtutem hoc faciẽdi. quod ſubditur:
i Et p̲cutiet eũ in ſeptẽ riuis. Alexãder enĩ magn⁹ p̲ mag-
num tempus poſt Eſaiam: ⁊ p̲ aliquod tempus ante chriſti
aduentũ vt facili⁹ cuʒ exercitu ſuo accederet ad alexandriã
⁊ ad aliq̃s alias ciuitates egypti fecit diuidi nilũ in ſeptem
portiones intra mare mediterraneũ ſeparatim cadentes:
k Ita vt tranſeãt p̲ eũ calciati. i. vt p̲ ip̃m poſſint homĩes
tranſire faciliter: ⁊ iſtud fuit p̄noſticũ q̃d predicatores euã-
gelij tranſirent faciliter p̲ orbem remotis impedimẽtis x̄tu
te diuina: q̃d patet ex hoc ꝙ adhuc viuẽte beato Petro fi-
des catholica diuulgata eſt verſus occidenteʒ vſq̃ ad mare
oceanũ: q̃d patet ex hoc ꝙ miſſi a beato Petro ad p̄dican- † Exo.14.
dũ fundauerũt eccl̃iaʒ Senonis: que tunc erat metropolis
Francie in honore beati Petri viui. Cũ igit̃ apoſtoli aliȷ̃q̃
diſcipuli exuerũt de hieruſalẽ ad p̄dicandũ per orbem: que
ẽ in quarto climate. ⁊ ſic ĩ medio terre habitabilis: ſicut tũc
viuẽte Petro diuulgata eſt fides catholica verſus occidẽ-
tem vſq̃ ad oceanũ qui eſt termin⁹ terre habitabilis: ita te-
nendum eſt eam fuiſſe ſimiliter diuulgataʒ ad alias partes
orbis. ⁊ ꝓpter velocitatem huius diuulgationis ſubditur:
l Et erit via ⁊c̃. i. elect̃ meis ad fidẽ vacãdis. m Qui
relinquetur ab aſſyrijs. i. a demonibus eum prius poſſiden-
tibus. n Sicut fuit iſraeli ⁊c̃. i. ſicut diuina virtute remo
ta fuerunt impedimẽta exitus iſrael de egypto. ſic diuina virtute remouebunt̃ impe-
dimenta ab electis exeundo de ignorãtia et errorũ tenebris: quod impletum eſt in p̄
dicatione apoſtolorum aliorumq̃ chriſti diſcipulorum: vt viſum eſt. Aliter exponit̃
ab illo loco: Et deſolabitur ⁊c̃. ita ꝙ per linguam maris egypti intelligitur ip̃a egy-
ptus: que eſt prope mare. et ſic lingit ipſum. Per flumen poteſtas regia que fuit for-
tis et magna ꝓpter quod Ceſar Auguſtus: ſub quo natus fuit chriſtus diuiſit eam
in ſeptem principat⁹: ⁊ ſic fuit multũ diminuta ne poſſent rebellare. ⁊ talis ſubiuga-
tio huius regni: ⁊ aliorũ imperio romano fuit quedam diſpoſitio ad hoc ꝙ p̄dicatio
euangelij fieret libere per orbem. Uñ dicit Leo papa in ſmõe de apoſtolis Petro ⁊
Paulo. Diſpoſitioni diuini op̲is maxime cõgruebat vt multa regna vno cõfedera-
rentur imperio: vt cito peruios haberet populos p̄dicatio generalis quos vnius te
nebat regimẽ ciuitatis. ideo ſubdit̃: Et erit via reſidua ⁊c̃. et exponatur vt ſupra. et
hoc maxime fuit impletũ tempore Cõſtantini qui voluit per orbem eccleſias licite fa
bricari et fidem chriſti predicari. Ca. XI

Moraliter.

† Egrediet̃ virga ⁊c̃. Capl̃m iſtud litteraliter exponit̃ de
chriſto. Moraliter aũt poteſt exponi de bono ip̃ius vicario
ſcʒ de bono papa in tota eccl̃ia: et epiſcopo bono in dioceſi vna. et p̄mo q̃tuʒ ad ei⁹
creationem cũ dicit̃: † Egrediet̃ virga. id eſt paſtor bonus cui⁹ eſt ferre virgã pa
ſtoralẽ. † De radice ieſſe. id eſt incẽdiȷ̃. nã ex inſpiratiõe ſpũſſancti debet inſtitui.
† Et flos de radice eius aſcendet. id eſt puritas ⁊ decor ſanctitatis apparebit ĩ ope
ribus ſuis. † Et requieſcet ſup̲ eũ ſpũs dñi ⁊c̃. id eſt ſpũſſancti ſeptiformis gratia.
† Non ſm̃ viſionẽ oculoꝝ iudicabit ⁊c̃. i. ſine p̲ſonaꝝ acceptiõe. † Et p̲cutiet ter
rã. i. cupidos terrenoꝝ. † Uirga oris ſui ⁊c̃. id ẽ ſnĩa ex ore ſuo ꝓcedẽte. † Et erit
iuſticia cingulũ lumboꝝ ei⁹. i. iuſti ⁊ fideles adherebũt ſibi ſicut cingulũ vel lũbare
adheret corp̲i. † Habitabit lup⁹ cũ agno ⁊c̃. i. feritatẽ magnorũ ſuis monitis et do
ctrinis reducet ad mãſuetudinẽ. ita ꝙ habitabũt pacifice cum ſimplicib⁹ perſonis.
a Et puer paruul⁹ minabit eos. i. ip̃emet bon⁹ paſtor q̇ puer ẽ p̲ ĩnocentiã ⁊ puul⁹
p̲ humilitatẽ. f Et leo q̃ſi bos comedet paleas. i. potẽtiſſim⁹ cibis ſimplicib⁹ erit

ꝯtentus

contentꝰ. h potiſſime fuit ī ecclia pmitiua in q oīa erāt cōmunia. h etiā eſt in religione in q nobiles genere ꝯtenti ſūt cibis illoꝝ q ſūt de humili plebe. g† Et delectabit infans ab vbere ſup foramina aſpidis ⁊c̄. i. plat' bonꝰ vel doctor vł ꝓfeſſor q dicit infans ꝑ innocētiā magis delectabit extrahendo impios a malicijs ſuis q̄ſ ſuggēdo lac diuine ꝯtēplatiōis cuius dulcedo aliqñ ē īterrūpēda ꝓpter neceſſitatē fratr̄. k† Nō nocebūt ⁊c̄. ſcꝫ impij ad bonū ꝯuerſi. n† In die illa radix ieſſe. i. bonꝰ plat' vel doctor vł ꝓfeſſor. o† Qui ſtat ī ſignū ꝑłoꝝ. ad ꝯgregandū eos charitate ⁊ animandū eos vbo et exēplo ad pugnādū ꝯtra vitia. ſicut vexillū erectū ꝯgregat ⁊ animat bellatores. p† Ipm gentes deꝑcabunt. vt ꝓ ipſis dñm deꝑcet. q† Et erit ſepulchꝝ eiꝰ glorioſū. i. mors eiꝰ erit coram deo pcioſa. pſ. cxv. Precioſa in ꝯſpectu dñi mors ſanctoꝝ eiꝰ. Poteſt aūt h ſpecialiter exponi d̄ epis ⁊ doctoribꝰ canoniçatis ad q̄ꝝ ſepulchra deuote vadunt fideles orandi cauſa. r† Et erit ⁊c̄. hic ponit reuocatio electoꝝ ab āntichriſto deceptoꝝ ꝑ pdicationē Enoch et Helie ⁊ ſuoꝝ diſcipuloꝝ cū dicit: † In die illa adijciet dñs ſcd̄o manū ſuā ⁊c̄. pma nanq̄ꝫ vocatio fuit ꝑ pdicatiōeꝫ xpi ⁊ apłoꝝ eiꝰ ⁊ diſcipuloꝝ eiꝰ. ideo d̄r hic ſcd̄o: y† Qd̄ reliquet ab aſſyrijs ⁊ ab egypto ⁊c̄. i. ab oībꝰ ꝑtibus in qbꝰ erunt aliq antichriſto conſentanei. b† Et auferet çelus ephraim ⁊c̄. qꝛ tūc oēs credētes ad eoꝝ pdicationē erūt vnanimes. c† Et volabūt in humeros philiſtijm ⁊c̄. ꝑ humeros q ſupponūt oneribꝰ naues ſignificāt in qbꝰ onera magna portāt. Eſt g̃ ſenſus ꝙ diſcipuli Enoch et Helie in nauibꝰ philiſtijm ibūt ad ꝑtes lōginquas vt reducāt deceptos ab antichriſto ⁊ diſcipuł eiꝰ. f† Et deſolabit dñs linguā maris egypti. ꝑ mare egypti q̄ īterꝑtatur tenebra ſignificat antichriſtꝰ ⁊ diſcipuli eiꝰ q erūt amari et tenebroſi erroribꝰ. lingua vero ipoꝝ deſolabit qñ falſitas ipoꝝ detegeт. g† Et leuabit manū ſuā ſup flu. i. ſup antichriſti ꝑſecutionē. i† Et ꝑcutiet eū ī ſeptē riuis. i. totalit auferet eā. nā vniuerſitas ſeptenario numero deſignat eo ꝙ reuolutiōe ſeptē dieꝝ cōꝑhēdit omē tp̄s. l† Et erit via reſiduo populi mei ⁊c̄. i. electis ab antichriſti deceptis erit via libera redeundi ad chriſtum ꝑ penitentiā veram.

In ca. xj. vbi dicit in poſtilla: Et egrediet ⁊c̄.

Additio. j. Licet materia huiꝰ ca. q̄ ē de myſterio xpi ſm oēs expoſitores multum diſtat tpe ⁊ rōne a materia īmediate pcedēti ī q̄ agit d̄ īteritu ſennacherib ⁊ ſuoꝝ. cōtinuat tñ ī lr̄a ꝑ īterpoſitiōeꝫ huiꝰ ꝯiūctiōis copulatiue et. cū d̄r: Et egrediet. Nō enī dixit ſolū: Egrediet vga. ſ cū additiōe dicit: Et egrediet. vñ huiꝰ copulatiue ſupaddite aliq̄lis rō ē q̄rēda q̄ videt talis eē. Nā ī pcedēti capło ꝓpha pnoſticabat ꝑpło liberatiōem a ſennacherib ⁊ exercitu ſuo ꝑ quā habituri erāt pacem tpalē ⁊ trāq̄llitatē: qꝛ lꝫ eſſet valde grata ⁊ miraculoſa: nō tñ erat tā excellēs nec fructuoſa: ſic̄ liberatio fiēda ꝑ xp̄m in q̄ pax ꝑpetua ⁊ ſpūalis danda erat: ⁊ iō ꝓpha poſtq̄ꝫ deſcripſit pmā liberatiōeꝫ adiungit ſecūdā. q. d. h liberatio a ſēnacherib lꝫ magna ad modicū tñ reputat reſpectu alteriꝰ liberatiōis ꝑ xp̄m fiēde. de q̄ d̄r: Et egrediet ⁊c̄. eo mō q xp̄s dixit diſcipulis ⁊ apłis Luc. x. Ecce dedi vobis ptātē ⁊c̄. ſ in h nolite gaudere ⁊c̄. ideo grāꝝ actiōeꝫ ī ſequēti ca. ſubdit ꝓ h vltio bñficio. In eodem ca. vbi d̄r ī poſtilla: Et enumerāt hic ſeptē dona ſpūſſancti.

Additio. ij. Sufficiētia donoꝝ ſāctiſpūs quam poſtillator h ponit ē vā ⁊ ꝓpria. Et ponit ſub eiſdē vbis ī pma ſcd̄e. q. lxviij. arti. iiij. ſm quem hmōi dona ſe extēdūt ad oīa ad q̄ ſe extēdūt vtutes ītellectuales ⁊ morales ꝓut d̄r in poſt. Sed ſtatī aūꝫ pulſat q̄dā inq̄ſitiua qō. ſ. talis: Cur nō ponūt aliq ꝑtinētia ad theologicas vtutes: nā vtutes theologice maxie ordināt nos ad deū. Ad qd̄ dicēdū ſm Tho. ibidē ꝙ vtutes theologice pſupponūt ad dona ſicut radices q̄dā donoꝝ. nō enī mouet animꝰ a ſpūſācto: niſi ei ſm aliquē modū vniat ſicut inſtrumētū nō mouet ab artifice niſi ꝑ ꝯtactū vł aliquā aliā vnionē. pma aūt vnio ad deū ē ꝑ fidē: ſpē: ⁊ charitatē. vñ oīa dona ꝑtinēt ad has tres vtutes tanq̄ꝫ ab eis deriuata. Cōſequēter circa h qd̄ dicit poſtil. ꝙ iſta dona ꝑfectiſſime fuerūt in aīa xpi ⁊c̄. Videt q̄rēdū ꝙ h ſit veriſſimū: quō tñ h poſſet oñdi ꝑ lr̄aꝫ cū de q̄libet viatore ī grā exñte verificat ꝙ req̄eſcet ſup eū ſpūs dñi ſapīe ⁊ ītellectꝰ ⁊c̄. Ad qd̄ videt dicēdū ꝙ plenitudo horū donoꝝ ī xp̄o ex h ꝯſiderat: ꝙ ab ipo grā ſpūſſācti deriuat ī mēbris ſuis. ſ. ī corꝑe ſuo myſtico. vñ cū Joh. dixiſſet de eo: Plenū grā ⁊ vitat̄. ſubiūxit: Et de plenitudine eiꝰ oēs accepimꝰ. Joh. j. quā q̄dē plenitudineꝫ ꝓpha oſtēdit infra cū dixit: Erit iuſticia cingulū lūboꝝ eiꝰ ⁊c̄. qd̄ exponit de iuſtis ⁊ fidelibꝰ adherētibꝰ xp̄o ſicut cīgulū ⁊ lūbare adherēt hoī. Ex q̄ metaphora ſatis ptꝫ ꝙ oēs iuſti ſeu fideles habēt vtutē fidei ⁊ iuſticie ⁊ alia hmōi ex adherētia ad ipm. Ex q̄ ptꝫ intētū. ſ. ꝙ iſta habet xp̄s plenarie: vt ab ipo in alijs deriuēt. Cōſequēter videt q̄rēdū q̄re ſex dona h primo enumerata ponūt vniatim. Nō enī dic̄ ſpūs ſapīe ⁊ ſpūs ītellectus ſꝫ ſpūs ſapīe ⁊ ītellectus. Similiter nō dicit ſpūs ꝯſilij et ſpiritus fortitudinis: ſed ſpiritus ꝯſilij ⁊ fortitudinis ⁊ ſic de alijs duobꝰ. Ad qd̄ dicēdū ꝙ ī cōbinatione īnuit cōnexio donoꝝ adinuicē: eo mō q vtutes cardinales vno mō ꝓbāt connexe ex h ꝙ vna eaꝝ q̄dāmodo ꝑ aliā ꝑficit: vñ Greg. ī primo moraliū de hmōi donis ſpūſſācti loquēs dic̄: Minor ē ſapīa ſi ītellectu careat: ⁊ valde īutilis ē ītellectꝰ ſi ſapīa nō ſubſiſtit. Vile ē ꝯſiliū cui opꝰ fortitudīs deeſt ⁊ valde fortitudo deſtruitur: niſi ꝑ ꝯſiliū fulciat: nulla etiā ē ſcīa ſi vtilitatē pietat̄ non habeat: ⁊ valde īutilis ē pietas ſi ſcīa diſcretionis caret: timor q̄ꝫ ipe ſi nō has vtutes habuerit ad nullū opus bone actiōis ſurgit. h ille. In eodē vbi d̄r ī poſtil. Et auferet çe. ephraim.

Additio. iij. Exemplificat ꝓpha mutuā ꝯcordiam ſeu amicitia xp̄ianoꝝ adinuicē ꝑ hoc qd̄ dicit: Auferet çelꝰ ephraim. qꝛ ſm glo. qñ Eſaias h pdicebat: inter duas ⁊ decem tribꝰ diſcordia execrabilis erat. credētes aūt pacifici ſūt in xp̄i fide ⁊ vnitate charitatis ꝓut patuit in primitiua ecclia qñ multitudinis credentiuꝫ erat cor vnum ⁊ aīa vna. Act̄. iiij. ca.

Glo. ordi.

Et dices Ca. XII ⁊c̄. Confitebor. Sicut tranſito mari
Pſ. 97. rubro dixerūt: Cātemus dño ⁊c̄. Sic regno mūdi deſtructo dic̄ ecclia: Cōfitebor tibi ⁊c̄. b De fontibꝰ. Vñ: Bñdicite dño d̄ fontibꝰ iſrł. De fon. ſal. Ne videretur alter eſſe q̄ꝫ quem ſupra noīauit emanuel. ſpolia detrahe ab eo
Luc. 1. d quē gabriel virgini pnunciās ieſū vocauit ſic: ⁊ vocabis nomē eiꝰ ieſū. Ideo ſaluatorem q̄ꝫ appellat vt prophetia cum euangelio ꝯueniat. Hiero. liberis allegorie ſpatijs in Eſaia euagatur: et interpretatis nominibꝰ ingeniū ſuū fac̄ ecclie ſacramētū. Euſebiꝰ pāphyli hiſtoriā expoſitiōnē ꝓmittēs oblitꝰ ꝓpoſiti in Orig. morē excidit.

a Et dices in die Ca. XII a
ſ laudabo.
illa: Cōfitebor tibi dñe b†
ſ iuſte. ſ qui merui.
q̄niā iratus es mihi: cō c d
ſ ſed. a ſ in miſericordiam.
uerſus eſt furor tuus: et conſola e†
a ſ redimēdo. b ſ iā verbū caro factū eſt.
c ſ ieſus qui ſaluum faciet populū. a. p. t.
tus es me. Ecce deus ſaluator f
a ſ Nō timebo quid faciet mihi homo.
meus fiducialiter agam et non g
a ſ quia non confidant in idolis: nec timebo nō timenda. ſ. diabolum.
timebo† Quia fortitudo mea et h i
ſ non idola. ſ incarnatus.
laus mea dominus: ⁊ factus eſt k
ſ o fideles.
mihi in ſalutem. Haurietis a l†
a ſ doctrine. b ſ flumina de vētre eius fluent aque viue. ſ euangelio. ſ non de flumine egypti quod ꝑcuſſum eſt.
b quas in gaudio de fontibus ſal †

Nico. de lyra

Et dices. Deſcripto xp̄i myſterio: Ca. XII hic ꝯñr deſcribit grāꝝ actio ꝓ tāto bñficio. cū d̄r: Et dices ī die illa. i. tpe grē xp̄i reuelare qd̄ tp̄s vocat dies. Roma. xiij. Nox preceſſit dies aūt appropinq̄uit. b Cōfitebor tibi dñe. ꝯfeſſione laudis ⁊ grāꝝ actionis. c Qm iratꝰ es mihi. ꝓpt pctā mea me puniēdo ī captiuitate babylonica. ⁊ ī ꝑſecutiōe antiochi illuſtris ⁊ pluribꝰ tꝑibus alijs. d Cōuerſus ē furor tuꝰ. ī māſuetudinē. e Et ꝯſolatꝰ es me. ꝑ tuā bñdictā incarnationē. ideo ſubdit: f Ecce deus ⁊c̄. viſibiliter apparēs ī carne aſſūpta. g Fiducialiter agā ⁊ nō timebo. amplius tardari a vita beata que per chriſtū fuit aperta. Sic enī confitebatur primitiua ecclia ſub apoſtolis in hieruſalem ꝯgregata: que ꝓ maiori ꝑte erat de gente iudeorum vt patet in actibꝰ apoſtolorū. h Quia fortitudo mea. id eſt dans mihi fortitudinē in aduerſis. † Exo. 15 a Pſ. 117. i Et laus mea dñs. qꝛ virtute diuīa in primitiua eccleſia fideles non ſolū patiēter ſuſtinebant tormenta ſed gaudenter ⁊ cum laudibꝰ diuinis. k Et factꝰ eſt ⁊c̄. qꝛ īmediate tranſibāt ad vitā celeſtem: qd̄ nō fiebat ſanctis veteris teſtamēti. l Hauriet̄ aq̄s in ⁊c̄. id eſt catholici haurietis dona ſpirituſſācti de ſacramentis noue legis in quibus confertur gratia quod non fiebat in ſacramentis veteris legis.

O Nus babylonis. Babylon metropolis chaldeorum
cui⁹ muri .xvj. milia paſſuū ꝑ quadrū ab angulo ī an/
gulum qui ē ſimul .lxiiij. milia .ſ. xlij. leucis ⁊ duab⁹
vni⁹ leuce partib⁹ tendebāt: Ibi turris trium miliū paſſuū ī
altitudine .i. duab⁹ leucis a lato ī anguſtū coartata. Et qꝛ ibi
cōfuſū ē labiū: hebraice babel: grece
dꝛ babylon: Ibi nabuchodonoſor
rex potētiſſim⁹ ꝙ inꝉ ceteras terras
etiā iudeā captiuauit: ī cui⁹ ꝯſolatio
B nē ꝑ Eſaiā illi⁹ deſolationē ſpūſſan/
ctus longe aū ꝑdicit ſic: Onus ba. ⁊c.
Babylonis .id ē mūdi qui lin/
guas: opa: mēteſqꝫ ꝯfundit: cui⁹ rex
Mat.4.b velut nabuchodonoſor ꝙ dicit: Hec
oīa tibi dabo ſi ca. ado. me.
b Montē cali. Myſteria eccl'ie po/
ſuit tenebras latibulū ſuū. c Le/
uate. O angeli. et o ꝓphete: ꝑdicate
ei⁹ deſolationem. d Militie. Pre
dicatorib⁹ inſtructis armatura apl'i
vt omnes interficiāt erigentes ſe cō/
tra ſcientiā dei. Diſſoluēꝉ

In ca. xij. vbi dꝛ in poſtil. Haurietis aq̄s d̄ fonti. ſaluator'.

Additio.

Hoc qđ dicitꝛ: Haurietis aquas cum gau/
dio de fontib⁹ ſaluatoris poſſet exponi ma
gis ꝓprie ad l'ram de aqua baptiſmi ꝗ eſt ianua ſacroꝝ in quo
grā ſalutaris ꝯferꝉ ⁊ dona ſpūſſancti dantur.

Replica.

In capl'o. xij. vbi
poſtil. exponit il
lū paſſū: Haurietis aq̄s de fontibus †
ſaluatoris: d̄ grā ſpūſſancti ⁊ donis ꝗ 1. Pa.16.b Ps.104.
in euāgelio dicūꝉ aq̄ viue ꝗ hauriunꝉ
de fontib⁹ .i. ſacramentis ꝗ fontes ſal/
uatoris ħ dicunꝉ Burgeū. dicit ꝙ ma
gis ꝓpria eſt expoſitio de aq̄ baptiſmi
ꝗ ē ianua ſacroꝝ. Sed expoſitio Bur
geū. quā dicit magis ꝓpriā poſſumus
dicere magis extortā rōne illi⁹ termini
aq̄s. nā nō refert an aq̄ baptiſmi hau/
riaꝉ ex fontibus vel fluminib⁹. Et qꝛ
vult ſuā expoſitionē fore magis ꝓpriā
cuꝫ dicit baptiſmū fore ianuā ſacroꝝ.
idcirco ſenſus eēt: haurietis ianuā ex
fontib⁹: quanta ſit hmōi expoſitionis
ꝓprietas ptꝫ etiā parū ītelligenti. Et
cū oēs cōiter catholici exponēt li fon/
tib⁹ ſaluatoris ꝓ ſacris improprijſſi/
ma eſſet Burgeū. expoſitio. Hauriet'
aquā .i. baptiſmū ex fōtib⁹ ſaluatoris
.i. ſacris. ꝗ rōne eni baptiſm⁹ hauriri
deberet ex alijs ſacris eadē rōne ⁊ for
tiori alia ſacra hauriri deberēt ex bap
tiſmo: qꝛ oīa illa ſacra rite ſuſcepta ba
ptiſmū ꝑſuppoſunt: cū baptiſm⁹ ē vn⁹
de fōtib⁹ ſacramētalib⁹ .ī proprijſſima
igiꝉ videꝉ expoſitio Burg. ꝗ ſignifica
tur haurietis fontē ex fontib⁹: ſic igiꝉ
Burgeū. ſepe moueꝉ lana caprina.

a ſ ipe enim ſaluū faciet populū .ſ. a. p. e.
b ſ vos reliquie iſrael conuerſis gentibus.

uatoris: et dicetis in die illa. † Con a† b
a ſ relictis idolis: cum laudādo: vos accuſando.
b ſ vt ieſus ſaluet vos
fitemini domino: et inuocate no/ c
a ſ ſolius cui cantandū eſt. b ſ predicate.
c ſ in fidelibus.
men eius. Notas facite in popu/ d†
a ſ Mādatū nouū do vobis vt di. inuicē.
lis adinuentiōes eius: memētote e f
a ſ excelſus .d. ⁊ .h. r. b ſ ſoli⁹ cui cātādū eſt.
qm̄ excelſū eſt nomē eius. Cātate g
a ſ morte mortē vicit: carnē ī celo vexit: et hmōi.
domino quoniaꝫ magnifice fecit:
a ſ o apoſtoli. b ſ magnalia eius. c ſ in omnē
terram .e. ſ. c. d ſ vbi miſcdia eius.
annunciate hoc in vniuerſa terra. h†
a ſ ergo tibi. ſ alijs. ſ deum tuum. b ſ dei tui.
ſ .i. primitiua eccl'ia de gentib⁹: eccleſia catholica.
Exulta et lauda habitatio ſion: qꝛ i† k
a ſ medio: olim tm̄ notus in iudea. b ſ qui
ſanctificat iſrael.
magn⁹ in medio tui ſāctus iſrael. l† m

ſ hoc eſt. ſ miſeria.
a O Nus babylōis: Ca. XIII n†
ſ corde.
qđ vidit eſaias fili⁹ amoſ. o
a ſ babylonem ſupbam. ſ tenebras tribulationis
vel penas incēdij: multi eni ſuccēſi incēdio eius.
b ſ o predicatores. ſ medi ⁊ perſe.
b c Super montem caliginoſū leuate p† q r†
a ſ crucis victorie. b ſ predicando de altis.
c ſ opa bona faciendo.
ſignum: exaltate vocē: leuate ma/ s† t†
a ſ hoſtes adiuuando. ſ eleuatio manuum meo/
rū ſa. veſ. b ſ babylonie. ſ ſcripture ſacramēta.
nū: et ingrediantur portas du v†
a ſ ꝑſarum et medoꝝ. ſ Cyrus ⁊ Darius.
b ſ vt venirēt. ſ inſpirando. ſ medis ⁊ ꝑſis
obedientib⁹ mihi. c ſ in comparatione babylonis.
ſ miniſtris.
ces. Ego mādaui ſāctificat' meis: x y†
a ſ ſicut paulum. ſ in hoc mihi ſeruientes.
b ſ oſtenſa vt timerent poſtea. ſ vindicta.
⁊ vocaui fortes meos ī irā mea ex z† a†
a ſ vnde: Sancti eſtote qm̄ ego ſanct⁹ ſū. b ſ nō
fortitudine ſua. c ſ impetum ⁊ multitudinem ho
ſtium deſcribit. ſ audita. ſ conſona. vnde ad
ipſum dicamus omnes.
ultātes in glīa mea. Vox multitudi b† c†
a ſ medoꝝ ⁊ perſaꝝ. ſ ſanctis. ſ babylonis.
ſ multorum.
nis ī montib⁹ q̄ſi ꝑploꝝ frequētiū: † †
a ſ audita eſt. b ſ magiſtrorū. c ſ Darij ⁊ Cy/
ri et alioꝝ cum eis. ſ diſcipuloꝝ.
vox ſonit⁹ regū gētiū ꝯgregataꝝ. d
a ſ oīs ptās a deo. ſ medis ⁊ perſis.
d Dn̄s exercitiuū ꝑcepit militie bel/ e†

Nico.de lyra

a Et dicetis ⁊c. exhortādo vos mu
tuo ad laudē diuinā. b Cōfitemi
ni dn̄o. ei⁹ bñficia recognoſcēdo.
c Et inuocate ⁊c. ipm deuote lau/
dādo. d Notas facite ī populis.
id eſt in oīb⁹ gētib⁹ ꝑ ꝑdicationē euā
gelice veritatis. e Adinuentiōes
eius .i. modos mirabiles humane ſa
A lutis q̄s adinuenit diuina ſapīa in fi
lij dei incarnatiōe: ꝑdicatiōe: paſſio/
ne: reſurrectiōe: ⁊ aſcēſiōe. f Me/
mētote qm̄ ⁊c. Phil. ij. Dedit illi no
mē qđ eſt ſuꝑ oē nomē: vt ī noīe ieſu
om̄e genu flectaꝉ: celeſtiū: terreſtriū
⁊ īfernoꝝ. ⁊ oīs līgua ꝯfiteaꝉ qꝛ dn̄s
noſter ieſus xp̄s in gl'ia ē dei patris.
g Cātate dn̄o ⁊c. ponēdo naturam
humanā in xp̄o ad pr̄is dexterā.
h Annūciate ħ ⁊c. quod impletuꝫ
ē ꝑ ꝑdicatiōeꝫ apl'oꝝ alioꝝūqꝫ chriſti
diſcipuloꝝ ꝑ orbem vniuerſū.
i Exulta .ī corde. k Et lauda. in
ore. l Habitatio ſion .i. eccleſia ꝗ
vocaꝉ ſion. Heb. xij. Acceſſiſt' ad ſi/
on mōtē ⁊ ciuitatē dei viuētis celeſtē
hieruſalē ⁊c. m Quia magn⁹ in
medio tui ſanct⁹ iſrael .i. xp̄s ſanctifi
cans fidelē populū noīe iſrael appel/
latū: vt frequenꝉ ſupra dictū ē. Pōt
etiā hec l'ra referri ad montē ſion in
ꝗ erat tēplū vbi legiꝉ xp̄s frequēter
ꝑdicaſſe ⁊ miracula feciſſe. ibi etiam
apl'is ſuā reſurrectionem manifeſta/
uit. ⁊ ſuꝑ eos ſpiritūſāctū in ſigno vi
ſibili miſit vt dicit Hiero. in epl'a ad
Paulinū de oīb⁹ ſacre ſcp̄ture libr'.

Moraliter.

Ca. XII
b† Confi/
tebor tibi ⁊c. Hic ꝯn̄ter poniꝉ grāꝝ
actio eccleſie a ꝑſecutiōe antichriſti
liberate. Cum dꝛ: Confitebor tibi
dn̄e qm̄ iratus es mihi. flagellando
ꝑ antichriſtū ꝓ culpis meis. e† Et
ꝯſolatus es me. ī bñficio liberatiōis
⁊ grē tue donis. idō ſeq̄ꝉ: l† Hau/
rietis aquas. ſcꝫ grē et gl'ie. † De fontibus ſaluatoris .i. de
plenitudine ſue pietat'. a† Et dicet' ī illa die ꝯfitemini ⁊c.
inducēdo vos mutuo ad ꝯfeſſionē diuīe laudis. d† Notas
facite in populis adinuētiōes ei⁹ .i. varios modos ſaluandi
electos. h† Annūciate ħ ī vniuerſa terra .i. nō ſolū in terra
morientiū: ſed etiā in terra viuētium in qua ſācti deo de ſuis
bñficijs regratianꝉ. ideo ſubdiꝉ: i† Exulta et lauda habi/
tatio ſion .i. habitatores celi. l† Quia magn⁹ ī medio tui
ſanctus iſrl'. id eſt ſanctificans iſrael.

In ca. xij

O Nus babylonis. Ca. XIII
n Poſtqꝫ ꝓpha denūciauit pu/
o nitionē aſſyrioꝝ ꝗ captiuaue
rūt decē trib⁹. hic ꝯn̄ter denunciat pu
nitionē babylonioꝝ ꝗ captiuauerūt
regnū duaꝝ tribuū. Et primo denūci/
at babylonioꝝ deſtructionē. ſcđo iu/
deoꝝ ꝯſolationē. ca. ſequēti. Prima
ī tres ꝑtes. qꝛ ꝑmo deſcribiꝉ vaſtātis
exercitus ꝯuocatio. ſcđo babylonioꝝ
afflictio. ibi: Ululate. tertio ſequens
deſolatio. ibi: Et erit. Circa primū dꝛ:
Onus babylonis .i. miſeria eā oppri/
mens. o Qđ vidit eſaias .i. preui/
dit in ſpū futurū. p Suꝑ montē .i.
ꝯ babylonē tumore ſuꝑbie eleuatā.
q Caliginoſū .i. erroꝛib⁹ obtenebra/
tū. r Leuate ſignum .i. vexillū ꝑce
dens exercitum. s Exaltate vo. ex/
hortādo ad ꝑliū. t Leuate ma. in
ſignū ꝯfidētie ⁊ victorie obtinēde. iō
ſubdiꝉ: v Et ingredianꝉ por. ſ. ba/
bylonis tāqꝫ victores. x Duces. ſ.
ꝑſarū ⁊ medoꝝ: qꝛ Cyr⁹ rex ꝑſarum ⁊
Dari⁹ rex medoꝝ cū ſuis exercitib⁹ ba
bylonē ceperūt: vt habeꝉ Dan̄. v.
y Ego mādaui ſan. me. Hebrei dicūt
citatis meis. dictio eni hebraica que
poniꝉ hic eq̄uoca ē ad citationē ⁊ ſan/
ctificationē. hebrei tn̄ videꝉ ħ melius
dicere: qꝛ exponētes trāſlatiōeꝫ nr̄am
dicūt: Mādaui ſāctificat' meis .i. mi/
niſtris meis. īſpirauit eni dn̄s volūta
tē ⁊ audaciā ꝑſis ⁊ medis pugnādi ꝯ babylonē. z Et voca
ui for. m. dādo eis fortitudinē. a In ira mea .i. ad exequēdū
punitionē a me diſpoſitā. b Exultātes ī glo. m. i. ī victoria
gl'ioſa a me ꝯcedēda. vel qꝛ Cyr⁹ rex ꝑſaꝝ illam victoriā attri/
buit gl'ie diuīe: vt hr̄. ij. Paral'. vlꝉ. ⁊ .j. Eſdre. j. Hec dic̄ Cyr⁹
rex ꝑſaꝝ: Oīa regna ꝉre dedit mihi dn̄s ⁊c. c Vox mul. i.
maximi exercit⁹ ꝯ babylonē veniēt'. d Vox ſo. re. ⁊c. i. Cy/
ri reg' ꝑſaꝝ ⁊ Darij regis medoꝝ: ⁊ qꝛ forte iſti aliq̄s alios re/
ges adduxerūt ſecū. e Dn̄s ex. ⁊c. qꝛ militib⁹ ⁊ bellatorib⁹
inſpirauit

a Diſſoluentur. Quia nullũ opus dei iuſticia dignũ reperietur. Unde:
Ps.142. Nõ iuſtificabitur in conſpectu tuo
Ibi.129. omnis viuens. Et ſi iniq̃tates obſeruaueris domine: domine ꝛc.
b Cõbuſte. Quaſi carbones nimio dolore vel in re. Multi enim fuere combuſti. Cõbuſte igne quem ſibi ſuccẽderunt: quia dicere non poſſũt:
Ibidẽ.4 Signatum eſt ſup nos.l.v.t.d. ꝛ nos autem reuelata facie.g.d.cõtempla.
c Obtenebratus eſt ſol. Poſſũt hec ad diem iudicij referri: quando omnia luminaria obtenebrari videbuntur cõparata ſplẽdori chriſti.
d Et viſitabo ſu. Uindicabo vt corrigiam: vehementer autez ſuper im
Oſee.4.c penitentes. Irat⁹ inquit non viſitabo ſuper filias veſtras cum for. fuerit ꝛc. De bis autẽ q̃ i xp̄o ſũt credituri dicit̃:
Ps.88. Uiſitabo in virga iniq̃tates eoꝝ: Miſcdia autẽ mea nõ auferẽ ab eis. e Et req̃eſcere. Quaſi h̃ faciaz vt q̃ ſupbit humi
Iaco.4.a liet. De⁹ eni ſupbiſ reſiſtit humilibus
Pro.16.c aũt dat grãz. ante ruinã exaltabitur cor. f Precioſior ꝛc. Oia rara p̃cioſa.i.vir babylonis rari⁹ inuenieẽ auro. Similiter dr ſermo dñi p̃cioſus .i.raro iueniebaẽ. In die q̃z iudicij viſitabit dñs mala orbis et q̃eſcere faciet arrogãtiam demonũ: ꝛ pauci iuenienẽ electi ꝑ pſecutionem antixp̄i. g Celũ tur. ꝛc. Non ꝙ aiata ſint.ſz ꝓpter indignationẽ dñi qui reſpicit ter. et faciet e.tre. Forſitã imminẽte captiuitate celũ tonãdo. ꝛ terra cõcutiẽdo mota ẽ: Põt ꝛ de die iudicij legi. h Damula. Damula diabol⁹ ẽ praua doctrina

a ſ finibus terre ad ce cla. b ſ a ſummo celo egreſſio eius. ſ quaſi a finibus terre.
li: venientib⁹ de terra procul. A ſummitã a b
a ſ venier. ſ bellatores: ſ Cyrus ꝛ Darius.
te celi dñs et vaſa furoris eius: vt di
a ſ terrena ſapiẽtes. b ſ ergo o babylonij. ſ penitendo.
ſperdat omnem terraz. Ululate: quia pro d e
a ſ vltionis. ſ iudicij: vel mortis cuiuſq;. b ſ alias quia.
c ſ metaphorã bellatoris ſeruat. ſ vaſtabiẽ.ſ.babylon.
pe ẽ dies domini: quaſi vaſtitas a dño ve
a ſ confortare manus diſſolutas. b ſ chaldeorum.
c ſ pauore inimicorum.
a niet. Propter h̃ omẽs manus diſſoluẽẽ: f+
ſ deficiet.
et omne cor hominis tabeſcet et conte g
a ſ cõſciẽtia peccati. b ſ tũc. ſ cõſcientie. ſ vẽtris.
c ſ aliorum membrorum. ſ eos.
retur. Torſiones ꝛ dolores tenebunt: qua h
a ſ incomparabiliter. b ſ et. ſ vidẽs eũ i eiſdẽ tormẽtis.
ſi parturientes dolebunt.†Unuſquiſq; ad i+
a ſ ꝑ nimia miſeria.
b primum ſuum ſtupebit: facies combuſte k
a ſ q: ſ captiuitatis vel iudicij generalis.
vultus eorum. Ecce dies domini veniet l m
a ſ patientib⁹. b ſ eſtimatione malorum. ſ in inferno quis confitebitur tibi.non ẽ tempus penitentie ſed pene.
crudelis: ꝛ indignatiõis plenus ꝛ ire furo n
a ſ que peccatoꝝ pondere grauabatur. ſ babylonis.
b ſ vt deletis ſceleribus ſola iuſticia regnet in terra.
riſq; ad ponẽdã terrã i ſolitudinem: ꝛ pec o p
a ſ cõtritione expellendos. b ſ vel de ea.
catores eius cõterendos de terra: quoni q
a ſ principes. ſ babylonis. ſ afflictis videẽ oia tenebroſa.
am ſtelle celi ꝛ ſplendor earum nõ expan r s
a ſ ſuper babylonem. b ſ aduenientibus medis ꝛ perſis.
ſ eis. ſ etiam.
c dent lumẽ ſuum†Obtenebratus eſt ſol in t+
a ſ balthaſar rex in corde ſuo. b ſ regina.
ortu ſuo: et luna non ſplendebit in lumine v+
a ſ babylonis ꝑ nimia multitudine populi.
d ſuo. Et viſitabo ſuper orbis mala: et con x y
a ſ viſitabo.
e tra impios iniquitatẽ eoꝝ. Et requieſcere z
faciam ſuperbiam infidelium: et arrogan a
a ſ tunc. ſ rarior. ſ poſt deſtructionẽ.
f tiam fortium humiliabo. Precioſior erit b+
a ſ in terra pſeuerans: cum venerit filius hominis putas fidẽ inueniet in terra. b ſ aurum rubrum.
vir auro: et homo mundo obrizo. Super c d+
a ſ hyperbolice. b ſ videbitur captiuus moueri.
c ſ non ſolum homines.
g hoc celuz turbabo: et mouebitur terra de loco ſuo: ꝓpter indignationez domini exercituum: et propter diem ire furoris ei⁹.
a ſ babylon. b ſ celo ꝛ terro cõmotis. c ſ leonem. d ſ lupũ.
e ſ errabunda.i.diſcipuli.
h Et erit quaſi damula fugiẽs: ꝛ quaſi ouis e+ f
a ſ niſi dominus de quo: A domio egreſſus.h.d. b ſ ad defenſionẽ vel ſalutem. ſ liberatus a falſis magiſtris.
et non erit qui congreget. Unuſquiſq; ad g h+
a ſ vnuſquiſq; auxiliator: vel q̃ a babylonijs captiui tenebãẽ.
poplum ſuum conuerteẽ: et ſinguli ad ter
a ſ de qua orti ſunt. ſ qui venerat ad auxilium.
b ſ in hereſi.
ram ſuam fugient. Omnis qui inuentus i+
a ſ ab hoſtibus. b ſ malus vt viuat bonus.
ſ verte impiũ ꝛ non erit. c ſ reſiſtere voluerit. ſ ſcz.
fuerit occidetur: et omnis qui ſupuenerit k+ l
a ſ ſpirituali. b ſ qui non venerunt ad perfectam charitatẽ.
ſ Beatus qui tenebit et allidet paruulos ſuos a pec. m
cadet in gladio. Infantes eorum allidenẽ n+ o

inſpirauit volũtatẽ ꝛ audaciã veniẽdi cõtra babylonẽ. a De t̃ra lõ.al's ꝓcul.nõ adhorrẽtes laborẽ itineris. ꝛ q: nõ ſolũ homĩes fuerũt executores diuine iuſticie ꝯ babylonẽ: ſz etiã angeli.ideo ſubdiẽ: b A ſũmitate ce. do. ꝛ va.fu.ei⁹.i. angeli q̃ ſunt quedã inſtrumẽta ad exequẽdũ diuiã iudicia. c Ut diſperdat oẽm ter.ſ.babylonis. Et ẽ locutio hyperbolica ad denotãdũ magnitudinẽ ciuitatis babylonice. ꝛ ꝓpli multitudinez. ſic̃ aliq̃ñ dr: pariſi⁹ ẽ tot⁹ mundus. d Ululate. Hic ꝯñter deſcribiẽ babylonioꝝ afflictio. Et primo q̃ñtũ ad eorũ anxietatẽ. ſcdo q̃ñtũ ad eorũ pene acerbitatẽ.ibi: Ecce dies domini. tertio q̃ñtum ad aduerſarioꝝ ferocitatem .ibi: Ecce ego. Circa primũ dr: Ululate.ſ.o vos babylonij. Ululat⁹ q̃ ẽ clamor ꝯfuſus indiciũ ẽ magni timoris ꝓhibẽtis formare vocẽ diſtinctã. e Quia ꝓpe ẽ ꝛc.i.punitiõis ei⁹ ſup vos. f Propter h̃ ꝛc.a ſua v̾tute p̃ cordis timore. q: timor retrabit ſpũs ꝛ calorẽ a membris exteriorib⁹ ꝛ ſic remanẽt frigida et tremẽtia: et ꝑ ꝯñs iualida. g Et oẽ cor ho.ta. ꝛ ꝓ.i. ꝯtereẽ: p̃ triſticia. h Torſiones ꝛc.i.babylonij affligenẽ p̃ anguſtia.ſicut illi q̃ patiunẽ talia. i Unuſq̃ſq; ꝛc.nõ potens eũ iuuare nec ab eo iuuari. k Facies cõ.vul.eo.q: ꝑſe ꝛ medi icẽderũt babylonẽ ꝛ multi fuerunt ibi cõbuſti. l Ecce dies. Hic ꝯñr deſcribiẽ afflictio babylonioꝝ ex pene acerbitate .cum dr: Ecce dies dñi.i.punitiõis ei⁹: m Ueniet cru.ipis babylonijs p̃ acerbitate punitiõis. ad qd̾ deſignãduz ſubdiẽ. n Indignatiõis plen⁹ ꝛc.ad h̃ eni ponunẽ tot v̾ba q̃ſi idẽ ſignificãtia vt deſignẽt maiorẽ exaggerationez pene. o Ad ponẽdũ terrã.ſ. babylonis. p In ſolitudinẽ.occiſiõis incolis. q Nã ſtelle celi.i.principes magni. r Et ſplẽdor earum.i.ſapientia eorũ. s Non expãdent lumen ſuum.q: fugiet ab eis mens ꝛ ꝯſilium contra imminens periculũ. t Obtenebratus eſt ſol ꝛc.i.balthaſar rex qui occiſus fuit Dañ.v.et tñ adhuc erat ꝓpe principium regni ſui. v Et luna ꝛc.i.regina non ꝓcedet vlterius i apparatu regio. x Et viſitabo. hoc diciẽ in ꝑſona domini. y Sup orbis mala.i.babylonis.et ꝓpter hoc aliqui dicũt hic: vrbis et male: quia i hebreo eſt orbis. Et diciẽ de babylone hyꝑbolice: ſicut diciẽ pariſius totus mũdus: quia babylon erat valde magna. Unde dicit ph̃s in libro politicoꝝ ꝙ erat magis regio clauſa muris q̃ñ ciuitas: eo ꝙ excedebat notabiliter magnitudinẽ ciuitatis. dicit eni Hiero. ꝙ muri erant in quadro edificati. ꝛ quodlibet latus habebat .xvj. miliaria que faciunt octo leucas. z Et req̃eſcere ꝛc. q: babylonij erãt idolatre: vt patet in Dañ. a Et arrogantiam ꝛc. iactabant eni ſe de fortitudĩe. b Precioſior erit vir auro.i.rarior eo modo loquendi quo dicitur omne rarũ p̃cioſum: quia valde pauci de babylonijs remanſerũt viui. c Et homo mũ. .i.auro puro ꝛ rutilãte.et dicitur obrizum ab ob ꝛ radio radias. d Sup hoc celum tur. ꝛc.locutio ẽ hyꝑbolica ad deſignãdũ magnitudinẽ ire dei contra babylonẽ. e Et erit quaſi damula fu.ſ.exercitus qui venerat aliunde ad auxiliũ balthaſar. f Et q̃ſi ouis fugiens lupum. g Et non erit qui congreget.ad reducẽdum eos i babylonis auxiliũ. ideo ſubdiẽ: h Unuſq̃ſq; ad populũ ſuum conuerteẽ ꝛc. quia timore ꝑterriti fugerũt ad loca ſua vñ venerãt. i Ois q̃ iuẽt⁹ fuerit. remanens cuz babylonijs. k Occideẽ .a perſis et medis. l Et ois q̃ ſupuenerit .vt babylonios adiuuet. m Cadet i gladio. aduerſarioꝝ. n Infantes eorũ.ſcz babyloniorum. o Allidenẽ. ꝯtra parietas

† Nau.2.c
† Eze.32.b

B
C

ctrina: cuiꝰ magiſtri ĩ damula ſignificã tur: q̃ grece dꝛ doꝛcas. a Ecce ego
Geñ. 10. a ⁊c. Legimꝰ in geneſi: ꝙ ⁊ madai filius noe auctoꝛ medoꝝ fuit q̃ ĩterp̃taꝛ mẽ/ ſura ſiue a potẽte vl' foꝛti. Igiꝛ ꝯ baby lonios q̃ mente ꝯfuſi ſt̃ ſuſcitãꝛ a potente ⁊ foꝛti deo foꝛtitudĩes ad puniendũ: q̃ reddant vnicui
D ꝙ ſm opa ſua.
Mar. 4. c In q̃ enim mẽſu ra menſi ſũt re/ me. eis. b Et erit babylõ ⁊c. Non poſtea re/ edificata eſt: ſed dicitur ĩ medio eius eſſe lacus ſerpẽtibꝰ plenꝰ: ⁊ arbuſta ĩ q̇bꝰ odibiles beſtie et aues ⁊ vena/ tio regia ⁊ inba bitalis ẽ ꝓpter poꝛtẽta. Due ci/ uitates apd̃ me/ dos dicũꝛ facte ex ea ctheſiphon teſ. ⁊ ſeleuca ſcꝫ.
Moꝛaliꝛ Moꝛ. Notan dũ ꝙ ꝑ ſermonẽ dñi vꝛbe ꝯfuſio/ nis euerſa vt ſo/ dome et gomoꝛ/ re compareꝛ nõ habitabiꝛ a ſan/ ctis ibi ſꝫ beſtie req̇ſcent. Quic quid enim here/ tici loquũtur in ſynagogꝰ ſatha/ ne: nõ eſt doctri/ ne domini ſꝫ vlu latus demonum et piloſoꝛum q̇s imitaꝛ eſau. Sy/ rene quieſcent ĩ delubꝛis volup/ tatis: que dulci et moꝛtifero car/ mine animaſ tra hunt in pꝛofun/ duꝫ a lupis ⁊ ca nibus deuoꝛan/ das. c Beſtie. Per has om̃es beſtias lucis re/ fugas demonuꝫ vel angeloꝝ foꝛ/ titudines intelli gimus: quibus ad puniendum tradun tur. d Strutiones. De quibus in
Job. 39. b Job ſatis tractatum eſt: que de terra al tius non eleuantur cuꝫ pennas habere videantur. e Piloſi. Silueſtres ho mines hiſpidi qui et incubones vel ſa/ tyri vel genera demonum.
f Vlule. Magnitudinis coꝛuine: ſed maculis reſperſe: que roſtro in palude fixo hoꝛrendũ ſtridunt.
g Syrene. Sunt ſerpentes criſtati: et alati velut alij piſces marini in ſpecie muliebꝛi vel poꝛtenta diaboli: que dul/ ci cantilena decipiunt homines huius ſeculi naufragium non clauſis auribus tranſeuntes.

Pꝛope

a ſ vt perfecti ſint. b ſ magiſtroꝛum. c ſ opes vtenſilia d ſ eccleſie.
ĩ oculis eoꝝ: diripiẽꝛ dõmꝰ eoꝝ et a b
a ſ pꝛaua ſapiẽtia ⁊ doctrina ꝑuerſa q̃ cõce. do. et pe. ini. b ſ hoſtili libidine. ſ eni.
a vxoꝛes eoꝝ violabunꝛ. Ecce ego c+
a ſ inſpirando. b ſ terrena amãtes. ſ babyloni/ os. c ſ demones vel p̃dicatoꝛes q̇ ſecultari ſciẽtia ñ delectẽꝛ. d ſ nitoꝛẽ eloquij i q̇ ſibi applaudebãt
ſuſcitabo ſuꝑ vos medos: q̇ argẽ/ d
a ſ deſiderio occidẽdi. b ſ acumẽ ingenij: ſꝫ tm̃ penis delectantur. ſ ſacre ſcripture.
tũ nõ q̃rãnt: nec aurũ velint ſꝫ ſa/ e
a ſ vt fiant magiſtri. b ſ nec innocẽtibꝰ parcẽt.
gittis paruulos interficient: et la
a ſ in erroꝛe. ſ nõ ad voluptatẽ ſed ad ſalutẽ.
ctãtibꝰ vterꝰ nõ miſerebũꝛ: et ſu per filios nõ parcat oculꝰ eoꝛum.
a ſ ſuſcitatis medis.
ſ mundus. ſ olim.
b Et erit babylon illa ciuitas glio/ f+
ſ olim. ſ gloꝛia. a ſ quaſi demonioꝝ. ſ trãſi/ bit mũdus: et concupiſcẽtia eius: Vidi celum no. et ter. no. ſ verſa.
ſa: ĩ regniſ inclyta ĩ ſuꝑbia chalde g h
oꝛũ ſubũſa† ſicut ſubuertit deꝰ ſo/ i k
ſ id eſt.
domã et gomoꝛrã. Nõ habitabiꝛ l+
ſ vnq̃. ſ vſq̃ in finẽ.
vſq̃ ĩ finẽ: ⁊ nõ fundabiꝛ vſq̃ ad m
generatiõeꝫ ⁊ generationeꝫ. Nec n
a ſ q꞉ videt eã deſertam. b ſ chꝛiſtus. vnde: Fa cite iter illi q̇. aſ. ſuꝑ. oc. d. n. illi. ce. ce. ad oꝛi. ſ occidẽtalis qui ad finem tendit obliuiſcens pꝛe/ terita: tendit in pꝛioꝛa.
ponet ibi tentoꝛia arabs nec pa/
a ſ feſſi. ſ angeli qui pꝛeſunt humano generi.
ſtoꝛes requieſcent ibi: ſꝫ req̇ſcent o
ſ in mundo. ſ. a ſ ne tradas beſtijs animas con/ fi. tibi. ſ vbi letabunꝛ.
c ibi beſtie: et replebuntur domus p†
a ſ babylonioꝝ. ſ ſed dꝛaconum vi. eoꝛum.
eoꝛũ dꝛaconibꝰ. Et habitabũt ibi
a ſ aues ſolitudinẽ amãtes: a parte totum. b ſ lxx. demones. ſ vel ſtabunt.
d e ſtrutiões: ⁊ piloſi ſaltabũt ibi: ⁊ re q r
a ſ adinuicẽ. b ſ vox lamẽtabilis.
f ſpõdebũt ibi vlule in edibus eius:
a ſ q̃ auditoꝛes ducũt ad moꝛtẽ. ſ in quibus lu/ xuriabanꝛ. ſ vbi deũ maxime offenderunt.
g ⁊ ſyrene in delubꝛis voluptatis. s t

a In oculis eo. qd̃ videre ẽ grauiſſimũ. b Diripieꝛ do. eo. i. opes ⁊ vtenſilia do/ moꝝ. c Ecce ego. Hic deſcribiꝛ afflictio babylonioꝝ ex pſequẽtiũ ferocitate. cum dꝛ: Ecce ego ſuſcitabo ſuꝑ eos. i. babylonios. d Medos q̇ ⁊c. ita ꝙ pꝛe deſiderio occidẽdi retardabũꝛ p̃dari. iõ ſubdiꝛ: e Sed ſagittis par. ⁊c. et tñ talibꝰ ꝑſonis ad ſe defendẽdũ ĩualidis ſolet parci ĩ bellis: et ꝑ h̃ arguiꝛ maioꝛ crudelitas ꝯ viros defendere ſe potẽtes. f Et erit. Hic poſt occiſionẽ baby/ lonioꝝ deſcribiꝛ ciuitatꝰ deſtructio totalis abſq̃ ſpe reedifi catiõis. cũ dꝛ: Et erit ba. ⁊c. q꞉ de ea gloꝛiabãtur babylonij ꝓpꝛ muroꝛũ foꝛtitudinẽ ⁊ ꝓplĩ mltitudinẽ. g In regnis iclyta. i. noĩata ꝓpꝛ nobilitatẽ ſuã ĩ oĩbꝰ regnis. h In ſu perbia chal. q꞉ de ipã ſe iactabãt. i Subuerſa. i. deſtru/ cta et deiecta a ſtatu ſuo. k Sicut ſub. do. ⁊ go. i. irreꝑa biliter. ideo ſubdiꝛ: l Nõ habitabiꝛ. ab hoĩbꝰ. m Et non fũ. ad ſui reedificatiõeꝫ. n Nec po. ibi ⁊c. Arabes tũc tp̃is habitabãt ĩ tabernaculis frequẽter mutãtes loca ꝓ paſtu aĩalium. ꝑ h̃ ꝙ qd̃ dicit: Nec ponet ⁊c. deſignaꝛ de ſtructio babylonis totaliꝛ: q꞉ ſic erit iepta habitatiõi hoĩꝫ. ita ⁊ paſcuis domeſticoꝝ aĩaliũ. iõ ſubdiꝛ: o Sꝫ req̇ſcẽt ibi be. ſ. feroces ⁊ venenoſe. ⁊ etiã mõſtruoſe. ideo ſubdiꝛ: p Et replebũꝛ ⁊c. aues ſũt magne ſolitudinẽ amantes. q Et piloſi ſaltabũt ⁊c. i. vulpes ⁊ lupi vt dicũt aliq̇. Alij ṽo dicũt ꝙ piloſi hic accipiunꝛ ꝓ q̇buſdã aĩalibꝰ mõſtruo ſis q̃ in ꝑte habẽt effigiẽ hoĩs et in ꝑte beſtie. Alij ṽo dicũt ꝙ piloſi hic accipiunꝛ ꝓ hoĩbus ſilueſtribꝰ: q̇bꝰ multitudo et magnitudo piloꝛũ ẽ ꝓ indumẽtis. Alij ṽo dicũt ꝙ pilo/ ſi hic accipiunꝛ ꝓ demonibꝰ incubis. ſed iſtud nõ ẽ veriſimi le: cũ locꝰ ille ſit inhabitabilis nature hũane vt p̃dictũ eſt. demones aũt nõ habitãt ĩter beſtias q̃ peccare nõ poſſunt: ſed inter hoĩes eos ad pctm̃ ꝑtrahere nitentes. r Et re/ ſpõdebũt ⁊c. Aues ſũt magnitudinis coꝛuine: ſꝫ maculis reſperſe: q̃ fixo in palude roſtro ſtridẽt hoꝛrẽde. ideo dicũꝛ vlule ab vlulatu dicte. s Et ſyrene. Dicit Hiero. ꝙ ſunt ſerpẽtes alati et criſtati. Alij ṽo dicũt ꝙ ſunt piſces marini in foꝛma muliebꝛi in ꝑte ſuꝑioꝛi apparentes. Sꝫ q̇cq̇d ſit de †Geñ. 19. c talibꝰ piſcibꝰ. tñ non accipiunꝛ hic ſyrene ꝓ eis: q꞉ ſi ſint ta les piſces habitãt in mari et nõ in ciuitatibꝰ deſtructis. t In delu. vo. i. in templis idoloꝝ in q̇bus gẽtiles exerce/ bant voluptatẽ carnis: vt in tẽplo pꝛiapi et veneris.

Moꝛaliter.

n† Onus babylo/ Ca. XIII nis. Hic ad lr̃am deſcribiꝛ deſtru/ ctio babylonis. Per babylonem q̃ ꝯfuſio ĩterp̃taꝛ ciuitas diaboli q̃ ẽ maloꝝ hoĩm ꝯgregatio ſignificaꝛ. Hec aũt ciui/ tas dupliciꝛ debellaꝛ. Vno mõ ꝑ ꝯuerſionẽ maloꝝ ad bo/ nũ: qd̃ fit ꝑ p̃dicationẽ ⁊ oꝛationẽ bonoꝝ. Alio mõ ꝑ puni/ tionẽ obſtinatoꝝ. Q̇tum ad p̃mũ moduꝫ dꝛ: p† Super mõtẽ caliginoſũ. i. ſuꝑ populũ ſuperbũ peccatꝰ obtenebꝛa/ tũ. r† Leuate ſignũ. ſ. crucꝰ vos p̃dicatoꝛes ĩ p̃ncipio ve ſtre p̃dicatiõis vos ſignãdo. s† Et exaltate vocẽ. exhoꝛ tationis. Eſa. lviij. Quaſi tuba exalta vocẽ tuã ⁊ annũcia ꝓplo meo ſcelera eoꝝ. t† Leuate manũ. bone oꝑationis. nã ĩ p̃dicatiõe plꝰ mouẽt facta q̃ꝫ ṽba. v† Et ingrediãꝛ poꝛtas duces. i. p̃dicatoꝛes q̇ ſũt duces ṽbi diuini. ſicut dꝛ Actꝰ. xiiij. de Paulo ꝙ erat dux ṽbi. ingrediãꝛ aures au dĩetiũ ad mouẽdũ coꝛda ꝑ efficaciã p̃dicãdi. o† Ego mã daui ſãctificatis meis. i. p̃dicatoꝛibꝰ deuotꝰ inſpiraui ſpiri/ tũ p̃dicãdi. z† Vocaui foꝛtes meos. i. p̃dicatoꝛes q̇ ad ſu ſtinẽdũ aduerſa debẽt eẽ foꝛtes. a† In ira mea. ꝯ vitia. b† Exultãtes in glĩa mea. q꞉ veri p̃dicatoꝛes nõ q̃rũt glo/ riã ꝓpꝛiã. Et qm̃ in p̃ncipio p̃dicatõis debet fieri oꝛatio cõ munis. ſubdiꝛ: c† Vox mltitudinis. ſcꝫ oꝛantis. † In mõtibꝰ ⁊c. nã oꝛatio ẽ aſcẽſus mẽtis ĩ deũ. † Frequẽtium populoꝝ ⁊c. nã minoꝛes et maioꝛes ĩ p̃dicatiõe debẽt oꝛa/ re. e† Dñs exercituũ. Hic poniꝛ ſecũdus modꝰ debellãdi ciuitatẽ diaboli ſcꝫ per punitionẽ obſtinatoꝝ qd̃ erit maxime ĩ iudicio finali in q̃ executoꝛes erũt angeli. iõ ſequiꝛ: Dñs exercituũ p̃cepit militie belli ⁊c. i. angelis ſanctis vt retrudant dam/ natos ĩ inferni penis. Et q꞉ nullꝰ poterit reſiſtere. ideo ſubdiꝛ: f† Oẽs manꝰ diſ/ ſoluenꝛ ⁊c. q꞉ nec aliũ iuuare nec ab eo iuuari poterit. ideo ſubdiꝛ: i† Vnuſq̇ſq̃ ad ꝓximũ ſtupebit ⁊c. qm̃ ſtelle celi ⁊ ſplẽdoꝛ eaꝝ nõ expãdẽt lumẽ ſuũ. i. angeli ſan cti nõ agent amplꝰ vt reducãt peccatoꝛes ad gr̃e ſtatũ. t† Obtenebꝛatꝰ ẽ ſol. id ẽ xp̃s nõ in ſe ſꝫ peccatoꝛibꝰ q̃ non videbũt eũ amplꝰ. v† Et luna nõ ſplẽdebit. i. vir go maria peccatoꝛibꝰ h̃ ꝯdeſcẽdet: q꞉ ſuo filio ꝯfoꝛmis erit. b† Precioſioꝛ erit ⁊c. quia pauci erũt ṽtuoſi ⁊ ſaluati reſpectu multitudinis dãnatoꝝ. Matth. vij. Lata eſt via ⁊ ſpacioſa poꝛta q̃ ducit ad moꝛtẽ ⁊ multi intrãt ꝑ eã ⁊c. d† Suꝑ h̃ celũ tur babo ⁊c. Matth. xxiiij. Erũt terremotꝰ ꝑ loca et virtutes celoꝝ mouebunꝛ. e† Et erit q̃ſi damula fugiẽs. ſcꝫ ſi poſſet. h† Vnuſq̇ſq̃ ad populũ ſuũ cõuerteꝛ. q꞉ ſiles in culpa ſiliter punienꝛ. l† Oĩs q̃ ĩuentꝰ fuerit. ſcꝫ in pctõ moꝛtali. k† Occideꝛ. moꝛte gehẽne. n† Infantes eoꝝ allidẽs ĩ oculis eoꝝ. i. imitatoꝛes paternoꝝ ſcele rũ cũ eis cruciabũꝛ qd̃ erit ad aggrauatõeꝫ pene ĩpoꝝ. ꝓpꝛ qd̃ diues epulo petebat

vt fratres

vt fratres ſui nõ venirẽt cum eo ad locũ tormẽtoꝝ. Luc. xvj. c† Ecce ego ſuſcitabo ſup ⁊c̃. i. demones q̃ nõ curãt de bonis tẽporalibꝰ ſʒ tm̃ de aĩabꝰ. f† Et erit babylon illa glo. ⁊c̃. Cuiꝰ gl̃ia ẽ q̃ſi momẽtanea ĩ h̃ mũdo erit ſubuerſa in inferno. l† Nõ habitabit̃ ⁊c̃. i. a penis non liberabit̃ ſʒ erit cũ demonibꝰ. ideo ſequit̃: p† Et replebũt̃ domꝰ eoꝝ draconibꝰ ⁊c̃. In ca. xiij. vbi dr̃ ĩ poſtil. Et piloſi ſaltabunt ibi. i. vulpes ⁊ lupi.

Additio. In hebreo ponit̃ q̃dã dictio q̃ ſonat cobirim qd̃ ẽ plurale huiꝰ noĩs cobir: ⁊ habet multiplicẽ ſignificationẽ. Uno mõ ſignificat piloſũ. vñ Geñ. xxvij. de eſau q̃ erat vir piloſus: in hebreo dr̃ cobir. Alio mõ ſignificat idẽ ꝙ hircꝰ capraꝝ. vñ Leuit̃. xvj. vbi dr̃: Et a multitudine filioꝝ iſrl̃ accipiet hircos. vbi ĩ hebreo habetur cobirim. Alio mõ ſignificat demonẽ. Leuit̃. xvij. vbi dr̃: Nõ ĩmolabũt vltra victimas demonibꝰ ĩ hebreo dr̃ cobirim. In hoc ƺo loco dr̃ cobirim ſaltabũt ibi: q2 ſm̃ trãſlationẽ. lxx. interpretũ ĩtelligit̃. tertio mõ. ſ. demões idẽ ſm̃ trãſlatiões chaldaicã: idẽ etiam ſm̃ oẽs expoſitores hebreoꝝ. Nec obſtat qd̃ obijcit poſtillator dicẽſ: ꝙ cũ ille locꝰ ſit ĩhabitabilis nature hũane demones nõ habitarẽt ibi ⁊c̃. Naʒ lʒ ciuitas babylonie fuerit penitꝰ deſtructa ꝓut habet̃ ĩ h̃ capl̃o. terra tñ ſennaar vbi ſita erat babylon nõ legit̃ h̃ deſtruẽda ĩmo fuit habitata a multis hoĩbꝰ: ſpecialit̃ a iudeis q̃ remãſerũt ibi pꝰ captiuitatẽ babylonicã. ⁊ etiã q̃ ibi redierũt poſt paſſionẽ xp̃i ⁊ ibidem fabricauerũt illud opꝰ catholice fidei inimicũ. ſ. thalmud babylonicum ꝓut pleniꝰ dñõ ꝯcedẽte declarabit̃. Zach. v. vbi de h̃ ad l̃ram agitur: ⁊ q2 illud opus fuit maxime diabolicũ. idõ ꝯgrue dicit ꝓpheta ꝙ ĩ illa regione babylonis demões ſaltabũt. ſ. ꝓcurãtes fieri illud ꝑnicioſum opus.

Replica. In capl̃o. xiij. piloſos exponit Burg. ſaltãtes in terra ſẽnaar ꝓ demonibꝰ habitãtibus ibi: vbi vt dicit fabricatũ ẽ opus diabolicũ thalmud babylonicum: trãſeat illud ꝯtra iudeos.

Glo. ordi.

Caplin. XIIII

Allego. Prope eſt vt ve. Alleg. Incarnatiõis. ſic. n. miſertuſ dñs iacob. i. noui ꝑp̃li. De iſrl̃ elegit ap̃los et alios q̃s regeſcere fecit ſup humũ ſuã. i. eccleſiam.

b Iacob ⁊c̃. Nota ꝓprietatẽ ƺboꝝ. Iacob q̃ adhuc ĩ lucta eſt miſeret̃. Iſrl̃ q̃ poſt victoriã nomẽ accepit: elegit. c Seruos. Legi obediẽtes de vtroq; ſexu: vel in tãtũ exaltati ſũt poſt captiuitatẽ: vt de gentibꝰ ſeruos et ancillas haberent ſcʒ hebreos.

d Quõ ceſſa. Admirãdo quõ vaſtator terrarũ ⁊ tributꝰ cuncta opprimẽs ſit ꝯtritꝰ et ad nihiluʒ redactꝰ: et poſſũt hec ĩ ꝑſona electorũ in die iudicij de diabolo legi: vl̃ de nabuchodonoſor vt fabulãt̃ hebrei. Quõ: A domo dei iudiciũ ĩcipit. vñ: A ſãctꝰ meiſ incipite. Pro diuerſitate enĩ peccati diſponit̃ ordo iudicij vt q̃ minꝰ peccauerunt añ purgentur: nouiſſima aũt inimica deſtruet̃ mors.

Ezech. 9. c

. Cor. 15. d

e Exactor. Qui exigit vſq; ad nouiſſimũ q̃drãtem a debitoribꝰ ſuis: q̃ dicũt: Dimitte no. debita. Huic tradẽt̃ debitoreſ. huic tradit paulus corintheuʒ fornicãtẽ.

Mat. 6. b

. Cor. 5. b

f Baculũ. Uocat nabuchodonoſor vel diabolũ: q2 ſicut ꝑ illum flagellantur a deo impij: ſic per hũc in penis inferni vl̃ q̃tidie in peccatis ſuggerendo inſidiando. g Abietes quoq;. Principes diuerſarũ gentium ab illo afflicti. Uel filij quoꝝ pa- ⁊ tres

b ſ deo cui oĩa p̃ntia ſũt. ſ q̃ſi: ⁊ h̃ cito.
a ſ captiuitatis: vel ruina hereticoꝝ.

Prope ẽ vt vẽni Ca. XIIII a†
at tp̃s eiꝰ: ⁊ dies eiꝰ nõ elõ-
a ſ deſerta babylonie. ſ primo ãno Cyri q̃ iudeos captiuos ſoluit de captiuitate babylonis. b ſ eoꝝ qui ſupplantant vitia.
b gabũt̃. Miſerẽbit̃ enĩ dñs iacob: ⁊ b† c
ſ ap̃los vidẽtes deum mente.
ſ eos q̃ redierũt cũ zorobabel ⁊ alijs ducibus.
eliget adhuc d̃ iſrl̃: ⁊ req̃eſcẽ eoſ faci d†
a ſ terrã viuentiũ. b ſ eccleſiam. c ſ gentilis.
et ſup hũmũ ſuaʒ. Adiũget̃ ãduena e†
a ſ qui redierũt. ſ electos. b ſ fide.
ad eõs: et adherẽbit domui iacob.
a ſ affectu nõ captiuitate. b ſ reuertẽtes. c ſ gẽtiles. ſ aduenas. a ſ eccleſiã. ſ hieruſalẽ. b ſ ꝑdeſt mal' ſuire bonis. vñ eſau dicit̃ fratri tuo ſuies.
Et tenẽbũt eos ꝑp̃li: ⁊ addũcẽt eõs f g†
in lõcũ ſuũ. Et põſſidebit eos domꝰ h
c iſrl̃ ſup terrã dñi ⁊ ſeruos ⁊ ancillaſ: i
a ſ vinculis fidei vel in tempore aſſueri: vel holofernis. b ſ ſophiſmatibus.
et erũt cãpiẽtes eos q̃ ſe cẽperãt: et k
a ſ pñie ſ ſuituti. b ſ quãdo oĩa lucri cauſa faciũt.
ſũbijcient exãctores ſuos. Et erit in l†
a ſ o iſrael et iacob. b ſ eccleſia
die illa cuʒ requiẽ dederit tibi dꝰ a m
a ſ quo contra hereticos vel quoſlibet cõpugnaſti.
b ſ a violentia qua tractus in captiuitatem.
lãbore tuo: ⁊ a ꝯcũſſione tua: ⁊ a ſer n o
a ſ falſi dogmatꝭ. b ſ chaldeoꝝ. c ſ hoc erit.
uitũte dũra q̃ añ ſeruiſti: ſumẽs pa- p†
a ſ nõ ſimpliciter hiſtoriã. b ſ hereticũ ſermonẽ.
c ſ erroris ⁊ confuſionis.
rãbolã iſtam ꝯ rẽgẽ bãbylonis ⁊ di
a ſ penaꝝ: diabolꝰ vl̃ tributoꝝ: vel nabuchodonoſor.
d e ces: Quõ ceſſauit exãctor quieuit q† r
a ſ pecunie vel peccati. ſ ſic. ſ.
b ſ diabolũ ve nabuchodonoſor.
f tribũtũ: Cõtriuit dñs bãculũ impi s t
a ſ qui nolunt ſuſtinere iugum leue.
orũ virgãʒ dominãtiũ cẽdẽtẽ ꝑp̃los v x
a ſ ſua vel domini. b ſ morte eterna.
c ſ quia vult occidere nõ emendare.
ĩ indignãtiõe plãga inſanãbili: ſubijcientẽ in furore gẽtes: ꝑſequẽtem y z
a ſ a labore. ſ hoc contrito.
b ſ a fletu. c ſ que ſeditione plena erat.
crudeliter. Cõnquieuit et ſilũit õĩs a
a ſ in damnatione eius.
b ſ Letabitur iuſtus cũ viderit vin. ⁊c̃. ſ in domini virtute ſublimes. ſ al's uit.
g terra: gãuiſa ẽ ⁊ exultãbit: †abietes b c

Nico. de lyra

Prope ẽ: Hic ꝯñr ꝓph̃a denũciat iudeoꝝ ꝯſolationẽ. Ca. XIIII Circa qd̃ primo nunciat̃ eorum liberatio de captiuitate babylonica. ſcd̃o ꝯtra hoſtes inſultatio. ibi: Et erit. tertio inſultatiõis cõfirmatio. ibi: Non vocabitur. Circa primũ dicit: Prope ẽ ⁊c̃. i. liberatiõis iudeoꝝ d̃ babylone q̃ facta ẽ in principio regni cyri: vt patʒ Eſdre. j. ſed q2 h̃ fuit Cyro inſpiratũ a deo vt ibidem dicit̃: Suſcitauit dñs ſpiritũ Cyri regis perſaꝝ ⁊c̃. ideo ſubditur: b Miſerebit̃ enĩ dñs. ia. i. populũ regni iude deſcẽdẽtẽ a iacob. c Et eliget adhuc d̃ iſrl̃. paucos de regno iſrl̃ cũ zorobabel reducendo. Capta enĩ ſamaria ⁊ trãſlato inde ꝑp̃lo ꝑ ſalmanaſar aliq̃ euadẽtes manũ eiꝰ intrauerunt regnũ iude ibidẽ habitãtes vſq; ad captiuitatem babylonis: ⁊ ſic cuʒ illis de regno iude fuerunt captiuati: ⁊ cum redeuntibꝰ de captiuitate redierũt. d Et requieſcere eos ⁊c̃. tp̃e zorobabel eſdre neemie et machabeorũ. e Adiunget̃ aduena ad eos. q̃ aliqui de gentilibꝰ ꝯuertebant̃ ad iudaiſmũ ꝑ vnius dei cultum. ⁊ iſti dicebantur aduene. f Et tenebũt eos populi. i. dabũt eis in via ſecuritatẽ. g Et adducent eos ĩ locũ ſuũ: quia Cyrus dedit eis ꝯductũ. h Et poſſidebit eos ⁊c̃. i. in iudea q̃ erat diuĩo cultui deputata. i In ſeruos et ancillas. hoc dicit̃ q̃tũ ad paupes gẽtiles q̃ iuncti ſũt eis ad ſuiẽdũ. k Et erũt capiẽtes eos q̃ ſe ceperãt ⁊c̃. Hoc fuit impletũ tp̃e machabeoꝝ q̃ regnũ iudee recuperauerũt a grecis: multis eoꝝ occiſis ⁊ captꝭ ⁊ aliquibꝰ eorũ in ſeruitutẽ redactis: vt ptʒ p̃mo Machab. ⁊ ſcd̃o. l Et erit. Hic conſequẽter ponitur inſultatio contra hoſtes. Et primo inſultatio viuorum. ⁊ ſecundo mortuorum. ibi: Infernus. Circa primum dicit̃: Et erit in die illa. i. tempore reductionis captiuitatis babylonice. m Cum requiem ⁊c̃. ſcʒ itineris qñ ductus fuiſti in babylonẽ. n Et a cõcuſſiõe tua. quia captiui ducunt̃ impellendo ⁊ concutiendo. o Et a ſeruitute ⁊c̃. ſcʒ in babylone. p Sumes parabolam iſtam. que ſequitur contra regem babylonis. et dicit regẽ indefinite: quia aliqua de his q̃ ſequunt̃ verificantur de vno rege. et aliqua de altero. q Quomodo ceſſauit exactor: q2 rex babylonis ꝑ violentiam bona alioꝝ rapiebat. r Quieuit tributũ. qd̃ impoſuerat ſup alias gentes ⁊ regna: et hoc fuit potiſſime tẽpore nabuchodonoſor qui fuit potẽtiſſimus inter reges babylonis. s Cõtriuit dominus baculum. id eſt virtutem: t Impiorum. i. babyloniorũ. et hoc fuit impletuʒ in balthaſar quẽ dñs ꝑ Cyrũ ⁊ Dariũ expugnauit ⁊ occidit. Dañ. v. v Uirgã dominãtiũ. i. ſceptrũ babyloniorũ qui dominabant̃ multis gentibus. x Cedentẽ populos ⁊c̃. i. ſuperbe. y Plaga inſanabili. q2 nõ poterant eis reſiſtere. z Subijcientem in furore gentes ⁊c̃. q2 victorijs ſibi a deo cõceſſis abutebant̃ ĩ crudelitate nimia. a Conq̃euit ⁊ ſiluit oĩs ter. i. habitatores oĩs terre habitauerunt in pace regno babylonis deiecto. b Gauiſa eſt. in corde. Et exultauit in ſigno exteriori. exultatio enim dicit̃ q̃ſi extra ſaltatio. c Abites q̃ʒ. id eſt prin.

A

B

†De pe. di. 2. c. pricipium. i prin.

tres interfecit. a Ex q̃ dormiſti. Quia victo forti ⁊ direpť vaſis eius ſatellites corruerunt. vnde: Ite in ignẽ eternũ qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius. No ta mors mortis dormitio dicitur.

Mat. 25. d

b Qui ſuccidat.

Pſ. 79. Añ: Operuit mon tes vmbra eius: et arbuſta ei⁹ cedros dei. Has aliquan do peccantes tra dit dominus ſup plicio ꝯterendas.

C

Iudic. 9. b Unde: Cõteret do minus cedros liba ni. c Infernus. Habitatores vł ꝑn cipes eius inferni ſubter te. Sub ter ra enim eſt infer nus in quo viſus

Luce. 16. f eſt diues ille a La çaro. vnde: Domi nus vinctos ſuos eruit: vinctum dia bolum dimiſit.

d Omnes princi pes. Et ſi hec facta non ſunt: tamẽ fie ri potuerunt. So latium eſt maloꝝ: ſimicos habere ſo cios penarum.

e Uulnerat⁹ es. Qui ĩmortalis et deus videbaris. Nos ꝑ imbecilli tate ſenſuum puta bamus nõ poſſe re ſiſtere potentie dei ⁊ te ſolum in altitu dine tua ꝑmanere.

f Subter. Putre do tinea et operi mentum vermiũ: pene eterne ſũt: q̃s ꝓpria gignit ꝯſciẽ tia. Uel ſuppliciorum materia q̃ ex ꝓprijs peccatis naſcitur: ſicut enĩ q̃diu hu mor eſt in cadaue re: vermes naſcenť ex putredine. ſic ex ipſa materia pecca torum gignũť ſup plicia.

D

Requies diaboli. lectus ten tationis: qui dice bat: Hec omĩa tibi dabo ſi. ca. ado. m.

Mat. 4. b

g Qui mane orieba. Hi ſũt falſi apoſto li: operarij mendaces: qui transfigurant in apľos chriſti: qui lolium ſuperſeminãt dormientibus prelatis ⁊ nolentib⁹ vł nõ valentib⁹ reſiſtere.

Allego. Allego. Lucifer qui mane orie. Diabol⁹ in exordio mũdi crea tus vel inter angelos glorioſus: ſed cor ruit. ſm illud: Uidebam ſathanam ſicut fulgur de celo cadentem: qui prius cogi tabat. In celũ ꝯſcendã: ſupaſtra. ſe ad ſo lium dei ſcz. Poſt lapſum quoq₃ arrogat idẽ ſibi: vnde ⁊ gloriať aſcendere ſuꝑ an gelos in celũ. vel ſuꝑ nubes corda ſcz ele ctorum: ⁊ ſedere in mõte teſtamẽti in eccle ſia: ⁊ in lateribus aquilonis in frigidis.

Luce. 10. c

h In celu₃ conſcen. In firmamẽto erat: in celũ vbi ẽ dñi ſoliũ cupiebat aſcẽdere.

Hec oĩa

a ſ o diabole vel nabuchodonoſor.

a Quin et abietes letate ſũt ſuper te: ⁊ cedri liba

a ſ dicentes. b ſ dor. ſomno mortis.

b c ni. Ex quo dormiſti non aſcẽdit

a ſ occidat. b ſ penalis locus vel diabolus: qui prepoſitus eſt inferis.

b c qui ſuccidat nos. Infernus ſub d ✝

a ſ in amaritudinẽ verſus. ſ cõturbari potuit.

e f ter te cõturbatus eſt in occurſu₃

a ſ nabuchodonoſor. ſ terrenos principes: ge. n. terra. ſ al's uit.

g aduent⁹ tui: ſuſcitabit tibi gigan

a ſ anime eorum quos interfecerat. b ſ in aduẽ tu principis vt eius pena₃ mirẽtur cuius honora bant potentiam. ſ conſolate in penis eius.

d tes. Oẽs principes terre ſurrexe h i

ſ etiam. ſ ſurrexerunt.

runt de ſolijs ſuis: omnes princi pes nationum. Uniuerſi reſpõ

ſ o nabucho. ſ morte eterna.

e debũt ⁊ dicent tibi: Et tu vulne k l

ſ vi. a ſ vt quos in terra ſeparauerit digni tas apud inferos ſociet pena. ſ quos occidiſti.

ratus es ſicut et nos: noſtri ſi

a ſ in penis. ſ quia

milis effectus es. Detracta ẽ ad

a ſ qua ſubiectis gẽtib⁹ letabaris. ſ morte.

inferos ſuperbia tua: concidit m

a ſ mortuum peccatis. b ſ omnis pena diabo li requies per contrarium erit. c ſ qui ſuper re gum pectora recumbebas.

f cadauer tuum. Subter te ſterne n

a ſ cũ prius pallia auro geminiſq₃ diſtincta. ſ ꝑ tineã ⁊ vermes inferni tormẽta deſignat.

tur tinea: ⁊ operimentum tuum

erunt vermes. Quomodo de ce o

a ſ de ſolio potentie. b ſ factus heſperus. ſ nabuchodonoſor alijs regib⁹ glorioſior: vt lu cifer ſtellis ſplẽdidior. ſ modo occidens.

g lo cecidiſti lucifer qui mane orie p q

baris: Corruiſti in terrã qui vul r s

a ſ ante caſum vel poſt.

nerabas gentes: qui dicebas in t

a ſ cum ſubiecerim mihi terram q̃d reſtat niſi in celũ cõſcendã. ſ iudeos qui et aſtra celi dei cog nitione fulgentes.

h corde tua: In celum conſcendã: v

ſ non infra. a ſ que non ceciderunt.

ſuper aſtra dei exaltabo ſolium

id eſt principes magne terre. a Letate ſunt ſuper te. id eſt ex tua deiectione. di cẽtes: b Ex quo dormiſti. ſomno mortis: c Non aſcendit q̃ ſuccidat nos. id eſt impugnet. ꝓſequitur enim parabolam de arboribus magnis principes ſig nificantibus: vt dictum eſt. d Infernus. Hic conſequenter ponitur inſultatio mortuorum. Et primo contra animam. ſecundo q̃tum ad corporis ſepulturã. ibi: Omnes reges al's principes. Prima ĩ duas. q2 primo ponitur inſultatio contra regem babylonis. ſecũdo occa ſione hui⁹ fit tranſitus ad caſum demonis. ibi: Quomo do corruiſti. al's cecidiſti. Circa primũ ſciendũ ꝙ hebrei et aliqui expoſitores catholici exponũt locum iſtũ de ani ma nabuchodonoſor deſcendẽte ad penas damnatoru₃. Sed ſaluo meliori iudicio iſtud non videť mihi cõueniẽ ter dictum. quia Dañ. iiij. nabuchodonoſor reuerſus de amentia videť extũc vixiſſe in confeſſione laudis diuine. vnde ibidẽ diciť: Igiť poſt finem dierũ ego nabuchodo noſor oculos meos ad celu₃ leuaui et ſenſus meus reddi tus eſt mihi: et altiſſimo benedixi ⁊c̃. et poſtea ſubditur ĩ fine capituli. Nunc igitur ego nabuchodonoſor laudo ⁊ glorifico et magnifico regem celi: q2 opera eius vera: et omnes vie eius iudicia. et gradientes in ſuperbia poteſt humiliare. et ſic videť vitam ſuam in bono terminaſſe: q2 vlterius non fit mentio de recidiuõ ad malũ. Unde ⁊ in decretis. xxiij. q. iiij. ca. nabuchodonoſor. diciť ꝙ fecit pe nitentiã fructuoſam. ⁊ ideo dicendu₃ eſt ꝙ hoc referť ad balthaſar nepotẽ ſuum: q̇ in cõtemptũ dei fecit apportari vaſa ꝯſecrata diuĩo cultui. et bibit in eis ⁊ principes ei⁹: vxores et cõcubine: ꝓpter q̃d interfectus fuit eadem no cte. Dañ. v. et ſm hoc diciť: Infern⁹. id eſt diabol⁹ q̇ ꝑeſt inferno. e Subter te. q2 infern⁹ diciť eſſe in terre pro fundo. f Cõturbat⁹ eſt ⁊c̃. i. cõmot⁹ et intẽt⁹. eo modo loquẽdi q̇ cõmuniter dr: qñ aliq̇s magn⁹ et peſſim⁹ homo moriť ꝙ demones ſũt multũ occupati circa receptiõe₃ et deductionẽ aĩe ei⁹. ꝓphete enĩ aliqñ vtebanť modis iſtis cõmunib⁹ loquẽdi. g Suſcitauit tibi gigãtes. i. aĩas gigantũ ĩ inferno exiſtẽtes. q̇ fuerũt mali hoĩes. Geñ. vj. ad inſultandũ tibi. h Oẽs ꝑncipes terre. ſ. defuncti. i Surrexerũt de ſolijs ſuis. i. de loc̄ ĩ inferno ſibi dpu tatis. ⁊ eodẽ mõ exponiť q̃d ſubdiť: Oẽs ꝑncipes natio num ⁊c̃. k Et dicẽt tibi. inſultãdo. l Et tu vulnera tus ⁊c̃. i. deiectus in infernũ ab honore tuo mũdano. m Cõcidit cadauer tuũ. ꝑ mortẽ corꝑis. n Subter te ſterneť tinea ⁊c̃. q2 cadauer homĩs mortui vermificat cir cũcirca. Aliqui tñ referũt hoc ad vermem ꝯſciẽtie q̇ con tinue remanet in dãnatis. Si autẽ aliq̇s vellet exponere ꝑdicta ad lr̃am de aĩa nabuchodonoſor: dicendũ eſſet ꝙ iſta ꝓphetia Eſaie nõ fuit ꝑdeſtinationis q̃ ſemꝑ impleť: ſed cõminatiõis q̇ aliqñ non impletur: ſicut Ione. iij. dr: Adhuc. xl. dies ⁊ niniue ſubuerteť. q̃ tñ non fuit ſubuer ſa. talis enĩ ꝓphetia non denũciať ꝓut ẽ in diuina ꝑſciẽ tia q̃ eſt ĩmutabilis: ſ₃ ſm merita vel demerita hoĩm que mutabilia ſunt. ſm enim demerita niniuitaꝝ niniue erat ſubuertẽda. ſ₃ q2 egerũt pnĩa₃ ad ꝑdicationẽ: nõ fuit im pleta cõminatio ſubuerſiõis dicte. Sic ĩ ꝓpoſito nabucho donoſor enĩ anteq̃₃ ꝓpť pctã ſua pcuterť amẽtia merue rat penã gehẽne: ⁊ ꝙ ſibi fieret talis inſultatio a dãnat̄. Uerũtñ q2 poſt amentiã recognouit dei potentiam ⁊ egit pnĩa₃ fructuoſã: vt dictũ ẽ. ſ. ideo pena ꝑ Eſaiã cõmina ta non fuit ĩpleta. ⁊ l₃ ſic poſſet dici: videť tñ mihi ꝙ ꝑma expoſitio melior ẽ ⁊ magis cõſona textui. o Quõ ceci. Hic ꝯñr occaſione reḡ babylonis agiť de caſu demonis ſm regulã exponẽdi ſacrã ſcripturã q̃ dr de diabolo ⁊ ei⁹ corꝑe. quã ĩter alias ponit Aug⁹. iij. de doctrina xpiana. ⁊ Iſidor⁹ de ſũmo bono. xx. ca. ⁊ illas ego poſui in principio Geñ. ꝓ expoſitiõe toti⁹ ſacre ſcripture. iſta aũt regula q̃ hic vtẽdũ ẽ ĩtelligiť ꝑ h̃ ꝙ diabol⁹ eſt caput omniũ iniquoꝝ: ſm ꝙ dicit Greg⁹. homel. x. ⁊ ideo ꝓpter ꝯnexionẽ capitis ad mẽbra ⁊ econuerſo: ſcriptura ſa cra aliqñ ſub vno ꝯtextu de vno trãſit ad aliud et econuerſo. et h̃ mõ Eſaias h̃ lo quẽs de rege babylonis q̇ erat diaboli mẽbrũ ſimpliciť q̃tum ad ipm balthaſar. et ad tp̃s q̃tum ad ipm nabuchodonoſor trãſit ad loquendũ de demone dicens: Quõ cecidiſti de celo. ſ. empyrreo. p Lucifer. i. pulchrior ĩter angelos: ſicut lu cifer q̃ ẽ ſtella matutina pulchrior ẽ ĩter ſtellas. ideo alio noĩe vocať ven⁹ a venu ſtate. q Qui mane oriebaris. q2 inter creationẽ ei⁹ q̃ dr h̃ ort⁹: ⁊ lapſũ: fuit tp̃s modicũ. r Corruiſti ĩ trã. q2 ꝓiect⁹ fuit ĩ h̃ aere caliginoſo. s Qui vul. gẽ. i. angelos alios q̇bus ipſe fuit occaſio cadẽdi. angeli enĩ boni ⁊ mali frequenter ap paruerũt in ſpecie hũana. ⁊ ideo noĩe gentiũ ⁊ hominũ nominanť. ſicut Act̄. j. de duob⁹ ſanctis angelis dr: Ecce duo viri aſtiterũt iuxta illos in veſtib⁹ albis ⁊c̃. et de diabolo dicit ſaluator Matth. xiij. Inimic⁹ homo ſuꝑſeminauit çiçaniam ĩ me dio tritici. t Qui dicebas in corde tuo. ſuꝑbiẽdo. v In celum aſcendã ſuꝑ aſtra celi ⁊c̃. i. ſuper alios angelos. ſic enim voluit ꝑeſſe alijs angelis indebite ſc₃

vt ſibi

☞ Hec oia ad hereticos ſunt referẽda: qui cũ deorſũ ſint: cum principe ſuo iactant ſe excelſos eſſe.

Hie.1.c a In laterib⁹ aq̃. Uñ: Ab aq̃lone exardeſcũt ma-
Ibi.43.a la ⁊ ſuccendit olla Hieremie. De quo: Dicã aqui-
loni da.i.redde captiuos. b Nubiũ. Prophe-
Is.5.b tarũ.de q̃b⁹: Mandabo nu-
bib⁹ meis ne pluant ſup eã
Ps.35. imbrez. Et veritas tua vſq3
ad nubes. Iudas nubes fuit cũ alijs apoſtolis: ſ3 vitio ſuo diabolum aſcenſorẽ ſuſcepit. c Uerũtñ ad i. Qui per virtutes potuiſti aſcẽdere: p vitia cades. Sãcti habent pẽnas colũbe et aquile vt volẽt et req̃eſcãt. Impij quaſi plumbum mergantur in aquis vehementibus: ⁊ deſcendũt in profun-
Zach.5.c dum quaſi lapis. Uñ: Iniq̃tas ſedet ſuper talentũ plũbi. d Detraheris. Inuitus. Chriſtus deſcendit voluntarius. e Profũdũ. Ad infimas et peſſimas penas. Quãto enim gradus altior: tanto caſus grauior. f Laci. Id ẽ inferni. Uñ:
Ps.87. Cũ deſcẽdentib⁹ in lacu3 et ne eſſu ⁊c̃. et poſuerũt me ĩ lacu nouiſſimo. Sic lac⁹ aq̃s ſic ifernus aĩas ſuſcipit. ad
1.Pa.11.c quem banaias deſcendit tẽpore niuis et leonem interfecit. Heretici relinquũt fõtem aque viue ⁊ fodiũt ſibi lacus contritos qui aqua3 nõ valent cõtinere. Unde: Sicut refrigerat lacus aq̃s ſic malicia habentes ſe: qui nec calidi nec frigidi ſũt.i. nec credunt: nec oĩno non credunt: ſed per torporẽ et ſimulationem fidei a domino reijciunt̃. g Eſt vir.
Mat.13.d Non deus. Unde: Inimic⁹ homo ſuperſeminauit ciçania. h Urbes. Eccl'ias: vt faceret ſynagogaſ diaboli et heretica prauitate polluerct mũdiciã fidei.
i Uinctis eius nõ. Quos ſoluũt apl'i imitatores ma-
Ibi.18.c giſtri q̃ ait: Quecũq3 ſolueritis ſup terram.e.ſ.⁊.in.c.
Soluũt aũt ſmone dei: ⁊ teſtimonio ſcripturaꝝ: et exhortatiõe virtutũ. Uinctis ei⁹. Immẽſa ei⁹ crudelitas deſignat̃ q̃ nõ mõ captiuos catenis onerabat: ſ3 ĩ tenebris recludebat: vt nec Euilmerodach filio ſuo aperiret. k Oẽs reges. Hiero. Reges gẽtiũ q̃b⁹ de⁹ gẽtes crediderat gubernãdas: q̃ concuſſi ſũt a nabuchodonoſor: nec tñ ſubuerſi: quoꝝ nõ regnat peccatũ: q2 cor eoꝝ in manu dei erat mi-
Deu.10.d nime corruerũt. Quõ enĩ deus deoꝝ xp̃s: ſic dñs dñantiũ ⁊.r.r. Hi req̃euerũt ĩ gloria ſua: vnuſq̃ſq3
Job.14.a in domo ſua: q2 apud patrẽ diuerſe mãſiones ſũt ⁊ p varietate virtutũ: varietas mãſionum: ſ3 nabuchodonoſor nec ĩ morte q̃eſcit a cruciatib⁹. l Tu aũt. Uidet̃ fabule ↄſentire: q̃ dicũt iudei nabuchodonoſor ĩ ſtatũ priſtinũ regreſſũ Euilmerodach filiũ ſuũ (q̃ eo ĩternallo ſeptẽ ãnoꝝ regnauit) in carcerẽ miſiſſe: ⁊ eũ ibi cũ rege ioachin in vita patris fuiſſe. Quo mortuo cũ non auderet regnum ſuſcipere dicẽs: pr̃ meus qñ vult morit̃ ⁊ reſurgit: conſilio ioachin .ccc. aues de diuerſis ptib⁹ mũdi exquiſiuit: ⁊ corp⁹ effoſſum in minutias diſſipatu3 ⁊ vnicuiq3 ptẽ alligauit. Dixit enim ioachin cũ he aues ſimul cõuenerint: reuiuiſcet pater tuus.

☞ Quaſi

a ſ eccleſia: Nõ poterit abſcõdi ciuitas ſupra mõtem poſita. ſ ſion vbi templũ in quo teſtamẽtũ: quod eſt in latere aquilonis.

meum. Sedebo in mõnte teſta- a
a menti in laterib⁹ aquilonis: aſcẽ b c

a ſ in firmamento erat: in celum vbi ẽ domini ſolium cupiebat aſcendere. b ſ diabolorũ.

b dãm ſuper altitudinem nũbium:

a ſ vt ſicut ille pphetas ⁊ apoſtolos habeam.

c ſimilis ero altiſſimo. Uerũtamẽ d e

a ſ nabuchodonoſor vel diabole. ſ qui ſe exaltat humiliabitur. ſ a tanta altitudine.

d e ad infernum dẽtraheris in pfun-

a ſ in penis. ſ cordis intuitu.

f dũ laci. Qui te vidẽrint ad te in- f g

ſ humilitate. ſ dicentes.

clinabunt̃: teq3 pſpiciẽt† Nunq̃d h

a ſ dicẽs: ero ſilis altiſſimo. b ſ terrenos q̃bus dicit̃: Terra es ⁊ in terrã ibis.

g iſte ẽ vir q̃ ↄtũrbauit tẽrrã q̃ con- i

a ſ non ſubuertit. vnde: Mei aũt pene moti ſũt pedes pe. ne effu. ⁊c̃. b ſ reges quoꝝ cor i manu dei. c ſ virtutibus fugatis.

cũſſit rẽgna: q̃ poſuit orbe3 dẽſer- k

a ſ vitijs. b ſ q̃bus chriſtus dixit: exite: ⁊ his q̃ ĩ tenebris ſunt reuelamini. vnde: Dirupiſti vincula mea. ⁊ alibi: Dñs ſoluit cõpeditos. ſ peccat̃.

h i tũm: et vrbes eius dẽſtruxit: vin- l

ctis eius non aperuit carcerem? m

k Omnes reges gentium vniuer- n

a ſ quieuerũt. b ſ celeſti. ſ quia.

ſi dõrmierunt in gloriã: vir in do- o

a ſ In domo patris.m.m.m.ſunt. ſ dormiuit. ſ ſepulchro. ſ quaſi ſepultis regibus quos occidiſti: tu inſepultus abijcieris: vl' ſi oẽs anime aliquam requiem quandoq3 accipiant tu nunq̃3. ſ ſepultura nabucho.

l mõ ſua. Tu aute3 piectus es de- p

a ſ que in radice naſcẽs arbori affert ſterilitatẽ: digna incendio.

ſepulchro tuo quãſi ſtirpe inuti- q

a ſ ſicut ſanie. ſ ſanguine occiſorum. ſ ſanie eorum.ſ. qui ſunt.

lis põllutus et obuolutus: cum r

vt ſibi exhiberent honorẽ ſoli deo debitũ: ⁊ nulli ſubeſſe. nõ ſimpliciter: cũ ſciret ſe nõ poſſe eſſe abſq3 dei manutenẽtia: ſed q̃tu3 ad regulã agendorũ. a Sedebo ĩ mõte te.i. in celo empyrreo vnde pcedũt oĩa que ĩ terris fiũt tanq̃3 de aula ſũmi impatoris. b In laterib⁹ aq̃lo. q2 l3 ſm phm altitudo mũdi ſit ĩ polo antartico. tñ ſm apparẽtiã hoĩm ẽ in polo oppoſito.ſ. artico: q2 iſte pol⁹ ẽ nobis ſemp manifeſtus. ⁊ ſup noſtrum hemiſperiũ eleuat⁹. ⁊ circa ipm vident̃ moueri ſtelle. Pol⁹ aũt antarticus ẽ ſemp nob̃ occult⁹. Uel alit̃: Sedebo ĩ mõte te.i. ſup eccl'ia3 q̃ d2 mõs. ſ̃.ca.ij. ⁊ ſic d2 mons noui teſtamẽti. Sup pſonas.n. eccl'iaſticaſ appetit diabol⁹ maxie dñari. In laterib⁹ aq̃lonis.i. in cordibus frigidis ex defectu charitat̃. c Aſcendã ſup al.nu.i. angeloꝝ q̃ dicunt̃ nubes metaphorice pp̃t velocitatẽ mot⁹. ſicut ⁊ ſupra dicunt̃ aſtra pp̃t claritatẽ naturalis ĩtellect⁹. d Silis ero al. appetit enĩ ſilitudinẽ diuinã: vt p̃dictum eſt. e Uerũtñ ad ĩ. ⁊c̃. q2 ſicut culpa ei⁹ fuit grauior: ita pena maior. f Qui te vi.i. angeli ſãcti qui viderũt eũ cadẽtẽ et vident eius dãnationem. g Ad te in. p ↄſideratiõẽ diuine iuſticie dicentes: h Nũq̃d iſte ⁊c̃.i. celũ empyrreũ. qd̃ d2 terra viuẽtiũ. i Qui cõ.re.i. ordies ãgelorũ. q2 de oĩb⁹ ordinib⁹ aliq̃ ceciderunt cũ eo. Angeli vo in ſcp̃tura dicũt̃ reges q2 p eos regit̃ tota corporalis creatura. ⁊ p ↄñs ordĩes angeloꝝ dicũt̃ regna. Ul' põt iſtud intelligi d̃ terra habitationi hoĩm deputata. cui⁹ pacẽ diabol⁹ nitit̃ pturbare et frequẽter pturbat. k Qui poſuit or. de. q2 añ mortẽ xp̃i oẽs decedẽtes trahebat ad ĩfernũ. l Et vrbes ei⁹ deſtruxit.i. loca diuini cultus: q̃ frequẽter deſtruxit a deo pmiſſus. m Uinct̃ ei⁹ nõ aperuit carcerẽ.i. eos detinuit. q aũt inde aliq̃ ſũt amoti ĩ reſurrectione xp̃i fuit ↄtra ei⁹ volũtatẽ. Aliq̃ vo expoſitores exponũt de rege babylonis ad lr̃am dicẽtes ſic: Quõ cecidiſti lucifer.i. tu rex babylonis gl'ioſior regib⁹ alijs ſic̃ lucifer alijs ſtellis: Qui mane oriebaris. q2 l3 regnũ babylonie fuit valde gl'ioſũ. tñ ĩ hac gl'ia durauit tp̃s modicũ: q2 prim⁹ rex gl'ioſus legit̃ fuiſſe nabuchodonoſor cui ſucceſſit euilmerodach filius ei⁹. ⁊ iſti ſucceſſit balthaſar ⁊ ei⁹ filius: vt declaratũ fuit diffuſi⁹: Dañ.ij. ⁊ in iſto defecit regnũ babylonie. ⁊ trãſlatũ fuit ad medos et pſas: Dañ.v. Corruiſti ĩ terrã. deiect⁹ a regni dignitate. Qui vulnerabas gẽtes. ex nimia crudelitate. Qui dicebas ĩ corde tuo: ĩ celũ aſcẽdam ⁊c̃. Opinio enĩ erat gẽtiliũ q poſt dignitatẽ regni ĩ vita pñti trãſferebãt ad celũ: ſm qd̃ d2.ij. Machab. xj. Patre nr̃o int̃ deos trãſlato. Sedebo ĩ mõte teſtamẽti.i. ſup hierl'm extendã regnũ meũ: ſicut et factũ ẽ qñ cepit ſedechiam. In laterib⁹ aquilonis. q2 hierl'm dicit̃ eẽ in latere aq̃lonari montis ſion. Aſcendam ſup altitudinem nubiũ.i. pphetarum. Similis ero altiſſimo.i. monarcha ĩ mũdo: ſicut ipſe ẽ in celo. Uerũtñ ad infernũ detraheris. inuitus. In pfundum laci. q2 q̃ plus ſe exaltat p ſuperbiã: magis deijcit̃ p penã. qd̃ impletum fuit in balthaſar. vt ſupra dictũ ẽ. Qui te viderint ad te inclinabũtur. quaſi diceret: ita pfunde deijcieris q q̃ te voluerit videre oportebit ſe inclinare. Nunq̃d iſte eſt q̃ conturbauit terrã: id ẽ habitatores terre? Qui cõcuſſit regna. ſubijciẽdo ea violenter ſuo imperio. Rex enĩ babylonis multa regna imperio ſuo ſubiecit armorũ violẽtia. Qui poſuit orbem deſertum p magna parte: interfect̃ incolis. Et vrbes ei⁹ deſtruxit: ſicut pt3 de hierl'm et de multis alijs q̃s deſtruxit rex babylonis. Uinct̃ eius: id eſt ab eo. Non aperuit carcerem. dimittendo eos etiã poſt lõgã macerationẽ. et ſm iſtam expoſitionẽ littera iſta dicit̃ de demone figuraliter tm̃. Prima tamẽ expoſitio magis cõſonat dictis ſanctorum.
n Omnes reges. Hic ↄſequenter ponit̃ inſultatio cõtra regem babylonis q̃tum ad ſepulturã. Et intelligat̃ pars iſta de nabuchodonoſor de quo dicũt hebrei q ipo mortuo Euilmerodach filius eius quem ĩcarcerauerat ppter mala que tempore amẽtie patris fecerat: timens ne reſurgeret a morte. ſicut redierat de amentia de concilio ioachin fecit eum de ſepulchro extrahi et particulatim etiam diuidi et vulturibus dari: vt ſic ipis auolantibus partes non poſſent iterum congregari. ⁊ ſm hoc dicitur: Omnes reges gentium ⁊c̃. ſomno mortis. o In gloria. id eſt honorifice ſepulti. p Tu autem piectus ⁊c̃. modo predicto. q Quaſi ſtirps inutilis: que ad nihilũ ẽ vtilis. r Pollutus.ſ. ſanie. quia cadauera ſic extracta ſanie ſunt polluta.

¶ a Quaſi cadauer. Multitudine pec
Ps.37. catorū putruerūt.et.c.ſ.c.mee. Uirtus
Ps.132. ſuauis odoris ē. Vn̄: Sicut vnguētuʒ
in capite: ⁊ odor tuus ſuauis: et facies
tua ſpecioſa. b Cōſortiū. Scilicet ſe/
pulture: altera ē eni pena auctoris: al/
tera ei⁹ qui ab auctoritate cōpulſus ē.
Hic eſt gladi⁹ quo vulnerati ſunt plu/
Ibidē.7. rimi et interfecti. vnde: Gladiū ſuuʒ vi
brabit. c Tu eni terrā. Quaſi in ſu/
perbia tua regnū chaldeorū deſtructū
eſt: qđ adhuc māſiſſet ſi ſupbia tua nō
fuiſſet. d Populū. Quē tibi de⁹ cō
miſerat corrigēduʒ ⁊ regēdū: vn̄ audet
Mat.11.d dicē: Hec oīa mihi tradita ſūt. e Oc
cidiſti. Non deo reſeruans viuos ſed
pene tue preparans ſocios. f Non
vocabit. Ideo nō vocabitur in eternū:
quia ipē ſemen peſſimorum eſt. Non
Gen̄.1.d ꝙ ſemen maluʒ ſit per ſe: deus enim fe/
cit omnia bona. Sed ab his qui volun
tate peſſimi ſunt: ortuʒ eſt ſemen malū:
quod voluntate non natura fit. vnde:
Dan̄.13.f Semen chanaan: ⁊ nō iuda. De bonis
1.Cor.4.d dicitur: Per euāgeliū ego vos genui.
Omnes concordant hiſtorie: ꝙ occi
ſo balthaſar: null⁹ poſtea de ſemine na
buchodonoſor regnauit: deleta eſt om
nis progenies ꝑ ſupbiā ⁊ impietate pa
tris. g Iniquitate. Iher. Pro iniq̄/
tate patris tui. Qđ quidam non intel
ligētes: draconem qui regnat in mari:
quem leuiathan appellant hebrei: vo/
Iob.3.f lunt eſſe patreʒ diaboli. Sm̄ illđ: Quia
mendax eſt ⁊ pater eius. qđ male intel/
ligendo: deprauant. h Et ponā ⁊c̄.
F Nihil eſt in ea niſi venatio regia: ⁊ co/
ctilibus mur̄ poſt annos plurimos re
fectis incluſa. i In poſſeſſionē heri
cij. Mūdus quoqꝫ ab hericio ⁊ paludi
bus poſſidetur modo. id eſt ab immun
dis ſpiritibus. ſed in fine mundi ſcopa
bit: id eſt purgabit eum dominus igne
purgatorio. k Iurauit domin⁹ ⁊c̄.
Hucuſqꝫ de babylone et regibus ei⁹ et
populis. nunc de ſennacherib ⁊ q̄ tunc
iminebant ſuper aſſyrios qui ſamariaʒ
iudeamqꝫ vaſtauerunt preter hieruſa/
lem: et in ſuperbiam contra dominum
4 Re.19.g elati: Unde vna nocte. clxxxv. milia d̄
eis ab angelo ſūt percuſſa. Et hoc i ter
ra iuda et in montibus eius ſicut domi
nus p̄dixerat. l In montibus. No/
ta ꝓprietatem: in terra ꝯteritur: in mō
tibus ab ipō domino conculcatur. Cū
eni omnes inimici poſiti fuerint ſub pe
dibus chriſti: vt nouiſſima deſtruatur
mors: tūc auferet a ſanct̄ iugū aſſyrij.
Hoſtis temerarius non ſolum terrā
dei et humiliora occupare feſtinat: ſed
et eos qui virtutibus ꝓfecerunt. de q̄/
Ps.86. bus dicitur: Fundamenta eius in mon
tibus ſanctis. m Hoc conſilium. id
eſt vt auferatur iugum eius eſt meum
conſilium. Hoc conſiliuʒ quod cogi/
taui ſuper omnem terram. Gentes aſſy/
riorum ſcilicet vl̄ omnium qui ſubiecti
ſunt ſennacherib vel diabolo. In fi/
ne viſionis aperitur quod latebat do/
minum ſcilicet cogitaſſe conſilium ſup
omnem terram et eleuata manus eius
ſuper omnes gentes non babyloniam
tm̄: vnde oſtenditur que dicta ſunt ge/
neraliter ad orbem terrarum ptinere.
n In anno quo mor. A p̄ncipio libri
G hucuſqꝫ ſub oçia ioathan achaç vatici/
natus ē Eſaias. vſqꝫ ad finem ſub Eçe/
chia. p̄dicta ⁊ partim completa.
G Achaz

ſ tuo.ſ.
his qui interfecti ſunt gladio: ⁊ de
ſ inferni.
a ſcēderūt ad fundamēta laci. Qua/
a ſ ſed tu exiſtens quaſi cadauer.
b ſ qđ oēs fugiunt. c ſ q: tu magiſter: illi diſcipu
li: cui plus creditur: plus exigitur ab eo.
b ſi cadauer putridū nō habebis cō/
a ſ .i. nō eris cū eis q̄s occidiſti ſoci⁹ i ſepultura.
ſortium: neqꝫ cuʒ eis in ſepultura.
a ſ hoc de diabolo: ⁊ nabuchodonoſor. b ſ etiam
tuam. c ſ non alienam tm̄.
c d Tu eni terrā tuāʒ diſꝑdiſti: tu ꝓplm̄ c
a ſ modo ꝓpheta i tertia ꝑſona loquit̄ de nabucho/
donoſor. ſ de diabolo pōt etiā dici: non vocabit̄.
b ſ quaſi potentia iſtius omnino perijt. ſ tuus.
e f tuū occidiſti. Nō vocabit̄ in eter/ d
a ſ demonū. b ſ cogitationes oꝑa mala ex impijs
patribus nata.
nū ſemē peſſimorū. Preꝑate filios e
ſ nabuchodonoſor. ſ pro.
g ei⁹ occiſioni i iniq̄tate patrū eorū.
a ſ q̄ſi occidet̄ ne cōſurgēt vltra. ſ in regnum.
b ſ patris. ſ ſanctoꝝ.
Nō ꝯſurgēt nec hereditabūt terrā:
a ſ domini. b ſ Niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatē.
neqꝫ implebūt faciēm orbis ciuitā
a ſ vel tis. ſ ꝓ q:. b ſ nō eſt ꝑfecta hoīs victoria.
ſ in Cyro ⁊ Dario.
tum. Et cōſurgam ſuper eos di/
ſ filios.ſ. nabuchodonoſor.
cit dominus exercituū: ⁊ perdā ba
a ſ vt non nominet̄ domina regnoꝝ. b ſ filios.ſ.
c ſ ne vltra pullulent in vrbib⁹ domini.
bylonis nomē: et reliquias et gēr/
ſ vel air. a ſ non contentus his.
h men et ꝓgeniē dicit dn̄s. Et ponā f
a ſ hinc etiā cetera monſtra intelligite. ſ vel: ibus.
i eā i poſſeſſionē hericij: et i paludes g
a ſ q̄bus circūdāt̄ diuites. b ſ ſimilitudo: vt oēs
ſcʒ auferantur quaſi ſordes.
aquarum: ⁊ ſcopabo eam in ſcopa h
a ſ vt pereant babylonia ſemina. ſ vt nihil rema/
neat niſi herici⁹. b ſ imobiliter ſtatuit. ſ quaſi
his pactis iuramentū domini cōplebitur.
k terēs dicit dn̄s exercituū. Iurauit i
a ſ quaſi non aliter pōt fieri.
ſ apoſiopeſis: q̄ſi nō crediderit̄ mihi: ſi nō fecero.
dn̄s exercituū dicēs: Si nōn vt pu k
a ſ vel ſtatui.
taui ita erit: ⁊ quō mente tractaui
ſ ſcꝫ vel er. ſ contrariam fortitudinem.
ſic eueniet: vt ꝯterā aſſyriū in terra l m
a ſ Ecce dedi vobis ptātē calcādi ſuꝑ ſerpentes.
l mea: ⁊ i mōtib⁹ meis ꝯculcem euʒ: n o
a ſ ſanctis. ſ iudeis. b ſ afflictionis graue.
⁊ auferet̄ ab eis iugū eius: ⁊ onus p
a ſ aſſyrioruʒ et ſennacherib vel diaboli. ſ ne ſerui/
ant amplius.
m illi⁹ ab humero eorum tollet̄. Hoc q
ſ ſi non putaui ⁊c̄.
conſiliuʒ quod cogitaui ſuper om/
a ſ ad ꝓtegēdā oēm terrā. ſ hec ē man⁹. i. ſenna/
cherib: vel man⁹.ſ. mea ē extēta ad ꝓtegēdū.o.g.
nem terram: et hec ē man⁹ extenta r s
a ſ quaſi dicat ꝓpheta ⁊ hoc mutari non poteſt.
ſuꝑ vniuſas gētes. Domin⁹ enim
ſ quaſi nullus.
exercituum decreuit: et q̄s poterit
a ſ decretū eius. b ſ ad ꝑcutiēdum.
infirmare: ⁊ man⁹ eius extenta: et
ſ nemo.
n quis auertet eaʒ? In anno q̄ mor/ t

a Cum his q̄ ⁊c̄. q̄ꝝ cadauera re
manent inſepulta: ⁊ ſic a beſtijs ⁊
auib⁹ deuorāt̄. b Et deſcēderūt
⁊c̄. q: carnib⁹ deuorat̄ oſſa rema/
nētia ꝑ inundātiā pluuiaꝝ trahūt̄
ad lac⁹ ⁊ paludes ⁊ deſcēdunt ad
fūdū. Cetera patēt ex dictis.
c Tu eni. Poſita inſultatione ꝯ
regē babylonis. hic ꝯſ̄ter ponit̄
inſultatiōis ꝯfirmatio ꝑ h̄ qđ de/
nūciat̄ terminatio regni. ⁊ primo
ꝯfirmat̄ vbo. ſecūdo exēplo. ibi:
Iurauit dn̄s. Circa p̄muʒ d̄r: Tu
eni terrā ⁊c̄. i. ei⁹ ꝑditionē merui/
ſti. ⁊ ſimiliter exponit̄ qđ ſubdit̄:
Tu ꝓplm̄ tuū ⁊c̄. d Non voca
bit̄ i eter. ſ. regnū babylonicū ſal
tē q̄ntum ad ꝓgeniē nabuchodo/
noſor. ideo ſubdit̄: e Prepara
te filios ei⁹ oc. q: balthaſar fuit in
terfect⁹ ⁊ tota cognatio ei⁹. ⁊ trāſ/
latū fuit regnū vt p̄dictū eſt. ⁊ ſic
ptʒ lr̄a vſqꝫ ibi: f Et ponā eā. i.
babylonē. g In poſſeſſionē he
ricij. q: facta ē ihabitabit̄ hoīb⁹.
ē aūt herici⁹ aīal ſpinoſū. h Et
ſcopabo eaʒ. auferēdo peccatores
de ea. ſicut de domo auferunt̄ ſor/
des cum ſcopa. i Iurauit dn̄s.
Hic ꝓphetie veritas d̄ deſtructiōe
babylonica ꝯfirmat̄ exēplo: ſcʒ re
gis aſſyrioꝝ quē de⁹ deſtruxit an̄
deſtructionē regni babylonis. et
vtrāqꝫ deſtructiōeʒ p̄dixit Eſaias
i plurib⁹ locis. Et h̄ deſtructio re
gis aſſyriorū ponit̄ ab eo p̄ma in
ſignū certū deſtructionis babylo
nice future. q̄ſi diceret: Cū videri
tis dictū meū ipletū de rege aſſy/
rioꝝ: ſciatis ipm̄ certitudinaliter
implēdū de regno babylonioꝝ. et
ſm̄ h̄ d̄r: Iurauit dn̄s. i. firmit̄ ſta
tuit. k Si nō vt pu. i. in p̄ſentia
mea diſpoſui. l Sic eueniet. Et
quid ſit illud ſubdit̄: m Ut cō/
teram aſſyrium in terra mea. id ē
in iudea vbi vigebat diuinus cul
tus. ⁊ ideo dicitur terra dei ſpecia
liter. n Et in montibus meis.
quia iudea eſt terra montuoſa.
o Conculcem eū. quia angelus
dn̄i de exercitu aſſyriorum exiſten
te in iudea percuſſit. clxxxv. milia
bellatorum: vt patʒ. iiij. Reg. xix.
p Et auferet̄ ab eis iugū eius. ſ.
ab Eçechia et populo ipſius.
q Hoc conſiliuʒ qđ cogitaui ſuꝑ
omnē terrā. ſ. ab aſſyrijs deꝑſſam
et grauatā ꝙ ab eo auferat̄ iugū
aſſyriorum. ⁊ per hoc qđ dicit̄ h̄:
Hoc conſilium qđ cogitaui patet
ꝙ eſt hic ꝓphetia p̄deſtinationis.
et per cōſequens infallibiliter im/
plenda: vt patet ex predictis.
r Et hec ē man⁹. i. virtus dn̄i.
s Extenta ſuper vniuerſas gen/
tes. ad liberādum eas de oppreſſi
one aſſyriorum. Cetera patent.
t In anno quo. Poſtqꝫ prophe
ta denunciauit punitionē aſſyrio/
rum qui captiuauerūt regnū iſrl̄.
et babyloniorum qui captiuaue/
runt regnum iuda. hic ꝯſequēter
denūciat punitionem aliaꝝ gētiū
de afflictione vtriuſqꝫ regni gau/
dentium et affligentes adiuuan/
tium. ⁊ primo denunciat punitio/
nem philiſtinoruʒ. ⁊ ſecūdo alioꝝ.
capitulo

a Achaz. Quo viuēte regnāte in peccatorib⁹: nec pōdus ↄtra alienigenas: nec ſermo dei (iuxta ſeptuaginta) fieri poterat ad ꝓphetam. b Ne leteris. Rege mortuo inimici letāt̄ q̄ſi aliq̄d lucri facturi no nis rebus. Hinc philiſtei q̄s achaz afflixit de morte eius letāt̄ ⁊ iudeis inſultāt: q̄ꝛ maturo rege ꝑdito ſubiaceant eius filio quo regnāte ſe putauit fines eoꝝ poſſe inuadere. c Uirga ꝑcuſſoꝛ. Abiecto iugo dei primū ĩ cogitationib⁹ noſtris radicat̄ ſemen colubꝛi: poſt ſe de ſemine peſſimo naſcitur regulus q̇ eſt rex ſerpentum qui flatu et viſu homines occidere dicitur. Hec ſunt peccata vana de prauo theſauro cogitationum ad opus peſſimum ꝓrūpētia. hec cū regnauerint in his q̇ a deo ſt̄ alieni: egredit̄ ſerpētes pēnati vt n̄ ſufficiat cogitaſſe vl̄ fuiſſe q̇ mala ſūt: ꝫ patrocinia maloꝝ q̄rant et hereſes ↄfigāt. Poſſūt heretici ꝑ pēnatos ſerpētes ĩtelligi q̇ ſe eleuāt ↄtra ſcīam dei: et venenato oꝛe abſoꝛbēt volucres. i. ad excelſa volare cupientes. Quem diligit dn̄s corripit ⁊c̄. Quaſi filios erudit nos deus qui viſitat ĩ virga iniquitates. Hec eſt ꝟga et iugum quod vult imponere ſaluatoꝛ ceruicibus omnium: vt depoſito iugo aſſyrij portent iugū xp̄i. q̇ſi quis abiecerit vel contriuerit: ſtatim de radice colubꝛi tortuoſi egredietur regulus: ⁊ aſpides ꝫm. lxx. ⁊ ꝺ eis ſerpētes volantes: vl̄ q̇ abſoꝛbeāt volucres. d Ulula. Quaſi philiſtei ploꝛate miſeriam veſtram que venit per ſēnacherib. Ulula poꝛta: clama ciuitas. Philiſtei potione cadentes: inebꝛiati ſcilicet calice babylonis: et vino in quo eſt luxuria. Hi tamen ꝓpter cetera vitia tn̄ propter ebꝛietatem regnum dei perdiderunt. Precipitur ergo eis vt vlulet poꝛta eoꝛum: poꝛta hereticoꝛum: os blaſphemū: ciuitas: anima malis cogitationibus repleta. e Ab aq̄lone enim fumus ⁊c̄. Exardeſcentibus ſagittis diaboli q̇ noxius oculis: et contrarius lumini. Ab aquilone

Pro. 25. d olla hieremie ſuccendit̄. Unde in ꝓuerbijs: Aquilo ventus durus: noīe autē dexter. f Non eſt qui effu. ag. eius. Nullus p̄ter hieruſalem. Et ſi queſierunt angeli qui p̄eſūt aſſyrijs cur ſola ſaluetur. Reſpondebitur: quia dominus fundauit ſion ⁊c̄. Et ſi

Hie. 28. d cut Hieremias catenas ligneas poſuit ſuper colla eoꝛum qui ad ſe miſſi fuerant: dicit Eſaias ad dominum quid reſpondebitur nuncijs diuerſarum gentium ſi queſierint ſuper aduētū ſennacherib cui dominus: ꝙ ipſi capiendi et ſola hieruſalem ſit liberanda. g Nuncijs gentis. Angelis qui p̄eſūt ciuitatibus et gentibus ſingulis mirantibus cur ſola ſion amaritudinem fumi vitauerit vel euaſerit.

h Fundauit ſion et in ipſo ⁊c̄. Super fundamentum prudentie: iuſticie: foꝛtitudinis: temperantie q̄

1. Coꝛ. 3. c ſunt chꝛiſtus: Unde: Fundamētum aliud nemo poteſt ponere p̄ter id q̇ꝺ poſitum ē. qui autem fatuus eſt edificat ſuper arenam.

Onꝰ moab

a ſ impius. ſ coērtio vel poſſeſſio. b ſ .i. hec viſio. ſ Lxx. verbum.

a **tuus eſt rex achaz: factum ē onꝰ** a

a ſ de moꝛte achas. ſ cadens poꝛtiōe.

b **iſtud. Ne leteris philiſtea omis** b+

ſ ex hoc. ſ Uirga tua ⁊ bacul⁹ tuus.

c **tu: quoniam comminuta eſt vir-** c+

ſ achas.

ga percuſſoꝛis tui. De radice enī d e+

a ſ achaz q̇ philiſteos momoꝛdit ſꝫ nō abſoꝛbuit ſ Ezechias.

colubꝛi egredietur regulus: et ſe f g

a ſ ſicut baſiliſc⁹ ſolo flatu vel viſu: pl⁹ enī oībus philiſteos ꝑcuſſit. ſ lxx. volantes ſerpētes.

men eius abſoꝛbēns volucrem. h+

a ſ domin⁹ paſcit me: ⁊ nihil mihi deerit. ſ cū te abſoꝛbuerit. b ſ iudei de q̇b⁹: Fili⁹ me⁹ pꝛimogenit⁹ iſrael. ſ ſpiritu q̇ nō abijciūt iugum.

Et paſcētur pꝛimogeniti paupe- i

a ſ ſpiritu q̇ ponūt ĩ deo ſpem ſuā: nō ĩ diuitijs. b ſ abſq̃ pauoꝛe. ſ paſtoꝛe ꝓ eis ſollicito.

rum: et pauperes fiducialiter re- k

a ſ in pace cum lazaro in ſinu abꝛae. b ſ verbi dei.

quieſcēt: et interire faciā in famē l+

b ſ qui relinquent̄ ab ezechia. ſ ne quid de malo ſemine germinetur. ſ abijcientes iugum. a ſ foꝛtitudinem.

radicem tuam: et reliquias tu- †

a ſ per aſſyrios ⁊ chaldeos. ſ ergo ſ qui habitatis in poꝛta ciuitatis philiſteoꝛum.

d **as interficiam. Ulula poꝛta: cla-** m

a ſ vel ciuce. ſ nihil in ea diuine ſapientie. ſ quia. ſ ab aſſyrijs.

ma ciuitas: ꝓſtrata eſt philiſtea

a ſ multus exercitus ſennacherib vel fama.

e **omnis. Ab aquilone enim fum⁹**

b ſ nemo enī ſine peccato nec infans vnius diei.

f **veniet: et nōn ē q̇ effugiat agmē**

a ſ cum philiſtea coꝛruerit ⁊ fumus eius vniuerſa penetrauerit. ſ fumi.

g **eius. Et quid reſpondebitur nū-** n

a ſ hoc. ſ. reſpondetur.

h **cijs gentis? Quia dominus fun-** o

a ſ et ideo ſaluantur.

dauit ſion: et in ipſo ſperabunt p

ſ ſpiritu.

pauperes populi eius.

capitulo ſequēti. ⁊ vltra: ꝓut patebit ꝓſequēdo. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ tp̄e achaz foꝛtitudo regni iude fuit multū debilitata ꝓpt̄ ei⁹ maliciā: q̄ꝛ phacee fili⁹ romelie occidit de regno iuda. cxx. milia. et ꝓpt̄ h̄ philiſtijm intrauerūt regnū iuda et acceperūt plures ciuitates ⁊ habitauerunt in eis. ij. Paral. xxviij. et de h̄ letabāt̄. Sꝫ moꝛtuo achaz ezechias fili⁹ ei⁹ q̇ fuit bon⁹ ⁊ iuſt⁹. foꝛtificauit regnū ⁊ p̄ualuit aduerſus philiſteos. ꝫm ꝙ dicit̄. iiij. Reg. xviij. Ipſe ꝑcuſſit philiſteos vſq̃ ad gazam ⁊ oēs terminos eoꝝ a turre cuſtodū vſq̃ ad ciuitatē munitam. Et hoc denūciat hic ꝓpha futurū ad populi iude ↄſolationē: ⁊ philiſtinoꝝ deſolatiōez. Et primo notat tēpus dicēs: In anno ⁊c̄. i. āno p̄mo ezechie q̇ moꝛtuo achaz regnauit ĩmediate. a Factū ē onus iſtud. i. facta ē reuelatio Eſaie de philiſtinoꝝ punitiōe. ideo ſubditur: b Ne leteris philiſtea omis tu. i. nulla ciuitas tua letet̄: q̄ꝛ oīs nō et null⁹ eq̄pollēt. vnde q̇ꝺ ꝺꝛ hic oīs ciuitas nō letet̄. ꝫm oꝛdinē ↄſtructionis idē eſt. ac ſi diceret̄: nulla ciuitas philiſtinoꝝ letet̄. ſ. de hoc q̇ꝺ ſubdit̄: c Qm̄ cōminuta eſt virga. i. potētia. d Percuſſoꝛis tui. i. regni iude: q̇ꝺ an̄ tēpus achaz ↄſueuit te percutere et ſubijcere. ſicut p̄ꝫ tp̄e dauid. ij. Reg. v. et tēpoꝛe ozie: vt habet̄. ij. Paral. xxvj. vbi ꝺꝛ ꝺ ozia: Egreſſus ē ⁊ pugnauit ↄtra philiſtijm. ⁊ deſtruxit murū geth: et murū iamnie murūq̃ azoti. tn̄ ꝓpter maliciā achaz tp̄e eius diminuta fuit potētia regni. ſed iteꝝ foꝛtificata tp̄e ezechie. ideo ſubdit̄: e De radice enī colubꝛi. i. de ip̄o dauid et alioꝝ regū potentū. f Egrediet̄. non naſcendo. q̄ꝛ iā erat in p̄mo anno regni ſui: ſꝫ ad bellā dū cōtra vos o philiſtei. g Regulus. i. ezechias q̇ pl⁹ nocebit vobis q̄ꝫ p̄cedētes: ſicut regul⁹ q̇ idē eſt q̇ꝺ baſiliſcus. q̄ſi rex ſerpentuꝫ: (a baſileos grece q̇ꝺ ē rex latine) plus nocet q̄ꝫ alij ſerpētes: q̄ꝛ ĩterficit flatu et viſu. nec mirandū ꝙ dauid ſanct⁹ et ezechias deuot⁹ nominant̄ colubꝛi ⁊ reguli nominib⁹: q̄ꝛ h̄ ē ꝓpter nocumēta q̄ fecerūt infidelib⁹. ſicut et ſamſon q̇ ĩ cathalogo ſanctoꝝ ponit̄. Hebꝛeoꝝ. xj. nominat̄ coluber et ceraſtes. Gen̄. xlix. ꝫm oēs expoſitoꝛes. h Et ſemē ei⁹ abſoꝛbēs volucrē. id ē deprimēs philiſtinoꝝ ſupbiā nimis eleuatā ex victoꝛia tēpoꝛe achaz habita. i Et paſcētur p̄mogeniti pauperū. i. iudei tp̄e achaz depaupati releuabūtur tp̄e ezechie. k Et paupes fiducialiter requieſcēt interfecto exercitu ſennacherib ꝑ angelū. ⁊ philiſteis ꝑ ezechiā dep̄ſſis. ideo ſubditur: l Et ĩterire fa. ⁊c̄. i. ꝟtutē philiſtinoꝝ ĩ obſidione ꝓpter defectum victualiū. m Ulula poꝛ. ⁊c̄. i. cuſtodes poꝛtaꝝ ⁊ habitatoꝛes ciuitatū ꝓpter miſeriā ĩ vobis futuraꝫ. Ab aq̄lone enī fumus veniet. i. exercit⁹ ezechie tēdens ad terram philiſtinoꝝ: q̄ꝛ geth ⁊ alie ciuitates philiſtinoꝝ ſupꝛa poſite q̄s deſtruxit ezechias declināt verſus auſtralē partē reſpectu hieruſalē. vnde mouit ſe exercitus ezechie: vt dicit Ra. Sa. Alij vero exponunt de exercitu aſſyrioꝝ et babyloniorum qui venerūt a parte aquilonari ad deſtruendum terram iudeoꝛum. ſed pꝛima expoſitio magis conſonat p̄cedētibus et ſubſequentib⁹. vnde ſubditur: n Et quid reſpondebit̄ nūcijs ei⁹ gentis. id eſt nuncijs ezechie et pꝛincipiū eius qui diſcurrentes per iudeam p̄dicabant dicentes: Reuertimini ad dominū deū abꝛaam et iſaac et iſrael. et reuertētur ad reliquias que effugerunt manus reg̃ aſſyrioꝛum ⁊c̄. ij. Paral. xxx. et ſubditur reſponſio.

o Quia dn̄s fundauit ſion. eligēs locū illum ad ſuum cultum.

p Et in ip̄o ſperabūt paupes populi ei⁹: q̄ꝛ nō ſolū illi de regno iude. ſed etiā multi de regno iſrael venerūt ad ezechiā in hieruſalem cōfidētes de diuina ꝓtectiōe vt ibidem ſubdit̄: ſic exponit. Ra. Sa. Aliq̇ vero expoſitoꝛes noſtri exponunt ꝺ nuncijs ſennacherib quos miſit ĩ hieruſalem ad terrendū ezechiā et populū eius: vt habet̄. ij. Paral. xxxij. et reſponſum fuit eis ꝙ non traderent ſe regi aſſyrioꝛum. ſed magis cōfiderent de diuina ꝓtectione ↄtra eum: ezechia ad hoc adhoꝛtante populum. vt habetur ibidem.

Ca. XIIII

Moraliter. a† Pꝛope eſt vt veniat tp̄s ei⁹ ⁊c̄. Sic̄ dies iudicij erit triſtabilis repꝛobis ſic erit cōſolabilis electis: ꝓpter q̇ꝺ ſaluatoꝛ loquens de ſignis p̄cedentibus dicit apoſtolis Luc̄. xxj. His aūt fieri ĩcipiētib⁹ reſpicite ⁊ leuate capita vr̄a: id eſt ex hila.

id eſt exhilarate corda: vt exponit beat⁹ Greg⁹. et hoc deſcri/
bit in hoc caplo moraliter intellecto. ideo ſubdit: b† Vi
ſerebit eni iacob ⁊c. i. cuiuſlibet q̄ ſtudet ſupplātare vitia. q̄
iacob ſupplātator interp̄tatur. d† Et requieſcere eos faciet
ſup humū ſuā. i. in terra viuentiū q̄ debet ſupplantatorib⁹ vi
tiorum. e† Adiungetur aduena ad eos. nā ex gētibus ⁊ iu/
deis facta eſt vna eccl'ia militans ⁊ etiā triumphās. g† Et
adducent eos in locū ſuum. multi nanq̄ iudei cōuerſi ſūt ad
fidem p doctores eccleſie ex gentib⁹ oriundos. k† Et erit.
Hic ponit inſultatio contra diabolū ⁊ eius exercitū. et primo
ab electis cum dicit: † In die illa cū dederit tibi deus re
quiem. ſcȝ in beatitudīe ſupna. p† Sumes parabolā iſtā
contra regem babylonis. id eſt contra principem demonum.
q† Quō ceſſauit exactor ⁊c. p penas corpales que hic expri
munt: que nō habēt locū in demonib⁹ ſignant pene ſpūales
maiores que ſunt in demonib⁹ corpa non habētib⁹: affligūt
tn̄ ab igne corpali. Et qm̄ ſancti in punitione maloꝝ ex diuia
iuſticia letant. ſicut dicit pſ. lvij. Letabit iuſtus cuȝ viderit
vindictā. et hec leticia deſignat cum dicit: p† Sumes pa/
rabolā iſtā ⁊c. Conſequēter ponit inſultatio dānatoꝝ cōtra
principem inferni ⁊ eius exercitū de augmētatiōe pene demo/
num: eo q̄ induxerunt dānatos ad peccatū: ſicut angelorum
gl'ia creſcit de ſaluatis p miniſteriū eorū. et hec inſultatio dā/
natorū deſignat cū dicit: d† Infern⁹ ſubtus te cōturbatus
eſt in occurſum aduentus tui ⁊c. Ne leteris philiſtea. Phili/
ſtea interp̄tat cadens potione. ideo ſignat quālibet pſonā in
potu excedētē. ideo ſubdit: b† Ne leteris ⁊c. nā leticia p/
ueniēs ex tali exceſſu ⁊ etiā talis exceſſus prouenit ex defectu
debite correctionis. ideo ſubdit: c† Qm̄ cōminuta ē virga
pcuſſoris tui. i. tui correptoris q̄ te minus debite correxit. Et
qm̄ ex potu exceſſiuo oriunt frequēter alia peccata grauiora.
Sequit: e† De radice colubri. i. vini: eo q̄d de ipo ſcribit
Prouer. xxiij. Ingredit blāde ſ; ī nouiſſimo mordebit vt co/
luber. f† Egrediet regul⁹. i. pctm̄ graui⁹ vt adulteriū vel
homicidiū. h† Et ſemē ei⁹ abſorbēs volucrē. i. ītellectū q̄
nat⁹ ē ſurſū in deū eleuari. ſȝ abſorbet p exceſſiuā potationē
vini. i† Et paſcēt p̄mogeniti paupeꝝ. ab exceſſu pot⁹ abſti/
nentiū. et dicunt hic p̄mogeniti vires animi q̄ reficiunt ⁊ ſal
uant in ſobrietate. Eccl'i. xxxj. Sanitas anime ⁊ corpis ſobri⁹
potus. l† Et interire faciā fame radicē tuā. i. humidū ra/
dicale in q̄ cōſiſtit vita. ⁊ hoc cōſumpto p ebrietatem ſubſtātia
tua cōſumit. Eccl'i. xix. Operarius ebrioſus nō locupletabitur.
† Et reliquias tuas. i. plem tuā. q̄ cōſumpta patris ſubſtan
tia. filij non habent vnde ſuſtentent in vita.

In caplo. xiiij. vbi dicitur in poſtilla: Quia mane oriebaris: quia inter creationem eius.

Additio. j. Duplex eſt opinio circa hoc: an aliqua mora fuit inter creationem et lapſū angeli: pbabilior tamen eſt ⁊ magis ſanctorū dictis conſona q̄ ſtatim poſt primū inſtans ſue creationis diabolus peccauit: vnde de eo Joh. viij dicitur q̄ in veritate non ſtetit. Nec obſtat q̄ inter quelibet duo inſtantia temporꝫ eſt dare temp⁹ medium put pbatur in ſexto phyſicoꝝ. Nam hoc habet veritatem de tempore continuo: in angelis tamen qui non ſunt ſubiecti celeſti motui qui primo per tempus continuū menſurat: tempus accipitur pro ipa ſucceſſione operationū intellectus ſeu affectus: ⁊ ideo inter operationes tales lȝ non ſint ſimul non requiritur dare tempus medium vt in prima pte. q. lxiij. arti. vj. in reſponſione ad vltimum argumentum.

In eodem capitulo vbi dicitur in poſtilla. Sic enī voluit preeſſe alijs angelis.

Additio. ij. Licet angelus mal⁹ ſciret ſe non poſſe eſſe abſq̄ dei manutenētia nihil tn̄ p hibet vt ipſe vellet nulli ſubeſſe ſimpliciter. Voluntas enim quandoq̄ eſt impoſſibilium preſertim voluntas damnata: ſicut in diabolo.

In eodem capitulo vbi dicitur in poſtilla. Aliqui vero expoſitores exponunt de rege babylonis.

Additio. iij. Hoc q̄d dicit: Quō cecidiſti lucifer: magis p̄prie videt exponendū de angelo lapſo q̄ȝ de nabuch. cui⁹ ratio eſt. naȝ nabuch. put dicūt hiſtorie fuit p̄mo homo in fine cōditionis. ⁊ ideo nimirū ſi poſt ſuā magnā exaltationē cecidiſſet: cum res faciliter cōuertunt ī naturā ſuā p̄ſertim cū bona fortune ſint valde mutabilia ſm phm: vn̄ nō videtur dignū tāte admiratiōis q̄ cecidiſſet: vt de eo diceret: Quō cecidiſti lucifer: ſ; poti⁹ eēt admirandū quō aſcēdiſſet ad tantā ſublimitatē: ſed d̄ angelo p̄mo peccāte valde p̄prie cōuenit admirari: q̄ fuit in tanta puritate nature q̄ ceteras creaturas excedebat: p̄ſertim cū ſm quoſdam ī gr̄a fuit creat⁹ ⁊ d̄ eo legit Ezech. xxviij. Tu ſignaculū dei fuiſti ⁊c. De tali igit merito admiratur p̄pha dicēs: Quō cecidiſti lucifer? Nō enī eſt modice admiratiōis vt creatura tā pura ī naturalibus ⁊ etiā in gr̄a creata q̄ nullū habebat impedimētū nec contrariū ſic cecidiſſet ab altiſſimo loco in pfundiſſimū. ſed de nabuchodonoſor rationabilit cōtingit p oppoſitū admirari. Vn̄ de eo p̄prie intelligit illud q̄d infra dicit nunq̄d iſte eſt vir qui cōturbauit terraȝ qui cōcuſſit regna ⁊c. q. d. nō modice admirationis ē q̄ natura tā cōtēptibilis attingeret ad faciēdū tā magna ⁊ inſolita. q̄ q̄dē admiratio ē oppoſita admiratiōi p̄dicte.

Replica. In caplo. xiiij. Burgeñ. circa caſū ⁊ ortū luciferi voluit aliquid dicere cum ſuo auctore: quomodo ſtatim poſt primuȝ inſtans ſue creationis peccauit quaſi motus ſpirituū menſuret tpe. in euo nō enī ponitur cōmuniter prius ⁊ poſteri⁹ inſtans niſi nature pfectiōis vl' originis nō ſucceſſionis: q̄ eadē eſt mēſura opationis rei q̄ ē nature: cū igit natura angeli ſm eē ſit indiuiſibilis: erit etiam indiuiſibilis ſcd̄m opari: q̄ ad menſurā ſucceſſiuā q̄ indiuiſibilis eſt ⁊ ex diuiſibilib⁹ eſſe nō poteſt. Ponentes igit morulas aut duas aut tres: aut q̄ttuor inter creationeȝ ⁊ lapſū angeli: oportet habere reſpectū ad ordinē nature q̄ ē ordo pmanētiū: q̄ ſm illū ordinē prius ē eſſe q̄ȝ bene eſſe. nā nō cōuertit ſubſiſtendi cōſequētia: ⁊ ita nō ē apud ītelligentē terminos capibile angelū fuiſſe bonū vel malū niſi preintelligat fuiſſe. Si igitur accipit illa bonitas ⁊ malicia tāq̄ȝ moralis: tūc ē ſolū bon⁹ vl' mal⁹ vſus liberi arbitrij: ⁊ ſic habem⁹ duas morulas an̄ appoſitionē vel negationē gr̄e: q̄ appoſita vel negata oportet ponere tertiā: q̄ nō pōt ītelligi aliquē eſſe bonū bonitate gratuita niſi p̄intelligat bonus bonitate naturali: et ſic de malicia. In hac aūt tertia morula oēs tā boni q̄ȝ mali fuerūt ī via: q̄ ī ſtatu merendi ⁊ demerēdi: q̄ meritū beatitudinis nō ē ſine gr̄a. oportet igit aſſignare quartā morulā in q̄ fuerunt in termino meriti vel demeriti: q̄ nō eſt intelligibile ſtante lege ordinata q̄ q̄s ſit ī termino premij niſi prius fuerit in via meriti: niſi q̄s cū Hug'. ⁊ magiſtro velit dicere ī angelis p̄miū p̄ceſſiſſe meritū: ſȝ in h̄ magiſtri illi non tenent: de quo vide circa quartam di. ij. libri ſententiarū. Illas autē oēs morulas poſſibile ē eſſe ī eodē inſtanti tēporis: etiā ſi plures ponerēt ſm ordinē nature pfectionis vel originis. Sȝ de angeloꝝ motib⁹ et opationib⁹ p tēpora ⁊ loca dicendū q̄ non menſurarent ſucceſſionib⁹ ſed ſolum coexiſtentijs ⁊ p̄ſentijs: ſicut fluxus aquarum circa palum et motus ſperici in plano vide. Scotum circa di. iiij. et. v. libro. ij. ⁊ cum poſtill'. vult luciferum ſic ſuperbiſſe: q̄ nulli voluit ſubeſſe: hoc intelligēdum eē nō ſimpliciter: q̄ ſciuit ſe ſine dei manutenētia eſſe nō poſſe. Burgeñ. aūt dicit q̄ voluit ſimpliciter ex h̄ medio: q̄ volūtas ē impoſſibiliū. Ad h̄ mediū reſpōdet poſtil. q̄ poteſt eſſe verū in ordine agēdi ſȝ nō eſſendi: ſciens enī modū eſſendi ſm ordinem eſſentialis dependentie q̄ īmutabilis eſt ille ſit fore ens phibituȝ: vt in illo ordine noluit ſubeſſe. Non eſt igit ad illud voluntas ſed in ordine agendorum ſūt multa impoſſibilia non ſimpliciter ſed ſibi: ⁊ ad ea bene fertur preſumptio voluntatis qualis fuit in p̄poſito ⁊c. In loc' medijs vſq̄ ad ca. xxvj. multa dicit Bur. q̄ q̄ȝuis ſint alie applicationes: non tn̄ contra poſtil. q̄ eadē lr̄a varijs expoſitionibus ſine abſurditate applicari varie pōt.

Glo. ordi.

Nus ma. Hec ē vi Ca. XV
ſio Eſaie habita de onere. i. d̄
deſtructiōe moab. Moab fi/
Gen. 19. a lius Loth cui⁹ pgenies ⁊ puincia mo
ab vocata ē: in ipa ē ar: q̄ nūc ariopo
lis metropolis. On⁹ moab. Eſt cir/
Philip. 3. a cūciſio carnal' ⁊ ſpūalis. Vn̄: Nos ſum⁹ circūciſio q̄ ſpū dn̄o
ſeruiuimus. Ad differentiam ſpūalis iſrael dicitur: Videte
iſrael ſm carnem. Sic moab ſpiritualiter accipitur qui inter/
pretatur

a ſ bene quia moab de inceſtu filie nocte conceptus eſt vel nox magnitudinem meroris ſignificat.

a Nus moab Ca. XV

Nico. de lyra

a Nus mo. Hic p⁹ de Ca. XV
nūciatiotōeȝ punitionis phili
ſtinoꝝ p̄pha denūciat puniti/
a† onē moabitaꝝ q̄ deſcēderūt a loth cui
abraā pr̄ iudeoꝝ fec̄ mlta bona educē
do eū d̄ arā. ⁊ inde ducēdo eū ī egyptū ⁊ reducēdo. Gen. xij. ⁊ liberando eū d̄ māu amraphel. q̄ duxerat eū captiuū. Gen. xiiij. ⁊ p p̄ceſ ſuas liberādo eū d̄ ſubuerſione ſodomoꝝ. Gen. xviij. ⁊ io moabite debebant filios iſrael diligere

pretatur de patre: vel a qua paterna de inceſtu et ebrietate generatus quaſi abſente ⁊ neſciente patre. Moab actor ſenſus qui videtur de deo patre naſci. Sed quia aduerſarius eſt populo dei de inceſtu in ſpelunca ⁊ nocte generatur. Merore ꝗ noct. ſempiterno perijt: ſic egyptij vigilia matutina nocturno ſcilicet tempore. Loth quoqꝫ ſodoma pereunte venit in ſegor et ortus eſt ſol. vnde: Non ſumus filij noctis neqꝫ tenebrarū ⁊c. Et alibi: Nox preceſſit dies aūt appropinquabit ⁊c.

Exo. 14. f
Gen. 19. c
1. Teſ. 5. a
Ro. 13. d

a Ar. Id eſt aduerſarius: ſapientia ſcilicet ſecularis que aduerſaria deo. Cuius mur⁹ dialectica arte conſtructus nocte vaſtatur ⁊ conticeſcit. Hiſtorialiter. Quia moabite gauiſi ſunt de captiuitate iſraelitarum ſicut ⁊ philiſtijm: qd̄ paſſuri ſunt predicit̄ eis. Et ſciendum ꝙ primo ab aſſyrijs: poſtea a chaldeis vaſtati ſunt. b Aſcendit. Ad excelſa in quib⁹ ſuperbierat: vt non īmolet: ſed vt plangat vbi peccauerat. Dybon. Fluxus eorum: mendacium tranſit et fluit: ⁊ nunqꝫ in eodem ſtatu ꝑmanet: ſermo autē domini eſt compactus ⁊ ſtabilis. Unde manna videtur quaſi glacies: non fluit ſed conſiſtit. c Super nabo. Hiero. Quia ⁊ omnis ꝓphetie huius vnus ē ſenſus non eam per partes laceraui. Nabo. ſeſſio vel ꝓphia. Medeba: de ſaltu. Eſebon: cogitatiōes. Eleale: aſcenſio. Iaſa: factum ſiue mādatuꝫ. Segor: parua. luith: gene. oronaim: foramen meroris. nemrim: pardi vel p̄dicatores. gallim vituli vel arenarum tumuli. elym: arietes vl̄ fortes. dybon: ſufficiēs meror. Quia ergo ꝑuerſum dogma qd̄ ſine dei inſpiratione humano ſenſui in tenebris erroris naſcitur: nocte vaſtatum eſt: ⁊ argumēta eius. i. muri eccleſiaſtico ſmone deſtructa ſunt et cōticuerūt: ⁊ ad pniaꝫ verſa ſūt: ſup nabo. i. ꝓphiaꝫ ⁊ ſeſſionem. i. magroſeoꝝ: ⁊ medeba vbi ē ſalt⁹ infertilis: ⁊ habitatio beſtiaꝝ erit vlulatus et planctus: ⁊ de capitib⁹ eoꝝ ornamenta eloquētie tollent̄ vt nudi maneant et deformes. et ſi qd̄ virilitatis in barba habere videbant̄: raſum a viro eccleſiaſtico effeminatū et debile comprobetur. In triuijs quoqꝫ eorū et diuerticulis errorū dum fingit vnuſqſqꝫ qd̄ vult: accinget̄ ſacco penitentie: ⁊ ſup tecta. id ē dogmata in quibus ſe ſublimes eſſe credebāt: ⁊ ī plateis: quia latam ingrediunt̄ viam que ducit ad mortem: erit vlulatus. neqꝫ aſcendent in ſuperbiā: ſed deſcendent in fletum: tunc intelligēt cogitationes ſuas vanas (qd̄ eſebon ſignificat) et vanum aſcenſū ſuperbie: qd̄ eleale ſonat. Et vox eorū audiet̄ vſqꝫ ad mala opera que fecerint: et mandatū qd̄ putabant dei propria cōfeſſiōe damnātes. Propterea vectes. id ē qui infirmi fuerunt in moab ⁊ errorē ſuum intellexerūt: vlulabunt: ⁊ ſpem ꝓfectus habere incipient cuꝫ anima eoꝝ vlulauerit ſibi. Unde ꝓpheta cōpatientis affectu: Cor meū ad moab clamabit. d Oīs vlulat⁹. Alia lr̄a: Omnis vlulat: moab. ſ. ⁊ ſic deſcēdet in fletu. Quaſi aſcendit ad excelſa: vt ante idola ploret. Sed cum ibi nulluꝫ auxilium reperiret: deſcēdit ad fletum in terrā vel domū ſuam. e Clamabit eſebon. A principio regni qd̄ eſt in eſebon vſqꝫ iaſa ciuitatē vbi finit̄: vbiqꝫ clamor: vbiqꝫ luct⁹. f Expediti. Ab vxoribus fortes bellatores. Inde dicit̄ abraam vernaculos domus ſue elegiſſe expeditos. i. ſine vxoribus.

Hiſtoria.

Gen. 14. c

g Cor meū ad moab. Ut ſcꝫ ꝓuocem eos ad penitētiā. Uectes eorū: id eſt firmamenta q̄ in hereſibus habere videbant̄ ad ſegor: id eſt ad paruulā peruenient: vt nō robuſti ſed fragiles videant̄. Segor aūt. i. parua pnīa: Si pſeuerauerit ꝑducet eos ad ꝑfectā ſalutē: qd̄ in vitula triū annoꝝ ſignificatur. Un̄ abrac p̄cipitur vt offerat vitulū et arietem et hircum trium annoruꝫ: perfectum ſcꝫ ſacrificium vt heres domini eē mereatur. Cum aūt egerint penitētiam ꝑ luith. i. genarū lachrymas: ad altiora conſcendūt: ⁊ quaſi meroris foramine et introitu clamorē contritionis leuabunt ad dn̄m dicentes. Sacrificiū deo ſpūs ꝯtribu. cor ꝯtri. Et h̄ fiet qꝛ doctrina hereticoꝝ (q̄ pardis ⁊ preuaricatorib⁹ cōꝑāt̄) deſerta erit. Oīs quoqꝫ herba et germen et quicqd̄ ī ſermone eoꝝ viride videbat̄ exaruit: ⁊ ſm̄ magnitudinē peccatoꝝ a deo viſitati ſunt. vt quem per beneficia non ſenſerant per flagella cognoſcant. Ducūtur deniqꝫ ad vallem vel torrentem ſalicum vt nullus in eis fructus hereticorū remaneat. Hanc enim ſeminis harum arborum dicunt eſſe naturaꝫ: vt qui illud in poculo hauſerit careat liberis. Unde ſancti: In ſalicib⁹ in medio ei⁹: id eſt babylonis: ſuſ. or. Omnes terminos moabitaruꝫ clamor circūit ad penitentiam vocantiū vt offerre poſſint ꝑ vlulatum ſuum vitulos labiorum et peruenire ad fontem dominicoꝝ arietum vel fortiū. qꝛ helym vtrunqꝫ ſignificat. Aque vero dybon (quod interpretatur ſufficiens meror vel dolor) que multos ſua aſperſione polluerant arguentur decept. populis non ſaluti fuiſſe ſed ſanguini. Unde ꝓpheticus ſermo promittit vt ſuꝑfluentes lachrymas (quod interpretatur dybon) non vnū merorē ſed plura meroris additamenta cōgeminēt: vt cū plenam egerint penitentiam et fugerint ꝯ moab: leonem

Ibidē 15. b

Ps. 10.

Ibi. 13 6.

p̄ncipem

a ſ metropolis. b ſ ꝓuīcia arabie

Quia nocte vaſtata ē ar: moab

a ſ non auſa rebellare.

a conticuit: quia nocte vaſtatus ē c

a ſ dialectica arte conſtructus. b ſ in ꝑpetuū.
c ſ ad plorandum vbi prius ad immolandum.

b murus: moab conticuit. Aſcen- d

a ſ regia. b ſ ciuitas nobilis. ſ aduerſe ſapientie. c ſ idolorum.

dit domus: et dybon ad excelſa e f

a ſ quod interpretatur ſeſſio vel ꝓphetia. ſ ad plangendum mala. b ſ ciuitate nobili.

c in planctum: ſuper nabo et ſuper g h

a ſ de ſaltu. b ſ tota ꝓuincia.

medeba moab vlulabit. †In cun i k+

a ſ antiqui in afflictione ⁊ luctu capita barbaſqꝫ radebāt. vnde Job: Toſo capite corruit in terrā.

ctis capitibus ei⁹ caluiciū: et oīs

ſ in publico.

barba radetur. In triuijs ei⁹ ac- l

a ſ penitentie.

cincti ſūt ſacco: ſuꝑ tecta eius et ī m

ſ omnimodus.

d plateis ei⁹ oīs vlulat⁹ deſcendet

a ſ cogitationes. b ſ aſcenſio. ſ ciuitates prouincie moab.

e in fletū. Clamauit eſebō ⁊ eleale:

a ſ factum vel mandatum. b ſ moabitarum.

vſqꝫ iaſa audita eſt vox eorum. n

ſ malum. ſ etiam non ſolum ſenes.

f Sup h̄ expediti moab vlulabūt o

a ſ compaſſio: quia dei creatura quia eſt miſerandus et hoſtis.

g aīa ei⁹ vlulabit ſibi. Cor meuꝫ ad p

a ſ id eſt fortitudo vel termini eius deſerti erunt vſqꝫ ad ſegor que eſt in fine.

moab clamabit: vectes eius vſqꝫ q

diligere ſed ipi ecōtrario tanqꝫ reddentes malum ꝓ bono gaudebāt de eorum afflictionib⁹ ⁊ fauebant eorum afflictorib⁹. et ideo ꝓpheta hic denunciat eorum vaſtationē. Et circa h̄ primo vaſtationē eorum denunciare incipit. ſecūdo cauſam cuiuſdā dicti ſui reddit. in principio ſequent. capituli. tertio ad propoſitū redit. ibi: Audiuimus. Circa primum incipit denunciare eorum vaſtationem duplicē. primo per aſſyrios. ſecundo ꝑ babylonios. ibi: Ad torrentē. Circa primum dicit: Onus moab. i. eius vaſtatio mihi reuelata ſuꝑple eſt q̄ ſequit̄: a Quia nocte vaſtata ē ar. nomē eſt ciuitatis regie in regno illo. b Moab conticuit. tanqꝫ confuſus ⁊ nō potens rebellare. et accipitur h̄ moab pro populo moabitarum. c Quia nocte vaſtatus eſt mur⁹. id eſt fractus ab aſſyrijs: eo ꝙ cuſtodes muri non poterant ita defendere de nocte ſicut de die. d Aſcendit domus regia. id eſt regis familia. e Et dybon. id ē habitatores dybon. f Ad excelſa. vbi erant eoruꝫ idola. g In planctuꝫ. quaſi diceret nō ad ſacrificandum pro victoria. ſed ad flendum ꝓ delectione ſua. h Super nabo et ſuper medbea. noīa ſunt ciuitatum ab aduerſarijs eius captarum. i Moab vlulabit. ꝑ dolore emittens: ſcilicet ſonum confuſum. k In cunctis capitibus eius caluitium ⁊c. quia in ſignum triſticie deponebant̄ capilli et barba ſicut dicit̄ de Job: Tonſo capite corruit in terram: vel quia antiquitus capita et barbe captiuorum radebantur. vnde dicitur Deutero. xxxij. De cruore occiſorum et de capite nudati inimicoꝝ capitis. l In triuijs eius accincti ſunt ſacco in ſignū triſticie vel captiuitatis. ſicut dictum eſt de capillis. ꝙ enim homines in ſignum triſticie induerent ſe ſacco: patet Heſter. iiij. vbi dicitur: Que cuꝫ audiſſet mardoche⁹ ſcidit veſtimenta ſua et indutus eſt ſacco. ⁊ in pluribus alijs locis ſimiliter ſacco veſtiebant̄ captiui bonis veſtibus ſpoliati. m Super tecta eius ⁊c. In hoc tangitur magnitudo doloris ex magnitudine clamoris. n Uſqꝫ iaſa. que eſt ciuitas in extremitate regni moab. n Sup hoc expe. moab vlula. Et dicunt̄ hic expediti iuuenes fortes carentes vxoribus ⁊ liberis: ⁊ ex clamore iſtoꝝ intelligit̄ maior clamor aliorum. p Cor meū ad moab cla. Ubū eſt ꝓphete cōpatiētis eius miſerie. cuius cauſa dicet̄ caplo ſequēti. q Uectes ei⁹ ⁊c. fortes illius populi q̄ deberēt eē clauſura ⁊ defenſio alijs fugerunt vſqꝫ ad ſegor. Uitulā ꝓpter luxurie petulantiā. Et dicit̄ vitulā in feminino: quia ſexu maſculino vtebant̄ habitatores ei⁹ ꝓ feminino infecti vitio ſodomitico.

B
† Hie. 48. f
Ezech. 7. e

C

Cōternātē

principem habere mereātur: quem ſeptuaginta dixerunt ariel quod interpretatur leo dei.
a Ad ſegor. Hiero. Segor eſt ex. v. vrbibus ſodomorum que ꝓpter Loth liberata eſt. Vitulā: ꝓpter luxuriā cōternantē: non conſternantez vt quidam legunt ſed falſo. Tradunt hebrei ꝙ bis concuſſa tertio terremotu corruerit. Vel conternantez dicit robuſtam: ſūt enī animalia robuſta tertio āno ſicut homo. xxx. et pōt ītelligi ꝙ robuſta māſiſſet ſi poſt liberatiōez non peccaſſet.
b Nemrim. Nemrim oppibum eſt ſuper mare: ⁊ habet fontes multos ⁊ aquas ſed ſalſas et amaras: et ideo ſteriles. Et notandū: qꝛ non ideo aruit herba in moab ꝙ aque ſalſe et amare eſſent in oīmi moab: ſed aque ſalſe et amare erunt in oī moab ſicut aqua nemrim et ideo areſcet herba.
D c Et viſitatio eorum. Viſitatio ī malo: Viſitabo in virga iniquitates eorū.
Ps. 88. Viſitatio in bono: Viſitauit nos oriēs ex alto.
Luc. 1. g
d Ad torrentez ſalicum. Hactenus de captiuitate moabitarum ꝑ aſſyrios: modo de illa q̄ per chaldeos.
e Vlulatus eius. Quaſi ideo vlulabit moab: qꝛ vbi luxus prius ⁊ delectatio propter irrigua et fontiū amena: ibi modo riui ſanguinis.
f Aque dybon. Dybon ſilentium: dybon flens: ⁊ tamē vna eſt ciuitas.
A Ca. XVI
Emitte. Idcirco ꝓphete vix ītelligunť: qꝛ ⁊ ꝑſonas et numeros: et tꝑa ſubito cōmutant: ⁊ de q̄libet re tranſeūt ad aliā. Dū enī modo loqucreť Eſaias de captiuitate moab ⁊ miſerijs ex inſperato ꝯuertit oculū mēť ad natiuitatē xp̄i: ⁊ cepit moab alloqui: q̄ſi non deſperes: age pnīaz: qꝛ lꝫ captiuād⁹: de tua tū ꝓgenie naſceť agn⁹ q̄ tollit pctā mūdi q̄ domineť in toto orbe. h Petra de. Ruth. ſ. qꝛ iuxta precepᵗū dei moabite vſq̄ ad decimā generatiōez nō ingrediūť eccl̄iam dei.
Deu. 23. a
Ruth. 4. c
Ruth moabit: booz nupſit ex q̄ obed genuit: ex q̄ ieſſe pr̄ dauid: de cui⁹ ſemīe vgo maria ꝓceſſit: q̄ ꝯcepit ⁊ pepit xp̄m. Sic enī xp̄s ꝑ vtroq̄ ꝓplo venit: ſic ꝯ̄ vtroq̄ naſci voluit. i Ad mōtem. Hieruſalem: vel potius ad eccleſiaz que eſt in contemplatione tanq̄ ſpeculationis filia. In hieruſalem quoq̄ maxime predicauit: miracula fecit: paſſus eſt: mortuus eſt: reſurrexit: ⁊ genus humanum redemit.
k Sic erunt. Sic in captiuitatez tranſibunt ꝑ arnon: q̄ eſt terminus moabitarū et amorreorū.

Arnon.

a ſ id ē paruulam peruenient vt non robuſti ſed fragiles videantur. ſ trium annorum.
a ad ſegor vitulam conternantez. a
a ſ gene. ſ cliuus enim obuius captiuis ꝑ quē trahebātur ⁊ ꝑ ciuitatem ſuam oronaim.
Per aſcenſum enim luith flens b
a ſ foramē merorꝭ. b ſ luctum.
aſcendet: et ī via oronaim clamo c
rem contritionis leuabūt. Aque d
a ſ pardi vel amaricantes.
b enim nemrim deſerte erūt: quia e f
a ſ arborꝫ vinearum.
aruit herba: defecit germē: viror
ſ ſm quātitatē morbi curatio medici.
omnis interijt. Scōm magnitu g
ſ peccati. ſ vltiō.
c dinem operis: et viſitatio eorūz. h
a ſ flumīa babylonis: vnde: In ſalicibus ī medio e. ſ. o. n.
d Ad torrentem ſalicuz ducēt eos: i k
quoniam circūibit clamor termi l
a ſ oppidū. ſ vituli: vel arenaꝝ tumuli.
e num moab. Vſq̄ ad gallim vlu
ſ moab. a ſ arietes vel fortes.
latus eius: et vſq̄ ad puteum he
a ſ ſufficiēs meror.
f lim clamor eiuſ: quia aque dybō m†
ſ moab.
replete ſunt ſanguine. Ponā his n o
a ſ fluentes lachrymc. ſ dolorꝭ. ſ hec. ſ.
ſuper dybon additamenta his q̄
a ſ hoſtem ſeuientem vel beſtias que deuorent chaldeos.
ſ que remanſerūt īmittā in chaldeos.
fugerint de moab leonem et reli p
quijs terre. Ca. XVI
ſ chriſtum.
g Emitte agnum domine: q†
a ſ data ē mihi oīs ptās ī ce. ⁊ ī ter.
dominatorem terre: de r† s†
a ſ Ruth gētili: gentes enī lapides ꝓ deo colere: ⁊ ideo a deo deſerte erant.
h i petra deſerti ad montem filie ſi r† t†
a ſ hec. ſ. ſ redit ad captiuitatem moab.
b ſ qui fugerit de moab. ſ accipitrem.
on. Et erit ſicut auis fugiēns: et v
a ſ ne a moabitis ſerpentibus deuoreť.
ſ ſicut. ſ citiſſime.
k pulli de nido auolantes: ſic erūt x

a Conternantē. quia terremotu corruit in ſubuerſione ſodome. Hebrei dicunt: Vitulā baroniſſam. ⁊ dicit Ra. Sa. ꝙ eſt ciuitas fortis in terra moab ꝓpter qꝺ̄ diciť baroniſſa ad quā moabite fugerūt ꝓpter eius fortitudinē. ⁊ hoc videť veri⁹: qꝛ alia ſegor erat ſubuerſa. b Per aſcenſū enī luith. nomen ē montis ad quē fugit ꝑs populi moab. c In via oronaim. nomen eſt loci ꝑ quē incedebāt fugiētes ⁊ clamātes. d Aq̄ enī nemrim. nomē eſt territorij abūdantis ī fontib⁹ et ꝑ ꝯſequēs bene habitabilis. e Deſerte erūt. ab habitantibus inde fugiētibus. q̄ſi diceret: multo forti⁹ alia loca remanebūt deſerta. et ſubdiť cauſa:
f Quia aruit herba: defecit germē ⁊c̄. i. iuuenes fortes ⁊ robuſti de moab perierūt. g Scōm magnitudinē opis. i. malicie coꝝ ꝑ culpā. h Et viſitatio coꝝ. ſ. ꝑ penā ex vindicta diuīa q̄ correſpōdet malicie.
i Ad torrentē. Hic ꝯſequēter denūciať vaſtatio moabitarū ꝑ babylonios. cū dꝛ: Ad torrentē ſalicū. i. ad terram babylonis q̄ abundat fluminib⁹ et ſalicibus ſm ꝙ diciť pſ̄. cxxxvj. Sup flumina babylonis ⁊c̄. Sequiť: In ſalicib⁹ ī medio ei⁹ ⁊c̄. k Ducent eos. ſcꝫ babylonij. l Qm̄ circūibit clamor ⁊c̄. q̄ſi diceret: in tota terra moab erit clamor: partim morientiū et partim fugientiū. ideo ſubdiť: m Quia aq̄ dybon. nomen ē fluminis in terra moab. n Replete ſūt ſanguine. īterfectoꝝ. o Ponā enī ſup dybon additamēta. ſ. ſāguinis. qꝛ poſt effuſionē ſanguinis ꝑ aſſyrios addita ē effuſio ꝑ babylonios. ideo ſubdiť: p Leonē ⁊c̄. i. nabuchodonoſor q̄ vocať leo. Hiere. iiij. Aſcendit leo de cubili ſuo. ⁊ hꝺ ꝓpter crudelitatez ei⁹ et audaciam. et qꝛ forſitan portabat leonē ī armis ſuis depictū: ſicut rex romanoꝝ aquilā. Ca. XV

Moraliter. a† Onus moab. Per moab q̄ ex patre īterp̄tať puerſitas iudeoꝝ ſignať. q̄b⁹ dꝛ Joh. viij. Vos ex pr̄e diabolo eſtis. a† Quia nocte vaſtata ē ar. ꝑ ar q̄ erat metropolis in terra moab ſignať hierl̄m metropolis iudee. Per hꝺ q̄ ꝙ dꝛ h nocte vaſtata eſt ar. ſignificať ꝙ ꝓpť noctē erroris iudeoꝝ cōtra xp̄m deſtructa fuit hierl̄m ꝑ exercitū romanoꝝ ⁊ alie ciuitates iudee per ciuitates moab hic nominatas ſignate. per clamores aūt ⁊ vlulat⁹ moabitaꝝ. ſignāť flet⁹ ⁊ clamores iudeorū in deſtructiōe ipoꝝ. ꝑ hꝺ āt qꝺ̄ ſeq̄ť infra. m† Aq̄ dybon replete ſūt ſāguine. ſignať multiplex effuſio ſāguinis ipoꝝ. k† In cūctꝭ capitib⁹ caluiciū ⁊c̄. ꝑ hoc ſignať diſtractio captiuoꝝ. nā iudei ꝑ romanos partim fuerūt interfecti ⁊ ꝑtim in ſeruitutē venditi ⁊ per orbem diſperſi. Ca. XVI

Emitte. Hic conſequēter redditur ratio cuiuſdam dicti in capl̄o p̄cedēti. Dixerat enī Eſaias: Cor meum ad moab clamabit. ſcilicet per compaſſionem: et ideo hic reddit huius compaſſionis cauſaz ſcilicet ꝓpter chriſtum quem ꝓpheta videbat naſciturum de populo moab per Ruth moabitidem quā acceperat Booz in vxorem ex q̄ genuit Obed: ⁊ Obed Ieſſe ſiue Iſai qui fuit pater Dauid. Ruth vltꝭ. de q̄ deſcendit chriſtus. Igitur circa hunc Eſaias p̄mo denunciat chriſti natiuitatem. ⁊ ſecundo eius regiā dignitatez. ibi: Et preparabitur. Prima in duas: quia ꝓpheta primo facit quod dictum eſt. ſecūdo quoddam correlarium infert. ibi: Et erit. Circa primum ſciendū ꝙ antiqui patres multū deſiderabāt chriſti aduētuz. ideo propheta denunciat chriſtum per modum deprecantis dicens: Emitte agnuz domine: domi. ⁊c̄. id eſt o tu domine pater emitte chriſtuz qui dicitur agnus. Joh. j. Ecce agnus dei ⁊c̄. r Dominatorem terre. propter quod dicitur Matth. vltꝭ. Data eſt mihi omnis poteſtas in celo et in terra.
s De petra deſerti. locus eſt in terra moab de qua fuit Ruth. Unde dicit Hiero. in epiſtola ad Paulinum de omnibus ſacre ſcripture libris. Ruth moabitis Eſaie explet vaticinium dicentis: Emitte agnum domine ⁊c̄.
t Ad montem filie ſion. id eſt ad hieruſalem in qua erat templum in mōte ſion vbi beata virgo obtulit filium ſuum. Luce. ij.
v Et erit ſicut. Hic ꝓpheta ex dictis infert correlarium: videlicet ꝙ ſicut ipē compatiebatur populo moabitarum propter chriſtum: ita ecōuerſo populus moab debebat compati populo iudeorūz ex quo deſcendit chriſtus per Booz ſicut et ex moab per Ruth vt dictū eſt. Addit etiam ꝓpheta aliā rationem cōpatiendi: ſcilicet ꝓpter anguſtiam quaz moabite erāt paſſuri. Afflicti enim ſolent alijs afflictis cōpati. ⁊ hanc rationem premittit dicēs: Et erit ſicut auis fugiens ⁊c̄. ſcꝫ timore ne capiať. x Sic erunt filij moab. ſcꝫ fugientes ne capiantur ab aſſyrijs et babylonis.

In trāſcēſu

a Arnon. Que interpretatur illuminatio eorum: qui derelict⁹ erroribus trāſcēdunt ad ſcientiā veritatis. b Ini conſilium. Nihil agas ſine conſilio: nec circūferaris omni vento doctrine: ſeq̄re magni conſilij angelum.
c Coge conſiliū. De vag⁹ ſcilicet et errantibus eccleſiam faciendo.
d Pone q̄ſi noctem. Tabernaculum ſcilicet in quo quieſcere te putabas: qđ erat noct⁹ et tenebrarum. pone in meridie: id ē in clariſſimo lumine in quo aſcondere debes de errore fugientes: ⁊ prius vagos vltra nō ꝓdere. Pone i meridie dum erit ꝑſecutio iudeorum.
Pone o tu moab vmbram: id eſt defenſionē quaſi noctem: id eſt ſecurā abſcōſionē iudeiſ.
Notandū quia añ vaſtata hieruſalem ab aſſyrijs et poſt a chaldeis ꝙ̄ moab: ideoq̄ ꝓcipitur ei vt fugiētem populum dei apud ſe recipiat ⁊ abſcondat.
e Profugi. Qui me fugerunt: q̄ de eccl'ia egreſſi ſunt: qui ſenſum ſuum ſunt ſecuti: nō doctrinam ſpūſſācti.
Myſtice. Myſti. Conſideremus a principio huius oneris quō moabite ꝑ grad⁹ ⁊ ordinē penitētie fiant iſraelite: ⁊ fugiant quaſi auis: et volēt quaſi pulli de nido: vt trāſcendāt ꝑ arnon: ⁊ habitent in mōte filie ſion: ⁊ diaboli vl' antichriſti poteſtate contrita: chriſtus in his regnet et ſolium ſuū ponat q̄ ſaluati ſunt miſericordia atq̄ iuſticia.
Joh. 5. d Nō enim pater iudicat quēq̄. ſ.o.i.d.f. f Finitus ē. Subito tranſit ad interfectionē ſennacherib: qui puluis ⁊ miſer: q: glia eius tanq̄ puluis quē ꝓijcit vent⁹. a.f. ⁊c̄. miſerabiliter ab
.Re. 19 g hac luce migrauit: occiſus a filijs ſuis in templo dei ſui. g Et preparabitur ⁊c̄. Iudei exponunt hoc d' Ezechia qui poſt mortem Sēnacherib ī pace regnauit. Sz melius ad chriſtum referuntur: et quedā ad primum aduentum: quedam ad ſecūdum referunt aduentū. h Sedebit. Quieſcens ⁊ iudicās ſuper corda bonorum. i Audiuimus ſuperbiā moab. More ſcripture quia leta dixerat ne negligentes faceret cōminatione terret.
k Et idignatio. Cōtra deū i celū poſuit os ſuum ꝓphetis detrahens. Illud euā/
gelicum

a ſ ciuitates vel viri mulieres. ſ aīe moabite.
a filiē moab in tranſcenſu arnon. a
a ſ o moab. b ſ ꝓuide quō poſſis euadere.
b c d Ini concilium: coge conſiliū: po b c d
a ſ ſecuram abſconſionem
ne quaſi noctem vmbram tuam
a ſ in aperta ꝑſecutione. b ſ iudeos.
in meridie. Abſconde fugientes: e
a ſ de loco ad locum. b ſ hoſtibus. c ſ vaſtata hieruſalem. ſ quia.
et vagos ne prodas: habitabūt f g
a ſ quia confinis es eis.
e apud te profugi mei. Moab eſto
a ſ cū diabol⁹ ceperit perſequi. b ſ aſſyrij ⁊ chaldei. ſ diaboli. a ſ q:. ſ cōſūpt⁹ occiſus. ſ ſennacherib. ſ q̄ ad aduentū agni q̄ ortus de petra deſerti venit ad mōtem ſion. b ſ potentia diaboli cōparat pulueri.
latibulum eorum a facie vaſtato
f ris. Finitus eſt enim puluis: con h i
a ſ quia miſeros fecit.
ſummatus eſt miſer: defecit qui k
a ſ vaſtādo. b ſ terrenos. c ſ de primo aduentu. ſ illo conſumpto.
g conculcabat terram. Et prepara l+
a ſ patris. ſ Oēs enim peccauerūt ⁊ egent gloria dei. b ſ regnum ſempiternū. ſ filij.
h bitur in miſericordia ſolium: ⁊ ſe/
a ſ vt poſt miſericordiam iudicet: ⁊ querat iuſticiam: et reddat vnicuiq̄ ſm opa ſua.
debit ſuper eum in veritate in ta
a ſ in eccleſia. ſ qđ corruerat: ⁊ ſuſcitatum eſt. b ſ in ſecundo aduentu.
bernaculo dauid: iudicās ⁊ que/ m
a ſ dicēſ mal'. Ite ī ignē eter. bōis: v.b.p.m.p.r.
rens iudiciū: ⁊ velociter reddēs n
a ſ vnicuiq̄ ſm opa ſua. b ſ hoc iterū de moab. c ſ vox ſācto⁊ qui de moab ſaluati ſunt: ⁊ ſupbiam eius experti.
i quod iuſtū ē. † Audiuim⁹ ſuperbi/ o †
a ſ hereticoꝝ ſimplicitatem eccl'ie irridentium.
am moab ſupbus ē valde. Sup/ p
a ſ ꝑcipitata audacia: pl⁹ audet q̄ȝ poſſit.
k bia ei⁹ ⁊ arrogantia eius ⁊ indig q r
a ſ vltra fortitudinē ſupbit.
natio eiuſ: pluſq̄ȝ fortitudo eius. s

a In tranſcenſu arnon. fluuius eſt in finibus moabitarum. b Ini conſiliū. cum ſapientibus moab. c Coge concilium. id eſt congrega in loco ſecreto ad videndum quomodo poſſis effugere manus vaſtatoris. ⁊ conſequēter dat modū dicens: d Pone quaſi noctē ⁊c̄. id eſt fac latibula in quibus poſſis filios iſrl' fugientes abſcondere in meridie: ita q̄ ibi lateant ac ſi eſſet tempus noctis. ⁊ idō ſubditur: e Abſconde fugientes. eis compatiendo.
f Et vagos ne prodas. ſ. ꝑſecutoribus tradendo. ⁊ q̄ de filijs iſrael intelligat. ſubdit: g Habitabūt apud te ꝓfugi mei. i. fugiētes d' populo meo timore ſennacherib: q: lȝ non ceperit hierl'm: tñ vaſtauit alias ciuitates iudee: vt habet̃. iiij. Reg. xviij. ⁊ d' illis multi fugerūt ad terrā moab. Et vlteri⁹ denūciat ꝓpha caſū ſennacherib de ꝓpinq̄ futurū: vt moabite nō retrahāt a receptiōe ꝓpl'i iſrl' timore ſennacherib. dicēs: h Finit⁹ ē eni puluis. i. in ꝓpinquo ē exercit⁹ ſennacherib terminādus q̄ d'r h' puluis: eo q̄ corpa bellatoꝝ fuerūt redacta ī cinerem: vt dictū eſt ſupra. i Cōſūmat⁹ ē miſer. i. ſennacherib ē ī ꝓximo occidēdus a filijs ſuis in terra ſua. k Defecit q̄ ꝯculcabat terrā. ſ. ſennacherib q̄ ſubijciebat ſibi habitatores terre.
l Et ꝓpabit̃. Hic deſcribit̃ ipi⁹ xp̄i regia ptās. cuȝ d'r: Et ꝓparabit̃ in miſcōia ſoliū: q: poſt reſurrectionē xp̄s aſcēdit ī celū: ⁊ ſedet ad dexterā pr̄is. vt h' Marc̄. vlt̃. cuius regnū ē ī dulcore miſcōie vſq̄ ad iudiciū extremū: ī q̄ erit tp̄s iuſticie. idō ſeq̄t̃: m Iudicāſ ⁊c̄. ſ. extremū. n Velocit̃ red. ⁊c̄. q: ī breui tp̄e dabit̃ ſnīa ꝓ iuſtis: Venite bñdicti ⁊c̄. ⁊ ꝯ iniuſtos: Ite maledicti ⁊c̄. Matth. xxv. vbi verſus: Mortis vel vite breue verbū ite venite. Dicet̃ reprobis ite: venite probis. Totū āt iſtud d' capl'o pñti exponit Ra. Sa. d' moab ad l'ram ꝯtinuādo capl'o ꝓcedenti. Ad cui⁹ ītellectū ſciēdū q̄ meſa rex moab ſoluebat ꝓ tributo regi iſrl' cētū millia agnoꝝ: vt habet̃. iiij. Reg. iij. tñ poſtea mortuo achaȝ negauit: ⁊ q: extūc ꝓpl's moab erexit ſe ī ſuperbiam: d' qua d'r in parte ſequenti: Audiuim⁹ ſuperbiā moab: ſuperbus eſt valde. ideo Eſaias volens eius ſupbiam repellere: improperat ei tributū iſtud dicēſ: Emitte agnum dñe dominator terre. noīa enim hebrea ſunt indeclinabilia. ideo de facili dici poteſt dominator ꝓ dominatorē: ſicut hec noīa cornu ⁊ gelu indifferenter accipiūt̃ in caſu accuſatiuo ⁊ noīatiuo apud latinos. ⁊ eſt ſenſus ſm Ra. Sa. Emitte agnum quaſi diceret ꝓpheta: quid ſuperbis popule moab cōtra regnū iuda cōtemnendo: q: ille q̄ fuit dñator et dñs in terra veſtra. ſ. rex veſter aliquando miſit pro tributo regi iſrael. Agnum. i. agnos accipiendo ſingulare ꝓ plurali: ſicut Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarū. De petra deſerti. i. de tali loco terre moab vnde mittebantur agni predicti. Ad monteȝ filie ſion: id eſt ad ſamariā que edificata fuit ī monte empto a Somer. iij. Reg'. xvj. et erat metropolis ī regno iſrl' †
et dicit̃ mons filie ſion: quia oīes ciuitates totius iudee fuerunt ſub hieruſalem in qua eſt mons ſion vſq̄ ad diuiſionem regni tempore roboam. Et erit ꝓpter ſuperbiam moab. Sicut auis fugiens ⁊c̄. quia vaſtatio hec fuit eis inflicta pro ſuperbia ſua cum alijs malis. Conſequenter oſtendit propheta modū euadendi hanc penam ſcȝ ꝑ cōpaſſionem ad filios iſrael dicens: Ini conciliū ⁊c̄. exponatur vt ſupra. ibi: Finitus eſt enim puluis: conſūmatus eſt miſer: defecit qui ꝯculcabat terram. vbi Ra. Sa. dicit q̄ hec eſt littera hebraica: Defecit ſuctio. conſūmata ē māmilla. defecerunt mobilia de terra. quam litteram ſic exponit: Defecit ſuctio: id ē animalia que ante abundabāt in terra moab. non ſuggēt amplius lac matrū ſuarum. cōſūmata eſt māmilla. i. defecit lac de māmillis animaliū. vnde moabite ī lacte et butyro ſolebant abundare. Defecerūt mobilia de terra. i. animalia que gradiuntur ſuper terram: quia hoſtes deduxerunt ea per predam. hanc enim penam cōminatur eis Eſaias. et tunc conuertit ſe ad nunciandū fortificationē regni iudee tempore Ezechie dicens: Et ꝓparabitur in miſericordia ſolium: quia ex dei miſericordia exercit⁹ ſennacherib ab angelo percuſſus fuit: et ipe fugiens ad terrā ſuaȝ ibi interijt. et tūc Ezechias in pace et gloria regnauit: vt habetur. ij. Paral'. xxij. Et ſedebit ſuper illud in veritate. vnde dixit: Fiat pax et veritas in diebus meis. iiij. Reg'. xx. In tabernaculo dauid: id eſt in ciuitate quam edificauit dauid iudicans et querens iudicium ⁊c̄. quia ipſe fuit iuſtus. ⁊ in alijs iuſticiam ſeruauit.
o Audiuimus. quia ſm expoſitores hebraicos ⁊ latinos moabite non fecerunt ſm monitionem Eſaie de cōſeruando fugitiuos de populo iſrael. ideo non euaſerunt penam cōminatam. ⁊ ad hoc deſignandū reuertit̃ hic propheta ad deſcribendum eorum penam ⁊ culpam. et primo predicit exterminiū. ſecūdo excludit eorum remedium. ibi: Et erit. Circa primū dicit: Audiuimus ſuperbiam moab. ꝑ famaȝ volantem. p Superbia eius. in factis. q Et arrogantia eius. in verbis.
r Et indignatio eius. in exterioribus ſignis. s Plus q̄ȝ fortitudo eius. Eſt enim modus ſuperbi plus eſtimare de ſe q̄ȝ ſit in veritate.

B

† Hie. 48. d

Idcirco

gelicū apponēs. Omnes qui venerunt ad te ante me: fures fuerūt et latrones. Moyſen ⁊ Dauid homicidas vocat: Joſue ſanguinariuꝫ.
a Ululabit. Alter ad alterū: oēs ſcꝫ hereticoꝝ ⁊ philoſophoꝝ diuerſitates contra ſe in tormēt' mugiēt.
b Super muros. Non edificatos quadro lapide ſicut templū dei in quo ſic lapides politi: vt nec malleus auditus ſit nec ſecuris.
c Suburbana eſebon. Omēs cogitationes eorum (qḋ ſignificat eſebon) non ꝑtinent ad ciuitateꝫ dei:
Ps.45. de qua: Fluminis impet⁹ letificat ciui. dei. Sꝫ ſuburbana ſunt vt ad vrbem domini credebantur.
d Sabama. Attollēs altitudinē.
C Qui in altum ſe erigit et ſuperbie turrem vſq; ad celum extruere cupit ꝑcipue comburit. Sabama. non ſolum extollens altitudinē: ſꝫ etiam cōuerſio aliqua: qꝛ videtur ī regione moabitica ad domini ſeruitutem aliqua ex parte velle conuerti: domini ergo gentium vinee ſabama exciderunt flagella. e Errauerunt. Luſtrantes vniuerſam terram moab. f In deſerto. vt tandem quos interficerent non haberent. g Propagines. Metaphoram vinee proſequitur.
h Tranſierunt mare. Ut mirabilia domini viderent in ꝓfundo tētationū liberati ex eis. i Vineā. Uinea moab ex vicinia loci talis ē
Deu.32.e qualis ſodoma. vnde: De vinea ſodomoꝝ vinea.e.⁊c̄. k Sabama. Qui ſe extollit cōtra ſententiā dei.
l De carmelo. Carmelus mons ē int̄ phenicem ⁊ paleſtinam īminēs ptolomaidi: in quo helias orauit. Et ponitur ſepe pro qualibet fertilitate: vn̄ ⁊ hic auferet leticia ⁊.e. de carmelo: id eſt fertilitas in qua letabant̄ moabite. m Exultabit. Quia ſpiritualis circūciſionis noticiam ſe habere iactant heretici.
n Uocem. Ne draconis venena inde exprimantur: ⁊ bibentes īterficiantur. o Uenter. Prophete qui tāq̄ꝫ cithara muſica arte cōpoſitus: ⁊ de dei timore ꝯcipiens multos liberos generat: vt oīs chorda ſonum ſuū reddat. p Et vi. mea. Sicut cithara ſonū cōpoſituꝫ non emittit ſi vl' vna chorda rupta fuerit: ſic ſpūaliter venter prophete: ſi vna chorda virtutū defuerit dulce
D melos non reſonabit: nec ad latericium murū cūctis clamabit viſceribus. Philoſophorum quoq; ſentētia eſt herere ſibi inuicem ꝟtutes.
Jaco.2.b Et Jacobus: cui vnā defuerit: deeſſe omnes. q Sancta ſua. Ad ſancta. ſ. eccleſie q̄ conabit̄ ſua facere non ꝑualebit: nō enim ſtatim ꝑfecte virtutem capimus. r Nō valebit. In eis ſcilicet nō inueniet auxilium in quibus ſperabat: ⁊ ſic apparuit ꝙ in caſſum colebat.
s Hoc verbuꝫ ⁊c̄. In ꝓemio. Ubi d̄r onus moab. Extūc ex quo. ſ. loqui cepit: vt omne qḋ dixit vnū verbum: id eſt vna ſententia ſit. Hoc verbum. Proemium reddit epilogum. Quod enim ibi ceperat: hic eſt completum.

In tribus

ſ quia contra deum ſuperbit a ſ ad ſeinuicē.
Idcirco vlulabit moab: ad moab vniuſſus vlulabit. His q̄ letāt̄ ſuper muros cocti lateris loquimini plagas ſuas: quoniam ſuburbana eſebon deſerta ſunt. Et vineam ſabama: domini gentiū exciderūt. Flagella eius vſq; ad iaçer peruenerunt: errauerunt in deſerto. Propagines eius relicte ſunt: tranſierūt mare. Super hoc plorabo in fletu iaçer: et vineam ſabama. Inebriabo te lachryma mea eſebon et eleale: quoniam ſuper vindemiam tuam et ſuper meſſem tuam vox calcantium irruit. Et auferetur leticiā ⁊ exultatio de carmelo: et in vineis non exultabit neq; iubilabit † Uinuꝫ in torculari non calcabit q̄ calcare conſueuerat: vocem calcantiū abſtuli. Super hoc venter meus ad moab quaſi cithara ſonabit: et viſcera mea ad murum cocti lateris. Et erit cū apparuerit quod laborauit moab ſuper excelſis ſuis: ingredietur ad ſancta ſua vt obſecretet: nō valebit. Hoc verbum quod locutus eſt dominus

ſ moab. a ſ q̄ cōfidūt ⁊ gloriāt̄ in munitiōe murorū. a ſ o ꝑlati eccl'ie vel de moab ſaluati. a ſ mortē captiuitatē. ſ hereticoꝝ iacul' ſacras. a ſ vici ⁊ ville. b ſ ciuitas nobil': ſiē ⁊ ſabama. c ſ dei auxilio: vel combuſta igne diuino. a ſ ꝑcipue. b ſ multitudinem ppl'i. c ſ princi pes aſſyrioꝝ vel chaldeoꝝ. ſ apl'i vel apl'ici viri. ſ vel ſic diſtingue: ⁊ vinea ſabama dn̄i gētium. a ſ habitatores. ſ. ſabama ceciderunt. ſ ne ex alijs. hereſib⁹ alie naſcerent̄ in infinitū: exciderūt flagella eius ⁊c̄. ſ etiam. a ſ ciuitas. ſ qḋ ē fortitudo eorū. i. ad fortiſſima queq; hereticoꝝ dogmata in q̄bus confidunt. b ſ domini gentium. a ſ vt tādē quos interficerēt nō haberēt. b ſ peſſime radices. ſ exciſis. i. flagellis. ſ a deo. c ſ fugitiuos intelligite. a ſ ſed. ſ domini gentium. ſ ducti in babyloniam. b ſ tentationibus ſeculi: Ueni in ꝓfūdum maris et. t. d. m. a ſ malo. a ſ vt mecum plorēt. ſ fortitudinē. ſ. hereticorū: que ſe extollit contra ſcientiam dei. ſ eſais. b ſ deflēs. i. iaçer. b ſ abūdanter ſuꝑ captiuitatē tuā flebo. a ſ cogitationes eorum: quibus ad excelſa conſcēderunt. ſ aſcenſio. a ſ que naſcitur in vallibus raphaim. b ſ dn̄oꝝ gentium. ſ aſſyriorum: chaldeorum: diripientium bona moabitarum. a ſ hereticoꝝ: vt audiant beati q̄ lugent. a ſ de ſcientia falſi nominis. ſ moab. a ſ eterno ſilētio tacebūt. ſ qm̄. ſ moab. a ſ celeuma: qḋ cōſueuerāt vindemiātes cātare. a ſ infortunio. ſ deſtructo moab ⁊ falſa leticia in luctum murata. ſ ſenſus. ſ cōuerſus. a ſ penitentem b ſ plangendo. ſ luctū. a ſ cordis interiora. vnde: Benedic aīa mea domino: ⁊ oīa que. in. b ſ fragilē. c ſ ciuitatis que de lateribus. ſ vanum eſſe. ſ ipſi. a ſ fruſtra. b ſ in montib⁹ ⁊ tectis. ſ dogmatibus que putabat excelſa. ſ tunc. ſ idola que ſancta putabat. a ſ ꝓ liberatione.

a Idcirco. id eſt propter iſtam ſuꝑbiā.
b Ululabit moab ad moab ⁊c̄. querētes abinuicem auxilium. ⁊ non īuenient.
c His qui letantur ſuper muros ⁊c̄. tales enim muri fiebant antiquitus: ſcꝫ de lateribus coctis et in fortitudine talium murorum gloriabantur moabite.
d Loquimini. o vos prophete.
e Plagas ſuas. id eſt miſerias eis ſuperuēturas. f Quoniaꝫ ſuburbana eſebon. nomen eſt ciuitatis famoſe ī terra illa. g Deſerta ſunt. a ſuis habitatoribus inde fugiētibus. h Et vineam ſabama. ciuitas erat in moab abundans in vineis. i Domini gentium exciderūt. i. aſſyrij ꝑmo ⁊ poſtea babylonij. ⁊ dicunt̄ vtriq; dn̄i gentiū: qꝛ temporibus ſuis multas gentes ſubiecerūt ſuis dominijs. k Flagella eius. i. palmites que vulgariter vocant̄ flagella. ⁊ ſic ē in hebreo. tn̄ accipiunt̄ hic palmites metaphorice: ꝓ populo illius ciuitatis que abundabat in vineis: vt dictum eſt.
l Uſq; ad iaçer ꝑuenerunt. fugiendo aduerſarios. m Errauerunt in deſerto. hoīes eni ꝑ timore fugiētes de facili errant ꝓpter mentis perturbationem.
n Propagines eius. id eſt viri fortes:
o Relicte ſunt. ſ. a deo tanq̄ꝫ inutiles.
p Trāſierūt mare. i. euphraten ducti ī captiuitatē ad terram alienā. ⁊ vocatur hic fluuius euphrates mare: ꝓpter eius magnitudinē: ſm̄ morē hebraici ſmōis. quo ꝯgregatio aquarū mare vocat̄: ſm̄ illud Gen̄. j. Cōgregatiōeſq; aquarū appellauit maria. q Suꝑ hoc plorabo. hoc dicit ꝓpheta cōpatiens populo moab rōne ſupradicta. r In fletu. i. veraciter ⁊ nō ficte cōpatiēs. s Iaçer. ē nomē ciuitatis ī moab. t Et vineā ſabama. i. ſuper ſabama ciuitatem vineis abundātē: qꝛ ille ciuitates fuerūt deſtructe. ⁊ eodē modo exponit̄ qḋ ſubditur:
v Inebriabo te ⁊c̄. eſebon ⁊ eleale ſunt noīa ciuitatū ī moab. ⁊ cauſā ſue cōpaſſionis ſubdit: x Qm̄ ſuꝑ vindemiam ⁊c̄. vnde debebas viuere. y Uox calcātiū irruit. ſ. hoſtiū ſibi rapientium.
z Et auferet̄ leticia ⁊c̄. Loc⁹ eſt ī moab fertilis ī vino ⁊ blado. a Et ī vineis nō exultabit ⁊c̄. Qn̄ enim vindemia eſt abundās ⁊ meſſis ⁊ colligit̄ pacifice. homines exultāt ⁊ cātant. ⁊ ideo qn̄ ab aduerſarijs ꝑtim occidunt̄ ⁊ ꝑtim fugāt̄ et meſſis ⁊ vīdemia ab aduerſarijs capit̄. tūc habet̄ materia triſticie ⁊ ploratus. † Hie.48.
b Super hoc venter me⁹. i. mens mea. eo modo loquēdi quo d̄r de aliquo parū litterato: parū habet in vētre. c Ad moab q̄ſi cithara ſonabit. emittēdo vocem lugubrē gemitus: ſicut in fletu mortuorū aliqn̄ cantabat̄ carmē lugubre in cithara. d Et viſcera mea. mouebūtur ꝑ cōpaſſionē. e Ad murum cocti lateris. i. ad moabitas q̄ habitabāt in ciuitatib⁹ clauſis talibus muris: vt ſupra dictū ē. f Et erit. Hic ꝯn̄r ꝓpheta excludit remediū dicēs: Et erit cū apparuerit qḋ laborauit moab. ſ. ī vanum ad defendendū. g Suꝑ excelſis ⁊c̄. id eſt ad idola in montib⁹ poſita: que reputauit ſancta. ideo dicit̄ hic: Sancta ſua. nō ſimplicit̄ ⁊ abſolute. ſꝫ cū determinatiōe ei⁹ qḋ eſt ſua. h Ut obſecret. ꝓ ſua liberatiōe. i Et non valebit. qꝛ idola nullam habent virtutem adiuuandi.
k Hoc verbum quod ⁊c̄. id eſt de punitione moab abſq; retractatione.

Extunc

a In tribus annis. Quaſi ſicut pauci racemi remanent poſt vindemiatores: ita ex multitudine moab pauci effugient hoſtes. In tribus annis. Prophetia contra philiſteos ⁊ moabitas mortuo achaz cepit dirigi: ⁊ pōt ītelligi: q̄ extunc tertio āno moabite fuerīt vaſtati ac ſi diceret: ſicut mercēnarius expectat finē āni vt recipiat mercedē operis: ſic moab poſt tres annos delebit̄ ab aſſyrijs. Poteſt ⁊ de babylone intelligi: quia poſt captā hieruſalem tertio anno a chaldeis vaſtāda ſit: vel q̄ in tribus ānis nulla requies ſit danda eis.

Sicut miſericordia dei ī pōdere eſt, ⁊ menſura: ſic in iudeis cruciat⁹ ⁊ ſupplicium: vt cū tres anni trāſierint quibus relinquet̄ paruus ⁊ modicus inglorius eē deſiſtat. Moab igitur qui externus erat: nec d̄ populo dei: ſed relicto errore cōuerſus tribus annis tm̄ paruus ⁊ modicus ⁊ inglorius relinquit̄. de quibus: Cogitaui dies antiquos: ⁊ annos eternos in mente habui. Ps. 76. b Mercennarij. Falſa doctrina omnia lucri cauſa facit. Mercennari⁹ eī vidit lupū. v. et f. Ioh. 10. b Ideo dictum eſt: Aduenā ⁊ mercēnariū ſacerdotū de ſanctis nō comedere: ſed ſeruos ſanctorū eſſe participes: q̄ non pro dilectione dn̄i ſed pro mercede cūcta faciunt vt lanis veſtiātur et lac mulgeant. Ex. 12. g Similiter qui facit elemoſynā vt laudet̄ ab hoībus: recepit mercedē ſuā: quia mercennarius eſt. Qui caſtū ſe ſimulat: habēs aliud in corde ſupplicia peccatoris recipit. Ideo in cōparatione duorū malorū leuius peccatū eſt aperte peccare q̄ ſanctitatē ſimulare. Ca. XVII

O Nus damaſ. Ecce damaſc⁹. Damaſcus metropolis ſyrie quā cōdidit Elieçer ſeru⁹ abraam cui⁹ rex raſin ſemp̄ p̄bebat auxiliū decē tribubus cōtra iudā. Ideo ſpūſſanctus minat̄ ei captiuitatē per Eſaiā: p̄ eā aūt totā intelligim⁹ ꝓuinciam. Damaſcus: fundēs ſanguinē vel bibēs: vel ſanguinis oſculū: quia ibi occidit cain abel: vel ſanguis cilicij. Hi enim q̄ multū ſanguinē fundebant penitentiā agere debuerant: que ſignificat̄ p̄ cilitiū. Sz q̄ nō egerunt penitentiā: captiuati ſunt.

d Aroer. Mirica q̄ eſt arbor infructuoſa naſcēs in deſertis ⁊ ſalſoſis locis. Quaſi oēs ſyri infructuoſi erunt

⁊ deſolati

---

a ſ ex quo creatus eſt: ait ei dn̄s Moabite: ⁊ ammonite nō intrabūt in eccleſiā meā: vel ex quo p̄ſcriuit ea. b ſ contra.

ad moab extunc: et nunc locu- a b

a ſ hoc de babylone. b ſ nō plurib⁹

a tus eſt dicēns: In tribus annis c

a ſ profectus eſt moab: vt qui habuit multos comites erroris: relinquatur cum paucis.

b quaſi anni mercēnarij auferetur d e

gloria moab ſuper omni populo

multo: ⁊ relinquet̄ in eo ſicut ra- f

a ſ humilitate.

cemus paruus et modicus neq̄ q̄ multus. Ca. XVII

a ſ ethnicorū qui ante fidē xp̄i amici erāt ſāguinis ⁊ crudelitat̄: ⁊ op̄a digna plāctu et ſacco agebant.

c O Nus damaſci. Ecce da g†

a ſ gentes. ſ. cōuerſe: nō erūt in priſtina cōuerſatione: de vocatiōe gētiū hic agit̄.

b ſ potens nobilis.

maſcus deſinet eſſe ciuitas: ⁊ erit

a ſ grex fidelis de multis collectus. b ſ viuorū. c ſ iudeorū excecatorum

ſicut aceruus lapidum in rui-

a ſ iſta euerſa. b ſ ab hominibus. c ſ Regio ſyrie in qua plures ciuitates. ſ mirica.

d na. Derelicte ciuitates aroer h

---

a Extunc. i. ab eterno. q̄ extunc oīa futura diſpoſuit. Ra. Sa. exponit. Extunc. i. ex tēpore quo moabite cōduxerūt balaam ad maledicēdū populo iſrael Nu. xxij. diſpoſuit deus hāc penā ſup̄ moabitas futurā: nō tm̄ intelligit per hoc q̄ aliqua nouitas ſit in deo: ſed q̄ illud factū fuit diſpoſitiuū ſeu meritorium reſpectu pene que hic deſcribit̄. b Et nūc locut⁹ eſt domin⁹. ſ. per me ꝓphetam ſuū dicens.

c In tribus annis ⁊c̄. Aliqui numerant iſtos tres annos a morte achaz: ſed hoc nō videt̄ verū: qm̄ vaſtatio moabitarū fuit poſt deſtructionē regni iſrl': vt ptz ex ſupradictis. Samaria vero metropolis in regno iſrl' fuit capta et populus captiuatus. vj. anno ezechie. iiij. Reg. xviij. ⁊ p̄ cōſequēs. vj. anno poſt mortē achaz: ⁊ ideo alij numerāt a captiuitate regni iſrl': alij a captiuitate regni iude. Ra. Sa. autem exponit aliter dicēs: q̄ ſalmanaſar tribus annis pugnauit cōtra ſamariā: et tandē eā cepit. iiij. Reg. xviij. ⁊ in ſuo exercitu erāt moabite ſtipendarij. ⁊ ſic exponit qd̄ dicit̄ hic: In tribus annis. i. pro trib⁹ annis quib⁹ moabite cū ſalmanaſar impugnauerūt filios iſrl'. d Quaſi anni mercēnarij. i. anni qui fuerūt moabitis quaſi mercennarij eo q̄ ꝓſtipēdijs erāt ibi. e Auferet̄ gloria moab. p̄ vaſtationē terre ſue. q. d. illud factū eorum in tribus annis dictis fuit cauſa punitionis ſue a deo: ⁊ ſic p̄ hoc dicit̄ hic: in tribus annis: nō p̄figit̄ tēpus ſue punitionis ſed aſſignat̄ eis cauſa partialis. q̄ cōductio balaā p̄dicta: ⁊ iſta impugnatio populi iſrl' cōcurrerūt ad hoc: et etiā moabitarū ſuperbia vt dictū eſt. f Et relinquet̄ ⁊c̄. quia pauci de moabitis effugerūt man⁹ vaſtatorū. vel q̄ aliqui pauci vel pauperes a vaſtatoribus fuerūt dimiſſi ꝓ cultura terre: ſicut nabuçardan deſtructa hieruſalē duxit ppl'm reputationis in babylonē: ⁊ d̄ pauperibus terre reliquit vinitores ⁊ agricolas vt habet̄ Hiere. vltimo. Ca. XVI

Moraliter. q† Emitte agnū dn̄e ⁊c̄. Iſtud capitulū l'raliter expoſui de xp̄o ⁊ moabitis mixtim tm̄. exponendo tm̄ myſtice primo ponā totū qd̄ p̄tinet ad xp̄m: p̄ quē ſignat̄ hic bon⁹ p̄latus: eo q̄ ē chriſti vicarius ſiue ſit ſecularis ſiue religioſus. igit̄ cū dicit̄: Emitte agnū domine ⁊c̄. vox eſt eccleſie viduate deū deprecantis ꝓ bono paſtore qui ſit dulcis et manſuetus ſicut et chriſtus dicit Matth. xj. Diſcite a me q̄ mitis ſum et humilis corde.

r† Dominatorē terre. i. carnis ſue p̄ rigorez diſcipline. talis erat Paul⁹: ideo dicebat. j. Cor. ix. Caſtigo corpus meū et in ſeruitutem redigo: ne forte cū alijs p̄dicauerim ipſe reprob⁹ efficiar. s† De petra deſerti. i. de ſolitudine cōtēplationis. t† Ad mōtē filie ſion. i. ad regimen eccleſie. ad hoc eīm tales ſunt p̄ficiendi q̄ hauſerūt in exercitio ſtudij ſacre ſcripture qd̄ poſſint in populū ſibi creditū effundere p̄ doctrinā. Et q̄ ſm̄ Gre. ī bonis rectorib⁹ debet eſſe iuſte cōſulens miſericordia ⁊ pie ſeuiēs diſciplina. ideo ſubdit̄: l† Et p̄parabit̄ ī miſericordia ſoliū ⁊c̄. Et qm̄ aliqui ſunt nimis tardi iuſticiā exequendo. ideo ſequit̄: n† Et velociter reddens qd̄ iuſtū eſt. o† Audiuim⁹ ſup̄biam moab. hic ponit̄ expoſitio myſtica quātū ad moabitas p̄ quos ſignāt̄ iudei vt dictū eſt cap̄lo p̄cedēti. Sic ergo dicit̄:

Audiuim⁹ ſup̄biā moab ⁊c̄. i. iudeorū primo chriſtū eis miſſum deſpiciēdo ⁊ crucifigendo: ⁊ ſecūdo romanis rebellando: vt dicit Ioſephus libro de iudaico bello. Ioſephus de bel. iu. a† Vlulabit moab ad moab. p̄ quod deſignat̄ cōtentio phariſeorū et ſaduceorū de reſurrectione mortuorum: vt habet̄ Act. xxiij. b† Qui letantur ſup̄ muros ⁊c̄. ex confidentia nāq̄ fortaliciorum rebellauerunt romanis. f† Suburbana eſebon deſerta ſunt ⁊c̄. p̄ iſta loca ſignant̄ iudee ciuitates deſerte p̄ romanos. h† Sup̄ hoc venter meus ad moab quaſi cithara ſonabit. gemendo p̄ cōpaſſionē: ſicut in cithara cantatur lugubre carmen. licet eīm deſtructioni iudeorū parū aut nihil eſſet cōpatiendum. tm̄ cōpatiēdū erat ſanctitati locorū in quibus chriſtus fuerat concept⁹. natus. oblatus ⁊ ſepultus: ꝓpter qd̄ chriſtus p̄uidens hāc deſtructionem fleuit per cōpaſſionē: Luce. xix. Vidēs ieſus ciuitatē ſanctam fleuit ſuper illā ⁊c̄.

In ca. xvj. vbi dicit̄ ī poſtilla. Extunc. i. ab eterno q̄ extūc oīa futura diſpoſuit.

Additio. Expoſitio Ra. Sa. videt̄ irrōnabilis: tū q̄ deus vſq̄ ad tertiā et quartā generationē punit peccata patrū in filios: vt ptz Exo. xx. ⁊ ideo iā trāſiuerāt multo plures generationes a tp̄e cōductionis balaā: vt manifeſtum eſt: tū quia alia peccata hic expreſſa ſufficiunt ad ꝓmerendam talē punitionē ſcz pugnatio filiorū iſrael fugientiū: ⁊ etiā ſuperbia ipſius moab que maximum peccatum eſt. vnde quod dicit̄: Extunc melius exponitur ſm̄ poſtil. ſ. ab eterno. ſ. ſm̄ diuinam p̄ſcientiam. Ca. XVII

O Nus damaſci. Hic ponit̄ punitio ſyrorum ppl'z iſrl' ad pctm̄ īducētiū: q̄ phacee rex iſrl' fuit cōfederat⁹ regi ſyrie: vt dictū ē. ſ. ca. vij. ⁊ ſicut cōicauit ei in amicitia: ita ⁊ ī adolatria. Silr' achaz rex iuda fecit ſibi fieri altare holocauſtorū ī hierl'm ad ſilitudinē altaris qd̄ erat ī damaſco: vt hr̄. iiij. Reg. xvj. Diuidit̄ aūt pn̄s capl'm ī tres p̄tes: q̄ primo deſcribit̄ punitio ſyrorum filios iſrl' ad pctm̄ trahētiū. ſcd̄o filiorū iſrl' ī ipſis cōfidentiū. ibi: Et erit. ⁊ tertio aſſyriorū vtroſq̄ vaſtantiū. ibi: Ve multitudini. Circa primū d̄r: Onus damaſci. i. punitio ſyrie a deo p̄uiſa. q̄ damaſc⁹ erat metropolis ī ſyria. Ecce damaſcus deſinet eſſe ciuitas. ſ. notabilis vt exponunt aliq̄: eo q̄ theglathphalaſſar q̄ īterfecit raſin regē ſyrie nō legit̄ eā deſtruxiſſe: ſ; illud qd̄ ſubdit̄: videt̄ repugnare: ⁊ erit ſicut aceru⁹ lapidū ī ruina. ⁊ iō dicēdū q̄ damaſc⁹ fuit deſtructa p̄ theglathphalaſſar vel aliū ſibi ſuccedētē ⁊ poſtea reedificata: ſicut d̄ hierl'm legit̄ q̄ fuit bis deſtructa: ⁊ bis reedificata. b Derelicte ciuitates aroer

f nomen

⁊ deſolati. Alij dicūt ex hac arbo/re maleficis artib⁹ odia cōcitari.
a Reliquie ⁊c. Ironice. Pro ig/nominia. quaſi ſicut filij iſrl̄ i capti uitatē ducti ſūt: q2 ſpē ſuā nō ī deo ſed ī hoīe poſuerūt. Sic ⁊ ſyri qui ꝓmittebāt auxiliū eis vt ſepara/rēt eos a cultu dei quod ⁊ fecerūt. ambo ergo captiuati ignominio/ſe. b Et regnū. Ut pctm̄ non re/gnet in ea: q̄ prius ſanguinē dilige bat. c Et erit. Cū ſyria vaſtata fuerit ab aſſyrijs: ⁊ damaſcus deſi erit eſſe ciuitas. Tres ſimilitudi nes ſniā pene vna. Sicut ei rariſſi/me ſpice man⁹ fugiūt metētiū: ⁊ pau ci racemi (q̄ a remanendo dicti) man⁹ vindemiatoꝝ: ⁊ pauce oliue remanēt poſt excuſſionem olee: ſic pauci remanebunt in damaſco ⁊ in tota ſyria primū venietib⁹ aſſyrijs ⁊ poſt chaldeis. Sub captiuitate eni aſſyria pauci q̄ terrā excolerēt remāſerūt. Alij in cynerē tranſlati q̄ eſt regio vltra egyptū.
d Emarceſcet. Nō habebūt ꝓphe tas nec ſigna: nec virtutes: nec re/gnū: nō ſacerdotiū: ſed oē corpus gentis marceſcet. e In meſſe.
Mat.9.d De gētib⁹ dr̄: Meſſis quidē m. o. a. Illi vero pauperes meſſis reliqui as q̄ p apoſtolos ſaluate ſunt: ⁊ ra riſſimas ſpicas legūt. Nec in mon/tibus: ſed in valle raphaim. i. in vi litate lr̄e. raphaim eni gigātes ſo/nat. f Sicut excuſſio. Percuſſo
Nu.2.d.et 26.f populo iudeoꝝ: oliua q̄ ſub moyſe ſexcenta milia armatoꝝ habuit: et
2.Re.26.b ſub dauid numerāte ioab innume/rū populū: vix paucos fruct⁹ ſalua
Act.13.a tori obtulit. g Duarū. Pauli ⁊ Barnabe. Et iterū petri: iacobi:
Mat.17.a ⁊ iohannis: q̄ in monte trāſſigura/
Mar.5.a tū dn̄m cōſpexerūt: ⁊ archiſynago/gi filiā ſuſcitari viderūt.
h Siue quat. Hi ſunt. ix. reliqui ī
Act.1.d q̄bus iude ꝓditoris Matthias lo cū obtinuit. Hi pro diuerſitate gra tiarū nobis ignota: ī quattuor aut in quinqꝫ ſepati ſunt: vt euāgelio/numerū ⁊ legis in ſe volumina de/mōſtrarēt: tanq̄ pdicatores vtriuſ qꝫ teſtamēti. i In die illa. Q. do min⁹ eſuriēs vix paucas oleas re/perit in populo iudeoꝝ: ⁊ ſubintra uit plenitudo gētiū. Reliquie de cē tribuū. q̄ poſtq̄ maxima ps ī aſ/ſyrios ē captiuata: ꝓt idola q̄ co/lebāt vnū ī dan: alterū ī bethel: eze chie regis litteris cōmonite ad do minū cōuerſe ſūt ⁊ ad tēplū dei in
2.Pa.30.a hierlm venerūt: ſicut legit ī Para lypo. ⁊ idola abiecerunt. k In die. Irruētib⁹ aſſyrijs ⁊ vaſtātib⁹ nō ſolū damaſcū: ſ; ⁊ trā. x. tribuū.
l Aratra. Amorreoꝝ: Hoc ſ. x.
Joſ.6.e.7 trib⁹ q̄ſi ſic olim venietib⁹ filijs iſrl̄: relictis aratris fugerunt amorrei: ſic modo decē trib⁹ venientib⁹ aſſy rijs. m Plātationē fi. Plan/tatio fidelis ē q̄ ſi q̄s plantat ⁊ colit ⁊ fructū colligit. Plātatio infide/lis ⁊ germē alienū: q̄ alien⁹ colli/
Mat.15.b git. Ois plātatio quā nō planta uit pater meus: eradicabit.
n Germē alienū. Nō recipiēs pa trē: q2 nō recipis filiū: q̄ eni credit in patrē: credit in filiū. Germē alie nū: blaſ/

ſ infructuoſe a ſ .ſ. eccleſiaſticis. ſ in paſcua. b ſ mente pacata.
gregibus erunt: ⁊ requieſcēt ibi: a b
a ſ tanta ſolitudo erit vt nec latro timēdus ſit. b ſ quia dominus inter eos: pſente paſtore nō ti/mebunt lupos.
et nō erit qui exterreat. Et ceſ/ c
a ſ damaſci. ſ dei. ſ ſcribis ⁊ phariſeis: qui cōtrarij populo dei.
ſabit adiutorium ab ephraim:
a ſ ceſſabit. b ſ eorū q̄ de gentib⁹ crediderunt.
a b ⁊ regnum a damaſco ⁊ reliquie d e
a ſ .ſ. ſicut prius fuere filij iſrael regno iudeis ab laro et gentibus tradito.
ſyrie ſicut gloria filiorum iſrael
a ſ per ꝓphetas. ſ. ꝓmiſit.
erunt dicit dominus exercituū.
a ſ tūc. b ſ ſyria ⁊ damaſcus i q̄bus gloriabat.
c Et erit in die illa: attenuabitur f
a ſ glorioſi enim in toto orbe erant. ſ fortitudo fiducie. b ſ alij pingues eius carnes marceſcent ſed falſo. ſ iudeorū. ſ .i.
gloria iacob: et pinguedo carnis g
ſ hoc. ſ.
d eius emarceſcet: ⁊ erit ſicut con/ h
e gregans in meſſe quod reſtiterit:
⁊ brachium eius ſpicas leget. Et
f erit ſicut querens ſpicas in val/ i
le raphaim: et relinquetur in eo k
a ſ qui ſaluati fuerint. ſ et erit.
ſicut racem⁹: ⁊ ſicut excuſſio olee: l
g duarum aut trium oliuarum in
h ſummitate rami: ſiue quattuor
aut quinqꝫ. In cacuminibus ei⁹
a ſ .ſ. ſaluatē iudeorū. ſ q̄ mētiri neſcit.
fructus eius dicit dominus de/
a ſ delera damaſco et ſyria. ſ humiliabit.
i us iſrael. In die illa inclinabitur m
a ſ gentilis conuerſus. ſ deum.
homo ad factorem ſuum: ⁊ oculi
a ſ templum.
eius ad ſanctum iſrael reſpicient
a ſ idolorum.
et non inclinabitur ad altaria: q̄
fecerunt manus ei⁹: ⁊ que opera
a ſ qui relictus fuerit.
ti ſunt digiti eius. Non reſpici/
a ſ in quibus ſacrificare conſueuerant.
k ent lucos et delubra. In die illa n
a ſ robuſte. ſ iſrael.
erūt ciuitates fortitudinis eius:
a ſ ab hominibus. b ſ timore romanorum.
l derelicte ſicut aratra: et ſegetes o p
a ſ ab amorreis. b ſ imperio.
que derelicte ſunt a facie filiorū
a ſ et merito. b ſ Dn̄s iſrl̄ me nō cognouit ⁊c. ſ quaſi hec eſt cauſa tibi oīm maloꝝ. c ſ plebs.
iſrael. Et eris deſerta: quia obli/
a ſ q̄ te eduxit ab egypto. ſ quē tibi lex ⁊ ꝓphe te pnūciabāt. b ſ ferociſſimas gentes.
ta es dei ſaluatoris tui: ⁊ fortis
adiutoris tui non es recordata.
a ſ q2 oblita es. Ironia: quaſi an ꝓpterea ⁊c. b ſ pdicans vnū deū.
m Propterea plātabis plātationē q
a ſ nō potius. b ſ q̄d hoſtis colligat. c ſ in ſynagogis ſathane
n fidelē: ⁊ germē alienū ſemiabis: r s
a ſ ideo. ſ quia quaſi oblita es. d. ſ. t. b ſ pro vite optima naſcet labruſca.
In die plantatiōis tue labruſca: t

nomē eſt regionis ī regno ſyrie ī qua ſūt plures ciuitates. Aroer aūt ꝓut eſt no/mē vni⁹ ciuitatis: ē ī iudea. a Gregi/b⁹ erūt. ſ. gregib⁹ aduerſarioꝝ.
b Et requieſcēt ibi: ⁊ nō erit q̄ exterre/at. ſ. de ſyris. q2 ppl̄s ſyrie fuit trāſlatus cyrenē: vt hr̄ Amos. j. ⁊ q2 ſyri erāt cōfe derati regno iſrl̄: vt dictū eſt: ſ. vij. ca. iō † 3.Re.4.
ſubdit: c Et ceſſabit adiutorium ab ephraim. i. a regno iſrl̄: noīato ab ephraī eo q̄ hieroboā prim⁹ rex fuit de illa tri/bu. d Et regnū a dama. eo q̄ nomen regiū fuit ablatū p theglathphalaſſar.
e Et reliquie ſyrie ⁊c. i. iſti ⁊ illi capti uabunt paucis euadētib⁹ fugiēdo. ⁊ ſic factū eſt. quia ſicut theglathphalaſſar. captiuauit ppl̄m ſyrie: ſic ſalmanaſar re/gnū iſrl̄: vt hr̄. iiij. Reg. f Et erit. Hic ↄ̄r deſcribit punitio regni iſrl̄ eo q̄ cō/fidebat de adiutorio ſyrorum pluſq̄ de deo. ⁊ ad eorū idolatriā trahebat. Et di uidit ī tres ptes: q2 primo ꝓpheta denū ciat punitionis effectū. ſcd̄o ei⁹ fructum ibi: In die illa inclinabit. tertio redit ad denūciandū deſtructionē regni iſrl̄. ibi: In die illa ciuitates. Circa pmū dr̄: Et erit ī die illa ⁊c. i. regni iſrl̄. ⁊ h̄ p deſtru/ctionē ſyroꝝ d̄ quorū cōfidētia gl̄iabat.
g Et pinguedo carnis ei⁹ emarceſcet. i. diuitie ei⁹ deficiēt: Qn̄ de aliquo diuite hoīe dr̄ cōiter q̄ ē pinguis: ⁊ hoc fuit q̄n ſalmanaſar cepit ſamariā ⁊ ppl̄m capti/uauit: ⁊ ſic diuitias regni ſibi rapuit.
h Et erit ſicut cōgre. ⁊c. i. pauci de po/pulo iſrl̄ euadēt: ſic ſpice remanētes poſt terga metentiū pauce ſūt. i In val/le raphaim. locus ē ī iudea vbi philiſtei venerūt ad pugnādū cōtra dd. ij. Reg. v. k Et relin. in eo ⁊c. q̄ remanet poſt vindemiatores. l Et ſicut ex. olee ⁊c. Eſt aūt olea fruct⁹ oliue. p iſta itelligit q̄ pauci nūero euaderēt man⁹ ſalmana/ſar ſic poſt vindemiatores remanēt pau/ci racemi ⁊ pauce olee poſt excuſſionē oli uarū. m In die illa. Hic oſtēdit hui⁹ punitionis fruct⁹: q2 illi q̄ euaſerūt fugi/endo: poſtea venerūt in regnū iuda ſub ezechia rege: ⁊ ſeruierūt dn̄o idolis di/miſſis. ⁊ h̄ eſt q̄d dr̄: In die illa ⁊c. ſ. ad dn̄m. ⁊ ptꝫ ex pdictis. n In die illa. Hic redit ꝓpheta ad denūciandū deſtru ctionē regni iſrl̄. dicēs: In die illa erunt ⁊c. ſ. ſamaria ⁊ alie ciuitates munite.
o Derelicte. ab habitatorib⁹ ſuis ī ca/ptiuitatē ductis. p Sicut aratra ⁊ ſe. ⁊c. q2 ſicut filij iſrl̄ nō potuerūt defende/re ea q̄ erāt ī cāpis: ita nec ſeipſos ī ciui/tatib⁹ muratis. ⁊ hui⁹ deſtructiōis cau/ſa ſubdit: Et eris deſerta quia oblita es dei ſaluatoris tui ⁊c. q Propterea plā ta. plātationē fide. ſm expoſitores nr̄os ꝓpha irriſorie h̄ dicit: eo q̄ ſubdit:
r Et germē alienū. ſ. a fide ⁊ morib⁹.
s Seminabis. ⁊ ad h̄ ↄcordat q̄d ſub dit: t In die plā. tue labruſca. i. vit ſilueſtris ⁊ inutilis: ⁊ p iſta deſignat ppl̄i iſrl̄ malicia. Ra. Sa. alit exponit dicēs: q̄ ꝓpheta hic loquet de pterito p modū futuri cū dr̄: Propterea plātabis plāta tionē fidelē. q2 ppl̄s iſrl̄ fuit plātat ī ſan ctis patriarchis: ſ; poſtea declinauit ad idolatriā: iō ſubdit: Et germē alienū ſe/minabis. In die plātationis tue. i. rece/ptionis leg̃ diuine ī mōte ſynai: q2 dn̄s plātauit iſrl̄ tāq̄ vitē ſpecialē p legis da tionē. ita q̄ plantatio hic accipit aliter q̄ primo. Labruſca. q2 tūc fecit ſibi vitu lum conflatilem.

Et mane

nũ:blaſphemie cõtra xp̃m. a Mane ſemen tuũ. Cũ ſcꝫ viſum fuerit germen:ꝛ aliquã vmbrã habere pietatis:dũ hoĩes ab idolatria retrahis:cũ ad fructũ colligendũ veneris:dolebis: cernẽs ppl'm gentiũ tibi p̃latũ. Unde: Triſticia eſt mihi magna:ꝛ continu⁹ doloꝛ coꝛdi meo. Uolebant enĩ oẽs ſancti cũ ramis oleſtri radicẽ ſaluari.

Ro.9.a

b Ue multitudini. Sennacherib ꝛ exercitui ei⁹ quẽ cõgregauerat cõtra populũ dei minat̃ ſermo ꝓpheticꝰ. Cũ tanta enĩ multitudine venit:vt ſonit⁹ ei⁹ cõparet̃ ſonitui maris. Ue multitudini ꝛc̃. Dixit gẽtiũ vocationẽ iudeoꝝ abiectionẽ ꝛ in paucis electionẽ. Sed q2 de gẽtibus multi vocati pauci electi:nec oĩm eſt fides:incredulis gentibus ve p̃dicit:q̃ ꝑſecuti ſunt ppl'm dei:q̃ cõparant̃ fremẽti mari:cũcta opprimere et occupare cupienti. c Rapiet̃. Raptus eſt ab hierl'm:quãdo cũ paucis fugit in niniuẽ. De mũdo raptus eſt: quãdo a filiis ſuis cito occiſus eſt.

Re.19.b

Ibidem.

d Hec eſt pars eoꝝ.q̃. Propheta ex ꝑſona iſrl':quaſi: ſic ſolet de⁹ beare inimicos noſtros.

Ca. XVIII

Ue terre.c.a. Quia de ceteris ꝑſecutoꝛib⁹ eccleſie dixerat:addit de hereticis q̃ cymbalũ dicunt̃: charitatẽ dñi nõ habẽtes. Unde Si charitatẽ non habeã fact⁹ ſum velut es.ſ.et ſicut cymbalũ tinniens. Nec tñ cymbalũ raucũ cõcrepãs:ſed ꝓpter leuitatẽ ſermonis diſcurrentis cymbalũ alarũ que ẽ.t.ſ. oẽs enĩ ſua impietate vincunt. Dicit epicurus nõ eſſe ꝓuidentiã ꝛ voluptatẽ ſummũ bonũ: ſed illi peioꝛes q̃ prouidentiã recipiunt ꝛ auctoꝛẽ accuſant: quaſi errãdo inutilia fecerit.

Coꝛ.13.a

Ue terre.c.a. Cõuertit̃ iterũ ad egyptũ.ꝛ vocat eã cymbalũ alarũ. Nilus eĩ qui geon fluuius immẽſus ꝑ ethiopiaꝫ veniẽs ꝛ ꝑ egyptũ fluens:hic anteq̃ꝫ diuideret̃ magno ſonitu ꝑ mõtana deſcẽdẽs:ſimilis erat ſonitui multarũ auium ꝛ grandiũ. Ideoq̃ꝫ multitudo illi⁹ populi alarũ cõparat̃ ſonitui:velox quippe ꝛ cõcitus auiũ volat⁹ ſono cymbali cõparat̃. Uel ſimpliciter nilus citiſſim⁹ ſonitũ alarũ ĩ modũ cymbali habet. Uel cymbalũ alaꝝ q2 ſicut auis cito trãſuolat:ſic cito nilus fruges generat. Uel ꝑ cymbalũ alarũ:auxiliũ ꝛ ꝓtectionem quã duab⁹ tribub⁹ illi ꝓmittebãt: accipiam⁹ ſm illud: Sub vmbꝛa alarũ tuaꝝ ꝓtege me. Ideo minatur egyptiis:q2 ſicut ſyri decẽ tribub⁹:ita egyptii ꝓmittẽdo auxiliũ iudeis:timoꝛẽ dñi abſtulerunt eis.

Pſ.16.

f In vaſis pa.i.in nauibus de papyro factis tante ſunt magnitudinis ſm hiſtoꝛiã Alexandri:vt naues fiant ex eis. Uel ex chartis de papyro factis quas ꝑ legatos mittebant. Uel indiculoꝝ capſulis de papyro factis. In vaſis papyri. Qui hereticoꝝ poꝛtant volumina:recte vaſa papyri.i. chartacia ſuꝑ aquas poꝛtare dicunt̃:q̃ cito delent̃:libꝛi enĩ vicino humoꝛe obſcurant̃ ꝛ delent̃.ita doctrina eoꝝ que in pꝛĩcipio foꝛtis videt̃ ꝑtranſit ꝛ labit̃.

a ſ .i.pꝛimũ ſemen tuũ pulchꝛũ erit:ꝛ deficiet cũ maturuerit:vel ante tp̃s floꝛebit:et iõ nõ valebit.
b ſ ab hoſtib⁹ vel ſicut dictũ eſt.

a ꝛ mãne ſemẽ tuũ floꝛebit. Ablãta a b
a ſ cũ deberet in hoꝛreũ recondi. b ſ gratiarũ ſpiritualiũ. ſ ideo

eſt meſſis ĩ diẽ herẽditatis: ꝛ do/ c d
a ſ q̃ ſeminauit. b ſ ꝑſequenti. ſ quia multi vocati pauci electi.

b lebit grãuiter. Ue mũltitudini. e
a ſ venientiũ cũ ſennacherib.

populõꝝ multoꝝ vt multitudo f
marĩ ſonãtis:ꝛ tumultus turba/
a ſ aque multe populi multi.

rum ſicut ſonitus aquãrũ multa
a ſ ꝯ ſanctos. b ſ voce cõſona impietatis
c ſ venientes cũ ſennacherib.

rũ. Sonãbũt popũli ſicut ſonit⁹
a ſ dñs occidẽdo exercitũ. ſ autoꝛẽ ſeditionis diabolũ. ſ ſennacherib:dñm tanti exercitus.

aquaꝝ iundãtiũ:ꝛ increpãbit ẽũ g
a ſ a populo dei. ſ i niniuen. b ſ vt religetur ĩ abyſſo. ſ ab hieruſalẽ vel de mundo. ſ tãto foꝛtius:quanto excelſioꝛ.

c ꝛ fugiẽt pꝛocul. Et rãpietur ſicut h
puluis montium a facie venti:et
a ſ ſeparat⁹ a ppl'o dei. ſ qui de terra cõſurgit.

ſicut tũrbo coꝛaꝫ tempeſtãte. In i
a ſ id eſt in extrema pte noctis. ſ cõſũmationis
b ſ multitudinis angelo percutiente.
c ſ ex cõſcientia peccati.

tẽmpoꝛi veſpẽre:ꝛ ecce turbãtio
a ſ ſilr turbatio. ſ in die reſurrectiõis.
b ſ exercit⁹. ſ lxx. nõ erit:quõ ergo penitebit: et archangelicũ faſtigium obtinebit.
c ſ hec que ſupꝛadicta. ſ vox chꝛiſtiani populi.

d in mãtutino:ꝛ non ſubſiſtẽt. Hẽc k l
ẽ pars eoꝝ qui vaſtauerũt nos:
a ſ eternus interitus.
ſ eternã damnationẽ recipient in futuro.

ꝛ ſoꝛs diripientiũ nos.

a ſ egypto.ſ.q̃ in vmbꝛa alarũ ſuaꝝ ꝓmittit auxiliũ duab⁹ ſicut damaſcus decem tribubus.

e Ue terre cym Ca. XVIII m† n
a ſ .i.riuos nili q̃ ꝑ ethiopiã fluit.

balo alarũ quẽ eſt trãns flumen o
a ſ hereticus. ſ egypt⁹ ppl's. ſ mundo.

ethiopie :qũi mittit in mari lega p
a ſ nuncios ad duas tribus. ſ diſcipulos.
ſ vel bapyreos.

f tõs:ꝛ ĩ vaſis papyri ſuꝑ aquas. q

a Et mane ſe.tu.flo.i.ante tẽpus debitũ:ꝛ ſic fructu carebit: ꝟ mõ populus iſrl' gloꝛians de cõfidẽtia ſyroꝝ incõueniẽter effloꝛuit: ꝛ iõ pena ſecuta fuit vt p̃dictũ eſt.iõ ſubdit̃: b Ablata eſt meſſis.ſ.iſrl' ab aſſyriis. c In die hereditatis. Hebꝛei dicũt: In die infirmitatis: q2 virt⁹ ppl'i iſrl' tũc fuit infirmata ꝛ annihilata.iõ ſubdit̃: Et dolebit grauiter. ſm aũt trãſlationẽ nr̃am ſic exponit̃: In die hereditatis.i.tp̃e quo debebat colligi meſſis ꝛ recõdi ĩ hoꝛreis:ꝛ ſicut hereditas poſſideri. d Et dolebit gra.ſ.iſrl' ex malis ſibi illatis.cã aũt diuerſitatis hui⁹ lr̃e eſt:q2 dictio hebꝛaica q̃ ponit̃ hic.ſ.vabela equoca eſt ad infirmitatẽ ꝛ hereditatẽ. e Ue multitu. Hic deſcribit̃ punitio aſſyrioꝝ regna iſrl' ꝛ ſyrie veſtantiũ.cũ dr̃: Ue multitudini populoꝝ multoꝝ:q̃ venerũt cũ ſennacherib cõtra hieruſalẽ:ꝛ ponit̃ hic ve ꝓ onere.q2 idẽ impoꝛtant in ꝓpoſito. f Ut multitudo maris ſonãtis ꝛc̃.in ꝓceſſu enĩ exercit⁹ fit magn⁹ tumultus ex colluſione armoꝝ ꝛ motu curruũ ꝛ ſonitu buccinarũ:ꝛ maxime qñ exercit⁹ eſt valde magnus qualis erat exercit⁹ ſennacherib.

D

g Et increpabit eũ.ꝑ angelũ tuũ ꝑcutiendo ei⁹ exercitũ.iiii. Reg.xviii. h Et fugiet ꝓcul.q2 ſennacherib viſa plaga cũ paucis fugit ad terrã ſuã valde velociter. ideo ſubdit̃: Et rapiet̃ ſicut puluis ꝛc̃. i In tp̃i veſpere et ecce turbatio.q2 ꝑcuſſio dicta facta fuit de nocte q̃ incipit a veſꝑe. k In matutino ꝛ non ſubſiſtet.q2 ſennacherib in mane vidẽs plagã ſui exercitus fugit.vt dictũ eſt: Et cõcludit ꝓpheta. l Hec eſt pars ꝛc̃.i.pena dicta eſt illud qđ iuſte reddit̃ inimicis noſtris.

Moꝛaliter.

g† Onus damaſci. Ca. XVII

In hoc capitulo litteraliter intellecto deſcribitur punitio ſyrie ꝑ damaſcũ ei⁹ metropolim intellecte. ꝓpter ꝟ ꝙ iſrl' ad peccatũ idolatrie ꝑtraxit:ꝛ punitio iſrl' ꝙ in hoc ſibi ꝯſenſit:ꝛ punitio aſſyrioꝝ q̃ captiuauerũt: vtroſq̃ꝫ tñ iniq̃ volũtate. Moꝛaliter ꝑ damaſcũ q̃ ſanguinẽ bibens interp̃tat̃ ſignat̃ quilibet q̃ laboꝛe et ſanguine ſimpliciũ nutrit̃ ꝛ potat̃: ſicut ẽ malus dñs ꝑ tyrãnidẽ:ꝛ quilibet deceptoꝛ ꝑ fraudẽ:ꝛ vſurari⁹ ꝑ cupiditatẽ. ꝑ iſrl' aſſentiẽs damaſco ſignant̃ miniſtrãtes p̃dictis in opꝫ malo. ꝑ aſſur qui captiuauit vtroſq̃ꝫ ſignat̃ pꝛinceps ſuperioꝛ malus:q̃ ſpoliat ambos ſua cupiditate et poteſtate.

Ca. XVIII

m Ue terre cymbalo. Ra. Sa. exponit hoc capl'm de deſtructiõe exercit⁹ gog ꝛ magog ꝑ regẽ meſſiã quẽ iudei expectant futurũ:ꝟ hec expoſitio innitit̃ falſo fundamẽto.cũ aduẽt⁹ xp̃i trãſierit ĩ p̃teritũ.ꝛ iõ expoſitoꝛes nr̃i dicũt ꝙ Eſaias incipit hic deſcribere punitionẽ egyptioꝝ q̃ tp̃e ſedechie fecerũt populũ de regno iuda cõfidere in ſuũ auxiliũ: ꝛ ſic rebellauit ꝯ regẽ babylonioꝝ: ꝓpter qđ captiuat⁹ fuit ppl's ꝛ deſtructa ciuitas ꝛ tẽpluꝫ. Sic igit̃ pñs capl'm ĩ duas ꝑtes diuidit̃: q2 p̃mo deſcribit̃ egyptioꝝ p̃uaricatio. ſcđo pene cõminatio.ibi: Oẽs habitatoꝛes. Circa p̃mũ dr̃: Ue terre.ſ.egypti. n Cymbalo alarum. Dicit̃ aũt egypt⁹ alaꝝ cymbalũ.q2 rex egypti denũciando regno iude magna ꝓmiſſa faciebat ipm ĩ vanũ cõfidere ſub alarũ ſuarũ vmbꝛa. o Que ẽ trãs flumẽ ethiopie. iſtud flumẽ eſt nilus diuidẽs egyptũ ab ethiopia ꝛ ꝑ ipam trãſiuit Alexader magnus de ethiopia in egyptũ. p Qui mittit in mare legatos.i. nuncios ꝑ mare ad regẽ iude ipm aſſecurãdo. q In vaſis pa.i.in nauib⁹ de papyro fact'. Eſt eĩ papyrus ſpẽs iunci:ita magni ꝙ inde poterãt fieri nauicule: vt dicũt aliq̃: vel vt dicũt alii. In vaſis papyri.i. litteris ĩ papyro ſcriptis q̃s poꝛtabãt dicti nũcii. videt̃ tñ mihi ꝙ papyrus nõ accipit̃ hic ꝓ iunco realiter: ꝟ tñ ſimilitudinarie.ſcꝫ ꝓ ligno cõplanato:ſicut iũcus habet ſuꝑficiẽ planã ꝛ abſq̃ꝫ nodis. vñ ꝛ Geñ. vi. vbi dr̃: Fac tibi arcã de lignis leuigatis.i. dolat' ꝛ cõplanat': vt dictũ fuit ibidẽ. In heb. hr̃: de lignis gofer. Et iſta eadẽ dictio ponit̃ ꝟ vbi eĩ nos habemus: In vaſis papyri: ĩ hebꝛeo hr̃. In vaſis gofer: ꝛ ſm hebꝛeos ſignificat iũcũ. nõ tñ realit̃ ꝟ ſĩlitudinarie accipit̃ ꝟ et ibi mõ dicto. Arca eĩ noe q̃ fuit tãte quãtitatis nõ potuit fieri de iuncis.

A

a Ite angeli. Allego-
Allego. rice. Ironice diſcipulꝰ
hereticorū hec dicunt
q̄ operarij ſubdoli tranſ
figurati in apoſtolos
xpi. Ite ad gentē cōuul
ſam: a deo. ſ. laceratā
morſibꝰ hereticorū po-
pulū horrendū: nihil
horribiliꝰ blaſphemia
q̄ ponit in celū os ſuū.
B Poſt quē nō ē alter.
Omne enī peccatū cō
paratū blaſphemie le-
uiꝰ eſt. Gentē expectā
tē et cōculcantē. Oēs
enī heretici ſibi ꝓmit-
tūt ingentia: ſed a de-
monibꝰ cōculcāt cuiꝰ
terrā diripuerūt flumi
na: non de celo ſed de
terra. Que eī terra eſt
ad quā turbidus ſer-
mo hereticorū nō ꝑue-
niat. Itaq; oēs q̄ mo-
rant in orbe terrarū
ad ſignū hereticorum
quod quaſi in monti-
bus eleuatū ē oculos
erigunt: ⁊ clangorem
tube. i. doctrinā eorū
audiunt.
b Ad montem. Ex-
ponit Eſaias ad quā
terrā nūcios mittant.
C Uel egyptij quaſi q̄rē
tibꝰ nūcijs quo mittā
tur exponūt ad montē
nois domini ironice.
c Nubes roris. Gra
ta meſſoribus fatiga-
tis quibus refrigeriū
preſtat et ſtipulam arē
tē facit humectādo ſe-
cabilem ſic ſermo meꝰ
ꝯtra egyptum gratus
omnibus erit in me cre
dentibus et aſſyrijs a
me eis data victoria.
d Immatura per-
fectio ger. ⁊c̄. Unde:
Iob. 15. a Ego ſum vitis vera et
pater meus agricola:
oēm palmitē in me nō
ferentē fructum tollet
eum: et oēm q̄ fert fru-
ctum purgabit eum.
e Et omnes beſtie. t.
Hyperbolicos. Neq; eī
D oēs beſtie terre ſup eū
hyemabūt. Sed ſigni-
ficat ⁊ occiſionē īmēſā
⁊ beſtiarū mltitudinē
maximā ſuꝑuētura: q̄
bꝰ eſtate ⁊ hyeme cada
uera ſufficiāt ī eſcā.
f In tpe. Reuertit
ꝓpheta ad pplm iſrl.
⁊ ꝓmittit eis bona di-
cēs: In tpe ⁊c̄. quaſi
vaſtata egypto: nō ſpe
rabit vltra iudas in
vmbra eiꝰ: ſ; fidei ⁊ bo
norū operū dño offe-
ret munꝰ. Qđ ipletū ē
lxx. anno poſt captiui
tatē ſub ʒorobabel et
alijs ducibus.
E Onꝰ

a ſ qui mittit dicēs: b ſ o nūcij mei. c ſ iſrl.
d ſ a deo: ⁊ partim a terra ſua.
a Ite angeli veloces ad gētē cōuul a b
a ſ aſſyrijs. b ſ quōdā dū deū habebat ꝓtectorē
ſam ⁊ dilaceratā: ad pplm terribi c
a ſ eiꝰ potētie cōparādus. b ſ auxiliū noſtrū
lē poſt quē nō ē aliꝰ: ad gētē expē d e
vel dei. a ſ aduerſus gentibus.
ctātē et conculcatam: cuius diri- f g
a ſ reges ⁊ principes. ſ etiam.
b puerūt flumina terram eius. Ad h i
a ſ vbi inuocatū eſt nomen domini.
montem nominis domini exerci
ſ. ſ. a ſ in ꝑſona dei.
tuū montem ſion. Omnes habi- k
ſ quaſi attendite omnes gentes.
tatores orbis qui moramini in
a ſ victorie aſſyriorū.
terra: cū eleuatū fuerit ſignum l
a ſ vel nationibꝰ. ſ egyptiorū. b ſ que cogi-
tauerim ſuꝑ egyptios. c ſ incipientibꝰ pugna-
re aſſyrijs. ſ quia.
in montibus videbitis: et clan- m n o
gorē tube audietis: quia hec di-
cit dominus ad me. Ego quieſcā p
a ſ que in eccleſia ſunt. b ſ celo. c ſ vel ec-
cleſia. ſ finem rei.
⁊ conſiderabo in loco meo: ſicut q r
a ſ ita vniuerſa ꝑluſtrat. Unde: Nec eſt qui ſe ab
ſcondat a calore eius.
c meridiana lux clara eſt: ⁊ ſicut nu s
a ſ ſic dñs habitatores eccleſie refrigerat quo pre
ſente cūcta floreſcunt. ſ conſummationē.
bes roris in die meſſis. Ante meſ t
a ſ maturitatē. b ſ egyptius. c ſ ante tē
pus cōſūmationis. ſ ante tpˢ: ideo inutilis.
ſem enī totus effloruit: ⁊ imma- v x
a ſ Unde quotquot ꝑfecti ſumus hoc ſentiamꝰ.
b ſ quaſi inutiles. ſ ne totā maſſā modicū fer
mentum corrumpat. ſ ideo.
tura ꝑfectio germinauit: et pre- y
a ſ habitatores. b ſ aſſyriorū.
cidētur ramuſculi eius falcibus:
a ſ ab aſſyrijs. b ſ a corꝑe ecclie. ſ a chaldeis.
⁊ que derelicta fuerint abſciden-
a ſ de terra ſua. b ſ deuorandi interfecti.
tur. Et excutientur ⁊ relinquent z
a ſ q̄ iuxta viā comedūt ſemētem. b ſ qbꝰ tradit
ſimul auibus montium et beſtijs
aīa nō cōſitēs. a ſ in ꝓſperis.
terre: et eſtate perpetua erunt ſu a b
a ſ populum occiſum
e per eum volucres: ⁊ omnes be- c
a ſ in aduerſitate.
ſtie terre ſuper eum hyemabunt.
f In tempore illo defert munus d e †
a ſ iſrael.
domino exercituum: a populo di f g
a ſ ab eccleſia ꝑ hereticos. ſ ad tpˢ et a terra
ſua et a deo. ſ ab hoſtibꝰ. ſ morſibus hereti
corum. b ſ blaſphemia. ſ hoſtibus.
uulſo ⁊ dilacerato: a populo ter-
a ſ tam terribilis.
ribili poſt quem non fuit alius:
a ſ dei auxiliū. ſ ꝓmiſſa falſa. b ſ a demo
nibus. ſ ab hominibus. ſ tamen.
a gente expectante ⁊ conculcata:
a ſ in ꝑtes varias. ſ reges ⁊ ꝑncipes diuerſarū
gentium.
cuius diripuerunt flumina ter-
ram eiꝰ: ad locū nominis domini
ſ. ſ. ſ eccleſiam.
exercituum montem ſion.

a Ite angeli veloces. i. nūcij. b Ad gentē con-
uulſam ⁊c̄. i. ad gentem regni iude: vt patebit ex fine
huiꝰ ꝑtis. hec enī gens fuit multipliciter cōuulſa et
dilacerata: ⁊ frequēter. ſ. a regibꝰ iſrl egypti ſyrie aſ-
ſyriorū ⁊ babyloniorū: vt ptꝫ. iiij. Reg. c Ad po-
pulū terribilē. nō a ꝑtāte ſ; a miſeria ſibi ſuꝑueniēte:
q; populus cadēs in infortunijs et miſerijs ex ſui cō
ſideratione incutit terrorē alijs ne ſilr eis cōtingat.
d Poſt quē nō eſt aliꝰ. ſ. miſerabilior. e Gentē
expectantē. ſ. auxiliū ab egyptijs cōtra regē babylo-
nis: ſed q; illa expectatio fuit fruſtra. iō ſubdit:
f Et cōculcatā. ab exercitu babylonis. g Cuius
diripuerūt flumina. i. impetꝰ aduerſariorum.
h Terrā eiꝰ. ⁊ q̄ ſit illa terra ſubdit: i Ad mon-
tē nois dñi ⁊c̄. q; in hierlm erat tēplū nomini dei de-
dicatū. k Oēs habitatores. Hic cōſequēter poni
tur egyptiorū punitio. Circa quā ſciendū ꝙ punitio
egyptiorū poſita ī hoc ca. ⁊ duobꝰ ſequentibꝰ cōiter
exponit a doctoribꝰ noſtris de punitione egypti q̄
facta eſt ꝑ aſſyrios: ſ; ſaluo meliori iudicio videt mi
hi ꝙ meliꝰ exponat de triplici punitiōe egypti: qua
rū ꝑma ſm ordinē hiſtorie facta fuit ꝑ aſſyrios. ſcđo
ꝑ babylonios. tertia ꝑ romanos. ⁊ primo hic ponit
ſcđa. ſcđo tertia ca. ſequēti. ⁊ tertio ꝑma ca. xx. Scri-
ptura enī ſacra nō ſemꝑ ꝓcedit ſm ordinē hiſtorie: ⁊
maxime in ꝓphetis: ſed frequēter priꝰ facta poſteriꝰ
ſcribunt. vt ptꝫ quaſi ī oībus libris ſacre ſcripture.
Rōnabiliter etiā primo ponit ꝓpheta punitionē per
babylonios factā: cōtinuādo ſe ad partē ꝑcedentē ī
qua poſuerat ꝑuaricationē egyptiorū ꝑbēdo cōfidē-
tiā falſam iudeis rebellandi cōtra babylonios. ⁊ iō
īmediate ſubiūxit punitionē egyptiorū ꝑ ipos. Et di
uidit in duas ꝑtes. q; primo ponit egyptiorū puni-
tio. ſcđo iudeorū cōſolatio. ibi: In tpe illo. Circa pri
mū dicit ꝓpheta: Oēs habitatores orbis. i. egypti. ⁊
eſt locutio hyꝑbolica ad denotandū magnitudinē il
lius regni: ⁊ multitudinē populi. ſicut dr: Pariſius
eſt totus mūdus. l Cū eleuatū fuerit ſignū. i. vex-
illū regis babylonis. m In mōtibꝰ. i. in fortali-
cijs in alto ſituatis. n Uidebitis. ad deſolationē
veſtrā. o Et clangorē tube audietis. ad cōcitan-
dū bella cōtra totā terrā egypti reſiduā. p Ego
quieſcā. a tota ꝓtectione egyptiorū. q Et cōſide-
rabo ī loco meo. i. ī meipſo. r Sicut meridiana lux
clara eſt. q; oīa nuda ⁊ aꝑta ſunt oculis domini.
s Et ſicut nubes ⁊c̄. q̄ refrigerat meſſores a labo-
re ⁊ calore. ita refrigerabo babylonios a labore bel-
li vt de facili poſſint vos deuincere ⁊ detruncare.
t Ante enī meſſem. i. ante ꝑfectionē. v Totꝰ ef-
floruit. ſ. populꝰ egypti. x Et imatura ꝑfectio ger-
minauit. i. ante tēpꝰ debitū ⁊ ſic cito corrūpet. ideo
ſubdit: y Et ꝑcident ramuſculi eiꝰ falcibꝰ ⁊c̄. i.
populus egypti etiā vſq; ad minimos interficiet.
z Et relinquent ⁊c̄. ſ. cadauera egyptiorum ab eis
deuorāda. a Et eſtate ꝑpetua. i. vna eſtate inte-
gra. b Erūt ſuꝑ eū volucres. q; inde ſatis habe
būt ad comedendū ꝓ illo tpe. c Et omnes beſtie
terre. i. ſatis ad comedendū ꝑ totā hyemē habebūt.
ꝑ eſtatē eī hic poſitā ⁊ hyemē intelligit tēpus vnius
anni. vt dicit Ra. Sa. d In tpe illo. Hic ꝯñr de-
ſcribit cōſolatio iudeorū facta ꝑ Cyrū regē ꝑſarū q̄
dedit licentiā iudeis redeūdi ī iudeā: ⁊ vaſa tēpli re
miſit cum eis. vt habet. j. Eſdre. j. ⁊ hoc qđ dicit: In
tpe illo: quia poſtq̄ nabuchodonoſor debellauerat
egyptū: tpe balthaſar nepotis ſui regnū babylonie
fuit ad medos ⁊ ꝑſas trāſlatū. e Defert munꝰ. i.
vaſa a cyro remiſſa. vt dictū ē: ⁊ etiā q; iudei remanē
tes ī babylone miſerūt ad locū diuini cultꝰ ꝑ iudeos
illuc redeūtes munera plurima. vt habet. j. Eſdre. j.
f A pplo. ſ. regni iude. g Diuulſo ⁊ dilacerato.
modo ſupra expoſito. Ca. XVIII

Moraliter. m† Ue terre cymbalo ala
rū ⁊c̄. In hoc capitulo ⁊ du
obꝰ ſequētibꝰ deſcribit ad lrām ꝑuaricatio egyptio-
rū ⁊ punitio eorū ī ſ; ꝙ fuerūt tribꝰ vicibꝰ debellati
ſemel ꝑ regē babylonis: ⁊ hec deſcribit in hoc capi-
tulo: cuiꝰ cauſa fuit: q; ꝑ litteras ⁊ nuncios iudeis
auxiliū ꝓmiſerūt ſed nō impenderunt: ⁊ ſic iudei ſub
eorum

eorũ falſa cõfidẽtia fuerũt p babylonios deuaſtati. Myſtice vero p egyptios q tenebroſi interp̃tanť heretici diuerſis erroribꝰ obtenebrati ſignanť. p iudeos aũt ab egyptijs deceptos ſimplices chriſtiani ab hereticis decepti deſignãť. ⁊ qꝛ heretici p magnas ⁊ falſas ꝓmiſſiones decipiũt ſimplices: ideo terra egypti p quã hereſis ſignať cymbalũ alaꝝ vocať eo ꝙ heretici habẽt magna verba: ſꝫ v̾itate ⁊ pietate vacua. j. Cor. xiij. Si linguis hoim loquar ⁊ angelorũ: charitatẽ aũt nõ habeã. factus ſũ velut es ſonãs aut cymbalũ tinniẽs. Per cõſolationẽ aũt iudeorũ ĩ fine capituli poſitã cũ dꝛ: ct In illo tp̃e deferť munꝰ dño exercituũ ⁊c̃. ſignať reuerſio iudeorũ a ſua pfidia ad fidẽ xp̃i ⁊ maxime circa finẽ mũdi. Moraliter aũt p egyptios q induxerũt iudeos ad rebellãdũ babylonijs: ſignãtur illi q ſuis pſuaſionibꝰ ſimplices inducũt ad rebellandum ſupioribꝰ ſuis ⁊ tũc nullũ ferũt eis auxiliũ: ⁊ ſic rebellãtes remanent cõfuſi.

In ca. xviij. vbi dꝛ ĩ poſtil. Circa p̃mũ dꝛ: Ve terre. ſ. egypti.

Additio. Hoc ca. xviij. qd̃ incipit: Ve terre cymbalo alarũ videť ꝓprie exponẽdũ de filijs iſrael q fuerũt trãſmigrati p ſalmanaſar regem aſſyriorũ: vt hr̃ iiij. Reg. xvij. vbi diciť q trãſtulit iſrł ĩ aſſyrios: poſuitq̃ eos in haylã: ⁊ in abor iuxta fluuiũ goçan in ciuitatibꝰ medoꝝ: qꝛ tp̃e Alexandri magni recluſi fuerũt miraculoſe ad orationem

Ioſephus li. xi. ipius Alexandri: vt narrat Ioſephus: ita ꝙ locꝰ ĩ quo ſũt eſt ĩmeabilis: egredienť tñ circa finẽ mũdi magnã hoim ſtragez facturi, ꝑut hr̃ in hiſtoria ſcholaſtica. vñ de iſtis videť agere ꝓpheta ĩ h capł̃o cũ dicit: Ve terre cymbalo alaꝝ. De gẽte eĩ ſeu terra q ẽ ĩ valde remotꝭ ſeu ĩ locis cõiter ĩtrãſibilibꝰ nõ hr̃ noticia niſi ex ſono cymbali q de lõginq ſentiť: ⁊ qñ q̇s ex illa p̃te lõgiq̃ venit q̃ſi etiã volare dꝛ: vñ Deuť. xxviij. ca. dꝛ: Adducet dñs ſup te gentẽ d lõginq ĩ ſilitudinẽ aq̇le volãtis. ⁊ h ẽ qd̃ dicit: Ve ťre cymbalo alarũ. i. ve terre ita remote ⁊ recluſe a cõuerſatiõe hoim cõi: qd̃ q̃ſi cymbalo ſonꝰ eiꝰ euenit p volatũ alaꝝ. et ſeq̇ť: Qui ẽ trãs flumĩa ethiopie alludẽdo ad illud qd̃ dꝛ ca. ſupradicto. iiij. Reg. xvij. ꝙ fuerũt tranſmigrati trãs flumina goçan. q hic videnť vocari flumina ethiopie. vñ ꝓpheta hic nõ noĩat ꝓprio noĩe terrã nec ciuitates ĩ q̇bꝰ erant ſicut nec fuerũt noĩate ĩ ꝓpria hiſtoria ſue trãſmigratiõis ſupraſdicta. Et ſeq̇ť: Que mittit ĩ mari legatos ⁊ in vaſis papyreis ſup aquas. Pro q ſciẽdũ ꝙ illi de decẽ tribubꝰ ſic exterminati ⁊ recluſi veriſilr̃ crediť ꝙ deſiderãt ſcire ea q̃ gerũť circa illos: q ĩ his p̃tibꝰ remãſerũt ĩ iudea: tũ qꝛ multi de illis decẽ tribubꝰ remãſerũt ĩ iudea ⁊ in alij diſpſi p̃tibꝰ fugiẽtes a rege aſſyrioꝝ. vt ptꝫ de Tobia q erat de tribu neptalim: ⁊ ſic d alijs: tũ qꝛ illi lꝫ ꝓ maiori p̃te fuerũt idolatre tñ ſpectabãt ſaluatorẽ ſeu meſſiã ſicut et alij de genere Iacob: ⁊ iõ aliqñ mittebãt nũcios verſus hierłm vt aliq̇d ſcirẽt ex p̃dictis: ſ qꝛ h nõ poterãt facere p terrã ꝓpter recluſionẽ nitebãť h facere p aliq̃s aq̃s ſubterraneas ſeu occłtas. Et ĩ vaſis papyreis. i. ĩ fiſcellis ſcirpeis. Dictio eĩ hebraica q̃ hic poniť nõ ꝯſonat ĩ aliq̇ dictioni q poniť Geñ. vj. cũ dꝛ: Fac tibi arcã de lignis leuigatis: ibi eĩ dꝛ de lignis Goffer. hic aũt d lignis gome: ⁊ ẽ dictio eadẽ oĩno ei q̃ poniť: Exo. ij. vbi dꝛ: Fecit fiſcellã ſcirpeã ⁊ liniuit eã. vñ dictio gome q̃ hic ⁊ ibi ĩ Exo. poniť ſignificat iuncũ. Sũt eĩ aliq̇ iũci marini ita duri ꝙ poſſẽt ex eis fieri aliq̃ vaſa ad nauigãdũ p flumina. Et qꝛ hmõi iũci lꝫ duri nõ tñ habẽt duriciã lignoꝝ ⁊ ex q̇bꝰ nauigia fiũt: ⁊ iõ dicũt hebrei ꝙ tutiꝰ nauigať ĩ eis p aliq̃s ripas fluminũ eo ꝙ nõ ita cito frãgũť ſꝫ qñq̃ cedũt tãgẽti: ⁊ iõ talibꝰ nauigijs mittebãt legatos ſuos vt ſecuriꝰ p loca ſubterranea ſe occulta trãſire poſſent. Hoc autẽ qd̃ dꝛ ĩ mari: ĩtelligẽdũ ẽ de cõgregatione aquarũ ꝑut ſepe cõſueuit dici ĩ ſcriptura. q̇d aũt deberẽt facere iſti nũcij ſubdit cũ dicit: Ite ad gentẽ cõuulſã ⁊ dilaceratã. i. ad gẽtẽ iudeoꝝ ꝑut in poſtil. declarať. Et ſequiť: Ad ꝓłm terribilẽ. Gẽs eĩ iudeorũ lꝫ ꝓpria p̃tãte nõ eſſet terribilior alijs: p̃tãte tñ diuina frequenť mirabilia ꝓ eis op̃ante terribilis erat: vt ptꝫ Ioſue ij. de Raab dicente exploratoribꝰ ꝙ oẽs habitatores terre chanaã timebãt eos ꝓpter trãſitũ iordanis ⁊ hmõi. Et ideo dicit: Poſt quẽ nõ ẽ aliꝰ. ſ. ťribilior ĩ ſignis ⁊ ꝓdigijs: Et ſeq̇ť: Gẽtẽ ſpectãtẽ. ſ. ſaluatorẽ ⁊ redẽptorẽ. Et cõculcatã cuiꝰ diripuerũt flumina terrã eiꝰ. q. d. q̃ꝫtũcũq̃ cõculcata eſt ab impetu aduerſariorũ ſemp ẽ ſpectans ſuã liberationẽ a deo: ⁊ vt oſtẽdat ĩ qua terra eẽt illa gẽs cõuulſa ⁊ dilacerata ⁊ ſpectãs ſubdit: Ad locũ noĩs dñi exercituũ mõtẽ ſion. In illo eĩ loco vbi ẽ inuocatũ nomẽ dñi habitabat illa gẽs ad quẽ mittebãt illi qui trãs flumĩa ethiopie recludebãť ⁊ ſequiť: Oẽs habitatores orbis q moramini in terra ⁊c̃. Que q̇dẽ verba ſm oẽs expoſitores intelligunť eſſe dicta p ꝓphetã ĩ pſona dñi. Ad quorum declarationẽ attẽdendũ ꝙ in his q̃ dicta ſunt exprimiť rõ huius legatiõis. Dicit eĩ. Ite ãgeli veloces ad gentẽ cõuulſã: nõ aũt dicit q̇d illi angeli ſeu nũcij debebãt nũciari illi genti cui mittebãť: vel q̇d ab eis debebãt ſcire: ſ h aliqualiter ĩuenĩť ĩ hoc qd̃ dixit ſupra: Ad gẽtẽ ſpectãtẽ. q. d. ſciatis ab eis ſi illud qd̃ ſpectãt a deo habeãt in re: vt ⁊ noſipſi p̃ticipemus eoꝝ redẽptionẽ. Ad qd̃ rñdeť ĩ pſona dei: Oẽs habitatores orbis q moramini ĩ terra cũ eleuatũ fuerit ſignũ ĩ mõtibꝰ videbitis ⁊ clãgorẽ tube audietis. Cuiꝰ ſenſus ẽ ꝙ redẽptio veri meſſie. ſ. xp̃i quã oẽs fideles expectabãt oſtẽdenda erat publice oĩbꝰ habitatoribꝰ orbis ĩ duobꝰ principalr̃. p̃mo enĩ in leuatione ſigni crucis. Vñ: Si exaltatꝰ fuero a terra oĩa trahã ad meip̃m. Ioh. xij. ſcd̃o in p̃dicatione vniuerſali apł̃orũ ⁊ diſcipuloꝝ xp̃i p orbẽ diuulgata d quo dicit: Et clãgorẽ tube audietis. q. d. nũcijs miſſis p̃dictis: nõ oportet vos mittere ad inquirendũ de tp̃e ſpectationis redẽptionis vr̃e qꝛ h publicabiť oĩbus cõmorãtibꝰ ĩ terra p̃dictis duobꝰ modis. põt etiã referri h qd̃ dꝛ: Cũ eleuatũ fuerit ſignũ ĩ mõtibus videbitꝭ ad exaltationẽ crucis p victoriã Cõſtãtini imp̃atoris q p totũ orbẽ ſalutifere fuit diuulgata. ⁊ ſic in h qd̃ diciť: Oẽs habitatores orbis ⁊c̃. oñdit ꝙ ſaluator nõ erat ſic ſpectãdus vt circũiret p orbẽ ad ſaluãdos eos q ſaluãdi erãt ꝑut q̇dã hebreorũ erronee putabãt ſ p eleuationẽ ſigni et auditũ clãgoris tube ſupradictis ſalꝰ erat p orbẽ et vſq̃ ad recluſos p̃dictos extẽdẽda. Ad qd̃ ampliꝰ declarãdũ ſubdit: Quia hec dicit dñs ad me: quieſcã ⁊ ꝯſiderabo in loco meo. Et ẽ ſenſus qꝛ poſtq̃ꝫ paſſio xp̃i fuit celebrata non oportebat vt xp̃s p mũdũ diſcurreret: ſ vt iã q̇eſceret a laboribꝰ. de q dicit: Quieſcã ⁊ ꝯſiderabo. i. ꝙ ꝓuideret ſue eccł̃ie ip̃o ſurſũ ĩ loco ſuo ad dexterã p̃ris exiſtẽte. de q dic̃: Et ꝯſiderabo ĩ loco meo. Et qꝛ hec cõſideratio ſeu ꝓuiſio fit mediãte lumine fidei ⁊ feruore charitatꝭ ab ip̃o deo infuſis. iõ ſubdit: Sicut lux clara ẽ ⁊ meridiana. vt p h ꝙ dꝛ. Lux clara: intelligať lumẽ fidei: ⁊ p h ꝙ dicit: meridiana feruor charitatis ſicut feruor diei viget p̃cipue ſole exiſtẽte ĩ meridie. Et qꝛ ex iſtis virtutibꝰ q̃ a deo q̇eſcẽte ⁊ cõſiderãte ĩ ſuo loco ĩ eccł̃ia infundũtur: deriuanť dona ſp̃ũſſancti q ſui roris aſpſione eccł̃iam fecũdat. iõ ſubdit: Et ſicut nubes roris ĩ die meſſis. Et ſeq̇ť: Ante meſſez eĩ totꝰ effloruit. ĩ q ꝓpheta ĩſinuat iſtis trãs flumina ethiopie exiſtẽtibꝰ q tp̃e ⁊ mõ ad xp̃m acceſſuri erãt: et h erat ſuũ p̃ncipale intẽtũ qd̃ q̇dẽ tp̃s erit circa finẽ mundi: vt dictũ ẽ. Finis eĩ mũdi dꝛ meſſis: Matth. viij. Sinite vtraq̃ creſcere vſq̃ ad meſſez. Et ẽ ſenſus ante meſſẽ. i. ante finale iudiciũ ille ppł̃s florebit. i. tẽdet ad fructificandũ ĩ bonis op̃ibꝰ et cultu dei: ſicut flos tẽdit ĩ fructũ ⁊ dicit effloruit p̃teritũ ꝓ futuro ⁊ ne cũ dꝛ totꝰ intelligať ꝓ toto illo ꝓpł̃o nemine deficiẽte. iõ ſubdiť: Et ĩ materia pfectio germĩabit qꝛ nõ oẽs veniẽt ad maturitatis pfectionẽ. Preſcindẽť ramuſculi eiꝰ falcibꝰ ⁊c̃. qꝛ illi ramuſculi q ſũt q̃ſi iutiles p̃ſcidẽť ⁊ q̃ derelicta ſũt abſcindenť. ſ. a corpe eccł̃ie ⁊ excutienť. ſ. de terra ſua ĩ q ſũt recluſi. Et ſeq̇ť: Derelinquẽť ſimul auibꝰ mõtiũ vſq̃ ibi: Sup eũ hyemabũt. ĩ q p̃dicit ſtrages ⁊ morticinia q̃ debẽt fieri ĩ ſua excuſſione ꝑut dictũ fuit ĩ pricipio huiꝰ expoſitiõis: Et qꝛ tã de exiſtẽtibꝰ q̃ꝫ de obuiãtibꝰ erãt multi mortui. iõ dicit: Derelinquenť ſimul. ſ. ab vtraq̃ p̃te pugnantiũ. Seq̇ť: In tp̃e illo defereť munꝰ ⁊c̃. ĩ q ꝓpheta poſtq̃ꝫ p̃dixit modũ ſue egreſſiõis ſiue excuſſiõis ſubdit tp̃s ſue cõuerſionis ad xp̃m dicẽs: In tp̃e illo. ſ. añ meſſez vt expoſitũ fuit deferet munꝰ dño exercituũ. ſ. p latrie cultũ. A pplo diuulſo et dilacerato ⁊c̃. ſ. a reliquijs ꝓpł̃i iudeorũ ⁊ etiã ab illis q excutiendi ſũt a terra trãs flumina ethiopie ſupradicta: de vtriſq̃ eĩ poſſũt ꝓprie poni illa q̃ hic traduť. Nã tã illi de decẽ tribubꝰ q vltra flumina p̃dicta exiſtũt: vt eſt dictũ q̃ꝫ illi de duabus tribubꝰ ꝓprie poſſunt dici gẽs cõuulſa ⁊ dilacerata ſpectãs ⁊ hmõi: vt patet intuẽti. Et ſequiť: Ad locũ noĩs dñi ĩ ſion. ſ. ad eccł̃iam: cõcordat aũt huic ſententie ſeu expoſitioni qd̃ legiť Sophonie. iij. vbi ſic vltra flumina ethiopie inde ſupplices mei filij diſpſorũ meorũ deferent munus mihi. Ad qd ſciendũ ꝙ ibi loquiť de ſtatu finali: quõ oẽs gẽtes reducẽde ſũt ad verũ cultũ diuinũ. vñ ĩmediate ante diciť: Tũc reddã populis labiũ electũ vt vocẽt oẽs ĩ noĩe dñi ⁊ ſeruiať ei humero vno. Et ibidẽ vocat illos q ſũt extra flumĩa ethiopie. ſ. illos de decez tribubus p̃dictis ſupplices dei inq̃ꝫtum ei humiliabũť p penitẽtiã de p̃teritis: dicit etiã eos filios diſpſorũ meorũ eo ꝙ deſcẽdunt ab illis qui diſperſi fuerunt per aſſyrios ex ſentẽtia diuina. de q̇bus cõcludit ꝙ deferent deo munera pariformia ſicut hic diciť. In illo tp̃e deferť munꝰ dño exercituũ a populo diuulſo ⁊c̃.

[? a] A O Nus egypti ⁊c̃. Ca.XIX
Sciēdū multa q̄ hic dicunt̄
ad egyptū hiſtorialiter ꝑti/
nere. Sed ⁊ hic ⁊ in alijs locis ſcri/
pturarū multa ponūt̄ q̄ nō poſſūt
iuxta hiſtoriā ſtare: vt rerū neceſſi/
tate cogamur altiorē intelligentiā
querere. b Ecce dominus aſcen/
det ſuper nubem leuem. ⁊c̃. Egy/
ptus tenebre vel meror: ſignificat
hūc mūdū ante aduētū dn̄i infide/
litate tenebroſū: quē xp̄s ingreſſus
eſt in leui nube.i.corꝑe: nulla gra/
uato corruptione. Et tūc idola ſūt
cōmota.i.ꝯfracta: ⁊ ab hoīb9 ad
chriſtū venientib9 abiecta. Que
hic de egypto dicunt̄ tam ad ei9 de
ſtructionem q̄ ꝑ aſſyrios: q̄ȝ ad xp̄i
aduētū referunt̄. Nubē enī leuem
dicit exercitū aſſyriorū velocē. Di/
cit ergo: non ꝑ angelū ꝑcutiet dn̄s
egyptū: ſed ipſe aſcēdet ſuꝑ exerci/
tū aſſyriorū velociſſimū: ⁊ ſic igre/
diet̄ egyptū ⁊c̃. Aſcēdet aūt inſpi/
rando: ⁊ in bello vires miniſtrādo
vt ꝑcutiat egyptū q̄ ſeduxerat po/
pulū ſuū ꝓmittēdo auxiliū. Simu
lacra egypti mota ſunt.i. cōfracta
ab aſſyrijs: vel forſitā dn̄o cooꝑan
te demones q̄ erāt ī idolis nō pote
rant dare reſpōſum egyptijs ſuꝑue
nientib9 aſſyrijs. Dn̄s quoqȝ ſuꝑ
nubē leuē aſcēdit: cum corpus hu/
manū aſſumpſit nō grauatū corru/
Mat.2.c ptiōe virilis cōmixtiōis: ⁊ cū Ma/
ria ⁊ Ioſeph ī egyptū fugit: ⁊ tunc
forſitā ſimulacra egypti corruerūt
⁊ demones in eis obmutuerunt: et
corda ſapiētiū egypti pauore tabu
erūt. c Simulacra egypti. Ido
latria fractam ſe ſentiens: vt etiam
Nu.24.c magi a demonib9 docti. vel iuxta
ꝓphetiā balaā intelligentes natuȝ
filium dei qui magicam deſtrueret
artem in bethleem venerūt ⁊ pue/
rum adorauerunt.
d Et concurrere fa. Unde in euā/
Mat.10.d gelio: Non veni pacem mittere in
terram ſed gladiū: veni enim ſepa/
rare ho. a patre ſuo ⁊c̃.
e Et dirumpet̄. Diuidet̄ incōtra
ria voluntas egypti: vt nō magna
B ſentiāt ſicut ante: ſed ſpirituali gla
dio ſeparati cōſilium ſuum cogno/
ſcant precipitatum eſſe.
f Dominorum crudelium. Mul
tis dn̄is egyptus tradita eſt primū
aſſyrijs: poſt nabuchodonoſor: ter
tio Alexandro: ad vltimū roma/
nis Anthonio ⁊ Cleopatra ab Au
guſto ſuperatis: Chaldei crudelio
res: romani potentiores.
g Et areſcet. Fieri ſolet vt cum
ira dei captiuitas venit vt indigna
tionem eius peſtilentia ſubſequat̄:
⁊ cōtra peccatores elementa deſe/
uiant. Ueniente ergo captiuitate
ꝑ chaldeos vel romanos: forſitan
⁊ nilus ⁊ fontes ſiccati ſūt. Hyper/
bolicos quoqȝ: ꝓpter nimiam tri/
bulationem flumina poſſunt dici
defeciſſe: ⁊ fontes aruiſſe ⁊ riuuli.
Methaphorice autē in flumine
ſiccato regnum deſolatum intelli/
gimus: ī riuis duces: in calamo et
in iunco egypti abundantia: ho/
rum enim fertiliſſima eſt egyptus.
Stulti

a ſ in hebreo maſſa. ſ alij aſſumptio
lxx. viſio. ſ mundi.
a O Nus egypti. Ca. XIX a†
a ſ exercitū aſſyriorū: vel carnē pōdere
pctī imunē. ſ corp9 ſancte virginis.
b Ecce dn̄s aſcēdet ſuꝑ nubem leuē: ⁊ b c
a ſ ad litterā. vel mundum. ſ ſic.
c igrediet̄ egyptū: ⁊ mouebūt̄ ſimula d†
a ſ .ſ. ſapientes. b ſ deficiet.
cra egypti a facie ei9: ⁊ cor egypti tā e†
d beſcet ī medio eius. Et cōcurrere fa f†
a ſ ciues contra ciues: cū alij ſe tradere cupiebant:
alij contradicebant.
ciā egyptios aduerſus egyptios: ⁊
pugnabit vir cōtra fratrē ſuū: ⁊ vir
a ſ non credentes cōtra credētes.
ꝯtra amicū ſuū: ciuitās aduerſus ci
e uitatē: regnū aduerſus regnū: ⁊ di/ g
rumpet̄ ſpiritus egypti in viſceri/
a ſ quo rebellare conantur.
bus ei9: ⁊ cōſiliū ei9 ꝑcipitabo: ⁊ i h i†
a ſ obſtinati ī malo. ſ querēt: quare hec fient.
b ſ hec aſſyrijs ſuꝑuenientib9: ⁊ in dn̄i aduentu ſimi
li modo gerebant̄.
terrogabūnt ſimulacra ſua: et diui/
a ſ qui et ventriloqui.
nos ſuos: ⁊ phytonēs et ariolos: et
a ſ cū hec fuerint. ſ tamē quaſi nihil ꝓderit.
b ſ mundū. ſ chaldeorū.ſ.
f trādam egyptum in manuȝ dn̄oꝝ k
a ſ demonū vt diſcant non blaſphemare.
b ſ diabolus de quo: Cū fortis ar.c.a.ſ.⁊c̃.
crudeliū: ⁊ rex fortis dominabit̄ eo l
a ſ cuius dicere eſt facere. b ſ doctrina ſecularis.
ſ domitare regi forti.
g rū āit dn̄s de9 exercituū. Et āreſcet m
a ſ mareotide lacu. ſ nilus. ſ diabolus a quo
omnia mendacia.
aqua de māri: ⁊ fluui9 deſolabitūr
a ſ cetera. ſ nilus ſeptēfluus.
atqȝ ſiccabit̄: ⁊ deficiēt fluminā. At
a ſ rādē. b ſ q̄ de turbidis aquis nili implebant̄.
tenuabunt̄ ⁊ ſiccābunt̄ riūi aggeꝝ.
a ſ ſermo vacuus. ſ de quo charta fit. ſ lxx. pa
pyrus qui videbant̄ habere medullā et nō eſſe vacu9
ſed fragilis ⁊ cito marceſcit. ſ ſiccabit̄.
Cālam9 ⁊ iūcus marceſcet: nudabi n
a ſ riuus et fons. ſ arefacto capite.
tur alue9 riui a fonte ſuo. Et oīs ſe/
a ſ irrigata aquis egypti.
mētis irriguā ſiccabit̄: areſcet ⁊ nō
a ſ .i. flebūt. ſ ſiccitatē fluminū. ſ egypti q̄ con
trarij ſunt piſcatoribus euangelij.
erit. Et merēbūt piſcatores: ⁊ luge/ o
a ſ ad decipiendum vt decipiant occulte.
bunt omnes mittentes hāmum in
a ſ aquas turbidas. b ſ publice
loquentes in ſynagogis ſathane: et adducentes dece/
ptorum greges.
flūmen: ⁊ expāndentes rete ſuper
a ſ egyptiarum.
faciēm aquārum emarceſcēt. Con/ p
a ſ vt faciant veſtes ſacerdotum.
fundentur qui operabantur linū:
a ſ ad faciendas ſagenas. ſ illud. ſ argumen
ta. ſ veſtimenta: vel qui texebant ex iunco diuer
ſi generis vaſcula.
plectentes et texentes ſubtilia. Et q
a ſ egypti. ſ arentia. ſ merebunt.
erunt irrigua eius ſlactentia: oēs q̄ r
a ſ omnes.ſ. inſidie piſcatorū egypti deſtruent̄.
b ſ viuaria
faciebānt lacūnas ad capiendos

a O Nus egypti. Ca. XIX
Hic ꝯn̄r denunciat̄ punitio
egyptiorū ꝑ romanos. ⁊ pri/
mo ponit̄ dicta punitio. ſcd̄o iudeo/
rū cōſolatio. ibi: In die illa erūt. Cir
ca primū ſciendū ꝙ Anthonius col/
lega Auguſti ceſaris ſub quo natus
fuit xp̄s amore Cleopatre regie egy/
pti capt9: repudiauit vxorē ſuā Au/
guſti ſororē: ⁊ Cleopatrā accepit: et
auguſto bellū induxit: a quo tn̄ fuit
debellat9 et capta egyptus. ⁊ q2 tꝑe
Auguſti xp̄s fuit nat9 ⁊ in egyptum
portat9: iō ab hoc incipit ꝓpheta di/
cens: b Ecce dn̄s aſcēdet ſuꝑ nu
bē leuē: aſſumēdo ſibi carnē huma/
nā: q̄ dicit̄ nubes: quia formata fuit
ſpūſancti virtute: ſicut nubes ſurſū
generant̄ in arre virtute ſolis. Et le/
uis. q2 non fuit aggrauata pondere
peccati originalis. c Et ingrediet̄
egyptū. fugiens ꝑſecutionem hero/
dis Matth.ij. d Et mouebunt̄ ſi
mulacra egypti a facie eius. q2 eo in
grediente egyptū ſimulacra corrue/
runt: vt dicit̄ in ſcholaſtica hiſtoria:
in ſignum deſtructionis idolatrie ꝑ
predicationeȝ euangelij deſtruende.
e Et cor egypti ⁊c̃. hoc refertur ad
Anthoniū regē et Cleopatram re/
ginam: q2 ſicut cor mouet alia mem/
bra: ſic populū egypti mouebāt rex
⁊ regina: ⁊ bene dicit̄: Tabeſcet in
medio ei9: q2 exercitu egypti debel/
lato Anthoni9 fugiēs ſeipſū interfe
cit. ne caperet̄ ab Auguſto: ⁊ ſimili/
ter Cleopatra excitauit ſerpentē ve/
nenoſum ad ſe mordendū: ⁊ ſic mor/
ſu ſerpentis interijt. f Et cōcurre
re faciā egyptios ⁊c̃. q2 aliqui eoruȝ
timentes Auguſti poteſtatem iunx/
erūt ſe ei: ⁊ ſic pugnabāt cōtra alios
egyptios qui erant cum anthonio.
g Et dirumpet̄ ſpiritus egypti ⁊c̃.
id eſt fortitudo eius. h Et conſiliū
ei9 ⁊c̃. q2 anthonius intendebat au/
guſtū deijcere ab imperio: ⁊ accidit
econtrario. i Et interrogabūt ſi
mulacra ſua ⁊c̃. q2 anthoni9 ⁊ cleo/
patra in talib9 cōfidebāt. k Et tra
dā egyptū ⁊c̃. q2 multi egyptij in il/
lo bello fuerūt occiſi: ⁊ q2 capta egy/
pto a romanis fuerīt ibi poſiti ꝑfecti
romanorū: q̄ ſuꝑ eos ponebāt graue
iugū. l Et rex fortis dominabitur
eorū.ſ. auguſtus qui imꝑator fuit po
tentiſſim9. m Et areſcet aqua ⁊c̃.
ꝑ hoc intelligit̄ deſolatio terre egy/
pti: que ex vna ꝑte eſt ſupra mare: et
ex alia ſuper nilū. n Calamus et
iuncus marceſcet ⁊c̃. per hoc deſigna
tur ꝙ gaudiuȝ ⁊ leticia deficient de
egypto: q2 virori iunci et calami leti/
ciam ſignificant. vnde pratū virens
cōmuniter dicit̄ ridere.
o Et merebūt piſcatores ⁊c̃. multi
enī illius artis erant in egypto eo ꝙ
abundat aquis: habet enim mare ex
vna parte ⁊ nilū ex altera. p Con
fundent̄ ⁊c̃. i. q̄ faciebāt opa ſubtilia
de lino. q Et erunt irrigua ei9 ⁊c̃.
id eſt arentia. r Omnes qui facie
bant lacunas. i. viuaria: ꝑ iſta q̄ di/
cta ſunt intelligit̄ ꝙ omnes artifices
egypti per romanos ſpoliarent̄ ⁊ va
ſtarentur. Et conſequēter idem oſtē
dit de principibus et maioribus: cuȝ
dicitur:
Stulti

a Stulti. Aduenīēte captiuitate babylonia vel romana oīa magorũ defecerũt cõſilia.
b Principes thananeos. Humilis mãdaneos. oẽs enī heretici contrariã altitudini humilitatẽ docent: ꝛ ad inferos detrahunt: et humilis mãdati ꝛ deiecti ſunt principes.
c Filius ſapientiuꝫ. Hec dicebat vnuſquiſqꝫ pharaoni: filius ſapientiũ ego vt cõmendaret conſilium ſuum. Quaſi viriliter debes pugnare contra aſſyrios vel romanos: qꝛ filius ſapientium ego filius regũ antiquoruꝫ. Egyptij nãqꝫ heroas et deos magnos auctores ſue gentis fuiſſe iactant Iſin et Oſyrin et Tiphonẽ.
d Regũ an. Quaſi habeo ſciẽtiã ſcripturarũ cũ ſapientia ſeculari. e Ebrius. Furore draconũ: vt tãdẽ poſt vomitũ intelligãt ebrietatem ſuã. Medii enim ebrij fuerint: nec principiũ habebũt nec finẽ. f Refrenantẽ. Haymo. Hiero. pro eo qḋ debuit transferre ī curuantẽ et laſciuiẽtẽ id ẽ ſeneꝫ ꝛ puerũ: ambiguitate decepꝰ trãſtulit incuruantẽ et refrenãtẽ. Qḋ eſt veniẽtibꝰ aſſyrijs vel chaldeis non erit egypto opus .i. conſilium qḋ aut caput habeat aut finẽ: aut ſenibꝰ cõueniat aut paruuł. q̃rũ alij ſenio deſipiũt alij ꝑ laſciuia q̄d faciãt neſciũt
g Mulieres. Quas amat egyptus: quas ſolas vult pharao viuere necatis viris.
Diabolus virtutes interficit: vitia conſeruat. h Terra iuda Scientia ſcripturaruꝫ lex ꝓphete euangelia erunt egypto in feſtiuitatẽ: ſi ꝯgnouerit. Uel ī timorẽ cũ ſe mẽdacia habuiſſe intellexerit.
i In pauo. Alij ī feſtiuitatẽ: ſ ſm Hiero. meliꝰ ẽ ī pauorẽ vł formidinẽ. Quaſi. d. cum egyptij q̃ſi mulieres timore hoſtiuꝫ diſſoluti fuerĩt tũc ťra iuda erit egypto ī pauorẽ: recordabiť enī qꝛ tãta mala paſſa ſit qꝛ iudeos a cultu dei auertit ꝓmittendo auxiliũ eis. vñ ꝛ ſe q̃r: Oīs q̃ il. fu. re.

K Quiqꝫ

a ſ animas. b ſ erũt. ſ. eo tempore. c ſ metropolis egypti in q̃ moyſes multa ſigna fecit.
a b piſces. Stulti pricipes thãne/ a
a ſ opinione. b ſ regis egypti: qui diſſipator et diuiſus.
os: ſapiẽntes cõſiliarij pharao b
a ſ quia ꝑdidit dominus ſapiẽtiam ſapientium.
nis dederũt cõſiliũ inſipiẽns. c
a ſ inutile. a b ſ o heretici ſicut ſoletis.
Quomodo dicetis pharaoni d
a ſ qui ab initio doctrinã apoſtolicã mihi tradiderunt. b ſ ſum. c ſ eorũ. ſ. qui reges ſunt philoſophorum.
c d fiľ ſapiẽtiũ ego: filiꝰs regum
a ſ o egypte: o heretice: o pharao. ſ q̄ contẽnebãt eccleſie ſimplicitatẽ.
antiquorũ. Ubi nũnc ſũt ſapiẽ e
a ſ ſi poſſunt.
tes tui: Annũciẽnt tibi ꝛ indi/ f
a ſ facturus in cõſummatione. ſ cui nõ poteſt reſiſtere.
cẽt quid cogitauerit dñs exer/
a ſ mundũ. b ſ quaſi ideo nõ poſſunt qꝛ.
cituũ ſuꝑ ẽgyptũ. Stulti facti
ſ vt ſupra. a ſ qui putabanť ſapiẽtes ſ defecerunt.
ſũt principes thaneos: emar/
a ſ eloquẽtie que ſonat os vel ex ore. ſ ciuitas magicis artibus olim dedita.
cuerunt principes mẽpheos:
a ſ mundũ vel regnum. ſ. mũdane ſapientie. b ſ regum more hebraico.
deceperũt ẽgyptũ angulũ po/ g h
a ſ bibendũ: vnde. tradidit illos in reprobum
pulorum eius. Dñs miſcuit in i
ſenſum. ſ egypti. ſ erroris.
medio eius ſpiritũ vertiginis:
a ſ ſapientes.
ꝛ errare fecerunt egyptum in
a ſ Unde: ve qui ebrij ſunt abſqꝫ vino.
e omni opere ſuo ſicut errat ẽbrius et vomẽs. Et non erit egy/ k
a ſ conſilium. b ſ principium.
pto õpus quod faciat: caput ꝛ
a ſ finem. b ſ ſenem.
f caudãm incuruãntẽ et refrenã
a ſ laſciuientem. ſ quãdo miſcebit dominꝰ ſpiritum erroris. ſ captiuitatis ꝑ aſſyrios chaldeos vel romanos.
tẽm. In diẽ illa erit egyptus l
a ſ infirma in bellis. ſ timida euomito furore. ſ admirando.
g quaſi mũlieres: et ſtupebunt
a ſ preſentia. b ſ ſuppliciorũ: mouebit eniꝫ dominus manum vt ꝑcutiat egyptũ.
et timebunt a faciẽ cõmõtiõis m
a ſ vindicte commote a domino per ſennacherib vel nabuchodonoſor: vt ꝑcutiat egyptuꝫ.
manus domini exercituũ: quã
ſ dñs. ſ egyptum.
h mouebit ipſe ſuꝑ eaꝫ: ꝛ erit ter n
a ſ vel feſtiuitatem.
i ra iuda egypto in pauorem.
a ſ egyptius. ſ terre iudee.
Omnis qui illius fuerit recor o
a ſ Principium ſapientie timor domini. tota die hereticus a recordatione eccleſiaſtici viri patet.
datus: pãuebit a facie conſilij p
a ſ vt egyptũ per aſſyrios chaldeos romanoſ
dñi exercituum: quod ipſe cõ/
qꝫ deleret. ſ egyptum.
gitauit ſuꝑ eã. In die illa erũt q r

a Stulti pricipes thaneos. dicti a thanis ciuitate egypti valde nobili. b Sapientes cõſiliarij pharaonis. Anthoniũ vocat pharaonẽ: qꝛ oẽs reges egypti ab antiquo ꝛ tempore Eſaie vocabanť pharaones.
c Dederunt cõſiliũ inſipiens. ſ. anthonio de mouendo ꝑliũ cõtra Auguſtũ. d Quomodo dicetis ꝛc. allegabant enim ꝙ in egypto viguerat ſapientia ab antiquo. vt habeť. j. methaph. ꝛ ꝙ illud regnum erat valde antiquũ et antiquius ſatis q̃ꝫ regnũ romanoꝝ: qḋ incepit tẽpore achaç regis iude. vt habeť in hiſtoria ſcholaſtica. ꝛ ſic dicebant ꝙ nomẽ monarchie ibi poneretur: ꝛ qꝛ accidit cõtrarium. ideo ſubdiť: e Ubi nũc ſunt ſapiẽtes q. d. apparet eorũ inſipientia. f Annũcient tibi ꝛc. q̃ſi dicat nõ poterunt. ꝛ patet littera vſqꝫ ibi: g Deceperunt egyptum. ſ. cõſiliarij ꝑdicti: ꝛ ſubdiť modus deceptionis. h Angulum populorum eius. angulus q̄ duabus lineis concurrentibus efficitur: hic diciť coniũctio anthonij ꝛ cleopatre: ꝛ ſic eſt ſenſus ꝙ decipiendo cleopatrã ꝛ anthoniũ deceperũt per conſequens totam egyptum. i Dominus miſcuit in medio eius. i. cõtrouerſie et erroris. hoc enim fecit dominꝰ permiſſiue ꝓpter mala egyptiorum punienda. k Et non erit egypto opus ꝛc. i. populus egypti nõ habebit ſe intromittere d̃ rege preficiendo qui per caput deſignať: nec de familia eum ſequente que diciť cauda: nec de iudicibus et prefectis populũ gubernantibus eum refrenãdo ab iniurijs inferendis: ꝛ penis incuruando ꝓ illatis: qꝛ capta egypto per auguſtum: gubernatio egypti deuoluta eſt ad imperium romanum quod ponebat ibi prefectos ꝛ iudices. l In die illa erit egyptus: id eſt egyptij erunt totaliter ſubiecti romanis. ſicut mulieres viris.
m Et timebũt ꝛc. id eſt poteſtatis eius quã tribuit auguſto contra egyptum. quia omnis poteſtas a deo eſt.
n Et erit terra iuda ꝛc. imputando vaſtationem ſuam eueniſſe propter mala que fecerat anthonius in terra iuda: qui antigonium deſcendentem a Machabeis interfecit et herodem alienigenam regem iudee inſtituit. vt habetur in ſcholaſtica hiſtoria. o Omnis qui illius fuerit recordatus: de malis que fecit anthonius ī iudea ꝛ de illis qui propter hoc venerunt in egypto.
p Pauebit a facie conſilij domini. timens eius iudicia. q In die illa. Hic cõſequẽter deſcribiť egyptioꝝ reuelatio ꝑ ſuſceptionẽ fidei ꝛ cultus diuini que ꝑualẽt omnibꝰ tẽporalibus bonis. Et diuidiť in duas. qꝛ primo deſcribitur iſta receptio fidei ab egyptijs. ſecundo ab aſſyrijs. ibi: In die illa. Circa primũ ſciendum ꝙ alij qui hebrei: ꝛ ſimiliter aliqui catholici in hoc eos ſequentes exponũt partem iſtam de Onia ſacerdote: qui de iudea cum pluribus alijs intrauit egyptuꝫ dicens ſe velle implere ꝓphetiam Eſaie que poniť hic. ꝛ cum rex egypti honorifice eum recepiſſet: ꝛ ciuitatem ad habitandũ cõceſſiſſet. erexit ibi altare domini hoſtias ꝛ oblationes offerens ſuꝑ illud: ſed hoc nõ videť verum: primo quia hic diciť: Erunt quinqꝫ ciuitates ꝛc. Onie vero nõ legitur niſi vna tm̃ ciuitas aſſignata. Secũdo quia illud factũ Onie nõ fuit laudabile: ſed magis vituperabile. ſm ꝙ diciť Dañ. x. Filij quoqꝫ ꝑuaricatorum populi tui extollenť: vt impleãt viſionẽ ꝛ corruẽt: quod exponiť de hoc facto Onie. nõ enī licebat iudeis erigere altare ꝛ ſacrificare niſi in hieruſalẽ ꝛ maxime poſt templi ſalomonis edificationẽ: factũ aũt qḋ hic diciť: cõmendabile eſt ꝛ deo acceptũ. vt patebit litterã ꝓſequendo. Ra. Sa. aliam expoſitioneꝫ ponit dicens ꝙ ſennacherib vltimo veniens contra hieruſalem adduxit ſecum aliquos principes de egypto quos ceperat in bello contra tharachã regem ethiopie quẽ iuuabant. de quo bello habeť. iiij. Regł. xix. ꝛ illos principes adduxit ſe cum compeditos vt oſtẽderet eos Eçechie ꝛ populo eius ad terrendũ eos. Sed quando exercitus ſennacherib fuit percuſſus ab angelo ipſi fuerunt ſaluati ꝛ per eçechiã a vinculis liberati: ꝛ ſic reuertẽtes ī terram ſuã fecerũt altaria ad colẽdũ deum iſrael qui eos liberauerat de manu ſennacherib: ꝛ ſic exponit lrãm iſtam. r Erunt quinqꝫ ciuitates in terra egypti ꝛc. ſed contra hoc eſt qḋ ſubdiť: Loquẽtes linguã chananeã ꝛc. i. hebraicam. qꝛ terra chanaan tunc ꝛ a longo tꝑe ante ab hebreis habitabať. ſi aũt dictum. Ra. Sa. eſſet veruꝫ: ꝓpheta diceret: Loquẽtes linguã egyptiacã ꝛc. Si aũt dicať ꝙ duxe/

☞ a Quinq; ciuitates ⁊c. Quidā quinq; libros moyſi intelligūt q̄ in Alexandria prius trāſlati ſunt. Sed hec melius ad domini aduētū referunt. In die illa.ſ.poſt dominipaſſionē erūt.v.ciui.ī ter.egypti loquētes ligua chananea. Egyptus q̄ eſt meror vel tenebre mūdus eſt: chanaā cō mutata. Quinq; ciuitates q̄nq; ſenſus corporis quarū vna ſolis eſt.ſ.oculi quibꝰ lumē aſpicimus. Qui vero vitijs ſeruiūt ſenſus corporis a prauis voluptatibus nō cuſtodiūt: lingua egyptiaca loquūt: q꞉ ī tenebris peccatoꝝ morant. Qui vero operā tribuūt virtutibꝰ: lingua chananitidi cōmutata.ſ.loquūt: q꞉ de vitijs ad virtutes cōmutant. b Lingua chananea. Querit cur nō lingua hebrea ſ꞉ chananitidi loquātur.v.ciuitates egypti? Quia.ſ. hebreus trāſitorē ſonat: qui de loco tranſit ad locum. Qdiu ergo in egypto huiꝰ mūdi ſumꝰ lingua hebrea loqui nō poſſumꝰ: ſed lingua chananitidi q̄ inter hebreā ⁊ egyptiaꝫ linguam media ē: ⁊ hebree magna ex parte cōfinis. Chanaan interp̄tat cōmotio vel quaſi reſpondēs. Qñ de egypto recedimus cōmouemur: ⁊ quaſi reſpondemus dñi voluntati. Sed q꞉ adhuc in ſeculo ſumꝰ lingua hebrea loqui nō poſſumꝰ. Uidētes mulierē ad cōcupiſcēdū loquunt lingua egyptiaca: ⁊ audientes iudiciū ſanguinis. Et q̄ primis delectant vnguētis: ⁊ quoꝝ deꝰ vēter eſt guſtus eorū egyptiaca lingua loquit: ⁊ qui tactu īmundo delectant. c In die. Hoc non intelligens Onias ſacerdos cū veniſſet in egyptū cum multitudine iudeorū ſ̄m Joſephū edificauit tēplū dño ⁊ altare in ciuitate Elyopoli tāq; implēs vaticiniū Eſaie cōtra hoc p̄ceptū faciēs. Nō edificabitis mihi altare p̱ oēs vrbes veſtras: ſ꞉ ī loco quē elegero. Sciendū aūt q꞉ nō ſolū elyopolis ſ꞉ ⁊ quattuor huic vicine que iuxta riuocolurā ſunt ſite lingua chanaā id eſt ſyra loquunt. Putāt quidā nabuchodonoſor ſyros ⁊ arabes in eas ciuitates tranſtuliſſe: et eos vſq; hodie linguā p̱priam tenuiſſe. d Et titulus. Titulus domini euangelica doctrina ⁊ apoſtolica q̄ eſt vſq; ad terminos terre. Unde: In omnē terraꝫ exiuit ſonus eoꝝ. Uel titulus iuxta terminum fidei op̱atio bona: q̄ quantū et fides extendi debet: vt imitatio paſſionis chriſti.

Philip.3 d — Joſephus li.xii.⁊.xiii — Ps.18.

e Clamabūt enī. Cū euangelica doctrina creuerit et p̱ſecutio īgruerit: tūc q̄ crediderint clamabunt ad deū patrē. f In die illa ⁊c. Ante aduentū dñi ſingule nationes ſuos habebāt reges: nec licebat d̄ vna trāſire ad aliā: q꞉ exploratores timebant. Romani autē omnes in vnā redegerunt ſub quibus oīa vnita ſūt: et maxime poſtq; crediderunt. Ab euphrate vero vſq; ad tygrim regio aſſyriorum fuit: ⁊ quos antiqui aſſyrios vocant nos ſyros: partem ponentes pro toto. Poſt domini ergo paſſionem via patuit de egypto in aſſyrios: ⁊ egyptij in aſſyriaꝫ libere tranſeūt: et maxime negociatores qui de regno in regnum diſcurrunt.

a q̄nq; ciuitates ī terra egypti lo-
a ſ dei oīpotētis recordātes nō demonū.
b quētes ligua chananea ⁊ iurātes
a ſ iuſticie quo oculi illuminati ciuitatē videāt.
p̱ dominū exercituū: ciuitas ſo- a
a ſ poſt paſſionē dñi.
c lis vocabit vna. In die illa erit b
a ſ p̱ hoc oīa altaria habemus q̄ in mundo ſunt vel p̱ altare fidē ſup̱ quā ſacrificamus deo bona noſtra q̄ agimus. ſ mundi.
altare dñi ī medio terre egypti:
a ſ ſcriptꝰ hebreis litteris grecis ⁊ latinis Jeſus nazarenus rex iudeorū.
d ⁊ titulus domini iuxta terminū c
a ſ fidei vel mundi. b ſ altare vel titulus. c ſ paſſionis reſurrectionis ⁊ crucis.
eius: et erit in ſignum ⁊ ī teſtimo
a ſ oīm gentiū que hic egyptus appellant.
nium domino exercituum in ter
a ſ apoſtoli vel alij. ſ in cordibꝰ ſuis abba pat.
e ra egypti. Clamabūt eniꝫ ad do- d
a ſ patrem. b ſ perſecutionis.
minum a facie tribulantis: ⁊ mit e f
a ſ auxiliū ieſu q̄tiēs ei auxiliat q̄ſi a p̄re mittit.
tet eis ſaluatorem ⁊ propugna-
a ſ vt liberati cognoſcāt dñz ⁊ cognoſcāt ab ipo.
torem qui liberet eos. Et cogno g h
a ſ mundo. ſ qui liberati fuerunt.
ſcetur dominus ab egypto: ⁊ co-
a ſ p̱ſecutores.ſ.ſuperati virtute dei: ⁊ iō cōuerſi.
gnoſcent egyptij dominū in die
a ſ corp̱e ⁊ ſanguine chriſti. ſ ſpiritualibus.
illa: ⁊ colent eum in hoſtijs et in
a ſ Sacrificiū deo ſpiritꝰ cō. ſ bonis operibꝰ. b ſ ſicut in baptiſmo. ſ vouere ⁊ reddi.d.d.v.
muneribus: et vota vouebunt
a ſ rei vota. b ſ quē diligit dominꝰ corripit. ſ percuti patiet. ſ tradet paſſionibꝰ martyres qui pauloante de mundo.
domino ⁊ ſoluent. Et percutiet i
a ſ martyrij. b ſ ī reſurrectione. ſ paſſos coronando: eterna ſanitate fouendo.
dominus egyptum plaga: et ſa- k
a ſ et ſi aliqui forte receſſerunt a deo. ſ penitendo. ſ ſanati.
nabit eam: ⁊ reuertentur ad do- l
a ſ interim ſemp̱ miſericordia indigemus ⁊ nullus finis clemētie. ſ vineā tribuēdo. ſ a pctō
minum ⁊ placabitur eis ⁊ ſana-
a ſ in aduētu dñi. b ſ primis credentibꝰ.
f bit eos. In die illa erit via d̄ egy m
a ſ conuertēdos in p̄dicatione egyptiorum vt veniant cum eis in egyptum et tandem in iudeam b ſ conuerſus.
to in aſſyrios: ⁊ intrabit aſſyrius
a ſ que prius conuerſa.
egyptuꝫ: ⁊ egyptius in aſſyrios:

rūt ſecū hebreos ad faciēdū diuinū officiū in egypto: nō valet: q꞉ nō erat eis licitum ibi erigere altare. vt dictū eſt: ⁊ ſic factū eorum eſſet vituperabile. Nulla etiaꝫ ſcriptura canonica nec hiſtoria famoſa de hoc aliq̄d dicit: ⁊ iō illud dictū videt eſſe ficticiū. Propter qd̄ pars iſta exponit de receptiōe fidei chriſtiane ab egyptijs quā beatꝰ Simon apoſtolꝰ p̄dicauit ī egypto q̄ ei ſorte aduenit: vt habet ī legenda ſua: Et ſimilit Marcꝰ euāgeliſta ſ̄m ꝙ dicit Hiero. libro illuſtriū virorū: ⁊ tūc ipſi ordinauerūt ibi eccleſias ⁊ erexerunt altaria in noīe dñi ieſu chriſti. Et ſ̄m hoc dicit hic: In die illa.i.tempore chriſti qui natus fuit ſub Auguſto: Erūt quinq; ciuitates ⁊c.i. hebraicam. In egypto enim erūt multi iudei q̄ fuerant illuc diſp̱ſi tp̱e Machabeorū ⁊ ante: q̄ credētes ad p̄dicationē Simonis ap̄li et Marci euāgeliſte fuerūt ab eis ordinati ⁊ diſpoſiti ad regimē ⁊ doctrinā egyptiorū in chriſtū credētiū: ⁊ ad celebrādū diuinū officiū ī lingua hebraica. Poteſt etiā dici ꝙ egyptij ad fidem cōuerſi deū laudabāt hebraica lingua: q꞉ ī primitiua eccleſia baptiçatis p̱ impoſitioneꝫ manuū apoſtoloꝝ dabat ſpūſſanctꝰ in ſigno viſibili. ⁊ loquebant varijs linguis. vt hr̄ Act. viij. ⁊. xix. Fit aūt hic mentio magis in ſpeciali de ligua hebraica q; de alijs. q꞉ illa eſt lingua prima: ⁊ fuit oībus cōis vſq; ad edificationē turris babel. vt habet Geñ. xi. Et exprimunt hic quinq; ciuitates tanq; principales in quibus euangeliū p̄dicatū eſt in egypto. l꞉ in pluribꝰ alijs locis eiuſdē regni p̄dicatū fuerit tp̱e apoſtolorū.

a Ciuitas ſolis vocabit vna. Dicūt aliqui ꝙ hec eſt Alexandria q̄ d̄r ciuitas ſolis.i.xp̄i q̄ eſt ſol iuſticie: eo ꝙ fides chriſti ibi viguit tp̱e Marci euāgeliſte ſub q̄ fideles viuebāt ī Alexandria: habentes oīa cōmunia eo mō quo legūt vixiſſe ſub petro in hierl꞉: Act. iiij. p̱pt qd̄ Phylo diſertiſſimꝰ iudeorū librū cōpoſuit ad cōmendationē vite ipſorū. vt dicit Hiero. in libro illuſtriū virorū. Alij vero dicunt ꝙ ciuitas ſolis hic dicit elyopolis que ē ciuitas ī egypto. Et d̄r ab elyos qd̄ ē ſol ⁊ polis qd̄ eſt ciuitas. ⁊ de hac hic fit ſpecialis mētio: eo ꝙ ſacerdotes ibi manſerunt ab antiquo. vt habet Geñ. xli.

b In die illa erit altare ⁊c. dedicatū in honore xp̄i. ideo ſubdit: c Et titulus ⁊c. iſtud pōt referri ad xp̄m: ita ꝙ iſte titulus ſit Jeſus naçarenus rex iudeoꝝ: q̄ in termino vite chriſti paſſibilis fuit poſitꝰ ſup̱ crucē. ſignū aūt crucis ponit ī altaribus ⁊ locis xp̄i noīe dedicatis. poteſt etiā referri ad terrā egypti: vt ſit ſenſus ꝙ fides xp̄i fuerit p̄dicata p̱ totā egyptū vſq; ad terminos eiꝰ. d Clamabūt enī ad dñm.ſ.egyptij. e A facie tribulantis.ſ.demonis. f Et mittet eis ſaluatorem et propugnatorem. videlicet ieſum chriſtum ab eis receptum p̱ veram fidem ab apoſtolis ab eo miſſis p̄dicatam.

g Qui liberet eos. de tenebris erroris et poteſtate demonis. ideo ſubdit:

h Et cognoſcetur dominus ab egypto ⁊c. hoſtia noui teſtamenti eſt euchariſtia que dicitur hic hoſtie in plurali. quia ſuccedit omnibus hoſtijs ⁊ ſacrificijs veteris teſtamenti. Poteſt etiaꝫ hoc referri non ſolum ad euchariſtiā: ſed etiam ad orationes ⁊ ſuffragia eccleſie. q̄ dicunt hoſtie. Ps. xlix. Sacrificium laudis honorificabit me ⁊c. i Et p̱cutiet ⁊c.i. tēporali pena. vt dictū eſt. ad eius caſtigationē. k Et ſanabit eā. p̱ verā fidē. l Et re. ad dñm veraciter et p̱fecte. ideo ſubdit: Et placabit eis ⁊ ſanabit eos. m In die illa erit via de egypto in aſſyrios ⁊c. q꞉ p̄dicatores euangelij de vna terra diſcurrebant ad aliaꝫ et econuerſo. vt patet in actibus apoſtolorū in pluribus locis.

☞ Et ſeruiēt

Et ſeruiēt

¶ a Et ſeruiēt egyp. Nō ꝙ poſtea illi fuiſſent ſubiugati ſed qꝛ legiones romanorū inſtructe ſyro milite cuſtodiebāt egyptū: vel qꝛ vtraqꝫ gens ſibiinuicē exhibuit ſeruitiū reciprocādo cōmertiū. Sicut i libro Machabeoꝝ
1.Ma.8. c.9. legit: iudeorū regnū ſibi aſſyrij et egyptij alternis vēdicabant vicib⁹. In dñi vero aduentu neqꝫ illis neqꝫ his ſꝫ romanis ſuiebat: eiuſdē cū ipis conditiōis. vñ: In die illa erit iſrael ter. ⁊c. quaſi nō viciſſim ab aſſyrijs egyptijſqꝫ medius vexabit: ſed erit terti⁹ cū ipſis ſeruiens. ſ. romanis.
b Benedict⁹ ⁊c. He regiōes pōibus alijs monachis abundauerūt: ⁊ ideo benedici meruerūt. Ca. XX
c In anno ⁊c. Aſſyria nomina ſunt hec thartā: turris: vel ſupfluus: vł elongās. Sargō princeps horti: Rex aſſyri⁹. ſ. ſenſus magn⁹ habet plurimos duces: quorū vn⁹ eſt thartan: elat⁹ in ſupbiā in ſcelere longe ꝓcedēs: q̇ mittit ad expugnandū açotū que hebraice dꝛ eſdoꝛ. i. ignis generationis. Dux nāqꝫ regis aſſyrij expugnat eos: q̇ ſeruiūt generationi et libidini.
d In anno ⁊c. Açotus vrbs paleſtinorū potētiſſima de q̄nqꝫ quā ſargō q̇ et ſennacherib. (Septē enī noībus dictus eſt ſm Hiero.) miſſo thartan duce exercit⁹ expugnauit: ⁊ tenuit. Qn̄ aūt capta ē: locutus ē. d. in manu. Eſaie verbis conueniente ope: opa enī his atteſtabant: q̄ ꝑ eū loquebat dominꝰ. e Cū miſiſſet ⁊c. Pulchre rex aſſyrioꝝ ſargon. i. princeps hortorū dicit cui ſimilis
Re.21.a eſt achab q̇ vineā naboth i hortū vertere cupiebat: qđ ille tropologice intelligēs maluit mori q̄ꝫ facere: ne paterna hereditas ⁊ poſſeſſio antiqua: in regł impij mutaret delitias.
f Uade ⁊ ſol. ⁊c. Precipit ꝓphete vt ſacco calceiſqꝫ depoſitis incedat nudus ⁊ diſcalciatus: in ſignū egyptijs et ethiopib⁹ q̇ dei populū pſecuti ſūt. Egyptus ei ꝑſequēs vel tribulans: ethiopes humiles ⁊ deie
Lu.14.c cti: Qui ei ſe exaltat hu. Hi ducendi ſūt in captiuitatē tribus annis tormēta paſſuri. de q̇b⁹:
Ps.67. Annos eternos i mēte habui. Nec putem⁹ parua eſſe ſupplicia: ſed magnis elōgata erunt tēporib⁹. In ipa aūt captiuitate egypti: iuuenes. ſ. malicia roborati: ſenes q̇ ad pfecte etat' vicia ꝑuenerūt: ibūt nudi: vt oīa eoꝝ ſcelera pateāt nihil enī occultū qđ nō reuelet. g Et fecit ſic. Mira obediētia: ſolo cilitio iduebat nobiliſſim⁹ vir: vt hebrei tradūt: Cui⁹ filiā rex manaſſes accepit i cōiugiū: nō erubuit nudus incedere: nihil honeſti⁹ indicās q̄ꝫ dño obedire. h Diſcalciat⁹ ⁊c. Notādū ꝙ anteq̄ꝫ capiat açotus ꝓpheta ſit ſacco veſtit⁹: calciat' pedibus vt plāgat eos q̇ ardētib⁹ ſagittis diaboli vulnerati ſūt: ⁊ libidini ſeruiūt: ⁊ calcare poſſit ſuꝑ ſerpētes ⁊ ſcorpiones: q̇ ſūt i heremo huius ſeculi: vbi oīm bonoꝝ ſitis. Poſtq̄ꝫ aūt açotus capta fuerit in ſignū captiuitatis egypti ⁊ ethiopie: diſcalciatus et nudus vadit. Sacco enim veſtitus ⁊ pelle opertis pedib⁹ nō poteſt in terra ſancta ad quā feſtinat vel ſtare vel ambulare.

¶ Adigno.

a ſ predicando vt eos lucrifaciant.
a ⁊ ſeruiēt egyptij aſſur. In die illa
a ſ vt oēm maſſā ſue benedictionis fermēto miſceat. b ſ benedicet in toto mundo in aplis et alijs fidelib⁹: qꝛ de ſion exibit lex et verbū dñi de hieruſalēm. ſ erit.
erit iſrł terti⁹ egyptio ⁊ aſſyrio: bē
ſ populo.
nedictio i medio tre: cui bñdixit
a ſ a quo ante maledicebat. ſ vt. ſ. popul⁹ dei ſit egypti⁹: ⁊ opus manuū ei⁹ aſſyrius: iſrael aūt hereditas. b ſ ſocietate iſraelis.
b dñs exercituū dicēs: Bñdictus
ſ ſit.
populus meus egypti: et opus
a ſ qꝛ in ipſo clementiā ſuā demonſtrauit.
b ſ qꝛ ibi nat⁹ nutrit⁹ paſſus eſt: ⁊ cetera noſtre redēptionis myſteria cōſūmauit. ſ vel rex.
manuū mearuꝫ aſſyrius: heredi
a ſ q̇ mēte cōſpicit deū ſol⁹ pōt dicere: ꝑs mea de⁹.
tas aūt mea iſrł. Ca. XX
d In anno quo ingreſſus
a ſ turris ſupfluus: vel elōgans.
b ſ ignem generationis.
i eſt thartan in açotum:
a ſ princeps hortorū. ſ ſennacherib.
e cum miſiſſet eū ſargon rex aſſyriorū ⁊ pugnaſſet cōtra açotū et cepiſſet eā: in tēpore illo locutus
a ſ opere verbis cōcordante.
eſt dñs in manu eſaie filij amos.
a ſ cilitiū: hic enim habitus ꝓphete plangentis peccata populi.
f dicens: Uade ⁊ ſolue ſacciū de
a ſ quibus ſecurus contra ſerpentes et ſcorpiones huius heremi.
lumbis tuis: ⁊ calciamenta tua
a ſ Solue calciamēta de pedib⁹ tuis: locus i quo enī ſtas terra ſancta eſt.
g tolle d̄ pedibus tuis. Et fecit ſic:
a ſ ꝓphete nō ſolū verbis ſed et factis futura ꝑdicebāt. ſicut in hoc loco. ſ tribus diebus.
h vadēs nudus ⁊ diſcalciatus. Et dixit dñs: Sicut ambulauit ſeruus meus eſaias nudus et diſ
a ſ non ꝙ tribus annis nudus ierit ſed dies per annos poſſunt intelligi. vnde ad Ezechielē dominus dicit: Diē ꝓ anno dedi tibi.
calciatus: triū annorū ſignum
g ⁊ portentum erit ſuper egyptum

a Et ſeruiēt egyptij aſſyrijs. ſ. ex mutua charitate: qꝛ in primitiua eccleſia fideles vndecunqꝫ eſſent quādo cōueniebāt adinuicē viuebāt in maxima cōcordia. vt ptꝫ Act. iiij. ⁊ ad hoc refert qđ ſubdit: b In die illa erit iſrł terti⁹: qꝛ apoſtoli fuerūt de iſrł: ⁊ ꝑ p̄dicationē euāgelij cōiūxerūt diuerſos populos adinuicē mutua charitate iō ſubdit: c Benedictio i medio terre cui bñdixit dñs exercituū dicēs: Benedict⁹ populus me⁹ egypti: qꝛ benedictio dei dat exiſtentibus in charitate. ⁊ his dictis ptꝫ ſententia littere ſequentis. Ca. XIX

Moraliter. a† Onus egypti ⁊c. Principiū hui⁹ capituli lr̄aliter expoſui de trāſlatione ſaluatoris i egyptū ꝓpter pſecutionē herodis: vt hr̄ Matth. ij. Myſtice ꝑ hāc tranſlationē ſignata fuit trāſlatio verbi dei: eo ꝙ chriſt⁹ eſt dei verbū ad gentiles iudeis pſequētib⁹ apoſtolos p̄dicantes: ꝓpter qđ Paulus et Barnabas cōſtanter eis dixerunt Act. xiij. Uobis oportebat primū loqui verbū dei: ſꝫ qm̄ repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes: ſic ei p̄cepit nobis deus. d† Et mouebunt ſimulacra egypti. que corruerūt ingrediente dño egyptū. vt dicit in ſcholaſtica hiſtoria: ꝑ hoc aūt ſignata fuit idolatrie deiectio ꝑ p̄dicationē apoſtoloꝝ. e† Et cor egypti tabeſcet. Hic deſcribit ꝑcuſſio egypti ꝑ romanos: ⁊ ſicut in parte p̄cedenti ꝑ egyptum ſignata fuit gētilitas ad quā verbū dei tranſijt ꝑ p̄dicationē apoſtolorū. ita hic ꝑ egypti ꝑcuſſionem a romanis ſignata fuit pſecutio credentiū ex gentilitate a romanis imꝑatoribus et eoꝝ miniſtris: in qua pſecutiōe multi fuerūt mortui corꝑaliter et aliq̇ ſpūaliter apoſtatātes a fide chriſti ſuſcepta. ⁊ qm̄ imperatores dicti ⁊ eoꝝ miniſtri gētiles erant. ideo ſubdit: f† Et cōcurrere faciā egyptios aduerſus egyptios. ſcꝫ ꝑmiſſiue. i† Et interrogabūt ſimulacra ſua. ſ. manētes i infidelitate. q† In die illa erūt ⁊c. Hic deſcribit reuelatio egypti ꝑ ſuſceptionē fidei chriſtiane per p̄dicationē Simonis apli ⁊ beati Marci euāgeliſte: ſicut pleni⁹ dixi i expoſitione lr̄ali. ⁊ qm̄ hec expoſitio eſt etiā ſpūalis iō ꝑtranſeo de alia hic ponēda.
In ca. xix. vbi dꝛ in poſtil. Dñs miſcuit i medio eius ſpiritū vertiginis.

Additio. Uertigo ꝓut in hoc loco cōpetit ſignificat cōuolutionē ſeu cōgyrationē q̄ qñqꝫ fit in cerebro a morbo ſicut in terra fit a vento ꝓut medici tradūt: Ʋñ qui talē morbū patitur non pōt recte iudicare de agēdis: ſed errat ſicut ebrius ꝓut dicit in littera. Ca. XX
d In anno. Hic cōſequēter ponit punitio egyptiorum facta ꝑ aſſyrios. Et diuidit in duas ꝑtes. quia primo ponit punitio egyptiorū. ſcđo ex hoc ſequens ſtupefactio iudeorū. ibi: Et timebunt. Circa primū premittit tēpus reuelationis facte đ iſta punitione. cum dicitur: In anno quo ingreſſus eſt thartan in açotū: que eſt ciuitas philiſtinorū quaꝫ cepit iſte thartan princeps militie regis aſſyrioꝝ. e In tempore illo locutus eſt dñs ⁊c. de punitione egyptiorū. f Uade ſolue ſaccum đ lumbis ⁊c. ꝓphete enī aliquādo denunciabant ꝓphetiam ſuam nō ſolum verbis: ſed etiam aliquando ſenſibilibus ſignis: ſicut Hieremias poſuit catenas in collo ſuo: ad deſignandum ꝙ ſic ducerent concatenati illi contra quos prophetabat: Hiere. xxvij. Et ſic Eſaias iuit nudus et diſcalciatus: ad deſignandum ꝙ egyptij et ethiopes nudi et diſcalciati ducerentur in captiuitatem per regem aſſyriorum. Et patet littera hoc excepto.
g Trium annorum ſignum et portentum: quod exponit ſic ꝙ hoc fecit Eſaias per tres annos anteq̄ꝫ accideret iſtud factum: quorum numerus incipit ab illo tempore quo thartan intrauit açotum. Rex enim aſſyriorum vi exiſtens in iudea et eam deuaſtans: audiuit de rege ethiopum ꝙ egreſſus erat ad impugnandum ipſum: ⁊ cum eo
erat

a Ad ignominiā. Quia paſca dn̄i comedere non poterant qđ comedit lumbis accinctus: baculū tenēs manu: calciatis pedibꝰ ne ꝑ huiꝰ ſeculi ſolitudinē trāſiēs a ſerpentibꝰ moꝛdeatur. b Heccine erat. Admiranda dei ꝓuidentia oīa regna cōtra ſe inuicē ſupbientia deſtruxit: Iſrael cōtra dei volūtatē in damaſco ſyrijſqꝫ ſperauit. ⁊ iō vtriqꝫ captiuati ab aſſyrijs. Judas vero in ethiopibꝰ ⁊ egyptijs: ⁊ ipſi quoqꝫ victi ab aſſyrijs et chaldeis. Aſſyrij qꝛ de ſe p̄ſumpſerūt: a chaldeis perierūt. Chaldei ⁊ babylonij erecti cōtra dn̄m: medis ⁊ ꝑſis ſubiugati ſūt. ⁊ hi Alexandro magno: q̄ cū ſe tanq̄ deū extuliſſet: veneno occiſus eſt: ⁊ regnū eiꝰ ī partes ſciſſum: ⁊ poſt a romanis ſubiugatū. Romanū imperiū qđ quaſi ferreis dentibus ⁊ vnguibꝰ carnes ſanctoꝝ lacerauit: ex magna parte iā perijt. In fine ex toto peribit: cum regnū chꝛiſti illuxerit. Ca. XXI

c Onus deſerti maris. Babylonis ꝓ multitudine populi dicta mare. Unde: Deſertū faciet dominus mare eius.

Hie. 5 1. d

d De deſerto. In quo dn̄s tētatus in quo iſraelite ꝑcuſſi a ſerpentibus.

Qui incre-

a ſ humilē et deiectā: qꝛ ꝓpter ſupbiā humiliata eſt. b ſ tribus annis ſicut ſeruus meus nudus ambulauit tribus diebus.

⁊ ſup ethiopiam: ſic minabit rex aſſyrioꝝ captiuitatem egypti: ⁊

a ſ minabit. b ſ ethiopes ſociati erāt egyptijs. ſ malicia robuſtum.

trāſmigratione ethiopie: iuuenē

a ſ inueteratū dierū maloꝝ. b ſ nihil opertū qđ nō reueleꝶ. ſ captiuitatē dico.

⁊ ſenem: nudā ⁊ diſcalciatā diſco †

a ſ ꝑ quas egrediꝶ ſtercus. b ſ demōſtrandā.

a opertis natibꝰ ad ignominiam

a ſ iudei. ſ pudoꝛe.

egypti. Et timebūt ⁊ cōfundenꝶ a

a ſ cū viderint cōfuſam. b ſ i qua ſperabāt.

ab ethiopiā ſpe ſuā: ⁊ ab egypto b c

a ſ in cuiꝰ auxilio gloꝛiabanꝶ. ſ ideo. b ſ non aduena et peregrinꝰ ſed māſionarius. c ſ hieruſalē q̄ ꝑſecutionibus et fluctibꝰ inceſſanter tundebaꝶ. ſ inſula quaſi in ſalo.

gliā ſua. Et dicet habitatoꝛ iſule d

ſ ſeculi. a ſ tam fragilis.

b huiꝰ in die illa. Heccine erat ſpes

a ſ ad quales fragiles et infirmos que ſe non poterant liberare.

noſtra: ad quos confugimus in auxiliū vt liberarent nos a facie

a ſ quaſi nullo modo. ſ cū hꝛ capti ſint.

regis aſſyrioꝝ. Et quomodo effugere poterimꝰ nos? Ca. XXI

a ſ in quo nō habitat deꝰ. ſ a deo et hoīбus. b ſ mūdi vnde qui. m. deſcēdit ī nauibꝰ. c ſ vox babylōis

c Onus deſerti maris. Sicut e† f

a ſ tentationū. b ſ Unde venti vehementiſſimi.

d turbines ab africo veniunt: de g

a ſ ſic de deſerto medoꝝ et perſarū mihi vaſtitas irruit. ſ mihi.

deſerto venit: de terra hoꝛribi- h i

a ſ quantis tētationibus mundus plenus ſit. ſ captiuitatis. ſ a deo. ſ Eſaie ſ deo vel domino ſuo.

li. Uiſio dura nunciata eſt mihi. k l

Nico. de lyra

erat rex egypti: ⁊ tunc receſſit đ iudea ⁊ illos reges debellauit: ⁊ populum duxit captiuū in fine triū annoꝝ poſt q̄ Eſaias p̄dixerat hoc Ra. Sa. dicit ꝙ li triū annoꝝ nō ſolū referꝶ ad tempus reuelationis facte Eſaie vſqꝫ ad eius impletionē. vt dictū eſt: ſed etiā referꝶ ad factū Eſaie: ſcʒ ꝙ tribus annis iuit ſic nudus ⁊ diſcalciatus. ſed hoc nō eſt veriſimile ꝙ dn̄s tā diu faceret eū incedere taliter. maxime cum eſſet de ſtirpe regia. ⁊ ideo alij expoſitoꝛes dicūt ꝙ iuit ſic tm̄ tribus diebꝰ in ſignū triū annoꝝ dictoꝝ: ſicut dꝛ

A Ezech. iiij. Diem pꝛo anno dedi tibi.

a Et timebūt. Hic cōſequenter ponitur ſtupefactio iudeoꝝ qui cōfidebāt ī adiutoꝛio regū egypti ⁊ ethiopie cōtra regē aſſyrioꝝ: ⁊ ideo quando ſciuerūt eos captiuatos a rege aſſyrioꝝ fuerunt territi ⁊ ſtupefacti: ⁊ hoc eſt qđ diciꝶ: Et timebunt ⁊ cōfundenꝶ. ſ. iudei. b Ab ethiopia ſpe ſua: id ē de cuiꝰ auxilio ſperabant. c Et ab egypto gloꝛia ſua. i. de cuius auxilio gloꝛiabanꝶ. d Et dicet habitatoꝛ iſule huiꝰ. i. populus regni inde quod diciꝶ inſula: eo ꝙ eſt inter duo maria ſcʒ mare moꝛtuū ab oꝛiente: ⁊ mare mediterraneū ab occidente. Dicūt tn̄ aliq̄ ꝙ dꝛ inſula eo ꝙ cōcutiebaꝶ hinc ⁊ inde tribulationibꝰ: ſicut inſula fluctibꝰ: ſed pꝛima expoſitio eſt magꝭ litteralis. Cetera patēt ex dictis. Ca. XX

Moꝛaliter. d† In anno quo ingreſſus eſt thartan açotū cū miſiſſet eū ſargon rex aſſyrioꝝ. Per regē aſſyrioꝝ diabolus ſignaꝶ: eo ꝙ eſt rex ſup oēs filios ſupbie. vt diciꝶ Job. xlj. Per tarthan qui interp̄tatur ſupfluus ſignaꝶ cupiditas que nō eſt contenta neceſſarijs nec ſufficientibꝰ ſed ſemꝑ querit ſupflua. Per açotū que interp̄taꝶ incēdiū charitas intelligiꝶ. ꝑ hoc igiꝶ ꝙ rex aſſyrioꝝ miſit tarthan ad ꝑcutiendū açotū: ſignaꝶ ꝙ diabolus excitat cupiditatē in hoībus ad deſtruendū in eis mutuā charitatē: qꝛ cupiditas eſt venenū charitatis. Grego. homeꝉ. xxix. Antiquus hoſtis dū mentē noſtrā ad rerū tempoꝛaliū dilectionē trahit: infirmioꝛē cōtra nos ꝓximū excitat: q̄ ea ip̄a que diligimus auferre moliaꝶ: nec curat antiquus hoſtis hec faciens vt terrena tollat: ſed vt charitatē in nobis feriat ⁊c̄. f† Uade et ſolue ſaccū de lūbis tuis ⁊c̄. Per hoc ꝙ Eſaias ꝓpheta fuit nudus tūc ⁊ diſcalciatus: ſignaꝶ ꝙ p̄dicatoꝛ veritatis creſcentibꝰ vitijs ꝑ defectū charitatis. ſicut diciꝶ Matth. xxiiij. Et qm̄ abundabit iniquitas refrigeſcet charitas multoꝝ: debet plus ſolito magis auſtere viuere vt cōtra vitia efficacius p̄dicet verbo ⁊ opere. Per hoc etiā ꝙ ꝑ illā nuditatē eſaie ſignata fuit captiuitas egyptioꝝ et ethiopū q̄ tenebꝛoſi interp̄tanꝶ: ſignaꝶ ꝙ peccatoꝛes tenebꝛis peccatoꝝ excecati ducētur ꝑ diabolū in captiuitatē inferni niſi peniteant ante moꝛtē. † Nudā et diſcalciatā diſcoopertis. per que ſignaꝶ omnis boni ſubtractio ⁊ extrema cōfuſio in damnatis. Ca. XXI

e Onus deſerti maris. Pꝛeſens capitulū in tres ꝑtes diuidiꝶ: qꝛ ꝓpheta pꝛimo loquiꝶ ꝯtra babylonios. ſcđo cōtra idumeos. ibi: Onus duma. tertio cōtra agarenos. ibi: Onus ī arabia. Circa pꝛimū ſciēdū ꝙ ſpūs ꝓphetie nō ſemꝑ adeſt pꝛophetis: ⁊ qn̄ tangit mentē ꝓphete de aliquo negocio futuro nō ſemꝑ reuelat oēs cōditiōes: ſicut pleniꝰ dictū fuit ī pꝛincipio libꝛi pſalmoꝝ cū agereꝶ de vario tactu ſpūſſancti circa mētes ꝓphetarū. ⁊ inde eſt ꝙ de eodē negocio pluribꝰ vicibꝰ tangit aliqn̄ mētes ꝓphetarū: reuelādo vna vice qđ nō erat ī alia reuelatū: ⁊ ſic ꝓphete frequēter idē repetūt addēdo ad ea que priꝰ dixerāt: vel magꝭ explicādo q̄ ꝑꝰ fecerāt: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. Supiꝰ enī eſaias deſtructionē babylonis denūciauerat. xiij. ca. et. xiiij. ⁊ hic eādē deſtructionē repetit explicādo aliq̄ q̄ nō fuerāt priꝰ taliter explicata. Et diuidiꝶ ī duas ꝑtes ſm̄ duo q̄ hic explicanꝶ. Scđm ponit ibi: Babylon dilecta. Pꝛima ī duas: qꝛ p̄mo poniꝶ dicta explicatio. ſcđo ꝓphete cōpaſſio. ibi: Pꝛopterea. Circa pꝛimū dꝛ: Onꝰ deſerti maris. i. babylōis. vt patebit ex ſequentibꝰ: ⁊ ſm̄ aliq̄s dꝛ hic mare ꝓpter populi ī ea exiſtentꝭ multitudinē. Et mare deſertū: eo ꝙ ꝓpheta denūciabat eā deſerendā a ſuis habitatoꝛibꝰ. Sʒ mihi videꝶ melius hic dici deſertū marꝭ vel mare deſertū ad explicādū modū captionis babylonice q̄ nō fuerat ſupiꝰ explicatꝰ. Perſe enī ⁊ medi obſidētes babylonē ⁊ nō potētes eā caꝑe ꝓpter muroꝝ altitudinē ⁊ ſpiſſitudinē: lōge a ciuitate diuiſert fluuiū euphꝛaten q̄ ꝑ arcꝰ trāſibat ꝑ mediā ciuitatē ī multos riuos: ita ꝙ ītrauerūt ciuitatē ꝑ arcus illos. ⁊ ſic dꝛ babylon deſertū maris ꝓpter attenuationē euphꝛatꝭ q̄ ē magnꝰ fluuius ꝓpter qđ dꝛ hic mare moꝛe hebꝛaici ſermonis. q̄ cōgregatio magna aque mare vocaꝶ: ſm̄ illud Gen̄. j. cōgregationeſqꝫ aquarū appellauit maria. f Sicut tur. ab af. ve. Africus enī eſt ventus lateralis inter meridiē ⁊ occidentē: ⁊ dicunt hic aliqui expoſitoꝛes ꝙ perſe et medi ex illa parte venerunt cōtra babylonē: ſed hoc nō videꝶ verum: qꝛ regiones medie ⁊ ꝑſidis magis declinant ad oppoſitā partē: ⁊ ideo ꝑ hoc qđ diciꝶ hic.

g Ab africo ⁊c̄. nō deſignaꝶ terminꝰ ſeu plaga. vn̄ venit exercitꝰ cōtra babylonē: ſed magis deſignaꝶ modus veniēdi: qꝛ africus ē vētꝰ tēpeſtuoſus generās turbines fulgura ⁊ tonitrua q̄ ſunt valde terribilia. ⁊ ex ħ ꝑſe ⁊ medi venerūt contra babylonē quā deſtruxerūt ⁊ populū occiderūt. vt p̄dictū eſt ſ̄. ca. xiij. h De deſerto venit. qꝛ inter babylonē ⁊ locū vnde venit exercitus erat quoddā deſertū ꝑ qđ trāſijt. i De terra hoꝛribili. i. đ media ⁊ ꝑſide q̄ erāt hoꝛrēde babylonijs. k Uiſio dura. ꝯtra babylonios. l Nūciata eſt mihi: ⁊ q̄ ſit illa ſubdiꝶ: Qui incredulus eſt infideliter agit. ⁊ qui depopulatoꝛ eſt vaſtat. In hebꝛeo habeꝶ: Contēnens cōtēneris vel decipiēs deciperis. deuaſtās deuaſtaris: qđ exponit Ra. Sa. de regno babylonis ⁊ regno ꝑſarū. qꝛ poſt regnū babylonie qđ cōtēpſit ſeu decepit ⁊ deuaſtauit multas ꝓuincias: ſurrexit regnū ꝑſarū ſub cyro q̄ ſibi ſubiecit regnū babylōie ⁊ de-

uaſtauit

a Qui icredulus. Generalis ſententia: quaſi culpa ſingulorũ eſt ꝙ in tempeſtate opprimunť.
b Aſcẽde.e.A.xx. Elamite ⁊ legati pſarũ. Elamite: deſpicientes. Perſe tentãtes. Aſcẽde. q̃ſi: o pſe ⁊ medi nolite timere: equos aſcendite: babylonẽ obſidete.
Aſcẽde.e. Dei fortitudine confiſus audacter cõtra aduerſarios loq̇ť.
c Oẽm gemitũ. Quo te ⁊ alias gẽtes gemere faciebat. Uel vt nullus iã gemat preſſus potentia babylonis. Uel tantis malis ſit afflicta: vt ɔtra te gemere nõ audeat.
d Pone me ⁊c̃. Quaſi o pſe ⁊ medi ſumite cibũ: pparãtes vos ad bellũ cõtẽplamini in ſpecula q̃ exarata ſunt ĩ pariete: pſpicite: qꝛ deꝰ regnũ huiꝰ numerauit. Surgite poſtq̃ꝫ comederitis ⁊ biberit᷑: arma arripite: babylonẽ debellate. Comedite ⁊ bibite credẽtes ſanguinẽ et corpus dñi: vt pꝛĩcipes eccleſie ſitis vt clypeum fidei ⁊ armaturã Pauli arripiatis: in quo ignea tela diaboli reſtringat᷑.
e Contẽplare. Quid poſt mẽſam ingruat ei. Uel cõtẽplare o balthaſar q̇d ſcripſerit in pariete: Mane: tethel: phares.
Dan.5.g f Speculatorem. Speculãtes dicunť pphete. Uñ ad ezechielez
Ezech.3.d Speculatorẽ dedi te domui iſrľ. g Aſcenſorẽ Cyrus pꝛinceps imperabat medis ⁊ perſis poſt mortẽ darij auũculi ſui. Hunc ergo aſcenſorẽ vidit ppheta cũ medis et perſis venientẽ cõtra babyloniã cũ dario auunculo ſuo. Aſinꝰ regnũ pſarũ eſt: qꝺ ante cyrum ignobile fuit ⁊ nulliꝰ dignitatis. Camelus regnũ medorũ: qꝺ ſemper potẽtiſſimũ. Quidã aſcẽſorẽ aſini ſm euãgeliũ ⁊ ȥachariã pphetaȥ chꝛiſtũ dicunt: Aſcenſorem cameli: cõtrariã foꝛtitudinẽ propter feditatem toꝛtuoſi aĩalis. Alij vero duos aſcẽſores lr̃e ſcȝ ⁊ ſpiritus: ad duo referũt teſtamenta.
h Leo. Id ẽ ẽ leo p virtute aĩ: q̇ ſpeculatoꝛ p̃rogatiua cõtẽplationis.
i Sup ſpecu.d.e.ſ. Id eſt p diẽ in cõtẽplatione poſitus diebus ac noctibus paratus audire et loqui q̃ p̃ceperit.

¶ Stans

a ſ dariꝰ vel cyrus. b ſ cõtra dominũ ſuũ balthaſar: occidendo illuȥ quãuis deo ꝑmittẽte.

a †Qui icerdulꝰ eſt: infidẽliter a† †
a ſ quod icredulo cõgruit. ſ me.
ãgit: ⁊ q̇ depopulatoꝛ eſt va b
a ſ vox dñi ad pſas et medos. b ſ deſpicientes: qui.ſ.tentare ſolẽt ⁊ cõtemnere
ſ puincia perſarum et ciuitas.
c ſ babylonẽ. c ſ ciuitas in media.
b ſtat. Aſcẽde elãm: obſide mẽ c† d†
c de. Omnẽ gemitũ eiꝰ ceſſa e†
a ſ maris vel dure viſionis. ſ vox prophete: qꝛ babylon ſic cõteriť. ſ qꝛ.ſ. lũbi mei agẽtes penitentiã nõ voluptate vt pꝛius: ſed doloꝛe pleni ſunt.
re feci. Propterẽa repleti ſunt f†
a ſ tante miſerie.
lũbi mei dõloꝛe: et anguſtia
a ſ Mulier cũ parit tri.h.q.v.h.e.
poſſedit me ſicut ãnguſtia
a ſ in triſticiã vel in terrã. b ſ miſeriã babylonis. ſ viſionẽ duram.
pãrturiẽt᷑. Coꝛrui cũ ãudirẽ
a ſ in ſpiritu.
ɔturbatꝰ ſũ cũ viderẽ. Emar
a ſ anguſtie vel oculi caligauerũt p̃ lachꝛy
cuit coꝛ meũ: tẽnebꝛe ſtupe g
mis. a ſ mentẽ meã vt turbatus neſcirẽ pene quid cernerẽ. ſ mundus qui i maligno poſitus. b ſ quondã. ſ vnicuiq̧ ſua ſpecies ſancta eſt: vt hõ homini.
fecerũt me. Bãbylõ dilectã b† †
a ſ dei vel pphete. b ſ quomodo tã cito potuit a ſupbis euerti. ſ Eſaie.
meã poſita eſt mihi ĩ mirã †
a ſ dñs ad pphetã. b ſ domini: cuiꝰ cibo ſaturatus q̃ ventura ſunt mũdo cõtemplať acutius. c ſ o balthaſar. ſ o babylon. ſ vẽtura vt annũcies dicẽs: Comede et bibe.
d e culũ. Ponẽ mẽnſam: cõtem i† k†
a ſ vos o dari et cyre cũ rege comedẽtes et bi. Surgite et interficite dñm veſtrũ.
plare in ſpecula Comẽden l†
tes ⁊ bibentes ſurgite pꝛin
ſ vel accipite.
cipes: arripite clypeũ. Hec † m†
enĩ dixit mihi dominꝰ. Ua n†
a ſ in coꝛde tuo.i. diligenter intuere que mundo ventura ſunt. b ſ temetipſum.
ſ chꝛiſtum in quo ventura ſpeculamur.
f de ⁊ põne ſpecũlatoꝛem: et
ſ ſpiritu pphetie.
qꝺcũq̧ viderit annunciet.
a ſ ſpeculatoꝛ ego.ſ. b ſ bigam q̃ duobus equis trahi ſolet.
Et vidit currũ duõꝝ equitũ o† p†
a ſ videlicet qui eſt pꝛo equis aſcenſoꝛ: aſino et camelo abutebatur.
g aſcẽnſoꝛem aſini et aſcenſo q† †
a ſ ſpeculatoꝛ.
rem cameli: ⁊ contemplatꝰ r
eſt diligenter multo intuitu
a ſ chꝛiſtus qui et ſpeculatoꝛ. b ſ exponit quis ſit ſpeculatoꝛ.
h i Et clamauit vt leõ.† Supẽr s t†
ſ Eſaias.
ſpeculã domini ego ſuȥ ſtãs
a ſ in lumine.ſ.domini cõſtitutus: vnde ventura pꝛoſpiciam.
iugiter pẽr diem: et ſuper v

uaſtauit ſm ꝙ dꝛ.ĩ.xxxiij. Ue q̇ ſpnis nõne ⁊ ipẽ ſpner᷑? Ue q̇ p̃daris nõne ⁊ ipſe p̃daberis? ⁊c̃. ad eũdẽ ſenſum reduciť trãſlatio nr̃a. a Qui incredulus eſt infideliter agit: hoc dꝛ de balthaſar rege babylonis q̇ fuit idolatra: peſſimꝰ: vt hť Dañ.v. ⁊ ſic fuit incredulꝰ. vľ qꝛ dictũ Hiere.xxix. de regni ſui terminatiõe credidit eſſe falſũ: ppter qꝺ fecit illud cõuiuiũ magnũ: Dañ.v. Egit etiã infideliť qꝛ vaſa diuino cultui dedicata applicauit vſibꝰ cõibꝰ ĩ illo cõuiuio. b Et q̇ depopulatoꝛ ẽ vaſtat. qꝺ intelligiť de cyro q̇ babylonẽ ⁊ multas alias puincias depopulauit ⁊ vaſtauit. c Aſcẽde elã. regio ẽ pſidis cuiꝰ bellatoꝛes cũ cyro aſcẽderũt ɔ̃ babylonẽ. d Obſide medeba. babylonẽ. In hebꝛeo ⁊ ĩ libꝛis coꝛrect᷑ hr̃: Mede. qm̃ perſe ⁊ medi obſederũt babylonẽ. †Abac.1.a Job.3.d
e Omnem gemitũ eius ceſſare feci: id eſt faciã de ppinquo eo ꝙ babylonij a vobis capti nõ audeant coꝛam vobis cõqueri p̃ nimio timoꝛe ⁊ depſſione.
f Propterea. Hic ɔ̃ńr poniť pphete cõpaſſio. qꝛ licet odiret babylonioꝛũ maliciã: diligebat tñ naturaȥ. ⁊ ideo cõpatiebať miſerie eiꝰ quã videbat futurã. Et ppter ħ dixit ppheta: Propterea repleti ſunt lũbi mei doloꝛe ⁊c̃. et ptȝ lr̃a vſq̧ ibi: g Tenebꝛe obſtupe.me.i. miſerie venture ſup babylonẽ: ſtupefecerũt me p̃ admiratione.
h Babylon. Hic poniť ſecũdũ explicãs captionis babylonice modũ: ⁊ pꝛimo ex demerito balthaſar reg᷑. ſecũdo quãtũ ad modũ exercitꝰ ɔ̃ eũ venientis. ibi: Hec ei dicit. Circa pꝛimũ dꝛ: i Pone mẽſam. in ħ alloquiť balthaſar q̇ fecit grãde cõuiuiũ: Dañ.v. Dicũt ei aliq̇ ꝙ cyrꝰ ⁊ dariꝰ fuerũt ĩ hoc cõuiuio ĩuitati a balthaſar: eo ꝙ doloſe ſimulauerũt ſe velle pacificare cũ eo: ⁊ ſic recedere cũ amicitie federe: ppter qꝺ balthaſar fecit eis cõuiuiũ. ſ; ħ nõ videť verũ: qꝛ Dañ.v. dꝛ: Balthaſar rex fecit grande cõuiuiũ optimatibꝰ ſuis mille. Si aũt feciſſet illꝺ cõuiuiũ cyro ⁊ dario regibꝰ: pꝛincipaliter fuiſſent expſſa eoꝛũ nomina: ppter qꝺ dicũt hebꝛei ꝙ fecit illud ɔ̃uiuiũ ſuis pꝛincipibꝰ, eſtimãs dictũ Hiere. fuiſſe falſũ de terminatiõe regni ſui. qꝛ ťminũ poſitũ Hiere. xxix. credidit eẽ trãſactũ: ppter qꝺ in dei cõtẽptũ fecit appoꝛtari vaſa dei in illo cõuiuio. ⁊ qꝛ ex ħ meruit a deo cõdẽnari vt ibidẽ dꝛ: iõ ſeq̇ť: B
k Cõtẽplare in ſpecula.ſ. manũ ſcribentẽ ſnĩam dei ɔtra te. ɔtra cãdelabꝛũ in ſupficie parietis aule regie: cuiꝰ ſcriptura ⁊ expoſitio diffuſe ponunť: Dañ.v. l Comedentes ⁊ bibẽtes ſurgite pꝛincipes ⁊c̃. q.d. ppheta: nõ eſt vobis tp̃s feſtinãdi: ſȝ magis vos defendẽdi. qꝛ eadẽ nocte perſe ⁊ medi ĩtrauerũt ciuitatẽ mõ ſupꝛadicto: ⁊ ĩterfectꝰ fuit balthaſar cũ pplo ſuo: Dañ.v. m Hec enĩ dixit mihi ⁊c̃. Hic ɔ̃ńr ppheta explicat modũ veniẽdi pſarum ⁊ medoꝛũ ɔ̃ babylonẽ dicẽs: Hec enĩ dixit mihi dñs: cuius verbũ nõ põt eſſe falſum. n Uade ⁊ pone ſpeculatoꝛẽ ⁊c̃. Dicũt hebꝛei ꝙ iſte fuit abachuc ppheta: eo ꝙ ſubditur infra: Sup ſpeculã dñi ego ſum ſtans ⁊c̃. Cuiꝰ ſententia poniť Abachuc.ij. ex pſona ipſius dicta: ſed meliꝰ intelligiť de ipſomet Eſaia. vt habeť ex fine huiꝰ partis. ſic igiť exponiť: Uade ⁊ pone ſpeculatoꝛẽ.ſ. teip̃m ad videndũ ⁊ nũciandũ populo tuo q̃ ventura ſũt ſup babylonẽ.
o Et vidit. loquitur de ſeipſo quaſi de altero. ⁊ hic modus loquendi frequens eſt in pphetis et etiam in euangelijs. p Currum duoꝛum equitum: id eſt cyri regis perſarũ ⁊ darij regis medoꝛũ qui erant iuncti quaſi due rote in vno curru ad currendum ſup babylonẽ.
q Aſcenſoꝛem aſini ⁊c̃. vidit enĩ viſione imaginaria duos equites: quoꝛum vnus equitabat aſinũ ⁊ alter camelum: ⁊ intellexit ꝙ equitans aſinũ ſignificabat cyrum pꝛeſidentem regno perſarum: quod vſq̧ ad tempus cyri fuerat humile ⁊ ſubiectum. ⁊ ꝙ aſcenſoꝛ cameli q̇ eſt animal nobile ⁊ magnificum ſignificabat dariũ p̃ſidẽtem regno medoꝛuȥ quod a longo tempoꝛe fuerat nobile ⁊ magnũ.
r Et contẽplatus eſt diligenter. ad percipiendũ reuelationẽ diuinam. ſicut bonus diſcipulus ad intelligendum magiſtri ſui doctrinã. vnde dicit.ĩ.l.ca. Mane erigit mihi aurem vt audiam eũ quaſi magiſtrũ.
s Et clamauit vt leo. quia ſicut rugitus leonis eſt terribilis. ſic pphetia ſua erat terribilis babylonijs. C †Aba.2.a
t Super ſpeculam domini ego ſuȥ ſtans ⁊c̃. paratus ad videndum illud quod mihi oſtendiť.
v Et ſuper cuſtodiã meam. vt per defectum ſeu peccatum meuȥ diuinis reuelationibus nõ ponã impedimẽtũ. ⁊ ſubdiť viſio ſibi oſtenſa.

Ecce iſte

a Stans totis noctibꝰ. Ut me cuſtodiā ab oī peccato: ⁊ ſim dignꝰ audire verbū dñi. b Ecce iſte venit. Nõ ſe quiꝫ ſe vidiſſe ſignificat venire.ſ.ſaluatorē ſup bigā ſedē tē: ⁊ de duobꝰ aīalibus.i.aſino ⁊ camelo vnū currū iungentē. c Cecidit.c. Cyro ⁊ dario babylonē vaſtantibꝰ etiā idola ſunt cõfracta tēplo Beli ſubuerſo ⁊ igne cõcremato.

d Tritura mea. Quaſi o popule q̄ recõdēdus es in horrea mea quē triui varijs anguſtijs vt excuterē paleas: ⁊ triticū purū conferrē in horrea q̄ audiui a dño.e.d.ſ.a.v. e Onus duma. Lxx. Idumee q̄ eſt ꝓuincia ſaracenorū. Duma regio idumee: habitatores eiꝰ de ꝓgenie eſau q̄ edom: ⁊ ſeir: Idumei aūt ab aſſyrijs et chaldeis expugnati ſunt ſicut et due tribꝰ: q̄ vidētes poſt.lxx.annos duas tribꝰ a ſeruitio liberari ⁊ ſe in captiuitate teneri: cū de eadē ſtirpe fuerint implorabāt auxiliū dñi: ⁊ hoc eſt: ad me.c.

f Ad me.c.⁊c. Deꝰ.ſ. cuſtos meus die ac nocte me ad penitentiaꝫ vocat: vt relinquēs ſeir qui interꝑtaꝫ hiſpidus et piloſus reuertar apud eū habitaturus. Duma ſimilitudo.vel ſilentium. Idumea terrena. Poſſumꝰ ergo dicere ꝙ ad ſimilitudinē populi iſrl': voceꝫ
D gentiū multitudo: ⁊ vbi prius fuerat ſilentiuꝫ legis dei ibi ſit clamor cõfeſſionis. Poteſt et eccleſia narrare ꝙ dñs de ſeir.i.de terrenis locis ad me clamet ⁊ ad ſalutē ꝓuocet: ⁊ dicat ad eū. O cuſtos qui de nocte cõſurgens verſaris in tenebris q̄ es in carne abſq; peccato carnis: qua cauſa voluiſti humanū corpus aſſumere?
Luce. 16.c Dixit cuſtos ſamaritanꝰ: q̄ vulneratū portauit ꝓprijs humeris ad ſtabulū. Uenit mane ⁊ nox: gētibꝰ.ſ.ſol iuſticie: iudeis tenebre.
Iob.9.g vñ: Et nõ vidētes videāt: ⁊ vidētes ceci fiant. Loquiꝫ deinde gentibus. Si me queritis.ſtudioſius querite. g Uenit.m.⁊c. Quaſi populo meo dabo lumē leticie reuertenti a captiuitate: vos aūt in nocte captiuitatis derelinquā: q2 exultaſtis ſup ꝯtritionē ppl'i mei: q2 eī idumei ꝺ captiuitate iſrl' ſūt letati.iõ ⁊ ipi ſūt captiuati. h Si q̄ri. Si q̄ritꝭ meū auxiliū ī neceſſitate: q̄rite ſil'r in ꝓſperitate. Cõuertimini ad me: corde. Uenite oꝑatione: ⁊ ſic audiā vos.

i Onus ī ara. Arabes ſūt ſaraceni ab iſmaele: ⁊ cedar filio eiꝰ: q̄ meliꝰ ab agar matre ſua: agareni: ẜ maluerūt vocari ſaraceni quaſi ſare libere: nõ agar ācille ſint filij. Hi cū debuiſſent panē ⁊ aquā dare iudeis fugientibꝰ a facie chaldeoꝝ: panē ꝑbētes aquā ſubtraxerūt vt ſiti magꝭ exardeſcerēt ⁊ perirēt. Quapropꝫ ⁊ ipi ī captiuitatē ducti. Inde alloq̄ꝫ deꝰ iudeos fugiētes ſic. In ſaltu a.v.d.ī.
k In ſaltu. O iudei q̄ obſidionē babylonicā fugietꝭ in ſaltu.i.ī ſiluiſ ſaracenoꝝ dormietꝭ: fugiētes chaldeos ī ſemitis dodanim qꝺ interꝑtaꝫ ī ꝓpinquos vel cognatos .i.ī via q̄ ducit ad ꝓpinquos vros ſaracenos: l Ueſperā. Que ē principiū noctis. Qui peccare incipit: ī veſ
Exo.12.e pera eſt.q̄ ad ſūmū venit: ī media nocte. Media nocte ꝑ
Mat.26.g mogenita egypti occidūꝫ: Petrus negat: luce iā vicina penitet. m In ſemitis. Quia veſpera principiū maloꝝ Lxx. In via dedan.qꝺ interꝑtaꝫ iudicia. Quot eī peccatorū genera: tot iudicia. Qui peccatoꝝ ingrediunꝫ viā nõ in agris cõſitis dormiunt: ẜ ſaltu infructuoſo.vbi vepres: ſpine: beſtie. Hic ſaltꝰ plꝰ deuorauit de exercitu abſalonis q̄ȝ gladiꝰ qñ ꝯtra patrē rebellauit. n Occurrentes.ſ.f.a. Hoc ꝯ eos põt dici: q̄ ocio ⁊ deſidie ſe tradiderunt et

a ſ officiū mihi iniunctū.vt.ſ.in tenebris ſcli ꝓſpiciam ventura. ſ firmus.
a cuſtodiam meam ego ſum: ſtans
a ſ non ſolū i proſperitate.
b totis nõctibꝰ. Ecce iſte venit vir a+
a ſ leo qui ſupra clamauerat. b ſ mihi verba eiꝰ audire cupienti.
aſcenſor bige equitum: et reſpon b c
a ſ iam in p̄ſentia dei. ſ in aduētu meo ꝑmo: et penitus in ſcdo. b ſ totius orbis confuſio.
c dit. ⁊ dixit: † Cecidit cecidit: ba † d+
a ſ falſa dogmata: acuto acumīe: dialectice ſcꝑta et rhetoricis fucis colorata.
bylon ⁊ omnia ſculptilia deoruꝫ e+
a ſ Qui de terra ē: de terra loqꝫ. ſ vox ꝓphete vel xp̄i: q̄ſi q̄ debui feci tibi: ⁊ ne dicas nõ fuiſſe dictū b ſ o hierl'm multis tribulatiõibꝰ triturata.
d eius contrita ſunt in terra. Tri f+
a ſ .i.tēpli cõſtructi. in area orne iebuſei qui et areuna. b ſ q̄ſi non ſunt mea verba crede: domini enim ſunt qui neſcit fallere.
tura mea ⁊ filia aree mee: q̄ au g+
diui a domino exercituum deo
e iſrl' annūciaui vobis. Onus du h+ i+
a ſ adhuc captiuus qui eſt ex ſeir.
f ma. Ad me clamat ex ſeir. Cu k l
a ſ liberas populum tuum: q̄ſi illis dormiētibus ꝓ ipſis vigilas quare ⁊ nos de eodē genere ſimiliter non liberas. b ſ vel quid
ſtos q̄d ꝺ nocte: cuſtos q̄d de no m
a ſ deus omnipotens. b ſ tempus liberationis populo meo.
c ſ tribulatio idumeis
g cte dixit cuſtos: venit mãe ⁊ nox n+ o+
a ſ me b ſ toto corde c ſ relinquentes idola. ſ penitendo.
h Si queritis: querite: conuertimini p+
a ſ etiā ſic b ſ ad me c ſ de captiuitate.
i ni et venite. Onus in arabia. q+
a ſ ad veſperum demor.fle.⁊ ad.m.l.
k l In ſaltu ad veſperam dormietis r
a ſ nõ expecteris donec veniat. ſ o iſmaelite.
m n in ſemitis dodanim. Occurrētes s t

a Ecce iſte venit.ſ.cõtra babylonē. b Aſcenſor vir ⁊c.i.cyrus in ꝓximo accepturus ſuꝑ duo regna dominū.vel aliter: Aſcēſor vir.i.viri aſcēſores, accipiēdo ſingulare ꝓ plurali. ſicut Exo.viij. Uenit muſca grauiſſima.i.multitudo muſcaꝝ: ⁊ iſti viri ſunt cyrꝰ ⁊ dariꝰ.ita ꝙ ꝑ bigā equitū idē intelligiꝫ qꝺ ſupra ꝑ currū duorū equitū. c Et reſpondit ⁊ dixit.ſ. eſaias ꝓpheta q̄ nominatꝰ eſt hic ſpeculator. vt dictū eſt. d Cecidit cecidit babylon. ⁊ duplicaꝫ cecidit ad maiorē affirmationē vt cõiter exponiꝫ. Ra.Sa. dicit ꝙ duplicaꝫ ad ſignificanduꝫ duplicē babylonie caſum. vnū a cyro ⁊ dario a quibꝰ capta fuit ⁊ incēſa. aliū a dño a quo poſtea ſubuerſa eſt taliter ꝙ ē inhabitabilis facta: vt dictū eſt.ſ.xiij. Erit babylon ſubuerſa: ſicut ſubuertit dñs ſodomā ⁊ gomorrā. e Et oia ⁊c. q2 ꝑſe et medi ea cõfringētes: aurū et argentū aſportauerūt. Cõſequēter eſaias cõuertit ſe ad loquēdū regno iude d. f Tritura mea ⁊c. In hebreo habeꝫ: filiꝰ idē tñ ſignificaꝫ vtroq; vocabulo. ꝓpheta eī populū regni iude vocat triturā ſuā: ⁊ filiū ſeu filiam aree ſue.ꝑ qꝺ intelligiꝫ granū purū a palea excuſſum. Intētio enī eiꝰ erat excutere a populo illo oēm maliciā ⁊ caſtigare eos ꝑ alioꝝ flagellationē ab eo denūciatam. ideo ſubdiꝫ: g Que audiui ⁊c. q̄ fallere nõ poteſt nec falli. h Annūciaui vobis. in veritate ꝓ veſtra correctione. Et ꝑ hoc ptꝫ ꝙ tota pars iſta a loco illo: Uade ⁊ pone ſpeculatorē ⁊c. ītelligiꝫ ꝺ eſaia ⁊ non de alio ꝓpheta. i Onus duma. Hic ꝓpheta ſcribit cõtra idumeos q̄ poſt captiuitatē regni iude fuerūt captiuati a nabuchodonoſor: ⁊ poſtea liberatis iudeis ꝑ cyrū ipſi nõ fuerūt liberati: ꝓpter qꝺ cõquerebanꝫ cū deſcēdiſſent de iſaac ꝑ eſau: ſicut filij iſrl' ꝑ iacob: ſꝫ hoc nõ valebat: q2 nõ fuerāt ita penitētes ⁊ cõuerſi ad deū ſicut iudei: ⁊ hoc eſt qꝺ dꝛ: Onus duma.i.edom. nomina enī hebraica aliqñ varianꝫ a ꝑte principij ⁊ a ꝑte finis ſicut ⁊ latina. vnde ſicut idē nomē eſt Colinꝰ ⁊ Nicolaus: ſic edom ⁊ duma.
k Ad me clamat ex ſeir.i.ppl'us idumeorū in captiuitate detentꝰ. Edom eniꝫ et ſeir noīa ſūt eiuſdē terre: Ad me clamat ꝓ ſua liberatiõe. Ra.Sa. dicit ꝙ iſte clamor intelligiꝫ oratio angeli p̄ſidentis populo idumeorū. Angeli eī ſācti deū deꝑcanꝫ ꝓ ppl'o quoꝝ cuſtodie ſūt ꝑfecti: vt hꝫ Dañ.x. l Cuſtos.i. dñe q̄ es cuſtos oīm.ẜm illud Pſ.cxxvj. Niſi dñs cuſtodierit ciuitatē ⁊c. m Quid de nocte.i.quātū remanet nobis de nocte huiꝰ captiuitatis. n Dixit cuſtos.i.dñs loquēs ꝑ Eſaiā. o Uenit mane ⁊ nox. i.mane cõſolationis ⁊ nox tribulationis inducūꝫ a deo ẜm merita ⁊ demerita hoīm.q.d.ſi vultis exire de captiuitatꝭ nocte. p Cõuertimini ⁊ venite.ad me veraciter ⁊ ex corde.iõ ſubdiꝫ: Si queritis q̄rite ⁊c. q Onus ī arabia. Hic ꝓpheta ſcribit ꝯ agarenos q̄ magis ꝓprie ſic noīanꝫ q̄ȝ ſaraceni: eo ꝙ deſcenderūt ab abraā ꝑ iſmaelem ancille agar filiū: ſed ipſi vſurpauerūt ſibi nomē a ſara q̄ fuit libera. tēpore enim quo nabuchodonoſor vaſtauit iudeā multi de iudeis fugerūt verſus arabiam vbi habitabāt agareni credentes ſe ibi habere aliqꝺ refugiū: eo ꝙ deſcenderant ab abraam ſicut ⁊ ipſi: ſed ipſi ecõtrario fuerūt eis duri. ꝓpter qꝺ ꝓpheta denūciat eorū punitionē. dicēs: Onꝰ ī arabia. Circa qꝺ ſciendū ꝙ duplex ē arabia.ſ.ſuperior ⁊ inferior. inferior aūt ꝓpinqua eſt iudee ad quā fugerūt iudei: ⁊ illa fuit captiuata a nabuchodonoſor ꝓpter duriciā p̄dictam ⁊ nõ alia: ⁊ ad hoc denotandum diciꝫ hic: Onus in arabia. id eſt in vna parte arabie ⁊ non in tota: ⁊ nõ dicit onꝰ arabie ſicut onus babylõis et aliarum. Conſequēter deſcribit fugam iudeorum. dicens:
r In ſaltu ad veſperam dormietis. ꝓpter defectum hoſpitij. q2 non recipient vos agareni. s In ſemitis dodanim. nomen eſt loci ad quē eſt via per ſaltum illum. t Occurrentes ſitienti ferte aquam qui habitatis terram auſtri: id eſt o vos agareni qui habitatis in plaga auſtrali reſpectu iudee, occurrite miſericorditer iudeis

† Ble.19. Apo.14.

⁊ ꝓpria ſalute ↄtenti ſunt: nec penitētibꝰ ⁊ ↄuerſis manū porrigūt. a Sitienti fer. aquā. Fatigatꝭ fratribꝰ ardore ſolis ⁊ ſitis ferte aquā: ne in ſolitudine pereant. b Adhuc ⁊c. Quaſi qꝛ nō habuiſtis in eos miſericordiā: prope ſuſtinebitꝭ captiuitatꝭ miſeriā. Poſt ānū a iudaica captiuitate: ⁊ hieruſalem ſubuerſione hi quoqꝫ vaſtati ſunt. vnde: Quaſi in anno mer. qđ ē: quō mercēnariꝰ annū ſuū putat velocem ⁊ breuē oēm laborē: dū inhiat ad mercedem: ſic ⁊ vobis minimū reſtat ſpatiū: qꝛ prope eſt excidium. Sicut ſcꝫ annꝰ mercēnarij cito preterit: qui tm̄ expectat mercedē laboris: vꝉ ſemper laborat: vt laboris mercedē recipiat: ſic gloria cedar: qui interpretaꝶ

Pš. 116. tenebre. vnde: Habitaui cū habitantibus cedar. Omīs quoqꝫ ſagittarioꝝ: id eſt diuerſoꝝ dogmatū numerꝰ: q̇ in ſaltu arabie vulnerabat redigetur in nihilū: cū fugiētes fuerint de ſaltu liberati: ⁊ aquas baptiſmi accepint: panemqꝫ celeſtē comederint. C. XXII

Onus vallis. Hieruſalē quondā dña gentiū: ciuitas regis magni: nunc deſpectiue dicitur vallis. nō eni vallis eſt. qꝛ in mōte eſt: ſed qꝛ humilis eſt facta: ⁊ vilis ſubdita idolis: ſicut ⁊ caſtellum deſpectiue

Iud. 19. c dicta eſt. Ite in caſtellū qđ cōtra vos eſt: ⁊ bene vallis vi. Ibi eni ꝓphe fuerunt: qui viſiones videre meruerunt: nec ꝑtinēt hec ad obſidionē q̄ facta ē a ſennacherib tꝑe ezechie: ſed magis ad eā que tꝑe ſedechie a nabuchodonoſor facta eſt. Onus hereticoꝝ qui de ſublimi ſenſu ſcripturaꝝ ad infima corruerūt. d Vallis viſiōis. Lxx.

Pš. 2. ſion. i. ſpecule. ſ. eccľie. Vñ: Conſtitutus ſum rex ab e. ſuꝑ. ſ. m. Qui confi

Ibi. 124. dunt in dño ſicut mons. ſ. Et: Diligit

Ibi. 86. dñs por. ſuꝑ ſion oīa tab. ia.

Quidnā

a ſ pplo meo fugiēti ad vos. b ſ qꝛ in ſaltu fuit. c ſ doctrine. ſ baptiſmi. ſ non ſolū panē. d ſ qui haberꝭ lumē ſcie ſcripturaꝝ ⁊ charitatꝭ.

a ſitienti ferte aquam. Qui habi‑

a ſ meridianā. ſ deꝰ ab auſtro veniet. ſ nō tm̄ cum aqua. ſ verbi dei.

tatis terram auſtri: cum panibꝰ

ſ populo laſſo.

occurrite fugienti. A facie enim a

a ſ hereticorū: doctrine gentiū: blaſphemie iudeorum. b ſ ad auxiliū veſtrū. c ſ babyloniorū. ſ quo multos videre interfectos cecidiſſe in prelio.

gladiorum fugerunt: a facie gla‑

a ſ ſuper ceruices. b ſ clamitarū qui ſagittarij optimi: ⁊ venerunt cum chaldeis.

dij imminentis: a facie arcus ex‑

a ſ occurrite fugienti: qm̄. ſ quaſi ne deſpiciatꝭ miſeros: cito enim veniet dies veſtra.

tenti: a facie grauis ꝑlij. Quonia b

ſ futura. a ſ captiuitatis eorum ſuſtinebitꝭ vos dominus.

b hec dicit dñs ad me. Adhuc ī vno c

anno quaſi in anno mercenna‑ d

ſ poſt annum.

rij: ⁊ auferetur omnis gloria ce‑ e

a ſ ſaraceni reliqui ab aſſyrijs q̇ ſagittarij ſūt ſicꝫ iſmael pater eorū: qꝛ in ſolitudine morantur.

dar: et reliquie numeri ſagittari‑ f

a ſ a babylonijs.

orum fortiū de filijs cedar īminu

ſ omnium.

entur. Dominus enim deus iſra g

a ſ proprie: qui. ſ. eſt merces vidētiū deum.

el locutus eſt.

c d

Onus vallis C. XXII

Nico. de lyra

iudeis fugientibus: qui ſunt cognati veſtri. a A facie eni gladioꝝ fugerunt ⁊c. quaſi diceret. iſta fuga nō ꝓcedit ex puſillanimitate: ſed ex neceſſitate. ꝓpter qđ debetis eis magis cōpati: ⁊ qꝛ hoc nō feciſtis. ideo ſubditur pena veſtra cū dicitꝶ: b Quoniā hec dicit dñs. cuiꝰ dictū non poteſt eſſe falſum. c Adhuc in vno anno. i. poſt captiuitatē iudeoꝝ ꝑ vnum annū tm̄ ſtabitis in gľia ⁊ ꝑtāte veſtra. d Quaſi in anno mercēnarij. i. ſicut mercēnarius cōſiderat finem anni in quo locatꝰ eſt ad ſeruiendū ⁊ recipiendū premium: ſic ego ↄſidero reddere vobis penam ꝓ veſtra duricia ⁊ nequicia ſtatim illo anno tranſacto. ideo ſubditꝶ: e Et auferetur omīs gľia cedar. i. terre agarenorum ſic nomīate a cedar filio iſmaelis. per vnū annum enim poſt captiuitatem regni iude captiuauit eos nabuchodonoſor. f Et reliquie numeri ſagittarioꝝ fortiū ⁊c. erant eni agareni exercitati ī arte ſagittandi ſicut ⁊ iſmael eoꝝ pater: vt dicitur Geñ. xxj. Factuſqꝫ eſt iuuenis ſagittarius. g Dñs eni deꝰ ⁊c. cuiꝰ verbum eſt ſtabile ⁊ firmū: ⁊ in hoc oſtendit ꝓpheta ꝙ hec eſt ꝓphetia predeſtinatiōis: que infallibiliter adimpletur.

Moraliter. c† Onus deſerti maris ⁊c. Ca. XXI Per deſertū maris ſignatur mūdus ꝓut ſonat in malū. j. Ioh. v. Totus mundus in maligno poſitꝰ eſt. Et dicitꝶ deſertū: eo ꝙ eſt moribus īcultꝰ: peccatoꝝ ſpinis ⁊ vepribꝰ repletus: ⁊ deſertū maris: eo ꝙ eſt turbinibꝰ cauſarū turbatꝰ: contra ipm̄ dicit ꝑdicator veritatis ꝙ turbines veniūt contra ipm̄. i. horribiles pene niſi peniteat vere. ideo ſubditꝶ: a† Qui incredulus eſt. verbis ꝑdicatoris: † Infideliter agit. in peccatis ꝑſeuerādo. Et qꝛ talis ꝑſeuerantia cōtemptū parit: ſicut dicitꝶ Prouer. xviij. Impius cū in profūdū peccatoꝝ venerit: cōtempnit. ideo ſequitꝶ: c† Aſcende elam. qui interpretaꝶ deſpiciens: ꝓpter quod ſignat contemptū. d† Obſide medeba. que interpretatur fames antiqua: ⁊ ſignificat ambitionē qua parētes ꝑmi voluerunt

runt eſſe ſicut dij Geñ. iij. Item medeba aliter īterpretaꝶ aque eminētes. ideo ſignat ꝓfundū peccatoꝝ. e† Omnē gemitū eius ceſſare feci. ꝑ defectū penitētie. Et quoniā ꝑdicator de talibus anguſtiaꝶ. ideo ſequitꝶ: f† Propterea repleti ſūt lumbi mei dolore. g† Babylon ⁊c. Idem ſignaꝶ hic noīe babylonis: qđ priꝰ ſignatū eſt ꝑ deſertū maris. ſ. mūdus peccatꝭ plenꝰ. de quo dꝛ: Babylon dilecta mea. nō ꝓpter culpam: ſed ꝓpter naturā. † Poſita ē mihi in miraculū. i. admiratiōis materiā. ſ. quō libeꝝ arbitriū qđ eſt ordinatū ad bonū ſic obſtinate ↄuertitur ad malū. i† Pone mēſam. i. ſacrā ſcripturā tu ꝑdicator qui deſignaris per Eſaiā. k† Contēplare in ſpecula diligēter. videndo ipam. l† Comedētes ⁊ bibentes ſurgite ꝑncipes. i. vos ꝑdicatores ſacra ſcriptura refecti: et ꝑncipes in exercitu chriſtiano conſtituti. Pš. xliiij. Conſtitues eos principes ⁊c. † Arripite clypeū. ſ. oratiōis deuote ad reſiſtendū poteſtati diabolice. m† Hoc eni dixit mihi dñs. per ſacrā ſcripturā vel ſpecialē inſpirationē. n† Vade ⁊ pone ſpeculatorē. i. intellectū tuū ad intelligēdū. o† Et vidit currū duoꝝ equitū. ꝑ duas currꝰ rotas duo teſtamēta deſignanꝶ. ꝑ duos equites chriſtꝰ ⁊ moyſes intelligūtur. q† Aſcēſorē aſini. ſ. xp̄m q̇ pullū aſine dicitꝶ equitaſſe. Matth. xxj. q† Et aſcenſorē cameli. ſ. moyſen populi iudaici ducē. camelus eni eſt animal gibboſum. iō ſignat populum iudaicū ſuꝑbū ↄtra deū. g† Suꝑ ſpeculā dñi ego ſum ſtās. ad ſciēdū eius voluntatē. a† Ecce venit vir aſcenſor. i. viri: accipiēdo ſingľare ꝓ plurali: ſicut dꝛ Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcaꝝ. Et iſti viri ſunt xp̄s ⁊ moyſes. † Et dixit. i. dixerūt ↄtra pctōres obſtinatoſ: contra q̇s xp̄s ⁊ moyſes locuti ſunt. d† Cecidit cecidit babylon. primꝰ eni caſus eſt in culpā mortalē: ⁊ ſecūdus in gehennā. e† Et oīa ſculptilia eiꝰ ↄtrita ſunt. ſculptile nāqꝫ luxurioſi eſt ribalda ⁊ auari pecunia: ⁊ ſic de alijs: in quibꝰ finē ponūt pctōres: que ↄteruntꝶ cū in morte auferuntꝶ. f† Tritura mea. i. gens a me ꝑcuſſa: ꝭ ñ emēdata. g† Que audiui a dño. ſ. penā eternā obſtinatꝭ. h† Annūciaui vobis. hoc eni annūciare dꝫ ꝑdicator veritatis. i† Onus duma. Sicut dictuꝫ fuit ī expoſitiōe litterali. edom ⁊ duma idē ſignāt. edom interpretatur terrenꝰ: ⁊ iō ſignat inordinatā cupiditatē terrenoꝝ: et iđo cū dicitꝶ: Onus duma ad me clamat. idē eſt ac ſi diceretꝶ: grauitas peccati cupidoꝝ expetit puuitionē ꝑ iuſticiā diuinaꝫ: ſicut dꝛ Geñ. iiij. Ecce vox ſanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. n† Dixit cuſtos. i. dñs. de quo dꝛ Pš. cxxvj. Niſi dñs cuſtodierit ciuitatē: fruſtra vigilat q̇ cuſtodit eam. o† Venit mane ⁊ nox. i. ꝓſperitatē cupiditatꝭ terrene ſequitꝶ nox gehenne: ſicut ptꝫ Lu. xvj. de diuite epulone. Quia tamē hec pena pōt euadi ꝑ veritatē penitētie. ſubditꝶ: † Si queritis: querite: ↄuertimini ⁊ venite. i. ſi queritis veraciter euadere penā gehenne: cōuertimini ꝑ veritatē penitentie: ⁊ venite ꝑ opa miſcōie. q† Onus in arabia. hic loquitꝶ ꝓpheta cōtra ſaracenos q̇s denūciat ꝑ gladiū exterminādos. ꝑ qđ ſignificatur illud quod dixerūt aliq̇ doctores noſtri de lege machometi: ꝙ ſicut ꝑ gladiū incepit: ⁊ ꝑ gladiū teneꝶ: ita ꝑ gladium terminabitur. Ca. XXII

b Onus vallis. Hic inꝶ punitiōes aliarū gentium reſumit propheta punitionē regni iude: addendo aliqua q̄ non fuerūt ſuperiꝰ dicta. Et diuiditꝶ in duas partes: quia primo ꝓpheta loquitꝶ cōtra regnū. ſecūdo cōtra ſacerdotium. ibi: Hec dicit dominus. Prima in duas. quia primo deſcribitꝶ regni iude punitio. ſecūdo ſubditꝶ punitionis ratio. ibi: Et reuelata eſt. Prima adhuc in duas: qꝛ primo ponitꝶ denūciatio pene. ſecundo ſubditur compaſſio prophete. ibi: Propterea dixi. Circa primū dꝛ: Onus vallis. licet eni hieruſalē q̄ntum ad

g vnam

A a Quidnam ti. Quaſi
cũ philoſophia ⁊ ſapiẽtia
ſecularis de ſublimib⁹ di/
ſputãs: ſimplicitatẽ eccle/
ſie ꝯtẽpnat: cur tu quoꝗ
ſectaris excelſa? b Ple
na. Doctrina hereticoruʒ
plena ẽ multiloquio ⁊ cla
more. c Interfecti tui.
Uallis. ſ. ſion: voluntate
ꝓpria ad hereticos. ſ. trã/
ſierunt. Comparatione
eorũ qui poſt preliuʒ victi
ſunt infelicius vulnerant̃
qui ſpõte ſe tradũt. Quo/
modo in martyrio ꝙ poſt
penas negat leuius puni/
tur ꝗ̃ qui ſine neceſſitate
chriſtum abnegat.
d Cuncti princi. ⁊c̃. Si/
Hie.39.a cut in Hieremia legit̃: ſe/
dechias nocte ꝑ muri fo/
ramen cũ principibus ex/
iuit ⁊ aufugit: ſed in cam
pis hierichontinis capti:
ad nabuchodonoſor (qui
tũc erat in reblatha: ibi ei
manens exercitũ ſuuʒ ad
capiendã vrbem premiſe/
rat) adducti ſunt. Hic ſe/
dechie filios ante ipm oc/
cidi iuſſit: ipi oculos eru/
B it: ⁊ cecatũ ſecũ in babylo
nẽ duxit. Principes autẽ
et alij q̃ cũ eis capti ſunt:
aut occiſi: aut dure ligati
⁊ in babylonẽ ducti ſunt.
e Fugerũt. In fuga con
cordes: quoꝝ princeps eſt
draco fugiens coluber tor
tuoſus. f Et fletuũ.
Lxx. Erroris. Non ꝙ fle/
tus ⁊ error a dño ſit: ſꝫ oc/
caſione ſcripturarũ quas
dedit eis legendas: naſci/
tur erroris occaſio: ⁊ poſ/
Y.63.d ſũt dicere: Quare nos er/
rare feciſti a via tua. Uñ:
Dedit eis dñs ſpirituʒ er/
roris ⁊c̃. g Elam. Ci/
uitas in perſida prouin/
cia in qua optimi ſagitta/
rij. Elam ſumpſit pha/
retram. Elam aſcẽſus eo/
rũ. i. ſupbia hereticoꝝ ſũ/
Ps.19. pſit pharetrã vt ſagittet ĩ
obſcu. rec. corde.
h Parietẽ. Eccleſie fir/
mamenta clypeo ſuo. i. im
pugnatiõe nudauit.
i Operimẽtũ: Templũ
quod a gentibus ⁊ pollu
tis ante opertum et clau/
ſum erat. k Armamẽ
tarium. Iuxta templum
erat domus quam edifica
uit dauid ad reponẽda ar
ma in cuius circũitu arbo
res multe. Unde dicit̃ do
C mus ſaltus. Ipa quoꝗ ñ
lapidea ſed lignea. ex hu/
more enim cementi ⁊ lapi/
dum (vt aiunt) eruginat
ferrum. l Et congre/
gaſtis. Terra promiſſiõis
ꝗ̃uis vberrima: magnaʒ
penuriã aque ſuſtinebat:
et maxime in hieruſalem.
A Ideo

a ſ Vox ꝓphete ex perſona ſpiritusſancti.
ſ nõ tm̃ alijs.
a viſionis. Quidnaʒ tibi quoꝗ eſt: a b
a ſ opinione tua: vnde poti⁹ humiliaris. b ſ in/
ter alios. c ſ pluraliter: quia multa hereticorum
varietas. ſ ad excelſa. d ſ prius leticie:
poſt triſticie.
q2 aſcẽdiſti ⁊ tu oĩs in tecta clamo c
a ſ multitudine deceptorum. ſ populoſa.
b ris plena: vrbs frequens. ciuitas d e
a ſ tempore dauid ⁊ ſalomonis. ſ ſupbia. inflati
enim tumẽt: et ſanctiora ſe inueniſſe gloriantur.
b ſ maxima ſine certamine et contentione ab here/
ticis ſupplantatur pars.
c exultãs. Interfecti tui ñ ĩterfecti f g
a ſ ſed fame et ſiti. b ſ q2 oẽs fugerunt.
gladio: nec mortui tui mortui bel h
ſ eni. ſ hereticorũ. a ſ a nobis exierũt: ſed ex no
bis nõ fuerũt. ſ ad ſynagogã ſathane ab ecclia.
d e lo. Cũcti ꝑncipes tui fugerũt ſil:
a ſ vinculis diaboli. vñ: Aĩa nr̃a ſicut. p. e. ẽ d. l.
b ſ q2 obturauerũt aures ſuas vt ñ audirẽt bonũ.
c ſ quos decipiunt heretici ſe inueniſſe gloriantur.
ſ cum principibus
dureꝗ ligati ſunt. Omnes q̃ iuẽn i
ſ laqueis peccati. a ſ a domino. ſ q2 fugiũt.
ti ſunt vincti ſũt parit̃: ꝓcul fuge/
ſ ego Eſaias. a ſ cõſolãtes. b ſ o cõprophete.
rũt. Propterea dixi: recedite a me: k
a ſ Quis infirmat̃ ⁊ ego nõ infirmor. b ſ vaſtita
tem populi mei. ſ ſic ſamuel plangebat ſaul: ⁊ hie
ruſalẽ chriſtus. c ſ inclinari ad me egrotantem
nimio dolore.
amare flebo. Nolite incũbere vt
a ſ non filij qui virilitatis ꝑdidit dignitatem.
cõſolemini me: ſup vaſtitate filie
a ſ. ſ. imminet que ſingulorũ opera demonſtret.
ppl̃i mei. Dies eni interfectiõis ⁊ m
ſ nõ hieruſalẽ q̃ viſio pacis: ſed antiq̃ noĩs iebus:
quod interpretatur cõculcatio. ſ oritur.
f ꝯculcatiõis: ⁊ fletuũ dño deo exer l
a ſ nõ in monte viſiõis. b ſ hieruſalẽ. c ſ faciens
ſcrutari vt omnino deſtruatur.
cituũ in valle viſionis. Scrutans n
a ſ hereticorũ cõtra eccleſiã conſtructum.
b ſ extitit. c ſ doctores q̃ ſe in chriſto monte con/
ſiſtere glorianẗ. vñ: Venite aſcẽdam⁹ ad montẽ ⁊c̃.
ſ templum quod euerti fecit. ſ vel tes.
murũ: ⁊ magnific⁹ ſuper monteʒ. o
a ſ contra populũ meum.
g Et elã ſũpſit pharetrã: ⁊ currũ ho p q
a ſ templi auro veſtiti.
h minis eq̃tis: ⁊ parietem nudauit r
a ſ fortitudo chaldeoꝝ. b ſ olim delectabiles.
c ſ humilia dogmata.
clypeus. Et erũt electe valles tue s
a ſ o hieruſalẽ. b ſ que cũ pharaone ſubmergun
tur. ſ quas nõ potuit capere ciuitas.
c ſ qui intrare potuerunt.
plene q̃drigaruʒ: ⁊ equites ponẽt t v
a ſ ne quis effugiat et ſaluetur. b ſ ne concluſos
in te patiantur exire. ſ tunc. c ſ a deo per eccle/
ſiaſticos viros.
ſedes ſuas in porta: ⁊ reuelabitur x y
a ſ ingredientib⁹ chaldeis. ſ ſecretũ eoꝝ q̃ in fi/
dei confeſſione ſunt. b ſ o vallis ſion. ſ lumine
veritatis.
i operimentũ iude. Et videbitis in z
a ſ euerſum. ſ armaturã apl̃i. b ſ in q̃ cõſiſtit tur
ba gentiũ. vñ: Inuenim⁹ eã in campis ſilue.
k die illa armamẽtariuʒ dom⁹ ſalt⁹
a ſ ſciſmata. ſ. eccl̃ie q̃ multiplicaſti vt deceptos cõ
gregares. ſ tunc. b ſ hieruſalẽ.
⁊ ſciſſuras ciuitatl̃ dd videbitl̃: q2 a
a ſ ſciſſure. a ſ vos. ſ. q̃ vidiſtl̃ ſciſſuras ciuitatis
dauid. ſ intra ciuitatẽ ꝑ occultos meatus.
ſ in lacum vnum.
l multiplicate ſũt. Et ꝯgregaſtl̃ aq̃s b

vnam partem ſit in monte: tamen vna pars ei⁹ eſt
in valle: ⁊ quia ꝓpheta hic denunciat futurã ei⁹
deiectionem ꝑ nabuchodonoſor regem. ideo poti
us nominat eam nomine vallis ꝗ̃ montis.
a Uiſionis. quia multi ꝓphete viſiones habue/
runt de eius deſtructione. b Quidnam tibi
quoꝗ eſt. id eſt qua de cauſa. c Quia aſcendi
ſti ⁊ tu omnis in tecta. id eſt ad ſacrificanduʒ ido/
lis ſup tecta domorum: vt dicunt cõmuniter expo
ſitores noſtri: ⁊ in hoc tangitur culpa ciuitatis ꝓ
pter quã deſtructa fuit. ſ. idolatria. Ra. Sa. expo
nit ꝙ appropinquante exercitu nabuchodonoſor
ad hieruſalẽ homines aſcendebãt ſuper tecta do/
morum: que ſunt plana in terra illa ad conſiderã/
dum inde magnitudinẽ exercitus: ⁊ ad proijcien
dũ inde contra aduerſarios lapides ⁊ ſpicula cũ
machinis ad hoc ibi diſpoſitis. d Clamoris
plena. quia in tali ꝑparatione fit clamor populi.
e Urbs frequens ciuitas exultans. i. que prius
fuiſti exultans ex frequẽtia populi in te habitan/
tis. f Interfecti tui. de populo tuo. g Non
interfecti gladio. tuo: que eſt mors breuis: ſed fa/
me que eſt mors diuturnior. ſm ꝙ dicit̃. iiij. Reg.
vlt̃. Preualuit fames in ciuitate. h Cuncti
ꝑncipes tui fugerũt. ſ. ſedechias ⁊ viri bellatores:
vt habet̃ ibidem. i Dureꝗ ligati ſunt. q2 ex/
ercitus regis babylonis cõprehendit ſedechiam:
⁊ eos qui erant cũ eo. k Propterea dixi. Hic
conſequẽter ponit̃ cõpaſſio Eſaie ꝓpter malũ qđ
videbat futurũ genti ſue. cũ dicit̃: Propterea di/
xi: recedite a me. quaſi diceret: nolo conſolationẽ
humanaʒ: ⁊ patet littera vſꝗ ibi: l Domino
deo exercituuʒ. i. a domino deo exercituũ ordina/
ta eſt: m Dies interfectionis. populi mei.
n Scrutans murũ. ſ. domin⁹ faciẽs ſcrutari per
chaldeos ⁊ deſtrui. o Et magnificus ſup mon
tem. ſ. ſion vbi erat templũ ⁊ domus regia cũ ma/
gnis ſumptib⁹ ⁊ laborib⁹ edificata: que omnia in
momento deſtructa fuerũt a chaldeis: magis vir/
tute diuina ꝗ̃ humana ꝓpter idolatrie peccata.
Ra. Sa. dicit ꝙ ab illo loco: Propterea dixi ⁊c̃.
verba ſunt ipius dei cõpatientis populo ſuo in af
flictione poſito. vnde ⁊ in libro qui apud hebreos
dicitur berakoth. id eſt benedictionũ dicit̃: ꝙ qñ
deus recordat̃ de deſtructione templi ⁊ captiua/
tione iudeoꝝ flet: ⁊ lachryme eius cadunt in ma/
re: ſed hoc dictũ falſum eſt ⁊ puerile. p Et elã
ſumpſit pharetram. i. elamite qui ſunt optimi ſa/
gittarij ſumpſerunt pharetras ad veniendum cũ
nabuchodonoſor contra hieruſalẽ. q Et cur/
rum. i. currus ad portandũ arma ⁊ alia neceſſaria
exercitus. r Et parietem nudauit clypeus. id
eſt clypei pendentes ad parietes inde fuerunt aſ/
ſumpti a bellatoribus nabuchodonoſor vt veni/
rent ad bellandũ contra hieruſaleʒ. s Et erũt
electe valles tue. i. in quib⁹ creſcebat triticũ ⁊ vi/
num in abundãtia. t Plene quadrigarũ. om
nia terrenaſcentia conterentiũ. v Et equites
ponent ſedes ſuas. id eſt cuſtodias ſuas. x In
porta. id eſt in portis hieruſalem: ita ꝙ null⁹ poſ/
ſet ingredi ad auxiliandũ: nec exire ad alijs ſigni
ficandũ: alias fugiendum. y Et reuelabitur.
Hic ponitur deſtructiõis hieruſalẽ ratio duplex.
Secunda ponitur ibi: Et vocabit. Prima ratio fu
it: q2 non confidebant de deo: ſed magis de pro/
pria virtute ⁊ induſtria ad reſiſtendum nabucho
donoſor: ⁊ hoc eſt quod dicit̃: Et reuelabitur ⁊c̃.
ſcʒ templum quod propter ſanctitatem ſui ſic erat
opertum ꝙ ſoli ſacerdotes intrabant: ſed tũc fece
runt inde fortaliciũ. z Et videbitis in die illa
armamentarium. id eſt locum vbi reponebantur
arma a tempe Salomonis: vt illis te munias con
tra chaldeos. a Et ſciſſuras ciuitatis dauid.
ad reparandũ ⁊ ponendum ibi defenſores contra
chaldeos propter loci debilitatem.
b Et congregaſtis aquas piſcine inferioris. ad
prouidendum hominibus ⁊ iumentis de potu in
tempore obſidionis.

Et domos

Ideo faciebant ciſternas ad colligēdas aquas. fluuius enim iordanis inter galileam ⁊ iudeam fluit: ſiloa autem ad radicē montis ſion oritur. In hieruſalem due piſcine erant. inferior que ab hoſtibus capi poterat. ſuperior que non poterat.

a Et lacum. Non puteum qui aquam vitalez habet ⁊ eternam: ſed lacus contritos qui continere non valent aquā.

b Inter duos mu. ſ. et nouum ⁊ vetus teſtamētum fecerunt ſibi nouas aquas quas interiores putant: ⁊ maiora cōtinere myſteria ꝙ̄ vetꝰ teſtamentum. c Et vocauit. Quotidie prouocat dn̄s hereticos ad penitētiam ⁊ ad fletum. Beati enī flentes: quia ipſi ridebunt. Et ad planctū: ne dicaẜ eis: Lamētauimꝰ vobis ⁊ non planxiſtis. Et ad caluiciū vt opera mortis radant: ⁊ de corpore ſuo quicq̄d non viuit auferant. Et ad cingulū ſacci: ne ꝓ cingulo veſte cinganẜ. Cū nabuchodonoſor) ſicut Hieremias oſtēdit) cepiſſet obſidere ciuitatem: miſit dominus hieremiam ad ſedechiam et ad iudeos vt peniterēt ⁊ miſerereẜ eorum: ⁊ vilipendentes ⁊ deſperantes dicebant: Comedamus ⁊ bibamꝰ: cras enim moriemur.

Mat. 5. a

Ibidē. 1. b

d Moriamini. Uitijs aut cum eis ad inferos deſcendatis. Hoc nō ſolum de hereticis: ſed de omni eo poteſt intelligi: qui negligēſ peccata ſua deſperatione peior fit: et voluptatibus irretitus peccato blaſphemiā iungit: vt omnem ſenſum viuentiū putet finiri morte: ẜm illō epicuri: Poſt mortem nihil eſt: ⁊ mors ipſa nihil eſt. Que hic dicuntur non pertinent ad captiuitatem factam tempore Ezechie.

e Sobnam. Uertere nunc: vel conuerſio īterpretatur. cui dicitur: vt conuertatur de lege ad euangelium: ⁊ relictis figuris tranſeat ad veruz ſacrificium. Sobnas: ſuperbꝰ lupus rapax: ħ timore perturbatuſ: inferiorem partem vrbis tradidit exercitui ſennacherib. vnde ei dominꝰ hec mala minatur.

ſ doctrine. a ſ nō ſuperioris. ſ que de terra habet aquas. ſ que auferri poterat.

piſcinę inferioris: et domos hie- a

ſ eccle. ſ vt nūero et mēſura diſpenſareẜ aqua.

ruſalē numeraſtis: ⁊ deſtruxiſtis b

a ſ contra hoſtem. ſ conciliū malignantium.

domos ad muniendum murum.

a ſ piſcine inferioris. ſ fluere. b ſ noui ⁊ veteris teſtamēti. ſ duos in q̄bꝰ ciuitas cingebaẜ: alij infra primū murū: alij habitant infra ſecundū.

a b Et lacum feciſtis inter duos mu c d

a ſ vt neutrū haberetis dū vetus reprobatis: q2 nouū ꝓbatur teſtimonijs veteris. ſ reſtauraſtis. ſ que diu nō habuerat aquas.

ros: ⁊ aquā piſcinę veteris: et nō e f

ſ neglexiſtis. a ſ deū datorē legis. ſ in quo magis ſperandum. ſ aquā:

ſuſpexiſtis ad eum q̄ fecerat eaz:

ſ ante vltionē:

⁊ operatorem eius de longe non g h

ſ omnino neglexiſtis. a ſ exercituū dr̄ q̄tiens aliquid magnum potenter facturus laudatur.

c vidiſtis. Et vocabit dominus i

deus exercituuz in die illa ad fle- k l

ſ oculorū. ſ manuū. a ſ antiqui penitētes et caput tondebant: et barbam radebant: et ſacco induti in cinere ſedebant.

tum: ⁊ ad planctum: ⁊ ad caluici-

ſ econtra.

um: ⁊ ad cingulū ſacci: ⁊ ecce gau m†

a ſ quaſi contra dominū monentem penitentiam et triſticiam habuere gaudium et leticiam.

dium et leticia: occidere vitulos:

⁊ iugulare arietes: comedere car

a ſ dum in hoc ſeculo ſumus: delitijs affluamuſ: craſtinum enim. i. futurū tempus ſine ſenſu eſt vel erit. ſ quaſi omnia morte finiantur: contra deum blaſphemiam loquuntur.

nes: ⁊ bibere vinū† Comedamus n

⁊ bibamꝰ: cras enī moriemur. Et o

ſ hec blaſphemia. a ſ hec vox dn̄i eſt.

reuelata ē ī auribꝰ meis vox dn̄i

a ſ Apoſiopeſis: quaſi non dimittetur.

exercituū. Si dimitteẜ iniquitas p

d hec: vobis donec moriamini: di- q

ſ mihi.

cit dn̄s deus exercituū. Hec dicit r

ſ mihi. ſ o Eſaia

dn̄s deus exercituū. Uade ingre s

a ſ ſermo. ſ. iudaice legis: ⁊ ratio que verſata eſt in lectione. ve. teſt. ſ. ſ.

dere ad euz qui habitat in taber-

e naculo: ad ſobnam prepoſitum

a ſ in domo mea. ſ facis.

f tēpli. ⁊ dices ad eū. Quid tu hic: t†

a ſ ita ſedes hic q̄ſi aliquis hic diu ſtare poſſit.

aut quaſi q̄s hic: Quia excidiſti v† x†

ſ in ciuitate. a ſ nō timens captiuitatē.

tibi hic ſepulchrum: excidiſti in

a Et domos hieruſalē numeraſtis. ad ſciendū quot eſſent ibi ꝑſone: ⁊ q̄liter poſſent eis victualia ſufficere. b Et deſtruxiſtis domos ad muniendum murū. id eſt muros hieruſalem ad fortificandū eos de lapidibus ⁊ lignis inde aſſumptis: ⁊ etiam ne hoſtes poſſent ibi habere latibula: loquiẜ tm̄ hic de domibꝰ que erant in ſuburbijs: que ſolent deſtrui ante aduentuz aduerſariorū ne ſint ciuitati obſeſſe in nocumentū. c Et lacū feciſtis. id eſt foſſam in qua aqua curreret. d Inter duos muros. ad murorū maiorez fortitudinē. ciuitas enim clauſa erat triplici muro. e Et aquā piſcine veteris. ſ. in ſtatum priſtinū reſtituiſtis. In obſidione enim plus indiget ciuitas aqua: eo ꝙ plures conueniūt ibi ad defenſionē ciuitatis: ⁊ ideo quedā piſcina que alio tempore nō erat neceſſaria. ꝓpter quod fuerat derelicta: imminente obſidione fuit reparata. f Et non ſuſpexiſtis ad eum qui fecerat eam. ſ. hieruſalem. g Et operatorem eius de longe. quia ab eterno ꝑ ordinauit ibi ponere templum ſuo nomini dedicatum. h Non vidiſtis. ad eius auxiliū recurrendo. hoc ponitur ad oſtendenduz ꝙ alias talis preparatio pugne eſſet licita ⁊ bona: ſicut ezechias diligenter ſe preparauit ad reſiſtēduz ſennacherib: vt habetur. iiij. Reg. ⁊. ij. Paral. quia principaliter de deo cōfidit: ⁊ illud quod erat humane prouidētie non omiſit: ſed iſti diuinum auxiliū totaliter neglexerant in ſua virtute ac prouidentia confidentes. i Et vocabit. Hic ponitur ſecunda cauſa deſtructionis hieruſalem. ſcz contemptus verbi diuini per prophetas eis dicti. ⁊ hoc eſt quod diciẜ: Et vocabit dominꝰ. ſ. per prophetas. k In die illa. ſ. ante deſtructionem hieruſalem. l Ad fletum ⁊ ad planctū ⁊c̄. id eſt ad debitam contritiōem ⁊ ſatiſfactionem de peccatis: vt euitaretur pena diuine vltionis. m Et ecce gaudium ⁊ leticia. per contrarium in contemptum verbi prophetarū eos ad penitentiā reuocantiū. n Comedamꝰ et bibamus: cras enim moriemur. hoc enim inter epulas deriſorie dicebant: eo ꝙ ꝓphete cōminabātur eis captiuitatem ⁊ mortē niſi peniterent: ⁊ quia talis contemptus maluz eoꝝ aggrauabat ſupra modum. ideo ſubdiẜ: o Et reuelata eſt in auribꝰ meis vox dn̄i exercituuz. ꝓuocati ꝑ talem contemptum. p Si dimitteẜ iniq̄tas hec. i. non dimittetur: accipiendo ſi ꝓ non. q Donec moriemini. non ſolum corporis morte: ſed etiā gehenne: ⁊ accipitur hic donec abſq3 tempꝰis determinatiōe: ſicut Pſal. cix. Donec ponam inimicos tuos ſcabel. pe. tuo. r Hec dicit. Hic ꝯſequēter loquiẜ ꝓpheta contra ſacerdotiū: ⁊ primo contra ſobnam ī ſpeciali. ſecūdo contra alios mag. in generali. ibi: In die illa. Prima in duas: quia ꝑmo ponitur ipſius ſobne deiectio. Secundo eliachim ſubſtitutio. ibi: Et erit. Circa ꝑmum ſciendum ꝙ iſte ſobna ⁊ ei adherentes ſuadebant ezechie ꝙ redderet ſe ⁊ ciuitatem ſennacherib: vt dicunt hebrei. Eſaias aūt perſuadebat contrariū: ⁊ quia ſobne non fuit factum conſilium: ideo partim motus indignatione: partim timore ne ſennacherib ex magnitudine potētie tempꝰalis ciuitatem caperet armis. finaliter cum ſuis occulte exiuit ⁊ ſe reddidit aſſyrijs: ⁊ inde ductꝰ in eorū terrā ibi mortuus fuit: ⁊ hoc eſt quod predicitur hic Eſaie a dn̄o: s Uade ingredere ⁊c̄. ad ſobnam ꝑpoſitum templi. i. ſummū ſacerdotem: vt dicunt aliqui hebrei. Alij vero dicunt ꝙ erat theſaurarius ⁊ cuſtos vaſoruz templi domini. Primi tamen videntur melius dicere: quia. ī. diciẜ ꝙ Eliachim filius helchie fuit ſubſtitutus loco eius: qui eliachim fuit ſacerdos ſummuſ tempore ezechie: vt dic̄ ħ Ra. Sa. ⁊ ſcriptura hoc ſatis innuit ī hoc ca. ⁊. iiij. Reg. xix. t Quid tu hic. ſ. agis in templo dei indigne miniſtrando. v Aut quaſi q̄s hic: quaſi diceret: facto te oſtendis ac ſi eſſes de genere regis dauid. ideo ſubditur: x Quia excidiſti tibi hoc ſepulchruz ⁊c̄. Edificauerat enim ſibi ſepulchrum notabile in ciuitate dauid inter ſepulchra regia: vt poſt mortem eſſet in memoria celebri: ſicut et ioiada ſummus ſacerdos fuerat ibidem ſepultus propter bonitatem ipſius: ut habetur. ij. Paralip. xxiiij. ſed non erat ſimile de iſto propter quod priuatus fuit intento. ideo ſubditur:

† 1. Cor. 15. d De pe. di. 2. c. ſi em̄. ſ. quis em̄.

f Quid tu hic: Ac ſi diceret: Cur tibi vis edificare domum occidentem litteram: et tabernaculum tuum quod non habet fundamentū in petre figura: id eſt firmitatem quod non tam tabernaculum et domus ꝙ̄ ſepulchrum et memoria appellandum.

G a Coronans corona bit te. Qui.ſ. quondā habebas coronā pontificis:⁊ ſanctificationem in lamina auri in qua ſcriptū erat nomē dei:tribulatione et anguſtia coronaberis.
b Tribulatione.
Exo.28.f Pro lamina aurea in qua ſcriptū erat nomē domini:quā in fronte portabat ſacerdos ſemel in anno.
c Quaſi pilam. Sicut ſpera in loco decliui ⁊ ſpatioſo ſtare non poteſt:ſic ꝑpl's tuus in orbis termios diſpergetur. d Seruum meum eliachim. Per ſobnam ſuperbū:ſcribe ⁊ pharisei. Per eliachim iuſtū ⁊ humilez (qui interpretatur deꝰ
F reſurgens) chriſtū intelligimus:qui die tertia reſurrexit: et ſacerdotio iudeoꝝ reprobato:ſacerdos factus eſt in eternū ſm ordinem melchiſedech. Hic eſt pater habitantibus in hieruſalē.i.in eccl'ia.
Eliachim: deꝰ reſurgens: vel dei reſurrectio. Filiū helchie.i.patris domini. e Clauem. Per clauē quam ſup humerū portat ſceptrū regni ⁊ ſignū victorie.i.crucē poſſumꝰ intelligere:quā xp̄s in ſuo ꝓprio portauit hu
I.9.b mero. Vñ: Factꝰ ē pn̄cipatꝰ ſup humeꝝ eiꝰ.
f Domꝰ dauid. Do
H mū dauid vocat domū dñi in q̄ erat aurea clauis. g Et aperiet.
Apoc.3.b Qui apit ⁊ nemo claudit:claudit ⁊ nemo aperit. Quod in paſſione reſerauit: claudi nō poterit. quod ī cerimoniis clauſit:nemo aperiet. h Et ſuſpendam. Unde in euange
Luc.19.g lio: Oms ꝑpl's pendebat ex eo. Hodie q̄z ad verbū ſapiē eiꝰ pendēt.
i Auferet paxillus. Que hic dicunt nō ꝑtinēt ad captiuitatem ſobne:ſ ſedechie q̄ vltima. Et notādū cū ſupra ꝑ paxillum heliachim intelligeret:modo ip̄m ſacerdotiuz pꝰ mortē eiꝰ deſtructū.ad uenīete enī captiuitate tēpe ſedechie ſacerdotio carebāt. Auferetur pax. Cū plenitudo gentiū ītrauerit: ⁊ antixp̄s venerit in p̄dicatione helie iudei cōuertentur ad fidē.
Onus tyri.

a ſ vt etiam ſepultus ſuperbias.
excelſo memoriale:diligēter in pe
a ſ ſepulchrum. b ſ ſed. ſ quaſi:noli laborare de excisione ſepulchri:quia transferet dominus ſacerdotium tuum.
tra tabernaculū tibi. Ecce domi a†
a ſ captiuū. b ſ facile ſine labore.
nus aſportari te faciet:ſicut aſpor b+
a ſ qui nutrit galline filios.
tatur gallus gallinatius: et quaſi c
a ſ leuiter ſuper humerum leuatū.
a amictū ſic ſubleuabit te. Coronās d†
ſ que facile ima petit.
b c coronabit te tribulatiōe:q̄ſi pilam e
a ſ a monte glorie:in vallem ignominie.
mittet te in terrā latā ⁊ ſpatioſaz. †
a ſ cū litterra tua. b ſ potētia.
Ibi morierl:et ibi erit currꝰ glorie f+ g
a ſ quo ante inclytus ferebaris. c ſ ſplendor.ſ.domus domini vertetur in ignominiam.
ſ reddita tibi.
tue:⁊ ignominia domus domini h
tui. Et expellā te de ſtatiōe tua:et i
a ſ cerimonijs ſcripturaꝝ translato ſacerdotio neceſſe eſt vt legis translatio fiat.
d miniſterio tuo dponā te. Et erit k+
a ſ te eiecto de miniſterio. ſ de q̄: Magnū ē tibi vocari ſeruū meum. ſ depoſitionis tue.
d in die illa:vocabo ſeruum meum l+ †
a ſ vnum.ſ.de.xxiiij.ſacerdotibus qui poſt ſobnā pontifex factus:quia iuſtus.
eliachim filiū helchie:⁊ induā illū m
a ſ vt ephatū tuū accipiat alter. b ſ vt quod habebas in litterra:ille poſſideat in ſpiritu.
tunica tua:⁊ cigulo tuo ꝯfortabo n
eū:⁊ ptātē tuā dabo in māu eiꝰ:et o†
ſ tu lupus rapax. a ſ viſione pacis.i.eccl'ia.
ſ vbi ē vera fidei cōfeſſio.de q̄: Fides tua te ſal.fe.
erit q̄ſi pr̄ hitantibus hier'lm ⁊ do †
a ſ ſcientiam ſcripturarum.
e f mui iuda. Et dabo clauē domus p†
a ſ ſanctā ſcripturā. b ſ vñ: Aperuit illis ſenſuz: vt intelligerent ſcripturas.
g dauid ſup humerū eiꝰ † ⁊ aperiet:⁊ q r
nō erit q̄ claudat. Et claudet ⁊ nō
erit q̄ aperiat. Et figam illū paxil s†
a ſ in eccleſia.vbi cōuētus fidelium. b ſ metaphorice firmamentū. c ſ caput.ſ.eccleſie. ſ vtꝝ ipo tota eiꝰ familia honoreť. ſ ideo.
lum ī loco fideli:⁊ erit ī ſoliūz glie
a ſ eccleſie. ſ angeloꝝ ſctōꝝ. b ſ attendere faciam ad doctrinam eius electos.
h domui pr̄is ſui:⁊ ſuſpēdaz ſuper t
a ſ q̄ſi paxillū:ſicut in poſtibꝰ inſignia ſuſpēdunť.
eum oēm gliaz domꝰ patris eius.
a ſ etiam ſuſpendā. ſ apl'os ⁊ omēs credentes.
ſ cordium. ſ ſuſpendam.
Vaſoꝝ diuerſa genera omne vas v
a ſ benedicite deo de fontibus iſrael:in his miſcuit vinum ſuū ſapientia b ſ apl'is et alijs q̄ vinum doctrine miniſtrant eccleſie.
paruulū: a vaſis craterarum vſq̄ x
a ſ Cantorum qui dulci modulatione corda auditoꝝ delectant:et ad dei amorem inuitant.
omē vas muſicoꝝ. In die illa dic̄ y†
a ſ transferetur ad iudeos.
i dñs exercituū:auferet paxillꝰ qui † z†
ſ a eccleſia gentiū b ſ refrigeſcet charitas mul.
fixus fuerat in loco fideli:⁊ frange
a ſ infidelitate. ſ multi eī timore deficiēt.b ſ fide.
tur ⁊ cadet:⁊ pibit qd̄ pepēderat a†
ſ .i.per.
in eo:quia dñs locutus eſt.

a Ecce dominꝰ aſportari te faciet.ab aſſyrijs.
b Sicut aſportatur gallus gallinatius ⁊c̄.i.per caſtrationē in puſillanimitatem galline reductus:⁊ in hoc deſignat propheta ꝙ partim erat ex timore ſe aſſyrijs redditurꝰ. c Et quaſi amictū ſic ſubleuabit te.id eſt faciliter ⁊ ſine reſiſtentia. d Coronās coronabit te tribulatione. id eſt vndiq̄ ſuſcitabit tibi tribulationes ſicut corona caput circūdat.
e Quaſi pilam mittet te.que a ludentibus proijcitur de manu ad manum:ſic iſte ſobna primo redditꝰ manibus maioꝝ:fuit poſitus ad manus minorum: qui ducerent eum ad terram aſſyrioꝝ. f Ibi morieris.⁊ non hic vbi ſtatuiſti tibi ſepulchrum.
g Ibi erit currus glorie tue.conuerſus in ignominiam. h Et ignominia domꝰ dñi tui.quia eius ignominia redundabat ī templuz domini cui fuerat prepoſitus. i Et expellam te de ſtatione tua.id eſt de dignitate ſacerdotali in qua credis ſtabiliri.
k Et erit. Hic conſequēter deſcribiť ipſiꝰ eliachim ſubſtitutio.cum diciť: l Vocabo ſeruum meū eliachim.id eſt mihi fideliter ſeruientē. m Et induam illū tunica tua.id eſt tunica ſacerdotali hyacinthina. n Et cingulo tuo.de precioſitate materie.⁊ ſpecioſitate forme iſtoꝝ ornamentoꝝ ſummi ſacerdotis dictū fuit diffuſe Exo.xxviij. o Et erit q̄ſi pater habitantibꝰ hieruſalē.id eſt habens curaz de eis paſtoralem. p Et dabo clauem domꝰ dauid. id eſt templi:quod diciť hic domus dauid: eo ꝙ precepit ip̄m fieri ꝑ Salomonē filium ſuū:⁊ preparauit expenſas ꝓ magna parte:⁊ tradidit Salomoni deſcriptionē templi ⁊ edificioꝝ circa ip̄m: vt habeť.j. Paral.xxviij. q Super humerū eius.quaſi habens onus cure templi ⁊ totius populi. r Et aperiet ⁊ nō erit qui claudat.hoc diciť ad oſtendenduz ſuperioritatē eius ad diſponendū de ingreſſu templi ⁊ miniſterij ibidē exercendi.ex quo ſatis oſtenditur ꝙ fuit in ſūmo ſacerdotio ꝯſtitutus. s Et figam illum paxillū in loco fideli.id eſt principalez in templo domini. t Et ſuſpendam ſup eum omnē gloriam domus patris ſui.id eſt omes alij ſacerdotes ⁊ leuite innitenť eius poteſtati:ſicut appenſa in paxillo innituť ei. v Vaſoꝝ diuerſa genera ⁊c̄.per h̄ innuens ꝙ omia eſſent ſub ordinatione ⁊ poteſtate ſua. x Vſq̄ ad omne vas muſicoꝝ. Vaſa muſicorum dicunť hic inſtrumēta in q̄bus cantores cantabant diuinas laudes: modo loquēdi hebraico quo inſtrumentū cuiuſlibet artificis diciť vas eius. Vñ et.j.Reg.xx.vbi diciť: Dedit ergo ionathas arma ſua puero. In hebreo habeť: Vaſa ſua. y In die illa. Hic loquiť propheta etiā contra alios ſacerdotes in generali:ſm ꝙ dicunt expoſitores noſtri communiter dicentes: ꝙ hic propheticat de abiectiōe ſacerdotum tempore ſedechie:quādo templuz fuit cōbuſtum:⁊ ſacerdotes in captiuitatē ducti.cū diciť: † Iob.n. Apo.3.b
z Auferetur paxillus.id eſt ioſedech qui tunc fuit ſummus ſacerdos. a Et peribit qd̄ pependerat ī eo:id eſt alij ſacerdotes ⁊ miniſtri innitentes ei ſicut principali. Ra.Sa.vero hoc exponit de eiectione ſacerdotij minus generaliter:referens hanc ſcripturā ad ip̄m ſobnam.de quo.ſ̄.fecerat mentionē in ſpeciali:⁊ hic iterū vt oſtendat deiectionez alioꝝ ſibi adherētiū cum eo:⁊ ſm hoc cū diciť: Auferet paxillus:intelligitur ip̄e ſobna qui fuit ſacerdos ſummꝰ. Qui fixus fuerat in loco fideli:id eſt conſtitutus in ſummo ſacerdotio templi:⁊ ꝓpter hoc ablatus a domino:quia miniſtrabat infideliť ⁊ indigne. Et peribit quod pependerat in eo.i.adherentes ſibi:⁊ videtur iſta expoſitio melior q̄ȝ prima:quia littere precedenti magis conſona.

Ca. XXII

Moraliter. b† Onus vallis viſiōis. Hic ad lr̄am loquiť ꝓpheta ꝯtra iudaicū ꝑplm. Myſtice vero ꝯtra maluz populū xp̄ianū:q̄ ꝑ iudaicū ſignať.j.Coꝝ.x. Omia in figura ꝯtingebāt illis. Qui ꝑpl's xp̄ianꝰ dr̄ vallis viſionis:eo ꝙ in multꝭ declināt ab eminētia virtutꝭ:licet informi fide maneant ſaluatoris.⁊ p̄mo ꝓphetat ꝯtra regnū.⁊ ſcd̄o ꝯtra ſacerdotiū.ibi: Hec dicit dominꝰ. Circa p̄mū ad lr̄am deſcribiť deſtructio regni
iude

iude ꝑ nabucho.tꝑe ſedechie.iiij.Regˀ.vltˀ.ꝑ qꝺ ſignificata
fuit deſtructio regni hieroſolymitani ꝑ Saladinū tꝑe Guido
nis regis anno dn̄i.M.clxxvij.qꝛ tn̄ valde cōpatiendū eſt et
dolendū.Sequit̄: k† Propterea dixi:recedite a me flebo
amare ⁊c̄.Et ſicut deſtructiōis facte ſub ſedechia fuit duplex
cauſa.ſ.falſa ꝯfidentia de auxilio egypti:⁊ deriſio ꝓphetaꝝ:
put deſcribit̄ hic ad lr̄aꝫ:ſic deſtructiōis facte ſub rege Gui/
done fuit duplex cauſa:ſcꝫ falſa ꝯfidentia qua magis cōfide/
bant chriſtiani de virtute ꝓpria ꝙ̄ diuina:vt dicit ep̄s Atho
nenſis in libro de geſtis tranſmarinis:⁊ deriſio p̄dicatoꝝ ad
penitentiā eos inducentiū.ip̄i vero ꝑ ꝯtrariū vitā voluptuo
ſam ducebant.ideo ſubdit̄: m† Et ecce gaudiū ⁊ leticia oc/
cidere vitulos ⁊c̄.Hec dicit dn̄s deꝰ ⁊c̄. hic ꝓphetat ꝯtra ſa/
cerdotiū:⁊ ꝑ ſobnā p̄poſitū tēpli ſignificat̄ malꝰ p̄latꝰ in ec/
cleſia dei.cui dꝛ: t† Quiſ tu h.q.d.nō deberes i hac digni
tate ſtare. v† Aut q̄ſi q̊s hic.q.d.nō es vere p̄latꝰ:ſed fan/
taſticus.Oſee.xj.O paſtoꝛ ⁊ idolū derelinquēs gregem.
x† Quia excidiſti hic tibi ſepulchꝝ.q.d.in inferni pena erit
ſepul

ſepultura tua.Sic̄ Lu.xvj.dꝛ de diuite epulone:Mortuꝰ eſt di
ues:⁊ ſepultꝰ eſt in inferno. a† Ecce dn̄s aſportari te faciet.
de p̄nti ſeculo ꝑ mortē. b Sicut aſpoꝛ.gal.gallina.q̇ nō facit
oꝑa galli:ſ; galline:ſic malꝰ p̄latꝰ nō facit oꝑa p̄lati.ſ.verbo ⁊
exēplo docere:ſed magˀ opꝰ mľiebꝛe viuēdo delitioſe. d† Co
ronans coꝛonabit te tribulatiōe.i.vndiq; tribulabit te:ſic̄ co/
rona circūdat caput. e† Mittet te in t̄.la.i.in gehēne penā.
Mat.vij.Lata ē via ⁊ ſpatioſa poꝛta q̄ ducit ad ꝑditionem.
f† Ibi morierˀ.moꝛte ſcd̄a. k† In die illa ⁊c̄.cōtingit aūt a/
liqn̄ ex dei beneficio ꝙ optimꝰ pꝛelatꝰ ſuccedit peſſimo:⁊ ſic di
citur. l† Et erit in die illa vocabo ſeruū meū ⁊c̄.i.bonū pre
latū. o† Et erit quaſi pr̄ habitantibꝰ hieruſalē.i.religioſis.
† Et domui iuda.ſecularibꝰ actiuis. p† Et dabo clauem.
ſcꝫ ſciētie ⁊ potētie. s† Et figā eū paxillū.ad debiles ſuppoꝛ
tandū. ꝫ† In die illa auferet̄ paxillus.i.pꝛelatus malus.
† Qui fixꝰ fuerat i loco fideli.q̄ntū ad officiū:tn̄ indigne ꝓ/
pter abuſum. a† Et peribit qꝺ pependerat in eo.id eſt om/
nis adherens ſibi in malo.

Glo. ordi.

☞ Ca XXIII

a Onus tyri. Tyrꝰ nobiliſſima ciui/
tas chananeoꝝ.
Cum hec Eſaias p̄dice/
bat inſula magni maris
erat.poſt autē longo tē/
poꝛe Nabuchodonoſoꝛ
voluit eam continenteꝫ
terre facere:ſed mľto fru
ſtratus laboꝛe non potu
it.Qui autem in ciuita/
te erant:cum nō poſſent
reſiſtere: qui naues po/
tuerunt habere fugerūt
in egyptum ⁊ in moab ⁊
in vicinas regiones.vn/
de nabuchodonoſoꝛ:fu/
roꝛe ſuccēſus naues ſuc/
cendit:ciuitatem ſubuer
tit: captiuos abſtraxit:
ſicut patet in ſequēti.Et
in chaldeam reuerſo da
tum eſt ei a domino pꝛo
tyro regnū egypti reedi/
ficato tyro.Poſt.lxx.an
nos cū alexander perge
ret ad captiuandaꝫ egy/
ptum dimiſit ibi partem
exercitus:⁊ terre eā eq̄/
re voluit ⁊ non potuit.Egypto vero ſubiugata:
ethiopes ⁊ multas alias gentes ſecum adduxit:
⁊ lapidibus ⁊ arboꝛibus continenteꝫ terre fecit:
ciues cepit:ciuitatem ſubuertit.Nunc aūt Eſai/
as de illa captiuitate agit quam nabuchodono
ſoꝛ fecit.Hoc vero ideo accidit:quia cum hieru/
ſalem caperetur:⁊ populus eius in captiuitateꝫ
duceretur a chaldeis tempoꝛe ſedechie.tyrꝰ que
debuit compati cepit inſultare.Hanc miſeriam
pꝛedicit Eſaias.Onus tyri ⁊c̄.
b Vlulate.In greco apertius.Vlulate naues
carthaginis.vos.ſ.qui tyrum venire conſueui/
ſtis cauſa negociatiōis.Carthago colonia fuit:
tyrus ab eis conſtructa ⁊ culta. c Naues ma
ris.Hebꝛaice tharſis.id eſt exploꝛatio gaudij vľ
contemplatio.quia gaudij contemplatio et leti/
cie vertetur i lachꝛymas. d Negociatio.Ne
gociatoꝛes ſcilicet inſule ſunt de ſydone:que in/
terpꝛetat̄ venatrix:in q̄ venatoꝛes peſſimi.Vn/
Ps.123. de:Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de la.ve.
Qui habitant in inſula negociatoꝛibus huius
ſeculi ſimiles ſunt qui omni vento doctrine ce/
dunt:⁊ de alijs vitijs ad alia tranſeunt.
e Semen nili ⁊c̄.Sic conſtruitur: Semen nili
fluminis erat meſſis ⁊ fruges eius.ſ.tyri.Terra
chananeoꝝ in qua tyrus eſt: infertilis eſt.egy/
ptus quam irrigat nilus fertilis frugibus quas
tyrus ab egyptijs cōmunicabat.

ſ que hebꝛaice ſoꝛ:latine anguſtia: ⁊ ſignificat aīam vitijs occupatam.

a Onus tyri Ca.XXIII a†

a ſ anime mundanis curis dedite: et diuitijs intente.

b c Vlulate naues maris: qꝛ vaſtata b c d

a ſ tyrus. ſ mūdus. b ſ aurū et negociatio.

eſt domꝰ vnde venire ꝯſueuerāt e

a ſ grecia. ſ Greci mercatoꝛes nūciauerunt de/ ſtructionē tyri b ſ carthaginenſibus.

de terra cethim reuelatū eſt eis. f

ſ o tyri. ſ pn̄iaꝫ agite.a ſ ī mōdo tēptatiōibꝰ cō

Tacete qui habitatis in inſulā: g

cuſſo. a ſ Tyrus colonia ſydonis:ſydonij vero cauſa negociandi veniebant tyrum. b ſ Sy/ donij carthaginenſes:greci maxime egyptij.

d negociatio ſydonis. Tranſfre/ h i

a ſ cōgelaſcēs:nō poterit.ſ.mare nauigari oīa cō gelaſcent. ſ diuitijs. ſ entem.

tantes mare repleuerunt te in k

a ſ Que nō habet de celo pluuiā:ſꝫ de terra.iōq; cum ſentibus eſt peritura.

e aquis multis: ſemen nili meſſis l

ſ et ſ tyri.

fluminis fruges eius: ⁊ facta eſt

a ſ quia ditioꝛ omnibus.

negociatio gentium. Erubeſce m

Nico. de lyra

a Onus tyri. Ad intelligen/ Ca. XXIII
tiam huiꝰ capituli ſciendū:ꝙ Tyrus fuit ci
a† uitas ſita in mari mediterraneo vndiq; ma/ A
ri circūcluſa:tamē ex vna parte non multum diſta/
bat a litoꝛe:⁊ ideo erat aptiſſima ad receptionē na/
uium.ꝓpter quod afferebātur ibi multa mercimo
nia:vnde proceſſu temꝑis fuit multum ditata:⁊ in
ſuperbiaꝫ eleuata:ꝓpter quod diuino iudicio bis
fuit euerſa.Primo per nabuchodonoſoꝛ:qui vt eā
facilius poſſet capere: voluit eam cōtiguare terre
implendo ſpatium intermedium lapidibꝰ ⁊ lignis
⁊ terra:ſed hoc non po[tu]it:verūtamen nauigio eā
cepit ⁊ ſubuertit:poſ[tea] reedificata iterum ꝑ Ale/
xandrum magnū fuit euerſa:qui per multitudineꝫ
populi cum eo exiſtentis contiguauit eam terre:et
ſic eam cepit ſine nauigio.De prima vero euerſione
agitur in hoc capitulo:⁊ ſpecialiter ratione captiui
tatis iudaice:quia regnum tyri ⁊ regnum iude fue
runt ad inuicem confederata temꝑe Salomonis.
iij.Regˀ.v.⁊ ideo captiuatis iudeis debuerūt com
pati ratione antique confederationis:ſed econtra/
rio magis gauiſi fuerunt eos deridentes.propter
quod propheta hic denunciat tyri deiectionem.Et
diuiditur in duas partes:quia pꝛimo denunciatur
huiuſmodi deiectio.ſecundo eiuſdē reſtitutio.ibi:
Et erit.Prima in duas:quia pꝛimo denunciat̄ de/
ſtructio tyri.ſecundo a quibus debeat deſtrui.ibi:
Ecce terra chaldeoꝝ.Prima adhuc in duas.ſm
duo que ſimul propheta deſcribit cum tyri deſtru/
ctione.Primum eſt triſticia amantium.ſecundum
fuga inhabitantiū.ibi:Tranſite maria.Circa pꝛimū dicitur:Onus tyri:id
eſt eius depꝛeſſio.que ſubditur: b Vlulate.p̄ triſticia. c Naues ma
ris.id eſt vos naute:quia ponit̄ hic continens ꝓ contento:ſicut freq̄ter
in ſcriptura accipitur domus vel ciuitas ꝓ habitantibus in domo vel ciui
tate.et ſubditur cauſa huius triſticie.cum dicitur: d Quia vaſtata eſt
domus.id eſt tyrus:in cuius domibus ſolebatis recipi. e Vnde veni/
re conſueuerat.ſupple vobis conſolatio.nauigantes enim per mare multū
conſolantur quando veniunt ad poꝛtum bonum ⁊ quietum: et eſt hic mo/
dus loquendi truncatus quem opoꝛtet perficere ꝑ aliquam ſuppletionem:
⁊ tali modo loquēdi vtitur hic pꝛopheta:quia modus loquendi dolentiuꝫ
eſt in truncatione verboꝝ doloꝛe impediente perfectam expꝛeſſionem.
f De terra cethim ⁊c̄.in illa enī terra tyri habebant amicos:vt videbit̄.ī.
⁊ illi pꝛeſcientes apparatū nabuchodonoſoꝛ ad veniendum contra tyrum:
pꝛenunciauerunt eis vt ſe munirent:tamen quia hoc non valuit eis.iō ſub/
ditur: g Tacete qui habitatis in inſula.id eſt in tyro mari circumclu/
ſa.quaſi diceret:non loquimini de defenſione:quia non valebit vobis.
h Negociatio ſydonis.multi enim mercatoꝛes de ciuitate ſydonis freq̄n
tabant tyrum.ꝓpter quod dicitur hic:negociatio eius. i Tranſfretan
tes mare repleuerūt te.diuitijs ⁊ mercimonijs in ſuis nauibus apportatis.
k In aquis multis.id eſt venientes per multas partes maris. l Se/
men nili meſſis fluminis fruges eiꝰ ⁊c̄.in egypto raro fit pluuia:ſed fluuiꝰ
nili diuidit̄ per riuos:ad hoc vt fructificent ſemina in terra ꝓiecta:vt habe
tur Deut̄.xj.⁊ ideo fruges egypti dicunt̄ fruges fluminis nili:⁊ qꝛ ibi cre/
ſcunt in magna abūdātia:ferebant̄ inde ad tyrum per nauigium.
m Erubeſce ſydon ait mare.foꝛtitudo maris dicens:id eſt tyrus que vo/
catur hic mare:eo ꝙ erat mari circumcluſa.Erubeſce ſydon: quia deiectio
ciuitatis metropolis cuiuſmodi erat tyrus reſpectu ſydonis cedit in confu
ſione aliaꝝ ciuitatū:⁊ modꝰ deſtructiōis ſubdit̄:cū dꝛ in ꝑſona tyri.

¶ a Mare. Seculi.ſ. in q̄ par-
ua aiālia cum magnis: ⁊ dꝛa
co quē domin⁹ foꝛmauit ad il
ludendū ei: videns a venato-
ribus chꝛiſti capi: qui a demo
nibus fuerūt capti dicit ↄtra-
rie foꝛtitudini venatoꝝ: quaꝫ
ſignificat ſydon. Erubeſce ſy-
don. b Non parturiui. q̄ſi
nihil pꝛofuit parturiſſe: pepe-
riſſe: enutriſſe iuuenes: qꝛ ty-
rus ſine defenſione capta eſt.
c Cum audi. ⁊c̄. Cum de oī
bus vitijs: tum de hereſibus
hoc ſentitur: qꝛ vna capta alia
ꝑtimeſcit: ⁊ in alterius confu-
ſione altera ſe capiendam ſen-
tit. d Tranſite ma. ⁊c̄. Si
cut. ſ. dictum eſt cum nō poſ-
ſent nabuchodonoſoꝛ reſiſte-
re: feſtinauerūt qui potuerūt
naues conſcendere: alij remā
ſerūt in ciuitate. e Nūq̄d
non. Quaſi. hec ideo ꝑcipio:
B quia vꝛbs veſtra tyrus depo-
ſito erroꝛe veteri: tranſibit ad
veritatem. f Pꝛīcipes in-
ſti. Inter alios negociatoꝛes:
vel etiam in regnis.
g Ad ignominiam. Non do
minus ignominie auctoꝛ eſt:
ſed q̄ꝺ ignominioſum eſt oſtē
Leui.13.d dit. ꝫm illud: Contaminatio-
ne contaminabit eum: non ꝙ
ſacerdos contaminationis a-
ctoꝛ ſit: ſed ꝙ oſtendit conta-
minatum eum quem munduꝫ
putabant multi.
h Flumen. Babyloniorum.
Pſ.135. Super flumina babylonis il
lic ſedimus ⁊ fleuim⁹: dum re-
coꝛdaremur ſion. i Cingu-
lum. Foꝛtitudo reſiſtēdi. Cin-
gulo enim lumbos reſtringi-
mus. In lumbis foꝛtitudineꝫ
habere dicimur. k Cōtur
babit regna. Scilicet egyptio
rum ⁊ moabitarū ⁊ alioꝛuꝫ in
circūitu. Tyro enim capta et
ſubuerſa: alia regna cōturba-
ta ſunt timoꝛe. Regnū quoqꝫ
egypti ꝓ ſubuerſa tyro datuꝫ
eſt nabuchodonoſoꝛ. Unde ī
Ezec.29.d Ezechiele: Fili homīs: nabu-
chodonoſoꝛ ſeruo meo non ē
reddita merces pꝛo ſeruitute
qua ſeruiuit mihi ↄtra tyruꝫ.
da ergo ei egyptū ꝓ tyro.
Allego. l Chanaan. Allego. Omnis
aīa in ſeculi fluctibus poſita:
C vento doctrīe agitata: chana-
an appellat̄: q̄ fluctuatio vl̄ cō
Oſē.13.f motio interꝑtat̄. vn̄: Semen
chanaan ⁊ n̄ iuda. m Filia
ſydonis. In t̄ra chanaan ſūt
Mat.15.b tyr⁹ ⁊ ſydon. Un̄: Mlier cha-
nanea exiuit de finibus tyri ⁊
ſydonis occurrens ſaluatoꝛi.
n Tranſfreta ibi. Sepe vi-
demus quoſdam a pꝛopoſito
ſuo trāſire ad aliud a militia
ad negociationē: a cauſis ad
arma mutant induſtriam: vt
mutent infelicitatem. Sꝫ deo
diſpenſante: omnia eueniunt
contraria: vt per miſerias co-
acti nō in ſe ſed in domino cre
atoꝛe confidant.

¶ Talis

a ſ que debuiſti defendere tyrum q̄ſi coloniam tu-
am. b ſ magni negociatoꝛes. ſ ſeculi. c ſ habi-
tantium in mari.
a ſydon ait mare: foꝛtitudo maris
a ſ vox doloꝛis. b ſ partus me⁹ apoſtolico par-
tu deletus eſt. ſ cōparatione. ſ. eius qui dicit:
Filioli mei quos iterum parturio.
b dices. Nō ꝑturiui: ⁊ nō pepi: ⁊ n̄ a
a ſ ſed ille q̄ dicit: Lac dedi vobis potum.
b ſ ſed ille qui dicit: Deſpondi enim vos vni vi. c.
e. chꝛiſto.
enutriui iuuenes: nec ad icremētū
a ſ quia ante occiſe vel rapte. ſ fatuas. b ſ pꝛo
pheta. ſ hoc. ſ ꝙ paſſa eſt tyrus.
c perduxi virgines. Cum auditū fu b
a ſ que hebꝛaice meſrai. i. tribulans et coartans.
ſ que v cina ⁊ amicitia commertij coniuncta.
b ſ quia idem ſe paſſuros intelligent.
erit in egypto: dolebūt cū audie- c
a ſ ſubuerſa. b ſ ad verū. ſ. gaudiū. c ſ hebꝛai-
ce tharſim: quod eſt cōtemplatio vl̄ reploꝛatio gau
dij. ſ qui habetis naues. d ſ qui re
manetis captiuandi.
d rint de tyro. Trāſite maria: vlula- d e
a ſ tyro. ſ que omni parte tēptationum fluctib⁹
exponitur: recedite ergo ab ea.
e te q̄ habitatis ī inſulā. Nunq̄d nō f g
ſ ciuitas. a ſ cuius gloꝛia in cōfuſione. c ſ de-
ponite ve. h. cū actibus ſuis.
hec vr̄a eſt que gl̄iabat̄ a diebus h
a ſ quia ceteris antiquioꝛ et ditioꝛ. ſ veteri er-
roꝛe. ſ vetuſtate peccati.
pꝛiſtinis in antiq̄tate ſua? Ducēt i
a ſ que gloꝛiatur in ſuꝑbia. b ſ in chaldeam.
ſ hoc de illis qui in ciuitate capti. ſ vt recedat
ab anguſtia: et chꝛiſti euāgelio colla ſubmittat:
ſ vt ſit aduena et incola ſaluatoꝛis.
eaꝫ longe pedes ſui ad peregrinā
a ſ nullus niſi domin⁹. ſubaudi. ſ vox ſpūſſancti.
b ſ malum. c ſ pꝛincipes tyri.
dū. Quis cogitauit hoc ſuꝑ tyrūꝫ k
a ſ tanqꝫ reginā aliarū ciuitatū: vel qꝛ in medio q̄-
ſi coꝛona aliarū cingebatur: b ſ hoꝛū pꝛincipum
tota cura in negociationibus opes querere.
quondā coꝛonatā? Cui⁹ negocia- l m
ſ in oī terra.
f toꝛes pꝛīcipes iſtitoꝛes eius incly
a ſ non celi. qui terrena tm̄ cupiunt.
ti terre. Domin⁹ exercituū cogita n
a ſ conſiliū. ſ. b ſ ab altitudine gloꝛie.
uit hoc vt detraheret ſuꝑbiaꝫ oīs o
a ſ eius qua contra deum ſuperbiendo gloꝛiatur.
b ſ pꝛo gloꝛia.
g gloꝛie: ⁊ ad ignominiā deduceret p
ſ confuſos. a ſ chananeoꝝ feſtinādo ad celum.
vniuerſos inclytos tre. Tranſi ter q
a ſ q̄ꝺ citiſſime nauib⁹ tranſitur. b ſ mundi.
h rā tuā q̄ſi fluuiū filia maris: nō eſt r s
ſ iuſticie. ſ niſi tranſieris. ſ o tyre. ſ qꝛ.
ſ vindictam.
i cingulū vltra tibi. Manū ſuaꝫ ſu- t v
a ſ ſiccandū. ſ dn̄s. b ſ diaboli vel mūdi.
k pꝛa mare extēdit: conturbabit re- x
a ſ inſpirauit nabuchodo. ſ in terra.
l gna. Dn̄s mādauit aduerſus cha- y
a ſ ipſe nabuchodonoſoꝛ. b ſ chanaan. ſ dn̄s.
naā vt ↄtereret foꝛtes ei⁹. Et dixit: z a
a ſ in diuitijs. b ſ a diabolo.
Nō adijcies vltra vt gl̄ieris calū- b c
a ſ ab hoīb⁹ accuſata q̄ſi ſuꝑba. b ſ turpitudini
⁊ voluptati tradita. ſ o ſ colonia ſydonioꝛuꝫ.
m niā ſuſtinēs virgo filiā ſydonis. In d e
a ſ greciā ↄ cōgeleſcens. b ſ de ill̄ q̄ nauigio fugi
erūt. ſ quia capieris a nabuchodonoſoꝛ.
n cethim ↄſurgēs trāſfreta: ibi quo- f
qꝫ nō erit requies tibi. Ecce terra g

a Non parturiui ⁊ nō peperi ⁊c̄. quia ī eius
obſidione ⁊ deſtructione multe mulieres paſ-
ſe fuerunt aboꝛſum: ⁊ multi de pueris natis ⁊
de iuuenibus ⁊ virginib⁹ moꝛtui fuerunt ante
etatem adultam ⁊ debitū incrementum.
b Cum auditū fuerit in egyptum. ꝙ deſtru-
cta fuerit tyrus. c Dolebunt. eo ꝙ habe-
bant cū tyrijs amicitiā ꝓpter abūdantiā fru-
gum quā ibi adducebant ad vendendū.
d Tranſite. Hic cum deſtructione tyri denū
ciatur fuga inhabitantium. cū dicitur: Tran-
ſite maria. fugiendo ꝑ nauigiū ad diuerſa lo-
ca. e Ululate. pꝛe cōfuſione et triſticia.
f Qui habitatis in inſula. id eſt in tyro que
dicitur inſula ratione pꝛedicta. g Nunq̄d
non hec veſtra eſt. ſupple ciuitas: ⁊ eſt modus
loquendi truncatus eadē ratione qua ſuperi-
us. h Que gloꝛiabatur a diebus ꝑſtinis
in antiquitate ſua? quia multa tempoꝛa cucur
rerant a ſua fundatione: ⁊ null⁹ potuerat eaꝫ
debellare. i Ducent eam pedes ſui longe
ad peregrinandū. id eſt habitatoꝛes eius.
k Quis cogitauit hoc ſuper tyruꝫ. quaſi di
cat: null⁹ homo cogitaſſet ꝙ ſic poſſet deſtrui.
cuius ratio ſubdit̄: l Quondam coꝛonā.
id eſt ſuꝑ alias ciuitates reginā ꝓpter diuiti-
as eius ⁊ foꝛtitudinē. m Cui⁹ negociato-
res pꝛincipes. i. equales magnis pꝛincipibus
terre vel maioꝛes. n Dn̄s exercituū cogita
uit hoc. inſpirādo nabuchodonoſoꝛ audaciaꝫ
inuadendi eā. ⁊ ſubdit cauſaꝫ: o Ut detra
heret ſuperbiā omīs gloꝛie. id eſt tyri que dicī
tur hic omīs gloꝛia hyperbolice: ad deſignan
dū magnitudineꝫ ſuꝑbie eius: ſicut de aliqua
ciuitate in qua multū viget ſuꝑbia. dicit̄ vul-
gariter ꝙ in ea eſt ſuꝑbia toti⁹ mundi: ⁊ eodē
modo intelligitur quod ſubdit̄ de nobilibus
tyri. p Et ad ignominiā deduceret ⁊c̄. Cō
ſequenter denunciat velocitatē fuge habitan-
tium in tyro. dicens: q Tranſi terram ⁊c̄.
id eſt ad modū fluminis continue ⁊ velociter
currentis. r Filia maris. i. o tu tyre: q̄ di-
citur filia maris: eo ꝙ erat mari circūcluſa: vt
dictū eſt. ſ. s Non eſt cingulū vltra tibi.
id eſt foꝛtitudo reſiſtendi: que deſignat̄ ꝑ cin-
gulum militare. t Manum ſuā. id eſt pote-
ſtatem ſuā. v Suꝑ mare extendit. ſ. tyrus
que per nauigiū ſuum habebat ī mari magnā
poteſtatem. y Conturbauit regna. per po
tentiā ſuā iniuſte depꝛimendo: ⁊ quia hec fuit
vna cauſa ſue ſubuerſionis. ſubdit̄: y Do
min⁹ mandauit ⁊c̄. i. aduerſus tyrum q̄ ſita eſt
in terra chanaan. filij eī iſrael nō potuerūt ex-
pellere totaliter chananeos. vn̄ ꝺꝛ Mat. xv.
Jeſus receſſit in partes tyri et ſydonis: et ecce
mulier chananea a finib⁹ illis egreſſa ⁊c̄.
z Ut ↄtereret foꝛtes ei⁹. ꝑ nabuchodonoſoꝛ.
a Et dixit. ſ. dn̄s. b Non adijcies ⁊c̄. id
eſt in tantam ſuꝑbiam eleuata. c Calumni
am ſuſtinens. a nabuchodonoſoꝛ. d Uir-
go filia ſydonis. Dicitur enim filia ſydonis:
quia ſydonij exiſtentes ꝓpe illam inſulam edi
ficauerunt eam de pꝛecepto regis aſſyrioꝛum:
cui tota terra illa fuit ſubiecta longo tempoꝛe:
⁊ ideo vnus rex aſſyrioꝛum conſiderans ꝙ il-
la inſula erat aptiſſima pꝛo poꝛtu nauiuꝫ: fecit
eam edificari per populum pꝛope exiſtentem.
e In cethim ⁊c̄. fugiendo. ibi enī habebant
tyrij amicos: ⁊ ideo ibi fugerunt aliqui pꝛo re
ceptaculo habendo: quia tamen hoc non va-
luit eis. ideo ſubditur: f Ibi quoqꝫ nō erit
tibi. quia nabuchodonoſoꝛ miſit ad terram il-
lam vt redderentur ſibi fugitiui de tyro ⁊ ter-
ra illa non fuit auſa eos retinere.
g Ecce terra. Hic cōſequēter pꝛopheta denū-
ciat a quibus tyrus foꝛet deſtruenda. ſ. a chal
deis. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Ecce terra chal-
deoꝛū parata ad inuadēdū tyrum.

Talis

a Talis populus non fuit. Uſq ad mortem nabuchodonoſor fortiſſimi ſup oẽs chaldei ⁊ aſſyrij: poſtea ppl's grecorũ ⁊ romanoꝝ fortior fuit.
b Suffoderunt. Qñ nabuchodonoſor tyrũ inuaſit naui gio: nõ ſolũ muruz ſed et domos ſubuertit: ⁊ que erat negociatio ciuitatũ facta eſt per ſeptuaginta annos ſiccatio ſagenarũ. c Naues maris. Hebraice tharſis: quod ↄſummatio vel leticia interpretat̃. Sex dieb⁹ mũdus factus eſt: qui poſtea ↄſummabit̃. Omnia autem bona ſeculi incerto nauium curſui comparant̃: qꝛ cito peritura: ⁊ cũcta nauigantium fortitudo ſoluet̃. Unde:
Pro. 21. d Ciuitates magnas firmas aſcendit ſapiẽs ⁊ deſtruxit munitiões coꝝ. Quidq̇d ei hereticoꝝ ⁊ ſapiẽ ſecularis arte cõponit̃: vir eccl'iaſtic⁹ deſtruit ⁊ ſubijcit ſibi. d Lxx. annis. Tyrus quondã anguſtiata dimittit̃: vt expleto ſolitudinis tpe carmen meretricum in laudes dei vertat: citharã aſſumat: oẽs chordas ↄcinnẽtes habeat: vt poſtq̃ bñ ceciderit: apud deũ ĩ mẽoria ſit q̃ ꝓpter fornicationẽ obliuioni tradita fuit in p̃ſtinũ reſtituatur: ⁊ mercedes ↄgreget dño. Quis ẽ nõ habeat ſpem ſalutis ſi bñ cecinerit: ſi chordas
Ps. 44. bñ cõpoſuerit. vñ: O filia tyri in mũerib⁹: vultũ tu. dep̃. ⁊c. ⁊ ↄcupiſcet rex decorẽ tuũ.
Septenari⁹ ⁊ ſeptuageſim⁹ q̇ vel de ſingul' dieb⁹ vl' ſeptez decadibus ꝑficit̃: ꝑfectam ſignificat pniaz. vt tpe pnĩe expleto iure tyr⁹ ad antiquũ ſtatũ reſtituat̃. e Cãticũ me. Que ab amatorib⁹ derelicta ſolet carmĩa in ↄſolationẽ cõponere: ⁊ p̃terita cõmẽorare: ſic ⁊ tyr⁹ reũſa. f Sume tibi citha. q̃ de h onere ſequunt̃ ad reuerſionẽ tyri ſpectant.
g Bñ cane ⁊c. Admonet eã canticũ miſeriaꝝ ſuaꝝ ſꝑ cantare ne iteꝝ eadẽ patiatur. Dicũt ei hãc eſſe muſice naturã: ſi letũ inuenerit: letiorẽ facit. ſi triſtẽ: triſtiorẽ reddit.
h Et erũt negociatiões ei⁹. Sicut dicit Hiero. in Hieremia: reuerſis filijs iſrl' de captiuitate ſub ʒorobabel ⁊ neemia. Tyri quoq nõ longo tẽpore poſt reuerſi cũ eis amicitia cõiuncti ſunt: nec iam diuitias retinebãt: ſed in hieruſalem domino offerebant: quarum pars in templum ornandum pars cedebat in vſum ſacerdotum: ⁊ ſic erant ſanctificate domino mercedes eius. Ad predicationem etiaz pauli tyrij ⁊ ſydonij conuerſi ſũt: ⁊ eccleſias edificando et predicatoribus neceſſaria miniſtrando: mercedes domĩo ſacrificauerunt.

Ecce dominus

a ſ que interpretat̃ quaſi vbera. b ſ quaſi ſi tranſieris ad chaldeos: nec ibi requieſces in vbertate eorum.
a chaldeoruz talis populus nõ a
a ſ homo fortiſſim⁹ ⁊ potentiſſim⁹. ſ ideo cadet: Niſi dñs edificauerit do. ⁊c.
fuit: aſſur fundauit eam. In ca b c
a ſ demones. ſ chaldei. b ſ ẽm opinionẽ.
ptiuitatem traduxerunt robu
a ſ tyri. b ſ iſidioſe. c ſ cõſcias. ſ nõ ſolum murum.
b ſtos eius: ſuffoderunt domos
ſ tyri. a ſ qꝛ nõ erat fundata ſupra fir. pe.
eius: poſuerunt eam in rui
a ſ hebraice tharſis: qd̃ cõſummatio vel leticia ſonat. ſ naute
c nam. Ululate naues maris: d
ſ tyrus.
quia deuaſtata eſt fortitudo e
vrã. Et erit ĩ die illa: ĩ obliuio f g
d ne eris o tyre ſeptuagita ãnis:
a ſ in obliuione ſũt poſt morte ei⁹: ⁊ ſi tantũ vixerit in regno qd̃ nunq̃ legim⁹. b ſ cito obliuiſcuntur.
ſicut dies regis vnius. Poſt h i
a ſ reedificate.
ſeptuagita annos erit tyro q̃ſi k
a ſ verſum in laudes dei. b ſ que pri⁹ a vero ſponſo receſſerat. c ſ Eſaias dat ei conſilium vt peniteat: ⁊ iudiciũ euadat. ſ vt bene tendantur chorde.
e f canticũ meretricis. Sume tibi
a ſ cãtãdo miſerias tuas. ſ imitando bonos.
citharam: circume ciuitatem
a ſ prius. ſ eccleſia. ſ De labijs hui⁹ meretricis ſtillat mel. In prouerbijs. b ſ ab amatore. ſ a deo. c ſ in laudes dei: corde: voce: opere.
g meretrix obliuiõi tradita. Be
ſ dñi.
ne cane: frequenta canticũ: vt
ſ apud deum.
mẽoria tui ſit. Et erit p⁹ ſeptu l
a ſ ꝑfecte penitentie. b ſ benefaciẽdo.
ſ ver⁹ medic⁹. c ſ ſiẽ tẽplũ deſolatũ.
gita ãnos: viſitabit dñs tyrũ
ſ penitentẽ. b ſ quas habuerat ante. ſ non alienas quas prius habuit.
⁊ reducet eam ad mercedes ſu m
ſ tempus. ſ. ſ negociabitur.
as: et rurſum fornicabitur cũ n
a ſ quia multi ad infidelitatem redeunt.
ſ non celi.
vniuerſis regnis terrę ſup fa
a ſ Simile eſt regnum celorum homini negociatori que. bo. mar.
h ciem terrę. Et erunt negocia o
ſ perſeuerantiũ.
tiones eius et merces eius
a ſ in miſericordia pauperum.
ſ auare.
ſanctificate domino. Nõ con
a ſ in theſauris qui fiunt in terra.
dentur neq reponentur: quia
ſ iudeorum ſacerdotibus vel predicatorib⁹.
ſ veris pauperibus.
his qui habitauerint corã do
ſ in vſum. ſ ſancta.
mino erit negociatio eius vt
a ſ Frange eſu. pa. t. b ſ Cum videre nudum operi eum.
mãducẽt in ſaturitatẽ: ⁊ veſtiantur vſq ad vetuſtatem.

a Talis populus nõ fuit. id eſt tam fortis ⁊ crudelis. b Aſſur fundauit eam. Aliqui expoſitores ꝑ li eam intelligunt chaldeorũ terraz: ſed hoc non eſt verũ: quia Geñ. x. dicitur: De terra illa egreſſus eſt Aſſur. ſ. de chaldea. ⁊ iſte aſſur fuit filius ſem: ⁊ ab eo denominatus eſt ꝑpl's aſſyriorũ: vt dictum fuit diffuſius Geñ. x. Sed per li. eã potius accipienduz eſt tyrum: ⁊ quia ꝓcedente tempore quidam rex aſſyriorum fecit edificari eam: ⁊ ideo dicitur hic de ea: Aſſur fundauit eam: ſed qꝛ deſtructa fuit poſtea per chaldeos. ideo ſubdit̃:
c In captiuitatem traduxerunt ⁊c. ⁊ patet littera. d Ululate naues maris. i. naute: vt expoſitum eſt in principio huius ca. e Quia deuaſtata eſt ⁊c. i. tyrus in qua erat port⁹ ſolenniſſim⁹.
f Et erit. Hic conſequenter agitur de tyri reedificatione: ⁊ primo in temporalibus. ſecundo in ſpiritualibus. ibi: Et erunt. Circa primum tangitur primo vaſtationis tyri duratio. cum dicitur:
g In obliuione eris o tyre ſeptuaginta annis. quia nõ venient ibi homines ad habitandum.
h Sicut dies regis vnius. ſcz ipſius dauid: vt dixit Ra. Sa. qui vixit ſeptuaginta annis: vt habetur. ij. Reg'. v. i Poſt ſeptuaginta annos. ſcz vaſtationis tyri. k Erit tyro quaſi canticum meretricis. meretrix enĩ derelicta a ſuo amaſio ſolet conari ad cantandum melodioſe ad reuocandum amaſium ad ſe. ⁊ in hac metaphora intelligitur deſiderium illorũ qui remanſerant de fugitiuis tyri ad reedificationẽ ipſius: vt ſic mercatores de diuerſis regnis iterum venirent ad tyrum. ideo ſubditur: l Et erit poſt ſeptuaginta annos ⁊c. faciẽs eã reedificari. m Et reducet eã ⁊c. illic apportatas de diũſis regnis. n Et rurſum fornicabit̃ ⁊c. q̃d põt intelligi de fornicatiõe corporali: qꝛ mercatores elongati a ſuis vxoribus ſic ſolent fornicari: ⁊ de fornicatiõe ſpũali: quia illa ciuitas idolatrie fuit dedita vſq ad tpa chriſti.
o Et erũt. hic incipit verſus ĩ hebreo. in quo deſcribitur reedificatio tyri in ſpũalibus. cũ dr̃: Et erũt negociatiões ei⁹ ⁊ merces ei⁹ ſanctificate domino ⁊c. qd̃ dicunt aliq̇ impletum fuiſſe tpe Neemie poſt reditũ captiuitatis babylonice: dicentes ꝙ tunc in tyro fuerũt homĩes deuoti ⁊ offerentes munera dño in hieruſalẽ ad eius obſequiũ et ſuſtentationẽ miniſtrorum: ſed qꝛ hoc nõ apparet ex his que ſcripta ſunt ĩ Eſdra ⁊ Neemia: nec ex hiſtoria Joſephi ſeu alia hiſtoria auctẽtica. ideo videtur mihi ſaluo meliori iudicio ꝙ impletio hui⁹ ꝓphetie reduci debeat ad temp⁹ chriſti: in q̇ multi de tyro deuote venerũt ad audiendũ predicationem chriſti: vt habet̃ Matth. iiij. ⁊ Lu. vj. ⁊ reliqui de tyro: poſtea crediderunt ad predicationem diſcipuloꝝ chriſti: ſe ⁊ ſua ad obſequiũ dei deuote offerentes. huic etiã expoſitioni cõcordat Ra. Sa. quantũ ad aliq̇d. dicens ꝙ hec ꝓphetia implenda eſt in aduentu regis meſſie q̇ diuitias dei cultoribus applicabit: ſed in hoc diſcordat ꝙ dicit implendũ de futuro qd̃ in rege chriſto de preterito eſt adimpletum. Ca. XXIII

Moraliter. Onus tyri. In h capitulo ẽm ſenſum litteralem deſcribitur tyri deſtructio ꝑ chaldeos: ⁊ eius reparatio ꝑ dominũ: ⁊ ſanctificatio diuitiarũ eius domino poſt ſeptuaginta annos. Moraliter aũt ꝑ tyrum qui interpretat̃ anguſtia: peccator ſignatur: qui peccatorum aculeis cruciatur Eſa. xlviij. Nõ eſt pax impijs dicit domin⁹. Per chaldeos ei⁹ deſtructores ſignant̃ demones ipm ſpoliantes gratuitis ⁊ in naturalib⁹ vulnerãtes: ſicut ſignat̃ Lu. x. ꝑ parabolam illius q̇ incidit ĩ latrones. Per reparationẽ vero tyri poſt annos ſeptuaginta ſignatur peccatoris reſtitutio ad ſtatum gratie penitẽtia ꝑfecta. ſeptuaginta nanq reſultant ex ductu denarij: qui ſignat ꝑfectionem: eo ꝙ eſt limes numeroꝝ. ꝑ ſeptenariuz qui ſignat vniuerſitatẽ: eo ꝙ omẽ tempus reuoluit̃ ſeptem diebus: ⁊ ſic ſeptuaginta ꝑfectã pniam ſignat de

Ca. XXIIII

A Ecce dñs nud a. Poſt
ſpecialem gentiū ſin
gulariū coꝛreptionē iudee:
babylonis: philiſtijm: mo/
ab: damaſci: iſrael: egypti:
deſerti maris: arabie: idu/
mee: vallis viſionis et tyri:
ꝙ totus oꝛbis in cōſumma/
tione paſſurus ſit deſcribit.
Nec de ſingulis gentib⁹: ſꝫ
de cūctis pariter agit. Pri/
us: que ſunt impioꝝ toꝛmē
ta quomō tranſeat celum et
terra: ⁊ deducant peccato/
res in infernū. poſt: quomō
ſancti rapiantur obuiaꝫ do
† 14. q. 4. c. miniſtri. et. q. 3. c. pu rant. et. c. pleriqꝫ. mino in aera. De ſpeciali er
go deſcriptione trāſit ad ge
neraleꝫ que eſt quarta regu
la cyconij. de ſpecie enim et
genere agitur: nec perſona
mutatur. Ecce dñs nuda
bit. a ſpecie ad gen⁹ tranſit.
deſcripto enī ſpeciali onere
babylonioꝝ: aſſyrioꝝ: egy/
ptioꝝ: ⁊ multoꝝ alioꝛuꝫ ad
generale onus iudicij extre
mi trāſit. b Et erit ſicut.
Omēs ſimul vel bonis re/
munerabunt: vel ꝑ malis
damnabuntur. Nulla di
uerſitas erit inter nobileꝫ ⁊
ignobilem: ſacerdotē ⁊ lai/
cum: ſeruū ⁊ dominum ⁊c̄.
Ro. 14. b Omēs enī ex equo ſtabunt
ante tribunal chriſti: nec e/
rit acceptio ꝑſonaruꝫ apud
Job. 3. d deum. Unde Job: Paru⁹
⁊ magn⁹ ibi ſunt: ⁊ ſeru⁹ nō
timet dñm ſuum. c Sic
ſacerdos. Bonus populus
cū bono ſacerdote percipiet
coꝛonā vite: mali ſimul ſuſti
nebunt toꝛmēta gehenne.
d Terra. Terrena opa ad
nihilū redigent: vt abolita
imagiē ērꝛeni hoīs ꝑmane/
1. Coꝛ. 15. f at imago celeſt. Caro enī ⁊
ſanguis regnū dī ñ poſſide
būt: qꝛ moꝛtale hꝫ induet ī/
moꝛtalitatē. e Maledi/
B ctio. Sic ī pꝛīcipio bñdixit
ds omni creature: ſic in fine
maledicit his q̄ terreni ſūt
nec peregrini ſed habitato
res terre: ⁊ qui in ea peccāt
obliti conditionis ſue: con/
tra ſe mutuo debachantes.
Et pauci remanebunt q̇ ha
beant imaginē celeſtis.
f Luxit vindemia ⁊c̄. In
conſummatione mundi pꝛe
teritarū delitiarum recoꝛda
tio erit materia cruciatuū.
Luce. 16. f Unde: Purpuratus diues
qui receperat bona in vita
ſua: eleuans oculos de in/
ferno cernit laçarum in re/
Ibi. 6. d quie. Unde: Ue vobis qui
ſaturati eſtis: qꝛ eſurietis.
g Ingemuerunt omnes
qui letabant coꝛde. Hoc te/
ſtimonium ingerimus eis q̇
in conuiuijs non ſolum gu
la ⁊ ebꝛietate: ſed aurib⁹ lu/
xuriantur. vt ꝑ oīs ſenſus
aīe foꝛtitudo molleſcat.
Attrita

a Ecce dñs C. XXIIII
a ſ vt omnia pateant. ſ his habi/
tatoꝛibus. b ſ cōmutabit ꝑ ignē
in melius. vñ: Uidi celū nouum et
terram nouam.
nudabit terrā: ⁊ diſſipā b
a ſ lxx. reuelabit: vt ꝓcedant moꝛtui de ſepul/
chꝛis. ſ igne cōburendo: vt tanq̄ aurū clario/
rem ⁊ pulchꝛioꝛem reſtituat.
bit eam: et affliget faciem eius c
a ſ in diuerſa loca bonoꝛū vel maloꝝ. ſ ſepa/
rabit oues ab hedis.
b ⁊ diſperget habitatoꝛes ei⁹ †. Et d e
c erit ſicut populus ſic ſacerdos:
a ſ ſine acceptione perſone.
⁊ ſicut ſeruus ſic dñs eius: et ſi/
cut ancilla ſic dña eiuſ. Sicut e/
mens ſic ille qui vendit. † Sicut
a ſ quaſi meū tuū.
fenerator: ſic is q̄ mutuum acci/
pit: ſicut qui repetit ſic qui de/
ſ igne incendij.
bet. Diſſipatione diſſipabitur
a ſ habitatoꝝ ſuoꝝ. ſ a domino.
terra: ⁊ direptione pꝛedabitur.
a ſ quaſi hoc ſine dubio fiet: dominus enim lo.
b ſ per pꝛophetas.
Dominus enim locutus eſt ver
a ſ lugebit. ſ extrema gau. luc. oc. b ſ deflu
et in igne. c ſ terreni.
d bum hoc. Luxit et defluxit ter/ f g
a ſ que foꝛtis videbatur.
ra et infirmata ē: defluxit oꝛbis
a ſ .i. infirmabitur in die iudicij. b ſ potētes
ſuperbi. De⁹ ſupbis re. hu. a. dat g.
⁊ infirmata eſt altitudo populi h
a ſ ab alijs alij. ſ ꝓpter eos qui ſanguinē ſan
guini miſcuerunt: ⁊ ſanguineꝫ interfectoꝛum ad
dominum clamare fecerunt.
terre: ⁊ terra interfecta eſt ab ha i k
bitatoꝛibus ſuis: quia trangreſ l
a ſ ſcriptas vel naturales. ſ quia totus mū/
dus pꝛius accepit naturalem legem: ſed poſtea
lex per moyſen data eſt: qꝛ pꝛima diſſipata eſt.
b ſ legem. ſ conſuetudinis.
ſi ſunt leges: mutauerunt ius:
a ſ pactū amicitie quod deberet eē ſempiternū.
diſſipauerunt fedus ſempiter/ m
ſ Ite maledicti in ignem eternum.
e num. Propter hoc maledictio n
ſ terrenos.
voꝛabit terram: et peccabunt o p
a ſ ſtupebunt in die nouiſſimo.
habitatoꝛes eius: ideoqꝫ inſa/
a ſ amatoꝛes. ſ alijs damnatis.
nient cultoꝛes eius: ⁊ relinquē/
a ſ Multi vocati: pauci electi. b ſ amatoꝛ vi/
ni ⁊ ebꝛietatis. ebrioſi regnū dei nō poſſidebūt.
ſ de vinea: ſodo. vi. e. ſ lugebit.
f tur homīes pauci: Luxit vindē/
a ſ riſus doloꝛe miſcebit.
g mia: infirmata eſt vitis: ingemu q
erunt omnes qui letabant coꝛ/
de. Ceſſauit gaudium tympano r
rum: quieuit ſonitus letantiuꝫ:
ſ quia.
conticuit dulcedo cithare. Cum
a ſ al's cantico. b ſ ſicut ante. c ſ in die iudicij
amara pꝛo dulcibus bibent.
gaudio non bibent vinū: ama/
a ſ omnis ebꝛietas que ſtatum mentis euertit
homines vigilare non patitur.
ra erit potio bibentibus illam.

a† peccatis oībus. Per hoc aūt qd̄ ſubdit: n† Et
rurſum erit cū foꝛnicabit. ſignificat ꝙ habituat⁹
in peccatis poſt penitentiā veraꝫ aliqñ recidiuat
ꝓpter habitū inclinantē qui nō ſtatim tollitur ꝑ
penitentiā: ſed quoniā talis recidiuatio ꝑ opera
miſericoꝛdie ſanat. ideo ſubdit: o† Et erūt ne/
gociationes ei⁹ ⁊ mercedes ei⁹ ſanctificate domi/
no. ꝓpter qd̄ dicit Daniel. iiij. Peccata tua ele/
moſynis redime: ⁊ iniquitates tuas in miſerico/
dijs pauperum. Ca. XXIIII.
a Ecce dominus. Aliqui expoſitoꝛes dicūt ꝙ
hoc capitulū exponendū eſt ad litteraꝫ de
deſtructione idumeoꝝ quā. ſ. tetigit pꝛo/ † Oſee. 4.
pheta bꝛeuiter ca. xxj. Sed hic reſumitur vt diffu/
ſius ꝑtractetur: ſed hoc dictū nō habet apparenti
am. quia nec ex littera huius capituli nec ex circū
ſtantia habet aliquid ꝑ quod intelligi debeat de
idumea. ꝓpter quod beat⁹ Hieronym⁹ dicit ꝙ ꝓ
pheta hic loquit ad litterā de euerſione generali
totius mundi in iudicio finali: ita ꝙ in p̃cedenti/
bus pꝛopheta locutus fuerat de ſubuerſiōe diuer/
ſarum gentiuꝫ in ſpeciali. ſ. iudeoꝝ: babylonioꝝ:
egyptioꝛuꝫ et huiuſmōi. vt patet ex pꝛecedentib⁹.
Hic aūt loquitur generaliter de ſubuerſiōe mūdi
circa finale iudiciū. et qꝛ illd̄ iudiciū erit ad igno
miniam iniquoꝛum et gloꝛiam iuſtoꝝ: ideo ſic ꝓce
ditur: Quia pꝛimo ponuntur pertinentia ad iſtd̄
iudicium. Secundo pꝛopheta inſurgit ad dei pꝛe/
conium ca. ſequenti. Pꝛima in duas qꝛ pꝛīo po/
nunt q̄dam iudiciū antecedentia: et ſcd̄o conſeq̄n
tia. ibi: Et erit. Pꝛima in duas: qꝛ pꝛimo deſcribi
tur tribulationis circa fineꝫ mundi acerbitas. ſe/
cūdo ei⁹ ineuitabilitas. ibi: Foꝛmido. Circa pꝛmū
ſciendum ꝙ tribulatio mundi pꝛecedens iudiciū:
licet futura ſit hoꝛribilis iniuſtis: tamen erit iuſt.
materia conſolationis: pꝛopter qd̄ ſaluatoꝛ Luce
xxj. de hoc loquens dixit apoſtolis: His aūt fieri
incipientibus reſpicite et leuate capita veſtra: id ē
exhilarate coꝛda: vt exponit Greg. homelia pꝛma.
Et ideo hic pꝛimo ponit maloꝝ tribulatio. Scd̄o
iuſtoꝝ conſolatio. ibi: Quia hec erunt. Pꝛima in
duas: quia pꝛimo ponitur maloꝛum afflictio. ſe/
cundo leticie ſubtractio. ibi: Luxit vindemia. Cir
ca pꝛimum dicitur: Ecce dominus diſſipabit ter/
ram: quia per ignem conflagrationis pꝛecedentē
iudicium a ſtatu ſuo immutabitur. b Nuda/
bit eam. herbis et arboꝛibus. c Et affliget faci
em eius. quia igne pꝛedicto ſuperficies ei⁹ crema
bit. Et accipit hic afflictio metaphoꝛice: ſicꝫ ꝑ op
poſitū dicit terra vel pꝛatum ridere: quando vire
ſcit. d Et diſperget habitatoꝛes eius. qꝛ tunc
omnes moꝛientur vt reſurgant in iudicio. e Et
erit ſicut populus ſic ſacerdos ⁊c̄. id eſt q̄ſtum ad
hoc non erit acceptio conditionis ſtat⁹ aut ſex⁹.
f Luxit ⁊ defluxit terra. id eſt habitantes in ter
ra. g Defluxit oꝛbis. a ſtatu ſuo. h Et in/
firmata eſt altitudo populi terre. quia defecit ī ho
minibus dominium ⁊ pꝛincipatus. i Et terra
interfecta eſt. id eſt habitatoꝛes tre. k Ab ha/
bitatoꝛibus ſuis. id eſt pꝛopter peccata inhabitan
tium. ideo ſubditur: l Quia tranſgreſſi ſunt
leges diuinas. Mutauerunt ius. bone cōſuetudi
nis que eſt ius humanum. m Diſſipauerunt
fedus ſempiternum. facientes contra ius nature:
quod in mentibus humanis indelebiliter eſt ſcri/
ptum. n Pꝛopter hoc maledictio. ſcilicet dei.
o Uoꝛabit terram. id eſt homines terrenos.
p Et peccabunt habitatoꝛes eius. quia appꝛo/
pinquante iudicio abundabit iniquitas: et refri/
geſcet charitas. Mat. xxiiij. q Luxit. Hic con
ſequenter deſcribitur ſubtractio gaudij: et pꝛimo
ex defectu vini quod ſolet eſſe materia gaudij. ſm
illud Pſ. ciij. Uinum letificat coꝛ hominis. ideo
dicitur: Luxit vindemia. Secundo ex ſubtractio
ne ludi recreatiui. cum dicitur:
r Ceſſabit gaudium tympanoꝛum: quieuit ſoni
tus letantium ⁊c̄. ⁊ patet littera. Tertio ex deſtru
ctione habitaculi. cum dicitur:
Attrita

a Attrita eſt ciuitas vanitatis. Mūdus in quo omnia vana. vanitas vanitatū ⁊ omnia vanitas. (Eccs. 1. a) b Clamor erit ſ. vi. Per vinū errorez. ebrij enī errant. Per plateas q̄ grece a latitudine dicūtur: ſpatioſaz ⁊ latā viaz q̄ ducit ad mortē accipimus. Sup his ergo q̄ errauerūt in lata ⁊ ſpatioſa via hui⁹ ſeculi in die iudicij clamor doloris erit. c In medio terre. Hieruſalez q̄ eſt (vt aiunt) vmbilic⁹ terre. Et autumāt multi: q2 dñs iudicaturus ſup montē ſion ex quo aſcēdit in aere ſedebit: in nube veniet. Unde: Quēadmodū vi. e. eū. in ce. ſic veni. (Act. 1. b) et alibi: Tūc videbūt filiū hominis venientē in nubibus. (Dan. 13. c) d Quō ſi p. oli. ⁊c̄. Pauc. relict.: cū pſecutio vorauerit terrā tanta erit ſctōruz paucitas: tanta preſſura vt tēptent etiaz electi ſi fieri poſſit: ⁊ paucitas eoꝝ baccis oliuarū rariſſimis cōparet: q̄bus excuſſis vix pauce remanēt in cacumine arboris: collect. q̄z racemis vix pauci remanent in vitib⁹ vacuis. e Atq3 laudabunt. Laudabūt q̄ poterūt remanere: ⁊ preſſuram antichriſti fugere: vel ardorē iminent. gehēne. f Hinniēt. Equoꝝ ſilitudine leticie geſtiētes magnitudine. g A finibus. In hebreo alis terre. Ale autē vel fines terre pphete ſunt ⁊ apoſtoli: q̄ de terrenis ad celeſtia volant: ⁊ q̄buſdam p̄ceptoꝝ finibus viuēdi modum terminant. Dicūt ergo ſancti ſicut a prophetis et aplis audiuim⁹: ſic modo impletū videmus. h Secretū meuz mi. Nec pōt plene enarrare p̄mia bonoꝝ: nec penas maloꝝ que p̄uidet p ſpm̄: ⁊ inde dolet dicens: ve mihi. i Formido ⁊ fo. Pōnt hec tā ad tpa martyrū q̄z ad tpa ātixp̄i referri. Iminēte eī pſecutiōe mlti formidine tormenti xp̄m voce ⁊ ñ corde negabāt: ⁊ p⁹ penitē nolebāt: ⁊ ſic ī foueā cadebāt: p⁹ īſtāte diabolo ī laq̄z eťne dānatiōis: ſic et fiet ī tpe antixp̄i. Aperte

a quelibet ſpūalis vel babylon.
a Attrita eſt ciuitas vanitatis a
a que modo marmore ⁊ ebore decorat. vanitas vanitatū et omnia vanitas.
clauſa eſt oīs dōm⁹ nullo in- b
erroris.
b troeūte. Clamor erit ſup vino c
a non in anguſta via que du. ad vi.
in plateis: deſerta eſt oīs leti- d
a in celos. tranſit in dolorem.
cia: trāſlatū eſt gaudiū terre: e
a quondam celeberrima.
relicta eſt in vrbē ſolitudo: et f
a miſeria habitatoꝝ. b p quas afflue bant agmina populorum.
calāmitas opprimet pōrtas:
p̄dicta. a implera. b cōſtat de totius orbis interitu hoc nunciari.
c quia hec erūnt in mēdio terre g
a fit. in die iudicij.
d in medio populoꝝ: Quōmo- h
a ſi pauci electi poſt ſeparationē malorū.
do ſi pauce oliue que remanſe
runt excutiantur ex olea et ra
cemi cum fuerit finita vinde-
a pauci. in ſublime.
mia. Hi leuabūt vocem ſuam i
a dominū. Beati qui habitant in domo tu. do. in. ſ. ſ. l. te. in ſanctis.
e atq3 laūdabunt cum glorifica k l
a veniens in gloria patris cū angelis.
chriſtus. b de mūdo liberati.
tus fuērit dominus dē mari
a letabunt ineffabili leticia. b quia audiſtis premiū veſtrū et ſuppliciū reproborū. m n
f hinniēnt. Prōpter hoc in do- o p
veſtris. a apoſtoli: doctores eccliē. q̄ gloriatur in domino glorietur. qui in ſcripturis ſacris eruditi eſtis. non vos
ctrinis glōrificate dominum:
a eccleſijs: non in vna. Non nobis dñe nō nobis: ſed nomini tuo da gloriam.
b ſeculi. predicate.
in inſūlis māris nomen domi q
a ab altis t̄re vox eoꝝ de q̄b⁹ ſupra: Leuabunt vo. ſu. ⁊c̄. vox electoꝝ in die iudicij.
g ni dei iſrl. A finibūs terre lau- r
a q2 omnia predicta implera. b chriſti iuſtificantis omnes.
des: audiuimus glōriaz iūſti. s
a hec dicentib⁹ alijs. p̄dicari. b quod oculus non vidit nec au. au. ⁊c̄. ſoli nō poſſum effari eſt. d q̄ſi quāte pene añ oclos meos v̄ſant.
h Et dixi: Secrētū meū mihi: ſē- t
a hec eſt cauſa vetus. legem ſcriptam vel naturalem. et ideo.
cretū meū mihi. Ue mihi. Prē- v x
uaricantes preuaricati ſunt: ⁊
exaggeratio eſt.
preuaricatione tranſgreſſoruz
et ideo. a quaſi non differtur pena nec predicitur futura.
i p̄uaricati ſt̄. Fōrmido ⁊ fouea y
amator.
⁊ laque⁹ ſup te: q̄ habitator es
a hoc eſt qui ſe putauerit fugiſſe ex alio incidet in aliud.
terre. † Et ērit q̄ fugerit a facie
formidinis cadet in foueam:

a Attrita eſt ciuitas vanitatis. i. quelibet ciuitas mūdi que dicit vanitas. Eccs. j. Uanitas vanitatum dicit Eccleſiaſtes ⁊c̄. b Clauſa ē o. do. nul. introeūte. q2 deficient hoīes. c Clamor erit ſu. vino. i. ex defectu vini. p q̄d intelligit defect⁹ cuiuſlibet pot⁹. d Deſerta erit omnis leticia. in pn̄ti vita. e Tranſlatuz eſt gaudiū terre. ad locū beatoꝝ: vbi ſolum remanebit gaudiū. f Relicta eſt in vrbe ſolitudo. i. in vrbib⁹: accipiendo ſingulare p plurali: ſicut Exo. viij. Uenit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarū. Sciendū etiā q̄ ppheta loquitur de futuris per modum preteriti propter certitudinem prophetie: ⁊ quia talis modus loquendi frequenter eſt in pphetis.

g Quia hec erūt. Hic ꝯſeqnēter deſcribit iuſtoꝝ cōſolatio qui nūc ſunt depreſſi: ſed in iudicio erunt exaltati. Et diuidit in duas partes: in partē principalē ⁊ incidentalē. ſcd̄a ibi: Ue mihi. Circa primū ſciendu3 q̄ electi ad gloriā erunt valde pauci reſpectu dānatorū: ſc̄m q̄ dicit ſaluator Matth. vij. Lata porta ⁊ ſpatioſa via eſt q̄ ducit ad perditionē: ⁊ multi ſūt q̄ intrant p eam. Q̄ anguſta porta ⁊ arta via que ducit ad vitā: ⁊ pauci ſunt q̄ inueniunt eam: ⁊ hoc eſt quod dicit hic: Quia hec erūt in medio terre. iudiciū enim vltimū dicit futurū prope hieruſalem: que eſt in medio terre habitabilis: quia eſt in quarto climate. h Quō ſi pauce oliue ⁊c̄. fruct⁹ enī remanentes in oliua poſt excuſſionē: ⁊ racemi remanentes in vinea poſt vindemiationē ſunt valde pauci reſpectu collectorū: ſic electi in iudicio erūt valde pauci reſpectu aliorū. ⁊ de iſtis paucis ſubditur: i Hi leuabunt vocem ſuam. ex magno affectu. k Atq3 laudabūt. cū toto conatu. l Cum glorificatus fuerit dñs. i. cū dominus ieſus chriſt⁹ in iudicio apparuerit ī forma humanitatis glorioſa. m Hinnient. i. ſigna leticie oſtēdēt: ſicut equus hinniens ex leticia. n De mari. i. q2 tunc tranſferent de hoc mūdo qui eſt ad modū maris tempeſtuoſi ad portum glorie in aīa ⁊ corpore: ⁊ quia hoc eſt valde deſiderabile. ideo admonet ppheta fideles vt ſe ⁊ alios ad hoc diſponant p predicationē ⁊ ſuſceptionem fidei catholice. dicens: o Propter hoc. i. vt cū elect. in iudicio exultetis. p In doctrinis glorificate dominū. quod fecerūt apoſtoli alijq3 diſcipuli chriſti.

q In inſulis maris. quia predicauerūt non ſolū habitātib⁹ in arida ſ3 etiā ī inſul. mar. vt pt3 de paulo ī actib⁹ apl̄oꝝ ⁊ in pluribus locis: et q2 publicatio euangelij proceſſit ad omnes partes orbis. ideo ſubditur. r A finibus terre laudes. ſ. diuinas. s Audiuimus gloriam iuſti. ſ. chriſti: cuius gloria vbiq3 terrarū eſt predicata: ⁊ quia myſterium chriſti erat occultum ⁊ ſecretum tempore veteris teſtamenti. propter quod. lxx. interp̄tes pro eo quod habet. ſ. ix. ca. de chriſto. Et vocabitur nomen eius admirabilis: conſiliarius: deus fortis: pater futuri ſeculi: princeps pacis: tranſtulerunt. Et vocabit nomen eius magni conſilij angelus. ideo dicit hic ppheta: t Et dixi: ſecretum meū. ⁊ duplicatur ad maiorez affirmationem: vel quia duplex continebatur ſecretum. ibi: Unum perſone. in qua duplex coniungitur natura. ſc3 diuina ⁊ humana: quod eſt valde arduum. Aliud tēporis. quia determinatum tempus ſui aduent⁹ erat valde occultum. v Ue mihi. Hec eſt pars incidentalis in qua propheta deplorat caſum populi ſui: quia in aduentu chriſti pauci iudei crediderunt: ⁊ multi remanſerunt excecati: et per conſequens ſorte et gaudio electorum priuati: quod preuidens propheta dicit: Ue mihi: ex caſu populi mei. x Preuaricātes preuaricati ſūt. Hic quater ponitur preuaricatio: quia primo preuaricati ſunt iudei: chriſti humanitatem blaſphemantes: Ecce homo vorax et potator vini: publicanorum ⁊ peccatorū amicus. Matth. xj. Secundo eius diuinitatem: miracula virtute diuinitatis facta demonibus attribuentes. Luce. xj. In beelçebub principe demoniorum eijcit demonia. Tertio mortem eius procurantes. Quarto ipſu3 in ſuis diſcipulis perſequentes: vt patet in actibus apoſtolorum in pluribus locis.

y Formido. Poſtq3 ſupra circa malos deſcripta eſt pene acerbitas. hic conſequenter deſcribitur eius immutabilitas vel ineuitabilitas. cum dicitur. Formido ⁊ fouea et laqueus ſuper te qui habitatores terre. generaliter etiam dicitur hic: Formido. ex perſecutione antichriſti: (Hie. 48. g)

a Aperte ſunt. Ut videat deus iniq̄tates antichriſti ⁊ iudicet. Dū enim nō punit peccata: ſe videre ea diſſimulat. b Fundamēta terre. Pꝛīcipes ſeculi terrena opa. c Confractione. Nō ꝙ terra redigat̃ in pulue rē vel in nibiluȝ: ſed qꝛ omīa terrena trāſibunt.
Et quō ebꝛius neſcit q̄d agat: ſic oēs q̄ verſant̃ ī terra maloꝝ magnitudine ebꝛij erūt: et ſtupebūt ad omīa. d Tabernaculū vni⁹ no. Quod a viatoꝛe tranſfertur vt nullū remaneat veſtigiuȝ: ſic trāſibit figura huius mūdi: ⁊ erit terra deſerta: vt nō ſit habitatio ampli⁹ hoīm in ea.
e Et erit in die illa ⁊c̃.
Quaſi feneſtre celi apte ſunt: vt pꝛoſpiciēte dño terrena pctā oīs figura terrenoꝝ opeꝝ p̄tereat: ⁊ coꝛruat: neq̧ in pꝛiſtina ſtatura reſurgat. Uiſitabit ergo dñs in die illa ſup militiā celi: vt nō ſolum terrena: ſed celeſtia iudicet. f Sup militiam celi. Inebꝛiat⁹ eſt in celo gladi⁹ meus. aſtra nō ſunt mūda in ɔſpectu
Job.4.d ei⁹: ⁊ in angelis ſuis repperit pꝛauitatem.
Eph.6.b g Reges terre. Rectores tenebꝛaꝝ haꝝ: cōtra ſpūalia neq̄cie in celeſtibus. Uñ in Daniele:
Dan.10.c Exijt in occurſum mihi p̄nceps regni perſaruȝ ⁊ p̄nceps regni medoꝝ.
h Et ɔgregabuntur.
Hiero. Oꝛigenes dicit:
Mat.25.d ꝙ poſt hanc ſnīam: Ite maledicti in ignē etnūȝ: poſt multos dies.i. poſt mille ānos viſitādi et liberādi ſunt. Sȝ h̄ eccl̄ia nō recipit. dictū eſt enī:
Ibidem. Ibūt impij in ſuppliciuȝ eternū: iuſti aūt in vi.e. Nō aūt eternū ē oī fine caret: ⁊ ſic̄ gaudiuȝ eternū: ita ⁊ ſuppliciū.
Ibi.13.d i Uni⁹ faſ. Uñ: Alligate ea p faſciculos ad cōburendū. k Et poſt mul.di.vi. Notandū ꝙ nō addit a dño vl̄ ab angelis: ſed abſolute viſitabunt̃. Ex q̄ ambiguitate verbi ⁊ remediū pōt intelligi ⁊ coꝛrectio. ſcȝ ꝙ poſtq̄ꝫ iuſti pꝛemia receperint: illi in ꝑpetuis penis viſitent̃. Et tñ ſciēdū ꝙ iudiciū dei hūana nō pōt ſcire fragilitas: nec de penaꝝ magnitudīe vl̄ mēſura ferre ſnīaȝ: qđ dñi arbitrio derelictū eſt.
l Et erube.lu. Uñ creatura ingemiſcit ⁊ parturit cernēs.ſ. hoīes.ſ. q̄ ſuo fruebant̃ lumīe: nihil dignū dei bonitate feciſſe q̄ ſolē ſuum oꝛiri facit. Quō ſi diſpēſatoꝛ veniēte dño cernat familiā varijs ſubijci cruciatib⁹. vñ: Sol obſcurabit̃: et lu
Mat.24.e na nō dabit lu.ſ. m Senū ſu. Qui imitant̃ vetuſtū dieꝝ q̄les p̄ſbyteros iubet̃ moyſes eligere: q̄lis fuit abꝛaam moꝛtu⁹ in ſenectute bona.
Amen

et q̄ ſe explicuerit de fouea tenebitur laqueo: qꝛ catāracte de excelſis āpte ſūt: ⁊ ɔcutient̃ fūdamēta terre. Confractione cōfringet̃ terra: contritione conteretur terra. Cōmōtione cōmouebitur terra: agitatiōe agitabit̃ terra ſicut ebꝛius: et auferetur q̄ſi tabernaculū vnius noctis. Et grauabit eam iniq̄tās ſua: ⁊ coꝛruet: ⁊ nōn adijciet vt reſurgat. Et erit in die illa: viſitābit dominus ſup militiaȝ celi in excelſo: ⁊ ſup rēges terre qui ſunt ſuper terram. Et cōngregabuntur in cōngregatione vnius faſcis in lācum. Et claudentur ibi in carcere: ⁊ poſt multos diēs viſitābuntur† Et erubeſcet luna: ⁊ ɔfundetur ſol cūm regnauerit dominus exercituuȝ in monte ſion ⁊ in hieruſalem: et in conſpectu ſenūm ſuoꝛum fuerit gloꝛificatus.

a ſ volet explicare. b ſ et ideo nō euadet. ſ vt deſpiciat dominus omnia peccata que pꝛius ignorare videbatur: quia non puniebat.
a ſ feneſtre antichꝛiſti.
a ſ q̄ reſpicit terrā ⁊ facit eā tremere. ſ terremotus magni erunt p loca. b ſ ideo.
ſ in re vel habitatoꝛes: omnia enim in momēto tranſibunt.
a ſ vt non reſurgat: id eſt non ſit habitatio hominum in ea.
a ſ pondere que in zacharia ſedet ſuper talentum plumbi. b ſ .i. non erit terrena conuerſatio vel pꝛiſtine vite ſtatus.
ſ iudicij
a ſ quaſi egrotantē. ſ vindicando viſitabo in virga iniquitates e. ⁊c̃. b ſ pꝛophetas antichꝛiſti et demones qui in aera diſcurrent.
a ſ aereas ptātes: vel q̄ſliber terrena amantes.
a ſ anime illoꝛum. b ſ quia non ſeruauerūt ſanctum gradum. ſ pꝛouincias.
a ſ colligati. ſ ſil̄es in pena: qꝛ ſimiles ī culpa.
a ſ inferni. Lacum aperuit ⁊ ef.e. ſ ite in ignē eternum.
ſ vſq̧ ad iudicium.
a ſ euoluti ſeculi. b ſ euocabunt̃ ab inferis: vt receptis coꝛpoꝛibus ſtatim ad penas retrudant̃. c ſ non lucē amittendo: ſed in cōparatione vere lucis que chꝛiſtus eſt tanq̄ꝫ nihil lucendo.
a ſ pacto iudicio ablat̃ ī pijs ne videāt gl̄iaȝ dei.
ſ celeſti.
a ſ Cani hominis ſapientia eſt. ſ patriarchaꝝ: pꝛophetarum et apoſtoloꝛum.
ſ ea gloꝛia quam videbunt ſoli filij dei.

quam aliqui nimis foꝛmidantes cadent in foueam trāſgreſſionis ei obedientes. ideo ſubdit̃: Qui fugerit a facie foꝛmidinis ⁊c̃. a Et q̄ ſe explicauerit de fouea. poſt moꝛtē antichꝛiſti de tranſgreſſione penitēdo: qꝛ ſ̄m ſanctos ⁊ doctoꝛes nr̄os poſt moꝛtē eius dabitur aliquod tp̄s penitentie deceptis ab eo. b Tenebitur laqueo.i. igne cōflagratiōis q̄ntū ad oēs generaliter: vel ſententia dānatiōis quantū ad repꝛobos partialiter. c Quia catharacte de excelſis aperte ſūt.i. talis punitio veniet a deo cui reſiſti nō poteſt. d Et concutient̃ fundamēta terre: quia p terremotū montes adequabunt̃ terre plane. ideo ſubdit̃: Confractione ɔfringet̃ terra ⁊c̃. Et ptȝ lr̄a vſq̧ ibi: e Et auferet̃ quaſi tabernaculuȝ vni⁹ noctis. qđ nō habet ſtabilitatē. q.d. firmitas terre nō poterit reſiſtere volūtati diuine. f Et grauabit eam iniquitas ſua. a ſuo ſtatu pꝛiſtino. g Et nō adijciet vt reſurgat. ad hoc ꝙ ſit apta habitationi hominū ⁊ aīaliū: qꝛ ceſſabit motus celi: ⁊ generatio ⁊ coꝛruptio in elemētis: tñ terra innouabitur ⁊ melioꝛabit̃ ſicut ⁊ cetera elementa. h Et erit
Hic ponunt̃ ɔſequētia ad diuinū iudiciuȝ.ſ. retruſio demonū ⁊ dānatoꝝ in infernuȝ: ⁊ deductio electoꝛuȝ ad celū empyrreū. pꝛimū ponit̃ cū dicitur:
i In die illa viſitabit domin⁹ ſup militiaȝ celi.i. ſup demones in q̇b⁹ remāſerūt naturalia integra: ⁊ in q̇b⁹ ɔuenerūt cū angel̄ ſctīs: ⁊ ſic ſunt de militia celi: vel q̄ habitāt in h̄ aere caliginoſo. vñ dicūt̃ aeree ptātes: ⁊ h̄ mō pn̄t dici militia celi ſicut dicūtur aues celi: eo ꝙ volitāt p celū aereū. k Et ſuper re.ter.i. ſup tyrānos: ⁊ p ɔñs ſup omnes alios malos. l Et ɔgregabunt̃ in ɔgregatione vnius faſcis in lacū.i. in infernū: vbi ſimul detrudent̃ demones ⁊ dānati: ſ̄m ꝙ dicit̃ Matth.xxv. Ite maledicti in ignē eternū qui parat⁹ eſt diabolo et angelis eius ⁊c̃. m Et claudent̃ ibi in carcere: qꝛ inde nō poterūt egredi. n Et poſt multos dies viſitabunt̃. viſitatio dī aliq̄n accipit̃ in bonū: ſicut Lu.j. Uiſitauit ⁊ fecit redemptionē plebis ſue: ⁊ h̄ modo dicit̃ hic eam accepiſſe Oꝛigenes dicens: ꝙ poſt magnū circulū annoꝝ ſaluabunt̃ damnati et demones: qđ eſt ɔtra dictū ſaluatoꝛis allegatum. Matth.xxv. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c̃. Alio modo accipit̃ viſitatio dei in malum pene: ſicut.j. xxvij. Uiſitabit dñs in gladio ſuo duro ⁊c̃. ⁊ h̄ modo accipit̃ hic ſ̄m doctoꝛes catholicos. ⁊ ē ſenſus: Poſt multos dies viſitabunt̃.i. poſt quodcūq̧ tēpus datū in pena detinebunt̃. Sciendū tñ ꝙ ſic in hebꝛeo habet̃: De diebus multis vel a dieb⁹ mult̄ viſitabunt̃.i. ꝓ pctīs dieb⁹ multis ꝑpetratis punientur.ſ. ꝓ peccatis ꝑpetratis a p̄ncipio mūdi. cōſequenter ponit̃ ſecundū de gloꝛia bonoꝝ. cū dicit̃:
o Et erubeſcet luna ⁊c̃. nō quia tūc lumen eoꝛum minuat̃: ſed magis augmētabit̃: vt habet̃.j.xxx. Erit lux lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſeptempliciter: ſed dicunt̃ hic erubeſcere metaphoꝛice: quia lumen eoꝝ quaſi nullū erit reſpectu luminis patrie: † Lu.21.d
ſ̄m ꝙ dicit̃ Apocal̄.xxj. Ciuitas nō eget ſole neq̧ luna vt luceant in ea: ſed claritas dei illumīabit illam: ⁊ lucerna eius eſt agnus. q Cū regnauerit dñs exercituū.i. angeloꝝ. p In monte ſion ⁊ hieruſalē.ſ. celeſti. de qua dicit̃ Gal.iiij. Illa que ſurſum eſt hieruſalem libera eſt que eſt mr̄ nr̄a.
r Et in conſpectu ſenum ſuoꝝ.ſ. patriarcharuȝ: ꝓphetarum ⁊ alioꝛum ſanctoꝛum. Fuerit gloꝛificatus.

Ca. XXIIII

Moraliter. a† Ecce dñs nudabit terram ⁊c̃. In pꝛecedentibus Eſaias denūciauit diuerſaꝝ gentiū ⁊ regnoꝝ ſubuerſionē: ⁊ hoc ſ̄m ſenſum lr̄alem. In hoc autē capitulo denunciat ad litterā vt videt̃ generalem mundi ſubuerſionē p tribulationē antichꝛiſti ⁊ p ignē cōflagratiōis aduentum iudicis pꝛecedentē: q̄ erit ad gloꝛiā electoꝝ ⁊ ignominiā iniquoꝝ: ⁊ ſic lr̄aliter expoſui. ꝓpter qđ ſenſus lr̄alis eſt etiā moꝛal̄. ⁊ idō de moꝛalitate n̄ mihi videt̃ h̄ aliq̄d addēdū: niſi ꝙ iſta p̄dicta ſūt a ꝓpha vt q̇libȝ ex iſtoꝝ ɔſideratiōe ſe p̄paret p opa iuſticie: vt veniētē videat iudicē ɔſolabilit̃ ⁊ ſecure. In ca.xxiiij. vbi dr̄ ī poſtil. idō ſbdit̃. A finib⁹ t̄re laudeſ.ſ. dinaſ.⁊c̃.

Additio. Hoc qđ dr̄: A finib⁹ t̄re laudes audiuim⁹ ⁊c̃.ſ. ſequēdo expoſitionem poſtil. q̄ eſt vera: pōt referri ad hoc qđ dixerat paulo ante: quia hec erunt in medio terre. Pꝛo quo ſciendum ꝙ hic
ꝓpheta

pphetа dolet de h ꝙ pauci ď gēte ſua.ſ.iſrľ adheſerūt doctri ne chriſti:cū tñ in medio eoꝝ xp̄s ꝯuerſatus eſt:⁊ illi q̇ longe erant.ſ.in inſulis ⁊ extremis terre in magna copia ip̄i chriſto adheſerūt.vñ cū dixiſſet ſupra:qꝛ hec erunt in medio terre.ſ. hieruſalem:q̄ vt ďr in glo.eſt vmbilicus terre a qua pauci ex cluſi ſunt.ſ.apoſtoli.de q̇bus dicit:Hi leuabūt vocē ſuaꝫ ⁊c. ꝑ q̇ꝝ doctrinā glorificat⁹ eſt ďs etiā in inſulis maris.ſ. in re motis.Nunc autē ſubdit:A finib⁹ terre laudes audiuimus gloriā iuſti.q.d.admirando in medio terre vbi ſalus fuit ce lebrata:iuxta illud Pſ̄.Operat⁹ eſt ſalutem in medio terre: non fuerūt niſi pauci inuenti:ſicut racemi finita vindemia:et tñ a finibus terre.i.ab extremis laudes audiuimus gloriā iu ſti.ſ.chriſti:⁊ quia h cōtigerat eo ꝙ ꝓpter peccata illi⁹ populi ſecretū chriſti a ſeculis nō cognouerāt.iď ſubdit:Secretū meū mihi:⁊ eſt ſenſus:ſecretū.ſ.myſteriū chriſti meū.ſ.qď ego pro phetiço:mihi.i.eis nō ꝓfuit: ſed mihi: Iuxta illud qď habet ſupra.vj.ca.Exceca cor populi hui⁹:⁊ duplicat iſta verba.ſ.ſe cretū meū mihi:qꝛ nō ſolū verbis:ſed etiā rerū figuris huiuſ modi ſecretū ꝓphetauerat.Et ſequit:Ue mihi ex cōpaſſiōe gē tis ſue:vt dictū eſt.Cetera exponant ꝑut in poſtilla.

Glo. or.

Ca. XXV

a Amē.He breuꝫ.qď ſepe dñs vtitur in euāgelio:amē amē.i.vere ve re dico vobis. b Ciuitas. Euerſa a Na buchodo.re ſtituta ē a Ne emia ⁊ ieſu ſū mo ſacerdote. Euerſa a ro manis:reſtitu ta ē ab elio A driano:ſed nō in eodeꝫ loco: nec in ſtatū pri ſtinuꝫ. c Et i ſempiternuꝫ. Ut mille anno rum regnum: et auree hieru ſalem:et gem mate fabula q̇ eſcat.

Et tritu.

Ca. XXV

a ſ Hec Eſaias de die iudicij vel de paſſione dñi gr̄as agens patri.

Domine de⁹ me a b c

a ſ ergo. b ſ p̄dicādo magnitudi nem tuam.

us ēs tu ⁊ exaltabo te:⁊ d e

ſ gratias agā. a ſ retribuēdo vni

ꝯfitebor noī tuo q̇niā f

cuiqꝫ ſꝫ opa ſua. a ſ quos p̄deſti nauit:hos ⁊ magnificabit.

feciſti mirabilia cōgita g

a ſ ab eterno. b ſ veritate imple tas qñ dicet:Uenite be.

tiones antiq̄s fideles h

a ſ Cauſa quare confiteant:⁊ q̄ ſint mirabilia ⁊ cogitatiōes antique.

a amen.Quia poſuiſti ci i

a ſ hieruſalem. ſ ruine.

uitatem in tumultum:

ſ.i. a ſ humiliaſti.

vrbē fortē in ruinā: dō

a ſ Filij alieni mētiti ſunt mihi: Et alibi:vos ex patre diabolo eſtis.

ſ iudeorum.

mum alienoꝝ vt non ſit k

b c ciuitas:et in ſempiter

a ſ deſtructa hieruſalē. ſ hac vindicta.

num non edificetur.Super hoc lauda l

a ſ gentium. b ſ in paſſionibus pro nomine chriſti. c ſ eccleſia. d ſ gentilium.

bit te populus fortis:ciuitas gentium m

a ſ Principium ſapientie ti.do. ſ videns vltionē in iu deos. ſ illis blaſphemantibus.

robuſtaruꝫ timebit te.Quia factus eſt n o

a ſ vt in Zacharia:hebraice ebion.i. pauper ſuper pullum aſine ſedet.ſ.chriſtus.qui dixit.Uulpes foueas habent ⁊c. Beatus qui intelligit ſuper ege. b ſ chriſto.

fortitudo pauperi:fortitudo egeno i tri p

a ſ paſſionis. ſ patibuli.b ſ iudaici imper⁹. ſ qñ dixit: Pater in man⁹ tu.cōmēdo ſp̄m meū. b ſ protectio.

bulatione ſua: ſpes a turbine: vmbra q r

a ſ mortē:vt ñ deficeret:et die tertia reſurgeret. ſ iudeoꝝ.

culum ab eſtu. Spiritus eni robuſtorū s

a ſ inſaniens. b ſ nō ſubuertēs. c ſ ieſum in paſſione im mobilem d ſ deficiūt patientes.

quaſi turbo ipellēns parietē.Sicut eſt⁹ t v

ſ alias tus. ſ iudeorum.

in ſiti tumultū alienoꝝ hūiliabis:et q̄ſi x

a ſ moriuntur vites. ſ opinione ſua.

calore ſub nube torrēte ꝓpagieꝫ fortiū

a ſ ſagitte puuloꝝ.f.ſ.p.e. b ſ in die iudicij. ſ redit ad diem iudicij. ſ poſt paſſionē domini.

marceſcere facies.Et faciet dñs exerci y z

a ſ nō iudeis tm̄. b ſ electi ex oī pplo.c ſ in eccl̃ia celeſti: vel vt aiūt ſup montē ſion ſedēs vt predictū eſt iudicabit.

tuū oīb⁹ populi i mōte h ꝯuiuiū piguiū: a b

a ſ oīmodā btitudinē.vñ:Satiabor cū ap.g.⁊ alibi: Tor rēte vo.t.p.e.b ſ holocauſta medullata:⁊ vi.vidēte ďfecate

ꝯuiuiū vindemie pinguiū medullatoꝝ: c

ſ puriſſime ſine fece.

vīdemie defecate.Et p̄cipitabi in mon d

Nico. de lyra

Ca. XXV

a Domine deus.Hic ꝯſequēter inſurgit ꝓpheta ad dei preconiū ex viſione predicta:⁊ primo ppnit ꝓphete preconi um.ſecundo celeſtium ciuium.ibi: Sup hoc laudabit.Circa pri mum dicit ꝓpheta:Dñe.rōne generalis gubernationis. b Deus.ra tione creationis. c Meus.ratione ſpecialis illumiationis. d Es tu.⁊ non alius. e Exaltabo te.collaudando te aſſidue. f Quo A
niam feciſti mirabilia.in dānatione maloꝝ ⁊ glorificatione iuſtorum. g Cogitationes antiquas.quia iſta diſpoſuiſti ab eterno. h Fide les.quia vniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ veritas. i Quia poſuiſti ⁊c. quod exponūt aliqui doctores noſtri de deſtructione hieruſalē facta per Titum ⁊ Ueſpaſianū:ſed huic dicto obuiat qď ſequit: k Ut non ſit ciuitas ⁊c.Hieruſalem autē reedificata eſt poſt illam deſtructionem:ſed ad hoc reſpondent ꝙ eſt alia penitus ciuitas ⁊ in alio ſitu.quod arguit ex h ꝙ chriſt⁹ paſſus fuit extra hierľm.Joh.xix.⁊ Heb.xiij.Loca aūt vbi paſſus fuit ⁊ ſepult⁹ ſunt clauſa intra hieruſalem que nūc eſt.Sed h non videtur valere:quia hiſtoriographi dicunt hieruſalem que nunc eſt eſſe in eodem ſitu cum precedenti:hoc excepto ꝙ a parte aquilonari murus fuit dilatatus ad includendum loca predicta:⁊ ideo nomine huius ciui tatis intelliguntur omnes ciuitates mundi:accipiēdo ſingulare pro plu rali:que omnes deſtruentur in fine mundi: ſicut dictum eſt capitulo p̄ cedenti.Propheta enim in hoc capitulo gratias agit de viſione ſibi fa cta prout continetur precedenti capitulo:⁊ ad talem deſtructionem non ſequetur alia reedificatio. l Super hoc.Hic ꝯſequēter ponitur gra tiarumactio celeſtium ciuiū:⁊ p̄mo de ſua ꝓmotione.ſecūdo de demonū depreſſione.ca.xxvij.Prima in duas:qꝛ primo ponitur gratiaꝝactio de beneficijs collatis in terra.ſcďo de collatis in celeſti patria.ca.ſe.Circa p̄mū ponit gratiarūactio de quadruplici beneficio.ſ.de duplici euaſio ne mali:⁊ de duplici ꝯſecutione boni.Et ſm hoc pars iſta in quattuor diuiditur:⁊ patebūt partes ꝓſequendo.Primū maluꝫ eſt ꝑſecutio ty rannoꝝ hui⁹ mūdi a qua ſunt penit⁹ liberati:⁊ hoc eſt quod dicitur hic: Sup hoc ⁊c.i.celeſtis qui nō pōt amplius a ſuo ſtatu deijci. m Ciui tas gentium robuſtarū.i.ciuium celeſtium:⁊ eſt replicatio eiuſdem ſen tentie ad maiorem affirmationem. n Timebit te.ſcꝫ morte filialis reuerentie:qui timor remanebit in patria.ſm illud Pſ̄.xviij.Timor domini ſanctus permanet in ſeculum ſeculi.⁊ huius laudis ⁊ reuerētie ſubditur ratio cum dicitur: o Quia factus eſt fortitudo paupe.pre ſtans ei patientiam cōtra tyrannos pauperes ſpoliantes. p Fortitu B
do egeno ⁊c.quia cōculcabatur a diuitibus in p̄ſenti vita. q Spes a turbine.i.ſuperboꝝ rabie. r Umbraculum ab eſtu. cupiditatis ini quorum.vnde ſubditur quaſi ꝓ expoſitione precedentiū. s Spiri tus enim robuſtorum.i.tyrannoꝝ potentium. t Quaſi turbo ⁊c.qꝛ impellunt iuſtos ⁊ innocentes per tyrannidem. v Sicut eſtus in ſi ti.ſicut enim homo ſitiens ab eſtu aggrauatur:ſic pauperes per tyranni dem iniquoꝝ:que tamen a deo deſtruetur.ideo ſubditur: x Et q̄ſi calore ⁊c.i.tyrannoꝝ. y Marceſcere faciet.i.deficere faciet. nubes enim multum calefacta ſub ſole immittit calorē inferius ſuper terrenaſcē tia:ex quo aliq̄ñ ſubito marceſcūt ⁊ deſiccant:ſic virtus diuina aliq̄ñ re pente deſtruit potentiā iniquoꝝ. z Et faciet.Hec eſt ſcďa pars ī qua ponit ꝯſecutio primi boni qď reſpicit refectionē aīe in ſacramento eu chariſtie:qď inſtituit dñs in cena imminente ſua paſſiōe.⁊ q̄ntū ad h di xit ꝓpheta:Et faciet dñs exercituū.i.chriſt⁹ rex angeloꝝ. a Omni bus populis.i.electis ſuis qui aſſumunt ex oīb⁹ populis. b In mon te hoc.i.in monte ſion:vbi dicit dñs feciſſe cenā diſcipulis ſuis. c Cō uiuium pinguiū ⁊c.i.cōuiuiū excellentiſſimū:habens in ſe omne ſpiritu ale delectamentū:quod deſignat per delectabilia corporalia hic expreſ ſa.Tunc enim dedit diſcipulis ſuis corpus ſuū in cibū:et ſanguinem in potum:⁊ hoc ſacramentum eſt anime maxime refectiuum:⁊ ꝑ apoſtolos ſuos ⁊ diſcipulos fecit ⁊ facit hoc cōuiuiū miniſtrari omīb⁹ chriſtianis ꝑ orbem diffuſis.Aliqui autem exponūt iſtud cōuiuiū de conuiuio a iu C
deis facto ꝓ gaudio de interfectiōe Holofernis:ſed h nō videt bene di ctū.tū qꝛ illa hiſtoria nō eſt de canone nec apud hebreos habet. tum qꝛ iſta expoſitio nō ſe habet ꝯſequēter ad precedētia:⁊ iď meli⁹ exponit p̄ mo modo ſequēdo Alexandrū. d Et p̄cipitabit.Hec eſt tertia pars in qua ponitur euaſio ſecundi mali.ſ. ꝑſecutionis antichriſti: q̄ grauior erit oīb⁹ p̄cedentib⁹.cū ďr:Et precipitabit ⁊c.i.in monte ſion in quo fu it templū vbi ſtatuet antichriſtus ſedē ſuā.ſm qď ďr.ij.ad Theſſal.ij.de antichriſto

a Et triturabiṫ m.ꝛc̃. Licet generaliter de ꝯſummatiõe mũdi loquereṫ: ne tñ p̄ñtia omnino negligere videaṫ: nominat moab inimicũ iſrl̃: qui fecit eũ fornicari cũ madianitib⁹ ꝛ ꝯſe-
Hie.48.b. crari beelphegor: q̃ interpretaṫ priapus. Cõtra quẽ Hieremi-
Nu.21.f as loquẽs.ait: Egredieṫ chamos in captiuitatez: ſacerdotes eius ꝛ p̄ncipes illi⁹ ſimul. ꝛ iterũ: Confundeṫ moab in chamos. Ex vno idolo ꝛ demone qui ei p̄ſidebat: indicat oẽs ꝯtrarias fortitudines humiliandas: ꝛ in infernũ deducẽdas: ꝛ ad inſtar puluerꝭ cõterendas. Moab fili⁹ loth a q̃ moabite q̃ ſp̄ filijs iſrl̃ infeſti fuerũt: ꝛ balach rex eoꝝ ꝯſilio balaaz filios iſrl̃ allexit in pctm̃. Per moab igiṫ recte ĩtelligim⁹ diabolũ: filijs d̄i adũſariũ. b Palee ĩ plau. Serrātis plauſtrꝭ terũṫ palee: vt eas facili⁹ aĩalia ꝛ paſcãt ꝛ ruminẽt. In die.

a ſ antichriſtũ ſm q̃ſdã. b ſ mortis vel peccati vel diaboli. hoc enim vinculum primum omnibus colligatum erat a primo parente. c ſ abſorpta ē mors in victoria tua.

te iſtõ faciez vincũli cõlligati ſu- a b
per omnes pplos: ꝛ telam quam

ſ ab initio. a ſ graue iugũ ſuper filios ade. ſ dominus iuſte iudicans vel diabolus.

orditus eſt ſuper omnes nãtio-
a ſ in die iudicij. b ſ diſſolutionẽ anime ꝛ corporis: omnino tam bonorum q̃z malorum.

nes. Prẽcipitabit mõrtez in ſem c
a ſ Beati qui lugent: quoniam ipſi conſolabuntur. ꝛ illud: Abſterget deus om.la.

piternuz. Et aũferet domin⁹ de- d
ſ ſanctorum.

us lachrymam ab omni facie:
ſ ſeruitutem diaboli.

ꝛ opprobrium ppli ſui auferet de e f
ſ ſanctoꝝ. a ſ ero mors tua o mors.

vniuerſa terra: q2 dñs lõcut⁹ eſt.
a ſ abſorpta morte liberati. b ſ tremẽda. c ſ quẽ increduli hominẽ tm̃ putauerunt.

Et dicẽnt in die illã: Ecce dẽ⁹ nr̃ g h
ſ eſt. a ſ expectauim⁹ patiẽdo. vñ: Expecta dominũ: ꝛ viriliṫ a. et c.c.t. ſ vbis ei⁹ credidim⁹. b ſ promiſſa cõplendo.

iſte: expẽctauim⁹ eum ꝛ ſaluãbit i k
ſ .i. ſ eſt.

nos. Iſte dñs: ſuſtinuimus euz: l m
ſ ergo. a ſ corpe. ſ de faucib⁹ mortis erepti. b ſ mente. ſ ſaluatione.

ꝛ exũltabim⁹ et letãbimur ĩ ſalu- n o p
a ſ potentia diuinitatis: que ante in membris ſuis laborabat.

tari ei⁹: q2 requieſcet mãnus dñi q
ſ eccl̃ia. ſ ſion. a ſ de diabolo ꝛ p̄ncipib⁹ eius. ſ cõminueṫ amiſſa potẽtia. b ſ de p̄re. ſ diabolus.

a in mõte iſto. Et tritũrabiṫ mõab r s
ſ chriſto. a ſ ritu paleſtine.

b ſub eo: ſicuti teruṅṫ pãlee in plau t
a ſ ſicut ſolent qui labũtur. ſ dño.

ſtro. Et extẽdẽt man⁹ ſuas ſb̃ eo: v x
ſ totum corpus.

ſicut extẽdit natãs ad natandũ:
ſ dominus. ſ diaboli.

ꝛ humiliabit gl̃iaz eius cũ alliſio y z a
operum potentie. ſ ſatellites.

ne manuum eius. Et munimẽta b
a ſ imitatorum quibus quaſi muro cingitur. b ſ o principes demonũ. c ſ in baratrũ.

ſublimũ mũrorũz tũorum conci- c
dent: ꝛ hũiliabuṅṫ: ꝛ detraheṅṫ
in terram vſq3 ad puluerem.

Nico.de lyra

antichriſto q extolleṫ ſupra omñe qđ diciṫ deus aut qđ coliṫ: ita vt in tẽplo dei ſedeat: ꝛ chriſt⁹ euz ibi interficiet. vnde ibidẽ ſubdit apl̃us q dñs ieſus interficiet eũ ſpiritu oris ſui: ſm alios vero h̃ erit in monte oliueti in illo loco vnde dñs aſcendit in celuz: ꝛ iſtud cõmuni⁹ teneṫ. a Faciem vinculi ꝛc̃. i. faciẽ antichriſti q̃ erit q̃ſi quoddam vinculũ ꝯſtringens omẽs pplos ſub ſua ptãte. b Et telã quã orditus eſt. i. pceſſum ſuũ ꝛ intentionem. c Precipitabit. Hec eſt q̃rta pars ĩ qua poniṫ ꝯſecutio ſecũdi boni. ſ. incorruptio corpis. Et diuidiṫ in duas partes: q2 p̄mo pphcta deſcribit cõſecutionẽ hui⁹ boni ſecũdi. Scđo redit
D ad deſcribendũ deiectionez antichriſti. ibi: Et triturabiṫ. Circa p̄mum dicit: Precipitabit ꝛc̃. q2 in iudicio oẽs reſurgẽt ad vitã immortalẽ. iſta tñ immortalitas corpis erit in augmẽtũ pene dãnatoꝝ: ſicut erit in augmẽtũ glorie beatoꝝ. d Et auferet dñs deus ꝛc̃. qđ partim habet veritatẽ in reprobis ſicut ꝛ in electis. tunc enĩ ceſſabit oĩs generatio ꝛ corruptio: ꝛ ideo non erit reſolutio lachrymarum a cerebro nec defluxus earuz p oculos: tñ in eis erit turbatio cerebri ꝛ dolor capitis ꝛ triſticia mẽtis: ꝛ ꝯſimilia que p̄ñt eſſe abſq3 corruptiõe: ꝛ ſm iſtũ intellectuz diciṫ Matth. viij. Ibi erit flet⁹ ꝛ ſtridor dentiũ: ſed in electis nõ erunt lachryme corpales ſeu mẽtales: nec dolor aliq̃s in corpe ſeu mente: ſed plena delectatio vtrorũq3. iõ ſubdiṫ: e Et opprobriũ ppl̃i ſui. i. electoruz: quoniã frequẽter opprobria ſuſtinent in p̄ñti vita. f Auferet ꝛc̃ ꝯferẽdo eis honorẽ celeſtẽ. g Et dicẽt in illa die. ſ. iudicij: q̃ñ videbũt xp̄m in forma glorioſa. ꝛ dicentẽ eis: Venite benedicti p̄ris mei ꝛc̃. Matth. xxv. h Ecce de⁹ nr̃ iſte. viſibilis in demõſtrata humanitate. i Expectamus eũ. p veram ſpem. k Et ſaluabit nos. ſicut promiſit. l Iſte dñs. ſ. omniũ. m Suſtinuimus eũ. i. patienter ſuſtinuim⁹ aduerſa ppter ipſum. n Exultabimus. gaudio exterius: q2 exultatio diciṫ quaſi extra ſaltatio. o Et letabimur. interi⁹. p In ſalutari ei⁹. id eſt in ſalute eterna nobis ab eo cõceſſa. q Quia requieſcet man⁹ dñi. i. ptãs eius. r In monte iſto. i. in monte ſion qui ĩminet valli ioſaphat vbi tenebiṫ finale iudiciũ: vt habetur Iohelis. iij. Et tũc requieſcet ibi chriſti ptãs qua dãnati detrudeṅṫ in inferuũ: ꝛ electi in aĩa ꝛ corpore transfereṅṫ ad celũ. s Et triturabiṫ. Hic redit pphcta ad deſcribẽdũ deiectionem antichriſti quã. ſ. tetigerat in breui. dicit igitur: Et tritu.

Et triturabiṫ moab. i. antichriſtus: nec mirandũ ſi ſic nominatur: quia pphete ꝛ maxime Eſaias frequẽter metaphorice loquuntur. antichriſtus vero erit totaliter a demone obſeſſus: ꝛ opera ei⁹ fient virtute demonis: ꝛ ideo noĩatur hic moab qui interpretatur ex patre: q2 erit fili⁹ pditionis: vt dicit apl̃us. ij. ad Theſſal. ij. ꝛ ſic erit ex diabolo ſicut ex patre: eo modo loquendi q̃ ſaluator dixit iudeis Ioh. viij. Vos ex patre diabolo eſtis. t Sicuti teruntur palee. quia virtus eius totaliṫ annihilabitur. v Et extendet. ſ. antichriſtus. x Manus ſuas ſub eo ꝛc̃. per hoc enim intelligitur q valide a chriſto pcutietur: ſicut aliq̃ñ inṫ homines alicui dicitur: ego percutiam te ita valide q extenderis ad modũ natantis rane. pphete enim frequenter vtuntur cõmuni modo loquendi. y Et humiliabit. ſ. chriſt⁹. z Gloriam eius. ſ. antichriſti: qui ſe oſtẽdet tanq̃z ſit deus pre nimia ſuperbia: vt diciṫ. ij. ad Theſſal. ij. a Cum alliſione manuum eius. i. miniſtrorũ ei⁹. b Et munimenta ꝛc̃. o antichriſte. c Concident. quia omnia per q̃ credebat ſtabiliri in poteſtate ſua deficient. Cetera patent.

Ca. XXV

Moraliter.

a† Domine deus meus exaltabo te ꝛc̃. In principio huius capituli ſm ſenſum litteralem poniṫ gratiarũactio pphete de ſibi facta diuinit⁹ reuelatione. ſicut Daniel. ij. ponitur gratiarũactio de viſione nabuchodonoſor reuelata Danieli: ꝛ ĩ hoc moraliter docemur: q de omni cognitione veri maxime circa diuina debemus deo regratiari. l† Super hoc laudabit te ꝛc̃. Iſtud litteraliter expoſui de ſanctis laudantibus deum de euaſione duplicis mali. ſcz perſecutionis tyrannorum preterite: et perſecutionis antichriſti future: ꝛ de duplicꝭ boni collatione. ſcz ſacramenti euchariſtie de preterito: ꝛ immortalitatꝭ glorie de futuro: et ſic ſenſus litteralis eſt etiam ſpiritualis: nec occurrit mihi aliquid addendum: niſi q per hoc docemur deo gratias agere de cuiuſlib3 mali euaſione: et cuiuſlibet boni conſecutione.

In capitulo. xxv. vbi dicitur in poſtilla: Quia poſuiſti ciuitatẽ in tumultum.

Additio.

Hoc quod diciṫ: Quia poſuiſti ciuitatem in tumultũ: proprie poteſt intelligi de deſtructione hieruſalem per romanos: prout doctores noſtri exponunt: nec obſtat quod obijcit poſtillator dicens: q hieruſalem fuit reedificata ab Adriano: quia hoc non fuit in ſtatum priſtinum. ſcilicet vt ibi fieret cultus dei: prout in veteri teſtamẽto. ad quem cultum templum in illa ciuitate conſtructum fuit ꝛ ordinatum: vt habetur. iij. Regꝭ. viij. Vñ ſm philoſophũ: vnumquodq3 eſt ſm illud quod eſt principale ĩ eo: ꝛ ſm hanc expoſitionem hoc quod ſequitur: Super hoc laudabit te populus fortis: et ciuitas gentium robuſtarum timebit te: proprie intelligitur de eccleſia militante: que eſt fortis propter tolerantiam martyriorum pro nomine chriſti: que quidem fortitudo non ita fuit inuenta in populo veteris teſtamenti: que quidem expoſitio videtur magis conſona littere. Cetera autem exponantur prout in poſtilla correſpondent predictis.

In die illa.

Ca. XXVI

a IN die illa can ta. ⁊c̄. Hoc ad pñtem eccleſi am pōt referri: et ad diē iudicij. Nunc ec cleſia canticū nouuꝫ cantat chriſti natiui tatē: paſſionē. reſur recti. aſcen. Vetꝰ nā ꝙ ⁊ antiquum homi nem ad īferna deſcē dere: nouū ad celum aſcendere.

b Urbs fortitudi nis. Vox iuſtorum ⁊ nunc ⁊ in futuro.

c Aperite po. Hoc canticū repente mu tat ꝑſonas.

d Portas. Iuſti cie. Vñ: Aꝑite mihi (Ps. 117.) portas iuſticie. Por te vite ⁊ iuſticie fides: ⁊ charitas: hūilitas ⁊ cetere virtutes. Et porte mortꝭ. iniq̇tas: īfidelitas ⁊ cetera vi tia. Qui liberat de portis mortꝭ: pōt in gredi portas vite. q̇ has nō fuerit ingreſ ſus nō inueniet vnā (Ibidem.) portam. de qua: Hec porta do. iuſti intra būt in eaꝫ. Per pľes margaritas: ad vnā venit: ⁊ ꝑ multas por tas: ad eum q̇ dicit: (Jo. 14. a) Nemo venit ad pa trem niſi ꝑ me.

e Pacē. p. Repeti tio ꝯfirmatio ē. Hāc habet ille de q̇ dicit: (Ec. 14. a) Homo hō filioꝝ iſra (Nu. 5. b) el. Et alibi: Vir vir cuiꝰ vxor cubile ma culauerit: vt duplex hō ⁊ duplex vir pacē ꝯſequat duplicem.

f Conculcabit ⁊c̄. (Lu. 18. c) Quia oīs q̇ ſe ex. h. Etiā ad ꝯtrarias for titudines hec referri poſſumꝰ. g Ege norū. Apľoꝝ: q̊s ex pulerūt iudei de fini bus ſuis: q̇ dñi imitā tes pauꝑtateꝫ: priui legium virtutis eius conſecuti ſunt.

h Anima mea de ſiderabit ⁊c̄. Non ca (Ps. 41.) ro: Sitiuit aīa mea ad deum fontem vi (Gal. 5. c) uum. Caro concupi ſcit aduerſus ſpiri tum.

i Sꝫ ⁊ ſpiritu meo in p̄cor. ⁊c̄. Anīe vox ⁊ deſiderium iungi tur: ſpiritui autē ma ne et vigilia. Spiri tu in precordijs vi gilat ad deuꝫ: qui di (Ps. 119.) cit: De ꝓfundis cla maui ad te domine: domine exau. ⁊c̄

Ca. XXVI

a ſ cū moab ſicut hūiliatꝰ.

a IN die illā cantabi (a† b)

ſ nouum.

tur canticum iſtud

a ſ q̄r nō poteſt cantari canticū domini in terra aliena. b ſ [...]ſionis. c ſ ꝓtectio ſ hec ē canticū. ſ ſctoꝝ xp̄i.

b in terra iūda: Urbs fortitū (c d)

ſ Syon. ſ eſt.

dinis noſtrę ſion ſaluator: (e)

a ſ ip̄e. ſ a xp̄o. b ſ n̄ ſufficit fides: niſi bo nis opibꝰ cōſumet. b ſ operatio. ſ de vi uis lapidibus. ſ fides. c ſ ꝓphete.

ponētur ī ea mūrꝰ ⁊ antemū

a ſ deus ad angelos. b ſ oꝑa virtutum.

(c d) rale. Apērite pōrtas: ⁊ īgre (f)

a ſ nō iudeus q̄r reus. ſ electi.

dietur gēns iuſta: cuſtodiēs (g h)

ſ cultꝰ idolorum.

a ſ om̄s vie tue veritas. ſ euangeliū. b ſ reſponſio populi. c ſ a nobis

vēritatē. Vētus error ābijt: (i)

ſ ideo. a ſ quietē aīe ⁊ corꝑis. b ſ pacē relinq̇ vobis: pacē m. do v. c ſ ecce meritū

e ſeruabis pācem: pācē: q̄r ī tē (k l)

a ſ In te domine ſperaui nō cōfundar in eternū. ſ propheta.

ſperāuimus. Sperāſtis in (m)

a ſ q̇. ſ. retributor eſt eternus. ſ ſemper.

dōmino in ſeculis eternis: (n)

a ſ ⁊ merito. b ſ cuius auxiliū in perpe tuum. ſ Qui ꝑſeuerauerit. ſ. e. ſ ſperate.

in dōmino deo fōrti ī perpe (o)

a ſ iudeos humiliabit aduerſarios veſtre predicationis. b ſ ſuperbos.

tuum. Quia incūruabit hā (p)

a ſ qui ſe exaltat hu. b ſ hieruſalem. ſ Romam ẜm iudeos: hieruſalē ẜm nos que occidit prophetas.

bitantes in excēlſo ciūitatē (q)

a ſ ſub babylonijs prius. b ſ per Veſpa ſianum et Titum poſt.

ſublimeꝫ hūmiliabit. Hūmi liabit eam vſq̄ ad terrā: de trahet eam vſq̄ ad puluerē.

a ſ cauſa erit quare conculcetur.

f Cōnculcabit eam pes: pes (r s)

a ſ chriſti quē iniuſte damnauerūt. ſ Ego ſum pauꝑ ⁊ do. b ſ qui excuſſerant puluerem ſuꝑ eam.

g pāuperis greſſus egenōruꝫ. (t)

ſ ꝓpħa. a ſ doctrina. b ſ chriſti. c ſ re cte vie domini: ⁊ iuſti ambulabunt in eis. ſ .i.

Semita iūſti rēcta eſt: rectꝰ (v x)

callis iuſti ad ambulanduꝫ.

a ſ in euangelio in quo omnia iudicia tam veteris ꝙ̄ noui teſtamenti. ſ vox ſancto rum in die iudicij.

Et in ſemitā iudiciorū tuo (y)

ſ patienter expectauimus.

rum dñe ſuſtinūimus te: no (z)

men tuū ⁊ memoriale tuū ī (a b)

a ſ noſtre. ſ ergo. ſ ꝓpheta.

h deſiderio ānię. Anima mea (c)

a ſ Lauabo per ſingulas noctes lec. meū. ſ Tribulatione: per diem ſol nō vret te: neq̄ luna per noctē. i. nec ꝓſperis nec ad uerſis moueberis. ſ vel nocte ⁊ die: id eſt omni tempore.

i deſiderauit te in nōcte: ſed et ſpiritu meo in precordijs

Ca. XXVI

a IN die illa. Hic ꝯſequēter ponit gra tiarū actio de beneficijs collatis in celo: ⁊ primo oſten ditur ꝓpoſitū. ſecūdo concludit duplex correlarium. ibi: Morientes. Prima in duas. q̄r p̄mo ponit apertio ianue electis. ſecūdo eiuſdē clauſio reprobis. ibi: Cū fecerꝭ iudicia. Prima in duas: q̄r p̄mo ponit apertio beatitudinis. ſecūdo ratio huiꝰ apertiōis. ibi: Semita iuſti. Circa p̄mum dicit: In die illa. ſ. ꝑacto iudicio. b Cantabit canticū iſtud. ab ele ctis. c In terra iuda. que interp̄tatur ꝯfeſſio. i. in terra vi uentiū: vbi eſt iugis cōfeſſio diuine laudis. ẜm illud Pſal. lxxxiij. Beati q̇ habitant in domo tua dñe: in ſecula ſeculorū laudabūt te. Et ideo terra iuda ẜm ſenſum litteralē hic meta phorice accipit: ⁊ ſequit forma cantici. cū dicit: d Urbs fortitudinis nr̄e. i. ciuitas celeſtis: cuiꝰ excellētia nō pōt ver bis humanis exprimi: ꝓpter qđ nō noīat hic. Qđ eni in aliq̇ bus libris ponit hic ſion: additū fuit ab aliq̇ expoſitore ẜm ſuā imaginationē: q̄r nō eſt in hebreo nec in libris correctis.

e Saluator ponet in ea ⁊c̄. i. erit nobis ꝓ oīmoda ꝓtectio ne. f Aperite portas ⁊ ingrediet de plano ⁊ libere.

g Gens iuſta. ꝓ qua dabit diuina ſñia. Venite bñdicti ⁊c̄. loquēdo de ingreſſu electoꝝ generalit in corꝑe ⁊ aīa: tñ a tp̄e paſſiōis xp̄i apta fuit ianua ⁊ ingreſſi ſunt electi defuncti q̄n tū ad aīas: ⁊ aliq̇ etiā q̄ntū ad corꝑa ex gr̄a ſpeciali: vt pie cre dit de beata virgine ⁊ de beato iohāne eiꝰ miniſtro: ab aliq̇ bus. h Cuſtodiēs veritatē. vite ⁊ doctrine. i Vetꝰ er ror abijt. q̄diu eni hoīes ſūt in pñti vita pñt errare: ſed in be atis deū clare vidētibꝰ ħ eſt impoſſibile: ⁊ q̄r nō ſolū ibi ē cla ra viſio ſed etiā ꝑfecta fruitio totalit quietās appetitū. iō ſub dit: k Seruabis pa. ⁊ ē vox ſctōꝝ ad xp̄m: ⁊ pacē duplica tur ꝓpter q̇etē duplicꝭ appetitꝰ intellectiui ⁊ ſenſitiui ꝑ gľiam corꝑis ⁊ aīe. l Quia ī te ⁊c̄. tanq̄ ī redēptorē nr̄m ⁊ glori ficatorē. m Spe. in do. vox ē ꝓphe alloq̄ntis ſctōs n In ſeculꝭ eťnis. i. ad ꝯſeq̄ndū ab eo vitā eternā. o In dño deo ⁊c̄. ꝑ cuiꝰ fortitudinē reprobi tenebūt ī penā ꝑpetuā. iō ſbdit: p Quia incur. ⁊c̄. i. ſuꝑbos demones ⁊ etiā tyrānos: ⁊ potiſ ſime antixp̄m ſuꝑbiſſimū ⁊ ſibi adherētes. q Ciuitatē ⁊c̄. id eſt ciuitates: accipiēdo ſingľare ꝓ plurali vt freq̄nt dictuꝫ eſt: in q̇bꝰ abūdat ſuꝑbia ⁊ alia vitia. r Conculcabit eam pes. i. pedes. ⁊ quoꝝ ſunt iſti pedes ſubdit: s Pes pau peris. ſic ē in hebreo ⁊ in libris correctis. ⁊ iſte pauꝑ eſt chri ſtus etiā ẜm ꝙ exponit hic Ra. Sa. adducens ad ħ ꝓ cōcor dia illud Zach. ix. Ecce rex tuꝰ venit tibi iuſtꝰ: ⁊ ſaluator ip̄e pauꝑ ⁊c̄. ſed reducit hoc ad p̄mū chriſti aduentū in q̇ dicit or bem ei ſubiugandū. Sed in hoc falſum dicit: q̄r p̄mus eiꝰ ad uentus tranſijt in preteritū: ⁊ fuit in humilitate. ſecūdus aūt erit in poteſtate: de quo loquit hic ſcriptura. cū dicitur: Con culcabit eam pes pauꝑis. ſ. chriſti: q̇ in p̄mo ſuo aduentu du xit vitā pauperē. t Greſſus egenoꝝ. i. apoſtoloꝝ qui ꝓpter chriſtū omia tꝑalia reliquerūt: ꝓpter qđ ei in iudicio aſſeſſo res erūt: ẜm ꝙ ip̄e dicit Matth. xix. Ecce nos reliquimꝰ oīa ⁊c̄. Sequit: Sedebitꝭ ſuꝑ ſedes iudicātes. xij. tribus iſrľ. Et ſic ſuꝑbi huiꝰ mūdi erūt pedibus eoꝝ ſubiecti. v Semita iuſti. Hic ꝯñr ponit rō apertionis ianue celeſtis q̄ eſt duplex. Prima ⁊ p̄ncipalis eſt meritū xp̄i ꝑ qđ apta eſt generaliter q̄ntū eſt ex ꝑte dei: q̇ vult oēs hoīes ſaluos fieri. Scđa ē meri tū electoꝝ q̇ aperit electꝭ ſe diſponētibꝰ ad ingreſſuꝫ ⁊ nō re probis. Primū tāgit cū dr̄: Semita iuſti. i. via xp̄i quā tenu it ⁊ docuit: ⁊ dr̄ ſemita ꝓpter artitudineꝫ ꝯſilioꝝ. dr̄ aūt xp̄s iuſtus abſolute: q̄r ꝑ excellentiam. ſ. formaliter: ⁊ effectiue: q̄r alios iuſtificat. x Recta eſt. diſtorſionē nullā hñs a recti tudine v̄tutis. oēs eni alie leges ab euāgelica ꝑmittunt aliq̄ mala: ſicut māifeſte ptꝫ de legibꝰ hūanis: q̄ ꝑmittūt meretri ces in ciuitatibꝰ: ⁊ plura alia q̄ nō pñt corrigi lege hūana: vt dicit Augꝰ. Silr̄ de lege moſaica q̄ ꝑmittit vſuras cū extra neis: ⁊ libellū repudij ex parua cā: ſicut diffuſiꝰ declaraui in p̄ncipio Matth. Lex aūt euāgelica nullā ꝑfectionē virtutis omittit: nec aliq̇d illicitū ꝑmittit. ſcđm aūt tangit cū dr̄: In ꝑſona electoꝝ. y Et in ſemita iudicioꝝ tuoꝝ dñe. i. in via euāgelica te ſequēdo. z Suſtinuimus te. i. ꝓpter te ſuſti nuimꝰ tribulatiōes ⁊ opprobria. a Nomen tuū. ſ. ieſus.

b Et memoriale tuum in deſiderio anīe. vnde dicit Bern. Ieſus mel in ore: melos in aure: iubilus in corde. ideo ſub ditur in perſona cuiuſlibet iuſti:

c Anima mea deſiderabit te in nocte. ſcilicet preſentis vite in qua videmus per ſpeculum et in enigmate. Deſideriū eni proprie loquendo eſt rei non habite: ſicut delectatio rei p̄ſen tis: et ideo electi in vita preſenti proprie loquendo deum deſi derant: cui deſiderio ſuccedit fruitio.

Miſereamur

De mane

¶ a Miſereamur.domínꝰ ad ꝓphetam. An miſereamur impio vt diſcat.ſ.clemētiam meam:dn̄ ipſe ſaluatur quaſi ħ melius eſt. b Et nō diſcet.iu.ꝛc̄. Quaſi quō poterit noſſe tuam iuſticiaʒ:expertꝰ tuam clementiā. c Et non videbit. Dn̄s ad ꝓphetā q̄ſi melius eſt vt videat ꝛ erubeſcat de maliſ ſuis. Et nō. Quaſi ad penam ſufficit ꝙ nō videbit me regnanteʒ cum ſanctiſ meis. Lxx. auferetur impius vt non videat claritatē dī. d Confundantur ç.e.po. Lxx. Zelꝰ apprehendet populum ineruditum. e Domīe dabis pacem no. Notandum ꝙ poſtq̄ʒ opera nr̄a reddiderit nobiſ pacem etiaʒ daturꝰ ſit: ꝛ ꝙ ideo poſtulent pacem:qꝛ operatꝰ ſit in eis. Dicūt ſe.ſ.tormenta ſuſtinuiſſe:vt poſt miſericordiam conſequantur. f Domine.d.n.p. Demones quos in idolis colimus. Lxx. Domine extra te neſcimus aliū. Nō abſolute aliū:ſed extra te. Pater enim in filio:ꝛ filius in patre. g Tantū in te re. Non aliud petimus niſi vt poſt errores digni ſcimus: q̄ nominis tui recordemur. h Perdidiſti om. me.e. Lxx. maſculinum eorū. Hiſdem enim tribꝰ lr̄is:çay: ꝛ caph ꝛ res:hebreum ſcribitur: ſed qn̄ memoria le dicimus legit̄ çachar:qn̄ maſculinū çachor. Hac ambiguitate ſaulem arbitrant̄ eſſe deceptū: qn̄ de amalech interfecit oē maſculinū. do ei p̄cipiēte: vt deleret̄ oīſ memoria amalech:nō tam errore q̄ʒ cupidie p̄de ꝓ mēoria maſculinū īterp̄tatꝰ ē. ꝯ illud: Nolite errare: deꝰ n̄ irridet̄. i Nūq̄d. Nō pn̄iaʒ egit:ꝛ ħ ē:nunq̄d ꝛc̄. q̄ſi ſecuritas negligentiam:negligētia cōtēptum parit.

Gal.6.d

¶ Et pe.

a ſ proſperitate. b ſ Deus deꝰ meus:ad te de luce vigilo. c ſ promerendum.
meis:de mane vigilabo ad te. a
a ſ ꝓpheta ad dn̄m. b ſ vltiōes. c ſ in die iudicij. ſ nō ante.
Cum feceris iudicia tua in ter b c
a ſ ſola vexatio dat ītellectū auditui. ſ iudei.
ra: iuſticiam diſcent omnes d
a ſ qui modo te putāt iniuſtum.
a habitatores orbis. Miſerea e
a ſ cuilibet:vel q̄ cultū dei nō hʒ. b ſ ꝓpheta:quaſi niſi flagellaueris:nō aget penitentiam. ſ ex perſona humane impatientie.
b mur impio ꝛ non diſcet iuſtici f g
a ſ cū dolore ꝓnunciandū. b ſ apoſtolis ꝛ alijs:in q̄bus impij inique egerunt.ꝛ ideo ſentient tuam iuſticiam.
am. In terra ſanctorum ini h
c qua geſſit:et non videbit glo i
a ſ filium cui pater dedit iudiciū. b ſ propheta reſpondet.
riam domini. Domine exalte k
ſ in iudicio. a ſ potētia. ſ gloriā dei p̄ris:nec ad penitenduʒ hoc lumine fruātur.
tur manus tua vt nō videant: l
a ſ dn̄s ad ꝓphetā.īmo videant me exaltatum:et gloriā electoꝝ meoꝝ. ſ inuidentes mihi ꝛ meis.
d videant ꝛ cōfundantur çelan m n o
a ſ penitentie qui eos cruciet ꝛ qui talem dn̄m perdiderunt. ſ b ſ inuidie ꝛ gehēne.
tes populi:et ignis hoſtes tu p q
a ſ ꝛ ſctōꝝ meorū. ſ ergo. ſ propheta congaudens. ſ tunc.
e os deuoret. Domine dabis r
a ſ que exuperat omnē ſenſum:que poſt cuncta tribuenda eſt.
pacem nobis:omnia enim o s
ſ vel in.
pera noſtra operatꝰ es nobis.
a ſ quia. ſ tu es. ſ ex pſona iudeorum qui poſt paſſionē domini ad fidem cōuerſi ſunt.
f Domine deus noſter poſſede t
a ſ idola vel demones eis aſſidentes.
b ſ qui ſolus ꝛ verus deus.
g runt nos domini abſq̄ te:tm̄ v
a ſ a chriſto chriſtiani dicti.
in te recordemur nominis tui.
a ſ ꝓpheta. ſ in peccato. b ſ in gloria niſi penitẽant. c ſ de fortitudine ſuꝑbientes.
Morientes non viuāt:gigan x y
a ſ ad gloriā in iudicio niſi hūilient̄. b ſ qꝛ mortui in pctō:ꝛ fortes in malo vel hereſi.
tes non reſurgant. Propterea ʒ a
a ſ vindicabis in iudicio.
h viſitaſti ꝛ cōtriuiſti eos:ꝛ per b
vel es. a ſ de terra viuentium.
didiſti omnem memoriā coꝝ.
a ſ ꝛ merito:qꝛ ſepe indulſiſti.g.ꝛc̄. b ſ peccatrici.
Indulſiſti domine genti: in c
a ſ humano generi. ſ ab eis.
i dulſiſti genti. Nunquid glori d
a ſ elongari permiſiſti vt permaneant in errore. ſ non.
ficatus es? Elongaſti omnes e f
a ſ omnes nationes. b ſ quaſi:percute eos domine:quia niſi in anguſtia non requirent te.
termios tre. Dn̄e i anguſtia re g
a ſ .i.quia aliter nō poſſunt doceri tribulat: non preſumentes palam clamare,murmurent ad te.
q̄ſieꝛt te:i tribulatōe murmuri h

a De mane vigilabo ad te.i.a mane iuuentutis incipiā te querere. b Cum feceris. Deſcripta apertione ianue celeſtis electis.hic cōſequēter deſcribitur eiuſdē clauſio iniuſt̄. Clauditur enim aliquibꝰ iniuſtis ſimpliciter: aliq̄bꝰ ad tempus. Primo ergo ponitur primū.ſecundo ſecundū.ibi: Domine dabis. Circa p̄mum ſciendum ꝙ clauditur ſimpliciter ꝛ ad ſemꝑ malis in ſua malicia pſeuerantibus ꝛ ſic morientibus:ꝛ iſti ſunt proprie qui non corrigunt̄ diuinis flagellis: nec etiaʒ beneficijs:ꝛ hoc eſt quod dicit̄ primo de flagellis. c Cum feceris iudicia tua in terra. flagellando peccatores. d Iuſticiam diſcent.id eſt iuſticiam tuaʒ diſcent per experientiam flagelli:non tamen per emendationem peccati.ſicut pharao expertus fuit diuina flagella:non tamen ad ſui correctionem:ſed magis ad obdurationem.ſecūdo de beneficijs.cum dicitur in perſona dei: e Miſereamur.ꝛ loquitur in plurali:propter trinitatem perſonarum:vel eſt ſermo dei ad angelos:qui ſunt executores ſuorum beneficioꝝ. f Impio.obſtinato. g Et non diſcet iuſticiam. reuertendo ad ipſaʒ pro beneficijs diuinis:ſicut patet de pharaone:a quo deus frequenter ex ſua miſericordia retraxit penas inflictas:et tamen ex hoc non fuit reuerſus ad ſtatū iuſticie. h In terra ſanctorum iniqua geſſit.non retractus ex loci ſanctitate:quia talis peccat ex contemptu.ꝛ ideo ſubditur: i Et non videbit gloriam domini.quia nunq̄ʒ admittetur ad gloriam paradiſi. k Domine exaltetur manus tua.id eſt poteſtas tue iuſticie. l Ut non videant.i. vt non illuminentur a te propter ſuum demeritum.

m Uideant.ſcʒ meritum ſanctorum. n Et confundantur.ſicut de Cain dicitur Gen̄.iiij. Iratus eſt cain vehementer ꝛ cōcidit vultus eius:quia deus reſpexerat ad abel ꝛ ad munera eius:vt ibi premittitur. o Zelantes populi.i.illi qui inuident fraterne gratie. p Et ignis.ſ.infernalis: q Hoſtes tuos deuoret.nō ꝑ eorū cōſumptionē: ſed ꝑ cōtinuam afflictionē. r Domine dabis ꝛc̄. Hic cōſequenter oſtenditur q̄bus malis ianua celeſtis ad tempꝰ clauditur.ſ. q̄ʒdiu manent in peccatis:ſed cū penitent:a deo viſitati eis aperitur:ꝛ hoc eſt qd̄ in eorū pſona dicit̄: Dn̄e dabis paceʒ nobis:nos recōciliando:ꝛ quia hoc ꝓuenit ex diuina gratia.ſubditur: s Omīa ei opera noſtra.ſ. meritoria. Operatus es nobis:quia nō ſunt meritoria niſi ex acceptatione diuina:ꝛ gratia ꝑ quam ſunt acceptabilia a ſolo deo in nobis efficitur. t Domine deꝰ ꝛc̄.id eſt ſpiritus maligni q̄ ſunt alieni a te poſſederunt nos vt ſeruos:quia qui facit peccatum:ſeruus eſt peccati. Ioh̄.viij. v Tm̄ in te recordemur nominis tui.ita ꝙ de cetero non ſeruiemus niſi tibi.

x Morientes. Hic ex p̄dictis concludit̄ duplex correlarium.ſecundū ponitur ibi: Dn̄e in anguſtia.ſuperius locutus fuerat ꝓpheta de reſurrectione generali omniū:que nō erit ſimilis in reprobis ꝛ in electis:vt ptʒ ex ſupradictis.iō ɔcludit ꝙ reprobi nō reſurgēt ad gloriā:ſed ad ignominiā ꝛ penam:ꝛ hoc eſt quod dicit ꝓpheta: Moriētes nō viuāt.vita glorie.hoc dicit optādo ex ɔformitate ſue volūtatis ad diuinam iuſticiā:ſm illud Pſalmiſte. Letabit̄ iuſtus cum viderit vindictā:ꝛ loquit̄ hic de morientibꝰ in peccato mortali. y Gigantes.q̄ fuerūt incōpoſiti moribꝰ ꝛ tyrāni. ʒ Nō reſurgant.ſ.ad gloriā:ſed magis ad penā.ideo ſubditur: a Propterea viſitaſti ꝛ ɔtriuiſti eos.ꝑ penā duram. b Et ꝑdidiſti oēm ꝛc̄.ſm illud Prouer.x. Nomē impiorū putreſcet.qꝛ ſi remanet aliq̄ eoꝝ memoria:non eſt eis ad honorē:ſed ad ɔfuſionē. c Indulſiſti ꝛc̄.punitionē eoꝝ differendo vt haberēt locū penitendi:ſed qꝛ tales dilatiōis beneficio abuſi ſunt.ſubdit̄: d Nunq̄d glorificatꝰ es.ſcʒ ab eis ꝑ pn̄iam.q.d.nō.ideo ſubdit̄: e Elongaſti.ſ.a te: f Om̄es terminos terre.i.obſtinatos in peccatis in quacunq̄ parte orbis. g Dn̄e. Hic ponit̄ ſecūdū correlariū. ſcʒ ꝙ electi reſurgēt ad gloriā:ꝛ diuidit̄ in tres partes.qꝛ ꝓpheta p̄mo deſcribit circa reſurrectionē iuſtoꝝ deſideriū.ſecundo reſurrectiōis actū.ibi: Uiuēt mortui. tertio terminū. ibi: Uade populus meꝰ. Deſideriū aūt reſurrectionis ad vitam beatā ɔſurgit p̄ncipaliter ex duobus. Primum eſt afflictio quā iuſti ſuſtinent de cōmuni curſu in preſenti vita: ſm ꝙ dicitur.ij. Timot̄.iij. Omnes qui pie volūt viuere ī chriſto perſecutiōem patientur.ꝓpter quod dicit Grego. Mala que nos hic cōprimūt ad deū ire cōpellunt:ꝛ hoc eſt qd̄ dicitur hic: Domine in anguſtia. poſiti electi tui in vita preſenti. Requiſierunt te.deſiderātes vitam futuram ex toto corde. h In tribulatione murmuris.id eſt in tribulatione q̄ de cōmuni curſu eſt occaſio murmuris in tribulatis.

a Et peperimus. Alij diſtinguūt ſic: Et peperim⁹ ſpiritū: ſalutem non fecimus in terra. b Spiritū ſalutis. Ut tota mente credamus: ⁊ quem ꝑ beneficia nō ſenſimus: ꝑ tormenta diſcamus. c Reuelabit terra. Terreni tunc non poterunt celare quos occiderunt: quia tunc oīa aperta. Uel terra que ſuſcepit ſanguinē martyrum et operuit: tunc reuelabitur quando reſurgent.

In die

doctrina tua eis. Sicut q̃ ꝯcepit a
quaſi ſicut mlier appropinquās ad partū dolore exclamat: ſic nos i anguſtia reqͥrim⁹ rc.
cū appropinquerit ad partū: dolens clamat i doloribus ſuis: ſic
formidinis.
facti ſumus. A facie tua domine b c
in perſona martyrum. in agone.
cōcepimus: ⁊ quaſi parturiuim⁹ d
a ſanctū: vt in tormētis ardētes ſpū ꝑſeuerarent. b nō carnis filios. ⁊ tamē
a b ⁊ peperimus ſpiritū ſalutis. Iu e
a cū benefeceritis dicite: q2 ſerui inutiles ſum⁹.
ſticiam nō fecimus in terra: ideo f
a ſed preualuerūt nobis. b terrena amātes.
nō ceciderunt habitatores terre: g
a ſanctis parētibus et habitatoribus terre corruentibus. reſurgent martyres tui. b non abſolute. c ſocij. nā et ipſe ſerra lignea ſectus eſt. ſed.
viuēt mortui tui interfectiq3 mei h i
a o martyres. a morte. a ſomno. k
reſurgēt. Expergiſcimini et lau l m
dnm. puluis iam facti.
date qui habitatis in puluere: q2 n
a miſcōia tua irrigans fidē et ꝑducens ad operationē ſicut ros ſemen. raphaim. b corpora ſuperborum cum animabus.
ros lucis ros tuus: et terram gi o p
in baratrum.
gantium detrahes in ruinam. q
a dn̄s ad martyres. o martyres. b cū oraueris intra in cubiculū rc. ſepulchra.
Uade pplus meus intra in cubi r s
a Pone dn̄e cuſtodiā ori meo. ſepulchrorū.
cula tua: claude oſtia tua ſuper
a fruere bone cōſcientie b vſq3 ad iudiciū.
c ad cōparationē eternitatis.
te: abſcondere modicum ad mo t v
a id eſt quaſi breue tempus eſt. reddā ipſis ſm opera ſua.
mentū: donec pertrāſeat indigna x
a quam theſaurizant ſibi impenitētes.
b in die iudicij videbitur egredi malis ſcilicet.
tio† Ecce em̄ domin⁹ egredietur y z
a miſericordia pietas loc⁹ ē vindicādo.
de loco ſuo: vt viſitet iniquitatē a
terrenorum amatoris. habitatorem.
habitatoris terre contra eum: et b
vox ſanguinis fratris tui clamat ad me.d.r.
c reuelabit terra ſanguinem ſuū:
martyres.
et nō opiet vltra iterfectos ſuos. c

Nico.de lyra

a Doctrina tua eis.ſ.valet in dādo eis patientiam: q2 tn̄ nō aufert totalit̄ triſticiā ſenſibilē licet diminuat. ideo ſubditur: Sicut que concepit.rc.
b Sic facti ſum⁹. et aſſociat ſe ꝓpheta iuſtis poſitis in tribulationibus et merito: q2 poſt multas tribulationes fuit ſerratus: vt dictum fuit.ſ.ca.j.
c A facie. Hic ponitur ſecundū ex q̄ conſurgit deſideriū future vite.ſc3 claritas faciei diuine: cui⁹ aſpectus ē deſiderabilis intm̄ ꝙ in eam deſiderant angeli proſpicere.j.Pet.j.et hoc ē qd̄ dicitur: A facie tua domine.i. ex pulchritudine faciei tue. d Cōcepim⁹ ⁊ q̄ſi rc. Hic eſt punct⁹ in hebreo ⁊ in libris correctis. ⁊ ꝑ ſpm̄ hic intelligitur feruēs deſideriū. ⁊ bn̄ dr̄: Parturiuimus ⁊ peperim⁹. in partu eni ē eſt afflictio: ⁊ tn̄ cū peperit mulier ſequit̄ delectatio. ſm illud Joh.xvj. Mulier cū parit triſticiā h3: cū aūt peperit puerū: iā nō meminit preſſure ꝓpter gaudiū. ſic deſideriū viſiōis diuie in p̄nti hab3 aliq̄d afflictiōis rōne dilatiōis: quia ſpes q̄ differt̄ affligit aīam. Prouer.xiij. ⁊ h3 aliq̄d delectatiōis ꝓpt̄ ſpem ꝯſequēdi optatū: ſed cū venerit viſio diuina: tūc erit delectatio ſūma abſq3 vlla triſticia. e Salutes nō fecim⁹ in terra. ſic eſt in hebreo ⁊ libris correctis. Et eſt ſenſus. ꝑ ea que fecim⁹ non obtinem⁹: nec obtinere poſſum⁹ i terra. Salutes.i.aīe ⁊ corpis beatitudines: q2 primo reqͥrit̄ mors generalis oīm: ad quā ſequet̄ reſurrectio mortuorū que in electis erit ad gl̄iam anīe ⁊ corpis. ꝓpter qd̄ ſubdit̄: f Ideo nō ceciderūt. ꝑ mortē corporalē.
g Habitatores terre. generalit̄. ⁊ tenetur hic li ideo ꝯſecutiue: ⁊ nō cauſaliter. h Uiuēt mortui. Poſtq̄3 deſcripſit ꝓpheta deſideriū reſurrectionis in electis. hic ꝯn̄r deſcribit eiuſdē reſurrectiōis actu3.d. Uiuent mortui. vita gl̄ie q̄tū ad electos. de quoꝝ reſurrectione fit hic ſermo. iō ſubditur:
i Interfectiq3 mei. ꝓpter deū ⁊ iuſticiā. k Reſurgēt. ⁊ dicit mei: ſe eis cōnumerando q̄ſi de ſua morte ꝓphetando: q2 fuit ſerrat⁹ ſicut dictū eſt in ꝑncipio hui⁹ libri de precepto manaſſe regis idolatre peſſimi: eo ꝙ ipſum ⁊ alias idolatras arguebat. Cōſeq̄nter cōuertit ſermonē ad electos reſuſcitādos.d. l Expergiſcimini. a ſomno mortis. m Et laudate deū. de veſtra glorificatiōe futura.
n Qui habitatis in puluere. q̄tu3 ad corpora in cinerē redacta. Cōſequēter alloquit̄ deū: ex cuius virtute fiet reſurrectio mortuoꝝ.d. o Quia ros lucis ros tu⁹.i. ſicut ros celeſtis eſt ſuauis t̄renaſcētib⁹ q̄ fac̄ ea de t̄ra reſurgere: ſic benignitas tua erit ſuauis electis dormiētib⁹ q̄s fac̄ ad gl̄a3 reſurgere: ⁊ ecōtrario h̄ reſurrectio erit terribil̄ dānat̄. iō ſubdit̄:
p Et terrā gigantiū.i. peccatoꝝ: qui ꝑ potentiā fideles oppreſſerūt. q Detrahes in ruinā.i. in gehennā: ⁊ accipitur hic terra ꝓ peccatorib⁹ in ea habitantib⁹ eo modo loquēdi q̄ dicitur: terra deſtructa qn̄ eius habitatores deſtruuntur.
r Uade. hic ꝯn̄r deſcribit̄ reſurrectiōis temp⁹. Poſſet eni aliquis

aliquis credere ex ꝑdictis ꝙ eſſet ꝓpinquū temp⁹ reſurrectionis: qd̄ nō eſt verū: ſed erit in fine tp̄is. ideo dr̄: Uade popul⁹ meus ꝑus recedēdo de vita p̄nti. s Intra in cubicula tua. id eſt ſepulchrū q̄tum ad corp⁹. ⁊ purgatoriū q̄tū ad anīas electorū: que tamē habent aliq̄d purgandū in futuro. vel limbum patrū q̄tu3 ad purgatas et ante apertionē ianue ꝑ mortē xp̄i. vel celū empyrreū q̄tum ad purgatas poſt apertionē ianue. t Abſcondere. q2 defuncti ab hominib⁹ huius vite ſunt abſconditi. v Modicū ad momentum. quia tp̄s vſq3 ad iudicium reſpectu eternitat̄ eſt modicu3 rc. h̄ modo dr̄ anīab⁹ electoꝝ deſiderātib⁹ vltimū iudiciū Apocal̄.vj. Et dictum eſt illis vt reqͥeſcerēt tp̄s adhuc modicum donec compleantur conſerui eorū et fratres eorum. x Donec pertranſeat indignatio.i. electoru3 perturbatio ꝑ tribulationes tyrannorum ⁊ maxime antichriſti tempore. In aliquibus libris addit̄: mea. ſed nō eſt in hebreo: nec in libris correctis. y Ecce enim dominus. ieſus chriſtus. z Egredietur de celo ſuo. id eſt d̄ celo empyrreo ad iudicium veniendo. quantum enim ad humanitatem egrediet̄ et veniet per localem motum. quantum vero ad deitatem que eſt vbiq3 egrediet̄ per nouum effectum. a Ut viſitet iniquitatem rc. id eſt iniquitates peccatoru3 terrena amantium.
b Et reuelabit terra ſanguinem ſuum. id eſt mortem ⁊ depreſſiones fidelium: quia tunc manifeſtabuntur omnia latentia. c Et non operiet vltra interfectos ſuos. quia de cetero nō cōmittentur talia. D

Ca. XXVI

Moraliter.

a† In die illa cantabitur rc. In hoc capitulo ſm litteralem ſenſum deſcribitur gratiarūactio ſanctorum: ⁊ eorum exultatio de dei beneficijs in celo receptis: que ſunt admiſſio eorū ad gloriā: ⁊ excluſio reprobo rum ab ea: q2 ſicut ſancti letant̄ de ꝓpria gloria: ſic etiā letant̄ de diuīa iuſticia in reproborum pena. Pſal.lviij. Letabitur iuſtus cum viderit vindictam: et ſic ſenſui litterali non videtur addendum niſi ꝙ per ipſum debem⁹ excitari ad imitandum vitam ſanctorum: vt cum ipſis poſſimus ad gloriam admitti: ⁊ malorum vitam deuitare: ne ſocij ſimus ſue pene. † Mich.i.a

In capitulo.xxvj. vbi dicitur in poſtilla. Nomen tuum.ſ. ieſus: ⁊ memoriale tuum.

Additio.j.

Quomodo de⁹ nomen ſuu3 proprium.ſc3 tetragrammaton reſeruant Moyſ̄. Exodi.iij. legitur ſic: Hoc eſt nomen meum in eternum: ⁊ memoriale meum in generatione ⁊ generationem: vbi in additione ibidem fuit notatum ꝙ hoc quod dicitur: Hoc eſt nomen meum refertur ad nomen domini tetragrāmaton: quod proprie ſignificat eſſentia3 diuinam: prout ibidem fuit expoſitum. ⁊ quod ſequit̄: Hoc eſt memoriale meum: refertur ad nomen ieſus: quod eſt conforme maxime tetragrāmaton: prout ibidem fuit declaratum: ⁊ de hoc ꝓprie intelligitur illud ad Philip̄.ij. Et donauit illi nomen quod ē ſuper omne nomē. vn̄ in ꝑſona expectantiū ſeu deſiderantium xp̄i aduentū Eſaias dicebat in h̄ loco: Dn̄e ſuſtinuim⁹ te: nomen tuū ⁊ memoriale tuū deſideriū anīe.q.d. deſideram⁹ noticiam non ſolū nomīs tui.ſ. tetragrāmaton nobis in ve.teſta.
ꝓpoſiti

ꝓpoſiti:ſed etiã noticiã memoꝛial' tui.qđ.ſ.eſt ħ nomẽ ieſus: vt dictũ eſt:de quo pleniꝰ habetꝛ in predicta additione.

In eodẽ ca.vbi đꝛ in poſtilla: Indulſiſti dñe genti.

Additio.ij.

Ubi in trãſlatione nr̃a đꝛ: Indulſiſti dñe genti.ꝛc̃. In hebreo habetur ſic: Addidiſti dñe genti addidiſti: gloꝛificatꝰ es elongaſti om̃ia extrema terre:⁊ ſm̃ iſtã lr̃am ꝓpħa loquitꝛ de additiõe gẽtiuꝫ ad ꝑpl'm iſraeliticuꝫ.⁊ eſt ſenſus: Addidiſti dñe genti.ſ.iſraelitice:gentes aliaꝝ nationũ:⁊ qꝛ ex hac additiõe deꝰ fuit magis gloꝛificatꝰ inq̃ntũ nõ ſolũ laudatꝰ eſt in iudea:ſed etiaꝫ a ſolis oꝛtu vſqꝫ ad occaſuꝫ.iõ ſubdit: Addidiſti gloꝛificatꝰ es:⁊ ne ex ħ intelligeretꝛ ꝙ oẽs indifferentꝛ fuerũt additi ꝑ vere fidei ſuſceptionẽ.iõ ſubdit: Elongaſti om̃ia extrema terre.ſcꝫ infideles ⁊ repꝛobos.

In eodẽ ca.vbi dicitꝛ in poſtilla: Uade.hic ꝯſequẽter deſcribitꝛ reſurrectionis tempus.

Additio.iij.

Si ꝓpħeta in ħ qđ dicit: Uade ꝑpl's meus intra in cubicula tua ꝛc̃. intendiſſet excludere ne aliq̃s crederet ꝓpinquũ eſſe tp̃s reſurrectionis vt poſtil.dicit:ſic valde impꝛopꝛie diceret: Abſcondere modicũ ad momẽtũ. Iſte enĩ dictiões ſignificãt bꝛeuitatẽ tẽpoꝛis:nõ aũt ꝓlixitatẽ ſeu dilatationẽ. Hoc aũt qđ đꝛ: Claude oſtia tua ſuꝑ te:nõ videtꝛ ꝑtinere ad intrantẽ in ſepulchꝛo: vel in limbo vel in empyrreo:vnde meliꝰ videtꝛ dicendũ ꝙ qꝛ ꝓpħeta ĩmediate ante locutꝰ fuerat de reſurrectiõe electoꝛuꝫ. dicens: Uiuẽt moꝛtui ꝛc̃.qđ in magnũ gaudiũ vertitꝛ electorũ.iõ de ꝑſecutione antichꝛiſti q̃ modicũ ante tp̃s reſurrectionis futura eſt:que intꝛ alias eſt maxima: vt habetur Dañ.xij. eos monet.q.d.eis:de ħ qđ vobis ꝓpheticõ debetis exultare cũ tremoꝛe vt ſitis parati ad ꝑſecutiões futuras patiẽter tolerandas:ſunt ꝓpinque p̃dicte reſurrectiõi:⁊ q̃liter debeãt ſe p̃parare oñdit.dicens: Uade ꝑpl's meꝰ:intra in cubicula tua.ſ. ad oꝛandũ deũ eo mõ q̊ đꝛ Matth.vj. Intra cubiculũ tuum ⁊ oꝛa patrẽ tuũ. Oꝛatio enĩ eſt maximũ remediũ in tribulatiõibus:iuxta illud Pſ̃. Ad dñm cũ tribularer clamaui. Itẽ monet eos vt a deo petant ex vehementia tribulatiõis aliq̃ verba ꝓrumpent ĩ dei offenſaꝫ ſeu in vere fidei derogationeꝫ:⁊ de ħ dicit: Claude oſtia tua ſuꝑ te:q̃ quidẽ clauſura a deo ĩpetratꝛ: iuxta illđ pſ̃. Pone dñe cuſtodiã oꝛi meo:⁊ oſtiũ circũſtãtie ĩ labijs meis. Itẽ monet eos vt abſcõdãt ſe a ſeuiſſimis ꝯtradictionibꝰ aduerſantiũ:qđ nõ niſi virtute diuina fieri poſſet.iuxta illđ pſ̃. Abſcõdiſti eos ĩ abſcõdito faciei tue a ꝯtradictiõibus hoim̃ ꝛc̃.⁊ qꝛ tp̃s hmõi ꝑiculoſiſſime ꝑſecutiõis deus abbꝛeuiabit ꝓpter electos: vt Mar.xiij.ideo pꝛopꝛie ſb̃dit: Modicum ad momentum.

Replica.

In ca.antẽ.xxvj.cum poſtil.dicit circa illum paſſum: Abſcondere modicũ ad momentũ:de tꝑe iudicij exponẽdo:qđ a tꝑe ꝓpħetie eſt modicuꝫ reſpectu eterne duratiõis. Burgeñ.dicit impꝛopꝛijſſime ſic dici:qꝛ ille dictiões ſignificãt bꝛeuitatẽ tꝑis:ſed illa obiectio eſt ꝯtra rotundũ textũ in mult' locis ſacre ſcripture. Dicitꝛ enĩ ſupꝛa ca.ij.de tꝑe xp̃i erit in nouiſſimis diebus:poſt q̊s tñ multa centena annoꝝ fluxerũt:⁊ Joħ.in canonica. Filioli nouiſſima hoꝛa eſt que tñ ꝓpꝛijſſime ab oĩbꝰ exponuntꝛ de multis cẽtenis annoꝝ q̃ reſtant:⁊ ſic de alijs locis ſcripture.

Glo.oꝛdi.

a In die illa vi. Ca.XXVII ꝛc̃. Tradũt hebꝛei diabolũ: (id eſt criminatoꝛeꝫ:qđ grecũ nomẽ eſt) hebꝛaice dici ſathan.i.
Zach.3.a aduerſariũ. Uñ: Stabat ſathan a dextris eiꝰ vt aduerſaretꝛ ei. dicitꝛ ⁊ belial.i.apoſtata.i. p̃uaricatoꝛ ⁊ abſqꝫ
2. Coꝛ.6.c iugo. Uñ: Que cõicatio xp̃i ad belial? Dicitꝛ quoqꝫ ⁊ alijs noibus. Uñ:
Pſ̃.90. Suꝑ aſpidẽ ⁊ baſiliſcũ ꝛc̃.et alibi: q̃
Job.40.d capturꝰ eſt magnũ cetũ. Iteꝫ nunq̇d
Pſ̃.103. capies leuiathã hamo? ⁊ alibi: Draco iſte quẽ foꝛmaſti ad illudendũ:factus eſt enĩ vt angeli illudãt ei. Un
Luc.10.c de. Apl'i accipiũt poteſtatẽ calcandi ſuꝑ ſerpentes ⁊ ſcoꝛpiones. Quia ḡ ab eo loco dñs diſſipabit terrã:⁊ nudabit eã vſqꝫ ad pñs capl'm.contra totũ oꝛbẽ in cõſũmatione mũdi iudiciũ pꝛedictũ eſt:⁊ nouiſſimꝰ inimicꝰ deſtruetꝛ moꝛs.cõtra diabolũ extrema ſentẽtia eſt:vt inducatꝛ gladiꝰ ſuper eũ. b Suꝑ leuia. Grego.ĩ moꝛali. Draco vt fertur in terra ſerpit: natat in aq̇s:volat ĩ aere. Inde diabolus:⁊ ſerpens:⁊ cetꝰ:⁊ leuiathã. c Uectem. Lxx. Fugitiuuꝫ. Tunc enĩ fugiet q̇ fugere neſciebat:neſciẽs illud: Quo ibo a ſpũ tuo ꝛc̃. Uñ q̇
Pſ̃.138. vnde Poeta daꝫ pulchꝛe luſit in gigantiomachia. Quo fugis Enceladeꝛ quaſcunqꝫ acceſſeris:oꝛas:ſub ioue ſemꝑ eris.

Leuiathan additamentũ coꝝ interpꝛetatꝛ:quoꝝ niſi hominũ. Recte aũt additamentũ coꝝ dicitꝛ:poſtq̃ꝫ pꝛimã culpam mala ſuggeſtione intulit:hanc q̊tidie augere grauibꝰ ꝑſuaſionibꝰ non deſiſtit. Leuiathan quippe iſte in eo qđ ſe homini tradere ſpopondit:toꝛtuoſis ad eum funibus irrepſit. Et dum falſo impoſſibilia ꝓmittit:vera ⁊ poſſibilia ſuſtulit. Querendũ nobis:cur qui ſerpentem dixerat et toꝛtuoſum illi ſubiungebat:interpoſuit vectem? Niſi forte ꝙ in ſerpentis toꝛtitudine fluxa mollicies:in vecte autem eſt duricie rigiditas. Ut ergo huuc et durum ſignaret et mollem:et vectem nominat et ſerpentem. Durus quippe eſt ꝑ maliciam.mollis per blandimentum. Uectis dicitur:quia vſqꝫ ad neceꝫ percutit. Serpens autem:quia inſidias molliter infundit.

d Cetum. Hebꝛaice tempnim. Unde hebꝛei fabulantur leuiathan habitare ſub terra ⁊ in ethere:tempnim vero in
Hie.25.d mari. e Uinea meri. Cui Hieremias pꝛopinat calicem meraciſſimum. Merum grece:purum latine.

☞ An potiꝰ

a In die illa Ca.XXVII a†
a ſ animaduerteret. b ſ verbo.i.filio ꝑ quem iudicabit pater.
visitabit dñs in gladio † b
a ſ impijs. ſ vt oẽs cõpꝛehẽdat. b ſ vt nemo reſiſtat. c ſ leuiathan additamẽtũ coꝝ ꝑ antiphꝛaſim:cũ enĩ ſe addere ꝓmittat:minuit.
b ſuo duro ⁊ grandi ⁊ foꝛti:ſuꝑ le c d
ſ ſerpit ne audiatꝛ. b ſ malleũ vniuerſe terre.
ſ alij claudẽtẽ.eo ꝙ carcere ſuo mltoſ clauſerit.
c uiathan:ſerpẽtẽ vectem:et ſuꝑ e†
a ſ qui in veritate nõ ſtetit. ſ ꝙ dirigi nõ poteſt virga directionis. ſ in decipiendo.
leuiathan ſerpẽtẽ toꝛtuoſum: f
a ſ q̇ abſoꝛbuit ionã. b ſ mũdo:ſalſo ⁊ amaro.
d† ⁊ occidet cetum qui in mari eſt. g†
a ſ vinea facta eſt dilecto. ſ populꝰ iudeoꝝ.
b ſ inebꝛiata. c ſ canticum doloꝛis. ſ olim in pꝛophetis:⁊ alijs ſanctis. ſ dño.
e In die illa vinea meri cãtabit ei. h† i†
ſ quia. a ſ vel modo ab omnibus aduerſis: vl' obſeruo dans locũ penitẽtie. b ſ in iudicio.
Ego dominꝰ qui ſeruo eam:re k† l†
a ſ quia conuerti nõ vult. ſ calicem ire. ſ aliqua aduerſitate.
pente pꝛopinabo ei:ne foꝛte viſi m†

Nico.de lyra

a In die illa. Poſtq̃ꝫ C.XXVII deſcripta eſt graꝝactio de ꝓmotione electoꝝ.hic ꝯñr ponitꝛ gratiarũactio de deiectiõe demonũ:⁊ diuiditur in duas partes:qꝛ p̃mo ponitꝛ hmõi deiectio.ſcđo ſoluitꝛ duplex queſtio.ibi: Ego dñs. Circa pꝛimũ đꝛ: In die illa.ſcꝫ iudicij generał. b In gladio ſuo duro.q̃ntũ ad pene aſperitatẽ. c Et grãdi.q̃ntũ ad eiꝰ latitudinẽ. d Et foꝛti.q̃ꝫtũ ad ĩmutabilitatẽ. e Suꝑ leuiathan ꝛc̃.ꝑ leuiathan q̇ hic bis ponitꝛ:⁊ ꝑ cetũ idẽ intelligitꝛ.ſ.diabolus:vt dictum fuit diffuſius Job.xl. ⁊ đꝛ hic leuiathan vectẽ ꝓpter eius foꝛtitudinẽ:ſm̃ ꝙ de eo đꝛ Job.xlj. Non eſt ꝑtãs ſuꝑ terraꝫ que ei cõparetꝛ:⁊ leuiathan. f Toꝛtuoſũ. ꝓpter eiꝰ calliditatẽ ad decipiendum.
g Et occidet cetũ ꝛc̃.i.diabolũ:q̇ habitat in hoc aere caliginoſo tanq̃ꝫ in mari tẽpeſtuoſo:non tñ intelligitꝛ eiꝰ occiſio ꝑ moꝛteꝫ nature:cũ ħ modo ſit ĩmoꝛtalis: ſed ꝑ moꝛtẽ gehẽne:qꝛ tunc ibi retrudetꝛ: nec poterit inde exire ⁊ homĩes tentare ſeu ad pctm̃ inducere: quod erit ſibi grane:⁊ in hoc creſcet pena eiꝰ qua etiã poꝛtat modo ignẽ ſuũ ſecũ.creſcet etiã pena ſua accidentalis ex dãnatione hoim̃ q̊s inducit ad peccatũ:ſicut ⁊ gloꝛia ſanctorũ angeloꝝ ex glĩa electoꝝ q̊s inducit ad bonũ. h In die illa.deiectionis demonis. i Uinea meri. In hebꝛeo habetꝛ vinea vinoſa. Ex quo ptꝫ ꝙ meri hic nõ eſt nomẽ ꝓpꝛiũ ſed cõmune:⁊ ſignificat hic vinũ purũ ⁊ optimũ. Uinea igitꝛ meri: ħ accipitur ſocietas ſuꝑnoꝝ ciuiũ:ĩ q̇bꝰ nihil erit impurũ:⁊ ĩpi deum laudabũt de deiectiõe demonuꝫ. k Ego dñs. Hic ꝯñr ſoluitꝛ duplex q̃ſtio oꝛiens ex p̃dictis.ſcđa ſoluitꝛ ibi: Quis dabit me. Pꝛima q̃ſtio oꝛitꝛ ex ħ qđ hic đꝛ: Uinea meri ſocietas electoꝝ:qꝛ ex q̊ fuerũt a deo ita electi ⁊ dilecti ab eterno videretꝛ alicui extra neũ quõ deꝰ ꝑmittit eos tribulari in ħ mđo:ſm̃ ꝙ đꝛ.ij. Timo.iij. Oẽs q̇ pie volũt viuere ĩ xp̃o ꝑſecutionẽ patientꝛ. Et rñdet dominꝰ ad ħ ꝙ talis ꝑmiſſio nõ eſt ex odio:ſed mag' ex dilectione: ne ex ꝓſperis in ſuꝑbiã eleuentꝛ:⁊ ꝑ exercitiũ patiẽtie ĩ bono cuſtodiantꝛ:ſm̃ dictũ ſaluatoꝛis Lu.xxj. In patiẽtia veſtra poſſidebit' aĩas vr̃as:⁊ ħ eſt qđ đꝛ ħ: Ego dñs q̇ ſeruo eã.ſ.vineã meã: q̃ eſt vniuerſal' eccl'ia:eo ꝙ a pꝛio Abel iuſto vſqꝫ ad vltimũ electũ q̇ in fine mũdi naſciturꝰ ẽ:q̊t electos ꝓtulit tot palmites miſit:vt dic̃ Greg'.homeł.vij. l Repẽte ꝓpi.ei.ſ.potũ tribulationis rõnibꝰ p̃dict'.iõ ſubditꝛ: m Ne foꝛ.viſi.ꝛc̃.i.ne ex ꝓſper' inſoleſcat:⁊ ſic ꝓ inſolentijs viſitetꝛ ꝯtra eã in die iudicij.

Nocte

a An potius ⁊c̄. Vox patris: delibe
ratiue more noſtro: qui magna factu/
ri deliberamus. Quaſi mittã filiũ ad
incarnandũ. An potius. t. f. An po
tius tenebo foꝛtitudinẽ meã. vt. ſ. poti
us id agat foꝛtitudo mea vt irã diffe/
ram: ⁊ ſeruem eos ꝑ euangeliȷ̃ clemen
tiã qui non ſunt ſaluati auctoꝛitate le
gis. b Iſrael. populus iudeoꝝ cõ
uerſus videns doctrĩa filioꝝ ſuoꝝ oꝛ/
bem floꝛuiſſe. c Idcirco. quaſi iõ
dimittet̃ iniquitas domui iacob ⁊c̄. ꝓ
pter merita. ſ. apoſtoloꝝ qui per mũ
dum idoloꝛum altaria cõminuerunt.
d Conterentur. Sicut delboꝛa ad
bellum iuit: ⁊ populum ad ignomini/
am iudeoꝛum indicauit: ⁊ imminente
chaldeoꝝ captiuitate viris tacentib⁹
olda pꝛophetauit: ſic imminente capti
uitate romanoꝛũ veniebant foꝛte mu/
lieres ⁊ docebant eos.
Mulieres

Nico. de lyra

a Nocte ⁊ die ⁊c̄. i. tꝑe aduerſitatis
⁊ ꝓſperitatis ſub paterna diſciplina.
b Indignatio nõ eſt mihi. i. hoc nõ
facio ex ira ſeu indignatiõe: ſed ex pa/
terna coꝛrectione. c Quis dabit.
Hic ſoluitur ſecũda queſtio: qꝛ videre
tur alicui ꝙ ꝓ merito iuſtoꝝ de popu
lo iſrael: ⁊ maxime apoſtoloꝝ parcen/
dũ fuiſſet aliȷ̃s eiuſdẽ ppl̃i de captiui/
tate que facta eſt ꝑ romanos: ⁊ ſic in
hac queſtione ꝓcedit̃: qꝛ ꝑmo ponit̃
ad vtrãq; ꝑtẽ rõ. ſcdo põit̃ q̃ſtiõis ſo/
lutio. ibi: Nũq̃d iuxta eſt. Pꝛimo ar/
guit̃ ꝙ nõ debuit parci ſʒ mag̃. ꝓ mul
titudine maloꝝ iuſti cũ eis debuerũt
affligi. ſicut frequẽter factũ fuit in ve/
teri teſtamento: ⁊ hoc eſt qd̓ d̓r in ꝑſo/
na dñi: Quis dabit ⁊c̄. ad ſuccenden
dũ ciuitatẽ hierl̃m. d In pꝛelio. ſ.
romanoꝝ: qui captã ciuitatẽ incende/
runt. e Gradiar ⁊c̄. eã calcãdo per
romanos. f Succendã ⁊c̄. ſ. fide/
les in xp̃m tũc credẽtes cũ infidelib⁹
in ſua cecitate obſtinat̃. q. d. hoc vide
retur decẽs iuſticie mee: ſicut ſuccenſa
fuit hieruſalẽ ꝑ chaldeos: ⁊ multi iu/
ſti fuerunt ibi moꝛtui ⁊ captiuati occa
ſione iniuſtoꝝ. g An poti⁹. Hic po
nitur argumentũ ad oppoſitũ. ſ. ꝙ de/
beat parci malis. cũ dicit̃: An potius
tenebo. i. retinebo. h Foꝛtitudinẽ
meã. ceſſando a punitiõe ſub ſpe coꝛre
ctiõis. ideo ſubdit̃: i Faciet pacẽ
mihi: ⁊ pꝛo apoſtoloꝝ alioꝛũq; xp̃i di/
ſcipuloꝝ meritis. ꝓpter quod ſubdit̃:
k Qui egredientur. ſ. ad ꝑdicãdum
fidẽ catholicã ꝑ oꝛbẽ: l Impetu. i.
cũ feruenti deſiderio. m A iacob.
i. a ppl̃o iſrl̃ cuiuſmodi fuerunt apl̃i ⁊
aliȷ̃. lxx. diſcipuli q̃ ꝓ maioꝛi ꝑte fuer̃t
iudei. n Floꝛebit ⁊c̄. in apl̃is. ſ. flo
ribus ſancte vite ⁊ doctrine. o Et
implebũt ⁊c̄. ſ. verba euãgelice doctri
ne: ſm qd̓ d̓r in parabola ſeminantis
Luc̄. viȷ̃. Semen eſt verbũ dei.
p Nunquid. Hic ponitur ſolutio in
qua ſic ꝓcedit̃: qꝛ pꝛimo ſoluit̃ q̃ſtum
ad malos. ſecundo q̃ſtum ad bonos.
ibi: Et erit. Circa pꝛimũ pꝛimo oſtẽ
ditur ꝙ ꝓ ꝑdictis nõ eſt malis ꝑcen/
dũ. ſcdo ſoluit̃ argumentũ. ibi: Idcir
⁊ tertio ponit̃ maloꝝ exterminiũ. ibi:
Ciuitas. Circa pꝛimũ dicit̃: Nũq̃d
iuxta pra.

a ſ ne vaſtet eã aper de ſilua et alie beſtie.
tetur cõtra eaȝ. Nocte ⁊ die ſer/
ſ quaſi totiens irritatus nõ indignaboꝛ qñq;
ſ vt ſciã ſferire et reddere ſm opera ſua. ſ ſed
nunquid indignatio.
uo eam: indignatio nõ eſt mihi.
a ſ quaſi iniquitas veſtra. b ſ mirẽ et miſeri/
coꝛdẽ modo. c ſ per antiphraſim. ſ per anfra/
cticos. d ſ durũ ⁊ crudelẽ vt vicã naturã meã.
Quis dabit me ſpinãȝ ⁊ vepꝛẽ:
a ſ conculcabo eam. b ſ quam ante ſeruaui.
ſ deſtruam.
In pꝛelio gradiar ſuꝑ eaȝ: ſuccẽ
dam eam pariter. An potius te
a ſ filium. ſ chꝛiſtus dei virtus et dei ſapien
tia. ſ non.
nebo foꝛtitudinem meam. Faci
a ſ qꝛ. ſ carne aſſũpta mũdũ recõciliaƀ mihi.
et pacẽ mihi: pacem faciet mihi.
a ſ apl̃i. ſ ꝓpheta de apl̃is. b ſ ad pꝛedican
dum. c ſ deſideriȷ̃. d ſ de ſion exibit lex ⁊c̄.
Qui egredientur impetũ a ia/
a ſ tunc. b ſ fide. ſ operatione.
cob: floꝛebit et germinabit iſra/
a ſ apoſtoli.
el: et implebunt faciem oꝛbis ſe/
a ſ ſemine ꝑdicationis. ſ ĩ omnẽ terrã exiuit ſo
nus coꝝ ⁊c̄. b ſ ſicut immiſericoꝛditer crucifi/
xerunt eũ: et martyres eius occiderunt.
minẽ. Nunquid iuxta plagam ꝑ
a ſ populum iudeoꝛum. ſ minime.
cutientis ſe percuſſit eum: Aut
a ſ martyres.
ſicut occidit interfectos ei⁹ ſic oc
a ſ nõ diu enĩ ſuſtinuit eos: ſed quia nõ egerũt
penitentiã. tandẽ in menſura contra menſuram.
ſ tam crudeliter. ſ pene.
ciſus eſt: In menſura ꝯtra men/
a ſ culpe. b ſ cũ apoſtoli ad gentes tranſie/
runt. c ſ per romanos vel in die iudiciȷ̃:
ſuraȝ: cum abiecta fuerit iudica/
a ſ hieruſalem. b ſ dñs. ſ q̃d retribuat eis.
bit eam. Meditatus ẽ in ſpiritu
a ſ opinione maloꝛũ. b ſ ſue paſſiõis: vl̃ ſuoꝝ
ſ ꝑſecutiõnis: qñ ardentioꝛ indignatio.
ſuo duro per dieȝ eſtus. Idcirco
ſuper hoc dimittetur iniquitas
a ſ iudeis de quibus apoſtoli. b ſ. i. vt virtu
tes ꝓbeat: et vitia reſecet. ſ non alius.
domui iacob: et iſte omnis fru/
ſ in aliȷ̃s vel in aliȷ̃s.
ctus vt auferatur peccatum ei⁹.
a ſ choꝛus apoſtoloꝛum.
Cuȝ poſuerit omnes lapides al/
ſ idoloꝛum.
taris ſicut lapides ciner̃ alliſos
a ſ in q̃b⁹ ſacrificabãt demonib⁹. b ſ hierl̃m.
nõ ſtabũt luci ⁊ d̓lubꝛa. Ciuitas
a ſ cuſtodia angeloꝝ. ſ olim. ſ ꝑ romanos: qꝛ
filiũ dei occidit. b ſ quondã. ſ in qua habita/
bat ſpecioſus. f. pꝛe.
enĩ munita deſolata erit: ſpatio
a ſ a deo. ſ ſurgite eam⁹ hinc. b ſ ab hõib⁹.
ſa relinquet̃ ⁊ dimittetur quaſi
a ſ in vinea illa. b ſ romanus exercitus. vn/
de: Vaſtauit eam aper de ſilua. ſ Lit⁹: de quo
ſingularis ferus deuaſtauit eam.
d̓ſertũ. Ibi paſcet̃ vitul⁹: ⁊ ibi ac
a ſ quibus cõſũptis cito moꝛitur vinea.
ſ magnates.
cubabit: ⁊ ꝯſumet ſũmitates ei⁹.
a ſ metaphoꝛa. b ſ moꝛte plebis ei⁹.
b ſ doloꝛe.
In ſiccitate meſſis illi⁹ cõterent̃

iuxta plagam ꝑcutiẽtis ſe. i. populi iu
daici dũ xp̃m tã crudeliter affligerẽt.
q Percuſſit eũ. q. d. nõ ante ciuita/
tis deſtructionẽ. r Aut ſic̃ occidit
interfectos eius. i. apoſtolos chꝛiſtiq;
diſcipulos a iudeiſ occiſos: quos occi
derunt iudei ⁊ ꝑſecuti ſunt grauiter:
vt patet Act̃. viȷ̃. de Stephano. ⁊. xiȷ̃.
de Iacobo. ⁊. viiȷ̃. de ꝑſecutiõe gene/
rali xp̃ianoꝛum: ⁊ in pluribus locis d̓
ꝑſecutione Pauli ⁊ alioꝛum apoſto/
loꝛum. s In menſura contra men/ B
ſuram ⁊c̄. q. d. non conuenit diuine iu
ſticie ꝙ tãta facinoꝛa tranſeant abſq;
debita pena. ideo ſubdit̃: t Medi
tatus eſt ⁊c̄. i. diſpoſuit diffinitiue iſta
punire. v Idcirco. Hic ſoluit̃ ar/
gumentũ ad oppoſitũ de merito apo/
ſtoloꝝ. cũ dicit̃: Idcirco ſuꝑ hoc. i. ꝓ/
pter meritũ apl̃oꝝ. x Dimittet̃ ini
quitas pꝛedicta. y Domui iacob.
id eſt iudeis in ſua malicia obſtĩatis.
z Et iſte omnis fructus ⁊c̄. id eſt ne
totus fructus meriti apoſtoloꝝ ꝙ di/
mittat̃ aliȷ̃s iudeis dictũ peccatũ: ⁊ vl
terius ſpecificat meritũ iſtud dicens:
a Cũ poſuerit. ſ. pꝛedicatio apl̃oꝛũ:
b Omnes lapides altaris. i. altariũ
idoloꝝ. c Sicut lapides cineris al
liſos. ꝑ pꝛedicationẽ enĩ apoſtoloꝝ fu
it cultus idoloꝛũ multũ deſtructus ꝑ
oꝛbem etiam ipſis viuentibus: ⁊ qua/
ſi totaliter ablatus per ſucceſſoꝛes eo/
rum. ideo ſubditur: d Nõ ſtabunt
lu. ⁊ d̓lubꝛa. vbi exercebat̃ idolatria:
nec põt illud intelligi de idolatria iu/
deoꝝ: que a reditu captiuitatis baby
lonice nõ legit̃ in ppl̃o iudaico fuiſſe
niſi ad tempus modicũ: ⁊ per violẽti/
am ⁊ in paucis. ſ. tẽpoꝛe antiochi illu/
ſtris q̃ cogebat iudeos idolis ĩmola/
re: vt patet. i. ⁊. ij. Macha. Nec qd̓ di/
citur: Cuȝ poſuerit omnes lapides al
taris ⁊c̄. põt cõuenienter exponi de de
ſtructione templi per romanos vt vo/
lunt aliqui dicere. quia ſtatiȝ ſubdit̃:
Non ſtabunt luci ⁊ delubꝛa. per qd̓ ĩ/ C
telligitur idolatria: que nullo modo
tunc erat apud iudeos. ⁊ ideo intelli/
gitur de deſtructiõe idolatrie gentiliũ
per pꝛedicationẽ apoſtoloꝝ vt dictum
eſt. e Ciuitas ⁊c̄. Hic ponitur iude
oꝛum exterminiũ q̃tũ ad obſtinatos.
cum dicitur: Ciuitas eĩ munita. ſ. hie/
ruſalem. f Deſolata erit. per roma
nos qui eam deſtruxerũt. g Spa
tioſa relinquet̃. i. hierl̃ȝ que ante erat
ciuitas ſpecioſa relinquet̃ a ſuis habi
tatoꝛibus: qꝛ a pꝛincipio obſidiõis vſ/
q; ad finem multi fuerunt moꝛtui gla/
dio ⁊ fame ⁊ peſte. ſ. decies centum mi
lia: vt dicit Egeſippus libꝛo. v.
h Et dimittetur quaſi deſertũ. qꝛ aliȷ̃
fuerunt in captiuitate ducti: ⁊ ciuitas
fuit deſtructa ita ꝙ nõ erat habitatio/
ni hominuȝ apta. i Ibi paſcet̃ vi/
tulus. ſ. populus roman⁹ qui dicit̃ ħ
vitulus ꝓpter carnis petulantiaȝ. ibi
enĩ fuit paſtus. i. diuitiȷ̃s ciuitatis re/
plet⁹. k Et ibi accubabit. i. pote/
rit ſecure doꝛmire: qꝛ eoꝛuȝ aduerſariȷ̃
erant moꝛtui vel captiuati: vt dictũ ẽ.
l Et cõſumet ſũmitates ei⁹. i. tẽpluȝ
⁊ edificia in circũitu q̃ erãt in mõte ſiõ
q̃ eſt ſupioꝛ ꝑs ciuitatis. m In ſicci/
tate meſſis illius. i. ex defectu victus ĩ
hierl̃m. n Cõterent̃ mulieres vẽi/
entes. ſ. ĩ hierl̃ȝ ad diẽ feſtũ. vñ refert
 Egeſippus

a Mulieres. diuerſe ſynagoge. vel apte mulieres: que nudatis pectoribus ſanguinãtes ferũt lacertos.
b Docentes eam. Magna infelicitas ppli ꝛ rephenſio a mulierib⁹ lamẽtatiõis carmina diſcere.
c Ab alueo. lxx. ab euphrate vſq; ad riuocorulã. Eſt enĩ riuus non magnus qui diuidit terrã ꝓmiſſionis ꝛ egyptũ: ſup quẽ ciuitas riuocorula ſita eſt: quaſi ab eo quo incipit: vſq; quo termiat̃. Ab alueo. ſ. Euphrate. ſ. vñ a flumĩe vſq; ad termĩos orbis terre. Alij iordanẽ putãt: et nota ꝙ in terminis iudee fluuius appellat̃: ĩ egypti finib⁹ torrens: q₂ h₃ turbidas aq̃s ꝛ nõ ꝑpetuas.
Ca. XXVIII
Ve corone ꝛc. Hucuſq; de cõſũmatione mundi dictũ ẽ: ab hoc loco: Ecce dñs diſſipauit terraʒ ꝛ nudauit eã. Ve corõe dicam⁹ pri⁹ hiſtoriã: deinde tropologiã: tãdẽ vaticiniũ ꝓphale. Ve. Supl⁹ de die iudicij: de ſubuerſiõe hierl̃m: de cõuerſiõe gentiũ. Nunc agit ꝯtra decem tribus que ephraim dicunt̃. vel a hieroboã qui de tribu ephraim p̃mus ſup eã regnauit. vel a Joſue q̃ moyſi ſucceſſit. Hec corõa ſupbie: q₂ de multitudine ſuperbiũt: que ẽ quaſi corona regis. multitudo enĩ populi gloria reg̃. Flos decidẽs: q₂ a gloria ſua cito decident. vnde ſpiritus ſanctus: Ve co. ſ. Scd̃m prophetiã Ve corone. ſ. ꝛc. Scribe ꝛ phariſei q̃ iuxta. Lxx. dicunt̃ mercẽnarij ephraim. propter iudaʒ qui de tribu ephraim: ꝛ de vico eiuſdeʒ tribus ſcarioth dominum vendidit: qui vere flos apoſtolice doctrine decidit ſup montẽ pinguiſſimum. Unde: Incraſſatus ẽ dilect⁹ et recalcitrauit: in vertice ſcilicet vallis geçemani ſm hebreũ vbi dominum tradidit: que dicit̃ vallis pinguiũ: ꝓpter vbertatẽ ꝛ ſcribas et phariſeos: qui ibi dñm cõprehẽdert. Vñ: Thauri pĩgues obſederũt me. Ebri⁹ aũt fuit iudas: nõ vino ſ₃ auaricia: ꝛ diaboli cibo: q̃ p⁹ buccellã introiuit in ipm ꝛ penit⁹ deuorat⁹ ẽ: q₂ oratio eius in peccatum verſa eſt: nec penitentia fructum ſalutis habuit.
Vallis

Margin: Is. 24. a — Deu. 32. b — Ps. 21.

a ſ itinere fame et ſqualore confecte. ſ vndiq;.
mulieres venientes ꝛ docentes
a nõ vult eſſe. ſ ideo docebũt mulieres. b ſ intelligẽs creatorẽ.
eam. Nõn eſt ei pplus ſapiẽs: ꝓpterea ñ miſerebit̃ ei⁹ q̃ fecit eũ: et qui formauit eũ nõ parcet ei.
a ſ captiuitatis. b ſ terram iudeorum.
Et erit in die illa: percutiet do/
a ſ vt in iudea que quondã fuit terra ꝓmiſſiõis: nullus reperiat̃ ſermo doctrĩe vł ſcientie ſcripturaꝝ. vnde ſuadet vt nõ attendamus iudaicis fabulis: et mendacijs hominũ. b ſ ab euphrate
minus ab alueo fluminis vſq;
a ſ nilum. b ſ ad fidem.
ad torrentem egypti: ꝛ vos con
a ſ pauci. ſ veri iſraelite.
gregabimini vn⁹ ꝛ vnus filij iſrł
a ſ poſt aſcenſionẽ vł ſubuerſionẽ hierlʒ b ſ ab apoſtolis. c ſ p̃dicatiõe euãgelica
Et erit ĩ die illa clangetur in tuba magna: ꝛ venient qui perdi/
a ſ gentes. ſ ad fidem. b ſ ꝑ idolatriam.
a ſ ab ortu ſolis vſq; ad occaſum.
ti fuerant de loco aſſyriorum: et
a ſ a deo. ſ ꝑ hos ei oẽs gẽtes ſignificat.
qui eiecti erant de terra egypti: et adorabunt dominuʒ in mon/
a ſ eccl̃ia. ſ ſcʒ.
te ſctõ in hierl̃m. Ca. XXVIII

a ſ magiſtris erroris b ſ poſuerũt in celũ os ſuum. c ſ vino fornicationis idolatrie. ſ vitijs.
Ve corone ſuperbie ebri

Egeſippus li. vj. ꝙ quedam mulier de vltra iordanẽ venerat in hieruſalem et cuʒ alijs fuit ibi obſeſſa ꝛ anguſtia famis cõſtricta coxit ꝓpriuʒ filiũ ꝛ comedit: ꝛ idẽ credibile eſt de pluribus alijs: licet nõ fuerint deprehenſe: quia talia enormia fiunt in clanculo.
a Et docentes eam. ſic eſt in hebreo ꝛ libris correctis. ꝛ accipiuntur hic docentes ipi ſacerdotes qui ex officio habebãt docere populũ: ꝛ iſti fuerunt tũc cõtriti. q₂ cũ a Tito poſtularẽt miſericordiã: iuſſit eos occidi: dicens eos degeneris eẽ animi: q₂ tẽplo ꝛ numini cuperẽt ſupuiuere: ꝛ cã ſubditur: b Non eſt enĩ pplus ſapiẽs. i. habẽs dei ſapiam q̃ ſapida eſt: ſed tm̃ terrenã ſapiẽtiã que eſt animalis ꝛ diabolica. Jaco. iij. c Propterea nõ miſerebit̃ ꝛc. et patet lr̃a.
d Et erit ꝛc. Hic ſoluit̃ queſtio q̃tũ ad bonos qui de iudeis crediderunt xp̃o q̃ deſtructa iudea fuerunt ſaluati in vita. iõ dicitur: Et erit. ſ. qd̃ ſequit̃. e In die illa ꝑcutiet ꝛc. Et dicitur hic alue⁹ fluminis locus vbi orit̃ iordanis. Torrẽs autẽ egypti dicit̃ riuocorula q̃ eſt paruus fluui⁹ in extremitate iudee in parte auſtrali verſus egyptũ: ortus aũt iordanis eſt in termino iudee in parte aquilonari in radicib⁹ montis libani: vt dicit Hiero. ꝛ ſic deſignat̃ hic terra iudee ꝑcuſſa a romanis. f Et vos cõgregabimini vnus ꝛ vnus. i. pauci reſpectu multitudinis ꝑcuſſe ꝛ captiuate. g Filij iſrael. i. vos in chriſtũ credentes fidẽ patriarche iacob q̃ alio noĩe dicit̃ iſrael imitantes. Scribit̃ enĩ in eccleſiaſtica hiſtoria ꝙ ante obſidionem hieruſalẽ per romanos: fideles qui erant in hieruſalem ꝛ iudea fuerant admoniti ꝑ angelũ vt trãſirent in regnũ agrippe qui erat cõfederat⁹ romanis: ꝛ ſic fuerũt ibi ſaluati.
h Et erit ĩ die illa ꝛc. per hãc tubã intelligit̃ edictum Helij adriani ĩꝑatoris romani q̃ hierl̃m deſtructã ꝑ Titũ reedificauit ꝛ ſuo nomine heliam appellauit: ſed poſtea magis tenuit nomẽ antiquũ: ꝛ ipe edicto publico ꝓhibuit ne aliq̃s iudeus ibidẽ habitaret: ſed fuit ꝑmiſſa ipis xp̃ianis ad habitandũ vt dicit Hugo floriacenſis li. iiij. Et tunc in hierl̃m cõfluebant vndecũq; iudei ad xp̃m ꝯuerſi: eo ꝙ diligebãt locũ illũ. iõ ſubdit̃: i Et veniẽt q̃ ꝑditi fuerãt de loco ꝛc. q₂ in iſtas terras ꝑ captiuitates p̃cedentes multi iudei fuerant ducti et habitabãt ibidẽ q̃ ꝑ predicationẽ apoſtoloꝝ ꝛ alioꝝ diſcipulorũ fuerũt conuerſi ad fidẽ: ꝛ ſic veniebãt in hierl̃m rõne dicta. ꝛ per iſtas duas terras intelligunt̃ etiã alie in quibus iudei captiuati habitabant. põt etiã hec lr̃a intelligi de eccleſia nomine hierl̃m ſignificata: ſm qd̃ dicit̃ Apoca. xxj. Uidi ciuitatẽ ſanctã hierl̃m nouã deſcẽdẽtẽ de celo ꝛc. ad quã ꝑuenerũt ꝑ fidẽ multi de omnibus terris qui prius erãt ꝑditi ꝑ errores ꝛ idolatriã deũ adorãtes fidelit̃ ꝛ deuote: ꝛ h̃ adoratiõe latrie.

Moraliter. a† In die illa viſitabit dñs ꝛc. Hic ad litteraʒ deſcribit̃ deiectio demonuʒ: que fiet in iudicio finali: ꝛ qm̃ ſm Grego. homelia. x. omniũ iniquoꝝ caput eſt diabolus. ꝛ huius capitis mẽbra ſunt omnes iniqui. ideo capitulũ iſtud moralit̃ põt exponi de eiectione iniquoꝝ qui ſimul cũ demonibus tũc deijcientur in penam gehenne: ꝛ ſic dicit̃: a† In die illa. ſcʒ iudicij finalis. † Uiſitabit dominus in gladio ſuo duro. Iſte gladius eſt illa terribilis ſententia: que ponitur Matth. xxv. Ite maledicti in ignem eternum qui paratus eſt diabolo ꝛ angelis eius ꝛc. e† Super leuiathan. qui interp̃tatur additamentũ eoꝝ. ideo ſignat peccatorem addentẽ peccato peccatũ. e† Serpẽtẽ vectem. id eſt in peccatis firmatũ per malũ habitũ acquiſitũ ſicut vectis firmat oſtium. e† Et ſuper leuiathan ſerpenteʒ tortuoſũ. ſicut enĩ peccator dicit̃ leuiathã: eo ꝙ addit peccatũ pctõ. ſic d₂ ſerpẽs ex peccati veneno. ꝛ etiã tortuoſus: q₂ declinat a diuĩe legis et rõnis recto iudicio. g† Et occidet cetũ q̃ eſt in mari. i. tyrannũ q̃ deuorat ſimplices: ſicut cet⁹ maris piſces.
h† In die illa ꝛc. Sicut in die finalis iudicij reprobi cõfundent̃: ſic iuſti exaltabunt̃. iõ dicit: i† In die illa ꝛc. i. eccl̃ia xp̃i a pctõ puriſſimi. † Cãtabit ei. gr̃as agendo ſibi. k† Ego dñs q̃ ſeruo eã. a neq̃cia hereticoꝝ dãdo ſibi verã ſapiam: ꝛ a violẽtia tyrãnoꝝ dãdo ſibi patiẽtiã. l† Repẽte ꝓpi. ei potũ adũſitat̃ tpal'. m† Ne forte viſitet̃ in cõdẽnatiõe iudicij finalis. a† Nocte ꝛ die ꝛc. nocte aduerſitat̃ ne ꝑ ĩpatientiã frãgat̃: ꝛ die ꝓſꝑitatis ne ꝑ ſupbiã eleuet̃. c† Quis dabit me ſpinã ꝛc. Hic vſq; ad finẽ capituli ſm ſenſũ lr̃alẽ tractat̃ vna q̃ſtio. ſ. vtrũ de⁹ parcere debuit iudeis a ꝑſecutione romanoꝝ ꝓpter bonos eiuſdẽ ppl'i. ſ. apl'os ꝛ alios credẽtes ex iudaiſmo ꝛ rñdetur ꝙ nõ: q₂ fuerũt xp̃i pſecutores ꝛ apl'orũ aliorũq; credẽtiũ in xp̃m: iudei tñ credentes in xp̃m tũc fuerũt ſaluati ab illa pſecutiõe. nã monitu angeli trãſierũt in regnũ agrippe q̃ cõfederat⁹ erat romanis: ꝛ ſic fuerũt ibi ſaluati vt d₂ in eccl'iaſtica hiſtoria. Moralitas aũt huius eſt ꝙ firmit̃ eſt adherendũ deo. nã adherẽtes ſibi ſemper ſaluat ſpiritualiter: ꝛ aliquando etiam corporaliter: ſicut patet in ꝓpoſito exẽplo.

Ca. XXVIII

k Ve corone ſupbie.. Superbus locutus eſt propheta contra duarũ tribuũ perſecutores. hic ꝓphetat contra ꝓphetarũ contẽptores. Et diuiditur in duas: q₂ primo ꝓphetat cõtra cõtẽptores ꝓphetarũ p̃ſentiã. ſecũdo futuroꝝ. xxx. ca. Prima in duas. q₂ primo ꝓphetat cõtra cõtẽptores de decẽ tribub⁹. ſcd̃o contra eos de duabus. ibi: In die illa. Circa primũ dicit: Ve corone ſupbie. i. regno decẽ tribuuʒ: qd̃ intantũ ſupbierat ꝙ ꝓphetas domini omnino cõtẽpſerat: ꝛ prophetis idoloꝝ adheſerat. l Ebrijs ephraim. quia illud regnũ non ſolum infectum erat per peccatum ſuperbie: ſed etiam gule ꝛ luxurie. ꝛ denominatur ab ephraim illud
regnum

a Vallis p.Hege/
mani fertilitate fru/
gum:per eaʒ erat eis
aſcenſus in ciuitateʒ
⁊ ibi figebant aliqui
ludi cauſa tẽtoria dñi
in ciuitate morabãť.
b In die illa.Scõʒ
ꝓphetiã cũ dñs ſcri/
bas ⁊ phariſeos:⁊ iu
dã ꝓditoꝛẽ ſubuerte
rit:erit coꝛõa glie his
qui de iudeis credi/
derunt.i.aplis ⁊ ſpi/
ritus iudiciũ ĩſpirãs
eccle ꝑlatis ⁊ foꝛtitu
do bellatoꝛib⁹ ad ſe
ꝙ̃ eſt poꝛta reuertenti
bus.Scribe ei ⁊ pha
riſei a vino ⁊ ſicera in
ebriati ſũt. Tropo/ ropo.
lo.In die illa ⁊c̃.He/
reticis a diabolo de/
uoꝛatis dñs erit coꝛo
na gloꝛie his qui ĩ ec/
cleſia cõmoꝛanť:mul
titudine errãtiũ pau/
ci ſunt.Eſt aũt ſpirit⁹
iudicij ſoꝛdeſ lauans
filiarum ſion ⁊ foꝛti/
tudo reuertẽtibus de
bello quo diabolũ vi
cerunt ad poꝛtã ꝙ̃ eſt
xp̃s:cui omnia tribu
unt.Veruʒ hi quoqꝫ
ꝑ vino ne.⁊c̃.Vinum
ẽ quod de vinea fit.
Sicera omne quod ĩ
ebꝛiare poteſt:quã ꝓ
pꝛie Aq̃la ebꝛietatẽ
tranſtulit.Sacerdos
et pꝛopheta neſcierũt
pꝛe ebꝛietate ⁊c̃.tales
fuerũt Priſca ⁊ Ma/
ximilla ⁊ Montanus
qui neſciebant quid
dicerent.Inebꝛiabũ/
tur vino qui ſcriptu/
ras male intelligunt
⁊ ꝑuertunt. ſicera:ſ.ꝙ̃
ſeculari ſcientia abu/
tuntur. c Foꝛtitu/
do.Non leguntur bel/
la ezechie: ſed domi/
nus pꝛo eo bellũ geſ/
ſit:interfectis.clxxx/
v.milibus aſſyrioꝝ:
quoꝝum iudei ſpolia
collegerũt:⁊ ad poꝛ/
tas hieruſalem cum
gaudio reuerſi ſunt.

d Omnes eniʒ ⁊c̃.
Dum ſcripturarũ nõ
digerũt cibos nec coꝛ
poꝛi faciunt vitales:
ſed immaturos ⁊ fetẽ
tes egerunt: vt in eis
dominus nullum in/
ueniat locum.
e Ablactatos a la/
cte auulſoſ.Alios ñ:
quia poꝛtare non poſ
ſunt.hi eniʒ ſunt qui
iã ſolido cibo vti poſ
ſunt alijſ dicit apoſto
lus: Lac dedi vobis co.3.a
potum:non eſcam.
℣ Quia

a ſ hereticoꝛum. b ſ qꝛ de gloꝛia dñi exciderũt de
floꝛe et ſpe celeſti.
is ephꝛaim:et floꝛi decidẽti glo/ a† †
a ſ ebꝛij. b ſ tpe dñ vocati a rege vel exigẽte
ſolennitate.nõ eñi ibi habitabãt:neqꝫ ad eã foꝛtẽ
ꝑtinebãt. c ſ .i.culmine ſupbie.
rie exultatiõis ei⁹:qui erãt ĩ vẽr b+
a ſ hier̃lm que erat ſup geſſemani. b ſ qꝛ nõ te
nuẽ mãna et humilitatẽ ecclie ſequũť:ſed in mõ/
te pinguiſſimo tanqꝫ ebꝛij verſantur.
a tice vall' piguiſſime:errãtes a vi
a ſ idolatrie. b ſ irruet ſup eos.
nõ.Ecce valid⁹ ⁊ foꝛtis dñs:ſicͥ c† d
a ſ exercit⁹ ſennacherib ſignificatur. b ſ violẽ/
tiam notat.
petus grãdinis turbo conſur/
a ſ irruens multitudo.
gens:ſicut impetus aquaꝝ mul
a ſ que omnia obuia trahunt.
tarum inundantium:⁊ emiſſarũ
a ſ decem tribus leuiter captiuaturus. b ſ dia
boli. ſ aſſyrioꝛum.
ſuper terram ſpatioſam. Pedi/
buſ conculcabitur coꝛona ſuper
bie ebꝛioꝝ ephꝛaiʒ. Et erit flos
decidẽſ gloꝛie exultationis ei⁹:
qui eſt ſuper verticem vall' pin/
a ſ malũ pꝛemiaturũ:vel aliquid huiuſmodi.
ſ quaſi dulciſſimus cibus diaboli erũt.
guium: quaſi tempoꝛaneũʒ an/ e f
te maturitateʒ autumni.Quod g
cuʒ aſpexerit vidẽs: ſtati vt ma
a ſ cupide ſic deuoꝛabunť.x.tribus.
b nu tenuerit deuoꝛabit illud.In b+
ſ deletis.ſ.tribubus ab aſſyrijs.
die illa:erit dominus exercituũ
a ſ quaſi ex auro ⁊ gẽmis. b ſ ex floꝛibus.
coꝛona gloꝛie:⁊ ſertũʒ exultatio i k
a ſ duabus tribub⁹ que non ſunt captiuate ab
aſſyrijs tpe ezechie. b ſ ipẽ deus inſpirando
quomodo iudicet.
nis reſiduo populi ſui:⁊ ſpiritũſ l+
a ſ ezechie. b ſ regni. m n
c iudicij ſedẽnti ſup iudiciũ:⁊ foꝛti o
a ſ interfectiõe aſſyrioꝛum. b ſ hier̃lm.
tudo reuertẽtib⁹ de bello ad poꝛ
a ſ qꝛ iuda et beniamin legẽ ꝑuaricati ſunt.⁊ ipi
in captiuitatẽ ducti ſunt. ſ due tribus. ſ ſicͭ
alie tribus. b ſ foꝛnicationis.
tam. Verũm hi quoqꝫ pꝛe vino p† q
a ſ creatoꝛẽ ꝙ̃ ſepe liberauit eos. b ſ a via dei.
neſcierũt:⁊ pꝛe ebꝛietate errauẽ
a ſ iniquus. b ſ falſus.
rũt.Sacerdos et ꝓpheta neſcie r s
rũt ꝑ ebꝛietate:abſoꝛpti ſũt a vi t
a ſ a via dei.
no: erraueſt ĩ ebꝛietate:neſcieſt v
a ſ deum qui omnia videt. b ſ iuſtum.
videntez: ignoꝛauerũt iudiciũ. x
a ſ ſup quas comedebant ante idola.
d Omnes enim mẽnſe replete ſũt y
a ſ omni immundicia. b ſ in eis.
vomitu ſoꝛdiũqꝫ:ita vt nõ eſſet z
a ſ dño. b ſ dignũ doctrina domini. ſ domin⁹.
vltra locus.Quẽ docebit ſciẽti/ a†
a ſ quod audierit a dño. ſ qui habet aures au
diendi audiat.aut qđ aurib⁹ hauſerit coꝛde in/
telligat. ſ verbum caro factũ eſt.
am:et quẽ ĩtelligere faciet audi/ b
a ſ auulſus ab vberib⁹ ſicͭ iſaac:ꝑpter cui⁹ auul
ſionẽ abꝛaã let⁹ fecit grãde cõuiuiũ.
e tũ: Ablactatos a lacte:auulſos c†

regnũ:quia pꝛimus rex ſcʒ hieroboaʒ fuit de tribu ephꝛa
im. a Et floꝛi decidenti glie exultatiõis ei⁹ .ꝑ hoc de
ſignãs ꝙ deſtructio illi⁹ regni erat ꝓpinqua:que facta fu
it ꝑ ſalmanaſar regem aſſyrioꝝ.ix.anno oſee regis iſrael
iiij.Reg.xviij. b Qui erãt in vertice vallis pinguiſ/
ſime.Iſta vallis ſm Ra.Sa.eſt vallis cenereth fertiliſſi/
ma exiſtens in regno decẽ tribuũ. c Ecce valid⁹ ⁊ foꝛ/
tis dñs.cui nullus põt reſiſtere. d Sicut ĩpetus grãdi
nis turbo ⁊c̃.per hoc intelligiť exercitus ſalmanaſar in/
ſtinctu diuino ventur⁹ cũ magna foꝛtitudine ad deſtruen
dum regnum iſrael ita ꝙ iſraelite nõ poſſent reſiſtere ſicut
factũ fuit.ideo ſubditur: Pedibus cõculcabiť ⁊c̃.⁊ patʒ
ex dictis lr̃a vſqꝫ ibi: e Quaſi tẽpoꝛaneũ.i.pꝛimitiuũ.
f Ante maturitatẽ autũni.i.ante maturitatem de curſu
cõmuni. g Quod cum aſpexerit ⁊c̃.Et eſt ſnĩa ꝙ ſicut
aliquis videns fructũ aliquẽ maturũ ante alioſ:vt pomũ
vel ficum vel huiuſmodi ex deſiderio nouitatis ſtatim ac
cipit ⁊ comedit:ſic ſalmanaſar ⁊ eius exercitus cũ magna
auiditate deſtruendi regnũ iſrael vẽturi erãt de ꝓpinquo:
⁊ ſic contigit:qꝛ ppl'm partim occiderũt et partiʒ captiuũ
duxerant in aſſyrios ⁊ terrã populauerũt alienis gentib⁹
iiij.Reg.xviij. h In die illa.Hic ꝯñr ꝓphetat cõtra cõ
tẽptoꝛes qui erant de duabus tribubus: ⁊ pꝛimo contra
maioꝛes ppl'i ſpecialiť.ſcd̃o cõtra totũ ppl'm cõiter ca.ſe.
Pꝛima in duas:qꝛ pꝛimo vt appareat cõtẽpt⁹ grauioꝛ ꝓ/
mittit dei bñficium eis exhibitũ .ſcd̃o ꝓpheta ꝓdicit eo/
rũ interitũ.ibi: Verũ hi. Circa pꝛimũ ſciendũ ꝙ capti/
uitatis decẽ tribub⁹ ꝑ ſalmanaſar:ſennacherib voluit de
ſtruere regnũ iude:ſed angel⁹ dñi ꝑcuſſit eius exercituʒ:
ita ꝙ opoꝛtuit eũ fugere ad terrã ſuã vbi a filijs ſuis fuit
interfect⁹.iiij.Reg.xix.Et tũc ezechias rex iude cũ popu/
lo ſuo de ſpolijs moꝛtuoꝝ fuerũt valde ditati:⁊ ſic habue B
rũt duplicẽ materiã gaudij.ſ. de moꝛte aduerſarioꝝ ſuoꝝ
⁊ de ſpolijs eoꝝ.⁊ hoc eſt qđ diciť: In die illa ⁊c̃.i.angelo
rum. i Coꝛona gloꝛie.ꝗ̃tũ ad maioꝛes. k Et ſer
tũ exultationis.ꝗ̃tũ ad minoꝛes:qꝛ coꝛona fit de auro et
argento ⁊ gẽmis:ſertũ vero de floꝛibus. l Reſiduo
populi ſui.i.duabus tribubus ꝙ̃ remãſerãt alijs captiua
tis. m Et ſpũs iudicij.i.inſpirantis volantẽ iudiciuʒ
faciendi. n Sedenti ſup iudiciũ.ſic eſt in hebꝛeo ⁊ in
libꝛis coꝛrectis.i.ezechie regi qui fuit iuſtus. o Et foꝛ
titudo ⁊c̃.id eſt populo ezechie qui exijt ad colligendum
ſpolia aſſyrioꝛum vt pꝛedictũ eſt.Et redijt ad poꝛtã ciui/
tat⁹ hieruſalem plenus diuitijs aduerſarioꝛum.⁊ ideo di/
citur hic: Reuertentibus de bello.⁊ non bellantibus. qꝛ
illam victoꝛiam non fecit dominus per homines:ſed per
angelum. p Verum hi quoqꝫ.Hic pꝛemiſſo beneficio
denunciatur interitus ratione ĩgratitudinis:⁊ pꝛimo po
nitur interitus duarum tribuum factus per chaldeos:ſe
cundo per romanos.ibi: Pꝛopter hoc audite.Pꝛima in
duas:quia pꝛimo pꝛopheta deſcribit eoꝝ culpã. ſecundo
debitam penam.ibi: Et erit. Circa pꝛimum dicitur: Ve
rum hi.i.illi de duabus tribubus. q Pꝛe vino neſcie
runt.quia expoſuerunt ſe epulis ⁊ potibus ⁊ alijs malis.
⁊ cito dei beneficiũ obliti fuerũt.ideo ſubditur: r Sa
cerdos ⁊ pꝛopheta:qui deberent alios de dei beneficijs ĩ/
ſtruere:⁊ ad dei laudem inuitare. s Neſcierunt pꝛe e/
bꝛietate.Et loquitur hic Eſaias de pꝛophetis falſis.
t Abſoꝛpti ſunt a vino ⁊c̃.inculcatio eſt verboꝛum idẽ
ſignificantium:ad oſtendendum magnitudineʒ exceſſus
eoꝛum in talibus. v Neſcierunt videntem.id eſt veꝝ
pꝛophetam.ſm ꝙ dicitur.j.Reg.ix. Qui enim hodie dici
tur pꝛopheta:olim appellabatur videns.Sacerdotes eñ
mali et pꝛophete falſi veros ꝓphetas domini cõtempne/
bant.ideo ſubditur: x Ignoꝛauerunt iudicium:quia
nolebant dirigi per verba ſanctoꝛum pꝛophetarum.
y Omnes enim menſe repleti ſunt vomitu ſoꝛdiumqꝫ.
ex nimio epulationis ⁊ potationis exceſſu.
z Ita vt non eſſet locus vltra.ſ.mundus a talib⁹ ſoꝛdi/
bus:et quia talis exceſſus cauſat cecitatẽ intellectus: ſic
econtrario abſtinẽtia clarificat:ſm ꝙ diciť Dañ.j.de ipõ
⁊ ſocijs eius ꝙ̃ fuerũt valde abſtinẽtes:vt ibidẽ dicitur: C
Pueris aũt his dedit de⁹ ſciam ⁊ diſciplĩam in omĩ libꝛo
⁊ in omĩ ſapĩa ⁊c̃.iõ ſubdiť: a Quẽ docebit ſciam.i.ꝑ
ſacraꝝ ſcripturaꝝ ſtudiũ. b Et quẽ intel.⁊c̃.i.x̃ba do/
ctoꝝ vl' etiã angeloꝝ reuelãtiũ.⁊ rñdit: c Ablactatos
a lacte ⁊c̃.i.ſegregatos a delectatiõib⁹ carnalib⁹:ꝙ̃ ſũt cir
ca cibos ⁊ venerea.⁊ qꝛ detẽti delectationib⁹ carnalibus

a Quia mādare. Quaſi: ſed vos nō poteſt᷑ doceri: qꝛ irridentes ꝓphetas ꝑ quos ꝑdicit vob̄ mala ſupuentura vt penitētiā agat᷑ ⁊ liberemī. Opponit᷑: māda remāda. q̄ſi o ꝓpheta ꝑci pe qḋ vis: minare que vis: ħ tn̄ nō eueniunt q̄ minar᷑.

b In loquela ei. Quaſi malo vr̄o hoc dicitis: qꝛ nō ꝑnūciabit vob̄ dn̄s āmodo mala: ſed ſtatī īferet: ⁊ hoc ē. In loq̄la enim labia ⁊ in ligua altera loqueṫ ad populum iſtū ⁊c̄.

ſ o ꝓpheta.
ab vberib⁹. Quia māda remanda: māda re-
a ſ rn̄ſio ꝓpħe: vl̄ ipi deriſorie repſentāt verba ꝓpħe.
māda. Expecta reexpe-
ſ maneas in expectatiōe.
cta: expecta reexpecta: modicū ibi modicum ibi† In loquela ei labīj ⁊ ī ligua altera loq̄tur
a ſ incredulū. b ſ pplo. ſ dn̄s.
ad pōpulū iſtū cūi di-
ſ vos benefaciētes.
xit: Hec ē requies mea
a ſ laborare me feciſtis in iniquitatibus veſtris. ⁊ alibi: Laboraui ſuſtinens. ſ me.
reficite laſſum: ⁊ hoc ē
a ſ in bonis operibus veſtris.
meum refrigerium: et
a ſ anima iuſti ſedes ſapientie eſt
noluerunt audire. Et
ſ quod irrident.
erit eis verbum domi-
ſ ſcilicet.
ni: manda remanda: manda remāda: expe-
cta reexpecta: expecta reexpecta:
a ſ in interitum. ſ vt euntes cadant.
modicum ibi: modicum ibi: vt vā-
a ſ boni cadunt in faciem: mali retrorſum.
dant ⁊ cadant retrorſum ⁊ conterā-
a ſ a babylonijs vel romanis.
tur: et illaqueentur et capiantur.
a ſ quia illuſiſtis.
Propter hoc audite verbum domi-
a ſ pontifices ſcribe et phariſei. b ſ principes.
ni viri illuſores: qui dominamini ſuper populū meum qui eſt in hie-
ſ opere non ſermone. ſ obliti enī beneficiorū meoꝝ. ſ ſemel ſalutem deſperauimus.
ruſalem. Dixiſtis enī: Percuſſim⁹
a ſ immolantes demonibus ſicut alie gentes. b ſ diabolo c ſ vt deſcenſuri ad inferos leuius puniamur.
fedus cum morte: et cuꝫ inferno fe-
a ſ pacis actum. b ſ ergo. ſ captiuitatis.
cimus pactum. Flagelluꝫ inundās
a ſ ante mortuos.
cum tranſierit non veniet ſup nos:
a ſ quia. i. fruſtra ſpem in deo habuimus: et in lege eius. b ſ diabolum.
quia poſuimus mendacium ſpem
a ſ diabolo qui eſt pater mendacij. ſ quia mortui imminentē captiuitatem declinauimus.
noſtram: ⁊ mendacio ꝓtecti ſum⁹.
a ſ quia deſperaſtis. b ſ miſericors ⁊ miſerator.
Idcirco hec dicit dominus de⁹† Ec-
a ſ vobis nolentibus. b ſ quaſi ſapiēs architectus fundamentum poſui. c ſ ecclie.
ce ego mittam in fundamētis ſion
a ſ xp̄m. b ſ gentes et iudeos copulantem.
† lapidē angularē lapi-
a ſ a deo. b ſ quo redimiṫ mūdus.
dē ꝓbatum ꝑcioſum: i
a ſ ecclie.
fundamento fūdatuꝫ.

Ps.117 c Lapidem. Lapidem quē edificantes reprobauerunt: hic factus eſt ī caput anguli: viri. ſ. illuſores ħ. Sicut enī

ſunt ad hoc inepti. ideo ſubditur: a Manda remanda: manda reman. ⁊c̄. ſic enim loquebantur ſacerdotes mali ⁊ ꝓphete falſi deridendo verba prophetarum ſanctoꝝ que non intelligebāt ſed falſa reputabāt. Circa qḋ ſciendū ꝙ ꝓpħe nitebanṫ ppl̄m retrahere a mal' aliq̄n cōminādo eis mala ſi in malis pſeuerarēt: ⁊ tūc vtebanṫ ꝟbo mādati ſic. ſ. ca. v. Mādabo nubib⁹ ne. ⁊c̄. ⁊. xiij. Mādabo militie belli. aliq̄n vero ꝓmittēdo bona ſi a malis deſiſterēt: ⁊ tūc vtebanṫ ꝟbo expectatiōis: ſicut Abachuc. ij. Si. morā fecerit expecta eū ⁊c̄. ⁊ iō ſacerdotes mali ⁊ ꝓphete falſi eos deridēdo dicebāt: Māda remā. ⁊c̄. ⁊ ſubdiṫ: b Modicū ibi. q. d. de cōminatiōib⁹ eoꝝ ſeu ꝓmiſſiōib⁹ modicū aut nihil vidim⁹ īpletū. c In loq̄la enī la. In hebreo habeṫ: In balbutiēdo. balbutiens enī ſatis mouet labia: ſed tn̄ loquiṫ male intelligibiliter. d Et in lingua altera. i. extranea. e Loqueṫ ad ppl̄m iſtū. ⁊ eſt ſenſus ꝙ ſicut loquela balbutiētis ⁊ loquētis alicui in lingua ſibi extranea nō eſt ſibi intelligibilis: ſic verbū dn̄i ꝑ ꝓphetas loquētis nō intelligebaṫ ſaltē q̄ꝝtū ad effectū a cōtēptorib⁹ ꝑdictis. Et poniṫ exēplū cū ſubdiṫ: f Cui dixit. ſ. dn̄s. g Hec eſt req̄es mea. i. īpletio mee volūtat᷑. h Reficite laſſū. i. afflict᷑ īpendite opa miſericordie. i Et hoc eſt refrigeriū meū: ſm̄ illud mat. xxv. Qḋ vni ex minimis meis feciſtis: mihi feciſtis. k Et noluerūt audire. mihi obediendo: ⁊ ſic factū eſt eis verbū dn̄i quaſi nō intelligibile. l Et erit. Hic cōſequēter poniṫ pena debita ex dei iuſticia ꝑ chaldeos īflicta. Circa qḋ ſciēdū ꝙ ſedechias rebellauit regi babylonis ex ꝯfidētia adiutorij ꝑ regē egypti. ⁊ iō veniēte rege babylonis cōtra eū miſit pluries ad regē egypti: ad habēdū auxiliū: ⁊ ille pluries ꝓmiſit ⁊ de terra ſua exiuit ad hoc agendū: ſꝫ nō ꝑfecit: qꝛ rediꝫt in egyptū: vt habeṫ Hiere. xxxvij. ⁊ ſic ſedechias fuit defraudat⁹ a ſuis petitionib⁹ ⁊ ꝓmiſſis regis egypti: ⁊ hoc ſibi īproperaṫ hic: ſicut ipe ⁊ ſui īpperabāt ꝓphetis dn̄i ꝙ verba eoꝝ nō haberēt effectū: vt ꝑdictū eſt. ⁊ ħ ē qḋ dꝛ hic: Et erit eis verbū dn̄i. eos deridēdo. m Māda remāda. regē egypti ꝓ ſuccurſu habēdo. n Expecta reexpecta. ei⁹ aduētū ſicut dixit ꝓmittēdo. o Modicū ibi modicū ibi. i. nullū remediū habebis ab eo. ideo ſubdiṫ: p Ut vadāt. in rebellione ſua ꝓcedēdo. q Et cadāt retrorſū. tanq̄ꝫ victi. r Et cōteranṫ. fame ⁊ gladio: q̄ꝝtū ad mortuos. s Et illaqueenṫ ⁊ capianṫ. q̄ꝝtū ad ceteros ī captiuitatē babylonicā in vincul' deductos. t Propter hoc. Hic ꝯn̄r cōtra illuſores veritatis ꝑdiciṫ afflictio ꝑ romanos. Circa qḋ ſciendū ꝙ illa afflictio fuit quedā figuratio iudicij finalis. ꝓpter qḋ apoſtoli ſimul quēſierūt de tp̄e vtriuſq̄ꝫ Mat. xxiiij. Dic nobis q̄n hec erūt. ſ. deſtructio ciuitatis et tēpli: ⁊ qḋ ſignū aduēt⁹ tui ⁊ cōſūmatiōis ſcl'i. ⁊ xp̄s ad vtrūq̄ꝫ ſimul rn̄dit Mat. xxiiij. ⁊ Mar. xiij. ⁊ Luc. xxj. Et ideo primo ponit hic afflictionē primā. ſecūdo ſecūdā ibi: Et nūc. Circa primū ſciendū ꝙ ꝑma afflictio facta eſt ꝓpter maliciā iudeorū contra xp̄m: vt habeṫ manifeſte Luc. xix. Et iō hic ꝑmo poniṫ ꝯtra xp̄m iudeoꝝ malignitas. ſcd̄o ipſius xp̄i firma ſtabilitas. ibi: Idcirco. tertio pene iudeoꝝ acerbitas. ibi: Et ponā. Circa primū diciṫ: Propter hoc. i. ꝓpter deſtructionē ciuitatis ꝑ chaldeos: q̄ cōtigit ꝓpṫ illuſores ꝓphetaꝝ: vt dictū eſt. v Audite verbū dn̄i viri illuſores. ſ. veritatis quales fuerūt ſacerdotes ⁊ legis doctores xp̄i: ꝓpter qḋ dixit eis Mat. xv. Irritū feciſtis mādatū dn̄i ꝓpter traditionē vr̄am. doctrinā enī xp̄i veriſſimā illudebāt x Qui dominamini ⁊c̄. tunc enim ſacerdotes ⁊ ſcribe regebāt ppl̄m. y Dixiſtis enī. i. facto oſtenditis. z Percuſſim⁹ fe. ⁊c̄. Ille enī q̄ habet fedus vel pactū cū alio nō timet ab eo. Eſt igiṫ ſenſus: Uos oſtēdiſt᷑ ꝑ facta ꝙ nō timeretis mortē nature nec gehēne. qꝛ ita obſtiate pſecuti ſūt xp̄ꝫ innocentē vſq̄ꝫ ad mortē: ac ſi nullā penā timerēt inde ſeq̄ in p̄nti vl' in futuro. iō ſubdiṫ: a Flagellū inun. ⁊c̄. ſup alios: ⁊ intelligiṫ ħ flagellū inundās: exercitus romanoꝝ q̄ afflixit totū mūdū. b Nō veniet ſup nos. deſtruēdo nos ⁊ captiuādo. c Quia poſuim⁹ men. ⁊c̄. ad hoc enī ꝓcurauerūt mortē xp̄i vt euaderēt flagellū exercit⁹ romani: vt hr̄ Joħ. xj. Si dimittim⁹ eū: ſic omnes credēt in eū: ⁊ veniēt romāi ⁊ tollēt nr̄m locū ⁊ gentē. hāc aūt mortē ꝓcurauerūt ꝑ mēdacia accuſātes eū corā pilato: eo ꝙ ꝓhibebat tributa dari ceſari: ⁊ ꝙ voſebat ſe facere regē: vt hr̄ Luc. xxiij. Sciebāt aūt iſta eſſe falſa: qꝛ reſpōderat eis contrariū: Mat. xxij. Reddite q̄ ſūt ceſaris ceſari ⁊c̄. ⁊ ꝙ fugerat ppl̄m q̄ volebat eū regē cōſtituere: Joħ. vj. hoc enī fuerat ita publicū ꝙ nō poterat eos latere: ⁊ ſic ꝑ talia mēdacia ꝓcurādo mortē xp̄i credebāt euadere inſultus romanoꝝ. ꝑ hoc tn̄ accidit eis ꝯtrariū: vt ꝑdictū ē. d Idcirco. Hic poniṫ ꝯn̄r ipſius xp̄i ſtabilitas: qꝛ ꝑ afflictionē ⁊ mortē a iudeis ſibi ꝓcurataꝫ ꝑuenit ad ſtabilitatē īmortalitatis corpis. ⁊ hoc ē qḋ dꝛ hic: Idcirco. i. ꝓpter nequiciā iudeoꝝ ꝑdictā. e Hec dicit dn̄s de⁹. cui⁹ verbū nō pōt caſſari. f Ecce ego. verbū illud eſt patris de filio vel toti⁹ trinitatis de homīe xp̄o. Scd̄m enī oēs expoſitores hebraicos ⁊ latinos ſcriptura hec loquiṫ de xp̄o. † Ro.9 g Mittā in fūdamentis ſion. i. ecclie militantis: q̄ fūdata fuit in ſion ꝑ ꝑdicationē xp̄i: qꝛ pluries in tēplo exiſtēte in mōte ſiō ꝑdicauit: ⁊ qꝛ in mōte ſiō ſuam reſurrectionē diſcipulis manifeſtauit. ⁊ ibidē ſup apl'os ſpūmſanctuꝫ in ſigno viſibili miſit. h Lapidē. i. xp̄m q̄ diciṫ lapis. Dan̄. ij. Lapiſ q̄ ꝑcuſſerat ſtatuā fact⁹ ē mōs magn⁹ i Lapidē ꝓbatū. multis ꝑcuſſionib⁹ in ſua paſſiōe ⁊ approbatū a deo patre. ⁊ ꝙ hoc intelligaṫ de xp̄o ad l'ram: etiā ſm̄ iudeos: patet ꝑ trāſlationē chaldaicā q̄ ſic habet: Ecce ego ſtatuēs in ſion regē meſſiam regem potentē angularē: quia ex iudeis ⁊ gentib⁹ tanq̄ꝫ ex duobus parietibus ſimul iūctis fecit vnā eccleſiā: ſm̄ qḋ dꝛ Joħ. x. Alias oues habeo que nō ſūt ex hoc ouili: ⁊ illas oportet me adducere: ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtor. † 1.Pe. k Precioſū. humanitas enī xp̄i ex cōiunctiōe ad deitatē habet quodammō infinitū valorē. l In fūdamēto fūdatū. ħ diciṫ qꝛ apl'i aliq̄n dicunṫ ecclefie

fundamēta

a Sicut eñi
Re.23.a ꝛc. Philiſte/
os cõgregatoſ
ſupuenies dõ
auxilio domi/
ni diuiſit vi noſ
a mortuis: ꝛ p
diuſa loca diſ/
perſit. vnde lo
cꝰ ille baalpha
raſim nomẽ ac
cepit. b Ali
enũ opꝰ. Opꝰ
ꝓpꝛium dei eſt
miſereri: ꝑcer:
cõdonare. Nõ
ſuum ſed alie/
num eſt iraſci
punire. Gre/
go. In mundũ
veniet: vt faci/
at opus ſuum
ſcilicʒ redimat
genus huma/
num. Sed ab
ipſo eſt alienũ
opus eiꝰ. Non
conuenit enim
deitati: cõſpui:
flagellari: cru/
cifigi.

c Nunquid
tota. Pius et
miſericoꝛs de/
us genus hu/
manum vt fru
ctum boni ope
riſ afferat arat
vt agricola vo
mere predica/
tionis: preſcin
dit verbere tri
bulatiõis: nũc
peſte: nunc ca/
ptiuitate coꝛri
git: ꝛ hoc eſt:
Nunquid to/
ta. d Gith ꝛ
gith ꝛ ciminuʒ
que ĩ virga ex/
cutiuntur: gen
tes que cogni/
tionem dei nõ
habent intelli/
guntur que mi
nus puniẽt.
Triticũ ꝛ hoꝛ/
deum vnde pa
niſ fit. iudei ꝑe
minentes cog/
nitione dei: vł
mali pꝛelati ec
cleſie ꝛ princi/
pes huius ſecu
li: qui puniẽt
grauioꝛibꝰ toꝛ
mẽt. Uel gith
ꝛc. Simplices
ꝛ idiote qui fi/
dem acceptam
male viuendo
coꝛruperunt.
Frumentuʒ ec/
cleſie ſacerdo/
tes clanem ſci/
entie habẽtes.
Heariel

a ſ in illum. ſ lxx. nõ cõfũdeꝛ. ſ ſi morã fecerit expe
cta eũ. ſ querere retributionẽ. b ſ per filiũ meũ.
†Qui crediderit nõ feſtinet: ꝛ ponã a b c
a ſ meo: q: pater nõ iudicat quẽq̃. ſ iuſto examĩe.
b ſ vt reddat vnicuiq̃ ſm opera ſua.
in põdere iudiciũ ꝛ iuſticiã ĩ mẽſu
a ſ multitudo toꝛmentoꝝ. b ſ ipm̃ diabolũ vel ipoſ
qui in eo ſpẽ habuerũt.
ra: et ſubuertet grãdõ ſpẽm menda d e
a ſ diabolũ quẽ putabãt ꝓtectionẽ ſuam. b ſ tribu
lationum.
cij: ꝛ ꝓtectiõnẽ. Aqũe iũdabũt f g h
a ſ amicitie. b ſ quod ꝑcuſſiſtis cum diabolo.
et delebitũr fedꝰ veſtrũ cũ moꝛte: ꝛ i k
a ſ de quo dixiſtis: nõ veniet ſuꝑ nos.
pactũ vrʒ cũ iferno ñ ſtabit. Flãgel l
ſ moꝛtis vel captiuitatis ſennacherib vel nabucho
donoſoꝛ. a ſ vel venerit. b ſ cõculcabit vos.
lũ iundãs cũ trãſierit eritiſ ei in cõn m n
a ſ quia. b ſ deſtruet.
culcationẽ. Q̃ñcũq̃ ꝑtrãſierit tõl/ o
ſ vł q̃ñ a ſ quaſi dubia lux.
let vos. Q̃m̃ mane dilũculo ꝑtranſi p
a ſ cõtinue. ſ tã in ꝓſperis q̃ in aduerſis ſentientes
domini iram.
bit in die ꝛ in nocte: ꝛ tãtũmodo ſo q
a ſ faciet nos ĩtelligere vera eſſe que dixerũt ꝓphete.
b ſ veſtro.
la vexatio intellẽctũ dabit aũditui.
a ſ nõ capiet me et adulterũ. ſ dñs ad hierlm̃ q̃ſi ad
vxoꝛẽ. b ſ metaphoꝛa pudici mariti ꝛ adultere vxoꝛł
Cõanguſtatũ eſt eñi ſtrãtũ: ita vt al r
a ſ Nemo põt duobꝰ dñis ſeruire. ſ nõ poteſtiſ deo
ſeruire et mãmone. b ſ quaſi abijce idola vt meis fru
aris cõplexibus.
ter dẽcidat: ꝛ palliũ bꝛeue vtrũq̃ s t
a ſ quia lapidẽ recipere noluerũt.
a operire nõ põt. Sic eñi in mõnte di v
a ſ an ſtabit ſic ſtetit in monte. ſ quaſi nõ pugna/
bit ꝑ vobis ſicut fecit cõtra philiſteos et gabaonitas
b ſ iratꝰ eſt ioſue pugnãte et dicẽte: ſtet ſol et luna. et
ſpacio vniꝰ diei ſtetit ſol: et de alienigenis ꝑiũe mł ti.
uiſionũ ſtãbit dñs: ſic in vallẽ q̃ eſt i
a ſ hoc ẽ iraſceꝛ nũc vt tũc cõtra ĩpios vt faciat opꝰ
ſuũ: nõ: q: nõ eſt opꝰ dei ꝑdere q̃s creauit
gabaon irãſceꝛ: vt faciat opꝰ ſuuʒ: x
a ſ non: q: alienũ. ſ idem repetit alijs vbis
b Aliẽnũ eſt opꝰ eiꝰ: vt opeꝛ opꝰ ſuũ. y
a ſ non: quia.
Pẽregrinũ eſt opꝰ eiꝰ ab eo. Et nũc z
a ſ nolite vos q̃ dicitis: Mãda remãda. b ſ ꝓphetł
c ſ funibꝰ peccatoꝝ ſuoꝝ q̃ſq̃ cõſtringiꝛ. ſ ſuꝑ vos
ne euadatis.
nolitẽ illũdere ne foꝛte ꝯſtrigãnꝛ vi a b
a ſ peccatoꝝ: vel captiuitatis que iã nõ differtur.
b ſ quaſi cito veniet veſtra captiuitas vt audiui a do
mino: vel dies iudicij.
cũla veſtra †Cõſummationẽ ei ꝛ ãb/ c
bꝛeniationẽ audiri a dño deo ex[er]/ d
a ſ iudeoꝛum vel omnium. b ſ ideo. ſ viri illuſoꝛes.
ſ o ſcribe et phariſei.
cituũ ſuꝑ vniuerſã tẽrrã. Aũribus ꝑ e f
a ſ diligenter.
cipite: ꝛ audite vocẽ meã. attẽndite
c ꝛ audite eloquiũ meũ: Nũquid to/ g
ſ cum trahat.
a ſ ſemper. b ſ aratoꝛ. c ſ nõ: ſʒ ꝓſcinder.
ta diẽ arabit arãnſ vt ſerat: ꝓſcidẽt h i
ſ ſarculo et raſtro.
vt ſariẽt humũ ſuam? Nonne cum k l
a ſ cõminuẽdo equauerit. b ſ ſuꝑficiẽ. ſ genꝰ legu/
minis ſimile cimino in quãtitate: ſed nigri coloꝛis: et
in pane dulcoꝛãdo ſpargitur.
d adequãuerit fãciẽ eius ſerẽt gith: ꝛ m

fũdamẽta: Apoca. xxj. Murus ciuitatis habẽs fũdamẽta
duodecĩ: tñ hoc eis ſolũ cõuenit in q̃ꝛtum innitũꝛ ipi xp̃o. † Ro.10.d E
a Qui crediderit ꝛc. hoc põt referri ad dictũ Eſaie. ꝛ ſic
eſt ſenſus: Qui crediderit. mihi denũciãti aduẽtũ xp̃i pri/
mũ. b Nõ feſtinet. ſic intelligẽdo verbũ meuʒ qđ xp̃s
ſtatim ſit venturus: q: adhuc eſt longũ tp̃s. a tp̃e eñi Eſaie
vſq̃ ad tp̃s xp̃i fluxerũt anni q̃ngẽti vel circiter. Alio mõ
põt referri ad ipm̃ xp̃m. ꝛ ſic eſt ſenſus: Qui crediderit: ſcʒ
doctrine xp̃i: q: pluries locutꝰ fuit de aduẽtu ſuo ad iudi/
cium: vt patet ex ꝑdictis. Nõ feſtinet. ĩmo expectet patien/
ter tp̃s a deo determinatũ. vñ ꝛ apl's q̃rentibꝰ de tp̃e huiꝰ
aduentꝰ: Act. j. reſpõdit: Nõ eſt veſtrũ noſſe tp̃a ꝛ momen
ta ꝛc. c Et ponã in põdere iudiciũ ꝛc. Hic ꝯñr deſcribi
tur pene iudeoꝝ acerbitas: ꝑ moꝛte xp̃i nequiꝛ ꝓcurata.
cũ diciꝛ: Et ponã in põdere iudiciũ ꝛc. i. puniã eos ſm de/
merita. d Et ſubuertet grãdo. i. exercitꝰ romanoꝝ cum
magno ſtrepitu veniẽs ad modũ grãdinis deſcendentis.
e Spem mẽdacij. q: ſperabãt euadere inſultũ exercitꝰ ro
mani mendaciter ꝓcurãdo moꝛtẽ xp̃i: vt pꝛedictũ eſt.
f Et ꝓtectione. ex hoc mẽdacio ſperatã. g Aque. ſcʒ
tribulationũ. h Inundabũt. i. ſimpliciꝛ auferent: ſicut
aque inundantes rapiũt que inueniũt. ideo ſubditur:
i Et delebiꝛ fedus veſtrũ cum moꝛte. quia vos inuadet ĩ/
euitabiliter: a pꝛincipio eñi obſidionis ꝑ romanos fuerunt
decies centũ milia moꝛtuoꝛum: vt dictum eſt ſupꝛa.
k Et pactum veſtrum cum inferno non ſtabit. quia obſti
nati in ſua infidelitate detracti fuerunt ſm animas ad pe/
nam gehenne. l Flagellum inundans. id eſt exercitus
romanoꝛum valde potens. m Cum tranſierit. ad terrã
veſtram. n Eritis in conculcationem. q̃ꝛtum ad moꝛ/
tuos. o Quandocunq̃ ꝑtranſierit tollet vos. q̃ꝛtũ ad
captiuos. p Quoniã mane diluculo ꝑtrãſibit ꝛc. id ẽ
quocunq̃ tp̃e vel hoꝛa venerit cõtiget vobis ſine dilatiõe
iſta miſeria q Et tãtũmodo ſola vexatio ꝛc. ꝑdixit eñi
xp̃s hanc deſtructionẽ pluries. vt patet in euãgelijs: ſʒ no
luerunt credere donec ſenſerunt ꝑ experientiam. r Co/
anguſtatũ eñi eſt ſtratum. i. coꝛ humanũ non poteſt capere
ſimul deum ꝛ diabolum: ſed ſuſcepto diabolo per peccatũ F
exit deus: ꝛ econuerſo ſuſcepto deo per charitatem exit dia
bolus. s Et pallium bꝛeue. ſcʒ amoꝛis. t Utrunq̃
operire nõ poteſt: quia diabolus non poteſt operiri pallio
charitatis: nec deus pallio amoꝛis male inflammantis: et
quia iudei a ſe eiecerant deum humanatum: ꝛ ꝑ cõſequẽs
receperant diabolum in dñm: ex quo merito debebat ſequi
dicta punitio. v Sicut eñi in mõte diuiſionum ꝛc. Hic
tanguntur bꝛeuiter due hiſtoꝛie. pꝛima habetur. ij. Reg. v.
vbi dicitur q̃ virtute diuina philiſtei venientes contra da
uid fuerunt debellati ꝛ fugerunt relinquenteſ idola ſua: et
tunc dixit dauid: Diuiſit dñs ĩimicos meos ſicut diuidun/
tur aque: ꝛ ꝓpter hoc vocatꝰ eſt locus ille baalpharaſim.
id eſt campus diuiſionũ ſm hebꝛeos. Secũda hiſtoꝛia ha/
betur Joſue. x. vbi dixit Joſue: Sol ne mouearis cõtra ga
baon: ꝛ ſic ſtetit ſol ĩmobilis donec fuerũt eius aduerſarij
totaliter debellati. Eſt ergo ſenſus q̃ ſicut tũc dñs oſtẽdit
irã ſuã tp̃e dauid cõtra philiſteos: ꝛ tp̃e Joſue ꝯtra chana
neos: ſic oñdit irã ſuã cõtra illuſoꝛes veritatis pꝛedictos.
ideo ſubditur: x Ut faciat opus ſuũ. i. vindictã de pec
catoꝛibus: q: tamẽ punire nõ eſt ſibi ꝓpꝛiũ: ſed magis mi/
ſereri ꝛ parcere: ſm q̃ dicit eccleſia: Deus cui ꝓpꝛiũ eſt mi † J.10.f
ſereri ſemꝑ ꝛ parcere. punire aũt cõuenit ei per accidens. ſ.
ꝓpter hominum maliciam. ideo ſubditur: y Alienũ ei
eſt opꝰ ꝛc. q. d. opꝰ puniẽdi nõ ineſt ei ex ſua ꝯditiõe: ſʒ ex
maloꝝ trãſgreſſiõe. z Et nũc. Hic ꝯñr agiꝛ de punitiõe
q̃ erit in finali iudicio. cũ dꝛ. Et nũc. i. poſt ꝯſtructionẽ ciui
tatis ꝑ romanos. a Nolite illudere. veritatẽ euãgelice
ꝑdicatiõis. b Ne foꝛte ꝛc. pena irremediabili ĩ iudicio G
finali. iõ ſubdiꝛ: c Cõſũmationẽ eñi. ſ. mũdi: ꝛ abbꝛe/
uiationẽ. i. infra bꝛeue tp̃s reſpectu eternitatis. d Au
diui a dño. q̃ eſt regula veritatis. e Suꝑ vniuerſã ter.
malos generaliꝛ puniẽdo pena irremediabili: ꝛ bonos ꝑ/
miãdo glĩa interminabili. f Auribꝰ ꝑcipite ꝛc. i. attẽ/
dite diligenꝛ iſta. ꝛ põit exẽplũ ad hoc ſẽſibile. ꝛ ꝑmo q̃ꝛtuʒ
ad pꝛemiationẽ bonoꝝ. d. g Nũq̃d to. die. i. ſingułdiebꝰ
cõtinue. h Arabit arãs. vt ſerat ſemẽ ſuũ in agro.
i Proſcidet. cũ aratro vł ligone. k Et ſariet. i. pur/
gabit a ſentibꝰ ꝛ herbis nociuis. q. d. nõ. iõ ſubdiꝛ:
l Nõne cũ adequauerit faciẽ eiꝰ. i. ſuꝑficiẽ tre ꝑfecte diſ/
poſuerit ad recipiendũ ſemina. m Seret gith. ſm glo/

ſam gen⁹ eſt leguminis cimino ſi mile. a Et ponet triti. ꝛc̄. i. po/ net ſemina ordinate ſm̄ variā diſ poſitionē terre: cuius vna pars ē apta vni ſemi: altera alteri. Per hoc intelligitur ꝙ xp̄s q̄ eſt agri/ cola agri ſui qui eſt eccl'ia pacto fi nali iudicio ponet electos ſuos in diſtinctis manſionibus glīe ſm̄ varia eoꝝ merita: ꝓpter quod di/ cit Ioh. xiiij. In domo patris mei manſiones multe ſunt. b Non enim in ſerris ꝛc̄. Hic ponitur exē plū de punitione maloꝝ: q2 terre/ naſcentia collecta nō ſimiliter tri/ turantur ſeu excutiuntur vnifor/ miter: ſed aliqua cū leuiori inſtru mento: vtpote cū virga vt ciminū ꝛ ſimilia. alia aūt triturant̄ cū in/ ſtrumentis ferreis ꝛ ponderoſis. Similiter in finali iudicio vbi erit vniuerſalis peccatoꝝ collectio nō oēs vniformiter punient̄: ſꝫ aliq̄ graui⁹ ꝛ alij min⁹ grauiter ſm̄ eo/ rū demerita. ꝛ ſꝫ hoc intelligitur iſta.

a ſ cōuenienti loco: nō eadem tellus parit omnia.
a ciminū ſparget: ꝛ pōet triticū per ordinē
a ſ in circumitu enim meſſium ſolet ſeminari.
ꝛ hordeū et miliū ꝛ viciā in finibus ſuis:
a ſ agricolā. b ſ diſcretione vt diſcrete et tēpeſtiue vnūqōꝙ
Et erudiet illum in iudicio: de⁹ ſu⁹ doce/
faciat. a ſ cū triture tp̄s fuerit.
b bit illū. Nō enī in ſerris triturabitur gith
nec rota plauſtri ſup ciminum circūibit:
ſed in virga excutiet̄ gith: ꝛ ciminū in ba
a ſ autem. b ſ ſerris et plauſtro. ſ aliud enī eſt impiū eſſe aliud peccatorē eſſe. ſ q2 ſaluabunt̄ ſi penituerint: ſaltē in die iudicij.
culo panis āt cōminuet̄. Verū nō i ꝑpētu c d
a ſ panem.
um trituras triturabit illum: neꝙ vexa/
a ſ ſerre ſūmitatibus.
bit eū rota plauſtri: nec vngulis ſuis cō/
a ſ rota plauſtri. ſ vel hec diſſipatio. ſ hec diſpenſatio.
minuet eū: ꝛ hꝰ a dn̄o dō exercituū exiuit e
vt mirabile faceret ꝯſiliū: ꝛ magnificaret f g
ſ ſm̄ quā plus exigit ab eis qui plus acceperant.
iuſticiam.

iſta parabola: nec mirādū ꝙ p eadē ſemīa intelligant̄ iuſti ꝑ/ miandi: ꝛ pctōres puniēdi: q2 hꝰ ē ꝓpt̄ identitatē nature i ip/ ſis: ſꝫ eſt varietas ī meritis ꝛ de meritis. c Panis āt ꝛc̄. id ē triticū vn̄ fit panis qō cōminui tur inter molas. d Verꝝ non i ꝑpe. ꝛc̄. hoc refert̄ ad penaſ tē porales q̄b⁹ de⁹ ſꝫ ordinē ſapi entie ſue aliq̄n punit pctōreſ ad correctionē eoꝝ: vl' ad terroreꝫ alioꝝ. ꝛ talis punitio ceſſabi i/ iudicio ꝛ ſuccedet pena eterna: quā de⁹ cōmittet executiōi de/ monū: q̄b⁹ erūt ſubiecti in pe/ na q̄ aū fuerāt eis ſubiecti ī cul pa. e Et hꝰ a dn̄o deo ꝛc̄. tau ꝙ̄ v̄bū irretractabile. f Vt mirabile fa. ꝛc̄. q2 null⁹ ſcit in q̄ parte ſit futurus: ſcꝫ premij vel pene finalis.
g Et magnificaret iuſticiam. quia finale iudicium omnibus apparebit iuſtum.

Moraliter.

k† Ve corone. Ca. XXVIII ſupbie. Poſtꝙ̄ Eſaias prophetauit cōtra diuerſas gētes. hic ad litterā ꝓphetat cōtra ꝓphetarū cōtēptores. ꝛ pmo cōtra illos de regno iſrael: ꝑ quos ſignan/ tur in eccl'ia ſacerdotes ꝛ clerici ꝑuerſi q̄ p̄dicatores veritatis paupes cōtēnūt impediūt ꝛ affligūt: ſicut Amaſias ſacerdos ſamarie frequēter afflixit Amos ꝓphetā dn̄i. ꝛ Ozias filius eius ipm̄ vecte ꝑ timpora trāſfixit: vt dic̄ Hiero. ī ꝓlogo ſup Amos ꝓpham. Talib⁹ ergo clericis myſtice dicitur hic:
k† Ve corone ſupbie. que fuit primo ſignū humilitatis: ſed nunc abutunt̄ ea mali clerici ꝓ ſigno ſupbie ꝛ malignitatis.
l† Ebrijs effraim. i. excedentibus in cibis ꝛ potibus.
a† Flori decidēti. nā tales exciderūt ab honeſtate clericali.
† Glorie exultationis eius. i. demonis qui gaudent in reb⁹ peſſimis inter quas eſt defectio clericalis ſanctitatis.
b† Qui erant in vertice vallis pinguiſſime. hꝰ dr̄ ꝓpter ple/ nitudinē diuitiaꝝ eccl'ie: quibus mali abutunt̄ ad carnalita/ tem ꝛ ſupbiā deducendā. ꝓpter quod ſubdit̄ pena. cū dr̄:
c† Ecce valid⁹ ꝛ for. do. ad pūgendū tm̄ malū. g† In die illa ꝛc̄. ſicut enī mali clerici cōtēptores bonoꝝ ſunt acriter pu niendi: ita boni ab eis cōtēpti ſūt magnifice p̄miādi. ideo ſub dit̄: g† In die illa ꝛc̄. i. reddēs p̄miū glorioſū. k† Re ſiduo ppl'i ſui. i. pauperib⁹ religioſis fidelit̄ laborantib⁹ in ec/ cleſia dei: verūtn̄ q2 aliq̄ eoꝝ irretiti ſūt vitijs p̄dictis iō ſub/ ditur: o† Verꝝ hi q̄ꝫ p̄ vino ne. ꝓpter qō mouet̄ q̄ſtio. cū ſubdit̄. 3† Quē docebit ſciam ꝛc̄. ſ. ſalutis: nō ſolū ſpecu/ latiue: ſꝫ etiā practice. ꝛ rn̄det̄ cū ſubdit̄: b† Ablactatos a lacte auulſoſ ꝛc̄. ab. i. ſeꝑatos a delitijs carnalib⁹: cuiuſmōi ſunt boni religioſi ꝛ ſtudioſi. l† Et erit eis verbū dn̄i. hic ad litterā deſcribitur pena veritatis illuſorib⁹ inflicta ꝑ chal/ deos que fuit breuis reſpectiue: q2 durauit tm̄ ſeptuagita an nis ſm̄ numerū maiorem: ꝛ q̄nquaginta duob⁹ tm̄ ſm̄ mino/ rem: ꝓpter quod moraliter ſignat penā que illuſorib⁹ verita tis aliquādo infligitur a deo in p̄ſenti. r† Propter hꝰ au dite ꝛc̄. hic ad litterā deſcribit̄ pena veritatis illuſoribus in/ flicta ꝑ romanos. ſ. iudeis obſtīatis: que fuit ꝛ eſt lōga: q2 iā durauit. m. cc. lxij. annis. ſ. anno dn̄i milleſimo tricēteſimo tri ceſimoſeptimo. nec adhuc apparet aliqō ſignū liberatiōis ip/ ſorū: ꝓpter quod moraliter ſignat penā eternā veritat' illuſo ribus infligendā. o† Idcirco hec dicit dominus ꝛc̄. Po/ ſita pena illuſorū veritatis: hic ꝯſequēter deſcribit̄ ſtabilitas veritatis catholice ſupra petrā firmā: ſcꝫ xp̄m fundate. ꝓpter quod ſenſus litteralis eſt etiā ſpiritualis: nec occurrit ali⁹ cō/ uenientior hic ponendus.

In ca. xxviij. vbi dicitur in poſtilla: Qui crediderit nō fe.

Additio. j.

Ubi dicit̄ in tranſlatione noſtra: Nō fe ſtinet. in hebreo habet̄ quoddā verbuꝫ qō ſignificat indifferenter: nō feſtinet vel nō feſtinabit. ꝛ in ſe cūdo ſignificato eſt ſenſus: Qz qui crediderit doctrine xp̄i: de quo hic loquit̄ nō feſtinabit ad credendū: eo ꝙ doctrina xp̄i maxie

Additio

maxime eſt ſupra ſenſū homīs. vn̄ ꝛ diſcipuli xp̄i q̄ ei⁹ doctrīaꝫ cōtinue audierūt: ꝛ eius miracula viderūt nō tn̄ feſtinauerunt credere. vn̄ eis dicit̄ etiam poſt reſurrectionem: O tardi corde ad credendum.

In eodē capitulo vbi dr̄ in poſtil. Sicut eī in mōte diuiſionū.

Additio. ij.

Ad vlteriorem declarationē huius qō dicitur hic: Sicut enī in mōte diuiſio/ ſionum vſꝙ ad finem ca. conſiderandum ꝙ he due hiſtorie q̄ hic tanguntur. ſ. de monte diuiſionis ꝛ de valle gabaon: vidē/ tur ꝓprie referende ad duos aduentus xp̄i in quoꝝ vtroꝙ iu diciū mundi conſiderat̄. Nam in primo fuit iudicium diſcreti/ onis ſeu ſeparationis ſm̄ quod ſeparati fuerunt credentes ab infidelibus. de quo iudicio Ioh. xij. Nunc iudicium eſt mun/ di: ꝛ ad hoc iudicium refertur quod dicitur hic: Sicut in mon te diuiſionum ſtabit dn̄s. i. in iudicio diſcretionis ſeu ſeparati onis. In ſecundo vero aduentu erit vniuerſale iudiciū in val/ le ioſaphat in quo iudicio finaliter reprobi puniēt̄. Ad qō iu/ dicium refertur illud qō hic dicitur: Sicut in valle que eſt in/ gabaon iraſcitur: quia in eodem iudicio ſol iuſticie ſtans ad iu dicandum cōtra damnatos iraſcet̄. ſ. ſigna ire oſtendendo: ꝛ quia in primo aduentu opus redēptionis humani generis ex/ pleuit ꝑ paſſionē quā ſuſtinuit: que nō cōuenit eius deitati. iō ſubdit: Ut faciat opus ſuū. alienū eſt op⁹ ei⁹. vbi glo. ꝛ eſt Hꝛc go. In mundū venit vt faciat opus ſuū. ſ. redimet genus hūa/ num: ſed ab ipſo alienum eſt opus eius. Nō enī cōuenit deita/ tati conſpui: flagellari: crucifigi: hec in glo. Et notandū ꝙ iſte modus exponendi huius quod dicit̄: Alienū eſt op⁹ ei⁹ ꝛc̄. vi det̄ verior ꝙ̄ dicere ꝙ punire nō eſt ꝓpriū deo: ſꝫ magis ꝑcere ꝛ miſereri ꝑut in poſtilla: tū q2 licet verꝝ eſt ꝙ deo ꝓprium eſt miſereri: inq̄ꝫtum ad ipm̄ ꝓprie ꝑtinet reuelare defect⁹ aliorū: nō tn̄ videt̄ cōcedendū ꝙ opus puniēdi pctōres eſt alienum a deo: cū hoc opus ꝑtineat ad veritatē iuſticie q̄ deo maxie cōpe tit: vt ſacra ſcriptura in q̄ꝫplīmis locis teſtat̄: tum q2 opus pu niendi trāſgreſſores eſt bonū ſimpl'r: licet ſm̄ quid. ſ. reſpectu puniti habeat rationē mali. ſ. pene. Cōſtat aūt ꝙ omne op⁹ bo nū deo maxie cōpetit: ꝛ ſic ptꝫ ꝙ punire delinquētes ſꝫ ordieꝫ diuine iuſticie nō eſt dicendū eſſe alienū op⁹ a deo: licet miſere ri ſit deo maxie ꝓpriū. In ſcdō vero aduētu q2 iudiciū vniu/ ſale cōpetit xp̄o etiā ſm̄ ꝙ homo. Vn̄ Ioh. v. Poteſtatē dedit ei iudiciū facere: q2 filius homīs eſt. que quidē poteſtas etiam ſe extēdit ad angelos: Vn̄ apl's. j. Cor. vj. Neſcitis quoniā an gelos iudicabimus. ſ. auctoritate chriſti. iō ſequitur: Ut opere tur op⁹ ſuū: peregrinū eſt op⁹ eius. Nā ſicut alienū eſt. i. non adueniens deitati flagellari ꝛ crucifigi: ita peregrinū eſt hūa/ nitati omnes hoīes ꝛ angelos iudicare: niſi ex vnione ad ver bū: et alijs gratijs in xp̄o ſingularib⁹ hec ei cōpeterēt: ꝛ q2 iſta ſic ſunt alta ſupra ſenſū hominū: vt infidelibus lumīe fidei ca rentibus quādoꝙ ludibria videātur. ideo ſubdit: Et nunc no lite illudere ne forte cōſtringant̄ vicula veſtra. cōſūmationē eī ꝛ abbreuiationē audiui a dn̄o. q. d. ꝓpter tales illuſiōes ordi/ nata eſt

nata eſt a deo cōſūmatio abbreuiata: qđ intelligit̄ de captiuita
te babylonica vel romana: ⁊ qꝛ ad credenda illa q̄ dixerat de
xp̄o eſſe aliena ⁊ peregrina videnť requiri diſpoſitiōes huma/
ne ⁊ diuina auxilia. ideo ſubdit: Auribꝰ ꝑcipite ⁊c̄. Nūq̄d to/
ta die arabit arās ⁊c̄. qđ quidē exemplū nō videť referendum
ad finalē ꝓmiationē bonoꝝ. tū qꝛ in futura remuneratiōe val/
de ꝓprie electi dicerenť poni vt ſemina. Semina enī in ſcrip
tura dicūť eſſe in hac vita: vt cū đꝛ in pſ̄. Euntes ibāt ⁊ flebāt
mittētes ſemīa ſua. Fructꝰ vero ſeminū ꝓprie dicūtur eſſe in vi
ta alia in qua manipuli reꝝ ſeminataꝝ portanť. vn̄ dicit: Ue/
niētes veniēt cū exultatiōe por. ma. ſu. tū qꝛ hic dicit ꝓpħa: Et
ponet triticū ꝑ ordinē ⁊ hordeū ⁊c̄. ſtatī ſubiūgit: Et erudiet il
lū deꝰ ſuꝰ: in iudicio docebit illū. Cōſtat aūt ꝙ ī finali ſtatu be
atoꝝ ceſſat eruditio ⁊ doctrina: qꝛ tūc oēs electi erūt ꝑfecti ⁊ ī
dn̄o docti. vt. ī. liiij. ca. Et ideo hoc exemplū videť potiꝰ eſſe re
ferendū ad illa q̄ facit deꝰ miſericorditer circa genꝰ humanum
vt credāt que ad ſalutē ꝑtinent: ⁊ bonū fructū afferāt more bo
ni agricole qui multa ⁊ diuerſa opa in agrū ſuū facit vt bn̄ fru
ctificet. vn̄ in hac glo. ſic dicit: Pius ⁊ miſericors dn̄ſ genꝰ hu/
manū vt fructū boni opis afferat arat vt agricola vomere ꝓdi
cationis ꝓſcindit verbere tribulatiōis: nūc peſte: nūc captiui/
tate corrigit. ⁊ hoc eſt quod dicit: Nunq̄d tota die. hec in glo.
vbi notādū ꝙ in hoc qđ đꝛ: Nūquid tota die. ſm expoſitionē
q̄ eſt valde ꝓpria: ꝓpheta mouet auditores q̄s an̄ ad attētio/
nē excitauerat ſupra. dicēs: Auribꝰ ꝑcipe ⁊c̄. vt eſtimēt: ꝙ ſic̄
agricola nō tota die arat: ſic deus nō ſemꝑ faciet diſpoſitiōes
iſtas: ſed tm̄ vſqꝫ ad tp̄s futuꝝ ex qua ꝯſideratione auditores
diſcreti ad pēitentiā reuocātur. Qđ aūt ſequiť in lr̄a: Nō enī
in ſerris triturabiť gith ⁊c̄. referendū videť ad diuerſū modū
mortis electoꝝ. Poſſet enī aliq̄s querere: ex quo om̄eſ iuſti cū
de hac vita trāſeunt ſunt in ſtatu gratie: ꝑ quā vitā merenť: q̄/
re aliqui moriunť in maximis tormētis ⁊ alij leuiť hanc vitam
tranſeunt. Ad quod reſpondendū per exemplum de collectio
ne fructuū diuerſorū quoꝝ aliqui cū duricia ⁊ aſperitate colli/
gunť: ſicut bladū de quo fit panis. Alij vero leuiter ꝑ leuē ex/
cuſſionem virge vel baculi. ⁊ hoc eſt qđ diciť: Nō enī in ſerris
triturabiť gith. nec rota plauſtri ſuꝑ ciminū circūibit: ſupple
ſicut ſuꝑ bladū: ſed in virga excutieť gith ⁊ ciminū in baculo
ſcꝫ leuiter. panis aūt cōminueť. ſ. ſerris ⁊ plauſtris: ꝓut ī glo.
Sed poſſet q̄s dicere ꝙ licet res q̄ deducit in exemplū ſit vera.
tn̄ ad ꝓpoſitū nō videť ꝑtinere: eo ꝙ videtur iuſticie dei eſſe in
cōſonū ꝙ in his qui in ſtatu gratie exeūt de hac vita: tāta ſue/
niatur diuerſitas in ipſo modo mortis. Ad qđ dupliciť rn̄det.
Primo dicēdo. Uerūtamē nō ī ꝑpetuū triturās triturabit. q̄/
ſi diceret: momentanea ſūt iſta tormenta reſpectu ꝑpetue ꝓmia
tionis in qua omnia reducentur ad verā iuſticiā. Secundo re/
ſpōdet ſic: Et h̄ a dn̄o deo exercituū exibit vt mirabile faceret
ꝯſiliū ⁊ magnificaret iuſticiā. p. d. ſm cōſiliū diuinū mirabile
iſta exeūt: vt magnificet iuſticiā. gloſa interlinearis ſm quaꝫ
plus exigit ab eis qui plura acceperūt.

Replica.

In ca. xxviij. circa illū paſſū. Alienū opꝰ
eſt. Poſtillator dicit ꝙ per hoc intelligitur opus iuſticie dei
qđ eſt alienū inq̄ꝫtū alienū diſtinguiť contra ꝓpriū. idcirco
ſicut deo ꝓprium eſt miſereri: ita punire. Diciť hic deo alienū
quia etiā punit citra cōdignū. Burgen̄. inſtat rōnibꝰ q̄ ex di/
cto poſtillatoris ſunt ſolute. Nā cū dicit iuſticiā ⁊ veritatem
ſm quā punitur iniquus bonū ſimpliciter ⁊c̄. Non negat po
ſtillator: ſed loquiť ſolū ſm cōparationē ꝓprij vt diſtīguiť cō
tra alienū qui ſūt modi dicendi. Diciť ergo ꝙ ſꝫ eſſe iuſticia
⁊ veritas ⁊ miſericordia ſunt vnū in deo ⁊ eque ꝓpria ſm eſſe
ſed nō ſm dici. Argumentū igitur quod facit Bur. cōtra po/
ſtil. ⁊ ſanctū Thomā optime reduciť cōtra expoſitionē Bur
gen̄. quā dicit veriorē q̄ꝫuis incōtinuā. Exponit enī Burgē.
illū paſſū de oꝑe redēptionis. dicēs: Id opus deo eſſe alienū.
nā nō conuenit deitati: cōſpui: flagellari: crucifigi: tūc argui/
tur ſic: Ita vere ⁊ catholice dicimꝰ deū cōſputū: flagellatū et
crucifixū: ſicut de virgine natū: ⁊ neutrū eſt alienū: niſi vt di/
ſtinguiť contra ꝓpriū ideo ma. Cōmunicatiōe em̄ ideomatū
ita verū eſt deū cōſpui ſicut a puero ſm Damaſce. ſtellas crea
ri. Et mirandū ꝙ tā ſolubili rōne Burgen̄. contra ſuū magi/
ſtrum ſanctum Thomam laborat: quem tamen pre cūctis co/
lere cōſueuit Bur. etiā notat poſtillatorem exponentem ſemi
nationem pro retributione finali. Burgen̄. enim vult ꝙ ſemē
ſerendo vt faciat fructum pertinet ad preſentem vitam nō fu/
turam: et maxime quia de ſignificato per ſemen ſequitur: Eru
diet illum deus et docebit illum. nam eruditio ⁊ doctrina ꝓ/
ut ipſe vult ceſſabunt ꝓ futura vita: qn̄ oēs erūt ꝑfecti. Sed
⁊ illud videtur improprie appropriari preſenti ſtatui. nā ſi mo
di ſeminandi ⁊ plantandi propter fructum qui venit a fruitio
ne habent aliquam appropriationem ad ſtatum vie in quo eſt
fructus et fruitio imperfecta multo maiorē habent appropria
tionem ad ſtatum glorie in quo eſt fructus ⁊ fruitio perfectiſ
ſima: ⁊ ſi chriſtus ſeminat iuſtos in terra morientium: propri/
iſſime eos plantat et ſeminat in terra viuentium. Et ſaluo iu/
dicio meliori minus erudite videtur dictum ī vita beata eru/
ditionem ⁊ doctrinam ceſſare: quia ſic dicens deſtruit actus
hierarchicos: qui actus non diſtrahunt a perfectione: vt di/
cit beatus Dionyſius de celeſti hierarchia: nec dic imperfec/
tionem in vita beata accipere doctrinā ſicut nec eſſe. ideo ſi/
cut chriſtus accepit a patre eſſe ita et doctrinam: ⁊ in hoc ſen
ſu dixit Iohan. viij. Mea doctrina non eſt mea ſm expoſitio/
nem beati Hilarij ab hoc loco vſqꝫ ad ca. xliij. multa dic̄ Bur
gen. que non ſunt cōtraria poſtil. niſi ſm aliam applicationē
q̄ vt dictū eſt ſupra nō variat catholicā veritatē.

Glo. ordi.

Ca. XXIX

a Ue ariel. Do/
v minus ad hie
ruſalem cōpa
tientis affectu. quaſi
ſi cognouiſſes ⁊ tu.

Ariel. leo. Leo em̄
hierl̄m potentiſſima
⁊ fortiſſima fuit.

Re. 5. b b Expugnauit. Cū
potentiſſima eſſet re/
pugnantibus cecis ⁊
Pa. 11. b claudis quādo ioab
primus domatum ex
celſa conſcendit.

c Additus eſt an.
Cum captiuati eſſent
a nabuchodonoſor:
neqꝫ templum habe/
bant neqꝫ ſacrificiū:
⁊ hoc per multos an
nos: ⁊ hoc eſt annus
ad annum additus.

d Quaſi ſpherā in
circuitu tuo. Tem/
pli ſimilitudinem re/
tinens antiquam: nō
magnificentiam.

Phitonis

Ca. XXIX

a ſ q̄ſi oīs glīa tua aufe
reť a chaldeiſ ⁊ roma.
b ſ templū ⁊ altare.

a Ue ariel. Ariel a b
b ciuitas quaꝫ expugna/
ſ ꝓteritū ꝓ futuro.
c uit dd. Additꝰ eſt annꝰ c
ad annum: ſolēnitates d

a ſ finite ſūt et perierūt. b ſ exerci
tu chaldeoꝝ

euolute ſūt. Et circūual/ e
ſ diruta.
labo ariel: ⁊ erit triſtis f
a ſ ſub ieſu ſacerdote magno.
⁊ merēs: et erit mihi q̄/ g b
a ſ vmbrā tn̄ ātiq̄ retinēs dignita
tis. b ſ hec ad romanā obſidionē.
d ſi ariel Et circūdabo q̄ſi i

ſ quaſi circundabunt te inimici
tui vallo: et coangustabunt te vn/
diqꝫ.

ſpheram ī circūitu tuo:

Nico. de lyra

Ca. XXIX

v Ue ariel. Hic ꝯñr loquiť ꝓpħa cōtra illuſores ve
ritatis generaliter. Et diuidiť ī duas ꝑtes. qꝛ ꝓmo declarat
ſuū ꝓpoſitū: ⁊ ſecūdo remouet dubiū. ibi: Propť hoc. Pri
ma adhuc in duas: quia primo cōminatur ppl̄o captiuitatē ꝑ chal/
deos. ſecūdo ꝑ romanos. ibi: Obſtupeſcite. Prima adhuc ī duas.
qꝛ primo ppl̄o cōminať. ſcđo ipm̄ aliqualiter ꝯſolať more ſamarita
ni poſt vinū mordificatiuū infundēs oleū lenitiuū. ſecunda. ibi: Et A
erit. Circa primū diciť: Ue ariel. et quid ꝑ ariel intelligať oſtendi
tur cū ſubdiť: b Ariel ci. quā ex. dauid. ſcꝫ hierl̄m quam expu
gnauit in principio regni ſui inde eijciēs iebuſeos. ij. Reg. v.
c Additꝰ eſt annꝰ ad annū. q. d. appropīquat finis duratiōis hie
ruſalē. qꝛ chaldei deſtruxerunt eā tēpore ſedechie regis. d So/
lēnitates ⁊c̄. qꝛ deſtructo tēplo ꝑ chaldeos ceſſauerť. vn̄ ī heb. hr̄:
Preciſe ſūt. Et loquiť ꝓpħa de futuro ꝑ modū ꝓteriti: ꝓpť qđ ſub
diť: e Et circūual. a. i. hierl̄m: q̄ a chaldeis fuit obſeſſa in circūitu
iiij. Reg. vl. f Et erit triſtis et merēs ex fame ⁊ gladio ſuꝑuenien
te. h Et erit mi. ſ. hierl̄m. h Quaſi ariel. h̄ đꝛ ad exꝓmēdēdū q̄
re hierl̄m h̄ vocať ariel in loco iſto. Ariel enī ſm hebreos ſignat al/
tare holocauſtoꝝ: ⁊ h̄ ēt hr̄ Ezech. xliij. per hoc aūt qđ đꝛ de hierl̄m
hic: Erit mihi q̄ſi ariel. intelligiť ꝙ ſicut altare holocauſtoꝝ erat aꝑ
tū ⁊ circūdatū carnibꝰ aīaliū imolatoꝝ. qꝛ vna ꝑs ponebať ſuꝑ al/
tare ibi cremāda. alie aūt ꝑtes dimittebanť circa altare diſtribuen
de ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis miniſtrantibus: ⁊ alique etiā offerentibꝰ. ſ.
de hoſtijs pacificis: ſic in deſtructione hieruſalē ꝑ chaldeos ciuitas
fuit plena cadaueribus mortuoꝝ intus ⁊ circa. ⁊ ſic expōit Ra. Sa.
i Et circumdabo. quaſi ſpherā in circuitu tuo. Reuertitur pro/
pheta ad deſcribendum obſidionis modum: quia ſic fuit obſeſſa
a chaldeis ꝙ nullus poterat egredi ad fugienduꝫ: nec aliquis exte
rior intrare ad ciuitatis auxilium.

¶ a Phitonis.
2.Re.5.c Phitoniſſa q̄
erat in endoꝛ ꝑ
necromantiaꝫ
Samuelē ſuſci
tauit:immo de
monem ſuſcita
uit:⁊ huiuſmo
B di futura p̄di/
xit ī populo il/
lo. Mania
inſania. vnde
manicheoſ mā
thoſ diuīatio.
b In toni/
truo ⁊c̄.Niſi ſꝫ
romani irrue/
ere cum toni/
truo et t̄ra mo
ueri coꝝ aduē/
tu. ⁊ cū flāma
ignis:quia ⁊ ci
uitatem ſuccē/
derunt ⁊ tem/
plū. c Ob/
ſtupeſcite ⁊ ad
miramini:flu.
⁊c̄.poſt ſubuer
ſionē hieruſalē
⁊ templi: id eſt
ariel:cōtra ſcri
bas ⁊ phariſe/
os ꝓphetia di
rigitur.

d Signatus
C eſt enim ⁊c̄.hec
īpleta ſūt quā/
do ⁊ dignitatē
⁊ ſacerdotium
amiſerunt:⁊ ci
uitaſ deſtructa
eſt ⁊ templū a
pꝛincipibuſ ro
manis.

e Eo ꝙ ap/
pꝛopīquat po/
pulus iſte ⁊c̄.
Dominus in e/
uāgelio Mat/
thei abutitur
hoc teſtimōio:
Mat.15.a Popul'iſte la
bijs me hono/
rat:coꝛ autem
eoꝛum longe ē
a me.fruſtra āt
D colunt me do/
centes doctri/
nas et precep/
ta hominum.
In quo notan
dum euangeli
ſtas ⁊ apoſto/
ſtolos non ver
bum de verbo
expꝛeſſiſſe: nec
lxx.interpꝛeteſ
ſecutos eſſe q̄/
rum iā editio
legebatur:ſed
quaſi hebꝛeos
et lege inſtru/
ctos ſine dam/
no ſenſuuꝫ ver
bis pꝛopꝛijs
vſos.
¶ Labijs

et iaciā ꝯtra te aggerē: ⁊ munimen a b
ta ponā in obſidionē tuā. Humilia/ c
a ſ terrenis que ante de celeſtibus ꝑ ꝓphetas et pa/ triarchas.
beris:de terra loqueris:⁊ de humo d
a ſ ſignificat de illo populo magos futuros vt ſimon magus.
audietur eloquiū tuū †Et erit quaſi e
a phitōis de terra vox tua :et de hu/
mo eloquiū tuū muſitabit.Et erit ſi f
a ſ innumerabilis . b ſ romanoꝝ.
cut puluis tenuis multitudo vētilā g
a ſ que ſemꝑ ī motu ꝑtrāſit:et ideo nō p̄t numerari.
tiū te:⁊ ſic fauilla ꝑtrāſiēs multitu/
a ſ calamitas illa.
do eoꝝ q̄ ꝯtra te p̄ualuerūt.Eritq̄ rē
a ſ qꝛ ſubito obſeſſi ſūt ante expectatū. b ſ in vltiōe
pēte ꝯfeſtim a dn̄o exercituū viſitā/ h
a ſ quod auditū eſt ante aduentū roma.et terra mota eſt. ſ etiam elemēta vindicabūt actoꝛē.
b bitur in tonitruo:⁊ cōmotiōe terre:
⁊ voce magna turbinis ⁊ tēpeſtatꝭ:
a ſ tēplū ſignificat cōburēdū. ſ fulguris. b ſ hoīes
c ſ qꝛ ſibi et ſuis dijs hoc aſſignauerūt:nec deū cuius nutu et virtute hoc egerant gloꝛificauerunt.
et flamma igniſ deuoꝛantis:Et erit i k
a ſ quaſi nihil ⁊ in ane cito peribunt.
ſicut ſomnium viſionis nocturne:
a ſ pugnabit pꝛo eo oꝛbis terrarū cōtra inſenſatos.
multitudo omniū gentiū q̄ dimica
uerūt ꝯtra ariel:⁊ omneſ q̄ militaue
rūt ⁊ obſederūt:⁊ p̄ualuerūt aduer/
ſuſ eā .Et ſicut ſōniat eſurieſ ⁊ come
dit . Cū aūt fuerit expꝑgefactꝰ vacua
ē aīa eiꝰ.Et ſic ſōniat ſitiēs ⁊ bibit:
⁊ poſtq̄ fuerit expꝑgefactꝰ:laſſus ad
huc ſitit:⁊ aīa eiꝰ vacua ē:ſic erit mꝉ
titudo omniū gētiū q̄ dimicauerūt
a ſ ſcribe et phariſei. ſ anima eius vacua eſt. ſ miſeriam veſtram.
c cōtra montē ſiō.Obſtupeſcite ⁊ ad/ l
miramini:fluctuate ⁊ vacillate ine/ m n
a ſ ſtupoꝛe mouemini maloꝛū:vel penitentes:vt cuadatis. ſ ſed a doloꝛe.
bꝛiami et nō a vino:mouemi ⁊ nō i o p q
ebꝛietate.Qm̄ miſcuit vob dn̄s ſpi r
a ſ alienationē mētis. b ſ qꝛ vidētes ſaluatoꝛē:clauſiſtis ocl'os ne videretis. c ſ coꝛdis.
ritū ſopoꝛiſ.Claudet oculoſ vr̄os:ꝓ s t
a ſ q̄ debēt ꝓuidere. ſ ꝑ q̄s ſciam dei videbatꝭ. ſ .ſ.
b ſ q̄ debent defēdere.c ſ lex et ꝓphe vſq̄ ad iohānē
phetas ⁊ p̄ncipes vr̄os:q̄ vidēt viſi v
a ſ abſcōdet et auferet. b ſ nō in omnibus .
ſ ꝓphetarum.
ones opiēt.Et erit vobis viſio dīm x
a ſ obſcura. b ſ totius ſancte ſcripture que vnus liber:quia vno ſpiritu ſcripta.
ſicut verba libꝛi ſignati:quē cuꝫ de/ y z
ſ ſcribis qui ſe iactabant intelligere .
derit ſciēnti litteras dicēt lege iſtū:
a ſ obſcurꝰ.
d ⁊ rn̄debit:nō poſſum ſignatꝰ ē ei.Et a
a ſ vetus teſtamentum. b ſ laico vel gentili.
dabiꝉ liber neſciēti lr̄as :diceꝉq̄ ei b
a ſ multo leuius eſt imperitiā legiſ cōfiteri:q̄ iactare pꝛudētiā: nec poſſe qꝺ dicitur ſcire .
lege .Et rn̄debit:neſcio lr̄as .Et di/ c

a Et iaciā ⁊c̄.ſ.terrā lapides:⁊ ligna ad implendū foſſa
ta. b Et munimenta ponā.i.machinas ad deſtruēdū
muros. c Humiliaberis deiecta a regno. d De ter
ra loqueris ⁊c̄.qꝛ vulnerati ad terrā cadētes gemitꝰ emit
tebant. e Et erit quaſi ⁊c̄.Vox enī exquiſita per artē
phitonicā ē vox moꝛtuoꝝ:vel potiꝰ dmonū ad ſimilitudi
nē moꝛtuoꝝ apparentiū ⁊ loquētiū:vt dictū fuit.j.Reg.
xxviij.⁊ ꝑ hoc dat ītelligere ppl'i moꝛtalitatē:ita ꝙ nō au
diretur vltra vox eiꝰ niſi ꝑ modū phitonicū. f Et erit. †S.1.8
Hic ꝯſ'r ꝓpheta ppl'm regni iude aliqualiter cōſolaꝉ:de/
nūciando babylonioꝝ deſtructionē q̄ q̄uis ſm oꝛdinem
diuine iuſticie hierl'm deſtruxerūt magis virtute diuina q̄
humana:tn̄ hoc iniqua volūtate fecerūt:⁊ factū illud ꝓ/
pꝛie virtuti attribuerūt: ꝓpter qꝺ poſtea ꝑ pſas ⁊ medos
etiā deleti fuerūt.⁊ hoc eſt qꝺ dꝛ:Et erit ſicut puluis tenu
is:q̄ a vento rapiꝉ et diſꝑgitur. g Multitudo ⁊c̄.id ē
chaldeoꝝ in captiuitatē te deducentiū:⁊ patet littera vſ/
q̄ ibi: h Viſitabiꝉ ⁊c̄.ꝑ hoc intelligiꝉ multitudo:foꝛ/
titudo ⁊ crudelitas exercitꝰ perſarū ⁊ medoꝝ venturi in
bꝛeui cōtra babylonē. i Et flamma ⁊c̄.qꝛ capta baby
lone īcēderūt eā. k Et erit ſicut ſomniū ⁊c̄.qꝛ ſicut ſom/
nians aliqn̄ ſomniat ſe comedere ⁊ bibere ⁊ in delitijs eē
⁊ in hoc delectaꝉ:ſed hec delectatio modicū durat. qꝛ vi/
gilans ſentit ſe eſurientē ⁊ ſitientē:ſic gloꝛia regni baby/
lonis modico tēpoꝛe durauit reſpectu alioꝝ regnoꝝ:qꝛ ī/
cepit eſſe gloꝛioſū ſub nabuchodonoſoꝛ ⁊ ſub nepote eiꝰ
Balthaſar defecit illud regnū:⁊ ſm iſtam ſn̄iam patet lit
tera ſequēs. l Obſtupeſcite.Hic ꝯſ'r ꝓpheta cōminaꝉ
deſtructionē ꝑ romanos:que facta fuit.xlij.āno poſt paſ
ſionē xp̄i: ⁊ illo tp̄e aliq̄ de iudeis licet pauci cōparatiue
receperūt fidē xp̄i:⁊ alij remāſerūt in ſua īfidelitate exce/
cati.Primo igiꝉ ꝓpħa denūciat dictā deſtructionē.ſcd̄o
maloꝝ excecationē.ibi:Claudet oculos veſtroſ.tertio bo
noꝝ illuminationē.ibi:Nōne adhuc.Circa primū dic̄ ꝓ/
pheta:Obſtupeſcite ⁊c̄.p̄ magnitudine mali ſuꝑ vos vē/
turi. m Fluctuate ⁊ vacillate:quia ſicut dic̄ Joſephꝰ:
Imminente obſidione hieruſalem a romanis iudea diſ/
ſentionibus interiꝰ erat lacerata:⁊ aliq̄ ſequebātur vnū
tyrannū:⁊ alij aliū.appꝛopinquantibꝰ etiā romanis aliq̄
conſulebāt ꝙ ciuitas redderet eis:alij aūt cōtrariū. ⁊ ſic
totus ppl's erat in quadā fluctuatiōe ⁊ vacillatiōe.
n Inebꝛiamini ꝑ defectū ſenſus ⁊ cōſilij. o Et non a
vino.ſꝫ a ſtupoꝛe vos cōturbāte. p Mouemī de vno
ꝓpoſito ad aliud. q Et nō in ebꝛitate:ſed ſcꝫ ex ꝑplexi
tate. r Quoniā miſcuit vobis ⁊c̄.i.moꝛtis q̄ ſopoꝛ no/
minaꝉ:⁊ iſte potꝰ fuit eis ꝓpinatus a romanis q̄ ppl'm i
maxima multitudine occiderūt:⁊ reſiduū captiuauerūt:
vt dictū eſt.ſ̄.ca.xxvij. s Claudet. Hic conſequenter
ponitur maloꝝ excecatio.Et p̄mo q̄tū ad maioꝛes.ſecū/
do q̄tū ad vulgares.ibi:Ve qui ꝓfūdi eſtis.Pn̄a in du
as:qꝛ primo poniꝉ maloꝝ excecatio.ſecūdo excecationis
ratio.ibi:Et dixit dn̄s. Circa primū dicitur: Claudet
oculos veſtros.i.excecabit ſacerdotes et ſcribas:qui de/
bent vos dirigere ſicut oculi cetera coꝛꝑis mēbꝛa.Scien/
dū tn̄ ꝙ deꝰ nō eſt cā excecatiōis directe:ſed indirecte in/
q̄tū iuſte a malis ſubtrahit grāꝫ ſuā mētis illuminatiuā.
t Prophetas.imminēte enī euerſiōe hierl'm apparuerūt
plura ſigna huiꝰ euerſiōis: vt dicit Joſephꝰ:q̄ tn̄ aliq̄ tan
q̄ ꝓphe falſi interpꝛetabanꝉ ī cōtrariū.ſ.in bonū ciuita/
tis futuꝝ. v Et p̄ncipes vr̄os.qꝛ decepti a talibꝰ ꝓ/
phetis rebellauerūt romanis. x Et erit ⁊c̄.ſ. ꝓphetaꝝ
antiquoꝝ qui ꝓphetauerūt de aduētu xp̄i:⁊ de deſtructi
one ciuitatis ⁊ tēpli ꝓpter eius moꝛtē. y Sicut verba
⁊c̄.qui nō pōt legi q̄diu eſt ſigillatꝰ.ideo ſubdiꝉ:
z Quē cū dederit ſciēti lr̄as ⁊c̄.ſic enī rn̄dent iudei mo/
derni.multi enī doctoꝛes eoꝝ q̄ p̄ceſſerunt determinaue/
rūt tp̄s aduētus meſſie:vnus poſt aliū: ⁊ oēs defecerūt:
qꝛ tꝑa ab eis p̄fixa trāſierūt:ſm qꝺ dicit Ra.Sa.ſuꝑ Da
nielē:⁊ cām huiꝰ defectꝰ dicūt doctoꝛes moderni.ſ.qꝛ ſer
mones ꝓphetaꝝ ſūt clauſi. a Et da.li.ſ.aptus p̄dica
tiōe xp̄i ⁊ apl'oꝝ. b Neſciēti lit.⁊c̄.qꝛ qn̄ ſimplicibus
iudeoꝝ fit mētio d̄ aduētu xp̄i p̄terito ⁊ de ſimilibꝰ:dicūt
ſe nō eſſe peritos in lege:ſꝫ mgr̄i eoꝝ ſcirēt de talibꝰ rn̄de/
re:quoꝝ erroꝛibꝰ firmiſſime adherēt. c Et dixit domi
nus.Hic ponitur cauſa dicte excecationis.ſ.hypocriſis ſi
ue ſimulata ſcītas:q̄ ſm Hiero.ē duplex iniq̄tas:⁊ maxie
etiā vibebat in ſacerdotibꝰ ſcribis ⁊ phariſeis tꝑe xp̄i:vt
patet ex decurſu euāgelij.⁊ hoc eſt qꝺ dꝛ

Eo ꝙ

a Labijs ſu. Rx. Labijs ſuis me honorat: cor aūt eius lōge eſt a me. fruſtra autē colūt me: dicētes ꝓcepta hoīm atq; doctrinas. b Peribit enī. de loco hō apoſtolus teſtimoniū ponit. Perdā ſapiētiā ſapientiū ⁊ intellectū prudentium reprobabo: alijs verbis eūdē ſenſū. Vere grāde miraculū fecit dñs deꝰ ī populo: vt eodē tēpore ciuitas arderet: et templū corrueret: et omnis ſcientia magiſtrorū deperiret. c A domino. abſcōda. Quaſi nō videat deus. Hoc errore adam ⁊ eua abſcōderunt ſe. Cain quoq; dixit: A facie tua abſcondar. d Peruerſa eſt ⁊c. vt creator ignoret creaturam. vnde apoſtolus: O homo tu q̄ es qui reſpondeas deo: nunquid dicit figmētum factori ſuo: quare me ſic feciſti? e In modico ⁊ in. Modicū ⁊ breue. ex quo hoc predictum ē vſq; ad aſcenſionem domini: omnia enim tempora eternitati cōparata breuia ſunt et momentanea. f Libanus in carmel. Libanus mons in phenicia carmel ī confinio paleſtine et phenicis eſt. Et ē alius in terra ꝓmiſſionis eiuſdem nomīs. Libanus cādidatio: carmel ſcientia circūciſionis: in quo fuit nabal homo ſtultus maritus abigail: quo mortuo nupſit dd. Illo enim viuente virū dauid accipere nō poterat: ne vocaret adultera ſi eſſet cum altero viro. g Et declinauerūt fruſtra a iuſto. demones conati ſunt declinare iuſtum a iuſticia ſed fruſtra. Melꝰ eſt enī legere iuſtū q̄ a iuſto. vel ſcribe ⁊ phariſei declinauerūt. f. a iuſto dicētes: Nō habemus regē niſi ceſarem. h Redemit abraā. De igne chaldeorum. Legitur enī chaldeos arā ⁊ abraam in ignem ꝓiciſſe: eo ꝙ nollent eum colere.

Marginal references: Mat. 15. a · Cor. 1. c · Gen. 4. b · Ro. 9. d · Alius hermel · Re. 25. a · Job. 19. c · Gen. 11. d

aram

a ſ appropinquamus deo mente non corpore. vnde ſolus moyſes appropinquauit ad deū. ſ q2 idola nō colit.

c xit dominus: Eo ꝙ appropinquat a

ſ tantū: nō corde. a ſ q2 nō

a popul' iſte ore ſuo: ⁊ labijs ſuis glo

credit filiū: ⁊ qui nō credit in filiū: non credit in eum qui miſit illū.

rificat me: cor aūt eius longe eſt a

a ſ traditionibus ſcribarū et phariſeoꝝ: qui iuſticiā ſuam volentes ſtatuere: iuſticie dei nō ſūt ſubiecti. b ſ non dei.

me: ⁊ timuerunt me mādato homi b

num et doctrīs. ideo ecce ego ad c

dā: vt admirationem faciā pplo

huic miraculo grandi et ſtupendo.

a ſ ſcribis ⁊ phariſeis q̄ ſapiam dei nō receperūt.

b †Peribit enī ſapiētia a ſapiētibꝰ d

a ſ qui in littera continetur.

eius: ⁊ itellectus prudētiū eius ab

a ſ ne eū reperiāt q̄ ī lege cōtinet. b ſ defecerūt ſcrutātes ſcrutinio. ſ celātes iniquitatē vrām. c ſ ſapiētes ſcli hereticoꝝ mgri iudeoꝝ ⁊ phariſeoꝝ.

ſcōdet. Ve qui ꝓfūdi eſtiſ corde: vt e

a ſ ſecretū. b ſ quia.

c a dño abſcōdatꝭ cōſiliū: quoꝝ ſūt f

a ſ in abſcondita. b ſ mala. c ſ tanq̄ deꝰ nō videant corda.

in tenebris opa. ⁊ dicunt† Quis vi

a ſ qui tā aſtute celamus conſilia

d det nos: ⁊ q̄s nouit nos? Peruer g

ſa eſt hec veſtra cogitatio: quaſi ſi

lutū cōtra figulum cogitet: et dicat

opꝰ factori ſuo: nō feciſti me: et fig

a ſ opus.

mentū dicat factori ſuo: nō intelli

e ligis †Nōne adhuc in modico ⁊ in h

a ſ ꝑditione apoſtoloꝝ. b ſ gētes cādide mūde. c ſ ſcientiā vere circūciſionis. ſ hebrei chermel. d ſ iudei exterꝰ circūciſi i gētes ſilueſtres ifructuoſas

f breui ꝯuertet libanꝰ i carmel: ⁊ car i

a ſ intelligent.

mel in ſaltū reputabit? Et audient k

a ſ gētes q̄ nō audierūt legē dei b ſ vetꝰ ⁊ nouū teſtamētū ſcribis ⁊ phariſeis ſignatū. c ſ ignorātie.

in illa die ſurdi vba libri: ⁊ de tenē l m

a ſ peccatorum. b ſ gentiliū. c ſ miſteria fidei

bris ⁊ caligie oculi cecorū videbūt. n o

a ſ ſibi. ſ cōfluentibꝰ gentibꝰ ad fidē. b ſ apli vel ipſi gentiles. c ſ beati paupes ſpiritu.

Et addēt mites i dño leticiā: ⁊ pau p q

a ſ in deo q̄ ſanctificat iſrael.

peres homies in ſācto iſrael exulta

a ſ in morte chriſti. b ſ princeps mundi. c ſ conſūptus eſt.

būt: qm̄ deficit q̄ ꝑualebat cōſum r s

a ſ deceptor hūani generis. b ſ miſtri diaboli.

matus ē illuſor: et ſucciſi ſūt omes t

b ſ ſuggerēdā.

q̄ vigilabāt ſup iniq̄tātē: q̄ peccare v

a ſ admonebāt. b ſ iudeos. c ſ blaſphemie: in beelzebub prin. de. ⁊ hmōi. d ſ xp̄m vel quēlibet iuſtū peccatores corrigentē.

faciebāt homies in verbo: ⁊ arguē x

a ſ voto nō facto: ſed ipſi declinauerunt fruſtra a iuſto.

g tē i porta ſupplātābāt: ⁊ dcliauert y

fruſtra a iuſto. Propt hō hec dic dñs 3†

h ad domū iacob q̄ redemit abraā;

a Eo ꝙ appropinquat ppls iſte ⁊c. falſe ſimulando iuſticiā. b Et timuerunt me mādato hominū ⁊ doctrīs: ꝓpter quod chriſtꝰ īproperat eis: Mat. xv. Irritū feciſtis mandatū dei ꝓpter traditionē veſtrā. c Ideo ecce ego addā ad cecitatem eoꝝ. ꝓpter quod ſubditur: d Peribit aūt ſapientia a ſapientibus. id eſt ab illis qui ſunt in ſtatu ſapientū ſicut erāt ſacerdotes ſcribe ⁊ phariſei. e Ve q̄ ꝓfundi eſtis. Hic conſequenter ponitur excecatio vulgariū. tꝑe enī chriſti in iudeis erat vna ſecta saduceorum qui negabant ſpiritum ⁊ angelum: ⁊ ꝑ conſequens reſurrectionem futuram: Act. xxiij. ⁊ per conſequens negabant punitionē omnē poſt vitam iſtā: ⁊ ex hoc ꝓceſſit error in vulgaribus hominibus: ꝙ deus non intromitteret ſe de humanis actibus puniendis: neq; agnoſceret. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Ve qui profundi eſtis corde: intātū ſm̄ eſtimationē veſtram: ꝙ diuina ſcientia nō attingit ad ipſum. E

f Quorū ſunt in tenebris opera. in tm̄ ꝙ ſunt deo occulta ſm̄ errorem veſtrum: ⁊ abſurditatem hāc arguit propheta dicens: g Peruerſa eſt hec veſtra cogitatio ⁊c. propter quod Hiere. xviij. dicitur: ſicut lutum in manu figuli: ſic vos in manu mea domus iſrael. h Nonne adhuc in modico ⁊ breui. Hic cōſequenter ponitur ſimplicium illuminatio: ſicut enī in aduentu chriſti ſacerdotes ⁊ ſcribe qui erant litterati fuerunt ſuis demeritis excecati: ſic apoſtoli alijq; diſcipuli chriſti qui prius erant ſimplices ⁊ illitterati fuerunt diuinitus illuminati: propter quod dicit ſaluator Mat. xj. Confitebor tibi domine pater celi ⁊ terre: quia abſcondiſti hec a ſapientibus ⁊ prudētibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis. ⁊ hoc ē quod dicit hō: Nonne adhuc in modico ⁊ in breui. quia illuminatio apoſtolorum fuit ſtatī poſt chriſti reſurrectionē: tunc enim aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas: Luc. vl. i Conuertetur libanus ⁊c. In hebreo habetur: In nemus reputabitur. per chermel intelligitur hic mons carmeli: vbi Helias interfecit ꝓphetas baal: qui locus eſt aridus ⁊ ſterilis. Libanꝰ autem eſt nemus vbi arbores ſunt pulchre ⁊ aromatice. per hanc igitur parabolam intelligitur ꝙ ſacerdotes ⁊ ſcribe qui erāt magne reputationis ⁊ auctoritatis annihilarentur per excecationem: ⁊ tandē per occiſionem in deſtructione ciuitatis per romanos. ⁊ apoſtoli alijq; diſcipuli chriſti: qui nulliꝰ erāt reputatiōis eleuarent per illuminationes diuinas ⁊ operationes miraculoſas: vt patet ī actibus apoſtolorum in pluribus locis. ⁊ quia per eorum predicationem conuerſi ſunt gentiles ad fidē. ideo ſubditur: F

k Et audient in die illa ſurdi. id eſt gentiles q̄ priꝰ erant idolatrie dediti. l Verba libri .ſ. veterꝭ ac noui teſtamenti. m Et de tenebris ⁊c. errorū ſcilicet ⁊ ignorantie. n Oculi cecorum. id eſt gentilium. o Videbunt. Et addent mites. id eſt apoſtoli quibꝰ dixit chriſtus Mat. xj. Diſcite a me quia mitis ſum ⁊c. p In domino leticiam. de conuerſione gentium ad fidem. q Et pauperes homies. id eſt paupertatem euangelicam ſequētes: quia in ꝑmitiua eccleſia omnia erant fidelibus cōmunia: quaſi renunciando proprietati: Act. iiij.

r Quoniam defecit qui preualebat. cetus ſacerdotum ſcribarum ⁊ phariſeorum qui in deſtructione ciuitatis fuit occiſus. s. Cōſummatus eſt illuſor. illuſerunt enim multipliciter doctrinam chriſti.

t Et ſucciſi ſunt ⁊c. quia tota eorum intentio verſa erat ad auariciam ⁊ rapinā. v Qui peccare ⁊c. quia querebant de ore chriſti diſcipulorūq; eius aliquid calūniabile rapere: vt patet in euangelio ⁊ in actibus apoſtolorum in pluribus locis. x Et arguentē ⁊c. ſcilicet chriſtum arguentem eorum vitia ī palam. y Et declinauerunt ⁊c. id eſt a chriſto qui dicitur iuſtus anthonomatice: eo ꝙ alios iuſtificat: quem negauerunt corā pilato.

3 Propter hoc. Hic remouetur quoddam dubiū circa predicta de excecatione ſapientū: ⁊ illuminatione ſimplicium: ne forte crederet aliquis ꝙ hoc deberet accidere prope tempus Eſaie. ideo remouet hō dicens: G

Marginal references: † 8. di. c. ſi. et 93. di. c. diaconi ſūt ꝟ. perijt. · Abdie. 1. c · 1. Cor. 1. c · † Eccli. 13. e · † 3. 32. d · Hie. 2. b

Non mo

aram aūt ibi expirauit: abraā illeſuſ exiuit. Unde: Ego dn̄s q̄
Geñ. 15. b eduxi te de vr chaldeoꝝ. Ignis enī lingua eoꝝ vt dicit̄.
a Ve filij deſer. Poſt prophetiam cōtra ariel Ca. XXX
v ⁊ cetera vſq̧ ad hunc locū vaticinat̄ q̄ poſt. c. l. annos
qui fuerunt inter Eſaiam ⁊ Hieremiam ꝓbant̄ eſſe cō/
pleta. De his dicit qui ſpreto conſilio
dei ⁊ Hieremie pᵒ mortez godolie quē
reliquijſ ꝑfecerat nabuchodonoſor fu
gierūt in egyptū: ⁊ hoc eſt: ve fi. def.
Tropo. Tropolo. Ue fi. de. Om̄es. ſ. q̄ dei
religiōe cōtēpta ineunit conſilium: nō
per dominuz: ⁊ addūt pctā peccatis:
vt ſuperati blanditijs peccatoꝝ recipi
ant etiam prauitatē dogmatū: ⁊ deſ/
ſcendant in tenebras egypti querētes
pharaonis auxiliū qui regnat in egy/
pto: cuiuſ fortitudo ducit in opprobri
um ſempiternum. Sunt enim in taph/
nis. i. mandato humili ⁊ deiecto: prin
cipes eius qui fruſtra laborabant ſuꝑ
populo. Sanctos magiſtros adiuuat
diſcipulorū ſaluſ: ꝑditio ſeductoꝝ per
dit iniquos. Qui ambulatis. Ut
dicit Hierony. Hieremias cū eis iuit
⁊ ſuꝑ portam ciuitatis taphnis lapi/
Hie. 25. b des cōportauit. ⁊ dixit: Hec dicit do/
minus: Ecce ego adducam nabucho/
donoſor ſeruum meum ⁊ ponet ſedem
ſuam ſuper hos lapides ⁊ comprehen
det vos pariter cū omnibus egyptijs
in quibus confiſi eſtis: ⁊ peribitis fa/
A me: captiuitate dura: gladio: eo ꝙ no
luiſtis audire vocē meā vt habitaret̄
in terra veſtra. ☞ Erant enī

a ſ hoc tp̄e. ſ. Eſaie. b ſ mērē ſuꝑ iniq̄tate ſua
Nō modo ꝯfūdet̄ iacob: nec mo a
a ſ penitēdo.
do vultus eius erūbeſcet. Sz cū b
a ſ quaſi tūc pēitebit. c ſ ipē fecit nos et nō ipi nos b ſ apoſtolos. d ſ ſcilicet.
viderit filios ſuos opera mānu/ c
a ſ repleti ſpūſctō loquebant̄ magnalia dei. vn/ de cōfuſi iudei qui dixerūt: quid facíemᵘ viri fra tres: quibᵘ petrᵘ: ſcio fratreſ q2 ꝑ ignorā. fa.
um mearuz: in medio ſui ſāncti d
a ſ ꝓphete. ſ apoſtoli.
ficantes nomen meū. Et ſctificā e
a ſ xp̄m ꝺ iacob. ſ patrēz filiū et ſpūmſanctū.
bunt ſānctū iacob: ⁊ deum iſrael f g
a ſ tunc. ſ iudei idola colētes.
predicabūt: et ſciēnt errātes ſpi/ h
a ſ myſticū. b ſ qui ſꝑ cōtra dominū murmura uerunt.
ritu intellēctū: ⁊ mūſitatores di i k
ſ ſpiritualiter.
ſcent legem. Ca. XXX
a ſ dei conſilij et hieremie
a Ve filij dēſertores dicit l+
dominus: vt faceretis m
ſ ſed contra.
conſilium: et non ex me n
a ſ prauū demōſtrat cōſiliū b ſ q̄ mōebat ma nere nō fugere. ſ metaphora.
⁊ ordirēmini telā: ⁊ nōn per ſpi/ o p

Nico. de lyra

a Non modo confundetur iacob. i. populus iudaicus qui pro maiori parte in aduentu chriſti fuit excecatᵘ et ꝑ romanos per orbem in captiuitate diſperſus: vbi multas confuſiones ſuſtinet. ⁊ ideo determinatio huius tēporis ſubdit̄. cū dicit̄:
b Sed cū viderit filios ſuos. i. apoſtolos qui fuerūt de gente illa. c Opera manuū meaꝝ. q2 ꝑ infuſionē ſpūſſctī de idiotis ⁊ timentibus fecit eos ſapiētiſſimos ⁊ cōſtantes. d In medio ſui ⁊c. ⁊ hoc fiebat potiſſime in die pentecoſtes: Act. ij. e Et ſanctificabūt. i. ſanctū ꝑdicabūt. f Sanctuz iacob. i. chriſtū: quē iacob patriarcha ꝑdixit vēturū ad ſanctificādum mundū: Geñ. xlix. Nō auferetur ſceptrū de iuda: ⁊ dux de femore eiᵘ donec veniat qui mittendus eſt: ⁊ ipē erit expectatio gentiū. g Et deū iſrael ꝑdicabūt. gentibus per orbē diſꝑſis. h Et ſcient errātes ſpū. i. gentiles prius multis erroribus implicati: intellectū legis ⁊ euāgelij. i Et muſitatores. i. qui prius erāt ocioſi ⁊ vanis occupati. k Diſcent legez. moſaicā ⁊ euangelicā: ⁊ hoc patet impletū iā ꝑ orbē quaſi vni

Moraliter.

a† Ue ari Ca. XXIX (uerſum. el ⁊c. In hoc capitulo litteraliter itellecto ꝑdicitur duplex deſtructio hierl'm: ꝓpter veritatis illuſionem. Prima facta fuit ꝑ chaldeos: quo tp̄e fuerūt illuſores veritatis: ſicut patet in illuſione verborū Hieremie ⁊ aliorū ſāctoꝝ ꝓphetarū. ſicut ſcribit̄. iiij. Reg. Secūda deſtructio fuit ꝑ romanos ꝓpter illuſionē veritatis a chriſto eiuſq̧ diſcipul' ꝑdicate. Per primā cuius captiuitas fuit breuior vt dictū eſt ca. ꝑcedenti. ſignat̄ pena tēporalis que aliquādo infligit̄ illuſoribus veritatis. nā ⁊ tunc fuerūt tēporaliter afflicti. Per ſecundā vero que eſt diuturnior ſignat̄ gehēne pena: que eſt illuſoribus veritatis ꝑmanentibus in ſua malicia reſeruata.
3† Propter h h dicit dn̄s ad domū iacob ⁊c. Hic ad lr̄am ꝑdixit Eſaias tempus excecatiōis iudeoꝝ futurū tp̄e illumīationis apoſtoloꝝ q̄ fuerūt de eodē populo. ꝑ quod moraliter ſignatur ꝙ predicator veritatis catholice qui per Eſaiam figuratur: annunciando virtutes ⁊ premia bonoꝝ. debet ſimul denunciare vitia penaſq̧ maloꝝ. nā oppoſita iuxta ſe poſita magis elucefcūt: ⁊ ſic mali habēt maiorē occaſionem conuertendi ſe ad bonū: ⁊ boni ad magis ꝓficiendum.

In ca. xxix. vbi d2 ī poſtil. Propt̄ h h remouet̄ q̄ddā du. ⁊c.

Additio.

Hoc qꝺ dicitur: Propter hoc hec dic̄ dn̄s ad domū iacob: propheta videtur remouere quādam

re quandam opinionem erroneam. Poſſet enim quis dicere ꝙ cum phariſei ⁊ ſcribe de quibus ſtatiz ſupra agit: qui tm̄ errauerunt declinando a xp̄o ⁊ eum negando ⁊ huiuſmodi deſcenderunt de iacob ſm carnem ꝙ hec redundaret in confuſionem iacob patris coꝝ ſicut dicitur Prouerb. xvij. Sed hoc ꝓpheta īprobat dicēs: Propter h. id eſt ꝓpter pctā ⁊ ſcelera ꝑdictoꝝ phariſeoꝝ ⁊ ſcribaꝝ nō mō. i. nō hac rōne cōfundet̄ iacob. i. patriarcha pater eorū. Nec mō vultᵘ eius erubeſcet. ⁊ eſt eadē ſnīa ſub diuerſis verbis. cuius rationē ſubdit dicens: ſed cū viderit filios ſuos ⁊c. ſic eſt in hebreo: ⁊ eſt ſenſus: Nō habet iacob rationē qua ꝯfundat̄ ex h nec erubeſcat: q2 cū viderit filios ſuos ſcz apl'os ab eo deſcēdētes tā ſz carnē q̄z ſm fidē ſctificātes nomē meū. q2 repleti ſpūſācto loquebāt̄ magnalia dei. Act. ij. Et ſanctificabūt ſanctū iacob ⁊ deū iſrael. Predicabūt. i. predicabūt ꝙ xp̄s ſanctus ſctōꝝ de iacob deſcēdit ⁊ ipſe fuit ꝓmiſſus quod ī magnā gloriam ipſius iacob vertit̄: nō autē in cōfuſionem: preſertim cū per huiuſmodi predicationem idolatrie venerūt in cognitionē veritatis. de quo dicit: Et ſcient errantes ſpiritu intellectū. Similit̄ ⁊ muſitatores. ſ. plurimi ex iudeis contra deū murmurantes. Diſcent legē. ſ. ſpiritualem ꝑ apl'os predicatā.
l Ve filij deſer. Hic cō Ca. XXX
v ſequenter Eſaias loquit̄ contra irriſoreſ ꝓphetaꝝ futuroꝝ ⁊ potiſſime Hieremie qui ꝓphetauit tp̄e captiuitatis babylonice. Eſaias vero ante ꝓphetauit ꝑ plures annos. interfectus enim fuit circa principiū regni manaſſe: vt dictū fuit. ſ. j. ca. A principio vero regni manaſſe vſq̧ ad deſtructionē ciuitatis hierl'm ꝑ chaldeos fluxerūt anni. cx. q2 Manaſſes regnauit. lv. annis. Amō. ij. Joſiaſ. xxxj. Joakim. xj. Sedechias. xj. Sciēdū igit̄ ꝙ regnū iſrl' ⁊ regnū iuda fuerūt deſtructa ex ꝯfidētia adiutorij regis egypti. Expoſitores igit̄ noſtri cōmuniter exponūt hoc capitulum ad litterā de iudeis qui euaſerūt manᵘ regis babylonis: ſed interfecto godolia quē rex babylonis ꝑfecerat terre iuda tranſierunt in egyptū timore chaldeorū contra mādatū dn̄i factū eis ex ore Hieremie: vt habetur Hiere. xliij. Sed hoc dictū nō videt̄ veꝝ: q2 de ipſis deſcendentibus in egyptum dicitur. ſ. ca. iſto: Nuncij tui vſq̧ ad anes peruenerunt. que eſt ciuitas egypti. illi autē qui interfecto godolia tranſierunt in egyptū: non iuerunt illuc ſicut nuncij ad redeundū: ſed ſicut fugitiui ad illic manendū. ꝓpter qꝺ Ra. Sa. exponit hoc ca. de Oſee rege iſrael: qui miſit nūcios ad regez egypti ꝓ auxilio habēdo cōtra regē aſſyrioꝝ: vt ſic liberaret̄ a tributo qꝺ ſibi reddebat ſingl'is annis: vt habet̄. iiij. Reg. xvij. ⁊ licet littera poſſet ad h applicari: videt̄ tm̄ mihi ꝙ melius debeat intelligi de ſedechia rege iuda qui ex cōfidentia regis egypti rebellauit nabuchodonoſor regi: ꝯtra cōſiliū Hieremie: vt habet̄ Hiere. xxxvij. Et pro iſto auxilio habēdo miſit frequenter ſedechias ſolennes nuncios ad regem egypti: ſed defraudatus fuit ab intento: q2 rex egypti nō adimpleuit ꝓmiſſum deferendo ei auxiliū: igitur ſm hāc ſententiā ꝓcedit ſic ꝓpheta. q2 primo cōminatur penā regno iude ꝓpter cōfidentiā in egyptijs. ſecūdo idē facit regno iſrael ca. ſe. Et prima in duas. quia primo cōminat̄ illis de regno iuda afflictionē. ſecundo denūciat eis conſolationē: oleuz infūdēs poſt vinum. ſecunda ibi: Propterea expectat dominᵘ. Prima ī duas. quia primo arguit culpā. ſecūdo ſubdit debitā penā. ibi: Propterea hec dicit. Pria adhuc in duas. q2 p̄mo arguit cōfidentiā eoꝝ ſuꝑ egyptū. ſecūdo dei cōtēptū. ibi: Nūc ergo ingreſſus. Circa primū dicit: Ue filij deſertores. cōſilij Hieremie ⁊ alioꝝ ꝓphetarū domini. m Ut faceretis cōſiliū. de requirēdo pharaonis auxiliū. n Et nō ex me. q2 ꝓphete dn̄i hoc nō cōſulebant: ſz magis hoc diſcōſulebāt. o Et ordiremini telā. i. faceretis ꝓceſſum ad rebellandū chaldeis.
p Et non ꝑ ſpūm meum. ſed ꝑ ſpūm mendacē in ore ꝓphetarū falſorū: Hiere. xxviij.

Et adde

a Erāt enī in taph
nis.quaſi an ideo re
ceſſiſtis a me vt fuge
retiſ vſq in taphnis
⁊ anes. Taphnis
ciuitaſ in qua magis
contra moyſen ſigna
fecerunt. Anes in fi
nibus egypti ſita eſt:
forſitan timore turba
ti nō auſi ſūt in taph
nis manere:⁊ fugerūt
vſq ad anes.
b Onus iumētoꝝ.
poſt decem onera di
uerſarum gentiū vn
decimum onus reli
quarū tribuū duarū
ponit que remanſerūt
ducto ſedechia ⁊ ali
is ꝑncipibus ī baby
lonē. Jumentoruꝫ.
lxx. Quadrupedum
in deſerto. Omnes q̄
creatore deſerto ſecu
li erroribꝰ ſe dederūt q̄
drupedes in deſerto
ſeculi ſunt a quo fru
ſtra querūt auxiliū q̄
deū dereliquerunt.
c Jn terra. Heremꝰ
per quā iohanna fi
liꝰ charee ⁊ alij duces
traduxerūt reliquiaſ
in egyptuꝫ cōtra p̄ce
ptū dn̄i vel ip̄a egyp
tus in qua mltas tri
bulatiōes ⁊ anguſti
as ſuſtinuerūt.
d Nunc ergo. Do
minus ad Hieremiā
vł ad Eſaiā ſꝫ hebre
os: Unus enim ſpiri
tus eſt in prophetis ⁊
apud deum omnia tē
pora ſunt coniuncta.
Dominus ad Hiere
re 42 c miam: O Hieremia ī
greſſus cum eis in e
gyptum: ſcribe dili
genter que mandaui
eis: vt non fugerent
ſcilicet in egyptum: ſꝫ
manerēt in terra ſua:
vt ſit ſcriptura hec in
teſtimoniuꝫ: quia be
ne feci eiſ: bene docui
et ipſi ſpreuerunt.
e Et filij mendaces
filij nolentes audire
ropo. legem dei. Tropolo
gice. Omnis hereti
cus filiuſ appellatur.
Job.2.c Ex nobis enī exierūt
ſed nō fuerūt ex nob
q̄ interioribꝰ auribꝰ
nolūt audir̄ legē dei.
Nolite nobis videre
q̄ recta ſunt: nec mi
nare gehēne flāmaſ:
ſed promittite nobis
regna celorū. Ad po
pulum quoq ecclesie
negligentem auſteri
tatem magiſtrorū fu
gientem ⁊ adulatio
nem querentem hec
referuntur.

a ſ cōtentiones ⁊ ſupbie. ſ vetus:
ritum meū: vt adderetiſ peccātū ſup peccā a
a ſ quaſi ambulabitis. ab Eſaia enī vſq ad Hieremiā: cuiꝰ tpe
hoc factū ē.c.lxi.an.ſunt.
tum. Qui ambulatis vt deſcendatꝭ in egy b
a ſ Hieremiā ꝓpherā: ꝓphere enī os domini ſunt. Vn̄: Os dn̄i
lo.eſt. b ſ quia quod interrogantes audierant neglexerunt
ptum ⁊ ōs meū nō iterrogaſtis: ſꝑanteſ au
a ſ in fortitudine tua domine habemus fiduciam. b ſ pharao
nomen dignitatis regie: ſicut Auguſtus ceſar.
xiliū in fortitudie pharaonis: ⁊ habētes fi
a ſ protectione.
duciā in vmbrā egypti: et erit vobis forti c
a ſ qui et mephres ſicut alius nechao ꝓprie.
tudo pharaonis in cōfuſionē: ⁊ fiducia vm
ſ ironia. ſ emphaticos cū irriſiōe legendū ē. a ſ als thamnis.
a bre egypti i ignominiā. Erāt enī in taph d
nis principes tui: ⁊ nuncij tui vſq ad anes e f
ꝑuenerunt. Omnes confuſi ſunt ſuper po g
ſ quia.
pulo q̄ eis ꝓdeſſe nō potuit. Nō fuerūt in
auxiliū ⁊ in aliquā vtilitatē. Sed in ꝯfuſio
a ſ due tribus. ſ homo cum in honore eſſet non intellexit: com
parꝰ in iumētꝭ inſipientibꝰ.
b nem et opprobrium. Onus iumentorum h
a ſ quia in auſtrali parte habitabant. b ſ metaphoricos.
ſ hieruſalem vel populus. ſ Johāna et alij principes.
c auſtri. Jn terra tribulationis ⁊ anguſtie: lē i
a ſ venenatis venenati. b ſ generatio viperarum.
c ſ cito tranſiens ſicut patres eoꝝ.
ena et leo: ex ēis vipera et regulus volās: k
a ſ ſecum in egyptum. b ſ equorum aſinorum. c ſ aurum et argē
tum ⁊c̄.
portantes ſuper humeros iumentorū diui l
tias ſuas: et ſuper gibbū camelorū theſau m
ſ adueniente nabuchodonoſor.
ros ſuos ad populū qui eis prodeſſe non
poterit. Egyptus enim fruſtra ⁊ vane auxi
a ſ quia in egyptijs vanum auxilium. b ſ in egypto nō con
ſtantia belli.
liabitur. Jdeo clamaui ſuper hoc† Supbia n
a ſ ergo. b ſ in terra tua. c ſ egyptum.
d tantū ēſt: quieſce. Nunc ergo ingreſſus ſcri o p q
a ſ vt imperpetuum maneat. b ſ ſcriptura illud
be ei ſup buxum: ⁊ in libro diligēter exara r s
a ſ cum venerit nabuchodonoſor cum res cōpleta fuerit.
b ſ prophetalis veritatis.
illud: et erit in diē nouiſſimo in teſtimoni t
a ſ dicens: nō manebimus hic: ſed in egyptum fugiemus
um vſq in eternum. Populus enim ad ira v x
a ſ qui ſemper rebellis et incredulus.
b ſ dixerunt enim Hieremie: ora ꝓ nobis dominum vt dicat no
bis quid agere debeamus: et audire noluerunt. ſ me.
e cūdiā ꝓuocās ē: ⁊ filij mēdaces: filij nolen
a ſ ſi ꝓmittant ſe bene facturos cito deficiunt. b ſ futura.
ſ Hieremie: et Baruch: et Olde. ſ ſpū ꝓphetico: ꝓpria indu
ſtria. ſ Nolite annūciare nobis verbū domini: nō enī audiemꝰ.
tes audire legē dei. Qui dicūt vidētibus y
nolite videre: et aſpicientibus nolite aſpi
a ſ vt maneamus hic. b ſ vt eamus in egyptum.
cere nobiſ ea q̄ recta ſunt. Loquimi nobis
a ſ ſinite nos errare.
placētia: vidēte nob errores: auferte a me
a ſ quam docetis. ſ auferte a me veritatem hanc. b ſ tandē.
c ſ preſentia.
viāꝫ: decliate a me ſemitā: ceſſet a faciē no ʒ
a ſ monita eius. ſ propterea hec dicit dominꝰ b ſ quia repro
baſtis illum. c ſ nolentibus ſe ingerit: vt quē neglexiſtis com
monentem ſentiatis punientē vt habitaretꝭ in terra vr̄a.
ſtra ſctūs iſrael. Propterea h̄ dic ſanctꝰ iſrł. a

a Ut adderetis peccatū ſup peccatū. quia
primo diffiſi fuerunt de diuino auxilio. ſecū
do nimis confiſi de humano. ideo ſubditur:
b Qui ambulatis. et patet littera ex dictꝭ
vſq ibi: c Et erit vobis fortitudo pha
raonis ⁊c̄. q2 ex confidentia eius falſa rebel
lauerunt chaldeis: qui venientes deſtruxe
runt ciuitatē et templū: ⁊ partim occiderūt:
⁊ partim captiuauerunt cōfuſibiliter popu
lum. d Erant enī in taphnis. aliqui li
bri habent: Jerant quod fuit ſic dictū ab a
liquibus correctoribꝰ eo ꝙ ſubditur: Uſq
ad anes ꝑuenerūt. ⁊ male: q2 in hebreo ⁊ in
libris correctis habet̄: Erant eī in taphnis.
q̄ eſt ciuitas nobilꝭ egypti. e Principes
tui ⁊ nuncij tui miſſi tāq ſolēnes nuncij.
f Uſq ad anes ꝑuenerūt. Primo enī in
uenerūt regē egypti in taphnis: ſed anteq̄
reſpōderet eis trāſtulit ſe ad anes q̄ etiā eſt
ciuitas egypti: ⁊ ſic ſecuti ſūt eū ad habēdū
eius reſpōſū. g Omnes cōfuſi ſūt. ſ. di
cti nūcij: q2 nō habuerūt inde aliqđ remedi
um ſed cōfuſionē: ⁊ cū hoc magnū dānū. iđ
ſubdit̄: h Onus iumētoꝝ auſtri. i. iumen
torū portātiū onera verſus egyptū: q̄ eſt in
parte auſtrali reſpectu regni iude: Munera
multa ⁊ magna ꝓ habendo eius auxilio. et
vn̄ portarent̄ ſubdit̄: in terra tribulationis
⁊c̄. i. in regno iude: cui īminebat magna tri
bulatio ⁊ āguſtia a nabuchodonoſor rege. B
i Leena ⁊ leo. i. rex ſedechias ⁊ regina.
k Ex eis vipera ⁊c̄. i. filij ex eis nati vene
no malicie pleni. l Portantes ſup ⁊c̄.
m Filij enī regis aliquādo mittebant̄ ad
querendū tale auxiliū. vel pōt exponi de q̄
buſcunq nuncijs a rege ⁊ regina miſſis: ⁊ ꝓ
pter hoc dicunt̄ eſſe ex eis. m Sup gib
bum camelorum. habet enī camelus gibbū
ſup dorſū ſup quē ponitur ſella ⁊ onus. ce
tera patent ex dictis vſq ibi: Supbia tm̄ ē.
ex magna enī ſupbia ꝓcedebat ꝙ ip̄e ſede
chias ⁊ pplꝰs eiꝰ nolebāt ſeruire regi baby
lonis ſm̄ cōſiliū hieremie a dn̄o ſibi reuela
tū. o Quieſce. a querēdo tale auxilium
ab egyptijs cōtra regē babylōis: ⁊ ſeruias † De pe. di.2.c. ſunt q̄ arbitrāt̄ ibi. peccaſti quieſce. De appel. c. qua fronte. in glo.
ei in pace. p Nūc ergo īgreſſus. Hic con
ſequēter arguit̄ ppłs de ꝯtēptu dei ⁊ ꝓphe
tarū ſuoꝝ. primo tm̄ introducit̄ deꝰ loquēs
ip̄i Eſaie. dicens: Nūc ingreſſus. ſ. tu Eſaia
locū vbi ſcribis tibi a dn̄o reuelata.
q Scribe ei. i. populo iude. r Sup bu.
Jn hebreo habet̄ ſup tabulā. ſꝫ Hiero. trāſ
tulit buxū: eo ꝙ tabule ad ſcribendū fiūt cō
muniter de buxo. s Et in libro di. ⁊c̄. ſ.
ꝑ notariū tuū: habebāt enī ꝓphete aliquan
do notarios: ſicut baruch fuit notariꝰ Hie
re. vt habet̄ Hiere. xxxvi. ⁊ magis ꝓbabile
ē de Eſaia qui fuit nobilis ⁊ de ſtirpe regia
ꝙ habuit notariū ſcribentē in volumie illđ
qđ ꝓpheta priꝰ ſcripſerat in tabula ꝓ exem
plari. t Et erit in die nouiſſimo in teſti
moniū. ⁊ vocat̄ ibi nouiſſima dies in qua ci
uitas fuit deſtructa ꝑ chaldeos. tūc enī īple
ta fuit cōminatio pene hic poſita. v Uſ
q in eternū. i. vſq ad finē mūdi: q2 ſp erit ꝓ
phetia Eſaie in teſtimoniū malicie illoꝝ con
tra quos loquebatur. ideo ſubdit̄: x Po C
pulꝰ enī ad iracūdiā ꝓuocās eſt. ſ. ip̄m deū
ꝑ maliciā ⁊ cōtēptū. y Qui dicūt vidēti
bus. i. veris ꝓphetis. q2 verba eoꝝ veriſſi
ma reputabāt inania ⁊ falſa: ⁊ patet lr̄a vſq
ibi: ʒ Ceſſet a facie ⁊c̄. i. deus ſāctificās
iſrael. ex tali enim contemptu verbis ⁊ factꝭ
oſtendebant ꝙ deus deberet eos dimittere
propter ſuam maliciam.
a Propterea erit vobis iniquitas hec. De
ſcripta populi malicia. hic conſequenter de
nunciatur debita pena. cū dicitur:

a Pro eo ꝙ repro. Heretici quoq; ⁊ omne dogma cõtrarium veritati cõfidūt in calumnia ⁊ mēdacio: ꝓpterea īpietatis eorū ciuitas deſtruet: quā ſcʒ edificauit cain cui veniet repētina ꝑditio cū capta fuerit ab eccleſiaſticis viris. ⁊ ideo deſtructa ⁊ cōminuta vt nihil remaneat in ea quod poſſit ignem emortuū reaccendere ⁊ ſaltē ſcenoſam ⁊ paruulam aquā ſitientibus ꝑbere. b Sicut interruptio. quaſi: quomodo interruptio muri altiſſimi qui longā traxit ruinā difficile īſtaurari: ⁊ priſtinū decorē recipere poteſt: ſic veniet vobis repentina cõtritio. c Quia hec dicit dominus. Anagoge. Omnes ad penitētiā ꝑcipue ⁊ maxime hereticos hortatur: quia ſi reuerſi a vitijs ingemuerint ⁊ penitentiā egerint: ſalui erūt. Allego. Illi ecōtrario cõfidētes ī falſis magiſtris ⁊ in certis ſeculi equos egyptios deſiderant: ⁊ eorum velocitate letant: quos multiplicare dominus prohibuit. Ideo eccleſiaſtici viri ꝑſequēt eos: ⁊ vnius bellatoris vocē: vel .v. q̄ ad mentē ⁊ ad quinq; ſenſus referre debemus mille homines: ⁊ incõpoſita turba fugientiū ſuſtinere nõ poterūt.

Plorās

a Pro eo ꝙ reprobaſtis ṽbum: (ſ hoc.) a
a ſ habētes fiduciam in egyptiorum calumnia atq; mēdacio. b ſ deceptione. c ſ ſupbiā egypti
⁊ ſperaſtis in calūnia ⁊ ī tumultu: b c
ſ ſpe ſ tumultu.
⁊ innixi eſtis ſup eo. Propterea d e
a ſ trāſgreſſio ꝑcepti.
b erit vobis iniquitas hec: ſicut in f
a ſ muri. b ſ vt ipſi cadatis ſubito.
terrūptio cadēs: ⁊ reqſita ī muro
excelſo. Qm̄ ſbito dū nõ ſperat
a ſ muri. b ſ alia ſimilitudo.
vēiet ꝯtritio ei⁹: ⁊ cōminuet ſic
a ſ ſic nec de vobis aliqd vtile remāebit ꝑſequēte nabuchodonoſor.
ꝯterit lagēa figuli cõtritiōe ꝑūalida: ⁊ non inueniet de fragmē g
tis ei⁹ teſta in q̄ portet ignicul⁹
de incēdio: aut hauriat paꝝ aq̄
a ſ qui per me et Hieremiā vobis loquit.
c de fouea. Quia hec dicit dñi h
nus deus iſrael: Si reuertami i
a ſ quaſi penitentiam agite anteq̄ veniat captiuitas. b ſ in terra veſtra.
ni ⁊ quieſcatis: ſalui eritis. In k l m
a ſ quietis. b ſ fixa in me et non in egypto.
ſilentiō et ī ſpē erit fortitudo ve n o
a ſ obedire mihi. b ſ manebimus hic.
ſtra. Et nõluiſtis: et dixiſtis: Ne p
a ſ egyptiorum.
quaq;: ſed ad equos fugiemus. q
a ſ concito gradu ꝑgem⁹ ad eos.
Ideo fugietis. Et ſuper veloces r s
a ſ chaldei quos effugere nõ poteritis.
aſcendemus. Ideo velociores t
erunt qui perſequent vos. Mil
a ſ egyptij in quib⁹ cõfiditis. ſ chaldei
le hõmies a facie terroris vni⁹:
⁊ a facie terroris quinq; fugietis:
ſ pauci in ſignū tāte captiuitatis. b ſ fixus in ſignum naufragij.
donec relinquamini quaſi mal⁹ v
nauis in vertice mõtis: et quaſi x
a ſ potentie dei demonſtrande. et cuius ſermo compleatur: meus an illorum.
ſignūʒ ſuper collem. Propterea y †
a ſ quaſi hec venient niſi penitentiam egeritis: ꝓpterea ex. do. ſ penitentiā veſtram.
expectat dñs vt miſereat veſtri: z
a ſ in miſericordia: ſupexaltat miſericordia in iudicio b ſ vel in cruce vt omnibus parcat.
⁊ ideo exāltabit pārcēs vobis: a

Nico. de lyra

a Pro eo ꝙ reprobaſtis verbū hoc. id ē verbū domini ꝑ ꝓphetas dictū. b Et ſperaſtis in calumnia. querēdo occaſionē recedendi a ſeruitute regis babylonis: cui tamē ſedechias rex et ꝑncipes iurauerunt ſeruire: vt habetur .ij. Paral. vl. c Et in tumultu .ſ. exercitus regis egyptiorum: quē ſperabāt venire ad eoꝝ auxiliū: ī magno fragore armoꝝ ⁊ pompa: d Et innixi eſtis ſup eo: magis q̄ ſup diuino auxilio. e Propterea erit vobis ī iquitas hec. de tranſgreſſione iuramēti ⁊ de cōtemptu dei. f Sicut īterruptio ⁊c. q̄ quanto cadit a loco altiori: tāto magis opprimit illa ſuper que cadit. ⁊ ꝑ hoc intelligitur ꝙ iniq̄tas ꝑdicta eſſet cauſa deſtructionis ciuitatis ⁊ popli. ⁊ patet lr̄a vſq; ibi: g Et nõ inuenietur de fragmētis eius teſta. i. nõ remanebunt aliqui reſidui de pplo in terra iuda qui poſſint eā opari: qr illi quos dimiſit nabuçardan ad colē dum terrā mortuo godolia fugerunt ī egyptū timore chaldeoꝝ. h Quia hec dicit dominus deus iſrael. qui nõ poteſt mentiri. i Si reuertamini. per penitentiā ad dei miſericordiam. k Et quieſcatis. a rebellatione contra regē babylonis. l Salui eritis. ita enī ꝑdicauit Hieremias regibus ⁊ pplo regni iude: vt patet ī multis locis ſue ꝓphetie. m In ſilentio. i. humiliter ⁊ pacifice ſeruiendo regi babylonis ſm̄ domini voluntateʒ. n Et in ſpe. diuini auxilij nõ humani. o Erit fortitudo veſtra. conſeruans ciuitatem ⁊ populū a deſtructione: ſꝫ qr ſedechias noluit credē Hieremie ⁊ populus eius. ideo ſubditur: Et noluiſtis. p Et dixiſtis. nequaq;. ſ. faciemus Hieremie conſilium. q Sed ad equos fugiemus. i. ab eq̄tibus egypti refugium ⁊ auxilium queremus. r Ideo fugietis. quia deficiēte auxilio egypti ⁊ rupta ciuitate ſedechias rex ⁊ viri bellatores fugerūt nocte. iiij. Reg. vl. s Et ſuper veloces aſcēdem⁹. id eſt ſi rex babylonis aduerſus nos preualuerit per velocitatem equoꝝ noſtroꝝ euademus manuʒ eius: quod excludit dicens: t Ideo velociores erunt qui perſequentur vos: quia chaldei inſequentes ſedechiam fugientem ip̄m comprehēderunt. iiij. Reg. vlti. v Donec relinquamini quaſi mal⁹ nauis. in ſignum naufragij preteriti. x Et quaſi ſignū ſuper collem. vbi aliquando in ſublimitate arboris magne aſcendit ſpeculator ad videndū ſi hoſtes veniant: ⁊ ex qua parte ⁊ ſic dat ſignum fugiendi illis ꝓ quibus ſpeculatur: ⁊ ad quaʒ partem debeant fugere ne cadant in manibus hoſtium: ⁊ ipſe etiam velociter deſcendens fugit cū alijs: ſic fuerūt illi qui remanſerunt de populo iuda: quorum aliqui fuerunt ducti in babylonem in ſignum victorie chaldeoruʒ ⁊ deſtructionis iudee: ſicut malus eſt ſignum naufragij preteriti: ⁊ alij fugerunt in egyptum timētes cõtra ſe aduentum chaldeorum. y Propterea expectat. Hic conſequenter ꝓpheta poſt vinum mordificatiuum īfūdit oleū lenitiuū denuncians populi conſolationem. Circa quod ſciendū ꝙ hanc partem exponunt doctores noſtri cōmuniter ad litteram de redemptione populi iude de captiuitate babylonica facta per cyrum deſtructo regno chaldeoꝝ: vt habetur Eſdre. j. Sʒ huic expoſitioni nõ videtur littera bene cõſonare in pluribus locis. vtpote quod dicitur. j. Plorās nequaq; plorabis. id eſt poſt reditū de captiuitate babylonica materiam triſticie nõ habebis vt iſti exponunt: contrariū videtur Neemie. j. vbi dicitur ꝙ ppl̄s reuerſus de babylone erat in afflictione magna ⁊ opprobrio. Itē quod ſubdit poſtea: Et dabit tibi dñs panē artū ⁊ aquam breuem. i. in redeūdo de babylone ſuſtinebis penuriam victus ſm̄ iſtos: hoc non bene cõſonat predictis ab eis. ſ. ꝙ non haberent materiā triſticie. Item ei quod poſtea ſubditur: Et dabitur pluuia ſemī tuo ⁊c. quod exponunt de magna abundātia ī terre fructibus ⁊ animalibus. cuius cõtrariū videtur poſt reditum Neemie. v. ca. vbi dicit ꝙ multi de populo diſponebant vendere filios ⁊ filias ſuas in ſeruos ⁊ ancillas ꝓ victu habēdo. Item quod dicitur: ⁊ non faciet auolare a te vltra doctorē tuū: ſcilicet Eſdram: vt dicunt ꝙ non videtur verū: quia Eſdras non ſemꝑ ſtetit cū eis: ſʒ pauco tēpore: quia poſt alios lōgo tēpore venit de babylone: ⁊ non multū ſuperuixit. Item quod infra dicitur: Et erit lux lune ſicut lux ſolis ⁊c. exponunt dicētes ꝙ hoc ītelligitur de maiori leticia quā habuerūt poſt captiuitatem q̄ ante. tantus tamen exceſſus leticie non videtur bene predictis concordare: ⁊ maxime quia nunq; redierunt ad tantam proſperitatem ſicut fuerant ante de multo. maxime tempore dauid ⁊ Salomonis et aliorum regū plurimorum: ⁊ ideo ſaluo meliori iudicio videtur ꝙ iudei melius q̄tum ad aliquid exponant partem iſtam: ſcilicet de redemptiōe eoꝝ fienda per chriſtum: ſed in hoc errant ꝙ expectant futurum quod iam tranſijt in preteritum. igitur accipiendo ab eis quod ē verum: ⁊ falſum reſpuentes: exponamus litterā de redemptione facta per chriſtum. Et diuiditur in duas parteſ. quia primo ponitur redēptio facta ꝑ chriſtū ī ſuo aduentu primo. ſecundo fiēda in ſecūdo. ibi: Et erit. Prima hic predicit ab Eſaia. cū dicitur: Propterea. i. ꝓpter mala vr̄a multiplicata. z Expectat do. ⁊c. i. differt redēptionem veſtraʒ ꝑfectā ꝑ chriſtū fiēdā: verūtamē qr nõ aufert eā. ſubditur: a Et iō exaltabit ꝑcēs vobis. qr tp̄s ſui aduētus erit tp̄s magne miſericordie: veruntamen nõ erit ſine iuſticia q̄

G a Plorans ne.plo. Iudei re/
ferūt hoc ad tēpus illud quan
do ſub çorobabel et ieſu mag/
no ſacerdote poſt.lxx.ānos re/
dierunt de captiuitate in hieru
ſalem ⁊ bona fleuerūt que ꝓus
habuerāt. Nos aūt oēs ꝓmiſ/
ſiones que excedunt mediocri
tatem illius temporis ad chri/
ſti referimus aduētum: in quo
captiuus quondā popul⁹ paſſi
one domini liberat⁹ habitat in
ſion et ī hieruſalem.in ſpecula
ſcilicet et viſione pacis.i.eccle/
ſia. b Poſt tergū ⁊c. Pri/
ma conditione q̄ſi in facie adā
Gen.1.d audiuit a domio: Creſci.⁊ mul
tipli.et re.ter. Poſt peccatum
Idē.3.c quaſi poſt tergū poſitus male/
dicta terra in opere tuo. Hui⁹
caſu nos omnes retro cedim⁹:
Zach.1.a modo audim⁹ a dño: Conuer/
timini ad me: ⁊ ego.cō.a.v. Et
Iohel.2.c alibi: Cōuertimini ad me in to
to corde v̄ro ⁊c. vt his monitꝭ
anteriora petamus: et hoc eſt:
Aures tue audiēt verbū mo.
poſt tergū. c Neqꝫ ad dexte
rā. In vtraqꝫ ꝑte quicquid ſu/
pra modū eſt.in vitio eſt. Ne/
qꝫ ad de.⁊c.declinādū ē.ſꝫ via
publica gradiēdū.i. regia que
non fallit. d Et cōtami. la.
Idola.ſ.que ad ſimilitudinem
veritatꝭ artifex lingua compo/
ſuerit in ſplēdore eloquētie qđ
ſignificat argentū. et in ratiōe
ſapientie qđ ſignificat aurū cō
minues ⁊ diſperges ⁊ īmunda
iudicabis. e Et dabitur lu.
Re.18.g ⁊c. In regū volumine ſcriptū
eſt: qꝛ īterfectis ab Helia pſeu/
do ꝓphetis data ſit pluuia ter/
Re.4.c re iſrl': et panis Heliſei. Et poſt
ea ſaluatoris vberrimus fuerit
atqꝫ pīguiſſim⁹: ⁊ tātā plenitu
dinē habeat vt multa hominū
milia ſaturati ſint. In preſenti
quoqꝫ loco nō daꝛ pluuia ſemi
ni ſpirituali ⁊ panis terre vber
rim⁹ atqꝫ pinguiſſim⁹: niſi ido/
la deargentata ⁊ deaurata fue/
rint cōminuta ⁊ reputata ī ſter
quiliniū: niſi enim vitia abiece
rint v̄tutes non ſubeunt.
f Paſcenꝛ. Quidā hec hyp/
bolicos Cyri tēporibus qui ca
ptiuitatem populi relaxauit in
iudea completa contendūt.
g Cōmixtū migma. Iſaac hor
deum ſeuit: qꝛ apud allophy/
los erat: ⁊ cētenariā hordei fru
Oſee.3.a gem recepit. Et oſee choro ⁊ di
midio hordei adulteram cōdu/
Ioh.6.a xit. Saluator quoqꝫ quinqꝫ mi
lia virorum q̄nqꝫ ſenſus corpo/
ris et legem moyſi ſequentium
hordeaceis panib⁹ ſaturauit:
Mat.15.d qui in alio loco frangens ſeptē
panes et ī fruſta cōminuens q̄t
tuor milia triticeis panibus re
pleuit qui euangelicum nume/
rum ſequebatur. Huiuſmodi
populi partem comedunt pale
arum in quibuſdā ſequentes
litterā et per paleas et hordeū
paulatim proficiunt ⁊ trāſeunt
ad frumentum.

G Et erūt

a ¶ fili⁹: pr̄ eni nō iudi.queqꝫ. ſed omē.iu.d.f.
quia deus iudicij domin⁹. Bea a
a ¶ expecta dominū ⁊ vl.a.⁊c.
¶ recta ſpe.
ti omnes qui expectāt eum. Po b
a ¶ eccleſie que eſt modo in ſpeculatione.
pulus enim ſion habitabit i hie c
a ¶ celeſti vbi eſt vera viſio pacis.
b ¶ ante. c ¶ cōuerſus. ¶ abſterget deus oēm
la.o.ſ. ¶ fletus tuus vertetur in gaudium.
¶ in hieruſalem.
a ruſalem. Plorans nequaqꝫ plo d
a ¶ quotidie. ¶ in die iudicij omnino.
rabis: miſeranſ miſerebitur tui. e
a ¶ plenā miſeratiōe. b ¶ orōnis. c ¶ hierl'm
Ad vocem clamoris tui ſtatim f
a ¶ ſi digna audierit. b ¶ ecce aſſum. ¶ magis
re q̄ȝ voce.
vt audierit reſpondebit tibi. Et
a ¶ iudei dicunt ꝙ egreſſuri de captiuitate in/
opiam cibi et potus paſſi ſunt.
b ¶ doctrinam euangelij que duobus manda/
tis coartat omnia mandata.v.t.
dabit tibi dominus panez artū g
a ¶ ſcriptura vbi obſcura panis ē: vbi apta aq̄.
et aquam breuem: et non faciet h
a ¶ recedere. b ¶ magiſter veſter vn⁹ eſt chriſt⁹.
auolare a te vltra doctorē tuū
a ¶ cordis. b ¶ modo in ſpe: tandem in re.
et erūt oculi tui videtes ꝓcepto i+
¶ interiores. ¶ exaudient.
rem tuum: et aures tue audient k
¶ chriſti.
b verbum monentis poſt tergū. l
a ¶ chriſtus ad credentes loquitur: ¶ ego ſum
via veritas ⁊ vita. ¶ me imitamini. vnde: Vē
de omnia et ſequere me: et qui mihi miniſtrat:
me ſequatur.
b ¶ de virtute in virtutem.
Hec ē via ābulate i ea: ⁊ ñ decli/ m n
a ¶ noli eſſe nimiū iuſt⁹. b ¶ in malū declines.
c netꝭ neqꝫ ad dextraȝ neqꝫ ad ſini o
a ¶ conuerſus ad fidem reputabis omnia idola
contaminata ſculptilia ⁊ conflatilia.
d ſtram. Et ꝯtāminabis laminas
a ¶ ornamentum.
ſculptiliū argēti tui: ⁊ veſtimen
tū ꝯflatilis auri tui: ⁊ diſperges
ea ſicut immūdiciaȝ mēſtruate.
a ¶ Eſaia vel Hieremia. b ¶ populo credē
ti de gentibus.
e Egredere. et dices ei: Et dabiꝛ p q
a ¶ gratia ſpūſſancti. b ¶ predicationi.
c ¶ in quacunqꝫ gente.
pluuia ſemini tuo vbicūqꝫ ſe/
a ¶ ego ſum panis viuus.
minauerꝭ i terra: ⁊ panis frugū r
a ¶ in cordibus ſanctorum. b ¶ grane ⁊ pin
guedine ſpirituſſancti.
terre erit vberrimus ⁊ pinguis.
a ¶ pane dei. b ¶ eccleſia. c ¶ cū idola cōfre/
f Paſcenꝛ i poſſeſſiōe tua i die il/ s
geris. a ¶ mitis corde qui ſequiꝛ agnū quocū
qꝫ ierit: et ſemper ad dexteram eſt.
b ¶ apoſtoli duces gregꝭ. c ¶ apoſtoli vel apo
ſtolici viri.
lo agnus ſpatioſe: ⁊ tauri tui et t v
a ¶ filij.ſ.iudeorū q̄ ꝑ aſinam: vel gentiliū qui ꝑ
aſine pullum ſignificantur. ¶ ſubiecti.
b ¶ vt fructificent. c ¶ eccleſiam vel vnuſquiſ/
qꝫ corpus ſuum.
pulli aſinorū qui ꝯpanꝛ terram x
a ¶ hiſtoriam cum ſpirituali ſenſu.
b ¶ migma ē hordeum cum palea.
g cōmixtum migma comedēt ſic y z

ſticia que ſemꝑ dei miſericordiam cōcomitaꝛ.
ideo ſubdiꝛ: Quia deus iudicij dñs. a Be
ati omnes ⁊c. firmiter credēdo eius aduētū.
b Populus enim ſion.i. fidelis ⁊ catholic⁹.
c Habitabit ī hieruſalem.i.in eccleſia: ſm ꝙ
diciꝛ ad Heb.xij. Acceſſiſtis ad montem ſion
et ciuitatem dei viuētis hieruſalē celeſtem. et
qꝛ ad litterā in monte ſion incepit fides catho
lica per predicationem chriſti ī ꝓpria perſona
et per miſſionē ſpūſſancti ſuper apoſtolos: vt
dictum fuit ſupra.ij.ca. d Plorās nequa/
q̄ȝ plorabis. pro dilatione chriſti venturi pro
qua ſuſpirabant ingemiſcentes patres veterꝭ
teſtamenti. e Miſerans miſerebitur tui. in
tantū ꝙ exponet ſe morti. f Ad vocem cla
moris tui ⁊c. In primitiua eccleſia et per lōgū E
tempus poſtea ſancti viri habebant frequētiſ/
ſime ad vota diuina reſponſa. g Et dabit
dominus ⁊c. id eſt ex dei gratia erit contentus
paruo victu. alꝭ parco: ſicut patet in decurſu
eccleſie in viris ꝑfectis et religioſis. h Et
non faciet auolare ⁊c. id eſt chriſtum qui dicit
de ſeipſo Matth.xxiij. Vn⁹ eſt magiſter veſter
chriſtus. et de ſua permanentia dicitur Mat.
vltꝭ. Ecce ego vobiſcum ſum omnibus dieb⁹
vſqꝫ ad conſūmationem ſeculi. ſm enī diuini/
tatem vbiqꝫ eſt per eſſentialem preſentiā et po
tentiam. ⁊ in eccleſia ſua per ſpecialem gratiā.
et ſm humanitatem in euchariſtie ſacramēto
ſ̄n quo corpus eſt ex vi ſacramenti anima ⁊ di/
uinitas ex ꝯcomitātia inſeparabili poſt reſur/
rectionē. In tranſlatione chaldaica ſic habe/
tur: Et non recedet vltra diuinitas eius. Ex q̄
patet ꝙ non poteſt ꝯuenienter intelligi de Eſ/
dra doctore: ſed chriſto conuenit optime.
i Et erunt oculi tui videntes ⁊c. id eſt chri/
ſtum qui apparuit viſibilis etiā oculis corpo
ralibus in forma humanitatis. ⁊ in ſacramen/
to ſub ſpecie panis. k Et aures tue ⁊c. ſcꝫ
euangelicū. l Poſt tergum monentis.i.
ad ſequendum veſtigia chriſti predicantis in
perſona propria primo: et poſtea in apoſtolis
alijſqꝫ diſcipulis. m Hec eſt via. ſcilꝫ fides
catholica. n Ambulate in ea ⁊c. qꝛ eccleſia
nunq̄ȝ declinabit generaliter a fide catholica.
o Et contaminabis ⁊c. quia gentiles ad pre
dicationem apoſtolorum cōfregerūt idola ſua
materiam et ornamēta idolorum pauperibus
erogantes. p Egredere et dices ei. id ē ido
latrie que ceſſauit quaſi in vniuerſo orbe.
q Et dabitur pluuia ſemini tuo ⁊c. Semen
parabolice dicitur hic verbum euangelicum:
ſm ꝙ dicit ſaluator in parabola ſeminātꝭ Lu/
ce.viij. Semen eſt verbum dei. et recipientib⁹
ipſm per fidē data eſt pluuia gratie dei et ꝑ ta/
lem modum diciꝛ Deutero.xxxij. Cōcreſcat vt
pluuia doctrina mea. r Et panis frugū ⁊c.
Iſte ē panis euchariſtie qui dicitur panis fru/
gum terre: quia materia huius ſacramenti eſt
panis triticeus de terra productus. ⁊ continet
iſte panis pinguedinem gratie diuine.
s Paſcētur in poſſeſſione tua ⁊c. id eſt chri/
ſtus de quo diciꝛ Ioh.j. Ecce agnus dei q̄ tol
lit pec.⁊c. Paſcitur ſpecioſe in dilatatiōe caſti
tatis eccleſie. ſm ꝙ dicitur Cañ.ij. Qui paſci/
tur in lilijs donec aſpiret dies ⁊ inclinenꝛ vm
bre. t Et tauri tui. id eſt apoſtoli. v Et
pulli aſinorum. alij inferiores predicatores.
x Qui operantur terram. laborando ī agro
dominico verbo et exemplo. y Cōmixtum
migma comedent. gloſa ſuper locum iſtum di/
cit ꝙ migma eſt hordeū mixtum cum palea. et
eam ſequuntur expoſitores noſtri. ſed huic di/
cto videtur contrariari qđ ſubditur: z Si/
cut in area ventilatum eſt. id eſt purgatū a pa
lea. quid autem intellexerit Hiero. per migma
neſcio: ſed in hebreo habetur ſic: Mixtum for
te comedent.i. cōmixtionem diuerſoꝝ granoꝝ
i abſqꝫ aliq̄

F a Et erunt. In die iudicij ſuper montes ⁊ col/
les erũt riui cur. aq̃x: qꝛ bona opa ſanctorũ cla
rebunt que obſeruãtes mandata impleuerũt: et
doctrina euangelij appropinquãte die iudicij p̃/
dicatione helie et enoch pene per omnes gentes
abũdabit. Et erũt ſup
oẽm. Iudei multos ĩter
fectos et ruentes turres
F ad romanũ referunt ĩpe
2.Teſ.2.b riũ. Añ vt qui tenet nũc
teneat donec d̃ medio fi/
at ꝙ eo tp̃e tãta beatitu
do fuerit p̃plo iſrl̃: vt nõ
ſolũ valles ⁊ campeſtria
ſed montes ⁊ colles aq̃s
fluentibꝰ irrigentꝫ. Nos
montes et colles intelli/
gimus qui virtutibꝰ ele/
Mat.5.a uantur qui eſuriunt ⁊ ſi/
tiunt iuſticiam quos do
minus ꝓuocat ad bibẽ/
Jo.4.b dum: qui enim biberit d̃
aquis eius non ſitiet in
eternum. vnde: Bñdici/
te domino de fon. iſrael.
b Interfectiõis multo/
Mat.10.b rum. Multi enĩ ſunt vo/
cati: pauci vero electi.
Turres poteſtates de/
monum vl' ſupbi de qui/
Pſ.36. bus dicitꝫ: Uidi impi. ſu/
perexal. et. e. ſi. c. li. Has
turres edificare cupie/
bãt qui mouerũt pedes
ſuos ab oriente quorum
lingue in babylone ꝯfu/
ſe et ſup q̃s cecidit turrꝭ
ĩ ſyloa. c Et erit lux.
Cum premiũ laboris ꝑ/
cipient: quia creatura li
berabitꝫ a ſuitute corru/
ptionis. Non mirũ ſi lu/
na ſolis fulgorem recipi
Mat.13.f at: Quia iuſti fulgebũt
ſicut ſol. d Ecce nomẽ
dñi. Filius in nomĩe pa/
tris. vnum enĩ nomen ẽ
patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſãcti.
Ibi.28.d vnde: Baptiçãtes eos ĩ
nomĩe p̃ris ⁊ filij et ſpũſ
ſancti: nõ in noĩbꝰ ſed in
nomine qd̃ eſt deus.
e Spiritus eius ⁊c̃. Si
cut torrẽs inundans eũ
peruenerit vſ ad collũ
animãtẽ ſuffocat: ſic ſpi/
G ritus ire dei in iudicio ĩ/
pios ſuffocabit. Finem
oĩm veniſſe ſignificat: ſi/
cut torrens ſuffocat eum
ad cuius colluꝫ ꝑuenit:
ſic dei iudiciũ neminem
tranſibit impunitum.
f Qd̃ erat in maxillis.
⁊c̃. Ut ꝑ volũtate diaboli circũferentꝫ. hec ꝑdet
dñs in die iudicij vel ĩ p̃dicatiõe aplõx: cũ gen/
tes ad fidẽ venerint ⁊ idola relinquẽt. g Can
ticũ erit vo. Penã malox agit de gl'ia ſãctorũ.
Exo.15.a Sicut iſrl' tranſito mari rubro cũ vidiſſẽt pha
raonẽ et egyptios ſubmerſos: cũ leticia dixerũt:
Cãtemꝰ do. glo. enĩ. ⁊c̃. Sic in die iudicij trãſito
mundo et dãnato diabolo et mẽbris ſuis ſancti
cũ leticia exultabũt ĩ dei laudibus: eodẽ modo
in ꝯuerſione gentiũ. h Sicut q̃ ꝑ ⁊c̃. Prece/
ptum ẽ filijs iſrael vt decimas bonorum ſuoruꝫ
tẽplo dñi offerrẽt datorem bonox glorificãtes:
ſic ſãcti ĩ iudicio offerẽt manipulos ſuos exultã/
tes et deum laudantes: ⁊ gẽtes ꝯuerſe ſiĩiter.

a ſ ſcripture. b ſ a ſpirituſancto examinatũ. c ſ de die iudicij.

a in areã vẽntilatũ ẽ. Et ẽrũt ſuper a

a ſ ſanctos virtutibꝰ eminẽtes vel plus vel minꝰ vel expoſitores diuinorum eloquiorum.

oẽm mõntẽ excelſũ: et ſuper oẽm

a ſ doctrina euangelij.

collem eleuatum riũi currentiuꝫ b

ſ iudicij.

b aquax in die interfectionis mul c

a ſ demones munimentuꝫ malorum et principes huius ſeculi.

c torum: cum ceciderint turrẽs. Et d

a ſ poſt iudicium ⁊ celum erit no. et ter. no. oĩa enim ꝓpter hoĩeꝫ facta ĩ eius lapſu peiorata ſũt: ⁊ ſol et luna ſuo lumine minorata.

erit lux lunę ſicũt lux ſolis: et lux

ſ finitum ꝑ infinito.

ſolis erit ſeptempliciter ſicut lux

a ſ ſcꝫ quãdo creatus eſt mundus.

ſeptẽm dierum: in die qua alliga

a ſ ſanando. b ſ mortalitatẽ peccati ⁊ oẽs miſe rias. c ſ abſolute: vt omnes deo ſeruientes ſigni ficet. ſ ſanctorum. ſ fugiet dolor et gemitꝰ.

uerit dõminꝰ vulnũs põpuli ſui:

et percuſſuram plagę eius ſana/

a ſ bonis promittit premia: contemptoribus mi/ natur ſupplicia.

b ſ ad dãnandũ malos: ⁊ remunerandũ bonos.

d uerit. Ecce nõmen domini vẽnit e

a ſ poſt multa tẽpora. b ſ ĩ vindicta more nr̃o.

de lõnginquo: ardẽns furor eius f g

a ſ reprobis. b ſ verba.

et grãuis ad portandum. Labia h i

a ſ filij. b ſ dicendo: Eſuriui et nõ dediſtꝭ mihi manducare ⁊c̃.

eiũs rẽpleta ſunt indignatione:

a ſ Ite maledicti in ignem eternum.

et lin gua eius qũaſi ignis deuo/ k

a ſ diabolum et membra eius.

e rãns. Spiritus eiꝰ velut torrens l m

inundans vſ ad medium colli:

ad perdẽdas gentes in nihilum: n

a ſ diabolum qui ſubiectos trahit in ruinam.
b ſ dominationem diaboli.

f ⁊ frẽnum errõris quod erat ĩ ma o

g xillis populorum. Canticum erit p

vobis ſicut vox ſanctificatę ſolẽ/ q r

h nitates: ⁊ leticia cordis ſicut qui s

a ſ iudei ĩ templum: ſancti in celum.

pergit cuꝫ tibia: vt intrẽt in mõ/

Sulphuris

abſ aliqua corruptione in ſua bonitate manentiũ. per qd̃ metaphorice in telligitur congregatio fidelium ex iudeis ⁊ gẽtilibus ⁊ varijs nationibus qui incorporati ſunt eccleſie per predicationem apoſtolorum aliorũ predi catox. a Et erunt ſuper oẽm ⁊c̃. per montes excelſos intelliguntur apo ſtoli. per colles qui ſunt montes minores p̃dicatores alij. b Riui currẽ tium aquarum. i. abundãtia ſane doctrine. eo mo/ do loquendi quo dicitur ſupra. xj. Repleta eſt ter/ ra ſcientia domini: ſicut aque maris operientis. c In die interfectiõis ⁊c̃. id eſt tẽpore deſtructiõis hieruſalẽ in qua erant multe turres: que cum mu/ ris deſtructe fuerunt per romanos: ⁊ illo tempore multum viguit p̃dicatio euangelij ꝑ apoſtolos ali os diſcipulos chriſti. d Et erit. Hic denuncia/ tur liberatio fideliũ in ſecũdo aduentu chriſti. tũc enim liberabuntꝫ a penalitatibus vite preſentꝭ. Et diuiditur in duas. quia primo ponitur huiuſmodi liberatio. ſecundo demonis abiectio. ibi: Ecce no/ men. Circa primũ ſciendũ ꝙ ſm ſãctos doctores et catholicos in finali iudicio mundus ĩnouabitꝫ et meliorabitꝫ ad augmentũ glorie electorum: qui ĩ elementis et corporibus celeſtibus melioratꝭ vide/ bunt clarius relucentiã diuine virtutis ⁊ bonitatꝭ. ſm illud Sap̃. xiij. A magnitudine ſpeciei creatu/ re poterit cognoſcibiliter creator horuꝫ videri. de/ cor autẽ corporũ celeſtiũ maxime conſiſtit in luce. et ideo tunc augebitꝫ. ⁊ hoc eſt qd̃ dicitꝫ: Et erit lux lune ſicut lux ſolis ⁊c̃. In die q̃ alligauerit domi/ nus vulnus populi ſui. qꝛ fideles reſurgent in cor/ poribus glorioſis ab omni corruptione ⁊ penalita te liberatis. e Ecce nomen. Hic conſequẽter agi tur de deiectione demonis. Sciẽdũ tamẽ ꝙ hebrei et expoſitores noſtri exponũt partem iſtã ad litte/ ram de deiectione ſennacherib regis aſſyriox veni entis contra hieruſalẽ quando exercitus eius per cuſſus fuit ab angelo: ſic ꝙ corpora bellatorum fue runt incinerata intactis veſtibus ⁊ armis: ſicut di ctum fuit ſupra. vij. ca. et ad hoc ſatis poſſet appli/ cari littera. Sed contra hoc videtꝫ ꝙ dicitur hic in principio: Ecce nomẽ domini venit de longinquo. Ex quo videtꝫ Eſaias loqui de tp̃e longinquo: qd̃ eſt tẽpus iudicij finalis ⁊ non de ꝓpinquo ſeu pre/ ſenti cuiuſmodi fuit dicta ꝑcuſſio ſennacherib: qꝛ fuit tẽpore Eſaie: vt habetꝫ. iiij. Reg. xix. Itẽ qd̃ di/ citur in fine huius ca. Preparata eſt enĩ ab herito phet ⁊c̃. i. pena gehennalis. ſm ꝙ dicitꝫ ab omnibꝰ expoſitoribꝰ hebreis et latinis. ⁊ ideo videtꝫ Eſaias hic loqui de tempore finalis iudicij. in quo demo/ nes cum damnatis retrudentur in inferno. ⁊ hanc ſentẽtiã ſequitꝫ hic magiſter Alexander de Ales q̃ fuit maximus theologus temporibꝰ ſuis. Igitꝫ ſm hanc ſententiã hec pars in tres diuiditꝫ partes: qꝛ primo deſcribitꝫ aduentus iudicis terribilis ipſis. ſecũdo delectabilis iuſtis. ibi: Cãticũ erit. ⁊ tertio vt abiectiuus demonis. ibi: Et auditam. Circa pri mum dicit Eſaias: Ecce nomen domini: quia in iu dicio apparebit dominus qui iudicatus fuit corã Pilato vt ſeruus et abiectus. f Uenit de lõgin quo. quia a tempore Eſaie erat magna diſtantia vſ ad tempus iudicij. g Ardens furor eius. qꝛ ignis conflagrationis precedet aduentuꝫ iudicis. h Et grauis ad portandum. quia terribilia ſigna apparebunt prope iudicium. i Labia eiꝰ reple ta ſunt ⁊c̃. contra reprobos contra quos proferet illã ſententiã: Ite maledicti ⁊c̃. Matth. xxv. k Et lingua eius quaſi ignis deuorãs. qꝛ ꝑ ſententiã ab eo ꝓlatam dedu centur ad ignem gehẽne interminabilẽ. l Spũs eius. i. eiuſdẽ indigna/ tio cõtra reprobos. m Uelut torrens inundans. qꝛ non poterunt puni/ tionem eius euadere. n Ad ꝑdendas gentes. ſ. q̃tum ad reprobos. o Et frenũ erroris. qꝛ cognoſcent ſe erraſſe. illa tñ cognitio nõ erit eis vti/ lis. ſed magis afflictiua ꝑ remorſum conſciẽtie. de quo dicitꝫ. ĩ. vltꝭ. ca. Uer mis eorum non morietꝫ. p Canticũ. Hic deſcribitur dictus aduentus de lectabilis electꝭ. qui tunc letabuntꝫ non ſolũ d̃ ſua glorificatiõe. ſꝫ etiã de re proborũ punitione applaudendo diuĩe iuſticie. ⁊ hoc eſt qd̃ dicitꝫ: Canticũ erit vobis. ſ. electis. q Sicut vox. ſic eſt in hebreo. r Sãctificate ſo/ lẽnitatis. i. ſolẽnitatis paſcalis in qua filij iſrael laudauerunt dñm pro ſuo exitu de egypto. in quo figuratus fuit exitus electorũ de omni penalitate. qñ ad celũ transferentꝫ glorioſi in aĩa et corpore. s Et leticia cordis ⁊c̃. li ſicut importat hic equalitatẽ: qꝛ leticia electorũ tũc excedet omnẽ leticiaꝫ

que põt

a Sulphuris. In inferno fetor intolerabilis ⁊ inextinguibilis ignis. †† Ue qui de

tem domini ad fortem iſrael. Et a
a ſ venie hora vt oēs qui in imo ſunt a. vo.fi.d. et procedent ⁊c. b ſ pater. ſ redit ad penam malorum. ſ in iudicio. c ſ vltionē maloꝝ.
auditam faciet dominus gloriā
a ſ filij q ⁊ vbū. b ſ Ite maledi.ī ig.e. c ſ filij
vocis ſue: ⁊ terrorem brachij ſui b
a ſ Ite maledi. in ignē eternū.
oſtendet in cominationem furo c
a ſ Ignis ſucceſus ē i fu. meo: ⁊ ardebit vſq ad
ris ⁊ flamā ignis deuorātis. Al/ d e
infer.⁊c. a ſ in circūitu eius tempeſtas va. b ſ lapidatione tribulationis.
lidet in turbine: et in lapide grā
a ſ a ſnia terribili.
dinis. A voce enim dñi pauebit f g
a ſ diabolus et memora.
b ſ vltionis. c ſ hoc contra Origenē.
aſſur virgā percuſſus: et erit trā/ h i
a ſ perſecutionis terre. b ſ non tranſitorius. c ſ vt non tranſeat.
ſitus virge fundatus quā requi k
ſ diabolum.
eſcere faciet dñs ſuper eum: in ci
a ſ leticia ſanctorum. b ſ Letabitur iuſtus cū viderit vindictam.
tharis et tympanis: ⁊ in bellis p̄ l
a ſ reprobos. ſ demones.
cipuis expugnauit eos. Prepa/ m
a ſ Ite maledicti in ignē eter. qui pre.e.di. b ſ ab initio. c ſ vallis gehenne.
rata ē enim ab heritopheth a re/ n
a ſ omnipotenti. b ſ impijs.
ge preparata: profunda et dila/ o p
tata. Nutrimēta eius ignis ⁊ li/ q
a ſ impij. b ſ ira. c ſ metaphora: flatu enim ⁊ voluntate domini ſuccendetur.
gnā multa: flatus domini ſicut r s
a ſ quod flammas excitat vel excutit. ſ gehē/nam. ſ ſperātes in idolatris qui cultū dei ha/bere ſe iactant.
a torrens ſulphuris ſuccēdens eā.

Nico. de lyra

que poteſt exprimi a nobis. ſ3 ꝓpha vtitur talibus exemplis hominibus cognitis. quia ſm ꝙ dicit Greg⁹. balbutiēdo: ꝓut poſſumus: excelſi dei facta reſonamus. a Et auditam. Hic cōſequenter oſtendit dict⁹ aduentus vt demonis abiectiuus: qꝛ tunc auferet eius poteſtas inducendi homines ad peccatum. ⁊ qꝛ tunc cum reprobis retrudet in infernū ex quoꝝ pena augebit pena demonū: ſicut gloria angeloꝝ augmentabit ex gloria electoꝝ quos induxerūt ad meritū. ideo dicit: Et auditam faciet domin⁹ gloriam vocis ſue dicens electis: Venite benedicti ⁊c. b Et terrorē brachij ſui oſtēdet. in demonū deiectiōe. c In cōminatione furoris. cū dicet: Ite maledicti in ignem eternū qui paratus eſt diabolo et angelis ei⁹. Mat. xxv. d Et flamma ignis. ſ. gehenne. e Allidet ī turbine ⁊ lapide grādinis. per iſta que ſunt hominib⁹ terribilia intelligit terror iudicis. f A voce enī domini. i. ſententia iudicij. g Pauebit aſſur. id ē diabolus qui ad litteram intelligitur ſub nomīe regis aſſur qui multum afflixit populū domini: ſicut ſupra. xiiij. ca. ſub nomine regis babylonis ſignificat diabolus ad litteram: vt dictum fuit ibidē. h Virga percuſſus. id eſt virga diuine ſententie. i Et erit trāſit⁹ virge fundatus. i. firmus et ſtabilis. quia illa ſententia erit irretractabilis. idō ſequitur: k Quā requieſcere faciet dominus ſup eum. quia pena illi⁹ ſententie tenebit eum depreſſū in ꝑpetuū. l In tympanis ⁊ citharis in bellis p̄cipuis expugnabit eos. ꝑ iſta intelligitur electoꝝ leticia de poteſtate demonum eiecta: ſm ꝙ dicit Apoc. xij. Audiui vocem magnam de celo dicētem: Nunc facta eſt ſalus et virt⁹ et regnū dei noſtri ⁊ poteſtas chriſti eius. quia ꝓiectus eſt accuſator fratrum noſtrorum ⁊c. m Preparata eſt enim ab heritophet. id eſt gehenne pena ſm expoſitores hebreos et latinos. Tophet enim vno modo ſignificat laxationē vel ampliationem. et ideo ſic nominatur gehēna: qꝛ oīs homo q̄ nō reſtringit fomitē ſuū ſed mag⁹ laxat ei habenas cadit in gehennā vt dicit gloſa hebraica. dicitur autē p̄parata ab heri. id eſt a ſcđa die creationis mūdi. vt dicunt aliqui: qꝛ ab illa die non fuit nudiuſtertius. ſed tm̄ heri. ſed hoc nō ē veriſimile: quia ſecūda die facta fuit diſtinctio celi ſiderei ab aq̄s inferioribus ⁊ ſuperiorib⁹ vbi non eſt gehēna. ſed circa centrū terre vt dicunt ſācti doctores. Itē ratio eorū magis concludit ꝯtrarium: qꝛ ſi ſecūda dies fuit prima habens heri. ſequit ꝙ non ipſa fuit primum heri. ſ3 mag⁹ dies precedens. ⁊ ideo melius dicit ꝙ heri hic accipit ꝓ p̄ncipio temporis in quo deus creauit celū ⁊ terram. ita ꝙ ſicut tunc fecit celū empyreū pro electis. ita et infernū pro reprobis. n A rege preparata. i. a deo qui regit vniuerſa: quia ſicut fecit habitationē electis in celo empyreo: ſic etiā reprobis in inferno. In hebreo habet regi p̄parata. id eſt demoni et angelis ei⁹ qui dicit rex ſuꝑ omnes filios ſuꝑbie. Job. xlj. o Profunda. qꝛ dicit eſſe circa centrū terre. p Et dilatata. quia multi vadunt ad perditionē: ſm dictum ſaluatoris. Matth. vij. q Nutrimēta eius ignis ⁊ ligna multa. ꝑ hoc deſignat acerbitas pene. r Flat⁹ dñi. i. effect⁹ ſue iuſticie. s Sicut tor. ⁊c. ꝑ hoc etiā oſtendit horror illi⁹ pene. ⁊ ꝙ impediri nō poſſit eo ꝙ ꝓcedit ſm ordinē diuine iuſticie.

Moraliter.

†† Ue filij deſertores ⁊c. Ca. XXX. In hoc caplo ſm litteralē ſenſum arguuntur filij iuda de hoc ꝙ confidentes de egyptijs rebellauerūt nabuchodonoſor regi cui ſeruire iurauerāt per dominum deum: vt habetur. ij. Paral. in fine. nec iſta rebellio ꝓfuit eis: ſed multum nocuit. Moraliter autem per iſtos q̄ dicuntur hic filij deſertores ſignant clauſtrales qui ex confidentia ſecularium clauſtrū deſerūt qd̄ ē eis ꝯfuſibile ⁊ noxiū. Primo ſpūaliter qꝛ ſunt fractores voti et etiam excōicati. ruunt etiā de peccato in pctm̄ tanq̄ derelicti a deo et poteſtati demonum ſubiugati. Secūdo nocet eis corporaliter: quia ſeculares in quib⁹ confidebant frequenter attediant de ipſis et expellunt eos a ſe. aliqui ꝓpter expenſas. et aliqui ꝓpter ꝯſcientiam timentes excōmunicationē. et aliqui ꝓpter vtrūq. ⁊ ſic defraudati ad latrocinia ſe ponunt vel celebrant excōicati. vel alia mala ꝑpetrant et aliqui egeſtate cōpulſi reuertunt et grauiter ac ꝯfuſibiliter puniūt. y† Propterea expectat dñs ⁊c. Hic ad lrām poſt filiorum iuda increpationē. ꝓpheta denunciat eorū ꝯſolationem per chriſtū futurā: more boni ſamaritani poſt vinū mordicatiuū infundētis oleum lenitiuū. Moraliter aūt poteſt exponi ꝯſequēter ad p̄dictam de apoſtatis expoſitionem. nam aliqui eorū ex diuino reſpectu vere penitētes reuertunt ⁊ impoſitam ſibi penam non ſolū patiēter ſuſtinent: ſed etiā maiorem accipiunt ex ſe ipſis: ⁊ ſic magis ꝓficiunt in bono virtutis q̄ aliqui qui nunq̄ ꝑ apoſtaſiā ceciderūt. Vn̄ Greg⁹. exponens illud Luce. xv. Gaudiū erit in celo ſuꝑ vno peccatore penitentiā agente q̄ ſuper nonaginta iuſtis dicit. Dux in prelio militem illum plus diligit qui poſt fugam reuerſus hoſtem fortiter p̄mit q̄ illum qui nunq̄ terga p̄buit nec vnq̄ aliq̄d fortiter fecit. ſic et agricola illā terrā plus amat q̄ poſt ſpinas vberes fructus facit: q̄ illā que nunq̄ ſpinas habuit: nec vnq̄ frugem vberē ꝓduxit. d̄ talibus d̄r qd̄ ſubdit: i† Erūt oculi tui vidētes preceptorē tuum ⁊c. e† Ecce nomē dñi. Hic ad lrā deſcribitur deiectio demonis in iudicio finali. et ſic expoſitio iſta nō ſolū ē lrālis ſ3 etiam ſpiritualis ꝓpter qd̄ aliam addere non oportet.

In capitulo. xxx. vbi dicit in poſtilla: Plorans nequaq̄ plorabit.

Additio. j.

Licet p̄res ve. teſta. deſideraſſent aduētū xp̄i nō tn̄ legunt ꝓ dilatione hui⁹ aduent⁹ ploraſſe: vn̄ h̄ qd̄ d̄r: Plorans nequaq̄ plorabit videt ītelligēdū de ſāctis ecclie xp̄i q̄ ꝑſecutiōes aduerſarioꝝ ꝓ amore chriſti gaudēter tolerabant: ſicut de aplīs loquit Act⁹. v. Ibāt apl̄i gaudētes ⁊c. Et de ſāctis martyrib⁹ legit ꝙ tormēta ſibi illata letāter ſuſtinebāt. et de iſtis dicit: Plorās neq̄q̄ plorabis. Patres v̄o vete. teſta. tribulatiōib⁹ aduenientib⁹ anxiebant et q̄nq plorabant vt patz de Jacob Geñ. xxxvij. ⁊ de Ezechia. j. xxxviij. Ratio aūt hui⁹ differētie videt eſſe paſſio xp̄i quā ſācti ecclie ꝯſiderāt vt iā expti. Antiq̄ v̄o ꝯſiderauerunt vt futurū nō vt factū. Cōſtat aūt ꝙ ea q̄ ſūt ī actu magis mouēt q̄ ea q̄ ſūt in potentia. In eodē ca. vbi dicit ī poſtil. Et frenum erroris quia cognoſcent ſe erraſſe.

Additio. ij.

Hoc qd̄ dicit: Et frenū erroris quod erat in maxillis populoꝝ cāticum erit vobis ⁊c. cōtinuat ſub vna ſnīa. Ad qd̄ ſciendū ꝙ diabolus ante eius eiectionem ſeu recluſionē ſic dominabat ſuis poſſeſſis ꝙ trahebat eos ad libitū ſuū ſicut aſcenſor trahit equū cū freno: vnde in glo. vbi dicit: Et frenū erroris: dicit dominationem diaboli q̄ ſubditos trahit ad ruinā: qd̄ quidē frenum erroris in canticū erit vobis. ſ. electis eo modo q̄ dicit: Cantemus dño: glorioſe enī honorificatus ē: equū ⁊ aſcēſorē ꝓiecit in mare. Cetera exponunt ꝓut in poſtilla.

B Ca. XXXI
a V E q̄ deſ.in
egyptum.
A Egit ḋ glo
ria bonoꝝ ⁊ de pe
na reprobor :nūc
reuertit̄ ad reliq̄/
as q̄ remāſerūt in
t̄ra iuda ducto ſe/
dechia et alijs in
babylonē. Sꝫ pri/
us monuit ne irēt
ī egyptū modo q̄ꝛ
ierunt minat̄ ma/
lū. b Nō ſūt cō
ſiſi. Nō exq̄ſierūt
corde ſed v̄bis:di
xerūt eni ad Hie/
Hie.43. d remiā: Ora ꝓ no/
bis dn̄m quid age
re debeamꝰ: ⁊ no/
luerunt obedire.
Cui ſimile deū nō
inuocauerīt qḋ de
malis ſacerdotibꝰ
B dictum eſt.
c Ipe aūt ſapiēs
Hie.17.a ⁊c̄. Maledictꝰ hō
qui ꝯfidit in ho. ⁊
po.c.⁊c̄. Et alibi.
Pſ.59. Uana ſalꝰ hoīm.
Poſſumꝰ ꝟ itelli/
gere ſup eos qui ī
ꝑſecutiōis tpe nō
cōfidūt in dn̄o ſed
Ge.12.c ī ſeculi auxilio: ne
ſciētes abraam in
egypto ꝑiclitatū:
Exo.1.c ⁊ in luto ⁊ in late/
re fuiſſe ibi dei po
pulum q̄ ſp̄ualiter
d̄ꝛ fornax ferrea:
Apoc.11.b Un̄ in apocalypſi
locus vbi crucifi/
C xus ē dominꝰ ſpe/
cialiter vocatur ſo
doma ⁊ egyptus.
d Quia hec dicit
⁊c̄. Hoc de illis q̄
cum ſedechia ī ca/
ptiuitatē ducti pꝰ
lxx. ānos dn̄o mi/
ſerante reuerſi ſūt
ceſis ī egypto iſra/
elitis et egyptijs ī
quoꝝ auxilio cōfi
debant. e Sic
proteget do. exer.
1.Eſd.4.a Ita fecit dn̄s con/
Nee.4.a tra ſamaritanos q̄
īpedire conati ſūt
edificationem tem
1.Ma.3.b pli. Et ī tēpore ma
chabeoꝝ in pauc̄
multos fudit.
f Cōuertimini ſi/
cut. In prophetia
nec tēporis nec hi/
ſtorie ordinem ſer/
D uat locutꝰ eſt de il/
lis qui ſub ieſu ſa/
cerdote magno re
uerſi ſūt d̄ captiui/
tate: mō reuertit̄
ad tēpora ezechie.
Admonet autē ꝓ
pheta tribū iuda
⁊ bēiamin vt añq̄
Senacherib

Caplm XXXI
a ſ timore chaldeorū ꝑcepta domini
cōtēnentes. ſ querendum.
a V E q̄ deſcēdūt ī egyptū ad a†
a ſ nō in dn̄o: fallax equꝰ ad ſalutē.
auxiliū ī eq̄s ſperātes: ⁊ habētes b
a ſ vel ſup. ſ egyptioꝝ: equū ⁊ aſcē. ꝑ.in.ma.
fiduciā ſup q̄drigis qꝛ multe ſūt:
et ſup eq̄tibꝰ: qꝛ ꝑualidi nimis: et c d
a ſ qui manentibꝰ ī terra ſua per Hieremiā ꝓmit
tebat auxilium.
b nō ſūt cōſiſi ſup ſanctum iſrl̄: et do
c minū non requiſierunt. Ipe autē e
a ſ omnipotēs b ſ nabuchodonoſor: vel abſolu/
te malum. i. rem: non perſonam. c ſ que locutꝰ
eſt per Hieremiam ⁊ Eſaiam.
ſapiēs adduxit malū: ⁊ verba ſua f g
faciendo irrita.
non abſtulit. Et conſurget contra h i
a ſ tribum iuda. b ſ incredulorum.
domū peſſimoꝝ: ⁊ cōtra auxilium k
a ſ egyptiorum. b ſ egyptius. c ſ fragilis.
operātiū iniq̄tatē. Egyptꝰ homo l
a ſ inuincibilis. ſ ī q̄bꝰ cōſiſi. b ſ cito deficiēs.
⁊ nō deꝰ: ⁊ eq̄ eoꝝ caro ⁊ nō ſpūs. m n
a ſ laxabit habenas.
Et dominꝰ inclinābit manū ſuam o
a ſ egyptius. b ſ iudeus.
et corruet auxiliātor: et cadet cui
preſtatur auxiliū: ſimulq̄ꝫ omnes p
a ſ a nabuchodonoſor.
d cōſumenē. Quia hec dicit dn̄s ad q
a ſ de tribu iuda.
me: Quō ſi rugiat leo ⁊ catulꝰ leo
nis ſup ꝑdam: ſuā cū occurrerit ei
multitudo paſtoꝝ a voce eoꝝ nō
a ſ cōfiſus viribus.
formidabit: ⁊ a multitudine eoꝝ
a ſ miſerando.
nō pauebit: ſic deſcēdet dn̄s exer/
a ſ tanq̄ꝫ defenſor. b ſ non contra.
cituū vt prelietur ſup mōntē ſion: ⁊
a ſ ſicut gallina cōgregat pullos ſuos. ſ ſicut
aquila ꝓuocat pullos ſuos ad volandum.
ſ ſuper pullos.
ſup collē eiꝰ. Sicut aues volātes:
a ſ vt princeps ſtrenuus et ꝓuidus.
e ſic ꝓteget dn̄s exercituū hierl̄m:
ꝓtegēs ⁊ liberās trāſiēs ⁊ ſaluās.
a ſ penitentes: pugnante domino ꝓ vobis.
b ſ q̄ in ꝓfundo cōſilio peccato receſſiſtis a dn̄o.
f Cōuertimini: ſicut ī ꝓfundū receſ r†
a ſ Cōuertimini: ſi eni cōuerſi fueritis ī die illa ⁊c̄.
b ſ monente ezechia cum liberaſſet eum dominus
de manu aſſyrioꝝ. ſ vel ſm quoſdam poſt redi/
tum a babylonia captiuitate vſq̄ꝫ aduētum domi/
ni nunq̄ꝫ filij iſrael idola coluerunt.
ſeratiſ filij iſrl̄. In die eni illā abijci s
a ſ ꝑ quibus capta eſt ciuitas veſtra.
et vir idola argēti ſui: ⁊ idola auri
ſ ſub patre ezechie.
ſui q̄ fecerūt vob manꝰ vr̄e ī pctm̄.
a ſ aſſyrius cuius metu fugitis.
Et cadet āſſur in gladio non viri: t v
a ſ ſꝫ dei nocte q̄ vna .clxxxv.mi. ex eis ꝑcuſſit.
et gladiꝰ nō homis vorabit eū: et x
a ſ ſennacherib cum paucis.
fugiēt nō a facie gladij: ⁊ iuuenes y z
a ſ vectigales nabuchodonoſor ⁊ poſtea medis ꝑ/
ſis. b ſ exercitus.
eiꝰs vectigales erunt: ⁊ fortitūdo a

a V E q̄ deſcē. Poſtq̄ꝫ locutꝰ ē Eſaias Ca.XXXI
ꝯtra regnū iude: eo q̄ ex diffidentia diuini auxi/
lij recurrerūt ad humanū tēpore regis ſedechie.
hic ex ſimili cauſa loquit̄ contra regnum iſrael tempore
Oſee q̄ vt euaderet redderet tributū regi: qḋ regi aſſyri
orum dare cōſueuerat. miſit nuncios ad ſuſach regē egy/
pti. et ſic ex eius confidētia rebellauit. propter qḋ ſalma/
naſar rex aſſyriorū venit contra eum et regnum eius de/
ſtruxit: vt habet̄. iiij. Reg. xvij. Scd̄m hoc igit̄ iſtud ca/
pitulū diuiditur ī duas partes: qꝛ primo ponitur deſtru
ctio regni iſrael ex dicta cauſa. ſecundo ſaluatio regni iu/
de ꝓ tūc ratiōe oppoſita. ibi: Quia hec dicit: Circa pri
mum ſciendum q̄ ſicut regnū iſrael fuit deſtructū ex ma/
la confidentia ſuper egyptum. ſic rex egypti cuꝫ ſuo exer
citu fuit deuictꝰ a nabuchodonoſor rege babylonis q̄r/
to anno ioackim filij ioſie: vt habetur Hiere. xlvj. ⁊ hoc
quia falſam fiduciam dederat regi iſrael. ⁊ vtrūq̄ꝫ iſtoꝝ
denūciat Eſaias hic. ⁊ patet littera ex dictis paucis exce
ptis. Ue qui deſcendunt in egyptum. ſcꝫ de populo iſrl̄.
b Habentes fiduciaꝫ ſuper quadrigis qꝛ multe ſūt. ad
portandum arma et omnia exercitui neceſſaria.
c Et ſuper equitibus quia preualidi. tunc enim egyptij
erant in armis famoſi. d Et non ſunt confiſi ſuper ſā/
ctum iſrael. id eſt ſuper deum qui ſanctificat iſrael.
e Ipſe autem ſapiēs. id eſt ipſe deus cuius ſapientie nō
eſt numerus. f Adduxit malum. ſcꝫ pene ſup regnuꝫ
iſrael. g Et verba ſua. que per prophetas dixit de de/
ſtructione regni iſrael. h Non abſtulit. ſcꝫ ab effectu
ſed ea impleuit. i Et conſurget contra domum peſſi/
morum. id eſt regnum iſrael qui vitulos aureos adora/
bant. k Et contra auxilium. id eſt contra regem egy
pti regi iſrael auxiliū promittenti. l Egyptus homo.
et ſic eſt ſub deo ad puniendum illum pro libito ſue volū
tatis. m Et non deus. vt poſſet ſaluare regem iſrael
contra ordinationem dei. n Et equi eorū caro ⁊ non
ſpiritus. id eſt ſpirituales ſubſtantie: cuiuſmodi ſunt an/
geli qui ſunt exercitus dei. o Et dominus inclinabit
manuꝫ ſuā. ad accipiendū de vtroq̄ꝫ rege vindictā. ideo
ſubdit̄: Et corruerūt ⁊c̄. p Simulq̄ꝫ oēs ꝯſu. li ſimul
non importat identitatem temporis: quia duo reges ꝑ/
dicti tunc ſcilicet eodeꝫ tempore non fuerunt debellati.
vt patet ex predictis. ſed deſignat ſimilitudinē pene vtri
uſq̄ꝫ regis. q Quia hec dicit. Hic conſequenter poni
tur ſaluatio regni iude pro tūc ex cauſa oppoſita ſcilicet
ex vera confidentia in domino. Ezechias enim qui tēpo/
re Oſee regnauit. vt habetur. iiij. Reg. xviij. totā confi/
dētiam ſuā poſuit in domino: ⁊ ad hoc induxit etiam po
pulum ſuum. ꝓpter qḋ dominus modo mirabili libera/
uit eum de manibus ſennacherib regis aſſyriorum. iiij.
Reg. xix. et hec ſaluatio deſcribitur hic diffuſe. ⁊ primo
ꝓphetice. ſecūdo hiſtorice. ca. xxxvj. Prima in duas: qꝛ
primo ponitur modus dicte ſaluatiōis in generali. ſecū/
do magis in ſpeciali. ca. ſe. Prima in duas: qꝛ primo po/
nitur regni iude ſaluatio. ſecundo ſennacherib deiectio.
ibi: Et cadet. Circa primū ponitur exemplum de leone
qui non dimittit predaꝫ timore paſtorū ſibi occurrentiū.
ſic dominus conſtanter et ſine impedimento protexit et
ſaluauit hieruſalem contra ſennacherib ⁊ eius exercitū.
et ſicut aues volantes non habent timere arcum ſagitta
toris: ſic nec habitantes in hieruſalem impetu ſennache/
rib regis. ⁊ ſic patet littera vſq̄ꝫ ibi: r Conuertimini
ſicut in profunduꝫ receſſeratis filij iſrael. hoc dicitur: qꝛ
populus iſrael dum trāſferebatur in aſſyrios per ſalma/
naſar regē: aliqui de illo regno euaſerunt: latitantes vbi
poterant. ſed poſtea venerunt ad Ezechiam regem. ⁊ re/
iecta idolatria cōuerſi fuerant ad verum dei cultū. ideo
ſubditur: s In die illa abijciet vir idola argenti ſui.
id eſt deſpiciet pre amore cultus diuini. t Et cadet.
Hic conſequēter ponit̄ ſennacherib deiectio: q̄ facta fuit
per hoc q̄ angelus domini ꝑcuſſit in exercitu eiꝰ. clxxxv.
milia: quod videns ſennacherib cum paucis fugit terri
tus. et hoc eſt quod dicitur: Et cadet aſſur. id eſt exerci/
tus aſſyriorum: v In gladio non viri. ſed angeli.
x Et fugiet. ſcilicet rex ſennacherib. y Non a facie
gladij. ſcꝫ aduerſariorum ſuorum: ſed ex terrore ſupradi/
cto. z Et iuuenes eius vectigales erunt. id eſt tribu/
tarij qui antea tributū ab alijs accipiebant. a Et for/
titudo eius a terrore tranſibit: qꝛ amplius non terrebit
populos

☞ ſennacherib reuertēs de egypto cū aſſyrijs veniret in hierl̃m ſicut in ꝓfundo maloꝝ receſſerant: ſic toto affectu mentis re/ diret. a Ignis ſion. Sion eccl̃ia in q̃ ignis et camin⁹ qui deuoret peccatores. ſ. ligna fenum ſtipulā q̨ cōſumat. Ecce in iuſticia ꝛc. Finita ꝓphetia de Ca.XXXII his q̇ in egyptū deſcenderāt: incipit d̄ aduētu chriſti ꝛ apoſtolorum eius. c Et erit vir. Quaſi ſic erit tutus in tribulatiōibus ſicut qui ventum et turbinem fugiens tuto ſe abſcondit loco: et qui fontes puriſſimos inuenit ī deſerto et qui ſolis ardorem ſub prominenti deuitat ſaxo. ☞ Mulieres

a ſ angeli. b ſ deficiet. c ſ decē vt aiunt qui reuerſi ſunt cum eo.

ei⁹ a terrore trāſibit: ꝛ pauebūt fu/ a

a ſ ſupradicta. ſ. ꝓmiſit.

giētes pricipes ei⁹. Dixit dn̄s cu/ b

a ſ vt aduerſarios cōſumat ſicut flāma ſtipulā vel ligna. ſ dilectiōis in p̄ſenti eccleſia que ſpeculat̃ in futura. b ſ plenitudo ardoris ꝛ charitatis ī celeſti patria vbi pacis vere viſio plena.

a iu̇s ignis ē in ſion: ꝛ caminus ei⁹ ī c

hieruſalē. Ca. XXXII

a ſ nō accipiet pſonā. b ſ xp̄s.

b Ecce ī iuſticia regnabit rex d†

a ſ apoſtoli. b ſ iuſto.

ꝛ pricipeſ ī iudicio ꝑerūt. e†

a ſ populus fidelis.

c Et erit uir ſicut qui abſconditur a f†

a ſ demonū. b ſ huius mundi.

vento: ꝛ celat ſe a tēpeſtate. Sic ri g†

a ſ irrigatio doctrine. b ſ eccleſie.

ui aquaꝝ in ſiti: ꝛ vmbra petre ꝓ/ h

minētis ī terra deſerta. Nō caliga i† k

a ſ Beati oculi q̇ vidēt q̃. v. v. b ſ apoſtoloꝝ credentiū. c ſ cordis. d ſ que prius ſurde.

būt oculi videntiū: ꝛ aures audiē †

a ſ domino p̄dicante.

tiū diligēter auſcultabūt ꝛ coꝛ ſtul l

a ſ ante. ſ idiotarū vel gentiliū. ſ ſtulta et infirma mūdi elegit deus. v. c. f. b ſ domini. c ſ q̃ chriſtū ſonare nō poterat.

toꝛū ītelliget ſciētiā: ꝛ lingua bal m n†

a ſ prius. ſ expedite. b ſ q̃rū ad verba fidei. c ſ ſuggerēte ſpiritu. d ſ aperte.

boꝛū velociter loquet̃ ꝛ plane. Nō o p†

a ſ philoſoph⁹. Sapiā huius mūdi: ſtul. ē apō. d.

vocabitur vltra his q̇ inſipiēs ē

a ſ ſapientie. b ſ ſcribe ꝛ phariſei: qui fraudulenter legem dei interpretantur.

pricepſ: neq̨ fraudulēt⁹ appellabit̃ q

a ſ ī lege. b ſ qui ibi trepidauit vbi nō erat timor. c ſ demonium habes ꝛ hmōi.

maior. Stult⁹ eni fatua loquet̃: et r s

a ſ dixit inſipiens ī corde ſuo: non eſt d. b ſ ſcim⁹ quia verax es ꝛc̄.

coꝛ ei⁹ faciet iniq̇tatē: vt pficiat ſi t v

mulationē: ꝛ loq̄t̃ ad dn̄m fraudu x

a ſ pane verbi dei. b ſ auertendo a p̄dicatione chriſti. ſ populi.

lēter: ꝛ vacuā faciet aiāz eſuriētis: y

ſ doctrine. a ſ doctoris.

et potum ſitienti auferet fraudu/ z†

a ſ corda vel auditores: qualis magiſter: talis diſcipulus. b ſ argumenta cōcinnauit quibus probaret non eſſe chriſtum. vnde ad Nicodemum ſcrutare ſcripturas et vide: quia propheta a galilea nō ſurgit.

lenti vaſa peſſima ſunt. Ipē eni co a b

gitatiōes ꝯcinnabit ad ꝑdendos c†

Nico. de lyra

populos in circuitu. ſed magis ecōuerſo. ideo ſubditur: a Et pauebūt fugientes principes eius. ſcilꝫ cum rege ſennacherib: vt dictum eſt. b Dixit domin⁹ cuius ignis ē in ſiō. quia in altari holocauſtorum qđ erat in monte ſion erat ignis perpetuus. q̇ nutriebatur a ſacerdotib⁹. Leuit. vj. c Et caminus eius in hieruſalē. hoc dicitur pro altari incenſi: ad quod ingrediebantur omni die ſacerdotes vt ibi comburerēt tymiama ad cōſumādum ſacrificia: vt habet̃ ad Heb. ix.

Moraliter. Ca. XXXI a† Ve q̇ deſcēdunt ī egyptum ꝛc̄. Hic ad lr̄am arguit̃ popul⁹ iſrael eo q͛ ex ꝯfidētia regis egypti rebellauit regi aſſyriorum ꝓpter qđ fuit a rege Salmanaſar captiuatus. Moraliter. per hoc ſignantur illi qui ꝓcedunt ad bellum magis confidētes de apparatu magno in eq̇tibus et ceteris bellicis diſpoſitiōib⁹ q̃ꝫ de deo: ꝓpter quod frequenter ſuperati legunt̃ et per experientiam videntur. ꝑ hoc etiam ſignantur illi qui in bella cōtra vitia nimis cōfidunt de virtute ꝓpria ꝓpter qđ aliquando dimittunt̃ cadere in vitia enormia vt ſic cognoſcant ꝓpriam fragilitatem ꝛ humilientur et in bonuꝫ melius reformētur. ꝓpt̄ qđ ſubdit̃: r† Cōuertimini ſicut in ꝓfundū receſſerat̄ filij iſrael.

Ecce in iuſticia. Ca. XXXII Hic proſequitur predictū magis in ſpeciali. et diuiditur in duas partes. quia p̊mo deſcribitur iuſticia Ezechie: propter quaꝫ facta fuit tūc dicta ſaluatio. ſecūdo malicia ſennacherib: ꝓpter quam facta eſt ei⁹ deiectio ca. ſe. Prima diuiditur in duas partes: quia p̊mo deſcribitur iuſticia Ezechie que meruit dictā ſaluationē. ſecūdo malicia manaſſe que demeruit regni iude deſtructionem. ibi: Stult⁹. Circa primum dicitur: Ecce in iuſticia regnabit rex. ſcꝫ Ezechias qui fuit iuſtus. e Et principes in iudicio preerunt: ab eo informati ꝛ inducti. f Et erit vir ſicut qui abſcōditur ꝛc̄. ſm̄ hanc litterā li vir refertur ad quēlibet de populo iude qui fuit protect⁹ ab impetu et tempeſtate ſennacherib meritis Ezechie. In hebreo autem habetur: Et erit vir ſicut abſconſio a vēto ꝛc̄. et ſic li vir refertur ad Ezechiā qui dicitur vir a virtute Et abſcōſio. id eſt ꝓtectio. a vento. i. tempeſtate ad ip̄ius ſennacherib populum ſiue exercitum vt dictuꝫ eſt. g Sicut riui aquarum in ſiti. ſūt valde amabiles et vtiles. ſic Ezechias populo ſuo. h Et vmbra petre prominentis ī terra deſerta. ex ſiccitatibus ꝛ caloribus maximis. Nā talis vmbra ē valde delectabilis hoīb⁹ ibi quieſcētibus. ſic Ezechias pp̄lo ſuo. i Non caligabunt oculi videntiū quia Eſaias illo tp̄e multas habuit diuinas reuelationes ꝛ claras ꝛ alij prophete qui tunc temporis erāt. k Et aures audientiū diligēter auſcultabunt: quia Ezechias et eius populus verba Eſaie deuote receperūt. l Et coꝛ ſtultoꝝ. i. illoꝝ q̇ fuerant ſtulti tp̄e p̄cedenti. ſcilꝫ tempore Achaz patris Ezechie qui fuit idolatra peſſimus. m Intelliget ſciētiam. tp̄e Ezechie qui fuit deuot⁹ ꝛ ſtudioſus. n Et ligua balborum. id eſt illorum qui tēpore Achaz nō audebāt deuꝫ laudare manifeſte et idolatriam deteſtari. o Velociter loquet̃ et plane. prompte deum confitendo ꝛ idolatriā manifeſte deteſtādo. p Non vocabitur vltra is qui inſipiens eſt: ſcilicet Achaz qui a vera ſapiētia decidit ꝑ idolatriam. q Neq̨ fraudulent⁹ appellabitur ꝛc̄. id eſt Achaz q̇ fraudulenter rn̄dit Eſaie. ſ. vij. Nō petā et non tētabo dominuꝫ. in hoc fraudulenter ſimulās dei reuerētiam. cū tn̄ ob h̄ recuſaret ſignuꝫ a deo dari. ne ex h̄ gloꝛificaretur nomē domini. vt dictum fuit ibidem. r Stult⁹. Hic conſequenter ponit̃ malicia manaſſe filij Ezechie. propter cuius maliciam deſtructa fuit ciuitas ꝑ chaldeos. iiij. Reg̃. xxv. et primo deſcribitur eius tranſgreſſio. ſecundo ciuitatis deſtructio. ibi: Mulieres. Circa primum ſciendum q͛ ſicut Eſaias deſcribēdo iuſticiam Ezechie: ſimul tetigit maliciam Achaz patr̄ ſui. ſic deſcribendo maliciam Manaſſe tangit iuſticiaꝫ Ioſie nepotis ſui: vt oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant. dicit igitur: Stultus: ſcꝫ Manaſſes qui ad idolatriaꝫ declinauit ſuper omnes: quia idolatria non ſolum eſt ſtulticia: ſed magis inſania. s Fatua loquetur. quia per verba ſua ſeduxit pricipes et habitatores hieruſalem: vt declinarēt cum eo ad idolatriam. ij. Paral̃. xxxiij. t Et coꝛ eius faciet iniquitatem. q2 ex magna libidine talia faciebat. v Vt perficiat ſimulationem. oſtendendo ſe querere bonum commune. vt per cultum omnium idolorum impetraretur a multis dijs auxilium. ſicut de ciuitate romana dicit Leo papa q͛ magnam arbitrabatur ſe ſuſcepiſſe religionem: cuꝫ nullius gentis reſpueret falſitatē. x Et loquatur ad dominum fraudulēter. q2 cū hoc q͛ adoꝛabat idola: adoꝛabat etiam deum vt ſic haberet gratiam aliquorum principum qui a cultu dei non totaliter receſſerant. y Et vacuam faciat animam eſurientis. quia ad cultum multoꝛū deorum dicebat requiri magnas expenſas. et ſub iſto pretextu leuabat a populo magnas pecunias: vnde pauperes grauabantur. z Fraudulenti vaſa peſſima ſūt. id eſt miniſtri Manaſſe reg̃ ſunt peſſimi. apud hebreos enim inſtrumēta cuiuſlibet artis dicūtur vaſa. et quia Manaſſes rex per miniſtros ſuos ſuam maliciam exercebat tanq̃ per inſtrumenta: ideo dicuntur hic vaſa peſſima. a Ipē eni. ſ. Manaſſes. b Cogitatiōes concinnabit. i. machinationes ſuas malas ꝟbis iuſticie apparēt̄ coloꝛabit. c Ad perdendos mites. i. innoxios. ſm̄ q͛ dicit̃ iiij. Reg. xxj. Sanguinem multū innoxiū effudit Manaſſes ī ſermone mendacij. i. per mendacia ſermonibus iuſtis ꝛ apparentibus coloꝛata. ſicut dictum fuit. ſ. j. ca. q͛ Eſaiam condē/

A

B

a Mulieres. Matronas alloquit̄ captiuandas a romanis
vt peniteāt. Uel p mulieres ſynagoge notāt̄: vl' vrbes iudee.
Mulieres opu. ⁊c̄. Poſt vocationē gentiū quib⁹ xp̄s in iu
ſticia imparauit: ad mulieres opulētas ſermo dirigitur.
2. Cor. 6. a b Poſt dies ⁊ an. Aū: Ecce venit tēp⁹ acceptabile: ecce nūc
I. 61. a dies ſalutis. ⁊ alibi: Annū placabile
domino: id eſt poſt p̄dicationem xp̄i:
q2 eni impenitētes fuerūt: ⁊ ſi non ili/
co captiuati: tñ ilico ꝯturbati: q2 no/
luerūt recipere p̄dicationem dñi.
Luc. 23. d c Sup vbera plāgite. Filie hieruſa
lē nolite flere ſup me: ſʒ ſup voſipſas
flete ⁊ ſup filios veſtros. d Sup
Allego. humū ppl'i mei. Alleg. Humū quippe
populi ſui dñs electoꝝ oīm mētes vo/
cat ſup q̄s ſpinas ⁊ vepres aſcēdere
ꝓhibet: q2 nec ip̄as q̃ʒ eſſe ſine puncti
onib⁹ vitioꝝ videt. Dom⁹ gaudij ci/
uitatis exul. eſt mens prauoꝝ: que dū
ventura ſupplicia ꝯſpicere negligit: ī
carnis voluptate ſe deſerens inaniter
hilareſcit. ait ergo: Si ⁊ illoꝝ mētē vi
tia deprimūt q̄ ſe ꝓ celeſtis patrie de/
ſiderio affligunt q̄bus culpis ſubtra/
cti ſunt q̄ ſine formidine ſe ī carnis vo
luptate dereliquerūt. e Onagro/
rum. Quorūlibet ſilueſtriū aīalium ⁊
C auiū que ibi longo tp̄e habitauerunt
Allego. Allego. Pagani beſtialiter inſanien/
tes diuerſa portenta ibi coluerunt.
f Donec effundat̄. Spūſſanct⁹ predi
cāte Helia ⁊ Enoch deſcēdat ſup vos
ſicut ī pētecoſte ſup apoſtolos. Adiū/
git autem ſe ꝓpheta cōpatiendo illis.
☞ Deſertū

ſ ſimplices.
mites in ſermone mendacij: cum
a ſ Si nō facio opa p̄ris mei: nolite credere mihi
ſ chriſtus: pauper ꝓ nobis.
loqueret̄ pauper iudicium. Prin a b
a ſ ieſus q̄ ⁊ pauper. b ſ ego a deo ꝓceſſi: et
veni: ego ⁊ pater vnum ſumus. ⁊ huiuſmodi.
ceps vero ea que digna ſūt prin c
a ſ apoſtolos.
cipi cogitabit: ⁊ ipſe ſuper duces d
a ſ quaſi ſollicitus ꝓ nobis omnibus.
b ſ olim. c ſ a vitijs.
a ſtabit. Mulieres opulēte ſurgite: e†
a ſ poſt ruinam. b ſ correctionem.
et audite vocem meam: filie con/ f
ſ in diuitijs.
fidētes ꝑcipite auribus eloquiū g
a ſ duos annos ⁊ dimidium ⁊ annū. hoc eſt poſt
tres annos ⁊ dimidium.
b meuʒ. Poſt dies ⁊ annos: ⁊ vos h† i
a ſ adimpleta.
cōturbemini cōfidētes. Conſum k
a ſ captiuitas. b ſ ⁊ hec ē vltima ⁊ ꝑpetua.
ſ vel antis.
mata eſt eni vindemia: collectio
a ſ ſuper miſeria veſtra.
vltra non veniet. Obſtupeſcite l
a ſ quōdā: ⁊ ideo miſerabiliores. b ſ penitētes.
opulente: conturbamini confidē
a ſ pectora nudate. hoc enim habet alia editio.
b ſ ſuper peccato veſtro.
tes. Exuite vos et confūdemini: m n
a ſ cilicio.
c accingite lumbos veſtros. Sup o p
a ſ filios. b ſ a qua exules.
vbera plāgite: ſuper regione de/ q
a ſ fluente lac ⁊ mel. b ſ domo iſrael.
d ſiderabili: ſuper vinea fertili. Su r†
a ſ iude ⁊ beniamin.
per humū populi mei ſpine ⁊ ve/ s
pres aſcendēt: quāto magis ſup t
a ſ ciuitates aliarum tribuum.
omnes domos gaudij ciuitatis
a ſ olim b ſ Dom⁹ mea dom⁹ orōnis vo. ⁊c̄.
ſ relinquet̄ domus veſtra deſerta. ſ templum.
c ſ a deo: ſurgite eamus hinc.
exultātis: † Domus eniʒ dimiſſa v
a ſ domorum. b ſ ab habitatoribus.
eſt: multitudo vrbis relicta ē. Te x
a ſ ex dēſitate veprīū ⁊ ſpinaꝝ. b ſ palpabiles.
nebre et palpatio facte ſūt ſuper y
a ſ abdita ⁊ ſecreta loca templi ⁊ myſteria.
b ſ manebit captiuitas.
ſpeluncas vſqʒ in eternum. Gau ʒ a†
a ſ erunt.
e dium onagrorum paſcua gregū:
a ſ vnde: Mittā vobis ſpiritū veritatis.
f donec effūdatur ſuper nos ſpūs b

Nico. de lyra

nauit ad mortem quaſi zelo legis. et
ideʒ credendum ē q̄ fecerit de multis
alijs. a Cū loqueret̄ pauper iudi
ciū. i. diceret veritatē: eo eni q̄ Eſaias
et alij ꝓphete eius maliciaʒ veraciter
arguebāt: querebat occaſiones īterfi/
ciendi eos. Conſequēter tranſit ꝓphe
ta ad deſcribendū iuſticiaʒ Joſie qui
p duos annos poſt mortem Manaſſe
regnauit dicēs: b Princeps xo.
id eſt Joſias. c Ea que digna ſunt
principi cogitabit. q2 a iuuentute ſua
cepit eē multū ſollicit⁹ de cultu dei: et
cōmuni bono regni ſui. d Et ipſe
ſup duces ſtabit. q2 nobiles iuda ad
cultuʒ dei induxit. ⁊ toto tp̄e regni ſui
in h̄ eos ſtabiliuit. e Mulieres opu
lente. Hic cōſequēter ſubdit̄ ciuitatis
⁊ regni iude deſtructio. ⁊ ſecūdo reſti/
† 23. q. 5. c. fi. ibi puni re decre/ niſſet. tutio. ibi: Et erit. Circa primuʒ dicit̄:
Mulieres opulente. Habitatores enī
hierl'm tēpore Sedechie vocat mulie
res: eo q̄ nō habuerunt virtutē ſe de/
fendēdi velut effeminati. f Filie cō
fidentes. in fortitudine muroruʒ et in
auxilio egyptiorum. vt patet ex ſupra
D dictis. ca. xxx. g Percipite aurib⁹
eloquiū meum. quaſi diceret cordib⁹
veſtris deberet eē impreſſū. ⁊ q̄d ſit il/
lud ſubdit̄: h Poſt dies ⁊ ānos.
p hoc nō ītelligit̄ aliq̄d tp̄s certum et
determinatū. vt dicit Ra. Sa. ſʒ ē ſen/
ſus. ſicut dies addent̄ ad dies p̄cedē/
tes. ⁊ ann⁹ ad annū. ſic multiplicabū/
tur v̄re iniq̄tates quouſqʒ veniat de/
ſtructio p chaldeos. i Et vos cō. ꝯfi. i. vos q̄ mō ꝯfiditis
vt ſecuri eritis vltra modū ꝯturbati. k Cōſūmata ē enim
vin. q2 ducet̄ popul⁹ ī captiuitatē. ⁊ ſic nō erit qui vltra colat
terrā: nec p ꝯſequens q̄ fructus colligat. l Obſtupeſcite.
p̄ nimio terrore vobis iminente. m Exuite vos. veſtibus
glorioſis. n Et ꝯfundemini. induētes vos vilib⁹ ⁊ aſperꝫ.
ideo

ideo ſubditur: o Accingite lūbos veſtros. ſcʒ cilicijs.
p Super vbera plāgite. i. ſignum planctus ⁊ doloris oſtēdi/
te. hebrei dicunt hic: Sup agros plangite qui dimittent̄ incul
ti et deſerti. et cōſonat hoc littere ſequenti. cum dicitur:
q Super regione deſiderabili ⁊c̄. id eſt iudea que frequenter
in ſcriptura dicitur fluens melle et la/
cte pro ſua fertilitate. r Super hu
mum populi mei. id eſt ſuper terrā ha
bitantium in locis cāpeſtribus vbi ſo
lent eſſe homines innocētes et ſine ma
licia. s Spine et vepres aſcēdent.
propter cultorum abſentiam qui du/
centur in captiuitatem. t Quanto
magis ſuper omnes domos gaudij. i.
hominū vacantium gaudijs ⁊ delitijs
quales de communi curſu ſunt homi/
nes habitantes in ciuitatibus mag/
nis. In hebreo ſic habetur: Sup hu/
mum populi mei ſpine ⁊ vepres aſcen
dent: ⁊ etiam ſuper omnes domos ⁊c̄.
Et ſic eſt ſenſus cōtrario modo. quaſi
diceret: non eſt mirum ſi ſup terrā iu/
de inducam talem deſtructionē: quia
etiam hoc faciā in hieruſalē meo cul/
tui electam. ⁊ in domibus templi vbi
ſolent leuite canere in domino exultā
tes. v Domus enī dimiſſa eſt. ſcʒ
domus regia a Sedechia fugiēte reli/
cta. ⁊ loquitur de futuro p modū p̄te/
riti ꝓpter certitudinem prophetie.
x Tenebre ⁊ palpatio facte ſūt a vo/
lentibus introire. y Super ſpelun
cas. hoc eſt cellaria ⁊ foueas ex ruina
edificiorū. ʒ Uſqʒ in eternū. In he
breo habetur: vſqʒ in ſeculuʒ. id ē vſqʒ
ad tempus a deo p̄ordinatum de eius
reedificatione. a Gaudiū onagro
rum. Hic conſequēter agitur de popu
li reparatione vſqʒ ad finem huius ca
pituli. Et exponūt aliqui doctores no
ſtri totum iſtud de tempore reedificati
onis templi ⁊ ciuitat' per Zorobabel
Neemiā et alios ſanctos patres eiuſ/
dem tēporis. Sed cōtra hoc videtur:
quia in reditu captiuitatis popul⁹ nū
q̄ʒ fuit in tanta proſperitate tempora/
li et ſpirituali qualis deſcribitur ī hac
parte: vt videbitur: ꝓpter quod Ra.
Sa. exponit partem iſtam de tempore
magne felicitatis ⁊ proſperitatis: quā
expectāt iudei habere in aduentu meſ
ſie. ⁊ ideo de dictis eius q̄d falſum eſt
relinquendo ſcʒ q̄ chriſtus in mūduʒ
ſit ventur⁹ videtur mihi locus iſte ex/
ponendus de ſtatu ꝓſpero quem fecit
nobis chriſtus oriens ex alto. prophe/
ta tamen cōtinuando dicenda dictis
recolit afflictiones populi a tempore
ſuo futuras vſqʒ ad aduentuʒ chriſti.
dicens: Gaudium onagrorum paſcua
gregum. Greges hic dicuntur iudei: q̄
q̄uis q̄ntum ad multos eſſent idola/
trie ⁊ peccatis alij multiplicati: tamē
multi t̄n ill' erant boni et cultores dei.
Onagri autem dicuntur hic reges in/
fideles qui eos ſeruituti ſubiecerūt et
afflixerunt. ſcilicet primo babylonij.
poſtea perſe et medi. tertio greci. ⁊ q̄r/
to romani. ita q̄ a tempore captiuita/
tis babylonice vſqʒ ad tempus chriſti
fuerunt ſubiecti alicui iſtorum ſucceſſi
ue. et ſi fuit aliquod interuallum: fuit
tamen ita modicum reſpectiue: q̄ quaſi non eſt computandū.
Et iſti onagri gaudebant rapere bona iudeoruʒ vnde deberēt
viuere. b Donec effundatur ſuper nos ſpiritus de excelſo.
quod fuit impletum quādo poſt reſurrectionem et glorificati/
onem chriſti ſpirituſſanctus effuſus eſt ſuper apoſtolos. alioſ
q̄ diſcipulos ī ſigno viſibili. Act'. ij. qui eſt ſpiritus perfecte
libertat'.

a Deſertum. Solitudo ſcꝫ gẽtiliuꝫ vertetur in diuitias iſrł: ⁊ iſrael reputabitur in gentes. b Et cultus iuſticie. Ut in ſilentio oremus: non in plateis: non clamantes: non in multiloquio. Unde: Tu autem cum oraueris intra in cubile ⁊c.
Mat.6. a
c In tabernaculis. Jam in manſionibus celi cõfidenter habitat. Unde: In domo patris mei mã-
Joh.14. a
ſiones multe ſunt. Uel in eccleſia q̃ in domino fiducialiter ſperant.
d Grando. Quaſi cum populꝰ chriſtianꝰ in pulchritudine pacis ſederit: tũc ira dei in ſaltũ ſeuiet. e Beati q̃ ſeminatis. Hiero. in expoſitione eccleſiaſtes. Ille magiſter dignꝰ beatitudine habet̃ qui ſup irriguũ pectus ſeminat audientiũ tam de iudeis q̃ȝ de gẽtibus ꝑplõ cõgregato. Ca. XXXIII
f V
E qui predaris ⁊c. Cõtra ſennacherib: poſſunt hec etiaꝫ referri ad quẽlibet raptoreꝫ: ad ipm̃ diabolum. Dñe

a ſ vt ſupra.
a ſ repulſis apoſtolis a iudeis et tranſeuntibus ad gentes.
a de excelſo. Et erit dẽſertũ i cher- a b
mel: et chermel in ſaltum reputa- c
ſ p fidem. ſ gentibus.
bitur. Et habitabit in ſolitudi- d
a ſ filius cui datum ẽ omne iudiciũ.
ne iudiciũ: ⁊ iuſticia in chermel e f g
a ſ que exuperat omnẽ ſenſum. ſ reconciliatione cuꝫ deo: Chriſtus enim reconciliauit nos deo.
ſ iuſtificantis.
ſedebit† Et erit opus iuſticie pax: h
a ſ ſecuri eterna pace requieſcant. ſ erit.
ſ in ſpe.
b et cultus iuſticie ſilentiũ: et ſecu- i k
a ſ in plateis iudicando.
ritas vſq; in ſempiternũ. Et ſede l
a ſ gentes. b ſ ẽ ſanctis data pax mentis et requies etiam in hac vita. ſ honeſtate.
bit populus meus in pulchritu-
c dine pacis: et in tabernaculis fi- m n
a ſ torrente voluptatis tue potabis eos.
b ſ myſterijs veteris ⁊ noui teſtamẽti. c ſ miſerie ⁊ nunc quotidie a romanis ⁊ i die iudicij.
d ducie: ⁊ i requie opulenta. Grãn o p
o ſ populo iudeorꝫ ſilueſtri mente viuentium.
do autem in dẽſcenſione ſaltus: q
ſ omnino. ſ deſtruetur. ſ hierłm.
et humilitate hũiliabit̃ ciuitas. r
ſ o apoſtoli. ſ verbum dei.
e † Beati qui ſeminatis ſup omẽs s t
a ſ corda gentium emolita. ſ ſcripture.
b ſ vinculis preceptorum. c ſ iudei qui iugum legis diu ſuſtinuerunt. ſ de vtroq; populo congregatur eccleſia.
aquas: immittẽntes pedẽ bouis v
a ſ gentilis q̃ ſine lege ⁊ ratione.
et aſini. Ca. XXXIII
ſ alios.
f V
E qui predaris: nonne r† y
ſ a dño occiſus.clxxxv.mi.
et ipſe predaberis? Et
ſ q̃ nõ deo ſed tibi attribuis.
qui ſpernis: nonne et ipe ſperne- z a

Nico.de lyra

libertatis. ſm illud. ij. Corł. iij. Ubi ſpiritus domini ibi libertas. a Et erit deſertum. id eſt gẽtilitas que fuit inculta ⁊ deſerta non habens legẽ diuinam ⁊ ꝓphetas. b In chermel. id eſt abundãs in bonis ſpiritualibꝰ: ſicut iudea q̃ȝtum ad bonos. vnde accipitur hic chermel pro carmelo qui ẽ in regno iude. ⁊ erat locus fertilis. c Et chermel in ſaltum reputabit̃. i. iudea meliorabit̃ q̃ȝtum ad ſuſcipientes chriſti fideꝫ: q: apoſtoli ⁊ alij. lxx. diſcipuli q̃ fere omẽs fuerãt iudei fuerunt magne arbores in eccleſia dei: q̃ dicit̃ eius ſaltus. p eos enĩ publicata eſt fides p orbem. ideo ſubditur: d Et habitabit in ſolitudine. i. in gẽtilitate que priꝰ erat inculta. vt dictuꝫ eſt. e Judicium. i. executio iuſticie que eſt p fidem. f Et iuſticia. ſ. euãgelica. g In chermel ſedebit. id eſt in credentibꝰ ex iudea. ex quibꝰ ⁊ gentibus facta ẽ vna eccleſia. h Et erit opus iuſticie pax. quã chriſto nato angeli clamauerũt. Luc̃. ij. Gloria in altiſſimis deo et in terra pax hominibꝰ bone volũtatis. i Et cultus iuſticie ſilentiũ. in proſperis cauẽdo a verbis iactatorijs. ⁊ i aduerſis a murmuratorijs. k Et ſecuritas vſq; i ſempiternum. quia in primitiua eccł'ia ita erant firmati virtute ſpũſſancti q̃ tormẽta nõ timebãt. ſed magis i eis gaudebãt. Actł. v. Et q: ex hac vita trãſibãt ad ſecuritatẽ ⁊ gaudiũ celeſte amoto impedimẽto p xp̃m. ideo ſubditur: l Et ſedebit populꝰ meus in pulchritudĩe pacis. quia pax celeſtis ex nulla pte impedietur ſeu obſcurabitur. m Et in tabernaculis. id eſt in manſionibꝰ diuerſis ſm varietatem meritorũ. d̃ quibꝰ dicit̃ Joh. xij. In domo patris mei manſiones multe ſunt. n Fiducie. quia omnes ſũt ibi certi de ſue beatitudinis eťnitate. o Et in requie opulẽta. quia ibi totaliter quietabitur appetitus. ſm illud pš. xvj. Satiabor cum apparuerit gloria tua. et quia poſt glorificationem chriſti deſtructa fuit hieruſaleꝫ in vindictã mortis chriſti. ideo ſubditur: p Grando autem. id eſt multitudo exercitus romani. q In deſcenſione ſaltus. id eſt in deiectione templi et domus regie: que dicunt̃ ſaltus eo q̃ ligna illius edificationis apportata fuerunt de ſaltu libani. r Et humilitate humiliabitur ciuitas. ſcilicet hieruſalem que fuit deſtructa ⁊ proiecta ad terram. ⁊ quia illo tempore fides catholica fuit valde publicata per orbem. ideo ſubdit̃: s Beati qui ſeminatł. ſcꝫ v̈bũ euãgelicũ. Luc̃. viij. Semẽ ẽ v̈bũ dei. t Sup om̃es aq̃s. i. ſup oẽs ꝑplõs gẽtiles ⁊ iudeos. Apoc̃. xvij. Aq̃ mł'te ꝑpłi multi. ptꝫ ãt q̃ ꝓpha loq̃t̃ h̃ metaphorice. q: ſemen materiale non ſeminatur ſuper aquas materiales. v Immittẽtes pedem bouis ⁊ aſini. id eſt indifferẽter ⁊ ſine acceptatiõe docẽtes fortes ⁊ debiles litteratos ⁊ ſimplices ⁊c.

Moraliter. d† Ecce in iuſticia ⁊c. Ca. XXXII Hic ad lr̃am agit̃ de v̈tute regis Ezechie per quem bonus rex ſignat̃ de quo dicit̃: Ecce in iuſticia ⁊c. que ſicut dicit phus. v. ethicorũ. eſt preclariſſima virtutum ꝓpter quod decet ſtatum regis preclarum. e† Et principes in iudicio p̃erunt. nã membra regni debent capiti conformari. f† Et erit vir. id eſt quilibet d̃ populo ſubdito. † Sicut qui abſconditur a vento ⁊c. quia quando rex ⁊ principes ſunt boni: ſubditi ſunt in magna ſecuritate poſiti. i† Nõ caligabunt oculi videntium. id eſt talis regis conſiliarij non ſunt p auariciaꝫ excecati. † Et aures audientiuꝫ diligenter auſcultabũt. id eſt populꝰ ſubiectus erit ad obediendum paratus. n† Et lingua balborũ loquet̃ velociter ⁊ plane. id eſt ſimplices de populo poterunt iuſticiam ſuam in iudicio ꝓponere ſine aduocatoruꝫ conſilio: qui magł ſuis fraudulẽtijs ipediunt q̃ȝ expediunt noticiam veritatis. p† Nõ vocabitur vltra is qui inſipiens ẽ pñceps ⁊c. tales enĩ in ſtatu ſuo non ſunt niſi eq̃uoce. ſic̃ pnceps lapideꝰ aut depictꝰ: imo peiꝰ. q: nulli nocet pictura ⁊ mułt nocet taliũ malicia. iõ ſubdit̃: z† Fraudulẽti vaſa peſſi. ⁊c. q: ſimplices decipiũt. iõ ſubdit̃: c† Ad pdẽdos mites in ſermone mẽdacij. ⁊ quoniam vxores talium d̃ rapinis gaudẽt et ad eas viros ſuos excitant. iđo ſubditur: e† Mulieres opulente. de rapina. † Audite vocem meaꝫ ⁊c. ⁊ q̃ ſit illa ſubdit̃: h† Poſt dies ⁊ annũ et vos cõturbabimini. id eſt tpe a deo determinato acriter puniemini. ⁊ ſubdit̃ ad hoc argumẽtũ cũ d̃r: r† Sup humũ populi mei ſpine ⁊ vepres aſcendent. i. ſup populũ deo ſeruiẽtẽ tribulatiões aliqñ veniunt: ⁊ multomagis puniẽtur tyrãni ⁊ eorꝫ familie: qui de bonis alienis late viuũt ⁊ delitioſe. a† Gaudiũ onagrorꝫ. reſiduũ huius capituli ad lr̃am exponit̃ de ſaluatiõe facta p aduentũ xp̃i ꝓpter qđ nõ indiget alia expoſitione ſpirituali.

† ſ. q. 4. c. in loco.

† De celebra. miſſa. c. cũ Marthe.

A

Ca. XXXIII

V
E q̃ p̃darł. Hic ꝯñter deſcribitur in pticulari ſaluatio predicta regni iude q̃ȝtuꝫ ad maliciã ſennacherib. ⁊ q: in exercitu eiꝰ fuerunt idumei q̃ ſemp fuerũt iudeis infeſti: ſicut eſau a quo deſcẽderũt fuit infeſtus iacob a quo deſcẽderũt iudei. ideo ꝓpheta primo inuehit̃ cõtra aſſyrios. Secũdo ꝯtra idumeos. ca. ſequẽti. Circa pmũ ſciẽdum q̃ p̃ſens capłm ab expoſitoribꝰ noſtris ſm lr̃am refertur totũ ad tẽpus Ezechie: in q̃ deiectꝰ fuit ſennacherib et populꝰ iude liberatꝰ. Ra. Sa. v̈o exponit ad lr̃am totum iſtud ca. reducẽdo ad tẽpus meſſie in q̃ expectãt iudei de omnibꝰ gentibꝰ triũphare ⁊ eis ſimpliciter dominari. Videt̃ aũt mihi q̃ expoſitores nr̃i melius dicant: ⁊ ſm hoc p̃ſens capłm diuidit̃ in duas ptes: q: primo ponit̃ ſennacherib deiectio. ſcđo ſtatus hieruſalẽ melioratio. ibi: Reſpice ſion. Prima in duas: q: primo deſcribit̃ deiectio ſennacherib regis. Scđo ſobne ſibi adherẽtis. vt dictũ fuit. š. xxij. ca. ſcđa ibi: Audite. Circa primũ ſciẽdum q̃ ad deiectionẽ ſennacherib ſecuta eſt exaltatio populi iude: ⁊ ideo ꝓpheta mixtim loquit̃ de vtroq;. Primo tamẽ inuehitur contra ſennacherib dicẽs: Ue qui predaris. ſcꝫ populum domini. y Nonne ⁊ ipe predaberis. q. d. ſic: q: exercitu eius pcuſſo ab angelo. iiij. Reg. xix. populꝰ Ezechie exiuit ad colligendũ ſpolia. z Et qui ſpernis. ſ. ipm̃ deum: contra quẽ blaſphemias dixit ⁊ ſcripſit. vt habet̃. iiij. Reg. xix. a Nõne ⁊ ipe ſperneris. ſ. a domino ⁊ populo tuo: q: pcuſſo ſuo exercitu fugit ꝯfuſus ad terrã ſuam vbi fuit interfectꝰ a filijs ſuis. Cõſequẽter ꝓpheta conuertit ſermonem ad deũ p

F a Domine miſe. In perſona popu/
li obſeſſi a ſenna/
cherib. Vel poti⁹
apl'oꝝ et omnium
fideliū. b Ma
ne. Qui de exerci/
tu ſennacherib re/
manſerunt ſocios
mortuos viderūt:
et i fugā verſi ſūt.
c Angeli. Micha
elis ſcʒ q̄ princeps
iudeorum: vel ga/
brielis qui fortitu/
do dei ⁊ dux preli/
orū. d Bruch⁹.
Ex locuſta bruch⁹
naſcitur et quouſ/
ꝙ alas habeat ſic
vocatur. Cum aūt
ale creſcere cepe/
rint: atelab⁹ dicit
cum plene volare
ceperit: ⁊ eſt locu/
ſta. ⁊ dicitur: No/
cet eni bruch⁹ pl⁹
ꝙ̄ atelabus: vel
locuſta: quia alis
caret: nec moueri
pōt: ⁊ ſic vbi īſede
rit nihil relinqui
facit. Ideo fiūt foſ/
ſe et obruuntur lo
cuſte ne a vēto ra/
piantur in mare: ⁊
ad terram relecte:
ex ouis que viue
B conceperant: mor/
tue etiaʒ bruchos
generent.
e Tuiſ. o ezechia
Vel ſuis ſm alios
ſcʒ liberati ppl'i.
f Eius. ſcʒ ſalu/
tis: ſine timore enī
neꝙ ſapientia ne/
ꝙ ſcientia quicꝙ̄
Eccl. 4. d ꝓdeſt. Unde. Ha/
bebis multa bona
ſi timueris deū. et
Ps. 110. Initiū ſapientie ti
mor domini.
g Pactum. Qđ
Gen. 17. a pepigit dominus
cum abraam mul/
tiplicabo ſemē tu/
um ⁊c. ⁊ alibi: Ha
bitabis ī loco iſto
amodo et vſꝙ in
ſempiternum.
h Libanus. Te/
Zach. 11. a plum. vnde. Ape/
ri liban e portaſ tu
Ezech. 17. c as. et in Ezechiele:
Iere. 9. b Deuoret ignis ce/
dros tuas: Aq̄la/
magnaꝝ alarū ve/
nit ad libanum: et
tulit medullam ce
dri. i Baſan.
Deu. 32. f Regio og: quā de/
dit moyſes trans
iordanē duab⁹ tri/
bub⁹ ⁊ dimidie: ſ
q̄ʒ vberrima. Car/
mel⁹ mons terre ꝓ
miſſionis fertiliſſi/
mus

ris? Cū ꝯſūmaueris depdatione
a ſ tedio multaꝝ victoriaꝝ ab egypto rediens.
depdaberis: cuʒ fatigat⁹ deſieris
a ſ Libera nos de manu aſſyrioꝝ.
a ꝯtēnere ꝯtēneꝛ. Dn̄e miſerere no/
a ſ ꝓtectorē nō idola.
ſtri: tē enī expectauimus: eſto bra
a ſ defenſio noſtra. b ſ in ꝓſperitate. c ſ corā ſm Hieronymū. ſ. expugnatio inimicorum.
b chiū noſtrū i mane: ⁊ ſal⁹ nr̄a i tpe
a ſ obſidionis. b ſ magni cōſilij. c ſ aſſyrij.
c tribulatiōis. A voce angeli fuge/ a† b
a ſ in ſanctis quos liberas. ſ in vl/ tione maloꝝ magn⁹ ⁊ altus apparet dominus.
rūt ppl'i: ⁊ ab exaltatiōe tua diſper c d
a ſ quilibet ꝓſecutores. b ſ a iudeis.
ſe ſūt gētes. Et cōgregabunt ſpo/ e
a ſ victis gentibus. b ſ o aſſyrij. ſ vel veſtra facta.
d lia vr̄a ſicut colligit bruch⁹: velut
a ſ in hoc miraculo.
cū foſſe plene fuerūt d eo. Magni f
a ſ mōtes ſion: vel celoꝝ vel ī cordibus electorum.
ficat⁹ ē dn̄s qm̄ habitauit i excel/ g
a ſ per Ezechiā q̄ populum iuſte iudicauit et ab idolatria reuocauit. ſ eccleſiam
ſo: impleuit ſion iudicio et iuſti/ h
a ſ tpe accepto exaudiui te. b ſ fidelis populus. ſ vel tuis.
e cia: ⁊ erit fides i tēporib⁹ ſuis. Di i k l
a ſ diuinaꝝ rex vt idolatriā abominātes ad dn̄m cōuertent. ſ ſūt. b ſ humanarū rerum ne aſſy/ rijs ſe tradunt.
uitie ſalutis ſapiā ⁊ ſciētia: timor m n
a ſ reuertit ad vltimā captiuitatē. ſ apoſtoli.
b ſ Beati oculi q̄ vidēt q̄ vo. v. ⁊ i euāgelio: Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ſapientes ⁊ ſcribas.
f dn̄i: ipe ē theſaur⁹ ei⁹. Ecce vidētes o† †
a ſ iminēte captiuitate iter gētes. b ſ nūcij expul ſi a iudeis. c ſ recōciliatiōis inter deū ⁊ hoies.
clamabūt foris: angeli pacl ama/ p† q
a ſ de ꝑditiōe ſue gētis. b ſ poſt captiuitatem ro manoꝝ. c ſ vn̄: Vie ſion lugēt: eo ꝙ nō ſint q̄ ve
re flebūt. Diſſipate ſūt vie. ceſſauit r† s
niāt ad ſo. a ſ qui ſolebant venire ad ſolēnitatem. b ſ opinione hoim.
tranſiēs ꝑ ſemitā. Irritū factū eſt t†
a ſ dn̄i. b ſ dn̄s c ſ iudeoꝝ. d ſ q: beſtiali mo re viuētes non reputauerūt eū deū nec timuerūt.
g pactū: pieci̇t ciuitates: nō reputa v x
ſ eos: ſed iumenta. ſ terreni.
uit hoies: Luxit ⁊ elāguit terra: cō y z
ſ tēplū. a ſ ne ibi exaudiant p̄ces a dn̄o ſic an̄.
h fuſus eſt liban⁹ ⁊ obſurduit. Et fa a
a ſ ꝓnūcia iter ioppē ⁊ liddā ibi cāpi fertiles ⁊ la/
ctus ē ſaron ſicut deſertū: ⁊ ꝯcuſſa
tiſſimi. a ſ regio og. b ſ cōtra iudeos: vl' a mor te: vel a patiētia. ſ q: apl'os recipe noluerunt.
i ē baſan ⁊ carmelus. Nūc ꝯſurgaʒ b†
ſ in cruce
dicit domin⁹ nūc exaltabor ⁊ nūc
a ſ i gētib⁹ ſpretus a iudeis: vel aſcēdēs ad celos. ſ o iudei.
ſublimabor. Concipietis ardoreʒ c
a ſ inuidie contra apoſtolos.
b ſ verba blaſphemie inania vt ſtipula: q̄bus tm̄ nutriat inuidia. ſ ſed. ſ malus.
⁊ parietis ſtipulaʒ: ſpūs veſter vt d e
ſ poſt captiuitatē.
ignis vorabit vos: et erunt ppl'i f g
a ſ pauci relicti ī memoriā. b ſ pecrā iudeorum.
quaſi de incēdio cinis: ſpine ꝯgre h i
ſ gehenne. ſ o gentes.
gate igni cōburentur. Audite qui k l

liberatiōe populi dicēs: Domine miſerere mei ⁊c. et patʒ
littera vſꝙ ibi: a A voce angeli. ꝑcutientes exercitū
ſennacherib. b Fugerūt populi. q: ſennacherib cum
illis qui remāſerant fugit. c Et ab exaltatiōe tua. id
eſt ab oſtenſione tue virtutis in angelo percutiente.
d Diſperſe ſunt gentes. ſcʒ ſennacherib cum exerci/
tu ſuo: quia aliqui mortui remanſerunt ⁊ alij fugerunt.
In hebreo ſic habet: A voce multitudinis fugerūt po/
puli. ⁊ ſm hoc iſtud refert ad exercitū ſennacherib quē
populi audientes ſuperuenire nō audebant expectare:
quia plurimos deuicerat et expugnauit. Ab exaltatio/
ne tua: id eſt a poteſtatis tue oſtenſione: o tu ſennache/
rib: Diſperſe ſunt gentes per diuerſas vias fugientes.
e Et cōgregabuntur ſpolia veſtra ſicut colligitur bru/
chus. id eſt faciliter ⁊ in magna copia: quia exercit⁹ ſen/
nacherib fuit ſic percuſſus ꝙ corpora erāt incinerata ſ
veſtibus et armis illeſis. et ideo faciliter ⁊ copioſe colli/
gi poterant. f Magnificatus eſt dominus. in perſe/
cuſſione ſennacherib mirabili. g Quoniam habita/
uit in excelſo. id eſt in celo empyrreo vbi ſpecialiter relu
cet excellentia ſue glorie: lʒ ſm potentiam: preſentiam: ⁊
eſſentiam ſit vbiꝙ. h Impleuit ſion iudicio et iuſti/
cia. in diebus Ezechie qui fuit iuſtus: et principes ſuos
ad iuſticiam induxit: vt habetur in principio precedent.
ca. i Et erit fides. id eſt fidelitas. k In tempori/
bus ſuis. ſcilicet Ezechie: hoc enim petiuit: vt habet. i.
xxxix. Fiat tm̄ pax ⁊ veritas in diebus meis. l Diui/
tie ſalutis ſapientia. id eſt in cognitione rerū diuinarū.
m Et ſcientia. in cognitione humanorum. n Timor
domini ipſe eſt theſaurus eius. ſcʒ Ezechie qui p̄poſuit
iſta omnibus bonis tēporalibus. conſequenter reuertit
ꝓpheta ad narrandum afflictionem populi ꝑ ſennache/
rib. dicēs: o Ecce vidētes clamabunt foris. littera ē
intricata: q: li foris reducit ad vidētes. ſpeculatores enī
exiſtentes in alto videbant foris longe exercitum ſenna/
cherib. ⁊ ſic denunciabant Ezechie regi ⁊ populo ſuo: vt
ſe p̄ſeruarent. p Angeli pacis. id eſt nūcij Ezechie q̄s
miſit ad loquendū cum rapſace de pace. vt habet infra
xxxvi. q Amare flebunt. quia propter blaſphemias
contra deum dictas a rapſace ſciſſis veſtibus flentes ad
Ezechiam redierunt. r Diſſipate ſunt vie. ab exercitu
ſennacherib. s Ceſſauit tranſiens. ſcilicet de populo
iude: quia nullus audebat timore aſſyrioruʒ per terram
ire. t Irritum factum eſt pactum. primo enim ſenna/
cherib fecit pactum cum Ezechia: ſed fregit illud. vt di/
ctum fuit. iiij. Regū. xviij. v Proiecit ciuitates. que
erant in regno iude circa hieruſalem. x Non reputa/
uit homines. ſcilicet ꝙ poſſent ſibi in aliquo reſiſtere.
y Luxit ⁊ elanguit terra. ſ. iuda. z Confuſus eſt li/
banus ⁊ abſorduit. In hebreo habetur: Et p̄ciſus fuit:
quia ibi exercit⁹ ſennacherib precidit multa ligna ad fa/
ciendum machinamenta: ⁊ ex tali deciſione fuit libanus
deturpatus. a Et factus eſt ſaron ſicut deſertū: et cō.
⁊c. iſta enim loca erant fertilia: ſed per exercitum ſenna/
cherib fuerunt deuaſtata. Sciendū etiā ꝙ carmelus nō
accipitur hic pro monte carmeli ī quo Helias occidit ꝓ
phetas Baal: ⁊ erat in regno iſrael: ſed accipitur ꝓ car/
melo vbi manebat nabal qui erat mons fertilis: et erat
in regno iuda. ⁊ conſequēter ponitur vindicta de male/
ficijs ſennacherib. b Nūc conſurgam dicit domin⁹.
ad percutiendum ſennacherib et exercitum eius: q: nūc
eſt tempus. c Concipiētis ardorem ⁊c. ex maleficijs
enim veſtris ſequitur demeritum. d Et parietis ſtipu
lam. id eſt vt efficiamini ſicut ſtipula applicata igni.
e Spiritus veſter. i. voluntas vr̄a mala. f Ut ignis
vorabit vos. id eſt meretur vt igne cōſumamini. ⁊ ita fa/
ctum fuit: quia exercitus ſennacherib ſic percuſſus fuit
ab angelo ꝙ corpora eorum redacta fuerunt in cineres:
ac ſi fuiſſent igne materiali combuſta. ideo ſubditur:
g Et erunt populi. exercitus ſennacherib. h Quaſi
de incendio cinis. id eſt vt cinis remanens de incendio.
i Spine congregate. id eſt bellatores ſennacherib qui
pungebant populū domini. k Igni comburent. non
ſolum ex ꝑcuſſione angeli: vt dictum ē: ſed etiam igne in
ferni. l Audite. Hic ꝯſiter deſcribit deiectio ſobne
pōtificis q̄ cōſulebat ciuitatē reddi aſſyrijs. ⁊ q: hoc nō
fuit factū: partim indignatione: ꝑtim timore ꝯcū ſibi ad/
herentib⁹ ad aſſyrios trāſiuit occulte: ⁊ ei ſucceſſit ī pō/
tificatu

Glo.ordi.

h mus. Per hec ꝙ debemus itelligere iudeos omnē fertilitatē amiſiſſe.
a Quis poterit. Dei magnalia nar
Heb.12.g rat: ⁊ deū ignē vocat. ſm illud: De⁹
Luc.12.f noſter ignis ꝯſumēs ē. ⁊ ipe: Ignem veni mittere ī terrā: ⁊ q̄d volo niſi vt ardeat? b Sāguinē. Lxx. Iudiciū ſāguinis. Ois iniq̄tas ⁊ oppreſſio: ⁊ iniuſticia iudiciū ſanguinis ē ⁊ ſine gladio volūtate īterficit. c Terrā.
Mat.5.a Uinētiū. Beati mites qm̄ ipi poſ.t. vel in celo poſiti terrena deſpiciunt. d Tabernaculū. Tabernaculū q̄d habuerūt iudei ꝑ heremū de loco in
Joſ.18.a locū ductū ē. Primo ī ſylo: deinde ī nobe: de nobe in hierlm: inde de hie
.Ma.2.b ruſalē ad moyſi ſepulchrū: vt dicit liber machabeoꝝ. Eccl'ia aūt immobil'
Mat.7.d fūdata ē ſupra firmā petrā. h Dn̄s

Nico.de lyra

Tificatu eliachim: vt dictum fuit. s. xxij. ⁊ h̄ ē q̄d d̄r hic: Audite q̄ longe eſtis ⁊c. et ī h̄ notat magnitudinē rei
Pro.12.b nūciāde. a Cōterriti ſūt in ſiō peccatores. i. ſobna: ⁊ ei adherentes.
b Poſſedit timor hypocritas. q̄r erāt ī ſtatu miniſtrādi dn̄o. ⁊ ſic apparebant boni ⁊ deuoti exteri⁹: ſ ipi nihil habebāt interi⁹ dignū ſacerdotio. ⁊ ꝯn̄r cōqueriꝰ de iſta dignitate ſacerdotali. cū d̄r: c Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorante. i. digne miniſtrare in altari holocauſtoꝝ vbi erat ignis ꝑpetu⁹. Leuit. vj. Et eadē ſn̄ia replicaꝰ. cū ſubdiꝰ: d Cū ardorib⁹ ſempiternis. ⁊ ſubdiꝰ reſpōſio: e Qui ambulat in iuſticijs. q̄ntū ad ꝑfectionem vite. f Et loquiꝰ veritatē. q̄ntuꝫ ad ſanitatē doctrine. g Qui ꝓijcit auariciā ⁊c. ita ꝙ nullā habet notā auaricie: rapiēdo aliena ꝑ violentiā: nec etiā accipiēdo dona ꝯtra iuſticiā.
h Qui obturat aures ſuas ne audiat ſanguinē. i. ſermoneꝫ de ſāguine effundēdo ꝑ morte īnocētis vel eius mutilatiōeꝫ. i Et claudit oc'los ſuos ne videat malū. i. mulierē alienaꝫ ad ꝯcupiſcendū. k Iſte in excelſis habitabit. i. talis dign⁹ ē fungi ſūmo ſacerdotio ī mōte ſiō vbi erat tēplū. ⁊ talis fuit iſte eliachim: q̄ ī h̄ officio ſucceſſit ſobne. l Munimēta ſa. ⁊c. ſalomō ei edificauit tēplū ī mōte moria de lapidib⁹ magnis ⁊ p̄cioſis. iij. Reg. v. Et edificia ad templū ꝑtinētia: ⁊ ibi erat habitatio ſūmi ſacerdotis. m Panis dat⁹ ē ei ⁊c. noīe panis ⁊ aq̄ intelligiꝰ oīs cib⁹ ⁊ pot⁹ in ſcriptura. Añ. iiij. Reg. vj. Pone eis panē ⁊ aquā. ⁊ ſubdiꝰ: Et appoſita ē eis magna ciboꝝ p̄paratio. Summo aūt ſacerdoti debebanꝰ primitie fructuū ⁊ aīaliū. n Regē ī decore videbūt. ſ. ezechiā glorioſe regnātē p⁹ ſennacherib deiectionē: vt habeꝰ. ij. Paral. xxxij. ⁊ in hac gl'ia viderunt ipm: eliachim pontifex ⁊ alij miniſtri tēpli. o Oculi ei⁹. ſ. eliachim.
p Cernēt terraꝫ de lōge. q̄r de mōte ſion vbi erat ei⁹ habitatio poterat videri iudea ꝓ magna ꝑte. q Cor tuū. o eliachim. mutat enī ꝓpħa modū loquendi de tertia ꝑſona ad ſecūdam: q̄d fit frequēter in ꝓphetis.
r Meditabiꝰ timorē. ſ. dn̄i ex caſu p̄deceſſoris ſui. ⁊ idō ſubdiꝰ: s Ubi eſt litte.

Eſaie Ca. XXXIII

ſ hinc vel a deo. ſ inimicis meis iudeis. a ſ in hac vltione et timete. ſ moabite.
lōge eſtis q̄ fecerim: ⁊ cōgnoſcite vicini
ſ deleti.
fortitudinē meā. Cōterriti ſunt ī ſion a†
ſ qui deum occiderūt. ſ romanoꝝ. ſ ſcribas ⁊ phariſeos. Ue vobis ſcri. ⁊ phariſei: hypocrite.
a peccatores: poſſedit tremor hypocri- b
tas. Quis poterit habitare de vobis c†
ſ deo. ſ peccata vel peccatores nūc ⁊ ī futuro.
cū igne deuorante? Quis habitabit †
a ſ ſpiritusſancti qui peccata cōſumit: fideles accendit.
ex vobis cuꝫ ardoribus ſempiternis? d
ſ hic. ſ. a ſ ſemper diligendo. ſ de virtute in virtutē ſ pluribus
Qui ambulat in iuſticijs: et loquitur e† f
ſ ſemper et non ſemel. a ſ que eſt mater calūnie: q̄r ex alterius damno: alterius pecunie coaceruantur.
veritatem: †qui ꝓijcit auariciā ex calumnia: g
ſ innocentis.
lumnia: ⁊ excutit manus ſuas ab omni
ſ oris: manus officij. ſ munera excecāt oculos ſapientium.
mūere† Qui obturat aures ſuas ne au b
ſ ne peccato conſentiat. ſ Auerte oculos meos ne vi. va. Felix cōſciencia que nec audit nec aſpicit malum.
ſ vel capitis vel cordis.
b diat ſanguineꝫ: ⁊ claudit oculos ſuos i
ſ talis. ſ in celis cum domino.
ne videat malum. Iſte in excelſis ha- k†
ſ ſanctorum qui ſunt fundati ſupra firmam petram.
ſ exempla. b ſ prouectio ad deum.
bitabit: munimēta ſaxoꝝ ſublimitas l
ſ verbi ſ a deo. ſ doctrine. ſ abſq̄ hereſi.
eius. Panis ei dat⁹ eſt: aque ei⁹ fide- m† †
a ſ omnipotentem ſ deum ipſum. ſ in deitate.
ſ peracto iudicio. ſ oculi eius.
les ſunt. Regē in decore ſuo videbūt: n†
ſ nunc in ſpe: in futuro in re. vnde: Credo videre bona dn̄i in terra viuentium.
c oculi eius cernent terrā de longe. Cor o† p q
a ſ ſi vis habitare cum deo. ſ ideo b ſ Principiū ſapientie timor dn̄i ſ ſanctitas in timore cuſtoditur.
tuum meditabitur timorem. † Ubi eſt r s†
ſ philoſophus ſ quaſi non habitat cum deo.
a ſ ſcriba ⁊ phariſe⁹: legē ſupflua expoſitiōe onerans. t
litteratus? vbi legis verba ponde-
a ſ ſenſu b ſ inſipientiū. c ſ gregem philoſophorum.
rans? vbi eſt doctor paruuloruꝫ? Po- v†
a ſ in eccleſia ſanctorum. ſ. i.
pulum imprudentem nō videbis po- x y†
ſ logice. ſ non ſapientie.
pulum alti ſermonis: ita vt nō poſſis
ſ ſicut Platonis: Areſtotelis: Tullij facūdiaꝫ ⁊ ſubtilitatem pauci intelligunt.
intelligere diſertitudineꝫ lingue eius
a ſ populo b ſ nulla quantum ad deum.
ſ Perdam ſapientiam ſapientium ⁊c. c ſ ſed tm̄ v̄ba
in quo nulla eſt ſapiētia. Reſpice ſion z† a†
ſ preſenteꝫ eccleſiam in qua vera ſolennitas ſ Quicunq̄ iuſtus. ſ cordis.
ciuitatem ſolennitatis noſtre. Oculi b
a ſ celeſtem ſ Quod nec. o. v. nec a. a. nec i. c. h. a.
ſ vel ciuitatem.
tui videbūt hieruſalem habitationeꝫ †
a ſ eccleſiam preſenteꝫ ſignificatā ī tabernaculo moyſi.
d opulentā tabernaculum q̄d nequaq̄ c†
a ſ ſicut tabernaculū iudeoꝝ trāſlatū ē ſ a fide charitate. ſ metaphora. b ſ doctores q̄b⁹ fixa teneuꝰ.
trāſferri poterit: nec auferenꝰ claui ei⁹ d
a ſ precepta quibus extenſa dilatatur.
in ſempiternum: et omnes funiculi ei- e
a ſ non in conuenticulis hereticorum.
us non rumpentur: q̄r ſolumō ibi mag- f

Nico.de lyra

eſt l'ratus ⁊c. i. vbi ē modo ſobna p̄deceſſor tuus in officio pōtifical': ꝓpter q̄d debuit eſſe litterat⁹ ad ponderandū. t Legis verba.
a† ad docendum ignorātes q̄ dicūꝰ hic paruuli. quaſi diceret: perijt ī terra aliena: vt habeꝰ. s. xxij. idō
b ſubdiꝰ: v Populū imprudētem. i. ſobnam et ſibi adherentes.
c† x Nō videbis. amplius ī tēplo domini. y Populū alti ſermo-
† nis ⁊c. i. ꝓfundi: ſicut dicit Iob. iiij. Puteus altus eſt: et dicit hic
d profundus ſermo qui propter extraneitatē nō eſt intelligibilis. Et populum talis ſermonis vocat h̄
e† f propheta ſennacherib et aſſyrios quos intendebat ſobna introducere intra ciuitateꝫ et templū: ſed
g defecit a propoſito. z In quo nulla eſt ſapiētia. ſcꝫ in ſennacherib ⁊ populo eius: quia vera ſapientia non poteſt eſſe in infidelib⁹.
a Reſpice. Hic cōſequēter deſcri
b bitur ciuitatis melioratio: q̄r per deiectionē ſennacherib fuit mutata de timore in ſecuritatē: de triſticia in leticiam: ⁊ de penuria ī abūdandantiā. Primo igiꝰ hec meli-
i oratio deſcribiꝰ. Secūdo ꝓpheta cōtra ſennacherib iterū inuehiꝰ.
k† ibi: Laxati ſunt. Circa primū tangitur primo melioratio q̄ntum ad diuinum cultum. cuꝫ diciꝰ: Reſpi
l ce ſion ciuitateꝫ ſolennitatis nr̄e. Uocabatur enim illa pars ciuita
m† † tis hieruſalem vbi erat mons ſiō ciuitas dauid: ⁊ in illa erat templum vbi celebrabantur ſolēnita
n† tes per annū ſcꝫ paſce: pētecoſtes ⁊ tabernaculorum. in quib⁹ popu
o† lus de terra debebat conuenire:
p q q̄d non poterat ꝓpter exercitum ſennacherib exiſtentē in iudea: ſꝫ ipo deiecto venerunt vndiq̄ gau
r s† denter. Secundo poniꝰ melioratio q̄ntum ad abundantiā. cum di
t tur: b Oculi tui videbunt ⁊c. quia de ſpolijs exercitus ſennacherib omnes de ciuitate fuerunt
v† repleti et ditati. Tertio q̄ntum ad ſecuritatem. cuꝫ dicitur: c Ta
x bernaculum quod nequaq̄ tranſ
y† ferri poterit. Uocat hic templum ſalomonis tabernaculū quod dicitur imobile: ad differentiam tabernaculi moyſi: quod trāſferebatur de loco ad locum: vt patet in libro Nume. ⁊ ad idem ꝑtinet q̄d ſubditur: d Nec auferētur claui eius in ſem ⁊c. In tabernaculo
z† a† enim moyſi parietes erāt de tabulis ſimul coniunctis per incaſtraturas ⁊ clauos qui amouebātur
b de locis ſuis quando tabernaculum deponebaꝰ et portabatur ad aliū locum. In templo enim ſalo-
† monis parietes erant interius de lignis laminis aureis opertis: et
c† erant ibi claui poſiti: vt inſeparabiliter manerent ibi. e Et omnes funiculi eius non ⁊c. id ē ſta-
d bilitas templi per impetum ſennacherib nō diſſolueꝰ. ⁊ cauſa ſubditur: f Quia ſolūmodo ibi mag
e nificus dominus de⁹ ⁊c. q̄r magnifice deiecit ſennacherib cum ex
f ercitu ſine opere humano.

† 1. q. 1. c. nonnulli. 11. q. 3. c. q recte. De ſymo. c. et ſi queſtiōes.

1. Cor. 1. k

Ps.95. a Dñs. Judicabit oꝛbē terre in iuſti/
cia. b Laxati ſunt ⁊c̄. Redit ad ter
renā hierl'm: ⁊ loq̄t de ea ſb ſpecie na/
uis. Supioꝛa dicta ſūt ō vrbe ſolenni/
tatis nr̄e quaʒ dominus fluuijs ſuis
circūdat. Omis

Nico. de lyra

a Locus fluuioꝛum riui latiſſimi et
patentes. hoc refertur ad illud quod
fecit Ezechias ꝓpter exercituʒ ſenna/
cherib: quia aquā de ciuitate hierl'm
egrediētē extra ipſe retinuit ad adim/
plendū foſſata ⁊ piſcinas magnas ſic̄
ſtagnū: ⁊ reſiduū aq̄ qḋ n̄ poterat ibi
capi: fecit ibi decurrere ꝑ aliū locū: vt
ſic exercitus aſſyrioꝛum nullum inde
haberet ſolatium. ideo ſubditur:
b Non tranſibit per euʒ nauis remi.
⁊c̄. q2 ſic diſpoſuit Ezechias aq̄s illas
ꝙ erāt ad munimētū ciuitat: ⁊ in nul
lū auxiliū aduerſarijs: q2 nō deſeruie
bāt eis ad potū nec ad nauigiū: vt ſic
cū nauigio poſſēt obſidere vl' ītrare ci
uitatē. ⁊ q2 oīa iſta erāt attribuēda bo
nitati diuine p̄ncipalit̄. ideo ſubdit̄:
c Dñs iudex nr̄. i. iudicabit ꝓ nobis
ɔ ſennacherib. d Dñs le. nr̄. q2 ab
eo recepimꝰ legem ī mōte ſynai: vt ha/
betur Exo. xx. ⁊ Deutero. v. e Dñs
rex nr̄. reges enī iuda nō erant niſi eiꝰ
vicarij. f Jp̄e ſaluabit nos. ī aliq̄bꝰ
libꝛis īterponit̄: veniet: ſ n̄ eſt in heb.
nec ī libꝛis coꝛrect. g Laxati ſūt.
Hic ꝓpheta iteꝝ inuehit̄ cōtra ſenna/
cherib: cuiꝰ exercitus ꝑcuſſus fuit ab
angelo anteq̄ꝫ obſederat hierl'm: vt di
ctū fuit. iiij. Reg. xviij. Diſponebat tn̄
de ꝓpinquo obſidere eā figēdo tento/
ria ibidē

ſ videtur. ſ ibi.
gnificꝰ dñs deꝰ noſter. Locus flu/ a
a ſ ꝓphetarū apl'oꝝ. b ſ expoſitoꝛes. c ſ plane
uioꝛū riui latiſſimi ⁊ pātētes: non b
exponentes. ſ locum. ſ diaboli dominatio.
trāſibit ſuꝑ eū nauis remigū: ne
a ſ nauis tres oꝛdines remoꝝ habēs. i. diabolus q̄
tres partes mundi: aſiam: africam: europā ſuo ſub
iugauerat imperio.
b ſ in ſuꝑbia. c ſ ſicut olim.
a ꝙ trieris mag̃ trāſgredit̄ eū. Do c
a ſ vox congratulantis eccleſie.
b ſ legis naturalis: moſaice: euangelice.
minꝰs enim iudex nr̄: dominꝰ le/ d†
a ſ reges eos in virga. f.
gifer noſter: dominus rex noſter. e f
a ſ nihil timendū ē. b ſ dilatata
foꝛtitudo populi ad pugnādū contra romanos.
b Jpſe ſaluabit nōs. Laxati ſunt g
funiculi tui: ſed nō pꝛeualebunt. h+
a ſ templum altiſſimū in quo olim vela p̄cioſa.
b ſ vt non appareant ſigna ruine eius: q2 non re/
linquetur lapis ſuper lapidē.
Sic erit malus tuus vt dilātare i+
ſ a romanis
ſignum non queas. Tunc diuidē k+
ſ diuitiarū tuaꝝ.
tur ſpolia pꝛedarum multarum: l
a ſ romani ī ſe: foꝛtes in domio vires ſubminiſtrā/
te. b ſ nemo romanoꝛum de infirmitate cōque/
retur. ſ vicino.
claudi diripiēt rapinam: nec dicēt m n
ſ romanus.
vicinꝰ elāgui. Populꝰ q̄ habitabit o
a ſ comparatiōe iudeoꝛum. ſ qui ſecutus ē dei
volūtatem. ſ colenda.
ſ peccatum illius ſtragis.
in ea: auferētur ab eo iniquitas. p

ria ibidē. idō d2: Laxati ſūt funiculi
tui. id eſt diſpoſiti: vt cum eis figan/
tur tentoꝛia circa hieruſalem.
h Sed non pꝛeualebunt. quia non
obſedit eaʒ. i Sic erit malus ⁊c̄.
malꝰ hic d2 lignū longū qḋ in medio
tētoꝛij erigit̄: ſicut malꝰ in medio na/
uis: ⁊ q2 deſuꝑ ponit̄ ſignū vel vexil
lū illiꝰ cuiꝰ ē tentoꝛiū: ſicut in ſūmi/
tate mali nauis ponit̄ ſignuʒ aliqḋ.
Ligna aūt tētoꝛioꝝ ſennacherib cir/
ca hieruſaleʒ nō fuerūt erecta nec ſig
na ſupꝛa poſita. ideo d2: Ut dilatare
ſignū ⁊c̄. k Tūc diuident̄ ſpolia.
ſcʒ aſſyrioꝛū: q2 habitatoꝛes hierl'm
ꝑcuſſo exercitu ſennacherib exierūt
ad p̄dam. l Predaꝝ multaꝝ. tum
q2 magna fuit multitudo percuſſoꝝ.
ſcilicet. clxxxv. milia: tum quia ap/
poꝛtauerant ibi ſpolia que ī alijs lo/
cis iudee rapuerāt: tum quia rex ſen
nacherib et fugientes cum eo nihil
ſecum aſpoꝛtauerunt vt velocius fu
gerent: ⁊ quia ad tale lucrum cucur
rerunt homines etiam debiles. ideo
ſubditur: m Claudi etiam diri/
pient rapinam. id eſt illud quod aſſy
rij aliunde rapuerant. n Nec di
cet vicinus elangui. id eſt ex longa ī/
firmitate pꝛecedente non detinebit̄:
quin cum alijs vadat ad pꝛedam ꝓ/
ut poterit. o Populus qui ha/
bitat in ea. id eſt in hieruſalem.
p Auferetur ab eo inquitas. ſcilicet
idolatrie: que ibi viguerat ante tem
pus Ezechie: pꝛopter quam ciuitas
meruerat ſubuerti: ſed ꝓpter bonita
tem Ezechie qui abſtulit idolatriaʒ:
et reduxit populum ad dei cultum:
dicta pena non fuit inflicta.

Moraliter Accedite

Ca. XXXIII

Moraliter.

x† Ue q̄ p̄daris. Hoc ad l'ram ex/
ponit̄ ō rege ſennacherib q̄ ſuperbe/
deū blaſphemauit: ⁊ populū iſrl' afflixit multiplicit̄ ⁊ ſpolia/
uit. Myſtice xp̄o pōt exponi ō antichꝛiſto de q̄ d2. ij. Theſſa.
ij. Qui aduerſat̄ ⁊ extollit̄ ſupꝛa oē qḋ dicit̄ deus aut qḋ co/
litur ita vt in tēplo dei ſedeat tāq̄ꝫ ſit deꝰ. Jp̄e etiam populuʒ
dei multū affliget ⁊ ſpoliabit: tn̄ finalit̄ deſtruet̄ ſic̄ d2 ibidē.
Quē dñs ieſus interficiet ſpū oꝛis ſui: ⁊ deſtruet illuſtratiōe
aduentꝰ ſui. Et hoc faciet xp̄s ad p̄ces fideliū ab antichꝛiſto
afflictoꝝ: in q̄ꝝ ꝑſona ſubdit̄: † Dñe miſerere nr̄i. te enī ex/
pectauimꝰ ⁊c̄. Et qm̄ ſm cōmunē opinionē ꝑ angelū de man/
dato xp̄i fulminabit̄. ⁊ magna ꝑs ſui exercitus et alij fugient
territi. ꝓpter qḋ eoꝝ ſpolia remanebūt fidelibꝰ poſt moꝛtem
antichꝛiſti remanentibꝰ. ideo ſubdit̄. a† A voce angeli fu/
gerūt populi. ſ. antichꝛiſto ɔiūcti. o† Ecce vidētes. Hic re/
uertitur ꝓpheta ad denunciandū mala q̄ faciet antichꝛiſtꝰ añ
moꝛtē ſuā. dicēs: o† Ecce vidētes clamabūt foꝛis. i. hoīes
litterati clamabūt ɔtra antichꝛiſtū in oꝛatiōe ſecrete: q̄ tunc
nō audebūt loqui ɔtra eum publice. p† Angeli pacis ama
re flebunt. q2 religioſi occultātes ſe gemēt. r† Diſſipate ſūt
vie. q2 fideles nō audebūt ꝑ terrā tranſire. t† Jrritū factuʒ
eſt pactū. nā eccleſiā q̄ꝫtum poterit deſtruet q̄ ſignat̄ hic ꝑ li/
banum ſaron ⁊ camelū. Et q2 de mandato dñi fulminabit̄ vt
dictū eſt. Seq̄t̄: b† Nūc ɔſurgam dicit dñs ⁊c̄. ⁊ patet l'ra
que facili pōt ad ꝓpoſitum applicari. a† Cōtriti ſunt ī ſion
peccatoꝛes. Hic deſcribit̄ ad l'ram abiectio ſobne pontificis q̄
ſennacherib adheſit ꝑ quem myſtice ſignat̄ quilibet p̄latus
malus: qui timoꝛe moꝛtis antichꝛiſto adherebit. Sed q2 tūc
electi firmit̄ ſtantes merebunt̄ gloꝛiā celi. ſequit̄: c† Quis
poterit habitare de vobis cum igne deuoꝛante. i. firmiter ſta/
re in antichꝛiſti tribulatione. † Quis habitabit de vobis
cum ardoꝛibꝰ ſempiternis. in tentationibꝰ demonū ſemꝑ ar/
dentiū. quia poꝛtant ignē ſuū ſecum. et in antichꝛiſti tribula/
tione aſtabūt ſibi in ꝑſecutiōe fideliū. et reſpondet. e† Qui
ambulat in iuſticijs ⁊ loquit̄ veritatem ⁊c̄. iſte ſupple in anti
chꝛiſti tribulatiōe poterit ſtare. ideo ſubdit̄: k† Jſte in ex/
celſis

celſis habitabit munimēta ſaxoꝝ ſublimitas eius. i. firmitas
thꝛonoꝝ. nam ſancti ſm q̄litatē meriti aſſumunt̄ ad oꝛdīes an
geloꝝ. m† Panis ei datus ē. id eſt xp̄s q̄ eſt panis viuus.
† Aque eiꝰ fideles ſūt. id eſt dona ſpūſſancti. Unde dicit ſal/
uatoꝛ Joh. vij. Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura: flumina
de ventre eius fluent aque viue. Hoc aūt dixit de ſpū quem ac
cepturi erant credētes in eū. n† Regē in decoꝛe videbunt.
viſione clara ⁊ beatifica. o† Oculi eiꝰ terrā cernēt delonge.
ſcʒ terram viuentiū: q2 viuētes in coꝛꝑe moꝛtali celeſtia medi
tant̄. ⁊ ꝑ oppoſitū ſubdit̄ ad litterā de ſobne eiectiōe: ꝑ quem
malus p̄latus ſignat̄: ꝓpter qḋ de eo myſtice d2: s† Ubi eſt
litteratus ⁊c̄. i. vbi ē malus p̄latus qui ſcripturaʒ ſcire debuit
⁊ verba legis pōderare ⁊ paruulos docere. cui q̄ſtioni pōt re/
ſponderi: Abſconditꝰ ē in inferno inferioꝛi: q2 quāto ſtatꝰ al/
tioꝛ tanto caſus grauioꝛ. ideo de ip̄o et exiſtentibꝰ cū eo ſubdi
tur: v† Populū impꝛudentē non videbis. id eſt pꝛelatum
damnatū cuʒ familijs ſuis nō videbis amplius in magnificē/
tijs ſuis. y† Populū alti ſermōis. id eſt ſuperbū in verbis
q̄les ſunt mali p̄lati ⁊ adherētes ſibi. z† Jn quo nō eſt ſapi/
entia. ſcʒ de ſurſū deſcendēs: ſed illa que eſt terrena animalis:
et diabolica. Et quoniā oppoſita iuxta ſe poſita magis eluce/
ſcunt. ideo pꝛopheta cōſequenter inducit ad cōtemplationem
gloꝛie celeſtis. dicēs: a† Reſpice ſion ciuitatē ſolēnitatis no
ſtre. nam ibi eſt laus iugis. † Ciuitatē opulentam. id eſt om
nibꝰ bonis plenā. † Tabernaculū qḋ nequaq̄ꝫ trāſferri po/
terit ⁊c̄. ꝑ qḋ ſignificat̄ ſecuritas ſempiterna. ⁊ ſubdit̄ cauſa cū
d2: d† Dominus legifer nr̄ ⁊c̄. Laxati ſūt funiculi tui. ħ ad
l'ram dicit̄ de ſennacherib. ꝑ quem ſicut dictū eſt antichꝛiſtus
ſignat̄ cuiꝰ funiculi ad capienduʒ om̄es fideles extendentur.
h† Sʒ nō p̄ualebūt. naʒ electi ſaluabunt̄ ꝓpter q̄s bꝛeuiabit̄
eius ꝑſecutio: vt dicit̄ Matth. xxiiij. ideo ſubdit̄: i† Sic erit
malꝰ tuꝰ vt dilatare ſignū neq̄as. aliq̄n nāq̄ ſic impedit̄ xp̄tus
naute ꝙ nō pōt velū leuare ⁊ tūc impedit̄ eiꝰ nauigatio. ſic an/
tichꝛiſti virtꝰ auferet̄ ⁊ ceſſabit eiꝰ ꝑſecutio. k† Tūc diuiden
tur ſpolia p̄darum multarū. ab antichꝛiſto raptaꝝ. q̄ diuiden/
tur fidelibꝰ poſt antichꝛiſti moꝛtem remanſuris.

Jn ca. xxxiiij.

In ca.xxxiij.vbi dicitur in poſtilla. Audite hic conſequẽter
deſcribiť.

Additio. Ab h loco vbi dz: Audite qui longe eſtis.
Incipit ca. ſm hebreos et cõtinuatur vſq
ibi: Auferet ab eo inıq̃tas.qd q̇dem ca. proprie videtur expo
nendum de eiectione phariſeorum reſpuentiũ doctrinaz xp̃i:
⁊ de pſperitate adherentiũ xp̃o:⁊ de q̇buſdã ad hoc ptinenti/
bus.dicit enĩ: Audite q̇ lõge eſtis.ſ.poſt longa tẽpora . Que
fecerim ſcdo .inimic meis iudeis. Et cognoſcite vicini.ſ. ɔtẽ/
poranei. Fortitudinẽ meã in hac vltione. Cõterriti ſũt in ſion
peccatores. In hebreo habeť: Timuerũt ĩ ſion peccatores:qꝛ
⁊ vt in Johẽ.xj.dicıť: Timuerũt ne pderent gentẽ ⁊ regnuz ſi
xp̃o adheſiſſẽt. Poſſedit tremor hypocritas.ſ.phariſeos ⁊ ſcri
bas q̇s frequẽter xp̃s hypocritas noĩat put ĩ multis loc euã
gelij habeť:q̇ pncipaliter p̃dictũ timorẽ habuerũt. Et qꝛ ĩ hoc
trepidauerũt timore vbi nõ erat timor:qꝛ potius debuiſſent ti
mere offenſã dei ⁊ penas ppetuas q̃s ppter h incurrebãt.ideo
q̃ſi in pſona eorũ ppheta ſubdit dicens : Quis poterit habita
re ⁊c.ex vobis cũ ardoribus ſempiternis.q.d. ppheta.magis
eſſent timẽdi ardores gehenne ſempiterni q̃ȝ bona tẽporalia p
dere p romanos: p̃ſertim cũ ille q̇ non ficte ſicut phariſei : ſed
recte in iuſticijs ambulat. Et loquiť veritatẽ.ſ.abſq hypocri/
ſis fictione:ſecur⁹ eſt ab aduerſitatib⁹ periculum quo ad ſpũa/
lia inducentib⁹.de q̇ dicit: Iſte in excelſis habitabit munimẽ/
ta ſaxoꝝ.ſ.exempla ſanctoꝝ. Sublimitas eius.i. ptectio eius
apud deũ. Si autẽ querať in quo reficiť talis anteq̃ȝ habitet ĩ
excelſis ſubdit dicẽs: Panis ei datus ẽ: ſcȝ panis viuus qui
de celo deſcendit. Aque eius fideles ſunt.ſ. doctrine ſpũales.
iuxta illud Joh.vij. Aque viue fluent de ventre. Que autẽ ſit
iſta p̃miatio huius iuſti de quo loquiť. cum dicit : Habitabit
in excelſis ſubdit.dicẽſ: Regẽ in decore ſuo videbũt occuli tui
ſcȝ regẽ chriſtũ in deitate in qua viſione clara tota merces cõſi
ſtit ſm Aug.vel pacto iudicio oculi eius videbũt regem chri
ſtum indutũ decore humanitatis aſſumpte. Et qꝛ hoc maxime
longe ẽ a ſtatu huius vite.ido ſubdit: Oculi eius cernẽt terrã
de longe.ſ.terrã viuẽtiũ.⁊ ſequiť: Cor tuũ meditabiť timorẽ:
ſcȝ admirationis.q̃ q̇dem admiratio ɔſurgit ex hoc ꝙ illi qui
videbanť prudẽtes ⁊ ſpeculatiui in p̃ſenti ſtatu non videnť at
tingere ad cernendã illã terrã de longe.⁊ de hoc dicit : Ubi eſt
litterat⁹.i.philoſoph⁹ ſm glo. Ubi eſt verba legis ponderãs:
ſcȝ phariſeus ⁊ ſcriba q̇ verba legis potius q̃ȝ mentẽ legis põ
derabant.vnde Matth.xij.et Luc.xiij. Curare hominẽ ĩ ſab/
bato dicebãt illicitũ eſſe. Ubi eſt doctor paruuloꝝ: ſcȝ legiſpe/
ritus q̇ diciť doctor paruuloꝝ eo ꝙ diciter ad Gal.iij. Lex pe/
dagogus noſter fuit in chriſto. Populũ imprudentẽ.ſ.in com
poſitũ in morib⁹. Non videbis.ſ.in illa terra longinqua. Po
pulũ alti ſermonis .ita ꝙ nõ poſſis intelligere diſertitudinem
lingue eius:qd ſm glo.intelligitur de rhetoricis: vt Tullius
cuius facundiã ⁊ ſubtilitatẽ ſermonis ſm glo.pauci ĩtelligũt.
In quo nulla eſt ſapiẽtia.ſ.q̃ȝtum ad diuina : q̃ oĩa ponũť ad
deſignandũ ꝙ doctrine chriſti nõ in pſuaſibilib⁹ humane ſapi
pientie verbis ſit:ſ; in doctrina et veritate vt in.j. ad Cor.ij.

Conſequenter dicit: Reſpice ſion ĩ quo ppheta alloquitur
peccatores et phariſeos q̇ timuerunt gentez perdere ⁊ regnũ
ppter adheſionem xp̃i:oſtendens eis hũc timorẽ eſſe vanum
cum eccleſia chriſto adherẽs habet opulentiã et firmitatẽ nõ
obſtantibus aduerſarijs:⁊ d hoc dicit: Reſpice ſion.ſ.o pha/
riſee hypocrita. Reſpice ſion ciuitatem ſolẽnitatis noſtre:ſcȝ
eccleſiam militantem. Oculi tui videbũt hieruſalem.ſ. huiuſ
modi eccleſiã. Habitationẽ opulentã.ſ.in qua nihil deficit de
neceſſarijs ad ſalutẽ. Tabernaculũ qd nequaq̃ȝ transferri po
terit ⁊c. Eccleſia enim militans lȝ tabernaculum dicatur re/
ſpectu triũphantis non tamẽ tranſfertur de loco ad locum ſi/
cut tabernaculũ iudeorũ factum in deſerto:quia ĩmobilis eſt
tanq̃ȝ fundata ſuper firmaȝ petram : quod intelligiť de eccle
ſia ſpũali p̃ſenti que in fide xp̃i fundata eſt. et ideo rationem
hui⁹ ĩmobilitat ſubdit.dicẽſ: Quia ſolũmodo ibi magnific⁹
dñs deus noſter ſupple eſt ppriuȝ fundamentũ :⁊ qꝛ in hac ec
cleſia viget ſana doctrina plana ⁊ patẽs ſine aliquo artificio
ſeu induſtria humana.ideo ſubdit: Locus fluuioꝝ riui latiſſi
mi ⁊ patentes non intrabit p eum nauis remiguȝ nec trieris
magna tranſgredietur eum:quia non p artificia magna nec
parua huiuſmodi doctrina acq̇renda eſt. Dñs enĩ noſter iu/
dex: dominus legifer noſter ⁊c.q.d.totum regimen huius ta
bernaculi ſeu eccleſie ẽ in deo a quo ſperam⁹ ſalutez .⁊ ideo h
tabernaculum eſt trãſferibile:quia non p induſtriam huma/
nam:ſed p puidentiã diuinã regiť. Cõſequenter dicit: La/
xati ſunt funiculi tui:ſed non p̃ualebunt ⁊c.q.d. O phariſee
cõtrarium p̃dictorum tibi contingit:quia cum magis reſpice
res ad hũana ſubſidia q̃ȝ ad diuina :funiculi tabernaculi tui
ſic laxati ſunt ꝙ iam non poſſunt vlteri⁹ p̃ualere. Sic erit ma
lus tuus qd ĩtelligiť de templo in quo vela p̃cioſa pẽdebant
qd deſtructum fuit irreparabiliter p romanos et ſpoliatũ.de
quo dicit: Tunc diuidentur ſpolia predarum multarum.que
q̇dem ſpoliatio deuenit ad tantaȝ facilitatẽ: ꝙ etiam infirmi
vel debiles ea diriperent.⁊ de hoc dicit: Claudi diripient ra/
pinam.⁊ quia in hac vaſtatione hieruſalẽ ⁊ templi per roma
nos diſcipuli xp̃i non fuerunt leſi:quia inſpiratione diuĩa re
ceſſerunt ad terrã agrippe.ideo dicit: Nõ dicet vicinus elan/
gui.diſcipulos enim chriſti vocat vicinos illius hieruſalẽ ma
terialis.non autem ciues:quia non erãt cum eis vniti.q̇ qui/
dem diſcipuli non ſolum fuerunt leſi in illa pſecutione hieru/
ſalem:ſed indulgentiam peccatoꝝ ibidem conſecuti ſunt. ido
ſubdit: Populus qui habitat in ea aufereť ab eo iniquitas.
ſcȝ ex merito paſſionis chriſti ibidem celebrate. Et attenden/
dum ꝙ p̃dicta expoſitio non ſolum ẽ ppria et vera:ſed magis
litteralis q̃ȝ illa que cõtinetur in poſtilla. Nam h qd diciť in
principio huius pphetie. Poſſedit timor hypocritas: ppri⁹
verificať de phariſeis q̇ hoc noĩe ſepe a xp̃o vocanť .⁊ q̇ pni/
cioſe timuerũt ne tollereť ab eis regno p romanos q̃ȝ de ſob/
na.de quo nõ legiť ꝙ timuiſſet:nec ꝙ fuiſſet hypocrita. Simi
liter magis pprie diciť tabernaculum qd nequaq̃ȝ transferri
poterit de eccl̃ia q̃ȝ d tẽplo Salomonis qd nõ poſt multa tpa
fuit penit⁹ deſtructũ:⁊ ſic de alijs vt ptȝ intuẽti.

Nico.de lyra

Accedite gẽ. Ca.XXXIIII
Hic ppħa cõminať idumeis
q̇ fuerũt ɔtrarij iudeis:cũ tñ
debuiſſent eos iuuare:eo ꝙ a duob⁹
gemellis fratribus deſcenderãt : ſcȝ
Eſau et Jacob. Primo tñ propheta
cõminať omnib⁹ exiſtẽtib⁹ in circũi/
tu regni babylonis generaliter. Se/
cũdo idumeis ſpecialiť.ibi: Ecce ſup
idumeã. Circa p̃mũ dic: Accedite gẽ
tes ⁊c. et p h inſinuat ꝙ vult dicere
magna.io ſubdit: b Quia indig.
⁊c.q̃s ſcȝ rex babylonis vtute armo
rũ ſibi ſubiecit q̇ fuerũt multe valde
ſm ꝙ diffuſi⁹ exprimiť Hiere. xxv.
c Et furor ⁊c.qꝛ nõ potuerũt ſibi re
ſiſtere vtute armoꝝ. ⁊ bñ poniť hic:
Indignatio dñi : qꝛ nabuchodono/
ſor ñ fecit illas victorias vtute ppa:
ſ; inq̃ȝtũ erat flagellũ dei ad punien/
dũ peccata illius tpis. d Interfe/
cit eos.i.interficiet:loquendo de fu/
turo per modũ p̃teriti. e Interfe/
cti eorum pijcientur;beſtijs ⁊ auib⁹
ĩſepulti

a ſ die iudicij generaliť. b ſ gẽtiles.
a+ Accedite gẽtes XXXIIII
a ſ retributionẽ iuſtã iudeis redditã.
ſ iudei.
et audite:⁊ populi attẽdi/
a ſ habitantes in ea.
te:audiat fra ⁊ plenitudo ei⁹ orbis
a ſ idẽ:ſ; repetitio cõfirmatio ẽ. b ſ vindicta.
b+ ⁊ oẽ germẽ ei⁹ qꝛ indigñtio dñi ſup
a ſ generaliť i iudicio. b ſ ſpecialiter.
c+ oẽs gẽtes : ⁊ furor ſup vniuſã mili
a ſ demonũ. b ſ dicẽs : Ite maledicti in ignẽ eter.
d tiã eoꝝ. Interfecit eos ⁊ dedit eos ĩ
a ſ iuſto iudicio.
b ſ quos diabol⁹ vel mali hoĩes exemplo interfece/
runt. ſ in infernum.
e+ occiſionẽ. Interfecti eoꝝ pijcieť :⁊ d
a ſ peccatoribus. b ſ peccatoꝝ. c ſ defi/
cadauerib⁹ eoꝝ aſcẽdet fetor. Tabe f+
cient. a ſ tyranni. ſ vel angeli qui ſingu/
lis gentibus pſidebant.
b ſ quos occiderunt. ſ vel.cit
ſcẽt mõteſ a ſãguie eoꝝ:⁊ tabeſcet g

inſepulti. f Tabeſcẽt montes ⁊c. A
per hoc deſignať multitudo ĩterfici/
endorum. g Et tabeſcet oĩs mili/
tia celorum: quod exponit Ra.Sa.
de angelis pfectis ad cuſtodiã dicta
rum gentiũ: q̇s dicit ſimul puniri et
ɔtriſtari cũ gentib⁹ quib⁹ p̃ſunt:qd
eſt erroneum.illi enĩ ſunt angeli bea
ti ⁊ ideo nõ põt eis aliquid ɔtinge/
re quod ſit ɔtrariũ volũtati ipſorũ.
et ideo in nullo triſtanť nec grauan/
tur de punitione tpali ſeu eterna gen
tium q̃s cuſtodiũt:qꝛ talia pcedunt
ſm ordinez diuine iuſticie:cui p oĩa
⁊ ſimpliciť aſſentiũt.⁊ ido aliq̇ expo/
ſitores h exponũt d demõib⁹: ſ; non
videť rationabiliter dictum : quia d
talibus occiſionibus non triſtãtur:
ſed magis delectãť :et ideo per mili/
tiã celi ſol ⁊ luna et alia aſtra notabi
lia ĩtelligũť: q̃ frequẽter in ſacra ſcri
ptura militia celi dicuntur:huiuſmo
di vo aſtra multi gentiles antiqui/
tus colebant ſicut deos,⁊ ido meta/
phorice

a Omis mili- Ca. XXXIIII
tia. Sol ⁊ luna ⁊ ſtelle obſcu-
rari videbūt: clareſcente vera
luce que eſt xp̄s: ſpūs q̄ȝ mali
amiſſa ptāte ī inferno reclude
tur. b Et cōplicabunt ⁊c.
Nō ſcȝ interibūt ſȝ poſtq̄ oīa
pctā apta fuerint ⁊ derelicta:
cōplicabūt libri q̄ apti fuerāt
vt vltra in eis nō ſcribant de-
Dan. 7. c licta. Unde: Judicium ſedit ⁊
apti ſūt libri. Cōplicabunt
ſi. li. ce. Aer iſte igne inuoluet
et plicari videbit ſicut liber.
Poſtq̄ enī oīa peccata apta
fuerint: cōplicabūt libri q̄ fue
rant apti: nihil enī poſtea ſcri
Ibidem bet in eis. Hinc Daniel: Judi
ciū ſedit ⁊ libri aperti ſunt.
c In boçrha. In ciuitate mū
di cōtra deū munita. Boſrha
enim munita vel ex deo. mun-
dus enī volūtate dn̄i firmat.
Ps. 23. vn̄: Sup maria fūdauit e. Et
Ibidē. 74. ego confirmaui co. ei⁹. Boſ-
rham et edom hebreoꝝ magi-
ſtri romam volunt intelligi: ⁊
omnia de ipſa dici que ſequen
ti continentur capitulo.
d Quia dies vltionis dn̄i.
Poſt generalē mūdi vltiōem
ad hieruſalez reuertit: cui pri-
mū loquebat: ⁊ deſtructionez
eius pleno ſermone deſcribit
que facta eſt a romanis.
e Cōuertēt tor. ⁊c. Hypboli-
ce: ſeuiciam romanorum et p-
uincie et ciuitatis ⁊ tēpli ſigni
ficat incendium. f Herici-
us. Per hericiū impure men-
tis ſeſeq̄ callide defendentis
duplicitas deſignat. Herici⁹
cum apprehēditur caput ⁊ pe
des conſpiciunt: ſed apprehē-
ſus in ſpherā colligit. Caput
cernitur et pedes: cuȝ q̄ initio
peccatur ad culpam venerit:
vel quibus veſtigijs culpa p-
petrata ſit cognoſcit. Sed ad-
ductis excuſatiōibus ⁊ initia
iniq̄tatis ⁊ veſtigia abſcōdūt
cū his q̄ corrigit cūcta q̄ pri⁹
nouerat amittēs tergiuerſati
one praue defenſiōis īuolutū
ītra ꝯſciētiā cōperit. Malicio
ſe enī mētis duplicitas ſeſe in-
tra ſe colligēs abſcōdit ī tene-
bris defenſionis. g Ibis.
Auis aquatica ſerpentib⁹ ini-
Joſephus mica: has aues dicit Joſeph⁹
lib. 2. c. 7. a Moyſe deletas ī bello ꝯtra
ethiopes: q: ſerpētes abūdāt
ī terra illa per quā adit⁹ erat.
h Nobiles ei⁹. Apoſtoli enī
iā tranſierant ad gentes. Alij
fideles admonitione ſpirituſ-
ſancti imminente captiuitate
tranſierunt iordanem in reg-
num agrippe qui pacem habe
bat cum romanis.
Moralit i Spine ⁊ vr. Mora. Grego.
Quid per ſpinas niſi punici-
ones vitioꝝ? Quid p vrticas
niſi pctōꝝ prurigines? In do-
mib⁹ babylonis ſpine ⁊ vrtice
pullulāt: q: in ꝯfuſiōe mentis
reprobe ⁊ deſideria cogitatio-
nū ſurgūt q̄ exaſperant: ⁊ pec-
cata

a ſ demonum aeriorum. b ſ virtutes celorum mouebuntur ⁊ cadent ſtelle de celo.
a b oīs militia celoꝝ: et cōplicabunt a†
ſ aerij.
ſicut liber celi: ⁊ omīs militia eo- b
a ſ ſub autūno.
rum defluet ſicut defluit folium
a ſ repletus malicia peccātium. ſ ſanguine interfectorum.
de vinea ⁊ d̄ ficu: quoniā inebria c
a ſ aere in quo demones habitant. ſ vltio.
tus ē in celō gladius meus. Ecce d †
a ſ poſt penā demonū. b ſ idumeus terrenus. ſ terrenam miliciam.
ſuper idumeaȝ deſcēdet: et ſuper †
a ſ interficiendum.
populū interfectionis mee ad iu †
diciū. Gladius domini repletus †
a ſ peccatis. b ſ iniquitate ſuperborum.
eſt ſanguie: incraſſatus eſt adipe
a ſ ſimplicium. ſ ſubiectorum. b ſ principum libidinoſoꝝ.
de ſanguine agnorum et hirco- e f
a ſ potentioꝝ ducum.
rum: ⁊ de ſanguine medullatorū g
a ſ tormenta.
c arietum. Victimā enī domini in h
a ſ Quis eſt iſte q̄ venit de edō tin. v. de boꝛrha.
boçrha ⁊ īterfectio magna in ter i
a ſ mundo ſanguineo vel terreno: edom nāq̄ ſanguineus vel terrenus. b ſ in infernum. c ſ monarchiam mundi obtinentes ſicut Nero.
ra edōm: et deſcēdent vnicornes † k
a ſ principes alij.
cū eis: ⁊ tauri cū potentibus. In l m†
ſ a ſ infernus. b ſ malicia.
ebriabitur terra eoꝝ ſanguine: ⁊
a ſ idem. b ſ ſuperbia. ſ veniet.
d hum⁹ eoꝝ adipe pinguiū. Quia n
a ſ ſanguinis chriſti. b ſ tempus p̄dicatiōis chriſti cōtēpti a iudeis: quod in iudicio retribuet eis et in tempore captiuitatis.
dies vltiōis dn̄i ann⁹ retributio-
e nis iudicij ſiō. Et ꝯuētēt torrētes o†
ei⁹ ī picē: ⁊ humus ei⁹ ī ſulphur: ⁊ p† q†
ſ aſſidue.
erit tra ei⁹ ī picē ardētē: Nocte et
die nō extinguet ī ſempiternum. r
a ſ ſignū ⁊ memoria illius incendij.
Aſcēdet fum⁹ eius a generatiōe ī
ſ a iudeis.
generationē deſolabitur in ſecu-
a ſ decreuerūt romani vt nemo iudeoꝝ reuertere tur ad terrā natiuitatl ſue. ſ iude⁹ libere ſic āñ.
la ſeculorum. Nōn erit tranſiens s†
ſ iudeam. ſ ſolitari⁹.
p eā ⁊ poſſidebunt eaȝ onocrota t†
f g lus: et hericius: ⁊ ibis: ⁊ coruus v x
a ſ vbi templum prius ⁊ ſedes regia.
habitabunt in eā. Et extendetur y†
a ſ pene ſm menſurā culpe.
ſuper eaȝ menſura vt redigat ad
a ſ diuine iuſticie: que non poteſt immutari.
b ſ cementarij regulam.
nihilum: ⁊ perpendiculū in deſo †
h lationem. Nobiles eius nō erūt z† †
a ſ chriſtum. ſ celi.
ibi. Regem potius inuocabūt: ⁊ a† †
a ſ ſcribe: phariſei ⁊ ſacerdotes.
omnes principes eius erūt in ni †
a ſ quondā ornatiſſimis. b ſ p diuitijs.
i hilū. Et orīet in domib⁹ ei⁹ ſpine b† c

phorice dicunt tabeſcere in deſtructiōe gentiū
ea adorātiū: eo q̄ apparet manifeſte q̄ nō po-
terant eas ſaluare. a Et cōplicabuntur q̄ſi
liber celi. in libro enī plicato queq̄ ſcripta ſūt
nō poſſunt legi: ⁊ eodem modo dicit hic q̄ gē
tiles ex conſtellationibus futura prenoſtican
tes non poterant ibi videre infortunia ſuper-
uentura per nabuchodonoſor. b Et omīs
militia eorū defluet. i. influentia ſtellarum eis
non pficiet. c Quoniā inebriatus eſt ī ce
lo gladius me⁹. i. gladius vindicte mee ex or-
dinatione celeſti ſeu diuina extentus eſt ad af
flictionez gentiū: ⁊ effuſionē multi ſanguinis
eorū. d Ecce ſup idumeam deſcendet. Hic
cōſequenter ppheta inuehitur contra idume
os ſpecialiter: ⁊ diuiditur ī tres partes: quia
primo cōminatur eis dominū occiſionem. Se
cundo terre deſtructionem. ibi: Et conuerten-
tur. et tertio ponit vtriuſq̄ dicti confirmatio-
nem. ibi: Requirite diligenter. Circa primum
dicit in perſona domini: Ecce ſuper idumeam
⁊c. et patet littera vſq̄ ibi: e De ſanguine
agnorū. i. minorū. f Et hircorū. i. mediocri
um. g Et de ſanguine medullatorum arie
tum. i. maloꝝ in potentia et diuitijs.
h Victima enim domini. i. interfectio pecca-
torū ex ſententia domini. i In boçrha. de
hac enim ciuitate fuit iobab rex edom. Gen.
xxxvj. k Et deſcendent vnicornes. i. ſuper
bi ⁊ ceruicoſi. l Et tauri cuȝ potentibus. i.
indomiti. m Inebriabit terra eoruȝ ſāgui
ne. In hoc notatur magnitudo effuſionis ſan
guinis humani: cuius cauſa ſubditur. cū dici
tur: n Quia dies vltiōis dn̄i ⁊c. ſic enim
fuerunt puniti idumei eo q̄ fuerunt moleſti ⁊
aduerſarij iudeis: quorū ciuitas metropolis
fuit hieruſalem ī qua erat mons ſion. o Et
conuertent. Hic conſequenter propheta cōmi
natur eis terre deſtructionē. cū dicitur: Et cō-
uertentur torrentes eius in picem. i. in corru-
ptionem et amaritudinez ex multitudine ſan-
guinis ibidem decurrētis ⁊ cadauerū ibidem
proiectorū. p Et humus eius in ſulphur.
hoc eſt in fetorem ex cadaueribus exalantem.
q Et erit terra eius ī picē ardētē nocte ⁊ die:
quia habitacula illi⁹ terre fuerunt cōbuſta ab
aduerſarijs ita facilit ac ſi eſſent linita pice.
r Non extinguet ⁊c. ope humano: ignis enī
ille nō fuit extinct⁹ ab incolis q̄ erāt p maio-
ri pte īterfecti ⁊ reſidui fugitiui vel capti: nec
ab aduerſarijs q̄ ignem accēderāt: ſȝ ſolū ceſſa
uit p defectū materie cōbuſtibilis. Vel pōt di
ci q̄ in aliqua parte illius terre in ſignum di-
uine vindicte apparuit ignis exiens de venis
ſulphureis terre qui adhuc perſeuerat: ſicut ē
in ſicilia in monte ethne. ideo ſubditur: Aſcē-
det fumus eius ⁊c. s Non erit tranſiens
per eam. quia euacuabitur ab incolis.
t Et poſſidebunt eam onocrotalus. auis eſt
īmunda. et dicitur ab onos quod eſt aſin⁹ eo
q̄ habeat faciem aliquo modo ſimilem aſino:
vt habetur in libro qui dicitur catholicon. he
brei tamē dicūt hic: Noctua. q̄ eſt auis volās
de nocte. v Et herici⁹. aīal ē paruū ſpino-
ſū x Et ibis. i. ciconia. hebrei dicūt monedu
la. p iſta deſignat vaſtatio terre: q: iſta habi-
tant in locis deſertis. y Et extendetur ſup
eam menſura. i. deſtructio erit ⁊ vaſtatio ſm
menſuram peccatorum. ideo ſequitur:
z Nobiles eius non erunt ibi. q: erunt īter-
fecti vel capti. ideo ſubditur: a Regē po-
tius inuocabunt. i. regem babylonis cui erūt
ſubiecti īuocabūt vt eoꝝ miſereat: q: tamē nō
inuenient apud eum miſericordiaȝ. ſubditur:
Et erunt omnes principes eius in nihilum.
b Et orientur in domib⁹ ei⁹. ruinoſis ⁊ dere-
lictis. c Spine ⁊ vrti. et pa. Carduus ē ſpi
noſus cum quo parantur panni.
Et erit

cata opeꝝ que pungunt. Paliurus tã/ta ſpinarum circũdatione denſeſcit: vt pro aſperitate vix tangi poſſit. Int⁹ vr/tica ⁊ ſpina naſcitur: ſed vtrũqꝫ exteri⁹ p paliurũ munit: qꝛ minores iniq̃ ma/la q̃libet faciũt ſi ea nequiſſimi maiores tuent. a Et erit. Greg. i Mora. Cõtra puerſam mẽtez ſub iudee ſpecie dicit: Erit cubi/le draco. Quid p dracones niſi malicia? Quid vo ſtrutiõis no/mine niſi hypo/criſiſ deſignat? Strutio nanqꝫ ſpeciem volãdi habet: qꝛ et hy/pocriſis cũctis intuẽtib⁹ imagi/nẽ ſ̃ ſe ſãctitat̃ inſinuat ſ; tñ vi/tã ſãctitat̃ ignorat. In pñſa ſ̃ mente draco cu/bat ⁊ ſtrutio paſcit: qꝛ et latens malicia calide tegit ⁊ ĩtuentiũ ocul̃ ſimulatio bonitatis ante/fert. Quid ve/ro onocentauri nomĩe niſi lubri/ca vita ſignat ⁊ elati. Greco q̃p pe eloq̃o onos dꝛ aſinus: et ap/pellatione aſini luxuriam deſig/natur. Onocentauri ſ̃ ſubiecti ſũt luxurie et vi/tijs. Inde cerui/cem erigũt. Añ bñ ſubiũgitur: Et piloſus cla. a. ad al. Qui alij piloſi nomi/ne figurant niſi hi q̃s greci planas: latini vo incubos vocãt: Quoꝝ nimirũ forma ab hũana effigie ĩcipit: ſ; beſtiali extremitate ter/minat: piloſi ſ̃ nomĩe cuiuſlibet aſperi/tas deſignat: q̃ ⁊ ſi qñ obtẽtu rõnis ĩci/pit: ſemp ad irrationabiles mot⁹ tẽdit. Quaſi hõ in beſtiã deſinit cuz culpã p imaginẽ rõnis inchoãs: vſqꝫ ad irrati/onabilem effectũ trahit. Piloſus alter ad alteꝝ clamat: cum ppetrata malicia ad ppetrãdã maliciã puocat. b Il/luc ↄgregati ſunt ⁊c̃. Tropologice. Ex/pulſo ꝑpl̃o iudeoꝝ ſub beſtiaꝝ ⁊ portẽ/toꝝ noĩb⁹ idolatras et ſupſticioſos in hierl̃m habitaturos ſignificat: et hos onocrocalis: hericios: ibicẽ: cornũ: dra/cones et ſtrutiones onocentauros ⁊ de/monia: lamiã appellat: quã q̃dã hebre/oꝝ furiã ſuſpicãt. Et reuera ſi ↄſidere/mus ẟ diuerſis gẽtib⁹ adductas hieru/ſalẽ colonias: ⁊ ſm ritũ puinciaꝝ ſua/rũ ſingl̃as puĩcias familiaſqꝫ ꝓpriorũ demonũ coluiſſe portẽta: hec oĩa habi/taſſe firmabimus in hieruſalem.

Tropo.

Letabit

a ſ in templo in domo regia.
et vrtice: et paliurus in mũniti/
a ſ ibi. b ſ ſigna extreme ſolitudinis.
a onibus eius: et erit cubile draco a†
num et paſcua ſtrutionum: ⁊ oc/ b
a ſ inuicem. b ſ monſtra demonum. c ſ ex aſino per quem ſtulti ⁊ libidinoſi et tauro per quem notantur ſuperbi his demones occurrunt: ſuggerendo iuuando.
currẽt demonia onocentauris:
a ſ ſm alios ſilueſtres: homines: vel incubones: ⁊ ſimia.
et piloſus clamabit alter ad alte/ c
a ſ cetera habet feminea pedes equinos.
rum. Ibi cubauit lamia et inue/ d
nit ſibi requiez. Ibi habuit foue/
a ſ ſpinoſus.
am hericu⁹ et enutriuit catulos: ⁊
circũfouit et fouit i vmbra eius.
a ſ auis rapax.
b Illuc cõgregati ſunt miluũ: alter
a ſ clamauit. b ſ o venturi.
ad alterũ. Reqrite diligenter i li/ e†
a ſ hoc. ſ. quem a domino didici. b ſ monſtris.
bro dñi ⁊ legite. Unũ ex eis non f g
a ſ par parem: qꝛ dominus adduxit vtrũqꝫ.
defuit: ãlt alterũ non q̃ſiuit: quia h i
a ſ audiã quid loquat domin⁹ de⁹. ſ chriſt⁹.
quod ex ore meo pcedit ille mã/ k l
dauit: ⁊ ſpũs ei⁹ ipſe cõgregauit m n
a ſ mõſtra. b ſ quaſi eius decreto omnia cõplebuntur ⁊ ordinem ſuum non relinquent.
c ſ quis ibi maneret. d ſ potẽtia.
eã: ⁊ ipſe miſit eis ſortẽ: ⁊ manus o p
a ſ poſſeſſionis.
eius diuiſit eã illis in menſuraz.
a ſ non monſtra ſed eoꝝ ſignificata.
Uſqꝫ in eternũ poſſidebunt eaz: q
a ſ homines beſtiales monſtruoſi.
in generatione et generationem
habitabunt in ea.

a Et erit cubile draconum ⁊c̃. per omnia iſta intelligitur q̃ terra ad ſolitudinez re/digetur. b Et occurrent demonia onocentauris. ſm expoſitores noſtros dicunt hic demonia demones incubi vel homĩes ſilueſtres. Onocentauri autem aĩalia mõ/ſtruoſa in parte ſuperiori ſimilitudinẽ hominis habentia in inferiori aſini. ideo dꝛ ab onos qd̃ ẽ aſin⁹. hebrei ſic dicũt: Et occurrẽt martine catt̃ ſilueſtrib⁹: et dicũt marti/ne apd̃ eos aĩalia ſĩlitudinẽ habẽtia cũ ſimijs: ſũt tñ caudata. c Et piloſus clama. ⁊c̃. i. vlulabit: ⁊ dicunt h̃ piloſi ſm hebreos aĩalia ferociora ⁊ piloſa: ſic̃ lupi ⁊ hmõi. d Ibi cubauit lamia. ẽ aĩal mõſtruoſũ habẽs ĩ ſupiori pte ſĩlitudinez mulieris ⁊ ĩ inferiori pedes eq̃nos. Cetera patent ex dictis. e Reqrite diligẽt. Hic ↄſiter ponit p̃dictoꝝ ↄfirmatio. cum dꝛ: Reqrite diligẽter ĩ libro dñi. i. ĩ h̃ libro Eſaie q̃ ſcp̃ſit ipẽ ſpũſãcto dictãte: put dictũ fuit ĩ principio hui⁹ libri. f Et legite. ſcz futuris tẽporib⁹ et ĩuenietis q̃ g Unũ ex eis. q̃ p̃dixi ventura ſupra eodẽ. h Nõ defuit. q̃n ſit adimpletũ. i Alter alterũ nõ q̃ſiuit. h̃ ẽ dictũ h̃ non ↄtigit ex caſu nec ex humana induſtria: ſ; ex ordinatiõe diuina. ideo ſubdit: k Quia quod ex ore meo procedit. prophetando. l Ille. ſcz deus: m Mãdauit mihi. inſpirando. n Et ſpiritus eius ipſe congregauit ea. ſcz animalia monſtruoſa predicta. o Et ipſe miſit eis ſortem. ſcz ad locum habitandum. p Et manus eius diuiſit eam illis in mẽſuram. id eſt ſingulis ſm ſue nature conuenientiã. q Uſqꝫ in eternum. In hebreo habetur: Uſqꝫ in ſeculum: quod ꝓprie ſignificat tempus quinquaginta annorũ. aliquando tamẽ accipitur in ſcriptura pro maiori tẽpore: aliquando pro minori: vnde non accipitur hic pro duratiõe perpetua: quia idumea p⁹ deſtructionẽ dictã p nabuchodonoſor fuit poſtea habitata ab hoĩb⁹ ⁊ p̃dicta aĩalia inde eiecta. Ca. XXXIIII

Moraliter. a† Accedite gẽtes ⁊c̃. Hic ad litteram deſcribitur perſecutio generalis aliarum gentium p regem babylonis que confuſio interpretatur. ideo per ipm̃ diabolus ſignatur qui rex eſt inferni vbi nullus eſt ordo ſed ſũma confuſio. ipẽ vero pſequitur generaliter genus humanũ potentia nequicia et aſtutia. pꝛopter qd̃ ſolliciti debem⁹ eſſe de bona reſiſtentia. ideo dicit: Accedite gentes ⁊c̃. ſcz ad reſiſtendum impugnationi demonum. b† Quia indignatio domini ſuper omnes gẽtes ⁊c̃. dicit autẽ dominus gentibus indignari inq̃ntum permittit homines a demonibus grauiter tentari. c† Et furor ſuper miliciam eorũ. id eſt ſup magis pfectos quos de⁹ aliq̃ñ do pmittit tentari graui⁹ vt ptz in negatiõe Petri. e† Interfecti eorũ. peccato mortali pijcientur in foueam inferni. f† Tabeſcent montes a ſanguine eorum. quia p̃lati et religioſi qui per montes ſignãtur dolent de damnatione hominum. a† Et complicabunt ſicut liber celi. id eſt viri pfecti. quorum cõuerſatio in celis eſt qui dicunt hic complicari ex timore ꝓprie fragilitatis et diuine ſeueritatis. d† Ecce ſuper idumeã. hic ponit pſecutio ſpecialis idumee q̃ ſãguinea interp̃tat: ꝓpter qd̃ p eam eccleſia chriſti ſanguine redẽpta ſignat. et ſic dicit. † Ecce ſup idumeã deſcẽdet. ſcz ira dei inq̃ntũ pmittit eã peccatis enormib⁹ maculari. † Et ſuper populũ ĩterfectionis ⁊c̃. i. ſuper clerũ qui dꝛ populus interfectiõis. † Ad iudiciũ. qꝛ iuſto dei iudicio ſic pmittit ſpiritualiter iugulari ⁊ ſic iuſti⁹ puniẽt. vñ ſubdit: † Gladi⁹ me⁹ replet⁹ ẽ ſã. ⁊c̃. p ſãguinẽ ſignant peccata iracũdie inuidie et hmõi. p adipem vo peccata carnalis cõcupiſcẽtie q̃ vigẽt ĩ clericis ⁊ ĩ obſtinatis puniẽt pena gehẽne. k† Et deſcẽdent vnicornes cũ eis ⁊c̃. p vnicornes ⁊ tauros ſignãt demones cũ eis puniẽdi. m† Inebriabit terra eoꝝ ſãguĩe ⁊c̃. p terrã ĩtelligũt laici terrenis actib⁹ implicati: q̃ peccatis inficiunt clericoꝝ dicẽtes: Quare nõ facerem⁹ qꝛ clerici ⁊ religioſi talia faciũt q̃ ſũt doctores nr̃i. o† Et ↄuertent torrẽtes ei⁹ in picẽ. i. doctrine eccl̃ie in ↄtẽptũ ⁊ vilitatẽ. Grego. homel. xxxvij. Cui⁹ vita deſpicit reſtat vt ei⁹ p̃dicatio ↄtẽnat. p† Et humus ei⁹ ĩ ſulphur. i. corp⁹ qd̃ ẽ de humo poſt ei⁹ reſurrectiõez ardebit igne gehẽne fetido ⁊ eẽno. s† Nõ erit trã. ⁊c̃. qꝛ null⁹ euadere poterit de gehẽna. t† Et poſſidebũt eã ono. ⁊c̃. p h̃ aĩalia ſignãt diuerſa demonia. y† Et ſup eã ex. ⁊c̃. ſ. diuine iuſticie. † In deſolationẽ. ſ. finalẽ ⁊ ↄſũmatã ſic̃ p oppoſitũ gl̃ia ſãctoꝝ ẽ gr̃a ↄſũmata. ideo ſubdit: z† Nobiles eius. i. vtuoſi de eccl̃ia. † Nõ erũt ibi. ſ; ĩ gloria celeſti. a† Regẽ poti⁹ ĩuo. i. deũ ↄtinue laudabũt. † Et erũt oẽs p̃ncl. ei⁹. i. oẽs ĩ eccleſia ſupbe dominãtes. † In nihilũ. i. totalit deiecti. b† Et orient ĩ domib⁹ ei⁹ ſpine ⁊c̃. p que deſignãt diuerſe pene q̃ ſũt ĩ gehẽna. a† Et erit cubile dra. ⁊c̃. i. demonũ diuerſoꝝ. Et qm̃ h̃ ſcp̃ta ſũt ĩ nouo ac veteri teſtamẽto. ſubdit: e† Reqrite diligent ⁊c̃. vt p bonã ↄſiderationẽ iſtoꝝ poſſitis penã euadere tormẽtoꝝ.

Additio. In ca. xxxiiij. Accedite gentes. Iſtud ca. ĩ q̃ ꝓpħa inuitat oẽs gentes ad audiendũ: ⁊ indignationem domini ſup oẽs gentes cõminatur et ↄñter reſtrĩgit ſe ad idumeã tm̃: de cui⁹ vaſtatione plura ⁊ p̃ncipalia q̃ ĩ hoc ca. ↄtinent denũciant ſm poſtil. in poſtilla ſua principaliter exponit de idumeis ab Eſau deſcendẽtib⁹: eo q̃ fuerunt ↄtrarij iudeis cũ debuiſſent eos iuuare: eo q̃ a duob⁹ gemellis fratrib⁹ deſcẽderant put ĩ poſtilla

largi⁹

largius ꝯtineť qꝺ nõ videť rationabiliter dictũ:tũc qꝛ ꝑ pre
ambulũ huiꝰ ꝓphetie dať ĩtelligi ꝙ indignatio dei de q̃ ħ agi
tur ſit maxĩa reſpectu p̃dictaꝝ q̃ ĩ ꝓphetijs p̃cedẽtibꝰ fuerũt
tradite.dicit enĩ:Accedite gẽtes ⁊c.Audiat terra ⁊ plenitu/
do eiꝰ orbis terraꝝ ⁊ oẽ germen eiꝰ : q̃ ꝟba q̃ tã maximã attẽ
tionẽ denũciãt ⁊ totũ orbẽ terraꝝ ad audiẽdum excitãt nõ le
guntur in alijs ꝓphetijs Eſaie:in q̃bꝰ de deſtructiõe babyloni
orũ aſſyrioꝝ egyptioꝝ ⁊ aliorũ agit.Ex q̃ videť ꝙ in ħ ca.de
acerbiori ⁊ duriori indignatiõe dei tractet : tũ qꝛ fraternitas
gemella eſau ⁊ iacob quã allegat ad ħ ꝙ debuiſſẽt idumei ad
iuuare iudeos nunꝙ̃ fuit cauſatiua amicitie:ſ; potiꝰ cauſauit
inť eos magnã inimicitiã tã ĩ ſuis p̃mordijs.vt ptꝫ Gen.xxv.
vbi de ip̄is gemellis ĩ vtero exñtibꝰ dꝛ: Collidebãť in vtero
eiꝰ paruuli ꝙ̃ ĩ ꝓceſſu ĩ ſuis poſteris:vñ Exo.xvij. Primus
aduerſariꝰ q̃ exiuit obuiã ꝑp̄lo iſrľ ad pugnãdũ cũ eis cũ exi/
ret de egypto fuit amalech filiꝰ eliphaç primogeniti Eſau .vñ
ij.Reg.viij.dꝛ de dauid. Poſuit ĩ idumea cuſtodes: ſtatuit
ꝙ̃ p̃ſidium:⁊ facta ẽ vniuerſa idumea ſeruiẽs dauid.Ex quo
ptꝫ ꝙ iſte due gẽtes iſrľ.ſ. ⁊ idumei non habebãt ſe adinuicẽ
vt fratres.ſ; potiꝰ vt aduerſarij ꝓut fuit ꝓphetatum de eis:
Gen.vbi ſupra.Duo pp̄li ex vẽtre tuo diuidẽť:pp̄ľs q̃; popu/
lũ ſupabit.Nõ ğ ex tali fraternitate videť ſeq̃ ꝙ idumei tam
acerrime debuiſſent puniri:eo ꝙ nõ audiuiſſent iſraelẽ:vnde
aliq̃ expoſitores nr̃i ħ ca.videnť exponere p̃ncipaliť de finali
iudicio ĩ q̃ oẽs reprobi puniẽť ex oĩbꝰ natiõibꝰ.Et l; huic ex/
poſitiõi plurima q̃ ĩ ħ ca. ꝯtinẽť ꝯcordẽt:tñ nõ ꝯſonat ei hoc
qꝺ dꝛ.ĩ.Regẽ potiꝰ ĩuocabũt cũ ĩ iudicio.nec poſt iudicium
nõ ſit aliud regnũ niſi regnũ xp̄i quẽ nõ poſſũt ĩuocare dãna
ti:in q̃bꝰ malignitas odij ſemꝑ ꝑmanet: vt in q̃rto ſniaꝝ.di.
xlvij.Ra.Sa.ꝟo ⁊ cõiter oẽs hebreoꝝ expoſitores.ħ ca.ex/
ponũt de romano ĩꝑio ſeu regno .vñ glo.nr̃a ꝑ boçrha ⁊ edõ
hebreoꝝ magiſtri romã volũt ĩtelligi ⁊ oĩa de ip̄a dici q̃ cõti/
nenť ĩ ſequẽti ca.ħ ĩ glo. Circa quã attẽdẽdũ ꝙ ꝑ romã in/
telligũt eccľiam romanã cuiꝰ caput ĩ tris ẽ roma quã dicũt eẽ
deſtruẽdã ꝑ meſſiã ab eis ſpectatũ:qꝺ q̃dẽ regnũ eccľie dicũt
eẽ p̃figuratũ ꝑ q̃rtã beſtiã.Dañ.iiij.ca.q̃ deſtruẽda ẽ ꝑ vnum
regnũ ĩcorruptibile a dõ ſuſcitãdũ ꝓut ibidẽ hr̃.In q̃ expoſi
tiõe duo falſa p̃ſuꝑponũt.Primũ.ſ.ꝙ regnũ xp̄i ſeu eccľie ſit
figuratũ ꝑ q̃rtã beſtiã ĩ viſiõe Dañ.ꝯtẽtã : qꝺ ẽ manifeſte fal
ſũ ꝓut plene fuit expoſitũ in additiõibꝰ ſuꝑ Dañ.ca.ſupradi
cto.Scõm p̃ſuꝑponũt ꝙ pp̄ľs xp̄ianꝰ ſit idumeꝰ ⁊ ſic tenẽt ĩ oĩ
bus ſuis libris tã thalmudicis ꝙ̃ alijs:vñ ĩ ħ ca. Ra.canbi.
ſic dicit ꝙ regnũ romanũ ⁊ oẽs q̃ tenẽt legẽ naçarenĩ ꝓ maio
ri ꝑte ſũt idumei l; eis fuerũt aliq̃ nationes admixte.Siľr dic
ꝙ ceſar ⁊ oẽs regeſ q̃ fuerť añ eũ ĩ roma ſũt idumei.Ad qꝺ ꝓ
bãdũ nihil allegat ſ; ſolũ ſuã fabuloſã narratiõeꝫ p̃ſuꝑponit
tanꝙ̃ verã cuiꝰ falſitas tñ ẽ manifeſtiſſima . Chriſtiani enĩ ſi
dicãť deſcẽdere ſꝫm fidẽ tũc p̃ncipaliť deſcendũt a xp̄o cuiꝰ fi/
dẽ ⁊ denoĩatiõnẽ tenẽt q̃ de dauid ⁊ ꝑ ꝯñs de iacob deſcẽdit
nõ aũt de eſau.Si aũt loquãť de deſcẽſu ſꝫm carnẽ:tũc dõ oĩbꝰ
natiõibꝰ ſũt indifferẽter.vñ Petrꝰ apľs Act.x.In ꝟitate cõ
peri ꝙ nõ ẽ acceptor ꝑſonaꝝ deꝰ ſ; ĩ oĩ gẽte.Paulꝰ etiã ad ro
manus.x.inquit:Nõ ẽ diſtinctio iudei ⁊ greci. Dicere ğ ꝙ ꝑ
idumeã ĩtelligať xp̄ianitas ſeu eccľia romana:nõ ſolũ nõ ha/
bet fũdamẽtũ ſ; etiã manifeſte ẽ falſũ. Et notãdũ ꝙ ĩ ħ loco
ſicut ĩ aliq̃bꝰ alijs ꝟificať de eis illud pš.Gladiꝰ eoꝝ ĩtret in
corda ipſoꝝ.Nã ſi bñ ꝯſiderẽť ſcripture idumea ĩ ħ loco et in
alijs ſĩlibus ſignificat ad lr̃aꝫ ſynagogam iudeoꝝ : q̃ ꝑ pctm̃
negatiõis ⁊ occiſiõis xp̄i facta ẽ eccľie dei inimica: ſicut idu/
mea ab eſau deſcẽdẽs aduerſatrix fuit ipſi hierľm .Ad cuius
declarationẽ oſtẽdendũ ẽ q̃nõ idumea q̃ñꝗ ſub metaphora
litteraliť ſignificet p̃dictaꝫ ſynagogã iudeoꝝ . ſcꝺo q̃liter lr̃a
huiꝰ ca.appliceť idumee ĩ ħ ſenſu ſũpte. Circa primũ ſciẽdũ
ꝙ ſꝫm Iſidoꝝ.vij.ety. ꝙ eſau primogenita ſua ꝓpter eſcã fra
tri ſuo minori vẽdidit ac poſtmodũ paterna bñdictiõe ſibi ꝓ
miſſa priuatus eſt:ſignat eundẽ populũ iſraeliticũ q̃ a deo vt
Exo.narrat liber primogenitꝰ filiꝰ nuncupatꝰ ẽ:q̃ etiã ꝓpter
p̃ntis ſeculi lucra nõ ſolũ primatꝰ ſui honorẽ amiſit : verũetiã
⁊ regni celeſtis premiũ p̃paratũ adipiſci nõ meruit dño expro
brãte cũ dicit: Auferet a vobis regnũ dei ⁊ dabiť gẽti faciẽti
volũtatẽ eiꝰ.hec ille. Ex q̃ ꝑ locũ ab oppoſit. ꝑ quẽ ſicut ꝓpo
ſitũ de ꝓpoſito:ſic ⁊ oppoſitũ dõ oppoſito verificať.ꝙ ſicut pri
mogenitura ⁊ bñdictio eſau p̃mogeniti ſꝫm carnẽ tranſiuit in
Iacob minorẽ:ſic p̃mogenitura ⁊ benedictio ſynagoge ſatha
ne p̃mogeniti ſꝫm carnẽ trãſiuit ĩ eccľiam etate minorẽ:⁊ ſic in
iſraeliticã dignitatẽ gẽtiũ trãſiuit plenitudo: intãtũ ꝙ gẽtes
veram fidẽ ip̄iꝰ iacob recipiẽtes pp̄ľs iſrľ dicãť.vñ.ĩ.xliiij.de
gẽtili ad fidẽ accedẽti legiť.Et ĩ noĩe iſrľ aſſimilabiť.Sic ea/
dem rõne deſcẽdẽs a iacob ſꝫm carnẽ et ab eiꝰ fide recedẽtes:
ſicut ẽ ſynagoga iudeoꝝ xp̄m negãtiũ et crucifigẽtiũ ĩ abiecti/
onẽ trãſeũt idumeticã:vñ et nomẽ idumee ſibi vẽdicauerũt q̃
ab exordio fuit iſraeli inimica.⁊ iꝺo Apoc.ij.de ip̄is dꝛ: Qui
dicũt ſe iudeos ⁊ nõ ſũt:ſ; ſũt ſynagoge ſathane. Et notãdũ
ꝙ exordiũ huiꝰ diſtinctionis.ſ.ſynagoge ⁊ eccľie ꝓprie figurať
in exordio hoꝝ duoꝝ fratrũ.ſ.eſau et iacob.Gen.xxv. Si dili/
gẽter attẽdať oĩa enĩ hoꝝ fratrũ geſta p̃ncipaliť fuerũt figura
tiua vt ibidẽ in additiõe dictũ fuit.Sicut enĩ ibidẽ collidebãť
in vtero paruuli:ſic hic ĩ vtero materno.ſ. in gremio ſacre ſcri
pture q̃ mater ẽ vtriuſꝗ : cũ ex ip̄a ſcriptura ſacra materiã vi/
te ſp̄ũalis ſumit:in q̃ q̃dẽ ꝟo tã ſynagoga ꝙ̃ eccľia ꝯtinue col/
lidunť repugnantes ſibiinuicẽ in eiꝰ intellectu: ſicut etiã p̃mo
egreſſus ẽ eſau:ſcꝺo ꝟo iacob.ſic ⁊ ħ ſynagoga patrũ.ſ.eccľia
antiq̃ teſtamẽti p̃mo egreſſa ẽ. Cõſequẽter ꝟo eccľia xp̄i.ſ.no
ui teſta.ſicut etiã ibi iacob egrediẽs plãtã fratris tenebat ma/
nu:ſic eccľia ĩ primo ſuo exordio que incepit a paſſione chriſti
quodãmodo ritũ ſynagoge tenebat in obſeruãtijs legalibus.
Nã a tꝑe paſſionis chriſti vſꝗ ad diuulgationẽ euangelij.ſꝫm
Aug.l; legalia mortua erãt : nõ tñ mortifera. Unde et paulꝰ
circũcidit Timotheũ:ſicut aũt ibi poſt egreſſum totaliter ſunt
diuiſi.vnde dicit duo populi ex vẽtre tuo diuidenť:ſic ⁊ hic ec
cleſia et ſynagoga oĩno ſũt diuiſe in fide et moribꝰ : ſicut etiam
ibidem diciť: Populꝰ populũ ſupabit et maior minori ſuiet.
ſic ſynagoga que eſt maior natu eccľie q̃ minor eſt natu ſeruit.
Ex q̃bus patet intentuꝫ.ſ.ꝙ ſicut vniuerſalis eccľia gentiũ in
vnitate fidei xp̄i adunata vere et ꝓprie diciť iſrľ et domꝰ ia/
cob:de qua angelꝰ ad virginẽ: Regnabit in domo iacob ĩ eter
num.Luc.j.ſic et ſynagoge ſathane.ſ.iudeoꝝ:q̃ domui iacob
ſcꝫ vere eccleſie ẽ inimica idumea dici debet. Itẽ ad hãc veri
tatẽ ꝯfirmandã facit quoddã valde notabile: qꝺ habeť ex co/
dicibꝰ eoꝝ valde autẽticis. Tradũt enĩ ⁊ firmiter credũt ꝙ do
ctrina thalmudica nephanda eorũ fuit data moyſi a deo ĩ mõ/
te ſynai oretenꝰ : que q̃dem doctrĩa falſa et phariſaica redacta
fuit in ſcriptis per quẽdã qui diciť apud eos Ra. iudanaſci q̃
totam illam doctrinam accepit a quodam qui dicebatur Ra.
mayr.a cuiꝰ auctoritate dependet illa doctrina:ſed conſtat per
eos ꝙ Ra.mayr.ille qui fuit p̃ncipalis actor erat idumeus na
tione:et recepit fidem et ritum iudeorũ per tẽpus poſt paſſio/
nem chriſti vnde ⁊ ꝓſelytꝰ idumeus apud eos diciť:que om/
nia habenť in diuerſis locis in thalmud:⁊ epilogantur ꝑ or/
dinem in ſumma Rabi moy.egyptij que apud eos eſt ſolenniſ
ſima in ꝓlogo ſuo vbi agit de auctoritate thalmudice doctri/
ne. Ex quo patꝫ ꝙ ſicut eccleſia chriſti diciť eccleſia apoſtoli/
ca:eo ꝙ docrinam euãgelice legis recepit a chriſto mediãtibꝰ
apoſtolis:ſic ſynagoga iudeorum qui doctrinam thalmudicã
habent pro lege dicenda eſt idumetica : eo ꝙ recepit doctrinã
illam mediante Rabi mayr idumeo:⁊ ſic habetur primũ intẽ/
tum. Circa ſecũdũ diciť in littera: Accedite gentes et audite
populi attnedite: audiat terra ⁊ plenitudo eius. In q̃ inuitat
ꝓpheta omnes gentes ad audiendum ſententiaꝫ latam cõtra
idumeam ſcꝫ ſynagogã. Naꝫ ſicut paſſio chriſti per ſynagogã
malicioſe procurata:fuit diuulgata per orbem per p̃dicationẽ
apoſtolorũ:ſic cõdecens eſt vt pena idumee ſcꝫ ſynagoge om/
nibus gentibus inſinuaretur ad laudem diuine iuſticie. et ſe/
quitur: Quia indignatio domini ſuper omẽs gẽtes. Ad qꝺ
ſciendũ qꝺ cum iſraele de egypto exeunte multum vulgus ꝓ/
miſcuũ exiuit:vt habeť Exo.xij.ſic cum ip̄is aſcẽdentibus de
babylonia multi ſe miſcuerunt:vt patet Eſdre.v. idcirco tẽpo
re paſſionis chriſti dicunť fuiſſe in hieruſalẽ de cunctis natio/
nibus vt habetur Act.ij.Et quia de ip̄is multi adheſerũt ſy/
nagoge.Unde in lapidatiõe Stephani Act.vij. Surrexerũt
quidaꝫ de ſynagoga que appellabãtur libertinorũ.ideo dicit:
Indignatio domini eſt ſuper omnes gẽtes : vt ĩtelligať diſtri
butio ꝓ generibus ſingulorum non ꝓ ſingulis generuꝫ.Fuit
etiã ſynagoga poſtmodũ per orbẽ terrarũ ignominioſe diſper/
ſa: ꝓut fuit ꝓnoſticatuꝫ per moyſen.Deutero.xxviij.⁊ ſic vin
dicta de ip̄is inflicta publicať ꝑ omnes gentes. Qualis aũt
fuerit hec vindicta declarat dicẽs: Interfecit eos ⁊c.qꝺ p̃muꝫ
impletũ fuit ꝑ romanos:qui capta ciuitate hierľm ĩnumerabi
les occiderũt. Cõſequẽter poſt modicũ tp̄s in ciuitate que dꝛ
bieher vbi falſũ meſſiaꝫ ſuper ſe poſuerũt: ⁊ poſtea a romanis
obſeſſi ⁊ capti multa milia ex eis cũ ſuo meſſia fuerũt occiſi ꝓ/
ut ĩ hiſtoria Ioſephi:⁊ ĩ alijs thalmudic. hiſtorijs narrať.Et
qꝛ taliũ cadauera ꝓpť eoꝝ multitudinẽ inſepulta remanebãt:
iꝺo ſubdit: Interfecti eoꝝ ꝓijcienť ⁊ dõ cadaueribꝰ eorũ aſcẽdet
fetor:que q̃dem interfectio ſeu occiſio non ceſſat :ſ; quodãmo
do ꝯtinue durat cũ per interualla tẽporũ q̃ñꝗ in gallia: q̃ñꝗ
in anglia

in anglia:aliq̄n in hiſpania:⁊ ſic de alijs nationib⁹ multa mi/
lia occidunt᷑ a regib⁹ ſeu a populis. Nā vt hec vindicta eſſet
in memoria hoīm ⁊ nō traderet᷑ obliuioni:diſpoſuit de⁹ ꝙ in
ꝓceſſu tēpoꝝ ⁊ in diuerſis nationib⁹ ſeu regionib⁹ exercere᷑t:
⁊ non ſimul de terra delerent᷑:ꝓut ꝓpħa orauit in pſ̄. dicēs:
Ne occidas eos.ſ.ſimul ne forte obliuiſcā᷑t ꝓplī mei: ꝓut fuit
ibi expoſitum in additiōe. Sequit᷑ in lr̄a. Et tabeſcet oīs mili
tia celoꝝ.ſ.demonū aereoꝝ ſm̄ gloſā:q2 deficiētib⁹ mēbꝛis eo
rum quodāmodo vident᷑ tabeſcere vel annihilari de q̄ dicit:
Et cōplicabūt᷑ ſicut liber celi:q2 ſicut in libꝛo cōplicato nihil
apparet legendum:ſic nō apparebūt hmōi aeree ꝑtātes : ac ſi
eſſent vetuſtate ad ꝯſumptionem tendentes. de quo dicit: Et
oīs militia eoꝝ defluet ⁊c̄.et ſequit᷑: Qm̄ inebꝛiat⁹ eſt in celo
gladi⁹ me⁹:q2 ſcꝫ ꝑ celeſtē ſnīam inebꝛiat⁹ eſt ſanguine inter/
fectoꝝ gladius diuine vindicte modo p̄dicto.⁊ ſequit᷑: Et de
ſcēdet ſcꝫ gladius me⁹ de celo:ſuꝑ idumeā.ſ.ſynagogā pꝛedi
ctam. Et ſuꝑ populū interfectionis mee.ſ. qui me īterfecerūt
ad iudicium.i.diuinū manifeſtandū. Et q2 hec vltio ſe habe/
bat extēdere ad oēs tam maioꝛes q̄ꝫ minoꝛes .ideo ſequitur:
Gladius dn̄i repletus ē ſanguine ⁊c̄. vſqꝫ ibi: Victima enim
dn̄i in boçrha. Ad qḋ ſciēdū ꝙ boçrha ē ciuitas regia ī ter/
ra idumea vt habet᷑ Gen̄.xxxvj. Et ſicut hic ꝓ ſynagoga acci
pit᷑ idumea rationib⁹ iā dictis ſi boçrha ꝓ eodeꝫ accipit᷑:ſub
alia tn̄ rōne. Boçrha enī interꝑtatur vindemiata. Nā vatir ī
hebꝛeo ſignificat vindemiā .ſynagoga enī an̄ aduentū chꝛiſti
dicebat᷑ vinea domini ſupꝛa.v.ca. Vinea dn̄i domus iſrael .q̄
q̇deꝫ vinea lꝫ ante habuiſſet palmites cū racemis ſeu fructū:
nihil tn̄ poſt paſſionem chꝛiſti in ea remāſit boni fruct⁹: ſicut
in vinea poſt vindemiā nihil fructus remanet: qua ꝯſiderati
one ꝓpꝛie dicitur boçrha.ſ. vindemia. cetera patent ex dictis
vſqꝫ ibi: Quia dies vltionis domini.ſ.ſāguinis chꝛiſti ꝓut ī
glo. Annus.i.tempus retributionū iudicij ſion:q2 non ſoluꝫ
idumea.ſ.ſynagoga ꝑſecuta eſt xp̄m caput: ſed etiam mēbꝛa
ſue eccl̄ie q̄ per ſion deſignant᷑. Unde Matth̄.ca.xxiij. Cū re/
pꝛobaſſet ſynagogā iudeoꝝ ex ꝑſecutione ꝓphetarū ⁊ huiuſ/
modi.dicēs: Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊c̄. Et ex illis
occidetis in ſynagogis veſtris.ſubdit: Ut veniat ſuꝑ genera
tionē iſtā oīs ſanguis innoxius:q̇ effuſus eſt a ſanguine abel
iuſti ⁊c̄. Ex quo ꝑꝫ ꝙ vindicta omnis ſanguinis effuſi iuſto/
rum eccleſie ab abel incipiētis deſcendere debet ſuꝑ ſynago/
gam:que ꝑ idumeam hic intelligit᷑. et ſequit᷑: Et conuertent᷑
toꝛrentes eius in picem ⁊ humus eius in ſulphur ⁊c̄. Et aſcen
det fumus eius in generatiōe ⁊ generatione. ꝑ toꝛrentes enī
intelligunt᷑ doctrine que a ſacra ſcriptura fluunt ꝑ veros do
ctoꝛes:ſicut ſupꝛa ca.xxxiij. De ſimili dicit᷑: Locus fluuioꝛuꝫ
riui latiſſimi.⁊ in ſequēti ca.dicit᷑: Et toꝛrentes in ſolitudine.
vn̄ toꝛrentes ſynagoge q̄ in antiquis fluebāt a ſanctis ꝓphe/
tis et doctoꝛibus in aquas ſaluberrimas : poſtea ꝯuerſi ſunt
ꝑ doctrinam phariſaicam et thalmudicaꝫ in picem ⁊ ſulphu/
rem que generāt fetoꝛē. Ad cuius intellectū notanda ſūt aliq̄
de multis ⁊ īnumerabilibus que in eoꝝ doctrinis abſurda et
nephanda legunt᷑. Ad qḋ ſciēdū ꝙ ſynagoga iudeoꝝ poſt
paſſionē chꝛiſti intantū fuit excecata ꝙ in ſua thalmudica do
ctrina quā falſe dei legem vocant multa tradiderūt maxīe ab
ſurda de deo. vnde in libꝛo q̇ dicit᷑ barathoch Rabi eoꝝ pla/
ne dicunt ꝙ deus in qualibet vigilia noctis dolens de deſtru
ctione templi ſui et captiuitate iudeoꝝ rugit vt leo: ⁊ dicit de
ſeip̄o: Ue mihi q̄ deſtruxi domum meā et cōbuſſi templū me/
um et captiuaui filios meos inter gētes ſeculi. Et hāc ſenten/
tiam multis et varijs modis replicāt. In pꝛincipio etiaꝫ libꝛi
abodoçera:q̄rūt q̇d facit deus in duodecim hoꝛis diei. Ad
qḋ reſpondēt ꝙ in trib⁹ hoꝛis pꝛimis ſedens ſtudet in lege:⁊
in trib⁹ ſecūdis iudicat vniuerſum mundū.in trib⁹ tertijs pa
ſcit totū mūdū. in trib⁹ quartis ludit cū leuiathā.iuxta illud
Iob: Leuiathā iſtū quē foꝛmaſti ad illudendū ei. Dicūt tn̄ ꝙ
a die qua templū eſt deſtructum nō fuit ludus nec riſus coꝛā
deo:ſed fletus ⁊ plāctus .iuxta illud Eſaie: Uocauit dn̄s ex/
ercituū in die illo ad fletū ⁊ planctū ⁊c̄. Cōſequēter ibidem
querūt q̇d facit in duodecim hoꝛis nocturnis . Et reſpondēt
alia ſiſia ī fatuitate. vnde quilibet habēs vſum rōnis admira
ri debet de tāta cecitate quō illi q̇ gloꝛiant᷑ ſe habere legē dei
attribuāt vero deo:q̄ nec in dijs habent ſimilē paſſionē flet⁹
⁊ planctus et hmōi:quas peſſimi idolatre ſuis dijs non attri
buūt:⁊ qḋ deteri⁹ eſt ꝙ Rabi eoꝝ determināt in libꝛo q̇ dicit᷑
bulin:ꝙ deus peccauit faciēdo lunā minoꝛē ſole ī quātitate:
ꝓ cuius peccato ſcꝫ dei expiando dicūt ꝙ offerebat᷑.iij. Kal᷑.
hirc⁹ capꝛarū:de q̄ habet᷑ Numeri.xxviij. O mira ⁊ bꝛutalis
inſania q̄ deo audet attribuere qḋ etiaꝫ beatis minime cōpe/
tit ꝓut eſt ve qḋ miſeriā ſignificat q̄ aliena eſt a q̄libet beatoꝝ
ſil̄r et peccare et expiatione ꝓ peccato indigere ⁊ hmōi q̄ hoꝛ
renda ſunt et ſtupenda. Sed ſūt nōnulli modernoꝝ q̇ ad has
inſanias coloꝛādas dicūt ꝙ p̄dicta ⁊ multa ſiſia q̄ ī thalmud:
de quo dicunt᷑ ſūt metaphoꝛice ītelligēda:eo modo quo ſacra
ſcriptura deo attribuit penitere : vt Gen̄. vj.et iraſci: Numeri
xxij.et in alijs q̄ꝫplurimis locis q̄ et ſimilia intelligēda ſunt ſi
militudinarie.ſ. ꝙ ſe habet in effectib⁹ ſuis de quib⁹ in illis lo/
cis agit᷑:ad modū tales paſſiones habētis:q̄ q̇dem cauillatio
non valet:tum quia lꝫ in ſacra ſcriptura ꝓut ꝓphete quādo/
qꝫ moꝛe humano loquūtur talia qn̄qꝫ tradant᷑.in dictis tamē
expoſitoꝝ ſacre ſcripture talia nō ſunt admittēda: cum ad ex/
poſitoꝛes ꝑtineat vt ſacram lr̄am exponant : non autē ꝙ talia
tradāt in actis ſuis que ſunt erroꝝ inductiua ſicut pꝛedicta:
tū q2 penitere vel iraſci aut moueri et huiuſmodi q̄ ī ſacra ſcri
ptura deo attribuūtur impoꝛtāt aliquid qḋ in hoīb⁹ eſſet lau/
dabile.penitere enī in homīe q̇ peccatuꝫ cōmiſit laudabile eſt.
Iraſci etiā ſm̄ moderationē rationis vt iuſticia exerceat᷑ ē lau
dabile. Moueri etiā ad bona ꝓſequendo et mala fugiēda lau
dabile eſt:⁊ talia deo attribuūtur vt bonū quod impoꝛtāt ho
mines conet᷑ imitari:ſed miſerū eſſe:vel peccare nihil boni im
poꝛtat:ad qḋ imitandū homīes ꝓuocari debeāt ⁊ ſi talia deo
attribuere ſtultiſſimū eſt. Sunt etiā in p̄dicta thalmudica do/
ctrina nephanda quedā fetida q̄ aures cuiuſcūqꝫ modeſti of/
fendunt:quoꝝ multa epilogat magiſter Raimūdus in pugi/
one.iij.ꝑte diſ.iij.ca.xx. Et q2 talia nō ſunt digna repetitione
ſeu relatione.ideo illa omitto:ſed ſolū ex his infero ꝙ talis do
ctrina manifeſte ē abſurda et fetida de qua ꝓpꝛie dicit᷑ hic: Et
aſcendet fumus eius.ſ.hoꝛridus et fetid⁹ modo p̄dicto. Sunt
etiā in iurib⁹ deoꝝ thalmudicis multa iniquiſſima et natura
li dictamini rōnis oīno incōſona vt plenius declarabitur ſuꝑ
Zach̄.ca.v.et ſequit᷑. Et deſolabit᷑ in ſecula ſeculoꝝ.ſ. hierl̄m
illa materialis a iudeis ſm̄ glo. Nō erit tranſiēs ꝑ eam:q2 ro/
mani decreuerūt:vt nemo ex iudeis reuerteret᷑ in terrā ſuā ꝓ/
ut in glo. Et poſſidebit illā onocrocal⁹ et herici⁹.ꝑ aues ⁊ ani/
malia q̄ in h̄ ca.ponunt᷑ intelligūt᷑ vitioſi homīes :ſicut cōiter
exponit᷑ Deutero.xiiij.vbi hoꝛum ⁊ ſimiliū eſus ꝓhibebat᷑. ſi
cut ꝑ coꝛuū intelligunt᷑ illi qui ſunt voluptatib⁹ denigrati : vl᷑
qui ſunt exꝑtes bone afflictionis:q2 coꝛuus ſemel emiſſus ab
arca nō eſt reuerſus:⁊ in miluo q̄ maximis vtit᷑ inſidijs deſig/
nantur fraudulēti. Iſta enī vitia et ſimilia frequenter in ſyna/
goga iudeoꝝ inueniūt᷑ que poſtq̄ꝫ a xp̄o receſſit nunq̄ꝫ ad eū
reuerſa ē ſaltē vniuerſaliter:et que fraudulētijs frequēter vti/
tur:et ſic de alijs animalib⁹ hic ex expꝛeſſis intelligenda ſūt vi
tia que in ip̄is remanſerūt poſtq̄ꝫ chꝛiſtū non receperūt : et nō
ſolū vitia que ꝑ aīalia hic exp̄ſſa deſignant᷑:ſed etiā alia q̄ hic
non expꝛimunt᷑ intelligant᷑ ineſſe eis.ideo ſubdit: Req̄rite dili
genter in li.dn̄i.ſ.moſaice legis. Et legite vnū ex eis nō defuit
ſcꝫ ex auibus et animalib⁹ īmundis cōtentis in lege:q2 omnia
ſm̄ eoꝛum ſignificata modo p̄dicto ibi manent: que omnia di/
cunt᷑ in eis durare in ſecula ſeculoꝝ.ſ.durante eoꝝ ꝑfidia.ſi/
cut Prouer.xxxj.dicit᷑ de hibēte vinum ꝙ doloꝛis eius nō re
coꝛdat᷑ ampli⁹ ſcꝫ ebꝛietate durāte. Et ſm̄ hoc exponi pōt reſi/
duum huius ca.cōfoꝛmiter ad p̄dicta exceptis duobus paſſi/
bus qui ſpecialiter ſunt exponendi.pꝛimus enim dicit: Nobi/
les eius non erūt ibi : regem potius inuocabūt et erunt oēs
pꝛincipes in nihilū. Ad qḋ ſciendum ꝙ iudei ſcientes ſe con
fuſos in negatiōe chꝛiſti per ꝓphetiā patriarche iacob. dicēſ:
Non auferet᷑ ſceptrum d̄ iuda et dux de femoꝛe eius donec ve/
niat qui mittēdus eſt.ſ.chꝛiſtum ꝓut in eoꝝ thargū.ſ.in trāſ/
latiōe chaldaica exponit᷑:eo ꝙ iam a magnis tꝑib⁹ ablatū eſt
ab eis ſceptrū ⁊ ducat⁹:⁊ tn̄ meſſiā nō habēt:ideo fingūt ꝙ illi
q̇ regūt eos in hac captiuitate ꝑ thalmudicā doctrinā dicunt᷑
habere ſceptrū et ducatū: ꝓut tradunt in libꝛo q̇ d̄r cāhedrim
qḋ tn̄ euacuat ꝓpħa.d. Nobiles ei⁹ nō erūt ibi.q.d. Ad ducē
ſeu ſceptrū habētē nobilitas ꝑtinet quā tn̄ ip̄i nō habēt:ſed re
gē poti⁹ īuocabūt. manifeſte enī cōfeſſi ſūt coꝛā Pilato: Non
habem⁹ regē niſi ceſarē:⁊ etiā extūc vbicūqꝫ ſint:ſunt ſub pote
ſtate regia alicui⁹ domināntis ſeu regētis. Et ſic patet ꝙ falſum
eſt dicere ſe habere ſceptrū et ducatum:p̄ſertim cum etiaꝫ ſcri/
be et phariſei ſub cuius doctrina ſūt iam a longo tempoꝛe de/
fuerunt. et de hoc ſubdit: Et erūt omnes p̄ncipes ei⁹ in nihilū
glo.ſcribe et ſacerdotes ⁊ phariſei. Secūd⁹ paſſus ē cū dic̄: Et
piloſus clamabit alt᷑ ad alteꝝ. Circa qḋ ſciēdū ꝙ piloſus ī h̄
loco ītelligēdus ē demon. Eadē enī dictio ponit᷑ hic et Leuit.
xvij. vbi d̄r: Nō īmolabūt vltra victimas demonibus.⁊ ē ſen/
ſus.nā fabꝛicatoꝛes thalmudice facultat᷑ : vel poti⁹ falſitatis
habebāt demones maxime ſibi familiares;quoꝝ vn⁹ vocabat᷑

bēthamaleon: ⁊ ali⁹ ioſepſeda: ⁊ cū iſtis maxīe ꝯuerſabanť: ꝓut ī multis alijs loc̄ ipi⁹ thalmud hr̄: ⁊ etiā narrať ab eis ꝙ ſemel fuerat a ceſare ꝓhibitū ne illaꝫ thalmudicā doctrinā diuulgarēt: ⁊ tñ ad ꝯſiliū ⁊ ꝓcuratōeꝫ p̄dictoꝝ demonū hmōi prohibitio fuit reuocata ⁊ ſic thalmudica doctrina recupata fuit demonū ꝓcuratiōe: q̄ q̄dē hiſtoria narrať ꝑ extēſuꝫ in libro textuali ipius thalmud q̄ d̄r mehila q̄ ē autētic⁹ apd̄ eos ſm ꝙ ꝓprie d̄r ꝙ idumea.ſ.ſynagoga ſathane. Et piloſus clamabit alter ad alterū.ſ.vn⁹ demon ⁊ aliū ꝯſociū ad op⁹ ſuum explēdū ſeu recuꝑandū poſſet etiā hoc ītelligi de duob⁹ diabolicis hoīb⁹: q̄ inť ceteros ꝑſecutores xp̄i ⁊ eccl̄ie ꝑnicioſiores cenſenť. prim⁹ ſeu p̄ncipalior ī primitiua videlicet ſynagoga ſathane fuit ſcariothes. de q̄ xp̄s: Qui tradidit me ti. ⁊c̄. vñ a xp̄o diabol⁹ noīať. Joh. vj. Nōne. xij. elegi ⁊c̄. Alter vero piloſus pōt ītelligi antichriſt⁹ q̄ p̄ncipalior erit ī ꝑſecutiōe vltima eccl̄ie ⁊ virtute demonū miracula faciet ſaltē apparentia. d̄ quo dicit Apl̄s. ad Theſſal. ij. ꝙ ſm opationē ſathane ⁊c̄. et ſic piloſi clamant alter ad alterū lꝫ valde remoti in tp̄e: qꝛ affectiōes eoꝝ diabolice adinuicē correſpōdēt nitētes. ſcꝫ xp̄m ⁊ eccl̄iaꝫ ſubuertere. alter.ſ. in capite. alter x̄o ī oīb⁹ mēbris vniuerſaliť ſibi ꝯtēporaneis. Si aūt obijciť ꝯtra expoſitionē p̄dictā ꝙ videť eē myſtica nō l̄ralis: eo ꝙ idumea ꝓprie ſignificat illaꝫ terrā ſeyr quā eſau poſſedit: ſimiliter boꝫrha ciuitas p̄ncipaľ in ea exñs: vnde ꝙ ꝑ iſta ītelligať ſynagoga videť ꝑtinere ad ſenſū myſticū ſeu ſpūalē: ⁊ ſic de multis ī h̄ ca. ꝯtētis ſm p̄dictā expoſitionē. Dicendū igiť ꝙ ī dictis ꝓphaꝫ mſta tradūť parabolice ſeu metaphorice ſicut ſupra. v. Vinea dñi accipiť ꝓ domo iſrl̄ ⁊. xxv. ꝑ moab ītelligiť antichriſt⁹ ad l̄raꝫ: vt ibidē habeť ī poſtilla. vñ ⁊ ī h̄ loco qꝛ l̄ra hui⁹ ca. non bñ adaptať nec ꝓprie idumee nec rome: nec alijs de q̄b⁹ dictū eſt: ſꝫ ſynagoge ſathane mō p̄dicto. Jdcirco de illa exponiť ad l̄raꝫ qꝛ ī locutiōe parabolica: vt dictū fuit ſupra in q̄ſtione ſupra ꝓlogū Gen̄. ſenſus l̄ralis eſt non ille q̄ ſignificať p̄mo per vocē: ſꝫ ille q̄ intēdiť ſignificari p̄ſertim cū in hoc loco multa īueniunť huic veritati ꝯſona. vñ ⁊ ī alijs locis frequēter accipitur idumea ꝑ ſynagoga p̄dicta: vt infra. lxiij. Quis ē iſte q̄ venit de edom tinctis veſtib⁹ d̄ boꝫrha. ⁊ ī alijs locis. ⁊ eadē eſt ratio de alijs in h̄ capl̄o parabolice ꝯtentis.

Replica. Sꝫ ī ca. xxxiiij. recedit a poſtil. q̄ exponit h̄ ca. ad l̄raꝫ Bur. ipē āt ꝑ allegoriā ſatis extēſā ponit ꝓpoſitiōes thalmudicas ⁊ alia mira: de quibus non iudico.

Glo. ordi.

a Letabiť de. Ex/ Ca. XXXV poſita captiuitate iudeoruꝫ: agit de ꝯuerſiōe gētium. b Saron. Populi iudeorum. Vñ: Erit ſaron ſicut deſertū. Viror.

a ſ gentilitas.

a Letabitur Ca. XXXV

a ſ a deo. b ſ ſine xp̄o q̄ dic̄: Ego ſū via veritas ⁊ vita. c ſ ſine doctorib⁹ veritatis. ſ id eſt.

deſerta et inuia: ⁊ exultabit ſolitu

a ſ cū odore opinionis bone: chriſti bon⁹ odor ſumus deo. b ſ Sicut liliū iter ſpinas: ſic amica mea inter. f. ſ fidem. ſ ſpe.

do: ⁊ florebit q̄ſi liliuꝫ. Germinās

a ſ opationē. ſ ſpe. b ſ adepta ſalutē cognitiōe.

germiabit: ⁊ exultabit letabūda

a ſ deū. b ſ tēpli legis. c ſ fertilitas terre ꝓ.

⁊ laudans. † Gloria libani data ē

a ſ gratis. ſ erit deſertū in carmel. b ſ vere circūciſionis. c ſ apoſtoli et alij ſpūales.

ei: decor carmeli et ſaron. Jpſi vi

a ſ vnā ſubſtātiā p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſācti. ſ quō pater in filio ⁊ fili⁹ ī patre: ſpūſſanct⁹ ī vtroq̄ꝫ.

debūt gloriam domini: ⁊ decorē

a ſ o apoſtoli et alij ſancti. ſ vnde: Extēde manum tuam. ſ gētilium.

dei noſtri. † Confortate man⁹ diſ/

Nico. de lyra

a Letabiť de. An/ Ca. XXXV dreas et aliqui expoſitores catholici in h̄ ipm̄ ſequētes exponūt iſtō ca. ad l̄raꝫ nimis iudaice. ſ. de ꝓſperitate iudeorū poſt reditū de babylone. ſꝫ hoc non videť rationabiliter dictū: qꝛ ab illo tp̄e vſq̄ꝫ ad xp̄m fuerūt ī ſuitute q̄ꝫuis in ťra ſua: ſic̄ dictū fuit. s. xxxij. fueřt etiā in multis afflictionib⁹ et anguſtijs: vt patet in libris Eſdre ⁊ Neemie et Dañ. et ideo ꝓſperitas et iocūditas que in hoc capl̄o deſcribunť: ad tempus illud nullo mō referri vidētur. Si aūt dicať ꝙ īmo: qꝛ hic ē hyꝑbolica locutio: ſicut diciť de alba muliere ꝙ ē albior niue: q̄ꝫuis multū deficiat a niuis albedine. hoc non videť ꝯueniēter dictū ī ꝓpoſito: qꝛ magnificū ⁊ piuum decet plus ꝯferre q̄ꝫ ꝓmittere vel ſaltē non min⁹ et minus punire q̄ꝫ cōminari. de⁹ aūt magnificētiſſim⁹ ⁊ pijſſimus eſt: ideo ei⁹ ꝓmiſſiones de bonis nō videnť rationabiliter exponi ꝑ reſtrictionē impletiōis niſi aliq̄ñ appareat manifeſte: ꝙ ſic debeāt exponi: vt ꝓpter demeritū manifeſte ſuꝑuenıēs: ꝓpter qd̄ bonū ꝓmiſſū iuſte reſcindiť vel totaliť auferť. cōminationes tñ de malis rationabiliter aliq̄ñ ꝑ exceſſū ſiue reſtrictionē exponūť ſm quātitatē ⁊ menſurā peccatorū ipſoꝝ deliquentiū: ꝓpter qd̄ Ra. Sa. hoc ca. exponit de felici ſtatu quē expectāt iudei in aduentu meſſie. Jgiť dimittendo qd̄ falſū ē in dictis ei⁹. ſ. ꝙ xp̄s ſit adhuc vētur⁹ in mūdum: ⁊ accipiēdo qd̄ verū eſt. ſ. ꝙ hoc ca. ſit ad tp̄s xp̄i referēdū: pōt ſic ꝯtinuari ca. p̄cedēti. in quo ꝓpheta denūciauit deſtructionē idumee ad ꝯſolationē iudeoꝝ. Hic ꝯñter denūciat eis ꝯſolationē ꝑfectā xp̄i tp̄e credentib⁹ affuturā. Et diuidiť in tres ꝑtes: qꝛ primo cōſolať eos de futura multiplicatiōe. Scd̄o de credentiū roboratiōe. ibi: Cōfortate manus. Tertio de demonū deiectiōe. ibi: Jn cubilib⁹. Ad euidētiā primi ſciēdū ꝙ ī ſenhedrin hieroſolymitano q̄ apud hebreos ē liber autētic⁹. diciť ꝙ q̄nq̄ꝫ res notabiles defuerunt in ſcd̄o templo ꝑ zorobabel edificato q̄ fuerāt ī tēplo Salomonis. Primū ē ignis ꝯtinuus in altari holocauſtoꝝ. q̄ tūc per pluuiā vel ventum non extinguebať q̄ꝫuis etiā ſub diuo. Scd̄m eſt arca teſtamēti. vnde diciť Hiere. iij. Jn illis diebus non dicēt vltra arca teſtamēti dñi nec aſcendet ſuꝑ cor nec recordabunť illius ⁊c̄. Tertiū eſt vnctio regū ⁊ pōtificū: qꝛ pontifices q̄ fuerūt poſt captiuitatē babylonicā nō fuerūt inſtituti per vnctionem ſacram: ſed inſtituebanť frequēter ꝑ reges q̄bus iudei erāt tributarij q̄ frequēter vendebāt ſūmū ſacerdotiū. Similiter to

to illo/

Nico. de lyra

to illo tp̄e iudei reges non habuerunt niſi aliq̄s paucos parū ante tp̄s xp̄i: et illi nō fuerūt ꝑ vnctionē īſtituti. Quartū eſt ſpūſſanct⁹ ſeu diuinitas q̄ ꝓ tāto dicebať in tēplo Salomonis habitare: qꝛ ibi a ſūmo ſacerdote audiebāť diuia reſponſa: non aūt in ſcd̄o tēplo. Quintū eſt vrim ⁊ thumim: ꝓ quo poniť ī latino doctrina ⁊ veritas. Exo. xxviij. et ſm Joſephū erat q̄daꝫ fulgor ſubito ꝓſiliens de lapidib⁹ rationalis ⁊ ſuꝑhumeralis qñ de⁹ acceptabat p̄ces ſūmi ſacerdotis. de q̄ dicit Joſephus. iij. libro antiq̄tat̄ iudaice: ꝙ defecit ꝑ ducētos annos anteq̄ꝫ incipet ſcribere librum illum: quē incepit ſcribere āno. xlij. a paſſione xp̄i vel circiter: qꝛ librū illū obtulit Veſpaſiano imperatori: q̄ cepit imperare anno dñice incarnatiōis. lxxj. ⁊ ſic ſm ipm̄ ceſſauit ꝑ magnā tempus ante chriſtū. et adhuc ꝑ maius tēpus añ ceſſauit ſm librū p̄allegatū. ⁊ ſm h̄ diciť: a Letabiť deſerta. i. iudea q̄ fuit deſerta a deo q̄ꝫtum ad q̄nq̄ꝫ p̄dicta. b Et inuia. Tp̄e enī p̄mi tēpli ꝓphete diſcurrebāt ꝑ iudeā populū a malis retrahēdo ⁊ ad bonū exhortādo. Tp̄e x̄o ſcd̄i tēpli nō legūť habuiſſe niſi Aggeum Zachariā ⁊ Malachiā q̄ ꝓphetauerūt tp̄e reedificationis templi ſecūdi. ſed poſtea populus iudaicus caruit ꝓphetis talibus per. ccc. annos ⁊ amplius vſq̄ꝫ ad tēpus Johānis baptiſte qui cepit penitentiā p̄dicare et aduentū chriſti nūciare. Letabiť deſerta. i. iudea q̄ fuerat p̄dicto mō deſerta. Et inuia: in aduētu xp̄i habebit materiā gaudij q̄ꝫtū ad defūctos quos xp̄s de limbo patrū tranſtulit ad gloriā: ⁊ q̄ꝫtū ad viuos credentes in eum: qd̄ potiſſime fuit impletum quando recepto ſpirituſācto in die pentecoſtes confidenter et magna voce laudabant dominū. Act̄. ij. c Et exultabit ſolitudo. id eſt gentilitas que ad modū ſolitudinis caruerat cultu leḡ ⁊ ꝓphetarū: et cum gaudio ſuſcepit fideꝫ xp̄i ad p̄dicationem apoſtoloꝝ. d Et florebit quaſi lilium. decore ſanctitatis et odore bone fame. e Germinās germinabit. ꝑ talem replicationem et reduplicationē intelligiť multitudo gentiliū recipiens xp̄i fidem. f Et exultabit letabūda. corde. g Et laudans. ore. h Gloria libani ⁊c̄. ꝑ iſta tria loca q̄ p̄ alijs in iudea fuerūt amena ⁊ fertilia: intelligiť ꝙ q̄cq̄d erat pulchritudinis ⁊ amenitat̄ ī ſāctitate ⁊ honeſtate ī ſynagoga trāſlatū eſt ad eccl̄iam ex iudeis ⁊ gētib⁹ ꝯgregatā. i Jpi videbūt gloriā dñi. i. ipi⁹ xp̄i quē viderūt apoſtoli alijq̄ꝫ diſcipuli ocl̄is corporeis q̄ꝫtū ad humanitatē: ⁊ oculis mētis q̄ꝫtū ad deitatem Joh. j. Vidim⁹ gloriā ei⁹ gloriā q̄ſi vnigeniti a p̄re ⁊c̄. viderūt etiā gl̄iam ei⁹ ī miraculoꝝ opatione ⁊ reſurrectiōe ei⁹ ⁊ aſcēſione. Gētiles etiā poſtea ad fidē ꝯuerſi viderūt gl̄iam ei⁹ ī miraculis factis ꝑ apl̄os ī noīe xp̄i. k Cōfortate ma. diſ. Hic ꝯñter denūciať materia gaudij ex roboratiōe credētiū. cū dr̄: Cōfortate ⁊c̄. et ē verbū ꝓphe ad apl̄os: Cōfortate man⁹ diſſolutas

Margin notes: ſ. 32. d; † 49. di. c. i ſ. claudus; Joſeph; t. i. 4 so

a Viroꝝ calami. Impletio ſcripture q̄ ꝑ calamū: ⁊ intētionis auditoꝝ q̄ ꝑ iuncum. Calamus eni͂ et iuncus iuxta aquas oriunť ⁊ virent.

Et ſa

Nico.de lyra

lutas.i.gentiliū q̄ ante erāt tardi ⁊ pigri ad opus bonū. a Et genua debilia: gentiliū. b Roborate. verbo et exemplo ad quecūq꜅ aſpera ꝓ xp̄o ſuſtinēdū. c Dicite.i.cōiter p̄dicate. d Puſillanimes tp̄e p̄cedenti. e Confortamini.in virtute chriſti. f Et nolite timere.ſ. tormenta tyrannoꝝ.cuius cauſa ſubdiť: g Ecce deus noſter vltionē adducet retributionis.ſuper veſtros ꝑſecutores.

h Ipſe,veniet et ſaluabit nos. ꝑ paſſiones modicas ad gloriā deducēdo: ⁊ ſic factū fuit in primitiua eccleſia: ⁊ per longū tēpus poſtea: qꝛ multi gentiles ad chriſtū cōuerſi ita erant ī dn̄o cōfortati ꝙ nō timebāt tormēta: ſꝫ mag' appetebant: vt ptꝫ in legendis multoꝝ ſanctoꝝ. i Tunc aperienť oculi cecoꝝ ⁊ aures ſurdoꝝ patebūt. Iſta eni͂ miracula fuerūt facta corporaliter ꝑ xp̄m et poſtea ꝑ apoſtolos ⁊ alios credentes ī noīe xp̄i: vt ptꝫ in euāgelijs ⁊ actibus apoſtoloꝝ. Et fuerūt facta ſpiritualiť in illuminatione infideliū fidē recipiēdo. Et aures eoꝝ fuerūt aperte mādatis chriſti obediendo. Et claudi ſanati ꝑ viā moꝝ incedendo: ⁊ muti loquelā receperūt: fidē libere cōfitendo. cui' cā ſubdiť: k Quia ſciſſe ſunt in deſerto.iudee et gentilitatis: vt ptꝫ ex ſupra dictis. l Aque.ſ.ſacramēti baptiſmi. m Et torrentes in ſolitudine.i. varie gratie ſpūſſancti. de q̄bus diciť j.Coꝝ.xij. Alij datur ſermo ſapientie ⁊c̄. n Et q̄ erat arida in ſtagnum et ſitiens in fontes aquarū. ꝑ hoc notať plenitudo gratie date tempore eccleſie primitiue. o In cubilibus. Hic cōſequēter denūciať materia gaudij ex demonū deiectione. cū diciť: In cubilib' id eſt in phanis ⁊ templis idoloꝝ.

p In quibus prius habitabant dracones.i.demones in idolis reſpōſa dātes: et aliquādo in talibus locis apparuerunt demones in ſpecie draconū.

q Orieť viroꝝ calami ⁊ iunci. qꝛ idolis inde abiectis talia loca frequenter ꝑ apoſtolos alioſq꜅ diſcipulos diuino cultui applicabanť. r Et erit ibi ſemita: quātū ad obſeruationē cōſilioꝝ. s Et via quantū ad obſeruationē mādatoꝝ. t Et hec erit vobis via directa. perueniendi ad beatitudinē.

v Ita vt ſtulti.i. ſimplices ⁊ illitterati etiam. x Nō errēt ꝑ eā. frequēter eni͂ cōtingit ꝙ ſimplices directius īcedūt ꝑ hāc viā. Unde cū Aug'. legiſſet vitā Pauli monachi ſimplic' dixit: Simplices ⁊ illitterati rapiunt celum: ⁊ nos cuꝫ litteris noſtris trahimur ad infernum. Et nō tranſibit ꝑ eā pollutus. ex hoc pꝫ ꝙ ꝓpheta nō loquiť hic de via materiali: ꝑ quā indifferēter trāſit pollutus ⁊ mūdus. ⁊ ſic metaphorice loquiť ꝓpheta in p̄cedētib' ⁊ ſequētibus. cum dicit: y Non erit ibi leo et mala beſtia nō aſcēdet ꝑ eā: ꝑ hoc intelliguntur demones qui in primitiua eccleſia fugabanť per credentes. Marci vlti. Signa eos qui crediderūt hec ſequentur

a ſ a bono opere. ſ greſſus claudicātes iter idola diuerſis erroꝛib'. b ſ ī fide ⁊ veritate.
ſolutās: ⁊ genua debilia robo- a b
a ſ o doctores. ſ in fide. ſ hoc.ſ. ſ ſpe:
rate. Dicitē: Puſillanimes con c d
a ſ inſidias diaboli: aduerſa mūdi: timor vni' dei alios expellit. b ſ cā ſecuritatis. ſ qꝛ
fortamini: ⁊ nolite timēre. Eccē e f g
ſ xp̄s cui pr̄ dedit iudiciū ſ qꝛ. b ſ ī iudicio:
deus noſter vltionē adducet re
a ſ maloꝝum. b ſ cauſa ſecuritatis.
tributionis: deus ipſe vēniet ⁊ h+
a ſ bonos. ſ ad litterā. b ſ in primo aduētu: vt lumen veritatis aſpiciant. c ſ exteriores et interiores.
ſaluābit nos.† Tūc āperieť ōcu i
a ſ ſine lumine veritatis. b ſ vtraq꜅.
c ſ ad verba dei.
li cecōꝛū ⁊ aurēs ſurdoꝛū pāte- †
a ſ de vitijs ad virtutes: de mundo ad celum.
bunt. Tunc ſaliēt ſicut ceruus †
a ſ ſine greſſu fidei et operis. b ſ in laude dei
clāudus: et āperta erit lingua †
a ſ quorum ſathanas ora cōcluſerat.
ſ emanentes.
mutōꝛū: quia ſciſſe ſunt in de- k+
a ſ gentiū. ſ baptiſmi. b ſ abūdātes doctrine veteris et no. te. ſ gratie ſpiritualis.
ſertō aque: ⁊ tōrrentes in ſolitu l m
a ſ ſine roꝛe gratie. b ſ in plenitudinē ſcientie.
dine: ⁊ que erat aridā in ſtāgnū n
ſ idem. a ſ in coꝛdib'.
⁊ ſitiēs in fontes aquarū. In cū o+
a ſ demones.
bilibus in quibus prius dracō- p
a nes habitabant orietur viroꝛ q †
a ſ quibus ſcribať fides domini: et feſſa prius membra quieſcant. b ſ in ſolitudine gētiū.
cālami ⁊ iūci: ⁊ erit ibi ſemitā: r
a ſ Ego ſum via veritas et vita
ſ ſanctoꝛū. ſ a gentibus.
et via ſancta vocabitur. Non s †
a ſ Beati immaculati in via. ſ diabolus homicida ab initio. ſ eccleſiam.
tranſibit per eam pollūtus: et t+
a ſ fides chriſti. ſ ad deum.
hec erit vobis directa via: ita v+
a ſ gētes ante idola pro creatore colentes. ſtulta mundi elegit deus: vt confundat ſapientes.
vt ſtūlti non errent per eā. Non x y+
a ſ princeps demonum qui circūit querēs quē deuoret. b ſ ſatellites diaboli.
erit ibi leō: ⁊ māla beſtia non aſ
a ſ veſtigium colubri nō inueniet in petra.
cendet per eam nec inueniētur
a ſ per fidē expulſus. ſ de virtute in virtutem. b ſ a vinculis peccati et erroꝛis.
ibi. Et āmbulabūt qui libērati z+
a ſ ſanguine agni.
fuerint et redempti a domino a
a ſ per penitentiā. ſ ſic. ſ in eccleſiā.
cōnuertentur ⁊ venient in ſion b †
ſ dei. ſ ſpe eterni boni.
cum laude: ⁊ leticia ſempiterna c
a ſ mentē: b ſ curſum cōſūmaui.ſ.ſ. repoſita eſt mihi corona iuſ.
ſuper caput eoꝛum. Gāudium ⁊
a ſ cum venerit in celeſtem hieruſalem.
ſ ab eis. b ſ ſuccedente gaudio nunc in ſpe in futuro in re.
leticiam ōbtinebūt: ⁊ fugiēt do
loꝛ et gemitus.

quenť: In nomine meo demonia eijcient ⁊c̄. z Et ambulabūt. ꝑ viā iuſticie: qui liberati fuerunt a demonis ſeruitute. a Et redempti a dn̄o. ieſu chriſto ſuo ſanguine p̄cioſo.

b Conuerteť ⁊ veniēt in ſion.i. ad eccleſiā militantē primo: poſtea ad triumphantē: ſꝫm qđ dr̄ Heb.xij. Acceſſiſtis ad ſion montē ⁊ ciuitatē dei viuētis hieruſalē celeſtē ⁊c̄. c Et leticia ſempiterna ⁊c̄. ex hoc et pluribus alijs in hoc ca. poſitis videť ꝙ hoc capitulū referri nō poſſit ad tēpus iudeorum de captiuitate babylonica redeuntium Ca. XXXV

Moraliter.

a† Letabiť deſerta ⁊c̄. Mat.15.c

Illud capitulū lr̄aliter expoſui de eccleſia tp̄e xp̄i ex iudeis et gentib' collecta: ⁊ ſic ſenſus litteralis eſt etiā ſpiritualis. pōt tn̄ cū hoc exponi moraliter de quolibet peccatore ad deū cum magna penitentia reuertēte: ⁊ ſic aliquādo plus in merito ꝓficit q̄ꝫ ille qui innocentiā ſeruauerit. vt dictum eſt. ſ. xxx. ca. ꝓpter qđ diciť Rom̄. v. Ubi abūdauit delictū ſuꝑabundat ⁊ gratia. Et de tali cōuenienter poteſt dici.

Letabiť deſerta ⁊ inuia ⁊c̄. quia ꝑſona prius a deo deſerta letabiť ī domino et germinat in bono ꝓpter qđ ſubdiť de taliū p̄mio. l† Ipſi videbunt gloriam dn̄i. facie ad faciem. Et qm̄ tales nō ſibi tm̄ ꝓficiūt ꝑ vite meritū: ſed etiā alijs ꝑ exemplū. iō ſubditur. k† Confortare manus diſſolutas ⁊c̄. ad bene operandū et ſubdiť p̄mium cū diciť: h† Deus ipſe veniet ⁊ ſaluabit nos. Tunc aperieť oculi. qui prius erant clauſi ad videnduꝫ ea que ſunt ſalutis. † Et aures ſurdoꝝ patebūt. ad audiendum dei verbū cū effectu impletionis. † Tunc ſaliet ſicut ceruus claudus. ad ambulandum velociter in via moꝝ. † Et aperta erit lingua mutoꝝ. ad deū magnifice laudandū. k† Quia ſciſſe ſunt in deſerto aque.i. dona gratie diuine. o† In cubilibus in quibus habitabāt prius dracones.i. in mentibus humanis in quib' habitabāt demones ꝑ culpam. † Viroꝝ calami ⁊ iunci. per pulchritudinē mentis et exterioris honeſtatis. vt ſit locus aptus diuine habitatiōi. † Non trāſibit per eam pollutus.i. diabolus. t† Et hec erit vobis directa via. id eſt exemplum directiuū ad bonū. nā in moralib' magis mouēt operū exempla q̄ꝫ verba ideo ſubdiť: v† Ita vt ſtulti nō errent ꝑ eā. ſimplices eni͂ qui nō poſſunt capere verba p̄dicatoꝝ bene capiūt opa bona iſtoꝝ. y† Nō erit ibi leo ⁊c̄.i. demon ad nocendum licet ſit ad exercitiū. z† Et ambulabunt ⁊c̄.ſ. de virtute in virtutē. † Et venient. finaliter ad videndū deū deoꝝ in ſion. cuius viſio habet annexā leticiam ſempiternā.

In ca. xxxv. vbi diciť in poſtil. Igiť dimittēdo qđ falſū ē ī eius dictis.

Additio.

Preſens ca. bene ⁊ ꝓprie videtur exponi a poſtil. ſꝫ circa hui' cōtinuationē ad p̄terita attendendū eſt: ꝙ ī ca. xxxiiij. p̄cedēti ab illo loco in quo dr̄: Audite qui longi eſtis ⁊c̄. vt dictum eſt: Incipit capitulum ſcđm hebreos

Ca. XXXVI

A Et factuȝ eſt. Libri Reguȝ et Paralip. cõſentiũt vj. anno regni Eçechie veniſſe ſalmanaſar regẽ aſſyriorũ: ⁊ ex pte maxima. x. trib⁹ trãſtuliſſe vltra mõtes medorũ ⁊ pſarũ: cũ qbus ⁊ Tobias captiuat⁹ (Tobie, 1. a) ſicut habet in libro ei⁹. Poſt ſalmanaſar phul q̃ et ipſe populũ partim captiuauit poſt theglatphalaſſar ⁊ ſargon ſucceſſerũt vſqȝ ab ſennacherib: q̃ quartodecimo anno regis eçechie aſcẽdit. Sed quõ tot reges tantillo ſpatio? Sȝ tradũt hebrei q tot noĩbus dict⁹ ſit vn⁹ ſennacherib: nec eſt diſſimile veri. Sacra narrat (4. Re. 15. d) hiſtoria primũ phul aſſyriorũ regem ſub manabẽ rege iſrl' vaſtaſſe. x. trib⁹. (B) Scdm (Ibidẽ. 15. f; †23. q. 3. c. i.) theglatphalaſſar ſb phacee filio romelie veniſſe in ſamariaȝ. (Ibi. 17. a) Tertiuȝ ſalmanaſar ſub Oſee rege iſrl' totã cepiſſe ſamariam. (ẞ. 20. a) Quartũ fuiſſe ſargõ qui expugnauit açotũ. Quintũ aſſaraddon q̃ trãſlato iſrael ſamaritanos cultores miſit in iudeam. (4. Re. 18. c) Sextũ ſennacherib q̃ ſub eçechia rege iuda capta lachis et multis alijs hierlm obſedit. b Sobna. Sobna ſcriba alius non ſupbus q̃ vt tradũt hebrei cõminatione rapſacis pterritus inferiorem ptẽ ciuitat' tradidit arce remanẽte ⁊ templo. c Hec dicit. Sicut forſan a patre audierat h̃ dicit dominꝰ: ⁊ vt verba ei⁹ habeãt mai⁹ pond⁹. Nota arrogantiam: hec dicit rex magn⁹ quaſi cõtraria fortitudo. d Ecce confidis. Mentit plane Nuſq̃ enĩ legit eçechiã in egypto ſpeȝ poſuiſſe. e Nec pote. ⁊c̃. Nõ ex imbecillitate: ſed pceptoruȝ domini obſeruatione qui per moyſen d̃ rege iſrael p̃cepit dicens: Nõ multiplicabis tibi equos et currus: neqȝ vxores plurimas. (Deu. 17. d) (C)

Facite

a ſ decẽ tribub⁹ captiuatis ⁊ ciuitatibus iude vaſtatis ad hierlm puenit.
Et factũ eſt Ca. XXXVI a †
in quartodecimo anno regl
eçechię: aſcẽdit ſennacherib rex aſſyriorꝝ ſup oẽs ciuitates iuda munitas b
⁊ cepit eas: ⁊ miſit rex aſſyriorꝝ rapſa c
a ſ quã tũc expugnabat.
cẽ de lãchis i hierlm ad regẽ eçechiã
a ſ multitudine.
i mãnu graui: ⁊ ſtetit i aq̃ductu piſci d e
a ſ erat eni ⁊ inferior. b ſ vbi fullo manebat.
nę ſupioris i via agri fullõis. Et egreſ f g
a ſ ſummus pontifex: qui ſobne ſupbo ſucceſſit.
ſus ẽ ad eũ eliãchi fili⁹ helchię q̃ erat h
a ſ grammaticus.
b ſup domũ: ⁊ ſobna ſcribã ⁊ ioahe fili⁹ i k
a ſ cancellari⁹ regis. b ſ hunc alij filiũ Eſaie aſtumant: Alij ſamaritẽ fuiſſe: et ideo loqui hebraice.
aſaph acõmẽtãrijs. ⁊ dixit ad eos rãp l
a ſ timorẽ incutit.
c ſaces. Dicite eçechię: Hęc dic̃ rẽx ma
a ſ verba regis.
gn⁹ rex aſſyriorꝝ. Quę ẽ iſta fiducia q̃ m
cõfidis? aut quo cõſilio vl' fortitudĩe
a ſ cum prius tributa reddideris: vnde modo ſeueritatis mee merito motus incurris.
rebellãre diſponis? Sup quẽ habes
a ſ negando tributa. ſ falſum.
d fiduciã qꝛ receſſiſti a me? †Ecce ꝯfidis
a ſ ex copia aquarũ nili: multi arũdines ſũt ibi: p quas ſubſanãdo deſignat fortitudinẽ egypti. ſ. ſ.
ſup baculũ ãrũdineũ cõfractũ iſtũ ſup egyptũ: cui ſi innixus fuerit hõ: intrabit i manũ ei⁹ ⁊ pforabit eam: ſic
ſ eſt. a ſ impotens ſuſtinere.
pharao rẽx egypti oĩbus qui cõfidũt
a ſ o ezechia.
in eo. Q' ſi reſpondẽris mihi? in dño n
a ſ hoc verũ. b ſ deus. ſ hoc falſum.
deo noſtro cõnfidim⁹: nõnẽ ipẽ ẽ cuo
a ſ q̃ achas pater ei⁹ cõſtruxit et ezechias deſtruxit ab iect' idolis: ſȝ qd̃ fec̃ cã religiõis: iſte i ſacrilegiũ puertit.
ius abſtulit eçechias ẽxcelſa et altaria: et dixit iude ⁊ hierlm corã altari
a ſ ſolo.
ri iſto adorabit'? Et nũc trade te dño p
a ſ in perſona regis.
meo regi aſſyrioruȝ: ⁊ dãbo tibi duo q
a ſ paucitatẽ ſignificat obſeſſorum.
e milia equorũ: nec poteris ex te pbẽre r
a ſ quaſi me famulũ ſennacherib minimũ nõ poteris ſuſtinere: quomodo ſuſtinebis ipſum.
aſcẽſores eorũ. Et qũõ ſuſtinebis faciẽ iudicis vni⁹ loci ex ſeruis domi ſ
ni mei minorib⁹? Q' ſi confidis i ęgy t
a ſ quaſi fruſtra. ſ reſpicit ad hoc ſi reſpõderis mihi in domino deo confidimus.
pto i quadriga ⁊ i eq̃tib⁹: ⁊ nũc nũq̃d
ſine domino aſcendi ad terrã iſtam
a ſ non quia.
vt diſpderẽ eã? Dñs dixit ad me: Aſ v
cẽde ſup terrã iſtã ⁊ diſpde eã. Et dix
it eliachim ⁊ ſobna ⁊ ioahe ad rap x
a ſ quaſi quid neceſſe eſt populũ falſis cõmouere terroribus: et vanã iactare virtutem. b ſ chaldea.
ſacẽ. Lõquere ad ſeruos tuõs ſyrã lin y
a ſ eam que vtriſqȝ cõmunis eſt. b ſ hebraice loquebatur: vt aſtanti populo terror incuteretur.
gua: intelligimũs eni ne lõquaris ad

vſqȝ ad finẽ illi⁹ ca. ꝓpheta tractauit de delectione ⁊ reprobatione phariſeorũ doctrinã xp̃i reſpuentiũ: ⁊ de ꝓſperitate adherentiũ xp̃o: ⁊ de qbuſdã ad hoc ptinẽtib⁹ vt ibidẽ fuit oſtenſum. In ca. vero ſequẽti. ſ. xxxiiij. ſpecialius agit d̃ deſtructiõe ſynagoge iudeorũ q̃ p idumeã ibi deſignat ⁊ de plurib⁹ ad hoc ptinentib⁹: vt ibidem fuit large oſtenſum. In p̃ſenti vero ca. tractat d̃ cõſolatione ⁊ ſtatu credẽtiũ in xp̃o. Et exponat totũ p̃ſens ca. ꝓut in poſtilla. Ca. XXXVI

a Et factũ eſt. Superi⁹ Eſaias deſcripſit liberationẽ Eçechie ⁊ populi ei⁹ p moduȝ ꝓphetie. hic ꝯſequẽter eã deſcribit p modũ hiſtorie. Circa qd̃ ſciendũ q Eçechias miſit magnas pecunias regi aſſyriorũ tali pacto q a terra ei⁹ recederet: ⁊ ipm in pace dimitteret. vt dictũ fuit. iiij. Reg. xviij. ſed accepta pecunia pactũ fregit: nitẽs hieruſalẽ deſtruere: ⁊ populũ in aſſyrios transferre: ⁊ ad terrendũ eçechiã ⁊ populũ ſuũ verbis cõminatorijs miſit rapſacẽ cum magno exercitu ante hierlm. Circa hoc igit ſic pcedit: qꝛ primo ponit dicta cõminatio. Scdo eçechie liberatio ca. ſe. Prima diuidit in tres: qꝛ p̃mo ponit dicta cõminatio. ſcdo cõminati poſtulatio ibi: Et dixit eliachim. Tertio petitionis refutatio. ibi: Et dixit ad eos. Prima i duas: qꝛ p̃mo p̃mittunt quedã p̃ambula. ſcdo cõminatio dicta. ibi: Et dixit ad eos rapſaces. Circa primũ primo p̃mittit tẽpus. cũ dicit: Et factũ eſt i quartodecimo anno ⁊c̃. ſcdo loc⁹. ibi: b Sup oẽs ciuitates iuda: excepta hierlm ⁊ paucis fortalicijs. c Et miſit rex aſſyriorũ ⁊c̃. vbi remanſit cũ pte exercit⁹ ad expugnandũ locũ illũ.

d In manu graui. i. in tanta ptãte q eçechias ſe nõ poterat in cãpo ſuſtinere: ideo tenebat ſe inter muros hierlm. e Et ſtetit in aqueductu piſcine ſuperioris: illũ enĩ aqueductuȝ q̃ exibat extra ciuitatẽ diuerterat eçechias: vt dictũ eſt s̃. xxxij. tñ locus retinebat nomẽ aqueduct⁹.
f In via agri fullonis: ſic nominati: eo q fullones extendebãt ibi veſtes ad deſiccandũ.
g Et egreſſus eſt ad eũ eliachim: ad tractandũ de pace de cõſenſu vtriuſqȝ ptis. h Qui erat ſup domũ. ſ. domini. qꝛ erat ſumm⁹ ſacerdos: vt dictũ eſt. s̃. xxxij. i Et ſobna ſcriba. i. ſcriptor annaliũ: ⁊ iſte eſt alius ab illo. de quo habet ſupra. xxij. qui ante eliachim fuit ſũm⁹ ſacerdos.
k Et ioahe fili⁹ aſaph acõmẽtarijs. i. cancellarius regis: ⁊ acõmentarijs vnũ nomẽ indeclinabile ⁊ cõmunis generis. In hebreo tñ hr̃: Recordator. Et vt dicit Ra. Sa. habebat officiũ reducẽdi ad memoriã caſus tractãdos corã rege: ⁊ ſm debitũ ordinẽ ꝓut caſus debebãt prius vl' poſteri⁹ expediri. l Et dixit: Poſitis qbuſdãȝ p̃ambulis. hic cõſequenter deſcribit cõminatio rapſacis ex pte regis aſſyriorũ loquẽtis.
m Que eſt iſta fiducia qua cõfidis. ſ. te poſſe reſiſtere. q. d. nulla eſt: qꝛ ſi confidis de auxilio humano p regẽ egypti: illud nullũ ẽ. iõ ſubdit: Ecce cõfidis ſup baculũ arũdineũ ⁊c̃. ⁊ ptȝ lr̃a vſqȝ ibi. n Q' ſi reſponderis mihi in dño ⁊c̃. vbi excludit ab eçechia auxiliũ diuinũ dicens: o Nõne ipẽ ẽ cui⁹ ſic̃. q. d. nõ debet a deo ſperare auxiliũ: cui⁹ dimiſiſti cultũ. iſte tñ rapſaces dicebat falſũ: qꝛ poſt edificatiõeȝ tẽpli p ſalomonẽ nõ fuit iudeis licitũ alibi offerre ſacrificia: niſi i caſu ex diſpẽſatiõe diuĩa: ſic̃ helias obtulit i mõte carmeli. iij. Reg. xviij. p Et nũc tra. ⁊c̃. i. obliga te p cautionẽ ſufficiẽtẽ. q Et dabo ⁊c̃. Uñ in heb. hr̃: Sis vadiat⁹. ſ. ꝓ duob⁹ milib⁹ eq̃rũ q̃s tradã tibi. r Nec po. ⁊c̃. q. d. i toto ꝓplo tuo nõ iuenies tot hoĩes q̃ ſciãt ⁊ poſſint equitare.
s Et quõ ſuſti. ⁊c̃. q. d. nullo mõ: qꝛ q̃libet corꝰ hȝ ſatis plures eq̃tes i acie ſua. t Q' ſi cõfidis ⁊c̃. i. adiutorio dei ⁊ reg' egypti ſimul excludit h̃ dicẽs: v Dñs dixit ⁊c̃. h̃ falſo dicebat ad ferẽdũ eçechiã. x Et dix. eliachi. Hic ꝯñr ponit eçechie petitio p nũcios ſuos fracta. cũ d̃: y Loquere

Glo. ordi.

a Facite mecum ꝛc. Laudate me: benedicite me. Uel ſicut habet alia editio. Facite qđ vobis vtile ē: vt me recipiatꝭ: ꝛ pax maneat vobis. Ca. XXXVII

Et factū ē ꝛc. ſcidit veſtimēta. Scindūt veſtes q̄ꝛ audierant rapſacē blaſphemātē. Scindit rex: ꝛ peccatis ſuis ꝛ populi h̄ ꝑueniſſe credēs.

Re.19.a c Eſaiā. f. a. In libro Regū legiꝭ: q̄ꝛ miſit ad Eſaiā ꝓphetā. h̄ hic q̄ꝛ de ſe eſaias texit hiſtoriā: nō ꝓphetā h̄ filiū ꝓphete ſe noīat.

Pro reli.

Nico. de ly.

quere ad ſeruos ſuos ꝛc. q̄ nō erat intelligibilis pplo cōl: et erat petitio rōnabilis: q̄ꝛ talis tractatꝰ debet eē ſecretꝰ quouſq; ſit ꝑfectꝰ ꝛ firmatꝰ. a Et dixit ad eos rapſaces. Hic ɔñr ponitur dicte petitionis refutatio cū ſubdiꝭ: b Nunq̄d ad dñm tuū. ſ. ezechiam.

c Et ad te. eius nunciū.

d Miſit me dñs meus ꝛc. q. d. nō: h̄ magis ad ꝓplm.

e Ut comedāt ſterco. ſua. id eſt niſi reddāt ſe volūtarie: ita diu erunt obſeſſi ꝙ nō habebāt aliq̄d ad comedendū ꝛ bibēdū. f Et bibant vrinā pedum ſuoꝛū. i. fluentē ad pedes ſuos: hoībus enī ī timoꝛe ꝛ anguſtia magna poſitis ſolet fluere vrina verſus pedes: ꝛ ꝑ h̄ īnuit famē ꝛ anxietatem eis futurā ī obſidione niſi reddiderīt ſe. g Et cla. voce magna iudaice. Ex h̄ dicūt doctoꝛes: ꝙ iſte erat apoſtata a iudaiſmo.

h Nō vos ſeducat ezechias ꝑmittēdo vobis auxilium a dño futurum.

i Facite mecū bñdictio. ad reddēdū vos mihi volūtarie. k Et comedite ꝛc. .i. habitate pacifice ꝛ quiete in terra iſta.

l Donec veniā ꝛ tollā vos. q. d. hic eſt modus regū aſſyrioꝝ. ſ. trāſferre gētē ſibi ſubiectā de terra ſua natiua ad aliā vt de eiꝰ obedientia ſit magis ſecurus. iam enī ante fecerat hoc rex aſſyrioꝝ de Oſee rege iſrł et eius pplo: vt hr̄. iiij. Reg. xviij.

m Ad terrā q̄ eſt vt terra veſtra. i. ſimilis in fertilitate et amenitate: ꝓpter ꝙ talis trāſlatio non debet vobis eſſe grauis. Nec cōturbet vos ezechias retrahendo vos ab iſto ꝙ vobis offero. n Dicēs dñs liberabit nos. q. d. non poterit ꝙ nitiꝭ ꝓbare cū dr̄:

o Nūquid liberauerunt dij gētiū ꝛc. q. d. cum eſſent multi

Eſaie Ca. XXXVII

nos iudaice ī aurībꝰ populi q̄ ē ſuꝑ muꝝ. Et dixit a
a ſ arroganter. b ſ elatus in ſuꝑbiā: ex nuncioꝛū humilitate omnes quaſi vnum alloquiꝭ.
ad eos rapſaces. Nūnq̄d ad dñm tuū ꝛ ad te miſ b c
ſit me dñs meꝰ: vt loquerer omnia verba iſta: ꝛ d
a ſ obſeſſi.
nō potius ad viros qui ſedēt in mūro vt come e
a ſ fame. b ſ ſiti cōpulſi. c ſ que fluit ad pedes.
dāt ſtercoꝛā ſua: ꝛ bibāt vrinā pedū ſuoꝛū vo f
biſcum? Et ſtetit rapſaces: ꝛ clamauit voce ma g
a ſ vt populus intelligeret et timeret.
gna iudaice ꝛ dixit: Audite verba regis magni
a ſ vt foꝛtitudo cōtraria ei de qua dr̄: Hec dicit dñs deꝰ iſrł. b ſ accuſatio rapſacis teſtimoniū eſt ezechie ꝙ in dño cōfiſus populū cōfoꝛtauerit. ſ confoꝛtando.
regł aſſyrioꝝ. Hec dicit rex: Nō ſeducat vos ezē h
a ſ q̄uis ꝓmittat.
chias: q̄ꝛ nō poterit eruere vos: ꝛ nō vobis tribu
a ſ ſuo. b ſ cōijciebat: vel audiuerat ab aliq̄ ezechiā ſic ꝑſuadere pplo.
at fiduciā ezechias ſuꝑ dñō dicēs: Eruens libe
rabit nos dñs: nō dabiꝭ ciuitas iſta in manu re
gis aſſyrioꝝ. Nolite audire ezechiā. Hec ei dicit
a ſ minis miſcet blanditias: vt quos nō vincit terroꝛe: vincat ꝑmiſſione.
b ſ que in benedictionē veſtrā pꝛoficiat.
a rex aſſyrioꝛū: Facite mecū bñdictionē ꝛ egredi i
mini ad me ꝛ comedite vnuſquiſq; vineā ſuam: k
ꝛ vnuſquiſq; ficū ſuā: ꝛ bibite vnuſquiſq; aquā
a ſ ab egypto. illuc enī ire decreuerat vel capta lobna.
ciſterne ſue. donec veniā et tollam vos ad: terrā l m
a ſ quiſq; deſiderat terrā in qua natꝰ eſt. ſ terrā medoꝛū ꝓmittit: q̄ eſt et cultu et ſitu terre iudeoꝝ ſimilis: equalis ei inueniri nō pōt.
que eſt vt terra veſtra: terrā frumenti ꝛ vini ter
ram panū et vinearum. Nec ɔturbet vos ezechi
as dicens: Dominus liberabit nos. Nūquid li n
a ſ qui multi: quanto minus.
berauerūt dij gentiū vnuſquiſq; terrā ſuā de ma
a ſ antiochie et aliarū ciuitatum.
nu regis aſſyrioꝛū? Ubi eſt deꝰ emath ꝛ arphat:
a ſ multi dij etiā quos ante captis decē tribus coluerūt ꝛ ideo perierūt.
vbi eſt deus ſepharuaim? Nūnquid liberaue o
a ſ cum eos coluerit.
rūt ſamariam de manu mea? Quis eſt ex oībus
dijs terrarum iſtarū qui eruerit terrā ſuā de ma
a ſ ſimiliter. b ſ vnꝰ cū multi nō potuerūt decē tribꝰ liberare.
nu mea: vt eruāt hieruſalem dominus de manu
a ſ Ne ſtulto rñdeas iuxta ſtulticiam ſuā ne videaris. Et alibi: Nō ſuccendas carbones.
mea? Et ſiluerūt et nō reſponderūt ei verbum. p
a ſ ne plura alternando populū ſeduceret: vel maioꝛes blaſphemias inferret. Dñ: Ne ſuccendas carbones ignis.
Mandauerat enī rex dicens: nē reſpondeatis ei
a ſ Hiero. ꝑſpicua relinquētes: latentia diſſeramus.
verbū. Et ingreſſus eſt eliachim filius helchie q̄ q
erat ſuꝑ domū: ꝛ ſobna ſcriba: ꝛ ioahe filiꝰ aſaph
a ſ moꝛe ſue gentis audita blaſphemia.
a cōmentarijs: ad ezechiā ſciſſis veſtibꝰ ꝛ nūcia r
uerunt ei verba rapſacis. Ca. XXXVII

a ſ blaſphemias rapſacis.
b Et factū ē cū audiſſet rex ezechias ſcidit s†
a ſ peccato ſuo iraſcēs quo putabat affligi ciuitatem.
b ſ poſita regali purpura.
dit veſtimenta ſua: et obuolutus eſt ſacco: et in t v
a ſ ad auxilium oꝛationis fugit.
trauit in domum domini. Et miſit eliachim qui x
erat ſuper domum: ꝛ ſobnam ſcribam et ſenio
a ſ nō ſtolis. ſ habitu miſerabili.
c res de ſacerdotibus ōpertis ſaccis: ad eſaiam fi
lium amos pꝛophetā: ꝛ dixerūt ad eum: Hec di y

Nico. de lyra

multi dij nō potuerūt defendere cultoꝛes ſuos ɔ̄ regem aſſyrioꝝ: h̄ deꝰ veſter q̄ vnicus eſt: vt diciꝭ nō poterit vos defendere. ſꝫ iſtud argumētū nullū eſt: q̄ꝛ illi nō erant dij veri ſed falſi ꝛ nullius virtutis. deꝰ aūt verus vnicus ē ꝛ potētie infinite.
p Et ſiluerūt ɔ̄ mādato regis ezechie. timebāt eī ne ſi reſpōderēt ꝙ rapſaces multiplicaret v̄ba blaſphemie ɔtra deū. q Et ingreſſus eſt eliachim ꝛc. vt referret ezechie rapſacis verba.
r Sciſſis veſtibꝰ. hic erat modus iudeoꝛū ꝙ ſcindebant veſtimēta ſua in ſignū doloꝛis quādo cōtra deum blaſphemiā audiebāt. Unde et ſumus ſacerdos impo nens xp̄o ꝙ blaſphemaſſet ſcidit veſtimēta ſua. vt habeꭍ Marci. xiiij. D

Ca. XXXVI

Moꝛaliter.

a† Et factū eſt in quarto decimo anno regis ezechie ꝛc. Huiꝰ hiſtoꝛie q̄ poniꭍ in hoc ca. ꝛ in duobꝰ alijs immediate ſequētibus ſenſus myſticus poſitꝰ ē. iiij. Reg. xviij. ca. et. xix. et. xx. ꝓpter quod hic ꝑtranſeo.

In ca. xxxvj. vbi dr̄ in poſtilla. Et nū trade te domino meo ꝛc.

Additio.

Dictio hebraica q̄ hic poniꭍ vbi nos habemus: Nūc trade te ꝓpꝛie ſignificat mixtionē: ꝛ ē ſenſus: Et nūc admiſce te dño meo. i. ſis de ſocietate eiꝰ ꝛ ipſe dabit tibi plus ɔ̄ equis quam tu poteris habere de aſcēſoꝛibus: ꝛ ptꝫ littera.

Et fa Ca. XXXVII ctū ē. Hic ɔñr deſcribiꭍ ipſius ezechie liberatio. ꝛ pꝛimo poniꭍ eius liberatio ab hoſte. ſcđo ab infirmitate. ca. ſe. Pꝛima ī duas. q̄ꝛ pꝛimo circa h̄ poniꭍ ꝓphetica denūciatio. ſecūdo āgelica executio. ibi: Egreſſus eſt. Pꝛima in duas ſꝫm duplicē denūciationē. ſcđa ibi: Reuerſus eſt: Pꝛima ī duas: q̄ꝛ pmo poniꭍ ezechie humił petitio. ſcđo Eſaie conſolabilis reſponſio. ibi: Et dixit: Circa pmū dr̄: Et factū ē ꝛc. cadē cauſa qua ꝛ nūcij ſui vt dictū ē. A
4 Re.19.a
t Et obuolutꝰ ē ſacco. i. veſte cilicina humiliando ſe coꝛā dño. iō ſubdiꭍ.
v Et intra. ꝛc. ad ipm deꝑcādū humiliter ꝛ deuote.
x Et miſit eliachim ꝛc. q̄ꝛ magis cōfidebat de meritꝭ Eſaie q̄z de ſuis. y Filiū Amos ꝓphete. ita habent aliq̄ libꝛi. qđ factū eſt ab aliquibus coꝛrectoꝛibus eo ꝙ

 iſte

a Pꝛo reliquijs. Jam ei dece trib⁹ adducte ciuitates iude et beniamin vaſtate: pars etiã inferioꝛ ciuitatis in man⁹ hoſtiũ tradita ab impio et ſuꝑbo pontifice ſobna.
b Et dixit. Orationẽ eoꝛũ ꝓueniẽs: ĩ ſpiritu cũcta ꝓſciẽs.
c Ecce ego. Quaſi nõ dicam vniuerſa q̃ aſſyrio faciã: ne me aiuvideariactare potẽtiã. ſed hoc. vnũ: Ecce ego. dabo.
d Et inuenit. ⁊c. Pugnaſſe ſennacherib regẽ aſſyrioꝛũ cõtra egyptios: ⁊ obſediſſe peluſiũ: iãq; extructis aggerib⁹ vr
B be capienda: veniſſe tarachã regẽ ethiopũ ĩ auxiliũ: vt vna nocte. clxxxv. milia de aſſyrio exercitu coꝛruiſſe: narrat Herodot⁹ ⁊ Beroſus chaldaice ſcriptoꝛes hiſtoꝛie.
e Orauit. Jam ſecurioꝛ de liberatione. Ante eni ĩ aſcendit: ſed nõ legiẽ oꝛaſſe: q2 ꝓ peccatis ſuis metuebat hec foꝛe.
Vere

Nico. de lyra

iſte Amos fuit ꝓpheta: ſicut dictũ fuit in pꝛincipio hui⁹: ſꝫ melius dicĩ hic ꝓphetã vt referaĩ ad Eſaiam. ſicut et. iiij. Reg. xix. in pꝛincipio vbi tractaĩ iſta hiſtoꝛia. a Dies tribulatiõis ⁊ coꝛreptiõis. ſ. mei et totius populi. b Et blaſphemie contra deum.
c Dies hec. ſ. in qua rapſaces dixerat ꝓdicta q̃ erant ad afflictionẽ regis ezechie ⁊ populi ⁊ vituperiũ dei.
d Quia venerunt filij vſq; ad ꝑtũ ⁊c. in tanta afflictione ſumus poſiti vt mulier exiſtẽs in afflictione partus cui deficiunt vires pariendi.
e Si quo mõ audiat dñs ⁊c.
C ſic legẽda eſt iſta lr̃a ibi: incipiẽdo. Leua ergo ad dñm oꝛationẽ ꝓ reliquijs q̃ reperte ſũt id eſt ꝓ iudeis q̃ remãſerunt ĩ regno iude q̃ ſunt valde pauci cõparatiue ad tp̃a ꝓterita: q2 iã decẽ trib⁹ erant captiuate. Si quo modo audiat dñs deus tuus. ſ. quẽ tu colis ſollicite. f Verba rapſacis. vt ſic moueaĩ cõtra aſſyrios pꝛo verbis blaſphematoꝛijs ⁊ liberet nos ab eis. g Et dixit ad eos Eſaias. Hic cõſequẽter poniĩ Eſaie cõſolabilis reſponſio. cum ſubdiĩ:
h Ne timeas ⁊c. i. ꝓpter verba rapſacis. i Quib⁹ blaſphemauerũt pueri ⁊c. q2 verba illa exprimebãt deũ iſrael eſſe impotentẽ eo ꝙ nõ poſſet ſaluare ezechiã de manu reg. aſſyrioꝛũ: ⁊ ſic ſequebaĩ ꝙ eẽt impotentioꝛ hoĩe moꝛtali.
k Ecce ego dabo ei ſpiritꝫ: id eſt ꝑturbationẽ mentis.
l Et audiet nunciũ. de taracha rege ethiopũ inuadẽte regnum

a ſ conqueſtio. ſ noſtre c ſ diuine.
cit ezechias. Dies tribulãtionis ⁊ cõꝛreptio- a
a ſ hoſtiũ. b ſ per ſimilitudinẽ parturientis doloꝛes ſignificãt ſuos. ſ quaſi nõ poſſumus dicere a timoꝛe tuo cõcepim⁹ domine ⁊ peperimus ſpiritum ſalutis.
nis ⁊ blaſphẽmie dies hec. Quiã venerũt fi- b c d
a ſ conſilia noſtra. b ſ explẽdi. ſ quaſi foꝛtaſſis audiet.
lij vſq; ad pãrtũ: ⁊ virt⁹ nõ ẽ pariẽdi. Si quo e
a ſ non audemus dicere noſtrum quem iratũ ſentimus.
mõ audiat dñs de⁹ tũ⁹ verba rapſacis: queꝫ f
miſit rex aſſyrioꝛũ dñs ſu⁹: ad blaſphemandũ
a ſ qui vindicare poteſt. ſ ad.
dñm dẽũ viuẽtẽ: et exp̃ꝛobꝛandũ ſermonib⁹
a ſ noſtram latentem.
quos audiuit dñs de⁹ tuus. Leua ergo oꝛã-
a tionẽ ꝓ reliquijs que reꝑte ſunt. Et venerũt
a ſ omnes reges duces ſerui cõſiliarij: amici. Dñ dr̃ Chuſi: quare nõ iſti cũ amico tuo ab abſalõ. b ſ nota humilitatẽ: nõ ſe ꝓphetã dicit
b ſerui ezechiẽ regis ãd eſaiam. Et dixit ad eos g
a ſ non meo. ſ meus et eius.
eſaias: Hec dicetis dño vẽſtro. Hec dicit dñs:
a ſ cõminatione.
Ne timeas a faciẽ eoꝝ verboꝛũ q̃ audiſti: qb⁹ h i
a ſ famuli. b ſ non te.
c blaſphemauerũt puẽri reg. aſſyrioꝝ mẽ. Ecce k
a ſ de taracha: vt patet in ſequenti.
ego dabo ei ſpm̃ ⁊ audiet nũnciũ: ⁊ reuerteĩ ĩ l m
a ſ chaldeoꝛũ. b ſ duo dicit ꝙ deſiderabat audire ipm. ſ. a periculo liberandũ et hoſtẽ in terra ſua moꝛiturũ.
tẽrrã ſuã: ⁊ coꝛruẽre eã faciã gladio in t̃ra ſua. n
d a ſ domino ꝑmittente venit ipſo ꝓcipiente receſſit.
Reũerſus eſt aũt rapſaces ⁊ inuenit regẽ aſſy o p
ſ iã ſuꝑata lachis vbi eũ dimiſerat.
rioꝛũ ꝓliãtẽ aduerſus lõbnã. Audierat eni ĩ q2 q
a ſ vbi putabat eũ eſſe. b ſ iam capta vel deſerta. ſ ſennacherib.
ꝓfect⁹ eſſet de lãchis: ⁊ aũdiuit d̃ taracha rege r s
a ſ nuncios. ſ hoc. ſ.
ethiopie dicentẽs: Egreſſus eſt vt pugnet ꝯ t
a ſ vt quos nõ ceperat viribus ſermone terreret.
te. Qõ cum audiſſet miſit nũciõs ad ezechiã
dicens: Hec dicetis ezechie regi iude loquentes: Nõ te decipiat de⁹ tu⁹ in quo tu cõfidis v
dicens: Nõ dabiĩ hierlm in manu regis aſſy-
ſ patres mei.
rioꝛũ. Ecce tu audiſti oĩa q̃ fecerunt reges aſ- x
ſyrioꝛũ omnibus terris quas ſubuerterũt: et
a ſ ſolus. ſ ab vno. ſ multi cultoꝛes ſuos.
tu poteris liberari? Nunquid eruerũt eos dij
a ſ reges aſſyrioꝛum. ſ. ſ.
gentiũ quos ſubuerterũt pãtres mei goſan ⁊
a ſ ſubuerterũt. b ſ oꝛientalis regionis.
arã ⁊ reſeph ⁊ filiõs edẽn q̃ erãt in thalaſſar?
Vbi eſt rex emath ⁊ rex arphat ⁊ rex vrbis ſe
a ſ gentes vel ſm alios ciuitates.
pharuaim anã et aua? Et tulit ezechias li- y z
a ſ epiſtolas. b ſ ꝯ ſennacherib blaſphemias ſolita arma arripuit.
bꝛõs de manu nũcioꝛũ et legit illos: ⁊ aſcẽn- a
dit in domũ domini ⁊ expãdit eos coꝛã dño. b
a ſ confoꝛtatus: Eſaia dicente: Ne timeas.
b ſ hominum et angeloꝛum.
e Et oꝛãuit ad dñꝫ dicẽs: Dñe exercitũũ de⁹ iſrl̃ c d
qui ſedes ſuꝑ cherubin: tu es deus ſolus omniũ regnoꝛum terre: tu feciſti celum ⁊ terraꝫ.
a ſ ergo. ſ exaudiendo. b ſ miſerando.
† Inclinã domine aurem tuam et audi: Apẽri e
a ſ vindicando.
oculos tuos et vide: ⁊ ãudi omnia verba ſennacherib que miſit ad blaſphemandum deũ

gnum ſuum: vt habetur parte ſequenti.
m Et reuerteĩ in terrã ſuã. ad eam defendendam.
n Et coꝛruere eũ faciã gladio: hoc nõ fuit in iſta reuerſione qua redijt ꝓ defenſiõe terre ſue: ſed in alia: q2 debellato rege ethiopũ. poſtea venit iudeã ad deſtruendã hieruſalẽ: ⁊ ꝑcuſſo ſuo exercitu ab angelo fugiẽs redijt ĩ terrã ſuã: ⁊ tũc filij eius interfecerũt eũ gladio: vt habeĩ in fine hui⁹ ca. o Reuerſus ẽ aũt rapſaces. Hic poniĩ ſecũda denũciatio ꝓphetica de liberatione ezechie ⁊ populi ſui. Et pꝛimo circa hoc poniĩ cõminatio ezechie ꝑ regeꝫ aſſyrioꝛũ. ſcd̃o eius deuota oꝛatio coꝛã rege celoꝝ. ibi. Et tulit Ezechias. tertio cõſolatio eius ꝑ ꝓphetã cõſciũ ſecretorũ diuinoꝝ. ibi: Et miſit Eſaias. Circa ꝑmũ notaĩ locus cũ dicit: Reuerſus eſt autem rapſaces ꝑacto ſuo nuncio.
p Et inuenit regẽ aſſyrioꝝ ⁊c. vbi erat foꝛtaliciũ.
q Audierat eni ĩ ⁊c. ipſa expugnata. r Et audiuit. ſ. ſennacherib. s De taracha rege ⁊c. ſ. nũcios q̃ ad ẞ venerant ad eũ dicẽtes qd̃ ſequiĩ: t Egreſſus eſt ⁊c. qd̃ cũ audiſſet miſit nũcios ad Ezechiã ne gloꝛiareĩ aut aſſecurareĩ ĩ aliquo ꝓpter receſſuꝫ ſennacherib de iudea: aſſerẽs ꝓ certo ꝙ rediret cõtra eũ ⁊ populũ ſuũ in tanta foꝛtitudine ꝙ nõ poſſet ei reſiſtere: nõ ſolũ virtute humana: ſꝫ etiã diuina. iõ ſubdiĩ:
v Non te decipiat ⁊c. ⁊ ſic blaſphemauit deũ tanq̃ falſiloquũ ⁊ impotẽtẽ: ⁊ ad hoc inducit rationem. cũ ſubdiĩ:
x Ecce tu audiſti ⁊c. alias noſti: ⁊ eſt eadẽ ratio q̃ poſita eſt. ca. ꝓcedenti a rapſace dicta. y Et tulit ezechias. Hic cõſequẽter poniĩ ipſius ezechie deuota deꝓcatio. cuꝫ diciĩ: Et tulit. i. accepit.
z Libꝛos. i. litteras regis aſſyrioꝝ qui ei comminabaĩ litteris et verbis ad maioꝛeꝫ aſſertionem.
a Et aſcendit in domũ domini. ad deuotius depꝛecandum ex ſanctitate loci.
b Et expandit eos coꝛaꝫ domino. ſcꝫ ezechias quia continebant blaſphemias contra ipſum: vt ſic indignareĩ contra regem aſſyrioꝛum.
c Domine exercituum. id ẽ angeloꝛum.
d Deus iſrael qui ſedes ſuper cherubin. ꝓpiciatoꝛium enim qd̃ ſedes dei dicebatur ſuper alas cherubin ponebatur vt dictũ fuit Exo. xxv. et per hoc deſignabatur ꝙ pꝛeerat omni angelice creature. † baruch
e Inclina dñe ⁊c. i. effectũ tue iu-

Glo. ordi.

G a Vere eni do. deſer. Multi phaƀ hiſtoriis veniſſe reges pſarũ in greciã: ⁊ ſubuertiſſe et ſpoliaſſe templa. b Et miſit ⁊c. Hiſtoria libri Regũ: ⁊ Paralipomenon admiſceƀ pphetie: qꝛ ⁊ pphetia de liberatiõe vrbis: de interitu aſſyrii: de reuerſione ſolis: ⁊ de annis ezechie additis. c Filia hieruſalẽ. Que pri⁹ nõ reſpõderat iã certa de vltione ſecura ꝯ pena. d Et exiccaui. Tãt⁹ fuit exercit⁹ vt fluenta exiccarẽt: ⁊ ideo puteos aque inopia facerẽt.

☞ Superbia.

Nico. de lyra

tue iuſticie oſtẽde contra ſennacherib te blaſphemantẽ. cetera patẽt vſqꝫ ibi: a Cognoſcãt oĩa regna ⁊c. cõterẽdo ſennacherib q̃ deos aliaꝝ gentiũ deſtruxit. b Et miſit. Hic ꝯſr poniƀ ezechie conſolatio p Eſaiam: ruinam ſennacherib de ppinquo futuram denũciando. ⁊ primo dicta ruina prediciƀ. ſecundo ad hoc ſignũ mirabile induciƀ, ibi: Tibi autẽ. Circa primũ dirigitur primo verbum ad ezechiam cũ ſubdiƀ:

c Hec dicit dñs ⁊c. cui⁹ verbũ nõ põt eſſe falſum.

d Pro q̃b⁹ ⁊c. ſũt exaudita.

e Deſpexit te. ĩ corde ſuo virtutẽ tuã p nihilo reputãdo.

f Et ſubſannauit te. ſenſibili ſigno. ſubſannatio em̃ ppꝛie diciƀ cõtẽptus qui fit per rugationẽ naſi. g Virgo filia ſion: id eſt habitatio templi in monte ſion: mihi dilecta ſicut filia: ⁊ diciƀ virgo ppter integritatẽ fidei: que ſemp remãſit ibi ĩ aliquibus: ⁊ maxime etiã tunc vigebat tpe ezechie. h Poſt te caput mouit. cõminando a longe. i Filia hieruſalem. q̃ diciƀ virgo et filia ratione iam dicta: qꝛ hieruſalẽ fuit ciuitas electa ad dei cultum: vt habeƀ ii. Paral. vi. Cõſequẽter eſaias dirigit ſermonẽ ad ſennacherib. d. k Cui exprobraſti ⁊c. cõminãdo et blaſpheman do ex nimia ſupbia: ⁊ reſpõdet ppheta. l Ad ſanctũ iſrl. i. ad deũ ſãctificãtẽ iſrl. Vel ſic: Ad illũ quẽ iſrl adorat vt ſanctũ ſanctorum: ⁊ ſic ſupbiſti cõtra deũ: ⁊ nõ ꝯtra hoĩem tm̃.

m In manu ſeruorum ⁊c. vt patet de rapſace p̃ce. capi. ⁊ de aliis nũciis a ſennacherib miſſis: vt habeƀ in iſto ca. ⁊ iſte fuit maior contemptus q̃ſi ſennacherib hoc feciſſet in ppꝛia pſona: ſicut dare alapã alicui p perſonã vilem: q̃ſi aliquis notabilis hoc faceret manu propria. n Et dixiſti. preſũptuoſe attribuendo tibi victorias quas diuina virtute habuiſti. iõ ſubdiƀ: In multitudine ⁊c.

o Ego aſcẽdi altitudines mõtiũ. i. iudee q̃ eſt terra montuoſa. p Iuga libani. i. montẽ ſion

Eſaie Ca. XXXVII

non idola nõ imagines mortuorum.

a viuẽtẽ. Vere ei dñe deſertas feceƀ reges aſſy

a idem cõficiunt de nobis. — idola.

riorũ terras: ⁊ regiões earũ: ⁊ dederũt deos

merito.

earũ igni. Nõ em̃ erant dii: ſed opera manuũ

.ſ. — ideo.

hoim: lignum ⁊ lapis: ⁊ cõminuerunt eos.

ſic.

Et nũc dñe deus noſter ſalua nos de manu

ſic — nomini tuo da gloriam.

ei⁹: ⁊ cognoſcãt oĩa regna terre: qꝛ tu es dñs a

nõ iuit qꝛ tã audacter orauerat: nec ad ſe vt pri⁹ miſerat.

b ſolus. Et miſit eſaias filius amos ad eze b

per nuncios.

chiã dicẽs: Hec dicit dñs de⁹ iſrl: Pro quib⁹ c d

rogaſti me de ſennacherib rege aſſyriorum:

ſententia.

hoc eſt verbuz qꝺ locut⁹ eſt dñs ſuper eum.

a o ſennacherib. — quãdo nũcii ezechie nõ reſpõderũt nũciis tuis. — nõ corrupta cultu idolorũ. e

Deſpexit te ⁊ ſubſãnauit te virgo filia ſion: f g

fugientẽ. clxxxv. milia interfectis. — nõ mihi ſed deo.

c poſt te caput mouit virgo filia hierl̃m: cui ex h i

Ezechias ad ſennacherib. — per ſeruos tuos. k

probraſti ⁊ quẽ blaſphemaſti: ⁊ ſup quẽ exal

ppꝛiũ eſt ſupbie ſupcilia erigere.

taſti vocẽ tuã: ⁊ leuaſti altitudinẽ oculoruz

nõ ad me. — nõ tua ppꝛia vt maior eſſet arrogantia.

tuoꝝ: Ad ſãctũ iſrael. In manu ſeruorũ tuo l m

non mihi.

rum exprobraſti domino: ⁊ dixiſti: In mul n

titudine quadrigarũ mearũ ego aſcendi al o

hieruſalem. — templum.

titudinẽ montiũ: iuga libani: ⁊ ſuccidam ex p q

regna. — potentes reges: iudeis parentes.

celſa cedrorum eius: ⁊ electas abietes illius

domum domini.

⁊ introibo altitudinẽ ſummitatis eius ſal r

populum. — a metaphorice quaſi in tranſitu reges ⁊ regiones ſubegi cũ habitatoribus ſuis.

tum carmeli eius. Ego fodi et bibi aquã: et s t

populos.

d exſiccaui veſtigio pedis mei oẽs riuos agge

a dominus ad eſaiam. — b in ſpiritu. — c ab eterno. — predeſtinauerim.

rũ. Nunquid nõ audiſti quẽ olim fecerĩ ei: v x

a ab initio. — b malũ quod per ſennacherib infertur: nõ in hoc q malum ſed quod iuſtum: et omne iuſtum bonum.

Ex dieb⁹ antiquis ego plaſmaui illud ⁊ nũc y z

a idẽ ſuper eũ. — hoc malũ. — meritis exigentib⁹. — pricipũ. a

adduxi: et factũ eſt in eradicationem colliũ b

intra ſe.

cõpugnantiũ: ⁊ ciuitatũ munitarũ. Habita c

retracta ab auxilio earum. — mea. — ſub aduẽtu eius.

tores earum breuiata manu contremuerũt:

a tremore. — b cito conſumpti ſũt peccatis impedientibus. — non oliue non vinee: nec fructuoſis arboribus cõparantur.

⁊ confuſi ſunt: facti ſunt ſicut fenum agri: et d

a termia que meſſem impedit.

gramen paſcue et herba tectorum que ex e

a in manu ſennacherib. — b ante mortis tempus. — babylonem.

aruit anteq̃ matureſceret. Habitationem f

a o ſennacherib. — inde. — in terram iudeorum.

tuam et egreſſum tuum ⁊ introitum tuum f g

a pphetãs cognoſcere feci et annunciare. — b qua dixiſti: Quis deus poterit liberare vos de manu mea. — in celum aſcendam: ſupra ſidera celi ponam ſedem meam.

ego cognoui: et inſaniam tuam contra me. h i

Nico. de lyra

ſion vbi erat templum qꝺ diciƀ hic libanus: eo q erat edificatum de lignis libani: vt habeƀ iii. Reg. v. Et loquitur de futuro per modũ p̃teriti: quia pre ſuperbia credebat certitudinaliter hoc futurum eſſe: ac ſi iam feciſſet: verũtamen quia realiter nõ erat factum: ideo ſubditur per modũ futuri. D

q Et ſuccidam excelſa cedrorum eius: et electas abietes. tẽplum enim erat edificatum partim de lignis cedrinis: ⁊ partim de abiegnis.

r Saltuz carmeli eius. ad depredandum animalia que ibi depaſcebantur in magna copia. s Ego fodi ⁊ bi. aquã ſcilicet puteos et ciſternas de nouo: et cauſa ſubdiƀ:

t Et exiccaui veſtigio pedis mei omnes riuos aggerũ: quaſi diceret. tãta eſt multitudo exercit⁹ mei in hominibus ⁊ animalibus q aque p̃exiſtẽtes ibi non ſufficerent.

v Nunquid non audiſtis. tu ſennacherib. x Que olim fecerim. creando mundum de nihilo. vel aliter ⁊ melius vt videtur: Que olim fecerim: trãſferendo regna de gente in gentem pro voluntate mea. quaſi diceret ſic: vt ex annalibus et chronicis in conſpectu tuo lectis: ſicut et de aſſuero legitur Heſter vi. in aliquibus libris additur ei. ſed non eſt in hebreo. nec. iiii. Regl. xix. vbi poniƀ iſta hiſtoria: ſi tamen addatur non eſt referendum ad regem aſſyriorum: vt aliqui expoſitores dicunt: ſed ad gen⁹ humanum cuius deus tranſtulit poteſtates ⁊ regna vt dictuz ẽ. E

y Ex diebus antiquis: id eſt ab eterno. z Ego plaſmaui illud: id eſt diſpoſui fiendum quicquid fit ſucceſſione temporum. a Et nunc adduxi. ſcilicet victorias quas per patres tuos et te feci propter peccata hominum punienda: ſm q dicitur. ſ. x. Ve aſſur virga furoris mei ⁊ baculus ipſe eſt.

b Et factum eſt in eradicationem colliũ. ⁊c. id eſt principum ad inuicem diſcordantiũ: quia aliqui volebant ſe reddere: alii vero contradicebant.

c Habitatores earum breuiata ⁊c. poteſtate eorum diminuta. d Facti ſunt ſicut fenum agri. in quo nõ eſt potentia reſiſtendi. e Et herba tectorum. que defecit anteq̃ veniret ad perfectionem.

f Habitationẽ tuã. in regno tuo. g Et egreſſuz tuũ. ad venizdũ contra populũ meũ. F

h Et introitũ tuũ. intra iudeam. i Ego cognoui: id eſt ante diſpoſui. k Et inſaniã tuam contra me: vt pmitterem hoc te facere: quia deus nõ eſt actor mali culpe niſi tantum pmiſſiue.

G a Supbia. Nō vltra ſu/
ſtinebo: vt ſcias te nō viri/
b⁹ tuis hec potuiſſe ſed ar/
bitrio meo. merebanᷣ eniz
impie gentes ⁊ infructuoſe
arboꝛes vt ꝑ te: quaſi ſecu/
ri ſuccideꝛenᷣ. b Po/
nā ergo. Quaſi diceret co/
gitādo inſidias ſuſpiras: ſꝫ
explere q̄ appetis nō valen
do oīpotentie mee circulū ī
narib⁹ poꝛtas: vt cū honoꝝ
moꝛtē ardenti⁹ anhelas ab
eoꝛū vita vacuus redeas.
c Tibi autē. Omnia hec
ꝑ nūcios ꝓpheta ad ezechi
am loquiᷣ q̄d ad ſennache/
rib dixerit: quid ei dn̄s re/
ſpōderit. Nūc ad ipm ver/
ba cōuertit: ne dubitet ven
tura q̄ ꝑdixit. In hoc enim
maxime ꝓphet⁹ credebaᷣ:
qꝛ nō ſolū longe poſt futu/
ra ſed in ꝓximo cōplenda
teſtabāᷣ. d Et in āno. ſ.
Imminēte meſſiōe irruerūt
aſſyrij ⁊ vaſtauerūt meſſes
⁊ vineta ⁊ olivueta: et ob ni/
miam obſidionem quod ex
granis repertum eſt habu/
erunt in victū pꝛimo anno
⁊ ſecūdo: qꝛ em̄ in anno ob
ſidionis ſerere nō potuerūt
que repererūt ex pomis et
frugibus ſūpſerūt.
e Propterea. Reuertiᷣ
ad ꝓpoſitū ⁊ poſt futuroꝝ
ſpem metuz excutit ꝑſentē.
Nō em̄ tanta erit leticia ſu
per his que ꝓmittebat futu
ra quanta de imminentib⁹
G cura. f Propter me ⁊c̄.
Significat qꝛ nō ex merito
ſuo ſed dei cōſeruenᷣ clemē
tia. imo patris eoꝛuz dauid
memoꝛia: in quo dauid ad
monenᷣ ſue negligentie: ⁊
fidei illius atq; iuſticie quā
tm̄ diligit de⁹: vt poſteros
ſanctoꝛū merito coꝝ tueaᷣ.
g Et reuerſus. Ideo ſer/
uatus vt ſciat potentiā dei
⁊ blaſphemantia cōpꝛimat
oꝛa: ⁊ ꝑdicit maieſtatē illi⁹
quā ante deſpexerat.
h Filij eius. Inuidentes
ſm traditionē iudeoꝛū aſſa
† 23.q.5.c. remittunᷣ in pꝛin. raddon fratri ſuo ex altera
matre quē ob amoꝛem ma/
tris ſibi decreuerat ī regno
ſuccedere: ⁊ qꝛ ille iam cepe
rat regnare fugerunt occi/
ſo patre. In hoc nequioꝛ
pp ꝯo ſuo oſtēſus: qꝛ nō ī ter
ra dei ab ipſo ꝑcuſſus: ſed
ad gl'iaz dei: ſicut pharao ī
ter multas plagas reſerua/
t⁹ a filijs ī tēplo dei ſui occi
dēdus. i Ararath. Re/
gio ē armenie cāpeſtris per
quā fluit araxes incredibilᷣ
vbertatis ad radicē tauri
mōtis q̄ illuc vſq; tēdiᷣ. Ar
ca vō Noe nō ad mōtes ge
neralis armenie delata ē q̄
appellata eſt ararath: ſꝫ ad
mōtes tauri altiſſimos qui
imminēt cāpis ararath.
G In dieb⁹

ſ i celū aſcēdā: ſupꝛa ſidera celi ponā ſedē meā
Cū fureres aduerſuz me: ſuper/ a b
a bia tua aſcendit in aures meas. c
ſ potentia diuinitatis: te refrenādo.
b Ponā ergo circulū in naribus d
a ſ quibus blaſphemaſti me. b ſ ab hieruſa/
lem in terram tuam.
tuis: ⁊ frenū in lābijs tuis: et rē e f
ducā te in via per quā veniſti. g
ſ pꝛopheta ad ezechiā per nūcios. ſ ſalutis
et eoꝛū q̄ futura ꝑnūcio.
c Tibi aūt hoc erit ſignū: comede h i
ſ que ſeuerant. ſ. anteq̄ꝫ veniret aſſyrius.
hoc anno que ſponte naſcunᷣ: ⁊ k
d ī āno ſecūdo pomis veſcere. In l
ſ fugato aſſyrio.
anno aūt tertio ſeminate ⁊ me/
ſ que vaſtate ſūt.
tite ⁊ plātate vineas: ⁊ comedi
te fructū eaꝝ. Et mittet id quod
a ſ reliquie iudeoꝛum que ſe euaſuras non cre/
dunt: ſed tantā recipient abūdantiā: vt quaſi ar
boꝛ fertiliſſima pomis repleanᷣ. ſ. i.
ſaluātū fuerit de domo iuda: et
ſ a ſimili arboꝛis fructuoſe.
qđ reliquū eſt mittet radices de m
a ſ quia et decē trib⁹ ⁊ ciuitates iude vaſtate.
oꝛſū: ⁊ faciet fructū ſurſū. Quiā n o
de hieruſalem exibunt reliquie:
a ſ ſaluati. b ſ dilectio et miſericoꝛdia: nō eo/
rum merita.
⁊ ſaluātio de mōte ſion. Zelus p q
a ſ qui ꝯ̄ aduerſarios zelatus eſt populū ſuū.
dōmini exercituū faciet iſtud.
e Propterea hec dicit dominus r
ſ ꝯ̄ſuis obſideat.
de rege aſſyrioꝛū: Nō introibit s
a ſ vnde quēq; occidat.
ciuitatē hanc: ⁊ nōn iaciet ibi ſa t
gittam: ⁊ nō occupabit eā clype v
us ⁊ nō mittet in circūitu eius x
aggerem. In via qua venit ꝑ eā y
reuertetur: ⁊ ciuitatē hanc nō in
gredietur dicit dn̄s. Et ꝓtegaz
a ſ Nō merito veſtro. ſ Nota ibi aliquos eē
et fide et opere heredes dauid eſſe.
f ciuitatē iſtā: vt ſaluē eā propter
a ſ ꝓ bonis patrib⁹ etiā malis filijs miſereᷣ de⁹
me ⁊ ꝓpter dauid ſeruum meū. z
a ſ dei potentia ſine vulnere occidit: ⁊ in cinerē
redegit.
† Egreſſus ē aūt angel⁹ dn̄i ⁊ ꝑ/ a
cuſſit in caſtris aſſyrioꝛū centū
a ſ ſennacherib: ⁊ pauci cū eo decē tm̄: vt tra/
dunt hebꝛei ⁊ iſraelite.
octoginta quinq; milia ēt ſurrexe
ſ moꝛtui erant cadauera moꝛtuoꝛū.
runt mane: ⁊ ecce oēs cadauera
ſ a iudea.
moꝛtuoꝝ. Et egreſſus ē ⁊ abijt. b
g Et reuerſus eſt ſennacherib rex
aſſyrioꝛū: ⁊ habitauit in niniue.
a ſ cōtēptoꝛ veri dei quaſi victoꝛ.
Et factū ē cū ādoꝛaret in tēplo c
neſrach deū ſuū: adramelech ⁊
a ſ non angelus a quo ꝑcuſſis
alijs parricidio filioꝛum reſeruatus eſt.
h ſaraſar filij ei⁹ ꝑcūſſerūt eū gla/
i dio: fugierūtq; in terrā ararath d

a Cum fureres aduerſum me. meam maieſtatē
blaſphemando. b Superbia tua. qua facta
pꝛedicta attribuiſti tue virtuti. c Aſcendit
in aures meas. q. d. tēpus eſt te repꝛimendi ⁊ pu/
niendi. ideo ſubdiᷣ: d Ponā ergo circulū in
naribus tuis. ſicut fit bubalis vt iugo ſupponā/
tur. e Et frenum in labijs tuis. ſicut equis in/
domitis. f Et reducā te. malis gratibus tuis.
g In via per quā veniſti. vt habeᷣ. j. eo. ca.
h Tibi autē. Hic ad ꝑdictoꝛū confirmationē da
tur mirabile ſignū. cū ſubdiᷣ: i Comede hoc
anno q̄ ſpōte naſcunᷣ. i. ſine cultura hominis: ⁊ il
la fuerūt q̄ germinauerūt ex granis ꝯtritis ab ex
ercitu ſennacherib qui vaſtauit ⁊ diripuit bona
terre quando iuit ad pugnādū cōtra regē ethio/
pie vt dictū eſt. qꝛ ſicut dicūt hebꝛei ex illis gra/
nis tot bona creuerunt ꝙ totus populus ezechie
potuit vno anno ex illis viuere. k Et in an/
no ſecundo pomis veſcere. dicit Ra. Sa. ꝙ exerci
tus ſennacherib ꝑciderat arboꝛes fructuoſas et
ipſi ezechie ꝓmittiᷣ ꝙ miraculoſe facerēt ramos
ita magnos ꝙ de fructib⁹ ibi naſcentibus popu/
lus anno ſecūdo poterit ſuſtentari. l In anno
autē tertio ſeminate ⁊c̄. q̄ſi diceret. O tu ezechia
cum videris iſta duo ſigna ſcias ruinaz ſennache
rib futurā in pꝛincipio anni tertij quando reuer/
tetur ad obſidendū hieruſalem: ita ꝙ ipſo deie/
cto poteris tute ſeminare ⁊ metere ⁊ viuere quie/
te. ideo ſequiᷣ: Et mittet ⁊c̄. ſubdiᷣ: m Radi/
ces deoꝛſum: id eſt ſtabilietur in terra.
n Et faciet fructū ſurſum. i. opera ſancta.
o Quia de hieruſalē exibūt reliquie: id eſt due
tribus que remanſerant alijs decē captiuatis: et
iſte due trib⁹ timoꝛe ſennacherib intrauerunt hie
ruſalē fugiendo de circūſtantib⁹ locis timoꝛe ſen/
nacherib: ſed exercitu eius percuſſo exierūt inde
ſecure ad loca ſua redeuntes. p Et ſaluatio de
monte ſion. quia oꝛationes ezechie ibidem in tem
plo ſtantis ⁊ ſacrificia ſacerdotum cum ꝑcibus
Eſaie meruerunt illam ſaluationez populi de ma
nu ſennacherib. q Zelus domini ⁊c̄. vindi/
cans blaſphemiā ſennacherib. r Propterea
hec dicit dn̄s. cui⁹ verbū nō poteſt eſſe falſum.
s Non intrabit ciuitatē hanc. vt credit.
t Et nō iaciet ibi ſagittā. qꝛ non ꝑmitteᷣ tm̄ ap/
pꝛopinquare vt hoc poſſit facere. v Et nō oc/
cupabit eam clypeus. i. bellatoꝛes clypeati ad in
uadendū ciuitatem parati. vnde. iiij. Reg. xix. di
ciᷣ: Et non occupabit eam munitio: qꝛ ſicut dicit
Ra. Sa. adhuc exercitus ſennacherib nō erat an
te hieruſalē: qꝛ fuit ꝑcuſſus in nobe que nō mul/
tum diſtat a hierl'm. ⁊ huic cōſonat quod dictum
eſt. ſ̄. x. Adhuc dies eſt vt in nob ſtetur: et diciᷣ
ibi: nob locus ille quem Ra. Sa. vocat nobe.
x Et nō mittet in circūitu ei⁹ aggerem. ad implē
dum foſſata. y In via qua venit ⁊c̄. qꝛ cōpul/
ſus fuit fugiendo redire in terrā ſuā: vt habetur
parte ſequēti. z Propter me. i. ꝓpter meā iuſti
ciā demonſtrandā in ſennacherib deſtructione: † 4 Reg. Ecc.
⁊ gloꝛiā meā ī tēpli ꝓtectione. a Egreſſus eſt.
Premiſſa denūciatiōe ꝓphetica de ruina ſenna/
cherib: hic cōſequenter poniᷣ executio angelica.
vbi pꝛimo poniᷣ ꝑcuſſio exercit⁹ cū dꝛ: Egeſſus ē
aūt ⁊c̄. ſecūdo ꝑcuſſio regis cū dꝛ: b Et egreſ/
ſus eſt: de iudea cōfuſibiliter fugiēs. c Et factū
eſt ⁊c̄. Dicūt aliqui ꝙ hoc fuit quia oꝛdinauerat
aſſaraddon regnaturum poſt ſe: iſtis duobus. ſ.
adramelech et ſaraſar filijs ſuis poſtpoſit⁹: ⁊ ſic ī
terfecerunt eū deſiderio regnando: ſed huic vide
tur obuiare. quod ſubdiᷣ: d Fugeruntq; ī ter/
ram ararath. i. armenie: ⁊ ſic videᷣ ꝙ nō interfe/
cerunt eū cupiditate regnandi: ꝓpter qđ Rab.
Sa. aliā cauſam aſſignat dicens: ꝙ pꝛincipes re/
gni ſui erāt turbati ꝯtra eū eo ꝙ filij eoꝝ et ami/
ci fuerant moꝛtui ꝓpter ei⁹ ſuperbiā et blaſphe/
miā cōtra deū iſrael vt dictū eſt: ꝓpter quod tra/
ctabant de moꝛte ipſius: quod cum ad aures ei⁹
perueniſſet intrauit templū dei ſui oꝛans ⁊ ꝓmit
tens

a ſ q̃ miſit ſamarie cultores ne inculta remaneret

⁊ regnauit aſaraddon filius ei⁹ pro eo. Ca.XXXVIII

ſ in diebus illis.i.quibus mortuus eſt ſennacherib.

a †In diebus illis egrotauit ezechias vſq; ad mortem: ⁊ introiuit ad eũ eſaias fili⁹ amos ꝓpheta ⁊ dixit ei: Hec di

a ſ quis in regno ſuccedat ⁊c̃.

cit dñs: Diſpone domui tue: qꝛ b

b morieris tu ⁊ nõ viues. Et cõuer c

a ſ quia ad templũ ire nõ poterat. ſ domus vel templi ne gemitus audiatur vel lachryme videantur.

c tit ezechias faciẽ ſuam ad parietẽ: et orauit ad dominũ et dixit:

d Obſecro dñe: memento queſo d quomodo ambulauerim corã te

a ſ religionis. b ſ nõ claudicãs poſt idola. quis eñi gloriatur mũdum ſe habere cor.

e in veritate ⁊ in corde perfecto: et

f qd̃ bonũ ẽ i oculis tuis fecerim: ⁊

g fleuit ezechias fletu magno. Et e

a ſ priuſq; exiret mediã partem atrij.

h factũ eſt verbũ domini ad eſaiã dicens: Uade ⁊ dic ezechie: Hec

a ſ cui⁹ ꝓmiſſionẽ deſideras opera ſectaris: fecit eñ rectũ ſicut dauid pater ei⁹: qꝛ ambulaſti in veritate et in corde perfecto.

dicit dñs de⁹ dauid patris tui. Audiui orationem tuã ⁊ vidi la

ſ qꝛ fleuiſti fletu magno.

i chrymas tuas. Ecce ego adijciã f

a ſ quos nõ poſtulaſti.

ſup dies tuos quindecim annos: ⁊ g

Ca.XXXVIII

a In dieb⁹ illis egrotauit. Quia de victoria dignas deo grates nõ retulit: ſ in ſupbia euanuit: ſicut Regũ ⁊ Paralipomenon liber aperit. Quẽ de⁹ diligit corripit: ne eleuet in ſupbiã poſt incredibiles triũphos. b Morieris tu ⁊c̃. Cui ſicut niniue ſubuertet: ⁊ multa ſub cõminatione p̃dicta nec ĩpleta: nõ deo mutãte ſentẽtiã: ſed ꝓuocãte nos ad ſui noticiã. Dñs eñ penitẽs eſt ſup malicia. c Auguſtin⁹. In pſalmo.l. Incerta ⁊ occulta ſapiẽ tue ma.mi. Sub hoc incerto niniuite penituerũt. Dixerũt eñ q̃s ſcit: ſi cõuertat ⁊ ig. de⁹? Stetit ſ niniue. An euerſa eſt: aliter videt hoib⁹: aliter deo. Ego aũt impletũ eſſe qd̃ ꝓpheta p̃dixit video. Reſpice q̃ fuit niniue ⁊ vide q̃ verſa eſt in malo. edificata eſt in bono. Sic dictum eſt hieremie. Ecce dabo tibi eradicare: ſuffodere: ⁊ rurſus edificare ⁊ plantare. Et inde eſt etiã illa vox: Ego pcutiã ⁊ ego ſanabo. Grego. Cuz ꝓphetia rerũ euent⁹ ĩmobili veritate ꝓnũciet falſuz videt qd̃ eſaias ait ad regẽ egrotantẽ: Diſpone domui tui qꝛ mo.tu: ⁊ nõ vi. cũ regi penitẽti ⁊ oranti xv. annos addiderit dñs ad vitã. Siꝉr de iona dꝛ ꝙ p̃dicauit niniuitis adhuc.xl. dies ⁊ niniue ſubuertet: ⁊ tñ poſtea ante.xl. dies niniuite miſericordiã dei cõſecuti ſunt. Sed dicẽdũ eſt ꝙ ꝓphete in libro ipſo p̃ſcientie dei vbi oĩa ſcripta ſunt legentes nõ oĩa ꝑcipiebãt: ſed quedã: ⁊ eodẽ mõ quo de⁹ ꝑmittebat. Legerat eñ eſaias in illo libro ꝙ ezechias ſm opa q̃ fecerat longiorẽ nõ merebat vitam: ⁊ ſm rei phyſicã habere nõ poterat. Sed nõ legerat ꝙ ꝑ lachrymas ⁊ orones eſſet impetratur⁹. Legerat ſimiliter ionas in eodẽ libro ꝙ niniuitaꝝ neq̃tia ſm hoc qd̃ agebãt.xl. die cõplenda erat: ⁊ ita ciuitas eorũ deſtruenda. Sed illud non legerat ꝙ ꝑ ſuã cõmonitionẽ eſſent acturi penitentiã: ⁊ ita miſericordiã cõſecuturi. Uterq; igit qd̃ legerat p̃dicauit: ⁊ quãtũ ad eos ꝑtinebat: incõmutabilis erat veritas qꝛ neminẽ intendebãt fallere. Dicit enim Auguſtin⁹. Quicũq; ſic credit vt loquit: ⁊ ſi non vera loquit: tñ fideliter loquit. Dñs eñ ſm ꝙ Grego. dicit ſñiam mutat: ſed nõ cõſiliũ. Sñiam debemus intelligere ſenſum verborũ: cõſilium vero ab eterna diſpoſitione eſt. Sñiam vero ſeruis ſuis deus reuelauerat: nõ tñ cõſiliũ: ſed vt eoꝝ cõminationib⁹ penitẽtiã incuteret ꝑplis ſuis: ⁊ ſic eoꝝ miſereret. Videt tñ ꝙ ea verba q̃ dixerũt in libro vite nõ legiſſent. Cũ eñ eſaias ſimpliciter diceret morieris ⁊ nõ viues: ⁊ ionas niniue ſubuertet ⁊ iſta nõ eẽnt futura: nõ vident illa eſſe in libro dei q̃ nõ erant futura. Sed ſciendũ eſt ꝙ deus duobus modis aliquas res cõſiderat ſm merita ⁊ ſm rei naturã q̃ dicunt cauſe inferiores eſſe: ⁊ ſm ſuũ conſiliũ. Unde ezechiam moriturũ deus p̃uiderat ſm meritũ vel ſm phyſicã: licet nõ futurũ ⁊ nõ moriturũ ſm ꝯſiliũ ſuum. Utrũq; igit ſcriptũ erat in libro vite: ſed alterũ ſuo ꝓphete ꝑmiſit legendũ: alterũ vero nõ ꝑmiſſum eſt. Uerũ dixit nec eſt deceptus qꝛ ſic legit: nec eſt mentitus quia ſic credidit: ⁊ ſm illas inferiores cauſas locutus eſt q̃uis ſimpliciter et ſine additamento. Si quis videret cecum. ⁊ diceret: Iſte ampli⁹ nõ videbit etiã ſi diuino cõſilio lumen reciperet: ille nõ mẽtiret: qꝛ rei phyſicã eſſet ſecutus. Eodẽ mõ ⁊ ionas ſubuerſionem niniuitaruz vidit in mente diuina q̃ tñ futura nõ erat: qꝛ illud qd̃ vidit: ſm merita eoꝝ vidit. Qꝛ vero cõuerſi ſunt cõſilio dei fuit: qd̃ ipſe non vidit. d Ad parietẽ. Tẽpli.ſ. Iuxta qd̃ ſalomon extruxit palatiũ. Obſecro dñe. Iturus ad dñm narrat opera ſua. Felix cõſcientia q̃ in tẽpore malorum poteſt recordari bonorum.

e Obſecro dñe. Audiẽs ſe moriturũ: nõ annos plurimos petit: ſed dei iudicio dimittit quid p̃ſtare velit. Nouerat ſalomonẽ deo placuiſſe quia nõ petierit ampliores annos vite. f Et quod bo. Idola patris ſui deſtruxit oſtia dom⁹ domini que ille clauſerat aperuit. ſerpentem eneũ quem in gabaon iudei adorabant cõminuit et in ventum ſparſit.

g Et fleuit. Fleuit quia moriebat ſine filijs: ⁊ promiſſionem patribus ſuis factam timebat perituram ꝓ peccatis ſuis: de qua ad dauid. Cum dormieris cũ patribus tuis ſuſcitabo ſemen tuũ quod egredietur de lũbis tuis: ⁊ ponã illud ſup thronũ iſrael in ſempiternũ: ⁊ erit mihi in filium: ⁊ ego ero illi in patrẽ. Alij aſſerũt etiã ſanctos morte terreri ꝓ incertitudine iudicij. Notandũ aũt ꝙ dies mortis nõ neceſſitate ſingulis preſtita ſit ſed voluntate dei ⁊ ignotis mortalibus cauſis: vel viuat aliquis vel moriat: preſertim cũ nunc ſtatuta mortis neceſſitas differat ⁊ poſt mortem plurimos reſuſcitatos legam⁹. h Et factũ eſt ⁊c̃. Prepoſtero ordine hic refertur hiſtoria que in regũ volumine conſequentius legit.

i Ecce ego adijciam ſu.di. Secũdũ quod viſum eſt. In p̃ſcientia enim in

qua et

tens ꝙ ſi periculum hoc euaderet: in eius honorem duos filios p̃dictos ſacrificaret: quod intelligentes filij eum interfecerunt ne ab eo occiderentur: ⁊ huic conſonat quod dicitur: Cuz adoraret.

Ca.XXXVIII

a In diebus illis. Poſt liberationem ezechie ab hoſte. Hic conſequenter ponit ei⁹ liberatio ab infirmitate. Circa qd̃ primo ponit ei⁹ mirabilis a† ſanatio. ſecũdo reprimit ex hoc inſurgens elatio ca.ſe. Prima in tres qꝛ primo denũciat ſanatio ſcd̃o interponit ezechie oratio. ibi: Scriptura. tertio ſanationis executio. ibi: Et iuſſit. Prima in duas: qꝛ primo ſanatio nũciat. ſecũdo ad h̃ ſignum mirabile datur. ibi: Hoc autẽ. Circa primum p̃mittitur infirmitas. ſecũdo nunciat ſanitas. ibi: Et factuz eſt. Circa primum dicit: In dieb⁹ illis egrotauit ⁊c̃. id eſt taliter ꝙ non poterat curari ꝑ naturã. Dicunt autem aliqui ꝙ h̃ cõtigit ei eo ꝙ nõ reddiderat gratias dño ſufficienter de ꝑcuſſione exercitus ſennacherib. Sz hoc improbat Ra. Sa. per hoc ꝙ Eſaias dixit ſibi poſtea: Et de manu regis aſſyriorum eruam te ⁊ ciuitatem iſtam. Ex quo videtur ꝙ illa percuſſio exercit⁹ fuit poſt infirmitatem ezechie: et non ante: ꝓpter qd̃ dicit hoc ei accidiſſe eo ꝙ noluerat vxorem accipere quod tamẽ facere tenebatur vt linea dauid in regno per ipſum continuaret: ꝓpter quod cõualeſcens accepit vxorem de qua genuit manaſſen: et huic dicto concordare videtur quod habet.iiij. Reg.xxj. vbi dicitur ꝙ manaſſes erat duodecim annorũ cum regnare cepiſſet immediate poſt mortem ezechie qui vixit quindecim annis poſt ſanationez iſtam. ideo dicit Ra. Sa. ꝙ illud qd̃ ſequitur: b Diſpone domui tue ⁊c̃. id eſt fac teſtamentũ tuum. dixit Eſaias ezechie tertia die ante percuſſionem exercitus ſennacherib ⁊ tertia die ſequenti qua fuit illa ꝑcuſſio facta ezechias ſanatus aſcendit in domum domini. vt habetur.iiij. Reg.xx.

c Et cõuertit ezechias faciem ſuam. vt oraret ſecretius ⁊ deuotius ⁊ non impediretur ab aſſiſtentibus. d Obſecro domine: memẽto queſo ⁊c̃. hoc nõ dixit ad iactantiam ſed magis ad gratiarũ actionem recognoſcens ꝙ hoc proceſſiſſet ex bonitate diuina: vt ſic gratus de precedentibus vlteriorem gratiam impetraret.

e Et factum eſt verbum domini ⁊c̃. Hic ꝯſequẽter denunciatur eius ſanitas. ⁊ patet littera vſq; ibi: f Ecce ego adijciã ſuper dies tuos. quos iam perfeciſti. g Quindecim annos. iſta fuit prophetia predeſtinationis que eſt quando fit reuelatio prophete alicuius futuri prout eſt in diſpoſitiõe diuina et ei⁹ p̃ſciẽtia. ⁊ hec infallibiliter impletur: qꝛ diuina p̃ſcientia ẽ ĩmutabilis ꝓphetia

A † De pe. di. 1.c. q̃obrẽ 4.Re.20.a 2.Pa.32.f

B

☞ qua ꝛ hi āni erāt:nihil additū eſt.p̄ſciebat eñi deus eū quidē vſq3 ad mortē infirmitate affligendū ſed oratione ꝛ penitētia cōualiturū. Dicūt quidā ꝙ male viuēdo nō mereat̄ q̄s ad vite ſue t̄minū ꝑuenire vel bn̄ agēdo ante tp̄s mereat̄ rapi ad
Ps.54. p̄mia vite.vn̄:Uiri ſāguinū ꝛ doloſi n̄ dimidiabūt dies ſuos.
Sap.4. c ꝛ illud:Rapt⁹ eſt ne malicia mutaret cor illi⁹. Hiſtoria libri Regū ꝛ paralipomenon ꝓphetie mixta eſt:q2 ꝛ ꝓphetia hiſtorie copulata:de liberatione vrbis:de interitu aſſyrij:de reuerſione ſolis ꝛ de annis ezechie additis
a Hoc aūt ti. Preſentis.ſ.tp̄is et futuri:vt quō ſol reuertit̄ ad exordiū ſuum:ita Ezechie vita ad euolutos redeat annos. Nobis quoq3 ī hebdoade ꝛ ogdoade viuētib⁹ poſt reſurrectionē xp̄i vite ſpacia ꝓtelent̄.
b Ego dixi. Cū de⁹ ezechie ſine labore victoriā dediſſet:nec ille ei cōdignas gr̄as reddidiſſet:infirmitate coactus laudes ꝑſoluit quas in ꝓſperitate neglexit:ꝛ poſtq3 cōualuit:qđ in anguſtia cogitauerat edicit. Ego dixi in di.ꝛc. Sancti implent dies ſuos ſāctos abraā mortu⁹ eſt plen⁹ diez in ſenectute bona: pctōres ī dimidio diez
Ps.54. moriūt̄. c In dimidio. Uiri impij et doloſi nō dimidiabūt dies ſuos: q2 nō implent opera virtutū nec penitēdo emēdant delicta. d Ad portas inferi. Ubi cōſtituta eſt domus omni viuēti ante aduētū xp̄i. ☞ Quiet᷑

ſ inſuper regni ſecuritas promittitur.
de manu regis aſſyriorū eruā te: ꝛ ciuitatē iſtam:ꝛ protegā eam.
ſ iudei ſemper querunt ſignum.
a † Hoc aūt tibi erit ſignum a dn̄o a quia faciet dominus verbū hoc quod locut⁹ eſt:Ecce ego reuerti b faciā vmbrā linearū ꝑ quas deſcēderat ī horologio achaz in ſo/
a ſ a decima enim hora in primam:ꝛ pene duplicatus eſt dies.
le retrorſū d̊cē lineis:ꝛ reuerſus ē ſol decē lineis ꝑ gradus quos
a ſ Lxx.oratio:ſed hoc melius quia p̄terita narrat de beneficio agens gratias.
deſcēderat. Scripturā ezechie re c gis iuda cū egrotaſſet:ꝛ cōualuiſ
a ſ q2 nō cōplebo numerū annorū meorum ſicut patres mei. deſperando. ſ in anguſtia.
b ſet de infirmitate ſua/ Egō dixi d
c in dimidio dierum meorum: va/ e f
a ſ ad portas.i.vitia que porte inferi.
d daz ād portas inferi. Queſiui re g
a ſ ob ſupbiā mihi ablatum.
ſ dānat⁹ apud inferos. ſ apud me.
ſiduūm annorū meoruz:Dixi nō h i
ſ beatitudine. ſ ſanctorū. ſ dn̄m ſm̄ Hiero.
videbo dn̄m deū in terra viuen k
a ſ timet ne aſpiciat cū ſāctis dei ꝛ habitet in requie ꝛ deū videat. b ſ chriſtum nobis ꝓmiſſum verū hominem ꝛ verum deum.
tiū: nōn aſpiciā hōminem vltra:

Nico.de lyra

lis. ꝓphetia aūt ſupra poſita qua dixit:Morieris tu ꝛ nō viues:fuit ꝓphetia cōminationis q̄ eſt qn̄ reuelat̄ aliquid futurū nō ꝓut eſt in mēte diuina ſed ꝓut eſt in cauſis inferioribus: ꝛ ſic erat de infirmitate ezechie q̄ erat incurabilis ꝑ naturā:nō tn̄ ꝑ hoc excludebat̄ quin diuina virtute curaretur:ꝛ ideo talis ꝓphetia nō ſemꝑ implet̄. a Hoc aūt. Hic cōſequēter datur ſignū mirabile ad cōfirmationem dicte ꝓphetie q̄ erat p̄deſtinationis.cū dr̄ in ꝑſona dn̄i:
b Ecce ego ꝛc.ex hoc ptz qđ illud horologiū erat ad ſolē ad cognoſcēdū horas diei ꝑ vmbrā:ꝛ dicūt aliq̄ ꝙ due linee faciebāt vnā horā:ꝛ ſm̄ hoc illa dies artificialis fuit augmētata decē horis tm̄.ſ.q̄nq3 horis ī regreſſu ſolis ꝟſus orientē:ꝛ q̄nq3 horis redeūdo ad locū vbi īcepat retroceſſio. Alij vero dicūt ꝛ cōueniēs videt̄ ꝙ q̄libet linea faciebat vnā horā:ꝛ ſic illa dies artificialis fuit augmētata.xx.horis,retrocedēdo ad orientē.ꝛ.x.redeūdo ad locū priſtinū. ꝛ ſic illa dies artificial̄ fuit.xxxij.horarum: quia anteq3 ſol retrocederet habuerat decē horas:ꝛ poſtea ꝑ retroceſſum et regreſſionem.xx.ꝛ tandem duas habuit ſole tēdēte ad occaſū:ꝛ hec videtur opinio Dionyſij in ep̄la ad Polycarpū:vbi loquēs de iſta retroceſſiōe ſolis dicit ſic:Sol cū.x.hora eſſet deo p̄cipiēte repedauit ad orientē alijs.x. † Eccl.48 horis deſignatis:deīde rurſus.x.horis alijs ad occidētē currente ſole:ſ3 ꝛ reſiduis diei duabus horis ꝛc.
c Scriptura. Hic īterponit̄ orō ezechie ꝓ grarū actiōe de ſua ſanatione: ꝛ primo p̄mittit̄ titulus. cū dr̄: Scriptura ꝛc.ſcđo tractat̄.cū dr̄: d Ego dixi. Et diuidit̄ in duas ꝑtes.q2 p̄mo ezechias recolit anxietatē animi in q̄ fuerat.ſcđo bonū qđ de⁹ ſibi ꝑ Eſaiā ꝓmiſerat.ibi:Tu aūt eruiſti. Circa p̄mū dicit: e In di.diez meoz. tūc ei ezechias erat in.xxxix.anno vite ſue: qđ ſic ptz.q2.iiij.Reg.xviij.dr̄ ꝙ ezechias erat.xxv.annoz qn̄ regnare cepit.ꝛ.xxix.annis regnauit:q̄ ſimul iūcti faciūt.liiij.annos a q̊b⁹ ſi ſubtrahant̄.xv.q̊b⁹ regnauit poſt infirmitatem iſtam remanēt.xxxix. ꝛ ſic erat in xxxix.annō qn̄ infirmatus fuit:qđ eſt quaſi mediū vite hominis ſm̄ curſu3 nature. f Uadam ad portas inferi. In hebreo habet̄:ſcol. quod aliqn̄ accipitur pro foſſa vel ſepulchro:ꝛ ſic accipit̄ quantum ad corpus ezechie. Aliquando autem accipit̄ pro inferno:ꝛ ſic accipit̄ quantu3 ad animam eius:accipiendo tamen infernum ꝓ limbo patrum.ꝛ ideo non dicit̄ hic ad infernū ſed ad portas inferi: quia limbus ille a ſanctis dicitur eſſe in ſuperiori parte inferni.
g Queſiui reſiduum annorū meoz id eſt mecum conſiderabam quot annis poſſem viuere ꝑ naturam. h Dixi.audito verbo Eſaie:morieris tu ꝛc.
i Non videbo dominū deum.id eſt templum domini.
k In terra viuentiū.id eſt inter omnes viuentes non aſpiciam hominem vltra in p̄ſenti vita.

Et habitator᷑

¶a Quietis. Quidā codi/ces hñt ꝗeuit gñatio mea qđ ꝛ Hiero. aliqñ trāſtulit de ceptus ambigui tate verbi ꝛ poſtea correxit.
b Reſpōde. Quod erraui emendabo: tu eſto fideiuſſor ꝛ ꝓtector. Nō ē cū volētis ne ꝗ currētis: ſꝫ dei miſerētis. Ro.9.a
c Cū ipe fecerit. Hoc mihi iuſte: q̄ſi nō reſtat niſi patiē/ter ſuſtinere: ꝛ ipm fortem exorare q̄ fec̄ qđ voluit.
d Recogitabo. Nō p̄teritū eſt nō adiu/uat ſuſtinētē. vñ: Stulta eſt epicuri ſnīa q̄ aſſerit recordatiōe p̄teritorū bonorū mala p̄ſtia mitigari. e In amaritudie. Quaſi et hi etiā in amaritudine: q꜉ p̄ñs tribulatio nihil boni p̄teriti ſentit: ꝛ ſemp huma/na felicitas aliquib⁹ aſpgit̄ aduerſis.
f Quia ñ. Sine fine dānati neq̄ꝫ ī inferno penitētiā agūt neq̄ꝫ laudes deo referūt.
g Viuēs vi/uēs ꝛc̄. Nō in/fern⁹ vel mors
Eu.32.a pater filijs. Interroga. pa.t. ꝛ.d.t.
h Sup vuln⁹ aiūt hebrei ſin vlc⁹ ſonare nō vuln⁹: qđ Aq̄la ꝛ ſymmach⁹ morbū regiū ī terp̄tati ſunt. alij nō vlc⁹ ſꝫ apoſtema ſuſpicati ſūt: cui iu/xta artē medi/corū ſicciorib⁹ ficis ꝛ cōtuſis ſubueniat̄ q̄b⁹ ſanies ī ſupfi/ciē cut̄ ꝓuocatur: nec ſpernē/dā eſſe medici/nā cū de⁹ fece/rit eā. 4.Re.20.a

¶ In tpe

a ¶ ipm xp̄m vel quēlibet iuſtū. b ¶ eterne. ¶ vel quiet̄ generatio ablata eſt: vt ſic incipiat verſus. ¶ filiorū. ¶ mihi.
a ꝛ habitatorē quietꝭ. Generatio mea abla a b
a ¶ plicatu ſic generatio mea ne extendat̄ in poſteros.
ta eſt ꝛ cōuolutā ē a me quaſi tabernacu c d
a ¶ ante tempus. b ¶ tela imperfecta.
la paſtorū. Preciſā ē velut a texente vita e
a ¶ in iuuētute. b ¶ dicebā. ¶ more infirmi qui finiri vel mutari ſperat infirmitatē ſuā. mutatione tēporis.
mea: dum adhuc ordirer ſūccidit me. †De
a ¶ et de nocte ſperabā vſq̄ꝫ ad mane. ¶ ſicut Job qui ī die expectabat noctē ꝛ econuerſo. ¶ o domine.
mane vſq̄ꝫ ad veſperā finies me: ſperabā
a ¶ .ſ. b ¶ omnipotēs. c ¶ omnia cōminuens.
vſq̄ꝫ ad mane. Quaſi leo ſic ꝯtriuit oīa
a ¶ nō ſolū carnes. b ¶ ſuſpenſiue dicit: quaſi aut mane aut veſpere dabis mihi finem.
oſſa mea. De mane vſq̄ꝫ ad veſperā finies
a ¶ ꝛ hoc dicebat. b ¶ ad matrē clamat vt eſcam perci/piat. ¶ ad deum.
me. Sicut pullus hirūdinis ſic clamabo: f
a ¶ in domino. b ¶ gemitu compunctus.
meditabor vt colūbā. Attenuati ſūt ocu/ g h i
a ¶ ad dñm: vnde auxiliū. b ¶ violētiā infirmitatis vltra vires corpis. c ¶ pluſq̄ꝫ poſcūt merita.
li mei ſuſpicientes ī excelſo. Dñe uim pā/ k l
a ¶ vl' ſpōde idē ē. b ¶ factori meo ¶ i ſe reuertit̄ ¶ figul⁹ luto
b tior: rñde ꝓ me. Quid dicā aut q̄d reſpō/ m
¶ vel fecerim. ¶ alij reputabo.
c d debit mihi cuꝫ ipſe fecerit? Recogitabo n o
a ¶ etiam infelices.
e tibi oēs annos meos ī amaritudine aīe
¶ vel ſic vel ſic. a ¶ de ſtatu humane vite philoſophat̄ iā ſecurus. b ¶ fragilis et caduca vita et miſerijs plena. vt.ſ. facile cadat.
mee. Dñe ſi ſic viuit̄: ꝛ in talib⁹ vitā ſpūs p
a ¶ ſeueritate tua et culpa mea. b ¶ ſic. ¶ miſericordie. ¶ ſalutem et vitam dando.
mei. Corripiēs me: et viuificabis me: ec/ q r ſ
a ¶ percuſſo enim aſſyrio pax erat in populo.
ce ī pāce amaritudo mea amariſſima. Tu t v
a ¶ corrigēdo. ¶ p flagella. b ¶ mō in inferno p̄ſentis vite vel future.
aūt eruiſti aīam meā ūt non periret: pro x y
a ¶ ne memineris. b ¶ vel ſenſum tuū vel meū. c ¶ ne ego aſpicerē ea: ſed tuā miſericordiā.
iēciſti poſt tergū tuum oīa peccāta mea. z
a ¶ reprobi ſemel dānati. b ¶ in inferno autē quis cōfite. ti. ¶ laudatio. ¶ diabolus.
f Quia nō ifern⁹ cōfitebit̄ tibi: neq̄ꝫ mors
a ¶ qui omnino damnati
laudabit te: nō expectabūt q̄ deſcēdūt in a
a ¶ inferni. b ¶ filij liberationē qui dicit: Ego ſum via veritas ꝛ vita. ¶ nūc ꝓtectione tua. ¶ i futura requie.
g lacū veritatē tuā. Viuēs viuēs ipe cōfite b c
a ¶ laudando. b ¶ liberatus ab hoſtib⁹ gratias ago. c ¶ bonus vt dauid. ¶ illis quos poſt genuit: quia tunc nō habebat filios.
bit̄ tibi ſicut ꝛ ego hodie. Pater filijs no d e f
a ¶ cultum vere religionis. ¶ ergo. ¶ ab aſſyrio, a morte anime.
tā faciet veritatē tuā. Domine ſaluū me g h
a ¶ ego et populus meus laudant vſq̄ꝫ hodie iudei et ſi non proſit illis.
fac: ꝛ pſalmos noſtros cantabimus cun/ i k
a ¶ templo. ¶ corde. ¶ famulis regis.
ct̄ dieb⁹ vite noſtre ī domo dñi. Et iuſſit l m
a ¶ vt dei miraculo mirabilior eſſet potentia: morbo enim re/gio ſm Symmachum laborabat: cui nocēt omnia dulcia vel tacta vt aiunt vel guſtata.
eſaias vt tolleret maſſaꝫ de ficis: ꝛ catha
a ¶ a domino inflictum: nō corpus totum.
h plaſmarēt ſup vuln⁹: ꝛ ſanaret. Et dixit n

a Et habitatorē quietis. i. populū regni mei ha/bitantē in pace mortuo ſennacherib. Hoc dicebat ezechias. q꜉ nā ezechias ſibi dixerat hoc ante rui/nā ſennacherib ꝛ liberationē ciuitatis ꝛ populi vt patet ca. p̄cedenti: ꝛ ideo graue erat ezechie illud bonū tempus nō videre. b Generatio mea ab/lata eſt. id eſt nō habeo filiū mihi ſuccedentē in re/gno: ꝛ hoc conſonat dicto Ra. Sa. ſupra poſito ꝙ nō habebat adhuc filiū. c Et cōuoluta ē a me. ne extendat̄ vltra p generationes futuras: ſicut palliū plicatū nō extendit̄. d Quaſi tabernaculū paſtorū. qđ quādo mutāt locū deponūt ꝛ plicāt ad alibi portādū. e Preciſa eſt velut a texente vita mea ꝛc̄. id eſt ī medio ꝓceſſus ſui. ſicut tela aliquādo ſcindit̄ a texente dū eſt adhuc in fieri. † Job.4.d
f Sicut pullus hirundinis clamās ꝓ paſtu reci/piendo a matre. g Meditabor. in gemitib⁹ multis. h Ut colūba. que habet gemitū ꝓ cantu.
i Attenuati ſunt oculi mei ꝛc̄. q꜉ ex diutina atten/tione oculorū ad aliquid debilitat̄ virtus viſiua.
k Domine vim patior. rōne infirmitatis ad mor/tem me ducentis. l Reſponde ꝓ me. ſic eſt ī hebreo ꝛ ī libris correctis. q.d. nō poſſū mortē euadere niſi negociū meū accipias ſup te. m Quid di/cā. creatori meo: n Aut q̄d reſpō. ꝛc̄. ſicut figul⁹ luto. q.d. nō habeo de fact̄ ſuis cōtēdere. o Cū ipſe fe. me creādo. Uel alit̄: Cū ipe fecerit. hāc infirmitatē ſuo iuſto iudicio mihi referēdo ꝓ delictis meis. ꝛ iō nō habeo niſi illa referre humiliter corā ipſo. ideo ſubdit̄: Recogitabo ꝛc̄. p Domīe ſi ſic vi ꝛc̄. vt ſcꝫ cōſtitutus ſim in tali anguſtia.
q Corripies me. i. corripias: ita ꝙ hec infirmitas nō ſit mihi ad mortē ſed ad correctionē.
r Et viuificabis me. i. viuifices. Hebrei eī nō ha/bent optatiuū ſed loco eius vtunt̄ futuro indicatiui. ſ Ecce in pace. i. tpe pacis mihi annūciate p eſaiā ſup deiectione ſennacherib de ꝓpinquo fu/tura. t Amaritudo mea amariſſima. i. amaritu/do mortis mihi imminentis niſi tu iuues me val/de augmentabit̄: eo ꝙ p mortē priuabor ab aſſecu/tione et beneficio dicte pacis. v Tu aūt. Hic cō/ſequenter ezechias recolit beneficiū a deo ſibi pre/ſtitū de ꝓlongatione ſue vite d. Tu aūt eruiſti animā meā. i. vitā meā. x Ut nō periret. p mortē. D
y Proieciſti ꝛc̄. quaſi nolens ea videre amplius ad puniendū ꝛ ſic viuificaſti me nō ſolum corpora/liter ſed etiā ſpiritualiter. z Quia nō infernus ꝛc̄. poſt mortē enī nō habet locū cōfeſſio peccatoꝝ.
a Nō expectabūt q̄ deſcēdunt in lacū. i. in infer/nū dānatorū. b Ueritatē tuā. i. effectū tue veritatis qua ꝓmiſiſti ſalutē humani generis p xp̄m: quia nō eduxit illos qui ibi detinebant̄.
c Uiuens viuens ipſe cōfitebit̄ tibi. ad cōfeſſio/nē enī peccati requirit̄ vita p̄ſens: q꜉ nō habet locū poſt mortē vt dictū eſt. Ad ꝯfeſſionē laudis requiritur vita gratie. quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Ecci. xv. ca. ideo duplicat̄ li viuens.
d Sicut et ego hodie. cōfitebor vtroq̄ꝫ modo. Fecit enī hāc orationē poſt cōualeſcentiā de infirmitate vt p̄dictū eſt. e Pater. ſ. quicūq̄ꝫ de popu/lo iſrl'. f Filijs. ſ. ſuis. g Notā faciet veri/tatē tuā. qua ſanaſti me ſicut dixiſti p Eſaiam: ꝛ ħ narrabūt patres filijs ſuis ad gloriā tuā. ꝛ q꜉ eze/chias ſemp indigebat diuino auxilio etiā poſt ſa/nationē. ideo cōcludit in fine. h Dñe ſaluum me fac. quia ex te pendet ſalus corporis mei ꝛ aīe.
i Et pſalmos noſtros cantabim⁹. ego ꝛ miniſtri tui. k Cunctis diebus. i. in aliqua parte dierum ſingulorum. l In domo dñi. vbi eſt locus depu/tatus orationi: ꝛ ſic oratio ceteris paribus eſt ma/gis exaudibilis ibi q̄ꝫ alibi. m Et iuſſit. Hic po/nitur executio ſanationis ezechie que tamen ordi/ne tpis p̄ceſſit orationē p̄dictā: vt ptꝫ ex p̄cedenti/bus et etiā ex ſequentib⁹. dicit igit̄: Et iuſſit Eſaias ꝛc̄. Dicūt aliq̄ et ſatis apparenter ꝙ emplaſtrū de ficis d' natura ſua erat aggrauatiuū illi⁹ infirmitatis. ꝛ iō iuſſit ꝓpheta apponi vt ſanatio mirabili/or appareret. n Et dixit ezechias ꝛc̄. Iſtud re/fertur

a In tpe illo ⁊c. Superiꝰ. Ca.XXXIX dictũ ẽ qꝛ aſſaraddõ ſennacherib ſuc ceſſit qui impabat aſſyrijs ⁊ babylonijs: hic aũt qꝛ merodach q̃ miſit nũcios ad eçechiã illo adhuc viuẽte rex erat babyloniorum. Sed duo regna erãt ⁊ ille p̃erat aſſyrijs: hic babylonijs. Ferũt aũt hiſtorie ꝙ merodach pater nabuchodonoſoꝛ fuit q̃ regna illa ſubiugata vniuit. Venerunt

A aũt nũcij qꝛ portẽtũ in ſole viderant: et aſtronomi erãt: ⁊ arte ſua cognoſcere nõ poterãt: venerũt q̃ i hierlm vt ꝟ a ꝓphetꝭ ⁊ ſapientibus diſcerent. Tradũt hebrei. iõ egrotaſſe eçechiam: qꝛ poſt inauditã victoriam dño laudes nõ cecinerit.

Exo.15.a ſicꝫ Moyſes ſbmerſo pharaone. ⁊ Delbora

Judic.5.a ĩterfecto Syſara. ⁊

1.Re.2.a Anna nato ſamuele. vnde fragilitatis ſue commonitus eſt per infirmitatẽ. Rurſum qꝫ poſt corporis ſanitatem: ⁊ ſigni magnitudinẽ offerꝭ alia occaſio ſupbie: quam vt prudẽs dei cultor debuit vitare nec diuitias quas deo tribuẽte poſſidebat alienigenis monſtrare. Nos quoqꝫ ꝭm tropologiã nõ debemꝰ margaritas ante porcos ponere: nec ſanctum canibus dare.

Pro.11.b Qui eñ fidelis eſt ſpiritu abſcondit negocia. Qui vero ꝟ fecerit virtus illius eneruaꝭ: ⁊ perit poſteritas: ⁊ amiſſo virili robore in muliebrẽ redigiꝭ molliciẽ.

b Et ĩ omni po. In

B theſauris domus domini in quo p̃cipue offendit. Hoc eñ nõ erat poteſtatis eius. Jam tñ de valuis illius tẽpli auri laminas tulerat.

c In theſaurꝭ meis Tacet de theſauris dñi metuẽs rep̃hẽdi ꝙ.ſ. oſtẽdit eis qõcũqꝫ haberet in poteſtate tẽpli.ſ. ſuppellectilem. Unde: infert Eſaias: Audi xbũ dñi ⁊c. d Et erũt eunuchi. Tradũt hebrei ꝟ ĩpletũ eſſe ĩ daniele ⁊ eiꝰ ſocijs q̃ capto ioakim filio ioſie cũ ſuo ꝓꝑloſꝭ capti ⁊ ĩ babylonẽ ducti ⁊ eunuchiçati: vel euirati: nõ eĩ putãdũ ꝙ eunuchi fuerĩt corpore ꝟ mẽte: ſicꝫ q̃ ſe caſtrauerũt ꝓpꝭ regnũ celoꝝ.

a ſ hiſteron proteron: ante hec enim dicta ſunt q̃ꝫ que de ſanitate et oratione preceſſerunt.

eçechia. Quõd erit ſignũ qꝛ aſcẽdam in domũ dñi? Ca.XXXIX

a ſ aſſyrio interfecto ezechia ſanato

ſ Alia littera. maradach.

a † In tẽpore illo miſit merodach baladan filius baladan rex babylonis

a ſ epiſtolas.

librõs ⁊ munera ad eçechiaʒ: Audierat eĩ ꝙ egrotaſſet ⁊ cõualuiſ

a ſ oblatione munerũ et ſanitatis cõgratulatiõe.

ſet. Letatꝰ eſt aũt ſup eis eçechi b

a ſ ſcʒ epiphanũ preclarã domũ in qua ſepeliebãtur corpora regum.

as: ⁊ oſtẽdit eis cẽllã aromatũ ⁊ c

a ſ theſauros et vndiqꝫ aromata multa.

argenti et aũri ⁊ odoramentoꝝ

ſ cellaria.

et vnguẽti optimi ⁊ oẽs apothecas ſuppellectilis ſuę: ⁊ vniuerſa

c q̃ inuẽta ſũt ĩ theſauris eiꝰ. Non

a ſ res quelibet hebrea vel hebraica cõſuetudine

fuit vẽrbum quod nõ oſtenderet

a ſ in theſauris ſuis.

b eis eçechias in dõmo ſua: ⁊ in oĩ ptãte ſua. Introiuit auteʒ eſaias d propheta ad eçechiam regem et dixit ei: Quid dixerũt viri iſti ⁊

a ſ duo querit.

vnde venẽrũt ad te? Et dixit eçe

a ſ multo labore. ſ cũ pondere ſupbie.

ſ non dicit ad laudandũ deũ ꝓ ſigno.

chias: de terra lõnqinqua vene e

ſ vnum reſpondet: alterum tacet. ſ que potentiſſima.

rũt ad me de babylone. Et dixit: Quid viderũt in domo tua? Et

a ſ precioſa.

dixit eçechias. Oĩã que in domo

a ſ mirabilis.

mea ſũt viderũt. Nõ fuit res quã nõ oſtẽderim eis ĩ theſaurꝭ meis.

a ſ tu qui ſecreta alienigenis reuelaſti.

Et dixit eſaias ad eçechiaʒ. Audi

a ſ predicit penam ſceleris.

di verbũ domini exercituũ. Eccẽ f dies venient: ⁊ auferentur oĩa q̃ in domo tua ſũt: ⁊ quę theſaurįçauerũt patres tui vſqꝫ ad diẽ hanc in babylonẽ. Nõ relinque

a ſ cuius ſententia eſt firma.

tur quicq̃ꝫ dicit dõminus: Et de g

a ſ de ſemine tuo.

filijs tuis q̃ exibũt de te quõs ge d nueris tollent: ⁊ erũt eunuchi in

ferꝭ ad illud qõ poniꝭ ſupra: Hoc aũt tibi erit ſignũ vbi ꝓpheta reſpõdet ad queſtionẽ eçechie hic motã. ſcriptura eñ ſacra nõ ſemꝑ obſeruat ordinẽ tpis ſed frequẽter prius dicta vꝭ facta poſteriꝰ ſcribunꝭ: ⁊ econuerſo.

In ca. xxxviij. vbi diciꝭ in poſtilla. Hic cõſequẽter daꝭ ſignum mirabile.

Additio. j.

Licet cõis expoſitio doctorũ ſãctorũ circa hoc ſignũ factũ Eçechie ſit cõformis huic qõ exponiꝭ ĩ poſtilla: multa tñ occurrũt ĩ hoc maxima admiratione digna ꝓut in additione ſuꝑ. iiij. Reg. xx. ca. vbi de hoc eodẽ ſigno ſimiliter tractaꝭ fuit large oſtenſum. Unde ad p̃dictas admirationes tollendas ⁊ ad veritatẽ lr̃e ꝓut plane ſonat ꝓſequendã ſalua ſemꝑ ſanctorũ auctoritate et † a† abſqꝫ aliqua temeraria aſſertione: Hoc ſignũ aliter videꝭ exponẽdũ ꝓut ibidẽ plane fuit declaratũ. 4.Re.

In eo. ca. vbi diciꝭ in poſtilla. Et dicit eçechias.

Additio. ij.

Licet frequenter in ſacra ſcriptura nõ ſerueꝭ ordo tpis: vt diciꝭ in poſtilla: tñ ꝙ queſtio iã determinata ⁊ ſatis facta ſtatim ſine medio itereꝭ nõ recolo me vidiſſe. vnde ꝟ ꝟ qõ diciꝭ hic: Dixit Eçechias: aliter videꝭ poſſe exponi. Ad qõ ſciendũ ꝙ vbi nos habemꝰ hoc inter/ b rogatiuũ.ſ. ꝙ erit ſignũ. in hebreo habeꝭ hec dictio ma q̃ vno modo ſignificat hoc idem qõ in trãſlatione noſtra.ſ. interrogationeʒ de ſigno habendo. alio mõ c do hec dictio ma accipiꝭ cõparatiue ſeu admiratiue ſicut ibi. Q̃ꝫ dilecta tabernacula tua. vbi loco q̃ꝫ ponitur hec dictio ma ⁊ eſt ſenſus: ſunt valde dilecta: ⁊ ſimilis dictio.ſ. ma: ⁊ ſub eodẽ ſenſu poniꝭ ibi q̃ꝫ dulcia faucibus meis. ⁊ ibi: q̃ꝫ bonũ ⁊ q̃ꝫ iocũdũ: ⁊ in multꝭ alijs. vnde in hoc loco hec dictio ma nõ videꝭ transferenda ſub primo ſenſu.ſ. interrogatiuo: ſed ſub ſecundo ſic.ſ. Dixit Eçechias qõ ſignũ ꝙ aſcendã in domũ dñi.i. q̃ꝫ mirabile ſeu notabile ſignũ eſt qõ datur mihi ad hoc ꝙ aſcendã in domũ dñi: ⁊ ſic verba Eçechie in hoc loco poſita nõ ſignãt queſtionẽ ſeu petitionem ſigni: cũ iam illud habuerat: ſed potius ſignificant acceptionẽ ſigni iam dati ſeu admirationem de tanto ſi d gno: ⁊ ſic enarrationes in ꝓprio loco ponunꝭ.

a In tpe illo. Poſtq̃ꝫ deſcripta Ca. XXXIX eſt eçechie mirabilis ſanatio. hic ꝯñr deſcribitur ex hoc cõſurgẽs elatio. ⁊ diuidiꝭ in duas ptes. qꝛ primo hmõi elatio deſcribiꝭ. ⁊ ſcdo repꝛimiꝭ ibi. Introiuit aũt. Circa primũ ſciendũ ꝙ babylonij circa curſum ſiderũ erãt intenti. Uñ ⁊ aſtronomia ibi dẽ primo fuit inuẽta.ſ. ĩ chaldea cuiꝰ metropolis ẽ ba e bylon: ⁊ ideo qñ ꝑceperũt retroceſſionẽ ſolis p̃dictã cõtra curſũ nature: fuerũt ſolliciti querere qualiter ꝟ acciderat. ⁊ cũ audiſſent hoc accidiſſe in ſanatiõe eçechie: de cõſilio ſapientũ rex babylonis miſit libros.i. lr̃as ad eçechiã ad ſciendum ꝺ retroceſſione ſolis mirabili: ꝭm ꝙ diciꝭ. ij. Paraꝭ. xxxij. vbi dꝛ ꝙ nũcij regis babylonis miſſi fuerũt ad eçechiã vt interrogarent ipm de portẽto qõ acciderat ſuꝑ terrã: ⁊ miſit munera in ſignũ reuerentie. b Letatꝰ eſt aũt ⁊c. leticia inepta ꝓcedẽte ex elatione ex hoc ꝙ talis rex ⁊ tãtus ⁊ de tã longinquis partibus miſiſſet ſibi nuncios ſolẽnes et munera. vñ ſubdiꝭ: c Et oſtẽdit eis ⁊c. dicit Ra. Sa. ꝙ nõ ſolũ oſtendit eis diuitias regni ſui ad ſuã iactantiã ſed etiã ea que ſecretiſſime et reuerẽtiſſime ſeruabanꝭ in tẽplo.ſ. ſacrã vnctionẽ regũ ⁊ põtificũ: tabulas teſtimonij et legem: que nõ erant gentilibus oſtendenda. ⁊ hoc notaꝭ cum ſubdiꝭ: Non fuit verbũ ⁊c. Et ſubdiꝭ: In omni ptãte ſua.

d Introiuit. Hic cõſequẽter repꝛimiꝭ dicta elatio ꝑ rep̃henſionẽ ꝓphete cũ diciꝭ: Quid dixerunt viri iſti ⁊c. nõ queſiuit ex ignorãtia: qꝛ totũ erat ſibi a deo reuelatũ: ſʒ vt ex reſponſione eçechie cõuenientiꝰ argueret eũ. e De terra longinqua. quaſi diceret hoc mihi fuit ad magnã gloriã: ⁊ ideo oſtendi eis totius regni magnificentiam.

f Ecce dies veni. ⁊c. iſtud fuit cõpletũ quãdo nabuchodonoſor rex babylonis tempore ſedechie in babylonem tranſtulit de hieruſalem quicquid erat ibi precioſum. vt habeꝭ. iiij. Reg. vlti. g Sed et de filijs tuis ⁊c. hoc fuit impletũ ĩ Daniele ⁊ ſocijs eiꝰ q̃ fuerũt de ſemine regis iude ⁊ ducti in babylonẽ tpe ioakim ⁊ ibi nutriti et eruditi vt poſſent ſtare in palatio regis. vt habeꝭ Dañ. j.

Fiat

Et dixit

a Fiat tm̃ pax. Debuit pctm̃ ſuũ cũ dauid cõfiteri: ⁊ irã dei
Ero.32.g remouere a poſteris: aut cõpati cũ moyſe q̃ dicit: Dimitte eis
hãc noxã aut dele me de libro quẽ ſcripſiſti. Qd̾ qꝛ nõ fecit ꝓ
pterea nõ rñdet ei: ſed verſus ad ppl̃m dicit: Cõſola ⁊c̃.

Ca. XL

Onſolamini. Quaſi qꝛ rex veſter nõ cõpa
c tit vobis: ꝯſolamini xp̃o. Po
teſt ⁊ ad gentes referri: de q̃/
Zach.8.b b⁹ dñs ꝑ Zachariã: Ego cõgregabo
ppl̃m orientis: ⁊ erũt mihi in ppl̃m: ⁊
ego ero illis in deũ. c Loquimini
ad cor. Ad cor loquit̃ q̃ meſtũ ꝯſolat̃
Gen.34.c ſicut de ſichen dicit̃: Locut⁹ ẽ ſichen
ad cor ei⁹: ⁊ cõſolat⁹ eſt eã. d Hieru
ſalẽ ⁊c̃. Hieruſalẽ a chaldeis ⁊ roma/
nis corpore et anima eccl̃ia a ꝑſecuto
ribus corpore cruciata: animo angu/
ſtiata. e Malicia ei⁹. Malicia affli
Amos.3.b ctio: ſicut illud: Si eſt malũ in ciuita/
te qd̾ nõ faciat de⁹. f Dimiſſa eſt
ini.il. ⁊c̃. Cauſa cõſolationis remiſſio
peccatoꝝ. cã remiſſionis qꝛ ſuſcepit
duplicia. Notãdũ ꝙ nõ ſoluunt̃ pec
cata nr̃a niſi de manu dñi ſuſceperim⁹
ea. Nec idẽ ẽ ſolui pctã ⁊ dimitti: cui
Mar.2.a ei dimittũt̃ ſolutõe nõ ĩdiget. vñ: Di/
mittunt̃ tibi pctã tua. Cui aũt ſoluun
tur ꝓpterea ſoluunt̃ qꝛ purgata ſunt
⁊ ſoluta ꝑ penas. g Uox cla. Hui⁹
Joh.1.c vocis memores iudei miſerũt ad iohã
nem vt interrogarẽt eũ tu quis es?
Luc.14.c h Ois vallis exalta. Qui ſe exal
tat hu. ⁊ q̃ ſe hu. ex. Hoc vſqꝫ hodie in
deſerto gentiliũ eccleſiarũ clamãt ma
giſtri. i Et videbit o.c. De primo
aduẽtu ſubito ad ſcd̾m raptus dicit.
⁊ vi.o.ca. k Os dñi. Prophete q̃
ꝑdicauerũt futurum xp̃m. ſ. ſalutare
dei noſtri.

☞ Quid

Nico.de lyra

a Et dixit eçechias ⁊c̃. Penituit eũ
de ſua elatiõe: ⁊ ſic acceptauit dñi ſen
tentiã ſupra ſe ⁊ ſupra regnũ ſuũ: ꝓpt̃
ꝙ pena iſta nõ fuit ĩducta tẽporib⁹ ſu
is ſed fuit dilata vſqꝫ ad tẽp⁹ ioakim
regis et ſedechie. qd̾ poſtqꝫ ſibi dictũ
fuit ꝑ Eſaiã: rñdit. b Fiat tm̃ pax
⁊c̃. recognoſcẽdo in hoc bñficiũ diui/
nũ de ꝑdicte pene dilatione.

Ca. XXXIX

Moraliter.

a† In tpe illo miſit me
rodach. ⁊c̃. Per illũ regẽ babylonis
q̃ miſit nuncios et lr̃as ad eçechiã: ex
qua miſſione Eçechias licet eſſet bo/
nus et ſanctus. tñ fuit in vanã gloriã
eleuat⁹. ſignat̃ diabolus q̃ mittit adu
latores ad hoiem virtuoſũ: ex quorũ adulatiõe in gloriã erigi
tur. ꝑ hoc aũt ꝙ eçechias oſtẽdit eis theſauros ſuos ⁊ quecũ/
qꝫ habuit ꝑcioſa: ſignat̃ ꝙ virtuoſus adulationib⁹ decept⁹ me
rita ſua manifeſtat ad ſui gloriã: ⁊ ſic amittit ea ꝑ diuinã ſen/
tentiã Matth.vj. Amen dico vobis receperũt mercedẽ ſuam
Et Greg. homel. xxxvij. Depredari deſiderãt qui theſaurũ in
via publice portant.

Ca. XL

Onſolamini. In ꝑcedẽtib⁹ hui⁹ libri Eſaias cũ myſte/
c rio xp̃i denũciauit peccatoꝝ punitionẽ. hic ꝯñr deſcri/
bẽdo idẽ myſteriũ denũciat iuſtorũ ꝯſolationẽ. ⁊ diui/
dit̃ in duas ptes. qꝛ primo inducit eos ad expectandũ ꝓmiſſa
diuina. ſcd̾o magis in ſpeciali ꝓſequit̃ illa. xlv. ca. Prima ad
huc diuidit̃ in tres ſm̃ tria ex q̃bus inducit rõnẽ ad dicta pro
miſſa expectãdũ. qꝛ primo inducit hoc ex diuina ptãte. ſcd̾o ex
ei⁹ charitate. ca. ſe. tertio ex ei⁹ veritate. xliiij. ca. Prima ĩ du/
as: qꝛ primo denũciat cõſolatoris ꝑſonã. ſcd̾o declarat ei⁹ po/
tẽtiã. ibi: Quis mẽſus eſt. Prima adhuc in tres. qꝛ primo al/
loquit̃ populũ verbis cõſolatorijs. ſcd̾o denũciat ꝑſonã ꝑcur/
ſoris. ibi: Uox clamãtis. tertio ꝑſonã xp̃i cõſolatoris ibi: Sup
montẽ. Circa primũ dicit: Cõſolamini ꝯſolamini. replicat hoc
verbum

---

palatio regl̃ babylonis. Et dixit a
a ſ iuſtus. b ſ iuſtum. ſ eſt.
eçechias ad eſaiã. Bonum ver/
bũ dñi quod locutus ẽ. Et dixit:
a ſ ab aſſyrijs. b ſ religionis.
a Fiat tantũ pax ⁊ veritas in die/ b
bus meis.

Ca. XL

b Onſolamini cõſolami/ c†
ſ fidelis.
c ni popule me⁹ dicit de⁹
a ſ o iudeorũ fideles: vel apl̃i et iu/
deorũ doctores. ſ o eliachim.
b ſ blande cõſolando.
c d veſter. Loquimini ad cor hieru/ d e
a ſ a triſticia ⁊ ab idolatria. ſ iudeos ⁊ gẽtiles
ſalẽ ⁊ aduocate eã: qm̃ cõpleta ẽ f
a ſ afflictio et quies reddita. b ſ a dño in bap
tiſmo vel in martyrio.
e f malicia ei⁹: dimiſſa ẽ iniquitas il g h
ſ quia. q ſ qui ſcit volũtatẽ dñi ſui et nõ fa/
cit vapulabit multis.
lius. Suſcepit de manu dñi du/ i
a ſ apoſtoli. ſ iohannes. ſ chriſti.
g plicia ꝑ oib⁹ peccatis ſuis. †Uox k
a ſ iudee vel gentiũ. b ſ bona opera quibus
dominus ad vos ingrediat̃.
clamãtis ĩ deſerto: parate viam l m n
a ſ cogitationes.
dñi: rectas facite ĩ ſolitudĩe ſemi/ o
ſ chriſti. a ſ iude⁹ vel gẽtilis humilis ſimplex.
b tas dei noſtri. Ois vallis exal/ p
a ſ fide et opere. ſ elatus. ſ ſupbus.
tabitur: ⁊ ois mons ⁊ collis hu/ q
a ſ corda tuortuoſa. b ſ ad fidẽ et operationẽ.
miliabit̃. Et erũt praua in dire/ r s
a ſ ferocia. b ſ mollia et manſueta. c ſ in ꝑdi
catione: in baptiſmo quando aperti ſunt celi: ⁊ ſpi
ritus ſup eum manſit.
cta et aſꝑa in vias planas. Et re t v x
a ſ filius de quo pater: exurge gloria mea.
b ſ in iudicio vel in primo aduentu.
i uelabit̃ gl̃ia dñi: ⁊ videbit ois ca y
a ſ homo nõ ſpũs pri⁹: qꝛ ſpiritũ nõ habebat.
ſ prophete.
k ro parit̃ ꝙ os dñi locutũ ẽ. Uox z a

---

verbũ qꝛ ꝓmittit eis duplicẽ cõſolationẽ. ſ. in bonis tꝑalib⁹
⁊ ſpiritualibus. d Loquimini. vos ꝓphete. e Ad cor
hierl̃m. i. ad cõſolationẽ fidelium. f Qm̃ cõpleta eſt. i. ter
minata. g Malicia ei⁹. qꝛ pctm̃ Ade ꝑ xp̃m fuit amotuz.
h Dimiſſa eſt iniq̃tas illi⁹. qꝛ xp̃s ꝯtra peccata ꝑſonalia at
tulit remediũ: ⁊ loquit̃ hic ꝓpheta de
futuro ꝑ modũ ꝑteriti ꝓpter certitu/
dinẽ ꝓphetie. i Suſcepit de manu
dñi duplicia ⁊c̃. i. duplicẽ cõſolationẽ
ꝑ xp̃m. ſ. in collatione gr̃e ⁊ apertione
glorie: ſicut ꝓ peccatis acceperat du/
plicẽ penam. ſ. corporis ⁊ aĩe. k Uox
clamãtis. Hic ꝯñr ĩtroducit̃ ꝑſonã ꝑ/
curſoris. ſ. Johãnis baptiſte: de quo
intelligit̃ ad lr̃am hec ſcriptura. vt pa
tet Joh. j. et Marci. j. et Mat. h. iij. ꝓ
pter qd̾ aliqui doctores catholici ma A
le vident̃ dicere exponendo hunc paſ † 15.di.c.
ſum ad lr̃am de reditu captiuitat⁹ ba ſinoli.in fi.
bylonice: ĩ hoc mag⁹ iudaiçãtes quã
tũ ad aliq̃d qꝫ hebrei: q̃ hũc paſſum et
totũ ca. exponũt ad lr̃am referẽdo ad
tp̃s meſſie dicẽtes ꝙ tũc ſupficies ter/
re habitabilis cõplanabit̃ diuinit⁹ ꝑ
eleuationẽ valliũ ⁊ depꝛeſſionẽ mõtiũ:
vt ſic amotis oib⁹ ĩpedimẽtis iudei ꝑ
orbem diſperſi poſſint faciliter in iu/
dea ꝯgregari: ⁊ ſic exponũt qd̾ h̾ dr̾:
Ois vallis implebit̃ ⁊c̃. ſꝫ deficiũt du
pliciter. primo qꝛ aduẽtũ xp̃i dicũt fu
turũ q̃ iã trãſijt ĩ ꝑteritũ. ſcd̾o qꝛ lr̃alẽ
ſenſũ hic accipiũt ſm̃ ſignificata vocũ
cũ dr̾: Ois vallis implebit̃ ⁊c̃. qd̾ nõ † Mat.3.a
eſt verũ in locutiõe parabolica. ſicut Mar.1.a
Judicũ. ix. cũ dr̾: Jerunt ligna ad ar/ Luc.3.c
borẽ rhãnũ ⁊c̃. Senſus lr̃alis ibi nõ Joh.1.c
ẽ d̾ arborib⁹ materialib⁹ ꝑ voces ſigni
ficatis: qꝛ ſic ſcriptura eẽt falſa: ſꝫ eſt d̾
abimelech ⁊ viris ſichẽ q̃ ibi ꝑ arbo/
res metaphorice ſignificant̃. Qr aũtẽ
ſit hic metaphorica locutio: ptꝫ nõ ſo/
lũ ꝑ dicta doctorũ catholicorũ: ſed eti
am ꝑ dicta Ra. Mo. dicẽtis: Nõ aſcẽ
dat ſup cor: ꝙ in dieb⁹ meſſie deficiat
aliq̃d de via hui⁹ ſeculi: vel innouet̃
aliquid de operib⁹ ſex diex: ſꝫ ibit mũ
dus iuxta ſolitã viã. ⁊ ꝑ cõſequẽs nõ
eſt intelligendũ ꝙ in aduẽtu meſſie fi/
at talis cõplanatio mõtiũ ⁊ valliũ ni/
ſi intelligat̃ de aduẽtu xp̃i ad iudiciũ B
qꝛ tũc innouabit̃ mũdi ſtat⁹: ſꝫ iudei h̾
mõ nõ intelligũt ſꝫ de aduẽtu ei⁹ ĩ mũ
dũ vt ſatis ptꝫ ex ꝑdict⁹. Igit̃ ſequen
do ſñiam euãgeliſtarũ: paſſus iſte ex
ponẽdus ẽ ad lr̃am d̾ iohe baptiſta et
ei⁹ ꝑdicatiõe cũ dr̾: Uox clamãt⁹. i. io
hãnis ꝑdicãt⁹. l In deſerto. i. ĩ iu/
dea: q̃ dr̾ deſtũ rõne dicta ſupi⁹ ĩ ꝑn.
xxxv. ca. ⁊ qꝛ ad lr̃az iohes ĩcepit ꝑdicare ĩ deſerto iudee: vt
hr̃ Matth. iij. vbi dr̾: In dieb⁹ ill̃ venit iohes baptiſta ꝑdicãs
⁊c̃. m Parate. ꝑdicatio ei ei⁹ ⁊ ſu⁹ baptiſm⁹ erãt q̃dã diſpo
ſitiones ꝓpli ad ſuſcipiẽdũ de ꝓpinq̃ fidẽ xp̃i vẽturi: vt ptꝫ ex
decurſu euãgelij. ⁊ dicit: n Uiã dñi. quãtũ ad mãdata deca
logi. o Semitas dei nr̃i. quãtũ ad ꝯſilia euãgelica.
p Ois val. i. humil. q Et ois mõs ⁊ col. i. ſupb⁹ ⁊c̃. qꝛ ſic
dictũ fuit ĩ ꝑncipio hui⁹ libri: ꝑ aduẽtũ xp̃i ſupbi deiecti ſũt ⁊
hũiles exaltati. r Et erũt pra. i. hoĩs d̾prauati ex ꝯſuetudĩe
peccandi. s In di. i. ad rectitudinẽ iuſticie reducti t Et aſ
pera. i. crudeles ⁊ duri. v In vi. pla. i. ad mãſuetudinẽ dedu
cti. ſic ptꝫ d̾ Paulo q̃ fact⁹ fuit agn⁹ d̾ lupo. Põt etiã h̾ alit̃
exponi d̾ opib⁹ pnĩe q̃ vident̃ dura ⁊ aſꝑa ſꝫ ꝑ gr̃am xp̃i facta
ſũt credẽtib⁹ leuia. vñ dicit Aug⁹. Oia ſeua ⁊ ĩmania leuia ⁊
ꝓpe nulla facit amor. x Et reue. gl̃ia dñi. i. dei fili⁹ q̃ dr̾ gl̃ia
pris eo ꝙ gloria ſm̃ Tulliũ ẽ clara noticia cũ laude. vñ gloria Tullius
dr̾ q̃ſi q̃dã claria c mutata in g. illa aũt q̃ ad noticiã ꝑtinẽt ĩ di
uinis filio appropriant̃. ⁊ ideo ſicut dr̾ ſapiẽtia patris. ita ei⁹ glo/
ria. y Et vide. oĩs ca. i. poterit videre. z Qd̾ os dñi lo.
eſt cui⁹ verbũ deficere nõ põt ab ĩpletiõe. a Uox di. ſ. dñi lo
quẽtis

ꝟ a Quid cla. Non ſine cā
querit:cū enī ſe ſponte ob/
tulit dicēs:Ecce ego : mitte
Ps. 59. me:populo ſuo dura nūcia/
uit.ꝛ nūc idē metuit.
b Omnis caro. Qui por/
tat imaginē terreni ꝛ vitijs
ſeruit fenū eſt et flos pteri/
ens Qui cuſtodit imaginē
celeſtis caro eſt: ſꝫ q̄ cernit
ſalutare dei q̄ quotidie re/
nouat̄ ſm imaginē creato/
ris : ꝛ tādē in corruptibilis
ꝛ immortalis gloriā mutat
nō naturā. Fenū naſcen/
do habet virorē : ꝛ creſcen/
do decorē:deinde florē:tan
dē ardore ſolis ſiccatū redi/
git̄ in puluerē. Sic hō per
etatuꝫ ſucceſſiones amittit
decorē:ꝛ cadit in mortē.
c Verbū aūt dn̄i. Verbū
xp̄s cū corpore ſuo quod ē
eccleſia. d Super montē
ex.Grego. Qui celeſti p̄di/
catione vtit̄ ima iam terre/
norū operū deſerens in re/
C rum culmine ſtare videtur:
tantoqꝫ facilius ſubditos
ad meliora pertrabit quan
to p vite merituꝫ de ſupnis
clamat. Illa nāqꝫ vox audi
torū cor libentius penetrat
q̄ꝫ dicentis vita cōmendat:
qꝛ qđ loquēdo imperat oſtē
Exo.29. d dendo adiuuat vt fiat: Vn̄
in lege p̄cipit̄ armū dextrū
et ſeparatū dari ſacerdoti/
bus. e Sion. Per ſion.
ꝛ hieruſalē apoſtolos ꝛ ali/
os doctores ītelligit quos
admonet : vt q̄ a dn̄o acce/
perunt p̄dicent:et culmina
virtutū aſcendentes verbo
et exemplo doceāt.
f Gregē ſuū pa. Nunc in
cōtēplatione:in futuro ipſa
viſione:nūc docēdo:poſtea
ſaluando vel ſatiando.
g Fetas. Doctores filios
quotidie deo parturientes.
Gal.4.c vnde apl̄us:Filioli mei q̄s
iterum parturio.
h Quis mēſus. Ne de vo
catione gētiū dubitet̄: ma/
gnitudo vocantis deſcribi
tur. i Pugillo. Pugill⁹
cōtractis digitis pugn⁹ pal
mus a pollice vſqꝫ ad mini/
mū digitū extenta manus
vt p palmū et pugillū celos
extentos et globū terre no/
ꝟ.61.a uerim⁹. k Spm̄ do. Spi
rit⁹ dn̄i ſup me:eo ꝙ.vn.m.
ad annūciādū māſuet; mi.
ꝟ.11.a me.ꝛ reqeſcet ſup eū ſpirit⁹
dn̄i. l Quaſi pul.ex. He/
brei ꝟ ꝟbū tenuiſſimū pul/
uerē ſignificari putāt q̄ ma/
gis ſentit̄ q̄ꝫ videt̄. Hunc ꝗ
forſitā cū epicuro ſuo demo
crit⁹ athomos vocat: Mul
ta aūt ſūt noīa q̄ ita legunt̄
in greco ꝛ in hebreo ꝓpter
interp̄tādi difficultatē:ꝛ tā
grece q̄ꝫ latine lingue pau/
ptatē. m Liban⁹ nō. Li/
ban⁹ mōs maxim⁹ paſcuis
ꝟ vberrim⁹

a ſ mihi. b ſ o Eſaia. ſ ad iudeos.vel ad oēs.
a dicentis:Clama ꝛ dixi:Quid cla a
a ſ homo. ſ fragilis
b mabo:† Ois caro fenū:ꝛ ois glia b c
a ſ iuuentus. b ſ potentia et cetera omnia va
nitas vanitatū:et omnia.vanitas.
ei⁹ q̄ſi flos agri. Exiccatū ē fenū ꝛ
ſ ſententia ita preſentē excuſſit.
cecidit flos:qꝛ ſp̄us dn̄i ſufflauit i d
eo. Vere fenū ē popul⁹: exiccatū e
a ſ iuuētus que ſeruit vitijs p̄cipue libidini
c ē fenū ꝛ cecidit flos: ꝟbū aūt dn̄i f
a ſ regnabit. b ſ alij:verbū dei manet ī eternū.
c ſ chriſtū vt nihil annūcies niſi qđ ab ipo habes.
d ſtabit in ētnū. Sup mōtē excelſuꝫ g
a ſ bona nūcias. b ſ nota ꝙ ſion q̄ eſt mōs iube
tur montē aſcēdere.i.xp̄m. ſ o. c ſ vt multi
audiant.
e aſcēde tu q̄ euāgeliças ſiō: exaltā h
a ſ p̄dicationē.
in fortitudine vōcē tuā q̄ euāgeli
ſ o. a ſ pſecutorū ſeuiciam:diaboli aſtutiā.
ças hierl̄m : exalta nōli timere. i
a ſ eccleſijs vel ſynagogis. ſ vnde:nō ſū miſſus
niſi ad oues q̄ perierant dom⁹ iſrael. b ſ apo/
ſtoli de ſcđo aduentu. c ſ vobis ꝓmiſſus o iudei
vel gentes:ſuſcipite illum.
Dic ciuitātib⁹ iude.† Ecce de⁹ ve/ k
a ſ quem ſpreuiſtis quaſi vilem et debilem.
ſter. Ecce dn̄s de⁹ in fortitudine l
a ſ fortitudo. b ſ qui formā ſerui accepit.
veniet:ꝛ brāchiū ei⁹ dn̄abit̄. Ec/ m
a ſ retributio omnium. ſ poteſtas iudicij.
ce mērces ei⁹ cū eo:ꝛ opus illi⁹ co n o
a ſ qui vēturus eſt in maieſtate. ſ Ego ſum
paſtor bonus. ſ ꝓpheta de primo aduentu.
ſ ſed prius.
f rā illo. Sicut paſtōr gregē ſuū pa p
a ſ in fortitudine. b ſ ex oībus gentibus.
c ſ paſce agnos.m.mites: nō ſuperbos.
ſcet:ī brāchio ſuo ꝯgrēgabit āg/ q
a ſ ꝓtectione. b ſ ad celum.
g nos:ꝛ in ſinū ſuo leuābit:fetas ip
a ſ mēſuras enī et pōdera oīm nouit. ſ facile.
h i ſe portabit. Quis mēſus ē pugil/ r
lo aquas:ꝛ celos palmo pōdera/ s
a ſ ſup nihilū. ſ metaphori. b ſ poteſtate
trinitatis.
uit: Quis āppendit trib⁹ digitis t
a ſ libratos ſuo pondere fecit.
molē terre:ꝛ librāuit in pondere
a ſ nullus. ſ in creando.
mōtes ꝛ colles in ſtatera:† Quis v
ꝟ ſ verbo do.c.f.ſunt et ſpiritu.o.e
k adiuuit ſpm̄ dn̄i: aut quis cōſilia x
a ſ quid ageret. b ſ qualiter opari debuiſſet.
rius ei⁹ fuit ꝛ ōſtēdit illi: Cū quō
inijt cōſiliū:ꝛ quis inſtruxit euꝫ ꝛ
a ſ regulam operandi.
docuit eū ſēmitā iuſticie:ꝛ erudi/
ſ nullus. ſ quia.
uit eū ſcientia:ꝛ viā prudētie oſtē
a ſ idola colētes vel oēs gentes. b ſ que cadēs
ꝓ nihilo dicit̄. ſ in comparatione eius.
dit illi: Ecce gētēs q̄ſi ſtillā ſitule: y
a ſ qđ velut ex nihilo in vtrāqꝫ partē declinat̄.
ꝛ quaſi mōmētū ſtatere reputate z
a ſ in comparatione eius.
l ſūt. Ecce inſule q̄ſi puluis ēxigu⁹ a
a ſ hoc addit vt gentes ab idolatria ꝓuocet auſe/
rendo victimas:qꝛ nec ligna nec aīalia ſufficiunt.
b ſ hoſtiarū ignem.
m et libān⁹ nō ſufficiet ad ſuccēndē/ b

quētis ad Eſaiā vel ad Iohānē baptiſtam:
a Clama.i.publice denūcia. b Omnis ca
ro fenū.i.nullā firmitatē ſeu ſtabilitatē ex ſe ha/
bēs:ꝛ accipit̄ hic caro ꝓ oī hoīe carnaliter viuē
te:ſm ꝙ dr̄.j.Cor.xv. Caro ꝛ ſanguis regnum
dei nō poſſidebunt. c Et oīs gloria ꝛc̄.qm̄ re
pente deficit ex modico calore febrili ex volūta/
te dei.iō ſubdit̄: d Quia ſp̄us dn̄i ꝛc̄.
e Vere fenū eſt populus.p hoc oſtēdit̄ maniſe
ſte ꝙ ꝓpheta loquit̄ hic metaphorice vt p̄dixi.
f Verbū aūt dn̄i ꝛc̄.qđ pōt intelligi de verbo ī
creato ſm ꝙ dr̄ Ioh.j. In principio erat verbū
ꝛc̄.ꝛ de verbo creato p ꝓphetas dicto:qđ infal
libiliter impletur ī ꝓphetia p̄deſtinationis vt di
ctū eſt.ſ̄.frequēter. g Sup mōtē. Hic conſe/
quēter introducit̄ pſona cōſolatoris .ſ.dn̄i no/
ſtri ieſu xp̄i.ꝛ eſt verbū dn̄i ad Eſaiā vel potius
ad Iohannē baptiſtā.cū dicit̄:Sup mōtē excel/
ſum aſcende.i. ad p̄eminentiam ſanctitatis vi/
te: tu.ſ.Iohānes de quo dicit ſaluator Matth.
xj. Inter natos mulierū nō ſurrexit maior iohā/
ne baptiſta. h Qui euangeliças ſion.i.popu/
lo iudaico.ꝛ dixit euāgeliças.qꝛ p̄dicatio iohā/
nis ad euāgeliū ptinet. i Exalta noli timere.
Iohānes enī timore herodis aut phariſeoruꝫ ꝛ
ſacerdotū nō deſtitit a cōſtanti veritatis denūci
atione. k Ecce deus noſter.i.deus humana/
tus.ſic enī denūciauit iohannes Ioh.j.d. Ecce
agnus dei qui tollit peccata mūdi.noīe agni ex/ †
primens humanitatē:ꝛ p ablationē peccati ei⁹
diuinitatē. l Ecce dn̄s de⁹ ꝛc̄.in aduentu enī
ſuo xp̄s egit miracula ſtupenda q̄ fieri nō pote/
rant niſi virtute infinita. m Et brachiū eius
dn̄abit̄.p brachia enī ei⁹ in cruce extenſa perue/
nit ad gloriā ſue reſurrectionis:ꝛ ſic ad dominiū
plene ptātis.ꝓpter qđ tunc dixit Matth.vl. Da
ta eſt mihi omnis ptās in celo et in terra.
n Ecce merces ei⁹ cū eo.qꝛ virtute diuinitatis
de ſe poterat dare gratiā in p̄ſenti ꝛ gloriā in fu
turo. o Et opus illius cū illo.i.in eius volun/
tate et poteſtate. p Sicut paſtor ꝛc̄.vnde dicit
de ſeipſo Ioh.x. Ego ſum paſtor bonus.
q In brachio ſuo ꝛc̄. Per hoc deſignat̄ xp̄i
pietas ad fideles ſuos:ꝓpter qđ ibidē dicit: Et
aīam meā pono ꝓ ouibus meis. r Quis mē
ſus eſt. Hic cōſequenter ponit̄ poteſtas cōſolan
tis ad oſtendendū ꝙ de ei⁹ ꝓmiſſione nullus de
beat dubitare:cū ſit potēs adimplere. Et diuidi
tur in duas:qꝛ primo declarat̄ eius poteſtas cō/
tra idolatras ei creaturā adequantes.ſecūdo cō
tra puſillanimes iudeos de ipſo min⁹ debito cō/
fidentes.ibi: Leuate. Prima in duas.qꝛ primo
dicta poteſtas oſtendit̄.ſcđo ex hoc idolatria
arguit̄.ibi: Cui ergo. Circa primū dicit̄: Quis
menſus eſt pugillo.i.valde faciliter Aquas q̄ꝫ
uis ſint multe ꝛ magne. s Et celos ꝛc̄. id eſt †
ſine difficultate aliqua.ſicut illud quod cōtinet̄
in palma. t Quis appendit ꝛc̄.id eſt valde fa
ciliter:quādo enī aliquis vult leuare aliqđ pon
deroſum apponit duas man⁹:ſed quādo eſt ſi/
bi valde leue apponit tm̄ duos vel tres digitos
p hoc aūt oſtendit̄ poteſtas chriſti q̄ virtute di/
uinitatis oīa iſta fecit. Utitur aūt hic ſcriptura
verbis ponderis ꝛ ſtatere.qꝛ deus oīa diſponit
in numero pondere et menſura: Sap̄.xj.et ꝓpter
dictam potentiā ſubiungit. v Quis adiuuit
ſpiritum domini.quaſi minus potentē:quaſi di/
ceret nullus. x Aut quis cōſiliarius eius fu/
it ꝛc̄.quaſi haberet ſapientiam diminutam. ꝛ pa
tet littera vſqꝫ ibi: y Ecce gentes. omnes ge/
neraliter. Quaſi ſtilla ſitule:id eſt cadens de ſi/
tula que nullius momenti reputat̄. z Et qua/
ſi momētū ſtatere.id eſt lingula ſtatere que val/
de de facili ad vtrāqꝫ partē mouet̄:de ſe nullam
habens ſtabilitatē. a Ecce inſule quaſi pul/
uis exiguus.in cōſpectu eius. b Et libanus
nō ſufficiet ad ſuccendendū.i.ſi aliquis vellet fa
cere ſibi ſacrificiū debitū:oīa ligna nō ſufficerēt
ad ipſum

Uberrimus et arborib⁹: ſed etſi omnia ligna ſuccidan-tur ad ſuccendendū: ⁊ om-nia animalia immolent̃ ad holocauſtum ad implendā vel placandā maieſtat̃ po-tentiam non ſufficiunt.

a Cui ergo ſimilē fe. deū. Tropologice. Increpātur principes hereticoꝝ q̄ diuī-ſa idola de corde ſuo fingūt vel eloquij venuſtate. i. ar-gento. vel ſenſus ſplendore qui ſignificatur in auro: vl̃ ligno īputribili que viliora ſunt dogmata: que dialecti-ca firmantur arte ne corru-ant. b Nunquid. Stulti-ciā gentiū redarguit vt ab idolatria recedāt. c For-te lignū ⁊c̃. hebraice ſuccā: quod gen⁹ ligni eſt īputri-bile: de quo maxime idola fiūt. hoc aūt dicit vt idolis reprobatis: ſuſcipiatur doc-trina euangelij ⁊ reueletur gloria dñi: ⁊ videat oīs ca-ro ſalutare dei. d Ab ini-tio legis moyſi: vel a princi-pio mundi in ipſis creatur̃ q̄ omnes ſuū ſuo modo pre-dicant artificem. e Sup gyrum. Hinc nōnulli terrā quaſi punctū et globū eſſe contēdunt. f Quaſi lo-cuſte. In eius cōparatione vel conſiderata terre mag-nitudine. g Taberna-culum. Hinc quoq̄ in ſimi-litudinē ſphere celū eſſe cō-tēdūt: et eius hemiſperium terris īminere. h Qui dat ſecre. Stultam fecit de⁹ ſapientiā huius mundi ⁊ h̃ eſt. Qui dat ſe. ſcru. quaſi non ſint. i Cui aſſimila ſt̃. Quaſi q̄re ſilitudi deū cōparat̃: nec ex creaturarū magnitudine deum creato-rem intelligitis: ſi non cre-ditis verbis credite oculis veſtris: ⁊ elementoꝝ omni-um ſeruitute potētiā domi-ni cogitate. k In nume-ro. Illi numerata ſunt: que abraam numerare nō potu-it: ⁊ ſeruiūt ↄ̄legato officio: vt ſol curſū celi vno expleat anno: ⁊ cetera ſuo modo.

l Militiā coꝝ. Angelos. ſ. vnde: Millia milium mini-ſtrabunt ei. Inde ⁊ dñs ſa-baoth dicit̃. i. militie vl̃ ex-ercituum vel virtutū.

m Quare dicis iacob et loqueris iſrael. Cum hec ꝓ pheta diceret. x. tribus iam captiuate erant: due reſta-bant captiuande. In capti-uitate aūt omnes deſperan-tes dicebant terrena: de⁹ nō conſiderat: nec curat quid quiſq̄ faciat. Ideo ſine re-ge ſine iudice ſum⁹: ⁊ imme-rito affligimur. n Uia mea. bona opa: nō pertinēt ad eū ťrena: nō ↄſiderat q̄d quiſq̄ agat. Inde īiuſte op-primimur

dū: ⁊ aīalia ei⁹ nō ſufficiēt ad ho-
a ſ que ſub celo ſunt.
locauſtū. Oēs gētes q̄ſi non ſint a
a ſ in cōparatiōe eius.
ſic ſūnt corā eo: et q̄ſi nihilū et in-
a ſ ſimulacro.
a ane reputatę ſūt ei. Cui ergo ſimi b
a ſ vnum qui omnia fecit.
lē fecistis deū: aut quā imaginē c
a ſ qui ſpūs eſt in omnibus eſt ⁊ vbiq̄.
b ponetis ei: Nūquid ſculptile cō- d
a ſ dominus ad omnes gentes.
flabit faber: aut artifex auro fi-
a ſ ſimile deo qui vbiq̄.
gurābit illud: ⁊ laminis argēteis
a ſ non. b ſ durabile. vñ: Factū ſimulacrū du-ret in longū.
c argētari⁹: Forte lignū ⁊ īputribi
a ſ ſapiens in hac arte.
le elegit artifex ſapiēſ: querit quō
ſtatuat ſimulacrū ꝙ nō mouea-
ſ o gētes. ſ naturali rōne idola nihil eſſe: et me deū eternum eſſe.
d tur. Nūq̄d nō ſcietis: Nūq̄d non e f
a ſ ſaltē ſm legē ſcriptā que hoc ꝓhibet
audiſtiſ: Nūnq̄d nō annūciatū ē
a ſ a dño fūdata
ab initio vobis: Nūquid nō itel g
a ſ omnia regit et ambit.
e xiſt̃ fūdamēta terrę: Qui ſedz ſup h
a ſ terre.
gyrū terrę: ⁊ habitatores ei⁹ ſunt i
a ſ quid ergo ſupbiunt. b ſ etiam.
f quaſi locuſtę. Qui extēdit velut k
a ſ tenues: ſubtiles. b ſ ſub eis quaſi ſub taber-naculo habitāt homies: ſupra angeli et ſancti.
nihili celos: et expādit eos quaſi l
a ſ etiam.
g h tabernaculū ad īhabitādū. Qui m
a ſ philoſophos. ſ omnes mortui obliuiōi dati
dat ſecretoꝝ ſcrutatoreſ quaſi nō
a ſ principes. b ſ qr trāſeūt cito.
ſint: iūdiceſ terrę velut ināes fec̃. n o
a ſ firmato. ſ.
Et quidē neq̄ plātatō: neq̄ ſato: p q
a ſ in p̄ſenti vita. b ſ ſtatu.
neq̄ radicato in terra trūcō eoꝝ.
a ſ ſpūs dei. b ſ mortui.
ſ tranſiui et ecce non erat.
Repēte flauit i eōs ⁊ aruerūt. Et
a ſ repentina ſnīa dei. b ſ ab hac vita. ſ deoꝝ veſtroꝝ. ſ cū tāta ſit potētia.
turbo q̄ſi ſtipulā auferet eos. †Et r
a ſ o iudei vl̃ gētiles idola colētes.
i cui aſſimulaſtiſ me: ⁊ adequaſtis
a ſ ſingl̃arit̃. b ſ celū ſ itelligite ſaltē ꝑ creaturas.
dic̃ ſanct⁹ †Leuate i excelſū ocl̃os s
a ſ que in celo. b ſ ille. ſ. q̄ educit.
vr̃oſ: ⁊ videte q̄s creauit h̃: q̄ ēdu t v
a ſ q̄ numerat mul. ſtel. ſ angelos et ſtellas. b ſ celoꝝ. c ſ ſtellas.
k l cit i numēro militiā eoꝝ: ⁊ oēs ex x
ſ quaſi q̄ omnipotēs.
noie vocat. Pre mltitudie fortitu y
a ſ ex oib⁹ his. ſ alienū a numero et a cogni. ei⁹.
dnis robor̃ ꝟtutiſq̄ ei⁹: neq̄ ūnū z
ſ ergo. a ſ cū tāta ſit dei magnitudo: cū ei⁹ nu-tu regāt̃ oīa. ſ vl̃ ces. b ſ due trib⁹. ſ decē tri-bus iā in captiuitatē ducte.
m reliquū fuit. Quare dic̃ iacob ⁊ lo a
a ſ non videt eam.
n q̄r̃ iſrl̃: abſcōditā ē vita mea a do b c

ad ipm cremandū: nec ꝑ cōſequēs oīa aīalia ſuf-ficerent ad offerendū ſibi debitū holocauſtū.

a Omnes gētes quaſi nō ſint. q̄r ex ſe nō ha-bent aliquod eſſe. Omnia iſta īducunt̃ ad oſtē-dendū ꝙ in nullo indiget alteri⁹ auxilio ſeu cō-ſilio. b Cui ergo. Hic ↄ̄ñr exdict̃ idolatria reprehendit̃: in qua cult⁹ ſoli deo deditus crea-ture impenditur: ⁊ ſic ei ſm reputationem idola-tre adequatur. ꝑpter quod dicit̃: Cui ergo ſimi-lem feciſtis. hoc dicit̃ cōtra idolatras credētes aliquid diuinitatis eſſe in imaginibus factis.

c Aut quā imaginē ponetis ei. Et hoc dicitur contra idolatras qui imaginibus non attribue-bant aliquid numinis: ſed quibuſdam dijs inui-ſibilibus in imaginibus repreſentat̃: ponebāt tamen pluralitatem deorū. d Nunq̄d ſculp-tile ⁊c̃. omnia iſta inducuntur hic ad oſtenden-dū ꝙ idola nullā ſtabilitatē habēt a ſe ſed mag̃ ab artifice. Et cū oēs gētes quaſi nihil reputate ſint reſpectu dei vt predictū eſt. ex hoc cōcludit̃ ꝙ idola adhuc minus ſunt reputāda. ideo ſub-ditur: e Nunquid nō ſcietis: illud quod di-ctum eſt de idolis quod ſenſibiliter poteſtis ex-periri. f Nunquid non audiſtis: quaſi dice-ret ſic: quia in libris gentiliū ⁊ chronicis ſꝑ fuit facta mentio de ortu idolatrie per op⁹ hominū: vt magis videbitur ca. ſequenti. g Nūquid non intellexiſtis ⁊c̃. quaſi diceret: intelligere de-buiſtis ꝙ a ſolo deo habeat ſtabilitatem: cuz ni-hil ſit ſub ea ſuſtentās eam. h Qui ſedet ⁊c̃. tanq̄ ꝑnceps terren⁹. i Et habitatores ei⁹. id eſt homines ei ſubditi. Sunt quaſi locuſte. re-ſpectu dei. k Qui extendit ⁊c̃. cū ſint natu-re vel materie ſubtilis: que dicitur quaſi nihil: eo ꝙ non eſt palpabilis: eo modo loquēdi quo aer nihil vocatur propter ſuā ſubtilitatem. Un-de dicitur cōmuniter nihil in puteo eſſe: cum tñ ſit plenus aere. In hebreo habetur: Qui exten-dit velut telā celos: ⁊ ſic plana eſt littera ⁊ ſeq̄n-tibus conſona. cum ſubditur: l Et expādit eos ⁊c̃. loquitur hic de celo ſm apparentiam vi-ſus: quia extrema celi in circūitu oriçontis no-ſtri videntur ſuper terrā figi: ⁊ mediū q̄d eſt ſu-per capita noſtra in altū erigi: ⁊ ſic habet appa-rentiā tabernaculi extēti. m Qui dat ſecre-toꝝ ſcrutatores. id eſt ſapientes in ſpeculabili-bus. n Judices terre. i. prudentes in agibili-bus. o Uelut inanes fecit. i. nullius reputa-tionis in dei cōparatione: quod oſtendit per ſi-mile. cum ſubditur: p Et quidem. i. certe.

q Neq̄ plantato ⁊c̃. i. ſicut plantula non radi-cata adhuc nec firmata in terra a modico ven-to eradicatur: ſic etiam omnes predicti q̄ntūcun-q̄ magni ad nutum dei eradicantur ⁊ tolluntur de vita preſenti. ⁊ ideo in fine concluditur:

r Et cui aſſimulaſtiſ me ⁊c̃. quaſi diceret: tal̃ aſ-ſimulatio eſt valde erronea. s Leuate. Hic conſequent̃ oſtendit̃ dei poteſtas cōtra iudeos †. ſ. 46. b de deo minus debito cōfidentes. ⁊ primo ad cō-ſiderationē diuīe maieſtatis inducunt̃. cū dici-tur: Leuate in excelſum oculos veſtros. i. ad o-pera celeſtia. t Et videte q̄s creauit hec. i. ex hoc cōſiderate magnitudinē creatoris: ſꝫ q̄d di-cit̃ Sap̄. xiij. A magnitudīe enim ſpeciei ⁊ crea- † Mat. 27. b ture poterat cognoſcibiliter creator eoꝝ videri.

v Qui educit ⁊c̃. i. multitudinē ſtellaꝝ ordīa-te in ſuo curſu ꝓcedentiū. x Et omnes ex no-mine vocat. quia oīa cognoſcit perfecte vſq̄ ad minima. y Pre multitudine ⁊c̃. iſta tria in deo ſunt vnū: tamen in nobis differunt. Forti-tudo enī reſpicit magnitudinē ⁊ correſponden-tiā mēbroꝝ: robur fortitudinem oſſium ⁊ neruo-rum: virtus magnitudinē effectuū. z Neq̄ vnū re. fuit. i. nulla res q̄ntūcūq̄ modica exit po-tentiā ⁊ ſciam diuinā. ideo cōcludit̃: a Qua-re dicis iacob. i. ꝑpl̃e iudaice deſcendēs a iacob

b Abſcondita eſt via mea. i. opera mea.

c A domino. i. non reddet ꝓ eis mercedē.

l Et a deo

☞ primimur quaſi iumẽta
ꝛ piſces:ſine rectore.
a Creauit.Oia nouit:
oĩa cõtinet:oĩa maieſta/
te ſua diſpẽſat. b Sa/
piẽtie ei⁹.ex hoc loco il/
Ro.11.d lud apl'i ſũptũ videt:In
cõpheſibilia iudicia ei⁹:
ꝛ inueſtigabiles vie ei⁹:
q̃ſi ſol⁹ de⁹ etern⁹ impaſ
ſibilis:immutabilis.ce/
tera oĩa deficiẽt. c De
ficiẽt pu.q̇.ſ.gaudẽt cor
poris ſanitate:ꝛ puerici
am ꝛ adoleſcẽtiã putant
eſſe ꝑpetuã. d Muta/
bũt.vt ſicut fortes ĩ deo
fient debiles mundo:ꝛ
poſt mortẽ carnis fiẽt im
mortales. e Sic aqui
le.ſicut aquila ſm phyſi
cos alliſo ad ſilicem ro/
ſtro vetuſtate nimia ad/
uncato innouat:ſic qui
vetuſtatem peccati ꝑ pe/
traȝ que eſt xp̃s mortifi/
cant mortui mundo in/
Ps.102 nouantur deo.vnde:Re
nouabit vt aq̃le iu.tua.
☞ Inſule

a ſ q: ꝓiudicauit me.
mino:et a deo meo iudiciũ meum a
ſ vl'bit. a ſ per te. b ſ in ſcripturis.
trãſiuit? Nũquid neſcis:aut nõ au/ b
a ſ hoc ſcȝ. b ſ vn⁹ eſt
a diſti? Deus ſẽpitern⁹ domin⁹ q̃ crea c d
a ſ de nihilo. b ſ quia caro non eſt.
uit termios terre ꝛ nõ deficiet neq̃ e f
a ſ quia ſpũs oĩpotẽs eſt. b ſ quia omnia nouit.
b laborabit: neq̃ eſt inueſtigatio ſa/ g
a ſ in fide heſitãti. b ſ fidei et operis.
piẽtie ei⁹. Qui dat laſſo virtutẽ et h
a ſ in mũdo fortes.
his q̇ nõ ſũt fortitudĩe ꝛ robur mul
a ſ ſed. ſ ex toto dãnati. b ſ a puericia. ſ qui pue
riliter viuũt. c ſ in infirmitate.
c tiplicat. Deficient pueri ꝛ labora/ i
a ſ qui fortes et ſani. ſ vitijs feruentes. b ſ in hac
vita. ſ anime ꝛ corporis.
bũt:et iuuenes in ĩfirmitate cadẽt. k l
a ſ non in ſe.
d Qui ãt ſperãt in dño mutabũt for m n
a ſ q̇bus volẽt ad deũ. b ſ innouati. c ſ ad deum.
e titudĩeȝ:aſſumẽt pẽnas ſic aq̃le cur o
ſ omnia facilia amãti. ſ ꝓficient.
rent ꝛ nõ laborabũt:ambulabũt ꝛ
ſ quia in eternum viuent.
non deficient.

a Et a deo meo iudiciũ ꝛc̃.i.non faciet vindi/
ctam de iniurijs mihi illatis.Ex hoc videt ꝙ in
populo illo erant aliqui qui deciderant in illum
errorem ꝙ dei ꝓuidẽtia ad actus humanos nõ
ſe extenderet.vel dicendũ ꝙ ꝓpheta vtitur com
muni modo loquẽdi quo homines in afflictiõe
longa poſiti dicunt a deo derelicti ꝛ traditi ob/
liuioni. b Nunquid neſcis aut non audiſti?
ꝛ quid ſit illud ſubditur: c Deus ſempiter/
nus.i.ſua deitate. d Dñs qui ꝛc̃.ꝛ ſic dicit
dñs ex tẽpore quo habuit creaturã ſubiectã.q.
d.iſta debuiſti ſcire:quia moyſes tibi annuncia
uit in principio Geñ. e Non deficiet.in ope
gubernatiõis. f Neq̃ laborauit.q: laſſitudi
nẽ operando nõ incurrit. g Neq̃ eſt inueſtiga
tio ſapiẽ eius.ſ.ad perfectũ:quia excedit inueſti
gationem humanã in infinitũ:Ro.xj.O altitu/
do diuitiaꝝ ſapientie ꝛ ſciẽtie dei ꝛc̃. h Qui
dat laſſo vir.ꝛc̃.ꝓducendo eos de nõ eſſe ad eſ/
ſe. i Deficiẽt pueri.ſ.morib⁹ ꝛ ſenſu. k Et
iuuenes.i.inſolẽtes. l In infirmitate cadẽt.
primo in culpã ꝛ poſtea in penã. m Qui aũt
ſperãt in dño.ꝛ nõ in ſeipſis p̃ſumptuoſe.
n Mutabunt fortitudinem.quia qui erãt pri/
us debiles ad grauia ſuſtinendum.gratia diui/
na efficiẽt fortes. o Aſſumẽt pẽ.ꝛc̃.i.q̇ pri⁹ erãt
tardi ꝛ pigri ad bõa opa:efficiẽt veloces ad ipa:
ꝛ h̃ videt ĩpletũ ĩ ve.ꝛ no.teſ.ꝑ ſucceſſiões gene
rationũ in illis q̇ veraciter cõuerſi ſutn ad deũ.
Taceant

Additio

Moraliter.

ct Cõſolamini cõſolami Ca. XL
ni popule meus ꝛc̃.Capitulũ illd̾ lit
teraliter expoſui de cõſolatiõe ppl'i facta ꝑ chriſtũ in aduentu
ſuo p̃mo:que duplex eſt.ſ.ex collatiõe gratie ꝛ gl'ie ꝑ apertio/
nẽ ianue celeſtis.Sicut dicit Ioh.j.Lex ꝑ moyſen data eſt:
grã ꝛ v̾itas ꝑ ieſũ xp̃m.iõ d̾r h̃ bis cõſolamĩ:ſemel ꝓ collatiõe
grẽ:ꝛ ſemel ꝓ collocatiõe gl'ie in apertiõe ianue celeſtis:ꝛ ſic
patet ꝙ hec expoſitio nõ ſolũ eſt litteralis:ſed etiã ſpiritualis
ꝓpter quod de alia ſpirituali ꝑtranſeo.maxime:q: alij expoſi
tores cõmuniter exponunt hoc capitulũ ad litterã de cõſolati
one facta ppl'o iudeoꝝ ꝑ cyrũ regem pſaꝝ:quando dedit eis
licentiã redeundi in iudeã.ꝛ expoſitionem quaȝ hic poſui di
cũt eſſe myſticã tm̃:ſȝ ꝯtrariũ ego oſtendi ꝑ textũ euangelij.
In ca.xl.vbi dicitur in poſtilla:Sup montẽ.hic cõſequen/
ter introducitur pſona conſolatoris.

Additio.

Licet expoſitio poſtillatoris de hoc qd̾ di
citur:Sup montẽ excelſũ.ſit ſatis conſo/
na littere ꝛ veritati ſm trãſlationẽ noſtrã:ſm tñ hebraicã ve/
ritatẽ nõ totaliter conſonat littere. Pro quo ſciendũ ꝙ grã
matica hebraici ſermonis a mult̃ deuiat a grãmatica latĩa:
ꝛ ſpecialiter in hoc ꝙ ſm grãmaticã hebraicã in verbis habe
tur differentia inter ſexũ maſculinũ ꝛ femininũ:ſicut nos ha
bemus in nominibus ꝛ hoc ſm quãlibet differentiã triũ pſo/
narum.Uerbi gratia aliter dicitur a femina ego comedo q̃ȝ a
maſculo:ꝛ ſic in ſecunda ꝛ tertia pſona.Similiter in hoc ꝓno
mine tu tui ꝛc̃.differentia eſt inter ſexum maſculinũ ꝛ femini/
num:loquens enĩ cũ maſculo aliter ꝓnominat tu q̃ȝ ſi cũ fe/
mina loqueretur:ꝛ hoc eſt valde manifeſtum cuicunq̃ habẽ/
ti aliqualem noticiã in illa lingua.vnde ĩ hoc loco vbi dicit:
Sup montẽ excelſũ aſcẽde.li aſcende eſt feminini generis:nõ
maſculini.Similiter li tu:ꝛ li euangeliças:ꝛ li exalta:ꝛ ſic de
ceteris verbis ꝛ ꝓnominibus hic cõtetis:q̃ oĩo ꝑtinent ad fe
mininũ genus vſq̃ ibi:Ecce deus veſter.ꝛ iõ magis ꝓprie h̃
verba ſm verã litterã hebraicã intelligant:referẽda ſunt ad
beatã virginẽ ꝛ ad ſanctã eliçabet:ſm ea que tradunt de eis:
Luc̃.j.vt ſit ſenſus ꝙ Eſa.in pſona dñi dic̃ beate virgini:Su
ꝑ montẽ excelſũ aſcẽde tu q̇ euãgeliças ſiõ.ſ.beata virgo:qd̾
ĩpletũ eſt qñ ꝯcepto filio dei in vtero virgĩali maria exurgẽs
ꝑrexit in mõtana:vbi manifeſte patet ꝙ aſcẽdit in mõtem ex
celſum.nã iudea vbi Zacharias manebat erat altior galilea
a q̃ receſſit maria.xp̃s eĩ de galilea ĩ hierl'm ꝑgẽs dicebat:Ec
ce aſcẽdim⁹ hieroſolymã:ꝛ q: de galilea in hierl'm btã virgo
nõ per planã viã ſed ꝑ montana iuit.ideo ꝓprie ei dicit:Su/
ꝑ mõtẽ excelſũ aſcẽde:ꝛ quia in ſalutatiõe ad eliçabet nõ ſolũ
mater:ſ3 etiã infãs in vtero ei⁹ xp̃m inſtinctu ſpũſſctĩ cogno/
uit:q: vt d̾r Luc̃.j.Factũ eſt vt audiuit ſalutationẽ marie eli/
çabet

çabet:exultauit infãs cũ gaudio.in quo deſignat gaudiuȝ de
pñtia dñi.iõ de beata virgĩe in ipa ſctã ſalutatiõe ꝓprie ĩtelli/
gitur.Qui euãgeliças ſion.ſ.q̇ nũcias bona ſctis animab⁹.ſ.
Eliçabeth ꝛ Iohãni.Cõſequẽter ꝓpħa in pſona dñi alloquit
ipam eliçabet.d.Exalta vocẽ tuã q̇ euãgeliças hierl'm:quod
impletũ eſt qñ eliçabet exclamauit voce maggna euãgeliçãdo
ipi hierl'm videlicet beate virgini dicẽdo:Beata que credidi/
ſti:qm̃ ꝑficientur in te que dicta ſunt tibi a dño.Cõſequẽter ꝓ
pheta in pſona dñi alloquit virginẽ dicẽs:Exulta noli time/
re.in quo innuit canticũ eius altiori voce formãdũ q̃ȝ cũ p̃mo:
ſolũ ſalutãdo euãgeliçauit:quaſi diceret:nõ ſolũ loquere vo/
ce ſubmiſſa ꝓut ſufficit ad cognate tue ſalutationẽ:ſed etiã ex
alta vocem.ſ.ꝓut requiritur ad modũ cãtici:ꝑ qd̾ cãticũ ciui
tatibus iude.i.eccleſijs pñtibus ꝛ futuris annũcies p̃ſentiã fi
lij dei in te incarnati.ꝛ hoc eſt qd̾ dicit:Dic ciuitatib⁹ iude:Ec
ce deus veſter:qd̾ cõtinue ĩplet in eccl'ia:cũ ꝑ cãticũ p̃dictuȝ
ſolennit memorat ſeu annũciat aduent⁹ dñi in eadẽ virgine:
interpoſuit tñ ibi ꝓpheta:Noli timere:quia virginalis pudi/
citia pauida eſt ꝛ timida.vnde angelus ei dixit:Ne timeas
maria:ꝛ etiã vt innueret ꝙ tanta erat humilitas virgĩs ꝙ nõ
p̃ſumebat cãticũ publice cãtãdũ formare niſi ſpũſſancti ĩſtin/
ct⁹ eã tãgeret ſeu moueret.De quibuſdã aũt in cãtico virgis
cõtẽtis q̃dã ĩuẽdo ꝓpheta hic põit.vt cũ dic̃:Ecce dñs ĩ for/
titudĩe veniet:ꝛ brachiũ eius dñabit:q̃ quidẽ verba videt cor
rñdere huic qd̾ d̾r in cãtico:Fecit potentiã ĩ brachio ſuo.vtro
biq̃ enĩ dat intelligi ꝙ incarnatio filij dei ꝑtinet ad ĩfinitatẽ
diuine potentie.ꝛ ſequit:Ecce merces ei⁹ cũ eo.in ꝓpheticis eĩ
locutionib⁹ ꝓmittebat incarnatio filij dei quaſi merces a deo
danda in futuꝝ.ſicut Geñ.xxij.abrae dictũ fuit:Benedicent
in ſemĩe tuo oẽs gẽtes:ſed in predicto cãtico hec merces:vt iã
data annũciat.vñ dicit:Suſcepit iſrl' pueꝝ ſuũ.cui corrñdent
v̾ba ꝓphete.dicẽs:Ecce merces ei⁹ cũ eo.Et q: vt dicit Grego.
in benedictiõe cerei:nihil nobis naſci ꝓfuit:niſi redimi ꝓfu/
iſſet.ideo ſubdit:Et opus illi⁹ corã illo.ſ.opus redẽptiõis:qd̾
maxime ꝑtinet ad diuinã miſericordiã:q̃ inter diuina opa pe/
minet.vñ in pſ̃.Miſcratiões ei⁹ ſup oĩa opa ei⁹:ꝛ ideo in can/
tico cũ dixiſſet:Suſcepit iſrael pueꝝ ſuũ.ſubdit:Recordat⁹ mi
ſericordie ſue.Seq̇t:Sic paſtor gregẽ ſuũ paſcet:in quo innu/
it ꝓpheta ꝙ xp̃s ſe haberet vt paſtor ad gregẽ ſuũ:non vt ad
gregem alienũ ſicut mercennari⁹:cui nõ eſt cura de ouib⁹:Io/
han.x.qd̾ corrñdet huic qd̾ dicit in cãtico.Sic locut⁹ ẽ ꝛc̃.ad
patres enĩ ſemꝑ ſe habuit deus vt paſtor cuȝ ꝓprio grege.vñ
in pſ̃.Nos aũt ppl's ei⁹ ꝛc̃.Cetera exponãtur vt in poſtil.q̃ q̇
dem expoſitio non ſolum videtur conſona littere:ſed in ſe rati
onabilis.Eſaias enim qui euangelicus ꝓpheta dicitur:vt in
ꝓlogo ꝛ in proemio:ſicut de voce baptiſte in deſerto clamantĩ
hiſtoriã

hiſtoriam ꝓphetice texuit. vt ſtatim ſupra: ſic non immerito de voce virginis ſalutantis ⁊ cantantis ꝓpheticam hiſtoriam p̄dicere debuit: premittit tn̄ hiſtoriā de voce baptiſte: q̄uis ordine tp̄is poſterior fuit: eo ꝙ illa fuit oībus notior: a notioribus enī incipit ꝓceſſus diſcipline.

In eodē capitulo vbi dicitur in poſtilla: Pre mltitudīe fortitudinis ⁊ roboris.

Additio. ij.

Ubi nos habemus: Pre multitudine fortitudinis: hebraica littera ſic habet: Pre multitudine ⁊ fortitudine roboris ⁊ virtutis nec vnus defuit: cuius ſenſus pōt eſſe talis ꝙ militia celeſtis que in tāta multitudine eſt cōſiderari debet: ꝙ quelibet ſtella habet fortitudinē. ſ. potētiā ⁊ virtutē actiuā ad influendū in iſtis inferiorib⁹. vn̄ Gen̄. j. de ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis dicit: Poſuit ea in firmamēto celi ⁊c̄. ⁊ ī pſ̄. Solē in poteſtate diei ⁊c̄. ⁊ ſic diuinā potētiā ⁊ ſcientā cōmendat ꝓpheta nō ſolū ex numeroſa multitudine celeſtis militie: ſed etiā ex fortitudine ⁊ robore ⁊ virtute influxiua eis a deo collata: a quibus nulla ſtella q̄tūcunq̄ modica deficit quin habeat aliqualē potentiā: ex quibus excitaꝛ magis humana mēs ad cōſiderādū magnitudinē potētie creatoris.

Glo. or.

a Taceant ad me inſule. Ca. XLI Quia in ſalo ponunꝛ: gētes. ſ. q̄ ſalſis ⁊ amarꝭ fluctib⁹ ſeculi tundunꝛ. b Quis ſuſcita. ab ori. Quidā hebreoꝝ hoc ad cyruz regē pſarū refert: ꝙ ſuſcitat⁹ ſit aduerſus babylonios ab oriente ꝙ ei fecerit parere dn̄s plurimas gētes ſubijciēs gladio eius ⁊ arcui. Sic quoq̄ cetera ad ip̄m referūt ꝙ. ſ. babylonijs idola nō profuerunt humano ſtudio facta. Alij hebreoꝝ hec ad abraaz referunt qui vocatus ſit iuſtus ab oriente. i. de chaldeis qui ſol⁹ iuſt⁹ inuent⁹ ſit ⁊ ſecut⁹ eſt deū. Egrediēs de terra ſua: et tradidit eis reges qui contra ſodomam ⁊ gomorrā venerant: ⁊ fecit eos ꝗ̄ gladiū ⁊ arcū eius quaſi puluerē et ſtipulā: ⁊ pſecut⁹ eſt illos: reuerſus eſt in pace: nec longi itineris curſū ſenſit: ⁊ hoc nō ſuis viribus ſed dn̄i miſericordia fecit q̄ ab initio cognouit hec Uidert̄ inſule. i. gētes in circūitu: et illi⁹ virtute pterrite ſūt: ⁊ extrema terre. i. Sem fili⁹ noe q̄ extremo terrarū tp̄e cū patre ⁊ fratrib⁹ diluuiū euaſit: vſq̄ ad tp̄s illius reſeruat⁹: quē melchiſedech intelligi volūt: ⁊ veniſſe obuiam abrae de prelio reuertenti: et eū benedixiſſe ⁊ dei benedictionib⁹ roboraſſe. Ip̄m quoq̄ fabrū eſſe erariuz q̄ abraam cōflauerit: ⁊ malleo ſue artis ad meliora ꝑduxerit. ⁊ dixerit: Bonū eſt vt timori dn̄i glutineris: ⁊ ei iūgaris: ⁊ confortauit eum clauis p̄ceptorum vt in timore dn̄i permaneret. c In pedibus. Laborē vel laſſitudinem hui⁹ vite nō ſentiet. Exultauit vt

Pſ. 18. gigas ad currendā viā. ☞ Et tu

a ſ audi iſrl̄ et tace. b ſ ad audiendū per apoſtolos.

a Taceāt ad me Ca. XLI a†

a ſ q̄ erāt fortes in mūdo: ſint fortes in deo. fortitudo mūdi: voluntatē implere: dei mortificare.

inſule: ⁊ gētes mutēt fortitudi- b c

a ſ fide ad me. b ſ alijs predicent

nē: Accedāt ⁊ tūc loquantur: ſi d

a ſ vt diſcernant inter deum et idola: et verū deus omnia iuſte diſponat.

mul ad iudicium ꝓpinquemus.

a ſ niſi ego. b ſ in iudea q̄ ē in oriētali plaga xp̄m icarnari: mori: ſuſcitari voluit. c ſ vl̄ iuſticiā

b Quis ſuſcitauit ab oriēte iuſtū: e†

a ſ īſpirādo: et de ſepulchro. d. Exurge glia mea et ſecur⁹ rn̄dit: Exurgā dilucu. b ſ obediēs vſq̄ ad mortē. c ſ Poſtula a me et dabo tibi gētes hereditatē tuā et poſſeſſionē tuā.

vocauit eū vt ſequereꝛ ſe: Dabit f† g†

in conſpectu eius gentes: ⁊ re-

a ſ cōuerſos. b ſ vincul̄ fidei. c ſ pater. d ſ cōtrarias poteſtates.

gēs obtinebit. Dabit q̄ſi pulue- h†

ſ verbi.

rē gladio ei⁹ ſic̄ ſtipulā vēto rap

a ſ p̄dicationi. b ſ filij. c ſ filius. d ſ aduerſarios. e ſ de mūdo ad patrē.

tā arcui ei⁹. Perſequeꝛ eos: tran i k†

a ſ pacē relinquo vobis: pacē meā do vobis.

c ſibit in pacē: ſemita in pedibus l†

a ſ predicta.

eius nō apparebit. Quis hec o- m†

a ſ per b ſ ad ſe. c ſ omnes.

perat⁹ ē et fecit: vocās genera- n

a ſ mundi. b ſ feci quia primus ⁊c̄.

tiōes ab exordio† Ego dn̄s pri- o p†

a ſ ſine principio. b ſ ſine fine.

mus et nouiſſimus ego ſum. Ui q

a ſ deū ꝑ fidē. b ſ gētes vl̄ eccl̄ie. c ſ Initiū ſapiētie timor domini. d ſ In oēm terrā ex. ſo. e.

derūt inſule ⁊ tim uerūt: extrema

a ſ audita p̄dicatione apoſtoloꝝ.

ma terre obſtupuerūt: appropi-

a ſ fide ad deum. b ſ fideliū.

quauerꝛ ⁊ acceſſerūt. Unuſquiſq̄

a ſ in fide. b ſ verbo et facto. c ſ infirmo

ꝓximo ſuo auxiliabiꝛ: ⁊ fratri ſuo

a ſ in dn̄o deo viuo et vero: q2 idola dij nō ſūt. ſ3 opa hoīm. ⁊ h̄ ē cōfor. b ſ deū ſuū ſtudioſe faciendo.

dicet: conſortare. Confortauit r

Nico. de lyra

a Taceant. Poſtq̄ ꝓpheta induxit populū iſrael ad certaz expectationē ꝓmiſſorū ex diuina bonitate. hic ↄſequēter idē facit ex eius charitate que amicos nō defraudat a ꝓmiſſi cōſecutione. ⁊ diuidiꝛ in duas partes: q2 p̄mo oſtēdiꝛ dei dilectio ad dictū populū ex beneficijs que ei ī pteritis ↄceſſit. ſcd̄o ex ꝓprio filio quez ei ꝓmiſit ea. ſequēti. Prima in tres ſ̄m tria bn̄ficia. ſcd̄m poniꝛ ibi: Et tu iſrl̄. tertiū ibi: Prope facite. Circa primū ſciendū ꝙ primū beneficiū fuit collatū ī abraā quē de⁹ ſeparauit ab infidelibus educendo eum p̄mo de vr chaldeoꝝ: Gen̄. xj. ca. Et ſcd̄o de aram: Gen̄. xij. ⁊ ꝑ ↄſequēs populuz ab eo deſcēdentē ꝑ iſaac ⁊ iacob ab infidelib⁹ ſeꝑauit: propter q̄d ⁊ legē ei in mōte ſynai ſpecialiꝛ ↄceſſit. ꝓpter q̄d diciꝛ pſ̄. cxliiij. Nō fecit taliter om̄i natiōi: ⁊ iudicia ſua nō manifeſtauit eis. Et diuidiꝛ ī duas: q2 p̄mo poniꝛ hm̄ōi ſeꝑatio. ſcd̄o cōtra idolatras inuectio. ibi: Uiderūt. Circa primū primo ad hui⁹ ↄſiderationē inducit. d. Taceāt ad me inſule. i. habitatores inſulaꝝ. b Et gētes. terrā aridā habitātes. c Fortitudinē mutēt. vt q̄ erāt fortes ad mala: ſint fortes ad bona. d Accedāt ⁊ tūc loquanꝛ ſimul. ſi h̄nt aliquid iuſtū ꝓ ſe. ſecūdo beneficiū recolit. d. e Quis ſuſcita. ab ori. ⁊c̄. i. abraā vt exponunt cōmuniter catholici ⁊ hebrei quē dn̄s vocauit p̄mo a chaldea vt dictū eſt. et poſtea abraā. ⁊ vtraq̄ regio vergit ad orientē reſpectu iudee quā dn̄s ei repromiſit: Gen̄. xiij. f Uocauit eū. ꝑ viaz fidei ⁊ obediētie. vn̄ ⁊ ex fide ſ̄m mandatuz dei voluit filium īmolare: Gen̄. xxij. ⁊ ad Heb. xj. et ideo dn̄s ei aſtitit ip̄m ꝓtegendo: ꝓpter q̄d ſubditur: g Dabit in cōſpectu ⁊c̄. Et loquitur hic ꝓpheta de p̄terito ꝑ modū futuri: ſicut frequēter fit in ꝓphetiꝭ. ⁊ hoc fuit īpletū qn̄ abraā cū. ccc. vernaculis ſuis quattuor reges fortes debellauit: Gen̄. xiiij. h Dabit quaſi puluerē ⁊c̄. q2 eos facillime debellauit diuina virtute ſibi aſſiſtente. i Perſequeꝛ eos. q2 pſecut⁹ fuit fugiētes vſq̄ hoba ⁊ phenicē: Gen̄. xiiij. k Trāſibit in pace. q2 nullus de ſuis in bello illo cecidit. l Semita pedibus ei⁹ nō apparebit. q2 valde faciliter ad bellū iuit ⁊ redijt: ſicut de homine faciliter tranſeunte et leuiter: dicitur ꝙ non figit veſtigiuz in terra. vl̄ non tangit terrā. m Quis hec operat⁹ ⁊c̄. q. d. de⁹ ⁊ nō hō. iō ſubdiꝛ: n Uocans generatiōes. ſ. ad fidem ⁊ amicitiā ſuā. o Ab exordio. ſ. tēporꝭ q̄d ptz ī abel iuſto: ſeth: noe: abraam et ſic de alijs. p Ego dn̄s. ⁊ iō poſſum vocare ad meā amicitiā q̄s volo ſine iniuria cuiuſcunq̄ cū nulli tenear: ſed omnes id quod ſuut tenent a me. iō ſb̄diꝛ: Prim⁹ ⁊ nouiſſim⁹ ego ſū ⁊c̄. q Uidert̄ ⁊c̄. Hic cōſequēꝛ per oppoſitum ponitur īuectio contra factores ⁊ cultores idoloꝝ. Circa q̄d ſciendū ꝙ ſicut dicit Euſebius in chronica ſua āno vij. abrae Ninus rex aſſyriorum condidit niniuen ⁊ ip̄e incepit idolatriam: q2 fecit imaginē Belo patri ſuo defūcto: cui exhibebat tantā reuerentiā ꝙ parcebat reis fugiētib⁹ ad ip̄am: vt diciꝛ in ſcholaſtica hiſtoria: ꝓpter quod dicti cōfugientes īceperunt adorare illā imaginē. ⁊ ad imitationē huius facti alij fecerūt imagines charis ſuis defunctis: ⁊ ſicut imago facta a Nino vocabaꝛ belus ⁊ fuit primuz idolū: ſic hoc nomen deriuatum ē ad alia idola: vtpote bel: baal: baalī: beelphegor: ⁊ beelçebub: ⁊ huiuſmodi: ſ̄m diuerſitates gētium ⁊ linguaꝝ: ⁊ quia hoc fuit multiplicatum tp̄e abrae vt dictū eſt. iō iuxta ipſius fidelitatē arguiꝛ hic idolatria iſtoꝝ. ⁊ hoc eſt q̄d dicitur: Uiderūt inſule ⁊c̄. i. habitatores inſulaꝝ ⁊ aliaꝝ terrarum viderunt reuerentiā idolis a potentib⁹ exhibitā: ⁊ ſic in timore poſiti cōfugerūt ad ipſa venerāda: vt ſic eis parcereꝛ. iō ſubditur: Appropinquauerūt ⁊ acceſſerūt. ſ. ad idola. Unuſquiſq̄ ꝓximo ſuo ⁊c̄. quia qn̄ aliquis habebat amicū in ꝑiculo poſitū cōſulebat ſibi refugere ad idolū. ⁊ q2 exemplo nini alij potentes fecerūt idola per manus tn̄ artificū. ideo ſubdiꝛ: r Cōfortauit faber ⁊c̄. ad cui⁹ intellectū ſciendū ꝙ in fabrica

A

B † I. 44. a et. 48. b. Apo. 2. c

a Et tu iſrael ſerue meꝰ iacob quē elegi ſemen abraā amici mei. Dominus ad apoſtolos affectuoſe. Iudei autem hoc ad ſe referunt. Nota ꝙ ꝓphetia ordinē hiſtorie nō ſuat. Pꝰ vocationē eni gentiū ꝑdicit vocatio apl'oꝝ. Et tu iſrl'. Carnali iſrl' dictū eſt: Quare dic' iacob ⁊ loq̄ris: Abſcōdita ē via mea a dño ⁊c̄. Nūc ad ſpūalē loqt' q̄ dñi ſuſcepit aduētum. Hūc pmo ſeruuz: deinde electū: tandē ſemē abraā vocat. Prius enī ſpiritum ſeruitutis ī timore accepimꝰ. poſtea electi ī amicitiā dei iūgimur.

b Et a lōginq̄s. Iam vſq̃ ad extrema iudei diſꝑſi: et inde ad fidē multi vocati. vñ: Uobis oportebat primuz loq̄ verbū dei ⁊c̄.

Act.13.g

c Uermiſ iacob. ⁊c̄. Uermes dicuntur apoſtoli tanq̄ꝫ eius imitatores. q̄ dicit: Ego ſum vermis ⁊ non homo. et ſicut vermis penetrat terram: ſic predicatio eorum audientium corda

Ps.21.

d Qui mortui eſtis ex iſrael ⁊c̄. ſicut ille qui dicit: Quotidie morior ꝓpter veſtram gloriam fratres. ⁊ alibi: Uiuo ego. iam non ego: viuit vero in me chriſtus.

Gal.2.d

e Ego poſui te q̄ſi plauſtrum triturans nouum. Uir eccleſiaſticus habet predicationis roſtra ſerrantia in plauſtro nouo q̄d nō operatur in vetuſtate littere: ſed in nouitate ſpiritus conterit incredulorum corda duriſſima. ſeparans triticum a palea: mōtes colleſq̃ cōminuens: id eſt hereticorum principes qui comminuti in puluerem rediguntur: et nihil eſſe dicūtur: vt male congregati bene diuidantur.

Dabo in

a ſ formā ſimulacri.

faber erarius ꝑcutiēs eū malleo q̄ui cu

a ſ cum idola colebantur. b ſ glutinum hoc.

debat tūnc tp̄is: dicēs glutio bōnū eſt: †

a ſ deum. b ſ quolibet impulſu.

⁊ cōfortauit eūz clauis vt nō moueret. †

a ſ vere. b ſ priꝰ ſpiritu timoris. c ſ lucrator cōtra demones. d ſ non vos me elegiſtis ſed e.e.v. e ſ carne et fide.

a Et tū iſrael ſue meꝰ: iācob quē elegi: ſē a† b†

a ſ ſpiritu charitatis. b ſ in cuius fide. c ſ et ſimiles.

mē abraā āmici mei: in qūo apphēdi tē c† d

a ſ vbi diſꝑſus eras. b ſ finibus.

b āb extremis terrę: ⁊ a lōginquīs eiꝰ vo e

a ſ ſpūaliter q̄ et alijs ꝑdicaturus.

caui te et dixi tibi: Seruūs meꝰ es tu: f

a ſ a facie ꝑſecutoꝝ. b ſ ecce ego vobiſcū ſuz vſq̃ ad cō.

elegi te ⁊ ñ ābieci te. † Ne timeas q2 egō g† h

a ſ a me. b ſ via veritas et vita. c ſ ne vincaris.

tecū ſū: ne declinēs q2 egō deꝰ tuꝰ. Cōn i k

a ſ vt vincas.

fortaui te: ⁊ aūxiliatꝰ ſū tibi: ⁊ ſuſcepi te l

a ſ potētia filij mei. b ſ ideo. c ſ intꝰ. ſ aduerſarij tui populus iudeoꝝ.

dexterā iuſti mei. Eccē cōnfundent et m

a ſ exteriꝰ. b ſ iudei et gētes. c ſ cito

erūbeſcēt ōēſ q̄ pugnāt adūſū te. Erūnt

deficiēt. ſ quia. ſ etiam fortes

q̄ſi nō ſint: et ꝑibunt viri q̄ ꝯtradicūt ti

a ſ Uidi impium ſuperexaltatum et eleuatuz ſicut cedros libani. Et tranſiui et ecce non erat et queſiui eum et non ē.

bi. Qūeres eos ⁊ nō inuenies viros re n o

belles tuos: ⁊ eſt q̄ſi nō ſint: ⁊ veluti cō

a ſ quaſi nō debes timere.

ſūptio hoīs bellātis aduerſū te: q2 ēgo

a ſ ꝓtector. b ſ oꝑationē.

dñs deūs tuus apprehēdēſ mānū tuā:

a ſ ne timueris. b ſ vel uabo. c ſ ego ſū vermis et nō homo: oppro.ho.et abiectio plebis.

dicēſq̃ tibi: Nē tieas ego adiūui te. Nō p

ſ c̄ꝫuis vilis. ſ mundo.

c d li timere vmis iacob: q̄ mortui eſtis ex q

ſ non alius

iſrael. Ego auxiliatus ſū tui dicit dñs: ⁊

ſ ſanguine filij. ſ qui eſt.

e redēptor tuꝰ ſanctꝰ iſrael. Ego poſui te r

ſ vt cōteras cōtrarias poteſtates.

q̄ſi plauſtrū trituraſ nouū: habēs roſtra

ſ reges.

ſerrātia. Triturabis mōntes ⁊ cōminu s

a ſ duces comites. b ſ ſeparans triticum a palea.

es: et cōlles quaſi puluerē pones. Uēn t

a ſ ſuperbia eorum.

tilabis eos ⁊ ventūs tollet: ⁊ turbo diſ

a ſ fide bonoꝝ: potentia miraculorum: diſperſione maloꝝ.

perget eos: et tu exūltabis in domino: v

a ſ gentes magiſtrum veritatis non habentes.

in ſancto iſrael lętaberis. Egēni ⁊ pau x†

a ſ a philoſophis. b ſ doctrine. c ſ in philoſophis.

peres qūerunt aqūas et non ſūnt: lin ‡

a ſ ideo. b ſ ſine lege et ꝓphetis. c ſ alius nō poteſt.

gūa eorum ſiti āruit. Egō dominus ex

ſ et. ſ omnino.

audiaz eos: deus iſrael: nō derelinquā

a ſ gentibus ſuꝑbis. b ſ alias ſummis. c ſ flumina predicatores a xp̄o flumine: flumē dei repletū eſt aquis. ſ fluminis impetus letificat ciuitatem dei.

eos. Aperiāz in ſūpinis collibus flūmi †

a ſ humilium. b ſ benedicite deo domino d. fontibus iſrael.

na: et in medio cāmporū fōntes. Ponā ‡

a ſ gentes. b ſ abundantiā celeſtis ſapientie c ſ qui ſitit veniat et bibat. d ſ idem. e ſ doctoribꝰ.

deſertūm in ſtāgna aqūarum: ēt terrāz

tione idoli de metallo ꝑ malleationez tres operarij ſunt neceſſarij. Primꝰ eſt ille qui materiā in igne calefactā cū martello duc̄ ad formā partiū idoli. Secūdus eſt qui partes ſic formatas cū martello cū lima polit. Tertiꝰ eſt qui partes ſic preparatas ad inuicē cōſolidat ⁊ cōiungit. ⁊ hoc notatur cū dr̄: Confortauit ⁊c̄. Et cōſtruatur ſic littera: Faber erarius. i. metallicus. Percutiēs malleo. i. martello. ſ. materiam ducendo ad idoli formā. Confortauit. i. efficacit' monuit. Eū qui cudebat. i. cū lima poliebat. Cudere eſt ī vna ſignificatione idem eſt quod polire: vt dicit' in libro qui vocatur catholicon. Tunc temporis: id eſt tempore abrae quo fabricatio idolorum cepit multiplicari. vt dictum eſt. Dicens: iſte qui poliebat erat dicens ſupple conſolidatori. Glutino bonum eſt. id eſt bonum eſt partes idoli formatas ⁊ politas ad inuicem coniungere glutino. i. forti iunctura. ita ꝙ accipitur hic glutinum pro illo metallo quo conſolidātur partes ad inuicem. Et vocatur gallice ſonadeure. vnde in hebreo ſic habetur: Dicens conſolidatori bonum hoc. ſ. ꝙ fortiter cōſolides partes idoli ſic preparatas: ſic enim mutuo ſe exhortabāt' artifices ꝓpter maius lucrū habendū: ⁊ ꝓpter gratiā dominorum. a Et tu iſrael. Hic recolitur ſecundū beneficiū exhibitū populo tꝑe moyſi. ſ. eductio de ſeruitute egypti. ⁊ diuiditur in tres partes. q2 prīo deſcribitur hic exitus. ſecundo aduerſariorum caſus. ibi: Ecce cōfundentur. tertio hebreoꝝ ꝓfectus. ibi: Egeni. Circa primū dicit' in ꝑſona dei: Et tu iſrael ſerue meus. quaſi diceret: ex q̄ eduxi te de ſeruitute egypti factus es ſpecialiter ſeruus mihi. b Iacob quē elegi. eſau reprobato. ſꝫ q̄d dicit' Malach. j. Iacob dilexi: eſau aūt odio habui. ⁊ accipit' h' Iacob ꝓ ppl'o deſcēdente ab eo. c Semē abraā amici mei. quia amore mei paratus fuit filiū vnigenituz immolare. d In quo apprehēdi te. i. mihi appropriaui eius meritis. e Ab extremis terre ⁊ a longinquis eius vocaui te ⁊c̄. q2 abraam fuit vocatꝰ de chaldea. vt dictum eſt. ſ̄. f Seruus meꝰ. expōatur vt ſupra. g Ne timeas. minas pharaonis. h Quia ego tecū ſum. te ꝓtegens ⁊ defendens. i Ne decĺnes a verbis moyſi ſerui mei. k Quia ego deus tuus confortaui te. ſ. per euz. iō ſubditur: l Et ſuſcepi te dextera iuſti mei. i. moyſi: ad extrahendū te de ſeruitute egypti. m Ecce confundentur. Hic conſequēter ponitur aduerſariorū caſus. cū dicitur: Ecce cōfūdent' ⁊c̄. q2 pharao cū ſuo exercitu ꝑſequēs hebreos ſubmerſus fuit in mari rubro. Exo. xiiij. n Queres eos. q2 ſicut dictū fuit Exo. xiiij. mare ꝓiecit egyptios mortuos ad litus ad quod tranſierant filij iſrael vt ſic eſſent certi de morte eoꝝ: ⁊ vt haberent ſpolia. ideo dicit': Quereſ eos: inueſtigando ꝑcioſa que erāt ſuper defunctorum corpora. o Et non inuenies viros rebelles ⁊c̄. non dicit: Non inuenies eos abſolute: ſed non inuenies viros rebelles tuos: id eſt te perſeq̄ntes. q2 iā erāt mortui: ⁊ ſic nō poterāt amplius eos perſequi: ⁊ ſic patet littera vſq̃ ibi: p Noli timere vermis iacob. i. qui fuiſti inter egyptios reputatus vilis ſic̄ vermis. q Qui mortui eſtis ex iſrl'. i. reputati vt mortui in ſeruitute egypti: q2 ſeruitꝰ eſt mors ciuilis: ⁊ q2 nō ſolū egyptij aduerſarij erāt hebreorum: ſed etiam chananei qui poſtea ab hebreis fuerunt debellati: vt patet libro Ioſue. ideo ſubditur: r Ego poſui te quaſi plauſtrum ⁊c̄. ſicut enī tale plauſtrū ductū ſuꝑ ſegetes conterit eas: ſic populus iſrael contriuit chananeos. ideo ſubditur: s Triturabis montes. i. maiores: Ioſue enim debellauit. xxxj. reges: Ioſue. xij. t Et colles. id ē minores principes. v Et tu exultabis ⁊c̄. expulſis chananeis de terra ꝓmiſſionis. x Egeni et pauperes querunt aquas et non ſunt. Hic deſcribitur profectus filiorum iſrael per deſertū vbi filij iſrael primo paſſi ſunt aque defectū: ſed dominus ſuppleuit non ſolum ſemel ſed pluries: vt patet Exo. xv. ⁊. xvij. ⁊ Nume. xx. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Egeni et pauperes querunt aquas et non ſunt ⁊c̄, et patet littera vſq̃ ibi:

Dabo in ſo

Glo. ordi.

a Dabo in ſolitudinem cedrum ⁊c. Arborum varietas diuerſitatez ſpũalis gratie ſignificat: ne ſaltem vna chorda de cithara domini ⁊ aliqua gratiarum virtus eccleſie deeſſe videatur: quarum ſublimitatem ad celeſtia feſtinãtẽ illuminat lignũ oliue: fomes lucꝭ: reqes laborantis vel laſſati. b Spinam et myrtum et lignum oliue. In .lxx. ſethim: que eſt albe ſpine arbor ſimilis myrrhe leuitatꝭ ⁊ fortitudis ⁊ pulchritudinis ⁊ ĩputribilis: de qua arca facta eſt. Ex hac etiã terra dicta ẽ ſethim. Spina primo homini ĩ penã fuit data. Añ cũ oparꝰ fueriſ terrã: nõ da. f. ſz ſpin. ⁊ tri. ger. ter. Sẽtibꝰ aũt ꝑ gloria p̃dicatores ſpine ſunt: qui ſubditorũ vitia non palpãt ſed pungũt. Myrtꝰ aromatica ſpẽs ĩputribilis feſſa membra cõſolidat ⁊ reparat. ⁊ iõ cõſolatores ſancte eccleſie ſignificat. vnd̃ Apſus. Bñdictus deꝰ ⁊ pater dñi nr̃i ieſu xp̃i: q̃ ꝯſo. nos in om̃i tp̃e.
c Nũciate. ſignificat: qꝛ idola nec audiendi nec reſpõdendi habẽt facultatẽ. nũciate futura: vt rex euẽtibus vr̃am mõſtretꝭ potẽtiã. Notãdũ poſt aduẽtũ xp̃i ꝯticuiſſe idola: futuroꝝ ſcientiã ꝓmittentia. de xp̃o quoqꝫ ⁊ de apl̃is: ⁊ de ſua abolitiõe nihil potuerũt p̃dicere: mlꝭto minus ergo aliena bona vel mala nũciare potuerũt. Si quid aũt p̃dixerũt: ſꝑ veritati iunxerũt mẽdacium: ⁊ ſic ſniam tẽperauerũt: vt q̃cquid eueniret oraculo cõueniret: vt hoc: Aio te eacida romanos vincere poſſe. Patet ꝙ idola poſt aduentũ xp̃i vocẽ amiſerũt. d Si poteſtis. neqꝫ demones poſſũt niſi ꝑmiſſione dei ꝙ aſſident idolis: q̃ nec porcos: nec ſancti Job iumẽta potuerũt diſꝑdere ſine dei ꝑmiſſione. Paulꝰ q̃z tradidit ſathãe quoſdã. e Suſcitaui. Adhuc contra idola loquiť ⁊ cõtra cultores eorũ poſt chriſti aduẽtũ quibuſdã in errore manẽtibꝰ ſuſcitať ppl̃s nationũ. Hebrei ſuſcitari ab aquilone: ⁊ venire ab ortu ſolis aſſyriũ ⁊ perſã interp̃tanť q̃ hierl̃m venerẽt ⁊ p̃ncipes illiꝰ cõculcauerũt: nullumqꝫ idoloꝝ q̃ colebãt ħ ſciuit eſſe vẽtuꝝ niſi ſolus deus qui vltus ẽ eos pro peccatis ſuis. Suſcitaui ab aquilone et veniet ab ortu ſo. gẽtes que frigide torpentes ſine calore dilectionis vt credant in eum qui vẽit ab ortu ſolis. vnde ſupra: Quis ſuſcitauit ab oriente iuſtum.
f Quis annunciauit ab exordio vt ſciamus: ⁊ a principio vt dicamꝰ iuſtus es. Quaſi nullꝰ deus in gẽtibus fuit qui annũciauerit aduentũ filij: ſi eſt autem qui annunciauerit: dicemus quia iuſtus eſt. In aduentu filij demones qui ĩ idolis ventura nunciabant obmutuerãt.
g Audiens ſermones veſtros. qꝛ bruta gentiliũ corda errorẽ ſuũ intellexerũt ⁊ vaticinia falſa reliquerunt. h Primus ad ſion dicet. Eccleſia ſcilicet ecce adſunt filij ſcilicet tui: quos per fidem meam donaui tibi: ſcilicet apoſtoli: quorum predicatione nati ſunt tibi filij.

Ecce om.

Eſaie Ca. XLI

a ſ doctoribus. b ſ qui biberit ex hoc nõ ſitiet in eternũ. c ſ irrigata terra oriunť arbores d ſ gentium.
a inuiã in riuos aquaꝝ. Dabo in ſo/ a†
a ſ ſanctos in eternũ victuros in quibꝰ opinionis bone odor. b ſ predicatorum reꝑhenſionem.
b litudinẽ cedrũ ⁊ ſpinaz et myrtuz
a ſ miſericordes. b ſ gentiũ. ſ altiſſimos q̃rũ cõuerſatio in celis eſt.
et lignũz oliue. Ponaz in deſerto
a ſ diuites ſeculi q̃ ſi ſunt in ſe fructuoſi ferũt p̃dicatores. ſicut vlmus vitẽ. b ſ humiles fide virentes c ſ minores exempla maiorum.
abietẽ vlmũz ⁊ buxũ ſiľ: vt videãt
a ſ memoriter. b ſ id eſt intelligentes imitenť.
et ſciant ⁊ recogitẽt et itelligãt pa
a ſ mirabilis deus in ſanctis ſuis.
riť: qꝛ mãnꝰ dñi fecit hec: ⁊ ſãctus †
a ſ ipe fecit nos ⁊ nõ ipſi nos. b ſ mirabile. c ſ q̃ſi camꝰ in vijs: vt rñdeatis: quare nõ itellexiſtis ꝙ manus dñi fecit hec. ſ o gentes que credere deſpicitis alijs credẽtibus: ſicut ſcriptũ ẽ iſrael eſſe credẽtẽ et nõ credentẽ.
iſrľ creauit illud. Prope facite iudi b†
a ſ quare ñ vultis credere. ſ cõſilia rõis quare veritatẽ nõ ſuſcipiatis.
ciũ vr̃m dic dñs: afferte ſi q̃d forte c
a ſ os habẽt et nõ loquenť. b ſ indicẽt idola ſi debeant coli an ille. ſ idola in quibus confiditis.
habetis dicit rex iacob. Accedãt ⁊ d†
a ſ filij aduentũ: fidẽ gentiũ: interitũ ſuũ.
ãnũcient vobis quecũqꝫ ventura e
a ſ quõ mũdꝰ factus ex nihilo. b ſ ſi poteſtis. c ſ vt colamus vos.
c ſũt. Priora q̃ fuerẽt nũciate: ⁊ põ/
a ſ os habent et nõ loquenť. b ſ vos deos eſſe. c ſ fidem cuiuſqꝫ.
nemꝰ cor nr̃m et ſciemus. Nouiſſima eoꝝ ⁊ q̃ vẽtura ſũt indicate nobis† Annũciate q̃ futura ſũt in fu/
ſ ſic. a ſ alio ſigno demõſtrat idola deos nõ eſſe
turũ: ⁊ ſciemꝰ qꝛ dij eſtis vos. Be/ f g†
d ne qꝫ aut male ſi poteſtis facite: et
a ſ agẽda vel futura p̃dicite ſicut ego. b ſ q̃s debeat coli.
loquamur et videamꝰ ſiľ. Ecce vos b†
a ſ idolũ nihil eſt. b ſ qꝛ dij putamini quod nihil eſt.
eſtis ex nihilo: et opꝰ vr̃m ex eo qđ i k
a ſ abominabilis. b ſ fecit et coluit.
nõ ẽ: abomĩatio eſt q̃ elegit vos. l† m
a ſ quaſi ego aũt. b ſ a quo exardeſcũt mala. c ſ chriſtus.
e Suſcitaui ab aq̃lone: et veniet ab n† o†
a ſ quia in oriẽte. b ſ chriſti. c ſ vt relictis idoľ vnũ deũ colãt. vñ: Ego in nomĩe patris mei veni.
ortu ſolis. Vocabit nomẽ meuz: ⁊ p†
a ſ ſeculi. b ſ tanq̃ vas figuli cõfringes eos.
adducet magiſtratꝰ q̃ſi lutũ: ⁊ ve/ q† r
a ſ figulus. b ſ vt faciat aliud vas in honorẽ: aliud in cõtumeliam.
f lut plaſtes cõculcãs humũ. Quis s†
a ſ q̃ adhuc futura q̃ſi p̃terita dico me feciſſe.
ãnũciauit ab exordio vt ſciamꝰ: ⁊ a
ſ quia. ſ ex dijs veſtris.
p̃ncipio vt dicamꝰ iuſtꝰ es: Nõ eſt t†
a ſ p̃terita. ſ qꝛ muti. ſ futura. b ſ qꝛ ſurdi.
g ãnũciãnſ neqꝫ p̃dicẽſ: neqꝫ audiẽs
a ſ primogẽitꝰ meꝰ. b ſ p̃dicatores. b ſ vobis auxilium.
h ſmõeſ vr̃oſ. Primꝰ ad ſiõ dicz: ecce v x y
a ſ eccl̃ie. b ſ bona annũciãtes. c ſ ego omnipotens vidi.
adſũ: ⁊ hierl̃z euãgeliſtã dabo. Et z† a†

Nico. de lyra

a Dabo in ſolitudinẽ: in deſerto enĩz illo vigebat ardor ſolis: ſed dñs ꝓuidit de vmbraculo ꝑ columnam nubis: Exo. xiij. Et ſm̃ hoc diciť: Dabo in ſolitudinẽ cedrũ ⁊c. i. vmbraculũ ita bonũ vľ meliꝰ q̃ʒ facerẽt arbores iſte. vmbraculũ enĩ nubis erat excellẽtiꝰ: qꝛ datuz diuina virtute nõ nature. iõ ſubdiť: Et itelligãt pariter: qꝛ manꝰ dñi fecit hec.
b Prope facite. Hic recoliť tertiũ beneficiũ populo exhibitũ tp̃e zorobabel ſcz liberatio de captiuitate babylonica. Et diuidiť ĩ duas ꝑtes: qꝛ primo cõtra idola que vigebãt in babylone ponitur inuectio. ſecũdo ſubdiť ppľi liberatio. ibi: Suſcitaui. Circa primũ dicitur: Prope facite iudiciũ vr̃m. i. declarate iuſticiã veſtrã ſi habetiſ o babylonij. c Afferte ſi quid habetis. ſ. iuſticie et veritatis. d Accedãt et nunciẽt vobis. ſ. idola veſtra de q̃bus cõfiditis. e Quecunqꝫ vẽtura ſũt ⁊c. qđ eſt ꝓpriũ diuinitatis. ideo ſubditur: f Et ſciemꝰ qꝛ dij eſtꝭ vos o idola. g Bene quoqꝫ aut male ⁊c. q. di. nõ poteſtis: qꝛ ſenſu ⁊ intellectu caretꝭ. ideo cõcludiť: h Ecce vos eſtis ex nihilo. vos. ſ. babylonij. i Et opus veſtrũ. i. idola veſtra que feciſtis.
k Ex eo qđ nõ eſt. i. nullũ habẽs fundamentũ ſeu firmamentũ. Et conuertit ſermonẽ ad idola. dicẽs: l Abominatio eſt. i. ſupra modũ abominabilis deo. ideo diciť abominatio in abſtracto ſicut excellens in liberalitate diciť liberalitas. m Qui elegit vos. i. q̃cunqꝫ reputauit vos tanq̃ deos ſuos.
n Suſcitaui. Hic cõſequenť poniť liberatio ppl̃i de babylone q̃ facta fuit ꝑ cyrũ. ⁊ hoc eſt qđ d̃r: Suſcitaui. ſ. cyꝝ ei volũtatẽ ĩſpirãdo pugnãdi ꝯtra babylonẽ. o Ab aq̃lone ⁊c. regio enĩz ꝑſidis eſt q̃ſi in medio aq̃lõis ⁊ oriẽtꝭ: mediũ aũt ab vtroqꝫ termĩo nomĩať. ⁊ iõ aduentꝰ cyri cõtra babylonẽ diciť ħ eſſe ab aq̃lone et ab oriente: Vľ qꝛ darius rex medorum venit cũ cyro ꝯtra babylonẽ: ⁊ regnũ vnius magis declinat ad orientẽ: alterius autẽ ad aquilonẽ.
p Vocabit nomẽ meũ. i. cõfitebiť. cõfeſſus enĩ fuit cyrꝰ ſe obtinuiſſe monarchiam virtute dei celi: vt patet. j. Eſdre j. Hec dicit cyrus rex perſaruz: Oia regna terre dedit mihi dñs deꝰ celi ⁊c. † 26. q. 5. c. 1.
q Et adducet magiſtratus. i. potẽtes babylonis. r Quaſi lutũ. cõculcãs eos ⁊ deijciẽs. s Quis annun. ab exor ⁊c. i. anteq̃ʒ fierẽt. q. d. hoc nõ fecerũt idola babylonie: qꝛ nõ p̃dixerũt caſũ illius terre. ideo ſubdiť: t Nõ eſt an. ⁊c. cõſequenť oſtendiť q̃s annũciauit. v Primꝰ. i. ipe deus q̃ eſt primꝰ ⁊ nouiſſimus: vt dictũ eſt. ſ̃. eo. ca.
x Ad ſion dicet. i. ad ppl̃m iude denominatũ a loco principaliori ĩ quo vigebat cultus dei. y Ecce adſuz ad veſtrã liberationẽ ꝑ cyrũ ſeruũ meũ.
z Et hierl̃m euãgeliſtã dabo. i. ꝓphetã hoc bonũ p̃nunciantẽ. ⁊ poniť ħ euãgeliſta in ſingulari ꝓ plurali. ſic̃ Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarum: qꝛ deus per plures prophetas hãc liberationẽ p̃nũciauit.
a Et vidi. ſ. reuelationẽ a dño mihi factã: ⁊ ẽ verbũ Eſaie cui pľes reuelationes fuerũt facte de iſta liberatione: vt patuit ex precedentibus: et magiſ appa rebit ex ſequentibus.

a Ecce oẽs iniu. Quicq̃d de idol vł de gẽtib⁹ dixim⁹ ad hereſiarchas ⁊ prauitatꝭ dogmata referam⁹: qꝛ xp̃o pacẽ eccłie nũciãte ⁊ veritatẽ mõſtrãte: ipi errorẽ ſequũt: ⁊ vẽto ⁊ turbini cõparant. Ca. XLII

Ecce ſeruus me⁹. Notandũ qꝛ aplĩ: iacob iſrael ⁊ ſemẽ abrae appellant: q̃b⁹ poſtea: q̃ſi ſeruis ⁊ hominibus dꝛ: Noli timere vermis iacob ⁊c. Chriſt⁹ aũt nõ iacob vł iſrł ſed ſeruus dꝛ. Vñ ſeruus meus ⁊c. Hũiliauit enĩ ſe formaʒ ſerui accipiẽs. Dedi ſpũm

Ç.41. d
Phil.2.a

Nico.de lyra

a Et nõ erat ex iſtis. i. ex babylonie idolis. b Quiſq̃ꝫ q̃ iniret cõſiliũ. ꝓ liberatiõe cultoꝝ ſuoꝝ. c Et interrogat⁹. a ſuis cultorib⁹. Rñderet verbũ. iõ cõcludit: d Ecce oẽs iniuſti. ſ. babylonij. e Et vana opa eoꝝ. i. idola ab eis facta. ideo ſubdit: Vent⁹ ⁊ inane ſimulacra eoꝝ.

A

vidi: et nõ erat ex iſtis qſq̃ꝫ q̃ iniret cõſiliũ: et iterrogat⁹ reſponderet verbũ. Ecce omnes iniuſti: et vana opera eorum: ventus ⁊ inane ſimulacra eoruʒ.

(a ſ idolis. a ſ pdicendi vel rñdendi. b ſ a cultoribus. ſ idolorum cultores. ſ cultus vel ipſum idolum. ſ inutile.)

b Ecce ſu⁹ me⁹ Ca.XLII

(ſ filius ſm humanitatem.)

Cyrũ qui fuit figura chriſti. ideo myſtice ſignat hic cõfutatio ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ p xp̃m vt patet in euãgelio. Sic ergo dicitur eis deridendo. c† Prope facite iudiciũ vr̃m ⁊c. nitebãtur enĩ oſtendere iuſticias ſuas corã hominib⁹ ad queſtum et vanã głiam. e† Nũciẽt vobis q̃ futura ſũt. q. d. nõ potuerũt pnũciare aduentum romanoꝝ ad deſtructionẽ ipſoꝝ. g† Bene quoq̃ꝫ aut male ſi po. fa. q. d. eis nõ poteritꝭ reſiſtere. h† Ecce vos eſtis ex nihilo. fingebãt enĩ bonitatẽ que fictio nihil eſt. l† Abominatio eſt q̃ elegit vos. i. ille qui elegit imitari fictionẽ veſtram abominabilis eſt apud deũ. n† Suſcitaui ab aquilone. ſ. xp̃m hominẽ q̃ fuit cõcept⁹ in naçareth ⁊ nutritus eſt in aquilonari pte terre ꝓmiſſionis. † Et veniet ab ortu ſolis. qꝛ fuit baptiçatus in iordane: q̃ ẽ termin⁹ orientalis terre ſancte. ⁊ inde venit ad pdicãdũ in alijs ptib⁹ iudee. ideo ſubdit: p† Vocabit nomẽ meũ. ipm pdicando. q† Adducet magiſtratus in lutũ. ſcribas et legiſpitos ↄfutãdo: vt patet in plurib⁹ locꝭ euãgelij. s† Quis annũcia. ⁊c. ſ. aduẽtũ xp̃i. q. d. Vos ſacerdotes ⁊ legiſpiti nõ annũciaſtis. iõ ſubdit: t† Nõ ẽ an. ⁊c. Prim⁹ ad ſiõ dicet: ecce adſũ. xp̃s eĩ declarauit aduẽtũ ſuũ p ſcripturas ſacras ⁊ opa miraculoꝝ. z† Et hierłm euã. da. ſ. xp̃m q̃ pl̃ies ĩ hieruſalẽ pdicauit. a† Et vidi ⁊ nõ erat ⁊c. ſ. legiſpitꝭ ſupb. b† Qui iniret cõ. de ſalute aĩe ſue: ſ; de hũilib⁹ peritis venerũt aliq̃ ad xp̃m: ſic Nicodem⁹ ⁊ Nathanael ⁊ pl̃es alij. † Vent⁹ ⁊ inane ⁊c. i. legiſpiti ſupbi erãt ſimulacra: qꝛ falſo (fingebãt ſctitatẽ.

f+ b+ c d e †

Moraliter.

Ca. XLI a† Taceãt ad me. Hic primo ponit quedã excitatio audientiũ ad intellectũ dicendoꝝ que ſunt duo ſm ſenſũ litteralẽ huius ca. primũ eſt vocatio abrae a dño: q̃ habet Geñ. xij. p quã myſtice ſignat ĩſtitutio debita boni plati. de qua dicit: e† Quis ſuſcitauit ab ori. ⁊c. dicit enĩ bon⁹ plat⁹ ſuſcitari ab oriẽte ꝓpter ſplendorẽ ſapientie: et iuſtus ꝓpter rectitudinẽ vite: que debẽt attẽdi in inſtitutiõe plati: qꝛ ponit in ſtatu pfectiõis exercẽde: qđ quidẽ exercitiũ pſupponit pfectiõis habitũ acquiſitũ. iõ ſubdit: f† Vocauit eũ. ſ. xp̃s vt ſequeret ſe. ieſus enĩ nõ venit ad acquirẽdũ in ſe pfectionẽ quã habuit ab inſtãti cõceptiõis: ſed ad pfectionẽ alijs cõmunicãdã. g† Dabit in cõſpectu ei⁹ gẽtes ⁊c. qꝛ debet cognoſcere ſtatũ ſibi ſubiectoꝝ paruoꝝ ⁊ magnoꝝ. h† Dabit quaſi puluerẽ gla. e. ⁊c. p gladiũ q̃ de ꝓpe pcutit ſignat doctria p verbũ. p arcũ vero q̃ a lõge ferit doctrina p ſcriptũ. vtroq̃ꝫ nãq̃ꝫ mõ ſcti plati: vt Aug⁹. Gregori⁹ ⁊ alij hereſes ⁊ vitia deſtruxerũt q̃b⁹ alij plati debẽt quãtũ bono modo poſſibile eſt cõformari. k† Trãſibit in pace. nã de plato dicit. ij. Timo. ij. Seruũ dei nõ oportet litigare: ſed mãſuetũ eſſe ad oẽs: ſalua tñ iuſticia: aliť nõ eſſet manſuetudo vera: ſ; puſillanimitas deteſtãda. l† Semita pedib⁹ ei⁹ nõ apparebit. p ſemitã que eſt parua via declinãs a via cõmuni: ſignat declinatio aliqua a cõmuni doctrina eccłie: que q̃ntũcũq̃ꝫ parua in plato nõ debet eſſe. Et qꝛ ꝓmotio plati talis ẽ a deo. ſubdit: m† Quis hec operat⁹ eſt. ⁊ ſequit: p† Ego dominus ⁊c. Vnuſq̃ſq̃ꝫ ꝓximo ſuo ⁊c. hoc ad litterã exponit de fabricãtib⁹ idolũ: p qđ ſignat mal⁹ plat⁹. de quo dꝛ Oſee. xj. O paſtor et idolũ derelinquẽs gregẽ. Ideo p iſtos fabricãtes idolũ ſignant illi qui laborãt ad ꝓmouendũ platũ indignũ. ⁊ ſubdit mod⁹: † Dicẽs glutino bonũ eſt. tales enĩ faciũt colligatiões vt obtineãt multitudine: qđ nõ pñt rõne. † Et cõfortauit eũ clauis. ſ. aureis ⁊ argẽteis p dona ſupiorib⁹ facta. † Vt nõ moueret. i. ꝓpter inſufficientiã iuſte repelleretur vel ꝓmotus deponeret: ſed quia bon⁹ plat⁹ talib⁹ cautelꝭ ⁊ fraudulentijs nõ fulcit: indiget diuina cõſolatiõe cõtra ĩſurgẽtes iniuſte. iõ ſibi dꝛ a dño: a† Et tu iſrael. p veritatꝭ noticiã. † Serue me⁹. p debitã obedientiã. b† Jacob p victorũ ſupplãtationẽ. † Quẽ elegi. ꝓmouẽdo ad plationẽ. c† Semẽ abraam. imitãdo ſuã pfectionẽ. ⁊ ſubdit: g† Ne timeas qꝛ ego tecũ ſũ. te ꝓtegẽs cõtra inſurgẽtes tibi iniuſte. x† Egeni ⁊ paupes. Hic ſ; ſenſũ litteralẽ deſcribit exit⁹ iſrł de egypto et ꝓgreſſus ei⁹ p deſertũ: p q̃ ſignat exitus hominis de pctõ: ⁊ ꝓgreſſus eius p deſertũ penitẽtie: vt ſic pueniat ad głiam p terrã ꝓmiſſiõis ſignatã. ⁊ ſic dicit: Egeni ⁊ pauperes. i. pctõres in ſpũalibus egentes. † Querunt aquas. ſ. gratie. † Et non ſunt. donec fuerũt debite cõtriti: ſed tunc habebũt. ideo ſubdit: † Aperiã in ſupmis collib⁹ flumĩa. per quod ſignat effectus angeloꝝ ad hoc q̃ penitẽtes ꝓficiãt in gratia. † Et in medio campoꝝ fõtes. i. doctrĩas pdicatoꝝ ad ꝓmouendũ bonũ penitẽtiũ. † Ponã deſertũ. id ẽ cor penitentis qđ pri⁹ erat a me derelictũ. † In ſtagna aq̃rũ. p abundãtiã chariſmatũ: ſm illđ Ro. v. Vbi abũdauit delictũ ſupabũdat ⁊ grã. a† Dabo in ſolitudine ce. ⁊c. Per iſtas arbores ſignant diuerſe virtutes q̃ cũ grã infundũt. † Et ſctũs iſrł ⁊c. i. de⁹ ſãctificãs ppłm ſuũ. b† Prope facite iudiciũ. hic ad litterã deſcribit deſtructio babyloniorũ p cyrum

A
† 2.q.7.c.ſi nos.v.ecce puer me⁹.

In ca. xlj. vbi dicitur in poſtilla: Bene q̃ꝫ aut male ſi poteſtis facite.

Additio. j.

Vbi nos habem⁹: Bene q̃ꝫ aut male ſi poteſtis facite. In hebreo habet: Bene quoq̃ꝫ aut male poteſtis facere. cui⁹ ſenſus eſt q̃ ꝓpheta idola alloquebat. Sic nũcietis nobis quecũq̃ꝫ vẽtura ſũt: ⁊ sciem⁹ qꝛ dij eſtis vos: ⁊ ſciemus etiã q̃ bene ⁊ male poteſtis facere. ratio: qꝛ ſic p ãnũciationẽ futuroꝝ ſi hoc feciſſent idola ſciret q̃ eſſẽt dij: cũ ſcire futura ſit ꝓpriũ diuinitatis. eadẽ rõne ſciret q̃ poſſent bñ vł male facere ſicut dij. vñ cũ dꝛ: Et ſciem⁹ q̃ dij eſtis: iſta copulatiua et cõiũgit ſiłes orõnes. ſ. q̃ dij eſtꝭ vos. Et ſciem⁹ q̃ bene et male poteſtis facere: ſed ꝓpħa cõcludit q̃ quodlibet pdictoꝝ eſt falſũ. d. Ecce vos eſtis ex nihilo. ſ. idola. Et op⁹ veſtrũ ex eo qđ nõ eſt: qꝛ ſcʒ nec iudicatis futura: nec poteſtꝭ bene facere. ⁊ ideo cõcludit: Abominatio eſt q̃ eligit vos. exponatur vt in poſtilla.

In eo. ca. vbi dꝛ in poſtil. Prim⁹. i. ipe de⁹.

Additio. ij.

Vbi in trãſlatiõe nr̃a dꝛ: Ecce adſuʒ. qđ eſt verbũ prime pſone ſingularis numeri. In hebreo habet: Ecce adſunt. quod eſt tertie pſone pluralis numeri. ⁊ eſt ſenſus ſm glo. q̃ prim⁹ ſcʒ de⁹ ad ſion. ſ. ecclꝭiam dicet: Ecce adſunt. ſ. filij tui q̃s p fidẽ meã dedi tibi ſcʒ aplĩ quoꝝ pdicatiõe nati ſũt tibi filij: ⁊ ſic qđ ſequit: Et euangeliſtã dabo. intelligit ꝓprie de euãgeliſtꝭ xp̃i q̃ a deo fuerunt dati hierłm. ſ. eccłie ad annũciandũ bona ſpũalia a chriſto ſibi data. ⁊ ſequit: Et vidi ⁊ nõ erat ⁊c. qꝛ null⁹ fuit ex idolatris nec ex incredulis q̃ iniret cõſiliũ ad redẽptionẽ aiarũ: nec rñderet verbũ. Cũ oẽs eſſent iniuſti ⁊ vana opa eoꝝ. ⁊ ſequit: Ecce ſeruus me⁹ ſuſcipiaʒ eũ elect⁹ me⁹. qđ exponit de chriſto ad litterã ꝓut in poſtilla. Ca. XLII

Ecce ſeruus. In pcedenti ca. oſtenſa eſt dilectio dei ad populũ iudaicũ ex beneficijs q̃ ei in patribus ↄceſſit. hic cõſequẽter idẽ oſtendit ex filio quẽ ei ex dilectiõe miſit: ſm qđ dicit Joh. iij. Sic de⁹ dilexit mundũ vt filiũ ſuũ vnigenitũ daret ⁊c. Et diuidit in duas ptes. qꝛ primo agit de filij miſſione. ſcđo de fidei multiplicatiõe. ca. ſe. Prĩa adhuc in duas: qꝛ primo deſcribit huius beneficij magnitudo. ſcđo maloꝝ ingratitudo. ibi: Hec verba. prĩa in tres: qꝛ prio pdicit filij dei aduẽtus. ſcđo maloꝝ caſus. ibi: Dñs ſic fortꝭ. tertio iuſtoꝝ ꝓſper ſtatus. ibi: Et educã. Prĩa adhuc ĩ tres: qꝛ pmo deſcribit filij mittẽdi cõditio. ſcđo pdicit eiuſdẽ miſſio. ibi: Hec dicit dñs. tertio inducit gratiarũactio. ibi: Cantate dño. Circa primũ ſciendũ q̃ littera iſta ſm latinos ⁊ hebreos eſt de chriſto ad litterã intelligẽda. ⁊ hoc patet Mat. xij. vbi iſta littera allegat ĩpleta in xp̃o: ⁊ hoc etiã ptʒ p trãſlationẽ chaldaicã q̃ vocat thargũ apđ hebreos: ⁊ ẽ tãte auctoritatis

a ſ in die aſcenſionis. b ſ ex milibus ad redẽp tionẽ mũdi. c ſ hic eſt filius me⁹. ſ in quo om nes virtutes qui dei virtus et ſapientia.
ſuſcipiam eũ elect⁹ meus: cõplacuit ſibi i illo anima mea. Dedi
a ſ qđ añ neſciebãt. b ſ q̇ crediderũt iudeis exce cati.
ſpũm meũ ſup̃ eũ iudiciũ gentibus proferet. Non clamabit ne
a ſ per apoſtolos. ſ p̃ ſingulos. b ſ ſicut ouis ad occiſionem ductus ẽ. ſ mitis et mãſuet⁹
a ſ i iudicio. b ſ Nõ ſũ miſſus niſi ad oues que perierũt dom⁹ iſrael. fuit tamẽ in confinio tyri ⁊ ſydonis: et ceſaree philippi: ſed eas nõ intrauit.
ꝗ accipiet perſonã: nec audiet
a ſ a iudea.
vox eius foris. Calamũ quaſſatũ nõ conteret: et linũ fumigãs
a ſ quia miſericors peccatoribus. b ſ propin quos extinctioni.
a ſ ſm opera cuiuſꝗ. b ſ filius.
non extinguet. In veritate educet iudicium: nõ erit triſtis neꝗ
a ſ vltimum. ſ ſemper enim hilaris: ſemꝑ ꝗ iocũd⁹ fuit.
a ſ terrenis.
turbulentus: donec ponat in terra iudicium: et legem eius inſule expectabunt. Hec dicit domi
a ſ nouiſſimũ. b ſ euangelium.
a ſ gentes vndiꝗ tribulationib⁹ ꝑcuſſe. b ſ ſu periora. ſ ne dubites de auctore.
a ſ creator. ſ. omniũ. b ſ materiales. c ſ i habi taculum angelorum.
nus deus: creans celos ⁊ extendens eos: firmãs terrã et q̃ germinãt ex ea: dans flatũ populo
ſ vt ex creaturis creator intelligatur. ſ ſup̃ inane.
a ſ quotidie. b ſ animã ſꝫ illud: Et inſpirauit in faciẽ eius ſpiraculũ vite.
ſ ſanctum.
qui eſt ſuper eam: et ſpũm calcantibus eam. Ego domin⁹ vocaui
a ſ virtute rationis. b ſ terrenitatẽ. c ſ o fili ſ a iudea in gentes. d ſ omnium.
a ſ vnde pater iuſte: mũdus te nõ cognouit. b ſ pater in me manẽs: ipſe fecit opera.
te i iuſticia et apphẽdi manũ tuam et ſeruaui te† Et dedi te in fedus ppl'i in lucẽ gẽtiũ: vt apires
a ſ a morte. b ſ qui omnia cõſeruas. ſ implen dũ ſicut pepigerã populo meo iſrael.
ſ que erant in tenebris.
a ſ cordis. b ſ infidelium.
oculos cecorum: et educeres de cõcluſiõe vinctũ: de domo carceris ſedẽtes in tenebris. Ego do
a ſ demonum. b ſ funib⁹ pctõꝝ. ſ pcti.
ſ ignorantie.
a ſ non alius. b ſ dominus. c ſ glorificaui: et iterum glorificabo.
minus hoc eſt nomẽ meũ † Gloriam meam alteri nõ dabo: ⁊ laudem meã ſculptilibus. Que pri
a ſ preter te cui dedi: cui daturus ſũ. ſ idolis.
a ſ a ꝓphetis p̃dicta.
a ſ in filio impleta. b ſ euangeliũ: repulſionem iudeorum: ſubuerſionem hieruſalem: conuerſio nem gentium.
ma fuerunt ecce venerũt: noua quoꝗ ego annũcio anteꝗ oriantur auditavobis faciã† Cantate
ſ fiant actu.
ſ o apl'i euãgeliũ p̃dicate.

a Dedi ſpiri. in ɔceptiõe. vñ Spũſſctũſ ſup̃ ne. i terc. Mõ i baptiſmo claruit: cũ ſpũs i ſpẽ colũbe ſup̃ ip̃m requieuit. b Calamum ⁊c. Scribas ⁊ phari. ex̃ nitidos: int⁹ vacuos q̇ idola nõ colebãt vñ nitebãt: ſed fidẽ nõ habebãt intus: vñ vacui. Hos nõ cõtriuit ſed ad penitentiã vocauit. Calamum ergo ſm iſtos dicit: et regnũ iudeoꝝ quaſſatũ: quia iã alienigena regnabat. c Linum. ſ. Sacerdotiũ iã pene extinctũ. de lino autem fit ſacerdotale veſtimẽtũ. d Educet. iudiciũ iudicabit. ſ. non metuẽs ſcribas et phariſeos. e Non erit. B Mattheus nõ poſuit ſiue inter iudicium ⁊ iudicium media ſcriptoris errore ſublata ſunt. Eſt autez ſenſus equalitatẽ vult⁹ omni tempore cõſuabit: quod de ſocrate falſo gloriantur philoſophi: ꝙ ſcilicet plus ſolito nec triſtis fuerit nec let⁹. f Iudiciũ ⁊c.
B. 9. g Unde In iudicium ego veni in mũdũ iſtũ: vt q̇ nõ vident videãt ⁊c. g Iuſticia. iuſtũ fuit vt tranſiret per apl'os ad gentes ɔtẽptus a iudeis. h Uictũ funibꝫ pctõꝝ: in euãgelio quez ſathanas vixerat: dñs ſoluit. i Alteri: Filius ⁊ ſpũſſctũs i deitate a p̃re alter nõ eſt. et ideo eãdẽ gloriã ⁊ laude habet. k Uobis faciã

auctoritatis apud eos ꝙ nullus fuit auſus ei cõtradicere: ꝓpt̃ quod aliqui doctores catholici exponentes paſſũ iſtũ ⁊ totũ capitulũ de cyro rege q̇ iudeos liberauit a captiuitate babylonica male dicũt: ⁊ q̃ꝫtũ ad hoc magis iudaiçant q̃ꝫ hebrei exponẽtes ip̃m de tp̃e chriſti: tñ hoc expectãt in futurũ ⁊ male: qꝛ tranſijt i p̃teritũ. igit̃ ſequẽdo dictũ beati Mat. apl'i ⁊ euãgeliſte exponat̃ de chriſto: vt ſit verbũ patris. cũ dicit̃: Ecce ſeruus me⁹. qꝛ licet ab eterno fuit in forma dei: in tp̃e tñ accepit formã ſerui: vt habet̃ Phil. ij. a Suſcipiã eũ. qꝛ hũanitas xp̃i aſſũpta eſt in vnitatẽ ſuppoſiti diuini. per hoc enĩ qđ dr̃: Suſcipiã euz. nõ ẽ intelligendũ ꝙ pater naturã humanã aſſũpſerit: qꝛ ſolus filius eſt humanatus. ſed hanc aſſũptionẽ tota trinitas fecit. b Electus meus. ad redimendũ humanũ genus. c Conplacuit ſibi in illo ⁊c. per hoc ĩtelligit̃ patris ad filiũ dilectio ꝑfecta. d Dedi ſpũm meũ ſup̃ eũ. i. plenitudinẽ gr̃e ſpũſſancti in anima xp̃i: Joh. j. Uidimus eũ quaſi vnigenitũ a patre plenũ gratie ⁊ veritatis. e Iudiciũ gentibus ꝓferet. iudiciũ enĩ extremũ denũciauit hominibus futuꝝ: vt patet Mat. xxv. Itẽ in forma humanitatis in qua iudicatus fuit corã pilato feret ſententiã in vltimo iudicio: hoc excepto ꝙ tũc apparebit in forma glorioſa: Act. j. Hic ieſus qui aſſumptus eſt a vobis ſic veniet. ſ. ad iudiciũ. ſicut vidiſtis eũ aſcendentẽ. i. in forma humanitatis glorioſa in qua aſcẽdit in celũ. f Non clamabit. clamore contẽtiõis: licet clamauerit clamore p̃dicationis: Joh. vij. In nouiſſimo feſtiuitatis die ſtabat ieſus ⁊ clamabat ⁊c. Et clamore orõnis: ad Heb. v. Cũ clamore valido ⁊ lachrymis offerẽs ⁊c. g Neꝗ accipiet ꝑſonã: ſm qđ dr̃ Mat. xxij. Non reſpicis ꝑſonã hominũ. h Nec audiet vox ei⁹ foris. ſ. vox p̃dicatiõis extra iudeã: qꝛ in ꝑſona ꝓpria nõ p̃dicauit p̃terq̃ꝫ iudeis: niſi raro vtpote ſamaritanis: Joh. iiij. qui tñ erãt in parte iudei: qꝛ recipiebant quinꝗ libros moyſi: ⁊ ꝓpt̃ hoc dicit Mat. xv. Nõ ſũ miſſus niſi ad oues q̃ perierũt dom⁹ iſrl'. i Calamũ quaſſatũ nõ coteret. i. ppl'm gentilẽ vacuũ a fide ad modũ calami ⁊ cõquaſſatũ varijs erroribꝰ idolatrie. Hũc calamũ nõ cõtriuit ſed magis reſartiuit vocãdo ad fidẽ p̃ apoſtolorũ p̃dicationẽ. k Et linũ fumigans. i. ppl'm iudaicuz modice aut nullius poteſtatis cõtra exercitũ romanoꝝ: l Nõ extinguet. qꝛ ignis p̃ romanos accenſus in hieruſalẽ nõ fuit extĩct⁹: niſi per conſumptionẽ cõbuſtibilis materie. m In veritate educet iudiciũ: quod intelligitur de iudicio diſcretiõis quo aliquos vocauit ⁊ vocat ad fidẽ ſuo iuſto iudicio: alijs dimiſſis: ⁊ de iudicio extreme examinatiõis in quo ꝓcedet ſm lineã equitatis. n Non erit triſtis. in aĩo. o Neꝗ turbulent⁹. i. exteriori ſigno. hoc tñ nõ eſt intelligendũ de triſticia naturali q̃ ẽ paſſio exiſtens in parte ſenſitiua: illã enĩ aſſũpſit ad oſtendẽdũ in ſe veritatẽ hũane nature: Mat. xxvj. Triſtis eſt aĩa mea vſꝗ ad mortẽ: ſed de triſticia obnubilante rõnẽ que in eo nõ habuit locũ: vnde vbi habemus: Nõ erit triſt'. In hebreo habet̃: Nõ obſcurabit̃ donec ponat in terra iudiciũ: qđ põt intelligi de duplici iudicio p̃dicto. p Et legẽ ei⁹ inſule expectabũt: qđ patet ĩpletũ in ſicilia: anglia: cypro et alijs inſulis q̃ legẽ euãgelicã receperũt: ẽt alique a tp̃e apl'oꝝ: vt ptꝫ in Actib⁹ apl'oꝝ i pluribꝰ locis: quõ Paul⁹ p̃dicauit in inſul'. q Hec dic̃. Hic cõſeq̃nt̃ deſcribit̃ ip̃a miſſio. cũ dr̃: Hec dic̃ dñs de⁹ creãs celos ⁊c. q. d. ſicut creauit oĩa de nihilo ſua virtute infinita: ita eadẽ poteſtate mittet filiũ in mundũ. iõ ſequit̃: r Ego dñs ⁊c. qꝛ xp̃s mundũ redemit p̃ viã iuſticie ſatiſfaciẽs ꝓ pctõ pleniſſime. B †. J. 49. b
s Et apphẽdi ma. tuã. hũanitas enĩ xp̃i eſt inſtrumẽtũ diuinitati cõiũctũ: ⁊ iõ ñ mouet̃ ad aliq̇d niſi ſm motũ diuinitat'. t Et ſeruaui te. recipiẽdo aĩam tuã ĩ morte: ſꝫ ꝙ ſaluator periit: Lu. xxiij. Pat̃ in man⁹ tuas cõmẽdo ſpũm meũ. v Et dedi te in fed⁹ ppl'i. qꝛ p̃ mortẽ ei⁹ ſum⁹ deo recõciliati. x In lucẽ gentiũ. recipientiũ fidẽ ad apl'oꝝ p̃dicationẽ. y Ut aperires oculos cecoꝝ. i. gentiliũ qui pri⁹ erãt erroribꝰ excecati: quia ad l'ram xp̃s multos cecos illũiauit corꝑalit̃. z Et educeres de cõ. vinctũ. i. p̃res de limbo q̇ ibi tenebant̃ ſic̃ i carcere reclusi. †. J. 48. b et J. 43. c a Sedentes in tenebris. qꝛ carebãt claritate diuĩe viſiõis. b Ego dñs ⁊c. ſ. ſimpl'r ⁊ abſolute. Alij aũt dicunt̃ domini diminutiue ⁊ participatiue. c Gloriã meã. i. honorẽ mihi ſoli debitũ. d Alteri nõ dabo. cõcedẽdo ꝙ hoc poſſit licite fieri. e Que prima fuerũt. ſ. nũciata p̃ moyſen. f Ecce venerũt. ſicut ptꝫ de ingreſſu terre ꝓmiſſionis ⁊ pluribꝰ aliis p̃ moyſen nũciatis q̃ ĩpleta ſũt a tp̃e eſaie ⁊. s̃. g Noua q̃ꝫ ego annũcio. ſ. đ miſſione filij in carnẽ. h Anteq̃ꝫ oriant̃. i. incipiant fieri. i Audita vobis faciam. per Eſaiã ⁊ alios ꝓphetas. k Cantate. Hic conſequẽter ponit̃ gratiarũactio ꝓ tanti beneficij ꝓmiſſione. cũ dicitur: Cantate domino canticuz nouũ: ꝓ nouitate tãti myſterij. vnde et nato chriſto nouum canticum can. Ps. 149.

g faciam. Ut sci/
at quia ego do/
minus et non ē
alius:et qui pri/
ora cernitis:im/
pleta credatis q̄
polliceor futura
a Nouum. In
nouitate spūs:
nō in vetustate
lr̄e:nec solū ī ve
teri testamēto:ſ
etiā in nouo.
b Qui descē.ī
Mat.4.c mare. Pri⁹ pis/
catores pisciuz:
post hoim: vn/
de ad lr̄am mul
ta maria trāsie/
Mar.16.d rūt.vn̄: Eūtes ī
mūdū vniuersū
p̄di.e.oī crea.
c Cedar. fili⁹
ismahel:sarace/
ni ab eo q̄ meli⁹
agareni:sed noī
ne libere velaue
C rūt ignominiaz
āc ille: Ismahel
enī fili⁹ ancille
agar fuit ab hac
saraceni.xij .eīm
duces genuit.
Nomine quoq̄
eius ipsa dicitur
prouincia.
d De v̄tice mō
Ps.40.b tium cla. Super
montē excelsum
as.tu.q.e.sion.
De vertice mon
tis:de altitudīe
virtutis et cōtē/
plationis:vt eti
am exēplo doce
ant que p̄dicāt.
e Uociferabi/
tur. Un̄: Ipi me
puocauerūt in
eo q̄ nō erat de⁹
et ego ī gēte stul
ta irritabo eos.
f Sic parturiēs
partū cōsilij mei
pfundam in lu/
cem sicut mulier
infantem:sic p/
feram dissimula
tum dolorem.
g In semitis.
In cognitione
prophetarum q̄
sūt semite ad xp̄z
dum eius natiui
tatem:resurrec/
tionem:ascensi
onē p̄dicūt.
h Cōfūdāt ꝛc.
Cū plēitudo gē/
tiū itrauerit tūc
ēt isrl̄ ꝯfusus er/
ror sui pēitebit
q̄ idol'an̄ fuiuit
i Et ceci. Ille
p̄cipue cec⁹ dr̄ q̄
an̄ vidit:ille im/
pprie q̄ nunq̄.
D Ita iude⁹ pp̄e:
G. gētis

a ſ noua hec. b ſ In omnē terrā exiuit sonus eoꝝ ꝛc.a summo celo egressio eius. c ſ miraculis:a solis ortu et ab occasu laudabile nomē dn̄i.

a dn̄o canticū nouū:laus eius ab extrē a
a ſ seculi tēpestates.
b mis terre. Qui descēditis in mare et
a ſ lauder. b ſ diuerse eccl'ie vel gētes. c ſ gētes.
plenitudo eius:insule ꝛ habitatores
a ſ lauder et letet. ſ vocem in laudē:quia liberauit et letet de salute sua.
eaꝝ. Leuet desertū et ciuitates eius: b
a ſ ecclesijs. b ſ qui nō solebat. ſ tenebre.i.gentes deum ignorantes. c ſ dominum.
c in domibus habitabit cedar. Lauda/ c d
a ſ gentes. b ſ ciuitas in palestina:sed hic duriciā gētium significat. ſ christi.
d date habitatores petre:de v̄tice mō/
ſ apostoli et alij. ſ in auditoribus.
tiū clamabūt. Ponēt dn̄o gl'iaz:ꝛ lau e
a ſ gentibus. ſ describit saluatoris aduentū ꝛ cōparat cū viro fortissimo contra aduersarios pugnaturo. ſ qui videbat debilis.
dē ei⁹ in insulis nūciabūt. Dn̄s sic for f
a ſ de captiuitate iudeoꝝ. ſ a misericordia:opiniōe nōre. b ſ contra inimicos suos.
tis egredietur:sicut vir p̄liator suscitabit g
ſ vliōis. a ſ dicens:vos ex patre diabolo estis.
e zelum. Uociferabit et clamabit:sup i/ h
a ſ iudeos. b ſ per romanos. c ſ o iudei.
imicos suos cōfortabit. Tacui: semp i k
a ſ expectans penitentiam vestram.
f silui patiens fui:sic parturiēs loquar. l m
a ſ consilia vestra. ſ aperiā que cogitauerim. b ſ vos omnino delebo.
Dissipabo et absorbebo simul:deser/ n
a ſ maiores. ſ supboꝝ varietates. b ſ mediocres.
tos faciam montes ꝛ colles: et om/ o p
a ſ populum. b ſ per romanos. tunc.
ne germen eorum exiccabo. Ponam q
a ſ flumē sapiētie. b ſ gentiū. c ſ doctrine iudeoꝝ vt pphetas legentes nō intelligāt.
flumina in insulas: et stagna arefaci/
a ſ gentes. ſ xp̄m qui est via veritas ꝛ vita. ſ modo.
am. Et educam cecos in viaz quā ne/ r s
a ſ pficere.
g sciūt:ꝛ i semit' q̄s ignorauerūt ambu/ t
a ſ nō est volētis neq̄ currēt':sed dei mi. b ſ ignorātiā
lare eos faciam. Ponam tenebras co v
a ſ gentibus. b ſ vt in vete.testa.lumē xp̄i accipiāt ſ corda coꝝ. c ſ p̄dicta.
rā eis in lucem:et praua in recta. Hec x y
a ſ vt territi peniteant. b ſ nō futura pmitto:ſ; pmissa iā reddo. c ſ incorrectos. d ſ sed ipi. ſ his audit' z
verba feci eis ꝛ nō dereliq̄ eos: ꝯuersi a b
a ſ etiā apl'os expellēdo. b ſ de gētib⁹ q̄ p̄dicātib⁹ apostol' credere noluerūt. c ſ cōfūdant oēs q̄ adorāt sculptilia. ſ gentes.
h sūt retrorsū. Cōfūdāt cōfusiōe q̄ cōfi c
dūt i sculptili: q̄ dicūt ꝯflatili vos dij
ſ sed. a ſ auribus cordis. b ſ mente.
i nr̄i. Surdi audite:ꝛ ceci ituemini ad d e
a ſ lumē veꝝ. ſ exposito. b ſ nō gētes vt mentiunt iudei. ſ isrl' q̄ dn̄o pri⁹ seruiuit.
uidēdū. Quis cec⁹ nisi seru⁹ me⁹:ꝛ sur f
ſ prophetas.
dus nisi ad quem nūcios meos misi?
a ſ modo. b ſ sub pctō.
Quis cec⁹ nisi q̄ venūdat⁹ ē:ꝛ q̄s cec⁹ g h
a ſ prius. b ſ o israel. c ſ itelligit legē ꝛ pphas.
nisi seru⁹ dn̄i? Qui vides mlt̄a: non/ i k
a ſ q̄ ibi p̄cipiūt. b ſ de q̄ supra: Audietis auditu:et non intelligetis. c ſ corpis.
ne custodies? Qui apertas habes au l

ticū cantauerūt angeli: Luc.ij. a Laus ei⁹ ab extremis terre:qr in omnibus terre partibus sūt aliqui fideles xp̄m laudātes:ꝛ qr christus laudād⁹ est nō solū in arida:sed etiā in mari et eius insulis.ideo subditur: Qui descenditis in mare ꝛc. b Leuet desertū.i.gentilitas exurgat ad fidei christiane statū.
c In domibus habitabit cedar.cedar fuit fili⁹ ismahelis: Gen̄.xxv.ꝛ ideo p ip̄m designat ppl's ismahelitarū q̄ antiquit⁹ habitabat in tabernaculis vagando de loco ad locū:ꝛ p hoc metaphorice designant populi gētiles in diuersis erroribus⁹ vagātes q̄ mō per fidem habitāt in domib⁹ xp̄i.i.ecclesijs p fidē charitate formatā. d Laudate habitatores petre.dic Ra.Sa. q̄ per hoc intelligunt mortui sepulchra lapidea inhabitantes:quos dicit suscitādos in aduētu messie:sed hoc iā est adimpletū:qr xp̄s laçaruz suscitauit de monumento:et eo resurgēte multa corpora sctōꝝ resurrexerūt de monumētis: Mat.xxvij. Potest etiā alit' exponi de terra moab:q̄ petra nominat.s.xvj.ca. Emitte agnū dn̄e dn̄atorē terre:de petra deserti ꝛc.ꝛ de terra illa aliqui crediderūt ad p̄dicationē discipuloꝝ xp̄i in dn̄o exultātes. e Ponēt domino gl'iam.s.discipuli christi gl'iam eius p̄dicantes. f Dn̄s sicut fortis. Hic cōsequēter p̄dicit maloꝝ casus.cū dicit: Dn̄s sicut fortis egrediet in exercitu romanoꝝ pter incredulitatē iudeoꝝ. g Sicut vir ꝛc.s.in romanis ad destruenduz ciuitatem et populū. h Uociferabit ꝛc.et quid dicat subditur: i Tacui.coram pilato a sacerdotibus accusatus falso. k Semp silui.s iniurijs et opprobrijs mihi illatis. l Patiēs fui. expectans eorum penitentiam. m Sicut parturiens loquar.quasi dicat:non possum nec debeo vltra continere me a punitione eoꝝ.ideo subditur: n Dissipabo ꝛc.desertos faciam montes.id est maiores.
o Et colles.i.mediocres. p Et omne germen eorum exiccabo.id est minores de populo destruam.
q Ponam flumina in insulas ꝛc.subtrahēdo ab eis omnes delectationes et diuitas. r Et educā. Hic consequenter describit saluatio credentiū.cum dicit: Et educā cecos.i.gentiles erroribus cecatos.
s In viam quā nesciunt.per obseruantiā mandatorum. t Et in semitis.per obseruantiā consiliorum.
v Ponam tenebras ꝛc.per diuinorū cognitionem.
x Et praua.ex consuetudine peccandi. y In recta.per operū rectificationē. Hec verba. Supra posita est diuini beneficij magnitudo in filij missiōe.hic cōsequēter ponitur malorum ingratitudo ex sua obstinatione.cum dicitur: z Hec verba feci eis.filium.s.eis mittendo. a Et nō dereliqui eos:sed ipsi me.ideo subditur: b Conuersi sunt retrorsū.per ifidelitatē: ꝛ qr aliqui de gentilibus fuerūt contra fidē christi obstinati pter idola christum persequentes.ideo subditur: c Confundantur confusione qui confidunt ī sculptili.et aliqui de iudeis.ideo subditur:
d Surdi audite.s.verba prophetarum ad vos missorum:qui annunciauerunt christi aduentū.
e Et ceci intuemini ad videndum.scilicet impletionē prophetiarum in iesu naçareno:et quia iude pro maiori parte remanserunt in sua cecitate.ideo subditur:
f Quis cecus nisi seruus me⁹:et surdus nisi ad quē nuncios meos misi.id est populus iudaic⁹ diuine seruituti specialiter obligatus a tpe suscepte legis.ꝛ subditur: g Nisi qui venūdatus est.s.populus iudaicus in destructione hierusalem per Titum in vindictā mortis christi. Dicit enī Hugo floriacensis q̄ romani multa cede iudeorum fessi querebant quibus captiua mancipia venderent:sed quia plurimi venales et pauci inueniebantur emptores:non defuere qui triginta mancipia vno numismate mercarentur:sicut econuerso christum emerant triginta numismatibus.
h Quis cecus nisi seruus domini.id est popul⁹ iudaicus qui fuit specialiter ad seruitutem dei obligat⁹.ab illo tempore quo deus percussit primogenita egyptiorum. i Qui vides multa.in lege et prophetis scripta. k Nonne custodies.quasi diceret:melius deberes custodire q̄ alij:sed tu magis deuiasti.
l Qui apertas habes aures.i.qui frequenter aperuisti aures ad audiendū legem et prophetas.

Nōne au

gentilis ipropꝛie. a Laqueꝰ iu. ꝛc. Reuertit ad pdi/cationē dñi: increpās ſcribaſ ꝛ phariſeos: hi ei laqueus ſimplicibus ne ad dñm cōuerterētur. b Quis eſt ꝛc. hoꝛtat eos ꝓpheta vt ſaltem aliq̄ audiāt: ꝛ cauſas ſue captiuitatis intelligāt ꝛ caueāt. c Sup eū. vt q̄ priꝰ tacuerat: iam non taceret: nec verbis ſʒ toꝛmentis eū coꝛriperet. d Et non cognouit. ſicut hiſtoꝛie tradunt: nec gentes hoc fieri in vltionē filij intellexerunt: nec iudei malicia ſua excecati. Ca. XLIII

Et nūc h. Superius locutus ē de captiuitate iudeoꝛum et malicia eoꝛuʒ qui credere noluerunt: nūc ꝑmitiuam alloquit eccleſiam que ē de iudeis: vt creatorem anime ſue et coꝛpoꝛis ītelligāt. f Creās te ia. ꝛc. Jacob ſupplantatoꝛ: iſrł vir vidēs deum. Hi ſūt apoſtoli et apoſtolici viri q̄ et vitia ſupplantauerunt: et deuʒ videre meruerunt. Per aq̄s ſʒ hebꝛeos: per aquas egyptū pro magnitudine nili per flumina chaldei: quia apō eos ſunt flumina multa per ignē (quia crudeles ꝛ igniti) macedones deſignantur. Per flammam (omniaq̄ʒ cōſumit) romāi. Hec quoq̄ʒ regna predicando tranſierūt apoſtoli ꝛ dominꝰ vbiq̄ʒ cum eis.

g Dedi propitiationem ꝛc. Ut inde acquiras tibi miſericoꝛdiā ꝛ coronā predicando ſcilicet egyptijs et ethiopibus: q̄ pene vltimi ꝛ ſabeis. eſt auteʒ ſaba ciuitas i finibꝰ ethiopie ſita. Ps. 18. In omneʒ terram exiuit ſonꝰ eoꝛum.

Ex q̄

---

a obediēs. tamen. b gratis.
res nōne audies? Et dñs volu a b
a obſeruādo. b populum.
it vt ſactificaret euʒ: et magni c
a de vitijs ad virtutes. iacentem.
ficaret legē et extolleret. Ipſe d
a inobediens. b ſpiritibus imundis.
ab hoſtibus chaldeis romanis.
aūt populus direptus ꝛ vaſta
a impedimentū ne credant in xp̄m. b inſipientiū.
a tus† Laqueus iuuenū oēs: et i e
a in coꝛde et c. locuti ſūt. in abſcōdito coꝛdis mei ſcimus q: verax es.
domibuſ carcerꝫ abſcōditi ſūt. f
a hoſtium. b nec ꝓpheta nec dux q̄ intercedat ad dñm ꝓ eis ſicut moyſes et alij.
Facti ſunt in rapinā: nec eſt q̄ g
a predam inimicoꝛum.
eruat: in direptionē: nec ē qui
a dño. b eis libertatē. ſaltē pauci audiant.
b dicāt: redde. Quis eſt in vob h
a quod prenuncio.
qui audiat hoc: attēdat et auſcultet futura? Quis dedit in i
romanoꝛum.
direptionē iacob et iſrael va/
pater. non alius.
ſtantibus? Nonne dñs ipe eſt k
a occidendo filiū. b quia.
cui peccauimꝰ? Et noluerūt in l
mandatis. er. a filio.
vijs eius ambulare. Nō audie m
a euangelium ideo. b ꝑ romanos
c runt legē eius. Et effudit ſup n
populum.
eum indignationē furoꝛis ſui:
a famem: gladium: captiuitatem.
et foꝛte bellum: et cōbuſſit euʒ o
a hoc eē in vltionē moꝛtis chꝛiſti.
d in circuitu et non cognouit: et p
a igne materiali et tribulationis.
ſuccendit euʒ ꝛ non intellexit.

Ca. XLIII

e Et nunc hec dicit do/ q r
prius luctatoꝛē
f minꝰ creans te iacob s
poſt contēplatoꝛē.
et foꝛmās te iſrł. Noli t v
a ſanguine filij. b quaſi familiareʒ: vt intrepide ꝑdicces nihil foꝛmides.
timere quia redemi te: ꝛ vocā/ x y
a o iſrael. b ſeruus.
ui te nominē tuo. Meuſ es tu.
a per hoc innumera apoſtoloꝫ et alioꝛum predicatoꝛum toꝛmenta ſignificat.
tutoꝛ.
Cū tranſieris per aquas tecū z a
ero: et flumina non operiēt te.
a anima q̄uis coꝛpoꝛe.
Cū ābulaueris in igne nō cōm/ b
bureris: ꝛ flāma nō ardebit te:
a noli timere. b quia tecum ſum vſq̄ʒ ad conſummationem ſeculi.
quia ego dominꝰ deꝰ tuꝰ ſan/
qui predicatoꝛeʒ te facio.
g ctꝰ iſrael ſaluatoꝛ tuꝰ. Dedi ꝓ/ c

---

a Nonne audies. q. d. audiſti aure coꝛpoꝛis: ſed nō mētꝰ. b Et dñs voluit vt ſanctificaret eū. ſ. ppłm iudaicū mittens eis filiū ſuū. c Et magnificaret legem. in chꝛiſto implens eam: ſm q ipſe dixit Mat. v. Non veni ſoluere legē ſed adimplere. d Ipſe aūt ppłs direptus et vaſtatus. ꝑ romanos ꝓpter incredulitatē ſuā. e Laqueus iuuenū oēs. i. a iuuenibus ducti ſunt ligati. ſ. a bellatoꝛibus. f Et in domibꝰ carcerū. ꝓ magna pte poſiti. g Facti ſunt in rapinā nec ē qui eruat. adhuc eni ſūt in hac captiuitate: que iā durauit ꝑ annos mille. cclij. ſ. anno dñi. M. cccxxvij. quo liber iſte fuit ſcriptus. h Quis eſt in vobis q̄ audiat hoc. auribꝰ mētis q. d. pauci. i Quis dedit i direptio. iacob ꝛc. ꝛ rñdet: Nōne dominus ieſus chꝛiſtus. k Ipſe ē cui peccauimus. eū negando coꝛā pilato: et moꝛtem eius ꝓcurando. ꝛ loquit de futuro per modū preteriti in perſona iudeoꝛum: qui poſt deſtructionē ciuitatis non crediderunt in chꝛiſtum. † 2. q. 7. c. paulus dicit.
l Et noluerunt in vijs eius ambulare. ſ. increduli ſequendo xp̄m per opera bōe vite.
m Et nō audierūt le. eiꝰ. ſ. euāgelicā: ſed magis reſpuerūt eā.
n Et effudit ſup eum indignationē. per exercitū romanoꝛū.
o Et cōbuſſit eū in circuitu: q: romani nō ſolū cōbuſſerēt hieruſalē: ſed et alias ciuitates i circuitu. p Et nō cognouit ſcʒ q hoc eſſet in vindictā moꝛtis chꝛiſti: ꝛ ſic etiā in infidelitate permāſit. Ca. XLII

Moꝛaliter.

†† Ecce ſeruus meus ſuſcipiā eū ꝛc. Illud capitulum et duo ſequētia exponūt ad lrām cōmuniter doctoꝛes noſtri de liberatiōe populi iudaici de captiuitate babylonica ꝑ cyrū: ꝛ de multiplicatione eiuſdem populi poſt eiuſdem populi reditum in iudeam: et de eius ꝓſperitate tēpoꝛali. Myſtice vero exponūt dicta capitula de chꝛiſto ꝛ ꝓſpitate ſpūali ppłi chꝛiſtiāi. Ego vero ſequēdo dictū beati Mat. apłi dicentis. xij. ca. hanc litteram: Ecce ſeruus meus ꝛc. impletā in chꝛiſto fuiſſe. expoſui dicta capitula litteraliter de liberatione fidelis ppłi facta per chꝛiſtū: et de multiplicatione eiuſdē ppłi ꝑ ꝑdicationē apoſtoloꝫ et de eius ſpirituali pꝛoſperitate: propter quod de alia expoſitione ſpirituali pertranſeo maxīe: quia expoſitio mea ab alijs myſtica nominatur. Ca. XLIII

Et nūc. Poſtq̄ʒ actū eſt capitulo ꝑcedenti de miſſione filij dei. hic cōſequenter agit de multiplicatione fideliū. ꝛ diuiditur in duas partes: q: primo ponit gentium illuminatio. ſecundo iudeoꝫ excecatio. ibi: Hec dicit. Prima in duas: q: primo ponitur multiplicatio fidelium. ſecūdo huius multiplicationis effectiuū principiū. ibi: Quis in vobis. Circa primū ſciendū q fides multiplicata eſt per opera miraculoſa virtutē totius nature trāſcendentia: quibꝰ viſis i fideles conuertebant ad chꝛiſtū: vt patet in Actibus apłoꝫ in pluribus locis: et in ſanctoꝫ legendis. ꝛ ideo primo ponit hic talis operatio. ſecūdo fideliū multiplicatio. ibi: Dedi ꝓpitiationē. Circa primum dicit: r Hec dicit dñs. ſicut ei fides patrū ſanctoꝛū a iudeis trāſijt in chꝛiſtianos: ſic ꝛ nomina: ſm qꝺ dicit ca. ſe. Ille vocabit in noīe iacob: ꝛ hic ſcribet manu ſua domino: ꝛ in nomīe iſrael aſſimilabit. vt pleniꝰ ibi: dicetur: ꝛ ideo nominibus iacob et iſrael intelligit h populꝰ chꝛiſtianus. cum dicitur: s Creās te iacob. id eſt deducens te ad eſſe gratie per fidei ſuſceptionē. t Et foꝛmās te iſrael. in moꝛibus per apoſtoloꝫ predicationem. v Noli timere: inter preſſuras primitiue eccleſie. N
x Quia redemi te. ſanguine meo. y Et vocaui te nomine tuo. id eſt nomine chꝛiſtiano.
z Cum tranſieris per aquas. id eſt per tribulationes tempoꝛales. a Tecum ero et flumina non operient te. id ē ad litteram multi chꝛiſtiani ſuper aquas ambulauerunt ad confirmationem fidei. b Cum ambulaueris in igne nō cōbureris: et flamma non ardebit te ꝛc. dicit hic Rab i Salomon q tempoꝛe futuro quod vocat tempus meſſie: accendetur ignis diuinitus cōburens alios populos: et non ledens iudeos: ſꝫ quod expectat futurum. iam tranſijt i preteritum: quia multi chꝛiſtiani ab infidelibus in ignem pꝛoiecti fuerunt diuinitus liberati: et frequenter carnifices cōbuſti. c Dedi propitiationem tuam egyptuʒ. Hic conſequenter ponitur fideliū multiplicatio. cum dicitur: Dedi propitiationem tuam egyptum. Gloſa dicit hic: ꝛ ſimiliter magiſter Alexander de hales q h intelligit ad lrām de cōuerſiōe egypti ꝛ ethiopie ad fidē xp̄i ꝛ ſic ē ſenſus: Dedi ꝓpitiationē tuā egyptū. i. dedi egyptū ſimilē tibi in ꝓpitiatiōe incoꝛpoꝛādo eū chꝛiſto per fidem. qui ē pꝛopitiatio pꝛo peccatis totius mundi. j. Joh. iiij. ꝛ in h alloquit deus eccłiam primitiuam: que primo fuit in iudea colle/

 cta. ꝛ in

Ex quo audi
Mar.16.d erūt a dño: Eun
tes in mundum
vniuerſū p̄.e.o.
cre. Illi aūt ꝓfe
cti pre. a Ab
orien. Multi ve
nient ab oriente
et occi. ⁊ recū.
cū abraā iſaac ⁊
iacob: ab omni/
bus.ſ.mūdi ptī
bus. b Dicā
aquiloni. Greg.
Aquiloni dicit
da: cum .offerre
deo ſue fidi mu/
nera gētilitas i/
peratur. auſtro
aūt iubet ne ꝓ/
hibeat: qꝛ hebre
is in fide cōfidē
tibus p̄cipit ne
vitā gentiū con
tēnēdo repellāt
⁊c̄. c Educ fo
ras po. Uox pa
tris ad filiū de
iudeis mente ce
B cis. Et nota pri/
us eſſe factā vo
cationē iudeorū
deinde gētium.
Act.13.g Unde ⁊ Paul⁹
Uobis oporte/
bat primo loqui
verbū dei.
d Oēs gētes.
Propheta ad
gētes increpās
de idolatria et
admirās ꝙ nul
lus in gentib⁹ h
p̄ſcire potuit: ſꝫ
tm̄ popul⁹ dei q̄
legem dei acce/
pit ꝓphetas ha
Ps.75. buit. Unð: No/
tus in iudea de/
us. e Non
eſt formator de/
us. Quidaꝫ co/
dices habēt plaſ
matus: ſed non
conuenit bene.
ſic tamen poteſt
expōi. Ante me
non eſt formatū
idolum: quia fe
ci hominem iu/
ſtum a quo iniu
ſte formatuꝫ eſt
idolū. f Ego
āñūciaui: Per
prophetas nati
uitatem filij: vo
cationem genti
um expulſioneꝫ
demonum.
g Hec dicit do
min⁹ ⁊c̄. Hec.ſ.
que ſequuntur:
Paꝫ ad apl'os:
Propt̄ vos q̄.ſ.
teſtes mei eſtis:
q̄ ſcꝫ euāgeliū p̄
dicatis: qb⁹ di/
xit: nolite timē.
Chaldeos

a ſ o iſrael. b ſ conuertendo.
pitiationē tuā egyptum: ethiopiā ⁊
ſ ꝓ tua vtilitate.
et ſaba ꝓ te. Ex quo honorabilis fa/
a ſ ꝓ illis cōuerſis. b ſ nō hominū. ſ ideo.
ctus ēs in ocul' meis ⁊ glorioſus. Ego
a ſ prior. vnde: Ipſe prior dilexit nos. b ſ vū habes
mercedē. c ſ conuerſos in p̄dicatione tua.
dilexi te: et dabo homies ꝓ te: et po/
a ſ ſalute. b ſ ergo. c ſ aduerſa mundi.
pulos ꝓ anima tua† Noli timere quia
a ſ ad eccleſiam. b ſ filios tuos in fide
ego tecū ſū. Ab oriēte adducā ſemen
ſ ſimiles tibi.
tuū: et ab occidēte cōgregabo te. Di/
a ſ diabolo. redde quos captiuaſti.
cā aquiloni da: ⁊ auſtro noli ꝓhibere.
a ſ o iſrael. b ſ p̄deſtinatos. c ſ ab extremis terre.
ſ qui eratis de longe ꝓpe facti eſtis ſanguine xp̄i.
Affer filios meos de longinquo: et fi/
a ſ aīas vel mulieres ſanctas. b ſ adducam.
lias meas ab extremis terrę. Et omnē
qui inuocat nomē meū in gloriā meā
a ſ corpore. b ſ anima. ſ fidelem. c ſ o fili.
creaui eū: formaui eū et feci eū. Educ
a ſ ſub infidelitate mentis. b ſ corporis.
foras populū cecū: et oculos habētē:
a ſ mente. b ſ in corpore. c ſ poſt vacationē iudeorū
ſurdū: et aures ei ſūt. Omnes gentes
a ſ in ouile ouiū cuius et vn⁹ paſtor. b ſ prius.
cōgregatę ſūt ſimul: et collectę ſūt tri/
a ſ iudei predeſtinati. b ſ deorū veſtrorū. c ſ o gētes.
d ſ quod dico.
bus. Quis in vobis annunciet iſtud:
a ſ preterita. b ſ ſicut deus noſter. c ſ ipſi dij teſtimo
nijs ſe probent.
et q̄ p̄ma ſūt audire vos faciet: Dent
a ſ ita. ſ veri dij ꝓbentur. b ſ quod dubitēt.
teſtes eorum et iuſtificentur: et audi/
a ſ veros deos eſſe. b ſ o prophete: o apoſtoli. ſ qua
ſi ipſi non habent: ſed vere vos teſtes mei eſtis ⁊c̄.
ant et dicant: Uere vos teſtes mei di
a ſ pater. b ſ chriſtus.
c ſ ex omnibus in ſaluteꝫ omniū. ſ in quo cōplacui.
cit dominus: ⁊ ſeru⁹ meus quē elegi:
a ſ hec omnia ſcꝫ fient. b ſ qui pri⁹ bruti et inſenſibiles
vt ſciatis et credatis mihi: ⁊ intelliga
a ſ ſolus. b ſ deus. c ſ ego omnia creaui: qꝛ
ante te ⁊c̄. d ſ qui ſum principiū ⁊c̄.
tis quia ego ipſe ſum. Ante me non ē
a ſ formatus alia littera. ſ alicuius rei. b ſ qꝛ finis ſū
c ſ quia. ſ non alius. ſ repetitio cōfirmatio eſt.
formatus de⁹: et poſt me nō erit. Ego
a ſ qꝛ vnū in ſubſtātia pater et fili⁹ et ſp̄ūſſanctus. vel ſi
ne me nō eſt filius qui eſt mundi ſalus.
ſuꝫ ego ſū dñs: et non eſt abſq; me ſal
a ſ in filio genus humanum. b ſ preteritum vel fu/
turum annunciaui.
uator. Ego annunciaui et ſaluaui: audi
a ſ prophetis et apoſtolis predicantibus. b ſ ſcili/
cet deus: ſed ego tm̄.
c ſ prophete et apoſtoli quia ego predixi: nō alius.
tū feci: ⁊ nō fuit in vob alien⁹. Uos te
ſtes mei dic̄ dñs: et ego de⁹. Et ab in/
a ſ poteſtate. ſ qui ab initio predico futura.
itio ego ipſe: et non eſt qui de manu
a ſ ſalutem gentium.
mea eruat. Operabor: et quis euertet
a ſ opus. b ſ ꝑ filiū: ſ vl' redēptor. c ſ o apoſtoli.
illud: Hec dic̄ domin⁹ ſaluator vr̄ ſan

cta: ⁊ inde ad alias natiōes dilatata ſicut dictū fuit.ſ.
ca.ij. nominat aūt hic ſpecialiter egypt⁹ et ethiopia: qꝛ
ibi ſatis cito fides fuit m̄ltiplicata in egypto. ſub Mar
co in alexandria: ⁊ ꝑ beatū Mattheū in ethiopia rege
cū vxore ⁊ filio baptiçato ⁊ ppl'o ſuo. ideo ſubdit:
a Ethiopiā ⁊ ſaba. nomē eſt ciuitatis in ethiopia: vt
dicit hic gloſa. b Pro te.ſ. dilatanda dedi. ⁊ ꝑ iſtas
duas terras intelligunt alie ad quas dilatata eſt fides
eccl'ie. c Ex quo honorabilis factus es. tu ppl'e me
us. hoc potiſſime impletū fuit in chriſti incarnatiōe: ac/
cipiendo.ſ. naturā humanā de iudeis in vnitate ꝑſone
quē honorē nō fecit angelis. ad Hebre.ij. Nuſq; ange/
los apprehendit: ſed ſemē abrae. d Dilexi te. dan/
do animā meā ꝓ te. e Et dabo hoīes.ſ. ad mortem
multo fortius. f Pro te. cōſeruāda ⁊ dilatanda: ſi/
cut patet de Juliano imꝑatore: q̄ cū magna ꝑte exerci/
tus romani perijt in bello cōtra ꝑſas: eo ꝙ firmiter ſta
tuerat in ſuo reditu deſtruere ciuitatē ceſareā cuꝫ ppl'o
chriſtiano ibidem exiſtente ſub ſancto Baſilio epiſco/
po: et multi etiā īꝑatores romāi: vt Nero: Domician⁹
et plures alij perierūt: eo ꝙ mouerāt ꝑſecutiōes contra
eccleſiā. ideo ſubditur: g Noli timere. preſſuras q̄
in primitiua eccleſia fuerūt magne. h Quia ego te
cū ſū. te ꝓtegēdo ⁊ multiplicādo. vnde ⁊ ī illis p̄ſſuris
multū creuit eccleſia in gentibus cōſtantiā martyrū et
miracula dei que circa eos fiebāt admirātibus: ⁊ ſic ad
fidē chriſti cōuertebant. iō ſubdit: i Ab oriente ad/
ducā ſemē tuū ⁊c̄. iſta adductio ſeu cōgregatio fideliuꝫ
non eſt intelligēda ꝑ localē motū: ſed qꝛ ſūt aggregati
chriſto capiti ꝑ vnitateꝫ fidei ⁊ charitatis. ideo dicitur
Mat.viij. Multi venient ab oriente ⁊ occidēte ⁊c̄.
k Affer filios ⁊c̄. Hic accipit longinq̄tas nō ſꝫ diſtā
tiā loci ſed peccati: qð facit homies a deo elōgari.
l Et omnē qui inuocat nomē meū. Ex quo patet ꝙ nō
loquit de ppl'o iudaico tm̄: ſed de omni aduenīete ad fi
dē. m Creaui eū in eſſe gratie. q̄ eſt ꝑ creationē.
n Formaui eū. morib⁹. o Et feci eū. deducēdo ad
ꝑfectionis ſtatū. ideo ſubdit: p Educ foras.i. extra
errorē. q Populū cecū. prius. r Et oculos haben
tē. nūc ꝑ fidei ſuſceptionē. s Surdū.ſ. prius ꝑ ino/
bedientiā. t Et aures ei ſūt. nūc ꝑ obedientiam ⁊ i
telligentiā: ⁊ intelligit hoc de iudeis ad fidē chriſti cō/
uerſis: qui p̄cedenti capitulo vocati ſūt ceci ⁊ ſurdi. Et
qꝛ eccleſia nō ſolū ex iudeis eſt collecta: ſed etiā de om/
nibus gentib⁹. iō ſubdit: Oēs gētes cōgregate ſūt ⁊c̄.
ſcꝫ ī vnitate fidei xp̄iane. Et cū hic dr̄: v Oēs gētes. ē
diſtributio ꝓ generibus ſingulorū: qꝛ in ea congregati
ſunt aliqui de omnibus gentibus. x Quis in vob.
Hic cōſequenter deſcribit dicte cōgregationis effecti/
uum p̄ncipiū.ſ. ip̄e de⁹. qui talia pōt p̄dicere ⁊ ſic effice/
re: nō aūt idola que a gentib⁹ colebant: ⁊ hoc eſt qð di
citur hic: Quis in vobis.i. in dijs gentiū. y Annū/
ciet iſtud. q.d. nullus. qꝛ futura cōtingētia certitudina
liter p̄dicere eſt ꝓpriū dei ꝑ ſe: vl' ꝑ ꝓphetas ſuos. iō
ſubditur: z Dent.ſ. dij gentiū. a Teſtes eoruꝫ.
id eſt ꝓphetas eorū. b Et iuſtificent.i. examinent.
vtrum ſint veri vel falſi. c Et audiant a dijs ſuis fu
tura contingētia. d Et dicant ea alijs ex nomie de/
orū ſuorū. q.d. nō poterūt ſed ego potero. ideo ſubdit:
e Uere vos teſtes ⁊c̄. ⁊ eſt verbū dei ad ꝓphetas ſu/
os. ⁊ maxime ad apl'os qui fuerūt teſtes eius: ſꝫ qð di
citur Act.j. Eritis mihi teſtes in hierl'm ⁊ ī omni iudea
⁊ ſamaria: ⁊ vſq; ad vltimū terre. f Et ſeru⁹ meus
quē elegi.i. quēcunq; elegero ad ſeruiēdū mihi: ſupple
erit teſtis meus. g Ut ſciatis ⁊ credatis mihi. cū vi
deritis impleta que ante denūciaui. h Ante me nō
eſt formatus deus et poſt me non erit. quia ipſe eſt ſol⁹
eternus a parte principij: et etiam a parte finis proprie
loquendo de eternitate. i Ego ſum. non habēs eſſe
aliūde ſed ex me. Ego ſum dominus. quia omnia alia
habent a me eſſe. k Ego annunciaui. ſcilicet ſalutē
generis humani per prophetas.
l Et ſaluaui. per chriſtū ſicut promiſeram. m Et nō
fuit in vo. alie.ſ. de⁹ qui talia nūciaret. Cetera patēt ex
dictis. n Hec dicit. Hic ɔñr ponit iudeorū excecatio
ex ingratitudine ꝓcedēs. ⁊ iō diuidit in duas ꝑtes: qꝛ
p̄mo pōit bn̄ficiorū dei magnitudo. ſcðo iudeorū ingra/
titudo. ibi: Nō me īuo. Pria ī duas: qꝛ p̄io ponūt bn̄/
ficia ve. ⁊c.

a Chaldeos in na/ ui. Secōm hiſtoriam chaldei abundāt flu minib⁹:et ſtrenui ſūt nauib⁹ ⁊ inde gloriā tur. b Ego domi/ nus ſanctus veſter. Aliz filijs iſrael:mō vobis. O apl'i in mū do expulſis demoni/ bus ⁊ oībus vict' p̄n cipib⁹. c Facio no/ ua. Multa que refici unt animal nō corpo ra. olī de petra vnūz tm̄ p̄duxi fontez ad corpora reficienda. d Dracones. mali/ gni: venenoſi: q̄ in ſo litudine gentiū mora bāt: idolatrie ſāgui ne moru̅q; feritate be ſtiales. Strutio ſpe ciē alarū habet: vola tu caret. Sic hypo/ crita ſpeciem ſanctita tis habet: rē aūt non habet. e Nō me īuocaſti: Ad iudeos loquit' q̄ an aduētum dn̄i idola coluerunt. vel ad eos q̄ poſt ad/ uentū credere nolue rūt. f Nec labo/ raſti. Nō feci te labo rare poſt aduētū filij vt precioſa queq; of/ Ps.50. ferres: q2 ſacrificium deo ſpūs con. Al nō laboraſti i me tm̄: q2 idolis offerebas. g In thure. Per thus ⁊ calamum q̄ē ſurculus arbor' aro/ matice: oīa aromata accipe. h Ego ſū. quaſi feciſti me labo/ rare ſub onere pecca ti tui. Ideo iā nō ſer/ uum: non puerū vo/ co: ſed ſimplicit' ap/ pello iacob ⁊ iſrl': vt oſtendā ⁊ arguā pec/ catores. i Reduc me. bona q̄ feci tibi. Eſa.5.b Quid vltra debui fa cere tibi ⁊ n̄ feci? Al ſi q̄d iuſti habes ego libenter recipiā. k Narra ſi ⁊c. Lxx. de ſuo addidert: Dic tu prior iniquitates tuas vt iuſtificeris. Narra tu prior: Si prior dixero: oppōes forſitā te vel ſapiētia mea: vel fortitudine grauatum: vel multi plicatione verborūz.

l Pat't. Abraaz .ſ. qui domino terram promiſſionis pollicē ter n̄dit: In q̄ ſciā q2 poſſidebo eā? Pr. Al ipē abraā q̄ pec/ caſſe d2 in p̄miſſione filij dubitādo. Al po pulus in

a ſ filium. b ſ mūdū cōfuſū pctō.
ctus iſrl'. Propter vos ēmiſi babylōnez: a b
a ſ a cordibus hominū. b ſ impedimēta principū demonū. c ſ demones p̄ fluctus huius ſeculi miſeras aīas circūducētes et inde gloriantes.
a et dētraxi vēctes vniuerſos: ⁊ chāldeos c d
a ſ non alius. b ſ hoc decreui. c ſ ſanctificans vos.
b i nauib⁹ ſuis gloriātes. Egō dōmin⁹ ſān/
a ſ cōtēplatiuos. b ſ regens vos.
ctus veſter: creās iſrāel: rēx veſter. Hec dic̄ e
a ſ iordanis vel arnon: vt exitus de egypto introit⁹ in terrā p̄ miſſionis haberet' ex miraculo.
dn̄s q̄ dedit in mari viā: ⁊ in aqūis torrē f
a ſ de egypto. b ſ currus. c ſ equites.
tib⁹ ſemitā. Qui edūxit qūadrigā ⁊ equū g
a ſ ſcz magnū. ſ id eſt. b ſ omnes. ſ ſomno mortis.
āgmē robuſtūq;. Simūl ōbdormierūt nec h
a ſ ad bonum ſuum. b ſ impetu aquarum. c ſ in momento ſuccīſum vel igne correptum.
reſūrgēt: cōntriti ſūt qūaſi linū: ⁊ extincti
a ſ o apl'i. b ſ ſupradictoꝝ: q2 maiora faciā: et voſipſi.
c ſ parua maioꝝ cōparatiōe. d ſ miremini.
ſūt. Nē meminerit' prioꝝ: et āntiq̄ ne itūe i
ſ quia. a ſ noua magis miranda.
c amini† Ecce ego facio noūa: ⁊ nūc orieē: k
a ſ gentiū. ſ totius mundi nō tm̄ in mari rubro. b ſ xp̄m
vtiq; cognoſcet' eā. Ponā i dēſerto viāz: l
a ſ doctrine. b ſ tunc. c ſ qd̄ nō ante. d ſ beſtialis.
et in iuīō flumīa: ēt glōrificabit me bēſtia m n
ſ hypocrite.
d agri dracones ⁊ ſtrūtiones. Quia dedi i
a ſ eoꝝ. b ſ veteris et no. teſ. c ſ idem. d ſ ariditate rōis.
dēſerto aqūas: et flūmia in inūio vt darē o
a ſ aque viue. b ſ fideli. ſ. ſ. ſ. c ſ gentilem.
pōtū pp'lo meō electo meo. Pōpulū iſtū p
a ſ in fide. b ſ natiuitatis: paſſionis re. al. c ſ alijs.
d ſ ſed idola.
e fōrmaui mihi: laūdē meaz narrābit. Nōn q
a ſ corde. b ſ laudantib⁹ beſtijs. ſ penitēdo
f me iuōcaſti iacob: nec labōraſti in me iſrl'. r
a ſ implero ſignificato. vn̄ ſa. et h. nolui. au. ⁊c. b ſ tm̄ ſz ido lis: ego nō quero partem ſed totū.
Nō obtuliſti mihi āriētē holocauſti tui: s
a ſ vnde ſupra: vt q̄d mihi multitudinē victimaꝝ veſtraꝝ di cit dn̄s. b ſ nec reqſiui a te p̄cioſū aliq̄d in quo parādo labo/ rares.
et ūictis tuiſ n̄ glōrificaſti me. Nō te ſēruire
a ſ tali. ſ ſpūs contri. ⁊c. b ſ tibi. c ſ ſic oblato.
g feci in ōblatiōe: nec laborē tibi p̄būi i thū
a ſ poſt aduētū chriſti: vl' nō mihi tm̄: ſed idol'. ſ incēſū abo/ minatio eſt mihi.
re. Nō ēmiſti mihi argēto calamū: ⁊ adi/ t
a ſ nō meaꝝ. b ſ nō placuerūt mihi. ſ ſed idola. c ſ diu expectaui te ad penitentiā vt coact⁹ dicerē: laboraui ſuſtinēs.
pe victimaꝝ tūaꝝ nō iebriāſti me. Uērū/ v
tamē ſuire me feciſti in pctīs tuiſ: p̄buiſti x
ſ idem. a ſ ſuſtinendi. ſ quia induratus es in nequicia tua. b ſ iudeos hortatur ad penitentiā et p̄mittit veniā. ſ pi⁹ ſū.
h mihi lāborē in iniq̄tatib⁹ tuis. Egō ſum: y
a ſ miſericors. b ſ in aſperſione ſanguinis noui teſta. delens antiquū cyrographū. ſ ſi cōuerſus fueris. c ſ non p̄pter te. quia miſericors ſum.
egō ſū ipē q̄ deleō iniq̄tates tuas p̄ptēr z
a ſ in baptiſmo dimiſſorum. ſ poſt dignos fructus penitētie.
i me: ēt pctōꝝ tuoꝝ nō recordabor. Reduc a
a ſ ego et tu q̄s recte egerit videamus. b ſ quaſi q2 nil ha/ bes qd̄ dicas contra me. ſ quid poteris ſcz.
k me in memoriā ⁊ iūdicemur ſil'.† Nārra ſi b
a ſ in iudicio. ſ ego loquor vt te ſcias que pateris ſuſtinere iuſte. et me ſola clementia miſereri.
b ſ adam vel abraam.
l q̄d habes vt iūſtificeris. Pat' tu⁹ primus c

ficia veteris teſtamēti. ⁊ ſecūdo noui. ibi: Ne memineritis. Inter beneficia exhibita iudeis tp̄e veteris teſtamenti. iſta fuerunt magis famoſa et nota. ſ. liberatio de ſerui/ tute egyptiaca: ⁊ liberatio de captiuitate babylonica. Primo igit' hic recolit' ſcōm cū d2: a Propter vos. ſ. liberādos. b Emiſi in ba. ſ. cyrū ⁊ dariū cū exerciti/ bus ſuis. c Et detraxi ve. vni. i. clauſu ras in quib⁹ cōfidebāt. d Et chaldeos in na. ſu. glo. q2 debellauerūt plura regna nō ſolū bellis cāpalib⁹. ſed etiā naualib⁹. Conſequent' recolit' primū bn̄ficiū. cū d2: e Hec dicit dn̄s ⁊c. diuidēdo mare rubꝝ. vt p̄beret filijs iſrl' trāſitū p̄ ſiccū. f Et i aq̄s tor. ſe. deſiccādo iordanē fluuiū in trā ſitu arce: vt h' Joſue. iij. g Qui edu. qua. ⁊ equū. i. curr⁹ ⁊ eq̄tes egyptioꝝ ad i/ ſequēdū filios iſrael intra mare rubrū. h Simul obdormierūt. ſomno mort': q2 fuerūt ſubmerſi in aquis. Exo. xiiij. i Ne memineritis. Hic recolunt' bn̄ficia noui teſtamenti. cū dicit': Ne meminerit' prioꝝ ⁊c. i. p̄dictoꝝ bn̄ficioꝝ. q. d. licet fue rint magna. tn̄ in cōparatiōe ad bn̄ficiū in carnatiōis ſunt modica aut nulla. iō ſub/ dit': k Ecce ego facio noua. ſm qd̄ di/ cit' Hiere. xxxj. Creauit dn̄s nouū ſup̄ ter/ rā. mulier circūdabit virū. i. xp̄m in vtero ſuo ab inſtāti incarnatiōis virū p̄fectū vir tutibus ⁊ ſcientijs. l Ponā in deſerto viā. ſ. p̄fectiōis ⁊ iuſticie: ⁊ vocat' hic deſer tū iudea ⁊ gētilitas. ſicut dictū ē. ſ. xxxv. m Et in īuio flumīa. i. ſpūſſcti dona. Un̄ dicit ſaluator Joh. vij. Qui credit i me flu mina de vētre ei⁹ fluēt aque viue. qd̄ expo nēs euāgeliſta ſubdit: hoc aūt dixit de ſpū quē accepturi erāt credētes in eū. n Et glorificabit me beſtia agri ⁊c. i. illi q̄ ante cōuerſionē beſtialiter ⁊ crudelit' viuebāt. o Et darē potū populo meo chriſtiano. p Electo meo. ad vitā beatā. hoc addit' quia non oēs chriſtiani ſaluabunt': ſed tm̄ electi. q Nō me inuocaſti. Hic pōit' iu/ deoꝝ obſtinatoꝝ ingratitudo. cū d2: Non me inuocaſti iacob: gratias agēdo de tan/ tis beneficijs. r Nec laboraſti. i. nec la borē magnū ſuſtinuiſti. In hebreo habet': Quia laboraſti. exponit' tn̄ ad eundē ſen/ ſū ab hebreis ſic: Quia laboraſti. i. cito at tediatus ⁊ fatigatus fuiſti ſeruiēdo mihi. s Non obtuliſti mihi arietē ⁊c. hoc refer tur ad beneficiū liberatiōis de egypto: ſm qd̄ dicit' Hiere. vij. Non p̄cepi eis in die q̄ eduxi eos de terra egypti: de verbo holo/ cauſtomatū ⁊ victimarū ⁊c. t Nō emi/ ſti mihi ⁊c. ſ. in exitu de egypto. Eſt aūt ca lamus vna de quattuor ſpeciebus aroma ticis que ponebantur in tymiamate. v Uerūtamē ſeruire me feciſti in peccat' tuis: id eſt pro peccatis tuis expiandis. H perfectiſſime fuit impletū in deo ⁊ homine chriſto: qui formā ſerui accepit: vt pro pec/ catis noſtris ſatiſfaceret. x Prebuiſti mihi laborem. id eſt fuiſti mihi occaſio vt laborem paſſionis ſuſtinerem. y Ego ſum. et non alius. z Qui de/ leo iniq̄tates tuas proper me ⁊c. id eſt ex miſericordia mea ⁊ charitate: ⁊ non p̄pter tua merita. iō ſubdit': a Reduc me i me moriā. ſ. alicuius meriti. p̄pter quod de/ berem talia pati. q. d. nō potes. iō ſubdit': b Narra ſi q̄d ha. ⁊c. ſi aūt dicat' q̄ p̄ns h meruert. ꝯtr̄ h excludit'. cū d2: c Pa ter tuus primus peccauit. Dicit Ra. Salo mon q̄ iſte pater fuit abraam qui pecca/ uit quando dixit: Geñ. xv. Domine deus vnde ſcire poſſum q̄ poſſeſſur⁹ ſū eā. dubi tans de

Margin notes: † 1.Co.5.d Apo.21.b — † De pe. di. 1. c. porro. ⁊. dic tu. et c. ecce nūc tempus.

B pulus in deſerto contra deū murmurando: quaſi cognoſcete de peccatoꝛibus generatū. a Interpꝛetes. Quaſi inter p/b tes.ſ.pacē ferētes. Ca. XLIIII

E c T nunc audi. Pꝛimos fideles de iudeis aliis obdura tis cū quodā priuilegio noīs ⁊ dignitate honoꝛis:allo quit̄ apłoꝝ ſcʒ choꝝ.audi iacob ſerue meus:⁊ iſrael quē elegi. Pma ſeruit⁹. ſcđa electio. c Ab vtero. In quo fratris plantā arripuiſti: vel in pꝛinci pio eccłie manus pſecutoꝝ euaſiſti. Et rectiſſime. Iſrael ẜm hebꝛaicā verita/tem rectus vel rectiſſimus. Qꝛ aūt vir videns deū dicitur:nō a ꝓpꝛietate ſed a ſono vocis habet̄. ☞ Effundaȝ

a ſ moyſes et aaron:ad aquas cōtradictiōis: q medii ſunt inter me et te.

a peccauit:et interpꝛetes tui pua/ a b

a ſ contaminari pmiſi ne intrarent terrā pro/miſſionis.

ricati ſunt in me. Et ꝯtaminaui c

a ſ moyſen et aaron. b ſ ne quis itraret in ter ram ꝓmiſſionis pter Ioſue et Caleb.

pncipes ſctōs: dedi ad interni/ d e

a ſ quoꝝ coꝛpoꝛa pſtrata ſūt in deſerto.

tionē iacob:et iſrael in blaſphe/ f

b miam. Ca. XLIIII

a ſ mādata mea.
b ſ fidel̄:qꝛ infidel̄ iſrael nō vult.

E T nunc audi iacob ſue g

ſ in pꝛedeſtinatiōe.

me⁹:⁊ iſrł quē elegi. Hec

in coꝛpe. ſ in anima. ſ anteꝗ eſſes

c dic dñs faciēs ⁊ foꝛmans te: ab

ſ crudelitatē coꝝ

vtero auxiliatoꝛ tu⁹. Noli timet̄ h

Nico.de lyra

tans de diuino ꝓmiſſo: ſʒ qꝛ ibi tenui cōtrariū ſicut ⁊ alii doctoꝛes catholi/ci:⁊ maxime qꝛ ibidem pmittit̄. Cre/didit abꝛaam deo:⁊ reputatū eſt ei ad iuſticiā.ideo melius dicit̄ ꝙ iſte pater

A pꝛimus intelligitur adā:de quo certū eſt ꝙ peccauit trāſgrediēdo dei māda tū: Geñ.iii.⁊ quia peccatuȝ eius trāſit ad poſteros.nō ſic aūt peccata alioꝝ parentū.ideo fit hic ſpecialis mentio de eius peccato. a Et interptes tui .i.moyſes ⁊ aaron:qui verba domini referebāt ad ppłm:⁊ ecōuerſo vba po puli ad deū. b Pꝛeuaricati ſunt ī me aaron in fabꝛicatiōe vituli. Exo.xxxii.⁊ vterꝗ ſimul ad aquas cōtradictionis: Nu.xx. c Et cōtaminaui.i.contaminatos oſtēdi. d Pꝛincipes ſanctos.ſ.dauid in adulterio bethſabee ⁊ ho/micidio vrie:⁊ ezechiā in elatione:qñ nuncii regis babylonis fuerūt ad eū miſſi.iiii. Reg.xx. e Dedi ad internitionē ia/cob.p reges aſſyrioꝝ ⁊ babylonis:vt patet ex ſupꝛadictis:⁊ h ꝓpter peccata populi ⁊ pꝛincipū. f Et iſrael in blaſphemi/am.ex hoc eñi ꝙ deus iſrael nō liberauerat ſuū ppłm.gentiles dicebāt eū ipotentē. Aliqui etiā de populo iſrael in patientia fracti ꝓrūpebāt in blaſphemiā dei.

In ca.xliii.vbi dꝛ in poſtil. Pꝛimus.i.ipē de⁹.

Additio.i. Sicut apoſtoli fuerūt veri teſtes xpi ꝓ/ut allegat̄ in poſtilla:p illud qđ dicitur Act.i. Eritis mihi teſtes in hierłm:ſic ⁊ potius xps teſtis dei dicitur.vñ de xpo ad lrām dicit̄: Ecce teſtē gētiū dedi eū.⁊ in euāgelio. Ego ad hoc veni in mūdū ⁊c̄.vnde qđ dicit̄ hic: Et ſeruus me⁹ quē elegi.ſ.erit teſtis meus.intelligendū eſt ꝓpꝛie ad litteram de chꝛiſto.

In eodem capitulo vbi dicitur in poſtilla: Conſequenter hoc excluditur.cū dicitur: Pater tuus.

Additio.ii. Quod aūt dicit̄ hic: Pater tuus pꝛi/mus peccauit.recte exponitur de adaȝ ſicut in poſtilla ꝓut verba plane ſonāt. Adā enī fuit pꝛim⁹pa/ter ſimplicit̄ ⁊ peccauit: Geñ.iii.ſed qđ ſequit̄: Et interptes tui puaricati ſūt in me.nō bñ exponit̄ de moyſe ⁊ aaron.tuȝ quia moyſes ⁊ aaron ꝓphete dñi dicunt̄ nō interptes. gratia enim ꝓphetādi diſtinguit̄ a grā interptādi:vt ptȝ p apłm.i. Coꝝ. xii.tum qꝛ licet moyſes ⁊ aaron peccaſſēt:nūꝗ tñ puaricati di cunt̄ fuiſſe in deū.puaricari enī addit ſup rōnē peccādi: ſic ꝙ puaricari impoꝛtat trāſgreſſionē legis p aliis:vt habet̄ in ca/tholicon:qđ nō poteſt dici de moyſe:cuius peccatū ad aquam cōtradictionis nō fuit ita graue vt oſtēſū eſt in additiōe. Nu. xx.⁊ ideo videt̄ aliter hic dicendū. Pꝛo quo attendēdū eſt ꝙ ꝓpheta hic facit mentionē de duobus peccatis q ad poſteros tranſierūt:⁊ de penis illis peccatis coꝛreſpōdentib⁹. Pꝛimū ē peccatū ade qđ tranſiit ad poſteros p oꝛiginē. Scđm eſt pecca tū phariſeoꝝ legē diuinā puerſe interptātiū:quib⁹ xps Mat. v. Irritū feciſtis mandatū dei ⁊c̄.qđ quidē pctm̄ trāſiit ad po ſteros nō p oꝛiginē:ſed p doctrine ſucceſſionē.falſa enī interp tatio legis p phariſeos pꝛimo inuenta tranſiit in poſteros.ſ.in iudeos hodiernos eā ſuſcipiētes.vñ iſti phariſei ꝓpꝛie dicun tur interptes:nō enī ſuā doctrinā tradūt vt ꝓphete:ſed vt le/gis expoſitoꝛes ſeu interpꝛetes:qui quidem pꝛopꝛie dicuntur pꝛeuaricati in deum:quia p aliis trāſgreſſionē legis cōmittūt p falſā interptationē:de quoꝝ falſa et peruerſa doctrina dictū fuit ſupꝛa in additiōe ca.xxxiiii.de pena aūt pꝛio peccato coꝛ/reſpōdēte.ſ.ade dicit ꝓpha: Et cōtamiaui pn.⁊c̄.vbi ī hebꝛeo habet̄

habet̄: Et ꝓphanaui pn.ſan.⁊ eſt ſenſus ꝙ ꝓpter pctm̄ ade pncipes ſcti.ſ.patriarche ⁊ alii iuſti q debuiſſent gaudere di/uino cōſoꝛtio fuerūt a deo ꝓphanati:carētes diuiā viſiōe qſi ꝓphani.de pena aūt coꝛreſpōdēte ſcđo pctō dicit: Et dedi ad interptationē iacob.ſ.p romanos:q exequētes vindictā ſan/guinis xpi.q p maliciā phariſeoꝝ fuit effuſus recipientiū ipm ſanguineȝ ſup ſe ⁊ filios ſuoſ. Ipſū iacob.i.ppłm iſra eliticū. Ad internitionē dederūt ⁊ pn/cipes iſrael in blaſphemiā:qꝛ ſūt a deo cōdēnati tanꝗ blaſphemi dei. Conſe/quēter aūt vt oſtēdat ꝓpheta ꝙ iacob q dat⁹ eſt ad internitionē:⁊ iſrł in blaſ phemiā: diſtinguit̄ a vero iacob q eſt ppłs fidelis:⁊ a vero iſrael q eſt a deo electus.ideo ſubdit in pꝛincipio hui⁹ ca.ſequentis. Et nūc audi iacob ſerue me⁹ ⁊ iſrael quē elegi.q.d.tu: iacob ſer/ue me⁹.ſ.ppłs fidelis: qꝛ infideles iſrł nō vult.vt in glo. Et iſrł quē elegi.ſ.p/deſtinādo.q.d.ñ loquoꝛ iacob pdicto in pcedētib⁹ q tm̄ ẜm carnē iacob dici/tur:q dat⁹ eſt ad internitionē:nec iſra eli q in blaſphemiā: ſʒ iacob ẜuo meo ⁊ iſrael quē elegi. Et huic ſentētie ꝯcoꝛ dat glo.⁊ ſequit̄: Hec dicit dñs.in q p/dicit quō iacob ſeru⁹ ⁊ iſrł elect⁹ a deo erāt ſaluādi.ſ.p aquā baptiſmi:⁊ infu ſioneȝ ſpūſſcti.d. Effundā enī aqs ſup ſitientē ⁊c̄. Effundā ſpūm meum ſup ſe men tuū.exponatur totum ſicut in po/ſtilla.

Replica. In ca. igit̄.xliii.cum dꝛ: Vere teſtes mei eritis.et ſeruus me⁹ quē elegi. Burgen. dicit illud vltimū ad litterā ꝓpꝛie intelligi de xpo contra ex/poſitionē poſtil.ſed hoc videt̄ periculoſū:ſicut piculoſū ē di/cere xpm ꝓpꝛie creaturā: quēadmodū arri⁹ q ꝓpter h crepu it:⁊ ei⁹ diffuſa ſūt viſcera.ita dicere xpm ſimplicit̄ ⁊ ꝓpꝛie ſer uum cū ſit fili⁹ ⁊ heres p deū:ad Gala.iiii. Naȝ ad Phił.ii. dicit̄ accepiſſe foꝛmā ſerui.ex hoc nō debet dici ſeruus ſic miſ/ſus in ſimilitudinē ⁊ foꝛmā carnis peccati:nullo mō dicēdus ē peccatoꝛ. Et ſi aliqñ dꝛ ſeru⁹: vt infra.xlix.hoc debet accipi ſpecificatiue.ſ.inꝗtū hō vł ẜm ſimilitudinē:ſed ꝓpt h nō de bet concedi ſimpliciter ſeruus:ſicut nec creatura niſi cū redu/plicatiōe ſpecificatiue tēta. Jo eodē ca. Burgen.notat po/ſtil.⁊c̄.qꝛ dicit moyſen ⁊ aarō interptes. Pꝛimo qꝛ fuerūt ve/re ꝓphete dñi:ſed ex hoc nō bene infert:igit̄ nō ſūt interptes. Nā dñm ieſū ꝓphetā oīm ꝓphetaꝝ euāgeliſta nō dedignat̄ dicere interptē:qꝛ interptabatur ſcripturas. Luc.vl. ſecūdo obiicit Burgen.qꝛ hic dicunt̄ puaricati qđ de moyſe ⁊ aaron dici non pōt. Rñdeo ꝙ aaron puaricatoꝛ fuit in fabꝛicatione vituli:⁊ vterꝗ ad aquas cōtradictionis:quoꝝ peccata ſic fu erunt grauia vt eoꝝ occaſione terram ꝓmiſſionis igredi nō pmittebāt̄ a deo: Nu.xx.nec Burgeñ.hiſ motiuis inualidis ſolum impugnat poſtillatoꝛem:ſed etiam ſanctum Thomam cum poſtil.in hoc concoꝛdem.

E c T nunc audi. Superius Eſaias indu Ca. XLIIII xit populū ad expectationē diuinoꝝ ꝓmiſſoꝝ ex diui/na poteſtate ⁊ eius charitate.hic facit illud idē ex di/uina veritate:cui⁹ eſt iplere ꝓmiſſa. Et diuidit̄ ī tres ptes.qꝛ pꝛimo declaratur diuina veritas ex impletione pꝛomiſſi.ſecū/do ex defectione idoli.ibi: Hec dicit dominus rex.tertio ex li beratione populi ibi: Hec dicit dominus redemptoꝛ. Circa pꝛimā partē ſciendū ꝙ aliqui doctoꝛes catholici eā exponūt de liberatione populi a captiuitate babylonica quam ꝓmiſe rat deus ante per ꝓphetas:⁊ de ꝓſperitate eius tempoꝛali et ſpirituali poſt illū reditū:ſed quia populus non legitur tunc tātā ꝓſperitatē habuiſſe.ſicut dictū fuit.ſ.xxxv.iō Ra.Sa. expōit eā magis catholice ꝗtū ad hoc de ipletiōe pꝛomiſſio nis facte ipi iacob: Geñ.xxviii. Erit ſemē tuū quaſi puluis ter re:dilataberis ad oꝛientē ⁊ occidentē ⁊c̄.quā ꝓmiſſionē Ra. Sa.dicit implēdā tpe meſſie p conuerſionē alioꝝ ad ei⁹fideȝ: ⁊ in hoc veꝝ dicit:ſed ꝙ expectat futuꝝ iā tranſiit in pteritū. vt oſtendet̄.igit̄ ſic exponat̄: Et nūc audi ⁊c̄. Pꝛimo excitat attentionē.p hoc inſinuans ꝙ denunciaturus ſit aliquid ma gnum b Noli timere ſerue meus iacob.alloquitur po/pulum nomine iacob a quo deſcendit. Et rectiſſime iacob di/ctus eſt altero nomine iſrael:qui interpꝛetatur directus cuȝ

deo vt ple

a Effundã.
ſcilicȝ ĩ baptiſ/
mo ꝑ impoſiti/
onẽ manuum.
b Quaſi ſa/
lices ⁊c. Salix
arbor infructuo
ſa ſed cito cre/
ſcit: maxĩe ſi iu
xta aquas ſit.
⁊ aiũt phyſici
q̃ ſi q̃s eã ſum
pſerit vel cibo
vel potu: ſteri/
lem eum facit.
Vñ ergo gẽtes
ſignificat: que
ante ſteriles iu
xta fluẽta euã/
gelij cito creſ/
centes fructifi
cauerũt cõtra
naturam. Uel
vtriuſq̧ popu
li vocationẽ h̃
poſſumus acci
pere ꝑ herbas
ſcȝ multitudi/
nẽ gentiũ ad fi
dẽ venientiũ.
ꝑ ſalices vero
ꝑmitiuã de iu/
deis eccl'iam:
q̃ cito credidit
ꝑdicantib⁹ a/
poſtolis. Iſte
dicet ⁊c. credẽ
tium varietatẽ
deſcribit.

c Et in noĩe
iſ.aſ. vt recipi/
ant legẽ ⁊ pro/
phetas: ⁊ ſpiri
tus .ſ. gratias
q̃ iſrael ꝓmiſ/
ſe ſunt.
d Ego prim⁹
⁊c. Poſt voca
tionẽ gentiũ q̃
abiect' idolis
crediderunt a
git contra eos
qui cõuerti no
luerunt.
e Abſq̧ me.
Nõ dicit ſe ſo/
lum eſſe: ſed ꝑ/
ter virtutem et
ſapientiã ſuam
nullũ extremũ
deũ eſſe: deoꝝ
multoꝝ opini/
onẽ et ſimula/
cra cõdẽnãs.
f Nolite ti/
mere. o iſrael
ſimulacra que
in mõte ſynai
nihil eſſe didi/
ciſtis. g Eſu
riet ⁊c. Fame ⁊
ſiti artificis: et
art' vilitas de
monſtratur.
Quicquid
de idol' dictũ ẽ
ad hẽticoꝝ re/
ß ferri põt

ſ iſrael.
ſue me⁹ iacob: ⁊ rectiſſime quẽ elegi. Ef a b
ſ veteris teſta. et noui ſ idem.
fundã enĩ aquas ſuꝑ ſitiẽtẽ: ⁊ fluẽta ſu/ c d e
a ſ gentilitatẽ. b ſ ſine humore dilectiõis ſapie ⁊ gratie.
c ſ filios ſpũales
a ꝑ arida. Effundã ſpiritũ meũ ſuꝑ ſemen f
a ſ gratiã que cor auditoris illuminat: per quã ſermo ꝑdi/
cationis fructificat.
tuũ: ⁊ benedictionẽ meã ſuꝑ ſtirpẽ tuã. g
ſ ſic. a ſ bono oꝑe. b ſ in baptiſmo renati. ſ ſanctos
fide virentes. c ſ tãq̧ lignũ qd̾ plãtatũ ẽ ſe. decur. aquaꝝ.
b Et germinabũt inter herbas quaſi ſali/ h
a ſ fidelis. ſ opib⁹ iuſticie cõfiſus.
ces iuxta ꝑterfluẽtas aquas. Iſte dicet: i
a ſ nõ ſeruus idoloꝝ: q2 ab illo factus: et ab ipo redẽpt⁹.
b ſ ali⁹ fidelis ad pñitẽtiã vt vitia ſupplãtet.
domini ego ſũ: ⁊ ille vocabit in noĩe ia k
a ſ idem. b ſ oſtẽdet oꝑe. c ſ Lxx. manu ſua: vt de ty/
rocinio ſe xp̃i militẽ gl'ietur. d ſ ſm hebreũ dñi. ſ. ego ſum.
c cob. Et hic ſcribet manu ſua dñõ: ⁊ ĩ no l m
a ſ ſi nõ carne erit ſm nomẽ iſrl'. ſ. vir videñs deũ: nũc ſpe et
fide: tandem ipſa re.
mine iſrl' aſſimilabit. Hec dicit dñs rex n
a ſ qui crediturus eſt. ſ qui filij aductũ ſuſcipiet. b ſ om
nipotens. c ſ virtutũ.
iſrael et redẽptor eius: domin⁹ exercitu
a ſ ante me null⁹: ego ſũ al. et o. princi. et fi. b ſ q2 puer
quẽ elegi in me deus eſt. ſ poſt me nullus.
d e um † Ego ꝑmũs: ⁊ ego nouiſſim⁹: ⁊ abſq̧ o
a ſ naturalit. b ſ in idolis. c ſ ea que nõ ſũt: tãq̧ ea q̃ ſũt
me nõ eſt de⁹. Quis ſilis mei? Uocet et p q
a ſ ego creaui oĩa ex nihilo: ipe expõat ordinẽ eoꝝ. b ſ ab
adã vel ex q̃ elegi ppl'm iſraeliticũ in peculiarẽ mihi.
annũciet ⁊ ordinẽ exponat mihi. ex quo
a ſ ſi deus verus eſt ſicut ego annunciaui.
cõſtitui ppl'm antiquũ ventura ⁊ q̃ fu/ r
a ſ o fideles. b ſ minas idolatrarũ.
f tura ſunt annũciet eis. Nolite timere: ne
a ſ timendo. b ſ quia idolum nihil eſt.
q̧ cõturbemini. Et tunc audire te feci: ⁊ s
a ſ o apoſtoli. b ſ quia deus ſum omnium.
ãnũciaui. Uos eſtis teſtes mei. Nũquid t v
a ſ alterius mundi.
eſt deus abſq̧ me: et formator quẽ ego
a ſ factores nõ ſolũ idola. b ſ ſimiles illis fi. qui fa. ea.
ſ q2 idolũ nihil eſt.
non nouerim? † Plaſte idoli omes nihil x y
a ſ precioſiſſima in idolis. b ſ in die iudicij vl' quolibet tẽ
pore vindicte.
ſunt: et amantiſſima eoꝝ non proderũt z
a ſ ſculptoribus. ſ factores. b ſ idoloꝝ. c ſ vel quia.
d ſ oculos habẽt et non videbũt.
eis. † Ipſi teſtes eoꝝ ſũt quia non videt a
a ſ factores. b ſ in dijs ſuis. b ſ quaſi inſanus qui ſic pu
tat fieri deum.
neq̧ intelligũt vt confũdant. Quis for b
mauit deũ: ⁊ ſculptile cõflauit ad nihil
a ſ qui facit et qui colit.
b ſ aſſumpti ad eos fabricandos.
vtile? Ecce oẽs ꝑticipes ei⁹ cõfũdẽt: fa/ c
a ſ ad iudiciuȝ.
bri ei ſũt ex hominib⁹. Conueniẽt oẽs: d
a ſ tanq̧ iudicandi. b ſ cõſciẽtia peccati. c ſ ſuꝑ errore
ſtabunt et pauebunt et confũdẽt ſimul. e f
ſ quia.
Faber ferrarius lima operatus eſt: in g
prunis et in malleis formauit illud: et
ſ idolum.
operat⁹ eſt in brachio fortitudinis ſue.
ſ tamẽ. ſ nõ dabit ei mãducare talis de⁹
ſ dante deo ſuo
g Eſuriet et deficiet: non bibet aquam h

deo: vt plenius oſtendi: Geñ. xxxij. ideo loco iſrael di/
cit hic: a Rectiſſime quem elegi. eſau reprobato.
b Effundã enĩ aquas. diuine gl'ie. c Suꝑ ſitientẽ.
ſcȝ iudeam. d Et fluenta. ſane doctrine. e Suꝑ
aridã. i. gẽtilitatẽ. vtraq̧ enĩ ſupra noĩata eſt deſerta et
ſolitudo. xxxv. ⁊ eadẽ rõne d2 hic: Sitiẽs ⁊ arida. et q̧
ꝑ aquas iſtas intelligat diuĩa gr̃a. oñdit cũ ſubdit:
f Effundã ſpũm ⁊c. i. ſuꝑ hoĩeȝ xp̃m: q̃ ſm carnẽ deſcẽ
dit de ſemĩe iacob: ⁊ ab inſtãti incarnatiõis fuit replet⁹
ſpũſctõ. g Et bñdictionẽ meã ⁊c. i. ſuꝑ apl'os ⁊ alios
xp̃i diſcipulos: q̃ fuerũt iudei in ꝑncipio: ſuꝑ quos ẽ ef
fuſa diuina bñdictio in effuſiõe ſpũſſancti ſuꝑ ipos in ſi
gno viſibili. h Et germĩabũt inter herbas. qd̾ glo
ſat ſic Ra. Sa. i. ĩ medio Eſau ꝑ quẽ intelligit romanũ
imperiũ. i Iſte dicet domini ego ſũ. iſti erũt iuſti ꝑ/
fecte. k Et ille inuocabit in noĩe iacob. iſti ſũt par/
uuli filij impioꝝ. i. iudei deſcẽdentes a malis patrib⁹: ⁊
ſic paruuli ſunt in noticia legis tanq̧ male edocti a pa
rentib⁹. vel q2 cõmuniter romanos deſignat ſub nomi/
ne impiorũ paruulos intelligit filios romanoꝝ tpe meſ
ſie crediturorꝝ. l Et hic ſcribet ⁊c. iſti ſũt viri penitẽ
tie ſeu reuerſiõis. m Et in nomĩe iſrl' aſſimilabit. In
hebreo habet ꝓnominabit. iſti ſũt cõuerſi de gentib⁹.
Hec eſt glo. Ra. Sa. ⁊ patet q̧ lr̃a iſta etiã accipiẽdo ſȝ
expoſitionẽ ſuã eſt ĩpleta: licet hoc nõ intẽdat: q2 in ci/
uitate romana que eſt metropolis romani imperij: tan
tũ creuit fides catholica: q̧ romana ſedes facta ẽ caput
populi chriſtiani. Uiri aũt ꝑfecti veraciter dicunt apl'i:
qui fuerũt in gr̃a ꝯfirmati. Et de quolibet iſtoꝝ d2: Iſte
dicet dñi Ego ſũ. ſ. apl'us ad euãgeliũ ei⁹ ꝑdicandũ. ſi/ † Iſ.41.b et .4.48.b
militer multi filij iudeoꝝ ⁊ etiã romanoꝝ fidem chriſti Apoc.1.d
receperũt per baptiſmũ. Item a principio eccl'ie multi de et.22.c
licati facti ſunt viri penitentie accipientes religioſũ ſta
tũ: conuerſi etiã ex gentibus apparẽt per totũ mundũ.
Patet etiã q̧ nomina iſrael ⁊ iacob cõmunicant genti
libus conuerſis ad fidẽ. n Hec dicit. Hic ꝯſequẽter
oſtendit diuina veritas ex defectu idolorum. Et primo
oſtendit idoloꝝ defectũ. ſecũdo reuocat iudeos ad veꝝ
dei cultũ. ibi: Memento hoꝝ. Prima adhuc in duas.
quia primo oſtendit idoloꝝ defectus. ſecũdo fabricãdi
modus. ibi: Quis formauit. Circa primũ: vt oppoſi
ta iuxta ſe poſita magis eluceſcãt. primo ponit diuine
excellentie ſingularitas. cum dicit: o Ego prim⁹ ⁊c.
vt per hoc magis appareat idoloꝝ defectibilitas. cũ di
citur: p Quis ſimilis mei? q. d. nullus. ſed ſunt dij
falſi: qd̾ ꝓbatur per hoc quod ſubditur: q Uocet C
et annũciet ⁊c. i. ordinate referat illa que feci a pricipio
mundi ante hominis conditionẽ q̃ nõ potuerũt ſciri ꝑ
hominem niſi ex diuina reuelatiõe ſicut factũ eſt moyſi
qui in principio Geñ. ordinate narrat creationẽ mũdi.
r Uentura ⁊c. i. cõtingẽtia futura: que ſoli deo ſũt no/ † Baru.6.a
ta. q. d. hec non potuerunt facere idola: ſed ego poſſuȝ.
ideo ſubditur: s Extunc audire te feci. i. ante ꝑ lõ
gum tp̃s. ſ. illud quod erat ſic futuꝝ. t Uos. ſ. ꝓphe
te. eſtis teſtes mei: quod talia ante aduentũ vobis nun
ciaui. v Nũq̃d eſt de⁹ ⁊c. q. d. nõ. x Plaſte ido
li. i. formatores idoloꝝ. ⁊ declinat hic plaſtes hui⁹ pla
ſte. y Oẽs nihil ſũt. i. nulli⁹ v̾tutis ad faciẽdũ aliq̃d † Hie.10.a
numis: z Et amãtiſ. eo. i. idola ſua. a Ipi ſũt ĩ te.
eoꝝ ⁊c. Ex hoc enĩ q̧ fecerũt ea de materia ſenſibili ⁊ ĩ/
animata: poſſunt veraciter teſtificari q̧ in eis nõ eſt vir
tus viſiua nec intellectiua: ⁊ ſic debẽt in ſeipſis cõfun/
di de cultu eoꝝ: b Quis for. Hic dñr poĩt circa ido
la formationis mod⁹: vt ꝑ hoc quilibet aduertat q̧ ni/
hil eſt ibi diuinitatis: quia illud quod fit per artificiuȝ
homĩs nõ põt eſſe nobilius ipo: ſed eſt vili⁹ ⁊ defectibi
lius. idolũ eſt hmõi g̃ ⁊c. virtutẽ huius rõnis deducit
hic diffuſe. ⁊ primo in formatione idoloꝝ metallicoꝝ. cũ
dicitur: Quis formauit deũ ⁊c. q. d. nullus: niſi ſm re/
putationẽ ſuã qua idolũ reputat deũ verũ. c Fabri.
ſcȝ idoloꝝ. ſunt ex hominib⁹. i. de numero hominum: ⁊
ſic non poſſunt facere aliquid maius homine. d Cõ
ueniẽt oẽs. hoĩes ad iudiciũ extremũ. e Et pauebũt.
a facie iudic'. f Et cõfũ. ſi. ꝑ ei⁹ ſnĩaȝ. g Faber fer.
⁊c. totũ h̃ iducit ad oſtẽdẽdũ quõ idolũ de metallo for
mat labore hoĩs. ⁊ ꝑ ꝯñs ẽ aliq̃d min⁹ ipo. h Eſuri/
et et de. ſ. faber ferrari⁹. ⁊ ꝑ h̃ oſtendit diligẽtia artificũ
ad faciendũ idola. tũ ꝓpter lucrũ: tũ ꝓpt gr̃aȝ dñoꝝ.

Artifex

☞ ferri pōt principe q̄ ſi/
mulacra dogmatū ſuo
rū artifici corde cōpo/
nūt ⁊ venerant̄ ea q̄ ſe
ſimulaſſe ſciunt. Nec
ſufficit eis error ꝓpri⁹:
niſi ſimplices eoꝝ ado
ratiōe decipiāt: q̄ que/
ſtū pietatē putāt: ⁊ de
uorāt domos viduaꝝ
abutētes vulgi imperi
tia: ita dialectica arte
quaſi terebro ⁊ lima et
C rūcia formāt deū ſuū:
et malleis cudūt: ⁊ in/
aurāt rhetorici ſermo/
niſ venuſtate: quoꝝ de
Phil.3.d us venter eſt ⁊ glia in
confuſiōe eoꝝ.
a Jubilate ex. Ange
li qui habitatoribus
terre preſūt. Vel apli:
vl' ꝓphete ſup quos et
alij eſſe conſtant. vnd:
Eph.2.d Superedificati ſup fūda
men. apo. ⁊ ꝓphe. ⁊c.
b Hec dicit ⁊c. Su/
pra locutus eſt de ido/
loꝝ ſubuerſiōe ⁊ iſrael
penitentis redēptiōe.
nūc āt de potentie ſue
magnitudine ne q̄s du
bitet de ſaluatiōe quā
ꝓmittit. c Qui di/
co ⁊c. De reſtauratiōe
que facta eſt a çoroba/
bel ⁊ alijs ducib⁹ cyro
ꝑmittēte loquit̄: cum
adhuc implenda eſſet
captiuitas.
☞ Flumina

Nic.de ly.

a Artifex lignari⁹.
Hic inducit virt⁹ p̄di/
cte rōnis ꝗ̄tū ad ido/
la ignea labore artifi/
cū facta: ⁊ patet ſentē/
tia aliquibus pauc̄ ex
ceptis q̄ diſcurrent̄.
D b Extēdit normā. in
hebreo habet̄: Lineā.
quia primū in factione
idoli lignei eſt extēde
re lineā ſup lignuꝫ ſm
quātitatē idoli formā/
di. c Formauit illō
in run. eſt aūt runcina
inſtrumentū ad cauā/
dum ligna. d Fecit
illud in angularib⁹. in
idolis eni fiunt multe
figure angulares. Ce/
tera patent vſq; ibi:
e Succidit cedros: tu
lit ⁊c. iſta inducunt̄ ad
oſtēdendū ꝙ idola ali/
quando fiūt de vili ma
teria: ⁊ applicabili fo/
co ꝓ neceſſarijs hoīs.
⁊ iō nō ē applicabilis
ad h ꝙ fiat ibi aliquid
numīs: ⁊ ſic patꝫ fatui
tas colētiū. ꝓpter qd ī
fine cōcludit̄: f Cor
inſipiēs ado. adoratio
ne latrie. g Neq; di/
cet ⁊c. ſ. idolū qd de ſe
eſt mēdaci

a ſ ideo. b ſ operando. c ſ vt rectū opus faceret.
et laſſeſcet. † Artifex lignariuſ extēdit normā: formauit illud
a ſ quadrangulum vel rotundum. b ſ torno. c ſ vt repente in deum conſurgeret.
in runcina. Fecit illud in angularibuſ: ⁊ in circino tornauit d
a ſ aliud. b ſ in quadrato vel rotundo. c ſ vt quāto pulchrior tanto putetur de⁹ angu
ſtior. d ſ clauſum eterno carcere: qui lōgo tpe creuerat in ſaltibus. vel cedrus: vl' pin⁹.
illud: et fecit imaginem viri quaſi ſpecioſum hominē habi/
a ſ faber ad idola facienda.
tantem in domo. Succidit cedros: tulit ilicem ⁊ quercum e
ſ diu. ſ vt faceret deum.
que ſteterat inter ligna ſaltus. Plantauit pinuꝫ quam plu/
a ſ pars. b ſ vt calefaceret artificem dei. c ſ ex p̄dictis arboribus.
uia nutriuit: ⁊ factā eſt hominibus in focum. Sūpſit ex eis
ſ inde.
et calefactus eſt: et ſuccendit ⁊ coxit panes: de reliquo aūt
ſ opus ſuum.
operat⁹ eſt deū ⁊ adorauit: fecit ſculptile: et curuat⁹ ē an̄ il/
a ſ quod fecit. b ſ ligni.
lud. Mediū ei⁹ cōbuſſit igni: ⁊ de medio ei⁹ carneſ coxit. Co
ſ inde ſ ex ligno eodem.
medit pulmētū ⁊ ſaturat⁹ ē: ⁊ calefactus ē ⁊ dixit: Vah cale
factus ſum: vidi focū. Reliquū aūt eius deū fecit ⁊ ſculpti/
le ſibi. Curuat̄ ante illō ⁊ adorat illud: ⁊ obſecrat dicēs: Li/
bera me: quia de⁹ me⁹ es tu. Neſcierūt neq; intellexerūt. Ob
liti ſūt eni ne videāt oculi eoꝝ: ⁊ ne intelligāt corde ſuo. Nō
a ſ me feciſſe eos. b ſ ꝗ̄uis rationales. c ſ idola eſſe opa manuū hoim. d ſ apud ſe.
recogitāt in mēte ſua: neq; cognoſcūt neq; ſētiūt vt dicant.
ſ ligni.
Medietatē eius cōbuſſi igni: ⁊ coxi ſup carbōes ei⁹ panes:
a ſ quaſi hoc facere inſania eſt. ſ abſit.
coxi carnes et comedi: et de reliquo eius idolum faciam?
a ſ vnde: Flaccus irridens ſimulacra gentiū. Olim truncus erā ficulnus inutile lignū.
b ſ homo rationalis. ſ abſit quia. c ſ deus ergo non eſt.
Ante truncum ligni procidam? Pars eius cinis eſt. Cor in f
ſ non ſapiens. ſ qd tamen deberet.
ſipiens adorabit illud: et nō liberabit animā ſuam: neq; di/ g
a ſ forſitan. b ſ quia idolum nihil eſt quod facio. c ſ in ope meo. d ſ tu autem. e ſ ido
lum nihil eſt quod facis: et ideo abijce: memor creatoris tui. ne facias iniuriā tibi vt ado/
res opera manuum tuarum.
cet: forte mendaciū eſt in dextera mea. Memēto hoꝝ iacob h
a ſ non idolorum. b ſ ideo. c ſ non idolorum.
et iſrael: qm̄ ſeruus me⁹ es tu. Formaui te: ſeruus meus es i k
a ſ ergo. b ſ creatoris tui. c ſ vel bo. ſ facile. ſ que ſolis calore diſſoluitur: vel vēto
raptante tenuatur a ſ in proximum.
tu iſrael: nōn obliuiſcaris mei. Deleui vt nubē iniquitates l
a ſ in teipſum. b ſ penitendo: quod ſi feceris: celū ⁊ ter/
ra et omnia elementa in ſalute tua letabuntur.
tuas: et quaſi nebulā peccata tua. Reuertere ad me: qm̄ re/
a ſ ſanguine filij. b ſ ideo. c ſ o angeli. d ſ miſericordiā cum iacob.
a demi te. Laudate celi qm̄ miſericordiam fecit dn̄s: iubilate m n
a ſ angeli vl' poteſtates qb⁹ portāt̄ fundamēta terre. b ſ ſupiores ſancti. c ſ ꝓpē fideles
extremā terra. Reſonate montes laudationē: ſaltus ⁊ om/ o p
a ſ Rex. colles. id eſt mediocres. ſ electi iuſticia p̄diti. b ſ morte vnigeniti.
c ſ apud deum et homies.
ne lignuꝫ eius qm̄ redemit dn̄s iacob: ⁊ iſrael gloriabitur. q
a ſ anteq; eſſes. b ſ quaſi bene hoc poſſum facere: quia extendi celos ſolus
b Hec dicit dn̄s redēptor tu⁹ ⁊ formator tuus ex vtero. Ego r s
a ſ filium non excluſit nec ſpiritumſanctum: quia vnum: ſed idolum
ſum dominus faciēs omnia: extendens celos ſolus: ſtabili
a ſ deorum. b ſ preter filium qui in me. c ſ precipue in aduentu filij. d ſ p̄dicta a di
uinis vel facta: hmōi eni ante aduentū mirabilia multa fecerunt.
ens terram ⁊ nullus mecum. Irrita faciens ſigna diuinoꝝ: t
et ariolos in furorem vertens. Cōuertens ſapientes retror v x
a ſ oſtēdēs: quia humanis cogitationibus dei ſapientia non cōprehenditur. b ſ per mū
dum. ſ euangelij predicandi. c ſ chriſti. ſ voluntatis dei.
ſū: et ſciētiaꝫ eorū ſtultā faciēs. Suſcitās verbūꝫ ſerui ſui: ⁊ cō y z a
a ſ apoſtoloꝝ et predicatorum b ſ opere. c ſ etiam. d ſ quaſi hoc ego feci.
e ſ a fidelibus tā iudeis q̄ gentilib⁹.
c filiū nunncioꝝ ſuoꝝ cōplēns. Qui dico hierl'm habitaberis b c

a eſt mendacinm. quia
b c eſt fictio eius quod
nō ē. h Memēto.
d Hic ex p̄dictis inuitat
ppl'm ſuū ad veꝝ dei
cultū. dicēs: Memē/
to hoꝝ iacob. i. hmōi
erroꝝ ad euitandum
idolatriā. i Qm̄
e ſer. me⁹ es tu. co ꝙ e/
duxi te de egypti ſer/
uitute. k Forma/
ui te. dādo tibi legē ī
monte ſynai. l De
leui vt nubē iniqta/
tes tuas. qn̄ veracit̄
penituiſti. ideo ſubdi
tur: Reūtere ad me
⁊c. m Laudate ce
li. i. angeli ſancti. qui
eſtis ciues celeſtes.
n Jubilate extre/
ma. terre. i. vulgares
homies: q̄ ſūt extre/
mi in pplo. o Reſo
nate montes. i. maio
res. p Salt⁹ ⁊ om
ne lignum eius. i. me
diocres. q Qm̄ re
demit do. ia. redēpti/
one pfecta p filiū ſu/
um: ⁊ loqtur de futu
ro p modū p̄teriti ꝓ/
pter certitudinē pro/
phetie. r Hec dic.
Hic cōñr oſtendit̄ di/
uina veritas ex libe/
ratione populi de ca/
f ptiuitate babylonica
quam p̄dixit p ꝓphe/
g tas: ⁊ ſic adipleuit.
Et primo oſtenditur
dei potentia ad hoc
agendū. cum dicitur:
s Ego ſum domin⁹
h faciens omnia ⁊c. q̄ſi
diceret: multo plus
i k poſſum q̄ populuꝫ li
berare de captiuitate
babylonica.
l t Irrita faciēs ⁊c.
quia carent effectu.
v Et ariolos in fu/
rorem vertēs. addu/
cens contrarium illi
m n us quod predicunt.
x Conuertēs ſapiē
tes retrorſum. i. aſtro
o p logus qui de futuris
contingentibus aſſe/
runt per conſtellatio
q nes: et deficiunt.
y Suſcitans. i. im/
r s plens in effectu.
z Verbuꝫ ſerui ſui.
ſcilicet moyſi cui⁹ ver
ba adimpleuit in edu
cendo populum de e/
gypto: et ad terrā ꝓ
t miſſiōis ītroducēdo.
v x a Et conſilium nun
ciorum ſuoꝝ implēs:
id eſt illud qd ſecrete
reuelauerat ꝓphetis
y z a ſuis. b Qui di/
co. longe anteq̄ ve/
niat. c Hieruſalē
b c habitaberiſ. p neemiā
Et ciuitati.

a Flumina tua. Sub dario.ſ.⁊ cyro nepo/te eius. Nocte enī qua ab eis Balthaſar occi ſus eſt: euphrates fluuius q̇ ꝑ mediā ciuitatē fluebat ab eorum exercitu in riuos diuiſus ē: vt per eius alueum ciuitatē ingrederentur.

b Hec dicit dñs xp̄o meo cyro ⁊c̄. Allegorice. Poſſum⁹ hec de eccleſiaſtico viro dicere: cui deus dat ſermonē et ſapientiam vt cōtrarias ſectas ſua diſputatiōe ſb uertat: ſicut Stephano cui⁹ nō poterant inimici reſiſtere ſapientie.⁊ vt re ges. id eſt patriarchas ſingularum hereſum ſue ſubijciat poteſtati:⁊ aperiat atq; confringat qđ dialectica arte videbatur concluſum:⁊ in medium proferat arcana hereticorum ſuperans et conuincens: vel xp̄i ſecreta agnoſcat: in quo omnes theſauri ſapientie ⁊ ſcientie abſconditi. Talem virum deus nomine vocat q2 defenſor eſt pueri ſui iacob: et electi ſui iſrael. Hūc ſuſcipit ⁊ aſſimilat ſmoni ſuo ꝙ q̇s cauere debet ne ſuū putet eē qđ loquit: ne audiri mereatur: Accinxi te ⁊ nō cognouiſti me. Cū enī omēs docuerit nō eſſe aliū deū niſi vnū deū iacob ⁊ iſrl. Cōfūdet martion duos deos intelligēs: vnū bonū: alterū iniuſtū: alterū viſibiliū: alterū inuiſibilium cōditorē. Quoꝝ prior lucē faciat: ſecūd⁹ tenebras. Ille pacem: hic malū: cū vtrūq; ꝓ diuſitate meritoꝝ vnus de⁹ idēq; cōdiderit. c Chriſto. Apđ romāos diadema: apđ iudeos vnctio: ⁊ reges facit ⁊ ſacerdotes: a qua ⁊ chriſti dicunt. Cyrus xp̄s: nō vnctiōe ſed dignitate. d Et dorſa reguꝫ ⁊c̄. que ciuitas illi nō patuit? quis regū terga nō vertit? q̇ muri ante inexpugnabiles nō ſunt eius obſidione ſubuerſi? Hec aūt cōpleta pleni⁹ inuenies in hiſtoria Xenophōtis. e Theſauros abſcon. Cunctarū vrbiū: vt abiectis idolis beneficijs inuitatus vnū deum ſentires: q̇ ante predixi ⁊ nomen tuū anteq; eſſes. f Et vocaui te ⁊c̄. Sicut vocaui abraam iſaac ⁊ iacob: ⁊ multos ante predixi: vt iſaac ⁊ ioſiam: ne ille eſſe videaris in cuius typū p̄ceſſiſti: et nō cognouiſti me. Et vocaui te. Aſſimilaui te filio meo in nomine.ſ. Cyrus eniꝫ heres: q2 auunculi hereditatem ſuſcepit. Chriſtus quoq; heres ē. ſm illud: Poſtula a me ⁊ dabo tibi gentes ⁊c̄. Cyrus quoq; xp̄s dignitate imperij. Fili⁹ aūt xp̄s oleo leticie vnct⁹ p̄ ꝑticipib⁹ ſuis. g Extra me. q2 fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs in patre: p̄ter ſermonē quippe ⁊ rationē virtutemq; meam ⁊ ſapientiam que in me eſt: non eſt alius deus.

Pſ.2. [margin: Pſ.2.] [margin: ...7.g]

a ſ eccl'ijs i confeſſione fidei fūdatis.
⁊ ciuitatib⁹ iuda edificabimini: a
et deſerta ei⁹ ſuſcitabo. Qui di/ b
a ſ mundo. ſ peccanti.i.babylonij. ſ ſapientiā mundi: potentiā regū b ſ tigrim et euphraten ſ habitatoribus vel amatoribus tuis.
a co pfūdō: deſolare: ⁊ flūmia tua
a ſ in meis. Qđ vni ex minimis me.fe.mi.fe.
arefaciā. Qui dico cyro paſtōr c d
me⁹ es: ⁊ omnē volūtatē meā cō e
a ſ dimittendo ppl'm meū. b ſ a ieſu ſacerdote magno: et alijs redeūtib⁹ a captiuitate.
plebis. Qui dico hierl'm edificā
a ſ ſub cyro tm̄ tēpli fūdamēta ſctā ſūt vl' iacta
berl: ⁊ tēplō fūdaberl. Ca.XLV
ſ id eſt regi.
Hec dic̄ dñſ xp̄ō meo cy f†
a ſ dux auxiliat vt null⁹ reſiſtere queat.
ro cui⁹ apprehēndi dex g h
terā vt ſubijciā añ faciē †
a ſ chaldeos: babylonios: medos et alios mltos b ſ ante eum in fugam.
d ei⁹ gētes: ⁊ dōrſa regū vērtā. Et i†
a ſ alias coram eo.
aperiā āñ eū ianuas: ⁊ porte nō
ſ o cyre. ſ babylonios chaldeos.
claudēt. Ego añ te ibo: ⁊ gl'ioſoſ k† l†
terre hūiliabo. Portas ereas cō m†
ſ tibi. a ſ omnis poteſtas a dño deo eſt.
terā et vēctes ferreos ꝯfrigā. Et n†
e dabo tibi theſauroſ abſcōditos:
⁊ arcana ſecretorum vt ſcias q2 o p
ſ anteq; ſis: predicendo q̄ futura ſunt tibi.
ego dñs q̇ vōco nomē tuuꝫ de/
a ſ nō ꝓpter te. b ſ vt libereſ eū a captiuitate. agnoſceſ q̄ ꝓ eo tibi bona fecerim: et facienda ꝓ dixerim.
us iſrael: ꝓpter ſerūū meū iacōb q†
f ⁊ iſrael electū meū. Et vocaui te r
ſ quod eſt cyrus. ſ tamen
in noīe tuo: aſſimilaui te: ⁊ non s† t†
ſ vnū deū: ſꝫ idola adoraſti q̄ nihil ꝓfuerūt tibi
cognouiſti mē. Ego dñſ ⁊ nō eſt
ſ alius.
g amplius. Extra me nō eſt deus.

a Et ciuitatibus iude edificabimini. ꝑ ppl'm de babylone redeuntē ad ciuitates ſuas ⁊ loca. b Qui dico ꝓfundo deſolare.i. fluuio ꝑ babylonē trāſeunti. quē exercitus cyri longe a ciuitate diuiſit in plures ꝑtes: ⁊ ſic ītrauit ꝑ eius alueū ciuitatē: vt dictū eſt.ſ.xxj.ca. c Qui dico cyro. nomē ei⁹ p̄dicendo longe ante eius conceptionē. d Paſtor meus es. curā gerēs de ouibus meis: ſcꝫ iudeis. e Et omnē voluntatē meā cōplebis. puniendo babylonios ꝓ peccat' ſuis: ⁊ populū meū liberando: Eſdre.j.

In ca. xliiij. vbi dicitur in poſtil. Quis formauit. Hic conſequēter.

Additio. Cum gētiles nō ſolū idola manufacta colebāt: ſed etiā ſolem ⁊ lunā ⁊ ſtellas: Deut.iiij. nō videt tō ꝓphe q̄ ex fornicatiōe idoloꝝ ꝑ artificiū homīs ſumit ſufficere: cū p̄dicta corpora celeſtia nō ſūt per man⁹ hoīm fabricata. Ad qđ dicendū ꝙ colētes talia ſemꝑ faciebāt aliqua humano artificio q̇bus credebāt influentias celeſtes ad ſe trahere. ⁊ ideo ratio ꝓphete contra eos militat. Ca. XLV

f Hec dicit. Poſtq; Eſaias induxit ppl'm ad b expectandū diuina ꝓmiſſa tanq; certitudinaliter adimplenda. hic ꝯñr ꝓſequit mag' in ſpeciali illa beneficia. Et primo q̄tū ad liberationē a malis. ſcđo q̄tū ad cōſeruationē in bōis.ca. lvj. Prima in duas: q2 p̄mo ꝓmittit eis liberationis beneficium. ſecundo excludit huius liberationis impedimentum.ca.l. Priā adhuc in tres: quia primo preſignat liberatorem. ſecundo detinentium deſtructionem ca.ſe. ⁊ tertio p̄dicit iudeoꝝ liberationem.ca. xlviij. Prima in tres: quia primo prenūciat liberationem. ſecundo refellit contradictoreꝫ. ibi: Ve qui contradicit. ⁊ tertio denunciat liberationē. ibi: Hec dicit. Prima in duas: q2 primo deſcribitur liberatoris poteſtas. ſecūdo eius natiuitas. ibi: Rorate celi. Prima adhuc in duas: q2 primo ponit liberatoris virtus. ſcđo cōſequēs fruct⁹. ibi: Vt ſciāt. Circa primū ſciendū ꝙ Ra. Sa. exponēs hanc litteram: Hec dicit dominus chriſto meo. ſic eniꝫ eſt in hebreo. dicit hic Ra. Sa. magiſtri noſtri ſic dixerūt: id eſt ſic expoſuerūt. ⁊ vocat magiſtros ſuos doctores hebreorum antiquos: quorum plures fuerunt ante chriſti aduentum. Deus ſanctus ⁊ benedictus dicit meſſie ſuo: id eſt meſſie in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmiſſo. Apponens ego te ipſi cyro: id ē deſignans te per cyrum. Ex quo patet ꝙ ſm intentionem antiquorum hebreorum per cyrum hic introductum liberatorem populi de babylone principaliter intelligitur chriſtus mundi ſaluator: ⁊ per ſaluationem populi de babylone partialē intelligitur principaliter ſaluatio mundi generalis. Sciendum tamen ꝙ figura non correſpōdet in omnibus figurato. quia tunc non eſſet figura vel ſimilitudo ſed idētitas. ⁊ ideo cyrus non fuit xp̄i figura ī omnibus que de deo dicunt: vtpote in illis q̄ ſunt imꝑfectionis. vt cum dicitur: Non cognouiſti me. qđ dicitur de cyro tm̄. Et econtrario illa que ſunt perfectionis ſimpliciter intelligenda ſunt de chriſto ſolum. Et ſic in hoc capitulo aliqua dicuntur ad litteram de cyro tm̄: aliqua de chriſto ſeu tempore chriſti tm̄. ⁊ aliqua de vtroq;.ſ. illa in quibus cyrus fuit chriſti figura: ⁊ verificantur de vtroq;: principaliter tamen de chriſto ſiue de redemptione facta per chriſtum. [margin: 1. Eſd.1.] [margin: A]

g Cuius. ſcilicet cyri. h Apprehendi dexteram. dans ei fortitudinem ad babyloniorum ⁊ aliorū gentium ſubiectionem. i Aperiam coram eo ianuas. id eſt faciam aperiri: quia dominus tm̄ immittebat timorē aliquib⁹ ꝙ recipiebant cyrum in dominum ſine cōtradictione. k Ego ante te ibo. formidinem tuam populis incutiendo. l Et glorioſos terre humiliabo. eos tibi ſubijciendo. m Portas ereas conteram.ſ. ciuitatum tibi reſiſtētium. n Et dabo ⁊c̄. a regibus babylonis ⁊ alijs. o Et arcana ſecretorum.i. precioſiſſima magis ſecrete ſeruata. p Vt ſcias quia ego domin⁹. transferens regna et poteſtates de gente in gentem ſm voluntatem meam: ħ enim recognouit cyrus: vt habetur.j. Eſdre.j. Hec dicit cyro rex perſarū: omnia regna terre dedit mihi dominus celi ⁊c̄. q Propter ſeruum meum iacob: id eſt propter populum deſcendentem a iacob per te liberandum.
r Et vocaui te nomine tuo. id eſt nomen tuum reuelaui longe ante tempus tuum. s Aſſimilaui te. notabilibus perſonis: quorum nomina predixi ante tempora eorum vt iſmaelis: Geñ.xvj. ⁊ Ioſie.iij. Reg.xiij
t Et non cognouiſti me, quia adhuc non eras.

ſ. Vt ſciāt

Accinxi te

a Ut ſciāt. Eſdras dicit cyrum ſcripſiſſe omnibus gentibus nō eſſe deū niſi deum iſrael. Uel ex captiuoꝝ liberatione dei clementia ⁊ potētia omnib⁹ magis nota. Joſephus aūt ī libro antiquitatū ideo populum fuiſſe dimiſſum: quia cyrus legit in libro Eſaie q̄ de eo dominus per ꝓphetam dixerat añ. b Formans lucem et cre. t.

Josephus lib. xi. c. i.

Grego. Nō mala q̄ nulla ſua natura ſubſiſtunt creantur a domino: ſʒ creare ſe mala dominꝰ indicat cū res bñ creataſ nobis male agentib⁹ in flagellū format: vt ea ipſa ⁊ ꝑ dolorē quo fuerint delinquētib⁹ mala: ſint ⁊ ꝑ naturaʒ q̄ exiſtūt bona. vnde et venenū q̄deʒ mors ē homini: ⁊ vita ſerpēti. Formāſ lucē ⁊ creans te. q2 cū ꝑ fla. exteriꝰ doloris tenebre creant: intuſ ꝑ eruditionē lux mentꝭ accēditur. Faciens pa. ⁊ creans malū. q2 tunc nobiſ pax cū deo redditur: cū hec que bñ ſūt ꝯdita: ſʒ nō bñ cōcupita in ea que nob̄ mala ſūt flagella vertunt. c Tenebras noctē vl̄ captiuitatē. Quaſi pēitētes mitꝰ tus a captiuitate reduco. Jratus peccāteſ captiuo. d Malum. Bellum. ſ. afflictionē ſm qꝺ d2: ſufficit diei malicia ſua. Confundantꝰ ergo q̄ deū maloꝝ cōditoreʒ arbitrantur. Hic em̄ malū nō cōtrariū bono: ſed ꝓ afflictione ponitur ⁊ bello.

24. q. 3. c. dam. ꝟ. col liciani.

B

e Rorate ce. ⁊c̄. de aduentu xp̄i ꝑ cyruʒ ſignificati: q2 a captiuitate diaboli liberauit genus humanum ꝯuenienter adiūgit: Uel poſſunt hec hērere ſuperioribus: vt ciro captiuitatem laxāte methonomicos celū ⁊ terra letentur.

f Et nubes. Prophete corda noſtra ſalutari pluuia irrigantes: ⁊ chriſti natiuitatē ⁊ paſſionē ⁊ reſurrectionē ⁊ aſcēſionem annūciantes. Uñ: Mādabo nubib⁹ ne pluant ſup eā imbrē. ⁊ alibi: Ueritas tua vſq; ad nubes. g Creaui eū. Qui ſcʒ vermis fuit: ⁊ germinatus de terra legitur ſm humanitatem. h Ue qui. Quaſi credite que predico xp̄m. ſ. venturū: q2 ve qui cōtradi. fac. ſcʒ vel cyrū cui per liberationeʒ ppl̄i mei omnia regna ſubſternam.

Eſa. 5. b
Ps. 35.

i Mulieri quid parturis. Uir mulierꝭ potens. mulier viri potens. k Plaſtes eius. Filij ſm humanitatē in vtero virginali. Unde: Spūſſanctus ſuperueniet i te ⁊ virt⁹

Luce. i. b

a ſ fortitudine multaruʒ gentiū. a ſ virtute vt regna ſubijceres. b ſ qui hec dedi tibi.

a Accīxi te ⁊ nō cognouiſti mē vt
a ſ hec feci. b ſ totiꝰ orb.
ſciant hi q̄ ab ortū ſolis et q̄ ab
a ſ in filio pater: filiuſ in patre. vnde: Ego ⁊ pater vnum ſumus.
occidēte: quoniā abſq; me nō eſt
ſ diſcretiue.
deus. †Ego dominus ⁊ non eſt
a ſ diē vel liberationē. ſ res. ſ. iter ſe cōtrarias: ſic eni luci cōtrarie ſūt tenebre: ita paci bellū.
alter: formans lūcem: ⁊ creās te
nebras: faciēs pacē: et creās ma
a ſ in hoc ꝓbatur dominus faciēs omnia hec.
ſ quin.
lum. Ego dominus: faciēs om
a ſ veniat gabriel mittat nobis rorem: ſcʒ annūciet ſalutem.
nia hec. Rorāte celi deſuꝑ ⁊ nu
a ſ nunciando. b ſ chriſtū vel iuſticiā. c ſ veritas de terra orta eſt ⁊c̄. ſ maria ad credēdū.
bes pluāt iuſtū: aperiatur terra
a ſ ieſū. ipe eni ſaluū fa. po. ſu. a pecca. e. b ſ oīs
et germinet ſaluatorē: ⁊ iuſticia
a ſ mundo. c ſ pater. d ſ ſm humanitatem. b ſ cum eo.
oriaꝰ ſimul. Ego dñs creaui eū.
a ſ deo creatori. b ſ ipſa eſt.
Ue q̄ ꝯtradicit factori ſuo teſta
a ſ fictilibus. ſamos ciuitas eſt: vbi figuloꝝ ars reperta eſt. b ſ homo.
de ſamijs terre. Nunq̄ dicit lutū
a ſ deo.
figulo ſuo: q̄ facis et opus tuuʒ
abſq; manib⁹ eſt? †Ue qui dicit
a ſ omnipotenti. ſ filiū equalem patri. b ſ marie. ſ vnde natū de muliere fac. ſ. le.
patri q̄d generas: et mulieri q̄d
a ſ cum ex viro non conceperis.
parturiſ? Hec dicit dñs ſanctus
a ſ plaſmator. b ſ myſteria. c ſ ironice.
iſrael plaſtes eius. †Uētura iterrogate me: ſuꝑ filios meos et ſu
a ſ o iudei. b ſ adoptiuos: qui per filiū credituri quomodo debeamus eos regere.
a ſ ironice.
ꝑ opus manuū mearuʒ mādate
a ſ ꝑcipuo quaſi ignoranti quō creata diſponā
b ſ tanq̄ dominum.
mihi. Ego feci terrā: ⁊ homineʒ

a Accinxi te. fortitudine ad debellandū gentes ⁊ regna. b Et nō cognouiſti me. etiā poſtq̄ dedi tibi fortitudinem: q̄uis eni cyrus recognouerit oīa regna a deo ſibi data: vt predictū eſt: tñ nō cognouit eū tanq̄ ſolū adorandū: quia colebat idola. c Ut ſciant. Hic ꝯñr ponitur poteſtatis cyri ſequēs fructꝰ. ſ. i. liberatiōe ppl̄i iude de babylone ⁊ in cōfeſſiōe poteſtatis diuīe: q2 ſicut habeꝰ. i. Eſdre. j. cyrus verbis ⁊ litteris ſignificauit per totum ſuū imperiū monarchiam a deo ſibi datā: ⁊ ab eo ſibi mandatum fuiſſe de tēpli reedificatione. ⁊ ad hoc faciendum ppl̄m iude ad terrā ſuā remittere. ⁊ hoc eſt qꝺ dicitur: Ut ſciāt hi q̄ ab ortu ſolis ⁊ q̄ ab occidente. i. ꝑ totū impiū cyri ꝑ litteras eiꝰ miſſas: mō ꝑdicto. d Qm̄ abſq; me nō eſt deꝰ. qui poſſit tot ⁊ tāta facere. e Formās lucē. iudeis ipſos de carcerib⁹ educēdo. f Et creans tenebras. babylonijs ipos ꝑ cyrū deſtruendo. g Faciēs pacē. iudeiſ reuertentib⁹ in hierl̄m. h Et creans malū. ſ. pene ad punitionem peccatoꝝ. i Rorate celi. Hic cōſequēter deſcribiꝰ liberatoris natiuitas. ſicut dictū eſt. principalis intentio ꝓphete eſt hic deſignare xp̄m per cyrū: ⁊ ſic deſignatur hic chriſti natiuitas per natiuitatem cyri. Primo ergo exponatur figura. Ad cuius intellectū ſciendū ꝙ Aſtyages rex medoꝝ ⁊ pſaꝝ vidit in ſomnis de genitalib⁹ ſue filie vitē oriri que totā aſiā occupabat: ⁊ dictū fuit ſibi a cōiectorib⁹ de ea filiū naſciturū q̄ totā terrā illā occuparet: qꝺ īpletū fuit ī cyro filie Aſtyagis filio. ⁊ ideo natiuitas cyri hic deſcribitur ſub metaphora vitis ſeu plante orientis de terra: ad quam requiritur influētia celeſtis: ⁊ diſpoſitio terre per deſcenſū ſuꝑ eā pluuie ⁊ roris. ⁊ hoc eſt qꝺ diciꝰ: Rorate celi deſuper. rorē ⁊ influentiā emittēdo. ⁊ nubes pluant iuſtū. i. diſponūt materiā ad ortū iuſti. i. cyri: q̄ vocatur hic iuſtuſ inq̄tū fuit executor diuīe iuſticie erga babylonios. Aperiaꝰ t̄ra. i. Aſtyagis filia: ⁊ germinet ſaluatorē. i. cyrū ad ſaluandū populū iude a babylonica captiuitate. Et iuſticia oriatur ſimul. i. virtꝰ exequēdi iuſticiā meā. Ego dñs creaui eū: dādo ei imperiū. ſicut papa vl̄ imꝑator d2 creari: qñ ꝓmoueꝰ ad talē dignitatē. Cōſequēter exponaꝰ l̄ra de re figurata. i. de xp̄i natiuitate. Rorate celi ⁊c̄. terra iſta germinans ſaluatorē: eſt beata virgo cōcipiēs ſaluatorē mūdi. nō ex virili ſemine: ſed virtute ſpūſſācti tanq̄ rore celeſti. Et quia ꝑncipalis ītētio ꝓphete eſt hoc ſignificare. iō ſub iſto ſenſu hāc auctoritatē allegaui in aliquib⁹ locis. k Et iuſticia oriatur ſimul. i. gratia iuſtificās: Joh. j. Gratia ⁊ veritas per ieſū xp̄m facta eſt. l Ego dñs creaui eū. q̄tū ad humanitatē: q̄ eſt creatura dei. m Ue qui cōtradicit. Hic ꝓpheta increpat cōtradictorē ſeu īpeditorē. Aſtyages eni audiens expoſitionē ſomnij ꝑdicti timēs ne regno priuareꝰ filiam ſuā dedit vxorē cuidā plebeo militi: vt ſi filius de ea naſcereꝰ nō haberet amicos potētes: qui iuuarēt ipſum ad obtinendum regnū. cum hoc etiam fecit diligenter obſeruari tempus īpregnationis filie ſue ⁊ partus et puerum natum fecit ſibi apportari. quē cuidam principi occidendum tradidit. ille aūt cōpaſſus tradidit eum cuidā famulo vt ſecreto eum ad nemora portaret: ⁊ euʒ ibi dimitteret: quod cum factū fuiſſet canicula paſtorum iuxta nemora habitantiū que catulos nutriebat. diuina ꝓuidentia horis cōpetentibus accedebat ad puerū. ⁊ eum lactabat: quam ſequēs paſtor mirans ad quid nemora intraret inuenit puerum quē vxori ſue tradidit nutriendū vocans eū ſpartacuʒ: q2 ſpartes līgua pſica canē ſignat: ſed poſtea ab eodē principe cui traditus fuerat occidendus vocatus fuit chores: quod ſignat heredeʒ in illa lingua. quaſi diceret: q̄tūcūq; relucteꝰ Aſtyages iſte erit heres: ⁊ hoc modo ſcribitur in hebreo: ſed quando tranſfertur ad latinū vocaꝰ cyrꝰ: ſic̄ ħ nomē ſaul trāſlatū ad latinū ꝓnūciaꝰ ⁊ ſcribiꝰ ſaulꝰ: ⁊ iſte cyrus poſtea obtinuit monarchiā: ⁊ illa q̄ dicta ſūt hic de Aſtyage ⁊ cyro habētur ī ſcholaſtica hiſtoria. Jgiꝰ cū diciꝰ: Ue q̄ cōtradicit factori ſuo. Jn ħ increpatur Aſtyages: q̄ volebat diuinā ꝓuidētiā īpedire. n Teſta de ſamijs terre. i. opus terreum ſeu teſtium: quod dicitur de ſamijs: eo ꝙ in ſamo inſula ꝑmo fuit reptū. o Nūq̄d dicet lu. ⁊c̄. i. ſic lutū nō p̄t aliq̄d ꝯtra figulū: ſic nec tu potes impedire volūtatē meā ⁊ ꝓpoſitū. p Ue q̄ dicit pa. ⁊c̄. Jn hoc increpatur Aſtyages q̄ generationē ⁊ educationē cyri nitebaꝰ īpedire: vt dictū ē. q Hec dic̄ do. Hic ꝯñr pōiꝰ liberatiōis vtilitas. ⁊ ꝑmo q̄tū ad iudeos. ſcđo q̄tū ad gētiles ꝯūſos. ibi: Cōgregami. pria ī duas. q2 ꝑmo pōiꝰ iudeoꝝ liberatio. ſcđo huius liberatiōis ꝯfeſſio. ſcđo ibi: Uere tu es deꝰ. Circa ꝑmū ꝑrio declaraꝰ ptās diuina ad ſuſcitādū cyꝝ liberatorē iudeoꝝ. cū diciꝰ: r Ego fe. terram et hominem ſuper eam creaui ego. ⁊ patet l̄ra.

Et omni

b ⁊ vixit⁹ altiſ.o. t.⁊c. a Et omni mi. Hac occaſione pu/ tant qdã aſtra eẽ rationalia. aiunt enĩ q2 in ſenſatis ñ mã/ daret aliquid que mandata non intellige/ rent.
b Ego ſuſci. Quaſi qui ſu/ pradicta feci: qd mirũ ſi ⁊ fi liũ mittã ĩ mũ dum vt redi/ mat genus hu manũ ⁊ a moꝛ tuiſ ſuſcitẽ eũ.
Pe.2.d Vias ei⁹ di. q pec. ñ fe.nec inuent⁹ ẽ do.ĩ oꝛe eius.
c Ipſe edifi. De quo dictũ eſt:non cogno uiſti me. Nec ipe edificauit ciuitatẽ vel tẽ/ plũ:ſed pmiſit edificari. Nec in ei⁹ tpe h cõ/ ſũmatũ eſt ſed aſſueri.
d Laboꝛ eg. Cult⁹ idoloꝝ. Multũ enĩ la/ boꝛat ĩ exeqn/ dis idoloꝝ ſa/ crificijs. Sed aplis pdican/ tib⁹ cõuerſi ſũt: ⁊ p oĩbus re/ gnis abũdant ibi religiones
Ro.5.d monachoꝝ:vt vbi abũdauit de.ſu.⁊ gra.
e Nõ in ab/ ſcondito.olim in mõte ſynai vni tm̃ popu/
o.20.a lo dixit: Non erũt tibi dij ali eni. Euangeli/ um aũt p apo/ ſtolos oĩb⁹ gẽ tibus pdica/
Dã.18. uit. In omnez terrã exi.ſo.e.
f Nõ dixi ⁊c. Primũ qdem ad iudeos ve/ ni:⁊ vt vmbrã legis reliquen tes veritatẽ ſe querẽt admo/
.15.c nui.vñ: Nõ ſũ miſſus niſi ad o.⁊c. g An/ nũciãs re. Ut creatura crea/ toꝛẽ adoꝛet:vt relictis figur ſequat veritã/ tẽ euangelij.
G Neſcie.

¶ hominibus habitandam.
ſup eã creaui ego. Manus mee tetende
¶ ſtellis et angelis. ¶ que faciant.
a runt celos:⁊ omni militie eoꝝ mãdaui. a
a ¶ vel bo. ¶ a moꝛtuis. ¶ Moꝛtuus eſt ꝓpter pecca ta noſtra:⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationẽ noſtrã. ¶ opa.
b Ego ſuſcitaui eũ ad iuſticiã:⁊ oẽs vias b†
a ¶ chꝛiſti nõ cyri. b ¶ ſupꝛa firmã petrã:⁊ poꝛ.inferi.nõ pre. c ¶ que in monte poſita non poteſt abſcondi.
¶ ex gentibus et iudeis eccleſiam.
c eius dirigã. Ipe edificabit ciuitatẽ meã c
a ¶ exules a paradiſo:⁊ captiuos pꝛo pꝛimi hois peccato.
b ¶ liberam in patriam.
et captiuitatez meã dimittet: nõ in pꝛe d† e
a ¶ a nobis ei dato. b ¶ .ſ.gratis miſericoꝛdia pura.
¶ Gratia salui facti eſtis.gratis accepiſtis:gratis date.
ciõ neq in munerib⁹ dicit dñs ds exerci
a ¶ cultus idoloꝛum cui egyptus pꝛecipue ſubdita.
d tuũ. Hec dicit dñs deus. Laboꝛ egypti f†
a ¶ terrena. b ¶ ad deũ conuerſe. ¶ ſabaym que ⁊ ſaba. vnde: Omẽs de ſaba veniẽt aurũ ⁊c. ¶ ceſſabunt aduenien te chꝛiſto.
⁊ negociatio ethiopie⁊ ſabaym viri ſub g h†
a ¶ per egyptios ⁊ ethiopes et viros ſabaym de toto mũdo collecti intelligunt.
¶ potentes. ¶ o fili. ¶ per fidem.
limes ad te tranſibũt ⁊ tui erunt. Poſt i† k†
a ¶ imitãtes. b ¶ pficiẽtes. c ¶ pcept dei. d ¶ de virtute in virtutem.
te ambulabũt:vincti manicis pergent: l† m
a ¶ abiectis idolis. b ¶ nõ aliud a te. c ¶ dicentes. d ¶ filius: Ego in patre ⁊ pater in me eſt.
⁊ te adoꝛabũt teq deprecabunt. Tan/ n† o
¶ Ego et pa.v.ſu.
tum in te eſt de⁹:⁊ nõ eſt abſq te deus.
¶ verus ¶ in carne. ¶ Ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum a pec.eo.
Uere tu es de⁹ abſcõdit⁹:de⁹ iſrl ſalua/ p
¶ ideo. ¶ de confuſione. ¶ traditi in man⁹ ro/ manoꝛum.
toꝛ. Cõfuſi ſũt ⁊ erubuert oẽs ſimul:abi q†
a ¶ Scribe et phariſei qui finxerunt dominũ furtim ab apo ſtolis ſublatũ vt ſic facerent errare populũ.
erũt in confuſione fabꝛicatoꝛes erroꝛũ. †
¶ ſed ¶ vere. ¶ per fidem.
Iſrael ſaluatus eſt ĩ dño ſalute eterna. r† s
a ¶ o apli et alij fideles. ¶ Qui erubuerit me c.h.erubeſcã et c.e.c.p.m. b ¶ patientes pꝛo nomi/ ne meo:quia hic etiam ſecuri de pꝛemio.
Non cõfundemini ⁊ nõ erubeſcit vſq ĩ t
a ¶ omniũ creatoꝛ omniũ equaliter de⁹ eſt:omniũ ergo ſal/ uatoꝛ eſſe debet:vt nõ reſpuat egyptum vel ethiopiam:vel quaſlibet barbaras gentes. ¶ quia hec dicit dominus.hoc contra idoloꝛum cultoꝛes.
ſeculuz ſeculi:quia hec dicit dñin⁹ cre v
a ¶ Dominum habitaculum:qui filium adoꝛarent:et intel ligerent creatoꝛem:idola contemnerent.
ans celos:ipe deus foꝛmans terrã ⁊ fa
¶ plaſmatoꝛ.
ciens eam:ipſe plaſtes eius. Non in va †
¶ hominibus creatoꝛem agnoſcentibus.
nũ creauit eaz:ſed vt habitaret foꝛma/
e uit eaz. Ego dñs et nõ eſt alius. Nõ in x†
¶ vno tm̃.
abſcondito locut⁹ ſuz:in loco terre tene
a ¶ quia regnũ celoꝛũ pꝛomiſi.
f bꝛoſo. Nõ dixi ſemini iacob fruſtra qri/ y†
a ¶ dicẽs aplis iudeis abiect: Eũtes ĩ mũdũ v.p.e.o.c.
te me. Ego dominus loquens iuſticiaz
a ¶ in vnum ouile. ¶ o gentes:q2 iudei nolũt. b ¶ nõ lo/ co ſed merito. ¶ fide ad me. ¶ paulatim:et per partes gentes ſignificat crediturãs.
g annũcians recta. Cõgregamini ⁊ veni/ z†
¶ ſanguine meo.
te:⁊ accedite ſimul q ſaluati eſt ex gen/ a

a Et omni militie eoꝝ mandaui.i.curſum ſiderũ diſ poſui ⁊ oꝛdinaui. b Ego ſuſcitaui eũ.ſ.cyrũ eadez poteſtate. Ad iuſticiã.ſ.faciendã de babylonijs.
c Ipſe edificabit ciuitatem meã.i.licentiabit reedifi care:⁊ loquit de reedificatione hierlm. Circa qd ſcien duz ꝙ hec reedificatio põt duplicit intelligi. Uno mo do quantũ ad domos inhabitãtiũ: ⁊ ſic Cyrus dedit licentiã reedificandi hieruſalẽ:q2 mandauit reedifica re templũ ad dei cultũ:⁊ ſic ↄceſſit ꝙ ſacerdotes ⁊ mi/ niſtri ⁊ alij indifferẽter habitarẽt ibi. Alio modo ac/ cipitur reedificatio qntũ ad muros ciuitat ⁊ poꝛtas: ⁊ h modo fuit reedificata p Neemiã de licentia ⁊ vo/ luntate regis Artaxerxis. d Et captiuitatẽ meaz. id eſt iudeoꝝ in me credentiũ. e Dimittet.gratis:⁊ q2 ex hoc facto ptãs cyri fuit ampliata.ideo ſubdit: C
f Laboꝛ egypti.i.pꝛecioſa ꝓ qbus egyptij laboꝛa/ uerũt. g Et negociatio ethiopie.i. pꝛecioſe diuitie ethiopũ que de longe p mercatoꝛes ibi apoꝛtate ſũt: ⁊ q2 nõ ſolũ diuitie iſte:ſed etiã dñi earũ facti fuerunt ſubiecti cyro in pꝛemiũ liberatiõis iudeoꝝ de babylo ne.ideo ſubdit: h Uiri ſublimes.i.reges et pꝛinci pes dictarũ terraꝝ. i Ad te tranſibũt.i. ſub domi/ nio tuo. k Poſt te ambulabũt.te ſeqntes vt dñm. l Uincti manic.i.cõpedib⁹ manualib⁹. m Per/ gent.q2 aliq eoꝝ ſic ducebant cõpediti:ad declaratio/ nem victoꝛie cyri. n Et te adoꝛabũt. ſupplicit po/ ſtulando a te miſcdiam. o Uere tu es. Hic ꝓphe/ ta cõuertit ſermonẽ ad deũ p modũ gratiarũactionis ↄfitendo ei⁹ diuinitatem ⁊ poteſtatẽ ꝓ liberatiõe po/ puli ſui.dicens: p Tm̃ in te eſt de⁹ ⁊c.i.nullus eſt deus niſi tu q potes facere talia:⁊ q2 diuinitas dei nõ patet hoĩm oculis. iõ ſubdit: Uere tu es de⁹ abſcon/ ditus:⁊ ex h ↄſequẽter inuehit ↄtra idolatras.d.
q Confuſi ſunt fabꝛicatoꝛes erroꝝ.i. idoloꝝ. Et vo/ cant hic fabꝛicatoꝛes nõ ſolũ artifices facientes ido/ la:ſed etiã illi qui faciũt fieri:vt adoꝛent ea:⁊ iſti dicũ tur hic ↄfuſi:q2 p idola ſua nõ potuerũt ſaluari de ma nu cyri. r Iſrael ſaluat⁹ eſt in dño.i.p virtutẽ dñi oĩpotentis. s Salute eterna.ex h videt ꝙ iſtud ſit referendũ ad ſalutẽ factã p xp̃m:q2 illa q facta fu/ it tpe cyri non fuit talis:q2 poſtea populus iſrael fuit multũ afflictus tpe antiochi illuſtris: ⁊ poſtea capti/ uatus p romanos. Et ſi dicat ꝙ h in hebꝛeo habetur: Salute colamim.i.ſalute ſeculoꝛum:que nõ impoꝛtat eternitatem.ſed temp⁹ longũ.hoc remouet p illud qd ſubditur: t Non confunde.⁊c. In hebꝛeo habet: Uſq in ſecla ⁊ vltra:⁊ talis locutio vbiq ĩ ſacra ſcri/ ptura impoꝛtat eternitatez a parte finis ſm doctoꝛes hebꝛeoꝝ. Et ꝙ deus ſit potens ad dandũ talẽ ſalutez. oſtendit cum ſubditur: v Quia hec dicit dñs cre ans celos de nihilo virtute ſua infinita.⁊ ptz lr̃a vſq ibi: x Non in abſcondito locutus ſum. dando fi/ lijs iſrael legem:ſed in monte ſynai in aperto.
y Non dixi ſemini ⁊c.adimplendo pꝛecepta mea pꝛo modico pꝛemio:ſed pꝛo magno valde.ſ.eterna ſalute. ſicut enim ſupꝛa frequẽter dictum eſt:vbicũq lex vet⁹ pꝛo virtutum operibus de quibus ſunt mandata leg pꝛomittit ꝓ pꝛemio bona tempoꝛalia.ſub illis intelli/ guntur eterna bona pꝛincipaliter pꝛomiſſa:quia diui/ num pꝛemium pꝛincipale non eſt minoꝛis bonitat qz meritum:ſed maioꝛis. Bona autem tempoꝛalia ſunt minoꝛa bona qz opera virtutum.pꝛopter quod nõ ſũt eoꝛum pꝛincipale pꝛemium. z Congregamini. Hic ↄſequenter agitur de ſalute gentiũ:⁊ exponunt partez iſtam aliqui doctoꝛes noſtri de gentilibus conuerſis ad iudaiſmum:quãdo viderunt liberationẽ eoꝛum p Cyrum:⁊ ſic cum eis venerunt in hieruſalem: ſed hoc non videtur bene dictum:quia illi fuerũt pauci:vt pa tet libꝛo.j. Eſdre. Conuerſio autem iſtoꝛum de quib⁹ eſt hic ſermo:ſe extendit ad omnem nationẽ ⁊ linguã: vt pꝛoſequendo litteram:⁊ ideo intelligendo eſt de cõ uerſione gentilium ad fidem chꝛiſti per pꝛedicationez apoſtoloꝛum:⁊ ſm hoc dicitur: Congregamini ⁊ veni te.id eſt venite per fidem : Congregamini per chari/ tatem. D
a Qui ſaluati eſtis ex gentibus. et quia nõ omnes crediderunt ad pꝛedicationem apoſtoloꝛum:ſed mul/ ti in idolatria remanſerunt.ideo ſubditur:
m Neſcierũt

a Neſcierũt. Noluerunt ſcire quidã remanẽtes ĩ errore ſub ſimulacroꝝ ſcꝫ onere grauati: ⁊ ſperãtes ĩ quib⁹ nõ eſt ſalus.
b Cõſiliamini. Ut oẽs ꝑ mũduꝫ euntes idẽ annũcietis. Hinc eñi ſimul ſymbolũ cõpoſuerũt de trinitate ⁊ vnitate: ⁊ cõione eccleſie: de generali reſurrectione. c Predixi. Gentes eſſe ſaluandas: idolũ nihil eſſe: qñ locutus ſum abrae: vel qñ legẽ dedi. d Egredief. In mũdũ viſibiliter in carnẽ. Juſticie verbum filius donec obedientiam impleuerit: vł ſermo predicationis nõ completus fuerit. Juſticie verbum filius qui ſapientia patris: vel ſententia iuſtificandaꝝ gentium vel rerũ.
e Curuabif om.g.
Phil.2.b In noĩe do.o.ge.fle. ce.t.⁊ infer. Nos eccleſiaſtic⁹ ẽ xp̄ianos xp̄o genua flectere: qd̄ iudei ſuꝑbiã mẽtis demõſtrãtes omnino nõ faciunt.
f In domino dicent. Omnes gentes et barbare nõ in ſynagogis: ſed in eccleſijs ↄfitentes.
Cõfractus

ſ ſimulacrum.
a tibus. Neſcierũt q̃ leuãt ſignuꝫ ſculpture a† b
a ſ ſe ⁊ alios. b ſ vos tñ o apoſtoli annunciate opoꝛtune ⁊ importune.
ſue: ⁊ rogãt dñm nõ ſaluãtẽ. Annũciate c
a ſ niſi ego q̃ abrae dixi: In ſemine tuo bñdicenf oẽs gentes: et alia ſimilia. et qui dixi: nõ erũt tibi dij alieni ⁊c̃.
ſ in vnum.
b ⁊ venite: ⁊ cõſiliamini ſimul. Quis audi- d
ſ ore prophetarum.
c tum fecit hoc ab initio? Extũc predixi il- e
ſ ergo. ſ quia. a ſ In patre enim filius. et in filio pater.
lud. Nunq̃d nõ ego dñs: ⁊ nõ ẽ vltra de⁹
a ſ non vnius gentis: ſed totius mũdi. cui dr̄: Cõuertimini ⁊c̃.
abſq; me? Deus iuſtus ⁊ ſaluãs nõ ẽ preter me. Conuertimini ad me et ſalui eritꝭ f†
ſ ergo. ſ ab idolis. ſ a morte gehẽne.
ſ poſtula a me et d.t.g.h.t. ſ non idola.
omnes fines terre: qꝛ ego deus ⁊ non eſt
a ſ quia non eſt maior. b ſ immobiliter ſtatui: vt firmiſſimũ ſolatium haberetis.
d alius. † In memetipſo iuraui: egredietur g
ſ de ſalute gentium.
de ore meo iuſticie verbũ: ⁊ nõ reuertef: h
a ſ nõ idolis ſicut ante. b ſ corporis et mẽtis. c ſ firmiter mihi obediens tanq̃ iurauerit. debet enim ſermo chriſtianoꝝ eſſe: eſt eſt: non non.
e quia mihi curuabitur omne genu: ⁊ iurã i k
ſ genera hominũ. a ſ chriſtiani. ſ nõ iudeoꝝ.
f bit oĩs ligua. Ergo ĩ dño dicẽt: Hec ſũt l m
a ſ legis nõ figure. b ſ in iudicio ꝑ vniuerſum orbem. c ſ chriſtũ. ſ gentes. vndiq; fide et ope. d ſ tũc ſ in iudicio. d ſ quẽ fructũ habuiſtis tũc ĩ his in q̃b⁹ nũc erubeſcitꝭ.
iuſticie ⁊ imperiũ. Ad eum veniẽt ⁊ ↄfun- n
a ſ penitentes ſuꝑ errore ſuo q̃ prius euãgelio repugnabant. b ſ obſtinati. c ſ per baptiſmũ. ſ ꝑ penitentiã.
denf oẽs q̃ repugnãt ei. In dño iuſtifica- o p
a ſ Videãt opa veſtra bona: ⁊ g.p.v.q.in c.ẽ. Et alibi: Laudabunf oẽs recti corde. ſ Laudabif om̄e ſemen iſrł apl̄i.ſ. et eoꝝ filij quoꝝ predicatio ĩ toto orbe vberes fructus attulit.
bitur: ⁊ laudabitur omne ſemen iſrael.

a Neſcierũt intelligere. veritatẽ fidei.
b Qui leuãt ⁊c̃. In hebreo hr̃ q̃ leuant lignũ ſculpture ſue: ⁊ credo ꝙ aliq̃s ſcriptoꝝ poſuit. s. p.l. tñ eſt eadẽ ſnĩa: qꝛ ꝑ lignũ vel ſignũ intelligif idolũ ſculptũ. qd̄ a ſuis cultorib⁹ leuaf in altũ vt reuerenti⁹ adoretur.
c Annũciate ⁊c̃. ad inuicẽ conferendo.
d Quis auditũ fecit hoc ab initio. i. euentũ futuri ↄtingẽtis longe anteq̃ veniret.
e Extũc predixi illud. i. inuenietis ꝑ dicta ꝓphetarũ: ꝙ ego ſolus talia p̄dixi: qui ſum ſolus de⁹ ſaluãs: ⁊ id̄ ↄñter inducũtur oẽs generalif ad cultũ vni⁹ veri dei. cũ dicif:
f Conuertimini ad me ⁊c̃. i. habitantes in oĩbus finib⁹ terre. g In memetipſo iuraui. hoc dicif ad oſtendendũ certitudinẽ illius qd̄ denunciaf. Vñ adhuc ſubditur:
h Nõ reuertef. ſ. incaſſum. ſed implebif. ⁊ quid ſit illud ſubdif: i Quia mihi curuabitur omne genũ. ꝑ adorationẽ latrie: cuius ſignũ exteri⁹ eſt genuũ flexio: vt dictuꝫ fuit pleni⁹ Heſter. iij. Et iurabit oĩs lingua. Iſta nũc ſunt adimpleta: qꝛ ꝑ orbeꝫ ceſſauit idolatria: ⁊ ab oĩbus colif vn⁹ de⁹: licet vario modo a xp̄ianis iudeis ⁊ ſaracenis ⁊ alijs. alio modo põt intelligi de ſolis chriſtianis: qꝛ de omnib⁹ gentibus ⁊ linguis aliqui credunt in chriſtũ ip̄m venerãtes tanq̃ verum deũ: ⁊ adhuc plures credent circa finẽ mundi. Ex dictis concludif: l Ergo in domino dicent. i. poterũt dicere. m Hec ſunt iuſticie ⁊ imperiũ. quia principes mundi pro magna parte ſubmiſerunt colla iugo chriſti: ⁊ obediunt eius vicario ſummo pontifici: ⁊ qꝛ adhuc pl̄es veniẽt ad fidẽ ĩ poſterum vt dictũ eſt. ideo ſubdif: n Ad eũ venient ⁊c̃. de ſuis priſtinis erroribus.
o Omnes qui repugnãt ei. per infidelitatem ſeu malam vitam. p In domino iuſtificabitur ⁊c̃. Semen iſrael dicitur hic omnis fidelis qui imitatur fidem ipſius iſraelis: qui de aduẽtu chriſti propheticauit: Geneſis. xlix. prout dictũ eſt capi. precedenti.
Confractus ẽſt bel

Ca. XLV

Moraliter.

f† Hec dicit domin⁹ chriſto meo. Capitulũ illud litteraliter expoſui partim de Cyro: ⁊ partim de chriſto. Moraliter autẽ põt exponi de q̃libet doctore notabili catholico. ſpecialiter autẽ de Paulo apl̄o vel Auguſtino: qui ꝑ cyrũ ſignificaf: eo ꝙ cyr⁹ heres interpretaf. talis aũt ſanct⁹ heres eſt eterne vite: et ſic dicif de eo. Hec dicit dñs chriſto meo cyro cui⁹ app̄hendi dexterã. dans ei cõtra fidei aduerſarios potentiã ⁊ virtutem. t† Ut ſubijciam ante faciẽ eius gentes. eas iugo chriſti per fidem ⁊ mores ſubijciẽdo. † Et dorſa regũ vertam. i. demonũ: eos ab obſeſſis corꝑe vel mente repellendo: qui dicuntur reges ⁊ p̄ncipes Ephe. vj. Nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ: ſed aduerſus principes ⁊ ptãtes: aduerſus mũdi rectores tenebraꝝ haꝝ: cõtra ſpũalia nequicie. i† Et aperiã ante eũ ianuas. i. intellect⁹ litterales ⁊ myſticos ſacre ſcripture. k† Ego ante te ibo. in doctrina dirigẽdo. l† Et glorioſos terre humiliabo. ſuꝑbos hereticos confutando. m† Portas ereas ↄterã ⁊c̃. obſtinatos ad pniãm reducendo. n† Et dabo tibi theſauros abſcõditos ⁊c̃. ſ. gr̃e ⁊ gl̃ie. j. Coꝛ. ij. Oculus nõ vidit ⁊ aurꝭ nõ au. ⁊c̃. q† Propter ſeruũ meũ iacob ⁊c̃. i. ꝓpter ſalutẽ ppl̄i xp̄iani: q̃ dr̄ iacob q̃ntũ ad actiuos: ⁊ iſrael q̃ntũ ad ↄtemplatiuos. s† Aſſimilaui te mihi. ꝑ gratiã. t† Et nõ cognouiſti me. ante vocationẽ tuam. c† Ut ſciant hi q̃ ab ortu ſolis ⁊c̃. ſcꝫ ꝑ doctrinã tuã verbo ⁊ ſcripto. d† Quoniã abſq; me nõ eſt de⁹. hoc eñi docuerunt Paulus ⁊ Auguſtin⁹. e† Formans lucẽ. ꝓſperitatiſ. f† Et creans tenebras. aduerſitatis: ⁊ quoniã talis doctor datur eccl̄ie ex beneficio diuine gratie. Sequif: i† Rorate celi deſuꝑ ⁊c̃. Ue q̃ ↄtradicit factori ſuo. nã ↄtradicendo tali doctori ↄtradicit deo: qui dedit illum: ⁊ qui pater eſt eccleſie filios generãdo: ⁊ mater eos nutriẽdo. † Uentura interrogate me. ꝑ orõnẽ deuotã: ⁊ nõ diuinos ꝑ obſeruationẽ ſuperſticioſam. r† Quia ego feci terrã ⁊c̃. ⁊ ſic poſſum reſpondere de oĩbus veritatẽ. b† Ego ſuſcitaui eũ. ſcꝫ doctorem bonum ad iuſticiã operandã ⁊ docendã. c† Ipſe edificabit ciuitatẽ. ſcꝫ eccl̄ie militantꝭ. d† Et captiuitatẽ meã dimittet. populũ meũ eruendo a peccatis. † Nõ in precio ⁊c̃. qꝛ ſcriptum eſt Matth. x. Gratis accepiſtis: gratis date. f† Labor egypti ⁊c̃. ꝑ hoc ſignificanf laborãtes diuerſis vitijs. Sap. v. Laſſati ſum⁹ in via iniq̃tatis ⁊ ꝑditionis ⁊c̃. Per egyptũ eñi que tenebra interpretaf vitiũ luxurie deſignatur. Job. xxiij. Oculus adulteri obſeruat caliginẽ. Per ethiopiaꝫ detractio que denigrat fratris famã. Per ſabay. i. clamantes aduocatorũ malicia deſignaf: q̃ ꝑ clamores veritatẽ ſubuertere nitunf. h† Uiri ſublimes. ꝑ ſuꝑbiã. i† Ad te trãſibũt. ꝑ veraꝫ humiliationẽ. k† Poſt te ambulabũt. tuã ſeq̃ndo doctrinã. † Uincti manib⁹. i. oꝑibus vinculo charitatis: q̃ eſt vinculũ ꝑfectiõis. Coloſ. iij. n† Te adorabũt. adoratione dulie tñ. p† Tm̃ in te de⁹ eſt. ſupple ꝑ veꝝ cultũ latrie. de q̃ dicif vera ↄfeſſione. Tu es de⁹ abſcondit⁹ ſub aſſumpta humanitate. q† Cõfuſi ſunt. Hic ex p̄dictis ponif inuectio ↄtra rebelles chriſto: ⁊ conſolatio credentiũ in ip̄m. cũ dicif: Cõfuſi ſunt ⁊c̃. ſubdif: † Fabricatores erroꝝ. iſti ſunt iudei dimittẽtes mandata dei ꝓpter traditiones ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ Matth. xv. r† Iſrael ſaluat⁹ eſt in dño. i. ppl̄s chriſtian⁹ in xp̄o domino. † Non inuanũ creauit eã. ſcꝫ viuentiũ terrã: ſ vt habitetf a ſanctis poſt hanc vitã. x† Nõ in abſcõdito locutus ſum. Joh. xviij. Ego palã locut⁹ ſum mũdo. y† Nõ dixi ſemini iacob fruſtra querite me. hoc dicit ꝓpter apl̄os et alios credentes de iudaiſmo: quoꝝ fides nõ eſt fruſtra. z† Congregamini ⁊ venite. hoc dicit ꝓpter credẽtes ex gentib⁹ ex q̃bus cũ iudeis facta eſt vna eccl̄ia. a† Neſcierũt qui leuãt ſignuꝫ. i. idolatre neſciũt xp̄m. Licet eñi idolatria ꝑ maiori pte ceſſauerit ꝑ p̄dicationẽ euãgelij: tñ adhuc dicunf eſſe aliq̃ habitantes

bitantes in parte aquilonari: q̄ noīant̄ linicarij: ⁊ adorant ꝓ deo diei primū viuens qđ occurrerit eis in mane: quoꝝ dij nō poſſunt annūciare futura ſicͭ annūciat de⁹ ver⁹. ideo ſubditur in pſona ei⁹: ff Cōuertimini ad me ⁊ ſalui eritis.

In ca. xlv. vbi dicit̄ in poſtilla. Aſſimilaui. te.

Additio. j.

Ubi trāſlatio nr̄a habet: Aſſimilaui te. in hebreo habet̄: Cognominaui te: ⁊ eſt ſenſus: non ſolū deus nomē Cyri reuelauit longe ante temp⁹ ſuū: ſed etiā cognomen: vocans eū paſtorem: vt. ſ. xliiij. q̄ dicͭ co cyro paſtor meus ⁊cͭ. In eodem ca. vbi dicit̄ in poſtilla: Et hoc eſt quod dicitur: Rorate celi deſuper.

Additio. ij.

Hoc quod dicit̄: Rorate celi: valde extorte exponit̄ de natiuitate Cyri ī qua nihil noui euenit p̄ter illud qđ in ceteris hoīm natiuitatib⁹ cōtingit. Illud enī quod narrat̄ de canicula eū nutriente ſeu lactante qđ videt̄ in eo ſingulariter cōtigiſſe nō ꝑtinet ad ei⁹ natiuitatē: ſed ad ei⁹ educationē. ⁊ ideo qđ hic dicit̄: Rorate celi deſuper: de nullo plane pōt intelligi niſi de xp̄i ↄceptione: quē rorante ſp̄ūſctō beata virgo germinauit. Nec etiaꝫ qđ ſequit̄: Et iuſticia oriatur: ſimul pōt de ortu cyri in q̄ nulla eſt iuſticia orta intelligi. Un̄ hec auctoritas nullo modo eſt applicabilis niſi ad ortū chriſti: ⁊ ideo ab vniuerſali eccl'ia in diuinis officijs ſolū ad iſtud trahit̄ ꝓpoſitū qđ ꝓprie cōtinuat̄ ad immediate ſequētia. Ad qđ ſciendū ꝙ ↄtra myſteriū chriſti duplex impugnatio ſurrexit: prima. ſ. ꝑ corporalē ꝑſecutionem: q̄ incepit ab herode volente xp̄m occidere ne ꝑderet regnū iudee. ſecunda eſt ꝑſecutio ſp̄ūalis: q̄ incepit a phariſeis doctrinā chriſti impugnātib⁹. ſ. negando ei⁹ diuinitatē: ſil'r ⁊ matris virginitatē. Unde ꝓpheta in hoc loco alludens iſtis duab⁹ impugnationib⁹. Circa primaꝫ dicit: Ue q̄ ↄtradicit factori ſuo: ꝙ ꝓprie exponit̄ de herode: q̄ audiens natiuitateꝫ chriſti miraculoſe magis oſtēſam ⁊ ore ſuo ↄfitens ſe adoraturū xp̄m: temerarie niſus eſt ↄtradicere diuine ordinationi ꝑ occiſionem pueroꝝ: ⁊ hec fuit p̄ma ꝑſecutio chriſti corporalis. de ꝑſecutione aūt ſpirituali dicit: Ue q̄ dicit p̄ri qđ generas: et mulieri q̄d parturis: qđ denotat impugnationē iudeoꝝ ſeu hereticorū ↄtra duplicē natiuitatē xp̄i. ſ. eternā ⁊ tꝑaleꝫ. In h̄ enī qđ dicit: Ue q̄ dicit patri q̄d generas: intelligit̄ ille q̄ p̄ri omīpotenti dicͭ: Quid generas. ſ. equalē tibi filiū: ⁊ eſt error negantiū generationē eternā in diuinis. In h̄ aūt qđ ſequit̄: Et mulieri q̄d parturis: intelligit̄ ille q̄ negat natiuitatē xp̄i temporalem fuiſſe ſine ſemine virili. Talis enī dicit mulieri. ſ. marie q̄d parturis. ſ. ſi hoīem nō cognouiſti. quaſi diceret: hoc nullo modo poſſit eſſe: ⁊ ptꝫ ꝙ expoſitio hoꝝ verſuū p̄dicta magis proprie ē ⁊ lr̄alis q̄ꝫ alia q̄ de Aſtyage et ſomno ei⁹ loq̄t̄.

Replica.

In ca. xlv. Burgeñ. ſingulariter mouet̄ contra poſtil. ip̄m ca. exponentē multuꝫ diſtincte: dicens ꝙ in eo quedā dicunt̄ tm̄ de cyro in quibus non gerit figuram chriſti. ſicut cū dicit̄: Non cognouiſti me: quod ſine abſurditate chriſto non poteſt applicari: quedā autem dicunt̄ de chriſto tm̄: quedā de vtroq̄ꝫ: principaliter tn̄ de chriſto tanq̄ꝫ ꝑ cyrum figurato. ⁊ ſic exponit illū paſſum: Rorate celi deſuper ⁊cͭ. Quia nihil abſurditatis eſt in vtraq̄ꝫ expoſitione. Burgeñ. autem dicit: ſed nihil ꝓbat ꝙ de cyro exponi non poſſit. Or autē inquit eccleſia vtit̄ illo paſſu in diuino officio. Si illa ratio valeret Pſ̄. Domine probaſti in officio dīno aſſumi nō deberet: q̄ de dauid ab oīb⁹ exponit̄ tanq̄ꝫ figura: ⁊ ſic de q̄ꝫpluribus alijs loc̄ pſ̄. ⁊ ſacre ſcripture.

Glo. ordi.

Ca. XLVI.

c Confract⁹ eſt bel. Poſt vocationē gentiū ſubijcitur deſtructio idoloꝝ.
b Nabo. Nabo eſt aurū. nabo eſt idolū. Sed hic mag̃ interp̄tatio nōis oꝑat̄. dicit̄ enī ꝓphetia vel diuinatio. Et nota cū dixerit: Cōfract⁹ ē bel. et adiecit: Cōtritus eſt nabo: de ſpecie ad genus tranſiuit: ſignificans ꝙ poſt aſcenſionē dn̄i per predicationē apoſtolorū idola deſtructa ſunt: ⁊ prophetia demonū: ⁊ diuinatio magorū ad nihilum deuenerunt. c Beſtijs ⁊ iumentis. Beſtias enim ⁊ iumenta adorabant: et regio coꝝ pleriſq̄ꝫ oppidis ex beſtijs ⁊ iumētis q̄ adorabāt nōia impoſuit: vt. ſ. leonta a leone: ⁊ alia huiuſmodi. d Et anīa eorū. Non ꝙ ſimulacra habeant: ſed metaphorice ⁊ anīa et membra earū rerum dicunt̄ q̄ ⁊ ſenſu ⁊ mēbris carent. Unde:
18. d Mors ⁊ vita ī manib⁹ lingue. vel eſt ſenſus ꝙ error idolatrie grauiſſimū on⁹ gētib⁹ fuerit: q̄ cultores ſuos deꝑ̄ſſit ad terrā: ⁊ ſaluare aīas nō potuit q̄s diabolo ⁊ demonib⁹ ſubiugauit. e Dom⁹ iacob. Nō dicͭ iacob ſerui mei cū adiectiōe honoris ſed ſimplicit̄: ⁊ alloquit̄ tanq̄ꝫ carnales ⁊ recedētes a mādat̄ ſuis. f Qui porta. ⁊cͭ. Qui geſtamini tanq̄ꝫ fet⁹ ↄceptus ꝑ deſertū vſq̄ꝫ ad terrā ꝓmiſſionis. diu enī patient̄ eos expectauit: ⁊ ī deſerto peccātes: ⁊ ī terra ꝓmiſſiōis: ⁊ poſt paſſionē ꝑ. xlij. annos. g Cui aſſimilaſtis ⁊cͭ. In eos p̄cipue īuehit̄ q̄ tꝑe achaꝫ ⁊ ezechie idola coluerūt in angulis plateaꝝ: ī hort̄: in lucis: ſuꝑ domos.

Memento.

a C Onfract⁹ eſt XLVI
a ſaturnus primū idolū babyloniorū: inde ad alias gentes trāſlatū in tanta veneratiōe habitū eſt vt etiā filios ſuos ei immolarent. b ꝓphetia vel diuinatio.
b bel: ↄtritus eſt nabo: facta ſunt b† c†
a adoranda nō hominib⁹: homo enim cū in honore eſſet nō intellexit c. eſt. iu. in. ⁊cͭ. et alibi: Silēs illis fiant q̄ fa. ea. b deorū.
c ſimulacra eorū beſtijs ⁊ iumen
a vl' opera: alia littera. pondus metalli. b onēroſa ſimulacra ſunt. ſ. tm̄.
tis. Onera vr̄a graui pondere d† e
portantium ſacerdotū. a defecerunt ſcꝫ in aduentu chriſti.
vſq̄ꝫ ad laſſitudinē ↄtabuerūt: f
ideo omnino.
⁊ cōtrita ſunt ſimul. Nō potue †
ſe. a colentiū vel idoloꝝ.
d rūt ſaluare portanteꝫ: ⁊ anima g
a demonū. ꝓ p̄cio metalli p̄mo captiuant̄.
eoꝝ in captiuitatē ibit. Audite h i†
a iuda et beniamin. propinquitate carnis et ſanguinis. b feces reliquiarū.
e me domus iacob: ⁊ oē reſiduū
decem tribuū que iam abducte in aſſyrios. etiam peccantes.
f dom⁹ iſrl'. Qui portami a meo k†
miſericordia. a nō ꝙ īeffabil' maieſtas mēbra habeat: ſed ꝑ mēbra nr̄a affect⁹ eius diſcimus. b egredientes de egypto. clementia quaſi a matrice.
vtero q̄ geſtami a mea vulua:
a veſtrā. b creator oīm ſue parcit creature ego. ſ. qui dixi moyſi: Ego ſum q̄ ſum.
vſq̄ꝫ ad ſenectā ego ipe: ⁊ vſq̄ꝫ ad l
a veſtros: finem. ſ. mundi.
b vos. ꝓtegam vos. donec plenitudo gētiū intrauerit: ⁊ tūc vos q̄ꝫ intret̄. vos.
canos ego portabo. Ego feci ⁊
expectabo. a ſi cōuerſi fueritis.
ego feraꝫ: ego portabo ⁊ ſalua
quia hec omnia feci vobis.
g bo. Cui aſſimilaſtis me ⁊ adeq̄ m†
ſtis: ⁊ cōpaſt̄ me ⁊ feciſt̄ ſileꝫ:

Nico. de lyra

a† C Onfract⁹ eſt bel. Poſt liberatoris ꝓſignationē. hic ↄñr ꝓpheta denūciat hoſtiū. ſ. babylonioꝝ deſtructionē: ⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes: q2 p̄mo denunciat̄ deſtructio idolatrie ⁊ ppl'i. ſcđo ceſſatio regni. capitulo ſeq̄nti. Prima in tres: q2 primo dicta deſtructio denunciat̄. ſcđo ppl's ad cultū latrie reuocat̄. ibi: Audite me. tertio liberatio ei promittitur. ibi: Recordamini. Circa primū p̄mittitur idoloꝝ deſtructio. cū dr̄: Confract⁹ eſt bel. al's conflatus: qđ erat principale idolū babyloniorū: ⁊ loquitur de futuro ꝑ modū preteriti. Ca. XLVI A
b Contritus eſt nabo. aliud idolum minus principale. Dicunt tn̄ aliq̄ ꝙ nabo nō eſt nomē ꝓpriū ſed appellatiuū: ⁊ ſignat ꝓphetiā ſiue diuinationē. ⁊ ſic eſt ſenſus: Confracto idolo nomine bel: cōtrita eſt ꝓphetia ſeu diuinatio quā ſacerdotes belis fingebant: vel q2 demones in idolis aliquādo dabant reſponſa. c Facta ſunt ſimulacra eorū beſtijs ⁊ iumētis. i. ſimilia eis: quia carentia intellectu. Cōſequēter denūciatur deſtructio idolatrantiū. Circa qđ ſciendum ꝙ ſacerdotes idoloꝝ querentes fugere de babylone: q̄ñ capta fuit ꝑ cyrum ſecum portabant idola: et ſic ꝓpter pondus a veloci curſu fuerunt impediti: ⁊ ſic cū idolis capti ⁊ deſtructi: ⁊ hoc eſt qđ dicit̄: d Onera veſtra. i. idola. e Graui pondere ⁊cͭ. vos a curſu impedientia. f Contabuerūt ⁊ contrita ſunt ſimul. id eſt vna vobiſcum. g Anima coruꝫ. ſcꝫ ſacerdotū ⁊ idolatrarū. h In captiuitatem ibit. quia aliqui eorum fuerunt capti viui ⁊ in captiuitatem ducti. i Audite me domus iacob. Hic conſequenter reuocat populuꝫ iude ad verum cultum. q2 multi fuerūt idolatre ante captiuitatem babylonicam: vt patet. iiij. Reg̃. in pluribus locis: ⁊ ex hoc probabile videt̄ ꝙ multi eorum qui fuerunt ducti in babyloneꝫ ſequebant̄ babyloniorū idolatriam: ⁊ ad reuocandū eum primo oſtēdit̄ affectus dei ad ip̄m. cū dicit̄ in perſona dei: Audite me dom⁹ iacob ⁊cͭ. Sequitur: k Qui portamini a meo vtero. i. qui afficior ad vos ſicut mater ad filios. B
l Uſq̄ꝫ ad ſenectam ego ipe. i. iſtam affectionē ego continuabo. Cōſequenter reuocat ꝑpl'm ab idolatria. dicens: m Cui aſſimilaſt̄ me ⁊cͭ. †ſ. 40.f fabricando vobis idola. ideo ſubditur:

 Qui

¶ a Memẽtote iſtd. Quia vos genui: et vſq; ad ſenectaz portaui: deſerite idola que feciſt: et ad vni⁹ dei cultum reuertimini. b Ad cor. In tellectum. qui q̃ſi beſtie vixiſt ſimulacra venerantes: vt furioſi in ligna et lapides impingentes.
c Annuncians ⁊c. ¶ Per ꝓphetas: vt cũ ꝑdicta impleuero ꝑ diuinationẽ .i. ꝓphetaz ꝑdicentẽ futura: futurã probem diuinitatẽ meã. d No
1.Co.10.c uiſſimuz. Nos ſum⁹ ĩ quos fines ſeculoꝝ deuenerunt. et alibi:
Gal.4.a At vbi vẽit plenitudo tempis. m. d. f. Et
1.Joh.2.c Johes. Filioli inqt nouiſſima hora eſt.
e Conſiliũ m. Redimendi mũdũ per filium: quaſi conſiliuz meũ ſtatutũ nunc dico: vt cũ videritis effectũ ſciatis nullũ eẽ deũ niſi q̃ futura cognouit ⁊ fieri ꝑcepit.
f Uo. ab. o. Auem ſm hebreos cyrũ regem perſaꝝ: vel darium regẽ medoꝝ q̃ citiſſime ab oriẽte aduolauerũt: ⁊ ɔtra babylonios voluntatẽ dñi ĩpleuerunt. Nos veri⁹ referimus hec ad chriſtũ qui q̃ſi cito volatu ſua fide ꝑ apoſtolos totũ mundũ impleuit. vñ Ba
Nu.24.c laam: Orietur ſtella
Zach.6.d ex iacob. ⁊ alibi: Ori
Mat.2.a ens nomẽ ei⁹. Et magi ab oriente venientes adorauerũt
g Duro corde. Qui ſemꝑ reſiſtitis veritati: primo ꝓphet: tandem ⁊ filio. h Dabo in ſion ſa. Lxx. ſalutare: ⁊ ĩ iſrael. gloriã me. filiũ. ſ. qui di
Joh.8.f cit. Nõ quero gloriã
Ibi.14.b meã. ⁊ pater ĩ me manẽs ipe fa. o. In ſiõ. qꝛ in iudea nat⁹: paſſus: vel ꝑ ſion ſignificat eccliaz in ſpeculatione poſitam.

Ca. XLVII

Deſcende ſede in pul. Quia oĩs creatura dei ſum⁹. Nec iuxta hereticos natura babylonis damnabil: vel ob luxuriam ⁊ ornatũ potentiſſime vrbis q̃ iã ſenex ⁊ vicina occaſui virgũculã ſe ⁊ puellã iactat.
¶ Nota.

a ſ ad idola facienda.
b ſ q̃uis carũ: q̃uis abſconditum.
Qui ɔfertis aurũ de ſacculo: a†
a ſ vt ſciatis quantũ quiſq; obtulerit.
⁊ argentũ ſtatera ponderat:
ſ precio. a ſ cuius eſt facere nõ fieri.
ɔducẽtes aurificẽ vt faciãt de
ſ omẽs. ſ deũ talẽ. ſ facto deo
a ſ qꝛ ꝑ ſe moueri nõ põt.
um: ⁊ ꝓcidunt ⁊ adorãt† Por †
ſ ſacerdotes.
tant illũ in humeris geſtãtes:
ſ poſitus.
⁊ ponẽtes in loco ſuo. Et ſtã
a ſ pedes hñt ⁊ nõ ambulabũt. ſ per ſe.
bit ãc de loco ſuo nõ mouebi
ſ cultores.
tur. Sed et cũ clamauerint ad †
a ſ aures habent et nõ audient.
eũ nõ audiet: de tribulatione †
ſ o idolatre.
a non ſaluabit eos. Memẽtote †
ſ predictũ. a ſ in fide chriſti penitentes.
b ſ ne ſubito idolatrie vos turbo ſubuertat.
c ſ naturalis leg et ſcripte.
iſtud ⁊ fundamini: redite ꝑua b
a ſ que bona fecerim vobis: ex quo eduxi vos de terra egypti.
b ricatores ad cor. Recordami c d†
ſ ab initio mundi. ſ nõ alius
ni prioris ſeculi: quoniaz ego e†
a ſ ver⁹: qꝛ illa dedi. b ſ et ſi dij manufacti.
ſum de⁹ ⁊ non ẽ vltra de⁹: nec
ſ quia. ſ.
c eſt ſimilis mei annũcians ab f
a ſ mundi vel abraam cui dictuz eſt: In ſemine tuo benedicentur omnes gentes.
d exordio nouiſſimũ: ⁊ ab initio
a ſ Filij aduentum: electionem apoſtolorum: vocationem gentium.
que nẽcdũ facta ſunt dicens:
ſ impletũ. ſ .i.
e Conſilium meũ ſtabit: ⁊ omis g
ſ hominis ſaluatio. b ſ in filio.
f voluntas mea fiet. Uocans b†
a ſ Judea enĩ in qua natus eſt ſub oriente.
b ſ chriſtum. c ſ Dñ in Job. Semitã ignorauit auis. ſ mũdo qui longe a celo.
ab oriẽte auem: ⁊ de terra lon
a ſ filium in quo mihi complacui vocaui ad celum in aſcenſione.
ginqua virũ voluntatis mee. i
a ſ per ꝓphetas de aduẽtu filij: de redemptione mundi. b ſ in filio. ſ cõſiliũ.
Et locut⁹ ſum ⁊ adducã illud:
a ſ ſm hũanitatẽ. b ſ voluntatẽ meam.
c ſ domus iacob: et reſiduũ dom⁹ iſrael. k
creaui ⁊ faciam illud. Audite l m
g me duro corde: qui longe eſt
a ſ chriſto q̃ oẽs iuſtificat. b ſ faciã. ſ mittam filium. ſ. in mundum.
a iuſticia. Prope feci iuſticiaz n o
a ſ a te. b ſ filius: qꝛ ſaluũ faciet populum ſuum a peccatis eorũ.
meã ⁊ ñ elõgabit: ⁊ ſalus mea
a ſ in iudea in qua natus eſt.
h non morabitur. Dabo in ſion p†
a ſ filiũ. vñ: Viderũt oculi mei ſalutare tuũ.
b ſ idẽ. ſ als hierlm.
ſalutẽ ⁊ in iſrael gloriã meã. q r
a ſ inuehitur in babylonem et chaldeos. ſ o babylon de ſolio regni.
Deſcende Ca. XLVII s†

a Qui confertis aurũ de ſacculo. quaſi diceret: q̃uis diligatis aurũ ſicut auari: tamen ita fuiſtis ad idolatriã proni q ibi poſuiſtis aurũ veſtrũ. ideo ſubditur: Conducẽtes aurificem ⁊c. Et conſequẽter oſtendit idoloꝝ impotentiam. dicens: Portant illum in humeris. ꝓpter quod in fine concluditur: b Redite preuaricatores. id eſt idoloꝝ fabricatores ⁊ cultores. c Ad cor. cogitando q idolis nihil numinis ſit ſeu virtutis. d Recordamini. Hic denunciatur liberatio populi: primo tamen oſtẽditur dei potentia ad hoc agendum. cum dicitur: Recordamini prioris ſeculi. i. creationis mundi: qui a me creatus eſt. ideo ſubditur: e Quoniam ego ſum deus ſolus: creator: et ideo poſſum populũ meum liberare ⁊ liberationẽ predicere. iõ ſubditur: f Annũcians ab exordio nouiſſimũ. i. anteq̃ fieret annunciaui principiũ rei ⁊ terminum: ſicut patet Gen. xv. vbi ſimul denunciauit abrae deſcenſum iacob et filioꝝ eius in egyptum: ⁊ afflictionẽ eorum ibidem: ⁊ liberationem: ⁊ eodem modo Eſaie reuelauit futurã captiuitatem populi ꝑ nabuchodonoſor: ⁊ liberationem ꝑ cyrum: ⁊ q iſtud ſit certum oſtenditur ɔſequenter cum dicitur:
g Conſilium meum ſtabit. de liberatione populi ꝑ cyrũ.
h Uocans ab oriente auem. i. cyrum ad modum auis velociter venturum. i Uirum voluntatis mee. i. executorem mee voluntatis. k Creaui. i. creandum diſpoſui.
l Et faciam illud. quia voluntas mea non poteſt impediri: ⁊ ad huius conſiderationem excitat iudeorum attentionem. dicens: m Audite me duro corde. i. qui habet durum cor. ꝓpter quod dicit dñs Exo. xxxij. Cerno q populus iſte dure ceruicis ſit. n Prope feci. i. fiendaz diſpoſui. o Juſticiã meã. in babylonioꝝ deſtructione: et veſtra liberatione. p Dabo in ſion ſalutem. reedificando ibi templũ ad nominis mei cultum: per quem cultores conſequuntur ſalutem. q Et in iſrael. ſic eſt in hebreo ⁊ in libris correctis. i. in populo imitãte fidem eius. r Gloriam meã. qd fuit impletũ impfecte in liberatiõe facta ꝑ cyrum: ⁊ ꝑfecte in liberatione facta ꝑ xp̃m: de qua eſt ꝑncipalis intentio hui⁹ capituli: vt dictũ eſt. ſ. Ca. XLVI

Moraliter.

a† Confract⁹ eſt bel. q̃ deuorator interpretat. iõ ꝑ ipm guloſus ⁊ ebrioſus ſignat: ⁊ ſic in corꝑe ⁊ aĩa frangit: qꝛ ſicut dicit Eccl. xxxj. Sanitas ẽ aĩe ⁊ corꝑi ſobri⁹ pot⁹. Et ꝑ oppoſitũ exceſſus ĩ cibis ⁊ potib⁹ eſt ĩfirmitas corꝑis ⁊ aĩe. b† Contrit⁹ eſt nabo. q̃ interꝑtat ſuꝑueniẽs. ꝓpter qd ſignat ſuꝑbum q̃ ſuꝑgredi vult oẽm aliũ: ⁊ ſic ɔterit in mẽte: qꝛ non põt ad h attingere. c† Cõfracta ſũt ſimulacra eoꝝ. ſimulacra caſtrimargi ſunt imaginatiões de cibis ⁊ potibus: et ſimulacra ſuꝑbi ſunt imaginatiões de excellẽtijs indebitis ⁊ honorib⁹ q̃ ɔfringunt: nã a deo q̃uit puniunt. d† Onera vr̃a graui pondere ⁊c. h dr peccõrib⁹: in quoꝝ ꝑſona dicitur Sap. v. Laſſati ſum⁹ in via iniq̃tatis ⁊c. † Nõ potuerũt ſaluare portantẽ. ſ. in vita pñti: qꝛ magl accelerãt mortem. i† Audite me dom⁹ iacob ⁊c. i. ſupplãtatores vitiorũ ⁊ ɔtemplatores diuinoꝝ qui ꝑ iacob ⁊ iſrl ſignantur.
k† Qui portamini a meo vtero. i. ſuſtentamini a me ſicut filij a matre. m† Cui aſſimilaſtis me. Hic increpant homines mali q̃ nõ ſolũ equãt hoĩem mortalẽ deo: ſed etiã ꝑponũt magis timẽtes offenſaz mali ꝑncipis vel ꝑlati: q̃ offenſam dei. ꝓpter qd eis dr in ꝑſona dei: Cui aſſimilaſt me ⁊c. q. d. in h feciſt peſſime. a† Qui cõfertis auꝝ de ſacculo ⁊c. iſti ſunt mediatores ſimonie vt ꝑ munera habeãt ſibi fauorabilẽ prelatũ: qui nõ ſit niſi idoluz. ſic dr Oſee. xj. O paſtor ⁊ idolũ derelinquẽs gregẽ. † Portãt illũ ĩ humeris. excuſando ſuos defect⁹ ne deponant. † Sed ⁊ cũ clamauerint ad eũ. ꝑ aliq̃ tribulatiõe ecclie. † Nõ audiet. i. remediũ adhibere nõ poterit neq; ſciet. † Memẽtote iſtud ⁊c. vere penitẽdo de ꝓmotiõe talis ꝑlati. d† Recordamini ꝑoris ſeculi. i. tꝑis ecclie ꝑmitiue in q̃ nõ ꝓmouebant niſi digni rõne vite ⁊ ſcie qui ꝑſonã dei vere repſentabãt. iõ ſequit: e† Qm̃ ego ſum de⁹ ⁊c. annũciãs ꝑ bonos ꝑlatos voluntatẽ meã. h† Uocans ab oriente auẽ. id eſt bonũ ɔtemplatiuũ: vt ab oriẽte ɔtẽplatiõis deſcẽdat ad ecclie regimẽ ꝓpter ppli neceſſitatẽ: ⁊ ſic ſolebat fieri vt ptz de beato Gregl. ſctõ Martino ⁊ multl alijs: ⁊ qꝛ tales ecclie ſunt vtiles. iõ ſubdit: p† Dabo in ſion ſalutẽ ⁊c.

Ca. XLVII

Deſcende. Hic conſequẽter deſcribitur deiectio babyloniorũ q̃ntũ ad ceſſationem regni. Et diuidit in tres partes. quia primo ponitur hmõi ceſſatio. ſcdõ ſubdit hui⁹ pene ratio. ibi: Irat⁹. ⁊ tertio ex

B Mora. Grego. Deſcende ſede in p.fi.baby. Hoc loco humana mens virgo nõ incorrupta (vt arbitror) dicit᷑: ſed infecunda. Et q᷑ babylon ↄfuſio interpretat᷑ recte infecũda mens filia babylonis vocat᷑: que in eo ꝙ nequaꝙ bona opera germinat (dũ nullo ordine recte viue cõponit᷑) quaſi matre cõfuſione generatur. Sin autẽ virgo nõ infecunda dicit᷑: ſed corrupta: poſtꝙ ſtatũ ſalutis ꝑdidit ad confuſiõis ſue cumulũ appellat᷑: qḋ fuit deſcende. In alto quippe humanus animus ſtat: quando ſupernis retributionibus inhiat. Sed ab hoc ſtatu deſcendit: cum turpiter vinct⁹ ſeſe defluentib⁹ mũdi deſiderijs ſubijcit: cui mox bene addit᷑: Sede ĩ puluere. Deſcendens eniʒ in puluere reſidet: quia celeſtia deſerens terrenis cogitationibus aſperſus ĩ infimis vileſcit. Sede in ter. quia de celeſti cõuerſatione noluiſti te erigere: ſub temetipſo in terrenis proſtrat⁹ humiliare. Unde neceſſario ſubditur: Nõ eſt ſo.fi. chal. Caldei feroces interpretantur: valde autem feroces ſunt qui voluptates ꝓprias ſeq̄ntes nec ſuis motibus parcere ſciunt. Sed filia ferocium ſolium non habet: q᷑ mẽs q̄ ad amorem mundi ex prauis deſiderijs naſcit᷑ atq᷑ in eiſdeʒ obſcurat᷑: in eo ꝙ ſe terrenis deſiderijs ſubijcit ſedem amittit: et quaſi a iudicis ſui ſeſſione repellitur: qui per exteriores concupiſcẽtias vagatur: ⁊ ſepe iuſto iudicio in ſua ip̄e voluntate relinquitur: ⁊ ſub ea que anxie appetit laborioſa mũdi miniſteria relaxant᷑. Quia vl. non vo.m. et t. Conſtat nimirũ q̄a tenere filie ſue parẽtes parcũt nec dur᷑ atq᷑ ſeruilib⁹ operibus hanc affligunt. Omnipotens ergo deus quaſi teneram filiã vocat qñ dilectam cuiuſq᷑ animã a laborioſis huius mũdi ſeruitijs reuocat: ne dum ab exterioribus afficitur ab internis deſiderijs obduret᷑. Sed chaldeoruʒ filia mollis ⁊ tenera nõ vocat᷑: quia mens prauis deſiderijs dedita hui⁹ ſeculi labori relinquit᷑: vt foris mũdo velut ancilla ſeruiat: q᷑ int⁹ deum nequaꝙ vt filia amat. Unde ⁊ molã tollere ⁊ farinã molere ꝓhibetur. Mola ĩ gyro ducitur: ⁊ farina ꝓfertur. Unaqueq᷑ aũt huius mũdi actio mala eſt: que dũ multas curas cõgerit humanas mentes quaſi in gyruʒ vertit: atq᷑ ex ſe quaſi farinas proijcit: q᷑ ſeducto corde ſemper minutiſſimas cogitationes gignit. Nõnunꝙ vero qui quiet⁹ alicuius momenti creditur: poſitus in qualibet actione denudatur. Denudat᷑ ⁊c. Inani q̄ppe miniſtratione opis turpitudo denudat᷑: dum vilis abiectaq᷑ mens in actiõis oſtentatiõe cognoſcit᷑: q̄ quieta prius magna putabat᷑. Humerũ mens diſcooperit: qñ opus ſuũ qḋ ignorabat᷑ oſtẽdit: crus reuelat: qñ q̄buſdã deſiderioꝝ paſſibus lucris mũdi inhiat: manifeſtat. Flumina etiã tranſit: qñ actiões huius ſeculi que q̄tidie ad terminũ defluũt: indeſinẽter appetit. Dumq᷑ alias relinquit alias ſequit᷑: quaſi de flumine ad flumen tranſit. a Non vocaberis mol. Metaphor. Solent regine molles eſſe ⁊ delicate: nec ſeip̄as deferẽtes ꝓ teneritudine. ſub hac ſpecie alloquit᷑ babylon. b Farinam. Uel coitũ prebe medis ⁊ perſis q̄ in hoc feruẽtiſſimi ſũt. Scd̃m hoc dicũt hebrei ꝙ philiſtei ſamſonẽ erutis oculis molere coegerũt. i. cum mulieribus ſuis coire: vt ex eo ſuſcipent hoĩes magne ⁊ inuincibilis ſtature. c Et nõ reſiſtet. Sicut moyſes deo volenti delere filios iſrael. Significat autem angelum babyloni prepoſitum qui cũ alijs ait: Curauimus babylonem: ⁊ non eſt ſanata. d Sede. Sermo ad Babylonem refertur: ⁊ quaſi quõdã reginã: modo ancillam alloquit᷑. Sede humilis et vilis: tace vt triſtis ↄſiderans miſeriam tuam. e Iratus ſum ⁊c. Cauſam reddit q̄re chaldeos ita afflixit: ne ſine cauſa feciſſe videret᷑ qui

a ſ vt captiua. b ſ ſterilis a bono opere. c ſ plebs babylonis:
ſede in puluere virgo filia ba/ a† b
a ſ vt ancilla: q᷑ nõ eſt ſoliũ. b ſ dignitas regni.
bylon: ſede in terra: nõ eſt ſoli c†
a ſ quia a chaldeis condita.
a um filie chaldeoꝝ: q᷑ vltra nõ d e†
a ſ delicata delitijs affluens.
vocaber᷑ mollis ⁊ tenera. Tol f†
a ſ que paulo ante regina. b ſ o captiua: ħ eſt enĩ opus captiuoꝝ. c ſ dominis tuis medis et perſis victoribus.
b le molã ⁊ mole farinã. †Denu/ g†
da turpitudinẽ tuã. Diſcoope † h†
a ſ vt mulier videaris. b ſ libidini victorũ. c ſ velvt trãſeas flumĩa eũdo in captiuitatẽ.
ri humerũ: reuela crura: tranſi i† †
a ſ tygrim: euphratẽ: chobar. b ſ hoſtib⁹.
flumina †Reuelabitur ignomi †
a ſ miſeria captiuitatis.
nia tua: ⁊ videbit᷑ opprobriuʒ
a ſ ex te. ſ Uindicabo enĩ populuʒ meum quẽ oppreſſiſti: ſi enĩ precepi vt affligeres: nõ tamen vt opprimeres omnino.
c tuũ. Ultionẽ capiã ⁊ non reſi/ k† †
a ſ ſeruitute captiuitat᷑. ſ vox populi poſt lxx. annos de captiuitate redeuntis.
ſtet mihi homo. Redẽptor nr̄ l
a ſ hominũ et angelorum. ſ eſt.
dñs exercituum: nomen illius m n
a ſ qui dicit: Sancti eſtote: qm̄ ego ſanctus ſum. b ſ pre cõfuſione ne videaris: o
d ſanctus iſrael. Sede tace ⁊ in/ p† q†
a ſ pre cõfuſione lucẽ ferre nõ ſuſtinens.
b ſ quia conſtructa a chaldeis.
tra in tenebras filia chaldeo/
a ſ ſicut ante.
rum: q᷑ nõ vocaberis vltra do †
a ſ egyptioꝝ: aſſyrioꝝ et alioꝝ. ſ q᷑.
e mina regnoꝝ. Iratus ſum ſu/ r
a ſ iudeos. b ſ a te cõtaminari ꝑmiſi.
per populum meum. Cõtami/ s t
a ſ ſʒ. b ſ .ſ. vt flagellares: nõ vt occideres
naui hereditatẽ meaʒ: et dedi
a ſ nullius miſerta es.
eos in manu tua. Non poſu/ v
iſti eis miſericordias. Super
a ſ etiam qui miſerandus et hoſti. ſ crudelitas. ſ vel meũ.
ſenem aggrauaſti iugum tuuʒ x
a ſ ſuperbia.
valde: et dixiſti: In ſempiter/ y z
a ſ ſemper regnabo.
num ero domina. Non poſui/ a
a ſ que modo pateris. b ſ in proſperis cuitamus aduerſa:
ſti hec ſuper cor tuum: neq᷑ re/
a ſ recogitans futura. ſ venturi mali. ſ iõ
cordata es nouiſſimi tui. †Et
ſ predicenda. ſ delitijs affluens.
nũc audi hec delicata: et habi
ſ nihil metuens.
tans confidenter: que dicis in
a ſ domina mundi. b ſ q̄ regnet
corde tuo ego ſum: et non eſt
preter me amplius. Non ſede/
a ſ ſine rege. b ſ quia ſemꝑ erit qui regnet ex me.
bo vidua: et ignorabo ſterili/
ſ ergo.
tatem. †Uenient tibi duo hec

tio excluditur ei⁹ euaſio. ibi: Sta cũ incantatorib⁹. Circa primũ dicit: Deſcende. de dignitate regni. a Sede in puluere. tanꝙ vilis ⁊ abiecta. b Uirgo filia babylon. i. ciuitas babylonis. ⁊ dicitur virgo: q᷑ alias nõ fuerat violata ſiue capta ab aduerſarijs. c Non eſt ſoliũ. i. regni thron⁹. d Filie chaldeoꝝ. i. babylonis: que erat metropolis in chaldea. e Quia vltra ñ ⁊c. i. regina ſeu dña que ſolent eſſe delicate: ſ; magis ſeruituti ſubiecta. iõ ſubdit᷑: f Tolle molã ⁊ mole. qḋ eſt officium ancille. † Eze. 16. e g Denuda turpitu. tuã. In hebreo habet᷑: denuda ligaturã tuã. i. ornamentũ capit᷑: qḋ deſcendit vſq᷑ ad humeros. iõ ſubditur: h Diſcooperi humerum. per iſta deſignat᷑ applicatio ad opus ſeruile. cũ enĩ ancille ad talia ſe applicant: tales coopertu ras amouẽt: ⁊ eadem ſentẽtia importatur ꝑ lr̄aʒ cõmunẽ. cũ dicit᷑: Denuda turpitudinẽ tuã. q᷑ ornamenti ablatio eſt quedã turpitudinis denudatio. † Naũ. 3. b i Reuela crura. tranſi flumĩa ⁊c. q. d. in captiuitatẽ duceris peditando. ⁊ ſic oportebit te eleuare veſtes: ⁊ diſcooperire partes ĩferiores ad trãſeundũ aquas ⁊ flumina. k Ultionẽ capiam. de malis tuis. l Redemptor noſter. Pri⁹ locutus eſt ꝓpheta in ꝑſona dñi; nũc loquit᷑ ĩ ꝓpria ꝑſona d. Redẽptor noſter ḋ egypto ⁊ babylone. B m Dñs exercituũ. i. angelorũ. n Nomen illi⁹. ⁊ ſic eſt ĩ hebreo: ita ꝙ nomen domini hic dicit᷑ dominus exercituũ. i. angelorum. o Sanctus iſrael. id eſt ſanctificans iſrael. p Sede tace. tanꝙ confuſa. Et redit hic ꝓpheta ad loquendũ in ꝑſona dñi. q Et intra in tenebras. q᷑ multi de babylonijs in captiuitatẽ ducti fuerũt ⁊ incarcerati in locis tenebroſis. r Iratus ſum. Hic ↄſequẽter ponitur dicte punitionis ratio: que triplex eſt. Prima accipit᷑ ex crudelitate quam babylonij exercuerunt in populũ regni iude: et hoc eſt quod dicitur in perſona domini: Iratus ſum de preterito. s Super populũ meuʒ. propter eius peccatum. t Contaminaui hereditatem meam. i. contaminari permiſi hieruſalem ⁊ templũ a babylonijs ingredientib⁹ ⁊ ſuccedentibus vtrũq᷑. iiij. Reg᷑. vlti. v Nõ poſuiſti eis ⁊c. crudeliter vtens victoria a me tibi data. † Apo. 18. 6 x Super ſenem aggrauaſti. cui ꝓpter etatem omẽs debẽt compati. y Et dixi. Hic ponit᷑ ſecunda ratio que accipit᷑ ex babyloniorum ſuperbia. cum dicit᷑: Et dixiſti. pre nimia elatione. z In ſempiternum ero domina. alioruʒ regnorum. a Non poſuiſti hec ſuper cor tuum. ſcilicet ꝙ in momento deijcere te poſſum a dignitate et confidẽtia tua: et patet littera vſq᷑ ibi: Uenient tibi hec duo ſubito: ⁊ q̄ ſint illa ſubditur:

nihil ſine cauſa operatur: et vt cognoſcant chaldei: quia non in viribus ſuis ſuperauerunt populum dei.

a Subito. De improuiſo irruente Cyro et dario. nõ enim metuebat vt a medis et perſis (qui illius comparatione nullius erant fortitudinis et ipſi ſubiecti) poſſent ſuperari.

b Neſcies ortum eius et irruet ſuper te cala. etc. Ex inſperato veniet calamitas: nec a magis nec diuinis pdicta. deſpectui enim et ſubiectum populum non timebant.

c Augures celi. Aſtrologi qui ſtellis arbitrantur omnia regi. Quaſi: quare non puiderũt oia tibi? Hi vulgo appellant mathematici: qui curſu aſtrorum res mũdanas putãt regi. vnde: Ab oriente venerũt magi dicẽtes: Vidimus ſtellam eius in oriente. Mat. 2. a. Vel vaticinio Balaam pvocati qui ait: Orietur ſtella ex iacob. Nu. 24. c

d Facti ſunt quaſi ſtipula ignis etc. Lxx. habes carbones ignis: ſedebis ſuper eos: hi erunt tibi in adiutorium. Quaſi gaçareni et magi per errorem ducũt te ad ſuperbiam. Incendium autem babylonis: per ſupplicia vocat ad penitentiam.

Audite

(a populorum quaſi filiorum. regis)
a subito in die vna ſterilitas et viduitas. (a me et prophetis predictis.) Uniuerſa venerũt ſup te: p (b non ſolum propter crudelitatẽ et ſuperbiã tuam. b q. ſ. in magicis et in maleficijs tuis et eorũ confiſis.) pter multitudinẽ maleficiorum (quia mentientes te ſemper regnaturam duram et ſuperbam faciebant.) tuorum: et propter duriciã incantatorum tuorum vehementem. Et fiduciã (regnandi. a in cõſilio maleficorum tuorum.) habuiſti in malicia tua: et diſ (a qui corrigit ea que facio. b arioli magi aruſpices.) xiſti: Non eſt q videat me. Sapientia tua et ſciẽtia tua hec decepit (diuinatio aſtrorum aſpectio. quod peius. a domina mundi.) me: et dixiſti in corde tuo. Ego ſum: et preter me nõ eſt altera. (regnatura.) Ueniet (a retributio mali qd feciſti. initiũ.) ſuper te malũ: et neſcies ortũ (mali. irruent mali.) eius: et irruet ſup te calamitas quã (a te expellere.) nõ poteris expiare. Ueniet ſup te (a modo. b cõtra cyrũ et dariũ.) miſeria repẽte quã neſcies. Sta (ironia. a in quibus confidis.) cũ incantatoribus tuis: et cũ multitudine maleficiorũ tuorũ in qui (a multo ſtudio. b a principio regni eorum conſilio cuncta diſponis.) bus laboraſti ab adoleſcẽtia tua: ſi forte qd proſint tibi: aut ſi poſ (a per eos. b ſed. quibus prius multas gentes ſuperaſti.) ſis fieri fortior. Defeciſti in multitudine conſiliorũ tuorum. (ironice.) Stent (aſtrologi.) et ſaluẽt te augures celi: qui cõtemplabantur ſidera: et ſupputabãt menſes: vt ex eis ãnũciarẽt (a que dñs cogitauit ſup te. b illis tacentibus propheta ventura annunciat.) vẽtura tibi. Ecce facti ſunt quaſi ſtipula: ignis combuſſit eos. (a importentes reſiſtere. b ciuitatis vel tribulationis. vobiſcum. etiam. vitam.) Non liberabũt aiam ſuã de manu flamme: nõn ſunt prune qui (a diuina ſapientia qua poſſint preuidere et cauere: et frigus erroris expellere. a vt poſſint excutere tenebras ſed vnde conſumantur.) bus calefiãt: nec focus vt ſedeãt (ſicut deeſt lumen vere ſapientie tibi. humilia.) ad eũ. Sic facta ſũt tibi in qbus (a magi. icãtatores tui mẽdacia tibi vẽderẽt.) cũque laborauerãs negõciatores (a principio regni te ſeducentes.) tui ab adoleſcentia tua: vnuſquiſque in via ſua errauerũt. Nõ eſt (diuerſa ſecta. ex eis. a miſeria.) qui ſaluet te.

a Sterilitas. i. carẽtia plis p interfectionẽ hĩtãtiũ ĩte. b Et viduitas. i. carẽtia dominij. c Uniuſa. Hic ponit tertia rõ: q accipit ex maleficiorum multiplicatiõe. cũ dr: Uniuerſa venerẽt etc. et dicunt malefici q vtunt inuocatiõibus demonũ. d Et pp duriciã etc. q deludũt ſenſus hũanos. e Et fid. ha. etc. i. ipa pſeuerãdo abſq timore. cuius rõ ſbdit: f Et dixiſti: nõ e etc. il le ei error erat tũc i babylone. ſ. q dña puidẽtia ad actus hũanos ſe nõ extendat: et ſic tollit timor dñi. g Sapientia tua etc. et bene dicit: tua. q nõ erat vera ſcientia nec ſapia: ſed deceptio. h Preter me nõ eſt altera: ſimilis in ptãte et dignitate. i Ueniet ſup te malũ etc. et ideo nõ poteris tibi puidere. In hebreo habet: Et neſcies requirere ipm. hoc eſt nõ p uidebis: et ſic remediũ querere nõ poteris. Cetera patẽt ex dictis. k Sta. Hic conſequẽter excludit dicte pene euaſio: et hanc excludendo ponit tria: p que regnũ babylonis confidebat manere in ſua potentia. Primũ erat multitudo incantatorum et maleficorum: per quorũ artes et opera credebant ſe poſſe ſcire occulta et futura: et ſic cauere pericula. hoc autem excluditur cum dicit: Sta cum incantatoribus tuis. q. d. p eos non ſtabis. l In qbus laboraſti etc. hoc eſt a principio ex quo babylon fuit fundata: vnde et necromãcia cepta fuit in chaldea. Dã. 2. a
m Si forte quid proſit tibi. eorũ ſcientia. q. d. nõ proderit. n Aut ſi poſſis fieri fortior. te muniendo contra futura pericula tibi p eos prenunciata. q. d. non: quia te premunire nõ poterunt. ideo ſubditur: Defeciſti etc. o Stent etc. Hic excluditur ſecundũ de quo confidebant. ſ. ſcientia aſtrologorum et diuinorum ad precognitionem futurorum. hoc excludit dicens: Stent etc. id eſt diuinantes de futuris per motũ celi. quaſi dicat: nihil poterunt indicare tibi. ideo ſubditur: p Ecce facti ſunt quaſi ſtipula. id eſt materia ad incendiũ parata. q Ignis combuſſit eos. quia perierũt in incendio babylonice ciuitatis. r Non ſunt prune quibus calefiant etc. id eſt ille ignis no erit ad recreationem ſicut ille qui fit in camino in hyeme: ſed ad exterminationẽ. s Sic facta ſunt tibi etc. id eſt data combuſtioni. t Negociatores. Hic excludit tertium de quo confidebant babylonij. ſc. multitudo et potentia mercatorum: quibus abundabat illud regnum: qui diſcurrebant ad diuerſas partes per mare et per terram: et inde diuitias multas apportabant ad muniendũ regnum babylonicum. explorabant etiã pditiones aliarũ gentiũ: qd multũ faciebat ad ſtabiliedũ regnũ ſuũ. hoc igitur excludit cũ dicit: Negociatores tui etc. i. quos habere pſueuiſti a fundatione tua. v Unuſquiſque in via ſua errauerunt. i. in itineribus ſuis et operibus. et ideo ex ſupradictis pcludit: x Non eſt q ſaluet. ſ. in oibus illis p qs pfidebas ſaluari et ſtabiliri: vt pz p excluſionẽ eorũ ex predictis. Ca. XLVII

Moraliter.

a† Deſcende ſede in puluere virgo filia babylon. que confuſio interpretatur. ideo p filiã babylonis pſona peccatrix: que ẽ digna cõfuſione ſignificat: ſicut. ij. Reg. xij. dr: Uir mortis eſt vir ille: id eſt dignus morte. igit tali peccatrici pſone dr: Deſcende de ſublimitate ſupbie. a† Sede in puluere. p iugem meditationẽ mortis tue: q puluis es et in puluerẽ reuerteris. c† Non eſt ſoliũ. tibi. ſ. in celis. e† Quia vltra nõ vocaberis mollis. id eſt nõ debes vacare carnalibus delitijs: ſed auſteritatibus penitentie p peccatis cõmiſſis. ideo ſubdit: f† Tolle molã. i. contere carnẽ. g† Denuda turpitudinẽ. peccati ſpũalis per verã confeſſionẽ. h† Diſcooperi humerum. abijciẽdo a te peccati ſarcinã. i† Reuela crura. pfitendo peccata carnalia. † Tranſi flumina. carnis illecebras dimittẽdo. † Reuelabitur ignominia tua. in foro pſcientie ſacerdoti: ne manifeſtet in iudicio finali. k† Ultionẽ capiã. p pnie penã. † Et non reſiſtet mihi homo. nã vtens rõne nõ rennit penã penitentie: ſed magis acceptat ſatiſfaciens diuine iuſticie. p† Sede tace. p verã humiliationẽ. q† Et intra in tenebras. p peccatorum tuorum lamentationẽ. † Nõ vocaberis vltra dña regnorum. i. nõ queras vltra p ſupbiã eleuari. ſed mag. humiliari. Alit pt dici ſic. In h eni capitulo ad lrãm pnũciat deſtructio babylonio p ppter tria. Primũ eſt: q victoria de iudeis habita vſi fuerũt nimis crudelit et dure partim occidẽdo: et partim captiuãdo. Scdm q vſi ſunt ea nimis ſupbe attribuẽtes eam totalit virtuti pprie. Tertiũ q ad hũdũ ipam vſi fuerũt diuinatiõibus ſupſtitioſis. Per h aũt moralit docent bellatores: vt victorijs habitis vtant tpate. ſ. cum moderamine miſcdie: et q vtant hũiliter. ſ. attribuẽdo victoriã virtuti diuie. tertio caueãdo ne in talibus vtant aliq ſupſtitioſa obſeruatiõe: ne ſicut babylonij tradant pfuſibiliter manibus inimicorum ſuorum: et ſic primo tpaliter et poſt eternaliter pfundantur.

Audite

Ca. XLVII I

a Audite h. Conſuetudo ē vt qñ agit̄ de carnali iſrael ſimplicit̄ ⁊ ſine nois adiectione iacob vl' iſrael dicat̄. ſicut in h loco: vbi eos alloq̄tur: q̄ nomine tenꝰ iacob vel iſrael appellant̄. b Et de aq̄s iuda. Iude facit mētionē: q2 decē tribubꝰ captiuatis: iuda et beniamin ⁊ leuite in terra pmiſ. manebāt: ⁊ regem de iuda habebant. c Et dei iſrael.

15.a Populus hic labijs me honorat. c.a.e.l. eſt a me. d De ciuita. Ac ſi dicat: habitatores hierl'm vos eē iactatis: ⁊ dñi ſabaoth hr̄e p̄uilegium: cū caſſa vobiſ iacob iſrl' ⁊ ſctē vrbis: ⁊ dei oīpotentis aſſumat' vocabula. e Priora extūc. Predixi babylonios ſuperandos ⁊ repente faciaz q' minatus ſuz: vt cū venerit q̄ p̄dicta ſūt ſcias nec fortuitu nec deoꝝ tuoꝝ nutu accidiſſe. Priora miracula. ſ. que fecit ī medio eorū ex q̄ ab egypto exierūt: ⁊ īminēte captiuitate a nabuchodonoſor. Nūc aūt anteq̄ captiuent̄ predicit eoꝝ liberationē ⁊ chaldeoꝝ vaſtationē: vnde repente ſcilicet q̄ nūc ventura p̄dico opatꝰ ſum. f Neruꝰ. ſ. Hinc ſtephanꝰ dura ceruice et incircūciſi corde: frons. t. e.

Ez.3.b vñ Ezech. Diſ q̄ pe domꝰ iſrl' attrita frōte eſt: ⁊ duro corde. Et alibi.

Ie.3.b. Frons meretricis facta ē tibi: noluiſti erubeſcere.

g Et oſer. Qua ſi plima nūciaturꝰ erā: ſ q2 nō recordaris q̄ dico: q̄ dicturꝰ erā reſeruo. h Propt̄ n. ⁊c̄. ſ. ne violaret̄: longe faciā feci. ſ. furorē meū ne diſpderez te: q2 adoraſti vitulum

Ca. XLVIII

ſ q̄d dicam. ſ ac ſi dicat q̄ babyloni p̄dixi: neceſſe ē ipleri: vos aūt audite attentiꝰ q̄ ſum dicturus.

a Audite hec domus ia/ a†

a ſ nō iacob: nō iſrael: q̄ nō habetis opus nois. ſ iuda ⁊ beniamin et leui. ſ ſolo noīe.

cob qui vocamini nomine iſra/

a ſ ſemine: carne. ſ. nō fide.

b el: ⁊ de aq̄s iuda exiſtis. Qui iu b c

a ſ non in honorē dñi: ſed in confirmationē veſtri mendacij: q2 idola adoratis: quoꝝ abominatione preceptū eſt: vt iuret̄ p nomē domini.

c ratis ī noīe dñi: et dei iſrl' recor/

damini: nō ī veritate neq̄ ī iuſti d

ſ ironia. ſ ſicut iactant.

d cia. De ciuitate ei ſctā vocati ſt̄: e f

ſ a hierl'm hieroſolymite. ſ protectorem. ſ fundati.

⁊ ſuper deū iſrael ↄſtabiliti ſunt: g

a ſ cuiꝰ nos. ſ. teſtes ſumꝰ. ſ eſt. ſ antiqua.

e dñs exercituū nomē eiꝰ. Priora h

a ſ exquo cepi loqui contra babylonez: onus babylo. ⁊c̄. ſ pphetis.

extūc ānūciaui: ⁊ ex ore meo exi i

erunt: ⁊ audita feci ea. Repente

a ſ vl' ient. b ſ chaldeoꝝ ſubuerſio: vr̄a reuerſio

opatꝰ ſuz ⁊ venerūt. Sciui ei q2 k

a ſ q̄ſi p vtilitate tua loquor. ſ incredulus. b ſ irreuocabilis ſupbia.

f durꝰ ēs tu: ⁊ neruꝰ ferreꝰ ceruix

a ſ inuerecunda. b ſ futura tibi et babyloni.

tua: ⁊ frons tua erea. Predixi ti l

a ſ exquo cepi loqui cōtra babylonē: p pphetas ne forte diceres idola mea ⁊c̄.

bi extūc: anteq̄ venirēt indicaui

ſ vt cyrus et dariꝰ de babylonijs me vidicarēt.

tibi. Ne forte diceres: idola mea m

fecerūt hec: ⁊ ſculptilia mea ⁊ cō

a ſ p prophetas complenda.

flatilia mādauerūt iſta. Que au n

ſ impleta. a ſ filijs vr̄is q̄ ventura erāt ſuper babylonem: ſed vos celaſtis veritatem.

diſti: vide omnia. Vos aūt nōn o p

a ſ de miſerijs babylonis.

annūciaſtis. Audita feci tibi nō q

ſ nō q̄d de egypto eduxerim: et huiuſmodi. ſ a me.

g ua extūc: ⁊ ↄſeruata ſunt que ne r s

a ſ a me. ſ apud me anteq̄ fiāt. ſ cognouiſti.

ſcis. Nunc creata ſunt ⁊ non ex/ t

ſ q̄ creata ſunt. ſ q̄ impleant̄. ſ a dijs tuis.

tūc: ⁊ ante diem: ⁊ nō audiſti ea:

ſ a dijs meis.

ne forte dicaſ: ecce ego cognoui v

ea. Neq̄ audiſti neq̄ cognoui/ x y

ſ exquo apud me fuerūt. ſ cordis vl' opis. ſ audiens ea.

ſti: neq̄ extūc apta eſt aur' tua.

a ſ legē moyſi. ſ in aduētu filij legē euangelij.

Scio enim quia preuaricans p/ z

a ſ ex q̄ legē accepiſti: q2 ilico idolū adoraſti. b ſ qñ de egypto liberatꝰ: quaſi meo vtero conceptus es.

uaricaberl': ⁊ trāſgreſſorē ex vtē a

ſ ne vileſcat. ſ nō tuo merito.

b ro vocaui te. Propter nomen b

a ſ a te. ſ differendo. ſ feci. ne diſpderē. ſ reducendo a captiuitate.

meum longe faciam furorez me

a ſ vt me laudes. b ſ freno leg': vt q̄ſi iumētū me ſequaris.

um: et laude mea infrenabo te c

a Audite hec. Poſtq̄ Eſaias propheta denūciauit babylonioꝝ deſtructionē. hic ↄñr denūciat ppl'i iude liberationē. q̄ captiuꝰ a babylonijs tenebat̄: ⁊ diuidit̄ in duas partes: q2 p̄mo excitat audientiū intellectū. ſcd̄o pſequit̄ ppoſitū. ibi: Priora. Circa p̄mū recolit duo de q̄bus gloriabant̄: ⁊ q̄ debebāt eos mouere ad bonū. Primū eſt nobilitat' ortus: q̄ debet mouere ad bonū. vñ dicit Boetius. iij. de ↄſol. q' in nobilitate generis iſtud eſt optimū: q2 p h eſt impoſita ipis nobilibꝰ q̄dā neceſſitas ne a maiorū ſuoꝝ pbitate degenerent. ⁊ q̄ntuz ad hoc dicit: Audite me domꝰ iacob. i. q̄ deſcēdiſt' a tāto p̄riarcha: ⁊ ab eo vocati eſtis filij iſrl'. b Et de aquis iuda exiſtis. id eſt de tribu nobiliori filioꝝ iſrl': q2 erat regia. Secūdū eſt ſanctitatis cultꝰ: q2 ſoli iudei dicebant̄ p̄ alijs cultores dei. ⁊ q̄ntū ad hoc dicit: c Qui iurat' in noīe dñi: q̄ſi ad eiꝰ reuerentiā. hoīes enī p maiorē ſui iurāt. Heb. vj. ſed q2 reuerentia debita nō eſt ī illicito iuramēto: ſed mag' irreuerētia. iō ad remouēdū eoꝝ falſaz gloriā ſubdit: d Nō in veritate neq̄ ī iuſticia. Et ſic eos notat de iuramēto falſo: q̄d caret veritate: ⁊ de iuramēto iniquo: quod caret iuſticia. e De ciuitate enī ſancta. i. hieruſalē ad cultum dei electa. f Vocati ſunt. i. denoīati ciues: de quo ſil'r gloriabantur. g Et ſup deū iſrael ⁊c̄. q2 legē eius ſeruare pmiſerūt: ⁊ hoc etiā debebat eos mouere ad bonū. h Priora. Hic exeq̄tur ppoſitū. ſ. de ppl'i liberatione. Circa quā primo ponit̄ liberantis ↄditio. ſecūdo ſubditur ipa liberatio. ibi: Congregamini. Cōditio aūt liberantis eſt q' ſit ſciens ⁊ potens ad hoc: ⁊ ideo primo oſtendit̄ ipiꝰ dei ſcia: ⁊ ſcd̄o ipſius potentia. ibi: Audi me. Prima in duas: q2 primo dei ſciētia oſtenditur. ſecūdo quedā obiectio ſoluitur. ibi: Propter nomen meū. Circa primū ſciendu3 q' dei ſcia oſtendit̄ duplicit̄. vno modo ex certa reuelatiōe ↄtingentiū futuroꝝ. alio modo ex occultatione eorū. ſcd̄m ponit̄ ibi: Audita feci. Circa primū dicit̄ in pſona dñi: Priora extūc. i. anteq̄ fierent. i Annunciaui. ſicut pt3 Gen̄. xv. vbi denūciauit abrae pegrinationē ſeminis ſui futurā in egyptū: ⁊ inde redituram q̄rta generatione. ⁊ ſicut denūciauit: ita poſtea in effectū pduxit. ideo ſubdit̄: Repente operatus ſum ⁊c̄. ⁊ cauſa huius reuelationis ⁊ ↄſimiliū ſubdit̄: k Sciui enī q2 durꝰ es tu. ſ. ad credendū veritatē: ⁊ pronꝰ ad idolatrie falſitatē. iō: l Predixi tibi extūc. ſ. lōge ante factū. m Ne forte di. ⁊c̄. ſi eueniſſent abſq̄ mea denūciatiōe. n Que audiſti. p me reuelata. o Vide oīa. ſicut p̄dixi adimpleta: ⁊ ſic potes ſcire q' ego feci ⁊ nō idola. p Vos aūt nō annūciaſt': ſ ego q̄ hec reuelaui abrae ⁊ alijs pphet'. q Audita feci. Hic oſtendit̄ ppoſitū ex aliquoꝝ occultatiōe. ſicut enī deus aliq̄ reuelauit iudeis anteq̄ fierent: ne idolis eoru3 aſcriberent̄: vt dictū ē. ita aliq̄ nō reuelauit eis: ne p̄cognitio idolis aſcriberet̄. ⁊ hoc eſt q̄d d2: Audita tibi feci noua extunc. i. anteq̄ fierent: vt dictū eſt parte p̄cedēti: ⁊ ſic ↄtinuat ſe ad p̄cedentia. r Et ↄſeruata ſunt. i. nota apud me tm̄. s Que neſcis nūc creata ſūt. i. in effectu poſita. t Et nō ex. ⁊c̄. i. longe anteq̄ eēnt: nec etiā ante diē vel horā in q̄ facta ſunt illa cognouiſti. cuiꝰ rō ſubdit̄: v Ne forte dicas: ecce ego cognoui ea. p me vel p idola anteq̄ fierēt. iō ſubdit̄: x Neq̄ audiſti. ab idolis tuis. y Neq̄ cognouiſti. p teipm. Neq̄ extūc apta eſt aur' tua. ⁊ ſubdit̄ cā: z Scio ei ⁊c̄. id eſt ſcio pronitatē tuā ad idolatriā. a Et trāſgreſſorez de ventre: al's ex vtero vocaui te. i. de deſerto in q̄ portabaz te: q̄ſi mater pueꝝ in ventre. ibi enī fabricauit ppl's iſrl' vitulū conflatilem ⁊ adorauit hoſtias īmolando. Exo. xxxij. ⁊ iō aliqua ſunt illi populo celata vel velata vſq̄ ad horā euentus: ne ex pronitate eius ad idolatriam attribueret idolis iſtam precognitionem. b Propter nomen meu3. Hic remouetur quedā obiectio: quia poſſet aliquis dicere: ex q̄ deus preſciuit maliciam ⁊ pronitatez huis populi: non debuit eis tot bona feciſſe. hoc remouet. d. q' illa non fecit propter populū: ſed propter nomen ſuu3. ⁊ hoc eſt quod dicit̄: Propter nomen meum longe faciam ⁊c̄. id eſt feci: ⁊ loquitur de p̄terito p modū futuri: ſicut frequēter fit in pphetis. Quia tunc penitꝰ non te deleui: vt ſeruarē pmiſſum meū ad Abraam: Iſaac ⁊ Iacob de conſeruando ſemen eorum. ppter q̄d dicente domino Moyſi Exo. xxxij. Cerno q' populus iſte dure ceruicis ſit: dimitte me vt iraſcatur furor meus cōtra eos ⁊ deleā eos. Moyſes orauit dñm dicēs: Quieſcat ira tua ⁊ eſto placabil' ſup neq̄cia ppl'i tui. Recordare abraam: iſaac ⁊ iſrael ſeruoꝝ tuoꝝ: quibꝰ iuraſti ⁊c̄. c Et laude mea infrenabo te. id eſt in frena ſubigā: occupando te in cerimonijs.

A

B

 Ne intereas

☞lum:⁊ laude mea vt me ſcꝫ laudares:infrenabo te lege mea. a In camīo paup. Purgādo ꝑ pauꝑtatē:diuitias tuas dā do hoſtibꝰ:vel in egypto vbi oſtēdit diuitijs ⁊ pauꝑtate ple roſq; tētari. b Audi me ia. Eiſdē adhuc loquit quibꝰ dixe/
Mat.20.b rat:Audite me domꝰ iacob:q̄ vocamini noīe nō re iſrl. Multi eī vocati:pau.vero ele. Ideo nō electos:qꝛ nōdū ſaluatorē receperāt ſed vocatos appellat. c Congregamini. Quid ergo gloriatur terra ⁊ cinis:ignorās fragilitatē ſuā. d Annunciauit hec. Qꝛ Cyrus babylonē deſtrueret:vel ꝙ filiꝰ meꝰ de virgine naſciturꝰ eſſet. e Dñs dilexit euꝫ. Hec ꝓprie ad xp̄m ꝑtinent:poſſunt tamen ad Cyrū referri ⁊ Dariū vſq; ad locū illū: Directa eſt via eius. f Suam. Quia capiet eā: Vl filius in mundo redimēdo eum:q̄ ⁊ chaldeos ſcꝫ demōes eiecit:vñ: Princeps
Joh.12.e huiꝰ mun.ejici.fo. g Vocaui eū.
Luc.1.c Cyrū vel filiū.ꝑ gabrielē dicens:Et vocabis nomē eius ieſū. ☞ Miſit
L

a fornace tribulationis.
ne intereas. Ecce excoxi te: ſꝫ nō a b
quia non es purgatus.
a q̄ſi argētū:elegi te ī camīo paup/ c d
a miſericordiā meam. non pro meritis veſtris liberabo vos.
tatꝭ. Propt me ppt me faciā vt ñ e f g
a in gentibus quaſi impotēs liberare.
laudē. idolo.
blaſphemer:† ⁊ gloriā meā alteri h i
a ne videatur oppreſſiſſe populum.
b carnalis. nomine non re.
b nōn dabo. Audi me iacob ⁊ iſrael k
ad penitentiā ⁊ ad ſalutē. viuus. initiū.
quē ego voco† Ego ip̄e ego p̄mus l
a finis. mortuus. qꝛ viuo ⁊ fui mortuus.
b filius.vñ: Omnia in ſapia feciſti.
⁊ ego nouiſſimꝰ. Manus q̄ꝫ mea m n
filius.
fundauit trā:⁊ dextera mea mē/ o
a celos vt mee pateant viſioni.
ſa ē celos. Ego vocabo eos ⁊ ſta p
corā me. a celi vel oēs creature:vel filij iſrl.
c būt ſimul. Congregamini omēs q r
a que dicturꝰ ſum. b celis vel creaturis.
d vos ⁊ audite. Quis de eis ānūci s t
a Cyrum ⁊ Dariū:qꝛ dimiſit populū ſuum.
e auit hec: Dominꝰ dilexit euꝫ:fa/ v x
f ciet voluntatē ſuā in babylone: y
qꝛ interficiet eos.
⁊ brachiū ſuuꝫ in chaldeis. Ego ꝫ
a de Cyro ꝑ ꝓphetas meos vel de filio.
b proprio noīe ꝑ Eſaiam anteq̄ naſceretur.
g ego locutꝰ ſum ⁊ vocaui euꝫ:ad/ a b
a .ſ.filiū in carnē miſi. b ab oriente cōtra babylon. c via eius:non cyri:qui idolatra: ſed chriſti qui peccatū nō fe. nec in.eſt do.in o.
duxi eum:⁊ directa eſt viā eius. c
a filius ad gentes: Venite ad me oēs qui labo. ⁊ onerati eſtis ⁊ ego refi.vos.
Accedite ad me ⁊ audite h. Nō a d e
a multi enim audierunt que moyſi in mōte ſyna locutus ſum.
p̄ncipio in abſcōdito locutꝰ ſum. f

Nico.de lyra

a Ne intereas. offerendo.ſ. idolis. iſta fuit vna de cauſis multiplicatiōis cerimonialiū. b Ecce excoxi te.ꝑ tribulationes multiplices in deſerto: ⁊ poſtea in terra ꝓmiſſionis ꝑ reges aſſyriorū ⁊ babylonie. c Sed non quaſi argentū.q.d.ſemꝑ in te remāſit aliquid impurū. d Elegi te in camino pauꝑtatꝭ.i.in egypto vbi ī pauꝑtate ⁊ afflictiōe coquebas lateres in camino. e Propter me propter me.i.ꝓpter honorē meū ſeruanduꝫ:⁊ duplicat li ꝓpter me:ad maiorē aſſertionē. f Faciā.ſ. liberationē tuaꝫ ⁊ ſaluationē. g Vt ñ blaſphemer. a dicentibꝰ ꝙ nō tenerē ad patres predictos fidelitatē. h Et gloriā meam.i.cultū mihi debitū. i Alteri nō dabo.i.dari licite nō ꝯcedam. k Audi me. Hic ꝯñter oñdit potentia dei liberantꝭ:⁊ h ex creatiōe reruꝫ de nihilo ad quā requirit potētia infinita:qꝛ inter nihil ⁊ aliq̄d nō eſt ꝓportio aliqua:⁊ h eſt qđ ſubdit: l Ego ip̄e ⁊ nō alius.ſupple eſt creator. m Ego primꝰ ⁊ ego nouiſſimꝰ.a quo dependet om̄e eſſe creatū. n Manus q̄ꝫ mea ⁊c̄.hoc đr:qꝛ terra ē pars infima mūdi:ſicut fundamentū in domo. o Et dextera mea mēſa eſt celos. In hebreo habetur: Palmiçauit celos.i.palmo mēſurauit:ꝑ qđ intelligitur facilitas mēſuratiōis:ſicut eſt in eo qđ mēſurat palmo hominis. p Ego vocabo eos.i. corꝑa celeſtia imponēdo eis ꝓpria nomīa. Pſ̄.cxlvj. Qui numerat multitudinē ſtellarū:⁊ oībus eis noīa vocat. q Et ſtabūt ſimul.i.parati ſunt ad obſequiū meū:⁊ ſic oſtendit dei ptās nō ſolū ex reruꝫ creatione:ſed etiā ex eaꝝ gubernatiōe. r Congregamini. Poſtq̄ Eſaias denūciauit dei liberātis ꝯditionē.hic ꝯñr denunciat ip̄am liberationē:⁊ ſcđo liberatiōis modū ⁊ ordinē. ibi:Egredimini. Circa primū ſciendū ꝙ liberatio ppl̄i de babylone facta ꝑ Cyrū figura fuit liberatiōis a ptāte demonis facte ꝑ xp̄m:⁊ iđ p̄mo ponit liberatio pria:⁊ ſcđo ſecūda.ibi: Accedite ad me.modus eſt enī iſtius ꝓphete:vt freq̄nter dictū eſt.ſ̄.denūciando ſtatū illiꝰ ppl̄i:ſimul denūciare myſteriū xp̄i. Circa primū đr:Cōgregamini oēs vos.i.vos iudei. s Et audite.vocē dñi loquētis ꝑ os ꝓphete. t Quis de eis.i.de chaldeis:de q̄bꝰ.ſ̄.fecerat mentionē. v Annūciauit hec.ſ.mala eis futura ꝑ cyrū.q.d.nullus etiā đ idolis hec annūciare potuit. x Dñs dilexit eū.ſ.cyruꝫ. Circa qđ ſciendū ꝙ diligere eſt velle alicui bonū.deꝰ aūt promouit cyrū ad dignitatē regni de ſtatu infimo ⁊ vili:vt dictū fuit.ſ̄ xlv.⁊ ſic dilexit eū q̄ntū ad bonū regni ⁊ monarchie.nō tñ q̄ntum ad bonū grē ⁊ glie:qꝛ licet deū celi ꝯfeſſus fuerit:vt habetur.j.Eſdre.j.tñ cū hoc idola coluit: vt dictū fuit.ſ̄.xlv. y Faciet voluntatē ſuā.ſ.dei in babylone chaldeos propter peccata ſua puniēdo ſm ordinē diuine iuſticie: ⁊ iudeos inde liberando. ꝫ Ego ego locutꝰ ſum.in ꝑſona dei h đr:q̄ mētiri nō pōt. a Et vocaui eū.ad dignitatē regni. b Adduxi eū.ꝯtra babylonē. c Et directa ē via eiꝰ.ꝑ victoriā ſeq̄ntē. d Accedite. Hic ꝯñr denūciatur liberatio a ptāte demonis figurata ꝑ liberatione a captiuitate babylonis.hec aūt liberatio facta ē ꝑ miſſionē filij dei ī mūdū.iđ p̄mo deſcribit h miſſio.ſcđo facta ꝑ eū liberatio.ibi:Hec dicit. Circa p̄mū eſt aliq̄ntulū īmorādū:qꝛ ibi exprimit ſctē trinitatꝭ myſteriū. Sciēdū igit ꝙ illud qđ hic đr: Nō a p̄ncipio ī abſcōdito locutꝰ ſum:ſm doctores catholicos ⁊ hebreos ītelligit de datiōe legꝭ in mōte ſynai:q̄ nō fuit data occulte ſ; māifeſte.intātū ꝙ totꝰ ppl̄s audiebat vocē dñi loq̄ntꝭ q̄ꝫtū ad decē p̄cepta decalogi:vt hr̄ Exo.xx. ⁊ ſic qđ đr h: Nō a pn̄cipio ī abſcōdito locutꝰ ſum:nō ē verbū Eſaie q̄ legē nō dedit: ſ; ip̄iꝰ dei:⁊ in h ꝯueniunt catholici et hebrei.qđ aūt ſubdit:Ex tꝑe anteq̄ fierent ibi erā.i.anteq̄ lex daret. Et in hebreo hr̄: A pn̄cipio ſui eē ego ibi.i. a p̄ncipio datiōis legꝭ:qđ exponūt aliq̄ hebrei de perſona Eſaie.dicētes:ꝙ oēs ꝓphe fuerūt in monte ſynai:⁊ ibi acceperūt a deo ꝓphetias ſuas:ſicut moyſes legē:futurꝭ tñ tꝑibꝰ ſm ordinationē dei ab eis ꝓnūciādas.⁊ ſm h ſubdit Eſaias:Et nūc miſit me dñs deꝰ ⁊ ſpūs eiꝰ.ſ.ad denūciādū ꝓphetiam quā tūc acceperā.ſ.ip̄o tꝑe dationis legꝭ:ſ; iſtud dictū ē falſuꝫ:qꝛ poſt datiōnē legꝭ Eſaias fuit natꝰ.ſ.ꝑ.dc. ānos ⁊ ampliꝰ.mlti etiā ꝓphe adhuc poſteriꝰ.ſ. Hieremias: Ezechiel: Daniel: Aggeꝰ: Zacharias:⁊ plures alij. Si aūt dicat ꝙ aīe ꝓphaꝝ extūc vl āñ fuerūt create:⁊ ſic fuerūt ibi ꝓphe ſm aīas:h nō ſolū ē ꝯ doctores catholicos ⁊ phos:(q̄ dicūt aīaꝫ hoīs nō ꝑcedere corpꝰ duratiōe) ſ; etiaꝫ ꝯ aliq̄s doctores hebreos. vñ ſuꝑ illđ Zach. xij. Ego formās ſpm̄ hoīs ī medio eiꝰ. vbi trāſlatio nr̄a hꝫ:Fingēs ſpm̄ eiꝰ ī eo.dicit q̄dā glo.hebraica:ꝙ creator creat aīaꝫ cū ꝑfectiōe figure corporis hūani:⁊ ita dicūt phi:qꝛ aīa eſt actus p̄mus corꝑis phiſici organici ⁊c̄.ij.de aīa.h etiā apparet Geñ.j.vbi đr ꝙ formato corꝑe ade deꝰ inſpirauit in faciē eiꝰ ſpiraculū vite. Ergo qđ đr hic:Ex tꝑe anteq̄ fierēt ibi erā: vel A p̄ncipio ſui eſſe ego ibi:nō pōt intelligi de Eſaia.h etiam ptꝫ in q̄dā libro apud hebreos autētico:vbi iſta lr̄a inducitur dicta ī ꝑſona dei:ſic̄ ⁊ p̄cedēs īmediate.ſ. Nō a p̄ncipio in abſcōdito locutꝰ ſū.⁊ eodē mō qđ ſubdit ī eodē ꝯtextu ⁊ ſub eodē verſu. Et nūc miſit me dñs ⁊c̄.in ꝑſona dei đr: Si enī ad ꝑſonā Eſaie referret:eēt ibi p̄ncipiū noui verſus:vt eēt diſtictio int ꝑſonas loq̄ntes.nūc aūt in hebreo vnicꝰ ē verſus q̄ ibi incipit: Accedite ad me ⁊c̄.⁊ terminat ibi: Et nūc dñs deus miſit me ⁊ ſpūs eiꝰ.incluſiue. Ex dictꝭ ptꝫ myſteriū ſctē trinitatꝭ:qꝛ hic exp̄ſſe đr deꝰ miſſus a deo ⁊ ſpū eiꝰ.int miſſuꝫ ⁊ mittentē ē ꝑſonalꝭ diſtinctio:⁊ ſic apparet diſtinctio ꝑſonalis ip̄iꝰ filij miſſi a p̄re ⁊ ſpūſctō a q̄bꝰ miſſus ē in carnē ꝓ mūdi ſalute. Reſumat ģ lr̄a a p̄ncipio.cū đr: Accedite ad me ⁊ audite h.verbū eſt filij dei:vt ptꝫ ex p̄dictꝭ:q̄ excitat attētionē audiētiū ad ſignificādū ꝙ vult dicē aliq̄d mḡnū.ſ.ſctē trinitatꝭ ⁊ īcarnationis filij myſteriū. e Nō a p̄ncipio.ſ.datiōis legis. f In abſcō.lo.ſuꝫ.qꝛ ī māifeſto eā dedi. Circa qđ ſciēdū ꝙ lꝫ lex illa fuerit data a tota trinitate cuiꝰ oꝑa ſūt īdiuiſa:tñ illa datio appropriat filio. Sicut eī illa q̄ ꝑtinēt ad potētiā appropriant p̄ri:⁊ q̄ ad bōitatē ſpūiſctō:ita q̄ ꝑtinēt ad ſapiaꝫ appropriant filio:cuiuſmodi ē datio legꝭ et ꝓphetice cognitiōis:⁊ ſimiliū.

Ex tꝑe

a Miſit me. Totam trinitatē breuiter ⁊ plene ⁊ apte diſtinguit. b Ego dñs. d. Qui iſrael futura promittit. Reddit cauſam q̄re eos pri⁹ afflixerit. c Nō ſitierunt ⁊c̄. De egypto veniētib⁹ ad litterā. de captiuitate aūt babylonis redeuntib⁹ hoc in re impletū fuiſſe nō legim⁹: ſed hyꝑbolice accipiendū: ſicut cetera multa: aplis autē gr̄a ſpūſſancti de xp̄o ꝓfluxit. Nō ſitierūt fideles de mūdo mente exeuntes: ſatiati aqua ſapiē. d Scidit pe. Petra erat xp̄s. Scindit̄ i partes
Co.10.a ſermo diuin⁹. vt quē totū ſuſcipe non poſſum⁹ ꝑ partes ſumamus. e Et
Jo.19.f fluxerūt. a. ⁊c̄. Un⁹ militū lancea lat⁹ ei⁹ a. ⁊ ꝯtinuo exiuit ſanguis nr̄e redēptionis: ⁊ aq̄ baptiſmi: baptiſmum et martyriū dedicās nob̄. ☞ Audi

a ſ que facta ſunt. ſ in patre.
Ex tp̄e anteq̄ fierēt ibi erā: ⁊ nūc a b
ſ pater. a ſ incarnari cōſtituit. b ſ filiū. c ſ cōceptus eſt de ſpirituſancto.
a dñs de⁹ miſit mē ⁊ ſpiritūs eius. c d e
ſ aplos alloquit̄. a ſ ſanguine.
Hec dic̄ dñs d̄s redēptor tu⁹ ſcūs f g
b iſrl̄. Ego dñs de⁹ tuus docens te h i
ſ euangeliū. ſ predicatiōis.
vtilia: gubernās te i via q̄ ambu k
ſ optāt affectu. ſ mēte. ſ o iſrael vel apoſtoli.
las. Utinaz attēdiſſes mandata l
ſ quia inde. ſ abundans.
mea. Facta fuiſſet ſic̄ flumen pax m
ſ in celo. a ſ hyꝑbole: huc illucq̄ redūdās.
tua ⁊ iuſticia tua ſicut gurgites n
ſ innumerabilis.
maris. Et fuiſſet q̄ſi harena ſemē o
a ſ ſpūale apoſtolicū. ſ idē. ſ ſtirps: filioli mei quos iterū parturio donec for. ⁊c̄. ſ arene.
tuū: et ſtirps vteri tui vt lapilli p q
ſ ſemen. a ſ ſemper eſſent veri iſraelite vl̄ chriſtianum nomen: a chriſto enim omēs filij apoſtolorum chriſtiani.
ei⁹. Nō iteriſſet ēt nō fuiſſet attri/ r
ſ iſrael. ſ o iudei de babylone permittente cyro: vel fideles de mundo.
tū nomē ei⁹ a facie mea. Egrēdi/ s
a ſ ſine corpore vel mente.
mini de babylone: fūgite a chal/ t
a ſ o iudei liberationē: vel o vos apoſtoli animarum redemptionem.
deis. In voce exultatiōis ānnun v
a ſ predicando
ciate: auditū facite hoc: et ēfferte
a ſ o iudei vel apoſtoli.
illud vſq̄ ad extrema t̄re. Dicitē: x
ſ ad lr̄am: vl̄ ſupplātatores vitioꝝ. ſ de babylonia vel de mundo. ſ precio ſanguinis.
Redemit domin⁹ ſeruū ſuum ia
a ſ egreſſi de babylone ſub zorobabel et alijs ducibus: egreſſi de egypto non ſolū ſitierunt ſed murmurauerunt. ſ ſeculi.
c cob. Nō ſitiērūt i deſerto: cū edu/ y
ſ de babylone vel de mundo.
ceret eos: aquā de petra ꝓduxit z
a ſ de egypto venientibus ad litteram.
b ſ ꝑmittit ſcindi. c ſ lat⁹ chriſti. d ſ ablutiōis
d e ēis: ⁊ ſcidit pētrā ⁊ fluxērt āque.
a ſ incredulis qui in errore remanſerunt: qui de petra non bibere meruerunt.
ſ chriſt⁹ q̄ eſt pax noſtra q̄ fecit vtraq̄ vnum.
Non eſt pāx impijs dicit dñs. a

Nico. de lyra

a Ex tp̄e anteq̄ fierēt ibi erā. cū pr̄e ⁊ ſpūſctō ſm diuinitatē. b Et nūc. id eſt tp̄e gr̄e. c Miſit me. ad hūanitatis aſſumptionē. d Dñs. i. de⁹ pater. e Et ſpi. e. q̄ eſt tertia in trinitate pſona. f Hec dicit. Hic ꝯñr deſcribit̄ liberatio facta ꝑ filiū incarnatū: ⁊ hoc ꝑ ſuā ſanctā doctrinam et opa. cū dr: Hec dicit dñs de⁹ redēptor tuus. i. dei fili⁹ incarnat⁹: q̄ redēptor eſt mūdi ⁊ vn⁹ de⁹ ⁊ dñs cū pr̄e ⁊ ſpū ſctō. g Sanct⁹ iſrl̄. i. ſctificās iſrl̄. h Ego dñs. d. t. ratione deitatis. i Docens te vti. i. euāgelica ꝯſilia: q̄ licet nō ſint neceſſaria ad ſalutē. diſponūt tñ ad ꝑfectionē. xp̄s enī q̄ntum ad moralia p̄cepta nō addidit niſi ꝯſilia. k Gubernans te i via q̄ ambulas. i. in pn̄ti vita q̄ eſt via ad patriā: ⁊ q2 licet doctrinā xp̄i plures iudei acceperint: tñ multo plr̄es recuſauerūt: vt patet i euāgelijs ⁊ actib⁹ aploꝝ. iō ſubditur: l Utinā at. ⁊c̄. q̄ntū enī ad credenda xp̄s plura docuit tāq̄ de neceſſitate ſalut̄: vt de articulo ſctē trinitatis ⁊ incarnatiōis de baptiſmo ⁊ ꝯſilijs. m Facta f. ⁊c̄. vicz q̄ntum ad pacē tpalē: q2 romani nō veniſſent ad deſtruēdū locū ⁊ gētē: q̄ deſtructio fuit in vindictā mort̄ xp̄i: ⁊ q̄ntū ad pacē internā ꝯſcīe: ⁊ pacez ſupne gl̄ie finalit̄ ꝯſeq̄ndā: ſic̄ angeli clamauerūt in natiuitate xp̄i credētib⁹ affuturaz:
Lu.ij. Gl̄ia i altiſſimis deo: ⁊ i t. p. h. b. v. ⁊c̄. n Et iu. t. ſ. g. m. i. valde abundās: q2 iuſticia q̄ eſt ꝑ fidē xp̄i: illa eſt iuſticia abūdas. o Et f. q̄. a. ſe. tuū. i. filij tui ⁊ filie fuiſſēt multo plures q̄ ſūt: q2 i deſtructiōe hierlm̄ ꝓpē xp̄i mortē multi iudei fuerūt iterfecti. vicz decies cētū milia a p̄ncipio obſidionis vſq̄ ad finē: ⁊ i captiuitatē ducti nonagitaſeptē mi. vt dicit Egeſip/
Jpp⁹. pus illoꝝ tēpoꝝ vicin⁹ li. v. p Et ſtirps vteri tui. i. filij ⁊ filie. q Ut lapilli ei⁹. i. maris. Repetitio ē eiuſdē ſnie. Uocant̄ etiā hic ſemē ⁊ filij ⁊ filie omnes q̄ credidiſſent ad doctrinā iudeoꝝ: ſi fidē xp̄i recepiſſent. r Nō interiſſet ⁊c̄. i. nō fuiſſet deſtructio iā dicta. s Egredimini. Poſtq̄ Eſaias denūciauit duplicē liberationē. ſ. ꝑ cyrum ⁊ ꝑ chriſtū. hic ꝯñter deſcribit vtriuſq̄ ordinē ſiue modū. ⁊ primo p̄me. ſcd̄o ſecūde ca. ſe. Circa primū dicit: Egredimini de babylone. q. d. ꝓpe eſt deſtructio ei⁹ ꝑ cyrū et exercitū ip̄ius. t Fugite a chaldeis. q2 nō ſolū ciuitas metropolis fuit capta a cyro: ſed etiam tota regio. v In voce exultatiōis annūciate. ſ. hanc deſtructionē applaudēdo diuine iuſticie: ⁊ etiā liberatiōi iudeoꝝ: q̄ poſt deſtructionē facta eſt ꝑ cyrum. x Dicite: redemit dñs ſeruū ſuū iacob. ſ. in liberatione de captiuitate babylonica. reducite etiā ad memoriā tanq̄ grati liberationē de ſuitute egypti. y Nō ſitierunt in deſerto. cum exirent de egypto. ꝑ hoc nō excludit̄ ſitis generaliter: q2 filij iſrael exeundo de egypto paſſi ſunt pluries ſitim in deſerto: vt ptz Exo. xv. ⁊ xvij. ⁊ Num. xx. ſed excluditur ſitis ducēs ad periculū mortis: ⁊ q2 dñs ſubuenit eis. ideo ſubdit̄: z Aquā de petra ꝓduxit eis: vt patz Exo. xvij. et Num. xx. a Nō eſt pax ⁊c̄. q2 q̄ntū cunq̄ dñs preſtaret eis hec bñficia et plura alia: fuerūt tñ multi mali in populo iſrl̄ cōtra dñm murmurantes: q2 mortui fuerūt vagabūdi in deſerto: vt habet̄ Num. xiiij. nō enī pōt iſtud de ꝓductione aque de petra exponi cōuenienter de reditu captiuitatis babylonice: q2 nō legit̄ tunc dñs talia feciſſe: ⁊ nō eſt veriſimile ꝙ Eſdras ⁊ alij qui illū reditū deſcripſerūt h̄ tacuiſſent: ⁊ ideo meli⁹ exponit̄ modo dicto de reditu de egypto. Ca. XLVIII

Moraliter.

a† Audite hec domus iacob ⁊c̄. In h̄ caplo ſm ſenſum litteralem deſcribit̄ duplex liberatio. Prima eſt liberatio iudeoꝝ a captiuitate babylonica q̄ fuit facta ꝑ cyrū. Scd̄a eſt liberatio fideliū omniū a ſeruitute demonis q̄ facta eſt ꝑ chriſtū. Prima vero fuit figura ſecūde: ⁊ iſta ſecūda que eſt liberatio a demonis ſeruitute figura eſt tertie liberatiōis ſcz a corruptione pn̄tis miſerie que erit i futura reſurrectiōe. ſicut enī ea q̄ fuerunt in veteri teſtamēto figurauerūt ea q̄ ſūt in nouo: ſm ꝙ dicit̄. j. Coꝝ. x. omīa i figura ꝯtingebāt illis: ſic ea que ſiūt in eccleſia militante ſuo modo figurāt ⁊ repreſentant ea que ſunt in eccl̄ia triumphante. Unde dicit Hugo de ſancto victore. Supne matris gaudia repreſentat eccl̄ia. In eccleſia vero triūumphante nulla eſt figura: ſed omīa ſunt ibi clara abſq̄ enigmate. ideo de ciuitate celeſti dicit̄ Apoca. xx. Et tēplum nō vidi in ea. domin⁹ enī omnipotens templuz eſt eius. Igitur p̄ma liberatio myſtice exponit̄ de ſecūda. ⁊ ideo ſicut cyr⁹ primā liberationē fecit: ⁊ ꝑ nūcios ⁊ lr̄as in ſuo impio publicauit: vt hr̄. j. Eſdre. j. ſic xp̄s qui ſcd̄am liberationē fecit: eā in orbe per aplos ſuos ⁊ diſcipulos alios publicauit: ſicut dr̄ Matth. vlti. Euntes in mundū vniuerſum p̄dicate euangeliū omni creature ⁊c̄. Scd̄a vero liberatio myſtice exponenda eſt de tertia. chriſtus enī per paſſionē ſuā aperuit gl̄ie ianuam: ⁊ tūc liberati fuerūt pr̄es in limbo detenti: ⁊ cum xp̄o reſurgente ſurrexerūt aliq̄: ſicut dr̄ Matth. xxvj. Multa corꝑa ſctōꝝ ſurrexerūt ⁊c̄. Et hec reſurrectio particular̄ figura fuit reſurrectiōis general̄ q̄ erit i fine mūdi: ⁊ tūc creatura q̄ ingemiſcit ⁊ parturit: liberabit̄ a ſeruitute corruptiōis i libertatē gl̄ie filioꝝ dei: vt dr̄ ad Ro. viij. ⁊ h̄ ſufficiāt ꝓ myſticatiōe hui⁹ ca. D

In ca. xlviij. vbi dr̄ in poſtil. Propt̄ nomē meū lōge faciā.

Additio. j.

Quod in ꝓpheticis ſcripturis frequenter fit ſermo de futuro per modum preteriti: ratio eſt propter certitudinem prophetie ꝑut cōmunit̄ dicitur: ſed ꝙ de preterito per modum futuri fit ſermo: hec ratio non ſufficit: ſed aſſignanda eſt alia. In eodem capi. vbi dicitur in poſtilla. Et laude mea infrenabo te.

Additio. ij.

Per diuinam laudem homo aſcendit in deum per affectum intantum ꝙ per hoc retrahitur ab his que ſunt contra deum: et hoc eſt q̄d dicit propheta: Laude mea infrenabo te ne intereas ſm ſanctuz Tho. in ſecunda ſecunde. q. xcj. que videtur magis proprie expoſitio q̄ illa que in poſtilla dicitur de lande.

In eodem.

In eodem ca. vbi dicit in poſtilla. Et dextera mea menſa eſt celos.

Additio .iij.

Per hoc ꝙ dicit. Dextera mea palmiçauit celos ẜm hebraicam litteraꝫ nõ ſolum intelligitur facilitas menſurationis ſed etiam menſurationis debita ↄgruẽtia ſeu coadaptatio ad rem ꝗ edificari intendit: ſicut ille ꝗ palma aliqͣd menſurat: ſic vt nõ excedat: nec deficiat ab intento: ẜm illud Sapie. xj. Omnia fecit dñs numero pondere ⁊ menſura.

Replica.

In ca. xlviij. poſtil. exponit illũ paſſum: Propter nomẽ meũ furorẽ meum longe faciam. i. feci: ponendo futurũ ꝓ preterito. Burgẽ. dicit vſitatũ in ꝓphetis ponere preteritũ ꝓ futuro ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie: ſed ponere futuꝝ ꝓ p̃terito hꝫ aliã rõnẽ quã tñ non aſſignat. põt aũt p̃ter alias rõnes dici ꝙ ꝓphe vtunt: ⁊ ſacra ſcriptura de deo loq̃ntes verbo oĩm temporuꝫ indifferent: qꝛ eternitas ſoli deo ↄueniens coexiſtit oĩbꝰ differentijs tẽpoꝝ: ſicut dictũ eſt ſupra Exo. xxx. In eodeꝫ ca. vbi dꝛ: Et laude mea infrenabo te ne intereas. hoc frenũ dicit poſtil. cerimoniales obligationes q̇bus populus tenebat: ne ad idola defluxeret. Burgeñ. aũt hoc factũ paruipendens dicit illam laudem fore aſcẽſum mẽtis in deũ ꝑ affectũ tam feruidũ vt ꝑ hũc tanq̃ ꝑ frenũ retrabatur ab his ꝗ ſunt cõtra deũ. Sed manifeſtum eſt ex littera: ꝙ illi iudei de q̇bus hic dicit hmõi affectũ nõ habuerũt ad deũ: qꝛ coluerũt deũ timore ſeruili. dũ eñi tribularent ad dñm clamauerunt: vt dicit de hoc pp̃lo in multis locis ſacre ſcripture. tp̃e aũt ꝓſperitatis defluxerũt ad idola: ideo dicit de eodẽ: Populus hic labijs me honorat ⁊c̃. Unde alia eſt laus dei ꝗ ꝓcedit a libera volũtate q̃ꝫ que a ſeruilꝭ obligatione. prima nõ habet rõnẽ freni ſed libertatis: qꝛ fit amore iuſticie. ſcd̃a habet rationeꝫ freni: qꝛ fit timore pene. prima nõ retrabit a malo: ſed tendit in bonũ: qđ fit libere ſine freno. ſcd̃a aũt retrabit a malo: ſed nõ afficit ad bonum. Et ꝙ de prima hoc non dicatur ſed de ſecunda probat ſan. Tho. exponẽs hunc locum et dicens: Infrenam. i. obligam te ad cerimoniales laudes meas: ne ſacrificia idolis offerẽs intereas: ⁊ adducit ad id concordantiam Ps̃. In chamo ⁊ freno maxillas eorum conſtringe: puto hic ⁊ alibi oculos Burgeñ. odio ⁊ liuore cecatos: vt videre non potuit: ꝙ vilipendo poſtil. ſa. Tho. vilipendit: cuius tamen dicta dixit in prologo ſui operis igne charitatis examinata: ⁊ naturalis rationis dictamine multipliciter purgata: ⁊ tamen hic Burgeñ. pro ſui erroris confirmatione allegat ſan. Tho. ſecũda ſecunde. q. xcj. vt eum ſic relinquat in contradictione.

Glo. ordi.

a Audite inſule. Ca. XLIX Poſt reliquiaꝝ iſrꝉ vocationẽ ⁊ infideliũ abiectionẽ (de quibus: nõ eſt pax impijs. d. dñs) ſub inſularũ noĩe alloquit in ꝑſona filij eccleſias de gentibꝰ. b Gladiuꝫ acutũ.
Mat. 10. a Nõ veni pacẽ mittere ſed gladiuꝫ: malos. ſ. a bonis ſeparans. c Glorificabor. Qđ nõ in alijs ſeruis. Pr
Ps. 56. glorificaui nomẽ tuũ. ⁊ alibi: Exurge gloria mea ⁊c̃. d Ego dixi. Quaſi. quõ te glorificaui qui magnã partem iudeoꝝ ad te reuocare nõ potui: Hic aũt liberũ hoĩs monſtrat arbitrium. dei eñi eſt vocare: noſtrũ credere: ipſo tñ adiuuãte: vt iuſti volũtatꝭ premiũ conſequantur. Iudiciũ. Iudicabit pater vtrũ oĩa fecerim eis que debui.
Joh. 17. a Manifeſtaui nomẽ tuũ tuũ hoĩbꝰ. q. d. mihi. ⁊ alibi: Ego te glorificaui ſuꝑ terrã. Opus

Nico. de lyra

a Audite inſule. Ca. XLIX Hic ↄñter deſcribit modus. ſ. ſecũde liberatiõis facte ꝑ chriſtum. Sciendũ tñ ꝙ aliq̃ doctores catholici totũ iſtud capitulũ exponũt de liberatione facta ꝑ cyrũ: ſed iſtud nõ videt verũ: qꝛ pp̃ls de babylone rediens nõ fuit in tanta ꝓſperitate quãta deſcribit hic: ĩmo fuit in multa anguſtia ⁊ pauꝑtate: ſicut dictũ eſt. s̃. xxxv. ⁊ in pluribꝰ alijs locis. Preterea ſic exponentes magis iudaiçant q̃ntum ad hoc q̃ꝫ doctores hebreoꝝ antiqui: ꝗ aliq̃ dicta in hoc capitulo referũt ad tempꝰ xp̃i. ſ. illud: Dedi te in lucẽ gentium vt ſis ſalus mea vſq̃ꝫ ad extremuꝫ terre: ⁊ ꝑ ↄñs alia que annectunt huic ſnĩe ↄñter vel antecedent. ꝙ aũt ita ſit ptꝫ in glo. magna ſuꝑ Geñ. xlj. ca. vbi mouetur talis queſtio de meſſia. Poterit ne dici ꝙ redemptor cũ venerit: ſit leuans facies. i. acceptor ꝑſonaꝝ ẜm modũ loquendi hebraicũ. ⁊ rñdetur ibi: Abſit: ſed oẽs ↄfitentes et ei corde: ore ⁊ operibꝰ ſaluabit. ſicut ſcriptũ eſt Hiere. xxiij. In diebꝰ illis ſaluabit iuda ⁊ iſrael ⁊c̃. ac ſi dicat: Cõfitentes ei: ⁊ ſic dꝛ Eſa. xlix. Dedi te in lucẽ gentiũ: vt ſis ſalus mea vſq̃ꝫ ad extremũ terre. hec glo. ẜm omnes doctores catholicos intelligit ad litterã de xp̃o: vt plenius videbit qñ erimus ibi: dño ↄcedente: ⁊ ꝑ ↄñs alia que ad idem inducunt de ca. iſto: Dedi te in lucẽ gentium ⁊c̃. ẜm auctorẽ vel auctores illiꝰ intelligit ad lr̃am de xp̃o. Item Actꝭ. xiij. hec auctoritas: Dedi te in lucẽ ⁊c̃. a Paulo ⁊ barnaba inducitur tanq̃ꝫ dicta ad lr̃am de ↄuerſione gentiliuꝫ ad fidem chriſti. Itẽ Ra. Sa. dicit ꝙ illud qđ habet verſus finẽ huius capituli: Nunq̇d tollet a forti preda ⁊c̃. intelligit de Eſau: ꝑ quem

a ẜ eccleſie fluctibꝰ ſecli vndiq̃ꝫ ↄcuſſe.

b Audite inſule. C. XLIX
a+ ⁊ attẽdite pp̃li de longe.
a ẜ ab extremis terre. b ẜ vocabis nomen eius ieſum.

b+ Dominus ab vtero vocauit
a ẜ antequã naſcerer. b ẜ per gabrielem dicens: Vocabis nomen eius ieſum.

† me: de ventre matris mee recordatus
a ẜ vt ſpũ oris ſui interficiat impiũ. ẜ verba oris mei. vñ: Gladius ſpũs quod eſt verbuꝫ dei.

c+ eſt nominis mei: et poſuit os
ẜ protectione.

d+ b meũ q̃ſi gladiũ acutũ: in vmbraꝫ
a ẜ potentie diuinitatis. b ẜ ab omni malo: vt vilitas carnis regeretur potentia diuinitatis. vnde: Spũſſanctus ſuꝑueniet in te et v. a. o. t.

e f+ manus ſue protexit me: ⁊ poſuit
a ẜ ſuper alias: prophete enim et apoſtoli ſagitte ſunt: ſagitte potentis acute.

g+ me ſicut ſagittã electam. In pharetra
ẜ in carne. ẜ vñ ſupra: Tu es deꝰ abſconditꝰ. ẜ diuinitatem.

h i+ retra ſua abſcõdit me: ⁊ dixit mihi
a ẜ obediens vſq̃ꝫ ad mortẽ. b ẜ de genere iſrael ẜm carnem.

k l+ hi: Seruus meꝰ es tu iſrael: qꝛ in
a ẜ pr̃ in me manẽs: ipẽ facit opa. b ẜ patri. c ẜ quantũ ad incredulos.

c d m+ n te glorificabor. Et ego dixi: In vacuum
ẜ patiendo. a ẜ quia non profuit eis.

o laboraui: ſine cauſa et vane

Nico. de lyra

quẽ intelligit romanũ impiũ: qꝛ cũ alijs iudeis expectat ꝑ meſſiã venturũ liberari de ſeruitute in ꝗ ſunt: ⁊ ſic ẜm eũ referendũ eſt ad tp̃s xp̃i: qđ veꝝ ẽ: ſed expectãt futurũ qđ ꝑ ieſuꝫ naçarenũ impletuꝫ ẽ. ꝓpter qđ dicit Matth. xvij. Ergo liberi ſunt filij: ⁊ loquit de tributo romano imꝑatori reddendo. Igitur exponẽdo capitulũ ẜm hunc ſenſuꝫ ĩ duas ꝑtes diuidit: qꝛ p̃mo ponit modꝰ ſaluatiõis. ſcd̃o tollit metꝰ deſperatiõis. ibi: Et dixit ſion. Prĩa ĩ duas: qꝛ p̃mo ponit ſaluatorꝭ ↄditio. ſcd̃o ſubditur ſalutis operatio. ibi: Et ego dixi. Circa primum dicitur: Audite inſule. Hic excitat attẽtio: vt ꝑ h̄ deſignet nũciande rei magnitudo. b Dñs ab vte. voca. me. h̄ dꝛ in ꝑſona xp̃i hoĩs de ꝗ adhuc exiſtẽte in vtero mr̃is dixit dñs ꝑ angelũ ſuũ ad ioſeph: Uocabis nomẽ eiꝰ ieſuꝫ. Ipẽ ſaluũ faciet ꝓp̃lm ſuũ a peccatis eoꝝ. Mat. j. c Et poſuit os me. ⁊c̃. in ꝗ notat efficacia v̈bi xp̃i ad p̃ſcindẽdũ vitia. d In vmbra ma. ſue. i. ptãtꝭ ſue: e Protexit me. nõ eĩ fuit captꝰ a iudeis: niſi qñ voluit et ſe obtulit. Joh. xviij. Dixi vobis qꝛ ego ſum. ſi ẜ me q̃ritꝭ: ſinite hos abire. f Et poſuit ſic ſa. elec. In hebreo hr̃: Clarã. i. limataꝫ: ⁊ ꝑ h̄ intelligit puritas ⁊ claritas doctrine xp̃i. g In pharetra ſua. i. in ſua ꝓuidẽtia: h Abſcondit me. vſq̃ꝫ ad tp̃s reuelatiõis mee. i Et dixit mihi: ſeruꝰ meꝰ es tu. rõne hũanitatis in ꝗ accepit formam ſerui. Phil. ij. Semetipm exinaniuit formã ſerui accipiẽs ⁊c̃. k Iſrꝉ. ſic noĩat xp̃s: qꝛ ꝓ pp̃lo iſrꝉ natꝰ: ⁊ rõne interp̃tationũ: q̃rũ vna ẽ: Uidẽs deũ: qꝛ aĩa xp̃i vidit diuinã eſſentiã ab inſtãti ſue creatiõis. Alia interpretatio ẽ: Directꝰ cũ deo. qđ optĩe ↄuenit xp̃o hoĩ: qꝛ eiꝰ humanitas eſt inſtrm̃ diuinitatꝭ ↄiũctũ ei: ⁊ ſic in oĩbꝰ mouetur ẜm deitatꝭ inſtinctũ. l Quia ĩ te glorificabor. ꝑ miracl̃a diuine ptãtꝭ ⁊ excellẽtie demõſtratiua. m Et ego dixi. Hic ↄſequẽter ponit ſalutꝭ oꝑatio: ⁊ p̃rio reſpectu iudeoꝝ. ſcd̃o reſpectu gẽtiliũ. ibi: Et glorificatꝰ ſũ. Circa p̃mũ ſciẽdũ ꝙ labores xp̃i ieiunãdo: vigilãdo: docẽdo: p̃dicãdo: ⁊ oĩa alia erant ad nr̃aꝫ ſalutẽ ordĩata. ẜm ꝙ dꝛ ps̃. lxxiij. Oꝑatꝰ ẽ ſalutẽ ĩ medio tre: ⁊ q̃ꝫuis p̃ncipalr miſſus fuerit ad p̃dicãdũ iudeis ĩ ꝑſona ꝓpria. ꝓpt qđ dicit Mat. xv. Nõ ſũ miſſus niſi ad oues ꝗ perierãt domꝰ iſrꝉ: tñ pauci iudei cõꝑatiue ad alios crediderũt: et q̃ꝫtũ ad illos dic̃: n In va. la. ꝓpt ĩcredulitatẽ iudeoꝝ: et ad idẽ fac̃ qđ ſeq̇t: o Sine cã ⁊ va. ⁊c̃. licet eñi mortuꝰ fuerit in etate virili: tñ ex laboribꝰ videbat iã antiquꝰ ⁊ ĩ ꝑte ↄſũptꝰ. ꝓpter qđ dixerẽt ei iudei Jo. viij. Quinq̃gita ãnos nõdũ hẽs ⁊c̃. Ergo

F a Opus me. Alij laboꝛ ꝛ doloꝛ
me⁹: qꝛ fleuit ciuitatē. ꝛ ait in pſal
Ps.29. mo: Que vtilitas ī ſanguie meo?
Iuxta hebꝛaicū: pendens ī cruce
longe a ſalute mea: verba lamēta/
tionū meaꝝ. b Gloꝛificatus.
Quaſi iudeos perdidi: ſed gloꝛi/
ficat⁹ ſuꝫ in gentib⁹. Unde: Data
Mt.28.d eſt mihi o.po.in ce.ꝛ in ter.
c Abominatā. Chꝛiſtū ꝛ naça/
renos eius: q̄s q̄tidie iudei ī ſyna
gogis maledicūt: qꝛ ꝓpter eos re
gnum: locū ꝛ gentē amiſerunt.
d Reges v. Pꝛopheta ad filiū.
Reges vi. te venientē ad iudiciū:
reges. ſ. apoſtoli: ꝛ alij q̄ cū domi/
no iudicabūt. e In tpe plac.
Paſſionis reſurrectiōis: in q̄ cō/
placuit deo redimere gen⁹ huma/
num. Dixit ſion

Nico.de lyra

a Ergo iudiciū meū cū dño ꝛc.
qꝛ ip̄e videt ꝙ nihil omiſi de ꝯtin
gentib⁹ ad ſalutē iudeoꝝ.
b Foꝛmans me ex vtero ſeruum
ſibi. qꝛ ab inſtanti incarnatiōis fu
it diuinit⁹ coꝛp⁹ xp̄i foꝛmatū ꝛ ani
matū: ꝛ ſic extūc ꝑfect⁹ fuit chꝛiſt⁹
oib⁹ ſcientijs ꝛ chariſmatib⁹.
c Ut redu. iacob ad eū. i. popu/
lū iſrl̄ deſcēdentē a iacob ad queꝫ
docendū fuit miſſus: vt dictū eſt.
d Et iſrael nō ꝯgregabit. in oui
li dñi ꝑ ſuſceptionē fidei: qꝛ ꝓ ma
ioꝛi parte in infidelitate ſua ꝑman
ſit. ſicut enim iacob ꝛ iſrl̄ ſunt duo
noīa vni⁹ ꝑſone: Gen. xxxij. ita ſūt
hic noīa vni⁹ ppl̄i ab illo deſcēdē
tis. pōt etiā hec lr̄a exponi: vt qđ
dicit hic: Ut reducā iacob ad eū:
intelligat de illis q̄ crediderūt ex
ppl̄o iudeoꝝ: ſicut fuerūt apl̄i alij
ꝗ diſcipuli multi: vt hr̄ in actib⁹
apl̄oꝝ. ꝛ qđ ſubdit. Iſrael non cō
gregabit: intelligit de illis qui re
manſerūt increduli. e Et glo
rificatus ſum. Hic ꝯñter deſcribi/
tur oꝑatio ſalutis q̄ntū ad genti/
les q̄ fidem chꝛiſti receperūt: ꝛ di/
uidit in duas ꝑtes: qꝛ p̄mo deſcri
bitur hui⁹ ſalutis oꝑatio: ꝛ ſecun
do ſubdit gratiarūactio. ibi: Lau
date celi. Circa primū dꝛ in perſo/
na xp̄i. Et gloꝛificatus ſum. inter
gentes credētes nomē meū: qđ fa
ctum eſt virtute dei pr̄is. iō ſubdi
tur: f Et dixit: parum eſt vt ſis
mihi ſeruus: in hūanitate aſſum/
pta ad ſuſcitandas tribus iacob
de moꝛte infidelitatis ad vitaꝫ fi/
dei: ſm̄ quā dꝛ Abachuc. ij. Iuſt⁹
āt ex fide viuit. g Et feces iſrl̄.
id eſt vitia: h Cōuertendas.
in virtutes. i Dedi te in luceꝫ
gentiū. ꝑ ſuſceptionē luminis fi/
dei. k Ut ſis ſal⁹ mea. i. a me
miſſa ꝛ data. l Uſq₃ ad extre/
mū terre: ꝛ h̄ modo dixit xp̄s apo
ſtolis Act. j. Eritis mihi teſtes ī
hierl̄m ꝛ in oī iudea ꝛ ſamaria: et
vſq₃ ad vltimuꝫ terre. m Hec
dicit dñs. ſ. de⁹ pater. n Re/
demptoꝛ iſrl̄. qꝛ dedit filiū ꝓ eius
redemptiōe. o Sanct⁹ eius. i.
ſanctificatoꝛ ip̄i⁹. p Ad ꝯtem
ptibilem aīaꝫ. i. xp̄m denoīando
a parte totiꝫ: q̄ in humanitate aſ/
ſumpta

ſ moꝛiendo.
foꝛtitudiuē meā ꝯſumpſi. Ergo iudicium a†
ſ quod feci eis. ſ coꝛam.
a meū cū dño: ꝛ op⁹ meū cum deo meo. Et
a ſ pater. ſ rñdit filio. ſ. q̄renti: inuacuū laboꝛaui. b ſ qꝛ ex
vtero foꝛmatur: ſeruus appellatur. vñ: De ventre matris mee
deus me⁹ es tu.
nunc: hec dicit domin⁹ foꝛmās me ex vtē b†
a ſ ꝑ fideꝫ. b ſ errantē deſerto creatoꝛe idola colentē.
vñ: Non veni niſi ad oues que perierūt do. iſ.
ro ſeruū ſibi: vt reducam iacob ad eum: ꝛ c† d†
ſ tamen. ſ in vnitate fidei.
b iſrael nō ꝯgregabit. Et gloꝛificat⁹ ſum in e†
a ſ ſm̄ hominem. ſ in reſurrectione.
oculis dñi: ꝛ de⁹ me⁹ factus eſt foꝛtitudo
a ſ conſolando: ſuꝑ abiectione ppl̄i mei. b ſ lxx. Magnū eſt
tibi vt voceris puer meus. ſ tibi.
mea. Et dixit: Parum eſt vt ſis mihi ſer f†
ſ a moꝛte anime. ſ tm̄. a ſ q̄ vitio coꝛruerunt.
ſ deſpectiue.
uus ad ſuſcitandas trib⁹ iacob: et feces iſ g
ſ ad fideꝫ. a ſ ꝛ ideo. ſ pꝛo illiſ. b ſ o Eſia. c ſ vt gen
tes illuminatas ad fidem adducas.
rael ꝯuertendas† Dedi te in lucem genti/ h i†
ſ meoꝛum.
um: vt ſis ſalus mea vſq₃ ad extremū ter/ k l
ſ pater. ſ fideliū. ſ ſctificās.
re. Hec dicit dñs redemptoꝛ iſrael: ſanct⁹ m† n o
a ſ vidimus eum deſpectū ꝛc̄. b ſ chꝛiſtum.
c eius ad ꝯtēmptibilē animā ad abomina/ p q
a ſ Chꝛiſtum qui ante pilatum et caypham tanq̄₃ ſeruus iudi/
catus eſt. b ſ ad litteram: vel quoꝛū coꝛ in manu dei.
d tam gentē ad ſeruū dñoꝛuꝫ. Reges vide/ r s†
a ſ in honoꝛem tuum. b ſ gloꝛificationē tuā implen/
do. et ſalutem gentium. ſ eccleſie. ſ te. ſ cum
venerit in gloꝛia patris cum angelis.
bunt ꝛ ꝯſurgent principes: et adoꝛabunt t v†
ſ patrem.
pꝛopter dñm: qꝛ fidelis eſt: ꝛ ſanctū iſra/ x y
a ſ in ſalutem mundi. b ſ pater ad filium. c ſ Gratie.
de quo: Ecce nunc tempus acceptabile: ec. n. d. ſ.
e el qui elegit te. Hec dicit domin⁹† In tpē z a†
a ſ dicentem: pater clarifica filiū tuū vt fi. tu. c. t.
ſ humane. ſ in cruce.
placito exaudiui te: ꝛ in die ſalutis auxi/ b c d e
a ſ dicentis: quare me d. ſ moꝛte ſuperata. b ſ a moꝛte ad
vitam. c ſ amicitie et charitatis.
liat⁹ ſuꝫ tui. Et ſeruaui te: ꝛ dedi te ī fedūſ f g
ſ fidelis. a ſ ad vitam anime. b ſ iudeoꝛū qui credere
noluerunt. ſ terrenos qui in idolatrie iacebāt erroꝛibus.
populi: vt ſuſcitares terram ꝛ poſſideres h i†
a ſ gentes: Poſtula a me ꝛ d. t. b ſ per varios erroꝛes.
hereditates diſſipatas: vt diceres his q̄ k†
a ſ Funiculis peccatoꝛum: funibus enim peccatoꝛum ſuoꝛum
quiſq₃ conſtringitur. b ſ infidelitatis ꝛ ignoꝛantie: qui luceꝫ
videre non poterant.
vincti ſunt: exite: et his qui in tenebꝛis l†
a ſ et ſic. b ſ Conuerſi lumen chꝛiſti aſpicientes. ſ doctri/
nas apoſtoloꝛum et pꝛophetarum. ſ Dominus paſcit me:
ſ illuminamini. et nihil mihi deerit ꝛc̄.
reuelamini. Super vias paſcentur: et in m n†
a ſ apertis ſcripturis. ſ erit. ſ paſti ante. ſ panē verbi.
oib⁹ planis paſcua eoꝛum† Non eſurient o† p†
a ſ aquam ſapientie. b ſ aduerſa ſeculi non no/ q
cebunt: Per diem ſol nō vret te: neq₃ lu. ꝑ nō.
neq₃ ſitient: ꝛ non ꝑcutiet eos eſtus ꝛ ſol:
a ſ Chꝛiſtus qui in miſericoꝛdia ſua redemit. b ſ Benedi
cite domino de fontib⁹ iſrael. et alibi: Haurietis aquas d. f. ſ.
quia miſeratoꝛ eoꝛuꝫ reget eos: et ad fon r
ſ veteris et noui teſtamenti. ſ eis
tes aquarum potabit eos. Et ponam s†
a ſ impedimenta mundi: vel apoſtolos: qui via alijs.
ſ planam.
c ſ gradientes ꝑ ſemitas meas.
oēs montes meos in viam: ꝛ ſemite mee

ſumpta ꝯtēptibilis apparuit. ſ.
liij. Quaſi abſcondit⁹ vultus
ei⁹ ꝛ deſpect⁹ ꝛc̄. q Ad ab/
ominatā gentē. i. pꝛimitiuā ec/
cleſiā quā ſupꝛa modū abomi/
nati ſunt pꝛincipes iudeoꝛū: vt
ptꝫ in Actib⁹ apl̄oꝝ in plurib⁹
locis: ſilr̄ poſtea multi romani
imꝑatoꝛes: vt Nero: Domicia
nus: Diocleclanus: Maximia/
nus: ꝛ multi alij eā totaliter ex/
termiare q̄rentes. r Ad ſer
uū dñoꝝ. i. ppl̄m catholicuꝫ: qꝛ
tūc xp̄iani freq̄nter ꝯdēnaban
tur ad metalla fodiēda: ꝛ alia
oꝑa ſeruilia faciēda. s Re/
ges videbūt. miracula in virtu
te noīs xp̄i fiēda ꝑ apl̄os ꝛ eo/
rum ſucceſſoꝛes. t Et ꝯſur.
p̄ncipes. ad ſtatū fidei xp̄iane:
qđ maxime patuit tꝑe Cōſtan/
tini. v Et ado. pꝛopter do/
minū. ſ. patrē. x Quia fide
lis eſt. mittendo redēptoꝛē mū/ † Is.42.b
do: ſicut patrib⁹ ꝓmiſerat. Act.13.g
y Et ſanctū iſrael. i. ſanctifica
toꝛē eius. z Qui elegit te.
ſcꝫ xp̄m hoīem ad opus redem
ptionis hūane. a Hec dicit
dñs. i. de⁹ pater. b In tꝑe
placito. i. gratie: c Exaudi
ui te. Nis enī oꝛatio xp̄i ad pa/
treꝫ fuit exaudita: q̄ ꝓceſſit ſm̄
deliberatiuā voluntatē.
d Et in die ſalutis. i. ī die paſ C
ſionis: qua operat⁹ eſt ſalutem
in medio terre. e Auxiliat⁹
ſum tui. dando ꝯſtantiā patien
di. f Et ſeruaui te. recipiēdo
aīam tuā in moꝛte: ꝛ p̄ſeruādo
coꝛpus a coꝛruptione. g Et
dedi te ī fed⁹ ppl̄i: vt ꝑ te dō fe
deraret. h Ut ſuſcitares ter
ram. i. habitātes in terra a moꝛ † 2.Co.6.a
te culpe: ad vitā gratie. i Et
poſſideres hereditates diſſipa
tas. i. nationes gentiū diuerſis
erroꝛibus laceratas. k Ut
diceres his qui vincti ſunt. con
ſuetudine peccandi. l Exi/
te. per veritatem penitentie. Et
his qui in tenebꝛis ſunt. ſ. igno
rantie. m Reuelamini. ī ve
ritatis cognitione. n Suꝑ
vias paſcentur. i. in obſeruatio
ne mandatoꝛum ꝛ conſilioꝛuꝫ.
o Et in omnibus planis. i. in
ſanctoꝛum exemplis: que ſunt
ita plana ꝙ poſſunt ab omnib⁹
videri. p Paſcua eoꝛum. qꝛ
magis edificant exēpla q̄₃ ver/
ba. q Non eſurient neq₃ ſi/
tient ꝛc̄. Ex hoc enim patet ꝙ
nō intelligitur de reditu capti/
uitatis babylonice: quia nūq̄₃
ſic eſt impletū: ſed de redempti/ † Apo.7.d
one facta ꝑ chꝛiſtum: que qui/
dem habet effectum in conſecu
tione vite beate: vbi nulluꝫ ſen
titur malum ꝛ habet omne bo
num. ideo ſubditur:
r Et ad fontes aquarum po/ D
tabit eos. per quod deſignatur
quies appetitus in bono ade/
pto. s Et ponam omnes
montes meos ꝛc̄. per hoc intel
ligitur remotio impedimento/
ruꝫ publicatiōis euāgelij ꝑ diſ/
curſum

¶ a Dixit ſiō. Hie
ruſalē ⁊ ſion q̄ttu/
or modis dr: terre
na.de qua: Hieru
ſalem q̄ occidis ꝓ
phetas. Cōgrega
tio iuſtoꝝ in terra
Ps.86. poſita.vñ: Diligit
dn̄s portas ſion.
Multitudo celeſti
um virtutū ⁊ ſan/
ctoruz iam cū dn̄o
regnantiū. vnde:
Gal.4.d Que ſurſuz eſt: li
bera eſt: q̄ eſt ma/
ter noſtra. Et illa
quā iudei ⁊ noſtri
iudaiçantes fin/
gunt deſcēdere de
celo ornatā ſm a/
† 2.q.6.c pocalypſim Joh.
ad roma/ Sciēdū āt q2 cō
nam.2. gregatio ſcōꝝ ī ca
ptiuitate babylo/
nis h̄ dicit: dereli
q̄t me d. b Ec
ce in ma.⁊c̄. Ex h̄
diſcim⁹ hierl̄m ī re
gione paleſtine n̄
eſſe q̄rendā q̄ toti/
us ꝓuincie deter
rima ⁊ ſaxoſis mō
E tib⁹ exaſꝑata pe/
nuriā fontiū pati/
tur. c Structo
res. Apl̄i ⁊ alij.
Culpa iudeorū.i.
ſcribaꝝ ⁊ phariſe/
oruz deſtructa es:
predicatiōe q̄run/
dā iudeoꝝ.i.apo/
ſtolorū tam de iu/
deis q̄ȝ de gētib⁹
congregata es.
d Omnes iſti cō
gregati ſunt ⁊c̄.
Judei ex om̄i na/
tione que ſub celo
eſt in die penteco/
ſtes. diſperſi enim
fuerant tempe ma
chabeorum ab an
tiocho epiphane.
Ex his credide/
runt vna die tria
milia. in altera q̄n
q̄ȝ milia. Gentes
quoq̄ȝ ex omnib⁹
partibus mūdi q̄/
F tidie congregan/
tur ad fidē eccl̄ie.
e Ornamento.
Varijs ſpiritus ſan
cti gratijs quibus
ornatur ſpōſe am/
bitio. de qua dici/
Ps.44. tur: Aſtitit regīa
a dextris tuis ī ve
ſtitu.deau.cir.va.
f Ego ſterilis et
nō pariens. Quia
poſt Aggeuz ⁊ ça
chariam ⁊ Mala/
chiaz q̄ ⁊ Eſdras:
non habuerūt ꝓ/
phetas: q̄ eos ī le
ge nutrirent: vſq̄ȝ
ad iohēz baptiſtā.
¶ Regine

a ſ quibus paratur via. b ſ ab oriente. ſ ad fidem ad vni
tatem eccleſie.
exaltabunt. Eccē iſti de longe vēnient et a†
a ſ alij fideles. b ſ quaſi ab omnibus mūdi partibus.
c ſ occidente.
eccē illi ab aq̄lōne ⁊ māri: ⁊ iſti de terra au/ b
a ſ ergo. ſ dominum de ſalute hūani generis.
ſ o angeli. b ſ habitatores terre.
c ſ ex immenſa cordis leticia. c†
ſtrali. Laūdate cęli ⁊ exulta tērra: iubilāte d† e
a ſ preeminentes virtute. ſ per filium . ſ pater.
mōntes laudē: †quia conſolatus eſt domi/
a ſ fidelem: qui.ſ. ex iudeis crediderūt. b ſ Beati paupes ſpi
ritu: quoniā ipoꝝ eſt re.ce. ſ gentiū que ſine lege: ⁊ ſine deo.
ſ qui deſerti ſunt demonibus ſubiacebant.
nus popūlū ſuū: ⁊ paūperū ſuorū miſerebi
a ſ congregatio ſanctorum. ſ captiuam.
a tur. Et dixit ſiōn: Dereliquit me dominus: f† g
ſ iam diu. a ſ reſponſio domini naturali ſimilitudi/
ne vtentis. ſ ſed
⁊ dominus oblitus eſt mei† Nūnq̄d obliui b†
ſci poteſt mulier infantē ſuū vt nō miſerea
a ſ non. b ſ tamen: ſ quaſi plus aliq̄d dicā. c ſ du
ricia mentis vincens iura nature. ſ creator.
tur filio vteri ſūi? Et ſi illā ōblita fuerit: ego
a ſ creature. ſ ſemper ſanctorū animas in medio
corde retinebo. b ſ lxx. ſup manus meas depinxi muros tuos.
b tamen nō obliuiſcar tūi. Ecce in mānibus i
a ſ vt ſemper videam et memorem te: ne te arbitreris penit⁹ de/
relictā. ſ patriarche ꝓphete q̄ orōnib⁹ ſuis te muniunt.
meis deſcripſi te: muri ſui coraz oculis me/ k† l
a ſ ſcribe et phariſei traditionibus ſuis.
c is ſemp. Venerūt ſtructores tui deſtrūen/ m† n†
a ſ prauis exemplis ſuis: doctores praui vt ſequaris traditio/
nes hominum non legem dei. b ſ capti a romanis. c ſ Leuate
oculos veſtros et videre regiones: q2 iam albe ſunt ad meſſem.
tes te: ⁊ diſſipāntes a te exibūnt. † Leūa in o† p†
a ſ o apoſtoli primitiua eccleſia.
d circūitu oculōs tuos ⁊ vide: omnes iſti cō q r
a ſ iurādo ſecuros facit: hoc eſt iuramentū veteris te.
gregati ſunt: venerūt tibi. Viūo ego dicit
a ſ fidelibus tam iudeis q̄ȝ gentibus: felix qui tantus eſt vt or/
namentum eccleſie dicatur.
e dominus quia oībūs his velut ornamen/ s
a ſ ornaberis. ſ eccleſia que chriſti corpus vn̄ de eis tanq̄ȝ vna
perſona loquitur: iuxta primam regulam Ticonij.
to vēſtieris: ⁊ circūndabis tibi eos quaſi
ſ infidelium. ſ ſine deo.
ſponſa. Quia deſerta tua ⁊ ſolitudīes tuę t
a ſ veniente euangelio. ſ q2 ſubintrabūt fideles.
⁊ terra ruinę tuę: nūnc anguſta erūt prę ha v
a ſ a romanis. b ſ a deo ſeparabant a falſa doctri/
na et operatione mala. ſ phar. et ſcribe. ſ pſecutores.
bitatoribus: ⁊ lōnge fugabuntur q̄ ābſor/ x
a ſ o primitiua eccleſia.
bebant te. Adhuc dicēnt in auribus tuis y
a ſ quia diu ſterilis fuiſti. b ſ in iudea in ſynagogis.
filij ſterilitātis tuę. Angūſtus eſt mihi lo/ z
a ſ in toto mundo in eccleſijs. b ſ latius ne comprimar blaſ/
phemijs iudeorum. c ſ ammirando: non va/
lens magnitudinem leticie tue ore proferre.
cus fāc ſpātium mihi vt habitez. Et dicēs a
ſ filios.
f ī corde tuo. Quis genuit mihi iſtos? Ego
ſ eram. ſ in generatiōe fideliū. ſ deo. ſ in babylonem.
ſterilis ⁊ non pariens tranſmigrata et ca/ b
ſ filios. ſ a deo viro meo.
ptiua: ⁊ iſtos q̄s enutriuit? Ego deſtituta
a ſ filij. ſ miratur quomodo tam cito: tales et tot genuerit.
b ſ pater. ſ quaſi
non mireris. vnde filios habeas ⁊c̄. Ecce ⁊c̄.
⁊ ſola: ēt iſti vbi hic erant? Hęc dicit dōmi/ c
a ſ reuelo: q̄ exurget regere gētes: gētes ſperabūt. ſ filiū.
nus de⁹: Ecce leūabo ad gētes manū meā: d

curſum apoſtolorū aliorūq̄ȝ diſcipuloꝝ: vt fu
it dictū ſupra. xl. ca. ideo ſubdit: a Ecce
iſti de longe venient.ſ. ad fidem ꝑ predicatio
nem. a Et ecce illi ab aq̄lone ⁊c̄.i. de om̄i
parte terre habitabilis aride ⁊ inſularū ma/
ris. c Laudate celi. Hic ꝯſequēter ponit
hui⁹ beneficij gratiarūactio. cū dicit: Lau/
date celi.i. angeli qui ſūt ciues celi: ⁊ chriſto
nato grās agentes cantauerūt: gloria in al/
tiſſimis deo ⁊c̄. Lu.ij. d Et exulta terra.
id eſt habitantes in terra q̄ntū ad minores ⁊
mediocres. e Jubilate montes laudem.
quantū ad maiores. Quia ꝯſolatus eſt dn̄s
populū ſuū. per modū predictū. f Et di/
xit ſion. Hic ꝯſequēter tollitur metus deſpe/
rationis: ⁊ primo reſpectu redemptiōis fien/
de ꝑ Cyrum. ſecundo reſpectu redemptionis
fiende ꝑ chriſtū: quia iſte due ſimul tangunt
a ꝓpheta: vt dictū eſt ſupra. ſecunda ibi: Le/
ua in circūitu. Circa primuz dicitur: Et dixit
ſion.i. illi qui fuerant habitatores ſion.
g Dereliquit me dn̄s. hoc dicebāt iudei in
babylonem ducti: poſt deſtructionē ciuitat̄
⁊ tēpli. quod remouet cū ſubdit: h Nun
quid obliuiſci pōt ⁊c̄. ⁊ patet littera.
i Ecce in manibus meis deſcripſi te.i. ita te
habeo in memoria: ſicut illud qd̄ tenet ma/
nu. k Muri tui.ſ. ciuitatis ⁊ templi.
l Coram oculis meis ſemp. quia preuideo
eorū reparationē. m Venerūt ſtructores
tui.i. cito venient.ſ. çorobabel ⁊ ieſus fili⁹ io
ſedech: ad reedificationē templi: ⁊ Neemias
ad reedificationē ciuitatis. n Deſtruen/
tes te.i. conātes te deſtruere. o A te exi/
bunt. qd̄ ptz impletū de ſamaritanis q̄s no/
luerant reuerſi de captiuitate aſſociare ſibi i
templi reedificatione. vt habet.j. Eſdre.iiij.
⁊ ſilr̄ de edificatiōe ciuitat̄: dixerūt eis Nee/
mie.ij. Vobis nō eſt pars ⁊ iuſticia ⁊ memo/
ria in hierl̄m. p Leua. Hic remouet met⁹
deſperationis reſpectu redēptiōis fiende per
xp̄m. In p̄mitiua eī eccl̄ia erāt credētes pau/
ci ⁊ de humili plebe ⁊ pſecutiōib⁹ p̄ncipū op
preſſi: vt ptz in Act̄.apo. ꝓpter qd̄ eſtimari
poſſet de facili q̄ꝫ totū cito deberet annihila/
ri: ⁊ iō denūciat eccl̄ie p̄mitiue multiplicatio
nē magnā fideliū. ⁊ p̄mo denūciat hec multi
plicatio. ſcd̄o remouet q̄dā obiectio. ibi: Nū
q̄d tollet. Circa primuz dr: Leua in circūitu
oculos tuos.i. ad oēs partes orbis. q Et
vide. multi ppl̄i ad te ꝑ fidē veniētis.
r Omēs iſti ꝯgre. ſunt. in fide formata cha
ritate. s Oib⁹ his velut or. veſtier̄. mul/
titudo enī fideliū eſt eccl̄ie ornamētum.
t Quia deſer. tua ⁊ ſoli. tue ⁊c̄. ſic vocat ter
ram iudee. q2 poſt paſſionē xp̄i a romanis fu
it deſtructa. v Nūc angu. erūt.i. oēs fide
les non poſſent ibi capi. ꝓpter qd̄ apl̄i aliiq̄ȝ
diſcipuli ꝓ maiori parte egreſſi ſunt inde ad
alias partes mūdi ꝓ dilatatiōe fidei.
x Et lon. fu. q̄ ⁊c̄.i. nitebantur abſorbere: q2
p̄ncipes iudeoꝝ q̄ conabāt eccl̄iaz naſcentez
abſorbere: vt ptz Act̄.iiij.v.⁊.viij. ⁊ ī pluri/
b⁹ alijs loc̄: ꝑ romanos partim fuerūt truci
dati ⁊ partim captiuati. y Adhuc di. ī au.
tu. fi. ⁊c̄.i. paucitat̄ fideliū. z Anguſt⁹ eſt
mi. lo. ⁊c̄. q2 ſicut dictū ē exierūt apl̄i ꝑ diuer/
ſum orbē ꝓ multiplicatiōe fideliū. a Et
dices ī cor. t. ꝑ admiratōe tāte mltiplicatōis.
b Trāſmi. ⁊ ca. q2 tp̄e pſecutiōis que facta
eſt ſub ſtephano oēs fideles q̄ erāt in hierl̄m
diſpſi ſunt ad alias regiōes preter apoſtolos
Act̄. viij. illi etiā q̄ poterāt capi trahebāt ad
carceres vt captiui. Act̄. ix. ⁊ mod⁹ hic mul/
tiplicatiōis oſtēdit. cū ſubdit: c Hec dic
do. de⁹. ecce le. ad gētes. q.d. nō fiet v̄tute hu
mana ſ3 dīna. d Manū meā. in opib⁹ mi/
raculoſis: q̄b⁹ viſis gētiles ꝯuertebant.
Et ad

a Regine. Idē.ſꝫ magꝭ affectuoſe: Aſtitit.regi.a.d.t.i.v.d.
Ps.44. cir.va.que.ſ.quotidie chriſti paruulos nutrit ⁊ ad ꝑfectã eta/
Ps.98. tē ducit. b Adorabūt. Venerabūť.ſm illud: Adorate ſca/
bellū p.e.in quo pede maieſtas indicať. c Puluerē pedūꝫ
tuo. Dēm.ſ.terrenitatē verbo ⁊ exemplo mūdabūt. ſecūdū ꝙ
Mt.16.b dictū eſt: Q̄ócūqꝫ ſolueris ſup terrã
Mt.10.c e.ſ. Añ: Excutite puluerē pedū vr̄oꝝ.
d Quia hec.d.d. Reſpōdēs queſti
oni q̄ꝛ hec.ſ.in aduētu ſuo cōpleanť.
e Carnibus ſuis. Non aliena mor/
te ſed ꝓpria: vt qui carnales ſunt (q̄ꝛ
dñi ſpūm ꝑdiderūt) ſuis carnib⁹ ſa/
Ps.26. turenť. Añ: Dum appropiant ſup me
nocētes: vt edant c.m. Nō enī ſpūs q̄
incorporalis eſt: ſed caro comediť: fe/
rociū beſtiarū patēs moꝛſibus.
Gn.32.f f Fortis iacob. Qui dedi fortitudi
nē iacob luctandi cū angelo: oratiōe
(vt aiunt) nō manibus. Volebat enī
angelus q̄ eū cuſtodiebat in peregri/
natione ad deū recedere. Euicit autē
oratione: vt eū bñdiceret: ⁊ audiuit.
Si cū deo fortis eſt ĩ oratione.ſ. q̄to/
magis cōtra hoĩes ꝓualebis? quaſi ⁊
oratione contra Eſau quē metuis pre/
ualebis. ☞ Hec dicit

a ſ in vexillo crucis. ſ ꝙ̄ admirabile eſt nomē tuū in vniuerſa terra. b ſ crucem.
⁊ ad pplꝭos exaltabo ſignum me a
ſ tūc. a ſ apoſtoli ad fidē: vel angeli poſt morte ad requiē. b ſ filioli mei quos.i.p. c ſ o pri/mitiua eccleſia. d ſ verbo ⁊ opere.
um. Et offeret filios ſuos in ul/ b
a ſ Lac dedi vobis potū: nō eſcã. ſ feminas vel animas.
nis: ⁊ filias ſuas ſup hūeros poꝛ
a ſ apoſtoli. ſ quoꝝ coꝛ ĩ manu dei: vñ abrae dr: Rex ad deū tuū nobis es. b ſ ĩ lacte verbi.
tabūt. Et erūt reges nutricij tui: c
a ſ ſupplices.
a ⁊ regine nutrices tue. Vultu ĩ ter d
a ſ o primitiua ecclia ĩ capite tuo: qd ē chriſtus.
b c ra dimiſſo adorabūt tē: ⁊ pulue/
a ſ per hec omnia.
rem pedū tuoꝝ lingent. Et ſciēs e
a ſ non ali⁹ ſ trinitas. ſ ſup me.ſ.
quia ego dominus: ſup quo nō f
a ſ in iudicio. ſ fideles.
confundentur qui expectant eū.
a ſ ꝑ quēlibet ſanctoꝝ. b ſ Cū fortis armat⁹ cu/ſtodit atriū ſuū ⁊c. ſ diabolo. c ſ hūanū gen⁹.
Nunquid tolletur a forti predã: g
a ſ idē: b ſ mūdus ĩ maligno poſit⁹ ē. c ſ qui audet dicere: Hec oĩa dabo tibi ſi ꝓ. a.me.
aut qd captum fuerit a robuſto
d ſaluū eē poterit? Quia hec dicit
a ſ humanū genus: captiuã duxit captiuita.
dominus: Equidē et captiuitas h
a ſ diabolo. b ſ per filium.
a forti tolletur: et qd ablatū fue/
a ſ diabolo. b ſ ſanguine filij. c ſ demo/nes vel gentes: vel iudeos.
rit a robuſto ſaluabiť. Eos vero i
a ſ iniuſte. b ſ et in p̄ſenti. ſ ⁊ ĩ die iudicij.
qui iudicauerunt te ego iudica/ k l
a ſ in fide. b ſ a morte eterna.
bo: ⁊ filios tuos ego ſaluabo. Et m
a ſ in p̄ſenti et in futuro. b ſ cōtrarias poteſtates. c ſ pena carnalitatis.ſ. ſuis peccatis.
ſ nō aliena morte: ſed ꝓpria.
e cibabo hoſtes tuos carnibus ſu
a ſ pena ſanguinis quē fuderūt.
is: ⁊ quaſi muſto ſãguinē ſuo in/
a ſ et ſic. ſ tūc. ſ que videbit ſalutare dei.
ebriabunť. Et ſciet oĩs caro quia n o
a ſ in ſanguine filij.
ego dñs ſaluans te: ⁊ redemptoꝛ p
a ſ qui lucratus ſū cū iacob: vel fortitudinis iacob auxiliatoꝛ fui: vt in paſſione ſuperat⁹ bene diceret crucifigētib⁹: Pater ignoſce illis ⁊c.
f tuus fortis iacob. q

Nico.de lyra

a Et ad pplꝭos exaltabo ſignū meū: id eſt ſignū crucis. b Et offerent filios ſuos ⁊c. q̄ꝛ ſe ⁊ plēſuã offerebãt apl̄is alijſqꝫ diſcipulis vt fierēt filij eccleſie ꝑ ſuſceptionē ſacramēti baptiſmatis. c Et erūt re. nutri. tui ⁊c. hoc ptꝫ impletū in multis regib⁹ ⁊ reginis: q̄ fidē catholicã ſuſcipiētes paſcebant pauperes fideles.
d Vultu in terra demiſſo adorabūt te.i. habebūt te ĩ maxima reuerentia: qd ptꝫ impletū tpe Cōſtãtini ⁊ alioꝝ regum xp̄ianoꝝ. e Et ſcies q̄ꝛ ego dñs: ꝑ experientiã tãti boni.
f Sup quo nō cōfundenť ⁊c. q̄ꝛ finaliter cōſequunť expectata. g Nunqd tolleť ⁊c. Hic remouet obiectionē q̄ poſſet fieri. ⁊ primo ponit eã dicēs: Nūqd tolleť a forti p̄da ⁊c. tanta enī erat ptãs principū iudeoꝝ in primitiua eccleſia ꝙ primo conati ſunt eccleſiã abſorbere: ⁊ mlt̄o maioꝛ impatoꝝ romanoꝝ q̄ poſtea idē attentauerūt vt. ſ̄. dictū eſt. qd nō videbať poſſibile eccleſiã erui de manib⁹ eoꝝ: ⁊ ꝑ forte hic intelligiť ptãs iudeoꝝ. ꝑ robuſtū ptãs romanoꝝ. Cōſequēter remouet hãc obiectionē.d. h Equidem ⁊ capti.a forti tolleť ⁊c. q̄ꝛ in vtraqꝫ ꝑſecutione nō ſolū eccleſia fuit ſaluata ſed etiã mirabiliter multiplicata.
i Eos vero.i. iudeos ⁊ romanos:
k Qui iudicauerūt te. iniuſte.
l Ego iudicabo. inferendo penã debitã ꝓ peccato. ideo ſubdiť:
m Et cibabo hoſtes tuos carnib⁹ ſuis ⁊c.i. iſtos ſociabo ꝺ carnib⁹ illoꝝ q̄ꝛ romani multū ſanguinē iudeoꝝ effuderūt. iudei etiã inter ſe multa bella intrinſeca tūc tp̄is habuerūt. vt dicit Joſephus. multi etiã impatores romani ꝑſequētes eccleſiã ꝑ ſenatū ad mortē cōdēnati ſunt: vt ptꝫ de Nerone q̄ primã mouit ꝑſecutionē. ⁊ ꝺ Domitiano q̄ mouit ſecūdam. n Et ſciet oĩs caro.i. ſcire poterit oĩs hō. o Quia ego dñs ſaluãs te. tantas enī ꝑſecutiōes ſuſtinuit eccl̄ia ꝙ q̄libet rōnabiliter ſcire pōt ꝙ ſtetit ſola virtue diuina.
p Redēptoꝛ tu⁹. ꝓprio ſanguine. q Fortis iacob.i. fortꝭ ſupplantatoꝛ diaboli. ⁊ ſic iacob eſt noĩatiui caſus. Vel fortis ad defendendū populū meū catholicū: ⁊ ſic iacob eſt genitiui caſus vel datiui. nomina eñ iacob ⁊ iſrrael tranſlata ſunt ad populū catholicū vt oſtenſum eſt ſupra capi.xliiij.

Moraliter.

a† Audite inſule ⁊c. Ca. XLIX. Capitulū illud litteraliter exponiť ꝺ modo liberationis facte ꝑ xp̄m. Moraliter aūt pōt exponi de modo liberationis eccleſie ꝑ bonū p̄latū q̄ primo recognoſcit ꝓmotionē ſuã a dño factã dicēs: † Dñs ab vtero vocauit me.i. de ſtudio ſacre ſcripture vocauit me ad regimē eccl̄ie ſue. ⁊ hec ē debita vocatio. nō de curijs principū ⁊ tumultib⁹ ſecularium negocioꝝ. † De ventre matris mee ⁊c. repetitio eſt eiuſdē ſententie ꝑ alia verba. † Et poſuit os meum quaſi gladiū acutū. ꝑ ſanã doctrinã hereſes ⁊ vitia reſcindēte. d† In vmbra man⁹ ſue ꝓtexit me. a demonū ꝑuerſitate. f† Et poſuit me ſicut ſagittã electã. a longe ferientē. iō ſignat doctrinã ſanã datã in ſcripto q̄ nō ſolū docet p̄ſentes. ſed etiã futuros.
g† In pharetra ſua abſcondit me. ꝑ ſpālē mei cuſtodiã. i† Et dixit mihi ſeruus me⁹ es tu. diuina celebrãdo.
l† Quia in te gloriaboꝛ.i. ꝑ te gloriã meã oſtēdã alijs exemplo vite et vbo doctrine. Et qm̄ dicit Luc. xvij. Cū oĩa q̄ p̄cepta ſunt feceritis dicite: ſerui inutiles ſumus. ideo ſubdiť verbū boni p̄lati. m† Ego dixi inuacuū laboraui ⁊c. a† Ergo iudiciuꝫ meū cū dño.i. gratiã eius tantū expecto. iō ſubdiť: b† Formãs me ⁊c. ex infuſione ſue gratie. c† Vt reducã ad eū iacob.ſ. ſimplicē bapticatū. d† Et iſrl̄ nō cōgregabiť.i. lr̄at⁹ ſupbus cū ſanctis nō ſociabiť. Unde beatus Aug⁹. cū legiſſet vitã Pauli ſimplicis ferť dixiſſe. Simplices et illitterati rapiūt celū: nos aūt cū litteris noſtris trahimur ad ĩfernū. e† Et glorificatus ſū in oculis dñi.ſ. in ſpe. Sꝫ q̄ꝛ bon⁹ p̄lat⁹ nō ſolū in ſua dioceſi ꝓficit ſed etiã ĩ alijs: ſicut ptꝫ de beatis Auguſtino ⁊ Ambroſio. ⁊ ſimilib⁹ q̄ ꝑ libros ab eis cōditos ꝓficiūt toti eccleſie dei. iō diciť a dño ſibi: † Parū eſt vt mihi ſis ſeru⁹ ad ſuſcitãdas trib⁹ iacob ⁊c. Sequiť: i† Dedi te ĩ lucē gentiū ⁊c. m† Hec dicit dñs. qm̄ ſub bono p̄lato ꝓficiūt magni et parui. ideo ſubdiť: † Hec dicit domin⁹ ad cōtēptibilē aĩam ⁊c. ĩ quo notanť parui. s† Reges videbūt ⁊c. in quo notanť magni. v† Et adorabunt dñm deum ⁊c. ꝓficientes in bono ex tua doctrina. Et qm̄ boni p̄lati deū dep̄canť ꝓ tali ꝓfectu populi ſui ſubdiť: a† Hec dicit dñs: In tēpoꝛe placito exaudiui te vt ſuſcitares terram.i. hoĩes terrenos a morte culpe: i† Et poſſideres hereditates diſſipatas.i. aĩas peccatis laceratas. k† Vt diceres his q̄ vincti ſūt. cōſuetudine peccãdi q̄ eſt quedã catena ligans peccatorē in culpa. † Et his q̄ in tenebris ſunt.ſ. ignorantie.
n† Sup vias.ſ. mãdatoꝝ dei ⁊ conſilioꝝ. n† Paſcenť. doctrina tua. o† Et ĩ oĩb⁹ planis: id eſt ſanctoꝝ exemplis q̄ de plano etiã a ſimplicib⁹ capiunť. p† Paſcua coꝝ.i. refectio mētꝭ. p† Nō eſuriēt ⁊c.ſ. illi q̄ ꝑducti fuerint ad celi gaudia. s† Ponã oēs mōtes ĩ viã.i. impedimēta p̄dicatiōis auferã. nã ⁊ p̄lati q̄ rōne ſtat⁹ mōtes poſſūt dici dãt ꝓficere valētib⁹ auctoritatē p̄dicãdi ĩ oĩbus ꝑtib⁹ ſue dioceſis. iō ſubdiť: a† Ecce iſti delonge veniēt. Et qm̄ ex tali ꝓfectu laudãdus ē de⁹. Seq̄ť: c† Laudate celi.i. angeli. d† Et exultēt terra.i. habitatores terre. nã vtriqꝫ debēt de cōuerſione pctōꝝ gaudere. f† Et dixit ſion ⁊c. aliqñ fuit eccl̄ia ĩ tãta tribulatiōe ꝙ videbať aliq̄b⁹ de⁹ eã deſeruiſſe

Hec dicit dñs ⁊c̃. Poſt Ca. L
vocationẽ gẽtiũ poſt captiuitatẽ
fortis cuiꝰ p̃da diuiſa eſt apoſto/
A lis: loquit̃ ad populũ iudeorũ ſuꝑ ſion q̃
ſuperius ait: Derelinquit me dñs ⁊c̃.

Ro.7.c b Uẽditi. Ego
aũt carnalis ſũ ve
nũdatus ſub pec/
Iob.8.d cato. Qui fac̃ pec
catũ ſeruꝰ pec. eſt.
Ro.6.b Uñ: Non regnet
pctm̃ in corꝑe ve/
ſtro. c Quia
veni. Hoc ẽ vt ſcia
tis non me matrẽ
veſtrã repudiaſſe
ſ; eã voluntate ꝓ
pria receſſiſſe: poſt
† 35.q.c. hac itaq; in fine multa bñficia car
nẽ aſſũpſi: nec iã
ꝑ ꝓphetas: ſed p̃/
ſens ipe locutꝰ ſũ.
d Non erat vir.
Herodi ꝓpter ma
Luc.13.g liciã dictũ eſt: Di
Mat.23.d cite vulpi illi. Et
phariſeis genimi
na viperarũ. Et d̃
libidinoſis equi ĩ
ſanientes in femi
Ibidẽ.7.a nas. De libidino/
ſis: Noli mittere
margaritas añ por
cos. De impudẽti
Ibidem. bꝰ. Nolite ſanctũ
dare canibus. De
oĩbꝰ in cõe viſio q̃
B drupedũ in deſer
to. e Uocaui.
Quaſi rõnales in
clinate aurẽ vrãz
in verba oris mei
Iob.7.f Qui ſitit veniat
⁊ bibat ⁊ hmõi.
f Nunquid ⁊c̃.
inuehit̃ cõtra eos
qui putabãt dñm
nõ potuiſſe libera
re pplm̃ ſuũ a ca/
ptiuitate: ponens
rationẽ ⁊ exẽpla
planiſſima. Qua
ſi q̃ olim hec feci:
etiã nunc populũ
meũ liberare po/
tui: Uel qui celuz
terras ⁊ maria fa/
cio ſeruire mihi:
crucẽ etiã euade/
re nõ potui: ſ;m il/
Mat.26.e lud: An putas q̃
non poſſum roga
re patrem meũ, vt
exhibeat mihi plꝰ
q̃ȝ. xij. legiões an/
gelorum.
g Induã celos.
Aiunt phi: nõ am
plius. x. ſtadijs a
terra nubes ĩ ſublime leuari. ⁊ ſolis ſplẽ
dorẽ abſcondi: ſic excluſo celi lumine: aer
ĩferior obſcurat̃. Induã. c. t. Sãctos. ſ.
Pro.18.c vt ſe cognoſcãt pctores. Uñ iuſtus ĩ prin/
cipio accuſator eſt ſui: ⁊ ſaccum p. o. e. vt
agãt penitẽtiã in cinere ⁊ cilitio.
h Dñs dedit. Quis poſſint hec referri
ad eſaiam: ꝓprie tm̃ referunt̃ ad chriſtũ.
Quaſi qui olim talia oꝑatus ſũ et mõ
ſ; ſimilia

a Hec dicit dñs. Ca. L. a
a ſ quaſi dicitis o iudei me abieciſſe
matrẽ veſtrã: ſ; ipſa prior abiecit me
b Quis ẽ hic liber repudij b
a ſ quaſi nullus. b ſ ac ſi dicat libellũ repudij
oſtẽdere nõ poteſtis ſed dicetis forſit̃: ꝙ credito
ri meo nõ aliud habens: vos crediderim.
matris vrẽ: quo dimiſi eã? Aut c
a ſ tanq̃ȝ: nõ habes quid aliud reddaz.
b q̇s eſt creditor meus: cui vendi/
a ſ quaſi ego vendidi vos ſed vos ipſi.
di vos? † Ecce eni in iniquitatibꝰ d
a ſ ꝓ libidine: auaricia ⁊ hmõi ſ diabolo q̇ aĩas
accepit ꝓpter peccata vrã b ſ nõ culpa mea.
vrĩs venditi eſtis: et in ſcelaribꝰ e f
a ſ vltra tenere nõ potuit: volentem abire ꝑmiſi.
b ſ fornicantem.
veſtris dimiſi matrem veſtram
a ſ ĩ carne. ſ ad pñiaz ſ hõ cũ ĩ honore eſſet
c d e nõ intellexit. b ſ quia oẽs quaſi beſtie. g h i
q; veni ⁊ nõn erat vir: vocaui et
a ſ vocantem.
f nõ erat qui audiret. † Nũquid ab k l
a ſ potentia.
breuiata ⁊ paruula facta ẽ manꝰ
a ſ a diabolo ſicut liberaui ab egypto. ſ a baby
mea vt nõ poſſim redimere: aut ñ
lonijs. a ſ populum meũ ſicut olim.
eſt in me virtus ad liberãdũ? Ec/ m
a ſ iuſſione mea. b ſ aquis.
ce in increpatione mea deſertum n
a ſ ſi voluero ſicut feci mare rubrum. b ſ mun
dũ vt eius amaritudo ſiccetur prauas doctrinas.
d̃ quibus draco dicebat: Mea ſũt flumĩa ⁊ ego fe
ci ea. c ſ alia ſicut arnon: ⁊ iordanem
faciã mare: ponã flumina ĩ ſiccũ:
a ſ in ſtercore ſuo. ſ curioſi. b ſ ſicut in flumi
ne egypti. c ſ ſpũſſancti gratia.
Cõputreſcẽt piſces ſine aqua: et
a ſ ſeparati a bonis piſciculis. ſ aque viue
ſ ſicut in egypto areſcẽtibꝰ fluuijs. b ſ aerios.
g morientur in ſiti. Induam celos o
a ſ tribꝰ diebꝰ in egypto tenebras palpabiles fe/
cit vt celũ ſacco opertũ videret̃.
tenebris: ⁊ ſaccũ ponã operimẽ/ p
a ſ pater. b ſ homini.
h tũ eorum. Dominus dedit mihi q
a ſ ſcientiã et ſapientiã.
linguã eruditã vt ſciam ſuſtẽta/ r
a ſ humanũ genus. b ſ in peccatũ in mortem.
c ſ predicationis.
re euz qui lapſus eſt verbo. Eri/ s
a ſ ſicut magiſter. b ſ a natiuitate. ſ vel ab
initio p̃dicationis. c ſ mentis.
git mane: mane erigit mihi au/
a ſ ego aũt a meipſo non loquor
rẽ: vt audiam quaſi magiſtrum.

ſeruiſſe: ⁊ adhuc magꝰ videbit̃ antichriſti tꝑe ꝓpt̃ q̃d ĩ eiꝰ ꝑſona d̃r: † Et dixit
ſion: Dereliquit me dñs. ꝓpter q̃d deus eã ꝯſolat̃. d. h† Nunq̇d obliuiſci põt
mulier infantẽ ſuũ. q. d. nõ. ſic nec eccleſiã meã derelinquã. k† Muri tui coram
oculis meis. i. diſpoſui te claudere clauſura ỽtutũ. m† Uenerũt ſtructores tui:
id eſt doctores ſacri. n† Deſtruẽtes tc. i. heretici. o† A te exibũt. a ſacris do/
ctoribus cõfutati. Promittit etiã ei multiplicationẽ fide
liũ ⁊ bonorũ ſpiritualiũ cũ dicit̃: p† Leua in circũitu
a oculos tuos ⁊ vide ⁊c̃. ⁊ hoc mõ lr̃aliter expoſui vſq; ad
finẽ huiꝰ capituli: nec occurrit mihi alia ſpiritualis expo
ſitio cõuenientior hic ponẽda: nec eadẽ ratiõe in reſiduo
b libri huiꝰ q̃d ſimili modo litteraliter expoſui ſc; de chriſto
et eccleſie ꝓceſſu.

In ca. xlix. vbi dicit̃ in poſtilla. Reges videbũt mira/
cu la virtute chriſti.

c **Additio.** Iſte verſus: Reges videbũt: pũctua/
tur ſic in heb. Reges videbũt ⁊ con/
ſurgẽt: ibi pũctus: ⁊ eſt ſenſus ꝙ reges vidẽtes miracula
chriſti ſeu diſcipulorũ eiꝰ. Cõſurgent. ſ. ad venerãdã do/
ctrinã xp̃i eo mõ quo d̃r Leuit̃. xix. Corã cano capite con
d ſurge: prĩcipes adorabũt dñm deũ tuũ. ⁊ eſt ſenſus: Prĩ/
cipes videbũt miracula ſupradicta. Et adorabũt deũ. ſ. q̇
e prius adorabãt idola: ⁊ eſt quaſi repetitio eiuſdẽ.
f a Hec dicit dñs. Superiꝰ denũciata eſt po/ Ca. L
b puli dei liberatio. Hic cõſequẽter ponit̃ impedimẽ
ti remotio. ⁊ diuidit̃ in tres ꝑtes ſ;m triplex impe/
dimentũ. ſecũda incipit ſequẽti ca. tertia. lij. Circa primũ
ſciendũ ꝙ impedimentũ ſic excludit̃ ex ꝑte dei. ꝙ ecõuer/
g h ſo cõcludit̃ ex ꝑte ppl'i increduli. Diuidit̃ ḡ in tres ꝑtes:
i q; primo excludit̃ impedimẽtũ. ſc̃d̃o declarat̃ ꝓpoſitum.
ibi: Ecce in increpatione. tertio cõcludit̃ incredulorꝫ inte
k l ritꝰ. ibi: Quis ex vobis. Impedimentũ aũt poſſet eſſe ex †33.54
parte ſaluatoris tripliciter: vtpote ſi eſſet nolẽs vel neſci/
ens aut impotẽs ad ſaluandũ. ⁊ iõ primo excludit̃ ab eo
defectꝰ volũtatis. cũ d̃r: Hec dicit dñs ſaluator noſter ie/
ſus chriſtus alloquẽs iudeos incredulos. b Quis ẽ
hic liber repudij ⁊c̃. q. d. nõ poteſtis oſtẽdere ꝙ ego dimi
ſerim ſynagogã matrẽ veſtrã ꝓpter odiũ ſicut in lege ve/
m teri vir dimittebat vxorẽ rõne odij: nec etiã ꝓpter lucrũ
meũ. iõ ſubdit̃: c Aut q̇s eſt creditor meꝰ cui vendidi
n vos a me alienãdo. ⁊ iõ cõſequẽter verũ impedimẽtũ cõ/
cludit̃ cõtra incredulos. cũ d̃r: d Ecce eni in iniquitati
bꝰ veſtris. i. ꝓ iniq̇tatibꝰ veſtris. e Uẽditi eſtis. i. ſer/
uos ⁊ ancillas a romanis. f Et in ſcelaribꝰ veſtris di/
miſi matrẽ veſtrã. i. ſynagogã. Sciendũ ꝙ ſcelus ꝓprie
accipiẽdo eſt pctm̃ ꝯtra deũ. iniquitas aũt cõtra ꝓximũ
eo ꝙ ſit cõtra equitatem iuſticie. iudei aũt primo peccaue/
rũt in xp̃m: vt cõtra ꝓximũ dicẽtes: Ecce hõ vorax ⁊ po
tator vini ⁊c̃. ⁊ iterũ qñ ꝓditorie emerũt ipm̃ vt morti tra
derent ſ;m humanitatẽ: q; diuinitas mori nõ poterat. ⁊ ꝓ
o pter hoc venditi fuerũt ꝑ romanos in ſeruos ⁊ ancillas:
intm̃ ꝙ nõ defuerũt aliq̇ vẽditores q̇. xxx. ꝓ vno numiſ/
mate darẽt: vt dicit Hugo floriacẽſis. ſicut ecõuerſo xp̃m
p xxx. denarijs emerãt. Peccauerũt etiã ĩ xp̃m tãq̃ȝ in deũ
oꝑa miraculoſa diuinitatis oſtenſiua demonibꝰ attribu/
q entes: Luce. xj. In beelçebub principe demoniorũ eijcit
demonia. ſc̃d̃o remouet̃ impedimẽtũ ignorãtie. cũ dicit̃:
g Quia veni. in humanitate ꝑfecta ſcientijs ⁊ virtuti/
r bus. h Et nõ erat vir. q; pauci virtutes operũ chriſti
imitabant̃. i Uocaui. ꝑ p̃dicationẽ claram ⁊ efficacẽ.
k Et nõ erat q̇ audiret. cũ effectu. q; cõꝑatiue multo plu
s res nõ crediderũt ei. tertio remouet̃ impedimẽtũ impoten
tie. cũ d̃r: l Nunquid abbreuiata ⁊c̃. q. d. non. ⁊ ptꝫ
lr̃a. m Ecce in increpatione ⁊c̃. Hic cõſequẽter decla/
rat̃ ꝓpoſitũ. ⁊ primo ponit̃ hmõi declaratio. ſc̃d̃o ſoluit̃
quedã obiectio. ibi: Iuxta eſt. Declaratio vero ponit̃ pri
mo q̃ȝtũ ad excluſionẽ impotentie. cũ d̃r: Ecce in increpa/
tione mea. i. in verbo meo. n Deſertũ faciã mare. i. ſic/
cũ potero facere cum voluero: ſicut feci in exitu d̃ egypto
o Induã celos tenebris. ſic eni fecit tꝑe ſue paſſionis.
p Et ſaccũ ponã operimentũ eorũ. i. nigredinẽ. ſc̃d̃o declarat̃ ꝓpoſitũ q̃ȝtũ ad
excluſionẽ ignorantie. cũ d̃r: q Dñs dedit mihi linguã eruditã. i. loquẽtẽ ex in
teriori cognitione: q; humanitas xp̃i fuit plena oĩbus ſcientijs ⁊ virtutibus.
r Ut ſciã ſuſtẽtare eũ qui laſſus eſt. Sic eſt in hebreo ⁊ libris correctis. i. monere
eũ ad tolerantiã patiẽtie verbo p̃dicatiõis mee: ⁊ q; in xp̃o eſt duplex ſciẽtia: vna
diuina ⁊ eterna. alia tꝑalis ⁊ humana. ⁊ vtraq; eſt a patre ĩ filio ſ;m duplicẽ natu
rã. iõ ſubdit̃: s Erigit mane. mane erigit mihi aurẽ. ita ꝙ primũ mane accipit̃
ꝓ eternitate. in qua filiꝰ habet ſciẽtiã diuinã a patre. ⁊ ſc̃d̃m ꝓ inſtanti incarnatio
nis in quo habuit ſciam infuſam. tertio declarat̃ ꝓpoſitũ q̃ȝtũ ad excluſionẽ ini/
micitie

ſimilia operari poſſũt nõ ẽ potẽtia imminuta. a Quaſi veſtimẽtũ. Veſtimẽtũ vetuſtate ⁊ tinea cõſumit. Iudei q̃z. xlij. annis poſt paſſionẽ ad penitentiã vocati ſũt: tãdẽ negligẽtes ↄtriti ſũt aduenientibꝰ romanis: ⁊ male ↄſcie tinea deuorati. b Quis ex vobis. ⁊c̃. Nõ ꝑfectꝰ in charitate q̃ timet. ſed hic timor ꝓ bonitate ponit.
Eo.13.d Vñ: beatꝰ q̃ omnia metuit. i. q̃ timoratꝰ eſt in religione dei. De h timore ſcriptũ ẽ: Timor dñi ſuperat ania.
Si.25.b Et initiũ
dẽ.1.b ſapiẽ timor dñi. ⁊ alibi:
Pſ.33. Nõ eſt inopia ti-
ibi.18. mẽtibꝰ eũ. Et timor dñi ſanctꝰ ꝑmanet ĩ ſeculũ ſeculi. Hic cuſtodit aĩas ſanctorũ integras
o.14.b ⁊ puras. Vñ: Timete dñm ⁊ date gloriã ei. c Quis ambulauit in te. Gentilis populus ĩ tenebris ĩfidelitatis ⁊ nõ ẽ lumẽ ei xp̃s qui dicit:
ob.8.b Ego ſum lux mũdi. Quaſi vos me flagellaſtis ⁊ cõſpuiſtis ego tñ ad penitentiã
re.18.g voco. Nolo ei .m.p. d Ecce oẽs vos ⁊c̃. Quaſi nihil ꝓdeſt exhortatio: nec eſt ſpes ſalutis poſt ſce-
Pſ.13. lera. Vñ Oẽs decli.
Ro.3.b ſimul: inuti. facti ſũt ⁊c̃. e Aſcendentes ignez. Ciuitatis ignem q̃ a romanis ſuccenſa eſt. Accẽderũt: q̃n ↄtra xp̃m celi ⁊ inuidie exarſerũt. Hinc diſcimꝰ ꝓ q̃litate pcĩ vnũquẽq; ſibi ignem ſuccendere. Et quõ in eodem loco vel lectulo: alij ſani ſunt: alij febriũt ex diuerſitate humorũ diuerſa ſupplicia ſentiẽtes. Sic in peccatoribꝰ diuerſi pcĩ materia plus vel minꝰ ſuccendit. f In doloribus. Quia nec bñficijs: nec tormẽtis dei filiũ ſuſcipere voluerunt.
t.25.d Unde: Ite maledicti in ignem eternũ.

Ca. LI

g Attendite ad.p.
o.10.a Chriſtũ ð quo: Petra aũt erat xp̃s. vnde etiam chriſtiani a chriſto dicti. Et ad cauernã laci: ꝑ foſſio-
nem la-

ſ intelligendi. a
Dñs deꝰ aperuit mihi aurẽ: ego b c
ſ volũtati eiꝰ. b ſ recedẽs ab ipſo.
aũt nõ cõtradicõ: retrorſũ nõ abij. d
a ſ iudeis vel militibꝰ romanis. ſ vltro. b ſ q̃r dabant ei alapas.
†Corpꝰ meũ dedi ꝑcutiẽtibꝰ: ⁊ gẽ- e f
a ſ hec omnia in paſſione impleta ſunt.
nas meas vellentibꝰ. Faciẽ meã g
nõ auerti ab increpantibꝰ ⁊ cõſpu
ſ quia. ſ pater. ſ in paſſione.
entibꝰ in me. Dñs deꝰ auxiliator h i
a ſ ſpe reſurrectionis. b ſ irridẽtibꝰ ⁊ ꝑcutiẽtibꝰ
meꝰ: ⁊ ideo nõ ſum cõfuſus. Ideo k l
poſui faciẽ meã vt petram duriſſi
mam: ⁊ ſcio quoniã nõ cõfundar.
a ſ paratus auxiliari. ſ dicens: Hic eſt filius meꝰ dilectus in quo mihi bene complacui.
Iuxta eſt qui iuſtificat me. Quis m n
a ſ quaſi nõ ſim iuſtus. b ſ in iudicio.
contradicit mihi? Stemus ſimul.
a ſ dicens me merito crucifixum. b ſ vt iudicemur ſimul cõparatione: nõ auctoritate: ſm illud: Iuſtificata eſt Sodoma ſoror tua ex te.
Quis eſt aduerſarius meꝰ? Accẽ
dat ad me. Ecce dñs deus auxilia o
ſ nullus: q̃r.
tor meus. Quis eſt qui condẽnet p
a ſ aduerſarij. b ſ q̃r nullꝰ põt iuſtifi. ꝑ̃re do.
a me? Ecce omnes quaſi veſtimẽtũ q
a ſ a romanis. ſ in inferno. b ſ conſcientia peccatorũ vel zelus gentium.
contẽrentur: tineã comedet eos. r
a ſ eterñ. b ſ iudeis infidelibꝰ. c ſ Principiũ ſapiẽtie timor domini: ſed ꝑfecta.c.ſ.m.t. ſ vt filius patrẽ. d ſ corde. ſ penitẽtiã agire ⁊c̃.
b Quis ex vobis timẽns dñm audi s
a ſ filij. ſ ſm carnẽ. b ſ chriſtus abiectꝰ. Unde: Reputauimꝰ eũ ⁊c̃. et nõ eſt ĩ eiꝰ gloria. ſ. in populo ſuo: ſicut ait: Nõ eſt ꝓpheta ſine honore niſi in patria ſua.
c ens vocẽ ſerui ſui? Quis ambula t
a ſ ita veniet ei lumẽ gaudij et leticie. ſ chriſtus vel gentilis populus. b ſ ammodo.
uit ĩ tenebris: ⁊ nõ ẽ lumẽ ei? Spẽ v x
a ſ nõ in idolis. b ſ vt humana fragilitas diuiret in nõie domini: ⁊ innitat ſup
na maieſtate ſuſtenteẽ. a ſ o iudei. b ſ ꝫ vos.
d e deum ſuũ. Ecce oẽs vos accẽden- y
a ſ inuidie vł tribulationis. ſ feno lignis: ſtipula ſpinis. b ſ peccatis. ſ tribulis. vnde ĩ Prouerbijs: In multis lignis viget ignis. ſ ironice.
tes ignẽz accincti flãmmis. Am-
a ſ ĩ penis dei potẽtiã diſcite ad ſalutẽ. ſ ĩfernat.
bulate in lumine ignis veſtri: ⁊ in
a ſ in tribulatione captiuitatis quã meruiſtis.
ſ vaſtationis et miſerie. b ſ peccãdo. c ſ potentia chriſti.
flãmmis quas ſuccẽdiſtis. De mã z
a ſ malũ afflictio. b ſ vaſtatiõis ⁊ captiuitatis. vel inferni.
f nu mea factũ ẽ hoc vobis. In dolorib' dormietis. Ca. LI

a ſ quaſi q̃ alij nolũt vos ſaltẽ populi audire me. ſ corde alijs dormiẽribꝰ ĩ dolore. b ſ ꝑ fidẽ. ſ imitamini.
Audite me q̃ ſequimi qð a
a ſ chriſtũ. ſ alij iudiciũ. b ſ apoſtolos et apoſtolicos viros ſignificat. ſ non terrena. c ſ abraam fide firmũ. ſ nati. ſ ſaram.
g iuſtũ eſt: ⁊ queritis dñm. Attẽndi b
te ad petrã vñ exciſi eſtis: ⁊ ad ca
ſ lege generãdi.
uernã laci ð qua ꝑciſi eſtis. Attẽdi- c

a micitie ex parte volũtatis. ꝓ hoc ꝙ ſaluator ieſus xp̃s ex maxima charitate ſuſtinuit paſſiones multas pro oĩbus. cũ dr̃: a Dñs deus. ſ. pater. b Aperuit mihi aurẽ inſinuãdo mihi futurã ꝓ pplo paſſionem meã. c Ego aũt nõ cõtradico. imo dixit: Fiat voluntas tua. Matth. xxvj. loquẽs de paſſione ſua. d Retrorſum nõ abij imo querẽtibꝰ ipm ad mortez iuit obuiã: Ioh. xviij. e Corpꝰ meũ dedi ꝑcutiẽtibꝰ: vt ptz in euãgelijs. f Et genas vellentibꝰ. lz nõ ſit ſcriptũ in euãgelijs ꝙ euellerent eiꝰ barbã. tñ paratus fuit hoc ſuſtinere ſicut ⁊ alia maiora. ⁊ fortan ſuſtinuit. q̃r nõ oĩa ſunt ſcripta. g Faciẽ meã nõ auerti. hoc ptz ex euãgelijs. h Dñs deꝰ. ſ. pat. i Auxiliator meꝰ. ꝑbẽs mihi volũtatẽ ⁊ cõſtantiã patiẽdi. k Et ideo nõ ſum cõfuſus: q̃r ꝑ paſſionez ſuã trãſijt ad gloriã ſue reſurrectionis: corpus etiaz eiꝰ mortuũ fuit honorifice ſepultũ. l Ideo poſui ⁊c̃. i. me expoſui ad ſuſtinẽdũ quecũq; aſpera.

C †Iob.30.b Mat.26.g

m Iuxta eſt. Hic ſoluit quedã obiectio. iudei enĩ dixerũt xp̃o: Ioh. viij. Tu de teipſo teſtimoniũ ꝑhibes: teſtimoniũ tuũ nõ ẽ verũ. ⁊ ſaluator rñdit: Teſtimoniũ ꝑhibet de me q̃ mecũ ẽ pater. ⁊ iſta rñſio ꝑmiſſa ĩ ſpũſãcto ponit hic. cũ dr̃: Iuxta ẽ q̃ iuſtificat me ſcz pater: q̃ dr̃ eſſe iuxta filiũ ꝓpter vnitatẽ eſſentie ⁊ diſtinctionẽ ꝑſone. iuſtificat aũt filiũ faciẽdo opera diuina ꝑ ipm. ꝓpter qð ibidẽ dicit ſaluator Ioh. x. Opera q̃ ego facio innoĩe patris mei illa teſtimoniũ ꝑhibẽt de me. n Quis cõtradicit mihi: ſm veritatẽ. q.d. nullus veſtrũ. Chriſtus enĩ frequẽter legit impoſuiſſe iudeis ſilentiũ: ꝓpter veritatis euidẽtiã. o Ecce dñs deus auxiliator meꝰ. ĩ mea paſſione mõ ꝑdicto. p Quis eſt qui cõdẽnet me. ſ. iuſte. quaſi diceret nullus. fuit enĩ iniuſte ad mortẽ cõdẽnatus. primo ꝑ ſacerdotes. poſtea ꝑ pilatũ: ſz ex hoc deportauerũt exterminiũ intantũ ꝙ pilatus ꝑ Tiberiũ imperatorem fuit miſſus in exilium et ibi ignominioſe mortuꝰ. ⁊ ſacerdotes ꝑ Titũ fuerũt interfecti in deſtructione templi. Dixit enĩ iuſtũ eſſe ſacerdotes cũ teplo perire. ideo ſubdit: q Ecce oẽs quaſi veſtimentũ conterent quãtũ ad mortuos in exilio. r Tinea comedet eos. q̃tũ ad interfectos gladio ſicut tinea cõſumit veſtimentũ quadã violentia.

D

s Quis ex vobis timẽs dominũ. Hic conſequenter cõcludit incredulorũ interitũ. ⁊ primo arguit eorum culpã dicẽs: Quis ex vobis timens dñm audiens vocem ſerui ſui: id eſt chriſti ratione forme ſerui aſſumpte. t Quis ambulauit in tenebris. ſ. ignorantie. v Et nõ eſt lumen ei ſi credidit verbis xp̃i. quaſi diceret nullus. ideo ſubdit: x Speret ĩ nomine domini. ſ. quilibet fidelis. ſcðo ſubiũgit penam cum dicit: y Ecce vos omnes accendẽtes ignẽ: id eſt ex incredulitate veſtra meremini ꝙ ſuccẽdamini cũ ciuitate ⁊ regione veſtra. ⁊ ſic fuit factũ ꝑ exercitũ romanorũ. et quia factũ eſt hoc ſm ordinem diuine iuſticie. ſubdit: z De manu mea factũ eſt hoc vobis. in doloribus dormietis: id eſt moriemini. nũq̃ enim populus iudaicus tot et tantos dolores ſuſtinuit: ſicut in obſidione ⁊ deſtructione hieruſalẽ ꝑ Titum: vt patet ꝑ Ioſephũ libro de iudaico bello. ⁊ alios hiſtoriographos illis tẽporibus vicinos.

a Audite me. Hic remouet ſecũdũ impedimentũ ex dilatione ꝓmiſſi ex hoc enĩ ꝙ liberatio ꝑ chriſtũ fienda tñ differebatur eſtimabant aliqui iudei ꝙ illa liberatio nulla foret: ideo hoc remouet in hoc ca. et primo ↄfert ſpes aſſequendi ꝓmiſſum. ſcðo aufert timor circa malũ pene huic liberationi annexum. ibi: Audite me. primũ facit dupliciter. ſ. exemplo et verbo. ſecũdũ. ibi: Attendite ad me. Circa primũ ſciẽdũ ꝙ abrae facta fuit ꝓmiſſio de obtentu terre chanaã: Gen. xv. ⁊ tamẽ iſta ꝓmiſſio nõ fuit impleta tunc. ſed poſt quadringẽtos annos. vt habet ibidem. tamẽ finaliter fuit impleta ꝓpter fidẽ abrae ⁊ ſare que eiuſdem fidei fuit. et ex hoc cõcludit ꝙ dilatio aduentus chriſti non debuit iudeis differentiã inducere. primo igit circa hoc ponit exemplum cũ dicit: b Attendite ad petram. id eſt ad abraam et ſarã. vt exponit poſtea. cum dicitur: c Attendite ad abraã patrẽ ⁊c̃. ⁊ vocat ab-

Ca. LI

A

¶ ne lateris chri
ſti. De qua p̄
ciſi eſtis quā
do exiuit ſan
guis redēptio
nis ⁊ aqua ba
ptiſmatis. Ut
ſepulchrū do
mini de quo re
ſurgens innu
merabiles fi
lios genuit.
Uel eccleſia q̄
diu ſterilis de q̄
quotidie exci
dimur id ē na
ſcimur per la
uacrū baptiſ
mi. a Gau
dium ⁊c̄. No
ta in ſion que
cōparatur para
diſo dei tantū
debet eſſe gau
dium ⁊ leticia
et confeſſio et
vox laudis: vt
quod in celo
facturi ſunt cū
angelis in ter
ra iugiter me
ditentur.
b Juſtus ⁊c̄.
Omnes iuſti
ficans vel iu
ſticia elegan
ter: vt nō vna
gens ſed tot⁹
orbis ſaluetur.
c Celi ſicut
fumus. De ſā
ctis dictum ē:
⁊ nos immuta
bimur: quāto
magis ergo d̄
celo ſole ⁊ ſtel
lis credenduz
eſt: quādo lu
na ſolis lumē
accipiet: et ſol
ſeptuplo ful
gore rutilabit
Unde: Omnis
creatura inge
miſcit: ⁊ partu
rit expectans
liberationem
filiorū dei vt
ſcz mutentur in
melius: nō ſo
lum anime q̄ i
mortales erūt
ſed et corpora
quorū ſubſtā
tia clarificatur.
Quidā tamē
perire ⁊ inue
teraſcere pro
abolitione et
morte accipi
unt. d Cō
ſurge ⁊c̄. Uox
pphete ⁊ fide
lis populi ad
uētū filij dep̄
cantis: in q̄ p
miſſū erat aux
ilium.
¶ Quis

a ſ chriſtū patrē multaꝝ gētiū. b ſ eccleſiā q̄ prius ſterilis.
te ad abraā̄ petrā veſtrū ⁊ ad ſarā
a ſ ſolū exi de terra tua. ⁊ de cogna. ⁊c̄.
q̄ peperit vos. Quia ūnū vocaui a
a ſ in operib⁹ ſuis. b ſ ſubſtātia filijs.
euz ⁊ benedixi ei: ⁊ multiplicaui b c
a ſ q̄ſi q̄ olim abraā multiplicaui ⁊ cōſolat⁹ ſū: eccleſiā q̄z et multiplicare et cōſolari poſſum.
b ſ eccleſiā. c ſ in apoſtolis.
eū. Cōſolabitur ḡ dn̄s ſion: ⁊ cōſolā d e
a ſ ſupplebit ruinas iudeorū multitudine gētiū.
b ſ quaſi q̄ prius erat a deo deſerta ipſo ihabitāte erit delitioſa ẏtutū afferēs flores ⁊ poma pfectiōis
bitur oēs ruinās ei⁹. Et pōnet deſer f
tū ei⁹ q̄ſi delitias: ⁊ ſolitudinē ei⁹
a q̄ſi hortū dn̄i. Gaudiū ⁊ letitia in g
a ſ p beneficijs dei. ſ dei.
uenietur i ea: grārūactio ⁊ vox lau
a ſ ergo. ſ diligenter. ſ apoſtoli. ſ gentes vel reliquie iſrael. Un̄: Letamini gētes cū ple. e.
dis. Attendite ad me pple me⁹: ⁊ h
ſ fideles. ſ euangelij.
trib⁹ mea me audite. Quia lex a i
a ſ decretū. ſ. vt iudeis credere nolētib⁹ gētes ad fidē vocētur. b ſ pplis q̄ ābulat i tenebris. v. l. m.
me exiet: ⁊ iudiciū meū i lucē po k l
a ſ ſupradicta fili⁹: hec aūt pater de filio dicit.
ſ cito naſcetur fili⁹ de virgine vt ipleantur q̄ pmitto.
b puloꝝ reqeſcet. Prope ē iuſt⁹ me⁹ m
a ſ genitus a patre ſine tpe. b ſ qui ſaluū faciet p. ſ. a. p. c ſ virt⁹. ſ apli iudicātes. xij. tri. iſrl'.
egreſſus ē ſaluātor me⁹: ⁊ brāchia n
a ſ i nouiſſimo die. b ſ gētes vel ecclie vl' ſctē aie.
mea pplos iudicābūt. Me inſulē o
a ſ ipſe erit expectatio gētiū. b ſ filiū p quē oia feci. c ſ patienter expectabunt.
expectabunt: ⁊ brāchiū meū ſuſti p q r
a ſ o gentes vel eccleſie. b ſ mentis.
nebūt. Leuāte i celū oculōs vr̄os s
ſ aerei.
c ⁊ videte ſub terra deorſū: q2 celi ſi t
a ſ ſm figurā: nō ſm eēntiā. b ſ celū ⁊ terra trāſibunt. a ſ qui viui inuenientur.
cut fum⁹ liqueſcēt: ⁊ terra ſicut ve
ſtimētū attereter: ⁊ habitātores ei⁹ v
a ſ ex h̄ habem⁹ q cetera nō i nihilū redigētur: ſz i meli⁹ mutabūtur. ſ ſm figurā et vetuſtatē. b ſ fili⁹ d̄ q̄: Viderūt oculi mei ſalutare tuū: ⁊ alibi Salutare tuū ex. do. a ſ ideo. ſ idem.
ſicut hec itēribūt. Salūs aūt mea x
in ſempiternū erit: ⁊ iuſticiā mea y
a ſ q2 lex a me egredietur ⁊c̄. ſ itelligite. b ſ chriſtum vel iudiciū quo diſcerete oia faciatis.
nō deficiet. Audite me q̄ ſcitis iu z
a ſ fidelis. b ſ euāgeliū. ſ lex dei eius in corde
ſtū: popūl⁹ me⁹ lex meā i corde eo a b
ipſi⁹ ⁊c̄. a ſ o apoſtoli. ſ Nolite timere eos q̄ corpus occidūt: cōtra pſecutores quos futuros fore pſciebat exhortatur eos. ſ nō in ore tm̄.
rū. Nōlite timere opprobriū ho c
minū: ⁊ blaſphemias eorū ne me
a ſ quaſi cito trāſibūt et opprobriū coꝝ ſicut veſtimētū vetuſtate et tinea corruptū.
tuatis. Sic eni veſtimētū ſic come d
a ſ cōſcientie qui nō moritur.
det eos vērmis: ⁊ ſic lanā ſic deuo
a ſ inique mentis. ſ chriſtus.
rabit eos tineā. Sālus aūt mea in e
ſempiternū erit: ⁊ iuſticia mea in f
a ſ prioris populi ⁊ poſterioris q̄ aduētū illius receperūt de quo ſupra: Prope eſt iuſtus meus.
b ſ in eternū. c ſ de ſolio paterne glorie.
d generātiōes generātionū. Cōſur g

raam petra ppter fidei firmitatē. a Quia vnū vocaui eū. id ē ſolū ſine ple. b Et benedixi ei. cōferēdo ei bona tēporalia ⁊ ſpiritualia. c Et multiplicaui eū in multitudinem populorū p iſaac hiſmaelē ⁊ alios filios eius. Cōſequēter cōcluditur intentū. ſ. de cōſolatione populi p chriſtū. cū dicitur:
d Conſolabitur ergo dn̄s ſion. i. eccleſiā que vocatur ſion: eo q ibi incepit. vt dictū eſt. ſ. ij. ca. ⁊ in pluribus alijs locis.
e Et cōſolabitur oēs ruinas eius. ex diuerſis erroribus ortas i populo iudeorū ex mala doctrina doctoꝝ: quos amouit xp̄s p ſuā doctrinā: ppter qd̄ dicit ſaluator de eis Matth. xv. Ceci ſunt ⁊ duces cecorū. f Et ponet deſertū eius. quaſi delitias. q2 iudea bonis ſpiritualib⁹ erat deſerta: ſed p chriſtum fuit adimpleta potiſſime p infuſionē ſpūſſancti ſup credētes in ſigno viſibili Act. ij. ⁊ in pluribus alijs locis.
g Gaudiū ⁊ leticia ⁊c̄. q2 ſpirituſancto repleti loquebātur magnalia dei: letanter manifeſte et cōſtanter. h Attēdite. Hic conſequēter remouetur dictū impedimētū verbo: ⁊ primo remouetur impedimētū. ſcd̄o cōfirmatur dictū. ibi: Leuate. Remouetur aūt impedimentū in hoc q aſſeritur aduentus chriſti de ppinquo: ⁊ primo excitatur attentio. cū dicitur: Attendite ⁊c̄. quia nunciatur hic magna ⁊ ardua. ſ. lex euangelica. cū dicitur:
i Quia lex a me exiet. ⁊ q de lege chriſti intelligatur oſtenditur cū ſubditur: k Et iudiciū meū. ſ. ſm legē meam.
l In lucem populoꝝ requieſcet. qd̄ nō pōt intelligi de lege moſaica q̄ fuit data vni populo tm̄: ſed lex chriſti diffuſa eſt p orbē vniuerſum. Ra. Sa. etiā dicit hic q iſtud erit quādo dictū Sophonie implebitur. iij. ca. vbi dicit dn̄s: Tūc reddā populis meis labiū electū: vt inuocēt oēs nomē dn̄i: ⁊ ſeruient ei humero vno. qd̄ ſm omnes expoſitores catholicos et hebreos refertur ad tēpus chriſti. Ex hoc patet q aliqui expoſitores catholici in vno magis iudaiçant hic quātū ad hoc q̄ hebrei exponētes qd̄ dicitur hic: Quia lex a me exiet ⁊c̄. dicēdo q itelligitur d̄ edicto Cyri p totū imperiū ſuū publicato q iudei redirēt libere in terrā ſuā. Cōſequēter exprimitur legiſlator. cū ſubditur: m Prope eſt iuſtus me⁹. i. chriſtus qui dicitur iuſt⁹ abſolute ⁊ antonomatice: eo q non ſolū eſt iuſtus formaliter vt alij: ſed etiā effectiue alios iuſtificando. n Et brachia mea populos iudicabūt. i. apoſtoli qui dicuntur brachia corporis eccleſie. ſicut ⁊ chriſtus caput. quibus dicitur Matth. xix. Cū ſederit fili⁹ hoīs in ſede maieſtatis ſue. ſedebitis et vos ſuper ſedes iudicantes duodecim trib⁹ ⁊c̄. o Me inſule. i. gētiles vt dicūt hebrei. p Expectabūt. ſicut dicitur Gen. xlix. Et ipſe erit expectatio gentiū. q Et brachiū meū. i. chriſtū qui brachiū dn̄i dicitur. i. liij. ca. vt videbitur. r Suſtinebūt. legē eius recipiēdo. s Leuate. Hic cōſequēter ponitur confirmatio dicti p ſtabilitatē ipſius chriſti. cū dicitur: Leuate i celū ⁊c̄. i. cōſiderate in ſtabilitatē ſuperiorū ⁊ inferioꝝ corporū.
t Quia celi ſicut fum⁹ liqueſcēt. Aduētū ei chriſti ad iudicium pcedet ignis cōflagrationis purgās celū aereū ⁊ terrā: vel ſi intelligatur de celo ſidereo: p hanc liquefactionē intelligitur ceſſatio a motu qui ceſſabit in finali iudicio.
v Et habitatores ei⁹ ſicut hec interibūt: q2 in igne cōflagrationis morientur omnes qui tūc viui reperientur. x Sal⁹ aūt mea. i. chriſtus qui dicitur ſalus a deo data. y Et iuſticia mea. i. chriſtus ſimiliter qui ppter excellentiā iuſticie nō ſolū dicitur iuſtus in cōcreto: ſed etiā iuſticia in abſtracto.
z Audite me. Hic cōſequēter tollitur timor mali annexi. receptioni eni fidei xp̄i annexa erat ppeſſio mali pene. ppter qd̄ ſaluator dicebat apoſtolis. ⁊ p ↄſequēs fidelibus alijs Joh. xvj. Uenit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur obſequium ſe preſtare deo: et hoc patuit in pſecutionib⁹ eccleſie pteritis: ⁊ in pſecutione antichriſti magis apparebit. primo ergo tollitur timor pſequētiū generaliter. ſcd̄o antichriſti ſpecialiter ibi: Quis tu vt timeas ⁊c̄. Primus aūt timor tollitur p hoc q ille pſecutiones oſtenduntur parue ⁊ breues ⁊c̄. ⁊ cōſolatio futura eſt ppetua. ideo dicitur: Audite me qui ſcitis iuſtū. i. chriſtum p fidē cognoſcitis. a Lex mea. ſcz euangelica: vt declaratum eſt. ſ. b In corde eorū. radicata ⁊ firmata.
c Nolite timere opprobriū hoīm. ppter chriſtū: ſed magis gaudete: qd̄ fuit impletū Act. v. Ibant apoſtoli gaudentes a cōſpectu cōcilij: qm̄ digni habiti ſunt p noīe ieſu cōtumeliā pati: ⁊ idē apparuit et apparet in multis ſanctis.
d Sicut enim veſtimētū ⁊c̄. i. cito morientur perſecutores. et rodent eos vermes. e Salus autē mea: id eſt chriſtus.
f In ſempiternum erit. ſaluans fideles ſuos ſalute eterna. ⁊ ideo aduentum eius deſiderans: Eſaias ppheta orando exclamat: g Conſurge conſurge. et duplicatur ppter duplicē chriſti aduentum. primū et ſecundū.

Induere

a ſ genus humanū redimendo. b ſ diuinitatis cōtra principē mūdi.
get conſurge: induere fortitudinem brachium a
a ſ o fili. ſ genus humanū redimēdo. ſ de ſolio paterne glie.
b ſ ab egyptijs liberādo.
domini. Conſurge ſicut in diebus antiquis: in
a ſ et ſicut. ſ ſicut patrib⁹ noſtris oſtendiſti potētiā tuā.
b ſ o fili. c ſ cum patre.
generationib⁹ ſeculoꝝ. Nūqd non tu ꝑcuſſiſti b
a ſ diabolū. b ſ pharaonē vel diabolū. c ſ o fili. ſ quaſi qui
hec feciſti hoc quoqꝫ facturus es.
ſuꝑbū: vulneraſti draconē? †Nūqd nō tu ſicca c
a ſ rubrū. ſ huius ſeculi. b ſ doctrinā philoſophicā. ſ dogma.
c ſ ſecularis ꝓfunditatis.
ſti mare: aquā abyſſi vehementis? Qui poſuiſti
a ſ de quo: Veni in ꝓfundū maris ꝛ tēpeſtas dimerſit me.
b ſ huius ſeculi. c ſ ab egyptijs.
ꝓfundum maris viā: vt tranſirent liberati. Et d
a ſ ſanguine filij. b ſ ad viā iuſticie. e
nūc q̄ redēpti ſunt a dn̄o reuertent et venient in f g
a ſ pſentē eccleſiā et in beatitudinē eternā. b ſ Beati qui habitant
in domo tua. c ſ que nō deficiet. d ſ mentes.
ſion laudantes: ꝛ leticiā ſempiternā ſuꝑ capita h
a ſ in celo.
eorū. Gaudiū ꝛ leticiā tenebunt: fugiet dolor et
a ſ fili⁹ quaſi inuocaſtis me et ego cōſo. vos ꝛc̄.
ſ q: alius non pōt. b ſ nō ꝑ ꝓphetas ſed ꝑ me
metipſuz. ſ Abſterget deus omnē la.ab ocu.e.
c ſ ipſe de⁹ miſericordiarū et cōſolatiōis.
gemitus. Ego ego ipſe ꝯſolabor i k
a ſ quaſi dixi: Nolite timere opprobria hoīm et
blaſphemias: quō ergo timetis que tam cito areſ
cunt ad iuſtar feni.
a vos. Quis tu vt timeas ab ho/ l m
mine mortali ꝛ a filio hominis:
a ſ hominē timens.
qui quaſi fenū ita areſcet: ꝛ obli/ n o
a ſ alias factoris. b ſ i credibili ꝟtute ſuſpēdit.
tus es dn̄i creatoris tui? Qui tē
a ſ ſtabili mole.
tēdit celos: ꝛ fūdauit terrā: ꝛ for p
a ſ paſſionis. ſ nō ad horā qō veniale.
midaſti iugiꝛ tota die a facie fu/ q
a ſ in corpore.
roris ei⁹ q̄ te tribulabat ꝛ para/ r
a ſ quaſi nō eſtimēdū qō cito tranſit. ſ in oīa.
uerat ad ꝑdēdū? Ubi ē nūc furor
a ſ filius. b ſ ſm humanitatem.
tribulātis? Cito veniet gradiēs ad s t
a ſ cor ſuꝑborū vel infernū. b ſ peccatores
ſed vocabit ad penitentiā.
aperiēdū: ꝛ nō iterficiet vſqꝫ ad v
a ſ Ego ſum panis viuus. ſ panis corpus ꝛ
ſanguis eius doctrina euangelij.
internitionē: nec deficiet panis x
a ſ pr̄ ad filiū. ſ ſm carnē. b ſ ꝑmitto turbari
ei⁹. Ego aūt ſū dn̄s de⁹ tu⁹ q̄ ꝯtur y z
a ſ mūdū. b ſ cōtra electos et ꝯ ipm̄ filiū. vn̄:
Mouebiꝛ aq̄: ꝛ mirabiles e. maris m. in. al. do.
bo mare ꝛ intumeſcunt fluct⁹ ei⁹:
dn̄s exercituū nomē meuz. † Po/ a
a ſ o fili. b ſ quicquid fili⁹ loquiꝛ verba patris
ſunt. ſ ſapientiam et ſcientiā.
ſui verba mea i ore tuo: ꝛ in vm/ b
a ſ ꝓtectione diuinitatis. ſ a peccato ne vile/
ſceret humanitas vnita verbo b ſ in fide.
bra man⁹ mee ꝓtexi te: vt plan c
a ſ nouos: apl'os.ſ.et alios. b ſ nouā.
tes celos ꝛ fūdes terraz: ꝛ dicas d e
a ſ eccleſiā. b ſ ſion ergo nō alia niſi populus
dei eſt. c ſ a vitijs.
b ad ſion popul⁹ me⁹ es tu. Eleua/ f g
a ſ a ſomno peccati ad penitentiam.
re eleuare: conſurge hierl'm q̄ bi/ i k l

a Quis tu vt timeas ab homine mor. ꝛc̄. Increpat fideles vt nō timeāt minas vel tormenta
Ẽ.40.b principū: quia oīs caro fenū. Eos etiā increpat qui in paſſione fugerūt ꝛ ꝑterriti ne/gauerunt: vt erubeſcāt ꝛ penitentiā agāt. b Eleuare. Eos hortatur ad penitentiā qui in paſſiōe negauerūt vel i ifidelitate ꝑ/ſtiterūt clamā
Ẽ.19.a tes: Crucifige crucifige ꝛc̄
Moraliꝛ Moraliter. Poſſum⁹ hec iuxta anago/gen ſuper ani/ma intelligere peccatrice: q̄ nolēs bibere calicem furo/ris domini di/
Ps.6. cit: Domīe ne in furore tuo arguas me: ne qꝫ in ira t. ꝛc̄. Si autez biberit bonum eſt ei ſua ſentire ſupplicia: ꝛ deum audire di/
Ẽ.2.8 centez: Cū ira furoris mei trā ſierit: rurſum curabo. ꝛ ali/
Ps.40. bi: Nunquid qui cadit non adijciet vt re/ſurgat?
Calicē

a Induere fortitudinē. ad ſaluandū populū tuū. ꝛ ad hoc adducit exemplū p̄teritorū tēporū. dicēs: b Nūquid non tu ꝑcuſſiſti ſuꝑbū ꝛc̄. i. pharaonē q̄ ſuꝑbuit ꝯtra dn̄m d. Ne/ſcio dn̄m ꝛ iſrl' nō dimittā: Exo. v. Diciꝛ etiā draco ꝓpter ma/liciā qua filios iſrl' opprimebat iniuſte. Exo. j. ꝓpter qō dr̄ de pharaōe. Ezech. xxix. a. Draco magne q̄ cubas ī medio flu/minū. c Nūq̄d nō tu ſiccaſti mare ꝛc̄. vt habeꝛ Exo. xiiij. † Is. li. c. k na. in fi.
d Et nūc. i. tp̄e gratie. e Qui redēpti ſūt a dn̄o. ieſu xp̄o. f Reuertenꝛ. ad vnitatē fidei eccleſiaſtice. g Et veniēt ī ſion. i. ad ſāctā eccleſiā q̄ vocaꝛ ſion vt p̄dictū eſt. Poteſt eti/am ꝑ ſion hic intelligi eccleſia triūphans q̄ vocaꝛ ſion ī plu/ribus locis ſcripture. vn̄ ad Heb. xij. Acceſſiſtis ad ſion mō/tē ꝛ ciuitatē dei viuētis hierl'm celeſtē: ꝛ multoꝝ miliū ange/lorū frequētiā. ad quā veniunt fideles xp̄i poſt hanc vitā: et huic ſenſui cōcordat lr̄a ſequens. h Et leticia ſempiterna ſuꝑ capita eorū ꝛc̄. qō nō pōt haberi in p̄ſenti vita. iō ſubdiꝛ: † Ẽ.14.b Exo.14.e
i Ego ego ipſe. ꝛ nō ali⁹. k Cōſolabor vos. ꝯſolatione eterna q̄ a ſolo deo pōt dari. l Quis tu. Hic cōſequenter amoueꝛ timor antichriſti: ꝛ hoc duplici rōne. ſcd̄a poniꝛ ibi: Ego aūt. Prima aūt rō accipiꝛ ex breuitate tēporis. q: lz ꝑſecutio antichriſti futura ſit valde grauis. tn̄ erit breuis tp̄e ꝓpter qō minus timenda. Unde dr̄ Matth. xxiiij. Niſi breuia/ti fuiſſent dies illi nō fieret ſalua oīs caro ꝛc̄. dicit ḡ: Quis tu vt timeas? ꝛ alloquiꝛ quēlibet futurū fidelē tempore antichriſti: qui cū ſit regeneratur⁹ ī chriſto nō debet timere ꝑſecutionē antichriſti timore deijciente a bono. m Ab homine mortali. antichriſtuſ enī erit homo purus: et cito morieꝛ poſt aſſecutionē dominij. ideo ſubdiꝛ: n Qui quaſi fenum ita areſcet. Fenū enī exiſtens in virore ſi ſuꝑueniat eſtus īmode/ratus facit ipm̄ areſcere. ſic antichriſt⁹ exiſtēs in ſua poteſta/te interficieꝛ a deo repente. o Et oblitus es dn̄i creatoris tui. h̄ diciꝛ ꝓ illis q̄ cadent a fide vel cōſtantia morū timore antichriſti. iō ſubdiꝛ: p Et formidaſti iugiter. i. nimis diu ꝛ irrationabiliter. q A facie fu. eius q̄ te tribulabat. Tunc enim erit tribulatio magna qualis nō fuit a principio mūdi Matth. xxiiij. r Et parauerat ad ꝑdendū. diſponet enī antichriſtus totaliter exterminare populū chriſtianū.
s Cito veniet. i. velociter attinget gradū ſue poteſtatis.
t Gradiens ad aperiendū. ſuū peſſimū intentū contra chri/ſtum. In hebreo habeꝛ: ad laxandū. quod exponit Ra. Sa. de laxatione ſeu defectu virtutis. licet ad aliū intellectū. per hoc igiꝛ ſm intellectū noſtrū deſignaꝛ ꝙ ſicut poteſtas anti/chriſti cito aſcēdet. ita cito deficiet. ideo ſubdiꝛ:
v Et nō īterficiet vſqꝫ ad internitionē. ſ. chriſtianos morte repentina p̄uentus. In hebreo habeꝛ: Et nō morieꝛ interfe/ctiōne. i. humano gladio. x Nec deficiet panis ei⁹. i. nō morieꝛ fame: ſicut nec gladio: ſed domini noſtri ieſu xp̄i verbo. ſm ꝙ diciꝛ. ij. ad Theſſalo. ij. Quē dominus ieſus interfici/et ſpiritu oris ſui ꝛc̄. y Ego autem ſum. Hic poniꝛ ſcd̄a rō ad tollendū timorē antichriſti: ꝛ accipiꝛ ex cōſolatione fide/lium illā ꝑſecutionē ſequente: ꝓpter quod eſt minus timēda ꝛ quia oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant. ideo primo poniꝛ magnitudo tribulationis precedentis. ſcd̄o ſubditur magnitudo conſolationis ſequentis. ibi: Idcirco audi. Circa primum deus pater alloquiꝛ filium qui deijciet antichri/ſtum: ꝛ conſolabiꝛ populum ſuum. cū ſubdiꝛ: Ego autē ſum dominus deus tuus. ratione humanitatis tue a me create. E
z Qui cōturbo mare ꝛ intumeſcunt fluct⁹ ei⁹. i. facio tribulationes in mundo venire ſm ordinem ſapientie mee ꝛ iuſticie. a Poſui verba mea in ore tuo. ad nunciandū euangeliū. ꝓpter quod dicit chriſtus Joh. vij. Mea doctrina nō eſt mea: ſed eius qui miſit me. b Et in vmbra manus mee ꝓ/texi te. a iudeis volentibus te occidere: quod tamē nō ꝑmiſit fieri ante cōpletionē doctrine tue. ideo ſubdiꝛ. † Ẽ.49.a
c Ut plantes celos. i. hoīes contemplatiuos.
d Et fundes terram. i. actiuos. vtrāqꝫ enim vitam p̄dicauit chriſtus. ſ. cōtemplatiuā et actiuam. e Et dicas ad ſion. i. ad eccleſiam. f Populus meus es tu. ꝑ ſuſceptionē bap/tiſmi. Ex hoc patet ꝙ verba iſta non ſunt ipſius dei ad Eſa/iam: vt aliqui exponunt quia populus ſion non fuit ſub do/minio Eſaie. ꝛ quid dicat chriſtus eccleſie in antichriſti perſecutione ſubditur: g Eleuare. a perſecutione temporali ad pacem quātum ad omnes. quia illa erit vltima perſecutio ec/cleſie. h Eleuare. de culpa ad gratiam q̄ntum ad penitentes qui timore antichriſti ceciderant.
i Conſurge. ad accipiendum premiū a chriſto veniente ad iudiciū. k Hieruſalē. i. eccleſia rationib⁹ dictis ſupra.
l Que bibiſti de manu dn̄i. i. ex ei⁹ ꝑmiſſione ꝛ ordinatiōe.

a Calicē ire ꝛc. Solent medici amariſſimū antidotū qđ ex guſtu nomē accepit dare ſtomacho nauſeanti: vt noxios humores euomat: et poſſit coctos cibos atq̄ digeſtos in aluū trāſmittere: quoſ fleumatū magnitudo digeri nō ſinebat: igitur ⁊ hieruſalē q̄ bibit ꝺ calice: furoris dn̄i iubet ꝺ ebrietate cōſurgere: qꝛ totum epotauit. Si ei adhuc biberet nō conſurgeret: vnde patet ꝙ de vltima captiuitate hoc dicitur: b Ecce t. Predixit captiuitatem futurā: nūc hortat ad penitētiā vt euadāt. c Ponā illū i ma. ꝛc. Secundū litterā humiliauerunt eos chaldei: et ipſi humiliati a medis et perſis: et humiliauerunt eos romani: et ipſi ī multis humiliati. humiliauerūt eos demones ſuadendo vt crucifigerent xp̄m et ipſi in hoc humiliati ſunt: qꝛ ſic poteſtatē ſuā amiſerunt: ⁊ in iudicio oīno humiliabunt. Moralit. Moraliter aūt anima dū peccat diabolo ſubdit captiua: dū penitentiā agit eleuat et cōſurgit et diabolus humiliatus ruit.

Ca. LII

c Conſurge con. Eos hortatur ꝓpheta q̄ poſt aſcēſionē p̄dicantib⁹ apoſtolis crediderūt. Allego. Allego. Eadē ⁊ de eccleſia poſſum⁹ dicere q̄ viſio pacis ⁊ ſpeculatio ſi ī hereſim corruerit: iubet exire et priſtine fidei ornamēta ſuſcipere. At ſi fuerit ſuſcitata: ſanctitas eius et cōtinētie ōmia ꝓmittūt: vt ꝑ eā nō trāſeat in circūciſus vel īmundus: qđ ad īmunditie opa referri pōt. Incircūciſi enī et īmūdi q̄ corpis voluptati ⁊ libidini ſeruiunt.

Induere

---

a ſ poteſtate. b ſ vaſtationē ꝑ romanos.
a biſti de manu dn̄i calicez ire ei⁹. a
ſ mortis.
Uſq̄ ad fundū calicis ſoporis bi b
a ſ q̄ſi hāc captiuitatē ſuſtinebis vſq̄ ad finē ſeculi. b ſ ſicut moyſes ſicut daniel: ⁊ alij ꝓphete q̄ ſepe iudeos ſuſtentauerūt: mō aūt neq̄ ꝓphetā neq̄ ſacerdotē: neq̄ cōſolatorē habuerūt.
biſti: ⁊ potāſti vſq̄ ad feces. Nōn c
eſt q̄ ſuſtētet eam ex oībus filijs
a ſ tanq̄ dux et doctor bene operādi.
quos genuit: ⁊ nō ē q̄ ap̄p̄hēdat d
a ſ nā et apoſtoli trāſierūt ad gentes.
manū ei⁹ ex oīb⁹ filijs quos enu
a ſ qui vidēs ciuitatē fleuit ſuꝑ illā.
triuit. † Duō ſūt que occurrerunt e f
ſ o hierl̄m. a ſ ſicut Hiere. Daniel ⁊ ipē ieſus.
tibi. Quis contriſtabit ſuper te? g
a ſ duobus quattuor reddidit: ſed vaſtitatem ſequit cōtritio: famē: gladius.
Uaſtitas ⁊ contritio: ⁊ fames et h i
a ſ .i. mors. b ſ quaſi aut nullus aut rarus.
gladius. Quis ꝯſolabit te? Filij k l m
a ſ a terra ſua. b ſ mortui inſepulti.
tui proiecti ſunt: dormierūt in ca n o
a ſ animal imundū nec ſacrificio aptū. ſ irretiti funibus peccati. ſ orix.lxx. beta ſemicocta.
pite omniū viarum ſicut orix il p q
laqueatus. Pleni indignatione r
a ſ qꝛ nō habes cōſolatorē.
dn̄i: increpatiōe dei tui. Idcirco s
a ſ nō habens ſpirituales diuitias. b ſ inebriauit me abſinthio.
audi hec paupculā ⁊ ebriā non a t v
vino. Hec dicit dn̄ator tuus do x
a ſ ſcꝫ contra egyptios et alios multos.
minus: ⁊ deus tuus qui pugna y
a ſ tollā.ſ.ſi penitueris.
b uit ꝓ populo ſuo. Ecce tuli ꝺ ma z
a ſ captiuitatē mortis.
nu tua calicē ſoporis: fundū cali a
a ſ ſi penitentiā egeris.
cis īdignatiōis mee. Nō adijcies b
a ſ reddā eis retributionē ſuam.
c vt bibas illū vltra. Et ponam il c
ſ perſecutorū demonū.
lum in manu corū q̄ te humilia d
ſ ſuggerendo.
uerūt: ⁊ dixerunt anime tue. In e f
a ſ a naturali dignitate. ſ niſi teipſum ſubdideris demones nō nocebunt tibi. b ſ ſuper te.
curuāre vt trāſeamus: ⁊ poſuiſti g
a ſ eis calcandū. b ſ que oībus pꝫ.
vt terram corpus tuum: ⁊ quaſi
ſ demonibus.
viam trāſeuntibus
ſ ad virtutes.
d Conſurge ꝯſur Ca.LII b

---

a Calicē ire eius. in ꝑſecutione antichriſti. b Uſq̄ ad fundum calicis ꝛc. ꝑ hoc deſignat magnitudo tribulationis future antichriſti tēpore. Sciendum tn̄ ꝙ li vſq̄ ad. hic accipit excluſiue: qꝛ fundus calicis eſt antichriſto et ei⁹ ſatellitib⁹ reſeruatus vt videbit poſtea. c Nō eſt qui ſuſtētet eā ꝛc. qꝛ nullus de principib⁹ chriſtianis audebit ſe opponere: vel reſiſtere poterit antichriſto. ⁊ ad idē facit qđ ſubdit: d Et nō ē qui ap̄p̄hendat manū ei⁹. ad educēdū eā ꝺ tribulatiōe: licet enī Enoch ⁊ Helias tūc ſe opponēt antichriſto, tamē interficient ab eo. e Duo ſunt. ſ. mala pene. f Que occurrēt tibi. q̄ poſtea ſubdunt: ſed interponit. g Quis cōtriſtabit ſuꝑ te. q. d. nulli aut pauci. ⁊ iſtud refert ad illud qđ p̄dictū eſt: Nō eſt qui ſuſtētet eā: q̄ aūt ſint duo mala pene p̄dicta. ſubdit: h Uaſtitas ⁊ cō. ⁊ exponēdo ſubdit: i Et fames et ꝓ id ē. i. fames ꝓ q̄ poſita eſt vaſtitas. k Et gladius. ꝓ quo poſita eſt cōtritio. ita ꝙ lꝫ ponant ibi quattuor ſm nomē. ſūt tamē duo tm̄ ſm rem. l Quis cōſolabit te? q̄ſi diceret. nulli aut pauci. cui⁹ cauſa ſubdit: m Filij tui. qui te poſſent cōſolari. n Proiecti ſunt. i. mortui. iō ſubdit: o Dormierūt. ſomno mortis. p In capite oīm viarū. carentes ſepultura. q Sicut orix. animal eſt īmūdū. vt habet Deut. xiiij. ⁊ declinat orix origis. r Pleni indignatiōe dn̄i. hoc dicit ſm eſtimationē hoīm. qꝛ tribulatio antichriſti principaliter ordinabit ad purgationē et meritū electoꝝ: q̄uis tūc eſtimēt hoīes mūdani deum ꝯtra eos eſſe offenſum. s Idcirco. † B.47.b Hic ꝯſequēter ponit ſequēs ꝯſolatio. cū dr̄: Idcirco audi h̄ paupcula. i. eccl̄ia tūc depauperāda ꝑ antixp̄m: ei⁹ diuitias accepturū. t Et ebria. i. plena. v Nō a vino. ſed a tribulationis tormento. hoc dicit ꝓſequēdo parabolā de potatione calicis p̄dictā. x Hec dicit dn̄ator tu⁹. ad te cōſolandū. y Qui pugnauit ꝓ populo ſuo. ī crucis ligno in humanitate aſſumpta. z Ecce tuli de manu tua calicē ſoporis. i. penā tribulationis. a Fundū calicis indignationis mee. de manu tua abſtuli. b Nō adij. vt bibas illum vltra: qꝛ tribulatio eccl̄ie tēpore antichriſti erit vltima. c Et ponā illū. ſ. fundū calicis reſeruatū. d In ma. coꝝ q̄ te humiliauerūt. ſ. antichriſti et ſatellitū ei⁹. e Et dixe. aie tue. i. tibi. f Incuruare vt trāſea. ſuꝑ te ſicut ſuꝑ terrā intētio enī antichriſti erit totaliter cōculcare eccleſiam. g Et poſ. vt ter. cor tuū. qꝛ corpa fideliū occiſorū tūc remanebūt ſuꝑ terrā inſepulta. vt dictū eſt: ita ꝙ hoīes ⁊ beſtie poterūt ſuꝑ ea tranſire.

Ca. LII

c Conſurge. Aliq̄ expoſitores catholici exponūt illum capl̄m de liberatione ppl̄i iudaici de babylone facta ꝑ Cyrū de qua frequēter ſupra dictum eſt. ſed ſaluo meliori iudicio nō videt hoc cōuenienter dictū: qꝛ Paulus apl̄us ī lege ⁊ ꝓphetis humanit⁹ edoctus ⁊ ſpū ſancto plenus. illud qđ hr̄ in h̄ ca. Q̄ pulchri ſuꝑ montes pedes annūciantis et p̄dicantis pacē ꝛc. allegat hoc dici de p̄dicatione euangelij. Ro. x. ⁊ iō nō videt cōuenienter exponi de nūcijs Cyri miſſis ꝑ imperiū ſuū ad publicādū edictū de licētia data iudeis redeūdi in hierl̄m: vt iſti exponunt. Itē Ra. Sa. Suꝑ iſtud ca. dicit ꝙ iſte cōſolationes vltime. ſ. poſite ab iſto loco vſq̄ ad finē libri nō dicunt niſi ſuꝑ captiuitatē edom. ꝑ quē intelligit romanū imperiū qđ poſuit iudeos in iſta captiuitate in qua ſunt: a qua liberari expectāt ꝑ regem meſſiā: ⁊ ſic ſm eū hoc capl̄m intelligit de tpe xp̄i: ⁊ in h̄ verū dicit: licet erret expectādo futurū qđ iam eſt p̄teritū. Igit ſequēdo ſnīam apl̄i. ⁊ dictū Ra. Sa. in hoc ca. q̄ꝫtum ad id qđ cōtinet veritatis. poteſt dici cōſequēter ꝙ ī hoc ca. remouet tertiū impedimētū liberationis facte ꝑ xp̄m q̄ꝫtū ad incredulos qđ ꝓuenit ex contēptu humilitatis xp̄i. Principes eī ſacerdotū ⁊ ſcribe de aduētu xp̄i nimis carnaliter ſapientes expectabāt eū tēporaliter regnatuꝝ. ⁊ dominiū a romanis ablaturū. ⁊ iō cū viderūt eū humilē abiectū ⁊ pauperem: ⁊ cōtemptū terrenoꝝ docentē: contēpſerunt eū: ⁊ ſic fuerunt cecati: ⁊ fructu ſue redemptionis priuati: ⁊ h̄ iuſte. qꝛ aduentus ei⁹ fuerat p̄nunciat⁹ in paupꝑtate. Zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iuſtus ⁊ ſaluator: ⁊ ipſe paup ꝛc. qđ ſm omnes doctores hebraicos de aduētu chriſti intelligit. hoc igitur impedimentū remouet hic: oſtendēdo ꝙ humiliatio chriſti fuit diſpoſitio ad gloriā ſm ꝙ dicit Phil. ij. Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſq̄ ad mortem: mortem aūt crucis. ꝓpter qđ de⁹ exaltauit illū ꝛc. ⁊ nō ſolū poſt mortem fuit glorificatus: ſed etiā ante in operibus miraculoſis ad declarationē ſue diuinitatis: ꝓpter quod chriſto petente Joh. xij. Clarifica me pater ꝛc. reſponſum fuit: Clarificaui et iterū clarificabo. i. clarificaui te in miraculis: ⁊ iterꝝ te clarificabo per gloriam reſurrectionis: ⁊ ſic eſt in corpore myſtico chriſti quod eſt eccleſia. quia poſt depreſſiones eius ꝑ iudeos ⁊ tyrannos eleuata eſt in magna gloria etiā temporaliter

a Induere veſtimē. Moralit. Moraliť. Alia q̃z ſi p pniam priſtinum ro/ bur recepit: vocabiť habitaculū ſancti: ⁊ ſic fiet tēplū dei nec ptrāſibūt p eā incir/ cūciſus ⁊ imūdus. ď qb⁹ dr: Si mei nō fu erint dñati tūc. im. e. Ps. 18. Via aūt q̃ pmittūť ſion ⁊ hierlm non vt iudei ſomniāt ad la/ pides ⁊ cineres illi⁹ dicūť vt inſtaurenť in priſtinū ſtatū: ſed ad pplm hierlm q̃ oc cidit pphetas q̊ cor ruēs ī paſſione xp̄i ī reſurrectione illi⁹ eſt reſuſcitat⁹: qñ multa milia de iudeis credi derūt: ⁊ reliquie ſal/ ue facte ſunt. Ro. 9. f

b Quia non adij. Hec ad celeſtē hierlʒ quā nullus imūdus ingrediť. c Excu/ tere ⁊c̄. Alia polluta ſordib⁹ cādorē priſti nū amittit. Sʒ excu/ tit puluerē cū apl'is: q̃ imaginem terreni acceperat vt portet imaginē celeſtis. De puluere hoc dr: Nū/ q̊d ꝯfitebiť tibi pul/ uis ⁊c̄. Ps. 29. Soluunť q̊ʒ vincula colli vt non audiat neru⁹ ferre⁹ collū tuuʒ ſicut mo/ nilia: vt graui onere liberata: ⁊ recipiens priſtina ornamenta ceſſet eſſe captiua re/ dēpta ab eo q̊ venit p̄dicare captiuis re/ miſſionē: nō corrup/ tibilib⁹ argēto ⁊ au/ ro ß ſanguine agni ī/ maculati. d Grat' ⁊c̄. Nec cōmodū ha/ buiſt' nec icomoduʒ effugiſtis cū filiū dei tradidiſtis.

e In egyptum. Ar/ guit iudeos ⁊ vētu/ ra p̄dicit. ſ. q̄ deſcen derūt ſponte ad egy pti oſ tpe famis: poſt ab aſſyrijs ſine cā op p̄ſſi ſūt. In egyptū d. p. m. Quaſi egy/ ptij voluerunt pplm meū ſeruire opprime re: ⁊ videbāť aliq̊d inde rōnis habere: q̃ ſubuenerāt eis in famiſ neceſſitate. Sʒ ego liberaui eum ⁊ eduxi eū in terrā p. p deſertū. Sʒ q̊d cau ſe ē aſſyrio vt etiā in terra ſua opprimat il lū ⁊ calūnieť ei. (ma. 49. a)

f Ꝙ pulchri. De eo q̊ ſupradixerat. Ego ipſe q̊ loquebar ecce (Jo. 1. d; Ro. 10. c)

aſſum

---

a ſ q̃ debilitate cecidiſti.

†ge induere fortitudine tua a
a ſ ſion arx et ciuitas dauid: hierlm: reli qua pars ciuitatis. b ſ virtutib⁹.
a ſion. Induere veſtimentis b
a ſ et ſic eris. b ſ dei vel templi.
glie tue hierlm ciuitas ſan/
a ſ ſi penituerit: ſi mādata mea cuſtodierit
b cti. Quia non adijciet vltra c
a ſ Que ſocietas lucis ad tenebras: q̃ cō/ uētio xp̄i ad belial? b ſ ſpūaliter.
vt ptrāſeat p te incircūciſus d
ſ. i. a ſ declina a malo. b ſ peccati.
c et imūdus. Excutere de pul e f
a ſ fac bonū. b ſ quieta mente.
uere: ꝯſurge: ſedē hieruſalē. g
a ſ captiua. b ſ peccata.
Solue vincula colli tui ca/ h
a ſ cui iā iminet captiuitas. ſ effemina tione animi vſq̊ʒ hodie populus iudeorū nabuchodonoſor iugū portat: ⁊ peccato/ rū funibus cōſtringiť.
ptiua filia ſion: q̃ hec dicit
a ſ veſtra ſponte. b ſ diabolo.
d domin⁹. Gratis venūdati i
a ſ nullo merito veſtro: ſed gratuito dei beneficio. b ſ ſanguine filij.
eſtis: ⁊ ſine argēto redime/ k
mini. Quia hec dicit domi/ l
a ſ in mundum qui meror et tenebre. b ſ in patribus
e nus deus† In egyptūʒ deſ/ m
a ſ gen⁹ humanū. ſ in adā.
cendit populus me⁹ in prin
a ſ peregrinus: q̃ patria noſtra paradi ſus. b ſ in terra ieſſen.
cipio vt colonus eſſet ibi: ⁊ n
a ſ diabolus. ſ aſſyrij cū nabuchodo/ noſor. b ſ Adā enī nihil ei nocuerat: quare eū ad peccādū cōpelleret. c ſ in terra pmiſſionis.
aſſur abſq̊ʒ vlla cauſa calū/ o p
a ſ quaſi quid moror ampli⁹ in iudea vbi tam pauci fideles: trāſibo ad gētes. vnde fideles trāſeam⁹ ab his ſedibus.
niatus ē eū. Et nūc q̊d mihi q
eſt hic dicit dñs: Quoniā
a ſ de terra ſua: vel a deo male viuēdo. ſ vnde: Populus me⁹ abla. eſt gratis.
ablatus eſt pplus me⁹ grat'
a ſ reges: principes: ſacerdotes: p quorū peccata ſepe populus tā corpore q̊ʒ ani/ ma captiuatur. b ſ populi.
Dominatores eius inique r
agūt dicit dñs. Et iugiter s
a ſ ter quotidie maledicūt dñm ⁊ nazare os eius. b ſ in ſynagogis: vel in gētib⁹ Unde p vos nomen dñi blaſphemať in gentibus.
totā die nomē meū blaſphe
a ſ quia blaſphemor a iudeis.
mať. Propter hoc ſciet po/ t v
a ſ fideles a chriſto chriſtiani vocati.
pulus meus nomen meū in x y
a ſ Abraam pater exulta. vt vi. diē meū. ſ incarnationis. b ſ olim per prophetas.
die illa: q̃ egoipſe qui loq̃/ z
a ſ per meipſum. ſ ꝓpheta de filio. b ſ mundi a puluere peccati.
f bar ecce adſum †Ꝙ pulchri a b

---

raliter: ⁊ in ipſis depreſſionib⁹ fuit multū eleuata ſpūaliter in receptione ſpirituſſancti: ⁊ in miraculis q̃ fiebant per apoſto los ⁊ alios ſanctos in noīe xp̄i. vt pʒ in Actibus apoſtolorū in plurib⁹ locis ⁊ in ſanctoꝝ legendis. Scđm hoc igiť p̄ſens ca. in duas ptes diuidiť. q̃ primo oſtēdiť ꝓpoſitū in myſtico xp̄i corpore. ſcđo ī ipo capite. ibi: Ecce intelliget. Prima ī du as. q̃ primo deſcribiť eccleſie dep̄ſſe ſublimatio. ſcđo eius di/ latatio. ibi: Ꝙ pulchri. Prima in duas. q̃ primo oſtendiť ꝓ poſitū. ſcđo adduciť exēplū. ibi: Quia hec dicit: Circa pri/ mū ꝓpheta alloquiť eccleſiā primitiuā dicēs: Cōſurge cōſur/ ge. ad opa virtutū. ⁊ duplicať li cōſurge ad maiorē excitatio/ nē. a Induere fortitudine tua ſion. ad tolerandū cōſtan/ ter aduerſa. q̃ cito poſt aſcēſionē xp̄i ad celos facta eſt pſecu tio magna in eccl'ia. Act'. viij. ⁊ poſtea rome p Neronē ⁊ ali/ os plures pſecutores eccl'ie. ſed q̃ poſt pſecutiones eccleſie ſecuta eſt pax et honor. iō ſubdiť: b Induere veſtimentis glorie tue. ⁊ hoc fuit impletū Conſtātini impatoris tpe: qui pacē eccl'ie p totū romanū imperiū dedit: ⁊ mirabiliter eā ho norauit. c Quia nō adijciet vltra vt ptranſeat p te. ſic te calcādo ⁊ vilificando. d Incircūciſus. i. pſecutor gentilis. e Et immundus. i. pſecutor iudeus. ſi aūt cōtra hoc obijci/ atur q̄ poſt mortē Cōſtantini Licini⁹ pſecutus eſt eccleſiam ⁊ poſtea Julianus apoſtata. Dicendū q̄ ille pſecutiones nō fuerūt tāte q̄ deijcerent eccl'iam ab honore. nec diu duraue/ rūt. Licinius enī in bello fuit deuict⁹ ⁊ apud theſſalonicā ca pite truncat⁹. Julian⁹ etiā apoſtata a ſancto Mercurio lan/ cea fuit tranſfixus. Poteſt etiā dici q̄ illa dictio vltra. cū di/ ciť: Nō adijciet vltra ⁊c̄. nō importat ſemp ppetuitatē a pte poſt: ſed durationē tpis determinatā: ⁊ aliq̃n nō multū lon/ gā. ſicut dictū fuit pleni⁹. ſ. c. ij. toto aūt tpe Cōſtantini poſt eius baptiſmū vniuerſalis eccleſia fuit in pace ⁊ honore. B

f Excutere de puluere. i. de p̄cedenti abiectione vel de pul/ uere ad litterā. q̃ multi chriſtiani fuerāt cōdēnati ad fodien/ dū ⁊ deportādū arenam: vnde puluericabāť oēs qui fuerūt abſoluti de mandato Cōſtātini. g Sede hieruſalē. in ſede honoris. quod tūc fuit impletū quādo roma que erat caput mūdi facta eſt ſedes ſūmi pontificis p Cōſtātinū. ſede imperi ali tranſlata apud conſtātinopolim. h Solue vincula col li tui. quia omnes chriſtiani in diuerſis partibus orbis incar cerati per Conſtantinum fuerunt liberati.

i Gratis venundati eſtis: id eſt ſine cauſa deputati operi/ bus ſeruilibus. k Et ſine argento redimemini. quia Cō ſtantinus nō accepit inde pecuniā: ſed magis econuerſo pe/ cunias ſuas diſtribuit p orbem ad edificationē eccleſiarum et ſuſtentationem miniſtrorum. l Quia hec dicit domi/ nus deus. Hic adduciť exemplūʒ ad ꝓpoſitū. et ponitur hic duplex exemplum. primum eſt de aſcenſu populi iſrael ī egy/ ptum cum diciť: m In egyptum deſcendit populus me/ us in principio. de quo deſcenſu habetur Gen. xlvj.

n Ut colonus eſſet ibi: id eſt habitator ad euadendum fa/ mis periculum: ſed poſtea fuit ibi multum depreſſus ⁊ affli/ ctus: ſed dominus liberauit eum. iſta tamen liberatio hic nō exprimitur: quia erat nota et famoſa: ⁊ ideo ſatis datur intel ligi per hoc q̄ deſcenſus in egyptū tangiť: ⁊ idem dicendum de ſecūdo exemplo. cum ſubdiť: o Et aſſur. i. rex aſſyrio/ rum. p Abſq̊ʒ vlla cauſa calumniatus eſt eum. tamē do/ minus mirabiliter liberauit ipſum tēpore Ezechie. vt habeť iiij. Reg. Cōſequēter applicanť exempla ad ꝓpoſitum. cum diciť: q Et nunc quid mihi hic. i. in perſecutione eccleſie: quaſi diceret: decet me eā liberare. ⁊ ſubdiť cauſa: Qm̄ ab/ latus eſt populus me⁹ gratis. quia ī primitiua eccleſia multi fuerunt ablati per occiſionē de p̄ſenti vita. ⁊ multi de locis ſu is per incarcerationes et exilia. r Dominatores eius ini/ que agunt. quia iudei ſub quorū dominio primo fuit eccleſia in hierlm ⁊ iudea. inique tractauerūt populū chriſtianū. ⁊ po ſtea impatores romani ⁊ eorū p̄fecti. s Et iugiter tota die nomē meū blaſphemať. ſ. nomē xp̄i q̊ ab infidelib⁹ magus ⁊ deceptor fuiſſe dicebať. t Propter hoc. i. ꝓpter iniurias dictas. v Sciet populus meus. ſ. chriſtian⁹. x Nomen meū. i. efficaciā nominis mei p experiētiā ſue ſalutis. ſicut vo cor ieſus. i. ſalus vel ſaluator. y In die illa. ſ. notabili ⁊ fa/ moſa qñ Cōſtātin⁹ recepit baptiſma. z Quia egoipſe qui loquebar. in humanitate aſſumpta diſcipulis meis.

a Ecce adſum. per ſaluationis effectum: ⁊ etiā in pſona ꝓ/ pria: quia Conſtantinus de baptiſmo cōſurgēs confeſſus eſt ſe vidiſſe ieſuʒ xp̄m. b Ꝙ pulchri. Hic cōſequēter deſcribi tur eccleſie dilatatio p p̄dicationē apoſtolorū aliorūq̊ʒ diſci/ pulorū. cū diciť: Ꝙ pulchri. i. valde pulchri. Super

†15 di. c. ſi. iij fine.

† Gen. 46. a

† 1. q. 1. c. emēdari. ī fi. ī glo. 8. q. 1. c. olim De ꝯſe. di. 3. de penitē tib⁹. ī glo. 93. di. c. di/ aconi ſunt. in p̄nci.

Q aſſū. teſtat̄ ꝓpheta ꝙ
ipē ſupra mōtes euāge
liū p̄dicauit. a An
nūciant. Chriſti ꝑ ſe
ipm ptꝫ ꝑ apl'os q̄b⁹
Joh. 14. d ait: Pacē relinq̄ vob:
pacē m. do vo. ſuꝑ q̄s
dn̄s ſedēs p̄dicabat:
ipi etiā pedes xp̄i p̄di
cationē eius portādo.
b Uox ſpe. Apl'oꝝ ⁊
alioꝝ q̄ ī ſpecula ſunt
ſemꝑ: vt oīa p̄uideāt ⁊
ſubiectos p̄moneāt.
C c Gaudete ⁊c̄. Pri
mitiuā eccl'iam ꝯſolat̄
q̄ multitudine gētiū q̄
excecatis iudeis ī lo
cū eoꝝ ſubītrauerunt.
Sꝫ ducto ꝑp'o a roma
nis ī captiuitatē: ⁊ ſuc
cēſis vrbib⁹ habitator
aut null⁹ remāſit: aut
rarus. Eccl'ia aūt que
quondā ī eis fuit mul
titudine gētiū ⁊ repa
rata ē ⁊ mltiplicata ē.
vn̄ eis q̄ crediderūt di
cit̄: Gaudete ⁊c̄.
d Brachiū. In bra
chio meo gētes ſpera
būt. ⁊ alibi: Brachiuꝫ
tuū cū potētia.
e Recedite r. ⁊c̄. Hoc
iudei ad ſe referūt: q̄n
ꝑmittēte Cyro regreſ
ſi ſūt in hierl'm: ⁊ vaſa
dn̄i q̄ nabuchodono
ſor aſportauerat repor
tauerunt. Quibus vt
† 23. q. 4. c. aiūt mūdicia indicit̄:
5. et. c. ecce vt ab illis ſancta vaſa
et. c. recedi referant̄: ⁊ q2 nō in tu
te. 45. di. c. multu vel fuga exibūt
recedite. p̄dicit̄. Sed meli⁹ ad
apl'os ⁊ ad primitiuā
eccleſiā h' referim⁹ an
† 1. q. 1. c. te eī q̄ꝫ romani ſuꝑue
neceſſe. nirēt ⁊ apl'i ī gētes ſūt
D diuiſi ⁊ alij fideles ī re
gnū agrippe trāſierūt
a ſpūſācto admoniti.
Mat. 28. d f Exite. In toto orbe
2. Cor. 6. d euāgeliū p̄dicātes. Ite
docete oēs gentes.
g Uaſa dn̄i. Tēpluꝫ
dn̄i ſāctū ē: qd̄ eſt vos
vaſa. ſ. aurea vel argē
Act. 9. c tea. vnde Paul⁹ vas
electionis dicit̄: Uel
vaſa domini armatu
ra dei: Lorica iuſticie:
clypeus fidei: galea ſa
lutis: ⁊ gladius ſpūs
quod eſt verbū dn̄i.
h Ecce intelliget. Ne
dubitet̄ quis dixerit:
qui loquebar ecce ad
ſum: ⁊ quod ſit brachi
um domini: patet ꝑſpi
cue docet.
i Sicut obſtupuerūt
Nō ſeruat̄ ordo hiſto
rie. Superi⁹ eī loque
bat̄ ꝓpheta ī ꝑſona pa
tris de aſcēſiōe filij: et
ſubito ad paſſionem
redijt.
Q Quis

a ſ ſanctos. ſ iudee: vel apoſtolos virtutib⁹ emi
nētes. b ſ apl'i quorū pedes domin⁹ lauit.
c ſ chriſti per apoſtolos: ꝑ ſeipſum.
ſuꝑ mōtes pedes ānnūciantis ⁊ ꝑ a b
a ſ nobis. ſ nobis ꝑ ſeipſū. b ſ cū deo et cū an
gelis. ſ pacē his q̄ longe et his q̄ ꝓpe: hic eſt pax
noſtra qui fecit vtraq̄ vnū. c ſ euangeliū: gratiā
ſpiritusſancti.
a dicāntis pācē: annūciātis bōnuꝫ:
a ſ nobis. b ſ redēptionē ⁊ beatitudinē. ſ quā
dedit. ſ o. ſ victo diabolo.
p̄dicāntis ſalūtē dicentis: Sion re c
a ſ nō peccatū. b ſ audiet̄ in toto orbe. c ſ ſuꝑ
muros tuos conſtituti ſunt cuſtodes.
b gnabit de⁹ tu⁹. Uōx ſpeculātoruꝫ d
a ſ alta loquētes. ſ ipſi. b ſ p̄dicationis: In oēm
terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ. c ſ ſimul corda q̄ diſcordat
nō laudat. d ſ dominū.
tuoꝝ: lēuauerūt vōcē: ſimūl laudā e f
a ſ cordis. b ſ oculi mei ſemꝑ ad dominū. c ſ fa
cie ad faciem.
būt: q2 oculō ad ocūlū vidēbūt: cū g h
a ſ ad fidē. b ſ In cōuertēdo do. cap. ſiō. f. ſ. ſ. cō.
c ſ eccleſia. d ſ quia inſtaurata.
c cōuērterit dōmin⁹ ſiōn. Gāudete ⁊ i
a ſ reliquie iudeorū: apoſtoli et alij.
laudate ſimul dēſerta hierl'ꝫ: † q2 cō
a ſ per ſpiritūſanctū ſubintrāte multitudine gen
tiū. ſ fidelem. b ſ ſanguine filij.
ſolāt⁹ ē dn̄s ppl'm ſuū: redēmit hie
a ſ generalē eccleſiā. b ſ incarnari fecit filiū vel p̄
dicari vbiq̄.
d rūſalē. Pārauit dn̄s brachiū ſāctū k
a ſ cordium.
ſuū in oculis ōmniū gentiū: † ⁊ vi l
a ſ corde vel etiā corpore in iudicio. b ſ omnes
mundi cardines. c ſ filium.
dēbūt ōēs fines terre ſalūtare dei
a ſ o apoſtoli ne peccatis eorū inuoluamini: vel q̄
liber ſancti. b ſ a hieruſalem.
e noſtri. † Rēcedite recedite: exitē in m
a ſ iudeos morte ⁊ ſanguine xp̄i. ſ Qui tetigerit
picē inquinabit̄ ab ea.
f de pōllutū nolite tangere. Exite ō n
a ſ hieruſalē. b ſ o apoſtoli. ſ auitijs a cōſortio
blaſphemantiū: in necē quorū parat̄ exercitus ro
man⁹. c ſ voſipſos ī q̄b⁹ domin⁹ vel arma iuſticie.
g mediō ei⁹: † mūdāmini q̄ fertis vā o
a ſ ſicut prius de egypto: ſed in pace regis. ſ timo
re. Quis eni ceſi tn̄ victores extiterūt. ſ a iudeis
ſa dn̄i. Quoniā nō in tūmultu exi p
a ſ vt victi. ſed victores quotidie multa iudeorum
milia fidei ſubijcientes. b ſ ad gentes.
bitis: nec in fugā ꝓperābitis. Pre q r
a ſ euntes ad gētes. ſ dux et moderator.
cedet enī vōs dn̄s: ⁊ congregabit s
a ſ ex iudeis ⁊ gētib⁹ vt faciat vnū ouile.
b ſ volūtatē meā. ſ dei verbū et dei ſapientia.
c ſ fili⁹ obediēs vſq̄ ad mortē.
h vōs de⁹ iſrl'. Ecce intēlliget ſeruūs t
ſ ideo. a ſ ad celos: vel ꝑ apoſtolorū p̄dicationē.
b ſ ſuꝑ oēs celos. ſ ad dexterā patris.
meus: exāltabit̄ ⁊ eleūabit̄ ⁊ ſub v x y
a ſ admirantes miracula ante paſſionē.
i limis erit valde. Sicut ōbſtupue z
a ſ vnde maiora miracula. ſ in paſſione. b ſ q2
conſputus: flagellatus: crucifixus re vera cum erat
ſpecioſus forma p̄ filijs hoim.
rūt ſuꝑ te mūlti: ſic inglōrius erit i a b
a ſ ſpecies ſine honore.
ter viros aſpect⁹ eius: ⁊ formā ei⁹
a ſ lauabit ſanguine ꝓprio nō ſicut in lege ſanguine
agni. ſ in baptiſmo.
inter filios hoim. Iſte āſꝑget gen c
a ſ ſuꝑ ſapiētiā ei⁹ p̄dicātib⁹ apoſtolis. b ſ phi
quorū ſapiētia a crucis p̄dicatiōe ſubuerſa eſt.
tes multas: ſūꝑ ipm cōtinebūt rē d

a Suꝑ montes. i. terrenos principes fidē xp̄i re
cipientes ad p̄dicationē p̄dictorū. b Annuncia
tis ⁊ p̄dicantis pacē. i. legē euāgelicā: q̄ eſt lex pa
cis ⁊ amoris. Poſſet etiā hec littera exponi d̄ nun
cijs Cōſtantini miſſis ꝑ orbē ad denūciādū eccle
ſie pacē. ſed prima expoſitio magis conſonat dicto
apl'i: vt. ſ. dictū eſt: ⁊ etiā l'r̄e ſequēti: in qua ſubdi
tur: c Dicentis. ſion regnabit deus tu⁹. Apl'i et
⁊ alij p̄dicatores eccl'ie p̄dicauerūt ⁊ p̄dicāt regnū
xp̄i: ꝓpter qd̄ d̄r Matth. xxiiij. Et p̄dicabit̄ h' euā
geliū regni in vniuerſo orbe ⁊c̄. vnde in fine legen
darū ſanctoꝝ cōiter ponit̄: Regnāte dn̄o noſtro ie
ſu xp̄o ⁊c̄. d Uox ſpeculatorū tuorū. i. p̄latorum
ſm̄ ꝙ d̄r Ezech. iij. Fili hoīs ſpeculatorē dedi te do
mui iſrl' ⁊c̄. e Leuauerūt vocē. cōſtanter p̄dicā
do. f Simul laudabūt. cōcorditer gratias agen
do. g Quia oculo ad oculū videbūt. i. ſenſibili
ter. h Cū cōuerterit dn̄s ſion. videntes multi
tudinē gētiliū cōuerſam ad xp̄m: ⁊ hoc fuit imple
tū tp̄e Conſtantini. anno enī quo baptiçat⁹ fuit tā
ta multitudo credidit vt ad. xij. milia et ampli⁹ ba
ptiçandi aſcriberent̄: vt habet̄ in geſtis ſancti Sil
ueſtri: abſq̄ mulierib⁹ ⁊ paruulis. iō ſubdit̄:
i Gaudete et laudate ſimul deſerta hierl'm. i. loca
ſeruituti xp̄i dedicata. que ante tp̄a Cōſtantini ita
fuerūt deſerta: ꝙ nullus chriſtian⁹ niſi furtim au
debat accedere: ſed Cōſtantin⁹ ꝑ totuꝫ orbē iuſſit † 49. d.
ea aperiri: ⁊ a fidelibus frequētari ⁊ alia de nouo
edificari. k Parauit dn̄s brachiū ſanctū ſuū. i.
filiū q̄ d̄r virtus patris. j. ad Coꝝ. j. Predicamus
xp̄m dei virtutē ⁊c̄. ⁊ ſic d̄r brachium dn̄i. eo modo
loquēdi quo poteſtas ſecularis dicit̄ brachiū ſecu
lare. l In oculis oīm gentiū: q2 p̄dicatores a tē
pore Cōſtātini liberi⁹ potuerūt vbiq̄ diſcurrere. ⁊
multi valde exemplo imꝑatoris incitati fuerūt ad † Ps.
fidē xp̄i cōuerſi gentilitate relicta. ideo ſubdit̄: 2. Cor.
m Recedite rece. de cultu idolatrie.
n Pollutū nolite tāgere. i. nolite extēdere ma
nus veſtras ad opera peccatorū: ⁊ q2 miniſtri eccle
ſie debēt eſſe mūdiores alijs. ideo ſequit̄. o Mū
damini q̄ fert vaſa dn̄i. i. qui eſtis deputati ad cul
tū dei. ſicut leuite in veteri teſtamēto q̄ portabāt va
ſa cult⁹ tabernaculi. p Qm̄ non in tumultu ex
ibitis. i. ꝑ violentiā armoruꝫ: qd̄ d̄r ꝓpter multos
cōfeſſores ⁊ miniſtros dei incarceratos quos Cō
ſtantin⁹ libere abſoluit. q Nec in fuga ꝓperabi
tis. carcerē frangēdo ⁊ inde fugiēdo. r Prece
det enī vos dn̄s. ꝑ Cōſtantinū liberando.
s Et cōgregabit vos deus iſrl'. cuꝫ fidelib⁹ alijs
ad laudādū deū in eccl'ijs. t Ecce intelliget. Hic
oſtendit̄ ꝓpoſitū in capite noſtro ieſu xp̄o: q̄ fuit
humiliat⁹ ⁊ exaltat⁹: vt. ſ. dictū eſt: ⁊ vtrūq̄ mix
tim ponit̄ hic. cū dicit̄: Ecce intelliget ſeru⁹ meus:
q2 habet ſciam diuinā ab eterno: ⁊ humanā ex tp̄e
⁊ qd̄ intelligat̄ d̄ xp̄o ad l'r̄aꝫ: pꝫ ꝑ trāſlationē chal
daicā q̄ d̄r thargū apud hebreos. ⁊ tāte auctorita
tis ē apud eos: ꝙ null⁹ auſus fuit ei ꝯtradicere q̄
talis ē hic: Ecce ꝓſperabit̄ ſeru⁹ me⁹ meſſias. ꝓpt
qd̄ antiq̄ hebrei ab illo loco vſq̄ ad finē. liij. ca. ex
poſuerūt ad l'r̄am de ꝑſona xp̄i. v Exaltabit̄.
ad vnitatē ſuppoſiti diuini. Uel aliter: Exaltabit̄. i.
ſua reſurrectione. x Et eleuabit̄ in ſua aſcēſio
ne. y Et ſublimis erit valde. ſedens ad dexteraꝫ
dei patris: Marci vlti. Et dn̄s quidē ieſus poſtq̄
locut⁹ ē eis aſſūpt⁹ eſt in celū: ⁊ ſedet a dextris dei.
z Sicut obſtupuerūt ſuꝑ te multi. vidētes mira
cula ante paſſionē facta: Matth. viij. Porro ho
mines mirati ſunt dicētes: qualis eſt hic q2 vēti et
mare obediūt ei. ⁊ ſimiliter doctrinā chriſti audiē
do miraculis cōfirmatā: Matth. vij. Admirabāt̄
turbe ſuꝑ doctrina eius: erat enī docens eos ſicut
poteſtatē habens. a Sic inglorius. i. vitupera
tus. erit. b Inter viros aſpectus ei⁹. quādo fu
it cōſputus et colaphis ceſus. c Iſte aſꝑget gē
tes multas. i. mundabit ſuo ſanguine ⁊ baptiſma
te. d Suꝑ ipm cōtinebūt reges os ſuū: qd̄ vide
mus impletū in regib⁹ ad fidē cōuerſis q̄ nō ſolum
cōtinēt ora ꝓpria a blaſphemijs: ſed faciūt etiā ſu
os ſub

os ſubditos cõtinere: blaſphemos puniẽdo. a Quia qui/
bus nõ eſt narratũ de eo viderũt credẽdo: ⁊ iſti ſunt gentiles
ad quos ꝓphete miſſi nõ fuerũt: neq̃ audierũt xp̃m ꝑſonali/
ter p̄dicãtẽ ſicut iudei ꝓpter qꝺ dicit ſaluator Matth. xv. Nõ
ſum miſſus niſi ad oues q̃ perierũt domus iſrl'. ſ. ad p̄dicandũ
in pſona ꝓpria.

In ca. lij. vbi ꝺr in poſtil. Cõſurge.

Additio. In hoc ca. lij. videtur ꝓpheta q̃dam p̄ambula p̄ſupponere ad paſſionẽ xp̄i ꝑtinentiã: de qua dicturus eſt apte et plene in ſequenti capi. ſ. liij. vnde primo hortat' pplm fidelẽ ad virtutẽ. d. Cõſurge cõſurge ĩduere fortitudine tua ſion. duplicat' aũt hoc verbũ conſurge ad maiorẽ confirmationẽ. vel ꝑ primũ cõſurge intelligitur reſurrectio a peccatis. ꝑ ſcd̃m vero proceſſus ad virtutes. ⁊ ſequitur: Induere fortitudine tua ſion. ſ. fortitudine gratie ꝑ quã reſiſtit' aduerſitatib' mũdanis ⁊ diabolicis tẽtationib' iuxta illud ad Heb. xj. Eſtote miſericordes ⁊c. ⁊ qꝛ ꝑ talẽ fortitudinẽ deuenit' ad ſtatũ glie ꝓut ibidẽ ſequit': Et accipietis regnũ eternũ. iõ ſubdit': Induere veſtimẽtis glorie tue hierl'm ciuitas ſancta. ſ. celeſtis de q̃ ꝓprie verificat' qꝺ ſubdit': Quia nõ adijciet vltra ⁊c. quã exhortationẽ ⁊ excitationẽ iterũ ad maiorẽ cõfirmationẽ ſub alijs verbis repetit d.

Ps. 29. Excutere de puluere. ſ. pctõꝝ: iuxta Ps. Nũq̃d cõfitebit' tibi puluis. Cõſurge. ſ. ad faciẽdũ bonũ. Hierl'z ſede. ſ. mẽte q̃eta. Solue vincula colli tui ⁊c. ſ. ꝑ cõtritionẽ verã ꝑ quã vincula pctõꝝ ſoluũt'. Qualiter aũt ſeu q̃ virtute poſſent hmõi vincula captiuitat' pctõꝝ ſolui. ſubdit. d. Hec dicit dñs grat' venundati eſtis. In h' ei qꝺ dicit grat' venũdati eſtis ĩtelligit' venũdatio q̃ eſt ꝑ pctm̃. vñ ſupra. l. ca. dixerat: Ecce ĩ iniq̃tatib' veſtris venũdati eſtis. Nã q̃ facit pctm̃ ſeru' pcti eſt: Joh. viij. In h' aũt qꝺ ſequit': Et ſine argẽto redimemini. oñdit' ꝙ paſſio xp̄i de q̃ intẽdit ĩ ꝓximo loq̃: operata ẽ ſalutẽ noſtrã ꝑ modũ redẽptiõis nõ corporalis: ſm̃ quã q̃nq̃ aliq̃ peculiali p̄cio redimunt': ſꝫ ꝑ redẽptionẽ ſpũalẽ. ſ. ꝑ ſanguinẽ p̄cioſũ xp̄i. vnde j. Petri. j. Nõ corruptibilib' auro vel argẽto redẽpti eſtis: ſed p̄cioſo ſanguine agni ĩmaculati ⁊ incõtaminati xp̄i: q̃ quidem verba apl'i manifeſte correſpondẽt p̄dictis verbis ꝓpheticis ſcꝫ cũ ꝺr: Sine argẽto redimemini: ⁊ ad declarationẽ p̄dictoꝝ ſubdit: Qꝛ hec dicit dñs de': ĩ egyptũ deſcẽdit ppl's me'. vbi ꝓpheta oſtẽdit differẽtiã ĩter captiuitatẽ babylonicã ⁊ egyptiacã a q̃b' fuerũt ꝑ deũ liberati: ⁊ captiuitatẽ pcti ſeu diaboli a quo xp̄s redemit hũanũ gen' ꝑ ſuã paſſionẽ. nã ĩ p̄dict' duab' captiuitatib' lꝫ eſſent ĩter ſe differentes qꝛ egyptiacã incurrerũt ſpõte deſcẽdẽtes ĩ egyptũ vt coloni eẽnt ibi: vt ptꝫ Geñ. xlvj. ⁊ ſic egyptij habuerũt aliq̃lẽ rõnẽ detinẽdi eos: qꝛ ſubuenerũt eis in famis neceſſitate. vt ĩ glo. ĩ captiuitate aũt babylonica q̃ ſignificat' hic ꝑ aſſur: eo ꝙ aſſyrij cũ nabuch. venerũt nõ fuit talis cã vt ĩ terra ſua calũniarent' ⁊ opprimerẽt eos. vt in glo. ĩ vtraq̃ aũt captiuitate p̄dicta q̃ ſolũ corꝑalis erat ĩ manu violẽta ꝑ coactionẽ opprimẽtiũ ſufficiẽter fuerũt redẽpti ꝑ potẽtiã diuinã aduerſarios violẽter pplm dei detinẽtes opprimẽtẽ: vt ptꝫ ĩ ſacris ſcripturis de h' loquẽtib': ſꝫ in hac captiuitate a q̃ xp̄s ꝑ ſuã paſſionẽ redemit: h' nõ ſolũ nõ cõgruebat. ſ. ꝙ de' ꝑ ſuã ſolã potẽtiã diabolũ ſpoliaret: eo ꝙ hũanũ genus ꝑ pctm̃ qꝺ ſm̃ Aug'. nõ ẽ niſi volũtariũ captiuatũ fuit: q̃ rõne erat iuſte ſub ſeruitute diaboli derelict' a deo: vt tractat' a doctorib'. ĩ. iij. di. xix. ⁊ h' ẽ qꝺ ſeq̃t': Et nũc q̃d mihi eſt: Hec dicit dñs: qꝛ ablat' ẽ ppl's me' grat'. q. d. ⁊ nũc. ſ. ĩ hac captiuitate h' nõ ſufficit. ſ. ꝑ ſolã potẽtiã redimere. Nã ablat' ẽ ppl's me' gratis. ſ. ſpõte tradẽdo ſe pctõ ſeu diabolo: q̃ rõne cõueniẽs ẽ vt ꝑ iuſticiã redimat'. Si aũt ꝯ h' dicat' ꝙ xp̄s ꝑ ſuaꝫ paſſionẽ nõ ſolũ ab actuali ſꝫ a pctõ originali p̄ncipaliter redemit: qꝺ q̃dẽ originale pctm̃ nõ eſt volũtariũ ĩ ip̄is deſcẽdẽtib' ꝑ ꝓpagationẽ. Dicẽdũ ꝙ lꝫ pctm̃ originale nõ ſit volũtariũ ĩ ip̄is ꝓpagatis: fuit tñ volũtariũ in primis parẽtib' a q̃bus trahũt originẽ. Et iõ ſimpliciter dixit: Ablat' ẽ ppl's me' gratis. ſ. ſponte ſe tradidit diabolo ſeu pctõ: ⁊ iõ nõ ꝑ ſolã potẽtiã redimendus eſt ſicut in alijs captiuitatib' ſupradictis. ⁊ ſequit': Dñatores ei' iniq̃ agũt. q. d. lꝫ dñatores ei'. ſ. p̄ncipes tenebraꝝ inique agũt deducẽdo eos ad peccãdũ: nihilominus qꝛ grat'. ſ. ſpõte: vt dictũ ẽ ſe tradiderũt. Et iugit' tota die nomẽ meũ blaſphemat'. ſ. eo ꝙ ĩ eis remanet culpa pcti ſm̃ quã de' offendit': ⁊ iõ ꝺr blaſphemari iuxta illud ad Roma. ij. Per vos nomen dñi blaſphemat' ĩ gẽtib'. Ex ſupradict' igit' ꝯcludit' ꝙ captiuitas de

a ſ horũ cõparatione iudeorũ duricia rep̄hendit' de quibus: Auditu audietis et nõ intelligetis.
ſ gentibus. b ſ ꝑ ꝓphetas.

a ges os ſuũ. † Quia q̃ib' nõ ẽ narratũ de eo viderũt: ⁊ q̃ nõ audierunt contemplati ſunt.

a ſ corde ⁊c. credẽt. b ſ ab ipſo ĩ carne p̄dicãte de quibus. Beati qui nõ viderunt ⁊c.
ſ fide.

tas ꝺ q̃ agit' nõ ꝑ ſolã potẽtiã opprimẽtẽ aduerſarios redimẽda erat ſicut ⁊ alie captiuitates ſꝫ ꝑ aliqꝺ remediũ ſufficiẽs ad tollendã culpã ſeu maculã pctõꝝ. ⁊ iõ ſubdit: Propt' h' ſciet ppl's me' nomẽ meũ ĩ die illa. ſ. ꝓpter neceſſitatẽ ſeu cõgruentiã p̄dictã ſciet ppl's me'. ſ. ppl's nouiter ꝑ me redẽpt': nomen meũ. ſ. nomẽ ieſus qꝺ ſignificat redẽptorẽ ſeu ſaluatorẽ a tali captiuitate diaboli ſeu pcti iuxta ĩterp̄tationẽ h' noĩs ꝑ ãgelũ factã ip̄i ioſeph Matth. j. Ip̄e eĩ ſaluũ faciet pplm ſuũ a pctis eoꝝ. ⁊ ſeq̃t': In die illa. ſ. tꝑe grẽ q̃ñ h' nomẽ fuit manifeſtũ. tp̄s enĩ grẽ dies ꝺr: iuxta illud ad Ro. xiij. Nox p̄ceſſit: dies aũt appropinq̃bit: ⁊ qꝛ redemptio a deo xp̄o facta trãſcẽdit oẽs alias redẽptiões q̃ facte fuerũt mediãtib' ãgel' ſeu hoĩb' mõ p̄dicto iõ ſbdit'. † Rõ. 13. b

Quia ego ip̄e q̃ loq̃bar. ſ. ꝑ ꝓphetas: ecce aſſũ. ſ. ꝑ carnẽ aſſũptã. q. d. redẽptiões p̄terite ꝑticulares ⁊ corꝑales ꝑ angelos ſeu ꝓphas ĩ ꝑſona mea loquẽtes facte ſũt: ſꝫ h' redẽptio q̃ ſpũalis atq̃ vniuerſal' ẽ oportet vt ꝑ me fiat. Vñ ego ip̄e q̃ loq̃bar ecce aſſũ. Itẽ circa h' qꝺ ꝺr: Sciet popul' me' nomẽ meũ. Notãdũ ꝙ ſic ĩ redẽptiõe egyptiaca fuit moyſi: ⁊ deinde ſeniorib' iſrl': ⁊ deinde ppl'o reuelatũ nomẽ dñi tetragrãmaton: ſm̃ cui' verã ſignificationẽ ad deũ ꝑtinet ſigna ⁊ ꝓdigia facere facultatẽ nature excedẽtia q̃ req̃rebat' ad illã redẽptionẽ ꝓut fuit dictũ Exo. iij. ĩ additiõe ar. vij. ſic ĩ hac redẽptiõe vniuerſali reuelatũ fuit nomẽ ieſus. p̄mo xgini glioſe deĩde ioſeph ⁊ alijs diſcipul' ⁊ fidelib': ꝑ qꝺ nomẽ ĩtelligit' ſal' vel ſaluator a pctis. vt dictũ ẽ. ſeq̃t': Q̃ pulchri ſuꝑ mõtes. Ubi poſtq̃ ꝓpha oñderat ꝙ p̄dicta redẽptio ſpũalis erat ab ip̄o xp̄o deo fiẽda ꝺ publicatiõe hui' redẽptiõis dicit: Q̃ pulchri ſuꝑ mõtes. Ad qꝺ ſciẽdũ ꝙ facta redẽptiõe ꝑ paſſionẽ xp̄i lꝫ pluries ſuis apl'is ĩ ſua reſurrectione apparuit: tñ ꝺ apparitiõe ei' facta ĩ mõte galilee ſpũalem mẽtionẽ fecit p̄dicẽs mulierib'. Annũciate frĩb' meis vt eãt ĩ galileã: q̃ q̃dẽ apparitio fuit ĩ q̃dã mõte galilee. vñ Matth. vl. Undecim diſcipuli abierũt ĩ galileã ĩ mõtẽ vbi ꝯſtituerat illis ieſus: ꝺ q̃ ꝓprie põt ĩtelligi iſtud xbũ: Q̃ pulchri ſuꝑ mõtes. i. ſuꝑ mõtẽ ſumẽdo plurale ꝓ ſingulari ſic ĩ alijs multis locis. ⁊ ſeq̃t': Pedes annũciãt' ⁊ p̄dicãtis pacẽ. ſ. pedes xp̄i q̃ ĩ illo mõte annũciauit eis: ⁊ iniũxit p̄dicationẽ euãgelij pacis. d. Euntes docete oẽs gẽtes. ſ. euãgeliũ pacis. Annũciãtis bonũ p̄dicãtis ſalutẽ: qꝛ tũc dictũ fuit eis: Qui crediderit ⁊ baptiçat' fuerit ſalu' erit. Matth. vl. ĩ q̃ verbo manifeſte p̄dixit ſalutẽ oĩm credentiũ d. Sion regnabit de' tu': qꝛ tũc xp̄s dixit ſion. ſ. apl'is ĩ q̃b' p̄cipue eccl'ia reſidebat: Data eſt mihi oĩs ptãs ĩ celo ⁊ in terra. Mat. 28. d. Si autẽ q̃rat' q̃re pedes xp̄i ſingulariter noĩauit ꝓpheta. Dicendũ ꝙ in hoc deſignatur adoratio apoſtoloꝝ fuiſſe ibi facta vſq̃ ad pedes eo ꝙ ꝺ mulierib' ibidẽ dicit': Illi ãt acceſſerũt ⁊ tenuerũt pedes ei' ⁊ adorauerũt eũ. ⁊ ſequit': Uox ſpeculatorũ tuoꝝ. qꝺ cõiter exponit' de apl'is et alijs p̄latis eis ſuccedẽtib': ſed ſaluo meliori iudicio mag' ꝓprie videt' exponẽdũ de p̄rib' ĩ limbo exiſtẽtib': q̃ ſpeculatores vocãt' in ve. te. Eçech. iij. et. xxxiij. ca. Fili hoĩs ſpeculatorẽ te dedi. Iſti enĩ p̄res dicunt' leuare vocẽ ⁊ letari cũ gaudio ſue liberatiõis ſimul: qꝛ cõiũctim liberati fuerũt ⁊ beatitudinẽ ſibi ꝓmiſſã ⁊ diu ſpectatã attigerũt. ꝺ q̃ dicit: Quia oculo ad oculũ videbũt. ſ. facie ad faciẽ. Cũ cõuerterit dñs ſion. ⁊ ſeq̃t': Gaudete ⁊ laudate ſimul deſerta hierl'm: qꝺ ſat' ꝓprie applicat' p̄mitiue eccl'ie ꝓut ĩ glo. Parauit dñs brachiũ ſctm̃ ſuũ: exponat' ſicut ĩ poſtilla: referẽdo tñ ad tp̄s p̄dicatiõis apl'oꝝ. Recedite recedite: exite ĩde. exponat' ꝺ p̄mitiua eccl'ia ſicut ĩ glo. qꝛ anteq̃ romani ſuꝑuenirẽt apl'i ⁊ alij fideles a iudea q̃ cõtaminata remãſerat ex occiſiõe xp̄i ĩ regnũ agrippe trãſierũt ⁊ ad alias gẽtes ſpũſctõ admonẽte: vt ĩ hiſtoria eccl'iaſtica h'r. ſeq̃t': Mũdami. ſ. a vitijs q̃ fert' vaſa dñi. Per vaſa dñi ſm̃ gloſã ĩtelligũt' ſancti. vñ: Paul' vas electiõis ꝺr: vl' vaſa dñi ſũt armatura dei: Lorica iuſticie clype' fidei: galea ſalut': ⁊ hmõi. ⁊ ne q̃s eſtimaret ex hoc ꝙ dixerat: Recedite recedite: exite inde: ꝙ ĩ hac redẽptione req̃rebat' receſſus corꝑal' ꝑ moduꝫ fuge ſic ĩ redẽptiõe egyptiaca. Exo. xij. iõ ſbdit Q̃m ñ ĩ tumultu exibit' nec ĩ fuga ꝓperabit'. ſ. ſic tũc. Precedet eĩ vos dñs. ſ. ip̄e dei fili' ĩ ꝑſona ꝓpria. Et ꝯgregabit vos dñs de' iſrl'. ĩ fide ⁊ charitate. q̃s aũt ſit iſte de' iſrl' ſtatĩ ſbdit. d. Ecce intelliget ſu' me': quẽ h' vocat ſeruũ eo ꝙ fuit obediẽs vſq̃ ad mortẽ. de q̃ morte ſtatĩ ĩ ſequẽti ca. tractat. ⁊ ſeq̃t'. Exaltabit'. ſ. ad celos ſm̃ glo. qꝛ ꝑ Eph. 6. e

Quis credidit. Propheta ī pſona ꝓpheta Ca. LIII rū cōquerit ꝙ pauci ex iudeis credūt qđ de aduētu filij ab illis audiūt. b Et brachiū dn̄i. Pater filiū ſuum mūdo nūciauit vēturū ⁊ ante ſcandalū crucis p̄miſit gloriā reſurgētis. Eleuabit ⁊ exaltabit ⁊c̄. Rn̄det ergo ꝓphetarꝫ chorus ſe officiū impleſſe ⁊ brachium dn̄i ānūciaſſe. c Virgultū. Symmachus: ramꝰ hoīem ſignificās q̄ ꝓceſſit de vtero virginis. d Sitienti. Aquila inuia: vbi virginitatis priuilegiū demōſtrat: q̄ſ ſine ſemine de terra prius inuia creatꝰ eſt. e Liuore. Perſpicuū eſt q̄ ſicut corpus laceratū et flagellatū: ita aīa vere doluit ꝓ nobis: ne ex p̄te xitas: ex p̄te mēdaciū i xp̄o credat. ☞ Non

A

Additio

obedientiā vſq; ad mortē deꝰ exaltauit illū: vt habet Phil. ij. Et eleuabitur ſup oēs celos: ⁊ ſublimis erit valde q̄ ad dexterā patris ſedens. hec in glo. Antiq̄ aūt hebreorū iſtas eleuatiōes exponūt de meſſia ſic: Exaltabitur pluſq̄ abraā. Et eleuabit pluſq̄ moyſes. Et ſublimis erit valde pluſq̄ angeli ſupiores: ex quo pt3 ꝙ meſſias de q̄bꝰ etiā ſcd̄m ipſos loquit ꝓpheta eſſet ſublimior angelis ſuperioribꝰ. Et cū ſcd̄m eos īter naturā diuinā ⁊ angelicā nō ſit mediū. cōſequenter cōcedere habēt ꝙ ipſe ſit deꝰ: ⁊ cu3 ꝓpheta hic vocat eū ſeruū qđ nō cōpetit diuine nature: ſequit ꝙ in ipſo ſint due nature: diuīa. ſ. ⁊ humana qđ tn̄ ipſi negant: l3 cōcedāt p̄miſſa. In his enī ⁊ ſimilibꝰ nō verent veritati p eos implicite cōceſſe cōtradicere.

B

Quis credidit. Ra. Ca. LIII Sa. et Andreas exponūt hoc capl'm ad lr̄am de populo iudeorꝫ: dicētes ꝙ ꝓpheta de illo loquitur quaſi de hoīe vno eo modo loquēdi quo dicit Exo. iiij. Filius meꝰ primogenitus iſrl': ſed eorū puerſitas patet p doctores hebreorū antiquos: vt dictū ē p̄cedēti ca. Itē ſup illud Gen. xxiiij. Et introduxit eā iſaac ⁊c̄. dicit Ra. Moy. Hic ē rex meſſias q̄ dedit cor ſuū ad petēdū miſeratiōes ꝓ iſrl'. ⁊ ad ieiunādū ⁊ humiliandū ſe ꝓ eis. ſicut ſcriptū ē Eſa. liij. Ipſe aūt vulneratus eū ꝓpter iniquitates noſtras: attritus ē ꝓpter ſcelera noſtra ⁊c̄. Ex quo pt3 ꝙ ſm̄ iſtū doctorē hoc capitulū loquit de xp̄o ad lr̄am. hoc etiā patet p ſcripturas noui teſtamēti q̄ ſunt maioris auctoritatis q̄uis a iudeis nō recipiant. qđ eī dicit ī pricipio capituli: Dn̄e quis credidit ⁊c̄. Joh. xij. dicit impletū in chriſto. ⁊ ſimiliter ad Ro. x. Itē qđ dicit infra. Vere lāguores noſtros ipſe tulit ⁊c̄. Matth. viij. dicit impletū eſſe in chriſto. Similiter qđ poſtea ſubdit: Sicut ouis ad occiſionē ducet ⁊c̄. vſq; ibi: Qui abſciſus eſt de terra viuentiū: Act'. viij. dicit dictū ad litterā de chriſto. ſimiliter qđ poſtea ſubdit: Et cū ſceleratis reputatus eſt. Marci. xv. dicit impletu3 in chriſto. Igit ſequēdo hanc ſentētiā. dicendū ꝙ hic ponūt remedia cōtra tria impedimēta p̄dicta. ſicut fuit ſupra diuiſum capitulo. l. Et diuidit in tres p̄tes ſm̄ tria remedia. ſecūdū ponit capitulo ſequenti. tertiū. lv. ca. Primū aūt impedimētū p̄cipiēdi fructū redēptionis chriſti fuit iudeorū peccatū: cōtra qđ ponitur hic remediū paſſionis chriſti que ſufficit ad delendū omne peccatū quātū eſt ex ſe. Et diuidit p̄ſens capitulū in duas partes: q̄ primo Eſaias rei dicende deſignat altitudinē. ſecūdo ꝓſequit dicēdorū ordinē. ibi: Et aſcēdet. Circa primū dicit: Quis

cit: Quis credidit auditui noſtro. i. paſſionis chriſti myſterio: qđ ego et alij ꝓphete audiuimus a ſpiritu ſancto. p̄uidit enī Eſaias ꝓpheta iudeos ꝓ maiori parte nō credituros. ſecūdū ꝙ dicit Joh. xij. Cum aūt tanta ſigna feciſſet coram eis nō credebant in eū: vt ſermo Eſaie impleret quē dixit: Domine quis credidit auditui noſtro ⁊c̄. ⁊ ſequit: Propterea non poterant credere: quia iterum dixit Eſaias: Excecauit oculos eorum: et indurauit cor eorum ⁊c̄. et ſubditur: Hec dixit Eſaias quando vidit gloriam eius et locutus ē de eo. † Job. 12. Ro. 10. b Et brachium domini: id eſt filius vt dictum eſt ca. p̄cedenti. c Cui reuelatum eſt. quaſi diceret valde et incomplete.

d Et aſcendet. Hic conſequenter ꝓſequitur dicendorum ordinem. ⁊ primo quantū ad modum naſcentis. cū dicitur: Et aſcendet ſicut virgultum coram eo: id eſt corā deo patre.

e Et ſicut radix. ſurſum fructificās. f De terra ſitienti. i. de virgine non humectata vel fecundata humano ſemine. g Non eſt ſpecies ei. Hic conſequenter ꝓſequit ordinem ſuum q̄tum ad tolerantiam patiētis. ⁊ primo deſcribitur eius paſſio ignominioſa. ſecundo nobis fructuoſa. ibi: Ipſe autem. tertio ſibi finaliter glorioſa. ibi: De anguſtia. Iſta tamen diuiſio nō eſt ſic p̄ciſa quin partes in aliquo coincidant. ⁊ ſic eſt cōmuniter p totū librum iſtum: ſicut a principio fuit dictum. Circa primū dicit: Nō eſt ei ſpecies neq; decor: q̄uis enī ſm̄ veritatem chriſtus in humanitate aſſumpta fuerit ſpecioſus forma p̄ filijs hominū Ps. xliiij. tamē iſta ſpecioſitas fuit deturpata alapis in facie eius īflaturam ⁊ liuorem cauſantibus ⁊ ſputis eam fedantibus. h Et vidimꝰ eum et non erat aſpectus. q̄ p̄ horrore auertebant homines faciem. † Mat. 13. 1. Pet. 1.

i Et deſiderauimus eum. loquitur ꝓpheta in perſona ſui et aliorum ſanctorum aduentum chriſti deſiderantium: ſm̄ ꝙ dicit Matth. xiij. Multi ꝓphete et iuſti deſiderauerunt videre que vos videtis: ⁊ non viderunt ⁊c̄. k Et nouiſſimum virorum: id eſt valde abiectum. l Virū dolorum. id multi ⁊ magni doloris expertum paſſiue: ſicut vir ſanguinu3 dicit qui eſt effuſor multi ſanguinis actiue m Et ſcientem infirmitatem. ſ. carnis per experientiam abſq; tamē peccato. n Et quaſi abſconditus vultus eius. pre verecundia.

o Unde nec reputauimus eum. nō tantū. ſ. ſaluatorem ſed nec etiam alicuiꝰ valoris hoīem: ⁊ loquit hic ꝓpheta ī pſona iudeorꝫ tp̄e xp̄i exiſtentiū ⁊ cōnumerat ſe eis inquātū erat đ populo iudaico. ſicut Daniel cōnumerat ſe pctōribꝰ enormibꝰ q̄ fuerāt ī regno iude. ix. ca. q̄uis p̄ticeps nō fuiſſet. p Vere languores nr̄os ip̄e tulit. i. īfirmitates carnis vt famē: ſitim: ⁊ ſimilia q̄ vere fuerunt in eo ſicut ⁊ humanitas vera. q Et nos reputauimꝰ eū quaſi leproſum. i. vilem ⁊ abominabilē ad modū leproſi. r Et p̄cuſſū a deo et humiliatū. ꝓpter peccata ſua ꝓpria. impoſuerūt enī ſibi iudei ꝙ haberet demoniū: ⁊ ꝙ ſubuertebat populū. ⁊ multa alia crimina. vt pt3 ex decurſu euangeliorꝫ. s Ipſe aūt. Hic cōſequēter oſtendit paſſio chriſti nobis fructuoſa: quia nō paſſus fuit ꝓ peccatis ꝓprijs: ſed ꝓ noſtris expiandis. et hoc eſt qđ dicit: Ipſe aūt vulneratꝰ ē ꝓpter iniquitates noſtras. ⁊ pt3 littera. Ra. Sa. dicit ꝙ iſtud dicitur in pſona gētiliū: ⁊ vocat gētiles oēs p̄ter iudeos. dicens ꝙ in aduētu

a ſ quaſi q̄ pauci ex iudeis.
a † Quis credidit Ca. LIII a
a ſ his que audiuit a nobis. b ſ filius p quē pater omnia fecit.
b auditui noſtro: ⁊ brachi b
a ſ vt crederet q̄uis a nobis audiret. b ſ Egredict virga de radice ieſſe. ſ reſurgēdo aſcedēdo ⁊ mūdū fide cōplēdo.
um dn̄i cui reuelatū ē: Et aſcēdet c d
a ſ per omnia placens.
c ſicut virgultū corām eo: ⁊ ſicut e
a ſ de vtero virginis mūdo a virili cōcubitu.
b ſ ſicca. c ſ opinione malorū.
b radix de terrā ſitiēnti. Non ē ſpe f g
a ſ nos ꝓphete oculis cordis.
cies ei neq; decor. Et vidimꝰ eu3 h
a ſ ei in paſſione. b ſ multo ante videre.
⁊ nō erat aſpectus: ⁊ deſiderāui i
a ſ a iudeis pendentē in cruce ⁊ ꝓ nobis maledictum. b ſ viliſſimū opinione.
mus eum deſpectum ⁊ nouiſſi k
a ſ omniū. b ſ verus homo vere doluit.
mū virorū: virū dolorū ⁊ ſcien l m
a ſ pati. ſ ꝓ nobis aſſumptā: quā diuinitate ſuperauit. b ſ diuinitas abſcōdita in corpe. ſ vnde ſupra: tu es deꝰ abſcōditꝰ: ⁊ neſciebamꝰ
tem infirmitātē. Et quaſi abſcōn n
a ſ iudeis.
ditus vultꝰ eius ⁊ deſpectus: vn̄
a ſ multi ex nobis poſt tamē credituri. b ſ dei filiū. c ſ ſed. ſ nō putatiue: ſed vere crucifixus: vere doluit. Unde: Triſtis eſt aīa mea vſq; ad mortem.
nec reputauimꝰ eūm. † Vere lan o p
a ſ peccata. b ſ nō ſuos. c ſ nō aliꝰ. ſ a nobis
guōres noſtros ipſe tulit: ⁊ dolo
a ſ nō ſuos. b ſ in corpore ſuo ſup lignū. c ſ qui ignorantes peccauimꝰ: ſed penitētes credimꝰ: in illorū enī pſona Eſaias loquit.
res noſtros ip̄e portāuit. Et nōs q
a ſ peccatorem.
putauimꝰ eū quaſi lēproſum: ⁊ p r
a ſ ꝓ peccatis ſuis. b ſ abiectū ꝓpter nos: q̄ cū latrōibꝰ crucifixꝰ. c ſ nos putaui. e. le. ſ3 ip̄e
cūſſum a deo ⁊ hūmiliatū. Ipſē s
a ſ foderūt manus meas ⁊ pe. me. ſ vt ſuo vulnere noſtra vulnera curarent.
aūt vūlneratus eſt ꝓpter iniqui
a ſ nō ſuas. b ſ flagellis: alapis factꝰ ꝓ nobis maledictum.
tates noſtrās: attritūs eſt ꝓpter
a ſ flagellū quo deo et angelis recōciliati ſumus. b ſ ipſe eſt pax noſtra qui fecit vtraq; vnū.
ſcelerā nr̄a. Diſciplina pācis no
a ſ virgarum.
e ſtre ſuper eū: ⁊ liuorē eius ſanati

a Non aperuit. Pilato vel herodi. Pauca eni reſpōdit ne differretur ſalus humani generis. b Et
Ex.12.a quaſi agn⁹. In cuius figura pplus iſrael agnū i egypto comedit.
Joh.1.d Hic eſt agn⁹ q̄ tollit pctā mūdi. qui occiſus eſt ab origine mūdi: q̄ carne ⁊ ſanguine ſuo nos paſcit: ⁊ vellere ꝓtectiōis nos veſtit. c De iudicio. Iudex oīm iudicij nō reppe rit veritatē: ſed ſine culpa dānatuſ eſt. Vñ: admirat ꝓpheta q̄ oīm deus paſſioni ſe tradiderit. d Dabit ipſos. Id eſt: gētes q̄ ſine pietate deo patri: quia mortu⁹ ⁊ ſepult⁹ eos acq̄ſiuit: ⁊ diuites: iudeos. ſ. diuitijs leg. ⁊ ꝓphetarū gloriantes. e Diuites. Scribas ⁊ phariſeos doctrine legis diuitijs gloriātes. f Semen lōge. Euāgelij. ſ. verbū qḋ nō veteraſcet ſicut vetus t. vn
t.13.a de: Exijt q̄ ſe. ſe. ſ. g Et volūtas. Ut quicquid pater voluit illi⁹ virtutibus impleat.
Jo.17.b Vñ: Seruaui eos i noīe tuo: ⁊ quos dediſti mihi cuſtodiui. h Saturabit. Fide gentiū. vnde: Eſuriens et ſitiēs ſupra puteū iacob emptis cibis vti voluit: q̄ iam ſamaritane ⁊ eoꝝ q̄ de ciuitate ad eū exibāt fide ſatiat⁹ erat. i Fortiū d. Vñ Cū diuideret celeſtis vl altiſſim⁹ gē
Ps.23. tes. ⁊ alibi: Rex virtutum di. ⁊ de
49.d paulo: Mane comedet pre. ⁊. v. di. ſpo. k Cū ſceleratis. Ut ſceleratos a pctō redimeret oīa oīb⁹ fact⁹ Pctā eni nr̄a portauit in cor. ſ. Cuius imitator pau
9.d lus ait: Omnib⁹ omnia factus ſuz vt omnes lucrifacerem.

¶ Rogauit

a ſ a peccato. b ſ miſericordia egenus. ſ nō eſt diſtinctio iudei ⁊ greci. c ſ tradentes eū morti. ſ erraui quaſi ouis q̄ perierat: q̄ videlicet humeris pij paſtoris eſt reportata.

ſum⁹. Omnēs nos quaſi oues ērra/ a

a ſ ꝓpriū errorē ꝺ crucifixo ſētiētes diuerſa. ſ prauā b ſ a chriſto q̄ eſt vera via clamātes crucifige ⁊c̄.

uim⁹: vnuſquiſq; i viāz ſuā ꝺ eclinā/

a ſ penā oīm iniquitatū vel peccatorum noſtrorū quā ſuſtinere nequiuim⁹ ſuſtinuit homo deus.

uit. Et poſuit dn̄s i eo iniq̄tātē oīm b

a ſ hoſtia ꝓ nobis i ara crucis. b ſ nemo coegit vñ: Poteſtatē habeo ponēdi aiam meā et iterū ſumā eā. c

noſtrū. Oblāt⁹ ē q: ipe voluit: ⁊ nō d e

a ſ innocēs māſuet⁹. b ſ Paſca noſtrū imo. ē xp̄s.

a **aperuit os ſuū †Sicūt ouis ād occiſi**

a ſ qui tollit peccata mundi.

b **nē ducet: ⁊ quaſi āgn⁹ corā tondēte**

a ſ nō repugnās: ⁊ cū cederetur a militib⁹ obmutuit.

ſe ōbmuteſcet: ⁊ non aperiet os ſuū.

a ſ ideo. ſ paſſionis. b ſ iniuſto. c ſ i reſurrectione qñ data eſt illi oīs ptās in celo et in terra. f g

c **De āngustia ⁊ de iudiciō ſublāt⁹ eſt.** h

a ſ diuinā vel humanā: quā nemo rōne humana cōp̄hendit: vel differit. ſ rarus aut nullus. ſ vel qui. ſ a iudeis.

†Generatōez ei⁹ q̄ſ enarrabit? Quiā i k

a ſ et ſi deo inſpirāte ſciuerit. b ſ cōuerſatione hoīm vñ: Eradam⁹ eū ꝺ terra viuētiū. ſ vt viueret i celo.

ābſciſſus ē de tērra viuētiū. Propter l

a ſ delendū. b ſ peculiaris. c ſ ꝑmiſſione. vnde: ꝑcutiā paſtorē et diſꝑget oues gre. d ſ romanis.

d **ſcēlus pōpuli mei ꝑcūſſi eū. Et dābit** m n

a ſ iudeos. ſ q: vſq; ad mortē pſecuti ſūt eū et muniērūt ſepulchrū ſig. la. cū cuſ. c ſ q: morti tradiderūt eū

e **impiōs ꝓ ſepulturā: ⁊ diuites ꝓ mōr**

a ſ quod de nullo alio pōt dici: Nemo eī mūdus a ſordibus. ſ facto iuſtus fuit

te ſua: †eo q̄ iniq̄tātē nō fecerit: neq; o

a ſ verbo verus fuit. ſ et ideo q:. ſ pater. ſ ſola gratia. ſ ꝑcutiam paſtorē ⁊c̄.

dol⁹ fuerit i ore ei⁹: et dn̄s voluit cō/ p

a ſ conteri. ſ ſic. ſ carnis. ſ filius.

terere eū in infirmitate. Si poſuerit q

a ſ vitā. b ſ noſtro. c ſ fideles i ꝑpetuū regnātes.

f **āiam ſuā ꝓ peccāto videbit ſemēn** r

a ſ redēptio humani generis. b ſ patris. c ſ opere.

g **longeuū: ⁊ vōlūtas dōmini i mānu** s t

a ſ implebit. ſ in iudeis ꝑdicādo: miracula faciēdo patiendo requiē in eis nō inuenit: Unde vulpes foueas habēt ⁊c̄. ⁊ alibi: Laboraui ſuſtinens. b ſ fruſtra: q: noluerūt conuerti.

ei⁹ diriget. Prō eo q̄ laborāuit aīa v

a ſ videbit eccl̄ias i toto orbe ꝺ gētib⁹. b ſ doctrina.

h **eius: vidēbit ⁊ ſaturabit. In ſciētiā** x y z

a ſ nō iuſtificat⁹ ſed iuſtificās. b ſ q̄ peccatū nō fecit. c ſ fili⁹ formā ſerui accipiens.

ſua iūſtificabit ipe iūſtus ſerū⁹ me⁹ a

a ſ nō oēs: Quia multi vocati pauci electi. b ſ penā iniquitatū. c ſ q: illi nō poterāt. d ſ in corpore ſuo ſuper lig.

mūltos: ⁊ iniquitātes eorū ipſē pōr b c d

a ſ quia factus obediens patiēs vſq; ad mortē.
b ſ ꝓ iudeis negligētib⁹ gētes fideles. Poſtula a me et dabo tibi gētes hereditatē tuam. c ſ demonū.

i **tabit. Ideō diſꝑtiā ei plūrimoſ ⁊ fōr** e f

a ſ apoſtolis: vt alius iudeis: alius gētib⁹ ꝑſit.
b ſ genus humanū a diabolo ereptum c ſ fiet hoc. d ſ filius. ſ ſponte.

tiū diuidet ſpōlia: ꝓ ēo q̄ trādidit i g h

a ſ vitam. b ſ vnde: reputatus ſum cū deſcendentibus in lacum ⁊c̄. ſ latronibus.

k **mortē ānimā ſuaz: †⁊ cum ſceleratis** i k

in aduētu meſſie gētiles vidētes iudeos ꝑ eū mirabiliter exaltari dicēt q̄ afflictiones quas mō ſuſtinent iudei i hac captiuitate fuerūt ꝓpter peccata gētiliū: ⁊ in hoc ſibijpſi cōtradicit. q: alibi in multis locis di
a cit q̄ hec captiuitas eſt ꝓpter peccatū vituli cōflatilis expiandū: Exo. xxxij. a Oēs nos quaſi oues errauim⁹. q: nullus quātūcūq; iuſtus pōt euitare oīno peccatuz ſaltē veniale. b Et poſuit dn̄s in eo iniquitatē oīm noſtrū. i. penā ꝓ iniquitatib⁹ omniū expiandis. ⁊ q: xp̄s hanc penā ex maxima charitate
b ſuſtinuit. iō ſubdit: c Oblatus eſt. ſ. ad paſſionē.
d Quia ipſe voluit. ꝓpter obedientiā dei patris ⁊
c liberationē humani gener. e Et nō ape. os ſuū.
d e verbis recalcitrādo. ⁊ iiurias ꝓ iniurijs reddēdo. ſ magis coraz falſe accuſantib⁹ ⁊ iniuſte iudicantib⁹ tacēdo. ſicut ptz ex euāgelijs. Cetera patēt. C

f De anguſtia. Hic cōſequēter oſtēdit ei⁹ paſſio finaliter glorioſa: q: ꝑ eā trāſijt ad reſurrectionis gloriā: Luce vl. Oportuit pati xp̄m ⁊ reſurgere a mortuis: ⁊ ita intrare in gloriā ſuā. ⁊ hoc eſt qḋ d̄r: De anguſtia. ſ. mortis. g Et de iudicio. quo oēs decedētes ex diuina ſnīa detinebant in limbo. h Subla
f tus eſt. ꝑ potētiā ſue reſurrectionis. i Generationē
g ei⁹ q̄s enarrabit? qḋ ſm Hiero. ſup Matth. intelligi
h tur de generatione diuinitatis q̄ inenarrabilis ⁊ incōp̄henſibilis eſt. nō tm̄ ab hoībus ſed etiā ab angelis. Ambroſi⁹. Impoſſibile eſt ſcire generationis ſe
i cretū: mēs deficit: vox ſilet: nō mea tm̄ ſ etiā āgeloꝝ
k videt tñ mihi ſaluo meliori iudicio q̄ meli⁹ exponat de ſpirituali generatione ꝑ multiplicationē fideliū. iō ſubdit: k Quia abſciſus eſt de terra viuētiū:
l ꝑ mortē corporalē ad quā ſecuta eſt multiplicatio fideliū. ſm q̄ d̄r Joh. xij. Niſi granū frumēti cadens
m in terra mortuū fuerit ipm ſolū manet: ſi aūt mortuū
n fuerit multū fructū affert. Ad generationē vero eternā filij nō videt habere aliquā cōuenientiā qḋ ſeq̄t: Quia abſciſus eſt ⁊c̄. l Propter ſcelus ꝑpli mei. expiandū. m Percuſſi eū. i. ꝑcuti ꝑmiſi.
n Et dabit impios ꝓ ſepultura ſua ⁊c̄. i. iudeos impios ⁊ auaros dabit i manib⁹ romanorū i penā mortis ſue. qḋ tpe Titi fuit adimpletū. o Eo q̄ iniq̄.
o nō fecerit ⁊c̄. ⁊ ſic mors ei⁹ fuit punitione digna.
p Et dn̄s. ſ. pater. Uoluit cōterere eū i infirmitate. ſcz carnis. q: q̄ diuinitas patiat eſt ipoſſibile. Per
p hoc aūt qḋ dicit hic: Eo q̄ iniquitatē nō fecerit. ptz falſa expoſitio Ra. Sa. exponētis hoc capitulū ꝺ po
q pulo iudaico. vt. ſ̄. dictū eſt. q: ab antiquo vſq; ad ꝑſens populus ille multas iniq̄tates fecit cōtra deū
r ⁊ ꝓximū. vt ptz ex decurſu ſcripturarū. Neq; dolus fuerit in ore ei⁹. qḋ ſimiliter ptz falſum de populo iu
s deoꝝ cū inter omnes homines ſint et fuerūt multum
t mēdaces ⁊ doloſi. nō ſolum erga alios ſed etiā inter ſeipſos. q Si poſuerit aīam ſuā ꝓ peccato. accipit hic ſi ꝓ quia: q: xp̄s aīam ſuā poſuit ꝓ peccato mundi. r Uidebit ſemē longeuū. i. multiplicationē fideliū q̄ ſunt ſemē xp̄i. ⁊ hec multiplicatio ſecuta ē ad
v mortē ei⁹. vt ꝑdictū eſt. s Et volūtas dn̄i. de ſalute mūdi. t In manu eius diriget. i. ꝑ ipſum cōple
x bit. v Pro eo q̄ laborauit anima eius. ieiunā
y z do: vigilādo: ꝑdicando mortē ſuſtinēdo.
x Uidebit. reſurrectionē ſuā. y Et ſaturabit. tūc
a eni ⁊ nō ante habuit gloriā in corpore. ⁊ ſic fuit ſatiatus ex omni parte. z In ſcientia ſua. diuina ⁊ humana. a Juſtificabit ipſe ⁊c̄. q: nullus iuſtifica
b bitur niſi per ipſum: ſed q: multi reddūt ſe indignos
c d ideo dicit hic: b Multos. ⁊ non omnes.
c Et iniquitates eorū. i. penā ꝓ iniquitatibus.
d Ipſe portabit. ex obedientia ad patrem. ⁊ charitate ad hoīem. e Ideo diſpertiā ei plurimos. id ē reddā ei plures de gētilib⁹ q̄ʒ ceciderūt de iudeis.
e f f Et fortiū. i. demonū de quorum fortitudine dicit Job. xlj. Nō eſt poteſtas ſup terrā q̄ cōparet ei ⁊c̄.
g Diuidet ſpolia. extrahendo patres de limbo. qḋ
g fecit xp̄s in ſua reſurrectione. h Pro eo q̄ tradi
h dit aīam. ex maxima charitate. i In mortē. valde acerbā. ⁊ cū hoc cōfuſibilē. iō ſubdit: k Et cum ſcele. ⁊c̄. q: inter latrones fuit crucifix⁹: vt ꝑ h̄ parti
i k ceps maleficij coꝝ a vulgaribus reputaret. ad hoc eni impe

†De. pe. di. 2. c. ſi ei. vltra ꝑn. ibi. ⁊ tanq̄ agnus Hiere. 11. d
Act. 8. f
†24. q. 1. c. nō turbat i glo. De ſū. tri. c. f. ineffabilis.
†1. Pe. 2. d 1. Joh. 3. a
†Mar. 15. e Luc. 22. d

a Rogauit. Pater ignoſce illis. Ad hāc vocē ſm euāgeliū naçareorū multa milia iudeoꝝ aſtātiū circa crucē crediderūt. b Lauda ſterilis ⁊c. Pacten⁹ de natiuitate Ca. LIIII paſſione. reſurrectione: nūc de gentiū ⁊ iudeorū vocatione. Sterilis gētilitas q̄ tūc filios non pariebat deo: q̄ nec legē nec ꝓphetas habebat: nūc aūt plures generat q̄ synagoga q̄ ſe deū verū habere putat. Uel eccleſia q̄ in iudeis deſerta erat q̄ adueniēte domino filios ei nō pariebat: vt hoc referam⁹ ad eccleſiā tā de iudeis q̄ de gētibus congregatā. Lauda ſteril ⁊c. Apoſtol⁹ iuxta. lxx. Letare ſterilis q̄ non paris: erumpe et clama que non parturis ⁊c. Ad dexterā

Gal. 4. d

a ſ a iudeis. b ſ predeſtinatorū.

reputāt⁹ eſt. Et ipſe peccata mul a

a ſ ſanguine lauit. b ſ iudeis pſecutorib⁹. ſ vel orauit.

a torū tulit: ⁊ ꝓ trāſgreſſorib⁹ roga b uit. Ca. LIIII

a ſ creatorē tuū. ſ eccleſia.

b † Laudā ſteril q̄ nō paris: c

A

Nico. de lyra

eī impetrauerūt iudei a pilato vt duo latrones cū eo crucifigerent: ſed ex dei ordinatione etiā h factū eſt vt hec ſcriptura impleret. vt dr Marci. xv. a Et ipſe peccata multorū tulit. quātū ad efficaciā. oīm tn̄ quātū ad ſufficientiā. b Et ꝓ trāſgreſſorib⁹ rogauit. Luce. xxiij. Pater ignoſce illis ⁊c. ⁊ ex hoc ptz expoſitio. Ra. Sa. falſa. q̄ ppl's iudaicus nō orat ꝓ gētilib⁹ imo quotidie orat ꝓ deſtructione romani imperij. ⁊ maxime ꝓ deſtructione diſcipulorū xp̄i ſm q̄ dicit Hiero. ⁊ ꝑ ei⁹ diſcipulos intelligūt xp̄ianos.

In ca. liij. vbi dr in poſtil. Et dabit ipios ꝓ ſepultura.

Additio. j.

Hoc qd dr hic. Et dabit impios ꝓ ſepultura ſua ꝓprie videt exponi de iudeis q̄ traditi fuerūt romanis in penā mortis xp̄i ꝓut in poſtil. q̄ ſi ſic debuiſſet dicere: Dabit impios ꝓ morte ſua nō q̄ ſepultura: q̄ licet in morte xp̄i maxime peccauerūt: in ſepultura tamē nō. Meritorie enī ⁊ honorifice xp̄s fuit ſepultus. Vñ Eſa. xj. Erit ſepulchrū ei⁹ glorioſū. vnde aliter videt dicendū. Pro q̄ attendēdū eſt q̄ ſicut aliqui errauerūt circa diuinitatē xp̄i credentes eū purū eſſe hoīem ſicut Fotin⁹ ⁊ Neſtori⁹. ⁊ alij heretici. ſilr alij errauerūt circa humanitatē: ſicut Maniche⁹ qui euacuabat myſteriū īcarnatiōis humanā naturā a chriſto auferendo. ſic fuerūt aliq̄ q̄ negauerūt xp̄i mortē ⁊ ſepulturā ſicut Saraceni. vñ Machomet⁹ ī ſuo alchorano nephādo dicit expreſſe q̄ ieſus nō fuit ſuſpenſus nec mortu⁹: ſed q̄ ſic aſſimilabat videntib⁹. ſ. ꝑ apparitionē fantaſticā nō verā: quorū errorē ꝓpheta excludit dicēs: Et dabit impios ꝓ ſepultura ſua. ⁊ eſt ſenſus q̄ impij. ſ. milites cuſtodiētes ſepulchrū dñi fuerūt teſtes ſue ſepulture: ⁊ ſic dedit impios. ſ. milites teſtes pro ſepultura ſua. ⁊ ſequit: Et diuitē ꝓ morte ſua. ſ. ioſeph ab arimathia q̄ nobilis decurio erat. Iſte enī fuit teſtis mortis dñi: q̄ ipſe corpus ei⁹ petijt Matth. xxvij. ⁊ ſic dedit teſtē diuitē ꝓ morte ſua. vñ notāter poſuit impios in plurali ⁊ diuitē ī ſingulari: q̄ cuſtodes ſepulchri plures erāt ⁊ diues ille vn⁹ tm̄.

In eodē ca. vbi dr in poſtil. Si poſuerit aīam ſuā ꝓ pctō.

Additio. ij.

Ubi nos habem⁹: Si poſuerit aīam ſuam ꝓ peccato. In hebreo hr̄. Si poſueris peccatū aīam ſuā. Ad qd ſciendū q̄ hic videt loq̄ ꝓpheta cōtra iudeos ⁊ alios ꝑuerſe credētes ſeu opinātes q̄ chriſt⁹ ꝓ pctō ſuo ꝓprio fuiſſet paſſus: quorū falſam credulitatē ſeu opinionē euacuat ꝓpheta ꝑ h qd ex morte xp̄i ſecuta ē ꝓpagatio fideliū longeua: ⁊ humana vita ꝑ ip̄m xp̄m in deū directa: qd ptz ex h q̄ ſeruātes legē xp̄i ⁊ p̄cipue ei⁹ cōſilia nō ſolū vt hoīes ſcd̄m rōnē viuūt: ſ etiā quaſi angeli in celis conuerſantes. Unde apl's ad Phil. iij. Cōuerſatio noſtra ī celis eſt. Ait enī Hiero. In carne p̄ter carnē viuere nō terrena vita eſt ſed celeſtis. ſm quā ſnīam lr̄a ſic exponit: Si poſueris ꝓ pctō animam ſuā. i. ſi tu infidelis poſueris pctm̄ aīam ſuaꝫ. i. ſi aſſerueris peccatricē fuiſſe aīam xp̄i. Uidebit ſemē lōgeuū: qd intelligit admiratiue ſeu interrogatiue dictum. q. d. quō videbit ſemen lōgeuū. ſ. multiplicationē fideliū q̄ ſecuta ē ad mortē xp̄i: q̄ quidē fideles ſemen xp̄i ſūt ꝑ adoptionē: q̄ quidē rō ꝓphete cōſonat rōni Gamalielis honorabilis legis doctoris q̄ Act. v. phariſeis dicebat: Diſcedite ab hoīb⁹ iſtis. ſ. a diſcipul' xp̄i ⁊ ſinite illos: qm̄ ſi eſt ex hoīb⁹ conſiliū h aut opus diſſoluet. ſi vero ex deo eſt: nō poteritis diſſoluere. Si aūt ꝯtra h dicat q̄ alique ſecte praue qn̄q̄ durāt magno tpe ꝑmiſſione diuina vt ptz de ſaracenis. Ad hoc euacuādū inducit ꝓpheta aliā rōnē d. Et volūtas dñi ī manu ei⁹ diriget. Conſtat aūt q̄ volūtas dñi eſt ſanctificatio nr̄a. j. ad Theſſal. iiij. Sꝫ cōſtat q̄ ſanctificatio humana nūq̄ in le. ve. nec ī aliqua lege ſeu ſecta fuit ſic frequēter directa in deū: ſicut ī ſequentib⁹ doctrinā ⁊ vitā xp̄i reperit quorū q̄plurimi intantū ſanctimoniā ſequūt q̄ terrena oīno deſpiciūt: ⁊ vſq̄ ad ſāguinis effuſionē ꝓ veritate pugnāt: ⁊ ſic volūtas dñi ī manu xp̄i directa ē. vñ h qd dr: Uolūtas dñi ī manu ei⁹ diriget. Legat admiratiue ſeu inq̄ſitiue cōformiter ad verba īmediate p̄cedētia ſic: Si poſueris. tu. ſ. infidelis pctm̄ aīam ſuā. ſ. peccatricē aīam xp̄i. Nunq̄d videbit ſemē lōgeuū: ⁊ nūquid voluntas dñi in manu eius dirigetur.

Replica.

In ca. liij. cū dr. Et dabit ipios ꝓ ſepultura poſtil. et. ſā. Tho. cōcordit exponūt de iudeis q̄ dati ſūt ī manu romanorū ob vindictam mortis xp̄i: Bur. ſe opponēs dicit illā expoſitionē nō ꝓpriā: q̄ vt inquit ſm h debuit dicere: dabit ipios ꝓ morte nō ꝓ ſepultura: q̄ lꝫ ī morte xp̄i valde peccauerūt: nō tn̄ in ſepultura. Meritorie eī inquit ⁊ honorifice xp̄s fuit ſepult⁹. iō dr ſupra. Erit ſepulchrū ei⁹ glorioſū. Sed iſta vident fruſtra dicta: q̄ ſepultura eſt cōſequēs mortē: iō ſi iudei male egerūt mortē inferēdo: peius egerūt mortuo nō parcēdo q̄nimo fecerūt cuſtodiri ſepulchrū ne ꝓut p̄dixit reſurgeret: q̄uis nō crederēt reſurrectionē futurā. Sꝫ ⁊ cuſtodes corrupuerūt pecunia: ne reſurrectionē factā publicarēt. Infideliter igit ⁊ falſe dicit Bur. q̄ iudei in ſepultura nō peccauerūt. Nec valet q̄ allegat ſepulturā fuiſſe honorificā ⁊ meritoriā: q̄ hoc ꝑtinet ad credētes: nō ad ꝑfidos iudeos q̄b⁹ hodie ſepulchrū chriſti nō eſt glorioſum. Et falſū ē q̄ dicit teſtes ſepulture cuſtodes fuiſſe: q̄ nō fuerūt poſiti in teſtimoniū: q̄ ratione notorietatis nō egebat teſtimonio: ſed erāt poſiti ex cautela cōtra diſcipulos ne furarent corpus ieſu: vt habet ī hiſtoria euangelica. ⁊ ſic extortis expoſitionib⁹. Bur. fantaſiat cōtra ſanctū Tho. et poſtillatorē.

† Soph. 3. Luc. 23

Ca. LIIII

c Lauda ſterilis. Aliq̄ doctores catholici exponūt hoc ca. de reditu captiuitatis babylonice: ita q̄ eadē gēs ſcꝫ iudea dr hic habēs virū ⁊ fecunda ſterilis ⁊ deſerta ſm diuerſa tpa. Habēs virū ⁊ fecūda. a tpe leg' date: q̄ fuit tūc deſpōſata deo ꝑ legis ſuſceptionē. Derelicta ⁊ ſterilis. tpe babylonice captiuitatis. ſed hoc nō videt bn̄ dictū: q̄ ſterili ⁊ deſerte ꝓmittit hic maior multiplicatio ꝓlis exaltationis ⁊ honoris q̄ habēti virū: populus aūt reuerſus de captiuitate babylonica nūq̄ fuit poſtea in tāta ꝓſperitate quātū ad multitudinē populi: diuitias honores ⁊ hmōi ſicut fuerat ante captiuitatē: ⁊ maxime tpe dauid ⁊ ſalomonis: ſed fuit ī ſeruitute licet in terra ſua et afflictionib⁹ multis. vt dictū eſt ſ. xxxv. Itē. ī. eodē ca. dicit: Ecce ſternā ꝑ ordinē lapides tuos ⁊ fundabo te in ſapphyris: ī quo denotat reedificatio ciuitatis ⁊ tēpli multo excellentior q̄ ante. Reedificatio vero tēpli ⁊ ciuitatis poſt captiuitatē babylonicā nulla fuit reſpectu illi⁹ q̄ p̄ceſſit. Et iō Ra. Sa. exponit iſtud ca. de tpe xp̄i. ita q̄ ſm eū iudea dr habēs virū ⁊ fecūda ꝓ tpe ante captiuitatē factā ꝑ Titū. Sterilis ⁊ derelicta a viro: ꝓ tpe captiuitatis ī qua ē modo: ſ in aduētu meſſie erit in maiori ꝓſperitate q̄ſi incōꝑabiliter q̄ fuerit vnq̄: ſ iſtud dictū fūdat ſuꝑ erroneū fūdamētū. ſ. q̄ xp̄s ſit adhuc vētur⁹: ꝓpter qd Paulus apl's ad Gal. iiij. expoſuit principiū hui⁹ capituli de vocatione gētiliū ad fidē xp̄i. quā ſnīam intēdo ꝓſeq̄. Igit ad intellectū dicēdorū ſciēdū q̄ ſicut vna ē fides antiquorū ⁊ modernorū. lꝫ ſit mō magis explicita: ita eſt vna eccleſia a p̄ncipio mūdi vſq̄ ad finē. vñ dicit Greg. homel. vij. Quis recti⁹ patriſfamilias ſimilitudinē tenet q̄ cōditor noſter: q̄ cos q̄s cōdidit quaſi ſubiectos poſſidet in domo q̄ habet vineā vniuerſalē. ſ. eccl'iam. q̄ a primo Abel iuſto vſq̄ ad vltimū electū q̄ ī fine mūdi naſcitur⁹ ē quot ſāctos ꝓtulit: q̄ſi tot palmites miſit: ⁊ ſic vna ⁊ eadē eccl'ia dr ſterilis ⁊ fecūda virū habēs ⁊ derelicta. ſm diuerſas gētes ⁊ tpa: ita q̄ ꝓ tpe veteris teſtamēti dr fecūda: ⁊ virū habēs quātū ad iudeos rōne legis accepte ⁊ diuini cult⁹: q̄ duo viguerūt apud eos. Sterilis ⁊ derelicta quātū ad gētiles quorū pauci habuerūt fidē mediatoris vt ſanct⁹ Job ⁊ aliq̄ alij: nec data fuit eis lex diuīa. Ecōuerſo aūt ꝓ tpe noui teſtamēti in quo pauci de iudeis cōꝑatiue: ⁊ multi de gentilib⁹ crediderūt. Secūdū hoc igit dicēdū q̄ in p̄ſenti capitulo ponit remediū oppoſitū impedimēto liberationis fiende ꝑ xp̄m tacto. ſ. ca. lj. q̄ ex dilatiōe ꝓmiſſionis dicte ſaluationis ab aliq̄b⁹ poterat eſtimari lꝫ falſo q̄ ꝓmiſſio poſſet fruſtrari. In h aūt ca. oſtēdit dicta ꝓmiſſio non ſolū adimpleri quātū ad iudeos oēs q̄ credere noluerūt ſed etiam

a Ad dexterā enī. ad omīa loca mundi. Uel nec elata ꝓſperiſ nec fracta aduerſis. Uel ad bona future vite et pn̄tis. Un̄:
10.3.b Lōgitudo dierꝝ in de.ei⁹:ꝛ in ſiniſtra eius di.ꝛ gloꝛia. Greg. Intrante multitudine gentium eccl'ia ad dexterā extendit: dū quoſdam iuſtificādos ſuſcipit. Ad leuā vo dilataꝛ dum ad ſe quoſdam etiam in iniquitatib⁹ pmanſuros admittit. vn̄
Mt.20.b Multi vocati pau. vo electi. b Noli timere ꝛc. Cum turris babel edificareꝛ: gentilitas quā deus ſibi deſpōſauerat i noe ꝛ filijs ei⁹ q̄ſi i adoleſcētia ſua foꝛnicans a dn̄o derelicta ē vſq ad tp̄s icarnatiōis. Judaica plebs electa: et iō illa vidua. iſta maritata vn̄
Deu.32.b Pars āt dn̄i populus ei⁹: iacob funi.h.ei⁹ Un̄ p
Za.11.b Zachariā: Aſſūpſi duas vgas: vnam vocaui decoꝛem: gentes.ſ. in Noe ꝛ i filijs eius. alteram funiculū.ſ. iudeos quoſ elegit dn̄s ſibi i cōfuſione linguaꝝ in familia heber: Unde
Ibidem ibi dr̄. Et ſuccidi a cultu meo.ſ. virgam q̄ decus dr̄: ꝛ adhibui illam mihi q̄ funicul⁹. c Quia vt mliere. Qui ſequūꝛ tropologiā: ꝛ in loc' difficilimis ex curſu libere diſputatiōis naſcētes fugiūt q̄ſtiōes: hec ad aīaꝫ peccatriceꝫ referūt q̄ abiecta a deo fit nō ex odio ſꝫ ex diſpēſatione: vt p̄ſſa pōdere maloꝝ ad virū reuertaꝛ p̄ſtinū: ꝛ pdita ſubſtātia non deſperet de pr̄is clemētia q̄ filio

a ſ q̄ꝛ modo paries. b ſ nimio gaudio ſicut equus ad victoꝛiam.
decantā laudē: ꝛ hinni q̄ nō pa a b
a ſ opinione. ſ eccleſie vel gētilitatis.
riebas: quoniā multi filij deſer c
ſ q̄ꝛ et ipſa apoſtolos: ꝛ p eos genuit multos. a ſ ſynagoge. de qua: Uacua facta eſt q̄ pariebat ſepte ꝓpter myſteriū.ſ. ſabbati cui p̄ꝛioꝛ populꝰ alligatꝰ erat. b ſ videbaꝛ habere. ſ deū.
te magis q̄ꝫ eius q̄ habebat vi d
ſ cui⁹ dicere facere eſt. a ſ o ſterilis. b ſ p totū mūdū nō in iudea tm̄. c ſ .i. eccleſie per tabernaculū moyſi figurate.
rū dicit dn̄s. Dilatā locū tentō e
a ſ rubꝛicatas.ſ. martyres et hyacinthinas cōtēplatiuos. ſ p̄dicatoꝛes.ſ. eccleſiā ꝓtegētes.
rij tui: ꝛ pelles tabernaculoꝛuꝫ
tuoꝛū extēde. Ne parcas. Lon
a ſ p̄cepta diuina. b ſ ratiōnē et intellectū q̄bus p̄cepta cōſiſtūt.
gos fac funiculos tuos: et clā
a ſ ad oīa loca mūdi.
a uos tuos cōſolida. Ad dexterā f
a ſ verbū euangelij.
enī ꝛ leuā penetrabis: ꝛ ſemēn g
a ſ apl'i: de q̄bus: Niſi domin⁹ ſabaoth reliquiſſet nobis ſemen. b ſ eccleſias vel gētes vel animas.
tuū gentes hereditabit: ꝛ ciui h
a ſ a deo prius. b ſ eccl'ia de gentib⁹.
b tates deſertas inhabitabit. Nō i k
a ſ erubeſcentiā ſicut ante.
li timere: q̄ꝛ nō cōfunderis neq
erubeſces. Non enī te pudebit:
a ſ in edificatione turris.
quia cōfuſiōnis adoleſcētie tue l
obliuiſceris: ꝛ oppꝛobꝛij vidui
a ſ viro tuo ſociata p fidē.
tatis tue nō recoꝛdaberis am
ſ non idola.
plius. Quia domīabiꝛ tui qui
fecit te: dn̄s exercituuꝫ nomen
ſ ſanguine. ſ ſanctificās.
ei⁹: ꝛ redēptoꝛ tuus ſanctus iſ
ſ nō iudee tm̄.
c rael: de⁹ oīs tre vocabiꝛ. Quia m
a ſ mulier derelicta gentilitas: q̄ꝛ cū idolis foꝛnicata. b ſ a deo. c ſ per penitentiā.
vt mūlierē derelictā ꝛ merēntē
a ſ coꝛde vero. b ſ ad ſe. c ſ auerſam.
ſpiritū vocauit tē dn̄s: ꝛ vxoꝛeꝫ
a ſ ad edificatione turris: quādo adhuc nouella et iuuencula. ſ Quia.
ab adoleſcētia abiectam. Dixit
a ſ omnia tēpoꝛa eternitati cōparata quaſi pūctum ſunt. b ſ vſq ad incarnationē.
de⁹ tuus. † Ad pūnctū in modi n
a ſ ſine vllis meritis. ſ Miſericoꝛdia domini plena eſt terra.
co dereliqui te: ꝛ i miſerationi
a ſ de cunctis terris. b ſ paruo tpe.
b⁹ magnis ꝯgregābo te. Jn mō
a ſ ꝓpter idolatriā. ſ cognitionē.
mēto idignatiōis ābſcōdi faciē
meā parūper a te: ꝛ in miſericoꝛ
a ſ redimendo.
dia ſempiterna miſertus ſuum
ſ alias: xit.
tui: Dicit redēptoꝛ tuus dn̄s.

etiā q̄ꝫtū ad gētiles q̄ꝺ vidētes adimpleri iudei qui crediderūt in pꝛimitiua eccl'ia admirātes ꝛ gl'ificantes deū dixerūt: Ergo ꝛ in natiōes gratia ſpūſſcti effuſa eſt. Act'.xj. Scd̄m h̄ igiꝛ pn̄s capitulū in tres partes diuidiꝛ: q̄ꝛ pꝛimo deſcribiꝛ ſaluatiōis fiende per xp̄m dilatatio. ſecūdo fidelium exaltatio. ibi: Noli timere. tertio hoſtiū ꝓſtratio. ibi: Ecce ego creaui. Circa pꝛimū diciꝛ: Lauda ſterilis ꝛc.i. eccl'ia que fuiſti ſterilis in gentilib⁹ tp̄e veteris teſtamenti. ꝛ dicit: Lauda.ſ. interius coꝛde. a Decanta laudē. exterius oꝛe. b Et hinni in coꝛpe: q̄ꝛ foꝛtis motus deuotiōis redūdat exterius in motibus coꝛpis. Ps̄.lxxxiij. Coꝛ meū ꝛ caro mea exultauerūt i deū viuū: ꝛ ſubdiꝛ rō tāte exultatiōis cū dr̄: c Q̄m multi fi. deſerte.i. gētilitatis q̄ fuit deſerta tp̄e ve. te. d Mag' q̄ꝫ eius q̄ habebat virū.i. gentis iudaice: q̄ꝛ in nouo teſtamento plures ſunt fideles de gētilib⁹ q̄ꝫ de iudeis fuerūt tp̄e veteris teſtamēti: ꝛ q̄ꝛ ad multiplicationē fideliū ſequiꝛ augmētatio diuini cultus ſubdit: e Dilata locū tentoꝛij tui ꝛc. p locū tētoꝛij intelligiꝛ locus ſacrificij: eo q̄ ſacrificia in veteri lege fiebāt in tabernaculo accipiēdo tabernaculū ꝓ atrio ſacerdotū q̄ꝺ erat an̄ tabernaculū moyſi factū de coꝛtinis: pellib⁹: tabulis: ꝛ ſimilib⁹ ad erectionē tabernaculi neceſſarijs. locus aūt ſacrificij fuit artus tp̄e veteris teſtamēti: q̄ꝛ nō erat licitū offerre ſacrificiū niſi in hierl'm nec in tota ciuitate: ſed in mōte ſion vbi erat tēplū. ſꝫ tp̄e noui teſtamēti dilatat⁹ ē locus p oꝛbē vniuerſū: vbi a xp̄ianis offerꝛ euchariſtia q̄ eſt noui teſtamenti ſacrificiū. ſm̄ q̄ fuit p̄dictū Malach.j. Ab oꝛtu enī ſolis vſq ad occaſū magnū ē nomē meū in gentib⁹ dicit dn̄s: ꝛ i oī loco ſacrificaꝛ ꝛ offerꝛ noī meo oblatio mūda. ꝛc. ꝛ ꝓpꝛ hoc dr̄ hic: Dilata locū tētoꝛij tui ꝛc. ad deſignādū ampliationē cultus diuini. f Ad dexterā enī ꝛ leuā pe.i. dilataberꝛ ad oēm partē oꝛbis. g Et ſemē tuū gentes hereditabit: q̄ꝛ apl'i ꝛ alij fideles acq̄ſierūt eccl'ie alias gētes p ſuā p̄dicationem. h Et ciuitates deſertas.ſ. a deo ꝓpter idolatrie cultū: i Jnhabitabit. fidē ibi ſeminādo. k Noli timere: q̄ꝛ multiplicatio hoīm nō ē ad leticiā niſi ſit oꝛdinata ad bonū: ſm̄ q̄ dr̄.s̄.ix. Multiplicaſti gentē. nō magnificaſti leticiaꝫ. Jō poſt multiplicationē fideliū hic ꝯn̄r deſcribitur exaltatio eoꝝ. ꝛ diuidiꝛ in duas ptes: q̄ꝛ p̄mo poniꝛ remotio cuiuſcūq cōfuſionis. ſcd̄o aſſecutio honoꝛis. ibi: Paupcula. Circa pꝛimū dr̄. Noli timere q̄ꝛ nō cōfunderis. cuius rō ſubdiꝛ cū dicitur. l Quia cōfuſiōis adoleſcētie tue ꝛc. Ad intellectū hui⁹ l'r̄e ſciendū q̄ a p̄ncipio nō fuit diſtinctio iudee ꝛ gētilitatis: ſed incepit in abꝛaā q̄ circūciſionē accepit in ſignū diſtinctiōis. vn̄ circūciſio ſic diffiniꝛ: Circūciſio ē ſignū diſtinguēs iſrl'a gētilib⁹: ꝛ iō cōfuſio adoleſcētie gētilitatis ē. idolatria: ad quā ſtatim declinauit cultu dei remanēte in abꝛaaꝫ ꝛ ſuis ſucceſſoꝛib⁹ p iſaac. Oppꝛobꝛiū vo viduitatis in gentilitate accipiꝛ a tp̄e legis date: quo ꝓpter idolatriaꝫ q̄ſi a deo dimiſſa eſt ꝛ repudiata ipſa iudea ab ipſo per legē deſpōſata. Confuſio vo adoleſcētie ipſius iudee eſt idolatria: ad quam declinauit poſt dationē legis in deſerto. ꝛ poſtea in terra pꝛomiſſionis: vn̄ dr̄. Hiere.ij. Recoꝛdatus ſum tui miſerās adoleſcentiaꝫ tuam: ꝛ charitatē deſponſationis tue: q̄n ſecuta es me in deſerto. Oppꝛobꝛiū aūt viduitatis eius eſt a tp̄e legis noue quā renuit recipere: ꝛ ſic derelicta eſt a deo ꝛ repudiata ꝓ maioꝛi parte. Nūc aūt ita eſt q̄ iſte cōfuſiōes ꝛ oppꝛobꝛia gentilitatis ꝛ iudee: nō ſunt recoꝛdanda in eccl'ia ex iudeis et gentilibus conſtituta tp̄e gratie eo q̄ ſunt equales iudei et gentiles ad participandum gratiam chꝛiſti in via ꝛ gloꝛiam in patria: ꝛ hoc eſt quod dicit apoſtolus ad Ro.x. Non eī eſt diſtinctio iudei ꝛ greci. nam idem dominus omniū diues in oēs qui inuocant illum: ꝛ ad Gal'.v. et. vj. ca. Jn xp̄o enī ieſu neq circūciſio valet aliquid neq p̄reputiū: ſed noua creatura.ſ. per baptiſmū regenerata. q̄ baptiſm⁹ eſt culpe ꝛ pene deletiuus: ꝛ per cōſequēs cōfuſiōis ꝛ oppꝛobꝛij. ꝓpter q̄ꝺ iudei credentes nō poſſunt aliquid impꝛoperare gentilib⁹ credentibus de p̄reteritis: nec econuerſo. ideo diciꝛ: Quia confuſionis adoleſcētie tue obliuiſceris ꝛc. ꝛ patet littera ex p̄redictis vſq ibi: m Quia vt mulierem ꝛc. vbi alloquiꝛ eccleſiam pꝛout ſe extendit ad iudeos ꝛ gentiles ꝛ fideles qui in p̄reſenti vita cōmuniter affliguꝛ: vt patet ex decurſu veteris ac noui teſtamenti. iō aſſimilaꝛ mulieri derelicte ꝛ merenti: ſed quia iſta triſticia cōuertitur in gaudiū in vita beata: que a tp̄e paſſionis xp̄i eſt aperta. ideo ſubditur: n Ad pūctū in modico dereliqui te. q̄ꝛ quecūq tribulatio vite pn̄tis q̄ſi momētanea ē reſpectu cōſolatiōis celeſtis. iō ſubdiꝛ: Et in miſcoꝛdia ſēpiterna miſert⁹ ſū tui. Notādū q̄ in hac ptevbi trāſlatio noſtra habet: Quia dn̄abiꝛ tui: q̄ fecit te: dn̄s exercituum

L † s̄.26.d

G filio reuertenti anu/
lū ſtolā oſculūq; poꝛ
rigit. a Sicut i die
bus Noe ⁊c̄. Ut cre
dat ſctōꝝ ꝯgregatio
miſericoꝛdiā dn̄i ſem
pitnā: ⁊ ad pūctū eē
deſertos vt amici dei
federe et̄no fiāt ma/
ioꝛū ponit exempla.
b Fūdabo. Hiero.
lxx. Pꝛebebo vel p̄/
parabo tibi carbūcu
luꝫ ⁊c̄. Carbūculus
ſermo ignit⁹: q̇ fuga
tis tenebꝛis erroꝛuꝫ
illuminat coꝛda cre/
dentiuꝫ. Hic eſt quo
Eſaie labia purganꝉ
Gen̄.2.b ⁊ iuxta Gen̄. in terra
euilath naſciꝉ. Sap
phyrus celi habet ſi/
militudineꝫ illos ſig
nificans q̇ cū ſocra/
te dicūt: Scādo aerē
ſolēq; deſpicio. ⁊ cū
Phili.3.d Paulo: Noſtra con
uerſatio in celis eſt.
Jaſpis aūt munit ꝓ
pugnacula q̇ poſſūt
oēm altitudinē ele/
uantē ſe ꝯ ſciētiā dei
deſtruere: ⁊ mēdaci/
um ꝟitati ſubijcere:
Jaſpidū multa gene
ra ſūt: alius eſt ſma/
ragdo ſimilis qui re
peritur in fontibus
termodoontis: ⁊ vo/
caꝉ amaſtiſios q̇ oīa
D fātaſmata fugari pu
tāt. Ali⁹ viridioꝛ ma
ri ⁊ tinct⁹ q̄ſi floꝛib⁹
q̇ in phꝛygia repiꝉ in
ida i ꝓfūdiſſimiſ ſpe
cub⁹. Ali⁹ iuxta hy/
beros hircanoſq; et
mare caſpium: ⁊ p̄ci
pue lacū neuſim. Ali
us niui ⁊ ſpume ſimi
lis eſt marine clemē/
ter mixto coloꝛe ſub/
rutilās. Hec dixim⁹
vt oēs ſpūales grās
in eccleſie ꝓpugna/
culis cognoſcam⁹ q̇
h⁹ vani timoꝛes fu/
ganꝉ: q̄s q̇ habet di/
Canti.5.c cit: Fratrueꝉ me⁹ di/
lect⁹ cādid⁹ et rubi/
cūdus. c Recede.
Cōſolat⁹ ē eccl'iam ō
gētib⁹ ꝓmittēs eis
ſpūales grās: nunc
docet q̇d agat ne ad
uerſarios timeat.
d Ecce ac. Hoc ad
ſe ūuertūt iudei tāq;
ſint futuri ꝓſelyti ex
gētib⁹ tp̄e xp̄i ſui.
e Ecce ego. Nō ꝙ
ſim cā ꝑditiōis eoꝛū
Sꝫ aduerſari⁹ īpu/
gnās vict⁹ ꝑditiōis
victoꝛib⁹ cā ē p̄mij.
f Hec ē he. Ne iu/
ſtus tribulat⁹ defici
at addit pꝛemia.

G. Oēs

a ſ quādo venit diluuiū. b ſ iuramentum.

a †Sicut i dieb⁹ noe iſtud mihi eſt: cui a

ſ et nō ſum tranſgreſſus.

iuraui ne iducerē aquas diluuij vl/

a ſ immobiliter. b ſ o eccleſia cui miſert⁹ ſum.

tra ſup terrā: ſic iuraui vt nō iraſcar b

a ſ ſicut olim. b ſ Celū et terra tranſibūt: verba aūt mea nō tranſibūt.

tibi ⁊ nō increpē te. Montes eni cō c

mouebunꝉ ⁊ colles cōtremiſcēt: mi

ſericoꝛdia aūt mea nō recedet a te:

ſ quod pepigi tecū ſicut cū Noe.

⁊ fedus pacis mee nō mouebitur: d

a ſ qđ nō merito tuo: ſed mea clemētia. b ſ o eccle/ ſia. ſ pꝛius. ſ ſine diuitijs legis ⁊ doctrine.

dixit miſeratoꝛ tu⁹ dn̄s. Paupcula e

a ſ demonū: varioꝛū erroꝛū. b ſ ſine patriarchis: ꝓphetis: apoſtolis. ſ que ſubſtantiā in medicis ꝑ/ diderat. ſ ſpirituſſancti.

tēpeſtāte cōuulſa abſq; vlla cōſola/ f

a ſ in terris celeſtē hierl'm edificās que ſponſa et vx/ oꝛ agni b ſ p̄dicatoꝛū cōtinētiū cōiugatoꝛū.

c ſ pꝛedicatoꝛes.

tiōe: ecce ego ſternā ꝑ oꝛdinē lapi/ g

a ſ Sapphyr⁹ aerij coloꝛ' ſignificat illos qui celeſtē vitam ducunt in terris.

b des tuos: ⁊ fundabo te i ſapphyris

a ſ Jaſpis coloꝛe viridis p̄fert nitoꝛē fidei.

b ſ defenſionem.

⁊ ponā iaſpidē ꝓ pugnacula tua: ⁊

a ſ p̄dicatoꝛes q̇ alios itroducūt. b ſ vita et doctri

poꝛtas tuas in lapides ſculptos: et

na patrū. a ſ pꝛedicatoꝛes qui vita et doctrina ſub/ iectis: et terminū et modū viuendi pꝛeſcribūt.
b ſ In omnē terrā exiuit ſon⁹ eoꝛū. c ſ viuos. ſ. qui voluunꝉ ſuper terram.

omnes terminos tuos i lapides de

a ſ bonis. b ſ reliq̄s. c ſ diſcipulos. d ſ ſpūales.

ſiderabiles. Uniuerſos filios tuos h

a ſ faciā. Erūt oēs docibiles dei. b ſ dabo.
c ſ recōciliando deo et angelis et hominibus.

doctos a dn̄o ⁊ multitudinē pacis

ſ omni virtute.

filijs tuis: ⁊ in iuſticia fundaberis.

a ſ ne calūnieris. b ſ ſi hoc feceris. ſ diabolū vel

c Recede ꝓcul a calūnia: qꝛ nō time/ i k

mēbꝛa eius ſed deum. ſ pauoꝛ.

bis: ⁊ a pauoꝛe qꝛ nō appropinq̄bit

ſ rationi tue. a ſ o pꝛimitiua eccleſia. b ſ gēti/ lis ante ſeruiens idolis. ſ ad me.

d tibi. Ecce accola veniet q̇ non erat l m

a ſ ꝓſelyt⁹. ſ qꝛ alien⁹ a fide tua. b ſ vnitate fidei.

mecū: aduenā quondā tu⁹ adiūgeꝉ n o

a ſ qꝛ. b ſ ſm ſubſtantiā. c ſ diabolū. ſ iniqui/ tatis: ⁊ oīm maloꝛū. ſ ſuggeſtione.

e tibi. Ecce ego creaui fabꝛum ſufflā p

a ſ igneas pꝛunas. i. incentiua vitioꝛū. b ſ inde.
c ſ quodlibet malum.

tem i ignē pꝛunas: ⁊ ꝓferētē vas i q

a ſ vt faciat volūtatē ſuā. b ſ bonū: in ſe malum.
b ſ eoꝛū qui increduli ſunt futuri.

op⁹ ſuū: et ego creaui iterfectoꝛē ad r

a ſ malos. b ſ diabolus vel heretici ꝑſecutoꝛes omnes mali. c ſ a diabolo.

diſꝑdendū. Oē vas qđ fictuꝫ eſt cō s

a ſ p̄ualebit. b ſ hereticoꝛū. ſ philoſophoꝝ.

tra te nō dirigeꝉ: ⁊ oēm linguaꝫ re/ t v

a ſ nūc vel in futuro. b ſ damnabis vel ſeparabis diſputatione cōuictos.

f ſiſtentē tibi i iudicio iudicabis. Hec x y

a ſ vita eterna. b ſ ſanctoꝛū. ſ ieſu. c ſ vt ꝑ labo re eternaliter quieſcant.

eſt hereditas ſeruoꝛū dn̄i: ⁊ iuſticia

eoꝛū apud me dicit dn̄s.

tuū nomē eius. In hebꝛeo habeꝉ ſic: Quia dn̄atoꝛes †Ocl.9.
a tui factoꝛes tui. dn̄s exercituū nomē eius. ibi manife/
ſte apparet pluralitas ꝑſonarū in deo. cū diciꝉ in plu/
rali. Dominatoꝛes tui factoꝛes tui. ⁊ vnitas eſſentie.
cū ſubdiꝉ: Dn̄s exercituū nomē eſt eius: ita ꝙ noīa
pluralis numeri cōiungunꝉ cū noībus numeri ſingu
b laris. a Sicut in dieb⁹ Noe. Hic cōſequēter poniꝉ
cōfirmatio dicti ⁊ hoc iuramēto diuino. cū dꝛ: Sicut
in diebus Noe mihi iſtud ⁊c̄. pactū enī firmū ſtatuit
c de⁹ cū noe de diluuio vltra nō inducēdo ſup terrā. et
codē mō diciꝉ de tribulatione vlteri⁹ nō inducēda ſu
ꝑ eccleſiā. cū diciꝉ: b Sic iuraui vt nō iraſcar tibi
⁊ nō increpē te. increpatio diuina eſt tribulatio a deo
immiſſa. ⁊ ſic pꝫ ꝙ ſcriptura loquiꝉ hic de ſtatu eccle
d ſie triūphantis. vbi cōfuſio ⁊ tribulatio nullū locū ha
bent. Unde ⁊ ad hoc ſubdiꝉ: c Mōtes enī cōmo/
uebunꝉ. ante aduentū xp̄i ad iudiciū. d Fedus pa
e cis mee nō mouebiꝉ. qđ ſi intelligaꝉ de federe gratie
nō mouebiꝉ ab eccleſia militāte generaliter. fedus au
tē gloꝛie eſt oīno immutabile. e Paupcula. Hic
cōſequēter poniꝉ honoꝛis aſſecutio: vbi pꝛimo recoli/
f tur p̄cedēs tribulatio. cū dꝛ: Paupercula tēpeſtate.
ſcꝫ pꝛimo fuit ⁊ eſt. f Cōuulſa ⁊c̄. quia eccleſia vt
plurimū fuit et eſt afflicta: ⁊ erit in p̄ſenti vita: loquē
do de ipſa quātū ad illos q̇ numero ⁊ merito ſunt in
g eccleſia. ⁊ hoc p̄mittiꝉ hic: vt oppoſita conſolatio ſiue
honoꝛatio clari⁹ eluceſcat. cum ſubdiꝉ: g Ecce ego
ſternā ꝑ oꝛdinē lapides tuos ⁊c̄. Quod vno mō pōt
intelligi de eccleſia militante: ⁊ ſic lapides iſti ſunt vi/
ri ſancti in diuerſis gradib⁹ ⁊ officijs eccleſie cōſtitu/
ti: ex q̇b⁹ edificaꝉ eccleſia. Alio mō de eccleſia trium/
phante. ⁊ ſic lapides iſti ſunt beati in diuerſis māſio/
nib⁹ ⁊ gradib⁹ gloꝛie collocati. de quo edificio habeꝉ
Apo. xxj. vn̄ ibi cōcludiꝉ: Et ciuitas nō eget ſole neq;
luna vt luceāt in ea. nā claritas dei illuminabit illā.
h Uniuerſos filios doctos a dn̄o. qꝛ in beatitudine
celeſti oēs vidēt in diuina eſſentia illud qđ ꝑtinet ad
eoꝛū beatitudinē: ⁊ ſic ſunt edocti a dn̄o imediate: et
hoc eſt qđ dꝛ Hiere. xxxj. Et nō docebit vltra vir ꝓxi
mum ſuū: ⁊ vir fratrē ſuū: dicēs cognoſce dn̄m. Oēs
h enī cognoſcēt me a minimo eoꝛū vſq; ad maximū ait
dn̄s. i Recede. i. recedes. k Procul a calūnia.
qꝛ nō habebit locū in patria. l Ecce ac. veniet. i. gen
tilis. m Qui nō erat mecū. ante cōuerſionē ad fi/
dē. n Aduena quōdā tu⁹. i. qui non fuit natione
iudeus. o Adiungeꝉ tibi. i. adequabiꝉ tibi in do/
nis gratie ⁊ gloꝛie. vt. ſ. dictū eſt. p Ecce ego. Hic
i k cōſequenter deſcribiꝉ hoſtiū deiectio. ſ. demonis ⁊ an
tichꝛiſti qui erit inſtrumētū diaboli ad ꝑſequēdū eccle
ſiā. ⁊ hoc eſt qđ dꝛ: Ecce ego creaui fabꝛū ⁊c̄. i. diabo/
lū qui quantū ad materiā q̇ bona eſt a deo creat⁹ eſt:
ſed ꝑ ſuā maliciā depꝛauatus: de quo diciꝉ Job. xlj.
l Halitus eius pꝛunas ardere facit. i. tentationes i coꝛ
m dibus peccatoꝛū et perſecutiones cōtra eccleſiam fide
lium. q Et ꝓferentem vas in opus ſuū: id eſt an
n o tichꝛiſtum quē poſſidebit. et ad ꝑſecutionem fideliuꝫ
applicabit. r Et ego creaui interfectoꝛem ad diſꝑ/
dendum: id eſt michaelē archangelum cui⁹ miniſte/
p rio de p̄cepto domini antichꝛiſtus ⁊ magna pars ad/
herentiū ſibi interficieꝉ. vt dicūt doctoꝛes ſancti. ideo
ſubdiꝉ: s Omne vas quod fictū eſt contra te. di/
q aboli inſtigatione. t Non dirigeꝉ: id eſt intento
fruſtrabiꝉ. v Et omnē linguā reſiſtentem tibi. i.
aduerſantem catholice fidei.
r x In iudicio iudicabis. quia ſancti in extremo iudi
cio cum domino impios iudicabunt.
y Hec eſt hereditas ſeruoꝛū domini ⁊ iuſticia ⁊c̄. qꝛ
s peracto iudicio celeſtem hereditatem in coꝛpoꝛe ⁊ ani
ma poſſidebunt.
t v In ca. liiij. vbi diciꝉ i poſtil. Quia dominabiꝉ tui
qui fecit te dominus exercituū nomen eius.

x y **Additio.** Ubi trāſlatio nr̄a habet. Qꝛ dn̄a/
biꝉ tui qui fecit te. in hebꝛeo habe/
tur. Qꝛ dn̄atoꝛ tui ⁊ factoꝛ tui dn̄s exercituū nomē ei⁹
⁊ ſic in h̄ loco nō apparet pluralitas ꝑſonarū in deo:
nec inde debet ſumi argumētū cōtra hebꝛeos: qꝛ foꝛte
cederet eis in deriſum: ſunt tn̄ multa alia loca in q̇b⁹
hoc myſteriū clari⁹ cōpꝛobaꝉ.

Omnes

Ca. LV

O Mnes ſitientes. Quia vas fictū cōtra eccleſiam dixerat cōterēdū: ⁊ oēm linguā armatā ꝯ ſcientiā dei ſuperādā ꝓuocat credentes ad fluuiū dei q̄ replet᷒ ē aquis. b Ad aq̄s. Spiritusſancti: baptiſmat᷒. vñ: Apud te ē fons vite: et. in. l. t. v. l. Et alibi Si q̄s ſitit ve. a. m. et. b. Has aquas ſpargunt nubes. Ad quas venit veritas dei.
c Et q̄ nō habetis. Grā ſalui facti eſtis ⁊ alibi: Gratis accepiſtis gratis date.
d Comedite. Audiendo: loquēdo: legendo: meditando: operādo: corde retinēdo. Diuina ſiquidē ſcriptura ⁊ potus eſt apta ⁊ cib᷒ occulta: Ipſa eni ⁊ aqua ē ⁊ panis qui de celo deſcēdit.
e Quare appendit᷒ ar. ⁊c̄. Pēſatis ſacra eloquia ſ nō refectionē q̄ ſolā ſpēm lr̄e cuſtodit᷒ ꝯ ſpūali intelligētia pinguedinē interne refectionis amittitis.
f Et feriaʒ vobis. Feriri pactū d̄r: eo ꝙ i pacto cōfirmando hoſtia feriat.
g Ecce teſtē. Prouocauit iudeos ad credēdū. ſ q̄ ſciebat illis nō reddētib᷒ gētiles eſſe credituros dicit ſe filiū miſiſſe q̄ p̄cepta ipius pplus nūciaret. h Dñm deuʒ tuū. Qñ pater d̄r: pater xp̄i ſm diuinitateʒ d̄r: pater glie ſm humanitatē: pat do. no. ie. chriſti.
i Querite dñm ⁊c̄. Hec ꝑtinēt ad iudeos vel ad gētes ſpāliter: ⁊ ad vnūquēq; generalit. Propha ad iudeos. Querite do. ⁊c̄. Quaſi gētes ſuſcipiunt miſc̄dias dō. ⁊ vos dedignamī ſ agite pniam: ⁊ conuertimini dū tp̄s habet᷒. Vñ: Ecce nunc tp̄s acceptabile: ecce nunc dies ſalutis.
k Dum ꝓpe. Ne veſtris vitijs recedat: qui approp̄inquat appropinquantibus ſibi: et filio reuertenti letus occurit.

Non eſt̄

a ſ tā iudei q̄ȝ gentiles.
O Mnes ſitiē Ca. LV
a ſ potuʒ doctrine ⁊ ve. ⁊ no. legis. ſ viuas.
tes venite ad aquās:
a ſ diuini eloquij. ſ fide.
⁊ qui nō habet᷒ ārgentū: ꝓpe
a ſ nolite timere paupertatē diuini eloquij. ſ bene viuēdo: credēdo.
b ſ mēte. ſ fide.
rate ēmite ⁊ cōmedite. Venite
a ſ humana ſapientia emit᷒ au. et ar. b ſ argētū veſtrū reprobū eſt.
emitē abſq; ārgēto ⁊ abſq; vl
ſ terrena. a ſ In pricipio erat verbū. ⁊ cetera hmōi. b ſ ſimpliciū doctrinā. vnde Verbū caro factū eſt.
la cōmutatione vinūm et lāc.
a ſ o ſcribe ⁊ phariſei: heretici et philoſophi. b ſ nitorē eloquētie. c ſ ſpūalib᷒: q̄ ſequimini litterā q̄ occidit: nō ſpūalē intellectū q̄ reficit: hic ē xp̄s q̄ dicit: Ego ſū panis viuus.
Quāre appēdit᷒ ārgētū: nō i pā
a ſ ſtudiū. ſ. in folijs verboꝝ: q̄ aurē preteruolant nō animā ſatiant.
nib᷒: ⁊ lāborē veſtrū nō i ſaturi
a ſ aurib᷒ cordis. ſ actu.
b ſ cōſuetudine.
tate: Aūdite āudiētes me ⁊ co
a ſ chriſtū vel euangelij verbū.
medite bōnuʒ: ⁊ delectabit᷒ in
a ſ charitatis et aliarū virtutū. ſ etſi corp᷒ maceret᷒. b ſ quaſi humiles.
crāſſitudine aīa veſtra. Inclinā
a ſ audiendi. b ſ fide et opere.
te aūrē veſtrā ⁊ venite ad mē:
a ſ obedite. b ſ in deo q̄ ē vite aie. c ſ ſanguine filij cōfirmando euangeliū cui nō ſuccedet alia lex.
auditē: ⁊ viuēt aīa vr̄a et fēriā
a ſ nō breue ſicut populis iudeorū.
vobiſcum pactū ſempitērnum
a ſ cōfirmādo. ſ ꝓmiſſiones ſola miſc̄dia factas. ſ Miſericordias dñi i eternū cātā.
b ſ chriſti. c ſ veracis.
miſericōrdias dāuid fidēles.
a ſ Ego i hoc nat᷒ ſuʒ vt teſtimoniū ꝑhibeā veritati. ſ omniū q̄ ꝓmiſi. b ſ fideliū.
c ſ ego pater.
Ecce tēſtem popūlis dēdi euʒ:
a ſ Nemo venit ad patrē niſi ꝑ me. b ſ legiſlatorē c ſ nō ſolū iudeis. d ſ pater ad filiū.
dūcē ac p̄ceptōrē gēntib᷒. Eccē
ſ o filij a ſ ꝓpter idolatriā. b ſ ad fidē per apoſtolorum p̄dicationē.
gentem quā neſciebās vōcabis: ⁊ gētes que te nō cognouerūt
a ſ dñe refugiū. f. es. n. ſ fide. ſ patrē.
ād te currēt ꝓpter dñm
a ſ ſm humanitatē. b ſ in morte. ſ hic ē filius meus di. ſ in reſurrectione ⁊ aſcēſiōe. ſ gloria quā habes: anteq̄ȝ mūdus fieret: vidim᷒ gloriā ei᷒ gloriā quaſi. v. a. p. ⁊c̄.
dēū tuū ⁊ ſanctū iſrael: q̄ glōri
a ſ ſm humanitatē. b ſ fide opere ſimplicitate. ſ dum viuitis. ſ dū penitentie locus eſt. ſ modo pōt inueniri merito fidei: in futuro videbitur nō inuenietur.
ficauit tē. Quērite dñm dū iue
a ſ in veritate. b ſ dum tēpus habetis
niri poteſt: inuōcate eū dūʒ ꝓ
a ſ qui nō eſt ſatis querere dominū niſi derelinquat impius viam ſ. ſ declina a malo.
b ſ gentilis. ſ prauam.
pe eſt. † Derēlinquat ipiūs viā

O Mnes ſitiētes. Hic incipit capitulū Ca. LV i hebreo. i quo ponit᷒ remediū oppoſitū tertio impedimēto. ſ. poſito. lij. ex cōtēptu xp̄i ꝓcedēte. et ideo hic ponit᷒ ei᷒ eminētia. ⁊ diuidit᷒ in tres ꝑtes: q2 primo deſcribit᷒ ei᷒ magnifica liberalitas. ſc̄do ip̄ius ſūma dignitas. ibi: Ecce teſtē. tertio excitat᷒ nr̄a ſedulitas. ibi: Querite dñm. Circa primum d̄r: Oēs ſitiētes venite ad aquas. ſ. grē i p̄nti: ⁊ glie i ciuitate celeſti: ꝑ ip̄m xp̄m donādas. ſm ꝙ ip̄e dicit Ioh. iiij. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei nō ſitiet i eternū. ſ aqua quā ego dabo ei fiet i eo fons aque ſalientis i vitā eternā. b Et q̄ nō ha. ar. ⁊c̄. q. d. iſta nō cadūt ſub p̄cio tp̄ali: ſ dant᷒ ex mera liberalitate diuina. c Vinū ⁊ lac. ꝑ iſta q̄ in nutribilib᷒ ſūt p̄cipua intelligunt᷒ bona grē ⁊ glie ſpiritualia aīe nutritiua. q2 ꝓpriū ē hoīb᷒ ad cognitionē ſpūaliū ꝑ ſenſibilia deuenire. d Quare appen. ar. ⁊c̄. i. ponit᷒ ſtudiū ⁊ laborē veſtrū circa bona tp̄alia trāſitoria ⁊ deceptoria q̄ nō reficiūt: ſ magis famē ⁊ ſitim faciūt: q2 cupiditatem augēt: Vñ dicit poeta: Creſcit amor nūmi: quātū ip̄a pecunia creſcit. Et idē dicit Ambroſi᷒ ſuꝑ Lucā de hydropico: ⁊ idē ē de ambitione bonoꝝ ⁊ hmōi. e Et delectabit᷒ in craſſitudine. i. grē pinguedine. f Aīa veſtra. nō corpus qd̄ nō ſentit talia. g Inclinate aurē veſtrā ad euāgelicā veritatē. h Et viuet aīa veſtra. vita grē ⁊ poſtea glorie: ⁊ vnde iſta ꝓueniāt ſubdit᷒: i Et feriā vobiſcū pactū ſempiternū. i. legē euāgelicā cui alia non ſuccedēt. k Miſericordias dauid fideles. ſic eſt in hebreo ⁊ i libris correctis. i. miſericordias xp̄i fideliter adimplendas. Qr̄ aūt ꝑ dauid intelligat᷒ xp̄s ptʒ Oſee. iij. Reuertent᷒ filij iſrl̄ ⁊ querēt dñm deū ſuū ⁊ dauid regem ſuū: vbi trāſlatio chaldaica habet: Et obedient meſſie filio dauid regi ſuo. ⁊ Iere. xxx. Seruient dño deo ſuo: ⁊ dauid regi ſuo quē ſuſcitabo eis. Glo. hebraica. Obediēt meſſie filio dauid. Certū ē tñ ꝙ dauid diu ante erat defūctus q̄ȝ iſti ꝓphete eſſent. ⁊ iō nō intelligit᷒ h̄ de ip̄o ſ de xp̄o ab eo deſcēſuro. ſm ꝙ dicit᷒ Ro. j. Qui fact᷒ ē ei ex ſemine dauid ſm carnē. ⁊ eodē mō hic ꝑ dauid intelligit᷒ xp̄s. h̄ etiā ptʒ ꝑ Paulū apl̄m. q̄ Act᷒. iij. allegat hāc ſcripturā de xp̄o dictā. d. Dabo vobis ſancta dauid fidelia: vbi eni trāſlatio nr̄a habet hic: Miſericordias dauid fideles trāſlatio. lxx. quā allegat. Paulus habet: Sancta dauid fidelia. vt dicit gloſa Act᷒. xiij. Ex quo etiā vlteri᷒ ptʒ ꝙ ſnīa toti᷒ capituli ad lr̄aʒ reducēda ē ad tēpus xp̄i hoc etiā: ſentit Ra. Sa. vt ptʒ ex ſupra dictis. l Ecce teſtē. Hic ꝯñr deſcribit᷒ ip̄ius xp̄i ſublimitas: ⁊ primo i doctrina. cū d̄r: Ecce teſtē populis dedi eū. i. in veritatis diuine teſtimoniū. ꝓpter qd̄ dixit Ioh. xviij. Ego i hoc natus ſum: ⁊ ad hoc veni in mūdū: vt teſtimoniū ꝑhibeā veritati. ſc̄do in poteſtatis eminentia. cū ſubdit᷒: m Ducē ac p̄ceptorē gentib᷒. ſm ꝙ d̄r Matth. vl. Data eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. n Ecce gentes. Hic mutat᷒ modus loquēdi de tertia ꝑſona ad ſecūdā: qd̄ frequēter fit in ꝓphetis: ⁊ dirigit ſermonē ad xp̄m d. Ecce gētē id eſt pplm̄ gentilē. o Quaʒ neſciebas. ꝑ approbationem ꝓpter eius idolatriaʒ: eo modo loquendi quo dicitur fatuis virginibus. Neſcio vos Matth. xxv.
p Et gentes que te nō cognouerunt. per fidem.
q Ad te current. ꝑ celerem conuerſionē ad predicationem apoſtolorum. r Propter dominū deū tuū. id ē patrem qui eſt deus ipſius chriſti hominis.
s Et ſanctum iſrael. i. deum ſanctificantē iſrael.
t Quia glorificauit te. quantū ad gloriā corporis in reſurrectione quā tūc habuit xp̄s et nō ante. ⁊ quantū ad ſeſſionem ad dexteram patris in humanitate: quā habuit in aſcenſione: ⁊ quantum ad operationem miraculorū ꝑ apoſtolos factorū in nominis chriſti inuocatione: que videntes populi gentiles ad xp̄m cōuertebant᷒. vt habet᷒ in Actibus apoſtolorū in pluribus locis.
v Querite. Hic cōſequenter excitatur humana ſedulitas ad querendū deū tempore gratie ex conſideratione ſue liberalitatis et maieſtatis. Et primo fit ꝓpoſitū. ſecūdo declaratur dictū. ibi: Non enim. Circa primū dicitur Querite dominum dum inueniri poteſt: id eſt anteq̄ȝ veniat ſeueritas iudicij. x Inuocate eum. per deuotaʒ orationem. y Dum prope eſt. ad exaudiendum paratus: et quia peccatoris oratio nō ē exaudibilis. ideo ſubditur: ʒ Derelinquat impius viam ſuam: id eſt opera ſua mala. Et vir

† 15. di. c. ſi. nali in fi.
† Apo. 22. d
† De pe. di. 1. c. q̄s aliqñ. §. his auctoritatibus.

G a Nõ enī. Ne pute
tis difficile eſſe quod
ſpõdeo:cõſiderate ꝙ
inter mea ⁊ vr̃a cõſi/
lia multa ſit differen
tia:⁊ quanta nature
tãta voluntat⁹ diuer
ſitas. b Et quo
mõ. Alia ſimilitudi/
ne oſtẽdit:qꝛ mult⁹ ẽ
C ad ignoſcẽdũ.
c Panẽ co. ⁊c. Vñ
Eccẽ.11. a Salomõ. Mitte pa/
nẽ tuũ ſup aquas qꝛ
multitudine dierũ in
uenies eũ. hoc ẽ pa/
nẽ doctrine tue ⁊ gra
tiã ſpiritualẽ cũctis
infunde:qꝛ in nouiſ/
ſimo p̃mia recipies.
d Nõ reuertet̃ ⁊c.
Sed poſtq̃ meã im/
pleuerit volũtatẽ in
terris redibit ⁊ ſede/
bit a dextris meis.
Ps.109. ſm illd:Sede a dex.
meis ⁊c. e Mon/
tes.ſ. aĩe ſanctorũ q̃
ꝓ varietate virtutũ
mõtes appellant̃ et
colles. f Pro ſaliũ
cula. Saliũcula acu/
leis ⁊ punctionibus
plena. Abies alta ꝓ
cera fabricandis do/
mib⁹ apta pice fecũ/
da. Grego.ĩ Mo/
P ralib⁹. Pro ſaliũcu
la aſcẽdet abies:dũ
in ſanctorũ corde ꝓ
abiectiõe terrene co/
gitationis altitudo
ſupne cõtẽplationis
exorit̃. Vrtica vero
oĩno ignee nature di
cit̃: Myrtus xo tẽ/
peratiue fert̃ eſſe vir
tutis. Pro vrtica er
go creſcit myrt⁹:cuꝫ
iuſtorũ mẽtes a pru/
rigine ⁊ ardore vicio
rũ ad cognitionis tẽ
periẽ trãquillitatẽq3
ꝑueniũt:dũ iã terre/
na nõ appetũt:dum
flãmas carnis deſi/
derijs celeſtib⁹ extin
guunt. g Et erit
do. Alij. Et erit do/
minus in nomẽ ⁊ in
ſignũ ſempiternũ qđ
nõ deficiet. LVI
b H Ec dicit dñs
b Cuſtodite iu
diciũ. Termi
nato gẽtiũ vaticinio
q̃ ĩ aduẽtu xp̃i d ſali
A uncula ⁊ vrtica ĩ abie
tẽ myrtũq3 mutant̃
loquit̃ ad auditores
illi⁹ tp̃is vt ſe parent
ad aduentũ ſaluato/
ris q̃ eſt miſericordia
⁊ iuſticia. i Cuſto.
Deu.16.d iudiciũ. Nõ accipiẽ/
tes pſonã in iudicio
. Dñi enĩ iudiciũ eſt q̃
iudicat iudicãtes bo
G na. Vñ

ſ iudeus. a ſ antiquas peſſimas de
quibus: Vt quid cogitatis mala in cordib⁹ veſtris.
ſuã:⁊ vir iniquus cõgitatiões ſuas: a
a ſ fac bonũ. b ſ qui nõ vult mortẽ peccatoris:ſed
vt magis cõuertat̃ et viuat.
⁊ reuertat̃ ad dominuꝫ et miſerebit̃ b c
a ſ multũ miſericors. b ſ clementiſſimus pater.
ei⁹:⁊ ad deũ nr̃ꝫ qm̃ mult⁹ ẽ ad igno d
a ſ quaſi et miſereri volo ⁊ poſſum:nõ enim cogi.m.
b ſ cõſiliũ dñi manet in eternũ: cogitationes ei⁹ ĩ ge/
ne.et ge. ſ immutabiles. ſ domin⁹ reprobat cogi
tationes populorum. c ſ ſicut.
a ſcẽdũ. Nõn eĩ cõgitatiões meę cõgi/ e
ſ vane. ſ recte. ſ ſicut. ſ praue.
tatiões vr̃ę:neq3 vię meę vię veſtrę
a ſ angelorũ.
dicit dñs. Quia ſicut exaltant̃ cęli a f
ſ hominũ. ſ recte. ſ prauis.
terra:ſic exaltatę ſũt vię meę a vijs
a ſ imobiles et inueſtigabiles. ſ inſcrutabilia ei⁹
iudicia. b ſ qm̃ vane ſũt. ſ cogitauerũt cõſilia.q.
veſtris:⁊ cogitatiões meę a cõgita/
n po.ſta. a ſ de nubib⁹. b ſ euãgelica doctrina.
b tionib⁹ vr̃is. Et quõ deſcẽdit imber g
ſ apoſtolis.
et nix de cęlo ⁊ illuc vltra nõ reuerti/
a ſ humore. b ſ terrenorũ corda. c ſ aqua viua.
tur:ſed inebriat terrã ⁊ infundit eaꝫ h
ſ ſic. a ſ fructus iuſticie. b ſ Qui ſeminat in lachry/
mis ĩ exultatione me. c ſ filios ſpũales. d ſ p̃dicãti.
⁊ germinare eã facit:⁊ dat ſemẽ ſerẽ
a ſ verbi. ſ doctrine. b ſ exercenti. c ſ ꝓmiſſio
de ſalute iudeorũ.
c ti:⁊ panẽ comedẽti: ſic erit verbum i
a ſ fili⁹: In principio erat verbũ. b ſ humana ſimili
tudine. c ſ ꝓphetarum:apoſtolorũ.
d meũ qđ egrediet̃ de ore meõ. Nõ re k l
a ſ vnde que placita ſunt ei facio. b ſ de redemptio
ne humani generis.
uertet̃ ad me vacuũ:ſꝫ faciet quecũ m
a ſ etiã ſm hoiem p̃dicãdo ad fidẽ cõuertẽdo.
q3 volui:et pſperabit̃ ĩ his ad q̃ miſi
a ſ gẽtes ab idolatria:iudei a legis vmbra. b ſ chri/
ſto qui eſt pax noſtra. ſ gratia vobis et pax.
illđ. Quia ĩ leticia egrediemi ⁊ ĩ pã/ n o
a ſ ad patriã celeſtẽ. b ſ angeli. c ſ patriarche
ꝓphete:apoſtoli. d ſ leti de ſalute veſtra.
e ce deducẽmini. Mõtes ⁊ collẽs cãn/ p q
ſ deo.
tabũt corã vobis laudẽ:⁊ oĩa ligna r
a ſ vel ſiluarũ. ſ primitiue eccleſie.i.fideles q̃ crũt tã
q3 lig.ꝙ plã.e.ſ.d.a. b ſ opere. c ſ ſpinoſis ⁊ vitio/
ſis. ſ pro vitijs virtutes.
f regiõnis plaudẽt manũ. Prõ ſaliun s t
a ſ virtutes. ſ virtutib⁹ exaltati. b ſ igneis acu/
leis plenis. ſ libidinoſis cupidinis.
cula aſcẽdet abies:⁊ ꝓ vrticã creſcet
a ſ odore virtutũ pleni:animaruꝫ medici:myrtus enĩ
eſt odora aromatica:vrtica ignea aculeis plena.
ſ tua. ſ cõmutãs de malo in bonũ. b ſ qꝛ a xp̃o
nominabunt̃ chriſtiani:hoc ſigno inſigniti.
g myrtũs. Et erit dñs nõiat⁹ in ſignuꝫ v x
a ſ nomen chriſti. b ſ vt crucis eius caractere
omnes muniantur vel iurant̃. c ſ fidelibus.
eternum quõd nõn auferẽtur. y
h H Ec dicit do/ Ca. LVI
d ſ iuſtum.
i minus. Cuſtodite iudiciuꝫ z a
a ſ omnes virtutes:a parte totũ.oẽs enĩ
ſibi herent:vt qui vna caruerit oĩbus careat.
b ſ cito veniet.
et facitẽ iuſticiam:quia iuxtã eſt ſa/ b c
a ſ filius meus ſaluans iuſtificans mundũ. b ſ vi
ſibilis mundo appareat.
lũs mea vt veniãt: et iuſticia mea d e

a Et vir iniqu⁹ cogitatiões ſuas. ex hoc ptꝫ falſi/
tas Joſephi dicẽtis ꝙ cogitationes intra manẽtes
nõ ſunt peccata. b Et reuertat̃ ad dñm. ꝑ verã
penitẽtiã. c Et miſerebit̃ eius. dãdo ei gratiã
d Qm̃ multus eſt ad ignoſcendũ.i.ꝓnior q̃ ad
cõdẽnandũ. e Nõ enĩ cogitatiões mee ⁊c. Hic
cõſequẽter declarat dictũ ſuum. ⁊ primo de diuina
pietate.d. Nõ enĩ cogitatiões mee ⁊c. cogitatiões
enĩ humane ſunt ad iniurias vindicandũ. cogita/
tiones aũt diuine ſũt magis ad miſerendũ.
f Quia ſicut exaltant̃ celi a terra: qꝛ celũ ſurſum
eſt:⁊ terra deorſum:ſic cogitationes diuine ⁊ opa
ſunt ſemp eleuata ad ſupiora. ſm ꝙ dr̃ Prou.xvj.
Vniuerſa ꝓpter ſemetipm̃ opatus eſt dñs. Cogita
tiones aũt humane ⁊ opa tendũt ad deorſuꝫ. Gen.
viij. Senſus ⁊ cogitatio humani cordis ꝓna ſunt
ad malũ ab adoleſcẽtia ſua. ſcđo quantũ ad verbi
ſtabilitatẽ. cũ dr̃: g Et quõ deſcendit imber ⁊c.
abſq3 effectu. ideo ſequitur:
h Sed inebriat terram ⁊ infundit eam. et patet
vſq3 ibi: i Sic erit verbum meum. ꝑ ꝓphetas
dictũ. Vel aliter. Verbũ meũ.i.fili⁹. de quo dicit̃
Joh.j. In principio erat verbũ ⁊c. k Nõ egre
diet̃ de ore meo. qꝛ ſemp naſcit̃ a patre:iſta enĩ na/
tiuitas mẽſurat̃ eternitate q̃ cõplectit̃ oẽ tẽpus.
l Nõ reuertet̃ ad me vacuũ. filius enĩ ꝓcedẽs a
patre et veniẽs ĩ mũdũ nõ redijt vacuus in celũ:ſꝫ
patres detẽtos ĩ limbo adduxit ſecũ. iđ ſubdit̃:
m Sed faciet quecũq3 volui.i.quecũq3 ꝑ ipm̃ fie
ri diſpoſui. ſimiliter ſi hoc referat̃ ad verbum dñi ꝑ
ꝓphetas dictũ:nõ fruſtrat̃ effectu a deo intẽto:
n Quia in in leticia egrediemini. vos patres in
limbo detenti. o Et in pace deducemini. ad glo/
riã celi. p Mõtes et colles.i. angeli ſuperiores
⁊ inferiores:eo modo loquẽdi quo dr̃ Ps.cxxiij.
Montes in circũitu ei⁹.i.angeli. vt dicit glo. Au/
guſtini. q Cãtabunt corã vobis laudem. qꝛ xp̃o
aſcẽdente cũ electis fuit gaudium ⁊ leticia angelis
ſanctis. r Et oĩa ligna regionis.i.omnis cre/
atura etiã inſenſibilis. s Plaudẽt manu. cõgau
dentes ſuo creatori. t Pro ſaliũcula aſcendet
abies. qđ exponit Ra. Sa. ſic.i. poteſtas auferet̃
ab impijs:⁊ dabit̃ iuſtis. ⁊ iſtud fuit impletũ in re/
ſurrectione xp̃i. ꝑ quã patres in limbo detenti fu/
erũt de poteſtate demonũ liberati:⁊ ad celũ exalta
ti. ⁊ plenius implebit̃ in iudicio finali: quãdo de/
mones retrudent̃ in infernũ:⁊ omnes electi in cor
pore et anima transferent̃ ad celũ. ideo ſubdit̃:
v Et erit dominus nominatus. ab omnibus ele/
ctis. x In ſignum eternũ: id eſt in ſignũ ſalu/
tis eterne. y Quod non auferetur. quia perpe/
tuitas in ratione vere beatitudinis includitur.
Ca. LVI
z H Ec dicit dominus. Superi⁹ ꝓpheta conſo/
b latus eſt fideles denũciando eis liberatio/
nẽ a malis. hic iterũ eos conſolat̃ denũciã
do eis cõſeruationem in bonis. Et diuidit̃ in tres
partes. quia primo ponit̃ hui⁹ ſalutis p̃paratio. ſe
cũdo hui⁹ ſalutis collatio. ca. lix. tertio ſalutis col
late diſcretio. lxiij. ca. primo in duas: qꝛ primo po/
nit̃ dicta p̃paratio ſeu diſpoſitio. ſcđo tollit̃ erro/
ris occaſio. ibi: Et nõ dicat. Circa primũ ſciendũ ꝙ
debita diſpoſitio ad recipiendũ ſalutem ꝑ chriſtum
donandam eſt ꝙ homines iuſte ſe habeãt erga ꝓxi
mum:⁊ deuote erga deum. primum tangit̃ cum di
citur: a Cuſtodite iudiciũ: quod dicit̃ iudicib⁹
⁊ maioribus: vt nõ declinent a rectitudine iudicij
timore vel amore. b Et facite iuſticiam. hoc dici
tur quantuꝫ ad omnes. qꝛ quilibet tenet̃ viuere iu
ſte cum ꝓximo. c Quia iuxta eſt ſalus mea.i.
chriſtus ꝑ quẽ a patre data eſt mundo ſalus.
d Vt veniat. carnem aſſumẽdo.
e Et iuſticia mea: id eſt chriſtus qui per viam iu/
ſticie ſatiſfecit deo patri. Dicitur autẽ chriſtus iu/
ſticia ⁊ ſalus: quia perfectio chriſti vno nomine nõ
poteſt explicari: ⁊ ideo nominat̃ pluribus nomib⁹
hic ⁊ alibi. Conſequenter ponitur ſecũdũ de diui/
no cultu: cum dicit̃: Beatus

Ps.105. [G]na. vñ: Beati q̄ cuſtodiūt iudiciū ꝛ faciūt iuſticiā in omi t.
a Cuſtodiens ſab. Hiero. Ne. ſit. ſ. ð vi. dieb⁹ ḋb⁹ fact⁹ ē mū/ dus. De ḋb⁹ apl'i ñ e/
Ro.15.c rāt ḋb⁹ ðr: Si ð mðo eſſetis: mūd⁹ qð ſuū
Ibidem. erat di. Ego elegi voſ de mūdo. idcirco o/ dit vos mūdus.
b Et non dicat ꝛc̄. Hoc ꝯtra iudeos q̄ ſi bi tm̄ aduētū xp̄i vē/ dicabāt: ꝛ alios de/
Ro.10.c ſperare cogebāt. Sꝫ non eſt diſtinctio iu/ dei ꝛ greci. c Eu/ nuchus. Propter re gnū celoꝝ: q̄ mortifi/ cant mēbra ſua ſuper terrā: q̄les erāt apl'i. Quib⁹ ꝑ difficulta/ te rei admirantib⁹ et
Mat.19.d dicentib⁹: Quis pōt ſalu⁹ fieri? rñdit ſal/ uator. Qui pt cape/ re capiat. Vñ apl'us de hmōi eunuchis. ſ.
Co.7.c virgib⁹ dixit: Prece ptū dñi nō ha. c. autē do. Eunuchi a na tiuitate. eunuchi ab hoibus facti. eunu/ chi ꝓpter regnū celo rū: oēs ꝯſolaꝛ. q: i le ge dicebaꝛ: Maledi
Deu.7.f. ctus q̄ nō reliquerit ſemē ſ. ter. qð de ſemi ne ſpūalis opis dici/ tur: nō ꝓlis.
d Quia hec di. d. Duo ꝓpoſuit ꝓſely/ tos ſcꝫ et eunuchos. Pri⁹ eunuchis dat p̄cepta viuēdi: et pre mia ꝓmittit: poſt ad ꝓſelytos venit q̄buſ ſilia ꝓmittit. Hic er/ go loquiꝛ eunuchis q̄ deſperātes dixerīt: Ecce ego lignuꝫ ari/ dū: ne ſe putāt ſubia cere maledictione le gis. e Et filijs ad uene. Poſt eunu/ chos ad aduenaſ trā ſit: ꝛ p̄mia ꝓmittit.
f In ſeruos. Qua lis Paul⁹ q̄ de ſe ait:
Ro.1.a Paul⁹ ſeru⁹ xp̄i ieſu: ꝛ Moyſes famulus dei. g Holocau/
Col.3.a ſta ꝛc̄. Mortificate mēbra vr̄a q̄ ſūt ſup
Ro.12.a trā. ꝛ alibi: Exhibe/ at' corpa v. ho. deo vi. Holocauſtū to/ tū offerꝛ deo ꝛ incen diꝛ: Victie ꝑs ſacer/ dotib⁹ daꝛ. Holocau ſtū deo tribuit q̄ mū/ dū reliq̄t: vt ſp vacet orōni. Victimā q̄ ðo ſeruit: ꝛ q̄ mūdi ſunt diſponit iuſte.
h Sup alta. Fideꝫ q̄ ſup quā

ſ hominibus. a ſ q: beati q̄ cuſtodiūt iu. ꝛ fa. iuſ. in omni tempore. ſ fortis.
vt reueletur† Beatus vir qui fa/ a
a ſ iudiciū et iuſticiā. b ſ interioris hois. vn/ de in leuitico ſepe homo homo dicit. ſ ſtrenue.
cit hoc: ꝛ filius hois q̄ apprehē/
a ſ feriando a vitijs: inſiſtēdo bonis opibus.
a det iſtud. Cuſtodiēs ſabbatū ne b
ſ male operando. ſ. ſ.
polluat illud: cuſtodiēs manus c
a ſ quodlibet peccatum.
b ſuas ne faciat oē malū. Et nō di d
ſ proſelytus. ſ gentilis. a ſ ꝑ circūciſionem.
cat filius aduene q̄ adheret do/ e
a ſ cum venerit non dignans me equali gloria. ſ hoc. ſ.
mino dicens: Separatiōe diui/ f
ſ iſraelitarum.
det me dñs a populo ſuo. Et nō g
c dicat eunuchus: Ecce ego lignū h i
ſ q: ſine prole. ſ vere.
d aridum. Quia hec dicit dñs eu/ k
a ſ cōtinētib⁹. ſ vñ: Beata ſteriꝛ īmaculata q̄ nō cognouit virū in delicto. b ſ a vitijs ceſſādo.
nūchis: Qui cuſtodierit ſabbata
a ſ de preceptis meis. b ſ cōtinentiā. c ſ non precepi. vñ. Qui poteſt capere capiat. ſ nō que pro imbecillitate permiſi.
mea: ꝛ elegerit que ego volui: ꝛ l
ſ omni fide. a ſ bonum. b ſ quod pepegerūt mecum in baptiſmo.
tenuerint fedus meuꝫ: dabo eis m n
a ſ in domo patris mei mā. mul. ſ. ſ in nūero p̄dicatoꝝ. b ſ vt muniāt ſubiectos verbo et ex/ emplo.
in domo mea ꝛ ī muris meis lo/ o p
a ſ quod nulla obliuione delebitur. b ſ excellenti⁹. ſ. q̄ꝫ ſi filios et filias generaſſent.
cū: ꝛ nomen melius a filijs et fi/ q
ſ chriſtianum quod non deficiet.
liab⁹† Nomen ſempiternū dabo r
ſ vel is. ſ gentilis.
e eis qð non peribit. Et filios adue s
a ſ fide. b ſ dabo. c ſ ſeruiēdo: honorādo.
ne qui adherēt domino vt colāt
a ſ quaſi filij. b ſ qð eſt chriſt⁹. c ſ xp̄i. ſ filij.
eū: ꝛ diligānt nomē eius vt ſint
ſ eunuchum aduenā. ſ vt ſupra.
f ei in ſeruos: omnem cuſtodiētē
a ſ vt ſp īſiſter orōni. vñ: Sine ītermiſſiōe orate
ſabbatū ne polluat illud: ꝛ tenē
tem fedus meū: adducaꝫ eos in t
a ſ chriſtum ipſum: qui mons domini: vel eccle/ ſiam preſentem vel domo veritatis.
montem ſanctū meuꝫ: et letifica v
a ſ in eccleſia vel in eterna beatitudine.
bo eos in domo orationis mee.
a ſ ſpiritualia. b ſ eunuchoꝝ q̄ ſe totos conſe/ crant domino. c ſ victima a vincendo.
g Holocauſta eoruꝫ ꝛ victime eo/ x
ſ aduenaꝝ q̄ ad temp⁹ vacant orōni. ſ chriſto.
h rum placebunt mihi ſup altari
a ſ non figurale templū. b ſ eccleſia extra quā nec ſacrificij nec orationis locus eſt.
meo.† Quia dom⁹ mea domus
a ſ nō tauroꝝ: nō hyrcoꝝ. b ſ nō tm̄ iudeis.
orationis vocabitur cunctis po y
a ſ hoc promittens. b ſ in vnū ouile. vñ: Vt fi lios dei q̄ erant diſperſi cōgregaret in vnum.
pulis: ait domin⁹ deus qui con/ ꝫ
a ſ diſpſos iſrl' duodecī trib⁹ ꝑ mūdū vel ꝑ di/ uerſos errores. ſ q̄b⁹ ſcribit petr⁹ q̄ſi electis ad uenis diſpſionis. b ſ diſperſis congregatis.
gregat diſpſos iſrael. Adhuc cō/ a

a Beatus vir qui facit hoc. ſcꝫ quod poſtea ſubditur:
b Cuſtodiens ſabbatū ne polluat illud. per ſabbatuꝫ quod erat ordinatū ſpecialiter diuino cultui: intelligiꝛ omne illud quod pertinet ad diuinum cultuꝫ in noua le ge. † Sap. 1. a
c Cuſtodiens manus ſuas. a malis operibus in quibus maxime eſt tranſgreſſio ſabbati ꝛ cultus diuini magis q̄ꝫ in operibus corporalibus vtilitati hominū de ſeruientibus.
d Et non dicat ꝛc̄. Hic conſequēter re/ mouetur error oriens circa predictā diſpoſitionē: ꝛ diui/ ditur in tres partes: ſm̄ tres errores. ſecunda pars inci/ pit ſequenti ca. tertia. lviij. ca. Prima in duas. q: primo ponitur erroris remotio. ſecundo doctoruꝫ punitio. ibi: Omnes beſtie. Prima adhuc in duas. quia primo error tollitur. ſecūdo contraria veritas aſſeriꝛ. ibi: Quia hec dicit. Iſte aūt error prim⁹ procedit ex defectu naturali. ſ. generis ꝛ prolis. Ex h̄ eni ꝙ gentiles cōuerſi ad iudaiſ/ mū nō admittebanꝛ ad cetū iudeoꝝ equaliter: q: recipie banꝛ ad legis obſeruantiā: nō tm̄ admittebantur ſtatim ad ea q̄ erant honoris: ſed aliq̄ in tertia generatiōe: ꝛ ali qui in decima: ꝛ aliq̄ nunq̄ꝫ: vt dictū fuit plenius Deuꝛ. xxiij. ꝛ ex hoc credebāt ꝙ in premio beatitudinis eēt ſtan ta diſtantia. ꝛ h̄ remoueꝛ cū diciꝛ: Et nō dicat fili⁹ adue ne. i. gentilis natiōe. B
e Qui adheret dño. ꝑ veram fi dem.
f Separatione diuidet me dñs. in retributione iuſtorū.
g A populo ſuo. ſ. iudaico. Similiter q: de/ fectus prolis in lege erat vituperabilis aliqui ſimplices prole carentes: q̄uis eſſent de populo iſrael: eſtimabāt ſe deficere a premio iuſtorū: eo ꝙ nō multiplicauerāt po/ pulū. ꝛ hoc remoueꝛ cum diciꝛ:
h Et nō dicat eunu/ chus. i. impotens ad generandū.
i Ecce ego lignum aridū. ꝛ nō faciens prolis fructū: ꝛ ſubintelligiꝛ diminu tio mercedis vel ablatio.
k Quia hec ꝛc̄. Hic conſe/ quēter ꝯtraria veritas aſſeriꝛ: videlicet ꝙ eunuchus et gentilis veniens ad fidē tm̄ bonū ꝯſequeꝛ gratie in pre ſenti ꝛ glorie in futuro. ceteris tm̄ parib⁹: quantū recipi/ et iudeus natiōe ꝛ dotat⁹ multa prole: ꝛ hoc ptꝫ imple/ tū in noua lege: Act'. x. vbi ſpiritusſanct⁹ in ſigno viſibi li deſcendit ſuꝑ Corneliū ꝛ alios gentiles cū eo exiſten/ tes: ſicut ceciderat ſuꝑ apoſtolos et alios fideles de iu/ deis exiſtentes. ꝓpter qð dicit Paulus apl'us Rom̄. x. Nō eſt diſtinctio iudei ꝛ greci. nā idem dñs oīum diues in oēs qui inuocāt illū. ꝛ hoc eſt qð diciꝛ: Quia hec di/ cit dñs ꝛc̄. i. debite deū coluerint.
l Et elegerint que ego volui. ſ. iuſte viuere cū ꝓximo.
m Et tenuerint fedus meū. i. legē euangelicā ꝑ quā deo federamur. † Sap. 3. d
n Dabo eis in domo mea. i. in eccl'ia militāte. vt dictū eſt. ſ. ij. ca.
o Et in muris meis. i. in eccl'ia triūphan/ te que ꝑ muros intelligiꝛ: eo ꝙ violentia nō pōt ibi īfer/ ri.
p Locū. recipiendo grām in pñti ꝛ gloriā in futu ro.
q Et nomē melius ꝛc̄. iſtud ꝓprie referꝛ ad illos qui ſe caſtrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ per caſtitatis obſer uantiā: que melior eſt ꝛ magis meritoria q̄ꝫ fecunditas prolis: ſm̄ ꝙ dicit ſaluator Matth. xix. Sunt eunuchi q̄ ſe caſtrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ: q̄ poteſt capere capiat: id eſt tantū bonū ꝓpter ſui altitudinē nō p̄cipiꝛ ſed ꝯſu litur. C
r Nomē ſempiternū dabo eis. qð nō pōt intel ligi de vita pñti. vbi nō ꝯtinuaꝛ nomē taliū ꝑ ſucceſſio/ nē generationū: ſed intelligiꝛ de vita beata. Cōſequēter oſtendiꝛ ꝓpoſitū in gentilib⁹. cū diciꝛ:
s Et filijs ad/ uene ꝛc̄. ꝛ ptꝫ ſnīa ex dict' vſq̄ ibi:
t Adducam eos ꝛc̄. i. in gloriā celeſtē vbi nihil admittiꝛ niſi ſanctū. Apo cal'. vlt'. Nō intrabit in illā aliq̄d coinq̄natū: ꝛ p̄mittiꝛ hic ſtat⁹ eccl'ie triūphātis: eo ꝙ eſt prim⁹ in intentiōe: et ſubditur ſtat⁹ eccl'ie militātis. cū diciꝛ:
v Et letifica/ bo eos ꝛc̄. orationes eoꝝ acceptādo. ideo ſubditur:
x Holocauſta eorum ꝛc̄. et dicuntur hic holocauſta et victime quecunq̄ bona ad gloriaꝫ dei facta. Poteſt etiā hoc accipi ſpecialiter de euchariſtia que eſt ſacrificium fi delium: ꝛ dicitur holocauſta ꝛ victime in plurali: q: con tinet in ſe virtutem omniū ſacrificiorum veteris leg' mo do ſupereminenti. † ss. di. c. 2. et. 1. q. 3. c. ſaluator. in fi. 16. q. 7. c. hoc dixim⁹ in prin.
y Cūctis populis. ſine aliqua ac/ ceptatione. propter quod dixit Petr⁹ Act'. x. In verita te comperi quod non eſt perſonarum acceptor deus ꝛc̄. Mat. 21. d Mar. 11. c Luc. 19. g
ꝫ Qui congregat diſperſos iſrael. i. omnes electos in vnitate charitatis ꝛ fidei.
a Adhuc congregabo ad eum omnes ꝛc̄. quia poſt congregationem fidelium ī vi/ ta pñti modo p̄dicto fiet iteꝝ ꝯgregatio ipoꝝ in celo: et illa congregatio amplius nō diſpergetur.

o Oīns

☞ ſup quaz oĩa offe-
runt: ſine q̃ ĩpoſſi
bile eſt deo place-
Abac. 2. a re. Añ: Iuſt⁹ autē
me⁹ ex fide viuit.
a Oĩs be. Vox
ꝓphete q̃ aduocat
romanos ad exci-
D diũ hierl'm q̀bus
pene tot⁹ orbis ſer
uiebat. Vel ꝑ be-
ſtiam demões q̀b⁹
ad deuorãduz iu-
dei traditi ſunt.
b Ceci. Non ha
† 43. di. c. 1. in prin. bentes xp̃m verũ
lumē vel fidē ⁊ ali
as virtutes.
c Canes. Sicut
canes gregem: ſic
prelati debent cu-
ſtodire plebem.
Canes impud.
Mõ eſt: ſic̃ canes
ſine diſcretiõe etiã
bonos ſepe perſe-
quunt̃: ſic et iudei
impudent̃ clama-
Luc. 23. c uerunt cruci. cru.
eũ: ⁊ nec dñi ſatu-
rati ſũt opprobrijs.
d Venite ſuma.
Sic ꝑuertebãt q̃
corrigere debue-
rant. Et q2 omnes
peccauerũt traditi
ſunt in man⁹ roma
noꝝ. Unde ſupra:
Neſcierũt ſaturi-
Moralit̃ tatē. Mora. Ve
nite vitem⁹ exem-
Eph. 5. d pla maloꝝ: nec in-
ebriemur vino in
q̃ eſt luxuria: nec
voluptatib⁹ obru-
amur: nec ꝯtra ad
uerſarios muti ſi-
mus. Ca. LVII
A e I Uſtus pe-
i rit ⁊c̃. Hec
referũt iu-
dei ad Eſaiã q̃ ſer
ra lignea ſectus a
manaſſe impijſſi-
mo rege: ⁊ alioſ ꝓ
phetas quos ipſe
occidit appellãt vi
ros miſcdie. Sed
veri⁹ hic de illo di
cit̃ q̃ eſt ſumme iu-
Mat. 27. b ſt⁹. de q̃: Nihil ti-
bi ⁊ illi iuſto: ⁊ pi-
Ibidē. c lat⁹: Quid faciã
d̃ ieſu qui dicit̃ iu-
ſtus? f Et nõ
eſt qui ⁊c̃. Propt̃
ſpeculatores ce-
cos: et canes mu-
tos: non eſt: quia
ceci ⁊ muti ignorã
tes ſapiãz nõ cogi
tant ea q̃ dei ſunt.
g Veniat pax.
Propheta precat̃
vt xp̃s veniat. ⁊ re
ſurgēs a mortuis
requieſcat in cu. in
glia. ſ. paterne ma
☞ ieſtatis.

ſ ego pater. ſ chriſtũ. ſ in ꝑdeſtinatione.
gregabo ad eum congregatos
a ſ gentes ſine ratione. b ſ mũdi. c ſ de longinquo.
a eius. Omnes beſtie agri venite a b
a ſ iudeum non credentē in chriſtum. ſ cele-
ſtem panem: carnē agni.
b ſ Non tradas beſtias ani. con. tibi.
ad deuorandum: vniuerſe be-
a ſ inculte gentilitatis. b ſ ſcribe ⁊ phariſei
ſacerdotes: reges: ꝓncipes: ſic ⁊ hodie in eccl'ia.
ſ quia
ſtie ſaltũs. †Speculatores eius c
a ſ Si cecus cecum ducat ambo in fo. ca.
ſ deum veram lucem.
b ceci oēs: neſcierũt vniũſi: †canes d
a ſ ſine voce ꝑdicationis contra inimicos.
b ſ q2 aſtricti vitijs. c ſ ꝑdicare.
c ſ ſapiētes in malo.
muti nõ valentes latrare: viden e f
ſ in peccatis.
tes vana: dormiētes et amãtes g
ſ quibus decipiebantur a demonibus quaſi nõ
poſſunt loqui veritatem ſed mēdacium.
c ſomniã: ⁊ canes impudentiſſimi
a ſ peccatorum. vnde: Canis reuerſus ad
vomitum. Et alibi. Qui deuorat plebem meã ſi-
cut eſcam. ſ qui ⁊ canes.
neſcierũt ſaturitatez. Ipſi paſto h
a ſ legis ⁊ prophetarum. vnde: Er-
ratis neſcientes ſcripturas.
res ignorauerũt intelligentiaz. i
a ſ prauam. b ſ nõ dei. c ſ Omnes
declinauerũt ſimul inutiles facti ſunt.
Omnes in viaz ſuam declinaue k
a ſ quia a via domini declinauerunt. b ſ que
ſua ſunt: non que ieſu chriſti querētes.
rũt: †vnuſq̀ſq3 ad auariciam ſuã l
a ſ principib⁹. ſ a planta pedis vſq3 ad verti-
cem non eſt in eo ſa. ſ populum.
d a ſũmo vſq3 ad nouiſſimũ †Veni m
c ſ omedam⁹ et bibam⁹ cras enĩ moriemur.
te ſumam⁹ vinũ: ⁊ ipleamur ebri
a ſ vel ſicera: in hebreo enĩ ſicera ē oĩe qð ine-
briare põt. b ſ vñ ſupra: Neſcierũt ſaturitatē.
etate: ⁊ erit ſicut hodie: ſic ⁊ cras n
⁊ multo amplius. Ca. LVII
a ſ q2. ſ chriſtus. ſ morit̃. ſ opinione infide
liũ: vel imēſitate tormētoꝝ. b ſ reꝓboꝝ iudeoꝝ.
e f I Uſtus perit et non eſt o p
a ſ quia ceci: muti: ignorantes ſapi
i entiaz: nõ cogitant ea que ſunt dei.
ſ eum ꝓ nobis: nõ poſſe cruciari.
qui recogitet in corde
a ſ apoſtoli: miſericordia dei ad nos miſſi.
b ſ de mundo ad dñm ꝑ tormenta tranſeunt.
ſuo: ⁊ viri miſericordie colligũt̃: q r
a ſ eos iniuſte pati: ⁊ iõ iuſte coronari. b ſ a ꝑ-
ſentia petĩ: vel q2 petã nr̃a ꝑtulit in corpe ſuo ſu
per lignũ vt petĩs mortui iuſticie viuam⁹.
quia nõ eſt qui itelligat. A facie s t
a ſ vt mala. ſ. ſeculi nõ videat. b ſ ad dexterã
patris. ſ chriſtus.
g enĩ malicie collect⁹ ē iuſtus. Ve- v x
a ſ ad gētes ꝑ apoſtolos quibus dictũ eſt: Pa-
cem relinquo vobis: pacē meam do vobis.
ſ chriſti. b ſ eterna beatitudine.
niat pax: requeſcat in cubili ſuo q̃ y
a ſ recto tramite rediēſ ad p̄rez. b ſ ſblato iuſto
ambulauit i directiõe ſua. Vos z a
a ſ auſcultate verba mea. b ſ iudaice gētis q̃
et idola coluit: et auguria obſeruauit.
autem accedite huc filij augura- b
a ſ que mechata eſt cum ligno et lapide. ſ que
relicto deo: adheret diabolo.
tric̃: ſemen adulteri ⁊ fornicarie. c

a Omnes beſtie. q2 error ꝑmiſſus procedebat ex ignorã-
tia credentiũ. Hic ꝯſequēter ponit̃ punitio doctoꝝ qui de-
bebant eos de ꝯtraria veritate docere: ⁊ ita fuit in deſtru-
ctione hieruſalē ꝑ Titũ: qui ſacerdotib⁹ noluit parcere di
cens iuſtũ eſſe ſacerdotes cũ templo ꝑire. ⁊ hoc eſt qð dici-
tur: Oĩes beſtie agri. i. multitudo exercit⁹ romani.
b Venite ad deuorandũ. i. ad deſtruenduz ſacerdotes et
templũ. ⁊ cauſa ſubditur: c Speculatores eius. i. ſacer-
dotes ⁊ doctores ad quos ſpectat pericula preuidere: ⁊ po
pulo nunciare. d Ceci oĩes. i. in cognitione ſaluator̃
quem reprobauerunt. ꝓpter quod de ipĩs dicit̃ Mat. xv.
Ceci ſunt ⁊ duces cecorũ. e Canes muti ⁊c̃. q2 nõ latra
bant contra populi vitia: eo ꝙ erant ſimilib⁹ ⁊ maioribus
peccatis irretiti. f Videntes vana. q2 tunc mag̃ ſtude-
bant in curioſis vtpote curſu ſiderũ ⁊ ſimilib⁹ q̃3 in lege et
ꝓphetis. ꝓpter quod ſaluator dixit eis Matth. xvj. Faci
em celi diiudicare noſtis: ſigna autē tempoꝝ nõ poteſtis. ⁊
vocat ibi temporũ ſigna que de aduentu chriſti ꝑ prophe-
tas erant dicta. g Dormiētes. in hoc notat eos de car
nalitate: ⁊ etiã de guloſitate. cũ ſubditur: Canes impudē-
tiſſimi ⁊c̃. h Ipi paſtores ⁊c̃. i. ſacerdotes ⁊ doctores:
qui paſcere debent populũ verbo ⁊ exemplo. i Ignora
uerũt intelligentiã. verã ſcripturaꝝ. ꝓpter qð ſaluator im-
properat eis Marci. vij. ꝙ irritabãt mãdata dei ꝓpter tra
ditiones ſuas: ⁊ de falſo intellectu in ſcriptura arguit eos
in pluribus locis euãgelij. k Oĩes in viam ſuam de-
clinauerũt. ⁊ que ſit illa ſubdit̃ cũ dicit̃: l Unuſquiſq3
ad auariciã ſuã. ſacerdotes enĩ ⁊ ſcribe multũ ad auariciã
declinauerũt: ⁊ ſub ſpecie religionis oblationibus ⁊ conſi
milibus populũ multipliciter ſpoliabãt. ꝓpter quod ſta-
tuerant in templo homĩes qui vendebant oues ⁊ boues ⁊
numularios: vt dictum fuit plenius Ioh. ij. ⁊ Matth. xxj.
vnde ⁊ in libro hebraico q̃ d̃r ionia: ⁊ eſt autenticus apud
iudeos. dicit̃ ꝙ in ſecũda domo erãt auaricie intenti: ⁊ vo-
cat̃ ſcða dom⁹ tēplũ in reditu captiuitatis babylonice edi-
ficatũ vbi xp̃s fuit oblat⁹: ⁊ vbi legit̃ pluries docuiſſe.
m Venite ſumam⁹ vinũ. iſtud erat verbũ eoꝝ ſemetipſos
ad carnalitates inuitantium. n Et erit ſicut hodie ſic ⁊
cras ⁊c̃. q2 ſemꝑ inueniebant nouos modos extrahēdi pe
cuniã a populo ad ꝯtinuandũ iſta ⁊ ampliandũ.
o I Uſtus perit. Hic remouet̃ er- Ca. LVII
ror ſecũdus q̃ ꝓueniebat ex defectu penali. ex h̃ enĩ
ꝙ aliq̃ ꝯſiderabant iuſtos de cõmuni curſu tpaliter
affligi ꝑ ceteris: ⁊ maxime xp̃m ⁊ apl'os et fideles alios in
primitiua eccl'ia cogitabãt ꝙ hoc eſſet ꝓ peccat̃ eoꝝ ⁊ refu
giebant vitã ⁊ doctrinã ipoꝝ: ad oppoſita vitia ſe ꝯuerten
tes in veteri ⁊ nouo teſtamēto: ⁊ ſm hoc pñs capitulũ di-
uidit̃ in duas ꝑtes. q2 primo error excludit̃. ſcðo malicia
eoꝝ arguit̃. ibi: Vos aũt. Circa ꝑmũ d̃r: Iuſt⁹ perit. i. xp̃s
q̃ morte ꝯfuſibili ex h̃ mũdo trãſijt. p Et non eſt q̃ reco
gitet. ꝙ h̃ nõ eſt ꝓpt̃ ſuũ delictũ: ſ3 ꝓpter nr̃m expiandũ.
q Et viri miſcdie. i. apl'i alijq3 fideles ex cõpaſſiõe aiaꝝ ſe
laborib⁹ ⁊ tormētis exponētes. r Colligunt̃. de vita ꝑ
ſenti: ſicut fruct⁹ maturi ad reponēdũ in horreo celeſti.
s Nõ eſt q̃ intelligat. ꝙ hoc ſit ad bonũ ipoꝝ: ſed magis
ad malũ vt eſtimãt. quod excludit̃ cũ ſubdit̃: t A fa-
cie enim malicie. hoĩm ꝑſentis vite. v Collectus eſt iu-
ſtus. in hebreo celeſti. x Veniat pax. celeſtis ſuꝑ eum.
y Requieſcat in cubili ſuo. i. in gradu glie ſibi ꝑparato.
z Qui ambulauit. in pñti vita. a In directiõe ſua. nõ
declinando a recta via. b Vos aũt. Hic ꝯſequēter ar-
guitur errantiũ malicia. ſecũdo cõmendat̃ redeuntiũ peni
tentia. ibi: Qui aũt. tertio amborũ differētia. ibi: Non enĩ
⁊c̃. Prima in duas. q2 primo arguit̃ malicia populi iudai-
ci captiuitatē babylonicã ꝑcedens. ſecũdo ſubſequēs. ibi:
In multitudine. Malicia aũt ꝑcedens potiſſime fuit ido-
latria: ꝓpter quã ſecuta ē captiuitas illa: vt ꝑ3 ex. iiij. Re-
g̃. ⁊. ij. Paralip. ⁊ hoc eſt quod dicit̃: Vos autez accedite
huc filij auguratric̃. i. gent̃ iudaice: q̃ fuit multũ intenta
augurijs tꝑe manaſſe: ⁊ alioꝝ regum maloꝝ. c Semen
adul. ⁊ for. ſic ē in hebreo ⁊ ĩ libris correct̃. vocat̃ autē hic
adulter ipm idolũ: ⁊ fornicaria ipa iudea: q̃ ꝑ idolatriã cũ
idolo fornicata fuit: ⁊ ſic poſteri eoꝝ dicunt̃ filij fornicarie
⁊ adulteri: ⁊ non ſolum illi qui fuerunt ante captiuitatem
babylonis: ſed etiam illi qui fuerunt poſt: etiaz temꝑe chri
ſti: quia ſicut merita patrum vt abraam: iſaac ⁊ iacob recor
dantur ad laudem bonorum: ita mala idolatrarum impro
perantur malis.

Super

Glo.ordi.

¶ teſtatis: vel in eccl'ia in q̄ in directione ambulauit: Pe.2.d q2 peccatū nō fecit: nec i.ē do.in o.e. a Sup quē Vox filij. Sup quē lu. q̄ſi nuſi ſup me. dicētes: Pro/ Mat.26.g phetiza: q̄s ē q̄ te pcuſſit? Tropo. b Nunq̄d nō vos. Tro pologice poſſūt hec de he/ reticis legi: q̄ ſunt filij ſce/ leſti mendaces: ſemen dia boli q̄ eſt pater mendacij: qui ꝯſolant̄ in ſecte ſue ſi/ mulacris: ſubter lignum frondoſum. ſ. voluptates Gen.3.b ſuas. Sicut Adam poſt peccatū abſcondit ſe ſub/ ter lignum: ne del pateret reſpectui. Hi filios quos deceperunt immolant in vallibus. Hi in baratro i/ pietatis ſubter imminen/ tes petras: que ſemp mi/ nantur ruinā. Que ꝓ di/ uerſitate mendacij ⁊ vari/ etate ꝑuerſorū dogmatū plures dicunt̄ petre. Nos aūt vnā petrā habem⁹ q̄ ſemp populū dī ſequitur: de q̄ ppl's iſrl' bibebat: cū familiaritate dn̄i fruebat̄. c Libamen. Vinū: ole/ um ⁊ hmōi liquamia. Sa/ crificiū panis victima: et huiuſmodi. d Sup m. e. ⁊c. Heretici quoq̄ q̄ ele/ uantur in ſupbiā: q̄ eccle/ ſie humilitate ꝯtempta ſi/ bi excelſa promittunt: do/ gmatū ſuoꝝ montes aſcē/ dunt: ⁊ ibi cubile ſuū de/ Gen.19.f monib⁹ ꝯſtituūt. Et q2 cō uerſi ſunt retrorſum vxorē loth imitantes: mutant̄ i ſtatuā ſalis: hn̄tes imagi/ nē eccleſiaſtice ꝯditure et ſaporē nō hn̄tes: q̄ proijci/ untur foras vt cōculcētur ab hoībus. e Et poſt oſti. Quaſi nō ſolū i mon tib⁹ idola adoraſti: ſ; poſt oſtiū poſuiſti vt ingredi/ ens ⁊ egrediens videres: ⁊ ſp adorares. f Quia iuxta me.d. Metaphora adultere ſicut ſupra mere/ tricis: q̄ſi dormiente viro clā ſuſcipiat adulterum: ⁊ diſcooperiat palliū: dila/ tet ſtratū ⁊ faciat pactum q̄ſi dot' inſtrm̄. In q̄ ſigni ficat ꝙ etiā in tēplo ſimu/ lacrū baal poſuerit: ſicut etiā meretricē arguerat ꝙ in introitu domoꝝ ⁊ locis tenebroſis poſt oſtia pro/ ſtituta ſit omnibus expo/ ſita intrantibus.

g Miſiſti legatos. Vt afferrēt longinq̄ idola. q̄ſi nō ſufficiāt vicina. Et i ꝭ babylonioſ ⁊ egyptios de os ſignificat. h In mul. Qui ābulat via regia nō laborat. Vna via ē veritat' Io.14.a q̄ dicit: Ego ſū via veritas ⁊ vita. Mlte vie mūdanoꝝ. Eſa.55.c vn̄: Nō ſic vie mee vie vr̄e. ¶ Qui aūt

Eſaie Ca. LVII

a ſ niſi ſup me. b ſ in paſſiōe. ſ conſpuendo fa/ ciem: vellendo barbam. c ſ inclamantes: Crucifige: crucifige.

a Sup quē luſiſti: ſup quē dilata/ a b

a ſ vnde: Poſuerūt os ſuū in celū. b ſ vt: Sa/ maritanus tu es ⁊ demo. ha. c ſ quaſi vos ita fe ciſtis: qui eſtis filij ſceleſti.

b ſtis os: ⁊ eiecisti linguā? Nūnqd c d

a ſ vos ex pr̄e diabolo eſtis. ſ filij diaboli qui pater mēdacij. vn̄: Mendax eſt et pater eius.

non vos filij ſceleſti: ſemen men/ e

ſ alienis.

dax? Qui ꝯſolamini in dijs ſubt̄ f

a ſ imolauerūt filios ſuos et filias ſuaſ.d. ſ dijs.

omīe lignū frondoſū: imolantes g

ſ innocentes. ſ vel im.

paruulos i torrētib⁹ ſubter emi/ h

a ſ q̄ſi relinquēs domū dei: iuxta torrētes immo laſti.

nētes petras. In partib⁹ torrēt' i

a ſ o hieruſalē. b ſ cult⁹ idoloꝝ. ſ dijs.

pars tua: hec eſt ſors tua. Et ipis k

ſ ſacrificaſti.

c effudiſti libamē: obtuliſti ſacrifi/ l m

a ſ peccatis tuis. b ſ vindicando. ſ q̄ſi merito indignabor: quia

ciū. Nūqd ſup his non indignā/ n

a ſ hoc in tpe Eſaie ſub rege achas maxime.

d bor? Sup montē excelſū ⁊ ſubli o

a ſ vt idola coleres et luxuriā expleres.

mē poſuiſti cubile tuū ⁊ illuc aſcē

e diſti vt imolares hoſtias. Et poſt p

a ſ tutele ſimulacrū in tuitionē domoꝝ. b ſ ido/ lum in memoria habendum

ſ .i.

oſtiū ⁊ retro poſtē poſuiſti memo

ſ etiam. ſ te.

f riale tuū. Quia iuxta me diſcoo/ q

ſ diabolum.

peruiſti: ⁊ ſuſcepiſti adulteꝝ. Di/

a ſ vt ſuſcipes. b ſ vt ad me nō redires.

lataſti cubile tuū: et pepegiſti cū r

a ſ auar⁹ ⁊ imūd⁹. b ſ adulteriū. c ſ adulteroꝝ.

eis fedus. Dilexiſti ſtratū eorum s

ſ ope. a ſ ſine verecūdia: vt turpitudinē nō ab ſconderes. b ſ diabolico. diabolus eni rex ſuper omēs filios ſupbie. ſ idolū moabitaꝝ: moloch vel melon interp̄tat̄ rex: cui ornabat ſe hierl'm.

manu apta: ⁊ ornaſti te regio vn t v

a ſ quaſi vana ornamenta queſiſti: vt viſu ⁊ odo/ re adulteros prouocares.

guēto: ⁊ multiplicaſti pigmenta

ſ inſuper. ſ ideo.

g tua. Miſiſti legatos tuos ꝓcul: ⁊ x

a ſ de culmine caſtitatis in baratrū libidinis.

h hūiliata es vſq; ad iferoſ. In mul y z

a ſ actionis praue. b ſ declinando ad dexterā vel ad ſiniſtram.

titudine vie tue laboraſti: nec di/ a

a ſ penitendo. ſ ab ope malo. b ſ abundan/ tiam diuitiarum. ſ alias viam.

xiſti: q̄eſcā. Vitā manus tue b

a ſ corde ⁊ ſi ore. ſ me.

inueniſti: propterea nō rogaſti. c

a ſ ꝓ diuitijs cuſtodiēdis. ſ q2 in diuitijs confi/ dens me rogare noluiſti. ideo multos timuiſti. b ſ hoſtes vel deos a q̄b⁹ te eas hr̄e putabas. c ſ dicens: Omnia q̄ locut⁹ ſit deus faciemus.

Pro q̄ ſollicita timuiſti? q2 mēn/ d e

a ſ dicentis: Honora dominū et cōfortaberis.

ſ in leticia tua.

tita es ⁊ mei ñ es recordata: neq;

ſ hoc.ſ.

cogitaſti in corde tuo: quia ego f

Nico.de lyra

a Sup quē luſiſtis. i. illuſiſtis chriſtū ſputis et colaphis illudendo. b Sup quē dilataſt' os. ipm diffamando ⁊ vituperādo. c Et eieciſtis linguā. ipm blaſphemādo: que patēt in mult' lo/ cis in euāgelio. q.d. hoc nō feciſtis ſup hominem tm̄: ſed etiā ſup deū ⁊ ſaluatorē veſtrū. d Nū quid nō vos filij ſceleſti. i. ſcelerib⁹ pleni.

e Semen mēdax. q.d. ſic. f Qui ꝯſolamini in dijs ⁊c. ibi eni colebant idola: ⁊ in loc' vmbro/ ſis iuxta hoc luxuriā exercebāt in venerationem aliquoꝝ idoloꝝ. ſ. veneris ⁊ priapi. g Immo/ lātes paruulos i torrētib⁹. ita ꝙ ſanguinē in pte decurrere faciebant intra aquā ad hn̄dū ibi diui/ nationē. h Subter eminētes petras. de rupi/ bus eni ſolēt torrētes deſcēdere. i In ptibus torrētis ps tua. hoc dr̄: q2 ad imolādū pueros eli gebāt talia loca. k Et ipis. i. idolis. l Ef fudiſti libamē. de parte ſanguis pueroꝝ. libamen eni eſt oblatio de liq̄dis. m Obtuliſti ſacrifi ciū. de carnib⁹ eoꝝ. n Nunq̄d ſup his non in/ dignabor. q.d. ſic. tum ꝓpter effuſionē ſanguinis innocentis. tum q2 hoc fiebat ad impendendum obſequiū idolis. o Sup montē excelſum ⁊c. ad fornicandū p idolatriā. p Et poſt oſtiū ⁊c. vt ſic ingrediendo ⁊ egrediendo domum videres idolū: vt ſic nō elaberet̄ de tua memoria. B

q Quia iuxta me diſcooperuiſti ⁊c. loquitur de iudea ſicut de adultera effrenata: q̄ in eodē lecto recipit adulterū cū marito: ⁊ hoc fuit impletum potiſſime tpe regis manaſſe: q̄ poſuit idolū in tē/ plū dn̄i. ij. Paral'. xxxiij. r Et pepegiſti cū eis fedus. ſ. idolatrie. s Dilexiſti ſtratū eoꝝ manu aperta. ſ. ad faciendū expenſas magnas in idola/ tria. t Et ornaſti te regi. ſic eſt in hebreo ⁊ i li/ bris correctis. v Vnguento. quo meretrices pingunt facies ſuas vt magis placeāt adulteris. ⁊ hoc fuit impletū maxime tpe Ioram filij achaꝫ regis iſrael p ieꝫabel matrē eius: que ad introitū iehu in ieꝫrahel depinxit oculos ſuoſ ſtibio ⁊c. vt placeret ei: ſic habet̄. iiij. Reg'. ix. x Miſiſti le gatos tuos procul. ſ. ad theglathphalaſſar regem aſſyriorū tpe achaꝫ: vt ptʒ. iiij. Reg'. xvj. ⁊ ad re/ gem egypti tpe ſedechie ꝯfidendo de hoīb⁹: et de dn̄o diffidendo: ꝓpter q̄d ſecuta ē captiuitas ba/ bylonica: vt hr̄. iiij. Reg'. vlt'. iō ſubdit̄: y Et humiliata es vſq; ad inferos. In hebreo habet̄: Vſq; ſchol. q̄d aliqñ accipit̄ ꝓ foſſa: aliqñ ꝓ in/ ferno: ⁊ vtroq; modo accipit̄ hic: q2 in captiuita/ te babylonica multi fuerunt mortui in pctis ſuis: quoꝝ cadauera in foſſis fuerūt ꝓiecta: ⁊ anie ad infernum deſcenderunt. z In multitudie ⁊c. Hic ꝯſequēter ponunt̄ peccata iudeorū poſt ca/ ptiuitatem babylonicā: inter que primū fuit aua/ ricia: vt dictū eſt ſupra. ⁊ ex hoc proceſſerūt alia: quia ſm ꝙ dicit̄. j. Timot'. vj. Radix omniū ma/ lorū eſt cupiditas: ⁊ hoc eſt q̄d dicit̄. In multitu/ dine ⁊c. quia rectores populi vt ſacerdotes ⁊ hu/ iuſmodi p diuerſas vias querebāt extorquere pe/ cunias a populo. a Nec dixiſti: quieſcā. quia auaricia ſemp iuueneſcit. b Vitā man⁹ tue in/ ueniſti. i. oīa neceſſaria ad vitam venerūt tibi ad manū. c Propterea nō rogaſti. me dep̄cando deuote: q2 hoīes pleni diuitijs obliuiſcuntur dei. Deut̄. xxxij. Incraſſat⁹ eſt dilect⁹ ⁊ recalcitrauit. incraſſat⁹: impinguat⁹: dilatat⁹. ſ. diuitijs. ⁊ ſeq̄/ tur: Dereliq̄t deū factorē ſuū ⁊c. d Pro q̄ ſol/ licita timuiſti. Hic incipit verſus in hebreo: ⁊ legat̄ interrogatiue. vt ſit ſenſus: Pro q̄ ſollicita timui/ ſti. q̄ſi diceret: nō ꝓ me: nec ꝓ cultu noīs mei. idō ſequit̄: e Quia mētita es. ſcribit̄ enim Exo. xxiiij. Venit ḡ moyſes ⁊ narrauit plebi vniuerſa verba dn̄i atq; iudicia. Reſpōditq; tot⁹ populus vna voce: Omīa verba dn̄i q̄ locut⁹ eſt faciem⁹: ⁊ ſic ꝓmiſit ꝓ ſe ⁊ ꝓ ſua poſteritate legē dn̄i ſerua/ re: quod non fecit. f Neq; cogitaſti i corde tuo quia ego tacens ⁊ quaſi non videns ⁊c. id eſt diſ/ ſimulans punire peccata vſq; ad tempus: tamen poſtea punio grauius. ideo ſubditur: C

a Qui autē. Qui ido
la non coluerunt. vel in
captiuitate ducti penitu
erunt et ſub ƺorobabel ꝛ
alijs ducibus reuerſi do
minum ſuum in loco ſuo
adorauerūt ſm hebreoſ.
Allego. Qui autem fi. ꝛc. Alle
go. Qui in eum vere cō
fidunt terram viuentiū
hereditabunt. ſm illud:
Ps. 26. Credo videre b. d. i t. vi.
Poſſidebunt montē ſan
ctum ſcilicet legem vete
ris et no. t. vtrunqꝫ eniꝫ
in monte datum: et ad p̄
miorum altitudinē inui
tat. vel chriſtuꝫ de quo:
Mich. 4 a Venite aſcēdam⁹ ad mō
tē dn̄i. b Et dicā. Ego
chriſt⁹. ſ. apoſtolis. Viā
facite q̄liter bene p̄dicā
do prebete. i. i exempluꝫ
bene eis operando. aufer
te o. per baptiſmum pec
cata abluendo: idolorūꝫ
cultum predicatiōe amo
uēdo. c Quia hec d.
Increpatione cōtra hie
ruſalem finita venit ad
eos qui confidunt in do
mino. quorum reuerſiōi
iter iuſſerat p̄parari. Vn̄
et a laudibus dei incipit
et que redeūti populo p
miſerit: conſeq̄nter oſtē
dit. d Non eniꝫ in ſ.
Non in ſempiternuꝫ ſer
uabo iraꝫ meā: neqꝫ cau
ſabor cum creatura mea
ſed percutiam in p̄ſenti:
vt ſanem in futuro.
e Quia ſpūs ꝛc. Pax
D gaudium: vita omniū q̄
ſenſum dat et intellectū.
Quaſi ꝛ ſpiritū viuificā
tem tribuo ꝛ animā creo:
indignum ē vt eternalit
pereant. Referuntur au
tē hec generalit ad om̄s
fideles qui corripiuntur
in preſenti a domino ſpe
cialiter ad iudeos.
f Abſcōdi a te f. m. Scꝫ
auxiliū meū vt amplius
Ps. 79. deſiderares dicēs. Oſtē
de faciem tuā et ſalui eri
m⁹. g Abijt. Q. d. qui
Ibi. 36. dē intelligens ait: Tota
die ꝯtriſtatus ingredie.
Allego. h Vias ei⁹. Allego. Vi
det actiōes bonas credē
tiū ꝓplī: ꝛ reddit ꝯſolatio
nē ſpūſſancti: q̄ paracly
tus. i. cōſolator dr̄: quaꝫ
adā p inobedientiā p di
dit: penitentib⁹ ꝛ pecca
† De pe. di. 3. c. talis ta lugentibus reddit.
i Creaui. Quaſi libera
tionē a captiuitate quaꝫ
p Hieremiā poſt. lxx. an
nos ꝓmiſi ope cōpleui.
Allego. Creaui. fr. t. Allego.
Q. d. de filio p ꝓphas di
xi: adimpleui: faciens per
ip̄m pacem iudeis: qui p
legem prope ꝛ gentibus
que a deo longe: q2 ſine
lege

a ſ quaſi diſſimulādo: ꝛ ſi nō timore ſaltem ꝑ pati
entia mea redires. ſ ad horam nō ſp. vnde: La
cui: nunquid ſemper tacebo. ſ peccata tua.
tacēns ꝛ quaſi nō vidēs: ꝛ mei ob
a ſ ſed. ſ qui diu tacui. b ſ oibus. ſ ironice.
ſ tandē tradēs te chaldeis. romanis vel iudicio.
lita es. Egō annūciābo iuſticiā tu a b
a ſ idola. ſ que cōtra me egiſti tp̄e paſſionis.
ſ in iudicio.
am: ꝛ ōpa tua nō ꝓderūt tibi. Cuꝫ c d e
a ſ ad me tp̄e captiuitatis: vel in die iudicij.
b ſ a periculo. c ſ dij ex diuerſis gentib⁹ acq̄ſiti.
clamāuerꝭ libērēt te ꝯgrēgati tui. f
a ſ deos. b ſ in tp̄e captiuitatis. c ſ imper⁹ ho
ſtium.
Et oēs eōs auferet vēntus: tollet g
ſ idem eſt. a ſ in domino ieſu chriſto.
a aura. Qui aūt fiduciā hābet mei: h
a ſ viuentium. b ſ hieruſalem celeſtē: vel
ſcripturas ſanctas. ſ chriſtum.
hereditabit trāꝫ: ꝛ poſſidebit mōn i
a ſ Cyro et principibus eius. b ſ populo meo re
patriandi licentiam date.
b tē ſctm̄ meū. Et dicāꝫ: Viāꝫ facite: k l
a ſ doctores. b ſ ne impediatis ſemitam eorum.
prebēte iter: declināte de ſemita: m
a ſ omnia nociua vel quecunqꝫ difficilia videntur:
veſtre interpretatione diſſolute.
auferte offēdicūla d via ppl̄i mei.
a ſ ſup oēs gētes dn̄s: nō loco ſꝫ merito coꝝ in q̄b⁹
habitat. vnde: Exaltabo te dn̄e q. ſuſ. me.
c Quia hec dic dn̄s excēlſus ꝛ ſub
a ſ ſine fine ſine principio.
limis habitās etērnitateꝫ: et ſctm̄
a ſ ſanctificet nomē tuū. b ſ filio vl̄ quodlibet p fi
dem et dilectionem. ſ celo vel celeſtibus.
nōmē ei⁹ i excēlſo ꝛ i ſctō habitās: n
a ſ habitat. b ſ Cor cōtritū ꝛ humiliatū deus
nō deſpicies. c ſ remiſſione peccatorum: et incre
mento virtutum.
ꝛ cūm ꝯtritō ꝛ hūili ſpū: vt viūifi
a ſ vt conſolando de triſticia ſeculi ad leticiam de
morte ad vitam tranſeant.
cet ſpiritū hūiliū ꝛ viūificet cor cō
a ſ ego pater excelſus ſublimis.
d tritoꝝ. Nō eni i ſempiternū litigā o
a ſ ac ſi dicat: iram et vltionem non ſemper effun
dam ſuper eos. ſ ſctūs. p
e bo: neqꝫ vſqꝫ ād finē iraſcar: q2 ſpi q r
a ſ auias. vn̄: Inſpirauit in fa. e. ſpi. vi.
rit⁹ a facie mea egrediet: ꝛ flātus
ſ vl̄o. a ſ q2. ſ. iniq̄tatē cōcupiuit nō vna cōtēt⁹.
ego faciā: Prōpt iniquitatē auari s
a ſ iudaici populi. b ſ ad breue vt ſanarē. ſ p
aſſyrios: p chaldeos: tandem per romanos.
cie eiūs iratus ſum: et percūſſi eū. t
a ſ o iudee. b ſ contra te propter idolatriam: et
pro nece filij mei.
f Abſcōndi a te faciē meā ꝛ indignā v
a ſ vt nō in facie hominū: ſed i corde peniteret.
b ſ amens ſicut Cain. cui dictū eſt: eris vagus ꝛ
profug⁹. c ſ actione praua.
g tus ſuꝫ: et ābijt vāg⁹ in viā cordis x y
a ſ conuerſionis. ſ opera bona. ſ iudaici populi.
b ſ quem vulneraueram.
h ſui† Viās ei⁹ vidi: ꝛ ſanāui eum et ꝫ a
a ſ ad patriā. ſ ad penitentiā. ſ a captiuitate: dū
in captiuitate fleret pctā ſua. b ſ quē eieceram.
c ſ veras: multe enim falſe. ſ hereditatē ꝓpriā.
redūxi eūm: ꝛ reddidi cōſolātiōes b c
a ſ populo vel principibus. ſ ſubiectis. b ſ Ma
lo penitentiam pctōris q̄ꝫ mortem.
i ipi ꝛ lūgētib⁹ ei⁹. Creāui fructū la d e
a ſ Hec eſt ꝓmiſſio ei⁹. Pacē meā relinq̄ vo. pacē
meā do vobis. b ſ ſcilicet. c ſ a terra ſua.
bioꝝ pācem: pācē ei qui lōnge eſt: f g

a Ego annunciabo. i. manifeſtabo. b Iu
ſticiā tuā. i. iniuſticiā tuā: q2 ironice loquit. ſicut
fatuo ironice dicit: tu es multū ſapiens. c Et
opa tua. i. diuitie tibi ꝯgregate. d Nō ꝓderūt
tibi. iō ſubdit: e Cū clamaueris in anguſtia.
obſidionis p romanos. f Liberent te congre
gati tui. ſ. numi aurei ꝛ argentei: q̄s indebite con
gregaſti. q. d. nō poterūt. iō ſubdit: g Et om
nes eos auferet vent⁹. i. romanorum impetus.
h Qui aūt. Hic ꝯſequēter deſcribit reuerenti
um penitētia: q2 ad p̄dicationē xp̄i ꝛ apl̄oꝝ plu
res de iudeis crediderūt: ꝛ penā p romanos infli
ctam euaſerūt: q2 ante aduentū romanoꝝ in iude
am admoniti fuerūt fideles p angelū: vt trāſirēt
in regnū agrippe q̄ erat cōfederatus romanis: vt
habet in eccl̄iaſtica hiſtoria. ideo dr̄: Qui autē fi
duciā habet mei. i. in me ꝛ nō in pecunijs ſuis: cu
iuſmodi tūc erant fideles nihil ꝓpriū poſſidētes:
vt habet Act. iiij. i Hereditabit terram ꝛc.
ſcꝫ hieruſaleꝫ in qua eſt mons ſion. Helyus enim
adrian⁹ impator hierl̄m deſtructā p Titū reedifi
cauit: ꝓhibēs iudeos habitare in ea: ꝛ cōcedens
eius habitationē xp̄ianis. iō ſubdit: k Et di
cam. i. dici faciā p Helyum adrianū. l Viā fa
cite ꝛc. ſ. ꝙ ppl̄s me⁹ chriſtian⁹ abſqꝫ vllo impedi
mento poſſit ibi redire. Poteſt etiā aliter exponi:
vt p hoc qd̄ dr̄ hic: Hereditabit terraꝫ. intelligat
terra viuentiū quā vere penitētes poſſidebūt. vn̄
qd̄ ſubdit poſtea: m Declinate de ſemita ꝛc.
In hebreo habet: Expedite viā. qd̄ ſic gloſat Ra.
Sa. Amouete de vijs veſtris figmentuꝫ malū. p
qd̄ intelligit inclinationē fomitꝭ ad pctm̄: ꝛ ſic pa
tet ꝙ ſm ip̄m paſſus iſte nō intelligit ad l̄ram de
expeditione vie materialis in reditu babylonice
captiuitatis: vt aliq̄ expoſitores nr̄i volūt dicere:
ſed de expeditiōe vie i reditu ad deū p penitentiā:
ꝛ huic dicto cōcordat qd̄ ſubdit: Quia hec dicit
excelſus ꝛc. Sequit: n In ſctō habitans ꝛ cū
cōtrito ꝛ humili ſpiritu ꝛc. o Non eni. Hic cō
ſequēter ponit obſtinatoꝝ ꝛ penitentiū differen
tia in punitiōe ꝛ remedio. Circa qd̄ ſciendū ꝙ ad
ueniente punitione ceſſat cōminatio ꝛ ira punien
tis: put q̄libet experitur. ꝛ hoc modo loquit dn̄s
di. Nō eni in ſempiternū litigabo pctōrib⁹ cōmi
nando. p Neqꝫ vſqꝫ in finē. i. ſemp. q Ira
ſcar. cui⁹ ratio ſubditur: r Quia ſpūs a facie
mea egrediet ꝛc. loquit de ſeip̄o ad moduꝫ hoīs
punientis: de cui⁹ narib⁹ egredit fum⁹ ꝛ flatus. q.
d. punitione facta ceſſabit ira mea. s Propt
iniquitatē auaricie eius. ſupple ꝛ alioꝝ maloꝝ ad
hanc auariciā ſequentiū. t Irat⁹ ſum ꝛ pcuſſi
eum. p exercitum romanorū. Auaricia enim pha
riſeorum ꝛ ſacerdotum fuit occaſio eis deridendi
xp̄m. ſm ꝙ dicit Luc. xvj. Audiebant auteꝫ hec
omīa phariſei qui erant auari ꝛ deridebant eum:
ꝛ ex conſequenti odium contra ip̄m conceperūt:
ex quo vlteri⁹ ei⁹ mortē procurauerunt. ꝓpter qd̄
poſtea p romanos puniti fuerūt. v Abſcon
di. ſ. me: gratiā meam ab eis iuſte ſubtrahendo.
x Et abijt vagus. p diuerſa vitia. y In via
cordis ſui. pronitatem fomitis ſequendo.
ꝫ Vias eius vidi. quia omnia nuda ꝛ apta ſunt
oculis dei. a Et ſanaui euꝫ. id eſt dedi ꝓ om
nibus ſanationis ſufficiens remedium.
b Et reduxi eum. per penitentiam: quod intel
ligitur non de omnibus: ſed de vere penitentib⁹
ſolum. c Et reddidi conſolationes ipi. id eſt
donum ſpiritusſancti in ſigno viſibili apoſtolis
alijſqꝫ credentibus. Act. ij. d Et lugentibus
eius. quia eadem die ad predicationē petri multi
corde cōpuncti receperunt fidem chriſti. ſm ꝙ di
citur Act. ij. Et appoſite ſunt in die illa anie cir
citer tria milia: ꝛ propter hoc ſubditur:
e Creaui fructum labiorum. i. predicatiōis chri
ſti ꝛ apoſtoloꝝ. f Pacē. ſ. gratie in preſenti: et
glorie in futuro. quibus ſubditur: g Pacem
ei qui longe eſt. id eſt populo gentili ad chriſtuꝫ
cōuerſo: qui legē ꝛ ꝓphetas nō habuerat.
Et qui

lege:ꝛ ſanaui eũ a pec/
cato.ſ. vtrumq; pplm.
a Impij aũt. Supra
d illis q in captiuitate
pniaz egerũt:ꝛ io libe
rati ſũt:ꝛ d illis q poſt
aſcẽſionẽ crediderũt.
Hic de illꝰ ſpecialiꝰ loq
tur q in īfidelitate ſua
Act.13.g remãſerũt.vnde: Uob
oportebat pmũ loq ver
bũ dei ꝛc. LVIII
C Lama ne. Dñs
ad pphetas: vł
ad aplos finito
ſcilicet priori capitulo:
in q pax iuſtis et nulla
reges nunciaꝛ impijs.
c Quaſi tu.ꝛc. Ubi
Iſa.40.b aplis dr: In mõtẽ ex/
celſũ aſcẽde tu q euã.
ſi. nec buccina nec tu/
ba aſſumiꝛ:ſ montẽ iu
beꝛ aſcendere:ꝛ ppria
voce perſonare. Hic ãt
qꝛ pctõres ſũt:ꝛ deoꝛ
ſuz qbꝰ ẽ nũciãdũ: nõ
iubeꝛ pphã in mõtẽ a/
ſcẽdere:ſꝫ tm̃ vocẽ ſuã
ſicut tubaz exaltare:ꝛ
futura nunciare bella.
vt quõ mortui ad vocẽ
tube ſunt viuificandi.
Jer.24.c (Uñ: Canet ei t.et.m.
re.) ſic iſrł peccato mor
tuꝰ audiat ſcelera ſua.
d Popu.m. Ac ſi di
cat: videãt qlẽ patrez
pdiderũt q ẽt pctõres
pplm ſuum vocat.
e Quaſi. H ẽ qre ñ ex
audiam eos ſic illos q
in eccleſia iuſticiã faci
unt iuſte ꝛ pie viuẽtes
xp̃m verꝫ deũ ꝛ verum
hoiez ꝯfitentes.
f Rogant. Alia teme
ritas iudeoꝝ qſi ꝯfitẽ/
tes in ꝯſcia bona iudi
ciũ iuſtũ poſtulãt. ſm
Ps.25. illud: Judica me dñe:
qꝛ.e.i ino.m. igreſſus
ſum. g Quare ieiu
nauimꝰ. Obliti ſũt ve
teris hiſtorie:qꝛ dñs ñ
reſpexit ad mũera ca/
in:eo q nõ recte diui/
debat cũ frẽ cui charl/
tatẽ dei inuidebat.
h Ecce i die ie. Jeiu/
niũ deo acceptũ ẽ:non
ſolũ a cibis:ſꝫ ab oibꝰ
rebꝰ illicitꝰ abſtinere.
i Uoluntas veſtra.
Grego. Uoluntas ad
iuſticiam: pignus per/
tinet ad iram. Incaſ/
ſum per penitẽtiaz cor
pus atteriꝛ:ſi i ordina
tis motibus mens vi/
tijs diſſipatur.
k Repetitis. Qui re
petit non hñtem: deo
facit violentiam.
l Nolite ieiuna. Ne
videatur reprobare ie
iunium: docet quomõ
ſit ieiunandum.
Colliga.

a ſ non vni tm̃ genti ſed toti mũdo. b ſ a pec
cato. c ſ penitentẽ.
ꝛ q ppe dixit dñs:ꝛ ſanaui eũ.
a ſ iudei inclamãtes:reus ẽ mortis. b ſ ſꝑ tur
bati:irati.
a Impij aũt qſi mare feruens qd
a ſ qꝛ dixerũt: Sanguis eiꝰ ſup nos et.ſu.fi.n.
b ſ in chriſtianos. c ſ erũt.ſ.con
culcati vt lutũ aduenietibꝰ romanis. ſ pſecu/
tiones.
b c qeſcẽre ñ põt:ꝛ redũdãt fluctꝰ
ſ maris. ſ demonibus. ſ peccati.
d eiũs i ꝯculcationẽ ꝛ lutũ † Nõ eſt
ſ xp̃s. ſ in circũitu impij ambu.
e pax impijs dicit dñs deus.
ſ tu tñ. ſ apte abiecto timore an/
nũcia captiuitatẽ iã iminẽtẽ ꝛ mul
torꝝ necẽ aduenietibꝰ romanis.
C † Clama ne Ca. LVIII
a ſ a predicatione. b ſ vt ab om/
nibus poſſis audiri.
f ceſſes:qſi tuba exalta vocẽ tuã:
a ſ qſi adhuc potes reſipiſcere. b ſ execrabilia
idolatriã homicidiũ:et huiuſmodi. ſ maiora.
g ꝛ annũcia populo meo ſcelera
ſ minora.
h i eoꝝ:ꝛ domui iacob pctã eoruz.
a ſ quotidie. b ſ ore ꝛ ſi nõ corde ad templuz
ad ſynagogam cõueniendo legẽ dei legendo.
k l Me etenim de diẽ in diem que/
a ſ actiones:volũtates. ſ nõ vere.
m runt:ꝛ ſcire viãs meas volunt.
ſ qꝛ idola nõ coluit.
n Quaſi gens que iuſticiã fecerit:
a ſ xp̃m qui omnes iuſtificat.idem iudiciũ: quia
pater nõ iudicat quẽq;. ſ legem vel verã fidez
de qua iuſtus viuit.
o ꝛ que iudiciũ dei ſui non dereli/
ſ vt.ſ.faciam.
p qrit. Rogãt me iudicia iuſticie.
a ſ voce.vñ: Populꝰ hic labijs me h.c.a.e.l.eſt
a m. ſ voce tm̃. ſ cui nõ loco ppinqua.ſꝫ meri
to. ſ qſi ideo nõ exaudiã. b ſ iniuſticie arguũt
deũ qſi nõ reſpiciat opera bona. ſ dicentes.
q r ꝛ approping̃re deo volũt. Quã
a ſ ventris eſuriẽ putant virtutẽ. vnde: Jeiuno
bis in ſabbato. ſ quaſi gratũ.
s re ieiũnauimꝰ ꝛ nõ aſpexiſti:hu/
ſ afflixmus ieiunando. ſ vitã aníalem.
t miliauimus animas noſtras et
a ſ nõ placuit tibi. ſ reſponſio. b ſ quaſi non
exaudio: quia ſine miſericordia et p laude et pro
vana gloria ieiunatis. ſ non mei.
v neſciſti: Ecce in diẽ ieiunij veſtri
a ſ ieiunia nõ cõtemno:ſed q obſunt ieiunijs.
b ſ vel volũtas in cibis.ſ.lautioribꝰ.
ſ carnalis. ſ non dei.
x inuenitur volũtas veſtra:ꝛ om
a ſ ideo forſitan ſepe ieiunabãt:vt repe/
tendis debitis vacarent. ſ cum lite.
nes debitores veſtros repetitꝭ.
a ſ qꝛ. ſ homo interior veſcitur carnibus dra/
conis qui datus in eſcã populis ethiopum.
ſ contra debitores.
y † Ecce ad lites ꝛ ꝯtentiones ieiu
a ſ exterius. ſ exigẽtes etiam que nõ accomo/
daſtis. ſ reſiſtẽtes. b ſ quod peius eſt.
z nãtis:ꝛ percutitꝭ pugno impie.
a ſ qſi ſi vultꝭ vt exaudiã vos. b ſ ſine miſcdia.
ſ p laude hoim vt audiaꝛ dũ oratis in ſynago/
gis ꝛ i angulis plateaꝝ:vt videamini ab hoibꝰ.
a Nõlite ieiũare ſicut vſq; ad hãc
ſ Intra in cubiculũ:ꝛ clauſo o.o.p.t.
b diez:vt audiaꝛ i excelſo clamor
ſ quale agitis.
c veſter. Nunquid tale eſt ieiuniũ

a Et qui prope eſt.i.populo iudaico legẽ ꝛ pphetas ha/
benti. hanc aũt ſcripturã inducit aplꝰs Eph.ij. in xp̃o im/
pletam. d. Et veniens euãgeliçauit pacẽ vobis qui longe
fuiſtis. Ex quo patet q paſſus iſte nõ intelligiꝛ ad litteras
de nuncijs Cyri p regnũ ſuũ miſſis ad denunciandũ licen/
tiam datam iudeis redeundi pacifice in iudeã: vt aliq ex/
poſitores noſtri volũt dicere. b Impij autẽ.i. iudei in
ſua malicia obſtinati. c Quaſi mare feruens ꝛc. qꝛ pſe
quebantur ad mortem credentes in xp̃o: vt patet in actibꝰ
apoſtolorũ in pluribꝰ locis. d Et redundant fluctus
eius in conculcationẽ ꝛ lutũ. Sicut enim fluctꝰ maris ve/
nientes ad litora generant ibi lutũ: qd poſtea a tranſeunti † Ez.48.d
bus conculcaꝛ: ſic pſecutiones a iudeis illate xp̃ianis me/
ruerũt q conculcarenꝛ tanq; viles a romanis. e Nõ eſt
pax impijs dicit dñs deꝰ: qꝛ iudei qui remanſerũt obſtina/
ti ſunt p orbem vagi in opprobrio ꝛ ſeruitute graui.

In capitulo.lvij. vbi diciꝛ in poſtilla. Qui autẽ habet
fiduciam mei.

Additio. Cum hoc qd diciꝛ hic: Qui aũt habꝫ A
fiduciã mei: exponaꝛ de fidelibus chri/ † 43.di.c.
ſti nihil ppriũ poſſidentibꝰ. hoc qd ſequiꝛ: Hereditabit ter i.poſt pri.
ram ꝛ poſſidebit montẽ ſanctũ meũ: nullo modo intelligen
dũ eſt de hierłm illa materiali: qꝫuis enĩ Adrianꝰ impera/
tor illã hierłm ꝯceſſiſſet xp̃ianis ad habitanduz: nunq; tñ
eſt dicẽdũ q hec ppheta pnoſticauit in premiũ fidei ꝛ ſpei
fidelibus xp̃i. vñ talis expoſitio tanq; iudaica eſt reſpuen/
da:ꝛ ſcda quã ponit poſtillator eſt pprie catholica ꝛ vera.

C Lama ne ceſſes. Hic remo/ Ca. LVIII
uetur tertius error pcedens ex defectu morali. Ali
qui enim ꝯfidentes de apparenti iuſticia ſeu ſimula
ta. per hoc preſumebãt ſaluari:ꝛ iſtud multũ vigebat tem/
pore xp̃i: vt ptꝫ ex decurſu euãgelij: vbi multuz arguiꝛ hy/
pocriſis phariſeorũ: ſacerdotũ ꝛ legiſperitorum: ꝛ ſm hoc
iſtud capitulũ in duas partes diuidiꝛ: quia pmo falſuz re/
mediũ excludiꝛ. ſcdo verũ concludiꝛ. ibi: Nonne hoc eſt.
Prima adhuc in duas: qꝛ primo falſitas poniꝛ:ꝛ ſcdo ex/
cluditur. ibi: Ecce in die. Circa primũ deꝰ pater alloquitur
hoiem xp̃m. d. Clama ne ceſſes: predicationẽ debite conti/
nuando. g Quaſi tuba exalta vocẽ tuã. manifeſte do
cendo. hoc enĩ modo predicauit xp̃s: vt ptꝫ in euãgelio.
h Et annũcia populo meo. ſcꝫ iſrael. i Scelera eorũ.
id eſt peccata contra deum cõmiſſa. k Et domui iacob.
qui alio nomine dictus eſt iſrael. l Peccata eorum. cõ
miſſa in proximum. huic enim populo predicauit chriſtꝰ in
propria perſona. propter quod dicit Matth.xv. Non ſum
miſſus niſi ad oues que perierant domus iſrael.
m Me etenim de die in diem querunt. legendo ſcriptu/
ras: de quo multum gloriabantur: tamen hoc magis facie
bant ad habendum dominium ſuper populum qui tũc gu/
bernabatur per ſacerdotes ꝛ legiſperitos: q; propter noti/
ciam veritatis. n Et ſcire vias meas volunt. id eſt pre/
tendunt q hoc velint. o Quaſi gens que iuſticiam fe
cerit. cum tamen contrarium egerit. Secundo gloriaban/
tur de oratione. ꝛ quantum ad hoc dicitur: p Rogant
me iudicia iuſticie. id eſt q iudicem pro eis contra aduer/
ſarios. ſ. romanos qui eos tenebant ſubiectos.
q Et appropinq̃re deo volũt. ſcilicet in iudicio ad allegã
dum ſuam iuſticiam. ideo ſubditur in perſona eorum:
r Quare ieiunauimus ꝛ non aſpexiſti. per exauditionẽ.
s Humiliauimus animas noſtras. i. noſmetipſos in cili/
cio ꝛ cinere. t Et neſciſti. per approbationem. q autez
tempore chriſti talia ieiunia facerent ptꝫ Matth.ix. vbi di
ſcipuli Johannis dixerunt xp̃o: Quare nos ꝛ phariſei ie/
iunamus frequenter: tui aũt diſcipuli non ieiunant. B
v Ecce. Hic excluditur remedium falſum per reſponſio/ † Zach.7.b
nem domini. cum dicitur: Ecce in die ieiunij veſtri inueni/ 33.q.4.c.
tur voluntas veſtra. Et accipitur hic voluntas pro appeti chriſtiano.
tu ſenſitiuo: quẽ ſequebantur contra dictamen rationis ꝛ in textu et
diuine legis. ideo ſubditur: x Et omnes debitores ve in glo.
ſtros repetitis. cum auſteritate etiam impotentes ad ſoluẽ
dum ꝛ tempore prohibito. ſcꝫ anno ſeptimo qui eſt remiſſi/
onis. Deutero.xv. y Ecce ad lites ꝛ contentiones ieiu
natis. id eſt in die ieiunij veſtri talia exercetis. z Et pcu
titis pugno impie. iniuriando proximo non ſolum verbis
ſed etiam factis. ideo ſubditur: a Nolite ieiunare. p ta
lem modum. b Ut audiatur in excelſo clamor veſter. cõ
tentiones ꝛ brigas ſuſcitando. c Nunquid tale eſt ie/
iunium quod elegi. id eſt approbaui.

☙ a Colligationes. Peccata
intelligim⁹ q̃ in die ieiunij p/
P ximis dimittẽ iubemur: vt no
bis dimittat de⁹: vt ſecuri di/
Mat.6.b cam⁹: Dimitte no.d.n.ſ.et n.
Lxx. aperti⁹. Omnẽ ſcriptu
ram iniquã ↄſcinde: falſa.ſ.cy
rographa: q̃b⁹ ſepe pauperes
deprimebãt impie. Si eñi im/
pium eſt debitũ ab eis exigere
qui nõ pñt reddere: multo ma
gis ab his qui nõ debent.
Tropo. Tropologice. Qui ieiunat
ab oĩb⁹ malis ⁊ vult ieiuniuꝫ
ſuũ reſpici: nõ ſolũ declinet a
malo ſed etiã faciat bonũ: vt
ſoluat vinculũ iniq̃tatis quo
ſimplices hereticoꝝ ligati ſũt
Pſ.124. fraudib⁹. Vñ: Declinãtes aũt
in obligatiõe adducet dñs cũ
o.ini. Hmõi eñi q̃ fracti ſũt: di
mittere dꝫ vir eccl'iaſtic⁹: atqꝫ
diſſoluere oẽm ſcripturã here
Ʒ.5.d ticoꝝ. Vñ ꝓpha: Ve qui ſcri/
bũt iniq̃tatem ⁊c. Frangat q̃ꝫ
eſuriẽtib⁹ panẽ doctrine. dñs
eñi fractos panes aplĩs tradi
dit: q̃s eis in.vij. ſport' ⁊.xij.
cophinis cõminutos atqꝫ con
fractos ĩ euãgelio ñ ĩtegros:
ſicut erant in lege dereliq̃t: vt
hñrent qõ paupib⁹ erogarent.
Quos non hñtes calorẽ fidei
⁊ extra eccleſiã algẽtes frigo/
C re infidelitat' inopes atqꝫ pe/
† 13.q.2.c. grinos inducat in domuꝫ ec/
non eſtime cleſie: ⁊ optat incorruptionis
mus.ibi.ne pallio: vt tunica xp̃i veſtiti nõ
mo vn q̃ꝫ maneãt ĩ ſepulchris qõ de eo
carnẽ ſuaꝫ. legim⁹ q̃ poſſeſſus a demonũ
Mar.5.a legione: in monumẽtis mortu
orũ habitabat nudus. Cunqꝫ
hoc fecerit: carnẽ ſuã ne deſpe
xerit.i. ſpũalit' domeſticos fi/
dei. qõ dixerunt.lxx. domeſti/
cos ſeminis tui ne deſpexer'.
b Frange eſu.p.t. Panem
eſurienti frangim⁹: cũ chriſti
fidem q̃ panis viu⁹ eſt: ⁊ ſcri/
pturã ſacrã que ſpũalis ẽ no/
bis vict⁹ alijs manifeſtam⁹.
Si nõ potes totuꝫ dare: vel
Pſ.cxi. vt multis proſit: diſpſit dedit
paupib⁹. Qõ mãducaturus
eras ſi nõ ieiunares: da pau/
perib⁹ vt ieiuniũ tuũ nõ ſit lu
crum marſupij ſed aĩe ſaturi
tas. c Et carnẽ tuã. Pro
ximũ in neceſſitate q̃libet re/
cognoſce ſil'em tibi: ↄſiderãs
Job.5.d te mortalẽ ⁊ paſſibilẽ. Vñ: Vi
ſitãs ſpeciẽ tuã nõ peccabis.
d Lumẽ tu. Sicut matutina
lux ſoluit tenebras: ita lumen
veritat' fugat errores.
e Juſticia. Xp̃s q̃ oẽs iuſti/
ficat ante ibit ad gloriã. Vñ:
Joh.14.a Vado vobis parare locũ.
Idẽ: Et gl'ia dñi colliget te.i.
Ibi.12.d ſuſcipiet ad ſe: q̃ dixit: Vbi e/
go ſum: illic ⁊ miſter me⁹ erit.
f Catenã. Peccatoꝝ. vñ:
Pſ.118. Funes pctõꝝ circũplexi ſunt
me: ⁊ funib⁹ pctõꝝ ſuoꝝ ↄſtrin
gitur quiſqꝫ. g Digitũ ex.
Proximos notare: detrahe/
re.i. nõ ſolũ nõ cogites ⁊ ñ fa/
cies hec: ſed ne detrahas.

☙ Hortus

a ſ totam. b ſ nõ emendare. ſ abſtinendo a ci
bis non ab illicitis.
qõ elegi p diem affligere hoiem ani/ a
a ſ inclinando ad pedes: vel in circũitu ſicut monachi.
b ſ exterius tm̃. c ſ hec bona ſũt et acce/
pta deo: ſi fiant corde puro.
mã ſuã? Nũq̃d cõtorquere quaſi cir/ b
ſ induere.
culum caput ſuum et ſaccum ⁊ cine/ c d
ſ alias ui.
rem ſternere? Nũq̃d iſtud vocabis ie e
a ſ acceptabile deo. b ſ nõ: ſed hoc eſt magis. c ſ oſtẽ
ſo quale ieiuniũ reprobet: quale approbet oſtenditur.
iũuium ⁊ diẽ acceptabilẽ dño? Nõnẽ f
hoc ẽ magl' ieiuniũ qõ elegi? Diſſolue g
a ſ falſas chartas de q̃bus dicebãt obligatos paupes.
b ſ nõ prohibet ſua repetere. d ſ .i. ſine lite. c ſ falſa cy
rographa q̃b⁹ innocẽtes opprimebãt feneratores.
a colligationes ĩpietatis: ſoluẽ faſcicu/ h
a ſ chartarũ. b ſ fame vel longa ſeruitute: aliq̃ñ enim
vltra terminũ detinebant eos. ſ qui pro fame ſe vendi
derunt: quod ſepe faciebant.
los deprimẽtes. Dimitte eos q̃ ↄfra/ i
a ſ a ſeruitute. b ſ ſeruitutis vel peccati. ſ quaſi di/
cat aliquis: Debitores nõ habeo. quid faciam vt ſuſcipia
tur ieiunium meũ? Frange eſurienti pa.
cti ſunt liberos: ⁊ om̃e onus dirum/
a ſ nõ alienũ. b ſ ne de
paupertate cauſeris. ſ egenos ⁊ vagos in domũ induci/
mus: cum diſcordãtes in fraternam pacem et charitatis
vnitatem reuocam⁹. c ſ a q̃bus nõ expectas premium.
b pe. Frãge eſuriẽti panẽ tuũ: et egenos
a ſ hoſpitales inuicẽ. b ſ prebe tectũ: accipe celũ: ſi nõ
potes prebere panẽ. c ſ conductã: ſi nõ habes tuã.
vagoſqꝫ induc in domũ tuã. Cum vi/
a ſ fide: virtutibus ⁊ operib⁹. b ſ verbo et exemplo.
c ſ peccatorem tibi ſimilẽ.
c deris nudũ operi eũ † ⁊ carnem tuã ne
a ſ cõſiderans teipm̃ ne et tu ⁊c. b ſ cũ hec feceris.
c ſ vnde: Timentib⁹ nomẽ meũ orietur ſol iuſticie. ſ ſi/
cut ſol in mane.
deſpexeris. Tunc erũpet quaſi mane k
ſ chriſtus. a ſ remiſſionem peccatorum.
d lumẽ tuũ: ⁊ ſanitas tua citi⁹ orietur. l
a ſ ad preſentiã iudicis. ad beatitudinẽ. vnde: Ecce ho/
mo et opera eius. b ſ bona opera.
e Et anteibit faciem tuã iuſticia tua: et m n
a ſ filius. de q̃: Exurge gloria mea. b ſ vt glorificeris
apud deũ et hoiem. ſ in ꝓtectione miſericordie.
c ſ ore: corde: et opere.
gloria dñi colliget te. Tũc inuoca/ o
a ſ cuius voluntatẽ feciſti. b ſ beneficijs reſpondẽdo.
bis: ⁊ dominus exaudiet: clamabis p
a ſ ad remunerandũ: q̃ affui in bonis opib⁹ auxilium.
⁊ dicet: ecce adſum: q2 miſericors ſuꝫ q r
ſ depoſueris.
dñs de⁹ tu⁹. Si abſtuleris de medio s
ſ detrahere.
f g tui catenã: ⁊ deſier' digitũ extendere: t
a ſ ſed obeſt. b ſ larga pietate. c ſ panem
ſpiritualem vel corporalem.
et loq̃ qõ nõ ꝓdeſt. Cũ effuderis eſu/ v x
a ſ voluntatẽ cõpatientẽ. b ſ quacũqꝫ anguſtia. c ſ q̃/
cũqꝫ bñficio: nõ modo ſuſtẽtãdo: ſꝫ etiã ſatiãdo ſi potes.
riẽti aĩam tuã ⁊ aĩam afflictã repleue y
a ſ pctõꝝ fugãdis. b ſ xp̃s. c ſ Fuiſtis aliq̃ñ tenebre:
nunc autem lux in domino. ſ pctã.
ris: orief in tenebris lux tua: et tene/ z
a ſ claritas iuſticie. b ſ tunc. ſ cum tenebre
tue erunt ſicut meridies. ſ eternam.
bre tue erũt ſicut meridies. Et requiẽ a
dabit tibi dominus deus tuus ſemp b
a ſ vnde. Tecum principium in die virtutis tue: in ſplen
doribus ſanctoꝝ. b ſ virtutib⁹ vel viſione deitatis.
⁊ implebit ſplendoribus aĩam tuam: c

a Per diem affligere hominẽ animã
ſuam. id eſt ſeipſum per abſtinentiã abſ/
qꝫ pietate. q.d. non. quia exercitatio cor
poralis ad modicũ vtilis eſt: pietas au/
tem ad omnia. j. Timot'. vj. b Nũ/
quid contorquere quaſi circulũ. In he/
breo habef: quaſi hamum. c Caput
ſuum. quod faciebant ad oſtentationeꝫ
ieiunij: in hoc deſignãtes dolorem capi
tis ex ieiunio. d Et ſaccuꝫ ⁊ cinerem
ſternere. i. pro lecto ſibi parare.
e Nunq̃d iſtud vocabis ieiunium. ſcꝫ
deo acceptũ. q.d. nõ. ex quo eſt pietate ⁊
virtute vacuũ. f Nõne hoc eſt. Hic
ↄſequẽter verũ remediũ cõcludif: ⁊ pri/
mo quantũ ad pietatis exercitiũ. ſecun/
do quantũ ad diuinũ cultũ. ibi: Si auer
teris. quantũ ad pmũ dicif: Nõne hoc
eſt magis ieiuniũ qõ elegi. i. approbaui.
ſcꝫ in quo fit abſtinẽtia a vitijs ⁊ exerci/
tiũ in opib⁹ pietat'. iõ ſubdif: g Diſ/
ſolue colligatiões ĩpietat'. i. cauillatio
nes q̃b⁹ ſacerdotes ⁊ phariſei inuolue/
bãt ſimplices ad pecunias coꝝ extrahẽ
dũ. h Solue faſci. depri. i. penas gra
ues quas ĩponebãt ſup pplm̃. ſm qꝫ dr
Matth. xxiij. Alligant eñ onera grauia
⁊ importabilia ſup humeros hoim.
i Dimitte eos q̃ cõfracti ſunt. ex dura
ſeruitute. Cetera patẽt vſqꝫ ibi:
k Tũc erũpet q̃ſi mane lumẽ tuũ. ori/
ente tibi ſole iuſticie p grãm. l Et ſa
nitas tua citi⁹ orief. ab infirmitate cul/
pe. m Et anteibit faciẽ tuam iuſticia
tua. p angelũ te cuſtodientẽ corã deo p̃/
ſentata. n Et gl'ia dñi colliget te. in
morte: o Tũc inuocabis. Hic cõclu/ † By. Nic decẽter gl'o.
dif remediũ veꝝ q̃ꝫtũ ad orõnẽ. cũ dici/
tur: Tũc inuocabis ⁊ dñs exaudiet. ſcꝫ
qñ exercueris opa pietatis. p Cla/
mabis. in feruore orõnis. q Et dicet:
ecce adſum. p exauditionis effectuꝫ. qõ
aũt ſubdif: r Quia miſericors ſum
dñs de⁹ tuus. nõ eſt in hebreo nec in li/
bris correctis: ſed p modũ gloſe interli/
nearis pmo fuit poſitũ: poſtea p imperi
tiã ſcriptoꝝ textui inſertũ. s Si ab/
ſtuler' de medio tui catenaꝫ. incarcera/
tos relaxando: vel catenã vocat cauil/
lationẽ ad inuoluẽdũ ſimplices. t Et
deſieris extẽdere digitũ. alios de pecca/
tis notando: ſicut faciebat phariſeus:
Luc'. xviij. d. Velut etiam hic publica/
nus. v Et loqui quod non prodeſt.
alios vituperando: ⁊ te cõmendando:
ſicut ille phariſeus dicebat: Non ſuꝫ ſi/
cut ceteri hominũ: raptores: adulteri: ie
iuno bis in ſabbato ⁊c. x Cum effu
deris eſurienti animam tuam. per pieta
tis affectum: ⁊ etiam ſi facultas adſit p
effectum. ideo ſubditur: y Et ani/
mam afflictam repleueris. eius defectũ
ſubleuando. z Orietur in tenebris
lux tua. id eſt mutaberis de penis culpe
ad lucem gratie. a Et requiem. ſci/
licet mentis. b Dabit tibi dominus
ſemper. Ex quo patet qꝫ nõ loquitur de
requie temporali: que frequenter inter/
rumpitur: ⁊ maxime iuſtis qui de com/
muni curſu plus ceteris temporaliter af
fliguntur. ij. Timot'. iij. Omẽs qui pie
volunt viuere in chriſto ieſu perſecutio/
nem patientur. qꝫ autem in aliquibus li
bris interponitur: Deus tuus: non eſt
de textu.
c Et implebit ſplendoribus animam
tuam. id eſt ſplendoribus diuine noti/
cie et virtutis.

Et oſſa

a Hort⁹ irrigu⁹. Voluptatis paradiſus quē plantauit dñs de⁹ a principio .ſ. eccleſiam. Fons i medio xp̄ſ eſt: cui⁹ nō deficiunt aque doctrine ſpūales: q̄ eccleſiā irrigāt. ⁊ hoc eſt: Et eris q̄ſi hor. i. hor. fidel: vl' eccleſia. b Sic fons. Aſſimilaber⁹ xp̄o capiti tuo. c Edificabūt. Iudei referūt h ad reſtaurationē q̄ facta eſt ſub zorobabel: et ieſu ſacerdote magno: vel ad illam quā delyrāt futurā in vltimo. Per li⁹ ad eccleſiā hec referri poſſunt.

d Fundamēta. Aplos: xp̄has et ſilles. vñ: Fundamēta ei⁹ in montibus ſ. Fundamentū aūt ſinglar⁹ numeri xp̄s eſt. Vñ: Fundamentū aliud nemo p̄t ponere preter id qđ poſitū eſt: qđ eſt xp̄s ieſus. e Iniq̄taтem. Vel in q̄etē. ſcʒ ſemitas erroris. in quietē vl'veram pacē. f Terre. Viuentiū q̄ ſurſuʒ nō deorſū. vñ loth dr: In monte ſaluū te fac.

28.d ſilles.
3.3.c Fundamentū

19.d loth dr

g Hereditate. celeſti quam dedi iacob: cuius fili⁹ es p fidem ⁊ operationē: vitia atq; peccata ſupplantando: cuius enim q̄ſ imitator fuerit ei⁹ filius dicitur.

Ca. LIX

Ecce nō eſt. Sed iniquita. ve. Oſtēdit q̄re nō exaudi ti ⁊ in captiuitatē ducti. i Manus eni. Iniq̄tates p ptes expōit: nec idolatriā obijcit q̄ tpe Eſaie colebat: ſʒ ſanguinis effuſionem. vñ. S.

3.57. Iuſt⁹ p. ⁊ ñ ē. q. r.

Manus eni veſtre. Hieremiaʒ lapidauerūt. Eſaiā ſecuerunt. Ezechielem in babylone occiderunt: ⁊ tandeʒ filiū dei in clamātes: Sanguis ei⁹ ſup nos et ſup filios noſtros.

27.e mātes

Conce.

---

a ſ vtutes ne deficiāt: vel corp⁹ in die iudicij ſuſcitabit ſ ab igne eterno.

⁊ oſſa tua liberabit. Et eris q̄ſi a b

a ſ fidelis vel eccl'ia. b ſ virtutū florib⁹ et operū fructib⁹ cōſpicuus. c ſ xp̄s. d ſ ſpūalium.

a b hort⁹ irriguus: ⁊ ſic fons aqua

a ſ Celū et terra trāſibūt: verba aūt mea nō t. b ſ preter cetera.

rum cuius nō deficiet aque. Et c

ſ i eccleſia p fidē. a ſ o eccleſia. b ſ cōuenticula iudeoꝝ. ſ ꝑpter infidelitatē. c ſ multorū.

c edificabunt in te deſerta ſeculo

d rū fundamēta generationis et d

a ſ vtriuſq; populi. b ſ o eccl'ia. c ſ o xp̄iane.

generatiōis ſuſcitabis. Et voca e

a ſ predicator. ſ ꝯfitendo xp̄m verū deum et hoiem. b ſ doctrinaꝝ q̄b⁹ munit eccleſia.

beris edificator ſepiū: auertens f

a ſ errorū: q̄bus nō ē quies nec pax q̄ eſt xp̄s. b ſ ne tranſgrediaris. ſ ne malefacias in die ſabbati. ſ al's iniquitatū.

e ſemitas in q̄etem. Si auerteris g

a ſ quiete anime: que omni tpe celebrāda. b ſ mei aūt pene moti ſunt pedes. ſ carnis.

a ſabbato pedē tuū facere volū h

a ſ celebrans dño ſabbata delicata.

tatē tuā in die ſctō meo: et voca i

ſ deo acceptū. ſ purū

ueris ſabbatū delicatuʒ: et ſctm̄

ſ non tuum. a ſ in operibus tuis.

domini glorioſuʒ: ⁊ glorificaue k

ſ dñm. ſ vel diē ſabbati. a ſ actiōes prauas.

ris eum dū nō facis vias tuas: l

a ſ vt nec. ſ. opere pecces nec voluntate.

⁊ nō inuenit volūtas tua: vt lo m n

a ſ odioſum vel ocioſum. b ſ cū ſupradicta feceris. c ſ Delectare in dño ⁊ dabit tibi pe. c. t.

quaris ſermōnē: tunc delectabe o

a ſ in eterna beatitudine.

ris ſuper domino: ⁊ ſuſtollaʒ te p

ſ alias nem. a ſ eterne ſoliditatis. hoc enim ſolū elementū immobile ⁊ ſolidum.

f ſup altitudines terre: et cibabo q

a ſ .ſ. patria vera. ſ Q: nec oculus vi. nec au. audiuit nec in cor ho. aſcendit.

g te hereditate iacob patris tui.

a ſ quaſi vera ſunt hec omia: Os eni do. b ſ p ꝓpheram. ſ ſermonē. ſ.

Os enim domini locutū eſt. r

Ca. LIX

ſ propheta ad iudeos.

b †Ecce non eſt abbreuia s

a ſ breuiata potentia exquo liberauit vos ab egypto. b ſ vos ſi credideritis.

ta manus domini vt ſaluare ne t

queat: neq; aggrauata eſt auris v

a ſ Si pure inuocaueritis: ſicut moyſen et alios olim audiuit.

eius vt non exaudiat. Sed ini x

a ſ quaſi murus interpoſitus. ſ cultus idolorum. b ſ chriſtus ſoluit parietem medium macerie. c ſ ne vos ſaluet vel audiat.

quitates veſtre diuiſerunt inter

a ſ non pōt faciē peccātorum veſtroꝝ ſuſtinere.

vos ⁊ deū veſtrū: ⁊ peccata ve y

a ſ ne videat turpitudinē veſtram ſed ſtatim feriat. ſ quaſi murus interpoſitus. b ſ preſentiam: auxilium: gratiam.

ſtra abſcōderūt faciē ei⁹ a vobis

ſ in tempore tribulationis.

i ne exaudiret. † Man⁹ eni veſtre z a

---

a Et oſſa tua liberabit. ab infirmitate corporis. b Et eris quaſi hortus irriguus. i. in bonis operibus fecundus. c Et edificabunt in te deſerta ſeculorū. id eſt gentiles adiūgentur tibi in vna eccleſia: qui fuerunt deſerti in priſtinis ſeculis inquantū caruerūt lege ⁊ ꝓphetis. d Fundamenta generationis ⁊ generatiōis ſuſcitabis. i. p generationuʒ ſucceſſionem adduces aliquos ad fidem: quod impletuʒ eſt in apoſtolis ⁊ in alijs credentibus de iudeis: per quorū predicationem ⁊ doctrinam in ſcripturis eoꝝ relictam cōuertūtur gentiles ad fidem. e Et vocaberis edificator ſepiuʒ. Edificare ſepes materiales eſt officium pauperū ⁊ ruſticoꝝ: ⁊ ideo non eſt tale quid quod debeat promitti pro operibus virtutum. ⁊ ideo per ſepes hic intelligunt impedimenta peccatorum per ſanam doctrinam ⁊ ordinationes ſacras: ⁊ hoc impletum eſt in apoſtolis ⁊ eorum ſucceſſoribus qui per ſanam doctrinam ⁊ ſacre eccleſie inſtituta oppoſuerunt peccatis obſtacula. ⁊ ideo ſubditur: f Auertens ſemitas in quietem. ſic eſt in hebreo ⁊ in libris correctis. Ad ceſſationē enim peccatorū ſequitur quies mentis. ꝑpter quod dicitur in fine ca. precedentis: Non eſt pax impijs dicit dñs deus. g Si auerteris. Hic ponitur verū remediū quantū ad dei cultū. Circa qđ ſciendū ꝙ p obſeruationē ſabbati hic intelligunt omīa que ptinēt ad debitū dei cultū: ſicut ⁊ i precepto decalogi: Exo. xx. Memento vt diem ſabbati ſanctifices. ad cuius obſeruationē requirit ceſſatio ab operib⁹ peccatoruʒ que ſunt maxime ſeruilia Ioh. viij. Qui facit peccatum: ſeruus eſt peccati. ideo dicit: Si auerteris a ſabbato pedem tuum: vt nō procedas ad male agendū. ideo ſubdit: h Facere voluntatem tuā. ſequēdo appetitum tuum irrationabilem. Secundo ad obſeruationem ſabbati requiritur occupatio ⁊ meditatio circa diuina. ideo ſubditur: i Et vocaueris ſabbatum ⁊c. id eſt intendendo ad diuina. k Et glorificaueris. id eſt honoraueris debite obſeruando. l Dū non facis vias tuas. ſequēdo tuas concupiſcentias. m Et nō inuenitur voluntas tua. i. effectus ſenſibilis appetitus. n Vt loquaris ſermonem. ſ. malū contra deum vel proximū: ſed magis ſis intent⁹ ad deum laudandum. o Tunc delectaberis ſuper dño. ſentiens intra te ꝯſolationes diuinas. p Et ſuſtollam te ſuper altitudines terre. p contemptū terreſtriū ⁊ appetitū celeſtiū. q Et cibabo te hereditate iacob patris tui. ſ. in beatitudīe celeſti. bona enī terrena cū ſint multo minora bona operib⁹ virtutū: nō poſſunt eſſe principale premiū promiſſum patriarchis pro operibus virtutis: ſicut declaratū fuit diffuſi⁹ Geñ. xv. r Os enim domini locutum eſt. q. d. hoc ſtabile eſt ⁊ firmū.

In ca. lviij. vbi dicitur in poſtilla: Nolite ieiunare.

Additio. Vbi tranſlatio noſtra habet: Nolite ieiunare. hebraica lr̄a habet quedā verba q̄ vno modo ſignāt: Et nō ieiunetis: ⁊ alio modo ſignāt: et nō ieiunatis. ⁊ ſi primo modo intelligant exponunt ſicut in poſtilla. Si aūt ſecūdo modo: ſenſus eſt: Et nō ieiunatis vt audiatur in excelſo clamor veſter. i. nō intendetis in ieiunādo vt audiamini a deo: q2 ſi ſic ceſſaretis a ꝯtentiōib⁹ ⁊ ieiunijs que deo nō placēt. Et hec expoſitio videt magis ꝓpria ſpecialit ꝑpter li ⁊ q̄ ꝑponit huic verbo ieiunatis ſeu ieiunetis.

A †E. 50. a Nu. 11. c

Ecce nō eſt abbreuiata. Poſtq̄ȝ poſita eſt preparatio ad ſalutē. hic ꝯſequēter ponit ſalus: ⁊ diuidit in duas partes. q2 primo ponit ipſa ſalus. ſecūdo magnitudo ipi⁹. ca. ſequēti. Prima in duas: q2 primo ponit ſalutis neceſſitas. ſecūdo eius equitas. ibi: Et vidit dñs. Circa primū ſciendū ꝙ neceſſitas iſta eſt ꝑpter miſeriam culpe ⁊ pene quam incurrerūt iudei ex ꝯtemptu chriſti: ⁊ de iſta eadem miſeria exponit Ra. Sa. pñs capituluʒ: ⁊ quantum ad hoc conuenit mecum: ſed diſcōuenit inquātuʒ dicit iudeos ab ea liberari p chriſtū venturū: cuius aduentus tranſit in preteritū. Igitur primo ponitur huius miſerie deſcriptio. ſecundo eiuſdem cōfeſſio. ibi: Propter hoc. Prima in duas: q2 primo deſcribit miſeria culpe. ſecūdo pene. ibi: Cogitationes. Circa primū dicit: Ecce nō eſt abbreuiata. i. minorata. t Manus dñi. i. ptās eius. v Neq; aggrauata auris ei⁹ ⁊c. q. d. iſta miſeria in qua eſtis non ꝓuenit ex dei impotentia vel ignorantia ad ſaluanduʒ: ſed ex parte veſtra. ideo ſubditur: x Sed iniquitates veſtre diuiſerunt inter vos ⁊ deum veſtrum. ſeparantes vos ab eo. y Et peccā vr̄a abſcōderūt faciē eius a vobis. demeritorie. z Ne exaudiret. q2 nō eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. a Man⁹ eni veſtre. i. opa vr̄a que p man⁹ deſignant. eo ꝙ manus eſt organum organorum. iij. de anima. † E. 1. b

a Cōceperūt. Qui expectant antixp̄m. Quē enim multo labore acq̄rūt: iniquitate suscipient. b Oua. Ex ouo fetus. ex corde cōsiliū. ex q̄ act⁹. Oua q̄ ruperūt dum corda iniqua et venenosa ꝯsilia v̄bis ostēderūt dicētes: Re⁹ est mort̄. c Aspidū. Aspis ad p̄mā vocē incātatoris alterā aurē terre infigit: alteram cauda obturat: ne possit incantari. sic iudei inherētes terrenis: ne locū ꝛ gentē ꝑderent metuentes: xp̄i p̄dicationē repulerūt venenati venatoꝝ filij. vn̄: Genimina viperarū.
Mat.26 g
B
Mat.23.d
d Erūpet in.r. Ex ouis aspidū regulus: q̄ ꝛ basiliscus ex iudeis antixp̄s. Ex eis enī nascetur flatu suo.i. s̄mone venenoso mſ̄tos occidēs volantes ad patriam celestē. Occidit enī basiliscus flatu suo aues volantes ꝑ aera. e Vastitas. Hoc apostolus posuit ad Romanos. sic̄ illud: Veloces pedes eoꝝ ad effundēdū sāguinē. Q̄ d̄ mſ̄ti ignorātes de tertiodecimo psalmo putāt sumptū: q̄ versus in editiōe vulgata additi sūt: et in hebraico n̄ h̄n̄t.
Ps.13.
f Propt̄ hoc. Propheta in ꝑsona ppl'i pēitētis r̄ndet p⁹ accusationē quid loqui debeāt penitentes.
g Rugiem⁹ q̄si v.o.ꝛc̄. Iudeorū meditatio et doctrina ī sacra scriptura rugitui v̄rsi ꝛ colūbe gemitui cōꝑat̄: q̄si inutil' ꝛ vana: sic̄ ꝛ illa: Circa subiectos quoq̄ seuiunt
L

a ſ prophetarum ꝛ ipius christi. b ſ quādo dixerūt: Omnia que precepit domin⁹ nobis faciem⁹: vel demonium habes: ꝛ huiusmodi.
pollute sunt sanguie: ꝛ digiti v̄ri iniq̄tāte. La a b c
a ſ pro xp̄o antichristū ponunt: vel ꝓmittūt. b ſ blasphemiam.
bia v̄ra locuta sūt mēdāciū: ꝛ lingua v̄ra iniq̄tā d
a ſ credat in christum.
tē fatur. Nō est q̄ inuocet iusticiaꝫ: neq̄ est qui e f
a ſ q̄ elegerūt barrabam: crucifixerūt xp̄m. b ſ in idolo: idolū nihil est: vel in nescio quo messia futuro.
iudicet vere: sed ꝯfidunt in nihili ꝛ loquuntur g h
a ſ iudaicas fabulas. ſ christum ter quotidie in synagogis blasphemando: messiam adhuc expectando. b ſ multo labore mortē christi machinantes. c ſ parient. s. suscipientes antichristum.
a vanitātes. †Conceperūt laborē ꝛ pepērerūt ini i k
a ſ cōsilia venenosa. b ſ manifestando. c ſ consilia operavana et inutilia: muscas et culices. s. stultos ꝛ simplices capientia.
b c quitatē. Oua aspidū rupērunt: ꝛ telas aranee l m
a ſ cōtra xp̄m machinātes. b ſ acquiescēdo ſ sicut abel acquiescēs cain. dicenti: egrediamur in agrū. c ſ cōsilijs. d ſ iudeoꝝ. e ſ morte eterna.
texuerūt. Qui comēderit de ouis eoꝝ morieť: n o
a ſ nutritū ex ouis. b ſ dum corda iniqua ꝛ venenosa consilia verbis ostēderunt. dicentes: Reus est mortis. c ſ antichristū regē omnium malorū. d ſ cōsilia: opera: doctrina.
d ꝛ quod cōnfotū est erūpet in regulū. Tele eorū p q
a ſ anime. ſ cōtra frigus inferni. c ſ sanctorū vestimēta: opera bona. vnde: Sacerdotes tui indu. ſ malis: quia.
nō erunt in vestimētū: neq̄ operienť operib⁹
a ſ tele arancarū. b ſ Omēs declinauerūt: simul inutiles facti sunt. c ſ mors christi.
suis. Opera eorū opera inutilia: ꝛ opus iniq̄ta r s
a ſ q̄uis dicant: Nobis nō licet interficere quenq̄.
b ſ affectus. c ſ cum laternis ꝛ facibus ad cōprehendendum christum. d ſ operando.
tis i manib⁹ eoꝝ† Pedes eorū ad malū currūt:
a ſ tediose pilatum rogando. b ſ vt vilem aquā. c ſ christi vel prophetarum. vnde: Hierusalem que occidis prophetas ꝛc̄.
ꝛ festināt vt effundant sanguinē innocenteꝫ.
a ſ cōtra deū: Eradamus eū de terra viuentium: et huiusmodi.
b ſ ab hostibus: a diabolo.
e Cogitatiōes eoꝝ cogitatiōes iutiles: vastitas t v
a ſ actionibus prauis pro quibus vastari et cōteriti. b ſ christū q̄ est pax vera. qui ait: Pacē re. vo. pa. m. do vo. c ſ credere nolētes.
ꝛ ꝯtritio in uijs eorum. Viam pacis nescierūt: x y
a ſ xp̄s. ſ de quo: iudicium gentibus ꝓferet. ſ discretio boni ꝛ mali vel rectitudo. b ſ operibus. c ſ actiones.
ꝛ nō est iudiciū in gressib⁹ eoꝝ. Semite eorum z a b
a ſ non natura sed volūtate. quicq̄d enim incuruatur de recto torquetur i prauum. ſ a bono in malū. b ſ imitatur. c ſ nō solum nō inuenit: sed nescit quid querere debeat.
incuruate sunt eis: oīs qui calcat in eis ignō c d
a ſ quia ignorauimus pacem. b ſ transiens ad gētes. c ſ filius cui datū ē iudiciū. ſ christū.
f rat pacem. Propter hoc elongatū est iudicium e
a ſ fide trahendo. ſ sed gentes. b ſ a gentibus comprehensa. ſ christus.
a nobis: ꝛ nō apprehendet nos iusticia. Expe f g
a ſ xp̄m in lege promissum. de quo: Emitte lucem tuam ꝛc̄. b ſ infidelitas antixp̄s. c ſ xp̄m qui splendor glorie et figura substantie patris.
ctauimus lucem et ecce tenebre: splendorem h i
a ſ ignorantie peccati. b ſ scripturam sacram xp̄m in ea n̄ vidētes. verba t̄m et folia: non sensum fructumq̄ querētes.
et in tenebris ambulauimus. Palpauimus si
a ſ quia pene oculis etiam visibilis offertur xp̄s.
cut ceci parietem: ꝛ quasi absq̄ oculis attrecta
a ſ in scripturam sacram que quasi meridies clara et aperta sanctis. b ſ in toto orbe sole iusticie rutilante. c ſ non intelligentes.
uimus. Impegimus meridie quasi in tene k
a ſ obscuris mysterijs: q̄diu enim legitur moyses: velamen super corda eorum est.
g bris: in caliginosis quasi mortui. Rugiemus l
a ſ non habentes cor.
quasi v̄rsi oēs: ꝛ q̄si colūbe meditātes gemem⁹.

a Pollute sunt sanguine. s. pauperū bona eoꝝ rapiendo. b Et digiti v̄ri iniq̄tate. ꝑ hoc designanť iniusticie minores: sicut digitus mīor est manu. c Labia vestra locuta sunt mendaciū. contra christuꝫ dicendo q̄ fuit magus ꝛ ꝓpheta falsus. d Et lingua vestra iniquitatem fatur. replicatio est eiusdē sentētie ad maiorē assertionē. e Non est qui inuocet iusticiā. i. xp̄m. Qui fact⁹ est nobis a deo sapientia ꝛ iusticia ꝛ sanctificatio ꝛc̄. j. Coꝝ. j.
f Neq̄ est qui iudicet vere. de factis xp̄i: ꝛ loquiť ꝓpheta q̄tū ad illos q̄ sunt in infidelitate obstinati. g Sed ꝯfidunt in nihili. i. in aduētu messie futuro q̄ iā transijt in preteritū: ꝛ idō talis ꝯfidentia est sup nihilū. h Et loquunť vanitates. q̄ doctores iudeoꝝ multotiēs termīos p̄fixerūt de aduētu messie: ꝛ oēs transierūt tanq̄ p̄nunciati inaniter ꝛ false. i Cōceperūt laborē. i. excogitauerūt inferre laborē xp̄o ꝛ discipulis ei⁹. k Et pepererūt iniq̄tatem. ꝓcedēdo ad effectū: vt ptꝫ ex euāgelijs ꝛ actib⁹ apl'orū. l Oua aspidū ruperūt. i. ꝯsilia venenosa cōtra xp̄m ꝛ discipulos ei⁹ in effectū exteri⁹ ꝓduxerunt.
m Et telas aranee texuerūt. i. ad inuētiones falsas ꝯtra doctrinā xp̄i: vt ab ea populuꝫ auerterēt. n Qui comederit de ouis eoꝝ. ꝯsentiēdo malignis cōsilijs ipsorū. o Morieť. morte culpe. p Et qd̄ cōfotū est erūpet in regulū. q̄ q̄cq̄d procedebat ex dict̄ cōsilijs totū erat venenosū.
q Tele eoꝝ nō erūt in vestimētū. scientie ꝛ virtut̄ q̄b⁹ aīe vestiunť ꝛ ornanť: sꝫ magis ad ꝯtrariū. r Opa eoꝝ opa inutilia. i. nociua. min⁹ enī dicēdo plus significat. idō sequiť. s Et opus iniq̄tatis ꝛc̄. Pedes eoꝝ ad malū currūt ꝛc̄. s. ad effusionē sanguinis xp̄i ꝛ suoꝝ discipuloꝝ: vt de xp̄o ptꝫ in euāgelijs ꝛ in actibus aploꝝ de ei⁹ discipul'. t Cogitatiōes. Hic ꝯn̄r poniť miseria pene. Dicit enī Iosephus. li. de iudaico bello. q̄ post mortē xp̄i an̄ destructionē ciuitat̄ ꝑ Titū iudea erat multū lacerata intraneis dissensiōib⁹: ꝛ sic cogitabant se mutuo spoliare ꝛ interficere. idō d̄r: Cogitationes eoꝝ cogitatiōes inutiles. i. nociue. v Vastitas ꝛ ꝯtritio. i. mutua priuatio reꝝ ꝛ occisio ꝑsonaꝝ. x In vijs eoꝝ: vt dictū est. y Viā pac̄ nescierūt, q̄ post dissensiōes intraneas romanis rebellauerūt. z Et nō est iudiciū. i. executio opeꝝ iusticie. a In gressib⁹ eoꝝ. i. in suis ꝓcessib⁹. b Semite eoꝝ incuruate sunt eis. a rectitudine iusticie ꝛ veritat̄. c Oīs q̄ calcat ī eis. ꝑ eas ꝓcedendo. d Ignorat pacē. cū deo ꝛ ꝓxīo. e Propter h̄. Hic ꝯn̄r poniť p̄dicte miserie cōfessio. Esaias enī ipam p̄uidēs eā ꝯfiteť se cū illis numerādo: eo q̄ erat d̄ populo iudaico: sicut Danielis. ix. cap̄. confitetur peccata populi sui numerando se cum peccatoribus: licet esset innocens: ꝛ sic dicit Esaias: Propter hoc elongatum est iudicium a nobis: id est executio iusticie actualis.
f Et non apprehendet nos iusticia. habitualis: et loquitur de futuro per modum preteriti ꝓpter certitudinē prophetie.
g Expectauim⁹ lucē. i. xp̄m qui d̄r lux. s̄. xlix. Dedi te in lucē gentiū ꝛc̄. h Et ecce tenebre. q̄ in aduētu xp̄i iudei ꝓ maiori ꝑte fuerť excecati. i Splēdorē ꝛ ī te. ꝛc̄. repetio est eiusdē sn̄ie ad maiorē exaggerationē. k Impe. meri. i. ī tp̄e luc̄ grē. q̄d maxīe habuit rōeꝫ meridiei tp̄e p̄dicatiōis xp̄i ꝓpť euidētiā miracl'oꝝ. l Rugiē⁹ ꝛc̄. h̄ fuit ipletū ī aduētu romanoꝝ ꝯ iudeos.
Expectauim⁹

a ſ chriſtũ. de quo deus: Judiciũ tuum regi da. b ſ nobis ſed gentibus. c ſ vſ ad gentes. ſ relinquetur vobis d. v. d.

Expectauimꝰ iudiciũ: ⁊ non ē: ſalutē ⁊ elonga

a ſ q: ⁊ ſcripturam cōtēpſerunt et auctorem occiderunt. b ſ a quibus faciem auertens ne cerneres ne ferires.

ta eſt a nobis. Multiplicate ſũt eni iniq̃tates

a ſ cui nihil occultum. b ſ ſm iniquitates noſtras recipimus.

nr̃e coram te. ⁊ peccata noſtra reſponderunt

a ſ ſm petitionem noſtram. Sanguis eius ſuper nos et ſuper filios noſtros. b ſ ſunt adhuc. c ſ quaſi putabamus eſſe iuſticiam.

nobis. Quia ſcelera noſtra nobiſcũ: ⁊ iniq̃ta-

a ſ penitentes quando compuncti corde dixerunt: Quid faciemus viri fratres: et huiuſmodi. b ſ tradendo pilato. c ſ dicendo: Reus eſt mortis ⁊c.

tes noſtras cognouimꝰ peccare ⁊ mentiri cō-

a ſ domino. ſ dicentes: Scimus quoniã moyſi locutus eſt dominus. hunc autem neſcimus vnde ſit. b ſ imitantes. vnde: Si q̃s mihi miniſtrat: me ſequatur. et illud: Poſt dñm deũ tuũ ambulabis.

tra dñm: ⁊ auerſi ſumꝰ ne iremus poſt tergum

a ſ Hic hō nō eſt a deo q̃ ſabbatũ nō cuſtodit. b ſ contra chriſtũ. ſ legis.

dei noſtri. Ut loqueremur calumniaz ⁊ tranſ-

ſ maliciam. ſ ſcienter.

greſſionē: concepimus ⁊ locuti ſumꝰ de corde

a ſ Inuenimus eum ſubuertentem gentē noſtrã. ſ traditiones hominum. b ſ ad gentes. c ſ chriſtus.

verba mendacij. Et ꝯuerſum eſt retrorſuz iudi-

ſ .i. a ſ que pars iuſticie cũ iniquitate. b ſ a nobis. c ſ in gentibus. d ſ quaſi non manſit in eis qui mundi latitudinem et voluntatem ſequuntur ſcribis et phariſeis et huiuſmodi. ſ vel reis.

cium: ⁊ iuſticia longe ſtetit. Quia corruit i plã-

a ſ idem. b ſ que in cordibus habitat per fidem non potuit ingredi propter infidelitatem. c ſ corda iudeorum.

tea veritas: ⁊ equitas non potuit ingredi. Et

a ſ chriſtus. b ſ iudeis. ſ credendo in chriſtum.

facta eſt veritas in obliuione: et qui receſſit

ſ infidelitatis. a ſ aliorũ iudeorũ qui diripiebant fidelium bona. vnde: Rapinã bonorũ veſtrorum cũ gaudio ſuſcepiſtis. ſ penitentiam eorũ infructuoſam.

a malo prede patuit. Et vidit dñs et malum

a ſ q: nō puro corde. b ſ q: oia videt. c ſ q: tranſlatum ē ad gentes. d ſ diſcretio boni et mali: vel inter ſimplicitatē et duplicitatē: vel in eorum penitentiam iudicium rectitudinis. ſ eis.

apparuit in oculis eiꝰ: quia non eſt iudicium.

ſ pater. a ſ in iudeis. b ſ ſanctꝰ. c ſ ſicut moyſes dauid et alij. d ſ contriſtatus ē de infidelitate eorum.

Et vidit deꝰ quia nō eſt uir: ⁊ aporiatꝰ eſt: q:

a ſ iudeis in infidelitate obſtinatis. ſ interueniat pro eis ſicut moyſes in deſerto. ſ deo ne ꝑcutiat. b ſ a perſecutione illorum reſuſcitando a mortuis. ſ vel uit. c ſ filium per quem omnia facta ſunt.

nō eſt q̃ occurrat. Et ſaluabit ſibi brachiũ ſuũ:

a ſ .i. filius per quem omnis iuſticia. b ſ vel bit. ſ in gentibꝰ ꝑ fidē. c ſ patrē. d ſ electos ſuos ab inimicorum perſecutione liberando: et pro ipſis pugnando: ipſos ſaluando. ſ hoc eſt iuſte quaſi loricatus: et galeatus in vltione inimicorum ſuorum venit: cum per romanos euertit iudeam.

et iuſticia eius ipſa confirmauit eum † Indutꝰ

eſt iuſticia ⁊ lorica: ⁊ galea ſalutis i capite eiꝰ.

a ſ militibus romanis.

Indutus eſt veſtimentis vltionis: ⁊ opertus

a ſ ire vindicte. c ſ paratus armis indutus.

eſt quaſi pallio celi. Sicut ad vindictam qua-

a ſ vt ſm opera ſua recipiant. ſ iudeis.

ſi ad retributionem indignationis hoſtibus

a ſ vt ſicut prophetas et ipm chriſtũ occiderunt: a romanis occidantur. ſ retribuendam. b ſ iniquitatis. c ſ ciuitatibꝰ iudeorum.

ſuis: et viciſſitudinem inimicis ſuis: inſulis

a ſ mercedem iniq̃tatis. b ſ delendo eas. c ſ Sancte: caſte: filialiter. vnde: Beatus vir qui timet dominum: vel ſeruili timore. d ſ Multi ab oriente et occidente venient ⁊c.

vicem reddet. Et timebunt qui ab occiden-

a ſ patris. vnde: Manifeſtaui nomen tuum hominibus. ſ filium. cui dicitur: Exurge gloria mea.

te nomen domini: ⁊ qui ab ortu ſolis glori-

Glo. ordi.

ſeniunt vt viſi: ꝯtra maiores vel equales gemũt vt colũbe: vt illud: Ephraim factꝰ ē q̃ſi colũba non hñs cor. a Ueritas. Chriſtꝰ q̃ eſt via veritas ⁊ vita. Un̄: Ueritas de terra orta ē: et i. d. c. pro. Et notãdũ ꝙ crebro veritas noīata eſt: vt xp̄i perſona mõſtret: quã deſerētes ſecuti ſunt mendaciũ. b Et vidit ⁊c. Oſtenſo q: penituerunt: oſtendit nō placuiſſe dño penitentiã eorum: q: ñ puro corde plures penituerũt. c Quia nō eſt vir. Mente oĩs effeminati ſunt: ſicut illud: Ueni ⁊ nō erat q̃ audiret. d Et ſaluabit. ſ. b. Pater. ſ. ꝑ filiũ gẽtes: ⁊ iuſticia eiꝰ vel miſcdia ſm. lxx. cõfirmabit eũ q̃ voluerit cõuerti: nõ merito ſz miſcdia ⁊ iuſticia. Juſtũ enī eſt vt penitenti creature creator parcat q̃ meritis ſuis ſaluari non poterat. e Et timebũt q̃. Premonſtrata vindicta dei i iudeos ꝑ romanos: deſcribit fidē gentiũ: de q̃ttuor partibus mũdi venientiũ audita ꝑdicatione aplorum. ☞ Quaſi

Nico. de lyra

a Expectauimꝰ iudiciũ. i. ꝙ fieret nobis vindicta de romanis nos affligentibꝰ. b Et non eſt. q: ecõuerſo fuerũt deſtructi a romanis. c Salutē. ſ. chriſtũ quē p̄res veteris teſtamẽti expectauerũt. d Et elõgata ē a nobis. i. a iudeis incredulis ꝓpter ſuã incredulitatem. e Multiplicate ſunt enī iniq̃tates nr̃e: q: iudei a xp̄o elõgati ruunt de peccato in peccatũ. f Et pctã nr̃a rñderũt nobis. ꝑ miſeriã ſbſecutã. g Quia ſcelera nr̃a nobiſcũ: ꝑ miſerie effectũ. h Et iniq̃. no. cognouimꝰ. i. ex certa ſciã peccauimꝰ. q̃d eſt grauiꝰ q̃ ex ignorãtia vel infirmitate. i Et auerſi ſumꝰ ne iremꝰ poſt tergũ dei nr̃i. obediendo doctrine xp̄i. k Ut loqueremur calũniã. ꝯtra chriſtũ ⁊ eiꝰ familiã. l Et tranſgreſſionē. ꝑſequēdo innocētes ad mortē. m Cõcepimꝰ et locuti ſumꝰ de corde. i. ſcient et a ꝓpoſito. n Uerba mēdacij. ꝯtra xp̄m vt ptz Luc. xxiij. vbi accuſauerũt eũ ꝙ prohibebat tributa dari ceſari: ⁊ ꝙ volebat rex fieri: cũ tñ de ꝯtrario eſſent certi. q: dixerat eis: Reddite q̃ ſunt ceſaris ceſari. Mat. xxij. Et ſilr ſciens ꝙ venturi eſſent vt ꝯſtituerent eũ regez: fugit in montē. Joh. vj. o Et ꝯuerſum eſt retrorſuz iudiciũ. in ꝯdēnatiõe xp̄i innocentis ꝑ pilatũ. p Et iuſticia longe ſtetit. q: nõ habuit locũ. q Quia corruit i platea veritas: q: ſacerdotes auerterunt pp̄lm a veritate cõtra xp̄m: vt barrabas liberaref: ⁊ xp̄s crucifigeref. iõ ſequif: r Et facta eſt ve. in obli. q: v̄itas doctrine xp̄i quã populus audierat a mēte eiꝰ receſſit ꝑ ſacerdotũ deceptionē. s Et q̃ receſſit a ma. de ꝑſecutiõe ⁊ morte xp̄i penitēdo: cuiuſmodi fuerũt iudei: q̃ ꝯtriti fuerũt ad ꝑdicationē petri. Actuũ. ij. vbi dicif: His auditis cõpũcti ſũt corde: ⁊ dixerũt ad petrũ ⁊ ad reliq̃s aplos: Quid facienꝰ viri fr̃es. Petrꝰ vero ait ad illos: Penitentiaz agite: ⁊ bapticef vnuſq̃ſq veſtrũ i nomīe ieſu xp̄i ⁊c. ſequif ibidē: Et appoſite ſũt in die illa aīe circiter tria milia. t Prede patuit. vt ptz Actuũ. viij. Facta eſt aũt in die illa ꝑſecutio magna i eccl̃ia q̃ erat hieroſolymis. v Et vidit. Hic ꝯñr ponif ſalutis eq̃tas ꝑ punitionē malorum ⁊ ſaluationē bonorũ. h̄ enī exigit eq̃tas: ⁊ h̄ in deſtructione iudee ꝑ romanos fuit ĩpletũ ꝑ quã ĩcreduli mortui fuerũt ⁊ captiuati: ⁊ credentes fuerũt ſaluati. p̄mo ab exercitu romanorum: q: monitu angeli trãſierũt i regnũ agrippe añ aduẽtum eorum: vt dictum eſt. ſ. Poſtea a iudeis: q: ꝑ eorũ deſtructionē fuerũt liberati a ꝑſecutiõibꝰ q̃s eis faciebãt: ⁊ reedificata ciuitate hierl̃m ꝑ helyũm adrianũ eã ĩhitare pacifice ꝑmiſſi fuerũt. iõ dr̄: Et vidit dominꝰ ⁊ malũ apparuit i oculꝭ eiꝰ ſcz ꝙ fideles a iudeis ĩcredulis ſic affligerēf. iõ ſeq̃f. x Quia nõ ē iu. eo ꝙ iiuſte ꝑncipes iudeorum xp̄ianos cõdēnabant. y Et vi. q: ñ ē ⁊c. i. ꝙ nõ apponebaf ibi remediũ hũana potētia. z Et apo. eſt. ſ. de miſeria ⁊ ifelicitate eorum moleſtatus. a Et ſalua. ſibi bra. ſu. ⁊c. i. fideles virtute ſua. b Indutꝰ eſt iu. ⁊ lo. ⁊c. loquif de deo ad modũ militis armati ꝓcedentis ad ſaluationē pp̄li ſui. c Indutꝰ eſt veſtimẽtis vltionis. i. exercitu romanorum ꝑparato ad punitionē malorum ex ĩſtinctu diuino. d Et opertꝰ eſt q̃ſi pallio celi. i. Tito q̃ erat ſup exercitũ ſicut palliũ ſup alia veſtimēta: ⁊ vocaf palliũ celi: q: multũ fuit ſollicitꝰ de captiõe hierl̃m ad malorum punitionē. iõ ſubditur: e Quaſi ad retributionē indignatiõis hoſtibꝰ ſuis. i. iudeis in infidelitate obſtinatis: licet enī Titus debellaret ciuitatē: eo ꝙ rebellauerat romanis: deus tñ ad h̄ eũ inſtigabat: vt ꝑ eum vindicta fieret de xp̄i inimicis. f Inſulis vicē reddet. Dicunf aũt hic inſule hierl̃m ⁊ alie ciuitates iudee: eo ꝙ ſint ſite inf maria. tota enī iudea ſm ſuã longitudinē ſita eſt ſup mare mediterraneuz ex ꝑte occidētis: ⁊ in latere oppoſito hz iordanē fluuiũ tranſeuntē ꝑ mare galilee ⁊ mare mortuũ. g Et timebũt qui ab occidente nomē dñi ⁊c. q: a tꝑe apoſtolorum fides catholica fuit multum dilatata ad omnes partes orbis.

† Eph. 6. c 1. Tet. 5. b

Cum ve

a Quaſi flu. Quia citiſſime mundū ſua predicatiōe ⁊ fidē
Pſ.147. impleuit. de q̄: Velociter currit ſermo ei⁹. b Quē ſpūs d.
c. Ad redimēdū gen⁹ hūanū ſpūſſctūs. ſ. Vñ: Qui ɔcept⁹ eſt
ſ.11.a de ſpūſctō: ⁊ reqeſcet ſup eū. ſ. d. ⁊c. Hoc fed⁹ me. ⁊c. Vt. ſ. eos
ſanguine filij redimā: ⁊ ipi p̄cepta mea faciant: ⁊ memoriē te/
neant: ⁊ h̄ eſt ſpūs meus ⁊c. c Se/
minis. Sequētiū ꝓphetaꝝ: apl'orum:
martyrū: q̄ eodē ſpū repleti ſunt. Spi
rit⁹ enī ſctūs q̄ docuit Eſaiā. Ad ali/
os quoqȝ q̄ſi p ſucceſſionē trāſit. Et h̄
ē amodo ⁊ vſqȝ in ſempiternū.

d Surge il. Hec re/ Ca. LX
ferūt iudei ad tēp⁹ chriſti ſui:
quē nos antixp̄m dicim⁹: ⁊ in/
telligūt hieruſalē illā quā aureā ⁊ or/
natā de celo autumant deſcēſurā. Cu
Apo.21.a ius iohānes in Apocalypſi facit men
tionē: p quā nos ſanctā eccl'iam acci/
pimus. Dicūt enī ꝙ tūc omēs gentes
ſeruient eis: cameli dromedarij: madi
an ⁊ effa: omēs de ſaba veniētes auꝝ
deferant ⁊ thus. Et oues cedar: ⁊ ari/
etes nabaioth cōgregenē ad offeren/
dum dño ſup altare templi qd̄ tūc ex/
truxerūt. Nos aūt eoꝝ inſanias ɔtē/
nentes: hoc ad eccleſiā primitiuaꝝ re/
ferimus. Quidā aūt hec omīa iudeis
carnaliter ꝓmiſſa dicunt: vt vl' ꝑ his
ſuſcipiant dei filiū. Surge. In eccle
ſijs q̄ occidiſti in ſynagogis. Surge ī
gentib⁹ que cecidiſti in iudeis. Sur/
ge p confeſſionez p virtutes que ceci/
diſti per negationē p vitia: ⁊ cū ſurre/
xeris illuminare. i. accipe chriſti fidē.
A e Lumen. Tibi longe ante ꝓmiſſuȝ
Ioh.1.a ad redemptionē tuā venturū qd̄ illu/
Ibidē.8.b minat o. ho. ve. ī h. m. ſ. qui dicit. Ego
†15.di.c.fi. ſum lux m. a quo illuminaberis ſi fi/
in fi. dem chriſti ſuſceperis. f Glīa dñi.
Ad illuminādū. fili⁹. ſ. ſicut ſol ortus
illuminat mūdū: in cui⁹ figura moyſi
⁊ ſalomoni alteri tabernaculū: alteri
templū edificāti oñdiē glīa dñi. Glīa
quoqȝ dñi fuit mortui reſuſcitatio: le/
proſi mundatio: ⁊ huiuſmodi.
Terrā

ſ patris. a ſ Auctor beatitudinis. ſ filius in/
carnatus: vel ad gentes in predicatione apoſto/
lorum. b ſ quia in ipſo fons ſapientie et doctri/
ne et ſcientie. qui dicit: Si quis ſitit ve.

a am eius. Cum vēnerit quaſi flū/ a
a ſ cui nihil reſiſtit. vnde: Data eſt mihi omīs po
teſtas in c. et in ter. b ſ amor: bonitas: charitas.
b uius viōlentus quē ſpiritūs dñi b
ſ cum. a ſ fidelibus iudeis vel eccleſie.
ſ chriſtus.
cogit †⁊ venerit ſiōn redēptor: ⁊ c d
ſ non oībus. a ſ qui fidem habent. ſ. et opera/
tionem. b ſ infidelitatis ⁊ negatiōis. ſ ad eos
qui cū vitijs ⁊ cōcupiſcentijs pugnant.
eis qūi redeunt ab iniq̄tāte in ia
cob dicit dñs. Hoc fed⁹ meū cum e
ſ ſcȝ qui redeūt ab iniquitate. b ſ ſanctus a
prophetia.
ēis dicit dñs. Spiritūs meus q̄ f
a ſ euāgeliū meū cui nō ſuccedat alia lex. vñ Io
hannes dicit: euāgeliū eternū. ſ o Eſaia.
eſt in te: et vērba mea q̄ poſui in g
ore tuo: nō recedēt de ore tuo † ⁊
c de ore ſemis tui dicit dñs amo/
a ſ Celū ⁊ terra trāſibūt: ver. a. m. nō t.
do ⁊ vſqȝ ī ſempitērnū. C. LX
a ſ ſic. ſ que cecidiſti in fidelitate.
ſ que iaces in vitijs. ſ fide.
d †Surgē illuminare hieru h
ſ o. a ſ homo fact⁹. ſ filius dei.
e ſalem quia vēnit lumen i
a ſ miraculorū: vel filius dei. ſ Glorioſa di/
cta ſunt de te ciui. dei. ſ o eccleſia.
f tuū: ⁊ glōria domini ſuper te or/ k l

Nico. de lyra

a Cum venerit quaſi fluuius violent⁹. ſ. romanoꝝ exercit⁹.
b Quē ſpūs dñi cogit. q2 ſpūs dñi ad hoc eū inſtigauit: vt
predictū eſt. c Et venerit ſion redemptor. ⁊ eſt hic ſion da
tiui caſus. per quā intelligiē eccl'ia: vt dictum eſt. ſ. ij. ca. ad
quā redimendā venit in paſſione ſua: ⁊ iterū venit p effectuȝ
in deſtructione hieruſalē: ad accipiendū vindictam de morte
ſua. veniet etiam ad recipiendū penitentes in ſua miſericor/
dia: ⁊ maxime iudeos feruide reuertentes ad ip̄m detecta fal
ſitate antixp̄i p enoch ⁊ heliam. ideo ſequiē: d Et eis qui
redeunt ab iniquitate ⁊c. ⁊ in hoc ſenſu allegaē hec ſcriptura
Ro. xj. e Hoc fedus meū cū eis ⁊c. qd̄ ſubdiē cū diciē:
f Spūs me⁹ q̄ eſt in te. ad h̄ enī deſcendit ſpūſſctūs ſup cre/
dētes ī die pentecoſtes: vt q̄ pri⁹ erāt timidi fierēt firmi ⁊ ſta/
biles ī amore xp̄i. g Et verba mea que poſui in ore tuo:
q2 illa extūc p̄dicauit eccl'ia: ⁊ p̄dicabit vſqȝ in finē mundi. ⁊
tūc gloria ⁊ veritas hic p̄dicata: lucide apparebit in patria.
In ca. lix. vbi d2 in poſtil. Quia corruit ī plateis veritas.

Additio. j. Hoc quod diciē: Quia corruit in pla/
teis veritas: ꝓprie videē exponēduȝ de
ip̄o xp̄o: q̄ de ſeip̄o dicit Ioh. xiiij. Ego ſum via veritas ⁊ vi/
ta. ⁊ qd̄ ſequiē: Et facta eſt veritas in obliuionē: bñ exponiē
de veritate ⁊ doctrina xp̄i ꝓut ī poſtilla. p̄ma enī veritas p̄/
dicta corruit in plateis p mortē. ſcd̄a vero veritas. ſ. doctrine
facta eſt in obliuionē. In eodē ca. vbi diciē in poſtil/
la: Et timebunt qui ab occidente nomen dñi.

Additio. ij. Circa h̄ qd̄ d2: Et timebūt q̄ ab occi/
dēte no. do. ⁊c. Cōſiderādū ꝙ tior dei
ſcȝ filial' fuit ī toto orbe q̄ꝫtū ad iuſtos diffuſuſ apl'is p̄dicāti
b⁹ de q̄ d2 h̄: Et timebūt q̄ ab occidēte nomē dñi: ⁊ ab ortu ſo
lis gl'iaȝ ei⁹: ⁊ h̄ p̄ncipaliter ex q̄nqȝ q̄ hic exprimunē: licȝ nō
ſeruato tp̄is ordine. primo ꝙ manifeſta fuit vindicta dei in oc/
ciſores chriſti. de quo dicit: Cum venerit quaſi fluuius violen
tus quē ſpiritus dñi cogit: exponatur ſicut in poſtilla. ſcd̄o eo
ꝙ venit redemptor ipi ſion. ſ. eccleſie in tempore determinato
a ꝓphetis. de quo dicit: Et venerit ſion redemptor. tertio ex h̄
ꝙ redemptor ille reconciliauit ſibi pe
nitentes etiā de populo iudaico. de q̄
dicit: Et eis q̄ redeunt ab iniq̄tate ia/
cob. quarto ex hoc qd̄ ſpūſſanct⁹ ſup
apl'os ⁊ diſcipulos deſcendit: ⁊ conti/
nuo manet in eccl'ia. de quo dicit: Spi
ritus me⁹ qui eſt in te. quinto q2 ver/
ba predicatiōis euangelij ſili' in eccle/
ſia cōtinuātur. de quo dicit: Et verba
mea que poſui in ore tuo nō recedent
de ore tuo ⁊ de ore ſeminis tui.

b Surge illumi/ Ca. LX †Ro.
nare. Ad intellectū ſequentiū
ɔſiderādū ꝙ aliqui doctores
catholici exponūt totū ca. iſtud de ꝓ/
ſperitate redeuntiū de babylone: ſed
hoc nō videē verū: quoniā illi nunq̄ȝ
fuerūt in tanta proſperitate vt prius:
īmo q̄ſi oīa que dicunē hic nō p̄nt ex/
poni de ip̄is niſi valde extorte: q2 dici
tur hic: Mirabiē ⁊ dilatabiē cor tuū:
q̄ñ cōuerſa fuerit ad te multitudo ma
ris: fortitudo gentiū venerit tibi: licȝ
enī aliqui gentilitate relicta eis adhe
ſerunt: tñ fuerūt pauci ⁊ parue repu/
tationis ⁊ virtut'. Itē qd̄ poſtea ſub/ †ſ. g.
ditur: Et edificabūt filij peregrinorū
muros tuos: q2 ip̄imet edificauerunt
eos tp̄e Neemie ⁊ cū magno labore ⁊
anxietate: ita ꝙ vna manu faciebant
opus: ⁊ altera tenebāt gladiuȝ: Nee/
mie. iiij. ⁊ hoc timore aduerſarioꝝ eos
impedire volentiū: ⁊ qd̄ hic ſubdiē:
Aperienē porte tue iugiter ⁊c. q2 ma/
gis tenebanē clauſe aduerſariorūȝ ti/
more. Item qd̄ poſtea ſubdiē: Gens
enī ⁊ regnū qd̄ nō ſeruierit tibi pibit:
q2 illa regna nō ſeruierūt eis: ſed ma/
gis econuerſo. primo perſis tributum
reddendo: poſtea grecis: ⁊ poſtea ro/
manis: vt patet ex libris Eſdre ⁊ Ne/
emie ⁊ Machabeoꝝ ⁊ euāgelioꝝ: ⁊ ex libris Ioſephi ⁊ alioꝝ
hiſtoriographoꝝ. Itē expoſitores iſti magis videnē iudaiçare
quantū ad hoc q̄ȝ hebrei qui exponūt totū iſtud capitulum de
tp̄e chriſti. vnde Ra. Mo. ſup Geñ. xxv. dicit ꝙ illud qd̄ diciē
hic: Et ambulabunt gentes in lumīe tuo: intelligiē de meſſia.
Dicunt igitur ꝙ ea que ponunē hic: implenda ſunt tp̄aliē in
aduentu meſſie. Sed contra hoc arguiē p hoc ꝙ verſus fineȝ
capituli diciē: Non occidet vltra ſol tuus ⁊c. q2 ſ̄m antiquos
doctores hebreorum in aduentu meſſie non eſt intelligendum
aliquid immutari de curſu mundi: vt dictum fuit. ſ. xj. cap. et
ideo quod diciē hic de ſtatu ſolis et lune et de diuino lumīne
non poteſt cōuenienter referri ad ſtatum huius mundi ſeu ꝓ/
ſperitatem terrenam: ſicut iudei intelligunt dicentes meſſiam
temporaliter regnaturum ſuper omnes gentes: ⁊ ꝙ tūc iudei
ꝓſperentur eo modo quo in hoc ca. deſcribitur. Igitur dicen
dum ꝙ ſicut ca. p̄cedenti deſcripta eſt ſalus xp̄i: ita in hoc con
ſequēter deſcribiē magnitudo ſalutis huius: et p̄mo ex parte
materie recipientis. ſcd̄o ex parte cauſe efficientis. ca. ſe. Circa
primū ſciendū ꝙ materia ſiue ſubiectū recipiēs xp̄i ſalutez eſt
eccleſia fideliū: que h̄ȝ duplicē ſtatū. ſ. in mūdo q̄ꝫtū ad eccleſi
am militantē: et in celo q̄ꝫtū ad triūphantē. primo ergo poniē
magnitudo ſalut' eccl'ie reſpectu ſtat⁹ p̄mi. ſcd̄o reſpectu ſcd̄i.
ibi: Nō audieē. Prima diuidiē in tres: q2 p̄mo deſcribiē ꝓſpe
ritas militant' eccl'ie ex fideliū multiplicatiōe. ſcd̄o ex eccl'iaꝝ
edificatiōe. ibi: Et edificabūt. tertio ex honoꝝ aſſecutiōe. ibi:
Et veniēt. Circa p̄mū d2: Surge illumīare hierl'm. i. eccl'ia mi/
litās: vt dictū fuit. ſ. ca. ij. q̄ ſurgē cepit ⁊ illumīari a p̄ncipio
doctrine xp̄i. i Quia ve. lu. tu. i. xp̄s q̄ ē vera lux Ioh. j. et
ſ. xlix. vbi d2 de xp̄o: Dedi te in lucē gentium ⁊c. k Et glīa
dñi. i. fili⁹ q̄ eſt glīa dei p̄ris ſic̄ ⁊ ei⁹ ſapīa. glīa enī a claritate
d2: q̄ſi q̄dā claria. c. mutata in. g. ⁊ ſic appropriaē filio: ſic̄ ⁊ cete
ra ad noticiā ptinētia. l Sup te or. ē. natura hūana aſſūpta.
Quia

a Terram. Iudeos terrena tm̃ aman
tes: quib⁹ dicit̃: Bona t̃re comedet̃: qd̃
carnalit̃ accipiũt. b Ort⁹ tui. Quo
ſcʒ ex aqua ⁊ ſpũſctõ nata es: omnes in
ſplendore ortus p̃mitiue ecclĩe ambula
mus: q2 eandẽ fidẽ habem⁹: eodẽ baptiſ
mo renaſcimur. c Leua in cir. ⁊c̃. Cui
...4.c ſimile: Leuate oculos v̄ros ⁊ videte re
giones: q2 albe ſunt iã ad meſſem.
d Filij tui. Quos in fide genuiſti. Vñ
...4.d Paulus p̄ euangeliũ: Ego vos genui.
Primi fideles de iudeis qñ ſpũs da
tus eſt: erant in hierl̃m viri religioſi ex
omni natione que ſub celo eſt: vel gẽtes
ex oĩb⁹ partib⁹ mũdi. e De longe
venient. Quia longe erãt a deo p̄ idola
...2.c triam. Vñ: Vos q̃ eratis longe: facti eſt̃
prope. f De latere. Hiero. Quidã co
dices habent: de latere ſurgent. Perfo
rato enim in cruce dñi latere: efflu xit ſan
guis redemptiõis: ⁊ aqua baptiſmi: de q̃
...2.d bus facta eſt ecclĩa. ſicut ex coſta lateris
ade mater oĩm eua. Vnũ horũ ſine alte
ro nõ prodeſt. Niſi enim chriſti paſſionẽ
⁊ reſurrectionẽ pro noſtra redemptione
credamus: Quis bapticemur: nõ ſalua
bimur. Nec ſi hec credam⁹: niſi baptice
mur. Sed hoc neq3 in hebreo neq3 i. lxx.
inuenit̃: neq3 Hieronymi ſenſus ad hoc
inclinatur. g Camelorum. Camel⁹ ani
mal eſt gibboſum ⁊ oneriferũ. Hi ſunt di
uites onus diuitiarũ ⁊ peccatorũ gibbũ
portantes. h Dromedarij. Dromeda
rius vel dromas: vtrũq3 enim dicit̃: eſt
enim animal camelo minus: ſed veloci
us: in quo figurantur gentes ad fidẽ ve
lociter currentes. i Madian ⁊ effa.
Regiones trans arabiam camelis ⁊ dro
medarijs abundãtes: per quas deſignã
tur omnes partes mundi de quibus ve
niunt ad fidem gentes. Madian iniq̃
tas. Effa reſolutus vel effundens. Sa
ba conuerſatio vel captiuitas. Diuites
ergo ⁊ potentes huius ſeculi ⁊ gẽtes ve
lociter ad fidem venientes: reſolut̃ vin
culis iniquitatis animas ſuas domino
effuderunt: ⁊ reuertentes de captiuitate
diaboli ⁊ vane cõuerſationis munus fi
dei que per aurum ⁊ orationis munde q̃
per thus figuratur domino obtulerunt.
k Omne pecus ce. Simplices qui an
...5.b te erant tenebre ⁊ meror. Vnde: Fuiſtis
aliqñ tenebre: nunc autẽ lu. in do. Inter
pretatur enim cedar tenebre ⁊ meror.
Cedar filius iſmahelis: a quo regio
nomẽ accepit vbi hĩtant ſaraceni de illi⁹
ſtirpe ꝓgeniti. l Arietes. Predicato
res: gregis duces: filij prophetarum: qui
ea que prophete predixerunt de chriſto
impleta docuerunt. m Nabaioth. Fi
lius iſmahelis: ⁊ interpretatur prophe
tia. n Miniſtrabũt ti. Sancti epi
ſcopi preſbyteri miniſtri eccleſie: corpus
⁊ ſanguinẽ chriſti fidelibus miniſtrãdo.
o Qui ſunt. Admiratur ꝓpheta gen
tes tam cito ad fidem currentes: vel pri
mitiua eccleſia. p Vt nubes vo. Vt
nubes volant: pluunt verbis: coruſcant
miraculis: ad celum volant contempla
tione mentis. Grego. Imbrium gur
gites de nubibus fluunt: quia profun
de predicationis ſequentium intelligen
tie originẽ a ſanctis apoſtolis receperũt.
...17. Vñ: Tenebroſa aqua in nu. a. q Ad
feneſtras. Ad feneſtras ſuas ſtant ſancti
cuſtodiẽtes q̃nq3 ſenſus corpis ne p̄ eos
tanq3 p̄ feneſtras ĩtret mors ĩ aĩas. vñ:
...10.b Eſtote prudẽtes ſic̃ ſer. ⁊ ſim. ſi. co.

Argentũ

ſ infidelitatis.
ta eſt. Quia ecce tenebre ope a
ſ peccatorum.
a rient terrã: ⁊ caligo populos:
a ſ illuminandã. b ſ miracula. vñ: Vidim⁹
gloriã eius ⁊c̃. gloriã q̃ſi vnigeniti a p. p. ⁊c̃.
ſ ſol verus.
ſup̄ tẽ autẽ orict̃ dñs: ⁊ glória b
ei⁹ in te videbit̃. Et ambula c
a ſ que prius in tenebris. ſ fide: vel chriſto
qui eſt lux mũdi. b ſ Cor regũ ĩ mãu dei eſt:
et quocũq3 voluerit vertet illud. ſ Conſtanti
nus: Eraclyus: Theodoſi⁹: vel ſancti ſe et ali
os bene regentes.
bũt gẽtes in lũmine tuo: et rẽ
a ſ o primitiua ecclĩa.
b c ges in ſplẽdore ort⁹ tui† Leũa d
ſ mundi. ſ mentis. ſ intellige.
in circũitu oculos tuos ⁊ vide:
ſ in fide ſociandi.
omẽs iſti ꝯgrẽgati ſunt vene e
a ſ fideles in fide fortiores. b ſ ad fidẽ ſ par
uuli in chriſto. q̃bus dicit Apl̃s: Lac dedi vo
bis potum non eſcam. Et Petrus: quaſi mo
do ge. infantes.
d e rũt tibi† Filij tũi de longe vẽni f
ſ Vel: lac ſugent.
f ent: ⁊ filie tue de latere ſurgẽt. g
a ſ cum eleuabis oculos. b ſ multitudinem
fideliũ. c ſ filys: q̃ſi fluuius aquis ſubitis. h
Tũnc vidẽbis et afflũes: et i k
a ſ multitudinẽ. b ſ pre gaudio. ſ vt ſuſci
pias hoſpitem chriſtũ. ſ ſm illud: Cor meũ
dilatatũ eſt: dilatamini et vos.
mirãbit̃ ⁊ dilãtabit̃ cor tuum l
ſ per fidem. a ſ omnes natio
nes mundi. ſ reges: principes.
quãdo ꝯuerſa fuerit ad te mũl m
titudo marl̃: fortitudo gentiũ n
a ſ ſocianda fide. b ſ abundãtia diuitũ ad
fidẽ venientiũ.
g venẽrit tibi. Inũndatio came o p
ſ munerib⁹ ſuis exornabit. ſ q2. ſ gentes.
h lorum operiet te: dromedarij
a ſ iniquitas. b ſ reſolutus: vel effundens.
ſ captiuitas vel cõuerſatio. c ſ al̃s epha.
i Mãdian ẽt ẽffa.† Oẽs de ſaba q r
a ſ ad fidem. ſ fidẽ: charitatẽ et ſapientiã.
b ſ ſacrificij. ſ orõnẽ. vñ: Dirigat̃ oratio m.
ſ. i. in con. t.
vẽniẽt aurũ ⁊ thũs deferẽtes:
a ſ opa filij. ſ filium in quo laudat̃ pater.
b ſ alijs quaſi non contem ſua ſalute.
⁊ laũdez domino ãnũnciãtes.
k Omne pecus cedar ꝯgregabi s t
l ſ Afferte dño fili dei a. d. fi. a.
m n tur tibi: ariẽtes nabaioth mi v x
a ſ arietes: ſicut a paulo tytus: ⁊ alij: a pe
tro marcus.
niſtrabũt tibi. Offerẽnt̃ ſuper y
a ſ fide ſuper qua omnia bona offeruntur.
ſ eccleſiam.
placabili altãri meo: ⁊ domuz ʒ
ſ in talibus.
maieſtatis mee glorificabo. a
ſ gentes. a ſ a mundi turbinib⁹
remoti. b ſ ad me de to
to orbe ali s ſpirituſſancti.
o p Qui ſũt iſti qui vt nũbes võ b
ſ ſimplices.
q lant: et quaſi columbe ad fe
a ſ introitus fidei per quam intrare cupiunt
in eccleſiam.
b ſ Vnde. Ipſe erit expectatio gentium.
neſtrãs ſuas: Me enim ẽxpe c

a Quia ecce tenebre operiẽt t̃rã ⁊c̃.
vbiq3 enĩ extra ecclĩaʒ ſũt tenebre erro
ris ⁊ ignorãtie. b Et gl̃ia eius in te
videbit̃. p̄ opationẽ miraculorum gl̃iam
diuĩe virtutis demõſtrantiũ. c Et
ambu. gẽ. in lu. tuo ⁊c̃. i. in lumĩe fidei
xp̃iane: qd̃ apparet impletuʒ ĩ diuerſis
partib⁹ orbis in filijs ecclĩe. d Le
ua in circũitu oculos tuos ⁊c̃. ad oẽm
ſcʒ differentiã orbis reſpectu hieruſalẽ
vbi p̃mo p̃dicatũ eſt euãgeliuʒ: et inde
alibi p̄ xp̃i diſcipulos deriuatum.
e Cõgregati ſũt. fideles in vnitate fi
dei xp̃iane. f Filij tui de lõge veni
ent: ⁊ filie tue d̃ latere. i. de prope.
g Surgẽt. q. d. vtriuſq3 ſex⁹ pſone na
ſcent̃ filij ⁊ filie ecclĩe tã de longinquis †. ſ. 49. c
partib⁹ q̃3 de ꝓpinq̃s. h Tũc vide
bis. multitudinẽ credẽtiũ. i Et af
flues. ꝯſolatiõib⁹ diuinis. k Et mi
rabit̃. ex tam veloci multiplicatiõe: q2
a tp̃e apl̃orum deriuata eſt fides ad oĩs
terre habitabil̃ partes: ſic̃ declaratum
fuit ſup̄ illud Ps̃. xviij. In oẽm terrã
exiuit ſon⁹ eorũ. l Et dilatabit̃ cor
tuũ. p̃ gaudio. m Qñ ꝯuerſa fue †
rit ad te multitudo marl̃. i. habitantiũ Mar. 8. a
in inſulis: ſicut pt3 de ſicilia: anglia et Lob. 13. c
alijs inſul̃ maris. n Fortitudo gẽ
tiũ. i. imperiũ romanorum qd̃ toti mũdo
dñabat̃. o Venerit tibi. qd̃ imple
tũ fuit tp̃e Cõſtantini. p Inunda
tio camelorum opiet te ⁊c̃. Cõſtantin⁹ enĩ
impator ⁊ multi alij potẽtes exẽplo ſui
aĩati diuitias ſuas multas p̄ orbẽ miſe
rũt ſup̄ talia aĩalia ad ſuſtẽtationẽ mi
niſtrorum ecclĩe ⁊ pauperum xp̃ianorum ⁊ edi
ficatiões ecclĩarum. q Madian ⁊ Ef
fa. hoc d̃r q2 in terr̃ illis ſpecialit̃ naſcũ
tur talia aĩalia fortia. r Omẽs de
ſaba veniẽt ⁊c̃. hoc dicunt expoſitores
noſtri cõiter impletũ in illis regib⁹ qui B
venerunt ad adorandũ xp̃m natũ: ⁊ iõ
ſubdit̃: Omẽs ⁊c̃. q2 populi ſubiecti in
illis regib⁹ virtualiter ꝯtinebantur.
s Omẽ pecus cedar ⁊c̃. nabaioth et
cedar deſcẽderũt de abraam p̄ iſmahe †
lem: Geñ. xxv. Et iſti habitabãt ĩ taber Mat. 2. b.
naculis nutrientes pecora. ideo ex tali
occupatiõe deſignãt̃ hic cũ dicit̃: Om
ne pecus cedar: q̃ntuʒ ad minores illi⁹
populi. t Congregabit̃ tibi. in oui
le dñi. loquit̃ enĩ hic ꝓpheta metapho
rice: ſicut etiã in multis alijs locis.
v Arietes nabaioth. i. maiores illi⁹
populi. x Miniſtrabunt tibi. ſicut
deuoti filij. de iſt̃ eĩ gentib⁹ plures cre
diderũt ad apl̃orum p̃dicationẽ aliorũq3
diſcipulorum: l3 poſtea gens illa fuerit in
fecta pfidia machometi. p̄ iſtos aũt in
telligunt̃ alij gentiles ad fidẽ venien
tes: ſed iſti ſpecialiter exprimunt̃: quia
deſcenderũt de abraam patre fidei no
ſtre. y Offerent̃ ſup̄ placabili alta
ri meo. i. ip̃i xp̃o qui ẽ altare ⁊ hoſtia.
ʒ Et domũ maieſtatis mee. i. ecclĩam
militantẽ. a Glorificabo. miracul̃
doctrinã ecclĩe ꝯfirmãtib⁹.
b Qui ſunt iſti qui vt nubes volant.
id eſt apoſtoli alijq3 predicatores p̄ or
bem velociter diſcurrentes ad moduʒ
nubium ⁊ columbarum. quaſi diceret:
ſunt valde mirabiles.
c Me enim inſule expectant. id eſt
habitatores inſularum ad recipiendũ
fidẽ. vnde ⁊ Paulus apoſtol⁹ in mul
tis inſulis fidẽ publicauit: vt habetur
in Actibus apoſtolorum

Et naues

☞ a Argentuꝫ eoꝝ. Hoc
Ro.10.b eſt: corde credit̃ ad iuſti
ciã: ore autẽ confeſſio fit
ad ſalutẽ. b Filij pe.
Principes gentiuꝫ q̇ ꝑ
orbẽ eccl'ias edificauerũt:
ſicut Conſtantin⁹ q̇ ro/
me. xij. eccl'ias in honore
xij. apl'oꝝ fec̃: ⁊ alij mul/
ti q̇ multas ꝯſtruxerunt
eccl'ias: ⁊ neceſſaria pre/
Allego. buerũt. Allegorice: fili
os ꝑegrinoꝝ ⁊ reges eo/
rũ dicit martyres et do/
ctores gentiũ q̇ꝝ fide et
⁊ virtutib⁹ ſctã fundat̃
eccl'ia. c Gloria liba/
ni. Libanus mons ẽ cõ/
finis terre ꝓmiſſiõis. ex
2.Re.5.b quo miniſtrauit Hiram
rex tyri dauid ad palati
um: ſalomoni ad templũ
L ligna pulchra ⁊ imputri
bilia. Cui⁹ gl'ia altitudo
arboꝝ: ⁊ diuerſitas: ⁊ be
ſtiarũ copia. Lyban⁹ er/
go mũdus ei⁹: gl'ia mun
di ſublimitas: reges. ſ. ⁊
p̄ncipes q̇ ad eccl'iaꝫ ve/
nerũt. d Abies et.
Supbi. ſ. diuites philo/
ſophi. diuitias eñ et ſci/
entiã ſequit̃ ſupbia. Cy/
prianus ⁊ hylari⁹ excel/
ſe in ſecl'o arbores eccle/
ſiam dei edificauerunt.
Arboꝝ diuerſitas: di/
uerſos in eccl'ia ordines
ſignificat. Ex q̇b⁹ oĩbus
ꝯſtructa ẽ eccleſia miro
decore diſtincta.
e Locũ pe. Eccleſiã in
qua apl'i q̇ dñi pedes cũ
ſcꝫ p̄dicatiõe circũferen/
2.Cor.6.d tes. Vñ: Inhabitabo in
illis ⁊ ambulabo. Et ali
bi. Beati pedes pacẽ. i.
xp̄m portãtes: vl' p̄dica/
tores dicunt̃ pedes q̇ to
tũ corp⁹. ſ. eccl'iã ſuſtinẽ/
tes inſtituti miraculis ⁊
exẽplis. f Ciuita. d.
Ciuitas eñ a cõione d̃r:
Eccl'ia aũt oĩbus vna et
Eph.4.a oĩa hꝫ cõia. Vn⁹ domi/
nus. vna fides. vnũ ba/
Act.4.f ptiſma. vñ: Mul. cre. e.
c. v. ⁊ a. v. g Dereli/
cta. Cũ venit xp̄s ñ erat
in iudeis vl' gentib⁹ pro
pheta neq3 apl's: q̇ ſolli/
cite circũiret ⁊ auxilium
p̄beret. h Odio ha.
Iudeis. qꝛ fidẽ xp̄i p̄di/
cabat: legis obſeruanti/
as deſtruebat. Gentib⁹.
qꝛ vnũ deum aſſerebat.
idola nihil eẽ aſtruebat.
i Nõ er. q̇ ꝑ. Trãſiret
⁊ bñdiceret tibi: vñ: Et
Ps.128. nõ dixerũt q̇ p̄teribãt b.
d. ſ. v. Pretereũtes ei d̃
more oꝑarijs benedice/
Ruth.2.a bãt. vñ: Booz dixit meſ
ſorib⁹ ſuis: dñs vobiſcũ.
Inſup. Superbia aliq̃ñ
Ro.8.b mala: aliq̃ñ bõa. vñ: O/
pes ſupbe ⁊ iuſticia.
☞ Pro lignis

a ſ diuerſa gentes. b ſ eccleſie. c ſ mũdi. ſ fidei.
ctant inſule: et naues maris i p̄nci/ a
a ſ gẽtes. b ſ o p̄mitiua eccl'ia. c ſ ab idolatria.
pio: vt adducã filios tuos d̃ lõgẽ.
a ſ eloquentia. b ſ cõfeſſio fidei. ſ ſapiã. c ſ veni
ent. ſ. vt glorificetur ſuper illos.
a Argentũ eoꝝ: ⁊ aurũ eoꝝ cum eis b
nomini dñi dei tui ⁊ ſctõ iſrael: qꝛ
ſ per illos. a ſ preter cetera bona. ſ hec ad lit/
teram ⁊ ſpiritualiter.
b glorificauit te. Et edificabunt filij c
a ſ gentiũ. ſ Conſtantin⁹ ⁊ alij qui ꝑ orbem eccle/
ſias edificauerunt. b ſ ne hoſtis poſſit intrare.
c ſ ſpirituales ⁊ ſeculares.
peregrinoꝝ muros tuos: ⁊ reges d e
eoꝝ miniſtrabũt tibi. In indigna f
a ſ in iudeis. ſ tribulatione preſenti vt corrige/
rem ꝑ tyrannos: ꝑ captiuitates plurimas.
tione eñ mea ꝑcuſſi te: ⁊ in recõci/ g h
a ſ in gentibus.
liatione mea miſertus ſum tui† Et i
a ſ parati ſuſcipere alios. b ſ miniſtri eccleſie q̇
alios introducũt. c ſ ꝓſperitate et aduerſitate.
aperient̃ porte tue iugiter diẽ ac k
a ſ in gaudio et tribulatione.
nocte non claudent̃: vt afferat̃ ad l
a ſ principes vel martyres fide fortes. b ſ vt Cõ/
ſtantin⁹: vel ſancti q̇ ſe et alios regũt: ⁊ in viã inſti
cie dirigunt. c ſ ad fidem quaſi captiui.
te fortitudo gẽtiũ: ⁊ reges eaꝝ ad
a ſ iudeorum vel quelibet. ſ regnantes.
ducant̃. Gens eñ ⁊ regnũ qđ non m
a ſ fide ⁊ oꝑe. b ſ o eccleſia. c ſ quaſi nõ ſit. ſ in
die iudicij. d ſ gentiles. e ſ derelicte a
deo quẽ noluerunt ſuſcipere hoſpitem.
ſeruierit tibi peribit: ⁊ gentes ſo/
a ſ a diabolo vel igne gehẽne. ſ potentia mundi.
c litudine vaſtabunt̃† Gloria libani n
a ſ fide. ſ fide virẽtes.
d ad te veniet: abies ⁊ buxus ⁊ pi/
a ſ ſapientia. doctrina: virtutib⁹. b ſ eccleſiã ſcꝫ
quam fundauerunt apoſtoli.
nus ſimul ad ornandũ locũ ſctifi/
e cationis mee: ⁊ locũ pedũ meorũ o
a ſ multitudine credentiũ. b ſ paſſibus fidei.
c ſ humiles: vel qui neceſſitate chriſtiani ſunt: ne
principes offendant.
glorificabo. Et veniẽt ad te curui p
a ſ tam iudei q̃ȝ gentes. b ſ ꝑſecutoꝝ. c ſ ſan/
ctos affligendo.
filij eorũ qui humiliauerunt te: et q
a ſ venerabuntur. ſ ſigna ⁊ oꝑa apoſtolorũ.
adorabũt veſtigia pedũ tuoꝝ om
a ſ prius ſicut paulus. b ſ vere. ſ cũ
hec impleta fuerint.
nes qui detrahebant tibi: ⁊ vocã/ r
a ſ Non poteſt abſcondi ci. ſ. m. p. b ſ ſpecularri/
cem. ſ. eterne vite.
f bũt te ciuitatẽ dñi ſion ſancti iſra/
a ſ a deo. b ſ ab ĩfidelib⁹ iudeis et gẽtibus.
g h el. Pro eo ꝙ fuiſti derelicta ⁊ odio s t
a ſ fractis ramis infructuoſis. b ſ pro fractis ra/
mis alijs inſertis.
i habita: ⁊ ñ erãt q̇ ꝑ te trãſiret: po/ v x
a ſ altitudinẽ. b ſ. ſ. vt ſemꝑ gaudeas.
k nã te i ſuperbiã ſeculoꝝ: gaudiũ i
a ſ gentium. b ſ iudeorum. c ſ in paruulis.
generationeꝫ ⁊ generatiõeꝫ. Et ſũ y
a ſ ſimplicẽ doctrinã doctoꝝ de gẽtib⁹ venientiũ.
b ſ doctrina aplo'ꝝ: de q̇b⁹: Cõſtitues eos p̄n. ſ. o. t.
ges lac gentiũ ⁊ mãmillã regũ la/
ſ tunc. ſ pater.
ctaberis. Et ſcies qꝛ ego domin⁹ z

a Et naues maris ⁊c̃. ꝑ hoc deſignat̃ promptitu/
a do eoꝝ ad credendũ. b Argentũ eoꝝ ⁊ auꝝ ⁊c̃.
qꝛ venientes ad fidẽ offerebant deo ſe ⁊ ſua: vt ha/
betur Act'. iiij. c Et edificabũt. Hic ꝯñter de/
ſcribit̃ ꝓſperitas eccl'ie militantis in eccleſiarũ cõ/
ſtructione. cũ dicit̃: Et edificabunt filij peregrino/
b rũ. i. venientes ad fidẽ nati de gentilib⁹ qui fuerãt
peregrini a lege ⁊ cultu dei. d Muros tuos. i.
eccleſias materiales ad dei cultũ. ⁊ hoc ptꝫ imple/
tum a tp̄e Conſtantini: vt dictũ eſt. s̃. e Reges
eorũ miniſtrabunt tibi. expenſas miniſtrãdo: vt di
c ctum eſt. poteſt etiã hoc referri ad reedificationem
hieruſalẽ ꝑ Titũ deſtructã: quaꝫ poſtea quaſi ꝑ. l.
annos vel circiter Adrianus imperator reedifica/
d uit: ſic ꝙ loca ſancta paſſionis xp̄i ⁊ ſepulture fue/
e runt incluſa intra ciuitatẽ ꝑ dilatationẽ muri ex il/
f la parte: que prius extra fuerãt: vt patet Ioh. xix.
Iſte autẽ Adrianus erat gentilis: ⁊ ciuitatẽ edifi/
cauit ꝑ gentiles artifices: ⁊ ſic poteſt exponi qđ di/
g h citur: Et edificabũt filij peregrinorũ muros tuos:
id eſt hieruſalẽ. Et reges eorũ miniſtrabunt tibi. ſ.
i expenſas: quia reges terre reddebant tributũ im/
peratori qui eam edificauit. f In indignatiõe †Ap...
enim mea. contra ꝑfidos iudeos in te habitãtes.
k g Percuſſi te. per Titum. h Et in reconcilia/
tione mea. erga chriſtianos fideles. i Miſert⁹
ſum tui. reedificando te ꝑ Adrianum: qui ciuitatẽ
l chriſtianis conceſſit ad habitandũ: ⁊ iudeis habi/
tationem ꝓhibuit. Referendo autem hanc litterã
ad eccleſie edificationem vt prius. ſic exponẽda eſt
hec littera: In indignatione enim mea ꝑcuſſi te: qꝛ
primitiua eccleſia fuit multum afflicta. primo a iu/
deis. poſtea a tyrannis: ⁊ hoc eſt ſm̃ iudicium hu/
m manum videbatur procedere ex indignatione dei:
licet hoc eſſet ex paterna caſtigatione ⁊ probatiõe.
ſcriptura autem frequẽter loquit̃ ſm̃ modum hu/
manum. ⁊ ſm̃ hoc dicit̃ hic: In indignatione mea
⁊c̃. ⁊ in reconciliatione mea miſertus ſuꝫ tui. dans
tibi pacem: ampliationẽ ⁊ honorem tempore Con/
n ſtantini. ideo ſubditur: k Et aperientur porte †Ps.154
tue ⁊c̃. quia eccleſias prius clauſas p̄cepit aperiri:
⁊ per imperiũ ſuum nouas edificari. poteſt etiam h̃
exponi de apertione ſpirituali: qꝛ eccleſia ſemꝑ eſt
aperta ad recipiendũ penitentes: ⁊ quia a tempo/
re Conſtantini ceperũt homines ſine timore confu
gere ad eccleſiã chriſti. ideo ſubdit̃: l Vt affe/
o ratur ad te fortitudo gentium ⁊c̃. qꝛ exemplo Con
ſtantini multi potentes ⁊ reges venerunt ad fideꝫ
chriſti. m Gens enim ⁊ regnum quod non ſer/
p uierit tibi peribit. qꝛ nullus poteſt fieri ſaluus niſi
efficiatur xp̄i ⁊ eccleſie ſeruus. n Gloria liba/
ni ⁊c̃. quia ad edificationẽ eccleſiarũ adducebãtur
ligna electa ⁊ precioſa ꝑ deuotionẽ imꝑatoris: re/
q gum ⁊ potentũ ad h̃ ſumpt⁹ prebentiũ. poſſunt eti/
am ꝑ iſtas arbores intelligi ꝑſone notabiles ad or
tum eccleſie ꝑ fidem veniẽtes. o Et locũ pedũ
meorũ glorificabo. i. eccleſiã militantẽ in qua habi
tat ſpecialit̃ ꝑ gratiã. Dicit̃ tñ loc⁹ pedũ dei: eo mo
r do loquendi quo dicitur. ĩ. lxvj. Celuꝫ mihi ſedes
eſt et terra ſcabellum pedum meorum. p Et ve
nient. Hic conſequenter ponitur proſpertias eccle/
ſie militantis quantum ad conſecutioneꝫ honoris.
cum dicitur: Et venient ad te curui. facientes reue/
s t rentiam tibi. q Filij eorum qui humiliauerunt
te. id eſt regum et tyrannorum qui perſecuti fuerũt
eccleſiam: vt videmus impletum per orbem in fide
v x libus qui ex eis deſcenderunt. r Qui detrahe
bant tibi. quia chriſtianos vocabant magos et ma
leficos. vt patet in legendis multorum martyrum.
s Pro eo ꝙ fuiſti derelicta. i. ꝑmiſſa ab eis affli/
gi. t Et odio habita. a principib⁹ mũdi. v Et
y nõ erat q̇ ꝑ te trãſiret. ad te temporaliter conſolan/
dum. x Ponam te in ſuperbiam ſeculoruꝫ. id ẽ
in gloriam et honorẽ. ita ꝙ ſupbia non ſonat hic in
vitium: ſed in honoris exceſſum. y Et ſuges
lac. ⁊c̃. i. ab eis accipies nutrimentũ. ſic videm⁹ im
z pletũ in datione eccl'ie de bonis principũ. z Et
ſcies qꝛ ego d. ⁊c̃. ꝑ experientiã boni qđ faciã tibi.
Pro ere

Glo. ordi.

a Pro lignis es. Per ligna et lapides duri et ſtulti ⁊ iſenſati idola coletes q̄ credētes i aliquē vſum eccl'ie ↄuerſi ſunt: qđ ſignat ꝑ es et ferrū. Et rurſū. Per aurū ⁊ argentū dū ad ꝑfectū ſenſum fidei ⁊ cōfeſſionem purā accedūt. Vel ꝑ ferrum et es habemꝰ q̄ aliꝗ vtilitatis ſūt i gentibus ſm quam diuerſas grās fideles accipiunt: vt alij ſonēt i ꝑdicatiōe ſicut es. alij efficiant̄ doctrina ⁊ ſapientia inſignes: qđ ꝑ aurū ⁊ argētū ſignificat̄. Vñ: Theſaurus deſiderabil' reqēſcit in o. ſa. Alij fortes fide vt Cyprianꝰ: ⁊ alij martyres ſicut ferrum.

b Viſitatiōez. Chriſtū vel ap'los pacificos ⁊ ꝓpoſitos iuſtos vt recte doceant ⁊ iudicent.

c Nō erit ⁊c̄. Hoc d' die iudicij. Hoc cap'lo cogimur q̄cūq; dicta ſūt vel dicēda ad vltimū tp̄s referre: qm̄ celi terreq; ſolis atq; lune nobis ceſſabit officiū: ⁊ erit ip̄e dominꝰ lumen i ꝑpetuum. Iſidorꝰ i libro creaturarū. Poſt iudiciū ſol laboris ſui mercedē recipiet. vñ ꝓpħa: Lucebit ſeptēpliciter: ⁊ nō veniet ad occaſū nec ſol nec luna: ſʒ in ordine q̄ creati ſūt ſtabūt: ne ip̄ij in tormētis poſiti ſub t'ra fruantur luce eorum. vnde Abacuk: Sol ⁊ luna ſteterūt in habitaculo ſuo.

d Germen plā. Angeli oēs electi q̄ fidē quā habēt op'ibꝰ iplēt. Ip̄i germē plātatiōis dñi ⁊ opꝰ manuū eiꝰ: q̄ ab ip̄o creati: ⁊ in eccl'ia ꝑ fidē plātati ad glorificādū creatorē ſuū. vnde ꝑ Hiere. Quos ego creaui i laudem ⁊ gloriā noīs mei.

e In tp̄e eius. Scilicet aduētus xp̄i. Vel in tp̄e oportuno: vl' ꝑfinito: cū miſerit filꝰ hoīs angelos ⁊ colligent de regno eius omnia ſcandala.

Ca. LXI

f Spiritꝰ dñi ſuꝑ me. Chriſtꝰ ſm humanitatē: q̄ ſupra dixerat: Ego dñs. in tēpore cōgregabo eos ⁊c̄.

g Eo ꝙ vnxerit me. Oleo leticie abūdātia gratie. Hiero. Hec vnctio in baptiſmate cōpleta ē: quia ſpiritꝰ dñi in ſpecie colūbe deſcēdit: ⁊ manſit i illo. vñ poſt baptiſmū in Luca iuenit̄ ſcp̄tū: Spiritus dñi ſuper me ⁊c̄.

h Aptionē

Eſaie Ca. LXI

a i ſāguie filij. a morte eterna. b ꝑcio ſanguinis. c fortitudinem ꝑbens luctatoribus cōtra vitia ne deficiant in lucta.

ſaluans te: et redēptor tuus fortis iacob. Pro ere afferam aurū a

a ⁊ pro ferro afferā argētū: ⁊ pro

virtutis. a inſenſibilibus. b vt aliquā. ſ. vtilitatē ꝑbeant ciuitati.

lignis es: ⁊ pro lapidibus ferrū.

a chriſtum vel ap'los q̄ pacem ꝑdicant.
b viſitatorem: ſicut in ep'la Pauli: Dedit eis opationem iniquitatis. i. operatorem.

b Et ponam viſitatione tuā pacē: b

et prepoſitos tuos iuſticiā. Non c d

a ſub his ꝑpoſitis. ex q̄ ad btitudinē ꝑuenerit. b viuētium. vñ: Credo vide. bo. d. ⁊c̄.

audietur vltra iniq̄tas in terra e

a non erit. vnde: Qui poſuit fines tuos pa.

tua: vaſtitas ⁊ ↄtritio i terminis f

a replebit. b vel ſaluator: qđ in hebreo.
c predicatores qui etiam porte.

tuis: et occupabit ſalꝰ muros tu

a vt q̄ ingrediūt̄ portas diſcant laudare: ⁊ cōfiteri no. tuo do. b in beatitudine eterna.

c os: ⁊ portas tuas laudatio. † Nō g

a h viſibilis: q̄ fulgebūt iuſti ſicut ſol i re. p. e.

erit tibi amplius ſol ad lucendū

a quā modo cernimus.

ꝑ diem: nec ſplendor lune illuminabit te. Sed erit tibi dñs in lu-

viſio deitatis.

cem ſempiternā: ⁊ deus tuus in

a ſicut pſeudo prophet': ſol occidit minime. timentibus dominū ſemper oritur ſol iuſticie.
b quia mortuus ē ſamuel. c chriſtus.

gl'iaʒ tuā. † Non occidet vltra ſol

a eccl'ia q̄ mō videt̄ creſcere: mō minui.

tuus: et luna tua nō minuet̄: q̄

tibi. a Per diē ſol nō vret te: neq;. l. ꝑ. n.

dñs erit tibi in lucē ſempiternā:

a finiet̄: Abſterget deus omnem la. a. o. e. ⁊c̄.
i cōſtructiōe eccl'ie. Beati q̄ lugēt: qm̄ ip̄i cō.
b plorat modo eccl'ia: ⁊ ſua ⁊ alioꝝ peccata: vl' ꝙ differtur a gloria.

et complebūtur dies luctus tui. h

a finito luctu. angeli electi.

Populus aūt tuus omnes iuſti i

a nō ad horā. b viuentiū: cum impij ibūt in ignem eternum. iuſti aūt ſemper vidēres creatorem peccare non poterunt.

in perpetuū hereditabūt terraʒ: k

erūt. a nō q̄ eradicabit̄. de q̄: Oīs plātatio quā non plantauit pater meus eradicabitur.

d germen plantatiōis mee: opus l m

a tūc: vt Paulꝰ. humilis. vnde: Qui voluerit maior eē: ſit veſter miniſter. et alibi: Euge ſerue bone et fidelis ⁊c̄.

manꝰ mee ad gl'ificādū. Minimꝰ n

a vt ciliarchus. b in oculis ſuis.

erit i mille: ⁊ paruulꝰ in gētē for-

u hec in fine mundi plenꝰ cōplebit̄. ſuper eos quos docuit verbo ⁊ exemplo.
b cum omnia fuerint deſperata.

e tiſſimam. Ego dñs in tēpore eiꝰ o p

a Dies domini ſicut fur in nocte veniet.
b minimū in mille ⁊c̄.

ſubito faciā iſtud. Ca. LXI

a quia maior. vñ: Requieſcet ſuper eū ſpūs dei.

f † Spiritus dñi ſuper me: q

eo ꝙ vnxerit me. Ad an r

a gaudiū vite eterne. b humilibꝰ: ſpū. vñ: Beati mites qm̄ ip̄i poſ. t. beati pacifici ⁊c̄.

nunciandū manſuetis miſit me: s

Nico. de lyra

a Pro ere afferā aurū ⁊c̄. in primitiua enī eccl'ia calices et alia eccl'ie vaſa fuerūt de materia parū ꝑcioſa: vt de ſtanno cupro ⁊ ferro ⁊ hmōi. q̄ poſtea facta ſūt de auro ⁊ argēto ⁊ lapidibꝰ ꝑcioſis. b Et ponā viſi. tuā pacē. q. d. ſicut viſitaui te caſtigādo ⁊ ꝓbando in ꝑſecutionibꝰ: ita viſitabo te dando tibi pacem ⁊ quietē. c Et ꝑpoſitos tuos. i. ep̄os et alios ꝑlatos. d Iuſticiā. ſcʒ effectiue q̄ntum ad oēs. q̄ officium eoꝝ eſt docere iuſticiaʒ: que eſt per chriſti fidem: ⁊ etiā formaliter q̄ntum ad bonos. in tātū enī fuerūt iuſti ꝙ vſq; ad tempora ſatis nobis ꝓpinqua oēs fere ep̄i faciebant miracula. ⁊ adhuc multi ſunt boni. e Nō audiet̄. Hic ↄñter ponit̄ ꝓſperitatis magnitudo et ſalutis: q̄ntū ad ſtatū eccl'ie triūphāt' q̄ aperta ē fidelibꝰ a tp̄e paſſionis. ⁊ q̄ntū ad hoc d': Non audiet̄ vltra iniq̄tas in terra tua. i. in celeſti patria vbi iniq̄tas nō habet locū. Apoc. xxj. Nō intrabit in ea aliq̄d coinquinatū ⁊c̄. f Vaſtitas ⁊ contritio. q̄ ſicut non habet ibi locū culpa: ſic nec pena. ſʒ omnimoda ſecuritas ⁊ exultatio iocunda. iđo ſubdit̄: Et occupabit ſalꝰ ⁊c̄. g Nō erit tibi amplius ſol ad lucēdū ⁊c̄. et h ē qđ d' Apoc. xxj. Ciuitas nō eget ſole neq; luna vt luceāt in ea. ſed claritas dei illuminabit eā. ⁊ q̄ hec illuminatio ē eterna. ideo ſubdit̄: Nō occidet vltra ſol tuꝰ ⁊c̄. h Et cōplebūt̄ dies luctus tui. ſm ꝙ dicit̄ Apoc. vij. ⁊. xxj. Et abſterget deus omnē lachrymā ab oculis eorum. † Apo. 21 g

i Populus autē tuus oēs iuſti. iuſticia cōſūmata ⁊ cōfirmata. q̄ beati non poſſunt vltra peccare. iđo ſubdit̄: k In ꝑpetuum hereditabūt terrā. ſ. viuētium: que non amittit̄ niſi ꝑ peccatuʒ. l Germen plātatiōis mee. illud refert̄ ad hoc qđ ꝓmittit̄: Populus autē tuus q̄ eſt germē plātationis diuine. primo in terra morientiū ꝑ grām a deo dataʒ: ſʒ poſtea tranſplantabit̄ in terra viuentiū ꝑ gloriam. ideo ſequit̄: m Opꝰ manꝰ mee ad glorificādū. i. ad gloriam ↄſequendū. n Minimꝰ erit in mille ⁊c̄. iđo dicit ſaluator Matth. xj. Qui aūt minor ē in regno celorum maior ē illo. o Ego dominꝰ. ideo poſſum hoc facere. p In tp̄e eius. i. in tp̄e debito et a me diſpoſito. † Ibi. 2. g

Ca. LX

In ca. lx. vbi dicitur in poſtilla: Qui ſunt iſti qui vt nubes volant.

Additio. Circa h qđ dicit̄ hic: Qui ſūt iſti qui vt nubes volant ⁊ q̄ſi columbe ad feneſtras ſuas. notandū ē ꝙ diſcurſus apoſtoloꝝ aſſimilat̄ nubibus: eo ꝙ totū orbem diſcurrerūt quaſi nō tēdentes ad vnū certū locū: iuxta illud pš. In omnē terrā ⁊c̄. et de hoc dicit: Qui ſunt iſti q̄ vt nubes volāt. aſſimilāt̄ etiā colūbis eo ꝙ i ſuo decurſu tetēderūt ad certa loca ⁊ determiata i q̄bꝰ loc' ſpūaliter nidificāt ⁊ fecūdāt. ⁊ vbi corꝑa ſua in pace reqēſcūt: ſicut Petrꝰ ⁊ Paulꝰ rome: ⁊ Iacobꝰ in hiſpania ⁊ ſic de alijs. et de hoc dicit: Et q̄ſi colūbe ad feneſtras ſuas. q. d. lʒ aſſimilant̄ nubibꝰ in diſcurſu vniuerſali ⁊ q̄ſi indeterminato: aſſimilāt̄ tñ colūbis in h ꝙ in locū certū tendūt. † Pš. 18.

Ca. LXI

q Spiritꝰ dñi. Hic ↄñr ponit̄ magnitudo ſalutis ex ꝑte cauſe efficiēt' q̄ xp̄s ē. i auctore ꝗo ſalutis reqrit̄ clemētia ⁊ potētia. ꝓmū ponit̄ ca. ꝑñti. ſcđm i ſequēti. Propter ſiō ⁊c̄. Prima i duas. q̄ ꝓmo oſtēdit̄ i xp̄o pietatis dulcedo. ſcđo ex h oriēs eccl'ie gratitudo. ibi: Gaudēs. Prima i duas: q̄ ꝓmo oſtēdit̄ i xp̄o dulcedo pietatis ex multiplici afflictorū ↄſolatiōe. ſcđo ex fideliū multiplicatione. ibi: Et vocabūt̄. Circa primū ſciēdū ꝙ aliq̄ expoſitores catholici volūt h exponere ad l'raʒ i ꝑſona Eſaie dicēt': Spūs dñi ſuꝑ me eo ꝙ vnxerit me. ſ. ſpū ꝓphetie. r Ad annūciādū ⁊c̄. ſ. liberatiōeʒ ꝓp'li a captiuitate babylonica: ⁊ ad h adaptāt l'raʒ ↄñr ꝓut poſſūt. Sʒ h ñ pōt ſtare: vt videt̄ ex eo ꝙ ſaluator Luc. iiij. expſſe dicit hāc ꝓphetiā i eo fuiſſe cōpletā. Igit̄ i ꝑſona xp̄i hoīs dicit̄ h: Spūs dñi ſuꝑ me. q̄ ſm humanitatē minor ē patre. Eo ꝙ vnxerit me. dñs plenitudine grē. Io. j. Vidimꝰ eū q̄ſi vnigenitū a p̄re plenū grē ⁊ veritat'. Ad āñūciādū māſuetis. i. ap'lis ⁊ alijs doctrinā xp̄i i māſuetudine ſuſcipientibus. s Miſit me. q̄ntū ad efficaciam. lʒ miſſus fuerit ad

† Lu. 4. c De ſacra vn. c. vnico

ꝑ ſalutē

F. a Aptionē. Scilicet reſolutionē: ſic enī Symmachus apti⁹ trāſtulit
b Diē vltionis. Dānationis: q̄ p romanos ſm illud:
Luc.19.d Venient dies ī te. et cir. te in. ꝛc. et cū videritis ab exercitu circundari hierl'm ꝛc.
c Coronam p cinere. Cuʒ ſcʒ viderīt de iudeis plurimos credidiſſe: ꝛ pro lugubri inſtrumento ſtolam mūdiſſimam accipere. Pro cinere. Pro luctu et dolore fructuum ſuorū: cū ſcʒ viderint gētes ad fidem ꝯfluentes: tūc habebūt oleū gaudij pro luctu: palliū laudis pro ſpiritu meroris.
B
d Vinitores. Mali cultores vinee ſcribe et phariſei. de q̄bus:
Mat.21.d Malos male perdet: ꝛ vineā ſuā locabit alijs agricolis.
e Vos autē. Hoc ad p̄dicatores de gentibus q̄ filij peregrinoꝝ. Vel ad apl'os: de
Ro.9.f q̄bus: Reliq̄e ſalue fient: vt q̄ maioris dignitat' dicāt̄ ſacerdotes domini: vt iſtud de filijs dauid qui erāt ſacerdotes ī domo domini.
f Partem eorū. Pnm. vn̄:
Ps.15. Dn̄s pars here. m. ꝛc. Nemo veracit̄ dicit qui aliaʒ ptē querit.
L
g Quia ego do. ꝛc. Quaſi h̄ faciet dn̄s q̄ magis diligit iuſticiā pauperū: ꝛ iudicium verū q̄ꝫ munera diuitū que ſepe de rapina ſunt

a ſ remiſſione petōꝝ. b ſ compunctione.
ſ Cor cōtritū ꝛ humiliatū de⁹ nō deſpicies.
vt mederer ꝯtritis corde: ꝛ p̄di a b
a ſ dicēs: Penitentiam agite.
b ſ ſub diabolo ꝛ erroribus varijs.
c ſ in carcere infidelitatis ꝛ ignorantie.
carē captiuis indulgētiā: ꝛ clau c d
a ſ totū tempus quo in carne cōuerſat⁹ ē. vnde Paul⁹ de primo aduētu: Ecce nūc tp̄s ac.
ſ tempus gratie. vnde: Ecce nūc t. ac.
a ſis aptiōem: vt p̄dicarē annum e f
a ſ fide ꝛ ſalute hominum.
b ſ pater enī eſt xp̄i deus ſm humanitatem.
b placabilē dn̄o: ꝛ diē vltiōis deo g
a ſ petā ſua ꝛ alioꝝ. vn̄: Beati q̄ lu. qm̄ ipi cō.
nr̄o. Vt cōſolarer oēs lugentes h
a ſ apoſtolis. vnde: Triſticia ē mihi magna: et continuus dolor p fratribus meis: ꝛ optabam anathema eſſe p fratrib⁹ meis.
vt ponerē ꝯſolationē lugentib⁹ i
a ſ remunerationē et̄nā. b ſ habitu luctuoſo.
c ſion: ꝛ darē eis coronā p cinere k l
a ſ veſtimentū iocunditatis p lugubri.
oleū gaudij p luctu: palliuʒ lau m n
a ſ tunc. ſ illo tpe. o
dis p ſpiritu meroris. Et voca p q
a ſ eccleſia. b ſ apl'i ꝛ alij. c ſ ad iuſticiam faciendā. d ſ plātati ī domo dn̄i ab ipo. ſ ſʒ.
būtur in ea fortes iuſticie: plan r s
ſ deum.
tatio dn̄i ad glorificādū. Et edi t v
a ſ apoſtoli plātati verbo ꝛ exemplo.
b ſ a deo corda gentium ꝛ iudeorum.
ficabunt deſertā a ſeculo: ꝛ rui x
a ſ iudeoꝝ infidelitatē. b ſ ad fidē. c ſ per eos q̄ ex eo populo crediderūt.
nās antiquas erigēt. Et inſtau y
a ſ diuerſas eccl'ias diuerſaꝝ gētiū vl'. v. ſenſus corpoꝝ. b ſ a deo. c ſ p diuerſos errores.
rabūt ciuitāteſ deſtās ꝛ diſſipā
ſ iudeorum. ſ gentium.
tas ī generatōeʒ ꝛ generatiōeʒ.
a ſ recti fide ꝛ ope. b ſ a deo. ſ gentes de quibus multi predicatores. c ſ pabulo verbi dei.
ſ repulſis prauis paſtoribus.
Et ſtabunt alieni et paſcent pe z a
a ſ ſimplices māſuetos. vnde: Paſce oues me.
ſ idem. ſ Paſce agnos meos.
cora vr̄a: et filij peregrinoꝝ agri b
a ſ cultores eccl'ie. b ſ vineam cuſtodiētes et excolentes: Vinea domini ſabaoth do. iſ. eſt.
d cole: et vinitores veſtri erunt.
a ſ quaſi filij pere. agri. ꝛc. vos aūt apoſtoli.
ſ magiſtri eorum.
e Vos aūt ſacerdotes dn̄i vocabi c
ſ quia.
mini: miniſtri dei noſtri dicetur
a ſ martyres omnia ſuperantes. b ſ o apoſtoli delectati: refecti victoria martyrum.
vobis. Fortitudinē gentium co d
ſ exaltabimini.
medetis: ꝛ ī gloria eoꝝ ſupbiet' e
ſ qr. a ſ o apl'i. b ſ de infidelitate iudeorum: et apoſtaſia vl' idolatria gentiū.
Pro cōfuſione vr̄a duplici et ru f
a ſ iudei ꝛ gentes conuerſe ad fidem.
f bore laudabūt ptē eoꝝ. Propt̄ g h
a ſ vincētiū: q̄ ſurſū nō deorſū. vn̄ ad Loth: In mōte ſaluaberis. b ſ aīe et corpis p̄mia.
h̄ ī t̄rā ſua duplicia poſſidebūt: i
g leticia ſempit̄na erit eis. Quia k l
ego dn̄s diligēs iudiciū: ꝛ odio m
hn̄s rapinā ī holocauſtū. Et da n

ſalutē oīm q̄ꝫtū ad ſufficiētiā. a Vt mederer cōtrit' corde. qr vere penitētib⁹ dat̄ gr̄a ſanās vulnera petōꝝ. b Et p̄dicarē captiuis. i. in captiuitate peccati detētis. c Indulgētiā. p diuinā miſcdiaʒ. d Et clauſis. i. patrib⁹ ī limbo detētis. e Aptionē. illos enī inde eduxit xp̄s in ſua reſurrectione. f Vt p̄dicarē annū placa. dn̄o. iſte ē ann⁹ dn̄ice paſſionis. in q̄ de⁹ placat⁹ ē humano generi ſoluta emēda p populi peccato. g Et diē vltiōis. hic ē dies iudicij extremi denunciatus a xp̄o Matth. xxv. h Vt ꝯſolarer omnes lugētes ꝛc. i. lugentes ſtatum p̄ſentis miſerie ꝛ dilatationē celeſt' patrie. hoc fecit xp̄s. Matth. v. dicenſ: Beati qui lugent: qm̄ ipi ꝯſolabunt̄. i Lugentibus in ſion. i. in eccleſia militante per ſion deſignata extra quā luctus non eſt meritorius. k Et darē eis coronā. ſ. glorie. l Pro cinere. i. abiectiōe. Matth. v. Beati pauperes ſpiritu ꝛc. m Oleū gaudij. id eſt cōſolationē mentis. n Pro luctu. interiori. o Pallium laudis. id eſt gaudiū exterius. p Pro ſpiritu meroris. i. pro luctu exteriori. q Et vocabunt̄. Hic cōſequenter oſtendit̄ pietas ſaluatoris ex fideliū multiplicatione. vbi primo ponit̄ apl'oꝝ aliorūqꝫ chriſti diſcipuloꝝ p̄dicatio et vocatio per quos fecit xp̄s hanc multiplicationem. ꝛ per hoc intelligitur cōditio miniſtroꝝ eccleſie eis ſuccedentiū. cū dicitur: Et vocabunt̄ in ea. i. in eccleſia militāte. r Fortes iuſticie. id eſt apl'i ꝛ alij diſcipuli eorūqꝫ ſucceſſores q̄ ad maiorem tenent̄ iuſticiam q̄ꝫ popul⁹ cōmunis. s Plātatio dn̄i. quia apl'i ꝛ diſcipuli fuerūt prime plāte in horto militātis eccleſie. t Ad glorificandū. i. gloriā xp̄i p̄dicanduʒ. ideo ſubditur: v Et edificabūt deſerta a ſeculo. i. gentiles reducent ad edificium eccleſie militātis: q̄ fuerūt quaſi a deo derelicti ab antiquo: eo q̄ nō habuerūt legem nec ꝓphas. x Et ruinas antiquas erigēt. i. gētiles erigent ad ſtatū fidei q̄ ab antiquo fuerunt ruinoſi ī peccato idolatrie ꝛ alijs multiplicib⁹ peccat̄. y Et inſtaurabūt ciuitates deſertas ꝛ diſſipatas. p idolatriam q̄ p eos fuerunt inſtaurate ad latriā. z Et ſtabūt alieni. i. gentiles ad fidē conuerſi. a Et paſcent pecora vr̄a ꝛc. iſta deſeruiūt ad victum ꝛ veſtitum. et p hoc deſignat̄ q̄ p̄dicatores euāgelij poſſent accipe ſumpt⁹ ab illis quibus p̄dicarent: vt dicit xp̄s Luc. x. et Paul⁹ apl's. j. Coꝝ. ix. Dn̄s ordinauit his q̄ euangeliū annūciant de euangelio viuere. p hoc etiam intelligit̄ q̄ miniſtri eccleſie habituri eſſent de iure decimas aīaliū ꝛ terrenaſcentiū. ſicut videm⁹ impletū. ꝛ q̄ꝫtuʒ ad iſtā ptē decimā laici dicunt̄ paſcere eoꝝ pecora. i. pro eis. b Et filij pe. agri. ꝛ vi. ꝛc. et ſic alieni ꝛ pegrini dicuntur hic laici q̄ nō debēt ad diuinū miniſteriū accedere. c Vos aūt ſacer. do. vocabimini. i. vos apl'i et alij diſcipuli ꝛ ſucceſſores vr̄i: dato etiā q̄ ſint ex gētilitate vocati. a tpe enī apl'oꝝ multi de gentib⁹ vocati ad fidē fuerunt ab eis inſtituti epi ꝛ ſacerdotes. vt patet d̄ ſancto Clemēte Dionyſio Tito Timotheo ꝛ multis alijs. d Fortitudinē gentiū comedetis. qr miniſtri eccleſie de bonis laicoꝝ ſuſtētāt̄. e Et in gl'ia eoꝝ ſupbietis. i. a glorioſis ꝛ potētib⁹ laicoꝝ eritis honorati: ſicūt videm⁹ q̄ p̄ncipes p̄latos eccleſie honorāt ſicut patres. f Pro ꝯfuſione vr̄a duplici. iſtud refert̄ ad tp̄s primitiue eccleſie in q̄ q̄ populo p̄latus p̄ficiebat̄. prim⁹ ad tormēta ducebatur: et duplex malicia eis imponebat̄. ſ. ſui et populi: qr eis imponebat̄ q̄ eſſent in ſe ſacrilegi et q̄ ab eis alij eſſent decepti. ꝛ ſic grauius puniebant̄. g Laudabūt partē eoꝝ. i. veſtram. ſ. mercedē. Et eſt hic metaplaſm⁹. vt exponūt aliqui. ſʒ qr iſte modus loquēdi videt̄ extrane⁹ a cōi mō loquendi ſcripture ſacre. maxīe qr metaplaſm⁹ ſm doctores grāmatice eſt trāſformatio ſyllabe ī ſyllabā. vl' l'r̄e ī l'r̄aʒ. vel accidētiū eius cauſa metri. vel alia cauſa rōnabili. ſ q̄ ſit mutatio dictiōis ī dictionē. vt d̄r h̄ nō īueni. idō pōt alit̄ dici: Laudabūt ptē eorū. i. ſuā. qr opprobria ꝛ tormēta apl'is ꝛ alijs eccl'ie p̄lat' illata cedebāt ad bonum ꝓpl'i. h Propter h̄ ꝛc. i. in celeſti patria. i Duplicia poſſidebūt. i. duplicē gl'iaʒ aīe. ſ. ꝛ corpis. ideo ſubdit̄: k Leticia ſem. erit eis. pōt etiā h̄ duplicitas ītelligi ī pn̄ti. ſm q̄ d̄r. j. Timot̄. v. Qui bn̄ p̄ſunt p̄ſbyteri duplici honore digni habeāt̄: qr a ꝓpl'o debet̄ eis vict⁹ ꝛ honor. ex hac aūt l'r̄a patʒ qd̄ dictū ē. ſ̄. ſ. q̄ p̄ſens capl'm ītelligi non pōt de ꝓſperitate redeūtiū de babylone: qr ꝓſperitas eorum nō fuit dupla reſpectu tpis captiuitatē p̄cedētis ſub regibus iſrael ꝛ iuda. īmo multo minor: qr quaſi cōtinue fuerūt ī afflictione ꝛ ſeruitute. vt dictū eſt. ſ̄. frequēter: nec eoꝝ leticia fuit ſempiterna: ſ ſatis breuis. l Quia ego dn̄s diligens iudiciū. ꝛ ideo ſanctis patrib⁹ volo reddere duplex premium. m Et odio habēs rapinā in holocauſtū. non enim vult dn̄s q̄ ſibi fiat oblatio de alieno. n Et dabo op⁹ eorum. id eſt
apl'oꝝ

h ſunt nec magis ꝙ̄ ſcorti preciũ vel canis ſacrificiũ: vel ſi quis immolet filium dño placet. In veritate. Ut ĩ veritate come dant agnũ: vt faciãt circũciſionē cordiũ: que data ſunt in figura: omnia in verita te faciãt. Fedus p. Euangeliũ eter num: nõ vt vetus teſtamentũ cui ſuc cedit euangeliũ. a Semen eorũ. Fideles: q̇b⁹ apo ſtoli ſemen v̄bi cõ miſerunt qđ a do mino acceperunt. vnde: Ite docete omnes gē. b. e. ⁊c. b Gaudens gau. Gaudebo ĩ domi no nõ in mundo. vnde: Gaudete in domino ſemper. c Ueſtimētis ſa. ⁊c. Uirtutib⁹ ipſo chriſto. vñ: Chri ſtum induiſtis ⁊c. chriſtus enim ē in dumentũ ſanctis: ⁊ ipſi ei. d Quaſi ſpõ. ⁊c. Chriſt⁹ eccl'ie ſpon ſus: ſed tamen per fectos ĩ eccleſia co dem nomie digna tur. de q̇bus: Sa pientiam loq̇mur inter ꝑfectos. Im perfecti ſponſa. de quib⁹ dicitur: Tã ꝙ̄ paruulis ĩ chri ſto lac vobis po tum dedi nõ eſcã. Ipſe ergo ſpõſus chriſtus ſpõſos fa cit et ſpõſas: tamē vna in capite et in membris ē eccl'ia. e Et quaſi ſpon. alterius compara tionis ponit exem pla: quorũ pri⁹ ad ſponſum ſequens refert ad ſponſaꝫ. f Et laudē. ſuaꝫ. vñ: Laudate do. oēs gen. Et alibi: Domie dñs nr̄ ⁊c. Quaſi ſicut terra et hortus irrigu⁹ germinant: ſic ec cleſia ſpũſancto fe cũdata reddet do mino fructum lau dis ⁊ bone opatio onis. Ca. LXII

P Ropter ſi on. Pro pheta in ꝑ ſona ſui impendio exhilarat⁹ ex his oib⁹ q̄ mũdo ꝯfert fili⁹ incarnat⁹. Et h̄ eſt ꝓpter ſion nõ tace bo: q̄uis loqui ꝓhibeat: Quis mortē mi netur. h Lampas accē. Lãpas grece: flãma latine. vñ: Ignē veni mittere ĩ ter ram: ⁊ quid volo niſi vt ardeat? hoc ſuc cenſi apoſtoli loquebant varijs linguis. i Nomen nouũ. Nos eſt hebreis ex no

uis reb⁹

a ſ fidelium. b ſ celũ ⁊ t̄ra trãſi. v̄ba aũt m. n. t.
bo op⁹ eoꝝ ĩ veritate: ⁊ fed⁹ ꝑpē tuũ feriã eis. Et ſcieť ĩ gētibus ſe
a ſ id eſt. b ſ filij in fide.
men eorũ: et germen eorũ in me dio populorũ. Omnes q̇ viderit
a ſ apoſtolos et eorum imitatores. b ſ ſtatim. ſ in fide virtutibus miraculis.
eos cognoſcēt illos: q2 iſti ſunt ſe
a ſ in ꝑſona eccleſie.
men cui benedixit domin⁹. Gau
a ſ nõ q2 de genere abrae ſim et alioꝝ patrum.
b ſ Cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt ĩ deũ viuũ.
dens gaudebo in domino: et ex ultabit anima mea in deo meo.
ſ dominus.
Quia induit me veſtimētis ſalu
a ſ ſacerdotes tui induantur iuſticiam.
tis: ⁊ idũmēto iuſticie circũdedit
a ſ decorauit me xp̄s: ſubaudi. ſ in perfectis.
b ſ in chriſto in maioribus.
me. Quaſi ſponſum decoratũ co
a ſ in minoribus. b ſ ſanctimonia ſine qua nemo videbit deũ. ſ varijs virtutibus.
rona: et q̄ſi ſponſam ornataꝫ mõ
a ſ celeſtibus pluuijs irrigata.
nilibus ſuis. Sicut eni terra pro
a ſ qui fontium et fluuiorum aquas deſiderat.
fert germen ſuũ: ⁊ ſicut hortus ſe men ſuũ germinat: ſic dominus
a ſ chriſtũ q̇ oēs iuſtificat. ſ electorum ſuorũ.
deus germinabit iuſticiam ⁊ lau
a ſ nõ iudeis tm̄ ĩ quo ꝑcutitur ſupciliũ iudeoꝝ.
dem coram vniuerſis gentibus.

Caplm LXII

a ſ ergo. b ſ reges et principes.
c ſ imo annũciabo aductũ dñi.
P Ropter ſion nõn tace
ſ ſacerdotes.
bo: ⁊ propter hieruſaleꝫ
a ſ a ꝑcib⁹ donec veniat dei fili⁹. vñ alibi: Utinã dirũperes celos ⁊ venires. b ſ ex vtero v̄ginis.
non quieſcam: donec egrediatur
a ſ chriſtus ſplendor patris et ſol iuſticie.
b ſ a quo omnis iuſticia. ſ ieſus.
vt ſplendor iuſt⁹ eius: ⁊ ſaluator
a ſ eccleſie. b ſ qui dicit: Ego ſum. l. m. c ſ in cordibus fidelium. ſ tunc.
eius vt lampas accendať: ⁊ vide
a ſ fide mente. ſ vnde: Beati qui non vi. ⁊c.
b ſ chriſtum. ſ o primitiua eccl'ia.
bũnt gentes iuſtum tuum: ⁊ cun
ſ fideles. ſ tunc
cti reges inclytum tuũ. Et voca
ſ o eccleſia. a ſ chriſtiani et que prius ſyna goga ſion hieruſalē: modo eccleſia.
biť tibi nomē nouum: qđ os dñi

apoſtolorum ⁊ eis ſuccedentiũ. a In veritate. id eſt in predicatione veritatis catholice. b Et ſcietur in gentib⁹ ſemen eorum. id eſt ſucceſſores eorum. c Omnes qui viderint eos cognoſcent illos. diſtinctos ab alijs ĩ operibus mira culoſis ⁊ virtuoſis: in quibus apoſtoli ⁊ alij ſucceſſores cõmunem populum excel lebant. ⁊ adhuc excellunt in multis. d Gaudens. Hic conſequēter ponitur ec cleſie gratitudo. cum dicitur: Gaudēs gaudebo in domi no. ⁊ duplicatur verbum gaudij. quia ex gaudio ⁊ grati tudine interiori fit redũdantia in ſigno ⁊ opere exteriori. e Quia induit me veſtimētis ſalutis. id eſt noticia diui ne gratie ⁊ virtutis: que ſunt eccleſie veſtimēta ⁊ ornamē ta. f Et indumēto iuſticie. id ē opere iuſto ad ꝓximũ. g Quaſi ſponſum decoratum corona. hoc diciť propter prelatos qui ſunt ſponſi eccleſiarum ſibi cõmiſſarum. ⁊ in hoc ſunt chriſti vicarij. h Et quaſi ſponſam ⁊c. hoc re fertur ad populum prelatis ſubditum. i Sicut eni ter ra profert germen ſuum. ex influentia ſolis: k Sic do minus deus. qui eſt ſol iuſticie. l Germinabit. id ē ger minare faciet. m Iuſticiam. in corde ⁊ opere. n Et laudem. in ore. o Coram vniuerſis gentibus. per predicationem apoſtolorum ⁊ aliorum chriſti diſcipu lorum ⁊ eis ſuccedentium. Ca. LXI B

In ca. lxj. vbi diciť in poſtil. Et in gloria eoꝝ ſupbieť.

Additio. Ubi in tranſlatiõe noſtra dicitur: Et in gloria eoꝝ ſupbietis. in hebreo ha betur. Et in gloria eorum exaltabimini qđ magis concor dat ſententie: quia ſuperbia ſonat in malum non autē ex altatio ſeu honor. Ca. LXII

P Ropter ſion. Aliq̄ expoſitores catholici exponũt hoc capitulum ſicut ⁊ precedēs de proſperitate re deuntium de babylone dicentes: ꝙ per illud qđ dicitur hic: Donec egrediatur vt ſplēdor iuſtus eius ⁊c. intelligitur Cyrus qui fecit iuſticiam eos remittendo. et de captiuitate ſaluando. et ſic conſequenter litteram ad aptant ad ſuum propoſitum. ſed valde extorte in multis quorum pauca accipiam. Qđ enim ſubditur hic: Et eris corona glorie ⁊c. exponunt de dignitate ſacerdotali et re gia. qđ non põt ꝯuenienter dici. quia dignitas ſacerdota lis ⁊ regia conſiſtebat in hoc ꝙ inſtituebantur reges ⁊ ſa cerdotes per ſacram vnctionem: que ſm iudeos ceſſauit a deſtructione primi templi: ita ꝙ toto tempore templi ſe cũdi per redeuntes de babylone edificati non fuerũt ali qui reges vel ſacerdotes ſic inſtituti. Item toto illo tpe caruerunt regibus vſq3 ad Ariſtobolum filiuꝫ Hyrcani qui primus ſibi diadema impoſuit poſt. cccclxxxj. annos ⁊ tres mēſes. ex q̇ popul⁹ de captiuitate babylonica libe ratus ad ꝓpria remeauit. vt dicit Ioſeph⁹. xiij. lib. antiq̇ tatum ca. xxj. Itē qđ diciť infra: Si dedero triticũ tuũ vl tra cibum inimic' tuis ⁊c. exponũt de pacifica collectiõe terrenaſcentiũ a iudeis poſt dictũ reditũ qđ nõ ē verum: quia frequēter illo tēpore fuerũt moleſtati a ſamaritanis ⁊ alijs gentib⁹ ſe circũſtantib⁹. non ſolum in bonis exteri oribus: ſed etiã in ꝑſonis: vt patet in lib. Eſdre. Neemie. Machabeorũ: ⁊ Ioſephi. Regibus etiam perſarum red debant tributum de bonis ſuis. ⁊ poſtea grecis ⁊ roma nis ꝓpter quod etiã Ra. Sa. ⁊ alij hebrei exponũt iſtud capitulum ⁊ precedens de proſperitate quam expectant eis futuraꝫ tempore meſſie. propter quod nos qui ſm ve ritatem confitemur chriſtum veniſſe. habemus ipm expo nere de ꝓſperitate eccleſie. igitur ſicut ca. p̄cedēti oſtēſa eſt clementia ſaluatoris in conſolationib⁹ ⁊ beneficijs ec cleſie exhibitis. ita in hoc capitulo ex cõſimilib⁹ oſtendiť eius potentia. ⁊ diuiditur in duas partes: quia primo de ſcribitur eius poteſtas. ſecũdo poteſtatis veritas. ibi: Iu rauit dominus. Circa primũ dicit ꝓpheta: Propter ſion ⁊c. id eſt ꝓpter gloriam eccleſie quã video ĩ futuro. Non ceſſabo. a diuinis laudib⁹ ⁊ p̄cib⁹. q Donec egrediať. de ſinu patris in mundũ. r Ut ſplen. iu. eius. i. chriſt⁹ qui ratione diuinitatis dicitur ſplendor patris. ⁊ figura ſubſtantie eius. ad Heb. j. s Et ſaluator eius per ſuaꝫ omnipotentiã. ꝓpter quam ſubditur in auctoritate alle gata ad Heb. j. Portãſq3 omnia v̄bo virtut' ſue: purga tionē peccatoꝝ faciens ⁊c. t Ut lampas accendať. ardore charitatis ad alios accendendum. ſicut ⁊ de lampade accenſa accenduntur alie. ꝓpter qđ dicit Luc. vij. Ignem veni mittere in terram: ⁊ quid volo niſi vt accendatur? v Et vide bunt gentes iuſtum tuum. per fidem in predicatione apoſtolorum. x Et cuncti reges inclytum tuum. quorum multi receperunt fidem chriſti. ⁊ omnes recipient ante finem mundi. y Et vocabitur tibi nomen nouũ. ſcꝫ eccleſia chriſtiana: q̄ prius vocabatur iudeoruꝫ ſynagoga. z Qđ os domini noĩauit. Matth. xvj.

C uis rebus noua nomi-
na imponere. At enim
aiunt abraam prius di
ctus ē ram: quod inde
cōijciunt Helin filius
Barachelis buzites.
B de cognatione ram: de
inde dictus eſt Abrā.
id ē pater excelſus: tā/
dem Abraam. Simili/
ter pri⁹ Simon: poſtea
Petrus. a Corona
glorie. De omnib⁹ par/
tibus mundi quaſi co/
rona venientibus fide
libus. b Non voca
beris vltra dereli. Ec/
cleſiam de vtroqꝫ ꝑlo
alloquitur: quaſi non
hoc vocabulorū fine
contenta eris c Et
Gen. 2. d gaudebit. Propter hō
Mat. 19. a relinquet homo prēm
et matrem. Sacramen
tum hoc magnum ē in
chriſto ⁊ in eccleſia.
d Super muros tu.
Apoſtolos predicato/
res qui eccleſiā muni/
unt. quorum cuſtodes
Job. 1. d angeli ſunt. Vñ: Om/
nes admĩſtratorij ſpi/
ritus ſunt propter eos
miſſi qui hereditatē ca
piunt ſalutis. Vel mu/
ri eccleſiarum: apoſto/
lorum diſcipuli quorū
cuſtodes ipi apoſtoli.
e Donec ponat hie/
ruſalem. Quod eſt vl'
C ipſa longe lateqꝫ diffu/
ſa vbiqꝫ laudetur: vel
vbiqꝫ laudet ſemꝑ cre/
atorem ſuum.
f Jurauit. Per filiū
ſcꝫ qui dei virtus eſt ⁊
dei ſapientia. g In
dextera. In filio. Vñ:
Pſ. 103. Omnia in ſapientia fe
ciſti: qui ⁊ brachiū for/
titudo patris. Unde:
Job. 1. a Oīa ꝑ ipm facta ſunt.
h Si dedero triticū.
Triticum iudeorū ⁊ vi
nū ſepe dedit inimicis
Judic. 6. a eorū. ſicut ī libro Judi/
cū legiť ꝙ in tempore
meſſis madianite irrue
bāt: ⁊ eorū fruges colli
gebant. Et qñ captiui
ducti ſūt ſamaritani q̄
eorū meſſes comederēt
ſubſtituti ſunt. Sed in
hoc loco ītelligit cibū
ecclīe virtutes et bona
opa corp⁹ xp̄i ⁊ ſangui
nē. Id ē laudes opa
q̄ cū idolis impēderis
demones comedebāt.
Sed poſt aduentū filij
dn̄s delectatus ē ī eis.
Triticū qꝫ ⁊ vinum ci
bus ſcꝫ iudeorū corp⁹
xp̄i ⁊ ſāguinē ſignifica
Job. 6. c bāt. Vñ. Caro mea ve/
re ē cib⁹ et ſāguis me⁹
vere ē potus. Hic ho/
D die nō ſumiť ab here/
ticis

a noīauit. Et eris corona glīe a
a § potētia vel ī xp̄o q̄ manus patris.,
b § honoris qđ martyres ſua varietate di/
ſtinxerunt. § vt filium ſuum eorum coronet
victorijs.
ī mānu dñi: ⁊ diādema regni b c
b in manu dei tui. Non voca/ d
§ a deo. § habitatio.
beris vltra derelicta: et terra e
a § quia chriſtus in medio tui erit.
tua nō vocabiť ampli⁹ deſo/
a § hoc eſt qui a voluntatem dei facit.
lata. Sꝫ vocaberis voluntas f
mea in ea: ⁊ terra tua inhabi g
a § deo. b § nō meritis tuis ſicut olim di/
ſplicuit: omnes enī tā iudei q̄ꝫ gentiles pec
cabant.
tāta. Quia cōplācuit domio
§ deo.
ī te: ⁊ terra tua inhabitabiť. h
a § caſte ⁊ ſancte: ſicut Maria cū Joſeph
Chryſantus et Daria.
Habitabit enim iuuenis cuꝫ i
virgine: et habitabunt in te k
§ ſpūales. a § chriſtus: de quo: Et ipſe
tanq̄ꝫ ſponſus procedens de thalamo ſuo.
c filij tui. Et gaudebit ſpōnſus l
a § eccl'iaꝫ. de q̄: Qui habet ſpōſā ſpōſus ē.
ſuper ſpōnſā: ⁊ gaudebit ſuꝑ m
a § o eccleſia. b § omnipotens. c § deus
pater ad hieruſalem.
d tē deūs tuus. Super mūros n
a § o eccleſia que viſio pacis.
tuos hiēruſaleꝫ conſtitui cu/
a § in ꝓſperitate. b § aduerſitate.
ſtodes: tota diē ⁊ tōta nocte
a § vnde: Non poſſumus non loqui que vi
dim⁹ ⁊ audiuim⁹. § a p̄cib⁹ ⁊ a p̄dicatiōe.
in ꝑpetuū nōn tacebūt. Qui o
a § dicit propheta ad cuſtodes murorum.
§ ergo o cuſtodes murorū qui ſcitis volun
tatem domini. b § a p̄cibus ⁊ a votis.
rēminiſcimini domini: nē ta/
a § iſtate oportune importune: ſicut vidua
durum iudicem fatigādo oratione vicit.
b § domino.
ceatl: et nē detis ſilentium ēi
§ firmando.
e donec ſtabiliat: et donec po/ p q
a § eccleſiam. b § eius.
nat hiēruſalē lāudē in terra. r
a § imobiliter ſtatuit. b § pater.
f g Jurāuit dōminuſ in dextera s
ſua: ⁊ ī brachio fortitudinis
h ſuę. Si dedero triticum tuū t v
vltra cibum inimicis tuis: et x
§ a fide.
ſi biberint filij alieni vinum y z
a § apoſiopeſis. § gemitib⁹: votis precib⁹
exercendo corpus totis viribus.
tuuꝫ in quo lāboraſti. Quia a b c
a § epī: p̄ſbyteri: diaconi: miniſtri ecclīe.
§ adunant conſecrando preparant.
qui cōngregabunt illud co/ d
a § triticū: v̄tutes: vel corp⁹ xp̄i in altari.
§ Satiabor cum apparue. glo. t.
medēnt et laudabunt dñm:
§ vinum.
et qui comportāt illud bibēt e f
a § eccleſijs. b § In domo patris mei
mā. mul. ſunt. c § cuſtodes murorū.
ī ātrijs ſānctl meis. Trānſite g

Sup hanc petrā. i. ſup me xp̄m: edificabo eccl'iam meam.
a Et eris corona glorie ⁊c̄. i. coronata glorioſe: ſicut d̄ no
tabiliter liberali nō ſolū diciť ꝙ ſit liberalis in cōcreto: ſed
etiam liberalitas in abſtracto. b In manu domini. i. in
eius ꝓtectione. c Et diadema regni. Iſta ſecūda coro/
natio ꝑtinet ad honorem eccleſie triūphātis: prima ad ho
norem eccleſie militantis. d Non vocaberis vltra dere
licta. a ſponſo tuo. qui dicit Matth. vlť. Ecce ego vobiſcū
ſum omnibus diebus vſqꝫ ad conſūmationem ſeculi.
e Et terra tua nō vocabitur amplius deſolata. i. diuinis
cōſolationibus deſtituta: q̄ ſemꝑ aderunt eccleſie etiam in
preſſuris. f Sed vocaberis voluntas mea in ea. per bo
na opera mihi accepta. g Et terra tua inhabi. ⁊ ſequiť
iterū poſt hoc: h Et terra tua inhabitabiť. per hanc ſe
cūdam intelligitur terra viuentiū. ad quā fideles de p̄ſen/
ti vita transferunť. i Habitabit enim iuuenis cum vir/
gine ſancte ⁊ caſte: vt Joſeph ⁊ Johānes cū Maria. Vale
rianus cū Cecilia. ⁊ Chryſant⁹ cum Daria. et plures alij
hanc ꝑfectionem imitantes. vt habeť in collationibus pa
trum: ⁊ in alijs pluribus locis. k Et habitabūt in te fi/
lij tui. per baptiſmū regenerati. l Et gaudebit ſponſus
ſuper ſponſam. i. xp̄s ſuper eccleſiā. m Et gaudebit ſuꝑ
te deus. id eſt tota trinitas. n Super muros tuos hie/
ruſalem conſtitui cuſtodes. id eſt conſtituendos a deo pre
dixi. vt ſit verbū Eſaie. Dicit autē hic gloſa hebraica. ꝙ ꝑ
muros intelliguntť hic patres ſancti Abraā Iſaac Jacob
⁊ ceteri. quorū merita ſunt poſteris quaſi defenſionis mu/
ri. ⁊ ꝑ cuſtodes angeli ſancti eorū merita coram deo recolē
tes. ⁊ nos multo fortius ſm̄ veritateꝫ poſſumus dicere ꝙ
iſti muri ſint apl'i. ſm̄ ꝙ diciť Apoc. xxi. Et murus ciuita/
tis habens fundamenta. xij. ⁊ in ipis nomina. xij. aplo⁊ ⁊
agni ſcripta. ⁊ ꝑ cuſtodes intelliguntť angeli ad cuſtodiaꝫ
fideliū deputati: eoruꝫ merita coram deo p̄ſentantes. et qꝛ
ꝓ bono ſtatu eccleſie non ſolū angeli ſunt ſolliciti: ſꝫ etiaꝫ
homines deuoti. ideo eos exhortando ſubdit: o Qui
reminiſcimini dñi ne taceatis. ceſſando a precibus ⁊ laudi
bus diuinis. p Donec ſtabiliat. contra omnē aduerſi/
tatem. q Et donec ponat hieruſalem. i. eccleſiam.
r Laudem in terra. qđ implebitur circa finem mundi qñ
omnes conuertentur ad fidem xp̄i. s Jurauit dñs. Hic
ꝯſequenť deſcribiť ſaluatoris veritas. qꝛ non ſufficeret po
teſtas ad ſaluandū niſi ſimul adeſſet veritas in adimplen
do ꝓmiſſum. ⁊ diuidiť in duas partes: quia primo poniť
huius veritatis oſtēſio. ſecūdo ex hoc induciť quedam ſa/
lubris monitio. ibi: Tranſite. primū oſtendiť per certitudi
nem iuramēti. cū diciť: Jurauit domin⁹ in dextera ſua ⁊c̄.
id eſt in filio q̄ diciť eius dextera ⁊ brachiū vt. ſ. liij. Bra/
chium domini cui reuelatū eſt. t Si dedero. i. nō dabo:
v Triticū tuum ⁊c̄. triticum eccl'ie eſt ſacramentū eucha
riſtie in pane triticeo cōfectum: qđ non eſt infidelib⁹ dan/
dum: nec per hoc quod additur: x Ultra. intelligen/
dum eſt ꝙ ante fuerit eis datuꝫ. qꝛ hec dictio vltra nō ſem
per importat talem anteceſſionē. ſicut patet Deutero. vlť.
vbi dicitur: Non ſurrexit vltra ꝓpheta ſicut moyſes. q̄ poſ
ſet dominū videre facie ad faciem ⁊c̄. quia nec ſimilis ante
eum fuerat in cōditionibus ibidem expreſſis. y Et ſi bi
berint. i. non bibent. z Filij alieni. a fide catholica.
a Uinum tuum. i. xp̄i ſanguinē ſub ſpecie vini ꝯtentum.
b In quo laboraſti. lꝫ enī ſūmus ſacerdos ieſus chriſt⁹
hanc ꝯſecrationē faciat. tñ ſacerdotes ad hoc laborāt ieiu
nijs ⁊ orationib⁹ et alijs pijs operib⁹ ſe diſponēdo: vt ver
ba cōſecrationis debite ꝓferant ⁊ ſacramētū ꝑcipiant.
c Quia q̄ ꝯgregabūt illud. ſ. triticū p̄dictum. d Co/
medent. ꝑ ꝯgregationē. hic intelligiť labor fidelium diſpo
nēdo ſe ad debite cōmunicādū: ſicut dictū eſt de ſacerdoti/
bus. nominať tñ iſte labor nomine ꝯgregationis: qꝛ iſtud
ſacramētū eſt ſacramentū eccl'iaſtice vnitatis. eſt etiā circa
h̄ ſacr̄m labor fideliū corꝑalis in p̄paratione materie. ſ. pa
nis ⁊ vini in q̄bus ꝯficiť hoc ſacramentū. e Et q̄ com/
portāt illud. ſ. vinum. ꝑ comparationē intelligiť hic labor
p̄dictus fidelium. f Bibent in atrijs ſanctis meis. i. in
locis diuino cultui conſecratis. Ex hoc patet ꝙ non ē hic
ſermo de pane triticeo ⁊ vino cōiter acceptis. q̄bus vtunť
homīes in locis non ſacris. ⁊ magis q̄ꝫ in ſacris: qꝛ loca ſa
cra non ſunt epulis ⁊ conuiuijs cōmunibus apta. nec erāt
in veteri lege. g Tranſite. Hic ex predictis poniť moni
tio ſiue exhortatio. ex hoc enim ꝙ ſaluator eſt potēs ⁊ fide/
lis in promiſſis adimplendis: debent omnes ad eccleſiam
trāſire

V ticis paganis iudeis inimicis eccleſie. a Per portas. Mi niſtros eccleſie qui alios introducūt. Uel virtutes qui ducūt in celum quaſi de virtute in virtutē. b Planū facite iter. Auferendo ſcandala in baptiſmo. remittendo peccata. c Eligite. Uel proijcite ſm. lxx. quod eſt auferte duriciaꝫ infidelitatis a coꝛdibus hominū vel reprobos ⁊ duros a ꝯſoꝛtio fidelium. d Dicite filie ſion. Scilicet ꝑmitiue

Can.1.b eccleſie: que ex iudeis primū. Aā: Filij matris mee pugnauerūt ꝯtra me.

Jo.1.b Uel ſm illud: Quotquot autem receperūt eum ⁊c. e Et vocabunt eos. Dicentes: Uos eſtis popul⁹ ſanctus: vos eſtis redempti a domino deo: ſic enī quidā codices habēt. Ca. LXIII

f Quis eſt iſte ⁊c. Quidaꝫ angeli non plene cognoſcentes myſterium incarnationis paſſionis: reſurrectionis: vidētes ad celum aſcendere dn̄m cū multitudine angeloꝝ ⁊ ſāctoꝝ hoīm ꝓpria virtute non auxilio angeloꝝ admirant̄ īcarnationis: ⁊ paſſiōis: ⁊ reſurrectiōis: ⁊ aſcēſionis myſteriū: ⁊ quō ſibi ⁊ alijs aperiat regnum celoꝝ. Unde: Et angelis dn̄m comitantib⁹ dicunt. Quis ē iſte

Ps.23. ꝗ venit de. Et dauid ſimiliter: Quis eſt iſte rex glorie? Uidet̄ tn̄ Aug⁹. dicere ſuper geneſim: ꝙ om̄es angeli ab ipa creatione ſua ſtatim cognouerūt in ꝯtemplatione ſui creatoꝛis quicq̄d ipe erat facturus. Hiero. autē apte declarat: qꝛ q̄dam angeli donec ꝑficeret̄ myſterium incarnatiōis ad plenū nō cognouerūt. De edom

a ſ tāꝗ vigiles oīa ꝓuidēdo ne miſtri vel cadāt vel ſomno toꝛpeſcāt. b ſ doctrina ⁊ exemplo. c ſ rectam.

a trāſitē per poꝛtas ꝑpārate viām a b
a ſ volēti intrare.
b c populo: planū facite itēr: eligite c
a ſ ꝑdicādo. b ſ crucis. ſ. paſſionē ⁊ reſurrectionem annūciādo. c ſ nationū: nō tn̄ in iudea.
lapides: ⁊ eleuāte ſignūm ad pō d
a ſ fidem paſſionis ⁊ reſur. b ſ ꝑ apoſtolos.
pulos. Ecce domin⁹ aūditum fē
a ſ o cuſtodes muroꝝ. b ſ eccleſie.
d cit in extremis terrę. † Dicitē filiē e
a ſ ſcdo aduētu. ſ. i die iudicij cū ptāte mag. ⁊ m.
ſion. Ecce ſaluatoꝛ tuus vēnit ec f
a ſ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. b ſ ptās iudicandi.
ce mērces eius cum eo: et ōpus g
a ſ apoſtoli et alij doctores congaudētes eis q̄s acquiſierunt.
e eius coꝛam illo. Et vōcabūt eos h i
a ſ populū. ſ. a deo: ſic habet hebꝛaica veritas ſicut ait Hieronym⁹: ⁊ ſenſus aptus. ſ alias redēpti.
populus ſanctus rēdempti a do k
ſ o eccleſia.
mino. Tu autem vocaberis ciui l m
a deo. b ſ ſanguine filij. vnde: Uenit fili⁹ ho. q. et. ſ. f. quod p. hec ē enim ouis quaꝫ paſtoꝛ bonus querere venit alijs in deſerto dimiſſis.
tas queſitā: ⁊ non dērelicta. n
a ſ hoc in ꝑſona angeloꝝ q̄ſi myſterium ignoꝛātiū ⁊ ideo querentium.
b ſ q̄ magn⁹ q̄ potens q̄ admirabilis cum tanto exercitu.
f Quis eſt iſte Ca. LXIII o

Nico. de lyra

transire cui bona ꝑmiſſa promittūtur ⁊ conceduntur. ⁊ hoc eſt quod dicit̄: Tranſite. ad eccleſiā militātē. Trāſite. ad triūphantē. a Per portas. porta militantis eſt baptiſmus. porta triūphantis eſt extrema vnctio. que ē ſacramentuꝫ exeuntiū de hoc mundo ad tranſeundū ad celū. b Preparate viam populo. vos ꝑdicatores ⁊ ſacerdotes ſacramenta miniſtrātes. c Planum facite iter. amouendo impedimenta que ſunt peccata. vnde hic dicit Ra. Sa. ꝙ hoc dicitur de figmento malo: ꝑ qḋ intelligit fomitem inclinantem ad peccatum. ⁊ ſic patet etiaꝫ ſm ipm̄ ꝙ non eſt hic ſermo de ꝑparatione materialis vie. d Et eleuate ſignum ad populos. virtutem ſancte cruc⁹ eis ꝑdicando. ⁊ quia iam factum eſt q̄tum ad aliquos credētes in omnibus terre habitabilis locis a tempoꝛe apoſtoloꝛum. ſm ꝙ diffuſius declaraui ſuꝑ illud pſ̄. xviij. In omnē terraꝫ exiuit ſonus eoꝛum. ideo ſubditur: Ecce dominus auditū fecit in extremis terre. et ſubditur: e Dicite filie ſion. id eſt cōgregationi infidelium. f Ecce ſaluatoꝛ tuus venit. id ē veniet ad iudiciū. ſicut per incarnationē iam venit in mūdū. g Ecce merces eius cū eo. ad reddendum penam vel ꝑmiū ſm merita ⁊ demerita hominū. h Et vocabunt. ſcꝫ angeli ſancti qui erunt executores diuini iudicij. i Eos. ſcilicet electos. k Populos ſanctos. eos ad gloꝛiā reducendo. l Tu autem. ſcꝫ eccleſia. m Uocaberis ciuitas queſita. ſ. a domino ⁊ angelis ſanctis. n Et nō derelicta. in manib⁹ demonū cum repꝛobis. Ca. LXII

In ca. lxij. vbi dꝛ in poſtil. Et videbūt gentes iuſtum tuū.

Additio. Hoc qḋ dicit̄: Et videbūt gentes iuſtum tuū. pōt intelligi de viſione chꝛiſti ī coꝛpoꝛe aſſumpto: in qua deus viſibiliter cognoſcitur. ⁊ etiam ḋ viſione euchariſtie eadem ratione. Ca. LXIII

Quis eſt iſte. Capitulū iſtud exponitur ḋ chꝛiſto cōmuniter ab hebꝛeis expoſitoꝛib⁹ ⁊ latinis: aliter ⁊ aliter tamē. Dicit enī Ra. Sa. ꝙ ꝑ edom cuꝫ dicit̄ h: Quis eſt iſte ꝗ venit de edom ⁊c. ītelligit̄ romanū imperiū ꝓut fuit in latitudine ſua qn̄ dominabat̄ vniuerſo oꝛbi. d. ꝙ meſſias ī aduentu ſuo multos de habitatoꝛib⁹ oꝛbis interficiet. ꝓpter hoc deſcribitur hic eius veſtimētū ſanguine rubꝛicatū. ⁊ oēs reſiduos iudeis ſubijciet. ⁊ ad h aptat lr̄am ꝓut pōt. ſ nō ꝓſequoꝛ hāc expoſitionē. qm̄ fundat̄ ſuꝑ falſum. cū aduent⁹ xp̄i trāſierit in ꝑteritū. Catholici ṽo cōmuniter exponunt de xp̄o poſt paſſionē ſuā redeūte ad patrem: ſequentes in hoc beatos Hiero. ⁊ Diony. ſm q̄s illud qḋ dꝛ hic: Quis eſt iſte ꝗ venit ḋ edom ⁊c. eſt verbū angeloꝝ xp̄m aſcendentē admirantiū. ⁊ de eius myſterijs plenius doceri et illuminari petentiū. aliter tn̄. qꝛ ſm Hiero. eſt verbū angeloꝝ inferioꝝ q̄rētiū edoceri a ſuꝑioꝛib⁹. Scḋm Diony. vero. vij. ca. celeſtis hierarchie ē ṽbum oīm. qꝛ etiaꝫ ſupꝛemi angeli q̄ſierunt de ꝑdictis plenius edoceri. ſ iſtis videt̄ obuiare dictum Aug. v. ſuꝑ Gen̄. ad lr̄am vbi dicit ꝙ angeli a ꝑncipio cognouerunt oīa myſteria gratie fienda. Cui dicto reſpondet̄ ab alijs: ꝙ lꝫ cognouerint dicta myſteria in generali. nō tn̄ q̄tum ad oēs cognitiōes ꝑticulares. ⁊ de iſtis queſierunt plenius edoceri. hāc aūt expoſitionē nō intendo proſequi ꝑ oīa: qꝛ diffuſe tradit̄ in gloſis ⁊ alioꝛuꝫ poſtillis ad q̄s q̄libet pōt recurrere. nec ipāꝫ intēdo in aliq̄ repꝛobare. ſed tm̄ ꝑ modū inq̄ſitionis ſcholaſtice aliq̄ circa eam dicere. Primum eſt ꝙ iſta expoſitio in aliquibus videt̄ extranea. qꝛ ſm ipam cū dꝛ hic: Quis eſt iſte ꝗ venit de edom ⁊c. per edom intelligēdus ē locus vnde xp̄s aſcēdit. ſ. mons oliueti vel hierl̄m q̄ ē iuxta eū. ꝙ aūt hierl̄m vel iudea intelligat̄ ꝑ edom videt̄ extraneū: cū idumea ſemper fuerit iudee inimica: ſicut Eſau ipi Jacob. Item qḋ dicit̄. ī. Et aſperſus ē ſāguis eoꝝ ſuꝑ veſtimenta mea. ſic exponit̄ ab eis: vt ſit ṽbū xp̄i de ſua paſſione loquētis. Et aſperſus ē ſanguis eoꝝ. i. ſanguis meus qui dꝛ eoꝝ: eo ꝙ eſt effuſus ꝑ ꝓcurationē iudeoꝝ. hoc extraneū videt̄: qꝛ nō recolo me vidiſſe alibi in ſcriptura talē loquēdi modū. Item xp̄o aſcēdente myſteriū incarnatiōis iam erat in effectu cōpletum q̄tum ad ſubſtantiā facti ⁊ circūſtātias. talia vero poſtq̄ ſūt in effectu poſita: nō vidētur excedere facultatē cognitiōis angelice. ⁊ maxie qꝛ angeli etiā inferioꝛes ꝗ mittunt̄ in miniſterium fuerūt in iſtis miniſtri. vt patꝫ de angelis natiuitatē xp̄i nunciantib⁹ ipis paſtoꝛibus. ⁊ de angelis apparentibus Marie ⁊ Joſeph ⁊ trib⁹ magis ⁊ ꝯſimilib⁹: vt ptꝫ ex euangelio in plurib⁹ locis. ⁊ ideo dubium videt̄ ꝙ aſcēdente xp̄o quereret plenius edoceri de paſſiōe xp̄i dicēdo: Quare ġ rubꝛū eſt indumentū tuū ⁊c. vt dicit expoſitio iſta. Itē dato ꝙ nō ſit ibi aliqḋ tale dubium ſeu modus loquēdi extraneus. tn̄ nō ſum⁹ artati ad tenēdū ipāꝫ: vt videt̄. tum qꝛ ſacra ſcriptura exp̄ſſe nō determinat ꝙ iſte debeat eſſe ſenſus hui⁹ ſcripture. ſicut determinat de plurib⁹ alijs in h libꝛo ſcriptis. ⁊ alijs veter⁹ teſtamēti locis. Ubi gr̄a qḋ dicitur ſupꝛa ī ꝑncipio. lxj. ca. Spūs dn̄i ſuper me eo ꝙ vnxerit me. ſaluatoꝛ dicit Luce. iiij. impletū fuiſſe ī ip̄o. tum ſilr̄ nec auctoritas eccleſie determinauit hoc qḋ viderim vel audierim. ſed ſolū ad hoc habem⁹ auctoꝛitates ſanctoꝝ Dionyſij ⁊ Hieronymi. ex q̄bus nō habet̄ argumentū neceſſariū ſed tm̄ ꝓbabile: qḋ ſic debeat ītelligi. vt habet̄ in ſūma ſancti Thome ꝑte prima. arti. viij. ꝑme q̄ſtionis. Et ideo dicit ſanctus Aug⁹. in epiſtola ad Uincentiū donatiſtā: ꝗ arguebat ꝯtra ipm̄ de dict⁹ ſācti Hilarij. Ad qḋ reſpōdēs. dicit: Hoc gen⁹ litteraꝝ ab auctoritate canonis diſtinguēdū eſt. nō enī ſic legūt̄ tāꝗ ita ex eis teſtimonia ꝓferant̄: vt ꝯ̄ ſentire nō liceat ⁊c. Item de obſcura traditione ſacre ſcripture in plurib⁹ locis. ⁊ maxime ī ꝓphetis vna cauſa a doctoꝛib⁹ aſſignat̄: vt ꝑ ſtudioſos multiplicit̄ exponat̄. ſm ꝙ dꝛ Dan̄. xij. Tu aūt Daniel claude ſermones ⁊ ſigna librū vſq ad tp̄s ſtatutū: ꝑtranſibūt plurimi. ⁊ multiplex erit ſcientia. i. expoſitio. vt dicūt doctoꝛes noſtri. propter qḋ abſq ꝑiudicio aliquo expoſitionis ꝑdicte intēdo aliā proſequi ꝗ mihi clarioꝛ videt̄. ꝑdicta ṽo ſic diffuſe poſui nō ſoluꝫ ꝓ iſto loco ſacre ſcripture. ſed etiā ꝓ alijs: vt diligēs lectoꝛ cōſideret q̄ expoſitiōes ſacre ſcp̄ture neceſſario ſūt tenēde: ⁊ que nō. Ad euidentiā expoſitiōis ponende ꝯſiderandū ꝙ edom ⁊

† Eſ.40. Zach.9.b Mat.21.a

A † Apo.19.c

B a De edom. Edom. Ab edulio ru
Gen.25.d fe lentis:propter quod vẽdidit pri
mogenita. Uł a calore. iterptat̃ eni
terrenus: vel ſanguineus: ⁊ mun/
dum ſignificat. Eſau vero querce⁹
vel roboreus. Seyr hiſpidus.i.pi/
loſus. Hic autẽ non ipm hominem
ſed mundũ ſm interpretationẽ ſig/
nificat. Sicut ⁊ boſra.i. munita vł
firma non rem ſuam hic ſ; infernũ
ſm ſuam interpretationẽ ſignificat
vbi firmiter quaſi ſub mult̃ cuſto/
Pſ.59. dibus anime tenebãtur. vñ: Quis
deducet me in ciuitatez munitam?
Uel terrenam hieruſalẽ: que firmiſ
ſimis muris munita fuit: i qua paſ/
Joſephus ſus eſt dñs. Unde Homer⁹: ſm io
libro.7.c.3. ſephum Jeron inq̃t a quo hieruſa/
lem interp̃tatur munita vel firma.
Boſra aũt ciuitas neq; in terra ꝓ/
miſſionis neq; i edom ſita ſed i mo
ab. Uenit ergo chriſtus de mundo
ſanguineo. venit de boſra: tinct̃ ve
ſtibus.i. corporeis membris. de ci/
uitate munita.i. hieruſalẽ: vbi paſ/
ſus. Uel de inferno ſpoliato cu; fi/
delib⁹ ſuis victor. b Formoſus
in ſtola ⁊c̃. Formoſum calidũ. Uñ
formoſus quaſi calidus: q: ex calo
re rubeus ⁊ roſeus efficit̃ vult⁹: et
inde ſpecioſus. c Quare ergo.
Tãq̃ dicant angeli didicim⁹ ꝙ lo/
queris iuſticiã: ⁊ ſal⁹ omniũ in tuo
eſt arbitrio: ſed ſcire volum⁹ quare
veſtimẽta tua ſint velut muſto tin/
cta: ⁊ tunica: q̃ deſuꝑ ꝯtexta eſt: et
ſcindi non põt: ⁊ de vtero ꝟginali
tantũ candorẽ habuerit: quãtũ ful
lo nõ poteſt facere ſuꝑ terrã: quare
ſanguine cruentet̃. Magis clemẽ/
tia tibi cõuenit q̃ crudelitas. Qui
bus rñdet̃: Torcular calcaui ſol⁹.
d Torcular calcaui. Scilicet cru/
cem ⁊ oĩa tormenta paſſionis in q̃/
bus q̃ſi prelo preſſus vt etiam ſan/
guis funderet̃. Torcular ꝓ ſup/
plicijs peccatoru; ponit̃. vñ Hiere
Thren.1.e mias: Torcular calcauit dñs virgi
ni filie iuda. Interdũ in ꝯgregatio
ne nouorum fructuũ. Unde i bonã
partem pro torcularibus quidam
pſ̃ intitulantur. e Solus et ⁊c̃.
Judi.16.e Solus ſamſon p̃ciſis crinibus phi
liſteis preponitur: nec angelus nec
archangelus vel q̃libet celeſtis ſpi
ritus: deniq; humani generis nul/
lus vel gẽtilis vel iudeus auxilia/
tor: ſol⁹ pugnat: ſolus ſuperat.
B f Aſperſus ẽ ⁊c̃. Sãguis me⁹ eo/
rum rancore demonũ iuaſione effu
Joh.13.a ſus. Unde: Diabol⁹ miſit in cor vt
traderet eum iudas ⁊c̃. Eſt eorum
ſanguis ſuaſione fuſus ⁊ ipĩ ibidẽ
victi ⁊ occiſi. Similiter ſãguis chri
ſti iudeorum dicit̃ quia fuderunt:
⁊ inde vindictam ſuſtinuerunt. Et
eſt a ſimili victoris dictum et victi
cui⁹ ſepe ſãguis ſuꝑ veſtimenta vi/
ctoris aſpergitur. g Et non fuit
Job.19.b qui adiuuaret. Unde: Oẽs amici
mei dereliquerũt me et noti mei q̃ſi
alieni re.a me. h Et ſalua. Hie/
ro.ad Aug. ⁊ alipium. Impietate;
Sabellij declinantes: tres ꝑſonas
exp̃ſſas. ſub ꝓprietate diſtinguim⁹
non ipm ſibi patrẽ: ipſu; ſibi filiũ:
ipm ſibi ſpiritũ.ſ. eſſe dicentes. S;
aliã patris: aliã filij: aliã ſpũſſãcti
ꝑſonã

a ſ in celum. b ſ mundo. c ſ prius ſangui/
ne. ſc; in cruce: vel quia etiam tũc apparebãt
cicatrices eius.
a qui venit de edom tinctis ve/ a b
a ſ membris corporeis. b ſ quis eſt iſte.
c ſ Specioſus forma pre filijs hoim.
b ſtibus d boſra? Iſte formoſus c
a ſ habitu humanitatis. b ſ vel ambulãs
ſuꝑ celos oẽs. ſ nullo egens auxilio.
c ſ ſiue in plenitudine diuinitatis ſue.
in ſtola ſua: gradiens in multi d
a ſ vel fortitudinis. b ſ cui datũ ẽ iudiciũ.
ſ angelis tacentibus ipe reſpondet.
tudine virtut̃ ſue. Ego qui lo e
a ſ reddens vnicuiq; ſm opera ſua.
b ſ contra demones.
quor iuſticiaz: ⁊ propugnator f
a ſ gen⁹ humanu;. ſ homicidas: adulteros:
et huiuſmodi. b ſ rurſus querunt angeli.
ſ ſi talis es.
c ſum ad ſaluandũ. Quare ergo g
a ſ ſãguine tuo. b ſ corpus.
rubrum eſt indumentum tuũ:
a ſ membra rubra: ſicut muſto nigro ſubru/
beo. ſ quaſi: tibi nõ conueniũt iſta: ſed homi
cidis: ⁊ adulteris: et huiuſmodi.
et veſtimenta tua ſicut calcan
a ſ interrogantibus reſpondet chriſtus: tam
plene vt non neceſſe ſit amplius querere: ſic
torcular. ſ ideo ſc; quia. ſ q̃uis calcat⁹ die
tertia reſurrexi. ſ preſſuram crucis ſuſtinui
ſolus.
d tium i torculari? Torcular cal h
a ſ omnes apoſtoli relicto eo fugerunt.
e caui ſolus: ⁊ de gentibus non i
a ſ in adiutoriũ mihi. ſ nec Petrus.
b ſ iudeos demones.
eſt vir mecum. Calcaui eos in k
a ſ furor ſubitus. ira longa. vnde: Furor eſt
ira breuis. ſ vindicta. b ſ auferens demo/
nibus mundi principatum: ⁊ iudeis locum ⁊
gentem ſacerdotium templum ⁊ omne; digni
tatem per romanos.
furore meo: ⁊ conculcaui eos i
ſ meus.
f ira mea. Et aſperſus ẽ ſãguis l
a ſ ab eis fuſus. b ſ membra.
eorum ſuper veſtimenta mea:
a ſ id eſt. b ſ opinione eorũ. ſ inq̃nari ꝑ/
miſi. ſ in demones vel in iudeos.
et oĩa indumẽta mea iniqui
naui. † Dies enim vltionis in m n
a ſ dũ penderẽ in cruce. b ſ q: ſ tp̃s acce/
ptabile. c ſ vł retributiõis. ſ hũani gener̃.
corde meo: annus redemptio/ o
a ſ i cruce. vñ: Cõſiderabã ad dexteraz ⁊ vi.
et non erat qui cogno. me.
nis mee venit. Circumſpexi et p
a ſ mihi. ſ quilibet. b ſ adiutorem. vnde:
Expectaui qui ſimul cõtriſtaretur ⁊ non fuit
⁊ q̃ cõſolaret̃ et non inueni.
g non erat auxiliator: queſiui et
h non fuit qui adiuuaret: et ſal/ q
a ſ ſaluationẽ mihi fecit.ſ. reſurrectionem.
b ſ verbũ carni vnitu;: vel fortitudo mea ſal
uauit mihi oẽs p̃deſtinatos ad vitam.
uauit mihi brachium meũ: et r
a ſ vindicta in iudeos ⁊ demones.
indignatio mea ipa auxiliata s t
ſ iudeos.
ẽ mihi. Et cõculcaui populos v
a ſ repleui afflictiõe miſeria ꝑ romanos.
in furore meo: ⁊ inebriaui eos x
indignatione mea: et detraxi y

boſra in hebreo ſunt noĩa ꝓpria et appellati/
ua. put aũt ſunt ꝓpria. edom eſt nomen filij
iſaac: q̃ alio nomie vocat̃ Eſau. Geñ.xxv. et
etiam terre ab eo denominate: q̃ latine dici/
tur idumea. Boſra ꝟo vel potius biſra. ſic
enim ſcribitur in hebreo nomen eſt ciuitat̃
vnde fuit iobab rex edom. Geñ.xxxvij. put
vero ſunt nomina appellatiua edom ſignat
rubedinem. ⁊ boſra munitione;. His igitur
p̃dictis veniam⁹ ad diuiſionem. Superius
eni poſita eſt facta ꝑ xp̃m ſaluatio. hic conſe
quenter ponit̃ ſaluationis diſcretio que pfe
cte fiet in finali iudicio. tũc enim ſaluator ſe/
gregabit electos a reprobis. ſicut ſegregat
paſtor oues ab hedis Matth.xxv. illud aũt
iudicium p̃cedet ꝑſecutio antichriſti et eius
exterminiũ. ⁊ idõ primo ponit̃ antichriſti ex
terminatio. ſecũdo iudicij executio ca. ſequẽ
ti. Circa primũ ſciẽdum ſicut dicit Metho
dius martyr. ⁊ doctores cõmuniter: ad dete
gendum antichriſti perfidiam mittent̃ a deo
Enoch ⁊ Helias. qua detecta iudei conuer/
tentur ad fidem chriſti penitentiam agẽtes.
⁊ idõ hic primo ponitur antichriſti deiectio.
⁊ ſecundo iudeorum conuerſio. ibi: Miſera/
tionum domini. Circa primum Eſaias preui
dens antichriſti poteſtatem futuraz. ⁊ ꝑ chri
ſtum ſubito deijciendam: admiratiue dicit d
chriſto. Quis eſt iſte. id eſt q̃ victorioſus.
a Qui venit de boſra.i. de hierłm ciuitate
munita in qua antichriſt⁹ ſedebit in templo
tã q̃ ſit deus.ij. Theſſal.ij. ⁊ ipm muniet ad
ſui ſtabilitionẽ. b De edom tinctis veſti/
bus.i. rubricatis. ſm ꝙ dicit̃ infra. Quare
ergo rubrũ eſt indumentũ tuũ. ⁊ ꝑ h̃ deſigna
tur interfectio antixp̃i. Quem dñs ieſus in/
terficiet ſpũ oris ſui in mõte oliueti iuxta hie
ruſalẽ. ⁊ loquit̃ hic ꝓpheta de xp̃o ad modũ
hoĩs victoris: cui⁹ veſtimẽta ſunt rubricata
ſanguine victoꝝ ab eo. c Iſte formoſus i
ſtola ſua.i. in humanitate ſua glioſa. q̃ eſt q̃ſi
veſtimentũ diuinitatis. Phil.ij. In ſimilitu
dine hoĩm factus ⁊ habitu inuẽt⁹ vt homo.
d Gradiẽs in multitudine ꝟtutis ſue. quia
tũc apparebit cũ angeloꝝ multitudie. ꝯñter
ponit̃ xp̃i rñſio ad q̃ſtionẽ ꝓphete dicẽtis:
e Ego q̃ loquor iuſticiã. ſpũ oris mei. inter/
ficiẽdo impiũ ⁊ magnã ꝑtem ſibi adherẽtiũ.
f Et ꝓpugnator ſũ ad ſaluandu;.ſ. electos
de ꝑſecutione antixp̃i. ⁊ ꝯñter q̃rit ꝓpħa ite/
rum: g Quare g ru. eſt indu. tuum ⁊c̃. et
pt; ex dictis ſnĩa. ⁊ ſubdit̃ xp̃i reſpõſio dicẽ/
tis: h Torcular calcaui ſol⁹. et accipitur
hic ꝯtinens ꝓ cõtento.ſ. torcular ꝓ vuis in
torculari calcatis: ꝑ quas hic intelligit̃ anti
chriſtus ⁊ ſatellites ei⁹. i Et de gentib⁹ nõ
eſt vir mecum. q: nullus de hoĩbus poterit
deijcere antichriſtũ. k Calcaui eos in fu
rore meo. in vindicta iuſticie mee.
l Et aſꝑſus ẽ ſanguis eorum ⁊c̃. et patet ex
dictis ſnĩa. m Dies eñi vltiõis.ſ. ſancto/
rum de imperio antichriſti interfectorum.
n In corde meo. ſc; firmiter diſpoſita.
o Annus re. mee venit reddendo ſibi ⁊ ſa/
tellitibus ſuis pena; debitã ꝓ peccatis. Uł
aliter: Annus retributionis.i. iudicij gene/
ralis. p Circũſpexi ⁊ nõ erat auxiliator.
exponatur ſicut ſupra: De gẽtibus nõ eſt vir
mecũ. q Et ſaluauit mihi.ſ. electos meos
de ꝑſecutiõe antixp̃i. r Brachiũ meu;.i.
potentia mea. s Indignatio mea. ꝯ anti/
xp̃i mala. t Ipa auxiliata ẽ mihi. inq̃tu;
excedentia diuine iuſticie ꝓcedet iſta vindi/
cta. loq̃t̃ hic ꝓpħa de futuro ꝑ modũ p̃teriti.
vt frequẽter fit i ꝓphetis ꝓpt̃ certitudinẽ ꝓ
phetie. v Et ꝯcul. ꝓpłos. antixp̃o adherẽ
tes. x Et inebriaui eos. auferẽdo ei ſenſũ
⁊ potẽtiã euadẽdi. y Et detraxi i t̃ra ⁊c̃.
annihilãdo

Glo. ordi.

℟ ꝑſonā eſſe dicētes: nō enī noīa tm̄mō ſ; etiā ꝓprietates cōfitemur noīm. a Miſeratio/nū ⁊c̄. Propheta in ꝑſona iudaici ꝑp̄li peni/tētis ⁊ miſcd̄iā dn̄i re cognoſcēt̄. b Scd̄ꝫ indulgē. Quaſi ducti enī in babylonē ꝓpter peccata nr̄a: reducti ſu mus miſcd̄ia eius.

c Nō eſt tri. Vox que ē Joth. apud hebreos ambigua ē. ⁊ nō ſigni/ficat vl̄ ⁊ ipē. Vn̄ vtro ꝗ mō poſſumꝰ legere ſcꝫ: In oī tri. coꝝ nō ē tribulatꝰ cōpatiendo. ſ; ad horā diſtulit auxi liū: vt cogeret ad rogā dū. Vel ⁊ ipē tribula/tus ē cōpatiēs tādem eorum iniurijs ⁊ miſe/rijs. Et miſit eis ange/lum q̄ ſaluaret eos mi/chaelē. ſ. q̄ ꝑpoſitꝰ erat illi ꝑp̄lo. vn̄: Nemo eſt adiutor meꝰ niſi micha el princeps veſter: qui aſtat ꝓ filijs ꝑp̄li mei. ... 10. d

d Spiritū ſā. Moyſi. vnde: Exacerbauerūt moyſen in caſtr̄ ⁊ a. ſ. dn̄i. Vel ſācti eius xp̄i cui credere noluerūt. Filiꝰ enī dei q̄ nos re/demit ipos d̄ egypto ⁊ de mari rubro libera/uit. ... 105.

Spiritū ſācti eiꝰ. Quidā codices hn̄t ſ; ſpiritū ſāctū quē ꝯtri/ſtat: q̄ virū ſpūalē ꝯtri ſtat. Vn̄ q̄ vos tāgit q̄/ſi q̄ tāgit pupillā oculi mei. Vl̄ angelū ī cuſto dia miſſū: quē ſepe ma le faciēdo offenderūt. ... 2. c

Moyſi. Quia nō eſt aliꝰ q̄ orat ꝓ eis.

e Vbi ē q̄ e. Prophe ta videns ꝑp̄li ſui abie ctionē miſeriā: ⁊ affli/ctionē iā īminētē ꝓpt̄ filij dei negationē ꝯdo lendo exclamat dicēs: Vbi ē ⁊c̄. q̄ſi clemētia oīpotēt̄. f Vbi eſt q̄ po. Moyſi. ſ. q̄ orante moyſe tulit dn̄s de ſpū eiꝰ et dedit. lxx. viris. ... 11. d

g Qui ſci. Vt dr̄ cuꝫ moyſeſ mare ꝑcuſſiſſet ⁊ in duodecim vias ſci diſſet: ⁊ alijs heſitanti/bus tribꝰ inde īgreſſa eſt. ⁊ ob h̄ regni digni/tatē adepta eſt. ... 20. b ... 14. c ... f. 3. c

h Spūs dn̄i. Angelꝰ ſcꝫ vnde. Et p̄cedet te angelus meꝰ. Spiritꝰ enim nature nomē eſt. angelus officij. ... 23. c

i Attēde de celo. Do minus vbiꝗ totus et ſemꝑ eſt. vnde: Celum ⁊ terrā ego impleo. Di citur tn̄ ſedē habere in ... 23. e

℟ celo

Eſaie Ca. LXIII

a ſ in nihilū. b ſ iudeoꝝ vel demonū. c ſ p̄ſſus ponde/re maloꝝ.

a terrā virtutē eoꝝ. Miſerationuꝫ dn̄i re a

a ſ ſigna ⁊ miracula. ſ p̄dicādo q̄ iuſtus dn̄s i om. vi. ſ. b ſ bonis vel malis q̄ ꝓ peccatis noſtris.

cordabor: laudē dn̄i ſuꝑ omnibus que

ſ ꝓ malis.

reddidit nobis dn̄s: ⁊ ſuꝑ multitudinē

ſ datoꝝ.

b bonorū domui iſrl̄ q̄ largitꝰ ē eis ſcd̄m

a ſ nō coꝝ merita. ſ id eſt.

indulgentiā ſuā: et ſm multitudinē mi

a ſ vel: ricordiarū. b ſ dn̄s. ſ. vidēs coꝝ penitentiā. c ſ iſrael.

ſerationū ſuarum. Et dixit: Verūtn̄ pō b c

a ſ q̄. ſ. ſunt. b ſ me. c ſ ſicut alij. ſ vel is: filij ſcꝫ ſūt populi nō negantis patriarcharū ꝓpheraꝝ qui i me vere crediderunt. d ſ dominꝰ.

pulus meꝰ ē: filij nōn negātes. Et factꝰ d e

a ſ penitētibꝰ. b ſ in egypto: in deſerto.

eſt eis ſaluator: in oī tribulatiōe eorū.

a ſ vel ⁊ ipē ſaluator cōpaſſus. ſ vnde: Angeli coꝝ ſemꝑ vident faciē patris ⁊c̄. q̄ ſemꝑ in p̄ſentia dei ſunt.

c Nōn ē tribulatꝰ: et angelꝰ faciei eiꝰ ſal/ f g h

a ſ nō meritis coꝝ. b ſ miſericordie ſue.

uabit eos. In dilectiōe ſua ⁊ indulgen i k

a ſ ab egypto a baby. vel a morte et̄na ī ſāguine filij. b ſ ab egypto in terraꝫ ꝓmiſſionis. vnde: Expandit alas ſuas: ⁊ aſſumpſit eos a. p. in. h. ſ.

tia ſua ipē redemit eos: ⁊ portauit eos l

a ſ ſuꝑ alias gētes. b ſ ab initio ex q̄ elegit eos i ꝑp̄lm.

⁊ eleuauit eos cunctis diebꝰ ſeculi. Ipi m

aūt ad iracūdiā ꝓuocauerunt: ⁊ afflixe n

a ſ q̄ prius amicus infirmos ſanādo: mortuos ſuſcitādo. ſ vel ctum.

d runt ſpiritū ſancti eiꝰ. Et cōnuerſus eſt o

a ſ male agentibꝰ. ſ opinione. ſ vltorē mali. b ſ ꝑ ro/manos. xlij. anno aſcenſiōis. c ſ īmiſſis hoſtibꝰ in eos.

eis i inimicū: ⁊ ipſe debellauit eos. Et p

a ſ credere nolētes. pōt enī ad tēpus incarnatiōis h̄ refer/ri. ſ poſt flexus ad miſericordiā ꝓ moyſe ſeruo q̄ orauit ꝓ eis in deſerto: Aut dimitte eis: aut dele me de li. vi. b ſ ſaluati oratione moyſi.

recōdatꝰ eſt dierū ſeculi moyſi ⁊ populi

a ſ moyſes. ſ. b ſ moyſe ⁊ aaron: maria hur. ⁊ alijs.

e ſui† Vbi ē q̄ eduxit eos de mari cūm pa q r

a ſ ineffabilis miſericordia dei.

f ſtoribus gregis ſui? Vbi eſt q̄ poſuit ī s

a ſ Populi. b ſ paraclytū. c ſ filij. d ſ vbi eſt.

in medio eius ſpiritum ſancti ſui? Qui t v

a ſ de egypto. b ſ ꝓſpere. c ſ filio q̄ potentia ⁊ virtꝰ patris ē. ſ q̄ diuiſit mare rubrū in di. ſ. in. xij. vias.

eduxit ad dexterā moyſē brachio maie x

a ſ vbi ē potentia eius. b ſ mare rubrum.

g ſtatis ſue: qui ſcidit aq̄s an̄ eos: vt face y ꝫ

ſ laudem.

rēt ſibi nomē ſempiternū? Qui eduxit a

a ſ ꝓfunditates maris.

eos ꝑ abyſſos quaſi equū ī deſerto nō b

a ſ ſine impedimento. b ſ in offenſo curſu. c ſ deſcenderunt ſcilicet in terrā ꝓmiſſionis.

impingentē: q̄ſi aīal in cāpo deſcēdēs. c d

a ſ ideo. ſ. offendere non potuit: q̄ ſpūs domini ⁊c̄. b ſ populi. c ſ ſine offenſa.

h ſpiritus domini ductor eius fuit. Sic e f

a ſ in terram ꝓmiſſionis. b ſ ꝑ tot miracula.

adduxiſti populū tuuꝫ: vt faceres tibi

a ſ glorioſum. b ſ in perſona penitentis populi. ſ miſeriam noſtram. c ſ miſerere ſm illud: Vidi vidēs afflictionem populi mei. ſ qui tanta feciſti nobis.

i nomen glorie. † Attende de celo ⁊ vidē g h

Nico. de lyra

annihilādo ipam. a Miſerationuꝫ. h̄ ꝯn̄r ponitur ꝯuerſio iudeoꝝ ad xp̄m. vbi p̄mo ꝓ grā impetrāda recolūt̄ bn̄ficia antiqua. ſecū/do ponit̄ eoꝝ petitio deuota. ibi: Vbi eſt. Cir ca primū recoluntur primo in generali benefi cia exhibita iudeis cum Eſaias dixit in eorū ꝑſona: Miſerationuꝫ domini recordabor ⁊c̄. et patet ſentētia vſq; ibi: b Et dixit. ſ. dn̄s. c Verūtamē. ſ. populus meus eſt ⁊c̄. i. q̄uis ſint peccatores in multis etiam a tēporibꝰ an tiquis. tamē elegi eos in populuꝫ a tp̄e abrae cui data fuit circūciſio que ē ſignū diſtiguēs iſrael a gentibus. d Filij nō negantes. ſcꝫ nomen meū in afflictione egypti. q. d. decens eſt ꝓpter hoc apud me ipſoruꝫ miſereri. ideo ſubditur: e Et factus ⁊c̄. quā ſuſtinuerūt. f Non eſt tribulatus. ſcꝫ populus iudaicus q̄ntum demeruit. ⁊ ideo ſubdit̄: g Et ange lus faciei eiꝰ. i. a facie dei miſſus. h Salua uit eos. ſm ꝙ dr̄ Exo. xiiij. Tollenſq; ſe ange/lus dn̄i qui precedebat caſtra filiorum iſrael: abijt poſt eos. ⁊ cum eo pariter columna nu/bis. vt egyptij non poſſent nocere eis. ⁊ ibidē ſubdit̄: vt toto noctis tempore ad inuicē acce dere nō valerēt. i In dilectiōe ſua. gratui ta. k Et indulgētia ſua. remittente eorum peccata. l Ipē redemit eos. ſ. dn̄s. et non ex populi iuſticia. q̄d patet ex ingratitudīe ſe quēti cum ſubdit̄: m Ipi autem ⁊c̄. ſcꝫ do minum in fabricatione vituli. Exo. xxxij. ⁊ in multis alijs factis. vt patꝫ in libris ve. teſta. n Et afflixerūt ſpi. ſanc. eius. ſ. moyſi. cuius ſpiritū multotiens ⁊ multipliciter afflixerūt. vt patet in libris Exo. et Deutero. ⁊ Nume. o Et ꝯuerſus eſt eis in inimicū. ſcꝫ dn̄s non ex odio ſed iuſticia puniens eos ꝑ vicinos eo rum vt patet li. Judic̄. ⁊ poſtea per reges egy pti: aſſyriorum ⁊ babylonis. iiij. Reḡ. p Et recordatꝰ ⁊c̄. quia ſicut per moyſen li/berauit eos d̄ egypto. ſic poſtea liberauit eos de captiuitate babylonica ꝑ Cyrū. q Vbi eſt q̄ eduxit ⁊c̄. hic cōſequenter ponit̄ petitio eoꝝ deuota et p̄mo ꝓ liberatiōe a pena. ſcd̄o ꝓ liberatione a culpa. ibi: Tu autem. Circa primū dicit̄ in perſona iudeorum tempore an tichriſti futuroꝝ q̄ntum ad penitētes. Vbi eſt qui eduxit eos de mari ſcꝫ rubro aquas corā eis diuidendo. Exo. xiiij. r Cuꝫ paſtoribꝰ gregis ſui. id ē cuꝫ moyſe ⁊ aaron. pſ̄. lxxvj. Deduxiſti ſicut oues populuꝫ tuum in manu moyſi ⁊ aaron. quaſi dicat: ita faciliter poſſet nos educere de ꝑſecutiōe antichriſti. ⁊ h̄ mō ſubintelligēdū eſt in oībꝰ ſequētibus partis huiꝰ. s Vbi eſt qui poſuit in medio eius. ſcꝫ populi iſraelitici. t Spiritū ſancti ſui. id eſt moyſi cui dedit ſpiritū ꝓphetandi: ⁊ ſa/pientiam ⁊ conſtantiam ad educenduꝫ iſrael de terra egypti. v Qui eduxit ad dextrā moyſen. id eſt ad partem bonam ⁊ ꝓſperam. liberādo eum de ꝑſecutione pharaonis eum occidere volētis. Exo. ij. x Brachio maie ſtatis ſue. id eſt fortitudine deitatis ſue. y Qui ſcidit aquas. ſcꝫ mar̄. vt patet ex di ctis. ꝫ Vt faceret ſibi nomen ſempiternū. ad gloriam enī nomīs dei recolit̄ ⁊ recolet̄ in futuris generationibꝰ iſtud factū. a Qui eduxit eos ꝑ abyſſos. id eſt ꝑ ꝓfundū maris rubri. b Quaſi equum in deſerto non im/pingentē. id eſt prompte ⁊ abſq; aliquo impe/dimēto ꝓcedentem. c Quaſi animal ī cā/po. id eſt in terra plana. vbi non habet obſta cula. d Deſcendens ſpiritꝰ domini. id eſt angelus a deo miſſus. e Ductor eiꝰ fuit. vt patet ex p̄dictis. f Sic adduxiſti popu lū tuū. vt faceres tibi nomen glorie. iſtud enī factū fuit reductū ad memoriā vſq; nūc. ⁊ re/ducet̄ i poſteꝝ ad gl̄iaꝫ diuini noīs. g At/tēde de celo. ad orationē nr̄aꝫ. h Et vide de habita.

† Exo. 14. e
Pſ. 76.
† Deu. 26. d
Baru. 2. d

F.66.a celo. ſm illud: Celū mihi ſedes: qꝛ ſedet in celeſtib⁹ angelis: ⁊ hoīb⁹ iuſtis: q̄ꝝ ſcʒ ꝯuerſatio eſt in celis ei⁹ voluntas p̄cipue fit. a Ubi ē ʒelus. Quaſi. Quia peccauim⁹: ⁊ nos odiſſe cepiſti: receſſit ʒelus tu⁹ quo recedēte recedit foꝛtitudo et paternoꝝ viſceꝝ ſuperat affectus. b Et abꝛaā ne. Quia te offendim⁹. filios ſuos nō agnoſcit eſſe filios ſuos: qꝛ ſcʒ diſſimiles illi receſſim⁹ a deo: q̄ de cauſa non oꝛat ꝓ nobis: qꝛ
Hiere. 8.c nihil impetraret. vñ ad Hieremiā: Noli oꝛare ꝓ ꝓplo iſto: qꝛ non exaudiā te: ꝯuerſi enī filij oꝛatione ſanctoꝝ patruʒ
Ezec.14.e nō poſſūt liberari. Uñ ad Ezechielem: Si fuerint tres viri in medio hierl̄m: Noe: Daniel: Job: filiū ⁊ filiā nō liberabūt: ſʒ ipi ſoli iuſticia ſua liberabunt aīas ſuas ⁊ de iacob ſimiliter. Abꝛaam neſciuit nos ⁊c̄. Abꝛaā de gētib⁹ ad fidem vocat⁹ eſt: ⁊ ꝓ q̄litate pꝛioꝛis et ſequētis ꝯditionis ſoꝛtit⁹ ē mutationem noīs. Jacob q̄ʒ vt appellaret iſrl̄ mul-
✝ 13.q.2.c. qui diuina. ✝ De moꝛtuis. to laboꝛe acq̄ſiuit. vñ: Abꝛaam habuit tres vxoꝛes: Jacob q̄ttuoꝛ: Iſaac vſq; ad finē antiquū nomē poſſedit: ⁊ eccl̄ie indicās caſtitatē vna fuit vxoꝛe contētus. Iſti ergo qui pꝛecantur de peioꝛibus cōmutationem in melioꝛem ſtatū eoꝛum aſſumūt ſimilitudinem q̄bus leta poſt triſtia ſucceſſerunt. Hoc autem eſt q̄d petunt: vt qui pater eoꝛum ē: nō obliuiſcat̄ filioꝛum ſuoꝛum: ne ꝑ ipſos nomē dei blaſphemet̄ in gentibus.
c Quare errare. Paulus ad Coꝛinthios ſcribens ad vnius ſcʒ populum ciuitatis pꝛo varietate habitantiū ſanctoꝛum: ſcilicet ⁊ peccatoꝛum: nunc laudat nunc repꝛehendit. ſic pꝛeſens capitulum quod ex oꝛatione populi dominī deum depꝛecantis ꝯtexitur: nūc laudat dominum nunc accuſat: iuxta ſecūdam regulaʒ Ticonij que eſt de coꝛpoꝛe domini mixto. d Quaſi in pꝛincipio cum ⁊c̄. Anteq̄ʒ vocares nos in abꝛaam. Uel cum in egypto colebam⁹ idola ſine rege: ſine pꝛincipe: ſine ꝓphetis: ſine deo: ſine lege: ſine ſacerdote: que partim in aduentu chꝛiſti: omnino poſt eius aſcenſionem completa ſunt. Complentur autem quotidie ſm illaʒ
Mat.27.e maledictionem. Sanguis eius ſuper nos ⁊ ſuper filios noſtros. Dum enim permanſerint in vetuſtate legis nec ſuſceperint veritatem euangelij non vocabuntur popul⁹ dei a chꝛiſto ſcilicet chꝛiſtiani. ☞ Utinam

a ſ angelis ⁊ alijs iuſtis.
de habitaculo ſancto tuo et glo-
a ſ vnde: Jā nō iraſcar tibi ⁊ ʒel⁹ me⁹ receſſit a te. ſ quo dilexiſti nos ⁊ patres.
b ſ qꝛ eduxiſti patres nr̄os de egypto. ſ vbi eſt.
a **rie tue. Ubi ē ʒel⁹ tu⁹ et foꝛtitudo** a b
a ſ affectum circa nos. ſ quaſi obliuiſcet̄ miſereri deus.
tua: multitudo viſcerum tuoꝛū et c
miſerationū tuaꝝ: Sup me conti d
a ſ qꝛ te offendimus: filios ſuos non cognoſcit.
b ſ creatoꝛ. ſ Aug⁹. dicit: Quia moꝛtui neſciunt: etiam ſancti quid agant viui: etiam eoꝝ filij.
b **nuerunt ſe ✝ Tu enī pater noſter: ⁊** e f
a ſ iacob. ſ. iſaac quoq; adiunxiſſet niſi per extrema intelligi voluiſſet medium.
abꝛaā neſciuit nos: et iſrael ignoꝛ-
ſ creatoꝛ.
rauit nos. Tu dn̄e pr̄ nr̄: redēptoꝛ g h
a ſ ꝑmanet. b ſ laus.
c **nr̄: a ſeculo nomen tuū. Quare er** i k
a ſ erroꝛis ⁊ duricie cauſa videt̄ dum non coꝛripit delinquentes. b ſ ꝑmiſiſti. c ſ mandatis.
rare nos feciſti dn̄e de vijs tuis: l
a ſ indurari ꝑmiſiſti: ſuſpendendo flagella. ſm illud: Jndurabo coꝛ pha. ⁊c̄.
indurāſti coꝛ nr̄m ne timeremus m n
a ſ ad miſericoꝛdiā. ſ vel te. b ſ patres noſtros. ſ abꝛaā ⁊ iſrael qui non cognouerunt nos.
te: Cōuertere ꝓpter ſeruos tuos o p
ſ ſcʒ. vel poſſeſſionis.
ſ ſine pugna: ſine laboꝛe.
trib⁹ hereditatꝭ tue. Quaſi nihilū q r
a ſ nos. b ſ olim.
poſſederūt populū ſāctum tuum
a ſ chaldei: babylonij: romani. b ſ templum.
hoſtes nr̄i: ꝯculcauerūt ſāctificati s t
a ſ quia. ſ ſine deo.
d **onē tuā. Facti ſum⁹ q̄ſi ī pꝛincipio** v
cū nō dominareris noſtri: neq; in
a ſ dum populus dei non vocantur.
uocaretur nomē tuum ſuper nos.

de habitaculo ſancto tuo afflictionē nr̄aʒ. ſic̄ alias feciſti. ideo ſubdit̄: a Ubi eſt ʒelus tu⁹. quo dilexiſti patres electos. b Et foꝛtitudo tua. quotiens liberaſti eos. c Multitudo viſcerū tuoꝛum. i. pietatū quibus eis bona p̄ſtitiſti. d Super me cōtinuerunt ſe: a cōdeſcenſione. in iſta enī tribulatione mea ceſſauerūt. e Tu enim. Hic cōſequēter petitur liberatio a culpa. Circa quā pꝛimo allegatur pietas ⁊ potentia diuina. cuʒ dicit̄: Tu enim pater noſter. in generatione enī mater miniſtrat materiam: et pater dat foꝛmaʒ: ⁊ ideo in generatione hominis deus dicitur pater: quia coꝛpoꝛi organiʒato infundit animam creando. f Et abꝛaam neſciuit nos. q̄ſi diceret: ab eo non habemus animā nec a iacob. g Tu domine pater noſter. animaʒ dando. h Redemptoꝛ noſter. ipam iuſtificando. i A ſeculo nomen tuū. ſcʒ patrꝭ noſtri ⁊ redēptoꝛis. k Quare errare nos feciſti domine. id eſt ꝑmiſiſti. l De vijs tuis. id eſt p̄ceptis ⁊ conſilijs euāgelicꝭ. m Jnduraſti coꝛ noſtrum. ſubtrahendo gratiam tuā coꝛ mollificantē: tñ iuſte ꝓ noſtra incredulitate. n Ne timeremus te. non eſt intelligendū iſtud cauſatiue. ſic ꝙ deus ſubtrahat gratiam ſuam: vt per hoc ab hominibus excludat diuinum timoꝛē: ſed intelligit̄ tñ cōſecutiue. ad ſubtractionem enim gratie ſequitur ſubtractio timoꝛis filialis: qui ē ei annexus. o Cōuertere. peccata noſtra remittendo: ⁊ nos iuſtificando. p Propter ſeruos tuos. i. ꝓpter merita patriarcharuʒ in fide chꝛiſti venturi moꝛtuoꝝ. ideo ſubdit̄: q Trib⁹ hereditatꝭ tue. Et vt petitio ſit magis exaudibilis adhuc recolit̄ atrocitas ꝑſecutionis antixp̄i. cū d̄r: r Quaſi nihilum poſſederūt populum ſanctū tuū. ſcʒ chꝛiſtianū. ipm nihil reputando. s Hoſtes nr̄i. ſ. antichꝛiſt⁹ ⁊ ſibi adherentes. t Cōculcauerunt ſanctificationē tuam. Antichꝛiſtus enī conculcabit eccleſiam dei cultuʒ inde auferendo. v Facti ſumus quaſi in pꝛincipio cum non dominareris no. quaſi diceret: tanq̄ʒ extranei a te dimiſſi ſumus in manib⁹ inimici tui. Utinam

In ca. lxiij. vbi d̄r in poſtil. Pꝛimū ē ꝙ iſta expoſitio in aliquibus videt̄ extranea.

Additio. j. Expoſitio ſāctoꝝ in h̄ loco nō videt̄ extranea ſi bñ ꝯſideret̄ ſʒ ſatis rōnabilis ñ obſtātib⁹ poſtillatoꝛis rōnib⁹ ꝯ eā factis. ⁊ ideo ſic̄ ꝑ modū inq̄ſitiōis ſcholaſtice eā poſtillatoꝛ impugnauit: ſic pari mō defendēda eē videtur. Ad h̄ enī ꝙ p̄mo dic̄ ꝙ hierl̄m ſeu iudea nō debet ītelligi per edom cū idumea ſemꝑ fuerit iudee inimica: dicēdū ꝙ deſcendētes a iacob ſm carnē: ⁊ ab ei⁹ fide recedentes: ſic̄ fuit ſynagoga iudeoꝝ xp̄m negātiū ⁊ crucifigētiū: talis ſynagoga merito trāſit ī idumiticā inimicitiā ꝯ verā iudeā. vñ ⁊ nomē idumee ſibi vendicat q̄ ab exoꝛdio fuit iſraeli inimica ꝓut plene declaratū ē. ſ. xxxiiij. ca. ī additiōe: vbi oſtēſum fuit ꝙ ꝑ idumeā ītelligit̄ ibi ad lr̄aʒ ſʒ ſenſu metaphoꝛico ſynagoga iudeoꝝ q̄ ē ſynagoga ſathane. Apoc̄. ij. Silr̄ ꝑ boſra eadē intelligit̄ ſynagoga ad lr̄am ſʒ alia rōne. vide ibi: Itē ad h̄ q̄d dic̄: ex h̄ ꝙ d̄r: Aſꝑſus ē ſāguis eoꝝ ſuꝑ veſtimēta mea: nō recte intelligit̄ de ſāguine xp̄i: qꝛ nō īuenit talē modū loquendi ī ſcripturis ſacris: dicēdū ꝙ ſicut ī ſcp̄turis ſacris q̄nq; attribuūt̄ xp̄o aliq̄ q̄ ei nō cōpetūt ſm ſe: ſʒ alias ꝯſideratiōes: vt cū d̄r ī pſ̄. In ꝑſona xp̄i: Uerba delictoꝝ meoꝝ. In q̄b⁹ v̄bis xp̄s dicit delicta alioꝝ eē ſua inq̄ātū ꝓ eis penā ſuſtinuit: vt ipe poſtil. ibidē exponit: ſic ī h̄ loco aſꝑſus d̄r eē ſanguis eoꝝ: nō qꝛ eēt eoꝝ ſanguis ꝓpꝛie: ſʒ qꝛ ꝑ ꝓcurationē eoꝝ fuit effuſus: vt etiā qꝛ ipi fecerūt ſe ob noxios ſanguis. d. Sāguis ei⁹ ſuꝑ nos ⁊ ſuꝑ filios nr̄os. Mat. Itē ad h̄ ꝙ dic̄ ꝙ xp̄o aſcēdente myſteriū incarnatiōis iā erat ī effectu cōpletū dicēdū: ꝙ lʒ angeli viſione beatifica myſteria gr̄e cognoſcūt: nō tñ oīa: neq; eq̄lit̄ oēs. ſed ſm ꝙ de⁹ voluerit eis reuelare: vt ī p̄ma ꝑte. q. lvij. arti. vlt̄. ī coꝛꝑe q̄ſtionis. ⁊ ideo cognitio oīm myſterioꝝ incarnatiōis xp̄i videt̄ excedere facultatē angelice cognitionis. vñ de talib⁹ angeli ampli⁹ q̄rebāt edoceri. Dato etiā ꝙ hec rō eſſet valida: tñ adhuc nō cogeret exponere hāc ꝓphetiā de xp̄o poſt paſſionē ſuā ad patrē redeūte: ⁊ h̄ exponendo quod d̄r hic: Quis ē iſte q̄ venit de edom. ſit v̄bū Eſa. admirantis d̄ victoꝛia paſſiōis: ꝓut poſtillatoꝛ vult ſm ſuā expoſitionē. Itē ad h̄ q̄d dicit: ꝙ nō artamur ad tenēdū expoſitionē p̄dictoꝝ ſctōꝝ dicēdum ꝙ lʒ veꝝ ē: ꝙ ea q̄ habēt̄ tñ ex dictis ſctōꝝ doctoꝝ non ſūt tante auctoꝛitatis: vt ex eis teſtimonijs p̄ferant̄ ꝓut dicit Aug⁹. tñ ſm pietatē ſeu ex dono pietatꝭ opoꝛtet honoꝛare ſanctos ⁊ nō ꝯtradicere temerarie eoꝝ ſcripturis.

In eodē ca. vbi d̄r ī poſtil. Indignatio mea ꝯ antixp̄i mala.

Additio. ij. Ubi nos habem⁹: Indignatio mea. in hebꝛeo habet̄: Ira mea auxiliata ē mihi. cuius ſenſus ē: Nā ſm ph̄m: ad p̄ſeutiam vindicte delectatio ſequit̄. q̄ q̄dem vindicta ſi ſit ꝑfecta totaliter excludit triſticiā. vnde hic loquit̄ de⁹ ad modū hoīs q̄ vindictā ꝑfectaʒ exercens ꝑ ſuā irā ex h̄ ꝯſequit̄ quietationē ſeu delectationem et ſic ira

ſic ira auxiliat̃ irato. de q̃ dicit: Ira mea ſeu indignatio mea auxiliata ē mihi. In eodē ca. vbi dr̃ in poſtil. Tu enī pater noſter. In generatiōe enī mater miniſtrat materiam.

Additio. iij. Sicut de⁹ infūdit aiam corꝑi organiçato creādo ita etiā ē creator materie de nihilo eā ꝓducēdo. Vñ ſm ꝯſiderationē poſtillatoris: ſic ꝑtineret ad deū reſpectu hoīs rō maternitat̃: ſicut ⁊ paternitatis. Et idō alit̃ videt̃ dicēdū. Pro q̃ attēdendū ē ꝙ ad h̄ ꝙ affectū filialē habeam⁹ ad deū req̇rit̃ donū ſpũſſācti. ſ. donuꝫ pietat̃ ꝑ qđ donū cultū ⁊ officiū exhibem⁹ deo vt pr̄i. ſm illḋ Ro. viij. Accepiſt̃ ſpiritū adoptiōis filiorꝫ ī q̃ clamam⁹ abba pr̄. vñ ſm ſctm̄ Tho. ī ſcḋa ſcḋe. q. cxxj. arti. j. ī rñſiōe ſcḋi argumēti. deo exhibere cultū vt pr̄i ē excellēti⁹ q̃ꝫ exhibere cultū deo. vt creatori ⁊ dño. Et ideo ad ꝓclamādū paternalē pietatē dei cū dixiſſet: Multitudo viſcerꝫ tuorꝫ ⁊c̃. ſubdit: Tu enī pr̄ nr̄. q. d. nō ſolū ad te clamam⁹. vt creatorē ſeu dñm ſꝫ vt ad patrē cui mag̃ ꝑtinet oſtēdere viſcera miſerationuꝫ ad filios ⁊ ſequit̃: Abraam neſciuit nos. q. d. paternitas tua erga nos non ē ita ſicut paternitas abrae vel iſraelis: q2 tu non ſolū es pater ſed etiam domin⁹ et redemptor ⁊ ſal. vnde ſubdit ꝓph̄a dicens: Pater noſter: redemptor noſter a ſeculo ⁊c̃.

Replica. In ca. lxiij. poſtillator allegat expoſitionē btī Dionyſij ⁊ btī Hieronymi exponētiū ꝓut cōiter de xp̄o poſt paſſionē redeūte ad patrē: ſꝫ dicit ſalua reuerētia ſctōrꝫ illā expoſitionē nec velle ſeq̇: nec reprobare: ſꝫ ꝑ modū ſcholaſtice inq̇ſitiōis pauca circa eaꝫ dicere. Primū ꝙ illa expoſitio videt̃ ad lr̄aꝫ eſſe extranea vbi ꝑ edō accipit̃ modus oliueti vel hierl̄m. cū edom fuit iudee ſemper hoſt̃ ſic eſau iacob. Scđm circa h̄ ꝙ dr̄: Et aſperſus ē ſāguis eorꝫ ſuꝑ veſtimēta mea. exponit̃ ꝙ ſanguis xp̄i dicat̃ ſanguis iudeorꝫ. q2 ꝑ ꝓcurationē eorꝫ effuſus ē. dicit poſtillator ſe non recolere ſil̃eꝫ modū loquēdi ī ſcriptur̃. Tertio eſt ſibi dubiū q̃ ad admiratiōes h̄ poſitas. q̄s iſta expoſitio dic̃ eē angelorū ⁊c̃. Et finaliter ſe excuſās a ſeq̄la illi⁹ expoſitiōis dic̃: dato ꝙ nō eēt talis loquēdi extraneitas. nō ſum⁹ tñ artati ad tenēdū illā expoſitiōeꝫ: tū q2 ſacra ſcriptura exp̄ſſe nō declarat ꝙ iſte ſit ſenſus hui⁹ ſcripture ⁊ non ali⁹ ſicut in pleriſq̃ꝫ locis fit exemplū ſupra. viij. ca. Ecce Xgo ꝯcipiet. ſenſus illius determinatur auctoritate euāgelij. ⁊ ſic de alijs. Nec eccl̃ia determināuit: ſꝫ ſolū habem⁹ ad id auctoritatē Dionyſij ⁊ Hieronymi: ex q̃ nō habet̃ argumētū neceſſariū q̃ꝫuis ꝓbabile ꝓut vult ſanct⁹ Tho. p̄ma ꝑte ſūme arti. viij. j. q. in reſpōſiōe ad ſcđm argumētū. Et h̄ idē vult beat⁹ Aug. ad Vincētiū donatiſtā: q̃ arguebat ꝯtra eum de dict̃ beati Hilarij. cui rñdit beatus Aug⁹. dicēs: Hoc gen⁹ ſcripturarꝫ ab auctoritate ſacri canonis diſtinguēdū ē. nō enī ſic legunt̃ tā q̃ꝫ ex eis teſtimonia ꝓferant̃ vt ꝯ nō liceat ſentire. Sic ⁊ eiſdē beat⁹ Aug⁹. libros ſuos nō vult legi: vt neceſſitatē crudelitat̃ īponāt: vt ꝑꝫ ī libris retrac. Sꝫ his bñ dict̃. ⁊ ad multa valētib⁹ Burg. ſe opponit volēs dicta motiua poſtil. euacuare. Ad p̄mū rñdet ꝑ ſenſum quē īpemet dic̃ metaphoricū: ꝙ ꝑ edō ſignificet̃ hierl̄ꝫ qđ ſi ita ē nihil ē ad ꝓpoſitū: q2 poſtillator dic̃ ad lr̄aꝫ nō ad metaphorā. Nā multa ſūt vera ꝑ metaphoram q̄ ad lr̄aꝫ vt termini ſonāt ſūt abſurda: vt Judicū. ix. Jerunt ligna vt eligerēt ſibi regē. vñ ſic ſm Burg. ⁊ oēs cōiter doctores a ſolo ſenſu lr̄ali ſumit̃ efficax argumētū: igit̃ etiā a ſolo ſenſu lr̄ali nō a metaphorico ſumit̃ efficax ad argumētū rñſio: q2 igit̃ Burgeñ. ꝑ metaphorā rñdet. nō euacuat p̄mū poſtillator̃ argumētū. Ad ſcđꝫ argumētū poſtil. rñdet Burgē. per lr̄e corruptionē: q2 mutat actiuū ī paſſiuū. ꝓph̄a enī in ꝑſona xp̄i dicit h̄ de ſanguis effuſione quā actiue xp̄s fecit nō q̃ꝫ paſſiue ſuſtinuit. ꝑꝫ h̄ ex lr̄a ī q̄ dr̄: Calcaui eos ī ira ⁊ ꝯculcaui ī furore meo. ⁊ aſꝑſus ē ſanguis eorꝫ ſuꝑ veſtē meā ⁊c̃. h̄ fit ſmo de ira furore ⁊ indignatione xp̄i: q̄ ī effuſiōe ſāguinis xp̄i q̇ de corꝑe ei⁹ effuſus ē: locum nō hñt: q2 ī ea ex ꝑte xp̄i nec fuit ira: nec furor: nec īdignatio: ſꝫ charitas: patiētia ⁊ diuina miſeratio. Ad tertiū argumētuꝫ poſtillator̃ Bur. rñdet q̄ſi act⁹ aliq̇s hierarchic⁹ eēt inq̇ſitiu⁹ qđ nō videt̃ verꝫ: q2 act⁹ hierarchici ſūt ſuꝑiorꝫ ad inferiores: vt docet beat⁹ Dionyſi⁹. Cū igit̃ nō ſit minor difficultas ī q̄rēdo q̃ꝫ ī determinādo q̄ſita: talis igit̃ act⁹ hierarchic⁹ ſi eēt nō eēt inferiorꝫ ad ſuꝑiores: ſꝫ econuerſo: ſūt igit̃ act⁹ hierarchici reuelatiōes ſpōtanee nō inq̇ſitiōes exacte. Sūt etiā btī ī his q̄ oſtēdūt̃ ꝯtēti nō ī inq̇rēdo curioſi. ⁊ videt̃ ī hac ꝑte Burg. poſtillatorē ñ recte vidiſſe qñ dic̃ eū ſentire: ꝙ ille inq̇ſitiōes ſint Eſaie de victoria paſſiōis xp̄i. Nō enī poſtillator h̄ dic̃ ſꝫ dicit ꝙ Eſaias admirat̃ ꝑ hmōi inq̇ſitiones de victoria xp̄i ꝯ antixp̄m: de q̄ ⁊ Burg. rōne cōpulſus dimittēdo ſniaꝫ ſctōrꝫ et ſequēdo poſtillatorē exponit hunc paſſū. Et indignatio mea auxiliata ē mihi ꝯ antixp̄m inq̇t. Ad vltimā rōneꝫ poſtillatoris nō recte īuuit Burg. q̄ſi poſtil. temerarie ſe opponat dictis ſanctoruꝫ: qđ ꝑꝫ in ſua ꝓteſtatione: q2 vt dicit ſine p̄iudicio ſnīe ſctōrꝫ intendo aliā ꝓſequi. In eodē ca. vbi dr̄: Tu pr̄ noſter es. poſtillator dicit ꝙ de⁹ poti⁹ dr̄ pater hoīs: q̃ꝫ mater: q2 miniſtrat formā: mater Xo materiā ī hoīs generatiōe. Burg. volēs h̄ bñ dictū infirmare arguit ꝙ ſm dictuꝫ poſtil. de⁹ habet ita rōneꝫ maternitat̃ ſic pr̄nitat̃: q2 creādo materiā miſtrat ſic ⁊ formā. Rñdeo q̃ꝫuis de⁹ creauit materiā p̄mā. ex h̄ tñ nō dr̄ mat̃ ī generatiōe hoīs: q2 nō cōponit̃ hō ex illa materia prima ⁊ aīa: ſꝫ ex corꝑe ⁊ aīa. corp⁹ enī organiçatū non ē ex nihilo ꝑ ꝯſequēs nō ē creatū: ſed ope parentū generatū. parens aūt in hoc oꝑe miniſtrans materiā vere mater dr̄. adminiſtrās formā dr̄ pater: q2 igit̃ de⁹ huic corpori generato dat formā. ſ. animā: igit̃ dr̄ pater. Eſt igit̃ obiectio Burg. tentatiua ſicut in vico ſtraminū pariſius cōſueuit fieri contra beanos.

Glo. ordi.

Utinā dirū. In Ca. LXIIII ꝑſona ſua ⁊ omniū ꝓph̄arꝫ aduentu chriſti deſiderantiū loquitur Eſaias preuidens aduentum filij abiectionē ſui populi vocationeꝫ gētilis. Et hoc ē: vtinā di. ce. Itē dauid: Inclinauit celos. ⁊ de. Aque

Ps. 17.

Capitulum. LXIIII

a ſ q2 hoſtes noſtri cōculcauerūt ſanctificationē tuā. ſ ꝓpe veniēdo: ꝓmiſſa iplēdo.

Utinam dirumperes celos et deſcenderes. A facie tua montes defluerent: ſicut exuſtio

a ſ in carne viſibilis. ſ excita dñe potētiā tuā ⁊ veni. ſ a maieſtate. ſ qua inuiſibilis nobis. ſ quia ſi deſcenderes a facie ſcꝫ a p̄ſentia.

a ſ ſuꝑbia iudeorꝫ: vel demonū. b ſ lignū: fenū: ſtipula: de⁹ noſter ignis conſumens eſt.

Nico. de lyra

Utinam. Aliq̇ Ca. LXIIII doctores catholici exponunt principium huius capituli de primo chriſti aduentu. ſed hoc non videtur cōueniēter dictum: quia prim⁹ chriſti aduentus fuit in maxima humilitate. ⁊ ſic deſcriptus fuit futurus. Zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iuſtus et ſaluator: et ipſe pauper ⁊c̃. Unde ſuper illud Geñ. xlix. Ligans ad vitem pullum ſuum ⁊c̃. dicit Ra. Mo. quando veniet rex meſſias in hieruſalem ad ſaluandum iſrael ip̄e erit cingulās aſinum ſuum. et equitans ſuper eum. vt ducat ſe cum humilitate. ſicut ſcriptum eſt Zach. ix. Et ip̄e pauper. Hic autē aduentus eius deſcribitur cum magna poteſtate ⁊ terrore. propter quod magiſter Alexāder de hales exponit hoc de ſecundo aduentu eius: ſcꝫ ad iudiciū q̇ in ꝑtāte magna erit ⁊ maieſtate: Luce. xxj. Igit̃ hanc ſententiam ſequendo. dicenduꝫ ꝙ poſtq̃ꝫ deſcriptū ē antichriſti exterminiū. h̄ ꝯſiter deſcribit̃ iudiciū. circa qđ primo ponit̃ ſanctorꝫ deſideriū. ſcđo ipſū iudiciū. ibi: Ecce tu irat⁹ es. Prima in duas. q2 primo ponitur dictum deſiderium. ſecundo huius deſiderij motiuū principium. ibi: A ſeculo. Circa primum ſciendum ꝙ lꝫ iudicium futurum horrēdum ſit reprobis. tamē deſiderandū eſt electis qui tūc ī anima ⁊ corpore beatificabunt̃. ꝓpter quod ſaluator Luce. xxj. loquens apoſtolis de iudicio futuro dicit: His aūt fieri incipientibus reſpicite ⁊ leuate capita veſtra: id eſt exhilarate corda: vt exponit Grego. Qm̄ appropinquat redemptio veſtra. hoc autem preuidens Eſaias dicit: Utinaꝫ dirūperes celos ⁊ deſcēderes. ſcilicet ad iudiciū. lꝫ enī tūc non rumpantur celi ſuꝑiores q̇ non ſunt ſciſſibiles: tamen celum aereum. de quo dicitur in euangelio: Uolucres celi ⁊c̃. inflāmabitur igne conflagrationis iudicis aduentū p̄cedente. ſm ꝙ dicit̃ ps̄. xcvj. Ignis ante ipſum precedet. ⁊ ſic celum aereum quodāmodo lacerabitur. ꝙ dicitur celi pluraliter ponendo plurale pro ſingulari. ſicut Exo. xxxij. dicitur: Iſti ſunt dij tui. de vitulo conflatili qui erat vnicus. vel aliter ꝓpter diuerſas partes aeris. ſcilicet ſuperiorem montes tranſcēdētē ⁊ inferiorē. ignis enim cōflagrationis attinget vtrāq̃ꝫ partem: quia tātum aſcendet quātum aque diluuij que. xv. cubitis vltra cacumina montiū aſcenderunt. Geñ. vij. b A facie tua montes defluerēt. q2 ante aduentum iudicis montes terremotu corruent. c Sicut exuſtio ignis tabeſcerent. igne enī cōflagrationis materia montium cum alia terra purgabitur.

a Aque arderent. Symmachus. Aq̄ maris arderent igni. Quod eſt populi mūdi inflāmarent̃ igne charitatis. vñ:
Luce.12.f Ignē veni mittere in terrā ⁊ quid volo niſi vt ardeat? et ſic notum fieret nomē tuū qđ eſt ieſus inimic⁊ tuis. ſcʒ iudeis. b Nō ſuſtine. Nos inde: ſed blaſphemabim⁹ dicētes:
Mar.3.c In principe demonioꝝ beelzebub. e.d. Hoc eni dic̃ ꝓpha in pſona infideliū. c Deſcēdiſti. tā
B ꝙ̄ p̄cib⁹ ſuis ex auditis inq̄t deſcēdiſti. d Mōtes deflu. Amiſſa potētia. Vñ:
Job.12.e Nūc principes hui⁹ mundi e.f. Et iudeis dicit̃:
Mat.21.g Auferet̃ a vob regnū dei. ſ. ſancta ſcriptura et oīs glīa: et oīs dignitas. e A ſeculo ⁊c.
1.Cor.2.b Hinc Paul⁹ ad corinthios teſtimoniū ſumit: ñ vbū ex vbo: ſʒ ſenſū exp̄mens. f Oculus ⁊c. Quia nō ē corpus vel color.
Ibidem Nō apl's ponit in cor hois non aſcēdit. q2 mai⁹ et cor. ſcʒ debet illuc dirigi. parauit eni ſeip̄m cognitionē ſui: cognitionē ſancte trinitat⁊. vnde:
Job.17.a Hec eſt vita
C eterna vt cognoſcant te ve. de. ⁊ quē mi. iħm xp̄ʒ Hec nemo pōt videre. vñ illđ:
Ibidē.1.b Deū nemo vidit vnq̄ʒ. g Ecce tu ⁊c. In pſona infidelis ppl'i q̄ volens tranſire ad vitatē euangelij pniāʒ p̄ferebat ore quā ñ habebat in corde. h Mēſtruate. Mene hebraice. luna latine. Vñ mēſtruate q̄ ſingul' menſib⁹ ſolēt ſanguinis fluxum ſuſtinere. ⁊ tūc viri abſtinere debēt ab eis. Tunc eni ↄcipiūt̃ mēbris dānati: ceci: claudi: leproſi: et hmōi. Et q2 parentes nō erubuerūt miſceri i ↄclaui: eoꝝ pctā pateant cūctis ⁊ aperte redarguant̃ in paruulis. i Vēt⁹. Cōmotio aeris: vt
Mat.8.c ibi: Imp̄auit vēt⁊ ⁊ mari. Vł ſpūſſāct⁹
Act.2.a ſicut ibi: Aduenietis ſpūs vehemētis.

Hic eni

---

a ſ accepta hac ſentētia: hoc implebitur in die iudicij: Ite in ignem eternum: quotidie tamen partim impletur.

a ignis tabeſceret: aq̄ue arderent a
a ſ p potentiā. b ſ ieſus.
igni: vt notum fieret nomen tu- b
ſ demonibus iudeis quibuſlibet aduerſarijs. b ſ gentiles moti ad penitentiā.
um inimicis tuis: a facie tua gen- c d
a ſ alia trāſlatio habet cōmouebūtur. ſ tamen. ſ incarnatus. ſ mortuos ſuſcitādo ⁊ alia hmōi.
tes turbarent̃. Cū feceris mirabi- e
a ſ aduētū tuū. b ſ in vterū vginis. i.v.c.
b c lia nō ſuſtinebim⁹. †Deſcēdiſti: et f g
a ſ preſentia. b ſ iudei demones.
d e a facie tua mōtes defluxerunt. A h i
a ſ a principio mūdi. b ſ corporis: q2 nō ē ſon⁹.
ſeculo nō audierūt neq̄ʒ auribus
ſ bona. ſ. ſ et.
f pceperūt †Oculus non vidit de⁹
a ſ vel diligentibus.
abſq̄ʒ te: q̄ p̄paraſti expectātibus k
a ſ quia. ſ viſibilis vt ſymeoni vel in auxilium: vt dauid: machabeis ⁊ alijs. b ſ vt ſymeoni de aduentu tuo gaudenti. de quo: Symeon iuſtus et timorat⁹: expectans cōſolationē iſrael.
te. Occurriſti letanti ⁊ faciēti iu- l m
a ſ mādatis. b ſ vt idem ſymeon ⁊ anna.
ſticiā: in vijs tuis recordabuntur n
a ſ ſed. b ſ q2 ſcʒ ſ vnde hec mala nobis. ſ hiſteron proteron.
g tui. Ecce tu iratus es: et peccaui- o p
ſ peccatis.
mus: in ip̄is fuimus ſemp: et ſal- q r
a ſ gratia tua: nō meritis nr̄is. b ſ leproſus.
uabimur. Et facti ſum⁹ vt imun- s t
a ſ quo nihil imundius.
h di oēs nos: ⁊ quaſi pann⁹ mē- v
a ſ mulieris. ſ ſūt. b ſ circūciſio ⁊ oblatio imolatio poſt mortem. ſ. veri agni.
ſtruate vniuerſe iuſticie nr̄e. Et x
a ſ occiſi a romanis. b ſ leuiter.
cecidimus quaſi foliū vniuerſi: ⁊
a ſ impij tāq̄ʒ puluis quē p̄ijcit vēt⁹ a facie t̃re. ſ in chriſtū. b ſ tentatio demonū: pſecutio romanorum. ſ folia.
i iniquitates noſtre quaſi ventus y
a ſ a terra noſtra: a p̄ſentia tua. b ſ q2 ſicut folia defluximus.
abſtulerunt nos. Nōn eſt qui in z
a ſ p nobis: voce: corde: ope. b ſ fortis in aduerſis ad orationē. ſ de ruina iniquitatū.
uocet nomen tuū: qui cōnſurgat a
a ſ p̄cibus. ſ ſicut moyſes: ne effundes irā tuam ſuper nos. ſ vnde: Inueni quem queſiuit anima mea: tenebo eū nec dimittam. b ſ miſericordiā p̄ſentiam: auxilium.
⁊ teneat te. Abſcondiſti faciē tuā b c

---

a Aque arderent igni. quia ille ignis purgabit aquas exiſtentes in ſuperficie terre. b Vt notum fieret nomen tuum. id eſt poteſtas tua tanq̄ʒ iudicis venientis. c Inimicis tuis. quia ante timorem tuum a ſe abiecerunt. d A facie tua gentes turbarentur. ſm ꝙ dicitur Luce. xxj. Areſcentibus hominibus pre timore et expectatione que ſuperuenient vniuerſo orbi. ideo ſubditur: e Cum feceris mirabilia predicta. f Non ſuſtinebimus. quia quātūcūq̄ʒ ſint tunc temporis aliqui homines iuſti. concutientur tamē horrore ex humana fragilitate. quod conſequenter declaratur per ſimile. cum dicitur: g Deſcendiſti. in datione leg⁊ ſuper montem ſynai. h Et a facie tua montes defluxerūt. quia tunc mons ſynai videbatur tremere ⁊ ardere. vt habetur Exo. xx. propter quod filij iſrael territi et pauore cōcuſſi ſteterunt a longe dicentes moyſi: Loquere tu nobis et audiemus ⁊ non loquat̃ nobis dominus: ne forte moriamur. et ex hoc ſequitur ꝙ maior terror erit quando veniet ad iudicium. quia illud reſpectu iſtius fuit minimum.
i A ſeculo non audierūt. Hic conſequenter ponitur ratio dicti deſiderij. ſcilicet ex perfecta beatitudine quaʒ ſācti tūc habebunt in anima ⁊ corpore. ⁊ non ante. A ſeculo non audierūt ⁊c. quia illud bonum eſt infinitum. ⁊ per conſequēs inenarrabile. k Que preparaſti expectantib⁹ te. ſcilicet filium tuum. in cuius aſpectu reficientur beati interius ratione ſue deitatis. ⁊ exterius ratiōe ſue humanitatis. ſm ꝙ dicit Aug⁹. ſuper Johannē. ⁊ ſm hoc allegatur hec auctoritas dicta de filio: qui eſt dei ſapientia. j. ad Cor⁊. ij. †1.Cor.2.
l Occurriſti. id eſt occurres. ⁊ loquitur de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophetie. m Letanti ⁊ facienti iuſticiam. id eſt cetui electorū tunc in iudicio apparenti. vt cum leticia deducatur ad patriam. †1.Cor.2. n In vijs tuis recordabuntur tui. gratias agēdo de omnibus bonis que eis feciſti. o Ecce tu iratus. Hic conſequēter deſcribitur ip̄m iudicium. Circa qđ ſciendum ꝙ duplex eſt dei iudicium. vnum diſcretionis quod eſt vocatio aliquorū ad fidem alijs dimiſſis iudicio dei occulto tamē iuſto. ⁊ iſtud iudicium q̄ʒtum ad ſuum ſtatum potiſſimū incepit a principio p̄dicationis xp̄i. propter quod dicit̃ Joh. xij. Nunc iudiciū eſt mundi ſm ꝙ exponunt ſancti. Aliud eſt iudicium diſcuſſionis quo dei iudicio reddūtur pene ac premia pro peccat⁊ ⁊ meritis. ⁊ iſtud potiſſimum fiet in iudicio finali: quādo in anima ⁊ corpore beatificabūtur electi: ⁊ cruciabuntur reprobi. a tempore tamē paſſionis chriſti cepit premiatio electorū q̄ʒtum ad gloriam anime. ⁊ punitio reproborum i anima. nō ſolum ex tunc. ſed etiam ante. De iſtis autem duobus iudicijs videt̃ Eſaias loqui mixtim vſq̄ʒ ad finem libri. Et diuiditur in duas partes. In prima ponitur iudeorum querimonia. In ſecūda domini ſentētia. ca. ſe. Circa primū ſciendū ꝙ iudei per orbem diſperſi frequenter lamētantur deſtructionem ciuitatis ⁊ templi per Titum factaʒ. ⁊ ſuā diſperſionē per orbem. precantes in iudea congregari. ⁊ ciuitatem ⁊ templum ſibi reſtitui. lʒ autē dicta deſtructio ⁊ diſperſio inflicte fuerint eis ꝓpter mortē chriſti: vt habetur expreſſe Luc. xix. tamē hoc nō credūt iudei. ſed attribuunt hoc peccato idolatrie vituli conflatilis. inducētes ad hoc illud qđ Exo. xxxij. đr: Ego autē in die vltionis viſitabo hoc peccatū ipſorū. et idolatrie antiquorū que ↄtinetur in libris iudicū ⁊ regū tēpore tēpli primi. ⁊ peccatis auaricie ⁊ odij fraterni: q̄ viguerunt tempore tēpli ſecūdi. et ſm hoc pōt hec littera exponi. In hoc igitur querimonia primo ponitur confeſſio peccatorū. cū dicit̃: Ecce tu iratus es ↄtra nos. ⁊ cauſa ſubdit̃. cum dicit̃: p Et peccauimus. q.d. ⁊ iuſte iratus es. q2 peccauimus. ⁊ non ſolū de nouo. ſed etiā ab antiquo. idō ſubdit̃: q Et in ip̄is. ſcʒ peccatis. r Fuimus ſemp. tamē de tua miſericordia ſperamus. idō ſubdit̃: s Et ſaluabimur. nō ex nr̄a iuſticia: ſ; tua miſcđia. ideo ſubdit̃: t Et facti ſum⁹ vt imūdi oēs nos. imūdicia peccati. pōt etiā hoc exponi corporaliter: q2 iudei p orbē diſperſi ab alijs gētib⁹ reputāt̃ viles ⁊ abominabiles. v Et q̄ſi pān⁹ mēſtruate vniuerſe iuſticie nr̄e. q2 iudei modo nō poſſunt ſacrificia ꝓ peccatis offerre. q2 talia non poſſunt offerri ab eis niſi in hieruſalem ⁊ ſine talib⁹ ſacrificijs nō reputāt ſe pfecte mūdari ⁊ iuſtificari. x Et cecidim⁹ quaſi folium. de arbore cadēs. ſic cecidimus ab honore regni ⁊ ſacerdotij. y Iniquitates nr̄e quaſi vētus abſtulerūt nos. expellēdo de terra pmiſſiōis ad lōginquas partes orbis. z Nō ē q̄ inuo. ⁊c. i. non habem⁹ ſummū ſacerdotē q̄ oret ꝓ nobis ⁊ offerat ſacrificiū vt nobis placeris. ſm ꝙ dicit̃ Leuit. iiij. de expiatione peccati totius multitudinis. ⁊ poſt determinationem ſacrificij debiti pro peccato ſubditur: Et orante ꝓ eis ſacerdote ꝓpiti⁹ erit eis dominus. ideo ſubditur: a Qui conſurgat. pro nobis. b Et teneat te. in noſtra reconciliatione. c Abſcōdiſti faciē tuā ⁊c. loquitur de deo ad modū hoīs irati: q̄ nō vult oſtēdere

faciem

H Hic enim ſpūs pro vento ponit̄ in ſignificatione ſpiritus ſancti. Uel tentatio demonū ⁊ maloꝝ
...t.7.d hoīm vt illō: Uenerūt flumīa ⁊ flauerunt venti. et hoc eſt q̄ſi ventus. a Et nunc domine. Ac ſi dicat ſi conſideremus noſtra merita deſperandum eſt: ſi clementiaꝫ tuam qui flagellas omnē filium quem recipis: audemus preces fūdere: tu enim pater noſter es. b Opa manuū. Quaſi reſpice opus tuū: non merita noſtra. Miniſteriū trinitatis recta confeſſio eſt ignorantia ſcientia. c Ne iraſcaris domine ꝛc. Hoc eſt nō vitamus iram nec vltra querim⁹ patientiā: per quā theſaurizamus irā in die vindicte. Sꝫ q̄ſumus ne iraſcaris nobis ſatis: ne tempore vltionis memineris iniquitatis noſtre. d Sion deſerta. Sion et hieruſalem in hoc loco idem ſignificant templum. ſ. ⁊ ciuitateꝫ: vbi quōdā ſpecula virtutuꝫ ⁊ viſio pacis. Sed poſtq̄ꝫ populus iudeoꝝ negauit regem chriſtum ſuum.
...h.19.c ⁊ addidit. Nō habemus regē niſi ceſarem: hieruſalem dereli
...t.23.d cta eſt a deo. vnde: Relinquet̄ vobis dom⁹ veſtra deſerta. et
...r.14.c illud: Surgite eamus hinc. Et in templo: audite voces (ſicut dicit eccleſiaſtica hiſto.) trāſeamus ab his ſedibus. e Domus.
Allego. mus. Alleg. Domus dei eccleſia: et vnaqueqꝫ fidelis anima que aliquādo ignibus luxurie corrumpitur ⁊ auaricie.

f Queſierunt Ca. LXV ꝛc. Ad hꝰ rñdet filius:
.63.6. Quare nos er. fe. ī ui. t. Quaſi ſi alieni me q̄rētes tā clemētē inuenerūt nō ē crudelitas mea q̄ vobis neget auxiliū: ſꝫ iniq̄tas vr̄a ⁊ impenitēs
Ps.17. cor veſtrū. vñ: Popul⁹ quē nō cog. ſer. mihi. ⁊ filij alieni mē. ſer. mihi. g Expādi ma. ꝛc.
...c.23.e In cruce orans ꝓ eis: Pater ignoſce illis qꝛ neſciūt quid faciūt. Uel vt eos reciperē ⁊ col
...udi.2.a locarē in ſinu meo. Uel beneficia opeꝝ largiendo ex q̄ eduxi eos ab egypto. Incarnat⁹ q̄ꝫ infirmos eoꝝ curaui. mortuos ſuſcitaui: paucis panibus eos paui. Ipi tñ ſemꝑ extiterunt increduli. h Popul⁹ qui ad
Allego. ꝛc. Allego. Ois hereticus deū ad iracundiā ꝓuocat: in falſitate doctrine offert īmunda ſacrificia nō in ꝑpetuū māſura: ſꝫ ad inſtar hortoꝝ ad breue virētia. Carnis enim delitijs ꝓ
...i.14.c uidet. vñ: Ois caro ſicut fenū. Hinc quoqꝫ illius apō grecos
Plato. ſapientiſſimi laudat̄ ſententia: qui omnes ſeculi voluptates ⁊ mūdi pōpā ⁊ celeriter trāſeuntem luxuriaꝫ hortos adonidis vocat. Sacrificant āt heretici ſuꝑ lateres qñ exq̄ſita mēdacia dialectica cupiūt arte firmare: ⁊ ī q̄drū extruere: ⁊ ſecti ī lateres pulueris roborare lineis.

¶ In delu.

a ſ ope quo vitia nos retinent ſicut manib⁹. vnde: Mors ⁊ vita in manibus lingue.
a nobis: et alliſiſti nos in manu a b
a iniquitatis nr̄e. Et nunc domine c
a ſ vnde: Filios genui et exaltaui ꝛc. et fili⁹ me⁹ primogenitus iſrael. b ſ limus terre.
pater noſter es tu: nos vero lutū d
a ſ plaſmator. b ſ ideo reſiſtere non poſſumus voluntati tue. ſ quaſi manus tue fecerunt me: et plaſmauerunt me ꝛc.
b ⁊ fictor nr̄ tu: et opera manuū tu
a ſ ergo. b ſ operi tuo.
c arū omnes nos † Ne iraſcaris do e
a ſ nimis. b ſ id eſt. c ſ etiam ſm̄ iuſticiā: quia ferre non poſſumus.
mine ſatis: et ne vltra memine f
a ſ ſed operis tui.
ris iniquitatis noſtre. Ecce reſpi g
a ſ fuimus: olim ſcꝫ.
ce: populus tuus omnes nos. h
a ſ quā fluminis impetus. l. ⁊ in qua quōdā fuit ſpeculū virtutis. b ſ ſanctuarij templi tui. ſ a te.
Ciuitas ſancti tui facta eſt deſer i k
ſ a te.
d ta: ſion deſerta facta ē: hieruſalē
a ſ templum. b ſ vbi ſanctificabamur immolabamus gloriabamur.
e deſolata: dom⁹ ſanctificatōis no l
ſtre ⁊ glīe nr̄e: vbi laudauerūt te m
a ſ ſuccēſa a romanis.
patres nr̄i: facta ē ī exuſtionē ig
a ſ ſanctaſanctoꝝ.
nis: ⁊ oīa deſiderabilia nr̄a verſa
a ſ ergo. b ſ miſerijs noſtris: flagitijs hoſtiū.
ſunt in ruinas. Nunquid ſuꝑ his n
a ſ a miſcdia. b ſ aduerſarijs blaſphemātib⁹.
continebis te dñe: ⁊ tacebis ⁊ af o p
a ſ quaſi durus indignans audire nos.
b ſ humiles. c ſ non more ſolito. ſ in ꝑpetuū.
fliges nos vehemēter: Ca. LXV q
a ſ gentes per fidem.
f Queſierunt me qui ante r s
a ſ anteq̄ꝫ homo fierem. ſ Popul⁹ quem nō cognoui ſeruiuit mihi.
nō interrogabant: inue t
a ſ miſericordem me. ſ. b ſ ante.
nerunt qui non queſierunt me. v
a ſ formam ſerui accipiēs. ſ filius qui ante dixi moyſi: Ego ſum qui ſum. b ſ vt faciam. ſ. e. cunctis gentib⁹ vnam chriſtiani nominis.
Dixi: Ecce ego ecce ego ad gēteꝫ x y z
a ſ que neſciebat me.
que non inuocabat nomen me
a ſ quaſi largus nihil denegans penitentibus.
g um. Expandi manus meas tota a b
a ſ paſſionis. b ſ iudeorum.
die ad populum increduluꝫ: qui c d
a ſ relicto chriſto qui eſt via. b ſ lata ⁊ ſpacioſa que ducit ad mortem.
gradit̄ in viā nō bona poſt cogi
a ſ vnde: Populus hic labijs me. ho. c. a. e. ꝛc. ſ prauas. ſ Ab occultis meis munda me. b ſ hec fecit populus. c ſ vindictam. ſ ſtudio delinquendo. ſ aperte quod peius eſt. ſ in templo meo. ſ. idola poſuerūt in qua ſepe exhibui patientiam meam.
h tatiōes ſuas. Popul⁹ q̄ ad iracū e
a ſ cui omnia patent.
diā ꝓuocat me: ante faciem meā
a ſ a dijs alienis idolatrie iungētes luxuriam.
ſemper: q̄ immolant in horti s: ⁊ f g
a ſ demonib⁹. b ſ incenſā. c ſ ꝓ vno altari qđ erat ī tēplo plura faciebāt ⁊ ſuꝑſacrificabant.
ſacrificant ſuꝑ lateres q̄ habitāt h

faciem ſuam illis contra quos iratus eſt. a Et alliſiſti nos. i. confregiſti. b In manu iniquitatis noſtre. i. ꝓpter iniquitatē noſtram. Cōſequenter notat̄ miſericordie petitio. cum dicit̄: c Et nūc domine pr̄ nr̄ es tu. ꝑ creationē. d Nos vero lutum. ⁊ fictor noſter ſuꝑple es tu. ſm̄ q̄ dicitur Hiere. xviij. Sicut lutuꝫ in manu figuli. ita vos in manu mea domus iſrael. e Ne iraſcaris dñe ſatis. i. abundāter. f Et ne vltra memineris iniquitatis noſtre. ad amplius puniendum. g Ecce reſpice. miſeriam noſtram. ⁊ allegatur ratio cum dicitur: † Ps.78.
h Populus tuus omnes nos. per legem moyſi nobis dataꝫ. i Ciuitas ſancti tui. ſcilicet hieruſalem tuo cultui deputata. k Facta eſt deſerta. per Tituꝫ. l Dom⁹ ſanctificatiōis noſtre. id eſt templū vbi offerebantur ſacrificia ꝓ ſanctificatiōe noſtra. m Et glorie noſtre. qꝛ in ipa gloriabamur ſuper omnia terrena. Cetera patent ex dict̄ vſqꝫ ibi: n Nūq̄d ſuꝑ his. miſerijs nr̄is. o Continebis te domine. a noſtra conſolatione. quaſi diceret: non. p Tacebis et affliges nos. id eſt affligi ꝑmittes ab inimicis noſtris. q Uehementer. i. vltra poſſibilitatem noſtram ſuſtinendi. quaſi diceret: non decet te.

Ca. LXV

r Queſierunt. Hic ꝯſr ponit̄ dñi ſnīa: ⁊ ꝑmo ꝺ gētiū vocatiōe. ſcđo ꝺ iudeoꝝ reprobatōe. ibi: Expādi. Sic enī allegat Paul⁹ aplꝯs ad Roma. x. hāc lr̄am dictā eſſe de vocatiōe gētiliū: ⁊ reprobatiōe iudeoꝝ. Circa primū ꝺr: Queſierūt me. ad me deuote ꝑ fidē venientes ad p̄dicationem aplоꝝ. s Qui an̄ nō īterro. ſ. gētiles. qꝛ legē diuinitus datā ⁊ ꝓphas nō habebant. t Inuenerūt. ſ. me ꝑ graꝫ. v Qui nō q̄ſierūt me. ſ. an̄ p̄dicationē aplоꝝ. iō ſubdit̄: x Dixi. ſ. determinate diffiniēdo. y Ecce ego ecce ego. et fit duplicatio ad maiorē aſſertionem. z Ad gentē que neſciebat ꝛc. qꝛ ante p̄dicationē apoſtolorū gentiles erāt cōmuniter idolatrie dediti. et ſic inuocabāt idola ⁊ non nomē dñi. a Expādi. ibi ponitur ſententia dñi ꝯtꝛum ad iudeos. et ꝑmo ponit̄ iſta ſententia. ſcđo remouetur iudeorū falſa fiducia. ſequenti ca. Prima diuidit̄ in tres. qꝛ primo ponit̄ multitudinis iudaice reprobatio. ſecūdo paucorum electio. ibi: Hec dicit dñs. et tertio vtroꝝqꝫ retributio. ibi: Et vos. Iſta tamē diuiſio nō eſt oīno p̄ciſa. qꝛ in prima parte ponit̄ aliq̄d de punitione reproborū. qꝛ ꝓphete frequenter ꝺ vno tranſeūt ad aliud ⁊ econuerſo. ⁊ maxīe Eſaias. Circa primū dicitur in perſona domini. Expandi man⁹ meas. volēs ad me trahere. b Tota die. i. ab antiquo vſqꝫ ad preſens. primo ꝑ ꝓphetas. poſtea ꝑ meipm̄ incarnatum. c Ad populū incredulum. i. iudaicum qui ſemꝑ fuit dure ceruicis. vt patet ex decurſu veteris ac noui teſtamēti. d Qui gradit̄ in via non bona poſt cogitatiōes ſuas. i. poſt inclinationē fomitis ad malum et nō poſt leges meas. e Popul⁹ q̄ ad iracūdiā ꝓuocat me an̄ faciē meam. quia etiaꝫ in loco diuini cultus exercebant idolatriaꝫ tēpore manaſſe et aliquorum aliorum regum. vt patet. iiij. Reg. et. ij. Paral. f Qui īmolant in hortis. vbi colebant idola in locis. ſcꝫ nemoroſis. vbi etiam luxuriam exercebant in venerationem idoloꝝ. vtpote veneris ⁊ priapi. g Et ſacrificant ſuper lateres. id eſt ſuper tecta domorū ⁊ in loco patenti. ad dandum alijs idolatrie exemplū. h Qui habitant in ſepulchris. querendo diuinationes in mortuis per artem phitonicam. ⁊ alijs modis ſuperſtitioſis.

Et in delu.

¶ a In delubris. Delubra a delendo dicta eo ꝙ ibi putabatur ablui anima. Uel quia ꝓpe erant piſcine vbi et ſacerdos lauabatur ⁊ hoſtia. Allego. Alleg. Heretici ī memorijs magiſtroꝝ ⁊ in ſpecubꝰ dormiūt: qui lumē ſpiritus ſancti relinquētes: ⁊ cenaculum in quo apoſtoli verſabantur in diaboli tenebris commorantur: ⁊ ſpelūcas diligūt

Mar.11. c de q̄bꝰ: Uos autē fe. il. ſpe. la. Somnijs credūt et fantaſijs: Carnē porcoꝝ comedūt de q̄/

Mat.7. a bꝰs dr̄: Ne mittatis margaritas ante porcos: ⁊ ius ꝓphanum qḋ in libris coꝝ heretica arte conditū eſt. Uaſa coꝝ immunda tam doctrine. ſ. q̄ȝ corpora. In tantā quoqȝ amētiā veniunt vt qui ipis non fuerit ſiſis quaſi ꝑditum deteſtentur.

b In furore meo. Furorem: obliuionē: iram: penitudinē: ita in deo accipere debemus: quomodo manus: pedes: oculos: aures ⁊ cetera membra q̄ habere dicitur. nō ꝙ his pateat perturbationibus: qui eas extinguit in nobis: ſed ꝑ verba noſtra dei intelligimꝰ affectuȝ erga nos. c Non tacebo.

3.42. c Qui ſuperiꝰ dixit: Tacui: ſemper ſilui: patiens fui. modo dixit: Nō tacebo. id eſt nec parcam ampliꝰ neqȝ ſuſtinebo iniquitates coꝝ. d Iniq̄tates patrū veſtroꝝ. Ut ſcȝ nō ſoluȝ ꝓ peccatꝭ veſtris puniamini: ſed etiaȝ pro patrum iniquitatibus quos imitati eſtis. Aliter enim nō portat filius iniq̄tatem patris. e Qui ſacri/

3.Re.12. g ficauerunt ſuꝑ. Q̄ñ in bethel ⁊ ī dan. aureos vitulos adorauerunt. Hereticos q̄ȝ contemnens ſimplicitatem eccleſie ſacrificat in mōtibꝰ ⁊ exprobrat deo dū eius p̄cepta ɔtēnit.

B

f Quō ſi ⁊c̄. Quaſi ꝓpt malos nō perdā bonos: ſed quō ſi ⁊c̄. Dixerat enī perituꝝ iſrl̄. g De iacob ſemē: Semen iacob et iude apl̄i poſſidentes mōtes alios. ſ. credētes virtu/

Ro.9. f tibꝰ eminētes. vnde: Niſi dñs ſabaoth reliq̄ſſet no. ſe. q̄ſi ſo. facti eſſemus. h Mōtes ſā. Lxx. Montē meū. ſ. xp̄m: qui eſt mons montium. Montes enim ſunt apoſtoli qui de iudeis poſſederunt xp̄m in quo fundati ſūt. i Et hereditabūt. Uñ: Semē abrae ſerui eiꝰ

Ps.104. fi. ia. e. eius. Quicūqȝ adhuc ſemē ſūt: nec formati ī filiū ſer/

Joh.8. e ui domini ſunt q̄bus dr̄: Scio q̄ ſemē abrae eſtꝭ nōdū. ſ. filij. Qui aūt filiꝰ eſt dñi electꝰ eſt. Uñ: Electi poſſidēt hieruſalē: ſerui habitant in ea. vñ: Non

Ro.8. e accepiſtꝭ ſpiritū ſuitutꝭ iteꝝ ī timo. ſꝫ acce. ſpi. adop. fi. dei.

k Campeſtria. Alij ſaltus. vnde. Dominus reuelabit cō/

Ps.28. denſa ſiluaruȝ vt latrones ibi latitare deſiſtant: et beſtie venenataqȝ animalia in eccleſiā dei tranſeant.

l In caulas gregum. Alia trāſlatio habet ſaronas que eſt regio inter ioppen et lidiam atqȝ ramam fecunda ⁊ pabuloſa ſed latronibus infeſta. vnde interpretatur vallis effundens ſanguinem.

¶ Et vallis

a ſ mortuorum que iudei in modum domorum faciunt.

a in ſepulchris et in delubris ido/ a

a ſ ſuper pelles ſcȝ hoſtiarū: vt futura ſomnient. b ſ contra p̄ceptum legis.

lorum dormiunt: qui comedunt b

carnem ſuillam ⁊ ius prophanū c

a ſ immundi. ſ alij non manducāti non adorāti idola. ſ porcinum.

in vaſis eorum: qui dicunt rece/ d e

de a me: non appropinques mi/

a ſ q̄ talia agunt: ⁊ in alios ſuꝑbiūt.

hi: quia immūdus es. Iſti fumꝰ f

a ſ nihil. b ſ et. c ſ erit ſ gehēne. d ſ in eis.

b erūt in furore meo: ignis ardēs g

a ſ ſemper. b ſ malū coꝝ vt non obliuiſcar.

totā die. Ecce ſcriptum eſt coraȝ h

a ſ imo dicam: Ite maledicti in ignē eternū.

c me: Non tacebo ſed reddam et i k

a ſ i iteriora mētis vt ꝓpria torqueātur cōſciētia.

retribuam in ſinū eorum iniqui/ l

a ſ idolatrarum.

d tates veſtras: ⁊ iniquitates pa/ m

a ſ vt puniamini ſicut illi quos imitati eſtꝭ: ⁊ ſic quodāmodo eorum filij.

trum veſtroruȝ ſimul dicit domi

a ſ filios ⁊ filias demonijs.

e nus: qui ſacrificauerūt ſuꝑ mon/ n

a ſ ne deſpiciendo: ⁊ idolis immolando.

tes ⁊ ſuꝑ colles exprobrauerunt o

a ſ ꝓ culpa penam metiendo vel menſurando.

mihi: ⁊ remetiar opꝰ eorū primū p q

a ſ in anima poſt iudiciū: ⁊ in corpore cum ⁊ vermis eorum non mo. ⁊ ig. non ex.

in ſinū eoruȝ. Hec dicit dominꝰ. r

a ſ poſt tempeſtatē. b ſ illeſum.

f Quomodo ſi inueniatur granū in s t

a ſ volenti tangere. b ſ ſine creſcere.

botro: et dicatur ne diſſipes iſtud: v x

a ſ .i. placuit dño vt ꝑ benedictione de tanta copia reſeruaret illud. ſ aliquos reſeruando.

qm̄ bñdictio eſt: ſic faciam ꝓpter y

a ſ abraā: iſaac: ⁊ iacob: ad quos facta eſt ꝓmiſſio: vel ꝓpter eos qui inter plurimos peccatores ſeruiunt mihi.

ſeruos meos vt non diſperdam z

a ſ genꝰ humanū ſ Nō deficiet ſceptrum de iuda ⁊c̄. c ſ chriſtū qḋ ſupra botri granum.

g totū. Et educaȝ de iacob ſemen: a

a ſ apoſtolos. vnde: Leuaui oculos meos ad mōtes. et alibi: Montes in circūitu eius ⁊c̄.

h ⁊ ḋ iuda poſſidētē mōtes ſāctos b c

a ſ ſcȝ hereditatē. de q̄: Dabo tibi gētes. here. t. b ſ ſcȝ eccleſiam. c ſ apoſtoli. vnde: Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos.

i meos. Et hereditabūt eaȝ electi d e

ſ fideles.

mei: ⁊ ſerui mei habitabunt ibi.

a ſ fideliū: Quoꝝ cor vnū ⁊ aīa vna. ſ ecclīas.

k l Et erūt cāpeſtria ī caulas gregū: f

a Et in delubris idolorum dormiunt. ibi enim antiquitus ſuper corium hoſtie īmolate dormiebāt ad habendū reuelationes in ſomnis: ſicut legitur de bruto in hiſtoria britonū. b Qui comedūt carnem ſuillam. idolis īmolataȝ. ⁊ ſic erat ibi duplex tranſgreſſio. ſcilicet legꝭ moſaice que abſolute prohibet talem carnem comedere. ⁊ prohibitionis idolatrie. c Et ius prophanum in vaſis eorum. i. oblatio ḋ materia liquida que fiebat cum oblatione ſacrificij de animalibus.

d Qui dicunt. ſcȝ gentili. e Recede a me ⁊c̄. reputabant enī gentiles ita īmūdos ꝙ nō cōmunicabāt cum eis. vt patet ex libris veterꝭ ⁊ noui teſtamēti. Iſte tamē contēptus ſic inualuit ⁊ maxime apud iudeos qui phariſei dicebantur ꝙ etiam iudeos cōtemnebant q̄ nō erāt de ſecta ſua. vnde ⁊ domino diſcūbente in domo Matthei qui erat natione iudeus. dixerūt Matth. ix. Quare cuȝ publicanis ⁊c̄. et tamē Mattheꝰ erat natione iudeus. et ſimile legitur ī euangelio in pluribꝰ locis. Iſti enim phariſei erāt iuſti apparēter: ſed non realiter. ⁊ q̄ ſimulata ſanctitas duplex eſt iniquitas. ſm ꝙ dicit Hiero. ideo ſubditur debita punitio. cum dicitur:

f Iſti fumus erūt ī furore meo. i. materia applicabilis igni gehenne. g Ignis ardēs tota die. i. ɔtinue et abſqȝ fine. ſicut dicitur infra ī fine libri. Ignis eorū non extinguetur. h Ecce ſcriptū eſt coram me. indelebiliter. ſm ꝙ dr̄ Hiere. xvij. Peccatū iuda ſcriptū eſt ſtilo ferreo in vngue adamantino. i Non tacebo. diſſimulando. k Sed reddā ⁊ re. ⁊c̄. Ad intellectum huius ſciendū ꝙ ſicut gloria cuiuſlibet beati creſcit ex gloria ſibi cōiunctoꝝ: ſic pena cuiuſlibet dānati creſcit ex pena ſibi ɔiunctorum. ꝓpter qḋ diues epulo in inferno poſitus petijt Lazarū mitti ad fratres ſuos vt cōteſtaretur illis ne venirent in locum tormentorum. Luc. xvj. ⁊ hoc eſt qḋ dicitur: Sed reddaȝ ⁊ retribuā in ſinu eorum. i. iudeorū reprobatorum generaliter priorū ⁊ poſteriorū. l Iniquitates veſtras. hoc dicitur ɔ̄tuȝ ad iudeos q̄ fuerunt poſt captiuitatē babylonis maxie tēpore chriſti et deinceps. m Et iniquitates patruȝ ⁊c̄. ita ꝙ ex pena veſtra creſcit pena eorum ⁊ ecōuerſo. vt dictuȝ eſt. n Qui ſacrificauerūt ſuper montes. Iſtud refertur ad iudeos illos qui p̄ceſſerunt captiuitatē babylonicam q̄ fuerunt multipliciter idolatre. vt ptȝ ī libris Iudicū Regū ⁊ Paralipomenō. poſt captiuitatē vero babylonicam non leguntur iudei fuiſſe idolatre niſi aliqui pauci circa tēpora machabeorum. ſed poſtea agetur de peccatis eorum. ⁊ iam in parte dictum eſt ſupra.

o Et ſuper colles ⁊c̄. colēdo enim idola faciebant deo opprobria. p Et remetiar opꝰ eorum inferēdo penam ſm menſuram peccati et modum. q Primū in ſinu eoꝝ. id eſt peccatū factū in iuuētute ſimul puniā cū peccato facto in ſenectute. Ul'aliter: Primuȝ. i. pctm̄ patrum in filijs: modo dicto. r Hec dicit ⁊c̄. Hic ɔñter circa iudeos ponitur paucoꝝ electio ſcȝ apoſtolorum ⁊ aliorum qui crediderunt in chriſto. cuȝ dicitur: Hec dicit dominus. cuius verbum fruſtrari non poteſt. s Quomodo ſi inueniatur granum, ſcȝ vnū. t In botro. poſt tempeſtatem quod eſt modicuȝ reſpectiue. v Et dicatur. dolenti accipere.

x Nec diſſipes illud qm̄ benedictio eſt. id eſt donum dei quod remanſit ceterꝭ pereuntibꝰ. y Sic faciam propter ſeruos meos. id ē propter patriarchas ⁊ prophetas antiquos.

z Ut non diſperdam totum. ſcȝ populum iudaicum. a Et educā de iacob ſemē. ſ. aplo's et alios de iudaiſmo credentes. b Et de iuda. de qua tribu natus eſt chriſtus ſm carnē. c Poſſidētem montes meos: id eſt eccleſiam militantem ⁊ triūphantem. d Et hereditabunt eam ſcȝ eccleſiam militantem primo ⁊ triumphantem poſtea. e Electi mei. id eſt chriſtiani veri. f Et erunt campeſtria in caulas gregum ⁊c̄. ⁊ per greges frequentur in ſcriptura intelliguntur fideles.

a Et vall' achor. Ubi achor filius charmi de ſpolijs hierichó furatus cum omni domo periit. vocatur locus vallis achor. i. turbatiõis vl' tumultus in quo ſignificatur gentilitas: ſicut ⁊ ꝑ ſaronas q̄ interpretatur vallis fundens ſanguinem que effuſione ſanguinis plena in tumultu ⁊ in turbatione vitioꝝ manebat. Sz achor verſa eſt in caulas gregum ſiue ouilia. ⁊ ĩ cubile armẽtorũ. i. eccleſias ⁊ requiem p̄dicatorum ⁊ alioꝝ fidelium qui deſignant̄ per armenta et greges ouiũ. b Armentorum. Predicatorũ qui eccleſiam armant ⁊ defendũt. Armentũ enĩ dicit̄ ab armãdo. c Et vos qui dere. Allego. Oẽs qui eccleſiã deſerunt et obliuiſcunt̄ montez ſanctum dei tradẽtes ſe ſpiritib⁹ erroris vel ĩmundis et doctrinis demoniorũ: parãt fortune mẽſam et nihil ad deum ꝑtinere credentes: ſed ſtellaruz curſu vel varietate fortune oĩa gubernari: hi tradẽtur eternis ſupplicijs vt nullus eoꝝ poſſit euadere. d Fortune mẽ. Dee egyptiorũ cui ĩ fine anni parabant menſam omnibus eſcis refertam ⁊ poculis mulſa miſtis: vel q2 felicẽ annuz prebuerit: vel q2 futurum felicem p̄bitura ſit. e Uocaui. Per prophetas dicẽs: Cõuertimini ad me et ſal. e. Et ꝑ memetip̄m: penitentiã agite. Et alibi: Uenite ad me oẽs q̄ la. ⁊ one. eſtis. f Ecce ſer. Quaſi nõ ſolũ corruetis gladio ꝓ iniq̄tatib⁹ veſtris: ſz ⁊ ĩ p̄ſenti eſurietis ⁊ ſitietis. Gẽtiles vero ad fidem conuerſi in preſenti ſatiabunt̄ cibo corporis ⁊ ſãguinis mei. ⁊ doctrina ſpũali: ⁊ in fine viſione trinitatis g Comedẽt. Corpus meum. Unde: Qui mãcar. ſi. ho. Ul' doctrinã ſpũalẽ myſteria fidei: vel ĩ futuro cognitionẽ diuinitat̄. vnde: Ut edat̄ ⁊ bibat̄ ſuꝑ mẽ. m. ĩ re. p. m. Et ſatiabor cũ a. gloria tua. h Et dimit. Ut aliq̄ affirmãtes dicãt. Si aliter fecero cõtingat mihi ſic̄ iudeis romanoꝝ gladio occiſis. Uel ita iuro ꝑ deũ in quẽ olim iudei crediderũt. Uel q2 de⁹ iuramẽtum eorũ erat qd̄ xp̄iani mõ iurãt neceſſitate cõpulſi: viuit dñs. ſ. i Et iterficiet. Ut vl' hũc nõ habeat̄ q̄ dic̄: Ego ſũ via veritas ⁊ vita. Nec vocemini circũciſio: ſ; ꝯciſio. k Quia obli. Ut nõ idoloꝝ meminerint: ⁊ p̄ſtini erroris. nõ obliuione memorie ſ; ſuccẽſione bonoꝝ. Unde: In die bona obliuio bonorum. ⁊ alibi. Afflictio hore obliuionem facit delitiaꝝ. Et forſitã ⁊ in futuro priſtine cõuerſatiõis memoria oĩno delebitur.

Quia

§ requiem.

⁊ vallis achor ĩ cubile armẽtoꝝ
a § fideli. ſ. b § hec fient eis. ſ. q̄ requi. me.
c § fide ⁊ opere.
populo meo q̄ requiſierunt mẽ.
§ o iudei.
Et vos q̄ dereliquiſtis dominũ
a § templum quod in mõte: vel celeſtem hieruſalẽ vel chriſtum qui eſt mons montium.
qui obliti eſtis montem ſanctũ
a § alia tranſlatio: paratis.
meum: qui ponitis fortunę mẽ
a § ne quis euadat.
ſam: ⁊ libatis ſuper eam: nũme
rabo vos in gladio: et omnes ĩ
a § preſſura: non enim omnes occiſi ſũt vel omnes afflicti. § chaldeorum: romanorum demonum. § qualibet afflictione.
b § p̄ter cetera. c § omnia feci que debui.
cẽde corruetis † ꝓ eo ꝙ vocaui et non reſpondiſtis: locutus
a § obediendo ſequẽdo. b § preſens nobiſcũ emanuel. § in parabolis.
a § mente. b § inſuper.
ſum ⁊ non audiſtis: et faciebat̄
a § quia omnia video: vel in templo idola colẽtes. b § idolatriam.
malum in oculis meis: et quę
a § aliud vult deus: aliud premittit. b § malum. ſ. c § vt peteretis barraban homicidij ⁊ ſeditionis actorem.
nolui elegiſt̄. Propter hoc hec
dicit dominus deus: Ecce ſer
ui mei comedent: et vos eſurie
a § ſanguinẽ meũ. b § aquã viuã.
tis. Ecce ſerui mei bibent ⁊ vos
a § in eterna beatitudine. vnde illud: Gaudium veſtrũ non tolletur a vobis.
ſitietis. Ecce ſerui mei lętabun
a § videntes alios in locum veſtrũ ſucceſſiſſe.
tur: et vos confundemini. Ecce
a § ſm illud: In ſecula ſeculoꝝ laudabũt te.
ſerui mei laudabunt pre exulta
a § in inferno.
tione cordis: ⁊ vos clamabitis
a § conſcientia peccatorum.
pre dolore cordis ⁊ pre contriti
a § vnde: Ibi erit flet⁹ ⁊ ſtridor dẽtiũ: vel ĩ iudicio poſitis hedis a ſiniſtris: ⁊ ouib⁹ a dextris.
one ſpiritus vlulabitis: ⁊ dimit
a § alijs in locum veſtrum ſuccedentibus.
b § ſacroſanctum.
tetis nomen veſtrum in iuramẽ
a § vt dicãtur filij abrae ſicut vos olim.
b § ſpũali gladio in iudicio.
tum electis meis. Et interficiet
te dominus deus: et ſeruos ſu
a § chriſtiano. b § noĩe vel chriſto.
os vocabit nomĩe alio. In quo
a § chriſtianus vocat⁹ ⁊ ip̄m nomen ĩ terra hac bene cuſtodierit. b § nũc ſcz.
qui bñdict⁹ eſt ſuper terrã: bñdi
a § in futuro. vnde: Uenite benedicti pa. m. ⁊c̄. ⁊ alibi: Ut bñdictionẽ hereditate poſſideatis.
b § fideliter ⁊ veraciter. § veritatem loquit̄.
c § hac: In die iudicij vere ⁊ fideliter deum laudabit.
cet̄ ĩ deo amẽ. Et q̄ iurãt ĩ terra
a § ſuccedentibus bonis eternis: Abſterget dominus oẽm lachrymã ab oculis eoꝝ.
iurabit in deo amen. Quia ob
a § ne ſit ꝑs maloꝝ prioris anguſtie memorari.
liuioni tradite ſũt anguſtię pri

pſ. xciij. Nos autẽ popul⁹ paſcue eius. ⁊ oues manus eius. per caulas igitur in campeſtribus ⁊ vallibus edificatas intelliguntur eccleſie edificate per orbem vbiq3: in quibus fideles cõgregantur ad ꝑcipiendum ſacramẽta ⁊ diuini verbi nutrimentũ. Exprimitur tamẽ in ſpeciali vallis achor qui de peccato ſuo vere penitẽs dedit gloriam deo. Joſue. vij. quia eccleſia eſt locus receptiuus vere penitentiũ. Deſignãtur etiam hic nomine gregũ fideles minores. ⁊ maiores nomine armentorum. a Et vos qui. Hic cõſequẽter ponitur predicatorum retributio. ⁊ primo reproborum ⁊ electorum mixtim. ſecũdo electoruz ſeparatim. ibi: Quia obliuioni. Circa primũ dicitur: Et vos qui dereliquiſtis dominũ. colẽtes idola. b Qui obliti eſtis montem ſanctũ meum. vbi erat templum diuino cultui dedicatũ. c Qui ponit̄ fortune menſam. eo ꝙ reputabatur dea felicitatis temporalis. d Et libat̄ ſuper eam oblationem de liquidis. ĩ hac idolatria et ſupradictis fuerunt iudei multiplicati ante captiuitatẽ babylonicam: quia multi ex eis ſequebantur omnimodam idolatriaz. vt patet ex. iiij. Reḡ. e Numerabo vos in gladio. quaſi diceret. nullus euadet. ideo ſubditur: f Et omnes in ⁊c̄. pro eo ꝙ vocaui. per prophetas. g Et non reſpondiſtis. peccata veſtra confitẽdo. ſed magis prophetas deriſiſtis contumaciã augendo. vt patet. ij. Paral̄. vlt̄. h Locut⁹ ſum. in perſona ꝓpria in humanitate aſſũpta. i Et non audiſtis. ſed magis doctrinaz meam reprobaſtis. vt patet ex euangelio in plurib⁹ locis. k Et faciebatis malum in ⁊c̄. bona pauperum rapiendo ⁊ fratres veſtros odiendo: iſta enim duo ſcilicet auaricia ⁊ odium fraternũ multum viguerunt in populo iudaico poſt reditum captiuitatis babylonice: vt dicunt etiam iudei. et magis increuerunt imminente tempore xp̄i. l Et que nolui elegiſtis. ſcilicet falſam apparẽtiaz ſanctitatis. propter quod chriſtus maxime contra hypocriſim predicauit. et ſubditur pena iuxta bonoruz premia: quia oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant. cum ſubditur: m Ecce ſerui mei comedent ⁊ vos ⁊c̄. per cibum et potũ hic intelligit̄ refectio bonoruz in celo. quia communiter in ſcriptura ſacra bona ſpiritualia ⁊ celeſtia metaphorice per corporalia deſignantur: et per ſitim ⁊ eſuriem punitio malorũ in inferno. vbi eſt defectus omnis boni. n Serui mei letabuntur. in clara viſione diuina. o Et vos cõfun. ꝯfuſiõe extrema deiecti cum demonibus in penam. p Serui mei laudabunt. etiã laude corporali. que ſm doctores erit in patria. q Et vos clamabitis p̄ dolore cordis. ſicut enĩ in patria ponit̄ clamor exultatiõis: ſic ĩ gehẽna clamor triſticie ⁊ deſolatiõis. r Et p̄ ꝯtritiõe ſpũs. i. deſolatione. ꝯtritio enim meritoria ibi locũ nõ habebit. s Ululabitis. q2 vlulat⁹ ẽ vox ꝯfuſa: ⁊ deſignat magnitudinẽ anguſtie ⁊ doloris. t Et dimittetis nomẽ ⁊c̄. ſcz execratiõis. v Electis meis. i. chriſtianis q̄ ſic iurant aliq̄ñ ſi feci iſtud qd̄ mihi ĩponit̄: ſuſpendar ego ꝑ pedes ſicut iudeus. x Interficiet te dñs deus. quod fuit impletum per Titum. y Et ſeruos ſuos. in eũ credentes. z Uocabit noĩe alio. q2 vocãt̄ xp̄iani a xp̄o. a In q̄ q̄ bñdi. eſt ⁊c̄. bñdictiõe grẽ: q̄ dat̄ in baptiſmo. in q̄ accipit̄ nomẽ xp̄iani. b Bñdicet̄ ĩ deo. i. bñdictiõe celeſti ſi in grã ꝑſeueret. c Amen. i. fidelit̄ ſic fiet. d Et qui iurat ĩ t̄ra. i. hoĩb⁹ aliq̄d affirmando. e Jurabit ĩ deo. ⁊ nõ ĩ idolo. f Amẽ. i. fideliter debet iurare. g Quia ob. Hic ꝯñr deſcribit̄ retributio electoꝝ ſeꝑatim. tñ aliq̄d interponit̄ de punitiõe maloꝝ. vt videbit̄. ⁊ p̄mo ponit̄ retributio q̄ztũ ad cõſecutionẽ boni. cum dicit̄: Quia obliuioni ⁊c̄. q̄s fideles ſuſtinuerunt ꝓpt̄ magnitudinem glorie ſuꝑuenĩẽtis in patria. ⁊ ꝙ ſic intelligat̄ patet per hoc quod ſubditur:

† Pro. 1. c. Hiere. 7. c.

Ecce

B a Quia ecce ꝛc. Ex angelis ſcʒ ⁊ hominib⁹ vnā eccleſiā ⁊ exultabūt ⁊ gaudebūt vt ego qui creaui ⁊ exultem ⁊ gaudeam in eis.
b Exultationeʒ. Uniuerſe terre: vt que vet⁹ vnigeniti erat gaudiū: noua cūctis nationibus leticia ſit.
c Gaudiuʒ. Quod vel poſt reſurrectionem poſſumus ītelligere: vel poſt baptiſmum in prima reſurrectiōe. Hoc ad generalē reſurrectionē qua omnes in pfecta etate reſurgēt: et hoc eſt: non erit.
d Puer centuʒ an. Ille ſcʒ qui et ſi diu: tñ pueriliter vixit: ſeruiens vitijs: et ħ exponit ſic: Et peccator ꝛc. Greg. in moralibus. Puer centū annorū. Uita q̇deʒ pueri in longum trahit̄: vt a factis puerilibuſ corrigat̄. Sed ſi a peccati ppetratione nec tpis lōginq̄tate compeſcitur: hec ipſa vita longinquitas quā p miſericordiam dei accepit ei ad culmē maledictionis creſcit.
D e Domos. Uirtutes pro quibus in celeſtibus requieſcūt. Un̄.
Job.14. a In domo prīſ m. mā.
1.q.7.c. m. ſunt: vnuſq̄ſqʒ pro-
Paul⁹ dic̄. priam mercedem acci-
et.c.q̄bus. piet ſm pprium labo-
Exo.1.d rē. Tales domos obſtetrices ſibi dicuntur edificaſſe: quia timuerūt deū. Jacob q̄ʒ habitat in domo quam Eſau qui fer̄l delectabatur poſſidere nō potuit. Ad litterā enim ſtare non poteſt. Multi enim ſancti edificāt domos: et nō habitāt in eis. f Scd̄ʒ enim
1.Co.3.b dies lig. Sicut xp̄s iā nō morit̄: mors illi vltra nō dominabit̄: ſ ī eternū regnat cuʒ patre ſic ⁊ illi: lignū enī vite xp̄s eſt qđ erat ī medio paradiſi. ſ. ec-
Pro.3.c. cleſie. Un̄ ſalomō. Lignū vite eſt his q̇ apprehēderūt eā. ſ. ſapientiā q̄ ē chriſtus.
g Opa ma. Fidem: doctrinā: opationem apłoꝝ īueterabūt vſqʒ ad finē ſeculi ſuā do fideles eoꝝ imitatores. ſ. Uel ſm ꝙ q̇dā codices hn̄t electi meis īueterabūt. id ē eternaliter ſaluabūt eos opa eoꝝ. ſ. apłoꝝ.
h Semē be. Apłi ⁊ alij doctores ī p̄dicatōe vł ī alijs opib⁹ ſicut iudei. quia eternam mer-
Ps.125. cedem percipient: q₂ veniēt cū ex. por. ma. ſu.
i Nepotes. Quos filij eoꝝ ī fide genuerūt: ſicut marc⁹ petri diſcipul⁹. ⁊ lucas pauli fili⁹.

G Anqʒ

ores: ⁊ q₂ abſcōdite ſūt ab ocuł
a ſ adiūgit ſe eis: q₂ ⁊ ipē młta ptulit ſerra lignea ſect⁹ a iudeis. b ſ ſanctos q̇ quotidie innouatur. vnde: Uidebo c. t. ꝛc.
a nōſtris. Ecce enī ego creo celos b a
a ſ meliorādo: qualitates mutādo. vnde Johānes: Uidi celū nouū: et terram nouā. et apoſtolus: Preterit figura huius mundi.
b ſ bonam. ſ que affert fructum in patiētia.
nouos ⁊ terrā nouā: ⁊ nō erūt ī b
a ſ mala tormēta. b ſ in memoriā. ſ. veſtrā.
memoria priora: ⁊ nō aſcendet
ſ veſtrum.
ſup cor: ſʒ gaudebitł ⁊ exultabi- c
a ſ ſine fine. ſ omnibus rebus a me factis.
tis uſqʒ ī ſempiternū ī his q̄ ego d e
a ſ celeſtē. ſ ex angelis et hoibus.
a creo. Quia ecce ego creo hierłm f
ſ emphaſis.
b c exultationē: ⁊ populū eius gau g
diū: ⁊ exultabo in hierłm: ⁊ gau h
a ſ Abſterget deus oēm lachry. ab o.
debo ī pplo meo. Et nō audiet ī i
a ſ vbi gaudiū ⁊ exultatio: contraria enī ſimul eſſe non poſſunt. ſ non ſicut iudei: p iudicio faciet clamorem.
ea vox flet⁹ vltra: ⁊ vox clamo-
a ſ Oēs enim reſurgemus in virum pfectum in menſura etet. ple. chriſti.
ris. † Nō erit ibi ām̄pli⁹ īfans dieꝝ k
a ſ pueus morte. b ſ q₂ nemo morietur.
et ſenex q̇ non ipleat dies ſuos. l
a ſ et ſi hic diu viuat.
d Qm̄ puer cētū ānoꝝ morietur et m n
peccator cētū ānoꝝ maledictus o p
a ſ in pſenti. b ſ virtutes.
e erit. Et edificabūt domos et ha q
a ſ opa bona. vnde: Inebriabūtur ab vbertate d. t. ⁊ alibi: Saciabor c. a. g. t. ſ hec eſt vinea q̄ ait: Ego ſū vitis vera ⁊ vos pal. ⁊ p. m. a. c̄.
bitabunt: ⁊ plantabunt vineas
⁊ comedēt fructū earū. Nō edifi r
a ſ diabolus. ſ. ſ in medio eorum.
cabūt ⁊ alius habitabit: nō plā
a ſ diabol⁹. i. non deuorabit virtutes coꝝ.
f tabunt: ⁊ alius comedet. Scd̄m s
ſ de q̄: Juſt⁹ vt palma flo. qui. ſ. q̄tidie triūphum reportat de aduerſarijs ſuis. ſ vite.
enim dies ligni erunt dies po- t
ſ fidelis.
g puli mei: ⁊ opera manuū eoꝝ i- v
ſ vel is. ſ vel is. ſ ergo.
ueterabūt electi mei. Non labo x
a ſ filios ſpūales ſicut rachel carnalē filium.
rabūt fruſtra neqʒ generabunt y z
h in conturbatiōe: quia ſemē bn̄- a
ſ apoſtolorum.
i dictoꝝ domini ē: ⁊ nepotes eo- b

a Ecce enī ego ꝛc. q₂ ī futuro īnouabūt corpa celeſtia ⁊ elemēta: nō q̄tuʒ ad ſubſtātiā ſ q̄tū ad claritatē ⁊ decorē: vt ſic magis reluceat ī eis bonitas diuina ad glīaʒ dei ⁊ etiā electoꝝ ī ipis bonitatē dei clari⁹ cōtēplādū q̄ an̄. ⁊ talis īnouatio vocat̄ hic creatio. ſicut d̄r rex vł papa creari ppter īmutationeʒ ſtat⁹: q̄uis eoꝝ ſubſtātia nō mutet̄. b Et nō erūt ī me. pri. ꝛc. hoc ē dictū ꝙ ſtat⁹ eoꝝ p̄cedēs nulli⁹ momēti reputabit̄ reſpectu ſequētł. c Sʒ gau. ꝛc. vos electi. d Uſqʒ ī ſem. q₂ eternitas a pte poſt ē de rōne beatitudis. e In his q̄ ꝛc. i. in corporib⁹ celeſtib⁹ ⁊ elemētis p̄dicto modo meliorat̄ł. f Quia ecce ꝛc. i. eccłiaʒ triūphātē. Heb. xij. Acceſſiſtis ad ſion mōtē ⁊ ciuitatē dei viuentis hierłm celeſtē ꝛc. nō enī d̄r creari ſimplicit̄: q₂ celū empyreū a principio mundi fuit factū ⁊ angelis repletū. ſ d̄r creari q̄tū ad nouā exultationē q̄ fiet ī fine mundi. q₂ pacto iudicio electi trāſferēt̄ illuc ī pfecta beatitudīe corporis et aīe. ⁊ ex ħ creſcet gaudiū angeloꝝ. ido ſubdit̄: g Et pplm ei⁹ gau. q₂ angeli gaudebūt de pfecta beatitudie electoꝝ. ⁊ electi d̄ ꝯſortio angeloꝝ. h Et exultabo in hierłm. nō ē ītelligēdū ꝙ aliq̇d p ħ deo accreſcat: cum ex ſeipō ſit pfecte beat⁹. ſ q₂ faciet ciues celeſteſ ī ſeipō pfecte exultari. ſicut d̄r Gen̄. xxij. Nūc cognoui. i. cogſcere feci. i Et nō audiet̄. Hic ꝯñr ponit̄ dicta retributio q̄tū ad amotionem mali. cū d̄r: Et nō audiet̄ in ea vltra vox flet⁹ ꝛc. in q̇ notat̄ amotio oīs triſticie iterioris ⁊ exterioris. k Nō erit ibi ꝛc. i. aliq̇s habēs multos dies deficiēs tñ ī induſtria vel ſciā. l Et ſe. q̇ nō imple. di. ſuos. i. habēs multos ānos in vacuum trāſactos: ſ plenos meritł. ⁊ p ħ a ciuitate celeſti amouet̄ defect⁹ noticie ⁊ virtutis. Et ꝙ ſic debeat hec lr̄a ītelligi: ptʒ p ħ qđ ſubdit̄: m Qm̄ puer centū an. i. q̇ multū vixit pueriliter ſequens paſſiones ſuas. n Morietur. morte eterna. o Et pec. cen. an. q̇ tranſegit tēpus ſuū ī vacuū a bonis opib⁹: peccās ex certa malicia. p Maledictus eris. illa maledictiōe q̄ habet̄ Matth. xxv. Ite maledicti in ignē eternum ꝛc. q Et edificabunt domos ꝛc. p ħ remouet̄ malū infortunij a hieruſalē celeſti. Circa qđ ſciendū ꝙ magnū infortuniū reputat̄ inter hoīes: qn̄ q̇s multū laborat in aliquo ⁊ nō pcipit fructū. in edificatiōe aūt dom⁹ ⁊ plātatione vinee anq̄ʒ faciet fructū ē magnus labor. ideo magnū infortuniū reputabat̄ antiquit⁹ ⁊ adhuc reputat̄: qn̄ aliq̇s p̄uenit̄ morte anteq̄ʒ expiat̄ bonū ſequēs domus ab eo edificate ⁊ vinee plātate. ppt̄ qđ Deutero. xx. d̄r ꝙ illi q̇ edificauerāt domos nouas ⁊ plātauerant vineas nō intrarēt p̄liū: ſ reuerterent̄ ad domos ſuas ne forte interficerēt̄ in p̄lio ⁊ priuarent̄ bono conſequente mō p̄dicto. ⁊ ex horrore hui⁹ infortunij multi poſtea poſſent a bello p republica defendēda retrahi. p ħ igit̄ qđ d̄r hic: r Nō edificabūt ꝛc. dat̄ ītelligi ꝙ nulla infortunia erūt ī ciuitate celeſti. iſta tñ ſpecialiter exprimūt̄: q₂ cōmuni⁹ inter hoīes hui⁹ vite reperiūtur. ideo ſubdit̄: s Scd̄m enī dies ligni. de q̇ ligno debeat intelligi exprimit trāſlatio chaldaica q̄ dicitur thargū apud hebreos. ⁊ eſt valde autētica apud eos: q̄ ſic habet: Scd̄m dies ligni vite. p eſum enī ligni vite durāte ſtatu īnocentie cōtinuabat̄ vita humana abſqʒ aliqua inueteratiōe. ⁊ illud fuit figura chriſti: ſm ꝙ dicit Joħ. in Apoc̄. vltł. Quo ligno reficiunt̄ beati interius in aſpectu ſue deitatis. ⁊ exterius ī aſpectu ſue humanitatis. ideo ſubdit̄: t Erunt dies populi mei. q₂ vita beatoꝝ ē ppetua a parte poſt. ſicut ⁊ chriſtus qui per lignum vite hic intelligit̄. v Opera manuū eorū inue. electi mei. i. merita ſanctoꝝ tm̄ durabūt in premio p eis reddito q̄tum ipſi. ſm ꝙ dicit̄ Apoc̄. xiiij. Opa enim illoꝝ ſequunt̄ illos. p hoc aūt qđ dicit̄ hic: Inueterabūt. non intelligit̄ aliqua corruptio. ſed ppetua duratio. eo modo loquendi quo dicit̄ de deo Dan̄. vij. Donec venit antiqu⁹ dieꝝ. ⁊ iudiciū dedit ſanctis ꝛc. per antiquitatē intelligit̄ eternitas. ⁊ non defectio que cōcomitatur antiquitatē cōiter dicta m. Heb. viij. Qđ antiquat̄ ⁊ ſeneſcit ppe īteritū eſt. x Nō laborabūt. i. non laborauerūt. q₂ frequēter ħ accipit̄ futuꝝ p p̄terito. ⁊ ecōuerſo. y Fruſtra. q₂ ꝯſequūt̄ p̄mia. z Neqʒ gene. ī ꝯturbatiōe. i. carnalit̄. quā generationē ſequit̄ ꝯturbatio ſollicitudīs circa puiſionē vxoris familie ⁊ plis: qđ nō habet locū ī cel. ido dic̄ ſaluator Matth. xxij. In reſurrectiōe nō nubēt neqʒ nubēt̄. ſ ſūt ſicut angeli dei in celo. a Quia ſemē bn̄dictoꝝ dn̄i ē. i. apoſtoloꝝ. b Et nepotes eoꝝ cum eis. iſti ſunt electi p ſucceſſores ⁊ diſcipulos apoſtoloꝝ in fide regenerati. Poteſt etiam exponi qđ dicit

a Anteq̃ clamēt. In ꝯturbatiōe: in dolore mētis: ſ in gau/
f.2.b dio ⁊ leticia. Aū: Nõ enī ē gaudiū nr̄m aut corona glie: nõ/
49.d ne vos ⁊c. b Lupus ⁊. Lupus: ſaulus. i. pſecutor õ quo:
Beniamin lupus rapax. c Agnꝰ. Qui. ſ. cādidis veſtibꝰ
.21.c ſequunt̃ agnū quocūq̃ ierit. De quibꝰ Petro dicit̃: Paſce
agnos meos. d Leo ⁊ bos co. ⁊c.
Uir. ſ. diſertꝰ ⁊ potentiſſimꝰ in ſeculo:
ſpreta philoſophie eloquentia come/
det paleas. i. vilitatē ⁊ ſupficiē hiſto/
rie cum bobꝰ. i. p̄dicatoribus eccleſie.
Hec comedūt leones donec multis la
boribus veniat̃ ad ꝓfunditatē myſte
rij ſicut Aug. ⁊ Cyprianꝰ ⁊ alij.
e Neq̃ occi. Depoſita feritate: vel ī
p̄nti vl' ī futuro. ⁊ h̄ ē. In oī. mõ. ſ. m.
Hoc iudei carnaliter accipiunt dicen
tes: ꝙ in tp̄e xp̄i ſui tanta pax ⁊ ſecuri
tas ſibi erit vt lupi et agni leones et
boues ſerpentes ⁊ hoies commorent̃
ſimul ⁊ comedant: neq̃ eis noceant q̃
in tēplo ⁊ ī mõte ſancto habitāt. Ex q̃
colligit̃ ꝙ oēs alij occident̃. Sed hoc
falſum eſſe oſtendit̃ his verbis. Hec
.66.a dicit dominꝰ: Celū ſedes mea: ter. ſca.
pe. m. ⁊c. et hoc tamen iudei carnalit̃
intelligunt. Ca. LXVI

f b Hec dicit dñs: Celū. Oñes ſā/
cti quorū conuerſatio in celis
eſt. vnde anima iuſti ſedes eſt
dei. Celū ſedes mea. Quaſi ne pute
tis h̄ ad lr̄am eē cõplenda. g Que
eſt iſta. Quaſi putatis me localē ⁊ in
templo tm̄ manentem. Sed que ē iſta
domus ⁊c. Ad quē

a ſ ſunt dñi: vel in eternū gaudebunt. ſ ore.
a rū cū eis. Eritq̃ anteq̃ clamēt a
a ſ clamātes corde. b ſ apoſtolis. ſ p̄dicanti bus: vel ꝓ aliquo rogantibus.
ego exaudiā: adhuc illis loquē/
a ſ qõ petierunt dando: miracula faciendo.
ſ ſermonē coꝝ ſignis cõfirmādo. b ſ ſaulus.
b c tibus ego audiam. Lupus ⁊ ag b
a ſ Ananias. b ſ fide credētiū: pane verbi dei.
ſ in aduētu chriſti. c ſ p̄dicatores corda au/ ditorum vomere p̄dicationis arantes.
d nus paſcentur ſimul: leo et bos c d e
a ſ ſ mul in eccl'ia. b ſ ſimplicē doctrinā cū ꝓ fundirate myſterij paſcent̃: ſicut quidā codices habent. c ſ leues infructuoſi. ſ impij tanq̃ puluis q̄ pro. v. a. f. t. ſ diabolo.
comedent paleas: ⁊ ſerpēti pul/ f g
a ſ vnde terrā comedes. b ſ agnis ⁊ bobꝰ.
e uis panis eiꝰ. Nõ nocebūt: neq̃ h
a ſ lupus ⁊ leo cõuerſi. b ſ eccleſia ī cõfeſſione chriſti q̄ eſt mons in vertice montium.
occident ī oī monte ſancto meo
dicit dominꝰ. Ca. LXVI

f Hec dicit dominus: Ce/ i
a ſ vbi volūtas mea fit. b ſ terre ni a p̄ate angeli quos ꝓpria vtute calcauit.
lū ſedes mea: terra aūt k
g ſcabellū pedum meoꝝ. Que eſt l
a ſ vt in ea includar.
iſta domꝰ quā edificabitis mihi
a ſ humilis ⁊ quietꝰ et tremēs ſermones meos.
et quis iſte locus quietis mee? m
a ſ quaſi nullus quia omnia ⁊c.
Omnia hec manꝰ mea fecit ⁊ fa/ n
ſ a me. ſ.
cta ſunt vniuerſa iſta: dicit dñs.

Nico.de lyra

qõ dicit̃ hic: Neq̃ generabūt in ꝯtur
batione: de generatione baptiſmali q̄
eſt per grām ſpūſſancti mētis quieta/
tiuā. a Eritq̃. Hic tertio ponit̃ re
tributio electorum q̄tum ad dei fami
liarem aſſiſtentiā. ⁊ mutuā charitatꝭ
concordiam. Q̄tum ad primū dicit̃:
Eritq̃ anteq̃ clament ego exaudiā.
clamor enī orationis eſt ꝓpter imple/
tionem deſiderij clamātis. ſācti vero
ī patria nihil volunt abſolute niſi qõ
deus vult: ⁊ idõ non orant niſi pro eo
ꝙ eſtimant deū velle. ⁊ ſic deus exaudit eos anteq̃ clamēt:
inq̄tum in ſua diſpoſitione immutabili iam eſt ordinatū q̄c/
quid ſimpliciter volunt ſeu optant. Secūdum ponitur ibi:
b Lupus ⁊ agnus paſcent̃ ſimul ⁊c. ſi hoc referatur ad ſta/
tum eccleſie militātis. patet ſentētia ex dictis ſupra. xj. ca. ex/
cepto quod hic additur. Et ſerpenti puluis panis eius. per
ſerpentem hic intelligitur diabolus qui ſub ſpecie ſerpentis
primos parētes decepit. Geñ. iij. Cuius panis. i. nutrimentū
ſunt homines vani ⁊ terreni in quibus delectat̃. qui nomine
pulueris deſignant̃. Si autē referatur ad ſtatū eccleſie triū/
phantis: eo ꝙ propheta ſemper tranſit de vno ſtatu ad aliū
⁊ econuerſo: ſic exponatur: Lupus. id eſt ille q̄ in mundo pri
us fuit rapax: ſed poſtea penituit bene viuēdo. c Et agnꝰ.
id eſt ille qui bene vixit in innocentia perſeuerādo. d Pa
ſcentur ſimul. quia in celeſti patria ſimul reficiūtur: vt Pau/
lus ⁊ Johānes euangeliſta ⁊ cõſimiles. e Et leo ⁊ bos. id
eſt rex vel princeps ſecularis ⁊ homo ruralis. f Comedēt
paleas. i. ſimiliter reficientur in patria: dum tamē ſint ſimiles
in meritis. Et ſi dicatur hic ꝙ per paleam nõ intelligitur con
uenienter refectio celeſtis. Dicendū ꝙ hic eſt metaphorica lo
cutio. vt ſatis patet ex p̄dictis. que non importat ſemp ſimili/
tudinē in oībus. ſicut chriſtus metaphorice leo dicit̃ Apoc.
v. Ecce vicit leo de tribu iuda. ꝓpter eius ꝯſtantiam ⁊ victo/
riam: ⁊ non q̄tum ad crudelitatē. ⁊ eodē modo tenet hic pro
pheta ſimilitudinē q̄tum ad refectionis vniformitatē: ⁊ non
q̄tum ad paleaꝝ vilitatē. g Et ſerpenti puluis panis ē. ex
ponat̃ vt p̄dictum eſt. h Non nocebunt ⁊c. illa enī ciuitas
celeſtis erit immunis a mutuo nocumento. ⁊ omnibꝰ modis
inuicem conſolabuntur.

In ca. lxv. vbi dicit̃ in poſtilla: Benedicet̃ ī deo. i. benedi/
ctione celeſti ſi in gratia perſeueret. Amen.

Additio.

Iſta dictio Amen: non legitur in ve. teſta.
dici in dei pſona aliqua affirmatiua annū/
ciantis ſeu ꝓmittentis: ſed ſolū in pſona hoīs ſupplicātis. vñ
Deutero. xxvij. Rñdit oīs populus amē. Et Hiere. xj. Et dixi
dñe. Amen. i. ſupplico vt ita fiat. ⁊ ſic
in alijs ſimilibus: ſed in euāgelio hec
dictio frequēter reperit̃ dici in pſona
chriſti ꝓmittentis ſeu annūciātis: vt
cum dicit̃: Amen dico vobis: ꝙ deno
tat ꝓmiſſiones ſeu aſſertiones a chri/
ſto factas fore veras ſeu fideliter iplē/
das. vñ xp̄s ꝓprie põt dici deꝰ amē: eo
ꝙ ipe ſolꝰ hanc dictionē frequētabat
ꝓmittēdo ſeu aſſerendo. ⁊ qr eiꝰ ſigni/
ficationem firmiter obſeruat implēdo
ꝓmiſſa: ⁊ ideo poſtq̃ ꝓpheta dixit ꝙ
nomia iudeoꝝ xp̄m non recipientium
dimitterent̃ in iuramentū ſcꝫ execrato
rium: eo modo q̄ dicit̃ Hiere. xxix. Et
aſſumet̃ ex eis maledictio oñi trāſmi/
grationi iudee q̄ ē in babylone dicen/
tium. Ponat te dñs ſicut ſedechiā et
achab quos frixit rex babylonis ī ig/
ne. ⁊ ſubiunxit: Ut ſerui dei vocarent̃
nomine alio. ſ. chriſtiani. Cõſequēter
dicit ꝙ deus etiā ſortiret̃ aliud nomē
ſcꝫ deus Amē: et hoc eſt qõ dic: Qui
eſt benedictus ſuper terram benedice/
tur in deo amen. qr omnis benedictio
gratie ſeu glorie nõ habetur niſi a deo
amen. ſ. chriſto. Similiter qui iurat in
terra debet iurare in deo amen: qr iu/
ramentū ptinet ad latriā. vnde Deu/
tero. vj. cū dixiſſet: Dñm deū tuū time
bis ⁊c. ſubdit: Et p nomen illius iura
bis. ⁊ ſic ex p̄dictis verbis ꝓpheta intē/
dit ꝙ oīs benedictio expectanda eſt a
deo amen. ſ. a xp̄o. et oīs latria debet̃
deo amen. ſ. ipi xp̄o qui dicit̃ deꝰ amē
rõne p̄dicta. Et nota ꝙ deus in ve. te.
ꝓmittebat bona ſpūalia ⁊ eterna im/
plicite: ⁊ tñ totaliter dabat: ſed chriſtꝰ
p̄dicta ꝓmiſſa impleuit. vnde ſuper il
lud Roma. j. Ex fide in fidem. glo. Ex
fide ꝓmiſſiõis: in fidē impletionis. ⁊
ideo deꝰ in ve. teſta. nūq̃ legit̃ dici de/
us amen ꝓpter coꝝ impletionē.

Replica.

In ca. lxv. vbi dr̄: Qui bñdictꝰ ē ſup ter/
ram bñdicet̃ in deo amē. vbi Burg. facit
vnā extortā expoſitionē dicēs hic amen eſſe debere cognomē
xp̄i: vt dicat̃ xp̄s deus amen ꝓprie: quia frequenter vtebatur
illo nomīe: vt patet in pluribus locis euangeliorū. Sed vide/
tur ironia imponere alicui nomē ex aliquo termino p loquelā
frequentato: ſicut frequēter p̄dicans de nomine ieſu p diſcho
los nominatꝰ fuit ieſita ironice. q̄d enī ꝓhibet hic amen acci/
pi ſignificatiue in ꝓpria ſignificatione ſine tali abuſiua expo/
ſitione. Poſtil. enī expoſitio valde rõnabilis eſt vſq̃ ad finē
huius libri. Ca. LXVI

i b Hec dicit dñs. Hic circa p̄dicta remouetur iudeorum fi
ducia falſa. ⁊ primo hec fiducia tollitur. ſecūdo ꝓphe/
ta ad ꝓpoſitum reuertitur. ibi: Audite verbum dñi. Circa pri
mum ſciendū ꝙ iudei in aduentu meſſie expectant templū re/
edificandū. in quo offerent̃ ſacrificia deo acceptiſſima. hoc re
mouet ꝓpheta. ⁊ primo confidentiam edificationis. ſecundo
dicte oblationis. ibi: Ad quem. Circa primum dicit in perſo/
na domini: k Celū ſedes mea. ⁊ terra ſcabellū pedū meo/
rum. non ē p hoc intelligendū ꝙ in deo ſint liniamēta corpis.
ſicut intellexerunt aliqui iudei. ⁊ etiā aliqui ſimplices chriſti/
ani: qui ꝓpter hoc dicti ſunt antropomorphite. vt habetur in
collationibus patrum collatione Iſaac. ij. ſed p hoc dat̃ intel
ligi ꝙ diuina eſſentia nõ eſt loco cõprehēſibilis. ideo ſubdit̃:
l Que ē iſta domus quā edificabitis mihi. i. quā creditis in
futuro edificari ꝓ meo cultu. q. d. in hoc fruſtra ꝯfiditis.
m Et q̄s iſte locꝰ quietis. al's requietiõis mee? q. d. nõ q̄eſco
niſi in meipſo: qr in ſeipo pfecte beatꝰ eſt. n Oīa h̄ ⁊c. q. d.
iſtis nõ indigeo: ſꝫ ecõuerſo indigent ꝯſeruatione mea: aliter
redigerent̃ in nihilū. ſicut ex nihilo facta ſunt.

Ad quem

a Ad quē autē reſpiciam niſi ad ⁊c. Ablato altari tēploq; terreno quod humana manus cōſtruxit: recte auferuntur victime iudeorum ne forte dicerent: Non tam ſumus ſtulti vt deum putemus hoc loco poſſe concludi: ſed in ſeparato ad gloriſicanduz deo loco victimas immolamus ſicut in lege precipit᷑. b Qui immolat bouē ⁊c. Quaſi: ſacrificiū veſtrū non placet mihi poſt immolationem veri ſacrificij ī cuius vmbꝛa illa ſa†crificia cōceſſi vobis: ⁊ ne immolaret᷑ idol.

† 1.q.1.c.p eſaiam.

B c Canem. De quo p moyſē: Deu.23.c nō offeres ī domo dei tui mercedem meretricis: neq; p̄ciuz canis. Et bene canis et meretrix copulant᷑: quia ſimilit᷑ libidinantur. d Elegerūt. Nō mea volūtate ex quo verus agnus immolat⁹ ē. Vñ: 1.Coꝛ.5.c Paſca noſtrū īmolat⁹ ē xp̄s. e Et que timebāt. Romāos. Job.11.f vnde: Venient romani et tol. no.lo. ⁊ gentē. Vel famem: peſtem: captiuitatem. f Odientes vos ⁊c. Quia de mundo nō eſtis: qꝛ in me creditis: qꝛ nomen meū habetis a chriſto chriſtiani dicti. Ibidē.9.c vnde: Jam enim cōſpirauerant iudei vt ſi quis confiteretur chriſtum extra ſynagogaz fieret. C g Gloriſicetur. Quaſi appareat glorioſus qui eſt leticia veſtra: vt credam⁹ vobis qui modo vilem ⁊ abiectum predicatis. Jn die iudicij cum venerit in gloria ſua cū po. mag. ⁊ ma. ⁊ virtute. Vel etiam in preſenti. vnde ſubdit᷑: Vox populi.

Joſephus b Vox populi de ciuitate ⁊c. Joſephus. Adueniente romano exercitu ſm Jo. diuiſi ſūt iudei in tres ptes de principatu contēdentes. Alij ſibi aliū principē p̄ponētes. Pars aūt populi ⁊ ſacerdotū tenebat tēplū. arcē 𝔵o et

regiā

a ſ q̄ſi hec ḋes ⁊ ſedes mea: nō illa quā putatis: de qua: Tēplū dei ſanctū eſt quod eſtis vos.

a Ad quē autē reſpiciā niſi ad pau a

a ſ hūilē ſpū: beati paupes.ſ. ⁊ alibi: Coꝛ contritū ⁊ hu.d.⁊c. ſ ꝓ peccatis ſuis ⁊ alioꝝ.
b ſ Beat⁹ vir q̇ timet dñz. ſ Initiū ſapie ti.do.

perculū ⁊ cōtritū ſpū ⁊ trēmentē b

a ſ miſericoꝛdiaz volo ⁊ non ſacrificiū.

b ſermones meos? Qui immolat c

a ſ in ſacrificio. b ſ quod ꝓhibitum eſt.

bouem: quaſi qui īterficiat virū: d

q̇ mactat pec⁹ quaſi q̇ excerebꝛet e

ſ ſm legem.

c canē† Qui offert oblationē qua/ f g

a ſ quod contra legem.

ſi qui ſanguinēm ſuilluz offerat.

a ſ vt offerat quod lex p̄cipit.

Qui recoꝛdatur thūris quaſi q̇ h i

a ſ lauder veneretur. b ſ ſupꝛadicta.

d benēdicat idolo. Hec omnia ele/ k

a ſ ꝓpꝛio arbitrio. b ſ non dei.ſ.q̇ ē via.
c ſ in his.ſ. que abominari debuerant.

gerūt ī vijs ſuis: et ī abominatio l

a ſ animalitas non ratio. b ſ quia ſui magis q̄ȝ dei amatoꝛes.

nibus ſuis ānima eoꝛuz delectā/ m

a ſ ꝑmiſſione. b ſ demonū ⁊ romanoꝝ q̇b⁹ illudantur. ſ ſcȝ illuſoꝛes diabolū antichꝛiſtū malos pꝛincipes ſacerdotes ſcribas ⁊ phariſeos.

ta eſt. Unde ⁊ ego ēligam illūſio n

e nes eoꝛū: et que timebant addu o

a ſ Venite ad me o.q̇ la. ⁊ o.e. ⁊ e.re.vo. ⁊ penitentiam agite. ſ eos. ſ ex eis.

cam eis. Quia vōcaui et nō erat p q

a ſ vt ſupꝛa obediendo imitādo. ſ idem.

qūi reſpōderet: locutus ſū ⁊ non r

a ſ exaudierunt. b ſ aperte malum ſuum ſicut ſodoma pꝛedicauerunt.

audiērūt. Fecērūtq; malū in ocu s

a ſ erroꝛē. b ſ barrabā. c ſ ꝓpheta ad apl̄os.

lis meis: ⁊ q̄ nōlui elēgerūt. Aū/ t

a ſ reuerētes ⁊ venerātes.

dite verbū domini: qui trēmitis v

a ſ iudei ſm carnem.

ad verbū eius. Dixērunt fratres x

f veſtri odiētes vos: ⁊ abijcientes y z

g pꝛopter nomen meū. Gloꝛificet᷑ a b

ſ veſter. a ſ ipſum in ipā maieſtate.

dñs: et vidēbimus ī leticia vr̄a: c

a ſ qui talia loquunt᷑. b ſ quis.
ſ doloꝛis ⁊ planctus.

h ipi āūt confundent᷑. Vōx populi d e

a Ad quē aūt ⁊c. Hic ꝯſequēter remouet᷑ confidentia ſacrificioꝝ. Circa qd̄ ſciendum ꝙ ſacrificia veteris legis ex duobus fuerunt accepta. vnum erat deuotio ⁊ obedientia offerentium: eo ꝙ deus talia pꝛeceperat offerri. ⁊ ſm hoc motus voluntatis interioꝛ ad obediendum deo erat pꝛincipaliter deo gratus. ⁊ q̄ȝtum ad hoc dicitur: Ad quem autem reſpiciam niſi ad pauperculum ⁊c. id eſt ad vere humilem. b Et trementem ſermones meos.i. vere obediētem qui reformidat tranſgredi verba mea etiā in minimis. Aliud erat fides offerentium. ſacrificia enim illa fuerunt quedam ſigna oblationis chꝛiſti future in cruce. ⁊ ideo talis oblatio erat q̄dam pꝛoteſtatio huius fidei. oblatio autem chꝛiſti in cruce iam tranſijt in pꝛeteritum. ⁊ ideo oblatio talium ſacrificioꝝ poſt publicationē euangelij eſt moꝛtifera. ſicut ſi quis vellet pꝛoteſtari ꝙ chꝛiſtus ſit venturus: q̇ iam venit. et hoc eſt qd̄ dicitur hic: c Qui immolat bouem quaſi qui interficiat virum. iſtud ſemper fuit pꝛohibitum ⁊ illicitum. ⁊ codez modo offerre tale ſacrificium poſt euangelij publicationem. d Qui mactat pecus.i. capꝛam vel ouem. de iſtis enim tribus ſpeciebus animalium.ſ. bouis capꝛe et ouis fiebant ſacrificia veteris legis. ſicut dictum fuit plenius ſup Leuit᷑. e Quaſi qui excerebꝛet canem. reputabatur enim canis tāte vilitatis: ꝙ non ſolum erat animal īmundum ad īmolandum et comedendum: ſed etiam ad redimenduz. pꝛimogeni†tum enim aſini lȝ non offerretur: tamē redimebat᷑ oue. Exo. xiij. Non autem pꝛimogenitum canis: ſed excerebꝛabat᷑. † Exo. f Qui offert oblationem. de terrenaſcentibus vt de pane: vino: oleo: ⁊ thure. g Quaſi qui ſanguinez ſuil. offerat. qd̄ erat abominabile coꝛam deo. tum qꝛ ſus eſt animal imūdum ſm legē. tum qꝛ idolatre in ſuis ſacrificijs tali ſāguine vtebant᷑. vt patet. j. Machab. j. h Qui recoꝛdat᷑ thur᷑. id ē oblationis tymiamatis. i Quaſi q̇ be.i. offerat idolo. accipit᷑ enim h̄ benedictio ꝓ oblatione vl᷑ exenio. ſicut d̄r j. Reg᷑. xxv. Accipe bñdictionē quaȝ attulit famula tua ⁊c. k Hec oīa elegerūt in vijs ſuis dimittentes vias euāgelij. l Et in abominatiōib⁹ ſuis.i. in talibus oblationibus deo abominabilib⁹. m Aīa coꝛum delectata eſt. non quia modo offerāt talia ſacrificia cū offerre nō ſit eis licitū niſi in tēplo qd̄ erat in hieruſalē quod ē deſtructum. ſed qꝛ ſperant talia delectabiliter exercere ī aduētu meſſie: vt dictū ē. Poteſt etiam hoc referri ad tēpus qd̄ fuit poſt publicationē euangelij in hieruſalē ꝑ apoſtolos vſq; ad deſtructionē templi: qꝛ illo tēpoꝛe offerebant ſacrificia etiā tp̄e obſidionis ciuitatis ꝑ Tituȝ. vt dicit Joſephus libꝛo. vj. de iudaico bello: ꝙ ſacerdotes offerentes ſacrificia in altari holocauſtoꝝ aliq̄n interficiebantur lapidib⁹ machinaꝝ. Joſeph. n Unde ⁊ ego eligaȝ ⁊c. fruſtrādo eos ſua fiducia. o Et q̄ timebāt adducā eis. ſcȝ deſtructionē tēpli ⁊ ciuitatis. ſi referat᷑ hoc ad tempus īmediate p̄dictum qd̄ p̄ceſſit tēpli deſtructionē. ſi aūt referat᷑ ad tēpus ſequēs h̄ exponēdū ē de deiectione ⁊ oppꝛobꝛio. ⁊ alijs malis tēpoꝛalib⁹ in q̇b⁹ ſunt ⁊ erunt. q̄ timent iudei ⁊ timuerūt. ⁊ cauſa boꝝ maloꝝ ſubdit᷑. cū d̄r: p Quia vocaui eos ad fidē in ꝑſona ꝓ̄ꝛia eis p̄dicādo. ⁊ ꝑ apl̄os ⁊ coꝝ ſucceſſoꝛes. q Et nō erat q̇ reſpōderet. qꝛ pauci cōparatiue hanc p̄dicationē receperūt. r Locut⁹ ſū ⁊c. repetitio ē eiuſdem ſnīe ad maioꝛē exaggerationē. s Fecerūtq; malū ⁊c. qꝛ iudei vſuris rapinis ⁊ ſoꝛtilegijs ſūt valde intenti cōiter. t Audite. Remota falſa fiducia iudeoꝝ. h̄ ꝓpheta reuertit᷑ ad ꝓpoſituȝ: qd̄ ē deſcribere duplex dei iudiciū a p̄ncipio ca. lxiiij. vſq; ad finē libꝛi. vt dictuȝ fuit ibidem. Et diuidit᷑ reſiduū hui⁹ capituli ī tres ꝑtes. qꝛ pꝛimo ꝓpheta deſcribit aliq̄ ꝑtinentia ad iudiciū diſcretiōis. ſcd̄o aliqua ꝑtinentia ad iudiciū retributiōis. ibi: Letamini. tertio aliqua ꝑtinentia ad vtrūq;. ibi. Et mittā. Circa pꝛimū ſciēdū ꝙ iudiciū diſcretionis ē quo aliq̇ iudei vocati ſūt ad fidē alijs in ſua infidelitate dimiſſis iuſto dei iudicio. lȝ nobis occulto. pꝛimo ergo tāgit᷑ iudiciū diſcretiōis q̄ȝtum ad dimiſſos. ſcd̄o q̄ȝtum ad vocatos. ibi: Anteq̄ȝ. Circa pꝛimū ſciendū ꝙ iudei ī infidelitate ꝑmanētes fuerūt valde moleſti credentib⁹ vt patet in actibus apoſtoloꝝ in multis locis. ⁊ hoc eſt quod dicitur hic: Audite verbum domini vos apoſtoli ⁊ alij credentes. v Qui tremitis ad verbū eius. tanq̄ȝ vere humiles ⁊ obedientes. x Dixerunt fratres veſtri. id ē iudei in infidelitate obſtinati. y Odiētes vos. interius in coꝛde. z Et abijcientes.i. exterius ingerentes ꝑſecutiones in coꝛpoꝛe. a Pꝛopter nomen meū.i. qꝛ confitemini me tanq̄ȝ verum chꝛiſtum. b Gloꝛificetur dñs. iſtud dicebant ironice de chꝛiſto. vnde: Et ipi in cruce pēdēti dicebant Matth. xxvij. Alios ſaluos fecit: ſeipſum non poteſt ſaluum facere ⁊c. c Et videbimus ī leticia veſtra. q̄ſi diceret: finis veſtre credulitatis non erit vobis ad leticiam. ſed magis ad triſticiam ⁊ confuſionem. ſed quia accidit contrarium. ideo ſubditur: d Ipſi autē confundentur. ſcȝ in deſtructione ciuitatis et templi per romanos facta poſt moꝛtem chꝛiſti. ideo ſubditur: e Vox populi ⁊c. clamātis in eius deſtructione.

Vox de

V regiā domū ꝑs ppli ꝛ ꝓncipū: reliquaꝫ vo ciuitateꝫ tertia ꝑs ꝛ maxie vulg⁹. Pugnabāt ergo ꝛ extra cōtra hoſtes: ꝛ intra cōtra ciues. Romanis ergo vr/ bē irrūpentib⁹ audita eſt vox ppli plā/ gēt' de ciuitate: vox ſacerdotū ꝛ q̄ cū ipiſ erāt de tēplo. vox etiaꝫ dñi audita eſt i romanis exultā tibus q̄ etiā nu/ tu dei venerunt reddētis re. ini. ſ. iudeis. ſ. per romanos.

a Anteq̄ꝫ par. ꝛc. nō paulatim ſed nec multo tē pore vt ppl's in/ deoꝝ creuit ec/ cleſia: ſed ſtatiꝫ mund⁹ cōcepit audita predica/ tione et peperit maſculum queꝫ pharao ꝛ hero/ des conabāť oc cidere: q̄ in moy ſe ꝛ in xp̄o ſalua tus ē in egypto. Abraā q̄ꝫ ꝛ iſa/ ac maſculos ha/ buere filios. Ja cob inter mltos filios vnā ge/ nuit ꝑ qua mul ta ſuſtinuit. Pe perit ergo ſion. i. reliq̄e iſrľ maſ/ culū. i. xp̄m q̄ in toto orbe gene/ rať ſimľ qđ nul lus audiuit: nul la hiſtoria nar/ rauit vt alicui⁹ doctrina oēs ſil' crederēt natiōeſ ꝛ de diuerſis gē tibuſ vna fieret.

.13.c. Vñ: Adorate in ꝯſpctū ei⁹ vniũ/ ſi fines terre. Et

3.64. dđ inq̄t: Spes omniū finiū ter/ re ꝛ in mari lon.

b Maſculū po pulū fortē. de q̄

o.8.g Stephanus: Paul⁹ qui dicit: Quis nos ſeparabit a charitate xp̄i? c In die. Apľi filios ſuos tanq̄ꝫ vna die et ſimul genuerunt: q̄ꝛ in xp̄o qui lux ꝛ di es: ꝛ in vnitate fidei. d Si ego ꝛc. Quaſi ego q̄ oēs creaui hoīes ex nihi/ lo: creabo mihi ex omnib⁹ gentib⁹ eccle ſiā vnā q̄ edificať de viuis lapidibus. e Letamini. o angeli: o apľi triſtes de ꝑditiōe iudeoꝝ infideliū. Letamī cōſo lati de fide ꝛ ſalute gentiū de quib⁹ edi ficať eccľia. f Et ſugatis. Fidē ſim pliciū ꝛ oꝑa bōa inde delectati. Fides credentiū lac et cib⁹ eſt p̄dicatoꝝ. vñ:

.4.d et xp̄s: Ego cibū habeo mādicare quē vos neſcitis. Et ſugatis ꝛ re. ꝛc. Pu erpera que genuit maſculū nō caret a/ bundantia lactis in educatione gen/ tis et paruuloꝝ qui ſimul nati ſūt vt p̄/ beret eis duo vbera veterľ ꝛ no. teſ. Et

q̄ notādū

a ſ audita eſt. b ſ ſacerdotū. c ſ exultariōis in romanis. ſ audita eſt.

de ciuitate vox de tēplo vox do

a ſ ꝑ morte patriarchaꝝ ꝓphetaꝝ et ipius xp̄i. ſ iudeis. ſ. qui olim filij. ſ iudeis ꝑ romanos. ſ iudeis pro impietate ſua damnatis.

mini reddentis retributionē ini

a ſ maria. ſ primitiua eccleſia.

micis ſuiſ. Anteq̄ꝫ parturiret pe

a ſ idem. ſ quaſi inſperate citiſſime. b ſ marie ſ primitiue eccleſie.

perit: anteq̄ꝫ veniret partus ei⁹

a ſ pater. ſ gēuit ſine tp̄e. ſ vna die tria milia. alia. v. qui ante potuerūt mori q̄ꝫ a fide chriſti ꝛ charitate ſeparari. b ſ fortē filiū ꝑ quē omnia facta ſunt et ſubſiſtunt.

peperit maſculū† Quis audiuit

ſ vt anteq̄ꝫ parturiat pariat: cū naturaliť par/ turitio partū p̄cedat: et in tā breui ſpatio gignat tot milia hominum.

vnq̄ꝫ tale: et q̄s vidit huic ſiľe?

a ſ ſemel tanq̄ꝫ omnia ſit in lucem fuſura. b ſ quam illuſtrat ſol iuſticie.

Nunquid parturiet terra in diē

a ſ Filioli mei quos iterꝫ parturio dōec xp̄s for/ metur in vobis. b ſ tota.

vna: aut parietur gēns ſimul: q̄ꝛ

a ſ quaſi multo labore genuit in fide. b ſ apľi c ſ ſpirituales.

parturiuit et pepit ſion filios ſu

a ſ ſimile qui plan. au. non audiet. b ſ carnaliť

os? Nunquid ego q̄ alios pare/

a ſ ſpiritualiter filiū coeternū et alios ſpūales. Vñ: Dedi eis poteſtatē filios dei fieri.

re facio ipe nō pariā diē dñſ? Si ego qui generationē ceteris tri/

a ſ quaſi mirū erit.

buo ſterilis ero ait dñs de⁹ tu⁹?

a ſ que edificatur ex viuis lapidib⁹. ſ celeſti et eccleſia preſenti. b ſ in fide filioꝝ eius.

Letami cū hierusalē ꝛ exultate i

a ſ ex gentibus collecta.

ea oēs qui diligitiſ eā. Gaudete

a ſ vero. b ſ de ꝑfidia iudeoꝝ. ſ beati qui lu gent q̄m ipſi conſolabuntur.

cū ea gaudio: vniūſi qui lugetis ſuper eaꝫ: vt ſugatis ꝛ repleami

a Vox de templo. ſ. ſacerdotū quādo tēplū fuit cōbuſtū: ꝛ ipſi fuerūt occiſi de p̄ce/ pto Titi: dicentis iuſtum eſſe ſacerdotes cū tēplo perire. b Vox dñi. i. romanoꝝ ex victoria exclamantiū: vt dicit Joſephus libro de iudaico bello. ꝛ dicit vox eoruꝫ vox dñi: q̄ꝛ in illa victoria fuerūt inſtrumēta dei ꝛ miniſtri. c Reddētis retribu/ tionē. i. debitā penā. d Inimicis ſuis. i. iudeis qui ei⁹ mortē ꝓcurauerūt. Joſeph⁹ de iudaico bel lo.

e Anteq̄ꝫ. Hic agiť de iudicio diſcretiōis q̄ꝫtū ad vocatos ad fidē: ꝛ q̄ꝛ xp̄s eſt caput fideliū. ideo primo agiť de natiui tate xp̄i: ſcđo de natiuitate fideliū in regeneratiōe baptiſma li. ibi: Nūquid parturiet. Circa p̄mū ſciēdū q̄ parſ iſta ab hebreis antiq̄s ꝛ etiā a modernis cōmuniť exponiť de nati/ uitate chriſti: ꝛ q̄ debeat ſic ītelligi patet ꝑ trāſlationē chal daicā apud hebreos autenticā: que vbi hic habem⁹: Ante/ q̄ꝫ parturiret peperit: anteq̄ꝫ vēiret ꝑtus ei⁹ pepit maſculuꝫ. ſic habet: Adhuc nō erat ei veniēs anguſtia redimeť: ꝛ ad/ huc nō veniet ei tremor ex dolorib⁹ ꝓpter partū: reuelabitur rex meſſias. dicūt igiť iudei moderni q̄ eadē die qua fuit de ſtructū templū ꝑ romanos: nat⁹ fuit rex meſſias: ſed adhuc nō liberauit iudeos de captiuitate: q̄ꝛ adhuc nō habuit licē/ tiam a deo ꝓpter eoꝝ pctā: ſed ſtatī cū habuerit exequeť. et ideo expectāt eū ventuꝝ. ſ. ad ſuā liberationē ſicut fili⁹ reg' natus adhuc magno tp̄e expectať ad regnandū. Sed pōt q̄/ ri ab eis: vbi ſtetit tātū tp̄is: q̄ꝛ a deſtructiōe tēpli vſq̄ꝫ nunc fluxerunt anni. M. cclj. quia tēplū fuit cōbuſtū anno a paſ/ ſione dñi. xlij. ꝛ mō currit annus dñi. M. ccc. xxvij. Ad hoc † Die.13.c aūt rñdent varie: q̄ꝛ aliq̄ dicūt q̄ eſt cū angelis: ſiē fuit Mo yſes. xl. dieb⁹ ꝛ. xl. noctib⁹ cū angelo q̄ loquebať ei in ꝑſōa dñi: Act. vij. Alij vero dicūt q̄ ipē eſt rome in porta ſedens cū paupib⁹ ꝛ leproſis: allegātes ad hoc illđ Eſa. liij. Et nos vidimus eū quaſi leproſū a deo ꝑcuſſū ꝛ humiliatū. ꝛ intelli gitur de xp̄o etiā ſm hebreos: vt dictū fuit ibidē. Alij dicūt q̄ vadit ꝑ mundū in pauꝑtate ꝛ afflictiōe ad ſatiſfaciendūꝫ ꝓ pctis iudeoꝝ. Sed iſte rñſiones ꝛ cōſimiles ſat' apparent friuole ꝛ falſe ex eoꝝ variatiōe. Jtē ſm eos meſſias eſt pur⁹ hō: vt ptꝫ ex dictis: ꝛ q̄ꝛ reputāt eū hominē puꝝ: ꝛ ꝑ ꝯñs hꝫ ſenectutē ꝛ corruptionē annexā. ꝛ iō nulla apparētia ē q̄ tā/ diu vixerit. Jtē extorte exponūt lrāꝫ iſtā: Anq̄ꝫ parturiret pepit. q. d. dū ꝑturiret. ſ. iudea vľ ciuitas hieroſolymitana ſē tiēs dolorē de ciuitat' ꝛ tēpli deſtructione: pepit ſaluatoreꝫ. ſ. meſſiā: dicēdo q̄ eadē die fuit dicta deſtructio ꝛ meſſie nati uitas: q̄ꝛ iſta dictio anq̄ꝫ ſꝑ denotat tp̄is anteceſſionē. ꝛ ideꝫ eſt de dictione hebraica hic poſita. ſ. betherē: q̄ ſꝑ ſignificat in anq̄: ꝛ nūq̄ꝫ ſignificat dū vľ q̄ñ. igiť accipiēdo id qđ eſt ve/ rū in hoc dicto hebreoꝝ. ſ. q̄ iſte paſſus ītelligēd⁹ eſt ad lrāꝫ de natiuitate meſſie. i. xp̄i. ꝛ dimittēdo id qđ ē falſū: ſic expo niť ſꝫ vitatē: Anteq̄ꝫ ꝑturiret pepit. i. anq̄ꝫ btā virgo Ma ria dolorē ꝑt⁹ ſentiret pepit: q̄ꝛ ſiē v̄go ꝯcepit: ita ſine dolo/ re pepit. f Anteq̄ꝫ veniret ꝑt⁹ ei⁹. i. dolor ex ꝑtu: ꝛ ē repli catio eiuſdē ſnīe ad maiorē exp̄ſſionē ꝛ ꝯfirmationē.

g Quis audiuit vnq̄ꝫ ta. ꝛc. q. d. null⁹: q̄ꝛ ſiē nulla alia vir go ꝯcepit: ita nec ſine dolore pepit. h Nūq̄d ꝑturiet ꝛc. Hic ꝯñr agiť đ natiuitate fideliū ꝑ regenerationē baptiſma lē: q̄ꝛ poſt reſurrectionē ꝛ aſcenſionē xp̄i fideles breui tp̄e fu erūt valde multiplicati: vt apparet in Actib⁹ apľoꝝ ī pľib⁹ locis. ꝛ in legēdis apľoꝝ alioꝝq̄ꝫ xp̄i diſcipuloꝝ: ita q̄ viuē te Petro fuit fides publicata in omnib⁹ ꝑtib⁹ terre habita bilis: ſicut fuit dictū plenius ſuꝑ illud pſ. xviij. In omnem terrā exiuit ſonus eoꝝ ꝛc. ꝛ hoc ē quod dicitur: Nūq̄d par/ turiet terra in die vna: id eſt tempore breui. ꝛ dicet: Partu/ riet. ſ. eccleſia primitiua que fuit in afflictione ꝛ ꝑſecutione multa i Aut parietur gens ſimul. id eſt gētiles de omnibus partib⁹. k Quia parturiuit ꝛ peperit ſi/ on. id eſt eccleſia ſic nominata: vt dictū eſt ſupra ca. ij. l Filios ſuos. in chriſto re generatos: et quia talis multiplicatio repentina facta eſt virtute diuina. ideo ſubdi tur: m Nunquid ego qui alios parere facio: id eſt fecunditatē naturalē omnib⁹ tribuo. n Ipſe non pariam dicit dominus. multiplicando fideles dicto modo: quaſi diceret: immo ſic faciam. ideo ſubditur: o Si ego qui generationē ꝛc. re/ plicatio eſt eiuſdem ſententie ad maiorem affirmationem. Aliqui auteꝫ doctores ca tholici exponunt hoc de eterna generatione filij a patre ſcđm naturam diuinam: ſed hec expoſitio videtur magis myſtica q̄ꝫ litteralis. p Letamini cum hieruſalē ꝛ exultate in ea. Hic cōſequenter agitur de ꝑtinentibus ad iudiciū retributions: et primo retributionis bonorū. ſecūdo maloꝝ ſiue reproboꝝ. ibi: Et cognoſceť. Circa primū diciť: Letamini cum hieruſalē. i. cum eccleſia militante ad triūphantem trā/ ſeunte in finali iudicio. q Omnes qui diligitis eam. id eſt habentes veraꝫ ꝛ fir mam charitatē. r Gaudete cū ea gaudio. replicatur gaudiū propter duplicem le ticiā tunc perfecte habendā. ſ. interius ꝛ exterius ex gloria anime ꝛ corporis.

s Vniuerſi qui lugebatis ſuꝑ eā. i. afflictionibus tyrannorū: ꝛ maxime antichri/ ſti. t Et ſugatis ꝛ repleamini ab vberib⁹ conſola. ei⁹. tot verba cōſolatiua ꝛ af fluētie boni expreſſiua poniť hic: ad deſignādū excellētiā retributionis celeſtis q̄ excedit nr̄am apprehēſionē: ſiē dictū eſt. ſ. lxiiij. Ocul⁹ nō vidit de⁹ abſq̄ꝫ te q̄ p̄para

D

notandū ꝙ paruuli lacte cõſolationis in/
digent quaſi adhuc in carne verſãtes: qui
vero poſt lac cõſolatiõis ad ſolidū cibum
ꝓfecerũt affluẽt delitijs veritatis ⁊ ſciẽtia
omnimode glie. a Ut mulgeatis. San/
cta eccl'ia in omnibꝰ vna in alijs habet lac
ſimplicẽ.ſ. fidẽ ⁊ operationẽ. In alijs afflu
it omnimoda glia charismatū.ſ. abũdãtia
⁊ diuinitatis ſciẽtia ⁊ hũanitatis xp̄i. Sã/
cti igitur p̄dicatores in omnibꝰ delectant̄
tanq̄ȝ carpẽtes ab alijs hoc: ab alijs illud.
b Ad vbera por. ab apoſtolis ⁊ p̄dicato
ribus ad dona ſpũſſan. vel ad doctrinã ve
teris ⁊ noui teſ. Quod enĩ predicãt operi/
bus monſtrãt: vt ſic auditoribus ducatuȝ
p̄beãt. c Blãdient̄ vos. ſuſtẽtãtes lac. ſic
Ro.12.a ille qui dicit: Obſecro vos fratres ꝑ miſe/
ricordiã dei vt exi. cor. v. hoſtiã vi. ſanc. et
1.Pe.2.b deo pla. Et obſecro vos tanq̄ȝ ad. ⁊ pere.
d Quõ ⁊c̄. Omnipotẽs deꝰ tanq̄ȝ miſe/
ricors ⁊ miſerator: mõ aquile: mõ galline:
mõ matri blãdienti ſe cõparat: vt vos ſal/
tẽ blanditijs alliciat. Sicut etiã aquila in
rupibus in acceſſis nidũ parat: ne acceſ/
ſus alicui pateat. Et in medio ametiſtũ la/
pidẽ qui omnia venena fugat ſ̄ȝ phyſicoſ:
ꝓpter ſerpentes arcẽdos: et quedã alia ſe/
creta nature collocat. Sic ipſe in cordibus
Dañ.2.g nr̃is lapideȝ .i. fidẽ ſuã ponit.ſ. ſeip̄m q̄ eſt
lapis abſciſus ſine manibus de mõte quo
omnia venena diaboli fugãtur. Aquila eĩ
plus omnibꝰ beſtijs et iumẽtis pecudibꝰ
aĩibuſq̄ȝ fetus diligit vt aiunt q̄ de animã
tium ſcripſere naturis. e Uidebitis. o
apoſtoli multitudinẽ venientiũ ad fidem.
Et gaudebit cor veſtrũ de ſalute illoꝝ: ⁊ oſ
E ſa veſtra virtuteſ germinabũt in alioꝝ cor
dibus fructus bone voluntatis ⁊ opatio/
nis. Sicut enĩ corpꝰ oſſibꝰ: ita aĩa ſuſtẽta/
tur virtutibꝰ. f Et oſſa vr̃a in die iudi
cij corpa vr̃a reuiuiſcẽt in ĩmortalitate: vt
ſicut corpe ⁊ aĩa in p̄ſenti vita deo ſeruiui/
ſtis: ſic corpe ⁊ aĩa p̄mia recipiatis.
g Cognoſcet̄ in iudicio. In iudicio: ſcȝ
bonis ſuauis et mitis: impijs vltor ⁊ fort̃
cognoſcet̄ filius: qui patris manꝰ ꝑ quem
omnia operatur. h In igne. qui eternꝰ
erit malis quos inuoluet: ⁊ ducet ad ſup/
pliciũ eternũ quo purgabitur quod in bo
nis erit purgandum. i Quadrige. cur
rus: q2 tũc triũphaturꝰ: ⁊ oẽs aduerſarios
debellaturꝰ: nõ ꝙ egeat miniſterio angelo
rũ. k In igne do. In iudicio. Ut diſcre/
tio eiꝰ ⁊ iuſticia mõſtrat̄ dũ bonos a malis
diuidit iuſto iudicio nõ potẽtia. l Gla/
Amos.9.c dio. Sẽtẽtia. vñ Amos: Gladio dei pibũt
oẽs pctõres terre. Dñ enĩ reddet vnicuiq̄ȝ
q̄ꝺ meret̄: oẽs cognoſcẽt illũ iuſtũ iudiceȝ
⁊ laudabũt eiꝰ iudiciũ. m Qui ſãctifi/
cabant̄. opinione ſua in fontibꝰ et baptiſ/
matibus que ſibi ĩ locis amenis parabãt:
vbi et luxuriabant̄ libentius vt ſtatim ſe
mundarent et abluerent tanq̄ȝ ſic munda/
ri potuiſſent. Ibi ante idola luxuriabant̄
cũ maſculis et feminis more canũ. Et hoc
eſt: poſt vnã intrinſecus .i. retro quod tur
pe eſt dicere: ſed tñ dicit̄ ad confuſionẽ eo/
rum qui nec erubeſcunt facere. Qui ſan
ctificabant̄. poſſumus ſ̄m tropologiã di/
cere omnes voluptatis magis q̄ȝ dei ama
tores dicere ſanctificari in hortis ⁊ in limi
nibus ſ̄m Rxx. q2 in myſteria veritat̃ nõ
valẽt ĩtroire ⁊ comedere cibos pietat̃: q2
nõ ſũt ſcĩ corpe ⁊ ſpũ. Nec comedũt carnẽ
1.Cor.5.c xp̄i vt habeãt vitã eternã: Et eĩ paſca nr̃m
ĩmola. ẽ xp̄s. q̄ nõ foris ſ̄ in vna domo ⁊ ĩ/
Leui.4.a tus comedit̄. n In hort̃. nõ ſacrificio vi
tule rufe ſicut p̄cipiebat̄ in lege.
Ego aũt

ſ duobꝰ teſtamẽt̃. vñ trahit̄ doctrĩa ſimpli
ciũ quaſi lac infantiũ: vñ et ipſa cõſolatur:
vel donis ſpiritusſancti.
ab vberibus cõſolatiõis eius:
a ſ ſimplicium fidem. ſ ſic.
a vt mulgeatis et delitijs afflua
a ſ fide virtutibꝰ operibꝰ: cognitione diuini/
tatis et humanitatis chriſti.
tis ab õmnimoda gloria eiuſ.
a ſ extructa per apoſtolos eccleſia. ſ infũdã
Quia hec dicit dñs: Ecce ego
a ſ a iudeis a me declinantibꝰ. b ſ hierl'm.
c ſ abundantiã ſanctiſpũs: quo pacificamur
deo et angelis. ſ flumis ĩpetꝰ le.c. dei. et flu
mina de ventre eiꝰ flu. aque viue.
declinabo ſup eã quaſi flumen
a ſ velociſſimã fide. vñ: In auditu auris obe
diuit mihi. vnde glioſe gẽtes ſũt.
pacis: et quaſi torrentẽ inun/
a ſ delectari.
dantẽ gl'iam gentiũ quã ſugẽ/
a ſ o gentes crediture.
b tis. Ad vbera portabimini: et a
a ſ o apoſtoli.
c ſup genua blandiẽtur vobis.
d Quõ ſi cui mater blãdiat̄: ita
a ſ et plus. vnde: et ſi illa obli. fue. ego tñ nõ
obli. b ſ ĩ p̄ſenti. vnꝺ. vobiſcũ ſũ vſq̄ȝ ad cõſũ
mationẽ ſcl'i. c ſ celeſti.
ego cõſolabor vos: ⁊ ĩ hierl'm
a ſ preſentia mea. b ſ o fideles in eterna be
atitudine deũ videbũt. ſ. ſicuti eſt. vñ: Beati
mũdo corde: q̄m ipſi deũ videbũt. c ſ gaudi
um vr̃m nemo tollet a vobis. ſ ſine fine.
e ꝯſolabimini. Uidebit̃ ⁊ gau/ b c
f debit cor vr̃m: et oſſa vr̃a qua d e
a ſ hyeme mortua: vere rediuiua. b ſ in die
iudicij vel hic.
g ſi herba germiabũt. Et cognõ f
a ſ potẽtia: opatio. vnꝺ ad pharaonẽ ꝑ Mo
yſen: Manꝰ dñi ſup te et ſup pplm tuũ.
b ſ quibꝰ dicet: Uenite benedicti pa. mei.
ſcet̄ mãnꝰ dñi ſeruis eiꝰ et indi
ſ demonibꝰ: iudeis: opibꝰ reprobis: q̄bus di
cet: Ite maledicti in ignẽ eternũ.
gnabitur inimicis ſuis. Quia g
ſ ignis ante ip̄m p̄cedet: et ignis in cõ. e. ex.
b ſ ad iudicium.
h ecce dñs in ignẽ veniet: ⁊ qua h
a ſ angeli in iudicio comitãtes eum.
i ſi turbo quadrige eiꝰ. Redde/ i
a ſ dicendo: Ite maledicti in ignẽ eternũ.
re in indignatione furorẽ ſuũ:
a ſ Eſuriui et nõ de. mi. mã. b ſ ſentẽtia ter
ribilis quaſi ignis deuorabit eos.
⁊ icrepatione ſuã ĩ flãmã igniſ k l
k Quia ĩ igne dñs dijudicabit: m
l et in gladio ſuo ad omnẽ car/ n o
a ſ multi inuenientur qui mõ putant̄ pauci. p
b ſ omnes mali damnati.
nẽ: et multiplicabunt̄ interfe/ q
m cti a domino. Qui ſanctifica/ r
bantur et mũdos ſe putabãt:
a ſ alij poſt ianuam.
n in hortis poſt vnam intrinſe/ s t
cus: qui comedebant carnem v
a ſ contra legem. b ſ cetera prohibita.
ſuillam et abominationem et x
a ſ quem nos glirem dicimus. b ſ omnes.
murem: ſimul conſumẽtur di/ y

ſti expec. ⁊c. a Ad vbe. porta. ⁊c.
iſta dicũt̄ ad exp̄mẽdũ familiaritatẽ ⁊
beniuolentiã dei erga electos ꝑ affli/
ctionẽ matris ad filios. b Uide/
bitis in effectu q̄ꝺ prenũciaui vobis.
Ul: Uidebit̃ faciẽ meã clare ⁊ apte.
c Et gaudebit cor vr̃m. q2 dicte viſi
oni annexa eſt fruitio beata. d Et
oſſa veſtra q̄ modo ſunt in terra parti
arida: parti putrefacta. e Quaſi
herba germinabũt. in reſurrectiõe fu/
tura. vñ. ⁊. j. Cor. xv. reſurrectio mor/
tuoꝝ aſſimilat̄ ſemini germinanti.
f Et cognoſcet̄ ⁊c̄. Hic agit̄ de retri/
butiõe pene q̄ȝtum ad reprobos: et cõ
tinuãda ſequẽtia p̄miſſis dicit: Et co/
gno. ma. dñi ſer. eiꝰ ⁊ indi. ⁊c̄. ſic pote/
ſtas dñi manifeſte apparebit in retri/
butione gl'ie ſeruis ſuis ⁊ electis: ita
apparebit eius ptãs in retributiõe pe
ne infidelibꝰ ⁊ reprobis. ideo ſubdit̄:
g Quia ecce do. in igne ve. q2 ignis
cõflagratiõis añ faciẽ eiꝰ ad iudiciuȝ
veniẽtis p̄cedet. pſ. xcvj. Ignis ante
ip̄m p̄cedet. h Et quaſi turbo qua
drige eiꝰ. i. angeli qui erũt executores
diuini iudicij. ⁊ veniẽt cũ magna po/
teſtate. i Reddere in indignatiõe
fu. ſu. i. ſue iuſticie effectũ. k Et in/
crepationem ſuã. qua dicet reprobis:
Eſuriui et nõ dediſt̃ mihi mãducare.
Sitiui et non dediſtis mihi bibere ⁊c̄.
l In flamma ignis. q2 poſt increpa/
tionẽ dictã ꝓferet cõtra eos ſniam. d.
Ite maledicti in ignẽ eternũ ⁊c̄. vt ha
bet̄ ibidẽ. m Quia in igne dñs di
iudicabit. hoc põt referri ad ignẽ p̄ce/
dentẽ aduẽtũ iudicis: vt dictũ ẽ: ⁊ ad
ignẽ gehenne. in quẽ poſt ſententiam
iudicis reprobi detrudent̄: vt dictũ ẽ.
aliqui libri habẽt: Quia in igne dñs
dijudicabit̄. ⁊ ſic eſt in hebreo: ⁊ ẽ ea/
dem ſnia. n Dijudicabit̄. i. eiꝰ iuſti
cia oſtendet̄. q2 q̄libet eius iudiciũ iu
ſtũ videbit. o Et in gladio ſuo. i.
in ſnĩa ſua q̄ gladiꝰ dr̃. p Ad om
nẽ carnẽ. i. carnalit̄ viuentẽ. q. Et
multiplicabunt̄ interfecti. morte gehẽ
ne. r Qui ſan. ⁊ mũdos ſe puta/
bãt. falſo tamẽ. s In hortis. i. in lo
cis amenis: vbi colebãt idola ad ſuaȝ
ſanctificationẽ ſ̄m ſuã erroneã eſtima
tionẽ. t Poſt vnã intrinſecus. ſic
eſt in hebreo ⁊ in libris correctis: ⁊ eſt
ſenſus: intrinſecus. i. intra hortos di/
ctos. Poſt vnã. ſ. portam vel clauſu/
rã. ⁊ ideo aliqui libri habẽt poſt ianu/
am. Ra. Sa. ſic exponit: Poſt vnã. id
eſt vna ſocietas poſt aliam: q2 nõ om/
nes idolatre intrabant ſimul hortos
ad venerationẽ idoli: ſed vna ſocietaſ
primo: qua egreſſa alia poſt intrabat.
⁊ ſic cõſequenter. v Qui comede/
bãt carnẽ ſuillã. idolis immolatã.
x Et abominationẽ ⁊ murẽ. i. aĩalia
ĩmũda ſ̄m legẽ: nõ ſolũ ad offerendũ
ſed etiã ad comedẽdũ: que gẽtiles ſa/
crificabãt idolis. ⁊ inde aliquã partẽ
comedebãt in venerationẽ idoloꝝ. et
ſimiliter multi iudei hoc faciebãt: qui
nõ ſolũ imitabant̄ gẽtileſ in idolatria
ĩmo ẽt frequẽt̄ excedebãt: vt ptȝ. iiij.
Reg. ⁊. ij. Paral'. ꝓpter q̄ꝺ dr̃ de iu/
dea ſub noĩe hierl'm: Ezech. v. Ut plꝰ
eſſet impia q̄ȝ gẽtes ⁊c̄. y Siml' cõ
ſũment̄. non per pene terminationem:
ſed magis per eius continuationem:
ſicut dicit̄ in fine huiꝰ capituli: Ignis
eorum

a Ego aũt: Quaſi iõ venio ad iudiciũ cũ omnib⁹ gẽtib⁹ in liguis vt iudicẽ ſimul oĩa opa eoꝝ ⁊ cogitatiões ⁊ reddã eiſ oĩa q̃ merent. b Linguis. Que ſm apl'm nõ ſolũ hoĩm ſũt ſed etiã angeloꝝ. Vñ intelligim⁹ oẽs creaturaſ a dño iudicandaſ nõ ſolũ ſup terrã ſ; ⁊ in mari ⁊ in celeſtib⁹. Iuxta il-
34.b lud: Inebriat⁹ ẽ in celo gladi⁹ me⁹: et vſq; ad terrã deſcẽdit. c Et ponã i eis ſig. Cruc' chriſtianitat': ſalut' q̃ ſignati in Ezechiele nõ iterficiũt: q̃ i egypto poſtes ſignãt: ⁊ iſraelite ſaluant. Hoc ſignũ achaz noluit petere qd̄ ſuppõit Eſai-
8.7.c as: Ecce virgo cõ. ⁊c̃. d In mare. Mũdũ.ſ. cui⁹ ptes ſubdit africam ⁊c̃. meridianã.ſ. plagã i qua africa ẽ. e Et mittã ex eis. Videt' eſſe cõtrarium cuz de iudicio pri⁹ dictũ ſit reuerti ad primũ aduẽtũ quo aplĩ ad gentes dirigunt ⁊ au-
28.d diunt. Ite do. oẽs gẽ. Sed iudicij dies p̃dicat' vt metu future pene pterriti accipiãt aduentũ ſaluator' ⁊ apoſtoloꝝ p̃dicationẽ q̃ ſũt p̃mittẽdi.
f In eq̃s. In eq̃s ſũt adducti q̃ velociter credũt: ⁊ cito ad fidem currunt. g In quadrigis. Phyloſophos.ſ. ⁊ doctrina ⁊ morũ honeſtate fulgẽtes. Vñ citius ad doctrinã q̃ttuor euangeliſtaꝝ puenerũt ⁊ q̃ttuor p̃ncipalibus virtutib⁹ ſubleuati celeſtia mente attigerunt.
h In mulis. Su per quoſ dauid et Salomõ ſediſſe leguntur: qui enim a mundi fetu ſteriles ſunt dño qui per illos figuratur: quaſi manſueti deſeruiunt
i In carrucis. Lxx. tectis vehiculis. alij ſimplicit' vehiculis. Hi ſunt quibus dici-
6.a tur: Inuicem onera veſtra portate.
k Quomodo. Quaſi cum tanta leticia adducũt Apoſtoli: fratres veſtros quoꝝ munera: fides: ſpes: charitas: oratio mũda: bona opera ⁊ cetera vaſa pura corda et corpora immaculata. l Inferãt. qd̄ ſm legẽ ter in anno faciebãt.ſ. in paſca: i pentecoſte: in feſtiuitate tabernaculoꝝ.
23.b Vñ: Nõ apparebis in ɔſpectu meo vacu-
3.c us. m Domũ do. Tẽplũ dei ſãctũ ẽ qd̄
6.d eſt' vos. Et alibi: Tẽplũ dei eſtis ⁊ ſpiritus ſãct⁹

a ſ cui omnia aperta b ſ que modo latent.
c ſ vel ſ que etiã iudicabunt. vnde: Qui viderit mulierẽ ad cõcupiſcendã eam ⁊c̃.

a cit dñs. Ego aũt opera eoꝝ ⁊ cõ a b
a ſ vnde: Congregabunt ante euz oẽs gẽtes.
gitationes eoꝝ venio vt congre c d
gem cum omnibus gentibus et e
a ſ quibus cogitationes accuſabunt vel defendent. b ſ omnes gentes ad iudicium vel ad fidẽ. hec enĩ pertinẽt ad primũ aduentũ et fidẽ gẽtiũ. c ſ oculis cordis.
b linguis: et venient et videbunt f g
a ſ diuinitatem ⁊ humanitatem que ſupra oĩa.
c gloriam meam. Et ponã in eis h
a ſ qui crediderũt. b ſ apoſtolos. c ſ iudeis.
d ſ reliquie ſalue fient: niſi dñs ſa.re.no.ſe.
ſignum: ⁊ mittã ex eis qui ſalua i
a ſ conuertendas. b ſ per has omnes mundi partes ſignificantur.
d ti fuerint ad gentes in mare i a- k l m
a ſ lydi enĩ periti ſunt ſagittarij. ſ ſcz athene.
fricã: in lydiam tenentem ſagit- n o
a ſ occidentem ſcz.
tam in italiam: et greciam ad in p q
a ſ vnde quibus non eſt annũciatũ de eo videbũt. ſ ſcz.
ſulas longe: ad eos qui nõ audi r
erunt de me: et non viderũt glo s
a ſ fideles iudei. ſ miſſi ad nationes.
riam meam. Et annunciabunt t
a ſ apoſtoli.
gloriã meam gẽtibus: et addu- v
a ſ fideles. b ſ o iudei.
cẽt omnes fratres veſtros de cũ
a ſ poſtula a me et dabo tibi gentes here.t.
f ctis gentibus donũ dño. in eq̃s x y
a ſ debiles qui ab alijs portantur.
g ⁊ in quadrigis: ⁊ in lectic': ⁊ in
a ſ de q̃bus: Nolite fieri ſicut equ⁹ ⁊ mul⁹ ⁊c̃.
ſ qui auxilio adducti alioꝝ et moꝝ grauitate ornati deſeruiunt ſapiẽtie et predicationi. b ſ eccleſiam preſentẽ et futuram. ſ prius ad preſentem poſt ad celeſtem hierl'm: et hoc ẽ ad m.ſ.m.
h mulis: ⁊ in carruc' ad montẽ ſã- z
a ſ quali leticia.ſ. agit' illd̄ qd̄ cũ ſũmo gaudio cõſueuerũt facere.
i k ctũ meũ hierl'm dic̃ dñs: quõ ſi i- a
a ſ ſpũales fructus anime. b ſ corpe imaculato
l ferãt filij iſrael mun⁹ in vaſe mũ- b
ſ eccleſiam.
m do in domum dñi. Et aſſumam c

eoꝝ nõ extinguet'. ⁊ iſtud quod dictũ eſt de idolatria iudeoꝝ: referẽduz ẽ ad illos qui captiuitatẽ babylonicã p̃ceſſerũt vt ſupra dictũ eſt: ⁊ qd̄ ſubdit': ad eos q̃ poſt fuerũt: qꝛ tñ iſti ⁊ illi fecerũt vnũ ppl'm ſub eodẽ ɔtextu de primiſ ꝓcedit' ad poſteriores. cũ dicit': a Ego aũt opa eoꝝ.i. rapinas ⁊ homicidia ex odio fraterno ꝓcedentia: que vitia viguerũt in ipis vt dictũ eſt.s. b Et cogitatiões eoꝝ. ad iterficiendũ xp̃m: et etiã lazarũ reſuſcitatũ: eo qꝫ ꝓpter eũ multi credebãt in xp̃m: vt dꝛ Joh. xi. ⁊ xij. ⁊ poſt reſurrectionẽ xp̃i ⁊ aſcenſionẽ idẽ machinati ſũt ɔtra apl'os aliosq; fideles. c Venio. ad iudiciũ extremũ. d Vt cõgregẽ.i. in manifeſto ponã ſimul. e Cũ omnib⁹ gentibus et liguis: qꝛ illd̄ erit iudiciũ generale: et peccata oĩm erũt manifeſta ſingulis vt diuinũ iudiciũ appareat iuſtũ. F
f Et veniẽt. oẽs ad iudiciũ: qꝛ nullus ſubterfugere valebit. g Et videbũt gloriã meã. qꝛ xp̃s in iudicio apparebit in forma humanitatis glorioſa: cuius tñ aſpect⁹ erit terribilis et triſtabilis reprobis ⁊ delectabilis iuſtis.
h Et ponã in eis ſignũ.ſ. ſancte crucis: ſm qd̄ dꝛ Mat. xxiiij. Tũc apparebit ſignũ filij hominis i celo. qd̄ exponũt Origenes ⁊ Chryſoſtom⁹ de ſigno cruc' mirabilit' radiãte in iudicio ad gl'iam fideliũ ⁊ cõfuſionẽ reproboꝝ: et maxime eoꝝ qui eũ crucifixerũt manib⁹ ſiue linguiſ. ideo dꝛ Mat. xxiiij. Et tũc plãgẽt oẽs trib⁹ terre.i. aliq̃ ex omnib⁹ gẽtib⁹ i Et mittã. Hic vltio ponit' ſimul aliq̃d ptinẽs ad iudiciũ diſcuſſiõiſ: p̃mittit' tñ illd̄ qd̄ ptĩet ad iudiciũ diſcretiõis: ⁊ ſbdit' illd̄ qd̄ ptĩet ad iudiciũ retributionis. ibi: Quia ſic ce. Iudiciũ ãt diſcretiõiſ ſepãdo fideles ab ĩfidelib⁹ fctm̃ ẽ executiue p p̃dicationẽ apl'oꝝ aliorũq; diſcipuloꝝ primo chriſto credentiũ: qui oẽs vl' fere oĩes fuerũt iudei. ⁊ ſm hoc dꝛ: Et mittã ex eis q̃ ſaluati fuerĩt: alijs in infidelitate ꝑmanentib⁹: cuiuſmodi fuerũt aplĩ ⁊ alij diſcipuli. k Ad gentes.i. ad gẽtiles cõuertẽdos. Sic enĩ dixerũt Paulus et Barnabas iudeis obſtinat' Act. xiij. Vobis oportebat primũ loqui verbũ dei: ſ; q̃m repellitis illud: ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce conuertimur ad gentes: ſic enĩ p̃cepit nobis de⁹.
l In mare.ſ. ad habitãtes in inſulis maris. in quib⁹ publicata eſt eſt fides catholica. primo p Barnabã ⁊ Paulũ: vt patet in Actib⁹ apl'oꝝ: ⁊ poſtea p alios p̃dicatores in diuerſis inſulis maris. m In africã. qꝛ beat⁹ Mattheus p̃dicauit in ethiopia: ⁊ Marc⁹ in Alexandria que ſunt in africa. n In lyddiaz. in qua predicauerũt etiã alij. o Tenentes ſa. in ita. Petrus enĩ et Paul⁹ predicauerũt rome q̃ eſt caput italie. ⁊ dicunt' hic tenẽtes ſagittã: qꝛ multi diſcipuli chriſtiani fuerunt facti ſub eis rome: q̃s tanq̃ ſagittas dñi miſerũt in ptes lõginq̃s ad p̃dicandũ: vt Dionyſiũ in franciã: Marcũ in alexandriã: ⁊ ſic de multis alijs. Q aũt p̃dicatores ſbi diuini ſagitte dicant' ptz ſupra. xlix. Poſuit me quaſi ſagittã electã ⁊c̃.
p Et greciã. in q̃ Paulus p̃dicauit.ſ. athenis ⁊ in multis alijs loc'. ⁊ Johes euãge. in epheſo. q Ad ĩſu. longe vt dictũ ẽ.s. de Paulo ⁊ Barnaba. r Ad eos q̃ nõ audierũt de me.i. ad gẽtiles legẽ ⁊ ꝓphetas nõ habẽtes. in q̃b⁹ fit mẽtio de xp̃o vẽturo. s Et nõ vi. glo. meã. qꝛ nõ viderũt xp̃m docẽtẽ ⁊ miracula faciẽtẽ. ſic viderũt iudei: in quoꝝ terra p̃dicauit in ꝓpria pſona ⁊ fecit multa G
miracula: vt ptz ex decurſu euãgelij: ꝓpt' qd̄ dic̃ Matth. xv. Nõ ſũ miſſus niſi ad oues q̃ perierũt dom⁹ iſrl'. t Et annũciabũt glo. meã gẽ.ſ. gl'iam mee reſurrectiõis ⁊ aſcẽſiõis: ⁊ miracula in noĩe meo faciẽdo ad ɔfirmationẽ ſui ſmõis: ⁊ ſubdit' fruct⁹ hui⁹ doctrĩe. cũ dꝛ: v Et adducẽt oẽs fra. ve.i. xp̃ianos. v De cũct' gẽ. ⁊c̃. fidẽ xp̃i recipiẽdo. y In eq̃s ⁊ q̃. ⁊c̃. nõ eſt p h̃ ĩtelligẽdũ qꝫ talis adductio ſit p motũ localẽ ⁊ ĩſtrumẽta corꝑalia: qd̄ ptz p hoc quod ſubditur: Ad montem ſanctum meum hieruſalem. quia eadem rõne hic acciperet' hierl'z ⁊ mõs ſiõ ad l'raz ꝓ ciuitate ⁊ tẽplo materialib⁹ qd̄ nõ p̃t dici. qꝛ nõ poſſet ibi cõgregari tot⁹ ꝓpl's xp̃ian⁹: ĩmo nec etiã iudaic⁹ p orbẽ diſpſus. ⁊ iõ talis adductio ſeu cõgregatio intelligẽda eſt in vnitate fidei ⁊ charitatis. de q̃ dicit ſaluator Mat. xviij. Vbi duo vel tres cõgregati fuerĩt in nomĩe meo in medio eoꝝ ſũ. Et p varios vecture modos. cũ dicit' h: In equis et q̃drigis ⁊c̃. intelligũt' miſteria apoſtoloꝝ: et adiutoria angeloꝝ quib⁹ infideles adducti ſũt ad fidẽ: ita qꝫ p equos et quadrigas ſm Hiero. ĩtelligunt' auxilia angeloꝝ: eo qꝫ Helias eq̃s igneis ⁊ curru igneo legit' rapt⁹ in celũ. iiij. Reg. ij. ⁊ h̃ miniſterio angelico. Per lecticas ⁊ mulas ⁊ carrucas ĩtelligunt' miniſteria apoſtoloꝝ: ſm tria q̃ in eis fuerũt ad ɔuerſionẽ ĩfideliũ.ſ. ſctã ɔuerſatio: ſana p̃dicatio: ⁊ p miracula ɔfirmatio.
z Ad montẽ ſctm̃ ⁊c̃.i. eccl'iam militantẽ: vt dictũ eſt.s. ca. ij. a Quõ ſi inferãt filij iſrl'.i. aplĩ q̃ fuerũt iſraelite genere. b Mun⁹ in vaſe mun. ⁊c̃. ſic ſupple accepta eſt coram deo conuerſio infidelium per laborem eorũ: immo multo plus: quia ſacrificiũ deo acceptiſſimum eſt zelus animarum. c Et aſſumam ex eis.

¶ tu ſſanctus habitat in vobis. a Quia ſicut ce. Quaſi: ſicut
hec innouata in eternũ manebũt ĩmobilia: ſic ſemẽ veſtrum o
Apoſtoli innouatũ ab omni corruptione carnis in eternũ me
cũ regnabit. Quia ſicut ce. nouũ. Hec vſqȝ ad finẽ libri per
tinẽt ad diẽ iudicij. b Menſis ex men. Mene grece: latine
luna. vñ neomenia: quaſi noua luna.
A mene menſis apud illos qui initiũ
kalendarum nõ ſm ſolis curſũ ⁊ diuerſa
ſpatia menſiũ: ſed ſm lune circũitũ et
terminãt ⁊ incipiũt qḋ hebrei faciũt.
Per menſẽ ergo lunã: p lunam q̃ mo
do creſcit modo decreſcit: ⁊ ſicut aiũt
phyſici ⁊ philoſophi a ſole qḋ nõ ha
bet lumẽ recipit: eccl̃ia ĩtelligit. de q̃:
Ps.71. Permanebit cũ ſole ⁊ ante lunã. ⁊ a
Cant.6.d alibi: Pulchra vt luna electa vt ſol. ⁊
hoc eſt: erit m. e. m. c Et egredien
tur. Electi quaſi ad videndũ nõ loco
ſed intelligentia ꝟl viſione mãifeſta:
vt ad laudẽ dei magis accendantur.
d Et videbũt. nõ mirũ ſi ſancti iam
ĩmortales reprobos videãt: cũ pphe
adhuc mortales hec oĩa vidẽ meruerĩt
e Cadauera. q: in eternã dãnationẽ
cadẽt ſꝫ qḋ ⁊ demões cadauera pñt di
ci. ſm ꝙ etiã homines appellant. vn
Mat.13.d de: Inimicus homo hoc fecit.
f Vermis eo. Materialis vel cõſciẽ
Pro.25.c tie. Unde: Sicut tinea comedit veſti
mentũ: ⁊ vermis corrodit lignũ: ⁊ ig
nis deuorat ligna: ſic meror ⁊ triſticia
excruciãt cor viri. g Ad ſatietatẽ.
quia ſcilicet boni videbũt eos a ſe iu
ſto dei iudicio ſeparatos: amiſſa potẽ
tia qua ſeuiebant cõtra bonos ⁊ vin
dictã dei in illos tantã vt maiorẽ nõ
Apoc.6.c expoſcãt. Qui modo dicũt. Uſqȝquo
dñe nõ vindicas ſanguinẽ noſtrum?
Satiabunt quoqȝ de beatitudine ſua
agentes gratias viſa impiorum ineffabi
li pena. ¶ Origenes

a ſ iudeis. ſ vel ex vtriſqȝ. ſ gentibus cõuerſis reprobato miniſterio iudeorum. ſ ſe et alios ſan
ctificantes. b ſ ſacerdotes apl̃os et apoſtolicos viros. ſ qui in abſcõdito nõ ſequuntur ſeriẽ ge
neris: ſed ordinem fidei. c ſ aſſumptos de mundo in miniſtros dei.

ex eis in ſacerdotes et leuitas di a

a ſ aerij. b ſ ſm figurã innouati.

a cit dominus. Quia ſicut celi nõ b

a ſ Beati mites qm̃ ipſi poſſidebunt terram. b ſ immobilia.

ui et terra noua q̃ ego facio ſtã
re corã me dic dñs de⁹: ſic ſtabit c

a ſ liberatũ a ſeruitute corruptionis. ſ filij ſpi
rituales. ſ filij dei. ſ o apoſtoli. b ſ chriſtianũ
cui aliud nõ ſuccedit. c ſ o apoſtoli.

ſemen veſtrũ ⁊ nomẽ veſtrũ. Et d e

a ſ eccl̃ia ſcꝫ celeſtis cõſtructa ex pñenti. ſ ſpiri
tualis. ſ et erit m. vt ſcꝫ trãſcẽſis dieb⁹ in qb⁹
fact⁹ eſt mund⁹ in vero ſabbato quieſcamus.
b ſ carnali. c ſ ſabbatiſmus qui reſeruat̃ ppl̃o
dei. ſ q̃ſi ille quieſcet in futuro: q̃ hic quieſcit a
malo opere.

b erit menſis ex menſe: et ſabbatũ

a ſ in die iudicij. b ſ oẽs gẽtes q̃ſcũqȝ feci. ve.
et ado. ⁊c̃. ſ et videbit oĩs caro ſa. de. ſ ſancti
cũ corpib⁹ ſuis. ſ etiã mali territi dei omnipotẽ
tiã adorabunt.

ex ſabbato. Ueniet omnis caro f
vt adoret corã facie mea dic do
c d minus. Et egredient ⁊ videbũt g h

a ſ oĩm reproborum. b ſ legẽ naturalẽ vl̃ ſcriptã
ſ puaricãtes re. o. p. c.

e cadauera virorum q̃ puaricati ſũt i

a ſ materialꝫ vl̃ cõſciẽtie. c ſ ſic nec materia ei⁹.

f me† Uermis eorum nõ morietur: et i k

ſ materialꝫ vl̃ cõſciẽtie. a ſ q: ſp erit ei qḋ cõſu
mat. ſ. mali pdurãtes in penis. c ſ reprobi electꝫ

ignis eorum nõ extiguet: ⁊ erũt vſ l

ſ Letabit̃ iuſt⁹ cũ viderit vin. ſ ſanctis.

g qȝ ad ſatietatẽ viſiõis omĩ carni. m

Finit Eſaias propheta.

Nico. de lyra

id eſt ex gẽtib⁹ a In ſacer. q: pl̃es
ex ipis etiã a tpe apoſtolorũ ordinati
ſunt epiſcopi ⁊ eccleſie miniſtri: vt ptꝫ
de beatis Clemẽte ⁊ Dionyſio ⁊ mul
tis alijs. Et hoc etiã dicit quedã glo
ſa hebraica: Exo. xij. ſup illud: Hec eſt
religio phaſe ⁊c̃. Et ſequit̃: Eadẽ lex
erit indigene et colono qui peregrina
tur apud vos. gloſa. Futurũ eſt vt cõ
uerſi de gentibus ſint ſacerdotes dño
miniſtrãtes. b Quia ſicut ce. Hic
cõſequẽter ſubdit̃ id quod pertĩet ad
iudiciũ retributionis. ⁊ primo quo ad bonos. cũ dicit̃: Sic ce
li noui ⁊ terra noua ⁊c̃. q: a ſtatu illi⁹ innouatiõis future: de q̃
ſupra dictũ eſt: in ppetuũ nõ mutabunt̃. c Sic ſtabit ſemẽ
veſtrũ. i. adducti ad fidẽ p vos q̃ ſunt de numero electorum.
d Et nomẽ veſtrũ. i. apl̃orum in ppetuũ de ciuitate celeſti. ideo
ſubdit̃: e Et erit mẽſis ex menſe ⁊ ſabbatũ ex ſabbato. id
eſt ppetua quies ⁊ duratio: que nõ poſſũt a vobis exprimi nec
capi niſi p nomina ⁊ verba differẽtias tpis ſignificãtia: ⁊ hõ mõ
de eternitate dei dr̃ Apoca. j. Qui eſt ⁊ q̃ erat ⁊ qui ventur⁹ ẽ.
Eternitas tamẽ duratiõis deſignat̃ p hoc qḋ dicit̃: Menſis ex
menſe. Et eternitas quietis. cum dicitur: Sabbatum ex ſabba
to. ſabbatum enim quietem ſignificat in hebreo.
f Ueniet omnis caro. id eſt omnis homo exiſtẽs de bonorũ
numero: eo modo quo dicitur ſupra. xl. Uidebit oĩs caro pari
ter quod os domini locutũ eſt. vbi tranſlatio. lxx. habet: Ui
debit omnis caro ſalutare dei noſtri vt adoret corã facie mea:
que clare videtur in patria. Conſequenter ponitur retributio
malorũ ſimul cũ retributiõe bonorum. cũ dicit̃: g Egrediẽt̃.
ſcꝫ beati: non p loci mutationẽ: ſed p cõſiderationẽ.
h Et videbunt cadauera ⁊c̃. i. corpora damnatorum in gehen
na: ⁊ ꝙ iſte ſit intellectus patet p hoc qḋ ſubditur: i Uer
mis eorum nõ morietur. q: vermes corpora mortuorum corrodẽtes
in ſepulchris cito deficiũt cũ eis ⁊ in puluerẽ conuertunt̃.
Et ignis

k Et ignis eorum nõ extinguet̃. Ex quo patꝫ quod dictũ eſt.
ſ. de cruciatu corporum dãnatorum in igne inferni: qui eſt inextin
guibilis. l Et erũt vſqȝ ad ſatietatẽ. i. repletionẽ ⁊ pfecti
onẽ. m Uiſionis omni carni. i. omni homini beato. nõ ſic
intelligendo ꝙ beati delectent̃ per ſe in penis damnatorum. ſed
quia talis intuitus damnatorum decla
rat eis diuine iuſticie exercitiũ: ⁊ diuie
miſericordie beneficiũ: quo penas illas
euaſerunt: ⁊ pprie glorie augmentũ: in
q̃tum maior apparet cõparata ad ſuũ
contrarium: quia appoſitis iuxta ſe cõ
trarijs maiora et minora vident̃. j. Ele
corum. ⁊ ex iſtis tribus beati p ſe letant̃:
ſm qḋ dicit̃. pſ. lvij. Letabit̃ iuſt⁹ cũ
viderit vindictã. ecce primũ: Manus
ſuas lauabit in ſanguine peccatoris. i.
q̃tum dei miſericordia factus eſt ĩmu
nis ab illis penis. ecce ſecundũ. Si vti
qȝ eſt fructus iuſto. accipit̃ hic ſi p q:.
quia per hoc apparet maior fruitio p
pria. ⁊ ſic totũ cedit in gloriã electorum. ⁊
ipſius dei principaliter. Cui eſt honor
et gloria in ſecula ſeculorum. Amen.
In ca. lxvj. vbi dicit̃ in poſtil. Hec
dicit dñs.

Additio.

In hoc ca. vltimo
ppheta agit de his q̃ primo ca. tracta
uit. ſ. de reprobatiõe iudeorum ⁊ gẽtium
vocatiõe. ⁊ de impfectiõe ſeu euacua
tione quorũdã contẽtorum in ve. lege: q̃
ad cultũ dei ptinere videbãt̃: vt ſic re
probatio pdicti ſtat⁹ nõ ſoluꝫ attribuat̃
peccatis iudeorum: ſed etiã impfectiõi le
gis antiq̃. de qua Apl̃s ad Heb. viij.
Quod autẽ antiquat̃ veteraſcet ⁊ ppe
interitũ eſt. ⁊ ſimilit̃ ꝯcludit in fine ca.
de ſtatu finali iuſtorum ⁊ ſupplicio repro
borum circa que octo facit. primũ oſtẽdit
impfectionẽ legis circa determinatio
nẽ ſoli⁹ vni⁹ tẽpli ad diuinũ cultuꝫ. de
quo dicit: Hec dicit dñs: Celum ſedes
mea: et terra ſcabellũ pedũ meorum: q̃ eſt
iſta domus quã edificabitis mihi. Li
cet enĩ templũ a Salomone edificatuꝫ
Similit̃ ⁊ tẽplũ ſcdm ad diuinũ cultũ
ptineret: nõ tñ huiõi dom⁹ materiales
capaces ſũt dei: vt forte put habet̃ in
gloſa. aliqui ſtulti ſeu neſciẽtes eſtima
bant: nõ aũt ſapiẽtes. Nã vt dr̃ in. iij.
Reg. viij. Si enĩ celũ ⁊ celi celorum te ca
pere nõ poſſunt: q̃tomagis dom⁹ hec
quã edificaui: ⁊ hoc eſt quod dicit pro
pheta: Celuꝫ eſt ſedes mea ⁊c̃. que eſt
iſta domus quã edificatis mihi: qua
ſi iſta non ſufficiant ad habitationem
meã: que quidem imperfectio per legẽ nouam fuit ablata: in
q̃ nõ fuit tm̃ vn⁹ loc⁹ deputat⁹ ad diuinũ cultũ. vñ Joh. iiij.
dicebat xp̃s ſamaritane: Uenit hora qñ nec in monte hoc nec
in hieroſolymis adorabitis patrẽ ⁊c̃. vñ habitatio dei put in
lege noua declarat̃ pncipaliter cõſiſtit in corde ad hoc diſpo
ſito. vnde Joh. j. Habitauit in nobis. ſ. in recipientib⁹ xp̃m p
verã fidẽ: ⁊ hoc eſt qḋ dicit ppheta. Ad quẽ aũt reſpiciã niſi
ad pauperculũ ⁊ cõtritũ ſpũ. q. d. habitatio mea nõ eſt in domo
materiali: ſed in creatura rõnabili q̃ eſt dei capax: cũ p veram
humilitatẽ ⁊ cõtritionẽ ad hoc diſponit̃. Sancti enĩ ⁊ iuſti in
noua lege tẽplũ dei dicunt̃. Poſſũt tñ iſta verba: Ad quẽ au
tẽ reſpiciã ⁊c̃. principalius ⁊ magis pprie exponi de xp̃o: in
quo habitat plenitudo diuinitatis: vt dr̃ ad Coloſ. ij. Qui
paup ⁊ humilis corde nõ ſolũ ſimplicit̃ ſed exemplũ fuit. vn
de Mat. xj. Diſcite a me ⁊c̃. ſilr ⁊ trementẽ ſermones meos.
ſ. p ſummã obedientiã vſqȝ ad mortẽ crucis: vt ad Philip.
ij. q. d. Inter omnia q̃ manus mea fecit: ⁊ vniuerſa q̃ facta ſũt:
de quib⁹ ſtatim ſupra fecerat mentioneꝫ: hec eſt pp̃ria ſedes
mea et quies. ſ. xp̃s paupercul⁹: nõ illa quã edificatis. Cõſeqnt
ſecũdo poſtq̃ oſtendit impfectionẽ legis antique quo ad tem
plũ materiale: hic conſequenter oſtendit ipſius impfectioneꝫ
quo ad ſacrificia in templo oblata. de quo dicit: Qui immo
lat bouẽ quaſi qui interficiat virũ ⁊c̃. put in glo. Sacrificiuꝫ
veſtrum

veſtrū nō placet mihi poſt immolationē veri ſacrificij : in cuiꝰ
vmbꝛa ſacrificia vobis cōceſſi. Hec enī habentur in gloſa : ſcḋm
quā gloſā continuātur hec verba ad illud qḋ immediate dixe
rat. Ad quē aūt reſpiciā.q.d.ad illū ſcꝫ pauperculū ſupra di/
ctū reſpiciā.nō ſolū vt tēplū meū:ſed etiā vt munꝰ mihi ſuauiſ
ſime oblatū.iuxta illud ad Ephe.v. Tradidit ſemetipm̄ ꝓ no
bis oblationē ⁊ hoſtiā ⁊c̄. Poſt quod ſacrificiū q̇ īmolat bo/
uem:quaſi qui interficiat virū:quia poſt euangelij publicati/
onem talia ſūt peſtifera: ꝓut in poſtilla. ⁊ exponant̄ cetera ꝓ/
ut ibidē vſqꝫ ibi: Audite verbū dn̄i.vbi cōſequēter tertio pro
pheta declarat falſū motiuū: quod iudei habuert̄: vt ī abomi
nationibus p̄dictis ꝑmanſiſſet:⁊ infert eoꝝ confutationē. Ad
cuius declarationē ſciendū ꝙ predicta duo q̄ ſūt de principali
oꝛibus fundamentis fidei legis noue:quoꝝ primū eſt ꝙ deus
dicitur ꝓpꝛie habitare in chꝛiſto homine ſingularioꝛi ⁊ excellē
tioꝛi modo q̄ꝫ in aliqua alia re.ſ.ꝑ vnionē ꝑſonalē.de quo di/
cit: Ad quē autē reſpiciā ⁊c̄.vt fuit expoſitū. Secūdū eſt ꝙ ſa/
crificiū xp̄i fuit deo acceptiſſimū. ꝓpter quod dicit̄ : Qui im/
molat bonē ⁊c̄.iſta ⁊ ſimilia que ſunt vera fidei fundamēta iu
dei exiſtimant eſſe valde derogatoꝛia diuine excellentie. Pri/
mū enim credūt implicare ꝙ creatoꝛ ſit creatura. Scḋm vero
ꝙ diuinitas ſit paſſibilis ſeu coꝛruptibilis : quoꝝ vtrūqꝫ eſſet
derogatoꝛium diuine excellentie ſi ſic intelligeret̄: vt ipſe falſe
exiſtimāt. vnde in hoc loco ꝓpheta dirigit ſermonē ad diſcipu
los chꝛiſti qui reuerenter ſuſceperūt eius verbū ⁊ doctrinā.di
cens: Audite verbū domini qui tremitis.ad verbū eius dixe/
runt fratres veſtri.ſ.iudei infideles qui fratres ſūt ſꝫ carnē:
odientes vos et abijciētes ꝓpter nomen meuꝫ:quia iudei tm̄
odium conceperunt de chꝛiſto ꝙ inter ſe ſtatuerunt: vt ſi quis
confiteretur nomen chꝛiſti extra ſynagogā eijceret̄. ⁊ ſic de eis
pꝛopꝛie dicit̄: Abijcientes vos ꝓpter nomen meū . Quid aūt
dixerunt hi fratres odientes ſubdit.cū dicit̄: Gloꝛificet̄ dn̄s .
q.d. Abſit ꝙ de deo gloꝛioſo talia dicant̄.ſ.ꝙ ſit hō verus. ſi/
militer et ꝙ ſit in ſacrificio oblatꝰ:qꝛ iſta ꝓut ipſi falſe concipi
unt ſunt contra diuinā excellentiā vt dictū eſt : quos ꝓpheta
cōfutat.dicens in ꝑſona ſui ⁊ iuſtoꝝ : Et videbimus in leticia
veſtra.q.d.veritas p̄dictoꝝ elucidabit̄ in euētu. Pꝛimo qꝛ vi
debimus in leticia veſtra.ſ.diſcipuloꝝ: ꝓut infra eo.ca.decla
rat vbi dicitur: Letamini cū hierl'm. vt ibidē exponet̄ . Secun
do ꝓ cōfuſione fratrū odientiū p̄dictoꝝ dicit: Ipſi autem con
fundentur.de qua confuſione ſtatim ſubdit: Vox ppl'i de ciui/
tate ⁊c̄. Circa quod ſciendū ꝙ in deſtructione templi ſecun
di tria maxime aduerſātia iudeis cōtigerūt.vnū.ſ.ꝙ ciues eo
rū ad inuicē odientes ſe interficiebant ꝓut dicit Iosephꝰ . de
quo dicit: Vox ppl'i de ciuitate . Scḋm erat ꝙ in tēplo occur/
rerunt multa ſigna diuina repꝛobatiōis:vt cū velū tēpli ſciſſū
fuit: Mat.xxvij. ⁊ alia multa q̄ in thalmud narrant̄ ad hec ꝑ/
tinentia.de quo intelligitur illud: Vox de templo . Tertiū eſt
vox romanoꝝ exequētiū diuinā iuſticiā.de quo dicit: Vox do
mini reddētis retributionē inimic' ſuis. ⁊ ſequit̄: Anteq̄ꝫ par
turiret peperit. Ubi conſequenter quarto ꝓpheta agit de nati
uitate pauꝑculi.ſ.xp̄i.de quo ante dixerat: Ad quē aūt reſpi/
ciā niſi ad pauꝑculū.de quo denūciat ꝙ eiꝰ natiuitas de bea/
ta virgine fuit maxime admirabilis. ⁊ ideo ſubdit: Quis au/
diuit vnq̄ꝫ tale:aut q̇s vidit huic ſimile:ſubiūgit etiam ꝓph̄a
de regeneratiōe fideliū.d. Nūq̇d parturiet terra. ⁊ expōat̄ to
tū ſic in poſtilla.ſubdit ꝓph̄a de generatiōe eterna.d . Nūq̇d
ego q̇ alios parere facio:ip̄e nō pariā:qꝛ q̇cq̇d ꝑfectiōis eſt in
creaturis ꝑamplꝰ ⁊ ꝑfectiꝰ in deo inuenit̄ ſecluſa q̄cunqꝫ īper
fectione. vn̄ hec expoſitio q̄ dat̄ a ſanct' doctoꝛibꝰ : vt in poſtil
la nō videt̄ eſſe myſtica ſed litteralis. Nā paternitas ⁊ filiatio
ꝑ pꝛius ⁊ magis ꝓpꝛie dicunt̄ in diuinis q̄ꝫ in creaturis. iuxta
illud apoſtoli ad Ephe.iij. Flecto genua mea ad patrē dn̄i no
ſtri ieſu xp̄i ⁊c̄. Cōſeq̄nter.v.dicit: Letamī cū hierl'm ⁊c̄ . vbi
exp̄ſſe declarat illḋ qḋ pꝛiꝰ diſcipl'is xp̄i dixerat: Uidebimꝰ in
leticia vr̄a. expōat̄ totū ſic ī poſtilla. Cōſequēter ſexto decla/
rat extēſe punitionē fratrū odientiū ⁊ abijciētiū diſcipl'os xp̄i
ꝓpt̄ nomē eiꝰ.de q̇bꝰ dixerat.ſ̄ . Ipſi aūt ꝯfūdent̄ . ⁊ de h̄ agit
cū dicit̄: Et indignabit̄ inimicis ſuis. vſqꝫ ibi: Simul cōſūmē
tur dicit dn̄s. ⁊ exponat̄ totū ſicut in poſtilla. Et notādū ꝙ ex
hoc qḋ dꝛ hic: Qui comedebāt carnē ſuillā ⁊c̄. Simul cōſumē
tur. Expoſitoꝛes hebꝛeoꝝ credūt ſe habere efficax argumentū
ad hoc qḋ ſtatus xp̄ianitatis cōſūmendꝰ eſt tp̄e meſſie inanit̄
ſpectati:eo ꝙ chꝛiſtiani veſcūt̄ carnibꝰ ſuill':nō tm̄ iudei nec ēt
ſaraceni. Sed falſitas eoꝝ declarat̄ ī glo. maioꝛi ſuꝑ Gen̄. vbi
exp̄ſſe habetur ꝙ oīa quoꝝ eſus erat illicitꝰ in ve. lege debe/
bāt eſſe licita ad eſū tp̄e meſſie: ⁊ ſp̄aliter hoc dicūt de poꝛco .
vn̄ hoc qḋ dicit̄: Qui comedebāt carnē ſuillā. exponendū eſt
ꝓut in poſtil. Cōſequēter ſeptimo dicit: Ego aūt oꝑa eoꝝ ⁊c̄.
in quo videt̄ oſtendere exoꝛdiū apl'ice doctrine.ſ.quō ꝓceſ/
ſit poſt reſurrectionē xp̄i qḋ cōtinuat̄ ad p̄dicta:ſpecialit̄ ad
illud qḋ dixerat: Peperit ſion filios ſuos . Ad qḋ ſciendū ꝙ
ꝓut legit̄ in Actibꝰ apoſtoloꝝ.ij. eo tp̄e quo ſp̄ūſſanctꝰ deſcē
dit in apoſtolos xp̄i:erāt in hierl'm habitātes viri religioſi ex
omni natione que ſub celo eſt:q̇ omnes videbāt gloꝛiā dei ī/
q̄ꝫtum videbāt ipſos apoſtolos loquētes varijs linguis ma/
gnalia dei:q̄ nō niſi virtute diuina fieri poterāt . ⁊ hoc eſt qḋ
dicit̄ hic: Ego aūt opera eoꝝ ⁊ cogitationes eoꝝ.ſ.iudeoꝝ vo
lentiū ſuppꝛimere fidei veritatē. vnde ⁊ apl'os ⁊ diſcipl'os in/
tantū ꝑſequebant̄ ꝙ oēs erāt cōgregati ꝓpter metū iudeoꝝ
in eodē loco:⁊ ſic deus ex operibus et cogitatiōibꝰ ꝑauis iu
deoꝝ bonū elicuit.i.cōgregare apl'os cū omnibꝰ gētibꝰ ⁊ lin/
guis vt viderēt gl'iam dei mō p̄dicto. Et in hoc qḋ dicit̄. Cuꝫ
omnibꝰ gentibꝰ. intelligat̄ diſtributio ꝓ generibus ſingulo
rum ꝓut in multis locis. Et ſequit̄: Et ponā in eis ſignū.ſ.in
diſcipulos ſignū ſancte crucis:qꝛ crucifixū cōmuniter p̄dica/
bant: vel ſignū.i.miracula vl' ſigna que in noīe xp̄i faciebāt.
iuxta illud Mat. vl. Signa aūt eos q̇ crediderint hec ſequē/
tur. In nomine meo demonia eijcient ⁊c̄. Et mittā ex eis q̇ ſal
uati fuerint: vbi in hebꝛeo habet̄: Qui euaſerint:qꝛ apl'i ⁊ di
ſcipuli quaſi fugientes euaſerūt de ꝑſecutione iudeoꝝ ab hie/
roſolymis ad gentes.ſ.ad gentiles . Exponant̄ cetera ꝓut ī
poſtilla vſqꝫ ibi: Et adducēt oēs fratres veſtros. quod vide/
tur exponendū de martyribꝰ xp̄i:qui in diuerſis partibꝰ mū/
di fuerunt ꝓ teſtimonio dei interfecti:quoꝝ coꝛꝑa ſeu oſſa ad
ducunt̄ frequēter de cūctis gentibꝰ. In equis ⁊ quadrig' ⁊c̄.
ſcꝫ honoꝛifice et diuerſis et varijs modis:ad montē ſanctum
meū hierl'm.ſ.ad eccl'iam. Quō ſi inferāt filij iſrael munꝰ ī va
ſe mundo in domū dn̄i:qꝛ tāta veneratio fit reliquijs ſancto/
rū in eccleſia:ſicut olim fiebat in templo:cū munus ſolenniſ/
ſimum ibi offerebatur. Et hic innuit ꝓpheta tertiū pertinens
ad perfectionē noui ſtatus. In veteri enim lege coꝛpoꝛa ſeu oſ
ſa moꝛtuoꝛum erant īmunda intantū ꝙ contamiābant̄ ſacer/
dotes per contactū moꝛtuoꝝ:ſed in noua lege hoc non habe
tur:immo reliquie ſanctoꝝ in altaribus ponuntur:cuius dif/
ferentie ratio poteſt eſſe:qꝛ anime defunctoꝝ in veteri lege q̄n
tūcunqꝫ ſancte fuiſſent ſeparabant̄ tm̄ a viſione diuina . vnde
⁊ coꝛpoꝛa eoꝝ merito ſeparanda erant a ſanctuario:cuius op
poſitū eſt in noua lege:in qua anime ſanctoꝝ beatifice deo cō
iunguntur. vnde ad ꝑfectionē ſui ſtatus ꝑtinent p̄dicta. Con
ſequenter octauo dicitur: Et aſſumam ex his ſacerdotes ⁊ le/
uitas. In quo innuitur quartū pertinēs ad ſtatus noue leg'
perfectionem:inq̄ꝫtum ſacerdotium ipſius ſe extendit ad om/
nes gentes:et non coartatur ad certū tribum . ſicut in veteri
lege. que quidem extenſio pertinet ad perfectionē:ſicut noua
lex perfectioꝛ eſt que obligat omnes:q̄ꝫ lex vetus que tm̄ ob/
ligat populū antiquū. Et in hoc etiā oſtendit̄ trāſlatio leuis
antique ad nouam . iuxta illud Heb .vij . Tranſlato ſacer/
dotio neceſſe eſt vt legis tranſlatio fiat:quod tamē hebꝛei fa/
tue negant de quo non eſt ad pꝛeſens agendum. Cetera expo
nantur pꝛout in poſtilla.

Finit poſtilla fratris Nicolai de
lyra ſuper Eſaiam ꝓphetam.